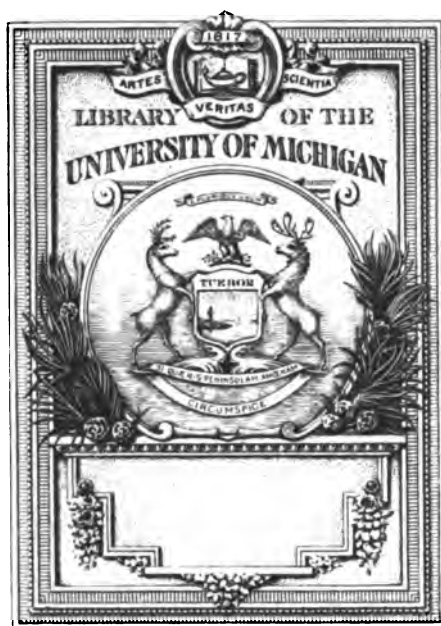

B 796,915

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

KAWI-BALINEESCH-NEDERLANDSCH

WOORDENBOEK

DOOR

D^r. H. N. VAN DER TUUK,

† 17 AUG. 1894,

UITGEGEVEN

INGEVOLGE GOUVERNEMENTS-BESLUIT VAN 14 FEBRUARI 1893, N°. 3.

~~~~~  
DEEL III.

ꦱ - ꦒꦸꦏꦸ  
~~~~~

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1901.

www.libtool.com.cn

PL
515
.T76
vol. 3

L. S.

In deel I werd er op gewezen, dat een gedeelte der copie, bl. 1662—2428, door den vervaardiger van het Woordenboek, eenige jaren voor zijn dood, met een aantal andere papieren, in de brandkist ten residentie-kantore te *Singaradja* gedeponereerd is. Die bladzijden werden daar, en niet in de woning van D'. VAN DER TUUK, aangetroffen. Zij zijn op die wijze een geruimen tijd buiten zijn bereik geweest, en misschien dus niet zoo ver bijgewerkt als het overige gedeelte van het Woordenboek. Intusschen vond ik in de andere, tevens oudere afschriften geen bijvoegingen, welke niet reeds voorkomen in de genoemde vellen, die als copie voor de uitgave gediend hebben. In dit deel vindt men ze tot en met bladzijde 1870. Bladz. 1662 (van de copie) begint met de laatste helft van het artikel ဝဇိဗ္ဗ, zie bl. 551 (tweede kolom). Het uit een ouder afschrift aangevulde gedeelte, bl. 1658—1661, eindigt daar, en neemt een aanvang met ဝဗ္ဗ op bl. 545 (tweede kolom). De regels bij de uitgave gevolgd zijn dezelfde, als die bij het eerste en het tweede deel toegepast.

*De ambtenaar voor de beoefening der Indische
talen, belast met de uitgave,*

D'. J. BRANDES.

WELTEVREDEN,
December 1900.

www.libtool.com.cn

ᨗᨗ en ᨗᨗ

ᨗᨗ, verkorting v. *çarana* en *çanè-*
çtjara (en *çukra?*), vgl. *çu*.

ᨗᨗ, verkorting v. *saših*, War.

ᨗᨗ l., een geheel witte haan of kip (vgl.
mal. *su*); vaak *sää*, *sa gadang*, *sa kuning*,
sa biru, *sa ginangsi* (vgl. *sabudi* en *rentèng*);
sijap sää mēguŋgan kéré, raadsel, *sa-*
lak, waarvan 't vleesch geheel wit is.

II. praefix, *gelijk*, *evenals*; *satoja wang-*
çastha, Wrs.: geeft verder de bet. van *moeten*
ge —, *behoort* of *behoeft ge* —, en vaak met
een ontkenning *niet behoeven ge* —, *niet kunnen*
ge —; *tatan sarèngën*, R. 5 Z. 10 (*twara*
sèdèng rungùn, *njandang singda gugun-*
tjai); *sapatyanawamana*, W. Z. 8, 4 (*sèdèng*
matijang dosamba langkab, s. m. *apan*
prasangga, *matijang njapakadi aku*);
tatan sawarahèn ri dèning ratu, *gij behoeft*
hem niet te vermanen, want gij zijt immers
de vorst, R. 23 Z. 8, 5; *sang arjja sādhu*
sasiwin, 13 Z. 1, 17 (*sang ksatrija dhar-*
mma sèdèng sungsung; vgl. *pudji*); *sa-*
tiratiran, 2 Z. 5, 2 (*sèdèng tulad*); *sa-*
kingkingèn, 12 Z. 2, 25 (*sèdèng sèdihang*);
sapinadēm, v. e. lamp, 23 Z. 4, 12 (*di sè-*
dèng matiné); *kwèhnya tar sawinilang*,
R. 20 Z. 7, 1 (*nora këna pètèk*, *liju jan*

utjapang); *nda tan satutèn*, Br. Z. 45,
8 (*twara njandang marginin*, *nora*
rahaju m.; hier heeft 't jav. handsch. *kami*
tanghèr paksa manungké kita tegen 't
metrum).

III., verk. v. *sanèçtjara* (vgl. onder *soma*,
zoodat de ᨗ, als verk. v. *tjandra*, ter aandui-
ding van deze weekdagbenaming met opzet
gekozen is, omdat ᨗ voor een anderen dag
reeds diende).

IV., *saburon*², *allertei wilde beesten*; *sa-*
*dina*², *dagelijks* (vgl. *nglēmèng*); *samatjingak*
bhatariné, *sahulatira.

V., *sakara*, ben. v. d. *anapaest* (— — —);
sakaragaña matwanga guru wèkasan, Tjt.

VI. of *èsa* (vgl. mal.), bij 't optellen en
geregeld opnoemen der getallen slechts gebruikt,
b. v. *sa*, *duwa*, *tèlu* enz.; anders, zooals in
een antwoord op de vraag *hoevelen*², a-
met een eenigermate classificeerend woord als b. v.
katik, *bèsik*, *puùn* enz. (z. *èka*); *ngèsa-*
àng, *beginnen te tellen?*; *lima saputra*, een van
de vijf Pandawa's, Br. Z. 49, 3; z. *satus*,
samas, *satak* enz.

2°, *sas.*, a (jav. en mal. id.), z. b. v. onder
lolo.

VII., verkorting v. *saptami*, War.

𑖀𑖄, in sasaksche, evenals in mak. geschriften, om de arab. of perz.; uit te drukken; en soms in pl. v. 𑖀 (z. lasat en sikir) b. v. 𑖀𑖄𑖀 (ben. v. e. windu-jaar, jav. djé), 𑖀𑖀𑖀𑖀𑖀𑖀 naast djëlèha, ليحا,; eigenn. v. d. geliefde v. Jozef (jav. djaléka, dat ook in de bal. Jusup, voorkomt); vgl. jadjid, hadijul-saman en mèsan, zoo ook djëkat, dat in 't mak. en bug. een s heeft, en rëdjëki naast rëšëki, evenals in 't bug. قلزوم, kolodjong en koläsumä is; mad. sajarah, زيار, vgl. jav. sadjarah; 't bug. sikiriq: ذكر; vgl. jav. situn naast djitun; vgl. saman, amsyah, sabanijah en asrak; als sluiters in 't javaansch s, b. v. gas, كز; in sommige geschriften 𑖀𑖄, z. onder mudjisat; situn in 't jav. Wtb. naast djëtun, zal wel uit een bijbelvertaling geput zijn, Anb. 32; djèdun, hds. in ar. schrift زيتون, Anb., I., djaètum lah mërènèha, tëndasmu si daksuri, Spt. Z. 5, vgl. onder sinah en djamdjam.

𑖀𑖄 I., in pl. v. saha, aanh. onder wipati.

II., met nadruk; sârâdjya lëngkâpura, 't geheele vorstendom L., R. 10 Z. 4, 15; sâ-mangkana, W. Z. 1, 2; sâparë', ald. 13; sâkambah, W. Z. 22, 3. (sing kaëntasan); somasuk (in pl. v. sâumasuk of sa-um,?), R. 21 Z. 4, d. (sing mandjing).

𑖀𑖄 I., W. Z. 11, 2; Z. 16, 11, mocht?; Adip. 18, 25, immers, dikwijls, 102; Bh. 58, namentlijk, voegw. dat?, 80; paran si luputningsun, T. Z. 3, 72; jèn taruniha si, zoo zij een maagd was, Mal. Z. 5, 79; punapi si

luput tityangé, jèn si anaké olas, paran si ngutjap malih, T. Z. 5, 103 (twara kna utjapang), 115 (t. njandang w.).

II., in pl. v. sig?; si kadja mwah klod, *sakalor kidul; né si kaûh, *kakiljan. *III., z. onder isiq.

IV., naamwijzer, i (sang; jav., mal. enz. id.); ook vóór de woorden met 't voorh. ra, in den vocatief (z. onder ráma); si rajinira, si ramanira, T., Mal., vóór vrouwelijke eigenn., R. 7 Z. 1, 5 (vgl. onder ni); syamogha, z. onder amogha; syapa, z. onder apa.

2°, om abstracte subst. te vormen; b. v. si tuha, Bh. 27 (vert. v. djará); paradharma ngaranya si tan dharmmaning ksatria, ald. 30; si sugih lawan si daridra, tut. 57 (vert. v. lābhālabhau); si tan nrëçangsa, tut. 8 (vert. v. ānrëçangsyā); si tajaning lara, z. onder taja; si tan palëh, ald. (vert. v. apramāda); ikā ta prasiddha dharmma ulahaning kadi kita prabhu, si mangrāksa rāt djuga, matangnyan mangkanā, asihning wwang ring sarwwabhūta, marikang dharmma, mangkana ngaranya, katonaning asih ika pagawēnta paritrānaning rāt, ikā ta sang prabhu makāmbëk mangkanā, Bh. slot (vert. v. Çāntiparwwa, 2740, èsa èwa paro dharmmo jad rādja rakṣati pradjāh, bhūtānām hi jadā dharmmo rakṣānam paramā dajā); dharmmaning çudra ngaranya, si bhakti tutut ja kahuripanya, ikang wwang wëçya, si madwal awli, ja pinakopadjiwanja, ikang kadi sangkwa (?) sanghulun ksatrija si pëdjah ring raña ja pangan inum

ngaranya, japwan sang brâhmaña, kapâlika-bratanasi kâltana (?) kopaharanira, Ud. 38 (vert. v. çûdrakaroti çuçrusam, waiçyo wipañidjiwikâm, wajañ wadhèna djiwâmah kapâlam brahmañair wrëttam), een ander voorbeeld onder rakëti; ook om een substantive zinsnede aan te duiden; pratidjaja paramëçwara, si tan ilwanggëgë' sañdjata, tan lôkas amëdjahana musuh, Bh. 51; een ander voorbeeld, z. aanh. onder pagëh.

V., verk. v. gusi, gebezigd voor namen v. kinderen uit de 3^e kaste, b. v. si alit.

VI., z. onder sih.

VII., een praefix voor vele woorden nog te vinden, z. sidëha, sidakëp (sund. siduru, z. onder idu, sidëang, z. onder dyang; vgl. bat.).

VIII., si²!, sas., piis.

᳚, verk. v. çukra; vgl. ça.

᳚ I., verk. v. e. geldswaarde, Adig. 21, 22, 61 (çu); z. sunara en suwarâna.

II., s., voorhechtsel ter aanduiding v. voortreffelijkheid enz., voor gewone substantiven (sukanyâ) en eigenn. (sukoçalja); suswara marum, v. muziek, T. Z. 5, 108 (bëttjik swaranya); sughâra, Sut. Z. 147, 22; ook vóór inlandsche woorden, z. b. v. sulinggih, sulingling en z. onder pranata.

᳚, masambat masû, R. 2 Z. 17, 24 (umung, muüg, padjrit); Açâsû, 23 Z. 3, 2 (sëdih mandjrit, s. madulamé); makusâsû, R. 20 Z. 1, 2 (magajang mafidjër-rit); glana çokâça asambat masu, T. Z. 4, 5.

᳚ I., in pl. v. si; kënken sé, apa sé nto.

II., z. sësé.

III., z. onder â᳚.

IV., in pl. v. sée in dagdag sée.

᳚, sinrahakën ikang drëwja ço, ço ngaraning dëwa, Tt. 17, vgl. swa en dëwaswa.

᳚, jav., weggaan, Mal. 3, Adip. 73, 74, Mal. 306; sahëng madura, R. L. 4, 151 (kastah), 163, van een kleed, Was. 3 b. Ar. Pr. 71, van een band, Was. Z. 1, 31; vgl. onder sar en wiraša; tan wënanng sinah, losgemaakt, gescheiden worden, Sut. Z. 21, 16; arddhâ sah ta karing paratra, ge schijnt zeer weinig om den dood te geven, Sm. Z. 22, 5 (dahating las antuk sèdan i dëwané); sah itjal saking panagara drëwën tjokor i dëwa; sinâhakën (m. c.) B. Z. 17, 7 (kapa-sahang); tapwan sah, Z. 44, 3 (nora lad), tan sah, T. Z. 5, 119 (tan lad), B. Z. 15, 6 (nora pasah, tan doh); tan sëng halëp-niki ri kâna rakwa, ald. (tan mari karas-min punika né nguniika, t. katunan k. iki ring kuna i); mëсах, aanh. onder pirak; kasah, z. bov.; sang dyah wus kasahan kawadi, T. Z. 5, 109 (kalukaran siñdjang); kasahan gring, aanh. onder tribhëda; mogha tibëng malapataka, anëmu larâgung tan kasahan kagringan, mwah tinbanning salwiring laraning djanma manusa, Us. b. ᳚, B. Z. 117, 4 (makwëh), v. volgerlingen, Sut. Z. 104, 8, v. d. rook, Sum. Z. 1,

18; vgl. Z. 114, 2, v. bloemen, T. Z. 4, 36 (bĕk), Z. 2, 49; v. runderen, Ar. Z. 20, 14; anĕhi langit, Sm. Z. 33, 2 (amĕnuhi).

ᮊᮧᮧ I., *uitroeping om honden weg te jagen*; ook sĕh en si (men. id., jav. sik; vgl. onder lah II); ngĕsĭjang, een hond *met dat geluid weggagen*, vgl. sĕp, lah en suh.

*II., vgl. *asih en dajah, aanh. onder rwa II (pitrĕsna), *gunst v. e. godheid*, Ar. Z. 58, 3; sihta tulusa, Br. Z. 21, 3 (swĕtja bli muputang, sukan bli né tutugang); nantĕn wruh ngwang i tan sihanta, *nu weet ik dat ge mij niet bemint*, Br. Z. 44, 17 (tan itjan i dĕwa); gringsing lunging sih, z. onder lung; mĕgat sih, z. onder pĕgat; angidung mĕgat sihsih, Smw. Z. 7, 9; angalap sih, eigenn. v. e. bediende v. Makaradhwadja, Ww.; mamaro sih, z. *hamisa.

ᮊᮧᮧ I., en syuh, geluid om kippen (sund. sijeuh, m. sĭjuh, il. siú, njd. siah; Bjw. id.) en eenden weg te jagen (lamp. hus en suh, tag. so en als werkw. susu; men. suh en sĭjuh, men. manjuhan, *weggagen* een hond); ook om de sikĕp weg te jagen (lamp. waar ook hus); kasuh²-ang, *inuwuhuwuh.

*II. of sĕh; krĕśnākāra tĕngahnya dĕni tapaking suh asĕmu² rahwanjumbana, Sm. Z. 24, 2; jatā sahana suhakĕn dohakĕn, R. 25 Z. 8, 35 (gĕdiāng, dampatang).

ᮊᮧᮧ, *plunje*, 't geen iemand als kleeding aan heeft, best. in saput, kambĕn en sabbuk; *kleeren* in 't algemeen, zooals op reis

(tigasan); vgl. onder sĕhsĕh en slĕh; mĕsĕh, *sich verkleeden* (masalanan); maĕsĕh, *makĕn wahu, R. 23, Z. 13, 12; mĕsĕh kampuh putih, *asalin k. pĕtak; masĕh raga, *masalin ĕarira; mĕsĕh warna, *masalin rūpa; mangĕsĕhin kĕnĕh, *asalin manah, *veranderen*, een anderen brief maken b. v.; punika anggĕn i dĕwa ngĕsĕhin tityang, *mara salinku dĕnta, Sm. Z. 22, 9; kaĕsĕhin en kasalanan, *pinisalinan; kĕsĕhan siĕdjang en kĕsĕhin wastra, L. sari.

2°, *vertrokken v. d. tjadik ten gevolge v. e. ziekte*.

II., z. sih.

III., asĕh (jav. hds. akwĕh) ikang saĕdjata, Br. Z. 46, 8, vgl. Bh. 3; kapwāpasĕhan prangnya ring saratu sarata, v. helden, die elkaār een duel leveren, ald. 46.

IV., ibah.

ᮊᮧᮧ, ngĕsohĕsoh, vleesch v. elkaār rijten; ki tjupak manjĕmak nasi malu, mangĕndĭgang tangkah (njĕndi ĕsopani), mangĕsohĕsoh (ngĕsop lawar ma) bĕ guling, bĕ sĭjap ĕbat patung, ngĕ nganawan tangan (liman)ipun, mawor bin (aorin) adjum²an, mapĕta munjinĕ ĕmpuk, jĕn katĕpuk i rangsasa, kĕnĕ polahĕ (solahĕ) manglawan v. e. blufferige veelvraat, Tjp. Z. 1, 38.

ᮊᮧᮧ I., s., R. 2 Z. 1, 37 (tĕkan, mwah),

Sut. Z. 97, 10 (rawwing, rawuhing), in schrift b. v. in de parikanda's, als h. v. barĕng tkĕn (vgl. jav.).

II., sãã (sbr. en bbg. saha), *soort gebed* door den tempelwachter of een baljan onder 't aanbieden v. offeranden opgedreund en de neêrdaling der goden trachtende te bewerken; mësãã, v. e. baljan of pamangku met een klènèng, aanh. onder sakapan; nihan saãné sira kulputih, ma, pukulun mangkin manusida bhatãra nêda ngaturin paduka bhatãra tumuran kamrêjtjapada, anurunang paduka bh. hjang gana malêdjêg amor ing kukus mênjau madjagaũ tjandana, kukusé mahapangudang ida bh. kabèh tumuli tumurun ida bh. maring kahjangan, tur ida ingiring dèning dèwata asanak aputu jang mwang widyadara widyadari sami ngêtan ring pasamwan, rawuh ida saking dèça kulon mapupul ida ring pasamwan, rawuh ida saking dèça kidul mapupul ida ring p., rawuh ida saking dèça purwa mapupul ida r. p., rawuh ida saking d. lor mapupul i. r. p., rawuh ida s. d. tngah mapupul i. r. p. „ida bh. guru tumurun maring kahjangan sakti, pada katuran dèning djanma manusa kabèh, çrêdah bh. ambukti bantên maring kahjangan sakti, pukulun srêdah ida bh. angadahakên tirta kamandala, winadahan kundî mañik utptinira bh. ganggã, angilangakên daça malaning djanma manusãlara, jang kèna sapadarwaning dèwa mwang sapardawaning djauma manusa, kasupat dèning tirtan ida bh. çakti, mukãa ilang rara roga papa patakaning djanma manusa, mwang udjar ala ipèn ala sbôl kendôl (?) rigêt ing manusa, wastu tlas gèmpung unta (?) sa(di?)na sadina dèning

tirtan ida bh. çakti „ung ça bha ta ha i nama çiwaja, ung sidir astu ja nama swaha, Us. b. (b.: iki saãné k. „p. m. m. nêda mangaturin p. bh. t., makapangundang bh. sanghjang dèwa gana malêdjêg a. i. k. m. m. tj., mangundang para bh. tumêdun para bh. ring kajangan, ingiring dèning dèwa, asanak aputu widadara widadari mangêtan ring pasanwan, tka saking dèsa kulon apupul ring p., tka saking kidul apupul r. p., tka s. lor apupul, sira ring tugah tka ida guru dèwa ring kajangan sakti, pada katuran dining manusa, padâmbukti bantên sutji ring k. s. pukulun srêdah bh. masarana tirta k., uptinira bh. g., winadahan k. m. siniratan mênjtjur muñtjrat, angilanga (kên) dasamala pañtjamala trimala ning djanma kènèng sapaning dèwa manusa wisèsa, kasupat dèning tirtan bh., mukãah ilang lara roga patakaning djanma wastu punah ilang, siddhir astu tatastu astu); njañin, z. aanh. onder bèbè en baljan z. pijos.

III., z. sa I.

𑀓𑀲𑀭𑀯 I., *sãri, *nitya; sai², *dagelijks*; pèsalan (pênjabranan), *wat men dagelijks gebruikt, eet, aanheeft als* b. v. koffi, zeker kleedingstuk enz.

II., i sêsai, *van voorheen*, zeer lang geleden (bat. na saingan); ook di sasai, idêp balu di sasai, omdat zij niets uitvoert en niets anders doet dan kinderen krijgen, *is 't alsof*

ik reeds lang weduwnaar ben, Pan Br. 26; mēong i sēsáina of i sēsálan, v. e. kat b. v., die horens zou gehad hebben en zoo ook de honden; de horens van zoo'n beest zouden een wonderbare uitwerking hebben; de geiten zouden hun de horens hebben ontnomen; silih³ kambinganga lantás djuwanga glah itjangé (z. garang) buka sēsai, zooals voorheen.

* III., sas., njèn (bat. isé, mlg.); sai³, al wie.

IV. of saiq, ongetrouwde tante, tegenov. inaq kaka en inaq rari; inaq sái, sas., tumin; sai méq, tumin tjai.

᠘ᠠᠮᠠᠨ, een soort van kegelvormig net om garnalen in de riv. meé te vangen (Bjw. sawu, jav. sambër, mal. saük², saũ in de Bahasa laut v. d. oostkust v. Sumatra, T. Batav. Gen. XXIX bl. 581; vgl. añtjo en onder siwakan en tukad, sēsér); saũ këröp dungki anjar, z. onder dungki.

᠘ᠠᠮᠠᠨ I., chin. (leeuw), zeker fabelachtig dier, met vleugels en een menscheijk gelaat, waarvan beeldenissen met die v. d. singa barwang ter versiering v. balé's gevonden (باروغ سائي onder de gemakelijkheden, mal. w. 409); karang saé, z. de plaat; vgl. *sábja II.

II. ?, liwat (b.: lintang) gilaningsun pangkuskang sumahé sakèng kuning, zegt een volgeling v. Radèn Tjopèt, Und. Pngr.

᠘ᠠᠮᠠᠨ, z. sèé.

᠘ᠠᠮᠠᠨ, 't witachtig vuil in de tandspleten of in de gleuf v. d. penis (dami, sas. isi); 't nog zeer zachte vleesch v. e. jongen cocosnoot, de kalkgelijke stof op de schil v. d. bëligo

(ook klumadan); mēklèng³ sli, na 't mēbla-kuñtjang met zijn vieren ieder een voet naar achteren stekende luppelende voortschrijden (z. dèngklèng); kuñd kumasi, als 't vleesch v. een kokosnoot, die een weinig ouder is dan de klungah, zeer zacht is; z. onder njuh.

᠘ᠠᠮᠠᠨ, z. onder suwa.

᠘ᠠᠮᠠᠨ, in pl. v. suhun?, hjunkwamalésèng ahutang sih nuhwa djé'ng dang guru, T. Z. 3, 61.

᠘ᠠᠮᠠᠨ, Smbr. sèhé, 't citroengras (afb. Rumph. V pl. 72 fig. 2, sl. sèhei, jav. sèré, mal. sèrej, tag. saláj, sund. sèrèh); dagdag sèé, Sbr., d. sé, pisonia alba; de jonge bladen ter ontwikkeling v. palëm, terwijl de bladen den varkens gegeven worden (afb. Rumph. I plaat 78; z. ook Nat. Tijdschr. v. N. I., nieuwe serie IV. bl. 354 vlgd.); sumèé, z. onder bulih; mēdanya sumèé mētèng, War. b. 85, aanh. onder lèngis; kumasèé v. d. padi na 't mēdjuhut en vóór 't nijusang.

᠘ᠠᠮᠠᠨ I., soort; akèh sahipun, v. kajang; nika mēdwé saih, dit zijn soortgelijke, vgl. saing; saih munjiné sbr., tabuh m.

II., z. sikut.

᠘ᠠᠮᠠᠨ, verkeerd v. d. taal naar rang; van afgeschreven woorden; vergissing; v. d. padi als sporen van 't mētègès niet meer zichtbaar zijn, aanh. onder ingan; sauh mowa in de avondschemering (vgl. saru mowa); sauh bava njambat, zijn uitspraak van 't woord is verkeerd; sauh suratipun; vgl. saũd;

njañh, *uitglijden* v. d. voet (Bjw. kěbrědjěd), T. b. 8, v. d. handen onder een mand; njañhang munji, *een gelofte gestand doen*; njañhang wajana tókèn, v. e. heilige iemand een ramp toewenschen, Tj. b. Z. 1, 58.

ꦱꦸꦱꦸꦁꦏꦺꦴꦤ꧀, K. A., *schuins afloopen* v. e. dak, in tegenstelling v. tatak; Bll., suluk; vgl. suũng.

ꦱꦶꦁꦏꦺꦴꦤ꧀, iděpang magawé titi, sinja bani ban nuñt ban kěñhě bani takut, ban titiné sěh, těpu tau urung twah ělung, bwin tong ada mapangañtjan, labuh twara magantulan, Njěling 18.

ꦱꦸꦱꦸꦁꦏꦺꦴꦤ꧀ of sěháháh, R. 21 Z. 4, 2 (iip, 't jav. suwa, vgl. siduwa uit *siděha).

ꦱꦸꦱꦸꦁꦏꦺꦴꦤ꧀, vgl. *suhun, 't eerste bladknopje; asěhěskar, *bloemdragen* Ws. 12 m., T. Z. 2, 4; asěhěsántun, Z. 4, 38 (sěděng mabunga); asěhěsári, ald. 34 (sěděng mabunga). měsěhěskar, *weder uitspruiten* v. e. gehouwen tak (masahěskar, apradapa, Wintër); vgl. ěmbong.

ꦱꦸꦱꦸꦁꦏꦺꦴꦤ꧀, jav. (suwan), anuhan, aanh. onder singgang; ikang anuhan, ald. (vert. v. khanân; vgl. bat. suwan? onder susuhan); suwaněntampaké, buñtjalěng ing adoh v. d. sporen v. ontucht, Tjk. 9; sinuhan sari³ v. d. cunnus, tut. 58 (vert. v. khanyaté).

ꦱꦸꦱꦸꦁꦏꦺꦴꦤ꧀, asuñ, z. onder sělé; asuun, *vrouwerracht* gelijkstaande met een halve těgěng, tegenover sarěmbat, Wtb. 153; ěngkěng né né ogja iring, ljanan ring pan-

dikan bapa, ida twah né njandang suñ jěntan turut awak tulah, apan ida miroganin, zegt Bhima, nadat Pañdu, opgewekt, hem heeft overgehaald, hulde te bewijzen, Bs. bl.; sanggah suñ of suñnan, de sanggah, die aan 't hoofdeinde v. d. slaappleafts opgericht is en waarin voor de vergode voorouders op feestelijke gelegenheden offeranden gelegd worden; bantal suñ, z. onder bantal; blang suñ, v. reuen met een andere kleur op den kop, omdat, evenals bij de blang těgěng, de herten enz. er om lachen, dat een manspersoon iets op het hoofd draagt; njúun, iets op 't hoofd dragen als de vrouwen een mand enz. plegen te doen (jav. anuhun apěm, Anb. 86, terwijl een ander hds. njunggi roti leest, iloc. sosóon, atj. sěun, mak. song, mal. v. d. Molukken en skk. suũ; vgl. voorts son en onder çapatha); mara bisa njuñ djun, om den ouderdom v. e. meisje aan te geven (vgl. onder bok); anuhun pada dang guru, T. Z. 50, 60 (masiwa ring iratu), manuwus nuñ pada, *anadah sěwa, aanh. onder tjoda en kotjěk (v. daar tapakan), vgl. Sut. Z. 122, 13; mabrěsñ nuñ pada, bij een sěnggúu, *anuhun, op 't hoofd dragen een muts, Hadji D. 45 (daluwang kang dera suhun puniku); ik neem er genoeg meé, T. Z. 4, 20 (ngiring); anuhun tangan, uit eerbied, Sut. Z. 121, 3 (manjakupang); anuhun suku, T. Z. 2, 20; wanita anuhun v. koopvrouwen, T. Z. 3, 31, kabwatan anuhun, ald.; sang nátha sinuñ, *narěndra mahulun; kang sinuñ, voornw. 2°, persoon

jegens een priester door zijn leerling (sang sinuhun in de 3° pers. v. Droña en naast paněmbahan en sang adiguru, Pw. fr. 97, z. nanak en kanganak); sang sinuhun, *sang pangěmpwan; sinuhun, *mahulun; *děwa sang sinuhun*, jegens een vorst, Tjp. Z. 1; *kasuhun*, z. onder sádinja; *pada kasun*, Tj. A. 6 b.; *njuñang*, nederiger bevestiging dan ngiring; *suñan*, *opgerolde reepen blad*, op 't hoofd gelegd, om er een vracht op te zetten; 2°, z. onder langit²; *ulěd suñan*, soort julus, bij de minste aanraking rolt dit, op 't oog veel van een duizendpoot hebbend diertje, zich tot een bal op, de bat. guppok², vgl. onder tikěh, waar de benaming misschien verkeerd is); sbr. *suunan sunanan?* (te Bjw. *ulěr gulung* en *ulěr gagak*); *susuhunan*, Mal. 270, v. e. geest; *susuhunan*, *guru, Sut. Z. 139, 3; *susuhunan*, als vocatief tot een meesteres, Z. 4, 38; *ung ulá wlang*, *ulá udung*, *ulá dumung*, *ulá mandi*, *ih gobamu buka suñan*, enz., Us. 2 b. bov.; *lan kulubanya langsubana sumsum ilat asuhunan*, B. Z. 80, 36 (*ljan lab labanya kahanan langsub djadjah mwah lajah miwah polo*); *měsusufinan*, *měsiwa*; *njuñan*, *op een suñan gelijken* als een ineengekronkelde slang, fig. in een *cirkeltje* v. iemands redeneering.

II., vgl. sěhēn; *skar suhun*, aanh. onder suwing, tut. 52; (vert. v. *málja*), W. Z. 2, 2 (*aněděng skar, skar makatranggana*); *asuhun skar*, B. Z. 6, 13 (*matranggana paněděng puśpa, masamah²an trang-*

gana, masusup² sari); *asuhun sěkar*, Z. 59, 32 (*něděngang puśpa, marumpukan sari*); *suhun bras, z. onder bras; *patra dukut sinuhun*, T. Z. 8, 7 (*don kaju pandagné samah*).

ᮊᮧᮧᮧᮧ, z. onder suwini.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ en z. wunduh.

ᮊᮧᮧᮧᮧ, s., wungu.

ᮊᮧᮧᮧ, *bandi sair*, B. Z. 59, 4 (*liwating mandi, tjuka tañ*).

ᮊᮧᮧᮧ I., jav., h. v. saūt, Br. Z. 41, 7 (*gotih, sodjar*); *sahur guju*, z. onder guju; *asahur sěmbah*, jegens den vorst; *sinahur* v. e. sasangi, U. Pogr. 117; z. taūr; *sinaūr* in pl. v. masáur, Tjp.; *njaūrín*, h. v. nambungin; *panjahur*; *tan wruh sahuraning-sun* van een schuld, Mal. 91; *asahuran* v. muziekinstrumenten, Sm. Z. 29, 8 (*silih saūtín*); Z. 32, 4 (*matimbal*), *masahuran*, B. Z. 7, 8 (*saling s., *apratidhwani*).

2°, *sasaūr*, *vergeldingsbewijs* van wat men iemand uit dankbaarheid aanbiedt, Smw. Z. 12, 17; *njaūr kañl*, aanh. onder umpal.

3°, sas., (jav.), naast badjar of badjah, *T. b. Z. 4, 29; *kasahuraning hutang*, aanh. onder hělěm (waar de Ind. Spr. *rěnatjtjhěda* heeft); vgl. taūr.

II., z. sawur; *sěsaur*, *gebrande* (*měnjajah*) geraspte klappernoot in een takir of piring, ook als offerande, een lekkernij bestaande uit geraspte kokosnoot, suiker en kunjit bij de rijst, bij de nasi kuning b. v. gegeten; vgl. onder unti.

III., mal. (سحر, jav. ook sakur); njaür, in de vastemaand tegen den morgen iets nuttigen, om den volgenden dag tegen 't vasten bestand te kunnen zijn (bij de Mahomedanen), vgl. Jsp. Z. 16.

ᨗᨉᨗᨉ, v. e. woord zoowel in hooge als lage taal gebruikelijk.

ᨗᨉᨗᨉ, sas. en bij de bal. Mahom. (mal. sibir, ar. سحر), tooverij, toovermiddel (jav. sibir en singkir, malag sikidi).

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, s., aanh. onder swâhâ.

ᨗᨉᨗᨉ, z. onder harša.

ᨗᨉᨗᨉ, gevuld v. eieren, waaruit kiekens voortkomen; in tegenov. v. sĕmbuük; wit blinken v. tanden b. v. v. iemand, die geen betel nuttigt, dicht op elkaâr staande? v. boomen, aanh. onder srudi; giginé saük ngadjĕngit, aanh. onder bĕngah en srijut; mĕsaük van vlechtwerk (tĕbbĕl ulatné); njaük, planten de bun van de kĕsĕla met ruimte van een langkat; panjaük, naam van een middel, om te beletten, dat de pokken naar binnen slaan of om ze goed te doen uitkomen, Us. 2, z. njaäk; panjaük götih, om het gestolde bloed uit te doen komen; pĕnjaükĕn, een kleiner emmer dan de pamĕbbĕh, waarmee de njah uit de gluntung wordt opgeschept en overgegoten in de tjĕbak, en verder in de palungan; pambuung², ça, kapanggjan tis, tingkih djĕntung bwang (bawang?) mwang ujah, sĕmbarakna, ma., ᨗᨗ çĕsaning aku mambuungang sakitĕ tanpasangkan, çĕsaning aku mambuungang sakit badasa, tumbwan ku-

lantĕn, kwambit busul, tilas anipi, sbaü buük matinggah di kaju buük, njag sakitĕ syanu, tka saük, 3, iti panjaük, Us. 463; panjaük gondong, 86.

ᨗᨉᨗᨉ I., sas., naast sopoq.

II., z. onder sai.

ᨗᨉᨗᨉ, šĕg, gati, overal aan den gang: djani sĕdĕng sĕĕka anakĕ manji, di pĕtĕng bulanĕ djani sĕĕk pĕsan dustanĕ.

ᨗᨉᨗᨉ I., jav. (suwuk); sĕsuuk, behoedmiddel, als die tegen de pokken, bestaande uit tukĕ-vleesch (mĕtunu), waarna de patient bestrooid wordt met bidja. kuning en vervolgens met wijwater besproeid (apang lasya); pĕpĕkir, z. ald. (Kl.); sasuwuk katjatjar, ça, botor binolong, tinalĕnan lawĕ tĕmĕng, ma, ung susuwuk ing manusa katjatjar, sing tka pada mimpas 3, glangakna ring wong durung katjatjar, Us.; sasuwuk katjatjar, ça, tukĕ binarĕngkĕs, jan wus ratĕng wĕhakna kang wong durung katjatjar amangan, phalanya tan mati, hajwa wĕra, ald., voorts ald. ook susuük maling, s. apuj, susuük mata lara (volgt onmiddelijk een mantra), Us. E. 1m., 4 b.; sasuük kapitan, C. 2 b., niha(n) sasuking umah angkĕr, mwang salwiring aĕng, wĕnang nggĕning manglid sarwa tĕngĕt, ça, wadahn tulung, pĕndĕm ring sanggar, tja ajam irĕng enz., ald.; suük sabsab maling kunang, ampĕl gading gawĕ kukulan, surati padma rangkĕp, ta., rumbah gili skul putih, hna(h) ring wlahan pĕdja sari², jan ing wngi tabĕh jan atangi, Us. 196; susuük

mata lara, ald. 504; njasuikin, op iets de sēs u t k aanwenden.

II., njuük, in den grond een kuil maken ter opvangng v. water; sēmèr di tukad, bld., tuüka; njuükin sēmèr, nëlahin sēmèr; lantang dja takonang masa onja ban nakonin èngkèn malu né djani patjang takonang, apang èmèd nimba dogan idépang njuükin pasih, zegt de Mahom. dukuh, zich wegens zijne onuitputtelijke geleerdheid met de zee vergelijkende, Bngk. s. 56 en 57; suukan, kuil in den grond om water in op te vangen, een put in een rivier gemaakt; vgl. kuük.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧᮧᮧ, mēsook v. water door een opengemaakte èmpèlan; vgl. mēgolok.

ᮊᮧᮧᮧᮧ, *dulur.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ, s., poh.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧᮧᮧ, s., djarájudja, ngaranya, práñi midjil sangké garbhawasa makasahakári arjari, Bh. 19; tátanpaparèngwan ikà, çabdaning bhèri mrédangga, makasahakári pasinghanádaning çûranpasurak atri bhèdà-sangké ri kálakálàrawa tanpangkura, 48; sira sang krēsna ngaranira sáksát mahadbhûta sirarpangdadi, mahâçahaka (sic.)ring (l. makasahakaring) waték dèwata, akon sirá(ng)djanma, nda tan kalèn sangké bha-tára wiśnu sirán mangkana, Bh. 62 (vert. v. basudèwo mahadbhûtam, sa mbhûja sahadèwatam, na param puñdarikák-sát drèçyaté narasattama; vgl. 't origin. 3015); ja támuhara trása ring kurukula prawira, tékwán ta jan pasáhakári çabda

ning gándèwa, kadi patèring tasik ring jugàn-takála kahidèpanya, 77; aanh. onder djaja en garbha; sinahakárjjan ta sira dèning sarwwadèwata, v. Indra tegen Ardjuna, Adip. 115; datang ta surupning áditya, kasahakárjjan dèning waték trigartta, madraka, kal-kèja, ald. 80 ('t origin., 2405 açwatthamá krèpaç tjaiwa çirasyástam jaçaswi-na u, trigarttair matsyakaikèjair wáradhánaiçja sangjatau), ald. 22; sinalakari, *dulur, B. Z. 88, 8.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧᮧᮧ, z. onder karahita en asta tjañdala.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧᮧᮧᮧ, z. siksikan.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧᮧᮧ, lumung tékèng lómah sahid (b.: sahit), van de luchtwortels v. e. ambulu, T. b. Z. 4, 99.

ᮊᮧᮧᮧᮧᮧᮧᮧ I., verkeerd opgeschreven?, njaüh; 2°, er uit v. e. woord, onbedacht, verkeerd uitgesproken, v. e. woord niet in te trekken, aanh. onder angkid (runtuh; vgl. bat. saüt); munjin awaké suba saüd, ik heb het nu eenmaal beloofd; njaüdang, beloven, in een gelofte vervallen?; sang pârtha ditu glis, raris ma-prétignja, njaüdang pangandika, jèn ja twaramati mani, sang djajadrata, dané malabuh gni, fr. B.; mèsésañdan kruna.

II., jav. (sawud); njaüd, njongkèt, maar v. gewoon garen; sēsañdan, de op stoffen liggende figuren, zooals op de moga; saudan, Smb., sangsangan, staak, waaraan iets gehangen wordt om te drogen.

සරතනි I., *volgeladen* met vruchten v. e. boom (zelden; z. ngěd), v. een mensch, die veel draagt (sěöd mětětěgěnan); z. sarat.

II., njěöd, v. e. toornige, aanh. onder djěngking, njěödang, *de hand* aan 't gevest slaan v. iemand, die op zijn hoede is; laüt pada ngarěpang slěng wangwang matjėngklak njěödang kris mandělik, v. spiegelvechters, fr., aanh. onder běngah.

III., benaming v. e. groenschillige pisangsoort, die zeer smakelijk is; heeft veel v. d. biju lumut.

සුභුනි (usan), *ophouden* v. e. feest, muziek enz. (bat. sun en *surud), v. e. bekleede waardigheid, *marěn, *uitscheiden met iets*, b. v. suüd ngaděp tuwak, suüd muüg, *mari humung; sasuüd daně njėngak, R. 14, Z. 3, 5; njuüd, zijn leven op 't spel zetten v. e. amokmaker (bbg. njuüg); njuüdin, *met iets uitscheiden*; njuüdin mēmadat, njuüđang (ngamarěnang), *afzetten* iemand, die een ambt bekleedt; *met iets uitscheiden, de laatste zijn* v. e. letter, *slotletter*; panjuüd of pėnjuüđan, *einde, slot* v. e. geschrift b. v.; de laatste v. e. rei; makasuüd'an, *tot 't einde toe* b. v. een danspartij bijwonen.

සහනස, s. (sahodha), 't kind v. e. vrouw, *reeds vóór haar huwelijk zwanger*, Ud. 86.

සහස්විච්චි, s., z. onder swami.

සහනසුහ, saha en uddhata, Bh. 71, vgl. sabjoddatta.

සහනස, s., eigenn. v. d. tweelingbroeder v. Nakula; ngaran sang ari kalih

(namentlijk v. Ardjuna), na, lungguhing ahěning, kula, ngaraning sadhu djatmika ,,sahaděwa, sa, tunggal, dé, ngaraning hiděp, wa, ngaraning apadang, ingaran sang děwasmara, anuwuki smaraning istri, sang nakula maguru ring sang domja, lininggan sang suksmatjipta, tunggal sapaguron lan sang kunti, pinaraban sang gandhawati, sang nakula matapa ring kusawanti, sang sahaděwa matapěng himagiri, aguru ring bhagawàn awětji, lininggau sang suksmakrětti, Tjt. 34, z. saděwa en vgl. sahámara.

සරතනි (sarat en raät) v. 't gemoed; *niet af te brengen*, v. 't geen men van plan is te doen, *sarat; atman undagi raüh, during amras amitulus, saät ngaba praboté kapastu dé sang sinuün, andadi paksi tjatjakra, Bs. bl.; saät pėsan kněhé tkěn anak luh saät kněhé mēbudi mulih, *zeer verlangde hij naar huis*; njaätin, aanh. onder bēđdjul; mēsaätang, h. v. nggatyang, mitěhěrang?, ook njaätang, b. v. mwah saät ngitungin bakal nguliang, mēsaätan brangtiné (bangět), saät pėsadjaän apanga bakat saätang apang bakat.

සරතනි I., z. onder tjantět.

II., kasait, sas., ěngsut?, z. sampah.

සහනි I., jav., B. Z. 87, 28 (pakpak); asahut ring lēmah, B. Z. 49, 32, 3 (magutgut ring siti), v. paarden, *anggrěgut; sumahut v. e. slang iemand, T. Z. 4, 15 (mangutgut), mánahut, W. Z. 25, 6; anahut, B. Z. 12, 15 (mangutgut), als cijfer 3,

Ar. telkens: manabut ta lambaj, R. 19 Z. 18, 11 (mangirētang bibih); tamba of panawar sinahut ing ulâ, Us.

II., (saūr); mēsaut, antwoorden (vgl. mal., z. aanm. onder bukit); pasaut (pasaūr), antwoorden; njaūtīn, op iets een antwoord geven, iemand beantwoorden.

III., of sawut; tasaut, sas., kěntungang; sawutna balawuq badaja (b., timpohna srang tumuq bat.); tasawut tēpaq lēq api (vroeger tatimpoh); zou de bal. uitspraak, die v. sahur en sawur een saūr maakt, niet de aanleiding zijn van dit woord, daar saūr h. is v. saūt?

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, aan padi gestampt tot baās 1/2 timbang, aan padi, tēnah, 1/2 tēgēn; 5 sēēt, apoudong (te Panaroe kan 4 sēēt, apoudong en aan baās, 12 tjatu, te Bll. 5 tjatu).

2°, een paar tegen elkaár vechtende banen; sēēt mingmang, Us.; sēsēēt, vrn. = tēkēs (beter dastar; vgl. sund. pirēsēt en z. djēēt); njēēt ban talin sampi mamaid masasurjakēn, iemand, die weggebracht wordt, Tjp. Z. 2, 10 (sēēta); njēētang, knopen 't touw v. e. tjakēpan.

II?, aanh. onder ling.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, asit v. garen, z. madé.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, z. onder suhan.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, s., B. Z. 100, 4; agniçaratjandabājusahita, Z. 103, 2 (ru api sinarēngan ing baju badjra, agné astra s. i. b.).

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, aanh. onder tjampa.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, s., Wrs., 43, Br. Z. 50, 4 (tau mari), Z. 1, 1 (t. m., satata), T. Z. 1, 12, vgl. onder bahang III.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, z. sawos.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, z. sēwēs; kasēsīn wasta, een anderen naam krijgen, anders genaamd worden.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, s. (ook sahasā, om de h te laten hooren, spelt men wel eens ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ); wederrechtelijk in 't plegen v. e. daad v. geweld zooals b. v. 't verwonden of vermoorden v. iemand, in processtukken, aanh. onder pārusya, W. Z. 8, 2 (tan paitung); Z. 24, 2 (tanpanolih, parikosa), Z. 8, 10 (prakosa), Z. 25, 10 (tanpanaha, prakosa), B. Z. 9, 3 (kosa), Z. 33, 5 (kinosa); B. Z. 43, 6 (tanpanaha, nora djangka, taragja, tar mādjangka), R. 5 Z. 1, 17, Z. 2, 1 (amrakosa) ald. 2 (wirosa, braugti) Wtb. II 11; kasahasāin, *pinaribhawa; *inamahamah; anāhasānglēburang hja ikaug warānugraha, O. XXX 9, 1; sahasa njantēt, v. e. stier een paard (op een andere pl. salit nj.); sahasa lakšana, de brutaliteit hebben, zich onderwinden; pratamasahasa, 5000, Adig. 5, vgl. Dp. 3°; madhjasahasa, 40,000; uttamahasa, 20,060; sināhasa, Adig. 59 enz.; sahasa mangwit padi, een anders padi; sinahasan, B. Z. 80, 5 (kaāmprag kasahasāin); sinahasan, W. Z. 27, 4 (kaparikosēn, rinusak); inudjungan intrup sināhasan, W. Z. 27, 4 (kēnitēr inidjēngan kasahasāin), Z. 98, 9, Z. 86, 18 (kinabēhan kinēmbulan rinusak); z. sasa.

၁၂၂၂၊ z. onder sâhasa.

၁၂၂၂၊ z. sasah; laju masahsah, *maglar abâp; vgl. djahdjah (bat. sarsar); njahsah, na 't njuntik en nganjinin, 't geen geschiedt aan weerskanten door een vrouw met een por.

၁၂၂၂၊ z. onder susah.

၁၂၂၂ I., z. onder suh.

II., z. onder ujong.

၁၂၂၂ I., de ujong v. d. cocosboom (vgl. suhsuh II); ook sèsèh.

II., z. onder sèh, sèhsèh sumlèh, *talkens v. kleeren verwisselen*; z. slèh, ook sèh sumlèh panganggoné.

III., sèsèr.

၁၂၂၂ I., sluik v. haar.

II., pènjugsugan (vgl. sèsorok); njoh-sòhm, K. A. ngananin.

၁၂၂၂၊ s., sakarèng, Kr., R. 2 Z. 1, 20 bis. (kapagèhan, pagèh, sanimèsal), 16 Z. 3, 16 (umèñng); sahisnu ring brata tapa joga samadi tau prânaghâta dènya lumaku, v. d. baka, die zich voor een heilige uitgaf, T. Z. 3, 7 (vgl. aanh. onder niskâpti); sahisnu tan prânaghata, Kam. 2; tuhaga-singhèr i patapanira, tarparjjumah ni dajaka (?). Janpapatra djuga siran laku buddhisanta samata upasama sira, omschrijving v. sahisnu, aanh. onder çûnyatâ.

2*, aanh. onder ksamâ.

၁၂၂၂၊ s., siju; sahasranètra, Indra of sahasranajana, aanh. onder sukarmmâ; sahasrapatra, s., kamala, Kr., R. 16 Z.

2, 13; sahasrahari?, eigenn. v. e aap, 18 Z. 7, 2; sahasrapadma, eigenn. v. e. boder goden?, Adip. 23; sahasradangstra, s, z. ulâ taru; ardjuna sahasrabâhu of sahasrabhudja, z. krètawirjja; sahasrabhanu (*de 1000-stralige*), *de zon*; aanh. onder wulan en onder widyâ, alwaar de gewone T. bhānu leest en Ww. b. Z. 3, 200, çastra bhānu! (z. sastrabahu onder dirghabâhu en astra onder tjaturasra, zoodat de fout zeer oud is); sahasradidhiti naast âditya, Brhm. 35; vgl. sahasrângçuman.

၁၂၂၂၊ z. onder kiraña, Tjt. 4.

၁၂၂၂၊ s., Nts. Z. 1, 1, z. srangsuman en sasrangsuman en vgl. sahasrabhānu.

၁၂၂၂၊ B. Z. 43, 6 (taupanggalèng, parikosa, ngusakasik), Z. 47, 12 (sahasa) Z. 50, 2, R. 5 Z. 2, 6 (wirosa).

၁၂၂၂၊ z. onder ၁၂၂၂.

၁၂၂၂ (en nu en dan, om de maat, salam), eigenn. v. e. vorst v. Djaminambar, die zich voor god uitgaf en een hel, hemel enz. er op nahield (ook engelen, mukarabin, sabanyah en malakulkarsi, waarvoor h. h. 180, حملة العرش heeft); door Umarmaja belachelijk gemaakt, Am., ep., vgl. Djm. 382 en Catal. 60 (h. h. 108, سمسى عالم).

၁၂၂၂ (?), z. onder kabarat.

၁၂၂၂၊ te vermoeden uit suwal!

၁၂၂၂၊ patisalli, patisili?

၁၂၂၂၊ perz. (?), eigenn. v. e. land in de Djoarsa.

𑄣𑄧𑄱𑄣, *masaip* (masaring), *doorzeesd*; *njaip*, iets *doorzigen*; *saip nĕlahang salpa tĕlahanga bĕlina*, né *madji duwang laksa kasukĕn adji laksa*, *wang arabé sami njaip ngangkut nĕlasang apan twah anak sugih*, v. d. *vendutie der goederen v. d. vorst v. Bll.* in 1873; *panjaipan*, *wat dient om iets door te doen zijpelen* b. v. een stuk lijnwaad (vgl. *sidi en pĕngajakan*; vgl. *bat. sahip*).

𑄣𑄧𑄱𑄣, *saüp abĕsik*, *door één woord uitgedrukt* v. meer dan één begrip; *masaüp bok*, *mara magoñdjĕr* (z. onder *bok*); *njaüp*, *aanpakken, opvangen, oppakken* een vrouw met geweld, *grijpen* v. e. *tijger zijn prooi* (*mad. njaop*), *opnemen*, *harkend*, 't *vuil v. d. vloer*, een *hengel of 't aas er aan v. e. visch*; *manjaüp*, *mangdĕmak, *manjaüp dané*, *manambut i sira; *lantas njaüp*, **masĕ' siranggjakĕn*, R. 5 Z. 1, 5; *manjaüp dané*, *manambut i sira; *matur njaüp tjokor*, *ngling*; *njaüp apisan*, *alles er in begrepen* van de beteekenis v. e. woord, vgl. *gaüp*; *sinaüp*, *dinĕmak, *mĕkul*, Z. 5, 1 (*gĕlut*); *ka-saüp*, *sinikĕp; *panjaüpan luü*, iets, als b. v. een stuk blik, *om vuil meé op te scheppen en weg te werpen*; *saüpan*, *voor het grijpen weg zonder onderscheid*, *de eerste de beste* b. v. v. hout voor de bestanddeelen van een huis, 't *eerste 't beste* zonder er op te letten of het goed is; *wang ball saüpan*, *ieder Balinees*, voor het grijpen weg van een woord in hooge zoowel als in lage taal gebezigd; *sĕsaüpan*, tegenov. *sĕslikan*.

𑄣𑄧𑄱𑄣, z. onder *syĕp*.

𑄣𑄧𑄱𑄣, B. Z. 3, 39 (*sawjakti*; *mal. van nature*), Z. 38, 25, Z. 9, 26, Z. 26, 4 (*tuwi*), W. Z. 14, 3 (*wjakti*), Sm. Z. 22, 12, Z. 28, 8 (*ver, in hooge mate*, vgl. *sadja*), Ar. Z. 33, 1, Wrs. Str. 63, *wjaktinja*, Z. 9, 26, Z. 39, 18, *kadi*, Z. 39, 27; *sinahadja*, *pini-hadjĕng*, Anj. Z. 15, 2, Br. Z. 22, 1 en 4, Z. 53, 13, B. Z. 55, 4 (*sinarĕngan*), Z. 9, 26 (*wjaktinja*), Z. 39, 18 en 27 (*kadi*); *sinahadja padbĕlas*, Sm. Z. 30, 9.

II., *eigenn.*, B. Z. 3, 34.

𑄣𑄧𑄱𑄣, s., *bondgenoot*, R. 5 Z. 5, 27 (*saing*, *makasraja*), *rowang (de bet. v. *slaaf* en als *nederig voornw.* 1ste pers. in 't *mal. verklaard uit de analogie v. 't bat. dongan*), Wir. 43, *aanh. onder tutparu en parasparopasarpaña*, v. *Hanumán en Sugriwa*, Ag. 79, L. Z. 21, 2 (*rowang*); *sahája praktikámi*, Wir. 22; *janpasahaja kita sang sádhu djuga sahájanta*, *ja ta gawaja pakadangan*, *sang sádhu djuga kadanganta*, *jadyapiu patukara tuwi*, *nguniwĕh jan samitra láwan sang sádhu djuga*, *ápan pisauingun haná kajogjaning tan sádhu*, tut. 40 (Ind. Spr. 3529), *makasahája sang hjang mara*, *aanh. onder ta (narĕña sahita)*; vgl. *saja II*; *sahájan*, W. Z. 22, 2 (*rowangin*), *sahájaning mĕdjahana*, Z. 1, 4 (*makawwang anggĕ kanté*); *sinahajaning pawána*, *awarhangin; *njahajanin*, *tumuling.

𑄣𑄧𑄱𑄣 I., s., (*sahja* of *sáhja?*), B. Z. 40, 1 (*mabhuśaña*; *jav. saé*), L. Z. 15, 1

(sahal), v. d. pangawak, R. 3 Z. 1, 44 (mëros, njuriga, luung), Br. Z. 27, 9 (srëgëp), Z. 29, 18; mangkat sang prabhu mungghah ing ratha manik sahjârukah kañgana, Hw. Z. 34, 6; sahjâgasyak, Br. Z. 1, 16 (jêg gugujwan, ramé glis, suka girang); sahjâkrak, Ar. Z. 6, 16; sahja masiga, B. Z. 48, 6 (raris magisêh); sahja sâbhinawomâdjâ, Bh. 53.

II., s., z. onder saptakulaparwata en gunung.

III., roofdier?, Ud. 45; vgl. saé.

සහකාරි, z. onder sahakâri.

සහොදා, aanh. onder tular en vgl. sahodatta.

සිහි, dëmên, B. U. 173, *lust hebben* aan iets stinkends te ruiken, eene vrouw te beslapen?; njèn pati sêôm ngadêkin, i anu tra sêôm; vgl. onder gudig en z. katunggalin.

සිහි, z. onder sijam.

සහකාරි, Tj. Ar. b. 2, a.

සමි, z. onder somi.

සහාය, s., sahadêwa, Br. Z. 13, 5.

සහාය, mal. (pers. شاه مردان), eigenn. v. den hoofdpersoon v. 't op Lombok in trek zijnde verhaal, dat er ook, evenals in 't jav., Indradjaja heet (jav. sêh mardam, mal. شيخ مردان); de 2 door mij geraadpleegde hds. beiden onvolledig (v. d. mak. vertaling een verslag te vinden, Ind. Gids. 18, 84 April, 632 en vlgd. en Meded. v. wege 't zendeling Gen. V., 35 en vlgd.).

සහාය, *hubar, uit elkaar stuiven in verschillende richtingen v. vluchtenden; saïg pañdjaké malaib, Bt. 297; Ijju dagangé maimpas saïg pada mangimpasin, toen die mooi geklcede dame daar aankwam, Pdj.; sing papas sikêpé saïg, malaib ja sêlèng tutug, Bgd. (vgl. hêñtjah); njaïgang, een offerande *wegnemen, verwijderen*, 't zij door op-den-weg-werping, 't zij door opeting, nglêmuhan.

සිහි, saling sêg, saling sorong, B. Z. 94, 2, b.; kasêrêg, *tinut, *sinurung, kalañdês, Z. 94, 1, c., *asalêsêk; kasêg manjêg, *sinrêng; (?), mânrêng; vgl. njêg.

සිහි, pijn doen v. d. buik of hartkuil, ten gevolge v. te hard loopen of 't draven v. e. paard. jav. sêngkil; silg angkihané v. e. hijgende, vaak v. iemand, die zorg heeft bij een zaak, die nog niet beslist is; njlig, *op-raken* b. v. geld, vgl. pipit I.

සුග, nm. v. e. dêsâ, in 't Bll. (O.); z. përgong; njuïg, z. onder suïd.

සහාය, z. onder sanggraha.

සහාය I., B. Z. 95; 4 (pangliput; jav. sasab uit 2 maal saâb, vgl. lalang), *aanval?* v. krijgers, Br. Z. 40, 3, B. 98, 4 (mangëbëk), Z. 87, 7, v. rook, T. Z. 4, 60 (mangëbëk) v. d. vijand, Wir. 54, bis; sahabing daitya, W. Z. 25, 2 (rantaban, pangliput, kabrêdan, brêdan); sahab ing limut, Br. Z. 22, 10 (sêpukan ambulû); sumahab, Sm. Z. 7, 9 (sumaput), v. d. duisternis, B. Z. 44, 5 (mangliput), R. 3

Z. 1, 69 (ngěmbulin, mangitër, èbëk), *mangurambat, *sumambër, *sumâr, W. Z. 25, 1 (een jav. hds. sumajab), Z. 23, 11 (makabèhan, madëdët, ngëndèp), B. Z. 87, 23 en 15; andusé manjaäbin, aanh. onder dëlo; manjaäbin, manggurumung; sinahaban, *inëmukan; kasahaban v. d. zon, Sm. Z. 30, 10 (kasaputan), Wir. 9; pasahabing wëngi, Z. 7, 7 (pangliput pëtëngé), z. sab.

II., *bolle deksels* v. pandan-vlechtwerk over spijzen, betel enz. gedaan (këkërëb; vgl. men. saog uitspr. v. sahap, ngadj. sahab, atj. sèhab, bat. sakkop, sangkëm en sanggop); de korfgelijke, zeer lange v. ëntal vervaardigde heeten saäb slungsungan pangkonan; z. sèran, kasna, kutaringin, bora, nagasari, pangradjutan en pëpudakan; palungan sinahaban, O. III., b. (z. II); aanh. onder banantën.

2°, nm. v. e. groote slangsoort.

ᨗᨛᨛᨛᨛ I., *gras* of *onkruid* ter bevestiging v. e. dam (z. angu); njaibin, *opvullen* de steenen v. e. dam, die ver v. elkaâr staan; panjalban tanah v. d. angu.

II., *gagrantangan sarwa mas sinahib ing kombala*, v. een badé, Mal. Z. 3, 86.

ᨗᨛᨛᨛᨛ, njaübang, *verbergen*, *versteken* de kop in de veëren als slapende vogels, saubang apang ilid, saubang di longan, B. U. 336.

ᨗᨛᨛᨛᨛ I., njëëb, kalk *blusschen*, een gewonde plaats, een gezwollen voet, ten gevolge v. e. doren b. v. met 't sap v. e. in asch heet gemaakte stronk v. d. gëbong, djëpun enz.

bedruipen; masëëb, v. e. geneesmiddel *eenigszins gaar gemaakt* door er een heet gemaakte scherf in te doen; njëëbang, *in 't vuur even-tjes houden* 't gloeiende staal, om het minder bros te maken, 't welk geschiedt na 't njëpuhin, na het met zout ingesmeerd te hebben *in 't water doopen*, dat water sësëëb heetende; njëëb ban jèh, goud of staal b. v. (z. sikat); njëëb api, een erf enz. in brand, met water *ter blussching besprenkelen*.

II., njëëb, *mëñdëk, *tumungkul, W. Z. 9, 2 (njongkok); saäbsëëb, dëngakdëngok; njëëb sada nguntuk, Tjp. Z. 1, 48; njëëbin, *begluren* als een kat zijn prooi, naar iemand *gluren* door eene opening heen; masëëban, aan 't gluren ter bespieding zijn; vgl. nabing.

ᨗᨛᨛᨛᨛᨛ (b., in ar. schrift, سنجح (حَبْرُ الْكَيْفِ), ar. (أَصْحَابُ الْكَيْفِ), z. onder jusup, (Anb. 114, 172, sèb kibulkahpi, hds. b. 143 sakibulkahpi; vgl. Rauzat ussafa, Part. I, Vol. II, 190); z. duhjanus en tamlika.

ᨗᨛᨛᨛᨛ, z. sibang.

ᨗᨛᨛᨛ I., *brandhout* (lamp. sarangan), z. pëngumpān.

II., *jav. en sas. (en mal. v. Palemb.), maitja (ngadj. id., mad. saäng, ombw. sangtag. sahang en pahang, *sterkte* van dranken, bat. pang, *sterk* v. d. tuwak); sahang 27 (korrels?), Us. (vgl. onder sulah); pëñtjok sahang, z. onder pëñtjok; hana tjupu sasang hang gë'ngnya (zoo groot als een peperkorrel?),

waarin de vorst der djim's Sipat iman met zijn broeder en zijn bediende deed, om met hem weg te vliegen, Spt. Z. 4, 11; *mañt sasañg*, v. e. *tjutjupu*, waarin een prinses is verborgen, ald. 4, 81, b., *tjupu sasañg*, ald. 47.

III., *blufferigheid?*, aanh. onder *pëtəng*.

᠘ᠠᠨᠢᠨᠢ I., *kameraad, bondgenoot* in den oorlog, *sahâja, *rowang (vgl. *saih* en onder *səpəkən*), Ar. Pr. Z. 12, 1 (b.: *rowang*, vgl. jav. en mal., sund. *saəng*, ngadj. *ba-saing*, atj. *sajəng* en z. *bantu*); *ngalih saing*, *een makker of bondgenoot zoeken*; *nagih saingin*, *vergezeld wenschen te zijn*; *njaingin*, iemand *steunen* in 't gerecht v. e. partijdige; *masaingan*, *het met elkaâr eens zijn*; *masaing-an*, *partijdig* v. e. rechter.

II., *saingan*, *pənjaringan*, aanh. onder *umbəh*.

III., *sahing*°, B. Z. 3, 40 (*juju bawang, rakata supit rakta*), Anj. Z. 1, 4 (*juju*), Sum. Z. 80, 10

᠘ᠠᠨᠢᠨᠢ I., *schede* uit hout v. e. *golok*, *tumbak* (mal. *sarung*, tag. *salong*), *uləs* v. *kleedingstof*, z. onder *sarung* en vgl. *urangka* en aanh. onder *lalasti* en *pariwâra*.

II., jav. (*sawung*, *krəkawakuh*, *tjara-nâjudha*, Kr.); *saingan* v. e. *haan*, die nog niet bij de *kipjes* geweest is of wel reeds *gekurungd* is, maar nog niet heeft *gevochten*; fig. v. *ongerepte meisjes*, v. *lieden*, die nog niet *gevaccineerd* zijn (mal. v. *Kutej bəsaiñg?*, mal. *manjahung*); vgl. *pugpugan*.

᠘ᠠᠨᠢᠨᠢ, *doorsakken*, niet ergens blijven staan van water b. v. dat, zooals bij de *meloenen* en

koukommers, om ze te doen *gedijen*, niet mag blijven staan (vgl. *aūd*; mal. *siring*); *nji-ingang*, door een weinig 't *geen*, waarop de *lawar* ligt, *schuin te houden* die *spijs drooger maken*, de *pan*, waarin de *olie*, om *draf* en *vocht* te *scheiden*; vgl. *miisang* en onder *tjəpih*.

᠘ᠠᠨᠢᠨᠢ, Sm. Z. 30, 11 (*tjaling*; sund. id.; lamp., *mengsel om de tanden zwart te maken*, vgl. bij *wadja*, ngadj. *sihong*, *ivoor*, maar eigentl. *slagtand* v. e. *olifant*, bc. *sihong*, *smuit* v. e. *beest*; vgl. *gading* en *danta* en z. *sijung*); *akris alandəjan sijung*, Mal. fr. (*makris malandyen danta*); vgl. *taring*; *pauhung kânan* v. d. *garnaalslagorde*, W. Z. 25, 1 (*kapit təugən, makapurapsara ring təngən*).

᠘ᠠᠨᠢᠨᠢ, jav. (*suwung*), *onbewoond* v. e. *plaats*, waar zich niemand op 't oogenblik bevindt of men niemand ontmoet, *verlaten* v. e. *plaats des nachts* b. v., v. 't *gemoed*, b. v. *da sang ratu tangkədjut, kajuné suñg*, fr.; *atiné suñg*, aanh. onder *səgəh*; *amoring suñg*, aanh. onder *trajuga*; *manjuñg*, *mahunghang.

II., Bbg., *suuh*, vgl. onder *səpəkən*, z. *njuñg*.

III., *njuñgang*, *njiingang*, maar meer in gebruik als men van een *təgal* spreekt.

᠘ᠠᠨᠢᠨᠢ, verk. v. *pəsan* of *pisan* (batav. in *baru san*), *səduk san nira*; *akuda san sakit matiné, akənkən san sukan idupé, *pirəka sakiting pədjah pira ta rāmjaning ahuripa*.

II., z. onder pañdita.

සුඛය, ingsun, doch alleen in 't passif, Hadji D. 66.

ආසන I., sas., berson, njuun (mak. song, mad. soon); berson bakaq; bakaq sinoson; kadji son pangadjah, kadji son manikna kakaq, téguaq léq baoq otak, Ind. dj. (vgl. onder panggong); z. lèmbah.

II., Sum. Z. 48, 4.

ආසන I., *jav. (*ásana), aanh. onder muksa en rudita (gěnah), plaats, T. Z. 4, 43 (tongos), Z. 5, 8 (9), Z. 1, 4, Hadji D. 18; syapa ingkó sanangkwa aturu, T. Z. 5, 67 (njèn diañdé gěnahirané mēdēm; T. b. Z. 4, 261, syapa taja kita hanangké ing unggwanku aturu ri palungguhanmami); tjěngěng tan kěnanngling, jajah muksa ing sana, Jsp. j. (vgl. palinggihan in de aanh. onder lor); saněng ajuh, waar men aan zijn lijf doodbaar is, Z. 4, 60 (tongos urip); Z. 3, 51; wé çananikang ajuh, wij schildpadden moeten in 't water leven.

II., verk. v. çásana; tan satyěng sana, R. L. Z. 10, 4 (nora s. watjana, nora pagěh patibrata).

සන I., sanastui, B. Z. 29, 15, Z. 81, 3 (kiwa těngěn), Sm. Z. 22, 7 (ring tirañ-tja?; vgl. mal.?).

II., sas., angsana.

III., z. onder çana.

IV., z. onder hana; sananing katungkulan, zoolang als men omhoog is!, T. Z. 3, 52.

ආසන, s., een der namen v. Çiwa, aanh. onder nilakantha.

සන, gělap asani halisyus, Sm. Z. 28, 12 (kilap tan mari umuni).

සන, sěsti pwěki huwus pamásan angěnoh sěněng asugih amás ikásanu, B. Z. 56, 4 (sakahjun punika puputang manggělarang né ngěnani maprija kapěpěkan masika stana, sabuaině punika jan mabudi nganggo mas katlurin olih kakung děning ja kakwihan hěma); nihan sanu sang ratu, Sum. Z. 46, 6; siwingkwasanu, Z. 47, 1, 2, 3, Z. 48, 6, Z. 49, 2, Z. 48, 3; sanu děngku, B. Z. 55, 8 (krasa ban mbok, k. dé mami).

සන, h. v. ané of né.

සන, bungbung panjěna, waarin de tuwak druppelt; sěna gumantung aan een djaka-boom, Dd. 11 a.

සන of sunu, I. (jav. *sunu en sěněn, vgl. rěngěn), Wrs. 65; masinang ta sěněnikang wwé, R. 14 Z. 6, 2 (galang katědjan děnikang swija, sutědja di diptan ikung samudrané, gělangjané kasuluhan ban i swya); sěněnikang çitangçu, B. Z. 81, 4, Z. 113, 2, Z. 105, 7 (sutědja), Z. 1, 9 (ěndih, matědja); kasěnwan rawi, W. Z. 1, 14 (sinělěhan ing surja, kiněnjaran s., katědjanan s., *jav. kasěnyan); kasěnwan arka, B. Z. 28, 26 (katědjanan s.); sěnwirikān v. d. maan, B. Z. 23, 1 (tědjanira, nuluhi punika); sěně' hjang arkka, Z. 28, 25 (rawiraçmi); kaju sěně', Z. 15, 16 (k. tědja), W. Z. 2, 2, Gh. Z. 55, 6. II., sěněh, masěněh, R. 18 Z. 7, 6 (ěngsěk).

ꦱꦶꦏꦶ, djawa sèni, Sbr., kleine soort; udjan djawa sèni, *motregen*, vgl. onder komak.

ꦱꦶꦏꦶ, sas., sèssènu, tatonan.

Il., pun sodamångambil hurang lan suu atut pènggiring kali lan pun rinèban wus akwèh olihipun tambajas susah, Pdj. 94, vgl. aanh. onder hurang.

ꦱꦶꦏꦶ, z. onder né, 3°.

ꦱꦶꦏꦶ sènon, Str. b. bis.

ꦱꦶꦏꦶ I., sumina v. d. maan, Sm. Z. 22, 15 (ndadari, vgl. onder sunar, waaruit te vermoeden, dat het eigentl. sinâ is, vgl. onder lapá); hillraning asaná sinângrurú, W. Z. 16, 15 (majang, galang, ilék, z. sinang); saminâ, aanh. onder tjirup en sidik, vgl. sinah en onder sunar.

Il., z. dinja.

ꦱꦶꦏꦶ, s., çinisuta, eigenn., Br. Z. 16, 1 (satyaki, vgl. onder simu), Z. 28, 4, vgl. onder wrèshî.

ꦱꦶꦏꦶ, kâlarâksâsi sasini patya³na, al die moeten gedood worden?, R. 23 Z. 13, 3 (i dusta raksasa luh sané dini pèdjahin patutnya, i djada wini apang da matum-pèran tityang mamadëmang ipun).

ꦱꦶꦏꦶ, tanpaçana, R. 4 Z. 1, 18 (tanpawisèsa).

ꦱꦶꦏꦶ I., z. sèné'; sumunu, aanh. onder giriça, vgl. sinang; ratna sinunakèning (sinunwakèning?) sárjja mètu géni, *súrjjakânta; r. s. wulan mètu wé kèna (?) wé, *tjandrakânta.

Il., s., djaja kasunu, eigen., Us. Bali, ed. Fried., 301.

ꦱꦶꦏꦶ, sphaikagrèha sunú mahottama, Sut. Z. 72, 2.

ꦱꦶꦏꦶ, s., soon, dochter, T. Z. 1, 24 (Wg., sunuh en Bt. sunuti, vgl. onder *hènu), sang asènu, *de vader*, Z. 1, 26; dwidjasènu, Br. Z. 35, 14 (drohâputra), sâmusoma, Sut. Z. 140, 10 (sutasoma).

ꦱꦶꦏꦶ, s., Br. Z. 20, 21, aanh. onder gulma; sènamukha, ald., rákksasèna, B. Z. 84, 15, sènapati, *veldheer*, Br. Z. 36, 1 (mjènadipa, amawa wadwa); gèlarèn anga-djèngang praug sènapatyaning alaga, Br. Z. 12, 5 (né kapapang? kaarèp ring smarane makaratuning balane ring paprangan, maningkahang ika angarèpi ring pajudan makasènapati ikang mapraug, m. ring arsa majuda makapa lambaring amrang); njènapatinin wadwaraksasa, *adhipatining mahâsurabala; sènapatisura, de reuzevorst, dien Ganèça zou bestrijden, Sm. Z. 29, 2; sènapura, residentie v. Nilarudraka, Sm. Z. 1, 11, sènamukha; tèlung patti, Adip. 4; dèwasèna, surabala; widjiling sabda Iwir madhu sèna, Am. passim, Moh. 't leven 9.

2°, een der namen v. Bhîma, Nw. tumuluj midjil sang çèha (na Juddhiçibira) warâna kadi atalèpit binakta akalangèn ing wana dé sang pându, ararjjan ing çilâçajana, kahèban ghèda (lees girdha), sang pându abuburu rëga, athèr hana paçurâdja, sang p. wruh jèn hana singha, jan harèp anahuta ri sang kunti, unuga sang p. saking ljan, angawuti (hi?) sang patah, gupuh

sang patah, sang çèna (kang in te vroegen) ginulingakèn ing çèlaçajana, agarawalan sinambut ingëmban sang çèna, murutjut saking ëmbanan, tibâ sang çèna ring çèlaçajana, rëmuk tang çèla kadi glëpung, sang paçupati anaradjang anahut sang çèna angërëntjal sukunya kalih, olih mürddha ing singha rëmëk utëk awor rudhira, mlëtuk marëng gatra sang çèna, rinangkul dé sang jajah rëna, ingaran singhamantri, Tjt. 33.

𑄎𑄓𑄎𑄓, *jav. (suna), *çwâna, *asu asang (jav. f. Z. 10 en 17, wisunal); sona jaksa, onder de né ngadang, Stn. (asu gaplong); kadi sona né borosang, onbegrijpelijk, vert. v. R. 18, Z. 8, 18 d; aksara ala tur bawur kadi tjakarané sona, aanvang v. d. Stn. (vgl. onder tjakal); kalak sona, k. asu, Mal. 300, paütjar sona, p. asu.

𑄎𑄓𑄎𑄓 of suni, zekere boom, waarvan de bast tot bëborëh; de zuurzoete vruchten rood en bedwelmend; zou uiterlijk veel v. d. laäk? hebben; de vruchten eetbaar en op dalima gelijkend; de smaak als die v. d. biju krutuk.

𑄎𑄓𑄎𑄓, benaming v. e. mangga-soort; jëh sanih, eigenn. v. e. dësa in O. Bll. en aan zee, waar men zout aanmaakt; dangin jëh sanih, bld., bukti, daar dit ook de nm. is v. e. dësa ten O. v. Jëh sanih; de bewoners v. beide dësa's mogen geen padi planten, daar dit hun een ramp zou bezorgen.

𑄎𑄓𑄎𑄓 (hal., sa nu?), *zoolang 't leven duurt*, bij 't leven, gedurende zijn leven?, *in levenden lijve*; liwar hrësting atf kadya mantuk ring

swargaloka sanuh, T. Z. 5, 136 (nu idup): nda tan wismrëti rumaksëng pradjàmandala sanuh sahityang lotjita djrum, Z. 1. 12 (sampungang lali manggamël djagaté, da wanëh satata ngamargiang raðsé, tan wëntën lupta mangëmit djagaté sami tëlëb satata nggunita sandi upaja); sanuhakëna, z. aanh. onder duşkara.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s., çanaih², *langzamerhand*, aanh. onder aštabrata, R. 20 Z. 2, 2, alwaar op beide plaatsen sanëh² gespeld wordt (sëka anëh, anjibakang!), Ag. 70 (vgl. sund. sanëh).

𑄎𑄓𑄎𑄓, vgl. wanëh, njanëh, *anisih; sanëh² (z. çanaih²?), W. Z. 15, 10 (mabinan, bilang sampin); ksanëhan bali, meer naar den kant v. B. toe?, B. U. 77, 79, 86; tan sanëh², *niet partijdig*, aanh. onder wulau.

II., z. çanaih.

𑄎𑄓𑄎𑄓 of sinah, *sina?, *helder, duidelijk zichtbaar* tegenov. ilid, *te zien* (vgl. ngënah, sinang en onder sëpëkëh); sënah padingëhang; sënah ban itjang, *ik begrijp 't seer goed* (vgl. pëdas); njinahang, h. v. ngédëngang, vgl. sëlah.

𑄎𑄓𑄎𑄓 I., z. sënah, sinah kangin galang tanah, Tj. b. Z. 2, aanh. onder sanung, vgl. sirah.

II., sas., naast djinah (Jsp. hds. bt. No. 452, lontar No. 59, bl. 94, ook sinah, waar bl. 97 en lontar 61, djinah), z. onder 𑄎𑄓.

III?, aninahakën bandhanâ pangalap iwak en aninahakën pañdjaranikang manuk, tut. 56.

𑄎𑄓𑄎𑄓, sëñë; sumunnh, z. onder warwar en jusup en vgl. sunung.

සානා, s. (sannâha), W. Z. 22, 6 (srêgêp, paripurâna), Wir. 80, B. Z. 29, 18 (rahaju); sênaha, B. Z. 116, 1; pasnâha, Sum. Z. 6, 8 (v. e. woning, waarin een vorstelijke gast gehuisvest wordt), Z. 39, 7, aanh. onder samprajukta.

ආසානා, s., R. inl. 19?, Ud. 124, snêhabandhana, *liefdeband*, Adig. 117.

සිංහලා, jav., Ingong asisinâhwanggun-tang, Mal. 74. sampurahêna wirûpaning ak-sara, rêhnya kadi tjinakar ing harakata mar-manyanya kèh kalêngêr apan olhing mû-dâsisinahu, de afschrijver v. Ar. Pr., vgl. aanh. onder sona.

සකකි, een *juk* (vgl. onder galanggang en undit); fig. v. getuigen; sanan êmpêg, fig. v. iemand die zijn oudere en jongere broeders verloren heeft, vgl. ubuh.

සිකකි, mang sênèn, eigenn. v. e. parêkan in de R. Lawé, volgens de prenten te Badung vervaardigd, want in 't gedicht ontbreekt deze naam, die Moham. moet zijn.

සිකකි, nm. v. e. godheid, Sidapaksa in Stn. zijn kleinzoon noemende, dus açwino?, vgl. masêno en sêno.

සුකකි, verkorte uitspr. v. suûnan.

සනා en sannâha, eigenn. vader v. Sañdijaja, Not. Batav. Gen. XXII 86, skr., meegedeeld door Kern, Bijdr. T. L. en V., 4^e volgr. X.

සනා, s., aanh. onder nijama, nityâdus, Wit. 19; *asmana*, *sich wasschen*, T. Z. 1, 6 (masiram); *mahasmana*, *arahup, Sm. Z. 27, 6 (z. asnana); *pasnanan*, padyusan, Auj. Z. 22, 2, *sasnanan*, *patirthan; z. saîsnâna.

සනිකි, Utt. 64 (mal. sênunuh); sanê-nêhnikang mangadjl, R. 7 Z. 3, 14 (mangulik punika ngutjapang).

සනාලා, s., z. onder kawatja.

ආසනිකි, s., kumâra.

සනිකි, z. onder nina

සනිකි, s., wahwasannikarsâtah tam-puhnikang sarwâjudha, Bh. 26.

සනකා, s., aanh. onder sanaka.

සුනකා, s. (sunandâ, eigenn. v. versch. personen), eigenn. v. e. volgeling v. Ratih, Sm. Z. 20, 11, Z. 21, 13; eigenn. v. d. voedster v. Indumati, Sum.; z. nanda.

2^e, aanh. onder tjampa en mahâbhisa.

සුනකා, *nûsântara, een *vreemd land* in 't algemeen of wel eene andere plaats, Smw. Z. 13, 39; wong sunantara, *vreemdeling*, vgl. tamju.

සනිකි, s., aanh. onder ksanâ.

සනා, s., z. onder joga.

සනා, z. onder putêr.

සනා, eigenn. v. e. pl. in 't Badungsche; Idaju sanur, nm. v. e. groote heks v. aldaar, gedood door Sêndang v. Gunung kangin in Tabanan, omdat zij boven den tempel te Bratan dorst heenvliegen; hij doodde haar met de patik v. e. lélé; gemelde Sêndang houdt zich thans nog in de nabijheid van Batu riti op en heeft de naam v. zich, in de gedaante v. e. tijger, op de voorbijgangers te werpen; in alle geval gaat bij des nachts geheel alleen in 't bosch en overnacht in den

tempel v. Bratan; **padang babad sanur**, zekere grassoort (andropogon muricatus); de wortel tot bëborèh of buwat, de bladen als die v. de bluû (sund. djanur, Bjw. en Batav. akar wangi, sas. ambarwëstu, Gj. padang rësi, Bjw. ook rarawëstu, 't geen 't mal. en sund. narawastu, Crawfr., Mal. dict., rarawëstu, dat ook in Anb., m., bl. 96 gebezigd wordt en 't jav. larasëtu en larawëstu moet zijn; in de kleëren tegen de mot enz., lamp., waar ook sërāj wangi en jav. ? tégari, waarvan R. m. spreekt als v. e. parfumerie; ook anggarawastu, padang kowangi, p. arum en sri wangi, terwijl die v. Bangli padang apit en die v. Suôg, p. tjandana zouden zeggen).

ᮘᮞᮞᮞ, *verward* v. bewegingen, tra karwan, v. e. land *niet in orde*, v. e. bladzijde in een lontar boek *op een verkeerde plaats*; njinur guminé, als b. v. zware regen op een onverwachten tijd komt (dus bijvorm v. silur); sinur ban ngënhang.

ᮘᮞᮞᮞ, jav., makajun njunarin, *mahjun angdipana (vgl. onder sina, bat. sindar en sinar, tag. sinag); ook sundar; salling sunar, *silih suluh; sundarinja antuk taitit, *winëdar i panggjatning kilat; kasundaran wimba hjang patangga of kasunaran olh bhaskara, kasuluhan surjja; *katrangan sùrjja tédja; sunaran matanai.

ᮘᮞᮞᮞ, *onzeker* v. d. blik; paltjaté bèro sonar, z. onar.

2°, *niet sich omkeeren* v. d. duiten in 't spel, zoodat geen van beiden wint, pëturu

tèlèh (z. tjarèm); *geen winst hebben* bij 't handel drijven, *niets vangen* bij de vischvangst; ngadëp pamor sai sonar, Bt. 4, madagang pidjéran sonar, ald. 1; madagang pidjérin sonar.

3°, *de pamor verloren of versleten hebben* v. e. kris; sonar dajané v. e. hoerig wijf.

4°, z. onder lëngkèd.

ᮘᮞᮞᮞ (?), kupang 100, çûnâra 6000, Us.

ᮘᮞᮞᮞ, z. onder sundari.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, z. onder sindorangga.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, z. onder sânak.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, sa + anak, *broeder, zuster*, B. Z. 53, 4? (sabratarā), Adip. 31, 38, bis, 85 (sas. sanak; vrn. = samëton, Kid. Adip. c. Z. 1); ja ta sânaka dé, *hij werd beschouwd als broeder door?*, B. Z. 14, 2 (punika sampriti olih, ika lwir manjama); wwang sanak, B. Z. 67, 2 (manjama anaké, bratarā), Brh., van een nicht, Sut. Z. 19, 5 (tunggalan); *viend*, Tjat., Z. 8; sanak, *groep* v. geschriften, blijkbaar uit niet op elkaar sluitende lontar-bladzijden; *dwang sanak*, v. twee verschillende geschriften in één boek; pawong sanak jang widi, van Ibrahim, Jsp., (sas. Jsp., halilulah, j. w., a. wong parék dèn j. w., x. wong sanak ing j. w.; vgl. jav.); pasanakan, jav., *viend*, 73, 74.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, z. onder sëlèk.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, Bjw., sënaksënik, djëdjëh, W. Kap. 22 (jav. sënagsënik); ook kët'ar-kët'ir.

සිංහයා, jav., *nalēnda (?) (mal. tēnuk, tapir, in een tjandra sēngkala wordt melding gemaakt v. e. sēnuk uit Palēmbang aan den vorst van Mataram aangeboden), Wtb., Tjt. 52; men vindt afbeeldingen van dit dier wel eens aan tempelpoorten, waarvan men zeggen kan, dat zij iets fabelachtigs voorstellen, hebbende de s. de sporen v. e. haan; in Bngl. zou er een barong zijn, die dien naam draagt.

මායා, s., majoga bhaṭāra brahmā, mētu tang rēsi patang siki, pratyēkaningaranira, sananda, anak matuha (hds., sang nandanānak m.), tumut sanaka, tumūt sanatkumāra (ontbr. een, die Wiśnupurāṇa bl. 38 noot 13 sanātana heet), sarika ta kabēh brahmasama, pada ring wirjja mwanḡaḡaktinira lawan bh. br. nda tarahjun maparigrahā, tan harēp marabja, dumēh sira mangkana, djuēk ring kabrahmatjarjjan, Brh. 7.

රුකයා, s., zoon v. Ruru, sang ḡunaka ta makawēka kita, matangjan sang ḡunaka (ta) ngarananta, Adip. 23.

සුනක, dēwi sunaka, vrouw v. Wibhisana, R. m.

උසුනක, eigenn. v. d. ondankbaren goudsmid, T. bg., z. wēnuka.

උසුනක. s. (ḡaunaka), eigenn., z. onder ḡunaka; vgl. daḡaswāmī.

II., z. onder sēntul.

සිංහයා, z. onder gitir.

උසුනක, onder de rijdieren, Tjt. 217.

සුනක, s. (snāddha of sannaddha), W. Z. 22, 2 (adan, paripurna, srēgēp), Z. 24, 1 (p.), Z. 20, 6 (s.), sēnaddha, R. 20 Z. 13, 2; sē'naddha, L. Z. 2. 3; asnāddha, B. Z. 81, 4 (tjumawis), Z. 79, 13 (s.), aanh. onder samprajukta.

සාධක, s. (saṇḡha), kēdi, vgl. onder wrēsaṇa; saṇḡhaka, vgl. paṇḡa.

සාධක, vgl. onder sandah; *sumandēng (sōé) witning kaju, Aw. 18, 19 (vgl. sund.), sumandā, Lamb. Z. 14, 1 en 2, Z. 19, 1 (sumarē), Sut. Z. 43, 11, vgl. aanh. onder taūug; mangrēbah kaju sumandā, War.; sandāning prawrētti, aanh. onder mrētyu; nijatāsandān (b.: tapasaṇḡdan) dharmma solahnira, tut. 6 (vert. v. dharmjam panthānam arūḡha).

සාධක, hulun sandā, Pg. (pandjak taltunggon); masanda, verpand zijn, Apig. 12, 16, sang masanda, de in pand gever, Dp., njanda, een pand houden (ngadj. id., skk. sada, tag. sanlá, men. sandā, bat. sindor, bc. sangrá, mak. sanra); hana wwanḡaḡ mananda strī kanyā, pinakahulun dé sang pradana, winasā hēna djinamah, hilang pirak sang pradana, angrēmuk sanda, nga, Wtb. (vgl. aanh. onder bikang); mwah wwanḡaḡ mananda rarē pasangan, pinahulun (sic.) dé sang pradāna, sinahasa djinamah, hilang pirak s. p., Wtb.; njandaḡng, iets te pand geven, verpanden (vgl. gadé); *pananda, de pandhouder, Dp.

සාධක, aanh. onder karangtiga.

www.libtool.com.cn

అం, s., R. 11 Z. 1, 8 (buku, vgl. onder sandi en sēndi), aanh. onder śadguṇa, Bh. 91, panunggal, Kr.; *tatwasandhi*, aanh. onder ālotjita, vaak als laatste lid van een samengesteld woord, adji wēda jogasandhi, *sopajasandhi*, *djapamantra jogasandhi*, Us. b., *anibakēn çapasandhi* v. d. goden Majadanawa vervloekende, ald.

2°, matatēngēn; *sandi*², R. L. Z. 7, 41 (upaja); *sandhi upaja*, *djrum; *sandhi-ning tapih*, B. Z. 46, 7 (padun siñdjang, tanggun s.); *anuttjuli sandhin tapih*, Z. 2, 7 (mangēmbusin paduning s.); *sang sandhining bhuwana balli*, Us. bal., 380; *sandhi-nikanang awak*, R. 7 Z. 5, 78 (saranda, bilang buku); *bilang sandi*, b. buku, Us.; *wjañdjanasandhi*, Sbr. Z. 1, 6, vgl. onder padu; *sandhiwēlā*, Ud. 7 ('t origin. sandhjá kála); *sandhiwēlārtjana*, Utt. 43, vgl. *sandhyopasāna*.

అం I., *sandhi*?, *krachtig* v. e. mantra, geneesmiddel, ventijn, T. Z. 3, 78; naast sikēt, aanh. onder gēntong (vgl. *mandi*); *pun wjala sandi*, nm. gegeven aan een slang, Z. 3, 76, *bilang sandi*, z. onder *sandhi* (vgl. mal. *sēndi*, bat. *sondi* en *sēndihi*); *sandi kala*, z. onder *sandé*; *sandilata*, *ośadhilata (z. onder *wisalja*), nm. v. e. boom, die een middel leverde, waarmede de door Indradjit's toovermacht gedooden in 't leven werden gebracht, R. m. (R. K., *wité martasranadi*; jav. *mahosadilata*, *sandilata* en *sambēlata*, vgl. jav. R. 130 en 466 vlgd., Tijd-

schr. Batav. Gen. XXX. bl. 514; R. sas. *kaju sakti*; jav. *wajang*, *sandilata*, nm. v. e. *wonderkruid* in 't bezit v. Hanumán; vgl. *kastuban*); vgl. *sadalisada*; *sandidjaja*, eigenn., z. onder *śadkajangan*, *sandi* of *kuñtjidjana*, Tj. 23 (ter).

II., sas., *mēmadu* v. letters.

అం of *sañdaj*, jav. (*sēndé*), *sumandaj akaranghulu*, Sum. Z. 33, 9, Sut. 126, 6 (bat. *tunandé*, mad. *sanēndēn*), z. *suñdé*.

అం, *sandhjá, naast *soré* soms als h. v. *sañdja*; *sandēkala*, *avondschemering*, *sāndhjá wēla (sund. id., sas. *sēndikala*, mal. v. d. Molukken *singgakala*, jav. *tjañdikala*); ook *sandikala* (*sandikaon*); *kōmbang sandé*, z. onder *nodja*.

2°, sas., *sēmbé*, naast *dila*; Ekalawja 35, *damar*, *pandam*, *dilah*, *pañdjut*; vgl. aanh. onder *çantika* en *malam* (mal. *nacht*, maar jav. *waskaars*, *was*, tag. *damág*, *nacht* en *damar*, vgl. onder *sañdja*); *rupa kadi sandé murub* (b.: *sumunu ahang*), Nw.; *pasang sandé*, *des avonds*, Mal. Z. 4 (vgl. onder *damar* en *dipa* en *pasang damar*), Ar. 13.

II., *kasandēnēn*, *sinangçaja (te lezen *kasandējanin*?).

III., jav. *wandé*; *tēkāmukamuk djajauing sasandé* (*winkeliers*) *tēkaning wwangipun* v. *bhuta*'s, Tjt. 207.

అం, *sēsēnda*, z. onder *dukun*; *hana rakāsasi ngaran inja koīana linēbakēn ing dalēm marūpa i* (?) *sēsēnda*, *susunyāmrēta*

kang kauan, kang kèri alakuita (lees kála-kùta), mangkâ datang ring dalëm awinghalli atmadja, krésna kakarsana, suka sang njanja koiana, asému marék ing sang dèwi (de moeder der 2 knaapjes), masanggup angin-njanana ring putra kalih, mangkâ sinuson, susu kèri tanahjun, sinung susunya kanan, anuli simahut wunga²nya, ańdjrit pėdjah sang njanja koiana, pinėndėm ing kėbon alas, lawan wunga² punika, kinėn kawula adjana humung, alami tuwuh susu tėngėn punika, dadi gėdang saba, amrėta kinarjja(a)n dulangi paka, Tjt. 38; jata hana kawula sėśėnda ngaran sang samantara, ald. 39.

ꦱꦺꦤ꧀ꦢꦶ, z. onder sėndu.

ꦱꦺꦤ꧀ꦢꦶ, jav. (vgl. sandii); kudjang to manjėlėg sėndi, Bngk. s.; sėndi wulung, aanh. onder wadjana (dampa slėm); sumėndi, *gumanti; masėndėn, *vervangen worden* v. e. vorst b. v.; sumėndi, *opvolgen*, Pam. 7, in *ouderdom volgen*, Sdm.; sumėndi ratu, *als vorst opvolgen*; njėndėnin, *vervangen* naast ng g ě n-tosin; njėndėnin kagungan danėnė; panjėndėn, *opvolger*.

ꦱꦺꦤ꧀ꦢꦶ I., een steen of paras als *seut* onder de standers; die, waarop de standers v. sommige balė's gezet worden, zijn zwarte steenblokken, waarboven een vierkant vlak; wat men onder iets plaatst, om het de onmiddelijke aanraking met den grond te doen vermijden b. v. onder een kist, om er de witte mieren uit te houden (vgl. mal., bat. sėndihi, waar de *h* wijst op sandhi); anak bongkok

kėrėng njuŋin, raadsel op de sėndi; anggėn pańdjak sėndin tampul, om groote onderdanigheid aan te duiden; njėndi² (b. njėndi), v. d. mondvollen v. e. vreetzak, aanh. onder sob; panańdung sėndi, aanh. onder rādja-widhi (dudukan paplangkan); njėndinina, iets *onderaan* v. e. *steun*, als b. v. een steen, *voorsien*, zoo b. v. een kist, om de witte mieren te beletten, 't hout aan te vreten.

II., sėndikala, z. onder sandė I.

ꦱꦺꦤ꧀ꦢꦶ, jav., *oruk, *asuma, *bedrukt, bedroefd*, Hadji D. 43; ook sėndė, b. v. sėmu sėndė (b.: sėndėt), v. iemand, die 't voorkomen aanneemt v. e. heilige, T. b. Z. 4, 84.

2*, stamw. v. sėśėndon?

ꦱꦺꦤ꧀ꦢꦶ, astińdi lingnya, aanh. onder pi-suh (vgl. mal. sendiri); sındyantjėng v. d. gėlang, Sm. Z. 22, 13 (katėkan maglėndėng, kalanya makarėmpjang); mukśa-nińdi ri djjwitanta, ald. 16 (ilang kėdjaā punika jusan i dėwanė, ilang njanė kadi urip i dėwanė); sındyan, Sm.Z. 38, 14, Z. 39, 2, Kid. Sund. Z. 3, 6 en 7; astińdėn, jav., aanh. onder tjipta, z. sėndon.

ꦱꦺꦤ꧀ꦢꦶ I., s., Sm. 39, 7 (wė), aanh. onder djambunadi, dawatá en nandini; kotjak hjang sindhu rādjęku (*de see*), W. Ast.; sindhupati, Br. Z. 18, 8 (djajadratha). Z. 13, 14 en 18; sindhurādja, eigenn. v. e. vorst (z. sulakrama) en een staat (rādja), Stn. (jav. gewoonlijk sindurėdja); sindupati en sindupatya, eigenn. residentie v. Wira-djaja, Pdj. (z. onder rādja); sindhughosa, *zeegeraas*, Sut. Z. 30, 3 (sabda ghora),

*singhanāda, sampun ri (?) kapalang sēmba-
hirèng sang paman lwir amutēr banjuuning
samudrāmṛētani kâlap sindu paripūrīna, Ww.
b. Z. 13, 7; sindhubanda, z. onder sētu.

2°, z. onder prijawati en walabhit.

II., in pl. v. sidhu, aanh. onder drākṣa
en djuti, O. I. 3, 12, siddhu, Gh. Z. 47,
6, sidu.

ਸਿੰਧੁ I., watu, R. 7, Z. 12, 10.

II., eigenn. v. e. pl. in K. A. en op Lombok;
't Sindu v. K. A. bekend om ziju geleerde
priesters (Bandjar Sindu in Gj. in tegenst.
v. 't K. A.-sche, dat Grija Sindu alsdan heet).

2°, eigenn. v. e. riv. in K. A. ten Z. v.
Basakih; toja mētu saking kiduling
b., Us. bal.

ਬ੍ਰਹਮ, Bjw., ubi alas (jav. suda).

2°, benaming v. e. bijung-soort, z. onder
bantal.

II., nyū sundanya, (m. c. in pl. v. sundaj?),
Sm. Z. 21, 5 (sèndèh).

ਸੁੰਦਾ I., s., eigenn., sundopasunda, Adip.
108, W. Z. 21, 8 (jav. W. 12, 56, sonda-
pasondo); Tjt. 69 maakt v. sundo (sic.)
en upasundo (sic.) zoonen v. Nisunda uit
een 2de huwelijk met Sumbha, dochter v.
Kutjila; sang sunda, *sinisunda, vgl. aanh.
onder mûka en z. onder ratnawidjaja
(vgl. Catal. 196).

II. of sunda, eigenn. v. e. land niet tot
Java gerekend, Ar. 32 (vermoedelijk de Sunda-
landen, vgl. onder bali); tumbal guna sunda,
z. onder tumbal; kidung sunda, titel v. e.
op Bali vervaardigd gedicht (z. slatan en

pèwakan onder bèja), waarvan de taal kawi
heet; ook vindt men er moderne jav. woorden
en spelwijzen in (z. tanja); de jonge vorst
v. Madjapahit, Hajamwuruk, verlangt de
prinses van S. tot vrouw te hebben, maar
behoeft haar niet te komen halen, daar haar
vader haar zelf kwam brengen; de patih Ga-
djahmada weet een strijd te bewerken, die
tot gevolg had, dat de vorst v. S. sneuvelde
(Çaka 1279 volgens Ar.) en zijne gemalin en
dochter den dood zochten (z. onder mada);
hier en daar een brokje mal. (b. v. Z. 1, 16,
dub dèwa sang katwang ing rât ra
brahmanira wingi angapi kabar orang
ing parahu dūta sirānakira sâmpun
angombali wus datèng i tērung kari
sumèpër ing mahibit tuturun amèt
warih); vele daarin voorkomende woorden
zouden wel Bjwsch kunnen zijn (z. b. v.
dungki); de eerste zang in dezelfde versmaat
als Und. Pngr.; een geheel andere redactie
vangt aan in de versmaat Kadiri en is hier
c gemerkt overigens, verschilt de inhoud niet
van dien v. d. Tatwa Sunda, die in proza
is; nog eene andere redactie, gemerkt b. is
in 8 zangen, vgl. onder wèngkër en mada
(z. suñdajana).

III., sunda en eenmaal sunda v. e. armen
drommel, Djoarsah, Dj. Z. 4 (bis) 6, 't jav.
brokje, waarin 't woord maar 2 maal voor-
komt (sudra te lezen?).

ਬ੍ਰਹਮ, s., sadjèng.

ਸੁੰਦਾ, (sunduk?) kana(n?) mōsi, s. kèri
m., War.

ꦱꦸꦢꦗꦶ of suñdaj, v. e. boom, R. 2, Z. 6, 5 (sèndèh), aanh. onder tinggarang (tag. sondaj); pandan sundaj asong latangkura, Sum. Z. 37, 2; kèna çri narapati, sandé hanèng ratha, nghing tan tédas sang nátha, Spt. Z. 5, 71 (z. sandé); klapa suñde in de palalintangan, vgl. sondoh; sumundaj ing kuda, Sut. Z. 125, 6 (masadah).

ꦱꦸꦩꦢꦢꦶ, fout in pl. v. sandá?; sumandah, leunen tegen een beschot, Kam. 8 (mal. en mad. sandar, mak. sanraraq, tag. sandal, bal. mangutsandar, mangutsandé en tumanandé, jav. séndé, alf. tumanéj), slæpen?, T. b. Z. 4, 59; sumandah (b.: sumadah) ing kakajom, Was. Z. 1, 34, vgl. sadah, sèndèh en suñdé.

ꦱꦸꦩꦢꦢꦶ, de 4 of 5 veeren vlak onder de djambul (Bjw. sandër), z. bulun gègalak.

2°, benaming v. gebaarde kippen.

ꦱꦸꦩꦸꦢꦶ, looris (z. bobok en ramram); *suluh; masundih, *masuluh.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ (?), kampuherardjaja sundèh wili, Mal. 296, 371; asabuk sundèhan, Ww. b. Z. 1, 105, R. L. Z. 4, 92.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, z. sandah en onder ambat, schuinsch v. e. boomstam, als die v. sommige kokosboomen, *arambaj, *sundé, *sajat; njèndèh, njondoh; vgl. njrèndèng en sèdèh.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, z. onder unduh.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, halfvallende v. e. boom, scheefgroeicend tegenov. lanus, schuinsch v. e. sungga b. v. tegen de bangkung's in een kladi-veld; z. sèndèh, undung, sondok en sèng.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, sandhi?; sumandil, opvolgen een vorst, Kid. Adip. Z. 4, 3 (vgl. séndi); ada patjang njumandil, zij, de kinderlooze vrouw, was blijde, omdat er een kind was, dat haar tot erfgenaam zou verstreken, ald. Z. 3, 39; vgl. tama.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, s., twijfel, R. inl. 51 (sèlang), ook sandèja, z. sandi III en séndya; tan sandèha, W. Z. 8, 2 (tan sangçaja); sumandèja, *sangçaja; kasandèjanin, *sinangçaja, *kasangçaja; kasandèjandané, *kasangçajanira.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, eigenn. v. e. pl. in Marga, ten O. v. Angsri.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, z. séndi.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, jav., sésèndon, gezang v. gandrung's, djogèd's, ardja en gambuh, aanh. onder gènoel, z. onder siñdi.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ, njandarin, toezingen degenen, die meèdansen v. d. gandrung's; sasandaran, gezang v. d. gandrung's of wel v. kinderen, overeenkomende met de mal. pantun, b. v. trompong di batan umah, panggul tingklik mapirada, magoñdjongan adjak somah, bakal tidik twara ada; sommige zijn zeer onkiesch; masésandaran, jav. nggañdang; vgl. onder tingklik en èngkal.

ꦱꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦢꦶ I., jav., manjandër, *manambër; sinandër, *sinambut; apang itjang sandër kilap èndang°, een vaak gehoorde zelfvervloeking om geloof te vinden (vgl. onder badjrâgni); njandër, v. e. kiekendief zijn prooi; panjandër kilat, *panambëring gèlap; vgl. s'arap.

II., z. onder sandëh.

III., sas., masi.

සන්ද්‍ර, oost-jav. of mad., *gouchelaar* en afkomstig v. Bonang en Rëmbang ('t bug-sanro, te Batav. sandro; Bjw. djanturan, waarmeë vgl. jav. djantur); het woord is meer bij de Moham. bekend.

සිංදුර, een groote tjaratan v. Mangwisch maaksel, *gënuuk.

සින්දුර, jav. (z. sindûra); wastra sisinduran, Mal. 366.

සුන්දර, z. onder sunar.

සින්දුර, s., *vermiljoen*, soort *menie* (batid., vgl. sindur); *sinindûra duning duraj*, R. 25 Z. 7, 3, a (*sinang widuré tëpining duré, mirah maka duré*); *sindûrawarûna*, R. 1 Z. 1, 10 (*tangi rupa*); *hana sindura mwang dadu sîta nila pita apupul* v. lotussen, fr. A.; *timbrahing sindura*, aanh. onder timbrah en sangar.

II., s. (sindûra), zekere boom, aan d. kant v. e. vijver, T. Z. 3, 11; *wasanting sindura karjjakan dëning banju*, ald. 8.

සුන්දර, *çri sundarapândya dëwadhiçwara*, O. (1245).

සුන්දර, Sut. Z. 54, 2, L. Z. 25, 1 (*kalangkjang*), Sut. Z. 139, 7, Sm. Z. 21, 6 (*tjataka wini*), Z. 23, 8, Anj. Z. 23, 3 (vgl. sund. sëndari of sondari, jav. sëndarèn); *sundari*, Sum. Z. 9, 1, vgl. onder *sahaçarirag, gagung*.

සුන්දර, s., dochter v. Krëšna en oudste gemalin v. Abhimanyu, vroeger aan Lakšana Kumâra verloofd, Gh. Z. 18, 3.

2°. eigenn. v. e. vrouw v. Maljawân, Utl. 9.

3°, in pl. v. wasundari?, vgl. ook aanh. onder *linggapranala*; *sundari pëtah* (*pëiak?*), titel v. e. gedicht in adri-versm. (die echter zeer in de war is), dat een andere redactie bevat v. Lmb., want die 't kind er in doodt, heet er niet Limbur, maar Liku, en Pušpadjagat is er Sundari pëtah, zoo het schijnt; soms woordelijk gelijk, maar meestal met zeer afwijkende lezingen en eigennamen, z. aanh. onder *talingus, amës enz.*; *sundari trus* en s. *bungkah*, geschriften, die bij de Wariga zouden behooren; zij stellen de weekdagbenamingen als personen voor, de hds., door mij geraadpleegd, zijn nagenoeg onleesbaar en schijnen afschriften te zijn van hds. in een ouder schrift opgesteld, dat de afschrijver niet goed heeft kunnen lezen; hoe zij er uitzien, ziet men uit de aanh. onder *gonibang* en *bogor* en vgl. aanh. onder *tjakràsana*; *sundari putih*, aanh. onder *smara*.

සින්දුර, Mal. c., 41 en 44, alwaar ook adri sindura.

සින්දුර, (b.: sëndrapëita), Sm. Z. 39, 7 (*arddhanarèçwari*).

සුන්දර, mak. (*sunrang*), naast *mas kawin* bij de Mahom. (*sikk. sundang*); sas., *batun kawin*, z. *tëtëgënan*.

සින්දුර, en vaker *sinorangga* (b.: *silorangga*); de redactie in *tëmbang* heeft *dorangga*), eigenn. v. e. put, waar Bhîma 2 draken aantrof, die bleken vervloekte hemelbewoners te zijn, Nw. (mal. W. *سکورنگت*); z. onder *purñasandi*.

manjandék, *npasajut; masandékang dèwèk, *sich bij iemand opschielen*; pisandékira van iemand, dien de vorstelijke briefschrijver bij een chineeschen bandar plaatst, zoolang hij niet naar Tabanan mag terugkeeren; mapisandék di djumah kañlan i gusti; masandékan, bij iemand tijdelijk zich ophouden of logeeren, vgl. sèdék en dunung.

manjandék, sas., tjéjtjunduk.

manjandék, z. onder sinduk.

manjandék, naast sèndok, een platte lepel, zeer weinig diepte bevattende, zoodat men er geen water meê opscheppen kan (tjédok) en dienende om groente, bubuh enz. meê op te scheppen, jav. irus, meestal gemaakt v. e. stuk klapperdop, waarin een steel van hout, kostende ongeveer 3 à 4 duiten, te Djembr. kèpang (sas. sènduk; z. sijut en sidu); lèlipi sinduk, zou te Djemb. de krang mali zijn; malang njinduk v. d. ooren v. Tjupak (vgl. djébar).

manjandék, raké halu pu sindok, O., raké hino, mpu sèndok, ald., vgl. onder içána.

manjandék, jav., de balken, die op de langki's v. e. pépènggong rusten (vgl. sund., ndaj. sondok); sunduk balé v. e. brug, aanh. onder sangkrama; *panunduk, Sut. Z. 58, 11; sunduk itil, z. onder tjolo²; bési sunduk, b. pandalan; sunduk tênggala, blbd., tètèhina (v. tètèhan); sunduk kèri mèsi bang, War., s. k. m. hiréng, ald., sunduk tarsènah, ald., s. kési mèri putih, kuning, ald.; 2°, manundaki lètming wilalan, Adip. 71; lwir mutyara

sinundukan randi, v. fraaie tanden, Hadji D. 78 (vgl. Men., id. W., Z. 44), zonder randi, Jsp., Z. 7 (vgl. onder anggit); susumpang suwarana winalikukun sinundukan ing mutyara, Ww. b. Z. 3, 95.

II., asunduk, 5-tal v. pipis; dwang sunduk, 10 bal. duiten.

manjandék, jav., lepeltje v. klapperdop voor gekookte rijst, z. sinduk en siru.

2°, op zee 't zelfde als tjungik; manjèndok, *a tja wuk, afschuimen de gekookte rijst; tong onja baana njèndok minkinké anaké adli, hij was zoo geleerd, hebbende ongeveer 800 leerlingen, dat zijn kennis onuitputtelijk was, hoeveel te minder kan dat één persoon doen!, Bngk. fr.

manjandék, sas., bligo (lamp. sèrdaq of sardaq).

manjandék (sojor), eenigszins hellende, schuin b. v. v. e. op die wijze geplante boom, tegenov. matjèplèk en badjèg; vgl. sondoh.

manjandék, z. sàndha.

manjandék, jav., inggih sandikan, h. v. nah; inggih tityang sandikan tjokor i gusti; vgl. ngiring en onder sara.

manjandék, s. (çauñdika), z. onder pabat, naast sang katung malaras, Krws.

manjandék, z. onder sandé.

manjandék, z. onder sandé.

manjandék (?), wwagan tang balasanggha tjurana matémah sindhudri dèning panah, Ar. Z. 59, 8, vgl. sàgara wilis.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, vgl. jav., *anandat guluning lèn ing tatall*, onder de strafbare handelingen, Wtb. (vgl. *sandět*); *anandat*, *anandět*? Kut. (Kl.) 46.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, *kananga, *wangsa, de *kananga*-boom en -bloem (*cananga uvaria odorata*, afb. Rumph. II plaat 45 of bij Blume II pl.); *sandat alas*, z. onder *kalak*; *njandat*, *fraai geelachtig* v. d. huidskleur; *ki sèkar sandat*, nm. v. e. *gamèlan*, Pam. 30, bis; *sèkar sandat muni ring warapsari*, als voorbode v. iemands dood, Kid. Pam. 77 (bis), Kid. Pam. Z. 4, 218.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, *strik* om *kèkèr*'s te vangen (z. *satèb*); *sandět* (hds., *sindět*, z. ald.) *mingmang*, *sèčēt m.*, Us., z. *sañdat*.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, *sèndětning soloh tuhawlas* (*zijn uiterlijk, wijze van doen?*), T. b. 57, z. onder *sèñdē*.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, *kasindět*, v. gom of een strik om de poot v. e. vogel, Hadji D. 30 (vgl. onder *sandět* en jav. en mad. *sèndět*); *asin-dětan*, R. L. Z. 11, 188, vgl. onder *siñdut*.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, *zekere worm*, die in de padi-steelen zit, ten gevolge waarvan 't gewas sterft (vgl. *singkèp* en jav. *siñdat*); *kasindět*, kleiner dan de *gajas* en evenzoo zich in den grond ophoudende, waaruit de *katjimplèng* ontstaat; *pandang kasindět*, *zekere grassoort*.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, *asindut*, *aliñdungan, vgl. onder *siñdět*; *asindutan*, *sich verbergen* v. e. vrouw, om niet gezien te worden, T. Z. 5, 75 en 76, aanh. onder *kèdung* (bis., jav.

siñdut); *masindutan*, *akukud, (vgl. onder *siluk*); *pasindutan*, *panganđutan.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, Ud. 2, *sandèçopasantwa*, ald., z. *sandyasa*.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, eigenn. v. e. jongeren broeder v. *Srimping*; beiden waren oude afgeleefde en arme drommels, die voor *Suwangsa* en zijn gezelschap gebonden werden, en daar de vader v. d. prinses, de vorst v. *Mèsir sorangan*, beloofd had, haar tot vrouw te geven aan ieder, die den *dètya*, die haar geroofd had, zou dooden, zoo zouden zij haar gekregen hebben, Dm. (de jav. *Lokajanti* spreekt maar van één persoon met name *Srèmpang*).

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, jav. (*saindhawa), *salpeter* (niet algemeen bekend, mal. id., en Ks. B. Z. 4 en telkens tag. *sangjawa* en *sanyawa*, *swavel*, sund. *tjindawa*, ngadj. en lamp. *sandawa*, *buskruit*, sundawa met de beteek. v. *buskruit*, Am., bc. *sanggawa*; vgl. de analogie v. 't mal. *mèsiju*; jav. *sèndawa*, h. v. *obat* en z. *rabuk*); *muh*, *gèmpih*, *tèmboké lèklèk sèndawa tólah aàs*; *sèndawañ tjita kné*; ook *sèndawanan*, dat ook gebezigd wordt v. *tjitakan* en v. potten, als de *gèbèh*, die op de oppervlakte afschilferen, zoodat men er geheele brokken met de nagels kan afpeuteren; 't geen toegeschreven wordt aan de mindere hoedanigheid v. d. grondstof; Gj., *sinawanan*.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, z. onder *dèha*.

ᯪᯪᯪᯪᯪᯪ, s., z. onder *sèndawa*, 2° onder *degenen*, die 't *Korawa* leger moesten aanvoeren, Ud. 109, vgl. onder *djajad ratha*.

සන්දුල, njandul, ngëliding?, kasandul v. d. duit bij 't tjëlëkitingan spel tegen de hand of voet, zoodat de speler weër moet beginnen; kasandul ban batu.

සන්දුල I., jav., Ar. Pr. 45, Ks. 24, bis; anëndal, Kid. Sund. 38, anëndal sinëndal, 37; anëndal angga, Mal. 185, aanh. onder dëdël.

II., njëndal, iets voor een poos leenen; kasëndalin, kadjuwangin kadutan door de saja; sasëndalan, 't geen de delinquent te betalen heeft om zijn kris terug te mogen hebben (280; vgl. mal.).

සුන්දල, onder de volgelingen, Mal. 388, 386, 393 (de beteekenisverschuiving evenals bij pëndajang v. dajang, dat in 't mal. nog *bediende* eener prinses beteekent), *karawang; sundël malëm, jav., de welbekende bloem, die echter op Bali niet zeer bekend is.

සුන්දල, jav., sundul ring akâça v. d. sudarçana-boom, Bh. 11 ('t oorspr. diwasprëk); mapanahan pasaling sundul, Kid. Adip. b., Z. 8, 83; masundul, *atindih; masundul, R. 24 Z. 1, 3 (manumbuk, masuuk); manjundul, *sumilih, nggëntosin; manjundul, *wëkasan, v. e. krijger d. rei, B. Z. 81, 39; njundul v. opgedragen spijzen, aanh. onder langwan en osol; sinundul ing adjën², z. onder tjëtjël; kasundul v. d. hemel door een berg, R. 24 Z. 1, 1 en 2 (katumbuk, katuuk); kasundul alajû, 14 Z. 7, 11 (kapapag malaib, kasondal); kasundul saking pungkur, *matambëh i

wuru; panjundul, *de in ouderdom volgende*, Tjt. 227; sundulan, *de daarop volgende*, ald.; masusundulan, *mahalun.

II., z. onder tunding.

සුන්දල v. d. wil; duk sundul, boven de muñtjuk ambuné gevonden en gebezigd tegen sampi galak; manjundul, *sumilih, Sut. Z. 113, 3, Z. 120, 4, *anulungi; njundul ka, *lurugën pamuknira, Br. Z. 11, 3; da sundul, *weerstreef* dat verlangen *niet* (?); kasundul, *tinulung; njundulin, *aanvullen* b. v. van arak iemand, die de gewone hoeveelheid opium niet heeft geschoven; ulam tinimbaltimbalan, sami ënak² madjongan, djawadah mangké njundul, nulja usan sinundulan sëdah, Ls. b.; sasundulan v. troepen, die andere, die zich moede gevochten hebben, moeten vervangen; nabdabang sasundulan; masasundulan kadi gëntah saking adri pina, *mahalun lwir wah ing parwwatagëng.

සන්දල, sandalsondol, v. e. beest in e. krañdjang opgesloten *spartelen*? (z. klësakklësok); pasalëng sondol, *humabët rëbah, B. Z. 97, 1; patisondol, pati-antëp, *mababaran; twi pagawèn djanma bëlog bas twara manggëlah këlir twara bwin basanin (rasanin), mapan twara nawang unduk, sutra swara wjañdjana buka buta madjait (mañdjait); patisondol (b. pati njondol, c. pati njolnjol) sok pongah kagujonan, Rkd.; malalb padjalanjané kasondol kasëmsëm, *palajwan kalakwan katuñdung kahañdëm; kasondol, *katjuñduk, *kasundul.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, s. (sènádhīpa), bhrētya-pati; njèhadīpa, *sènádhīpa, vgl. onder adhipati.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, s., leermeester v. Krēṣṇa en Baladēwa, Hw. Z. 2, 3 (alwaar sandipraṇi).

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, z. onder sunda.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, z. suṇḍé.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧 (suṇḍājāna); kidung suṇḍajana, zou, volgens eene notitie v. d. afschrijver, de titel zijn v. Kid. Sund. b.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, Br. Z. 30, 9 (sinangjoga), R. iul. 26 (kajogain).

𑄣𑄧𑄣𑄧, s., eigenn., Utt. 8.

𑄣𑄧𑄣𑄧, s. (saṇdhjā en sandhja), W. Z. 34, 2 (pētēng, sandyawēla; bat. soṇḍja, mal. saṇḍjakala, jav. tjaṇḍikala, mal. der molukken singgakala), B. Z. 4, 25, Z. 28, 18 (tibang lalung, soré), Sm. Z. 29, 9 (njorèāng); aanh. onder wjuṣia; sandhyātraja, O. (vgl. trisandhja); sandhyāwēla, s., *tibang lalung, R. 3 Z. 1, 25 (sandèkala), aanh. onder paçtjimátjala; hjang masandhjá, 5 Z. 4, 23 (dēwa matrisandya), 23 Z. 19, 57; kasandyaning damar, *sinèlèhan pandam; vgl. sandé en aanh. onder ksaja en sūrja.

𑄣𑄧𑄣𑄧, sandèha.

𑄣𑄧𑄣𑄧, verb. of verkeerde spelling v. sandèja (vgl. pabwan en pabjan); dāsēndya manah, *tan sangçaja; nora sēndya, *tan hanang katakut (zou 't jav. sambékala niet eene verbastering zijn v. e. sēndyakāla, vgl. ald. sandèjakala?).

𑄣𑄧𑄣𑄧, z. onder katāna.

𑄣𑄧𑄣𑄧 (?), z. onder gurundaja.

𑄣𑄧𑄣𑄧, in pl. v. sang dyah (ook jav., W. M., 51; vgl. onder dāruki en dēmpwang en jav. kañdjēng in pl. v. kang djēng).

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, s., Utt. 42., bis, 108, Ud. 96, vgl. sandhiwèlartjtjana.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, s., de twee klanken é, ai, o en au, Tjt.

𑄣𑄧𑄣𑄧 (b., sadyasa), verb. v. sandèça, brief, althans iets, dat door gezanten gebracht wordt en verder gelezen, R. L. Z. 7, 122, bis (surat en tjitra), 125 (rèka), *wilāpa, aanh. onder *hatur.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, s., masnāna masandya-wēsana, Aw. 48.

𑄣𑄧𑄣𑄧, s.; pinatyan dé bhaīāra nara-singha ri kālauing sandhjangça, v. Hirañya-kasipuh, Ag.

𑄣𑄧𑄣𑄧, njèn sēndēm andulu (sih dēmēn dulu, c., si gēmēs dulu), gobané tulèn kakuwa, Meg. 145.

𑄣𑄧𑄣𑄧 of sēnugaq, sas., saṅkunguning; sēnugaq lëndong, *salwiring kulit.

𑄣𑄧𑄣𑄧, s., ja tāmuhara sandigdha ri tjittaning hulun, Bh. 76 ('t origineel so'ham sangçajam āpannah); matangi ta rakyān mapatli smu sandigda, toen hij zijn dochter zag, Kam. 8 (Tb. Z. 1, 31, çighra sira atanghi garddjita karēnan mulat i sirānakira).

ᮘᮞ᮪ I., jav., R. 4 Z. 1, 66 (gamēl, aba); **sumandang** (sumanggup) en **njandang**, *makusāra; **anandang waluh**, T. Z. 5, 98 (nadtad); **nandang ikang sakit**, *humidēp ikang lara; **nandang tatu**, *watawan²; **nandang kanin** of **tatu papitu**; **panandang**, z. onder lēwih; **nandang juda**, R. sas., Z. 9 (bis); **sinandang v. e. waluh** (bakta, a., tadtad); **maman-dangin sungsut**, *tumahēn tang lara; **san-dangan akuda**, *hoevele dragers zullen die goederen noodig hebben?*; **sandangan**, *bāhu (vgl. mal.); **asajat sandanganya**, onder de gewonden, Bh. 46.

2°, *bhūsaṇa, Bh. 71, *hēmbanan; **sandang garbha**, z. onder mangukuhan; **sinandangnira**, Sut. Z. 145, 1 (rinangsuknira); **sinandangira**, W. Z. 29, 4 (rangsukdané, panganggonané); **sinandang dané**, *bhūsaṇanira, L. 14, 2; **kasandang**, *te versjouwen*, uit te voeren met een ontkenning; **njangangin**, voor 't volvoeren v. e. taak *zich berekend achten*, een werk *op zich nemen*; **salwiring radjagarjan bapa banggajang tityang manjangangin**, Swg. Z. 1, 89, als hij een losprijs eischt; **lah sandangin**, Bt.; **kasandangin**, *beschermde?*; **manjangangang manawar sang prabu mangdé dadi tampawisya i taksaka**, *op zich nemen, zich in staat achten*, Kid. Adip. C. Z. 1.

2°, aanh. onder wwang.

ᮘᮞ᮪, 't stuk hout, dat de saū aan de opening uitgespreid houdt, noemende men de

randen bungan sandang en de staak in hem gestoken bantang sandang; *kēbwān sandang (b.: kwan sabda) **lingning loka, jēkâ maghâ** ngaranya limang widji wintangnikâ, Ag. 4; **njandang**, z. onder d. *nj.*

ᮘᮞ᮪, h. en vrn. = gēndēng; **sandēng²an**, gēndēng²an, vgl. *njēm²an* en *buduh*.

*II., **sandēnging margga**, *langs den weg, gedurende de reis*, Ww. Z. 3, 187, Was. Z. 419, R. L. Z. 9, 34; **sandēnging dalam anangis**, Pam. (Kid. Z. 4, 92, **sandēnging margga**, *asasambat anangis*); **sandēnging uripta**, *zoolang uw leven duurt*, Djpram., Dd., telkens b. v. 14.

ᮘᮞ᮪, jav., tirah, B. Z. 91, 18, Z. 32, 7, Z. 16, 2 (samipa); **sandinging durung**, W. Z. 16, 2; **masanding**, Sm. Z. 28, 7, B. Z. 28, 15 (makaron), B. Z. 28, 14 (makalihan) en 18; **samanding**, R. 11 Z. 3, 4 (makalihan, makaron); **sumanding aturu**, Mal. 20, 26; **sumanding**, B. Z. 108, 1 (masanding), Br. Z. 27, 2; **sumanding tojaning sangku**, Stn. fr. (kadampingin t. mawadah bokor); **sinandinging surja**, *marē'k ing aruṇa; **sinanding dané**, *marē'k isira; **sinanding**, W. Z. 15, 14 (kasanding); **kasanding**, Wtb. II 57; **gulēm kasanding antuk surja**, *mēgha riṇāndining aruṇa.

ᮘᮞ᮪, jav., **mamisandung manuk**, O., vogels *verstrikken*; **amisandung manuk²**, aanh. onder tēpis, aanh. onder wungkudu (makatang kdis).

II., **kasandung**, jav. R. Z. 4, 26 (kantēp,

katandjung, aanh. onder gigirĕn, mad. tasanduh, aanh. onder sapĕkĕn), Z. 9, 23, v. 't hoofdhaar, Z. 12, 15 (katampokang, kadjĕkdjĕk, kadĕmak), z. aanh. onder krĕtjĕk; kasandung ing arata, een slecht omen vóór d. strijd, Mal. 172 (djm. 72); kasandung v. e. vrouw, die door den vorst tot zich genomen wordt; tĕmbang putri kasandung, t. adri wegens ĕri tañdjung, welk gedicht in die versmaat is opgesteld en de bet. v. katañdjung = kasandung; panandung sĕndi, aanh. onder rādjawidhi; sĕsandungan, vrouw v. minderen rang, door een vorst beslapen, aanh. onder ĕata, *angganá.

ᮊᮧᮊᮧ, eigenn. v. e. pl. in W. Bll., niet ver v. ĕñdjung ridjasa, Dj. 62.

ᮊᮧᮊᮧ, *waropaka (?), *pamañdukan, *wiraduka (?), (z. sĕñdjang).

ᮊᮧᮊᮧ, asĕndung rungrung (scheiding onzeker) v. e. verliefde, Stn. bb., Z. 5, sĕñdu en ngrungrung? (vgl. sangkung en sangku).

ᮊᮧᮊᮧ l., sas., nap, ĕndang, vgl. sinang.

II., tumirwa sasindangira sang wiku, v. d. zich als een heilige voordoenden baka, T. b. Z. 4, 55.

ᮊᮧᮊᮧ of sĕndung, *jav. (z. sĕdung); siñdung rijut; numan dadya muluk ing ambara asawang sĕndung lakuné, ald.; sumindung v. e. snellen gang, R. m.

ᮊᮧᮊᮧ, jav., masundang, R. 23 Z. 12, 9 (masĕdoh, makaron); aanh. onder kinkin en rawĕja, vrn. = mabih v. d. pramadé, gesteund v. die niet loopen kan b. v., grof matatakan; njundang, iemand, een ver-

zwakte, v. achteren steunen; manundang, B. Z. 40, 6 (mangamĕr), Z. 12, 7 (manjuring, nandan); njundang pangraŕs v. e. patih, die alles naar zijn hand zet, l. v. njundang daja; sinundang, ald. (surunga, ujut in pl. v. rujut?), gedragen op d. schouder, Z. 115, 1 (inamoug), Bh. 88; sundangĕnku, Daj. 5 (sulĕlĕgin tityang); maminta sundangĕn, B. Z. 41, 5 (nagih sundang).

ᮊᮧᮊᮧ, sinundangakĕn, T. Z. 4, 56, (tuludanga), in een put, Adip. 56, 45, 8 (alwaar men tuñdung zou verwachten); anundungakĕn ing patunahaning tjelĕng, onder d. strafbare handelingen, Wtb., silih djawil pādāwisik² bindar sĕlang sundung pinitukar ing wuwus anĕngguh prija, v. op iemand verliefde vrouwen Ww. b. Z. 1, 49.

ᮊᮧᮊᮧ, nm. v. e. bizonder fatsoen v. kisa, om de asch v. e. lijk in te vervoeren (vgl. sund., sas., srotong).

ᮊᮧᮊᮧ, sĕnglad, ook niet rijmen, sĕkol. 2°, eigenn. z. onder sanur.

ᮊᮧᮊᮧ, z. onder siñdung.

ᮊᮧᮊᮧ, sĕsĕndong, sas., tjrorot ĕmbo²an.

ᮊᮧᮊᮧ, jav., masĕnĕt v. e. wanwa, B. Z. 4, 2 (masĕpi, tani); asĕnĕt grong, Z. 9, 14 (mĕngkĕb di, mangiliring), Sm. Z. 21, 5 (samun), Wtb. 20; dĕĕa kasĕnĕt, Lamb. Z. 4, 5 (sima asamun); anĕnĕtakĕn, B. Z. 64, 1 (manjingidang, manjingitang, manjaruāng); kuda sĕnĕtan, zoon v. d. vorst v. Malaju, Mal. 16, die Wiranantadja naar Gĕgĕlang volgde; asĕnĕtan, B. Z. 107, 1

(mëngkëb), Wrs. 22; masënëtan ri soring palangka, v. e. kleine slang, Kam. 23; masënëtan, R. 7 Z. 5, 40 (mailidan, mëngkëb); anggwanysënëtan, *zijn schuilplaats*, Kam. 4; malih ana wong wadon mûlanyâtukar, ingulataning laki, kapanggjasënëtan pwaja hanëng pahoman, marmmaning tanana malih, homa kinârjja, dëra sang apalinggih, Kid. Pam. Z. 4, 156 ('t proza, uguniwëh ana ta wwaug, angulati swaminya tampaknya atukar, mëngkëb pwajëng pahoman, ingulatan kapanggih ta jëngkana, iku warmané tan hana homa.

ཨྲྀྣྱལྱ, ki sinët en si tëka, de 2 be-
denden v. Dharmina çwami, die op Nan-
daka moeten passen, T. b. (in beide hds.
pinët v. pët.

ཨྲྀྣྱལྱ, T. Z. 5, 91 (bët; Bjw., naast
sintru), *masamun; njunut, *amalipir;
njanut² mamargi, z. onder sisi?; kadjää pa-
marginé sada njunut, èman san pakakalihan,
Mag. 15, aanh. onder bëngëh; sunutan of
sënëtan, *een pad, zijwegje*.

II., z. onder sunu.

ཨྲྀྣྱལྱ, s., nm. v. d. moeder v. Wëna,
Brhmd. (alwaar telkens sunîlá).

ཨྲྀྣྱལྱ, s., R. 2 Z. 8, 4 (wruh ing raôs).

ཨྲྀྣྱལྱ, s., gëtib, Ar. Z. 55, 4 (z.
swanita); pinëkuling çonita marëk, v. d.
vereeniging v. mannelijk en vrouwelijk zaad,
Sm. Z. 27, 9 (sinëngkwa dëning swanita
patëmunya).

ཨྲྀྣྱལྱ, benam. v. h. krislemmet zonder
luk, maar met een këmbang tuwi; santa

bangki maüng, ook zonder luk; santa luk
lima, santa madura, ander fatsoen; kadutan
akatih, wawadjan, mabësi pamor, madon san-
ta gaüdja tunggal, murangka pëlët madanga-
nan pëlët, madji gung arta 5000; akrissinanta,
R. L. Z. 2, 26.

ཨྲྀྣྱལྱ, s., onder de daçaçila en verki.
met upaksama, Wtb., R. 2 Z. 6, 4 (plapan),
9, Z. 2, 6 en 11, bekoeld v. toornigen, Br. Z.
20, 16 (mintuhu); aanh. onder moksäka
(rahaju); nganggé çanta, *wiku; kinon
çantâ, Br. Z. 7, 9 (kapangandikajang ka-
sih, ka. patëh), aanh. onder mârda; wa;
salingtän çanta, Z. 20, 14 (sahanan udja-
rira. tan rahaju); mënggëp çantan, R. 7
Z. 20, 7 (mabikas darma); çantawirati,
z. onder wirati en wëça; purusadaçanta,
z. onder purusâda; vgl. ksanta, maha-
santa en santâtma; huwus çanta karuina,
Z. 69, 10 (luluh ing kadamman); bhaktyâ-
tiçanta, Z. 21, 7 (matwang mahjun dar-
main); kaçantan, Br. Z. 40, 9, *santoša.

ཨྲྀྣྱལྱ, s., W. Z. 29, 5 (pudja, mamu-
dja); aanh. onder mëdhâ; çantikarmma, ten
gevolge waarvan e. vloek geen uitwerking heeft,
ald. 10; çantintityakarmma, 38, umadëg
açauti manggala nagari panjaritanira v.
priesters, R. 22 Z. 4, 24 (wangwangunang
pudja kagamëlan manganti pangandi-
kan dané, ndjënëngang ida nganustana
lëwih iug njukanin pangastawan idané);
èrçanti, z. onder ལྱལྱ

2°, nm. v. e. verloren gegaan parwa, Adip.

7 (çantikaparwa), z. onder bhîsmaparwa; tarima çânti, z. onder tarima.

ᨗᨛᨛᨛ, in pl. v. sašti.

ᨗᨛᨛᨛ, *santaha; njëntajang, *over* iets *bezorgd zijn*.

ᨗᨛᨛᨛᨛ, z. onder sčntak.

ᨗᨛᨛᨛ, jav., nm. v. d. 1ste wuku, 0.

ᨗᨛᨛᨛ I., *boschkip* met weinig staart (vgl. sund. kasintu).

II., z. onder sintru.

ᨗᨛᨛᨛᨛ, jav. (çunthi), *droge gember*; rara sunti, Sdn., Ar. Pr. Z. 23, 14 (mal. anak dara sunti, mak. anaq rara sunting).

ᨗᨛᨛᨛᨛᨛ, jav., zekere plant als d. kladi, maar met jeuk verwekkende bladeren, die ter inwikkeling v. d. kěmalo dienen, zijdegaren kleurvast makende; d. bol genuttigd (afb. Rumph. plaat 106 fig. 1, vgl. jav. Ar. 78 en onder ga fidjah); malèla sènté, bnmg. v. e. voortreffelijke staalsoort.

2°, Bjw., bnmg. v. e. gespikkelde ulingsoort.

ᨗᨛᨛᨛᨛᨛ, vgl. sěnta; santahajang, *kapa-rintahâ; santaha bapa, *tinahângku, njantââ di manah, gumagaping hidëp; kasěntââ, *tinahâ (lamp. santaha, de persoon, die men als zijn meester ontziet, sund. sinantaha, *verondersteld dat, in geval*, vgl. men. santaâ).

ᨗᨛᨛᨛᨛᨛ I., jav. (krama-vorm v. sari), 't *uitgeperste vocht v. d. cocosnootkern*; santěn kani, z. onder kani; anduhi santěn, z. onder duh.

2°, nm. v. d. beste grassoort voor paarden, padang santěn of p. bètjèk (sas. sangko); *kalawan ja dèngku çirahing musuh rómèk utěknya santěnanikâ, B. Z. 79, 2 (maksantěn).

3°, nm. v. e. mangga-soort, poh santěn.

4°, zekere boom, als tunggwan basé gebezigd; de bladen soms voor ambuh (zou v. Java gekomen en hier nog niet lang bekend zijn).

II., Br. Z. 37, 3 (njonjo), B. Z. 12, 2 en 4, Z. 21, 2; santěn manimaja, *juweelen stukken* v. 't schaakspel, Wir. 4, 9.

III., sumantěn, Sm. Z. 28, 8 (tan mari), Z. 25, 5 (wěntěn): né sumantěn, *ngùni; *sumantěn rara, *nog maagd blijven* v. Umâ, om wie Çiwa, boete doende, niets gaf, Sm. Z. 1, 10 (kari taruni); ndâ mangkâku jadin katinggala sumantěn aněsěla çarfraning hullun, B. Z. 26, 9 (kěwala, kadi ring kuna), vgl. Bh. 12; sumantěn (jav. hds., tumuntěn) angupaksamâkěn i wujung, Br. Z. 49, 2 (mamalépěh nunas sasampurajan olih brangti); watu sumantěn, B. Z. 11, 5 (asah, lèsér).

ᨗᨛᨛᨛᨛᨛ I., tanasantun (vgl. tanasari), T. Z. 4, 39 (gaglisan), Z. 5, 119 (nora suwé); *asantun, Lamb. Z. 19, 1 (tar marěn), Wir. 23.

II., T. Z. 4, 56 (srak); urap santun, z. onder ratsari; sasantun, daksina, Sm. Z. 37, 8, aanh. onder dingrik (sas., pëndah; vgl. sasari); nēkajang sasantun, v. e. padanda; njantunin, iemand *betalen* voor 't nglukat.

ꦱꦱꦶꦏꦶ, jav. (sintèn, eigentl. kr. vorm. v. sira; z. onder apa en sira), R. 4 Z. 1, 50; sapa sintèn, Mah. leven, 13, 23.

ꦱꦱꦶꦏꦶ, mègha sontèn i surup bha-
itira rawi, B. Z. 84, 11 (ambuda kating-
galan olib hjang sùrjja; vgl. jav.).

ꦱꦱꦱꦏꦏꦏ, s., z. onder sanaka.

ꦱꦱꦱꦏꦏꦏ, s., vrn. — njah, kroost; bapa
santana door de pramadé's tot den vader;
is deze een mènak b. s. agung, een brah-
maan b. s. surja (z. onder lèmbu); *pūr-
wakarmmasantāna, de gevolgen eener vroe-
ger bedreven daad, Utt. 61; anggonā santana,
hem tot kroost verstrekken; njantana ring, iemand
tot zoon verstrekken, door hem als zoon aange-
nomen wordende; njantanajan, *makakula.

ꦱꦱꦱꦏꦏꦏ, s., eigenn. zoon v. Pratipa en
vader v. Bhīṣma, aanh. onder mahābhīṣa
(jav. ook subantānā of de heilige v.
Tālkāndā, z. Hageman fabell. 297; titisē
sang bagawan Wāngsātānu noemt zich
Bhīṣma bij 't sumbar, w. Kap. 123); san-
tanuputra, *çāntanawa, z. wāhlika en
pratipa.

ꦱꦱꦱꦏꦏꦏ of santanika (santānaka?),
*asana, Lamb. Z. 6 a. (Z. 34, 1, santanaka).

ꦱꦱꦱꦏꦏꦏ en zijn broeder Taptanus, bei-
den v. Junan, Prtj. 34 (Men. V 318, tamta-
nus; h. M. III, استفيانوش استفيانوش v. يونان).

ꦱꦱꦱꦏꦏꦏ, s., Bhīṣma, Br. Z. 11, 6
santanuputra, njah kurukula), Bh. 46 b.

ꦱꦱꦱꦏꦏꦏ, in pl. v. sulatri, *surabhi.

ꦱꦱꦱꦏꦏ, ver vallen v. de brēgiding
vruchten, voortsmellen v. 't geluid uit de verte
hoorbaar, v. d. vlugt v. e. vogel (santēr
pēkēbērē); v. geur uit de verte waarneembaar
(ambuné santēr pisan v. d. bloemen v. d.
kētjita), *abantēr; vgl. tanglus.

ꦱꦱꦱꦏꦏ, Bjw. (mad.), een subēng v. goud
grooter dan de krabu (jav. mēlar).

ꦱꦱꦱꦏꦏ I, sēsōntiran, pamitra.

II., z. onder garis.

ꦱꦱꦱꦏꦏ v. iemand, die in zijn schik is; njēn-
tērīn, zich aan iemand vertoonen met bedoelin-
gen, om met hem of haar een minnehandel te
hebben (vgl. ngilubin); itjang sētērīna ku-
ning, kinderlied (z. dotina).

ꦱꦱꦱꦏꦏ (?), sēsāntran, geslacht, familie bv.
v. pasēk's, de waardigheid, stand v. iemand,
dezelfde kaste?; kai tra mēsēsāntran tōkēn
iba, mli sēsāntran.

ꦱꦱꦱꦏꦏ, jav. (uit çāstri); santrēm, sas.,
een gebouw, meestal grooter dan de langgar,
waarin onderwijs gegeven wordt in 't lezen
de qoran, aanh. onder kjaji.

ꦱꦱꦱꦏꦏ, jav. (sunut), v. e. plaats, waar
men de zee niet kan zien, afgelegen, van den
grooten weg aflaggende, meer of min eenzaam
door weinigen bezocht (sas. sēntu; vgl.
samun).

ꦱꦱꦱꦏꦏ, verspreid v. e. gerucht (Bjw.
objang, kabaré wis objang mrānā mrē-
né, ortané suba sontrah kēma mai);
makisi, tong dadi sontrahang, pingit rōkē,
Tj. b. Z. 1; vgl. amjug.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, *golok suntrik* met een lang lemmet (vgl. mal.).

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, (zelden), verb. v. *contract*, vgl. mad. *tjontrak?*

𑄎, *lumbrah*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, jav., v. 't gelaat v. iemand, die een ander zijn vrouw ziet wegvoeren, R. m. Z. 25, 67.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, w. Kap. 2, *sami sakti kuwasa, sagëd mandjing adjuradjër, mëntjala putra mëntjala putri, sagëd mibër tanpalar, mlësät tanpasantik, z. onder sintik*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, z. onder *gëntëng* (sas. *santëk, gëntëng*).

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, z. onder *santik*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, zout, trasi enz., maar spaansche peper tot hoofdbestanddeel met een stuk hout fijn gewreven (*njëg*), in tegenst. v. *ambël* en vooral genuttigd bij de *djukut lëmoto*; *pëngantokan, pëngujëgan* (vgl. onder *tjantuk*); ook *tjontok*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, *sësëntak, tëkës*; sing *mënanq maüq paitja, bahasaq djari sësëntak putih sëntak, spierwit*, tegenov. p. *moöng*; vgl. *këmplong*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, z. *sintik*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, Bjw., *tuük* (brabbel-mal. v. Djibr. *sënto*, om 't mal. *santok* te verbeelden).

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, *njëntokang, op de proef stellen*; *këma ké adi djani, njëntokang kasaktyan, lawan sang balirädja, apang bli uning, zegt Râma tot Sugriwa, R. bl. Z. 4.*

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, sas., *ampigang* (bat. *sintak*, men. *sëntaq*, mal. volgens v. d. W. *sëntak*) het wordt vooral gebezigd v. 't ophalen v. d. *hengel*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, jav. (*sëntik*), *mësät (mlësät) tanpasantik* (een ander hds. *sitik*), *mibër tanpahlar*, Nw. (bis). wd. 63 (v. e. wonderwagen, alwaar *sëntik*, Wg. 58), fr. s., *sintik*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, jav.?, *sintok mësüwi, baäng atjöpok nagih sai*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, *te klein, dun* v. e. *pangutik*, b. v. v. e. *ploeg*, die niet gelijk insnijdt (z. *bunuh*); *suntik mësëmëton*, v. tweedrachtige broeders; *njuntik, uitprikken* als dorens met een naald b. v. de *pëpanën* (di *suntiknja* bidji matanja *dëngan duwa djaridjija*, W., b. 51), vgl. *tjuntik*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧 I., *njontok, met de knokkels tegens iets slaan of stampen* (vgl. jav. *soio* en *djotos*, z. *gëmël*); *apang iba tra dadi njontok ujah gudug*.

*II., Bjw., jav. *sodog*; *njontok*, jav. *njodog*; *sontokan*, jav. *sodogan* en *djotosan*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧 (?), aanh. onder *wisonita*.

𑄎𑄧𑄎𑄧𑄎𑄧, s., *çantikangënanënen pangupasama*, R. 13 Z. 2, 24 (manik *putih ja raösang anggo pamindab, pamudja raösang pangastawa*), ald 26; *çantikâtmaka*, Sut. Z. 22, 3; *angglar çantikâ*, B. Z. 109, 1 (*mangwëtüang wëda*); *çantikakarma*, v. 't niet op de jagt gaan van den leeuw, die geen vleesch meer at, T. Z. 2, 27; *kaçantikan*, Sut. Z. 22, 1 (*kadarman*; vgl. jav.); *hilang saha-*

naning tamomaja larut sinuhan (lees sinapuhan) irikang kasantikan, Rm. Z. 14, 1, aanh. onder poštika.

2°, udjar kasantikan, de *Buddhaleer* en vert. v. ksantiwadi?; aminta winarahan udjar kasantikan, sampun winarahan dé sang djinakula, lininggan sang asuraparasudjaja, Tjt. 83, waar van een bekeerden rāsasa gesproken wordt; mangkwa ta sang kalawesma (die tot inkeer was gekomen) maguru ri sang djinakula, sampun winarahan kasantikan, brasia sukaning para nātha tuminghal ing sang sutasoma, sampun winarah ing adji sampurnina nirrāga, paran ing mati sampurnaning mati, tinemuning mati, uriping mati, sampurnina ring apanggih lawan kang pinanggih, ald. 86; mangkwa ta marādja drōsīarastra, amalampah ingatēr marēng sang paṇḍawa, aminta winarah ing kasantikan, amalampah winarah ing dharmma kapatin, (bij hem gekomen, zeide hij) kita bapa kang awaraha ring kami, ring dharmma kapatin, suruping mati uriping mati, sampurnaning mati, tinemuning mati, sampurnaning amanggih, ald. 77 (toen men hem beval, naar huis te gaan); tanpahjun anēda warāmrēta ahjun atapa, aminta winarahan udjar kasantikan, verzocht hij van Sutasoma, 83; warggaçrama, bhudjangga rēsi, pinarēkakēn dé sang nātha „rēmba, gati, wiṣi nga, gawé „kārjjaning paṇḍita, kaparēk ing nātha, kinārjja tarurākṣa, tgēsing tarurākṣa, pagōr, kuia, karjjakja(nya?), ajogja, asamādhi, angadji, phalanya lang-

gōnganira sang prabhu sinēwaka, krētahaning dēça, pūrnanahaning pura, paṇḍita ika, kinārjja dīpa, dīpa, padjut, sandé, suwar, suluh, nga, damar, tgēsing damar amadangi ring aptēng, tgēsing ptēng, djugul muda, amadangi, amamarahi, amituturi, kang dēn wrētakakēn kasantikan, lwiring kasantikan, dharmma, adji, tgēsing dh., kang wruh, akon angabuktiha, ajogaha, asamādhiha, wruha jēn dinadēkakēning hjang, ēngēdha jan tanpapolah, wruha jēn tan asaking mānuṣa, asiha ring pada djanma luluta ring paṇḍita, asiha ring daridra, hajwa angguguju kasihan, hajwānggungakēn çarira, adja gawok ing kawirjjan, wruha jēn kagungan tininggal ēngēta jēn mati wkasing ahurip, ēngēta jēn sing binōtjikan rusak, adjāngrusak atining wong ahētanga sarasaning mati „kang ētangēn, krōttibrata, tatabrata, prasadāsarira, prastraraga, pasalah raga, dununging mati, tinēmuning mati, sampurnaning mati, bhājaning apanggih, sampurnaning apanggih, sampurnanikang pinanggih, mangkana rasaning urip lawan pati, 11, z. onder dadah.

සන්තිකා, en sēntaka, eigenn. v. tweelingparēkan's in de Djoharṣa (banjak Sēntika?, eigenn. v. e. zoon v. d. Djmbk v. Gglang, Tj., h., 48).

සිန္ධුකා, kantaka?, nulja binanting sang katong, rawuhing kisma sintaka, Am.

අමරේතනාතකා, s., z. amrētasnātaka.

සුන්තිමාති, (lees suntimati?), eigenn. v. d. gemalin v. Karṇa, Tjt. (jav. surtikaṇti).

සංක්‍රමණය, s., eigenn. v. e. heilige, in de Ud. de persoon, die Widura vervangt om Dhr̥etarāśtra eenige lessen te geven ('t Skr. origin. heeft hier sanatsudjāta); 2° aanh. onder sanaka.

සිද්ධන්තිය, v. śntud (vgl. tur en mak. kulantuq in zijne beide beteekenissen); **sa-ling śentud**, *pada tidēkung, *silih tūr; **manjēntud**, drukken met de knie (vgl. mal. tēlud, tag. lohor, tiklohor v. tohor) *asidēkung, W. Z. 15, 11, *mangdēkung; *makidupuh, L. Z. 15, 4, *kasidēkung; **sing da ada mētain manjēntud munji pangrumrum**, *sis norāçapata pinidkun odjar asih; **sinēntudan**, *timur; **ada pandita ditu maparab dang jang droña mwang bhagawan krēpa nguda patisēntud sumbah anggon patirtajan**, waarom, als gij Karṇa zijn afkomst verwijt, vereert gij brahmanen, wier afkomst (z. onder walēd) even gering is, Kid. Adip. b., Z. 5, 69.

සිද්ධන්තිය, śēpēt; **tusing kai mbañg iba**, dané twah sajangang kai, nguda sintēd mamunji, manuturang satwa ilu, ngorahang matjan darma, woorden v. d. apin tot den tijger, die hebben wilde, dat zij den jager, dien zij in den boom had opgetrokken, er van af zou werpen, nadat de tijger een verhaal gedaan had ten nadeele der menschen, T. bg. Z. 5, 28.

සංක්‍රමණය, djlēmpoh; **sēntadsēntod**, djlēmpah djlēmpoh; **njēntodin**, njlélègin, op zijn makker leunen, njlēmpohin.

සිද්ධන්තිය, sas., sēnggot.

සංක්‍රමණය, s. (çāntātma); **sang santātma** v. mpu Baradah, Tj. A. b., aanh. onder iku.

සංක්‍රමණය, z. onder çāntika.

සංක්‍රමණය, s., pagēb, Lamb. Z. 33, 2, *tevreden*, R. 3, Z. 1, 20, aanh. onder astēja, W. Z. 1, 1 (kasantan), aanh. onder gaṇika (darma māā), Adip. 23; R. Z. 1, 20; *zich met iemand tevreden stellen*, Mal. Z. 3, 77; **santoša ring adjugul**, T. Z. 1, 28 (drana tēkèn i gurgur, ngampura kablogané); **jan santosāptyanghēra iriki**, T. Z. 3, 37; vgl. Hadji D. 84 (U. M. *gelieve*); **kēni sampun kurang santoša**, *tanpalē²ha; **jan sang dwidja pañdita salwirning sinangguh muni mahala sira jan tan gumēgē' kasantosau nirdon jan ahulah wāhjaphala kunēng kadi pramēçwara tjatraning bhūmi tan wēnang djugēki makabuddhi santoša makadon hilang ing bhumi kawirjjan dadi tan uninga ri wawananing çatru mwang hilang i punpunanira kapidik dadya awalēpa bhrētya tēkaning anak istri mulaning hinabalaning sang prabhū jan sira santoša**, T. b. Z. 1, 64; T. a. Z. 1, 44, **jan sang mābhūpati tan dadi santa santosēng laku wjakti tan siddhēng uwatja çirīna djadjahan rinug dēnikang ari**, **jan sang wikwa tan santosēng laku nir tang rasa kasādhun**; Kam. 14, **jan sang dwidja pañdita**, **sira ta mala jan tan santosaha**, ring sukawāhja, **kunang kadi paramēçwara pinakatjatraning bhūmi**, **jan santosaha ring sukawāhja mwang pinaka(pa)hēbaning bhuwaña**, pā-

duka paramêçwara, jan mangkanaha, ja mangdé haja(la) tan siddhi sâdjnjâ hadji wjakti atôt(hôl) ikang bhûmi patik hadji, sangkaning pangathé (?) ning çatru, maka musuh buddhini bhrétyanira; vgl., onder gañika. z. onder antus en aanh. onder dharmma; anantosaakên, in een ongeluk als in een gunst der goden *berusten*, Smw. Z. 1, 31; santosaakêna wirûpaning aksara, verontschuldiging van afschrijvers; kasantosan, *kawiratin (z. nirsantosa).

សត្វម្មិ, s., *tevreden*, in zijn schik, Utt. 49 (61. santuṣṭi), Wir. 66; sadâkâla santusti buddhining wwangkâna, Brh. 68 (vert. v. nityam muditamânasâb).

សត្វម្មិ, s., z. onder santuṣṭia.

សត្វកុមារ, z. onder sanatkumâra.

សន្តិ, s. (tan wwang ja) npanantwa, B. Z. 1, 16 (nora glis ja umatur); Z. 109, 2 (matur); têtânantwâris sang kēpuh, T. Z. 5, 42 (kasambatsara antuk kipuh); manantwa, *aanspreken*, B. Z. 47, 9, Z. 48, 3, Z. 43, 29, Z. 50, 5 (manjapa, njambrama), Z. 4, 4, Br. Z. 20, 1 en 6, B. Z. 9, 17, Z. 47, 9 (matakwan); Z. 83, 6 (umodjar); slantwa, *aangesproken* met een vermaning, Br. Z. 20, 6 (inupapati; *jav. sinantya, *verwelkomen*, R. v. Etjs.; vgl. jav. santya), W. Z. 8, 2 (inudjaran), *aangesproken* v. e. slang door een priester, T. Z. 4, 14.

សន្តិ, basantal, sas., met nog volle tingkih-noten spelen; vgl. onder djirêt.

II., *belemmerd* v. e. tocht; *hokken* onder 't

lezen; sambil madjalan daringding, twara manggôlah santul, Bgd.; djawat mati twara nglah santal, mo mati idêpnja taralang²; nora maduwé santal mauah ring, *taralang² ri; nora santal pakôtjos njané, R. 14 Z. 1, 42; njantulin, *belemmeren* een reis.

ស្រ្តី, njantèl, *met den wijsvinger* op iets slaan.

ស្រ្តី, *kaludan, çonaka, dirghawrênta (welke beide laatste woorden calosantha indica zouden aanduiden); nm. v. e. eetbare vrucht (sandoricum indicum) met zout, tabja en trasi genuttigd, terwijl men den bast tegen mising aanwendt, z. ook aanh. onder surèn (afb. Rumph. pl. 64; mak. satulûq, bug. satuq, tag. santol); sêpêtan têtên sêntul munjiné; buka sêntulé apondong, v. e. zuur gezicht; aanh. onder taün en vgl. onder katjapi; i sêntul, nm. v. e. bediende in de Mègantaka.

2°, blbd., tli door mēntul.

ស្រ្តី, naast tiktik (vgl. jav. sēntil en itil; z. onder tjantik); bungut sintil, gemeen scheldwoord; sintil kainé silapin of sêpsêp, gezegd door een twistende vrouw; z. onder kēpah.

ស្រ្តី, benaming v. e. katak-soort, Dd. 12 b. (schrijffout in pl. v. tuntël?).

ស្រ្តី op een dwarsliggend hout, waarop tingkih-noten geplaatst worden, waarnaar met een sēmatu geworpen wordt; al de noten voor die ze doet omvallen (spel, bij de Mahom. meer in gebruik); de noten worden

door ieder der spelers bijgedragen; **njèntèl**, *klissen* als de vruchtjes v. d. lintah² b. v. (vgl. njèngèl); **pèsèntèl**; vgl. santal.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, njontol, ngémuk, ngojong.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, mal., **masantap**, *eten* in de maand Ruwah in de moskee en zoo njantap op allerlei feestelijke gelegenheden als op een bruiloft, 't Mulud-feest en op zekere dagen na een begravenis (bij de Mahom.).

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, *atut, naast pantès in gebruik; sèkèn (mladjab), tegenov. nglèngang² nglèja² of nglèsanin; njantèpin, *behartigen?*; baän ibanè ika nggawé jadnja nora njantèpin, *dènta pwamèt punya taman marásih, B. Z. 98, 3.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, s., **glokasantâpa**, tul. 52, 54, 55.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, aanh. onder nâla.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, z. onder sèrtimati, vgl. suntikanti.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, jav., benaming v. e. groote poh-soort, waaronder kromme, bolle en cilindervormige, terwijl de poh galèng platter is (naast poh kotak; te Bjw. poh galèng); vgl. onder blida.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, apa busan masintèg dini raðsang, *wat geheimzinnigs (?) werd zoeven hier besproken?*, Tj. b. Z. 1; dini baü masintèg mararaðsan, Z. 2, 21.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, jav. (sètagi, z. suntagi), vrn. = bulang kambèn (Mngw.; vgl. mal., atj. en katingansch, z. Wdl. bl. 61); ulatan santagi, de wijze, waarop de staart der Chineezers is

gevlochten of **pañlatan santagi**, zooals de staart der Chineezers, aanh. onder balaka.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, Sm. Z. 5, 5 (tatali; z. sèntagi); *wulang, Pam. 11, panilih, R. 24 Z. 35, 3 (ngadj. santagi); **gigiré kakapanana, ambènanana apus buntut mwanng suntagi**, Am. (z. hds. suntri?); **pinggèlira kana ganggong tinitih tëlu sinuntagi tètèbus putih**, Ww. Z. 3, 96; **suntagi apanumbuk mirah**, Mal. 286; **apinggèl suntagi**, 509; aanh. onder tampu; **katalènan dèning sanghjang santagi manik**, Us. (vermoedelijk in pl. v. lawé irèng, dat ald. vaak in 't zelfde verband voorkomt).

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, z. onder silaguwi en vgl. sanggaguri.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, s., Brh. 86.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, ksantawja, B. Z. 83, 4 (ampura), Z. 99, 2 (bat. santabi, سنتابى, Ps. 401, 't mal. tabiq, dat eigentl. met verlof! beteekent, is in 't mal. v. Ambon tabéja met de bet. v. goeden dag!, bic. pasintabi simo, *U vergunne mij* vgl. onder sangtabé en tabé).

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, bèdji sèntang taraté bingar, Mal. b. 4 (sèndang?), aanh. onder hapa.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, sèsèntèng, vrn. = antèng, aanh. onder tjèngkèg; **masèsèntèng** v. e. vrouws-persoon, mèttlikès om snel te kunnen loopen.

ᨗᨉᨗᨉᨗᨉᨗᨉ, Bjw. (sènting), zekere struik, soms voor groente, bloempjes geel; bloeit in Febr.; de bladeren, R. 15 Z. 2, 9 (sunting; afb. Rumph. V pl. 97, fig. 1, vgl. mal.).

ᨀᨁᨀᨁ, sěntěng kěnjěr, z. onder klě-
lěng s a r i.

ᨀᨁᨀᨁ, sang arjja sěntong, volgens Us.
Dj. hofgroot, die Patjung v. Arja kěñtjěng
tot appanage kreeg, vgl. onder arja damar.

ᨀᨁᨀᨁ, Bjw., geknipte papiertjes als franjes
aan weerszijde v. e. vlieger, kěkitir.

ᨀᨁᨀᨁ, sada maduwé asintungan, juist ge-
noeg hebben om van te leven, niet te veel en
niet te weinig, asěděnga.

ᨀᨁᨀᨁ, laguq?

ᨀᨁᨀᨁ I., zekere bloem?, cassia occidentalis,
Wil. 9 b. sěntiug.

II., jav., tanpadjambul tanpasunting (hds.
tunting, b. gunting), Tt.

ᨀᨁᨀᨁ, z. onder sontang I.

ᨀᨁᨀᨁ of sěntang I, witgespikkeld v. d.
oengen; z. borang (nauwelijks ziende) en
onder djěrěng.

II., z. batjak I.

ᨀᨁᨀᨁ I., sěsontěng, verwijt, b. v. aan
iemand, die ons iets verzoekt, kort nadat hij
met ons twist gehad heeft; sasontěng in de
Brw. een soort formulier, waarmee iemand
verslagen wordt.

II., sǎǎ, bangun raris maudabdabang, ngi-
lěhin sanggar pasilih, manjontěng djro baljan
rěbong, kasinggihan ratu mangkin, pukulun
mañdjělěhn (?). těpung tawar asěgaũ paku-
mél sapsap kontol (?), itja tjokor ratu mang-
kin, apang durus lasya raju maėkanan „liju
jěa djani tuturang, sosontěng baljané nguťi,
i trukumung (de naam v. d. godheid) mang-

rañdjingin, akuda ipun mangkin, tōwah kěto
munjin turuk (?), djani suba makaron ma-
těpung tawar maėlis, sampun puput makėtis
banjun lañtjingan „laũt matatab'an, suba
mėnėkin pasilih, mèn tjikur ditu makėtok,
sangku sělėb ñdjidjiwanin, tan kotjap rėkė
mangkin, kapaturonė masurung, i lung arsa
(de bruid) maluwau, i singasari (de bruidegom)
nuronin, Tj. b. Z. 2, 66 vlgd.; mađjalan raris
marėrod, liju nututin pėlėtan sutrinė, dėsak
djungut manojaėn, masasontěng, kasinggihan
ratu agung, itja tjokor ratu mangkin, parė-
kan ngatũrang bakti „mèn tjikur laris naru-
ngin, sarěng danė mangku gėdė, sasontěngė
mangijong, ngarėpin sanggah mabakti „ka-
singgihan ratu mangkin, dėwa hjang ibu
pasarėn ratu agung ring gėdong, durusang
itja ngihjangin, parėkan paturu lolong, nga-
tũrang bakti mangkin sapalakėn, jadin djuru
ampil jadin djuru pėndėt, jadin kanggė
djuru sapuh, parėkan ratu sairing, dados
parėkan iriki, ald. Z. 3, aanh. onder kumėl II.

III., sas., tjundang 2°.

ᨀᨁᨀᨁ, s., z. onder otwat.

ᨀᨁᨀᨁ, s., mantu wadwan.

ᨀᨁᨀᨁ, s., Zaterdag (bat. samisara);
ook tjanistjara en tjanėstjara; z. tumpėk
en aanh. onder apomũrti, əawa en pañ-
tjakal mǎsa.

ᨀᨁᨀᨁ, *sangəaja; sansan sawat (vgl.
sajan); sansan djėdjėh, sangəajarės; njan-
san (sumingkin), meer en meer; njan-
san doh.

භූකාසීතා, s., z. onder indra.

සිකව්‍යා of sēnawan, z. onder sēndawa.

සුභද්‍රා, z. onder suléq.

සනුභා, i sanmata sang pañdita, zij verscheen vóór den heilige, Ar. Z. 1, 10; vgl. san mukha.

සික්‍රේච්චා, W. Z. 1, 12 (kadapan, pada-pa), Z. 18, 12 (p., smi); panēpinya sinwam alaris kalukaran i djamangnikā mirir, Rm. Z. 23, 79, z. sinom en nom.

සුනිලා, z. sunithā.

සාකප්‍යා, z. samēpa.

සකාප්‍රා, nm. v. d. residentie v. Nilarudraka, Sm. Z. 1, 11 en vgl. onder sēnā.

සිකව්‍යා, mal. (Holl.), benaming v. éenloops geweren met een doorlopende lade; z. pañdjol.

ආකඤ්චා en ménadjit, eigenn. v. e. vorst, die kinderloos geworden, door zijn purohita, met name Lumana, werd getroost, Krws.

සාකුච්චා (?), taha sanujanirantēntanghing tyāga djuga siwin, Sum. Z. 48, 3 (te vermijden).

සාභ්‍යා, s., z. onder otwat, aanh. onder mrēgāngga (woordl. bij Raffl. 174, merg); saughjang prānaning (ring) krētēka tahu-lan kahananira ri madjdja nityasa, ring trētastī siran pratisīha rumakēt kahanani huriping djagat kabēh, jau ring dwāpara māngsa lēn snaju (m. c.) lawan rudhira kahananing hurip sthiti, jau ing kāli (m. c.) hanēng kullit wulu puhun kahananira ring anna bhodjana, Nts. Z. 4, 14.

සිකව්‍යා, groote, dikke (kadi prit) zwarte vlinder (kahkah kapidé), 't geluid tjong²!; zit in de boomen 's morgens en 's avonds, tjougèrèt; geluid gevende vooral in de kassanga; ze worden verkocht voor speelgoed en ook gebraden, de garèng der javanen?; ook nēnaju en mēnaju

සුකව්‍යා, in tegenst. v. durnaja, eigenn. v. d. brahmaan, wiens vrouw met name Durniti, door een bhūta, hem geheel gelijk, beslapen werd, Hadji D. 34; vgl. picātjaharaña.

භූක්‍රා, s., W. Z. 12, 4 (muksah, ilang. moksaka), T. Z. 4, 23 (atjintya). Wit. 36 b. (*jav. sonja, vgl. onder tistis; vgl. sunja); us sunya, angluwari tangkilan adji tēkèng mantri sadaja, Pam. 5 (de Kid. sampun awan sang mantri prasama luwaran); dēnda sunya, Adig. 61; prama (parama) çūnya, T. Z. 1, 27, gelukkig dat gij zulke goede voornemens hebt, zegt Nadaka tot de leeuw, nityasa mātfndrija walujēng çūnyadjāti hawaning satmakēng hjang mahulun, T. Z. 2, 25; nisprēha çūnya nirbbana tanpawastu, ald. 26, vgl. onder çuddhi; açunyajoga, alvorens den geest te geven, Ww. Z. 2, 58, 77, çūnya tan katon, aanh. onder taja; çūnyaloka, *atjintyapada; çūnyadēça, Sut. Z. 105, 4 (swarga), çūnyawēsma, Sut. Z. 135, 5 (çunyalaja); çūnyapada, Z. 30, 13 (swarga) 13, aanh. onder likin; çūnyawati, aanh. onder madjapahit; bhraštang durdjajama çūnyakāja kumētēr mawōdi giri²n, Sut. Z. 148, 2; nirdon tang çara çūnyakāja

sahananya lumèpasa rikang durâtmaka, ang-
hing bâña bhafâra hêtunika mâsia ri pati-
nika çuddhanirmmala, Ar. Z. 74, 1; kala su-
nya, z. onder giriça en tumangan; u,
wadwan „pa, kliwa „pwa, kliwa, wa, wad-
wan „ka lanang, hà, wadwan, wu, lanang,
pa, kliwa, wa, wadwan, ma, lanang, tung,
kliwa; ra, lanang „tja, wadwan „ang, kliwa
„ba, k. „wré, l. „çu, w. „ça, w.; plihén
kaharôpta halapén, jan wadwan roro lanang
sasiki haju ikâ, pananémnanémmana ikâ, jan pa-
da lanang çûnya ngaranyâhala, jan pada wa-
dwan ahaju ikâ, pahjasan ing stri ngaranya,
hajwènannggé jan ananémnaném, jan pada kli-
wâhala ikâ, çûnya ngaranya, kunang jan
kliwa lanang wadwan, hutasâka ngaranya
hâju pamrasmrâsana, salwiring gawé haju
ikâ, jan lanang roro wadwan sasiki, huta-
pila ngaranyâhala ikâ, War. 2; b. 114; nyan
iti lanang wadon ing diwaça, nga., pañtja-
wara, ma, wadwan, pa, k., pwa, k., wa,
wadon, ka, lanang; sadwara, wu, lanang, pa,
k. „wwa, wadwan, ma, lanang, tu, k., har,
w.; saptawara, ra, l., tja, w., a, kliwa, bu,
k., wré, l., çu, w., ça, w.; triwara, dwa,
kliwa, wa, wadon, bja, lanang; plihén
kang ngalap, jan wadon, a, lanang, 1, haju,
anandur mwang sarwakârjâhaju, jan pada
lanang sunya, nga., hala, jan pada w. haju,
nga., sarwa karjja haju ika, hajwanggèn
ananémnaném, jan pada kliwa, hala ikâ,
sunya, nga., kunang jan ing kliwa lanang
wadwan, hutasaka, nga., diwasa amras-
mrâsâna, salwiring gawé haju ikâ, jan la-

naug, 2, w., 1, hutapila, nga., hala, ja(n)
wadwan, 2, kliwa, 1, sarwakarjja haju, adjang-
gèñu ananémnaném.

2°, z. onder langit; çûnyamargga, Sm.
Z. 6, 14 (mahawan ambara); çûnya ma-
hâratha, z. onder mahâratha; sunya tan-
katon, z. onder taja; çûnyasari, eigenn. v.
e. dochter v. Mustinan en gade v. Djpur.

𑀧𑀸𑀓𑀾 I., s. (sainya), sènya prakarsah
pinupuh dèning wadwa makwèh, Adip. 84
(alwaar prakâçab).

II. (l.: çaiwja), eigenn. v. e. paard v.
Krêšna, Br. Z. 14, 15 (i sènya; sènasèkti,
eigenn. v. e. paard, Adji s., bl. 142, vgl. onder
sukañha, mal. سيني, Crawfurd sunjasèki,
çainèja, Krêšna's koetsier heeft tot dit
woord misschien aanleiding gegeven).

𑀧𑀸𑀓𑀾, s., L. Z. 26, 2; Z. 33, 2, Sm.
Z. 21, 7 (kamoksan); *ikvernietiging*, de toe-
stand v. iemand, die boete doende, 't zoo ver
brengt, dat bij geen persoonlijkheid meer bezit
en niet aan de wereld denkende, slechts zijne
eigene zaligheid beoogt, in tegenst. v. 't zich
afzonderen ten einde der wereld tot heil te zijn,
zooals Ardjuna deed, die door boetedoening
in staat wilde gesteld worden, den vijand te
verslaan, W. Z. 1, 1 (kanirâçrajan, ka-
moksan); nâ hêtu sang wruh ing atjintya
wiçèsa dèja, tan trêšna ring wisaja jèka ma-
wèh wjamoha, nitjâsahisnu gumélar brata
tan katrêšna, ngkânèng alas djênék anung-
gali joga nitya, atyanta dibjanira sang wiku
siddhajogi, jogâdi jèkana ginung tamatan

wikalpa, brâhmâtjari pwa sawanèh ginègè'-
nirâta, mahjun mangungsira ri çunyata-
çunya suksma, Rm. Z. 8, 5, aanh. onder
windunâda en tungka; atjintyaçunyatà,
Br. Z. 25, 18 (a. çunyané); kaçunyatau, B.
Z. 117, 6 (pada), *niskala, T. Z. 5, 10,
*taja, Lamb. Z. 24, 1.

ꦱꦸꦁꦸꦤꦠ, Sut. Z. 1, 1 (rumâga
kamoksan).

ꦱꦸꦁꦸꦱ, z. sannyâsa, tan asuwé,
karëp; Adip. 16, *plan, voornemen*, 111; Bh. 65;
T. b. Z. 5, 4; v. 't gemoed, W. Z. 9, 4
(krakasa, sahasa); Adip. 16; met een con-
junctief; sanyasa ta ja tumugëla tëndasnya
ikang kasapuluhnya, aanh. onder kuñdâgni,
*van plan zijnde (arahupa) om mijn ge-
laat te wasschen*, Utt. 105; sakwèhnikang
sanyasomëdjahana kita, *al wie U wilden doo-
den*, Wir; sanyasapraja, T. b., Z. 3, 9; *plan*
om het op te eten; sanyasâkun mëka, *ik had 't*
plan zijn hoofd af te houwen, Sut. Z. 118,
10; sanyasân kalaçâna darbbha, Br. Z. 13, 8
(inaturan kasur tan mahjun, dus 't bal-
ukana).

ꦱꦸꦁꦸꦮ, *çunyawësa.

ꦱꦶꦁꦸꦮ, jav. (*sinwam), nm. v. e.
versm., op Bali eindigt de 5de regel vaak op
o, die in Spt. vaak een anderen klinker,
die in 't woord gevorderd wordt, vervangt (b.
v. sagaro in pl. v. sâgara, tjutjupo,
in pl. v. tjutjupu, tananomadani in
pl. v. tananâ, binando in pl. v. bi-
nandha, aanh. onder kala; terwijl de laat-
ste regel, die in 't jav. 12 lettergrepen heeft,

de eerste 4 lettergr. met 't rijm u, en dan
8 heeft (vgl. onder kamal en hanumân en
z. onder rëugga); uni duk aprang² sinom,
R. L. Z. 10, 16 (dawëgé ana ring patu-
ron); kampuh limar sisinom, Kid. Sund. 4;
sabuk limar sisinom, R. L. Z. 19, 20 (pap-
këk sutra barak); awot sinom, T. Z. 4, 30;
awot sinom naast a. sëkar, vgl. onder astra
sari; kbo sinom, eigenn., Mal. 362; sanghjang
ing sinom, Ratih, Dj. Pr. 86; sisinom, K.
A., vrn. = sëmi (vgl. jav.); sisinom op 't
lijk of de grafskuil 3 stuks busung djaitina
putjuk tkèn djëpun, zoude mal. zijn en 't
strooien v. bloemen op 't graf beteekenen?;
punika mungging mantri kuda sambhrana,
dinum ing asinomi (b.: akën rimihin), R.
L. Z. 51, 28; kasinoman, Kid. 85 en 90;
grâma kasinoman, aanh. onder manuh en
kulit; ngasinoman, aanh. onder mèda.

ꦱꦶꦁꦸꦮ, z. onder samëni.

ꦱꦸꦁꦸꦱ, s., z. onder alëm.

ꦱꦸꦁꦸꦮ, s., z. onder kumâra.

ꦱꦸꦁꦸꦮ, s., Sut. Z. 3, 9 (arëpan; vgl.
sanwaktra); Br. Z. 10, 8, Z. 19, 25; ri
sanmuka nrëpati, B. Z. 81, 6 (di arëpan
sang prabhù); T. Z. 5, 100; ri sanmuka-
ning, *ri harëpni.

ꦱꦸꦁꦸꦮ, s. (sammata), onder de daça-
çila en verkl. met anduluri laku rahaju,
Wir. 20; Br. Z. 15, 9, Z. 22, 16, B. Z. 110,
5, Z. 3, 18, Z. 37, 12 (itja), Z. 48, 4, T. Z.
1, 45 (itja), aanh. onder sëdëp; kâmasan-
mata, Lamb. Z. 16, 2 (swëtjan hjang ata-

nuné); **sanmatanta**, Lamb. Z. 1, 2 (itjan i déwa); **aminta sanmata**, Lamb. Z. 9, 5 (manunas kaswétjain); **aminta sanmata**, aanh. onder tjátaka; **çri sadjdjanasanmatânuraga**, een naam v. e. Vorst, O.; vgl. **satmatha**; **tan sinanmata**, B. Z. 5, 6; **nora sinanmata**, *tan kalawanan; **nèda sinanmata**, T. Z. 4, 21 (manunas itja, z. onder **salmata**); **anèda sinanmata manira**, Mal. 181, aanh. onder **nitjara**; **sinanmata sapinta kâshimira**, Brhmd. Z. 5, 16, **sinanmata paminta pamèhnya**, ald. 25; **saumatananèngsun**, jegens eene minnares, Hadji D. 78; **kasanmata**, L. Z. 57, 2 (kadëmënin); **tan kasanmata**, T. Z. 4, 58 (nora kësneŋgan); **kinasanmatà** (tan), Hariç. Z. 11, 10; **pananmata**, W. Z. 18, 5 en 11 (itja, swétja).

සකළු, zekere eisch?, aanh. onder **laugwan**.

සකිල, jav. (sauéga) Ar. Z. 24, 1; **asana**, T. Z. 1, 7 (mapajas, makiri), Z. 5, 84 (mapajas), van krijgsknechten voor een oorlog.

සකුලා, z. onder **sandugaq**.

සකිල I., jav., van de buik *benauwd heel* (**asèb basang tyangé**), *misselijk*.

II., ***riris asènb**, Sm. Z. 9, 2 (ndan **sabagulé**m).

සකත, s., eigenn. v. d. **sârathi** v. **Bhîsma**, Bh. 70 (alwaar **suddâtata**).

සිකල, eigenn. v. e. **dèsa** niet ver v. **Djinéngdalém**; z. **ménasa**.

සකිල, z. **sanëbab** (vgl. onder **sbab**); **akampuh sanëbad**, Kid. Sund. 8, vgl. **parad** en **parab**, **bobad** en **bobab** enz.

සිනිල, s. (**siniwali**), **ikang kâla** **tambajning tjandrâditya matëmu ring pañtjadaçi krëšna**, jêka **pawitra pawèhan pitrëpiñda**, Ag.

සකිල, z. **sanëbad**; **kampuhira luslusaning sanëbab putih**, Mal. 65, v. e. **dodot**, 218 (vgl. **srebab** en onder **sëbab**).

සික, mal., **nèntën mödwe sënanga**, *ik ben niet lekker, niet in mijn humeur*; **sënanng knöh tyangé**.

සික, W. Z. 28, 7 (**stri**), 9 (**somah**, **lakinya**); B. Z. 47, 14 (**somah**, **laki**); **sasënéng**, Wrs. 8.

2°, vrn. = **dëmën**; **kasënéngin**, ***kinahjunau**; **sënéng kënak**, een andere nm. v. d. **smaradana** versm., Amd.

සික, h. v. **ëndang** (magind. *middag*; vgl. **sindang** en **sinah**); **asinang rinéngga**, W. Z. 17, 5 (**galang**, **rinawit**, **masèh tédjanya**); **asinang** v. d. uitkomende **zon**, R. 17 Z. 6, 5 (**tjédang**, **galang**), B. Z. 81, 15 (**dumilah**); Br. Z. 16, 16; **sinang wétan**, aanh. onder **bangbang**; vgl. onder **sina**.

සුකු, **sumunung**, Jsp., Z. 1 (Jsp. j., x. **sumunu**), Mal. **saepe**.

සික, mal. **sinangin?**, **mina lëmbora mumbul lwir sanang iku**, Am.

සික, nm. v. e. **tëmbang** v. de **Bhims-warga**, volgens een fragm. achter de **Wangbh**. Ast. bl. 8.

www.libtool.com.cn

ꦏꦸꦁꦏꦸꦁꦏꦸꦁ, W. Z. 33, 5 (panas ring hjun, panas, hjun); z. onder çatji; pakaçatja ri tèkapnya molaha, *beraadslagende* over de wijze van handelen, W. Z. 5, 4 (rinupaka sapariwara olihnya ningkahang, pamuputnjané, puput sapunika).

ꦏꦸꦁꦏꦸꦁꦏꦸꦁ I., s., eigenn. v. de gemalin v. Indra, vert. v. Polomi, Utt. 23; Kam. 14 (een ander hds. leest çatja, vgl. aanh. onder mùtra, waar zij op een zonderlinge wijze genoemd wordt); B. Z. 21, 4, vgl. onder *indrāni; *çatjipati, s., Indra, T. Z. 5, 23; R. 1 Z. 1, 46, aanh. onder sawak (Sut. Z. 140, 8, çatjipati, Z. 120, 2, çåtjindra, dit ook Rm. Z. 63, 2, maar Z. 59, 14, çåtjirādja); bhañari satji dèwi (?), *hjaug wasudèwa, T. Z. 1, 14.

II., in pl. v. satì, Umā, aanh. onder sadabidja; angadég ratu dharmmarāga ing rāt kasumbungèng bhūmi bhagīrathānurun sakala amindèng bhūwati kālīh çri çatji (lees satì) pati (Çiwa), Kid. Sund. Z. 1, 7.

ꦏꦸꦁꦏꦸꦁꦏꦸꦁ. s., v. e. rivier, B. Z. 39, 26 en 28 (wé pawitra).

2°, *rein* van 't geen als offerande mag gebezigd worden, tegenov. sudra b. v. v. zekere dieren, die een priester mag eten, v. 't geen als offerande dient, pawitra, Sm. Z. 25, 13, W. Z. 11, 1 (rahaju, ning), tegenov. tjampur, T. Z. 5, 62; wiku çutji, R. 4 Z. 1, 65 (w. njridanta, rēši nirmala); gama sutji, bij de Mahom. bal. alleen in gebruik, *de ware leer*, de Mahom. godsdienst, Dm. en Am. (jav. Men. II 395); brata çutji, Sut. Z. 38, 8 (b.

njridanta); ikang minda mukhanya çutji, mwang goh utama dèni pèhanya mwang ghrètanya, sang brāhmaña çutji dèni djé'ngnira, ndau ikang stri çariranya kabèh utama, Kam. 16 (Ind. Spr. 102, 966 en vlgd. en 4508); ikang wédus minda ri mukhanya djuga hinganing çutji ikang kumbang ring ugat nyèki sang dwidjawangça çutjinira hanèng padadwaja ikang stri ri jawajawaning awaknika djuga kabèh çutji makadi ring kanya surūpa, tatapi djuga ljan saking mangkana „mukhaning lalèr kamañdalunira sang dwidja wwé mili wwah sèrèh nguni sarwa phala istriratna juwati, ika ta kabèh tan singgahèn tèda gatinya ri dènya hana mangdè çutji nimittanya tan tèda dinalih, T. b. Z. 1, 67, en vlgd.; vgl. onder trēsāna); dèwi sutji, eigenn. v. e. dèdari, W. Z. 34, 2 (Stn. stutji) aanh. onder widhjādhari; ajuné liwat twara bina dèwi sutji, Kid. Adip. b. Z. 1, 7; bubuk sutji, geheel wit, zonder suiker enz.; masutji v. e. priester, mēsiram; açutji, *sich wasschen*, Sut. Z. 78, 4 (mahjas), Z. 79, 1 (madyus), Ar. Z. 36, 4 (vgl. çotja), Z. 38, 9; masutjilakšana, Kam. 7 (bis); makapasutjijan, *pinakatīrtha.

2°, eigenn., aanh. onder swāhā, tégat sutji, eigenn. v. e. heiligdom; pudjut hatégat sutji, l tuni nunas tojané, ring dané dukuh banjal, nēm dasa nēm masasari, Tj. b. Z. 3. aanh. onder banjol.

ꦏꦸꦁꦏꦸꦁꦏꦸꦁ, eigenn. v. e. tuin, gedichten; 2°, z. onder çutji.

සුසී, s., djaüm; *sütjilema* (sutjiroma), eigenn. v. e. monster, dat na 't verscheiden v. Agrakumâra, die hem bekeerd had, als Sudasasuta herboren werd en onder den naam v. Djajantaka als vorst v. Kândaratna weder een kweller werd der wereld en als kannibaal woedde, Sut. Z. 33, 5; z. dom wulu, djajantaka en sutji mukha.

ආචාරි, s. (çautja), nitya madjapa, maradina çarira, Wrh. (z. onder daçaçila), *waschwasser* (*jav. sotya, sinotya v. die in flauwte gevallen is, Jsp. Z. 16), Br. Z. 45, 6 (wé raûp), Z. 49, 3 (pabrësihan); aanh. onder bhasma en tadin, Mal. 291, nityasa mâtjamana sùrjjasèwanângar-tjtjana ri bhatâra (z. nijama), atjamana bhasma snânâdi, z. daçadharna; *sândyaçotja*, Adip. 42, 68; nityaçutji atjamana, Wrt. 19, aanh. onder soba taai; *maçotja*, *sich wasschen*, Br. Z. 25, 5, Z. 10, 14; B. Z. 49, 2 (mahasnana, mararaûp), Z. 3, 24 (mapabrësihan); R. 2 Z. 1, 32; 5 Z. 5, 11 (v. e. doode); Adig. 23; vgl. Wt. 1; *sumotjami hingçanya*, aanh. onder tutparu; *setjanana*, Mal. 35, sinotjan, 35; *paçotjaning saptawâra*, aanh. onder wwang.

ආචාරි, jav., *mata, Tjp. Z. 1, 43, Sm. Z. 8, 21; *banju sotja*, naast *luh, R. m., *gring lara sotja*, z. onder nètra; *setjan batis*, Us. 105.

2°, *edelgestoente* in 't algemeen (vgl. mata), *knoot* in 't hout of bamboe (sotjan kaju, sotjan ttiing), *de masen* v. e. net; *de oogon*

in aardvruchten, waaruit zij uitloopen (War. b. 114, sarwa sotja, djaé, kunir, tmu, lawos, pring, tbu); *sosotja*, Ar. Z. 39, 1; vgl. *nènètra*; *sotjanda*, z. onder *swatjtjanda*.

ආචාරි, z. onder çatji.

ආචාරි, s., aanh. onder diwasa.

සුසී, z. onder nitjâra en aanh. onder wulan; *tuhu kapo lingnikang adjt kula sutjârèng uruh*, T. Z. 2, 45.

සුසී, eigenn. v. e. vrouwelijke bediende v. Suwistri, Sty.

සුසී, eigenn. 2^{den} zoon v. Daçabâhu bij Wisati, Sut. Z. 70, 3, Z. 79, 1 (maar de Tjt. noemt haar Çuddhasmiñi en een dochter v. Danghjang Musiña), vgl. onder çâla.

සුසී (b., çatjiwa); *surasatjiwapati*, *der goden opperraadsman*, B. Z. 38, 1 (sang tjitraratha, sang amara potusan sanghjang indra).

සුසී, *sumitjili*, v. iemand, die maar één in pl. v. de 10 belofde in betaling geeft, T. b. Z. 4, 299.

සුසී, dom, Tjt., z. onder domdoman.

2°, eigenn. v. e. manjar, T. b. Z. 4, 177 (z. onder hadji).

සුසී, z. onder tjang en sèpang.

සුසී, sar mâkröp, W. Z. 25, 1 (makwèh sumahap, ibèk djëdjël); *sari glung*, Z. 27, 6 (sah saking patah), Br. Str. 527, 479; *sumâr*, B. Z. 3, 36 (lukar), *lungsur; *sumar*, Br. Z. 32, 1 (sambèh; jav. vert.

angēndanu); **sumar thé hati wisanya** v. venijn, Adip. 21; v. bloemen, Wrs. Str. 35, ***sumrāk**, v. geur, aanh. onder kalak.

II., z. onder sil.

𑄓𑄧, **sār sē'k**, vgl. onder tjēb v. pijlen, Br. Z. 28, 2 (jav. sērsēg en sarsēg); W. Z. 23, 11, Z. 25, 2; B. 136?

𑄓𑄧 of **sēr**; **sē'ri tanah**, Lamb. Z. 32, 2 (sēpukan tanah garing); **tanah sēr** (vgl. sasēr), ***tanah**, B. Z. 1; 3 (lanah garung), Br. Z. 15, 6; **tunghaning tanah sēr**, tungtunging tanah; **sasēr**, ***tanah**, Lamb. Z. 2, 2; Z. 13, 3, ***garung**, Z. 33, 2; **asu sēr**, z. onder taluwah (een ander O., asu tugēl); **sinēr**, Sut. Z. 7, 3 (inēēb); ***sinēr**, v. genegenheid jegens zijn ouders, toen hij hen verliet, Sut. Z. 7, 3; z. onder wēr II; **anēr'i**, W. Z. 26, 1 (nugēlin, nglungin).

𑄓𑄧 (gemaakte vorm voor 't passif uit nir?) I., **swaraning hanjirakēn basti**, Mal. 301, **hadjānirakēn wkasira enz.**, Mal. 122.

II., z. tjir.

III., ar. (سر), **graf**, **tan ana rōganēki, inasaking kabēh tēku, mwah tjēndōk sirnēka**, v. overspelers, Jsp. Z. 10 (een lang graf is bij de Mal. W.-kust Sum. nog een bewijs v. heiligheid).

𑄓𑄧, soort v. **net** (lamp. sajir en sajit, ngadj. sair; vgl. tag. siir en sund. sáid en sair, bal. sarir, soort fuik, z. sēsēr en onder pēs); **manēr**, aanh. onder waring.

𑄓𑄧, jav., ***hina**, in tegenst. v. lēwih, aanh. onder joga (vert. v. asiddhi), **laag** v.

rang of kaste v. vrouwen die panawing zijn in tegenst. v. bēbētjik, Pam. (z. singgih), Wtb. III 6, *overtroffen worden* in schoonheid b. v., ***B. Z. 29, 12** (kutjiwa), **R. 4 Z. 1, 75** (adah, kutjiwa), *overwonnen*, **2 Z. 1, 1** (kalah, kutjiwa), **Br. Z. 15, 40** (kandēm, kasoran); **ring sor**, h. v. di bētēn; **sang arum ri sorira sang ibu**, T. Z. 1, 20 (mang-sorin ibun dané, bētēnan ring mēmè); **mulat i sor**, W. Z. 30. 14 (ngatonang ring adah, mēlijat tuōn); **muuji sor**, *lage taal*; **ajudhanira tadjēm ja sor tadjī**, v. Smara's pijlen, scherper dan e. t., **R. 7 Z. 5, 66** (adah); **sor majang mēkar** v. e. stem. **Dpt. Z. 2, 9** (anrang rumniug majaug mēkar, ald. 21); **i sor**, W. Z. 2, 4 (ring adah); **sasoring patblas**, *onder de veertien* (lettergrepen) v. e. versmaat; ***umingsor**, v. **ingsor**, of **pingsor** (vgl. umiñduhur), *naar beneden dalen* v. e. bevel op mindere ambtenaren; **mingsor**, W. Z. 23, 11 (nuñnang, nēdunang); **umadjar i parasēnāpati umingsor i tañda rakrjan i pakirākirān i djro makabēhan**, O. S. b.; **pingsornyādjnā pāduka çri mahārādja**, ald., **mingsor hulun tan kaping-soran**, fr. s.; ***mingsor**, ***sajab**, W. Z. 23. 11 (nuñnang), eerst tot Drētapura en toen aan den beneden zijn vader gestelden Durjodana, **Br. Z. 7, 3** (pungkuran, muugkurin, kapuugkur); **pingsor**, K. 80 (vgl. piñduhur); **masor**, **R. 4 Z. 1, 89** (kalah); **mēsor singgih**, ook v. verschillende prijzen; **ngasor**, ***gorawja**, ***matwang**, ***bhakti**; **kasor**, ***kawēs**, **B. Z. 2, 34** (adah,

kandap, kutjiwa), Z. 103, 1 (kandapan); ngalap kasor, *sádara, *atpada, *angak-sama; mangalap kasor, W. Z. 12, 14 (pada pabëténin, salèng p., slèng épèt sor); kasor judané, *hij verloor den slag*; kasor sa-pariksané pan sumjari, tur kadanda dènira sang amawa gumi; tanpakasor, B. Z. 80, 28 (nora kasórian, n. kutjiwa); sinoran, Br. Z. 48, 2 (tinindihan); *anorakën, Sut. Z. 52, 6 (angadahakën), W. Z. 18, 19 (kalahang), *kaparâdjaja; norakën, *overwinnen*, T. b. Z. 4, 216 (219, sumorakën); pangramirèng djinëm mrik anorakën kilang, Dpt. Z. 1 (vgl. de jav. uitdrukking sor djuruk en onder srang); ngasorang awak, *sich overnemen*.

ꦏꦸꦗꦶꦮ, s., W. Z. 8, 1 (warajang, ru), B. Z. 87, 17, Sm. Z. 30, 11 (z. onder sarapung); *çaran, B. Z. 86, 15 (kèbèkan hrù); çaratalpa, Br. Z. 13, 8; çarastambha, *pijlsteel* Adip. 84 (z. wataugan); çaramârgga, eigenn. Korawa, Br. Z. 15, 35; çara wimowa, *majâ; sang lwir çara sari naast s. l. antanu en diergelijke op den held toegepaste uitdrukkingen, Ar. Pr. telkens.

II., z. sara V en vgl. onder indrasara.

ꦏꦸꦗꦶꦮ I., duk tjai sara idöp tjai, *lah kaki sakaharëpira (b.: lah sandika nira), Mal. 163; sara manah ipun, *al naarmate hij het verkiest*; sara ida hjang manitah, sara kahjun, *al naarmate 't verlangen of de wil*; mësara, *aan iemand over te laten* (mad. njara, jav. njarah); tyang misara kajun tjoker i gusti, pisara kajundané nggënahang;

pinaka kapisara ngaraösin né madan iwang patut, v. e. patih; pisarabhâra, z. sara-bhâra; njambat sarain, *vermanen?*, *waarschuwen*, z. sambatsara.

II., bal. *weefsel*, *halfroode zijde* (z. kapala) en *halfzwart*; kambën sara sama.

III., s. (çara, *riet*), sarasusita, *bamboe-splinter* te vermoeden uit de vergelijking met 't mal verhaal, waar Bhîsma de monsters, uit de nageboorte en de këkawah ontstaan, met een bamboe-splinter doodt, Tjt.; sara danti, pring gading, Djaj. 1 b.; sara gading, Ww. b. Z. 1, 130; sara dantângliga kadi madhya kësisan, Mal. 120, vgl. aanh. onder isis (hiniris sara danta, wlad?), 296 of gading, 284, kadi rinadjang manah manirèng sara gading, Ww. b. Z. 1, 136; saradanta, eigenn., z. onder purhasandi.

IV., asara, Mal. 312, 321, *tevens?*, *tegelijkertijd?* (vgl. onder sari); kang awahana pada açaramanah, 164 (né matëgakën sami tjëpët mamanah); sara dëné hasung, v. 't geven v. loon aan ieder, die meëgedaan had, Hadji D. 33; tan sara dërangung ring, *onophoudelijk?*, ald. 78.

V., s. (sarah), T. Z. 5, 56; kumudasara, z. onder kumuda; lwir sarasidja hinapti, asarah madhu gëndis, R. L. Z. 10, 1 (jan këñëhang kadi tuñdjung matoja madu lan gëndis, sinirat madu pinastika); hana pwa saradjana mirih, atičaja ring lilawarahanya, dwi awak dalëmnya, rong awak wëranya, katon pwa wënya sakëng jawa, jan lukat, jan ibëk, jan mingtengah,

tinanëman pwa suksmaning sarodja rakta, iničwanan (iningwanan? b.: ingičwanan) pwa suksmaning mina djëbang, jan hana suksmaning madhukara mangisëp sëkaring sarodja suksma, tjinakëp pwa dëning mina djëbang suksma, jan hana suksmaning kukupu namuk muring lalër, tumrap ing djambangan mirah, tjinakëp dëning makara mina suksma, Krws. 90, aanh. onder trikäladjnja (dus djambangan); saratunda, djalatunda, Mal. c. bl. 29, 38.

VI., sas., këñëh?

VII., sas., sësër, genoemd met djala, djaring, radjut en antjo, T. Z. 3, 13 (b. Z. 4, 59, djaring, sësër, susug en antjo); wong anjara ñdjabung, Z. 5, 77, utpattining masara, aanh. onder rådjotpatti (utpëtin sësër); vgl. sorok.

VIII., benaming v. e. onderkleedingstuk, met zwarte witte en roode strepen.

𑖀𑖄𑖄 I., s., z. onder galih, B. Z. 84, 1 (mangwiçësa), Z. 48, 6 (kawat), W. Z. 24, 3, bis.; nadak sara, z. onder dadak (wisësa), sor sàra, Sum. Z. 1, 13?; sara wuwus, *de inhoud* v. zijn zeggen, Rm. Z. 1, 17; tanpasàra, B. Z. 37, 21 (tanpabisa, tanpawiçësa), Z. 94, 1, Z. 87, 29, Z. 95, 4, Z. 31, 2 (tanpangudilin); tansàra, Z. 37, 22 (tarpawiçësa); alpasàra, Z. 37, 28 (nora ngudili, katunan wiçësa); sàra sàrathî, W. Z. 23, 8 (wiçësa njaratënin, wiçësa-ning ikang orëg), Br. Z. 26, 3; sàrasamutjähaja, titel v. e. proza-werk, bevattende spreuken, die, zooals blijkt uit de aanh. onder

âçraja, ganta, *kuwa² en upadjiwana, aan 't Mahâbhârata zijn ontleend (schrijver Wararutji); en verder v. e. wetboek; vgl. nissàra en asàra.

II., R. 10 Z. 7, 1 (toja, pagëh), z. sara V.

III., anghing sàra hidëp hjang indra çarandâçraja pangalaha çaktining tapa, *geen andere dan zij* (namentl. Hariñî) achtte I. in staat enz., Sum. Z. 1, 5; vgl. sarikâ.

𑖀𑖄𑖄 I., kramavorm v. sàra?, *de geur, dojer* v. e. ei, *quintessens* v. offerspijzen, 't tegenovergest. v. ampas v. spijs of drank; 't *kopmerg* v. garualen door de bal. als een lekkernij genuttigd; *datgene v. e. grond, waardoor hij vruchtbaar is*; h. v. tjandu; *vert. v. kèçara, Utt. 1; sarining sëkar, *puçpasàra (z. warâpsari); sàrining anindya-rasa, W. Z. 32, 6 (né lëwih ing angëna-kin, lëwih ing utama rasa), Br. Z. 23, 11; Wtb. II 39; sasàra, *wat aan duiten bij een offerande of receipt komt*; z. sasantun en aanh. onder daksiña; kang sun tëda masingsun sarining sîndjangirëku v. iemand, die een vrouw gaat bealopen, Stn.; kuning sari, benaming v. e. geele pipis-soort, waarvan men het koper gaarne tot bungkung golok of b. arit verwerkt; mësari, Sbr., *geluk hebben* bij de oogst enz.; njari, *inademen de geur* v. offerspijzen v. d. geesten, *seer weinig eten* (tegen zijn gasten); *gedijen* v. voedsel; sinarisari, Ar. Z. 33, 3.

2°, njandu; aiap sari, z. onder taku; timah sari, z. onder mënuh; kumasari v. baksteen of aardewerk uit Bëdjuning, *niet*

gaar genoeg en lichtrood zijnde; z. bungan tjanging en onder paja.

3°, *susu, W. Z. 1, 2, *urodja; banjak sari, aangenomen naam v. Punta, Mal.; ulu sari, de lange i (e), jav. dirga mēlik (vgl. aanh. onder gumbak); sariⁿning djaladi, 't pinkje? R. 7 Z. 3, 28; hjang çarasari, Smara, Ar. Pr. 52 b., 70 b., bhûta mangangawé sari of pangawé santun als togog v. e kris (over 't hoofd met de hand naar een pudak tastende), ook njawa sari; sari alam, alam sari en alam santun of santun, eigenn. v. d. prinses v. Smarakandi, Spt.; asari, B. Z. 18, 18; asariⁿ mrik, B. Z. 20; sumari, B. Z. 5, 3 (sambilanga, masambilan). Z. 11' 4 (z. sara IV).

III., sariⁿ, *nityâsa, (sund. sasari); srisari, tut. 59 (vert. v. ahanyahani), ald. 31 (vert. v. aharahah), *satata, (vgl. sai²); asari, *talmes, dralen*, Br. Z. 18, 13 (sawé); tan asari, T. Z. 3, 77, Z. 4, 34 (nora suwé), tan asëkar, Leven v. Moh., telkens, tan asantun z. onder santun I; sariⁿ tinumpû, B. Z. 1, 28 (satata).

IV., verk. v. sarikonta.

V., sarasari, jav. (sorasari); rining ring çaraçari (sic.) bhâng saptalija (?) lungsir idjo, Ww. b. Z. 3, 63.

VI. säsari, een zeer kleine smakelijke zeevisch-soort; wong anjolong dukut, djangan, këmbang atak sari ring rahina, tan jogja patyana, kunëng danða rong tali ring sa-tanggal, Wtb. aanh. onder sangga.

VII., sâripada in pl. v. saharipada, geheel de hemel v. Çiwa, Tjt. 56.

ساريا (sawër), samar, *lamur², *moeielijk of nauwelijks hoor- of zichtbaar* als vuil op een donker kleedingstuk, *onduidelijk, verborgen* v. vrees (vgl. karēm); saru mowa, z. onder عيا; kêtan saru, een soort met mëdang als die v. d. padi; saru antuk tjang, *ik zie het niet duidelijk*; jan tjai kêtô saruna of sarina suñd makurënan; mawi apanah saru djala bhinawa (b.: mawi panah sadjuru djala kang anggawa, één lettergreep te veel), R. L. Z. 4, 70; njaru, *sukšma, *sumilib, *mangënës, *sich vermommen*, onder voorwendsel, *voorwenden te* (njaru mëbalih); njaruwang, *anamar; njaruäng gigihan, *mapigigir; manjaruang, *anëñë'takën; njaruäng, *ang-gupta; njaruⁿang ibuké, *anglila² wingit, gamölan miwah tontonan makapangraramé anggon manjaruang kijap matané, *mrë-dangga sahananya munyan asamënika panalimurâriping mata; panjaru, *dalihan.

ساريا I, v. e. djurang, W. Z. 35, 18 (tirah, pingir), Sum. Z. 33, 8 en 9, Z. 161, 3, *hellend*, op 't vallen staande, aanh. onder tumbak (katingansch id., z. Wdlijst bl. 84); sarënikang gëgër, B. Z. 6, 1 (parçwanikang unur, tëpinikang u.), pinggir, ald.; sumaré sakëng gëgër, Z. 6, 3 (narasah); sumaré, *sumahdâ; sumaraj i witnikang taru, *loumende*, Krsn. Z. 18, 14 (vgl. onder sundé en sandah).

II., jav., masaré, vrn. = mëdëm, minder

dan mrēm, vandaar ook v. zijne ouders of eigen ouderen verwant; *sumaré soring waringin kurung*, Stn. fr. (manglalèpé di botan bainginné agung); *smaré* v. twee dingen 't een zeer weinig grooter en 't andere zeer weinig kleiner; *narèni*, aanh. onder ilab; *pésarèn*, v. slavinnen, die in een vorstelijk slaapvertrek de wacht houden; 2° z. onder takšu; *truna pésarèn*, een jongeling, die nog niet bij de vrouwen geweest is, *tondèn rutjak tkèn anaké luh*, zoo een jongmensch heeft kans b. v. om heilig gehouden voorwerpen, als b. v. een praçásti, te kunnen vinden; ook het dragen op den schouder v. e. *práçasti* moet door een t. *pésarèn* geschieden; sommigen zijn reeds oud; 3° als mannen gekleede meisjes in den dienst v. d. tempel; op andere plaatsen zijn het ongerepte maagden; *mésarèn*, *mènèk mésarèn*; *djro pésarèn*, *grèhalatá; *masarè'an*, *turuturú, *agugulingan.

ᮊᮧᮘᮧ, slechte uitspr. v. sarwa (b. v. saro milk).

ᮊᮧ I., trasi, roode soort voor beter gehouden dan de zwarte (alf. v. d. Minahasa, vleesch, bc. sirá, visch, vgl. een dergelijke beteekenisverschuiving onder atjan); in een spreekw., z. onder botor; *kasukané mungpung idup*, *tondèn ngènot matan sèra*, v. hoovaardige lieden, die zeer dom zijn, fr.; *mèling tèkèn nasi dingin né mèsèra*, van twee kwaden 't beste kiezen, tot iets besluiten, uit gebrek aan iets anders, eieren voor zijn geld kiezen; *pantès njambal sèra matah*, z. onder djambal.

II., andere uitspr. v. tra.

III., sra², z. onder tra.

ᮊᮧ, s., *geluk?* aanh. onder prakâça en iugin, R. 9 Z. 1, 5, Z. 2, 25 (kagungan), 23 Z. 12, 2; 10 Z. 5, 6, T. Z. 5, 129 (bjaktang çri lungha nasta, maar een ander hds. bjaktang lungha nastapa), vgl. vooral aanh. onder wèçya, *dèwi; çrîdhara, aanh. onder pañtjânana; kinahananing çri vert. v. çrimân; awnès alwat kâlapan çri, Ud. 10; tja, çu, ça, bu, kawâhja truh ja, ndan sahurip taja; tja, çu, ça, bu, kabjantara, waras ja; ra, wrè, ang, kawâhja, manggirih ja; ra, wrè, ang, kabjantarâhurip ja; ra, wrè, ang, kadwâra mâti tumulwi ja; ra, wrè, ang, kabjantara, pada lanang tan ilang drëwjanta, tja, çu, ça, bu, kawâhja, pada wadwan tan ilang drëwjanta, jan wadwan kalanang mâti wadwan, jan lanang kawadwân mati lanang; iti graha çri kajatnakèna, pratipada çukla kulwan paran labha, trëtijâ mangalor p. 1.; pañtjami mangètan p. 1. bhasatngah; saptami mangidul p. 1.; nawami sarwwakârjja p. labhâhaju; êkadaçi kulwan p. 1.; dwâdaçi soré bhajanya; trajodaçi mangalo(r) p. 1. èsuk; pañtjadaçi mangètan p. 1. tngah ngwé, prati pada krèšna kidul p. 1.; dwitija kulwan p. 1.; trëtija ring wngi bhajanya; tjaturdaçi maling bhajanya; pañtjami tan hana bhajanya, šašiti hilang bhajanya; saptami lara ring wngi bhajanya; ašitami lor p. 1.; nawami pinrang bhajanya; daçami sarwwa kârjja siddha; êkadaçi kulwan p. 1.; dwâdaçi, kidul p. 1.; trojodaçi kahlilangan ing wngi bhajanya; tjaturddaçi

malang bhaja; pañtjadaçt sarwwa kârjja siddha; iti grahaçri, War. 48, War. b. 111, 108, 101; patmwan ing grahaçri, aanh. onder dyâtas; çrining sandhjà, W. Z. 34, 2 (dêwa); sang çri, R. 10 Z. 9, 17 (sang nâtha); saçri, Sm. Z. 21, 9 (bêtjik), Z. 28, 15 (dahating ahjang); çri (his te lezen?) ning wâspa, aanh. onder kusu; manodjnja sâçri, R. 3 Z. 1, 32 (ugulangunin asin).

2°. eigenn. v. Wişnu's gemalin uit de zee gekarnd, Adip. 30 (vgl. aanh. onder surabhi), hariprijâ. padmawâsâ, kamalî (kamalâ, vgl. onder uttari), *laksmî, *bhûti padma dharañi (?); vgl. onder maja.

3°. padi, aanh. onder wangur.

𑖀𑖄 I., tan kasri jan, *zeer vele, in groot getal*; sing dadi kasrian, sing dadi kalahang; nora kasorian, *tanpakasor; benaming v. e. auggrèk-soort.

II., çri, voor vele namen v. lieden uit de 4° kaste, b. v. sriwani, srikara, srisada enz.; vgl. onder artha.

III., z. onder sêdi.

𑖀𑖄, açru (verb. v. Açru), Br. Z. 26, 1, B. Z. 40, 12 v. stof (glis; vlg. jav. sru, dat v. 't spreken gezegd, misschien mal. is); dji-nēmning açrû (jav. hds. asra, dus asrang te lezen); mukti rēmning rimang, Br. Z. 5, 7 (agé, ananggahakēn?, ngglisang, nraka matēmung sahasmara); açru amuwus, T. Z. 5, 123 (mamunji gangsu); vgl. sruh II.

𑖀𑖄 I., asēngkang danta sinēru, Hw. Z. 1, 16; asēngkang danta sinēru (ander hds.

sinērung) sinalagēng ēmas tatur asasotja, Ww. Z. 1, 61; sinēron, Mal. 103, 415, bhaja kasēroning kasur mantangēn lurus, v. e. pasgetrouwde, Ar. Pr. Z. 10, 7; sotja galak asēron allis, Mal. 116.

II., v. ongekleurde kleēren op teekeningen, Twalēn voorstellende, v. photographieēn b. v., niet goed zwart, *dofzwart* (z. lētēng en djēngēt).

𑖀𑖄𑖄𑖄 (zelden), z. sée.

*𑖀𑖄𑖄 I., si en ra, vrn. = ja (alf. sēra en bat. nasida, 3de pers. meerv., terwijl sija in 't alf. enkelv. is en dus si + ja is, vgl. aanm. onder r); onderscheid tusschen sira en ja, z. Kam. 25, 't gebruik v. sira in de eerste regel v. 't R. (hana sira ratu dibja rēngē'n) is zeer verdacht; sri sirā, Adig. 27 o.

2°, 2de pers., niet zooals in 't jav., tegen minderen, maar beleefd (mal. v. Bndjm. sida, tag. sija, U. E.; sund. sya, jīj, vgl. sida III), Mal. enz. vgl. manira.

3°, ngoko-vorm v. 't jav. sintēn (z. apa en vgl. sēntēn); sapasira, h. v. njēn *syapa sira, Sum. Z. 69, 2; de verbinding nog gebruikelijk te Bjw., Tjnt., en is ook jav., sapasira, Anb. 50, sapa sintēn, ald. 132, 134, 159, 179, sapa sintēn sinambat ing wangi, Drmw., hds. 4; Men., uitg. v. Dorp, 156; mad. sapaśerah, sēraq en pasēraq); kasirā?, Sum. Z. 1, 4.

II., z. onder siran.

III., z. onder sija IV.

ਸਿਰਾ, *śīrapāni*, s., z. onder baladèwa en sumbar.

ਸਿਰਾ z. onder sidu.

ਸਿਰਾ, (te lezen sèré?), *kasaj.

ਸੁਰਾ, s., *hold*, W. Z. 21, 8 (purusa); sang çûra, B. Z. 1, 1; çûradhira, atinggal kaçûradhira, Mal. 173 o., mâwak çûra (?), z. onder sura; çurèng raña, *winaniwāni, B. Z. 36, 22 (purusa ring prang), Br. Z. 45, 1 (wani ring samara, krèng ring padjudan), çûraloka, z. onder sura; manjāra, v. de houding *martiaal?*, aanh. onder sèngap; kaçûran, Nts. Z. 4, 19 (kawanènan); kaçûranya, R. 19 Z. 9, 15 (kawanianya); sārādhirotsāhāsangu kasuran (sic.), O., sura marata, *mahāratha.

2°, eigenn., Adip. 72; çûradharmma, z. onder winañtjana.

ਸੁਰਾ I, s., in tegenst. v. asura, W. Z. 21, 3 (dèwa, amara, watèk gana); suranimnagā, Sm. Z. 4, 12 (suranadi), B. Z. 81, 7 (jèh suranadi), suraguru, z. onder saptawara; suraduhitā (Stn. Z. 5, bis, suradjuwita v. e. widadari), W. Z. 19, 1 (surapsari, widyadari); surataru, B. Z. 15, 12 (dèwandarū); suradaru, W. Z. 23, 6 (dèwandarū), tjañdana, rwaning tjañdana ring kadèwatan (Kr.); surabrata naast dèwa b., Br. Z. 11, 7; *suradjyēsta, s., bh. Brāhma; *surasatjwapati, z. satjiwa; surapati, R. 4 Z. 1, 88 (dèwanātha, bhatāra indra, ratuning dèwa); surarādja, W. Z. 29, 5 (sanhjang

çatakrè), Sum. Z. 28, 9 (z. surèndra); suraripu, B. Z. 29, 8, 9; suraçatru, Z. 12, 17 (rākāsasa); suranadi, s., Br. Z. 38, 10 (talaga madu); B. Z. 90, 2 (tukadé ring swargan), Z. 16, 3 (swarggasalila), aanh. onder ulam (madyodaka); saranimna, aanh. onder waçoka; lawat tukad suranadi, *de melkweg*, aanh. onder wuwur, vgl. Ag. 7; surakusuma, de bloemen, die de goden op iemand ter goedkeuring v. d. strijd doen regenen, Z. 23, 2 (jav. W. 153, krèpukanaka); suranātha, surādhipa, Sum. Z. 13, 6; surarādja, W. Z. 29, 5 (hjang purandara; jav. W. 161, batara kërama); suranāthaputraka ardjuna, Br. Z. 13, 6, suraripunātha, R. 7 Z. 12, 3, surastrī, B. Z. 37, 3, W. Z. 4, 1 (widyadari), 9 (waranggana); surawanitā, B. Z. 24, 1 (nidadari); Z. 28, 2, surawadhū, B. Z. 40, 22 (ngamarawati, dèwa istri, dèwa wanita), Z. 35, 2; *konigin*, Mal. a., surabhawana, *indrālaja; suraloka, R. 4 Z. 1, 89 (kèndran, swargan, bij sommige bal., denklijk door verwar-ring met çûra, de plaats, waar de in 't gevecht gesneuvelden komen; z. wiñnuloکا); surastrī, z. surastrī, surabala, W. Z. 23, 1 (dèwasèna, i wadwa, dèwata wadwa); mawak sura, z. onder wāk; surapandaki, z. onder çurppanakhā.

2°, z. Adip. 72.

3°, eigenn. v. e. held onder Djajawikrama, Sut. Z. 101, 1 (misschien hoort het achter bāma).

II., jav. (عشور), nm. v. d. eerste Mah.

maand; benaming v. e. bubuh-soort, waarin
wien, djagung, dèngdèng, *eieren* enz., gegeven
aan den guru (bij de Mahom.) op den 10^{en}
v. Moharam.

ꦱꦸꦫꦸ, s., sajub, T. Z. 4, 43, B. Z. 118,
5 (luwak), Ud. 4, 5; vgl. onder surakara;
suradewi, de godin van den drank, tegelijk
met Çri uit de zee te voorschijn gekomen,
Adip. 30 (vgl. aanh. onder surabhi); sura-
pina, 35 (salwiring sinangga sadjèng).

ꦱꦸꦫꦸ I., jav. (=suruh), vrn. = suwah
(z. onder srat), *kangkati, *prasadhani
(suri pring), kèçamardjdjaka of kèça-
mardjdjana (hds., k. marda, suri pènju,
dit op zijn javaansch gespeld!); suri saki v.
hout?, kantapa (?); sumurisuri, jav., *nest-
reëren hebben* v. e. jongen vogel, T. Z. 5, 42
(sdék masiksikan); Kam. 19, *broeien* v. e.
vogel (sémuri na tjéméndol).

II. (bis), tégas, Kr. (waar surja), *sinuri,
onthoofd, Was. Z. 2, 32, 44, 45, R. L. Z. 11, 51 en
148; tondasnu si daksuri, Kid. Sund. Z. 2, 164.

ꦱꦸꦫꦸ, s., z. onder pañdita.

ꦱꦸꦫꦸ I., akarawira rumambat ing suru^a,
Mal. 120 (susuru, jav., euphorbia nereis-
folia; z. susuruh), susuru lanang, de gom
waarvan als tuba zoo 't schijnt in gebruik
is, T. b. Z. 4, 59; pagër suru, aanh. onder
sutër.

II., anurwani en anuruni, *ontbieden, laten
komen*, T. Z. 1, 21 (ngalih), de priesters, Z.
5. 95 (nèdunan, ngaturin); anurwani
sug mahajati, Kid. Pam., Z. 4, 9 ('t proza,

anuür ida); vgl. anuruhi onder *suruh.
z. turu II.

III., jav., *lepel*, *tjamtja, (tjamtju);
*kalatja (z. onder sidu); bubur sasuru,
Wrt. 58; sinungan bhaksana sasuru mastuté
(?) tinanggapan ing karatala kalih dèning
sang átma, rinébut dènikang papanaraka, gi-
nénépan kalih suru, rinébut muwah dèning
p. n., ginénépan tigang suru, muwah riné-
but dèning waték p. n., Alp.; tanpasusuru,
aanh. onder istaká (taupawor).

ꦱꦸꦫꦸ, patjékén ing suré, Us. 155, drie-
maal en vlgd., aanh. onder timah.

ꦱꦸꦫꦸ I., anunulup sèré, Tjt. Ar. b. 6 o.;
anjèré, ald. 11 b.; njèré tunun, met de vrucht
v. d. pandan ong; jèh pèsèrèjan, waarin
de vrucht v. d. pandan ong gedoopt wordt,
waarmee 't garen bevochtigd wordt vóór men
't weeft; dit zou de stof dikker maken.

II., sas., sumingkin; vgl. sèké.

ꦱꦸꦫꦸ, sas. (séroq), *schoel* v. beide
oogen, één kant uitzierende (z. onder sèngat);
mèsèrasèro, patidjlamut v. e. bezielde,
vgl. onder habit; sungsang sèro, aanh. onder
rèdjang.

ꦱꦸꦫꦸ I., nm. v. e. pijl, R. 22 Z. 3, 10;
eigenn. v. e. held onder Radèn Widjaja,
R. L. Z. 1, 57, oom v. R. L. Z. 6, 25.

II., madat sora, ampas tjandu bin ko-
tok; vgl. katèngkèng.

ꦱꦸꦫꦸ I., s. (çauri), Wiñhu; sangkan
ingaran narajana tjamani, çori, dèning ginawé
dadahaning dèwa kawighnan aprang, Tjt.,
vgl. onder nila.

2°, z. onder saptawara.

II., *jav. sori (verk. v. paramèçwari of verb. v. içwari), *gemalin v. e. vorst*, R. m., çori, Kid. Sund. Z. 2, 26; *bjang sori*, *ibu hadji (swari, *gemalin v. e. vorst*, sang nâthèng daha saswari en s. n. d. saswârinira, Ww. b. Z. 3, 171); ook paduka çwari in de vocatief tot een vorstin, Kid. Sund. Z. 3, 17 (ald. 19, paduka bhaîari).

ᮘᮧᮘᮧᮧᮧ, jav., *B. Z. 19, 6 (sandé), R. 2 Z. 1, 37, h. v. sañdja (vgl. sorèn), *sandhya; *soré kâla sang hjang, v. d. zon, Adip. 26; soré°, Nt. passim.

2°, Bjw., ibi, vgl. men. kpëtang (vermoedelijk is soré uit saurja ontstaan en beteekende dus oorspronkelijk *van de zon afhankelijk*, want sūrja schijnt ook de *avondzon* te beteekenen, zooals blijkt uit sūrjodha v. e. des avonds aankomenden gast); z. sorèn.

3°, kembang soré, nm. v. e. zeer fraai bloempje; vijfdeelig wit en in 't midden een rood kringetje en groeiende aan een struik.

ᮘᮧᮧᮧ I., jav., sarah tèkang mas dodot, tèkang sèkul ulam enz., Dp. Z. 1 (tinggulasah kadi sarah, Men. VI 115); asarah° v. dranken, T. Z. 5, 103 (malëwih²an); çri hajam wuruk prabhu anjakra dala, sarah wirjja tan pingging, Kid. Pam., vgl. onder sara.

II., jav., pan lwir sarah madyaning tasik, wastra mungging sampiran, kaja gulèngèmu, ingèndika jèn uwaha, zegt een vrouw, die zich geheel wil overgeven, R. m. (vgl. variant onder *hëmu), z. onder swèdaugga en sangkrah; aanh. onder tjûrñni.

ᮘᮧᮧᮧ (?) , *kadi sumariha (Band. hds., sumarika), W. Z. 15, 3 (wjakti njaütin, mirib sumalah, singnja ada njalahang).

ᮘᮧᮧᮧᮧ, jav., Wtb. II 24, 22, tansarèh, *durjjaça, aanh. onder bhasma.

ᮘᮧᮧᮧ I., jav., masrah, *zich overgeven v. e. boosdoener b. v. (z. ngajuh)*; v. iemand, die zich als onderdaan beschouwt, Meg. 328 (waar de uitgave mamañdjak pisan in pl. v. masrah sapisan leest); njërahin, iemand iets, b. v. werk, *opdragen*; njrañg, iets ergens *aanhangen*, iemand in handen geven, zonder te wachten (srahang dogèn), iets *brengen* bij den heeler; njrahaug dëwèk, *zich overgeven*, aanh. onder radin.

II., sumrah i hatl, Sm. Z. 22, 10 (mangëbëki manah; vgl. jav. sumrah); sang sinrahan wasita, R. L. Z. 10, 29.

III., saçrahan (sic.) v. d. vischtuigen v. iemand die op een larangan banju vischt.

ᮘᮧᮧᮧᮧ, W. Z. 31, 9 (basé), Sm. Z. 22, 6 (gantèn), B. Z. 115, 2 (sdah; jav. suruh en sdah in pl. v. e. vroeger sèdëh, mal. sirih, z. opmerking onder tjitjip, linggih en sësëh); sinërèhan, *kininangan; sang asrèhan ràdjadañda, aanh. onder gunottama; ngasërèhan kori tanda langlang, v. lieden, die de wacht moeten houden bij de kagaluhan, Ww. b. Z. 3, 106 (122, pangrègol paduning lawang); pasërèhan, B. Z. 60, 5 (pahwan); sërèhan, sèdahan, sima; pasërèhan asu, opzichter over de honden v. e. vorst, Pg. (*suruhan, vgl. sèdahan).

ꦱꦸꦫꦶ I., gumi langité buka sêruh, na onweder, Njalig, aanh. onder kéré; mësruh, ontbolsterd ook v. koffiboonen in een lësung; njuh, voor de 2e keer in de lësung stampen (lëggër. jav. njosoh, mal. en lamp. tjêruh); de koffi schoonmaken (z. djidjih en galib); sruån, in de lësung schoon gemaakte koffi enz., z. luluån; panjêruan njuh, een slaaf ijzer met een kleine kromming aan 't eene eind, om de kern der noot meê uit te peuteren.

II., asruh, ardda, Br. Z. 6, 3, asu-mé'ng. Z. 4, 8; wong pada kasruån guju, B. U. 7, 28 (de uitg. ksahuran!); z. çrû.

ꦱꦸꦫꦶ, s., vrn. = tëndas (z. prabu), Br. Z. 18, 7 (griwa, çirsa; hk. B.: hoofd v. e. vorstelijk persoon); tabwan strah, Bjw., tawon êndas (dit ook gewoon jav. en zou volgens Soerabaiasch Handbl. 1882 No. 232 een termietsoort zijn.; deze soort steekt altijd aan 't hoofd en ontleent daaraan dien naam, Tjt. 22, tawon mûrda).

ꦱꦸꦫꦶ (men. rood), strah kangin of s. wêtan, morgenrood (jav. Djm. 77); vgl. bangbang wêtan en onder sinah.

ꦱꦸꦫꦶ, mal., manginang sirih (suruh) om 't rijm, Meg., Swg., en Tjp.; mësësirih, geen betel eten?, zich des middernachts met jêh kumkuman baden (vgl. pinaruh); ana brata angalamunjêng, nga., ring tilêm anudja tumpök kaliwon, asisirih tanpaturu rahinêng kulôm, pratjara, pënök agung, k'antên), guling bèbèk, Pabr. 34; njirih,

*amutjang; warëg tanpanjêkul, bunguh tanpanjirih, Wa.

ꦱꦸꦫꦶ, windu lawan madhana kunang, kunang² lèn târa lawan wintang, tilaka titika (ni) suruhan, nahan ta parinâmaning nada (b.: tjanda), Tjt. 85.

ꦱꦸꦫꦶ I., bubur susuruh (sasuru te lezen?), aanh. onder madawi; anuruh v. iemand uitgezonden om vors'en uit te noodigen?, Pam. b. 11; anuruhi, Sut. Z. 32, 6 (ngandang; vgl. suru II); akon anurahi, zij beval hare dochter te halen, T. Z. 1, 18 (dadi nundèn ngalih); lah glis kon nuruhi, laat komen, T. Z. 4, 3 (z. onder bawaha); anuruhi, te hulp roepen, Sut. Z. 32, 6; vgl. jav.; nuruhi, geneeskundigen enz. naar aanleiding v. d. giftige beet v. e. slang, T. Z. 4, 3; ih ana ko(n)nuruhana, ki barak pakar (d. knecht) marèki, Spt. Z. 4, 23, ndah mangkêngsan kon nuruhi, barak p. didinyanumatër kita, ald. 22; siuyang sinuruhan, aanh. onder rådjakârjja; kasuruhan, uitgenoodigd, Ar. Pr. Z. 20 b.; tanpasuruhan, tut. 30 (vert. v. na patjaté), 30; apujung asuruhan rumatêngi pinangaa, aanh. onder tjitâgni (vert. v. ahawanija); susuruhan, jav., de ontbodenen 't zij gasten, Dpt. Z. 1, of bondgenooten in den strijd, Was. Z. 2, 1, naast pipinangan, Tjt.; suruhanira, 'tgeen hij als aandeel had ontvangen?, Adip. 64; suruhanira mpu dang guru, T. Z. 1, 20 (saking pangandikan padanda bagawanta, paribasana ida nabé ida padanda surjja),

taak, waarmee iemand belast is, Sum. Z. 19, 6; ruhan, naast pipinangan, Tjt. 80.

2°, mal., sinuruh, *kinèn, R. L. Z. 7, 136; sinuruhakèn, 134 (tinuduhakèn).

*II., suruhan, sdahan? (vgl. onder sèrèh); nyang suruhan mahajwa gèlunganta, W. Z. 16, 6 (tityang pangandikajang mahaju patabta, ndikajang mamènahin glung i dèwané, tityang pangandikain mam-bètjikang patah i dèwané).

III., jav., basé, Tjp. 7, aanh. onder klimaat; Sbr., een wilde soort betel, bij gebrek van de gewone gebezigd (bij de afwijking in bet. v. 't jav. woord, vgl. bat. burangir en si borangir); susuruh, zekere boom; de gom en de bladen wit, de bladen als lalab genuttigd (z. suru²?); pasuruhan en pasurwan, wordt in een hds. v. Pam. een çatru kaliliran genoemd, die bestreden wordt om Blangbangan te helpen; kang pasurwan makaçatru blangbangan makarowang, Kid. Pam. Z. 6, 33 ('t proza, pasuruhan kang linawan, blangbangan kang tinulung), vgl. aanh. onder tanggalang, z. onder rudira en suru.

ꦠꦏ꧀ꦲꦺꦤ꧀ꦱꦶ, njèrèh, beheerschen, besturen v. e. vorstelijke persoon (sund. sumèrèh, vgl. jav. lèrèh in kalèrèhan, onderhoorige); ka-sèrèh ka bangli, aan B. onderworpen.

ꦠꦏ꧀ꦲꦺꦤ꧀ꦱꦶ I. (bangsa), groep v. bij elkaar behoorende zaken of lieden, soort, klasse, kaste, aanh. onder ulati; soroh maling, *para batur; soroh rāksasa, *watèk r.; soroh njèn, bij wien behoort hij; soroh pamangkuné, behoorende tot de klasse der p.; soroh³, *sadju-

ru², L. Z. 30, 6, sasoroh sang jadu, *sang watèk jadu; soroh okan sang lima sanak, *watèk pāṅdawasuta; masoroh³ *kwèh, *paṅta²n, *kākānda; njorohang, *bepalen* de verschillende groepen, waaruit b. v. een optocht bestaat; soroh³ han, *paṅtapaṅtan, B. Z. 12, 12.

II., soroh³han, aanh. onder rādjawidhi (soroh walikrama); sosorohan garém, z. onder garém.

ꦱꦸꦠꦶꦲ, z. onder aga.

ꦱꦸꦠꦶꦲꦶ, z. onder maling.

ꦱꦸꦠꦶꦲꦶ, çumröhita hati sang çura, R. 23 Z. 3, 6 (ngrèbahang ikang manah sang purusa, manjukanin idèp sang pradjuritè).

ꦱꦸꦠꦶꦲꦶ, basarūp, grof in pl. v. badjarup, mèsungi (vgl. raūp); dakaq ngèno ndéqna ngasa dénéq bini sajan (b.: sèkè) sèpi, bandjur (b. nog na) glis datèng sèmar, békèq atq wadah djadjai bañdjur (b.: trusna) sararūpin, dénéq bini ngasa (b.: urès) bañdjur, Dtd.

ꦱꦸꦠꦶꦲꦶ, jav., *murawa, *ahara, als de gangsa (hierbij als hulptelw. tēbih); maar 13 in een tlawah.

ꦱꦸꦠꦶꦲꦶ, amwitya gaga sawah tan srōnan, War., mangrèbah kaju ring gaga tan srōnan, ald.

ꦱꦸꦠꦶꦲꦶ, asiran³, Sut. Z. 147, 17, Mal. 314; asiran katēmwa, bij menigte, Sm. Z. 23, 6 (irika i dèwa mapanggih!); *asirasiran riris, ngawètuan gjawuh (met volle

scheppen, Kern), Sm. Z. 7, 10; Z. 33, 1, Mal. Z. 38, 21, L. Z. 19, 8 (maruhun²an), Sut. Z. 122, 5, Z. 83, 8, v. bloemen, Ar. Z. 3, 7, v. lieden, die hun opwachting maken, Z. 4, 3, Kk. Z. 2, 2 (alwaar masirasira naar 't metrum), v. spijzen, z. Ar. 31, 9, Z. 42, 3; Ar. Pr. 15 b enz., Br. Z. 49, 6 (om *strijd!*); adraⁿ, B. Z. 3, 38 (malëwih²an), Z. 29, 15 (marumbug²an, maruhun²an); lagjalon larining rathâsirasiran tut pinggir-ing sagara, Ar. Z. 34, 2; padâsirasiran pratâpa kadi tan hana lëwih asaké halëpnira, Sum. Z. 56, 2; amanirân?, z. aanh. onder sphuâ.

ꦲꦁꦁꦺꦤ꧀, jav., nihan tingkahing kaju né wënanng anggë ring sanggar, prabhunja tjandana, patihnya manëngën, arjjanya tjampaka dëmangnya (ma)djagaü, tumënggungnya sarëa mwanng né wënanng anggën umah mwanng paturwan, prabhunya nangka, patihnya tögës, pangalasan sëntul, arjjanya tëöp, dëmangnya sakun, tumënggungnya timbul, War.; susurëa, z. onder banjak sari.

ꦱꦱꦧꦱꦺꦫꦤ꧀, eigenn. v. e. land, Ceram; de bewoners onder de brit gerekend; saäb sëran, een saäb met schelpen versierd (mëkëkaran) om boven spijzen als deksel te dienen (d. saäb bora zijn donkerder van kleur); sagu sëran, Bjw., de echter sagu-boom of rëmbija der Mal., die op Bali niet voorkomt, z. onder djaka.

ꦱꦺꦫꦺꦤ꧀ I., Adig. 4 a., tëbu sërën, t. salab (dit in pl. v. sëlëh, dat in 't jav. = sërën is).

II., hana wwanng angalangi wwanng minggat, asäksi ring djadjënéng, asung witka (?) ningkang adrëwë, punang adrëwë rëntjäng, apasërën ingkang angalangi jan linggara sampuning apasërën jogja katë(m)puhana, Sdj.

ꦩꦺꦱꦺꦫꦤ꧀, mësëranmësëron v. d. baljan de uitspraak neuriënde, die 't gevondene tot een pratima kan maken; z. mësëmbuäng.

ꦱꦺꦫꦺꦤ꧀, Bjw. saüdja; èsuk lawan sorën, Ww. b. 43 (vgl. sorë); ëmbën sorën, bin pwan njaüdjaäng; bësuk sorën, mani njaüdjaäng; sorën bëngi, ibi lëmëng; ook sorë bëngi; padang wulan sorën, Stn. Z. 1 (bis.).

ꦱꦺꦫꦺꦤ꧀, s., R. 20 Z. 15, 9 (onja, rusak), vgl. onder çata, waaruit blijkt, dat het vaak in pl. v. djhardjdhari gebezigd wordt en meer de bet. heeft v. ksirëna; jëko (b : kâ) panah manahsidjamanganî hati syuh, çirünâpasah kadi gëdâh, patitëng watu syuh, Rm. Z. 8, 2 (tyasira pjuh, upama pandjang putra, tibëng somajana langking, l. M. II 140; vgl. onder tékëk en wangça), aanh. ringi, vgl. wiçirna en pariksirëna.

ꦱꦺꦫꦺꦤ꧀, s., R. Inl. 44 (saja), 14 Z. 1, 12 (kanti); maçaraña, Sut. Z. 55, 7 (manunas itja); amalaku çaraña, B. Z. 3, 23 (nunas kantinë, amët tulungan); pinakaçaraña, R. Inl. 47 (makakanti), çarañaçraja, aanh. onder tanaja; *amët çaraña, B. Z. 110, 7 (mamaraçraja); wwanng alarâminta çaraña, Bh. 41 (vert. v.

artta); çaranān, Z. 84, 4 (makapinitur), z. sarana en çaranāgata.

සරාඤ්ඤා, jav. (*çarana), *âçraja.

2°, of srana, 'lgeen bij een mantra geschieden moet, en slechts door sa of çaaangeduid, b. v. çaa, lēnga olēsakēna ikung pasta, waarop dan de mantra (door ma slechts aangeduid) volgt; tiba sarana, een middel zonder mantra, zooals geneesmiddelen door Europeanen toegediend; nibasaranañug, een geneesmiddel zonder mantra toepassen; *srananta lumurug, om door U, toen gij gingt strijden, gebezigt te worden, Sm. Z. 22, 7 (sakaōnin i dēwa magēbug), aanh. onder irup.

සරානා, s. (sārana), eigenn. v. e. broeder v. Krēšña, Adip. 112, bondgenoot v. K., B. Z. 42, 7, 10 en 15, Z. 49, 10, Krsn. Z. 10, 7, Z. 14, 15, Aw. 70.

සරාගා, s., margagē'ng.

සරුභි, ben. v. halfras als b. v. v. iemand uit een Chin. vader en bal. moeder of uit een moeder v. d. 4° kaste (geen twijfel, of dit woord is uit Batav. overgewaaid; aldaar toch noemt men alleen de inl. Christenen zoo, zonder er een zekere godsdienst mēe te bedoelen, zoodat Europeanen nimmer zoo genoemd worden; z. bēngkiwa en slasih).

සරුභි, z. onder ujuh (vgl. mal. sēni).

සරුභි, z. onder *suruné.

සරුභි, s., pakēnan, tēngah (vgl. onder pinggang en djaghana); çronibandha, z. onder kēndit.

සරුභි of saruni, jav. (saruni of srunēn), zekere bloem als een knop, geel, purper en ook witte zijn er (batav. kēmbang tēlu-ki); vgl. onder saksak.

සරුභි, s., suwēg.

සරුභි, Perz. (سرناي), mal. (sērunej), Ar. Pr. 11 m., 24 b., 34 b. (sas. sruné, suling; *jav. sarunēn, wastaning tata-buhan, bat. saruné, soort *clarinet*; bis. talonaj, *trompet*).

සරුභි, in pl. v. sērané, z. onder an.

සරුභි, wwantēn çūnya gagānarandu pitakutnyāwās masabong maling, Br. Z. 50, 6 (leidt men 't af v. randu, dan zou men anarandu met *overal* kunnen vertalen; overal waren vogelverschrikkers zichtbaar, die de wacht hielden op de dieven van het plantsoen; *jav. narandu, ngidēri, ngubēngi, mradini, vgl. ook jav. sarandu); kinēm-bulan dēning dēwata nawasanga pinanah ginanti, sinarandu ring harōp ring pungkur, Nw.

සරුභි, jav., zelden in gebruik (men. sirondā; vgl. tunda); mēsronda antuk djukung.

සරුභි, s., suranātha, Sum. Z. 1, 9 (vgl. onder ananta); surēndraçatru, v. Bho-ma, B. Z. 28, 11, surēndrabhawana, W. Z. 18, 7 (indrabhawana, indraloka).

සරුභි, s. (sairandhrī, ook malini), aangenomen nm. v. Dropadī aan 't hof v. Wirāta, Wir. 12 (jav. bok lara wrēdiningsih).

ꦱꦸꦂꦶꦢꦶꦠ, *surindit (aanh. onder krú-rapaksi), de kleine parkiet (vgl. mal., z. sulindit); als tadjép mabéngud ngasorang kampit surindit, Pan Brj.; sutra surindit, aanh. onder sungsung.

2°, onder de kleine visschen (sarindit, *banglus), aanh. onder langwan, vgl. tjéngking.

ꦱꦸꦂꦶꦢꦶꦠ, perz. سرانديب en سرانديل, Ceylon (Men., ed. W. 397; srandil, uitg. bij v. Dorp, mal. tekst سرندب), Lěngka, R. m., alwaar nusa sarandil, nm. v. 't land v. Lamdahur, namentlijk Ceylon, Am., vgl. onder sèlan.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦶꦁ, njonddol, Bjw., overal tegen aan loopen; vgl. tuók.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ, z. saranduf

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ, njarundup nangtangln manah kañané, v. iemand, die door de dorpelingen tot hun hoofd verlangd wordt; srundupin apang taggal pragat, tot velen omdat het werk door één gamol zou zijn.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ, njarandig, in verkeerde volgorde sich bevinden (z. mëruntutan); pasurandig.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ, njrundung, alles meépakken.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ, R. bl. Z. 5, 38, zegt Hanuman, na Sajong Sarba, die hem op vergiftigde vruchten onthaald had, verlaten te hebben, ih angapa iki amah nira, tindakisun ringgang-ringgang, srandangsrèndèng ingsun lumaku pètèng² tingalnira, katon akasa tēpi(ng) (b.: atēp kang) pritiwi; z. srèngkod, protongan en onder sēmpējodan; njarèndèng, op 't

vallen staan, b. v. van een klophaan, die gaat sneven (vgl. mad. tēsrending en z. sarujung); matulud njarèndèng, *matuhdung kasing-sal; çikari sèndèh njarèndèng katōmbung buka tuludang, vert. R. 7 Z. 16, 4; tindakira ringgangringgang agōgēt sarèndèngan, katon rēsēt langit lan bumi puniku, v. e. bedwelnde, R. sas. Z. 6; lakuné srèndèngan v. die iets zwaars torscht, Am.; tōka ngarajang njarèndèng katulung², van iemand, die zich blind houdt, Bugk. 29.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ, jav. (srundèng), gebakken katjang met suiker en klapper (vgl. bug. en mak. sarondèng, sund. sorondèng), Djt. 17.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ I, jav., sinom.

II, sas., kamērakēn.

ꦱꦸꦂꦸꦁꦠꦸꦁ, çrânta, ongeduldig, aanh. onder obèt en datawja, *masuwé, *angèl, Anj. Z. 3, 3, aanh. onder sungsung en lēmèh, Sm. Z. 8, 16, R. 19 Z. 4, 5 (sang-sara), bemoeielijkt, belemmerd, R. 6 Z. 8, 2 (bas kasuwèn), *kasèngkwan, Sm. Z. 7, 8 (kasuwèn), Z. 8, 16 (kasakitan), Br. Z. 21, 8 (maugati², ilé), ongeduldig iemand verwachtende, Kid. Sund. Z. 3; 18, tegenov. mēkē-plos; dahat saranta, *dùra (sund. saranta, jav. saranta en saranti); nora saranta, tan asuwé; asaranta, Sm. Z. 17, d. (kasakitan); manaranta, R. 5 Z. 7, 64 (mang-riwēgi, manjakitin); sinaranta, R. 7 Z. 5, 56 (kasuwèang, kamakēloang); sinarantan, R. 10 Z. 8, 12 (ndèladèla); da kasarantan, *hajwa kasuwèn; kadi panarantaning

lara, als 't ware een verlenging v. d. smart, v. e. gebroken wagen, Br. Z. 44, 5 (lwir angalalakēn duhka, wjakti njuwéang sēdihé).

2°, *uitgesteld* v. e. feest, b. v. saranta antuk kēbo, omdat men geen buffel heeft om te slachten; sranta tka, *verhinderd worden om te komen*; da saranta i ratu en sampun i dēwa njarantajang, *tan suwajananta; *saranta sira sang ahulun, Mal. 162; B. Z. 41, 7; saranta nganti, *met ongeduld wachten*, Was. Z. 4; anēkani sarantaning manah, Br. Z. 44, 5 (manjidajang nora suwéika kinahjun, masih magawé inidēp suwé); njarantaïn, Sm. Z. 8, 6, njarantaïn manah tityang; njarantēn, *angalal, B. Z. 62, 1, mojudi, Sm. Z. 22, 3; sinarantēn, hini gitigit; njarantajang, *met iets dralen*, B. Z. 78, 25; sampun njarantajang, *tan sawajana; vlg. suçāntra.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, aanh. onder karangtiga, çranti, z. onder çarawa.

မၢၢ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, kramavorm v. çarira, Adip. 7, 20; Wir. 7, 20, aanh. onder bahud.

မိၢ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, z. onder antra.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, eigenn., z. onder dēwāntaka; eigenn. v. e. zoon v. Ardjuna bij Naga Tyakša, W. Ast. 39, bij Naga taruni, Kuntij.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, aanh. onder dundubhi.

မၢၢ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ် en tatasaron, eigenn. v. e. tikus kabajan in de geschiedenis v. Rangda Lélengéh, Tj. A. b. 6 b.; vlgd.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, njruntul, z. bij ngunuk.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, njrintung, Bjw., ngaduk², naast njriwēd (vgl. hierbij jav.).

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, njag pasaranting v. e. kleedingstuk; pēsranting kambēné, aanh. onder lēndjēr en ijug; vgl. barèsbès.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, eigenn. zoon v. Djajasinag, R. m. (en R. K.).

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, R. L. 97.

မၢၢ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, gagēndērané masēmpjang gapēkané nulurin, né mabalih pasaranab, tjōrik kēllh pada rañh, Wrtn., vgl. aanh. onder gaāl en tabtab; pēsaranab, van vischen, v. menschen als men een palēlatih heeft, pagliwēr, patlēbus.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, srining², klein en fijn als de bloempjes v. d. paja; dona srining² buwaha sridjōng (maidjēngan) gañtjēt, asēm (raadsel); vgl. onder tabja.

မၢၢ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, s., R. 14 Z. 1, 9 (itiwas), W. Z. 19, 1 (nunas itja, i katunan); vgl. onder çaraña.

ပုၣ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ်, s., bhagawān Wrēhaspati.

မိၢ်ၣ်ၣ်ၣ်ၣ် v. d. wind, Br. Z. 44, 9; B. Z. 3, 35, Z. 27, 9 (ksēh), Z. 3, 35 (z. silir en irir); kēriri sirirning anila, Z. 3, 35; sumrir, R. 5 Z. 4, 21 (ngasirsir); sinrir door den wind, B. Z. 7, 2, Sm. Z. 30, 2 (tinub); sinrirsrir, Z. 3, 39; kasrir, W. Z. 23, 3 (kēntar, inambung); anrirakēn skar lēwas, B. Z. 3, 36 (mangaāsang, ngampēhang).

සරිරා, s., W. Z. 8, 3 (bapuh); pasang çarira v. d. ulu sari (kl., vgl. bhèrawa); *çarirabhandana, W. Z. 27, 6 (rinëgëp ring angga); çarirakampa, z. onder kampa; makasàrathi çariranira, *zelf zijn wagen menen*, Bh. 66 ('t origin. sanggrèhja swajan wàhàn, welke woorden voorafgegaan worden door sàjam (swajam?) wàhanasanggraha ta sira); tumibàkën çariranya ikang gån-dèwa dhanuh sangké tanganing pinakanghulua, Bh. 30 ('t origin. gån-diwan srangsaté bastát); açarira, Br. Z. 15, 2 (maraga, mawak); maçarira, *een wondergedaante aansenen*, Br. Z. 19, 2; açarirakâtara, W. Z. 12, 2 (rumawak, mawak); hjang kàla sira açarira, v. die den vijand bij aantallen doet sneven, Ww. b. Z. 2, 48 (a., sira umawak); anarira ring hrëbuk, Sum. Z. 9, 3; ènak mangké dènira manùtakën kasugatin wus anarira sanghjang i sang bhùpati, Kid. Pam. Z. 4, 107, kasarira, *op zich toegepast* v. d. adji djahinang, z. aanh. onder djahinang; sarèha çinarirakën ing sira tatampan, R. L. Z. 6, 13; paçariran bhàtara çiwaditya, v. e. vorst, die den vijand doet verdwijnen, O.

2°, h. of vrn. = tli (z. prana 2° en z. onder suruk); njarira, *gedijen* v. 't eten (vgl. mal. sèlira en men. salèran); sahaçarira lawan, *met iemand den coitus bedrijven*, Tjt., waar, 49, ook sahasagatra (een malaisme vermoedelijk en dus vert. v. satubuh); wano (wado) durung saha çarira, naast sundari en juwati, ngapapangantèn sapékën sapuluh dina; ngamong sarira, v. e. dame,

die niet trouwen wil, Djb., bis (Men. VI 106, momong sarira v. die niet trouwen wil, w. R., 130, amongmong s., ald. 161, *Dw., h., Z. 3).

සරිරි, saréré ikang aksi *lèrana liring; njaréré, *van ter zijde aanzien*, *akalàksa, *anolih; manjaréré, *lumiring; manjaréré, kirig² mandugi mañdjan, uit vrees voor Sèmar, B. U.; jèn malijat lwir kartika jan njaréré mirib kòdèpan tatit, Rarasati, vgl. aanh. onder dilèng.

සිරි, jav. (Bjw. silàrà, *verdord blad*), B. Z. 84, 22 (roñdon; men. silarà); djapoha (b.: wjapoha, 't origin. wjuwàha of wjašohad); balawàn bàjuç çuskaparña-tjajam jathà, tatanpasara ikang ràksasàdhipa kadi gatining siraràking tindbing pratjandànila kahidèpanya, Utt. 8^{oo} srg.; kadi siraràking katèmpuhan diptànala, 14^{oo} srg. ('t origin., sa kakšam iwa wistirnam çuskèn dhana samàkulam, wàtènàgnir iwàksipto).

2°, T. Z. 5, 51 (bangké), *kunapa, Sut. Z. 104, 11, Z. 126, 10, Sm. Z. 5, 11 (lundadah), Adip. 21, Was. Z. 1, 24 (vgl. jav. srilara); T. Z. 5, 65 (banjèh); anirara, *lijken eten* v. raven, Dpt. Z. 3; kaung matling gantungan, pèdjah anirara, dinukning durdjana kunang, O.; manirara, *verwelkt vallen* v. e. blad, Sum. Z. 12, 7; katiban sirana kànginan, hana durdjana (b.: dustà); mamati mwang tanpadoša sinibatnya ring dūradèça (b.: manatoni wwang paçu kunang, kang tintonan), sangsara tan wwang pèdjah

kang sinibat (lontor in b.), alaju ri dèçaning lèn tēhēr pđjah (maré dèçaning wwang sādhu, nēhēr mati), Dp. 41 o.; Adip. 9 bov.; vgl. raraq, zoodat sirara eigentl. 't afgevallene blad beteekent.

၇၂၇၇၇ of tururu? *nururwakēn, R. 15 Z. 3, 6 (mamalingang).

၇၂၇၇၇၇၇, s., lotus, Tjt. 25, aanh. onder sarasi, tuñdjung bang, taraté, Kr., Gh. Z. 35, 6; Sum. Z. 1, 24; asēkar saroruha v. e. held naar 't slagveld gaande, Ww. b. Z. 2, 27.

၇၂၇၇၇၇၇, s., naast katjah, z. onder rambat en aanh. onder tap.

၇၂၇၇၇၇၇, z. kširārñawa, *tēlēng-ing ságara.

၇၂၇၇၇၇၇, s., aanh. onder sangka.

၇၂၇၇၇၇၇, masurārdđhanāmrih, Sut. Z. 139, 11 (njadyajang ngarad bhatāra).

၇၂၇၇၇၇၇, asaririt kadi alis njararit, v. d. nieuwe maan (tanggal apisan; vgl. jav. djēlirit), v. d. wenkbrauwen?; njurarit (?) v. d. stem, glēs djangih.

၇၂၇၇၇၇၇, njrurut, njririt.

၇၂၇၇၇၇၇, gumi asrèrèt, v. e. klein land; mēsèrèt gula, v. gebak, waarover stroop is; njèrètín antuk gula, zooals b. v. met gula ganting; vgl. slèèt.

၇၂၇၇၇၇၇, munjiné manis akēkōmpjang manjararit lwir sundariné ring gunung katibèn bañ pawana ngambara munjiné manis, Rarasati.

၇၂၇၇၇၇၇, angidung masuraratmasuririt, Rw.

၇၂၇၇၇၇၇၇၇, romahapandjang anorot wēdar akirōng lwir djaladharāngrum mu?) riris, Hadji D. l. 88.

၇၂၇၇၇၇၇, s., Ar. Z. 12, 8 (Z. 15, 2 m. c., surarēši, vgl. onder saptarēši).

၇၂၇၇၇၇၇, Sut. Z. 72, 6.

၇၂၇၇၇၇၇, kasuriring, R. 18, Z. 10, 3 (manjarujung), Sm. Z. 35, 1 (malaib), Gh. Z. 31, 4; R. L. Z. 11, 142, tjēt kumētug dādānira çri narēndra kasururing tunggōng tēguh, Ww. b. Z. 2, 28.

၇၂၇၇၇၇၇, sas., suñd, tlah?; wajah pēkēn no wah saraq.

၇၂၇၇၇၇၇ I., sasarak, tijdelijke verblijfplaats?, Kid. Sund. Z. 1, 48.

II., sas., gahgah (malag. sarakā, gescheiden); anging tasarak siq bala wargi, dēq bawu kēwa, v. d. vorst in 't gevecht tegen den reus, Tjp.

၇၂၇၇၇၇၇ I., R. 7 Z. 5, 54; T. Z. 5, 137 (iwang; vgl. jav.); vgl. O.; tulah sarik, jav., vgl. tulah manuh en tjantula; anwam tanpwanapāsarik hajunira, Sum. Z. 10, 11; nihan pakirimangkwi harša parirākšāna panguwatikang sēpah sarik, B. Z. 41, 6 (iki pamaūginingsun ngēnaki atma raksa pangwarasanikung gantēn branané, nanging patitip tityang dmēn pangēmitan maimbuh ikang gantēn nganini, né aturan ira saksatangira kēmitan makatamba ikang gantēn); tan kabētting tulah sarik (hds. sērik), Iuput ing sarwa ila, Jsp., jav. hds. Z. 1, K. B.,

aan 't slot tan kabètèng tulak (sic.) sè-
rik, luputa ing sarwa ila; masarik, Sm.
Z. 4, 10 (tan mari); Z. 23, 7; asarik, Z.
32, 7 (masarèngan), B. 22, asarik dènyâ-
nabuk, v. muziekinstrumenten, T. Z. 5, 108
(titir banja mantèg); *tan asarik, L. Z.
13, 2 (nora ngèwèhang); sinarik, door
liede. Z. 26, 5 (kataton); Ws. 6 (bis), 10
(bis), getroffen door een schoon man, P. Marg.
Sm. Z. 2 b. en o., door een vrouw, 3; sina-
riknikang hri, aanh. onder angguh; sina-
rik ing turida, Rm. Z. 6, 9, sinarik ing raçmi
wadana tjandra supûrina katon, ald. 13; sang
sinarik ing lara, Z. 2, 21; ikanang halis pi-
lipilih sinariki lungiding smara hati, Z. 34,
4, sinariknikang turida tan bèsur angawëri
lajwaning gölung, kinudangkudang wina-
lan ing kusuma kinadjangan sèkar gadung,
pangadèçaning manah akung lalita winarni
ring pudak minging, ald. 5, aanh. onder nan-
daka; jan larâhurip ja, kasarik ring pa-
malining umah, War.; kasarik, Sm. Z. 16,
5 (kataton), T. Z. 3, 72?, aanh. onder
tjuring, *vervloekt?*, Sum. Z. 95, 2; kasarik-
ing kuris, aanh. onder tmu; kasariking
asih, Sty. Z. 3; syuh mar lupa twasé kadi
kasarik, v. e. verliefde, Djpur.; sarikèn dèning
banaspati, O. (vgl. onder tj a rik).

II., sèsarik v. fijn gemaakte betel en toe-
behooren met de dadap bladen, bras, ku-
njit als de basma op jaardagen bij 't natab
aan de slapen, tusschen de oogen, op 't hoofd
en de schouderbladen (z. onder sèdèp); istri,
siddha puput, kagunting lis tèpung tawar

„raris nikël nunas tirta, djro gödè raris
nirtain, wèda mantrané mangajon, wus të-
tèbus masasarik, ngajab sasajut sami, pûr-
nadjawa pèpèk tuwuh makèh madudon²,
raris kadjaja²in, sampun puput, kasukèn
krèttanugraha „nah né nanak çûradjnana,
malih nanak wirâdjani (bruidegom en bruid?),
watjanaan bapané anggo, rarasan towah aki-
kit, tètèlu ring kakalih, djawat kikit dadi
liju, jèn bisanaké nganggo, i nanak tuna ring
adji, sangkan kukuh, patuté anggo djala-
nang „puput sampun sapunika, watjana raris
mbudalin, dawuh tiga pada gèso, pangajagè
warawiri, di bañdjar² sami, paèbat sampun
mambajuh, matjatjar soroh², puñdjungan
sami magilih, èbat patung, pada madudon²an
„djro mangku bañdjar katègan, barèng dané
mangku pasir, ngèlingang tamju masoroh,
né njandang patjang malinggih, dé kètut ba-
tan wani, barèng dané madé djungut, ngitu-
ngang né manggèpok, sami rawuh luh mowani,
kakin tarang, ngèlingang sutri pèlètan „tarik
sampung pada nègak, satamju²né singgih,
bañdjaré né tigang soroh, lèn tamjuné tani²,
pangajah pada sami, ngèntèrang djadja lala-
wuh, brèm sadjèng bali sawos, sadjèng prawu
lèn gèniwir, saling turuh, sakita karèp ngidè-
rang „topèng gambuh pada wusan, di dunu-
ngan kapalinggih, ga(ga)mbèlan malih sèwos,
pangajah pada ngitungin lèn guntang saron
malih, batan lañpané njèkul, watra sampun
madudon, tèkaning pangajah sami, sampun
puput, gawèné malih kotjapan (volgt op de
aanh. onder lukat en vervolg onder dangsil).

සැරැහැ, *kösaruq*, sas., *běkběkan*.

සැරැහැ I., s. (*kranz*), *santun, *pušpa, *sěkar, R. 6 Z. 1, 27, 10 Z. 4, 4 (*sěkar*); Wrs.; *sumrak*, v. geur, T. Z. 4, 27 en 39 (*samběh*), W. Z. 3, 13 (*mrik*), Z. 23, 6 (*sunar*, *sumirit*); *sumrak*, R. 11 Z. 2, 14, 15 Z. 2, 2 (*sumirit*), B. Z. 19, 2 (*samběh*, *sumar*).

II., sas., en jav. (waar ook *ěrak*), *heesch* (z. *sarag*), v. 't geschreeuw v. d. kuwang, Br. Z. 50, 6; *asrak* (b. *asrěk*, lees dus *asrět*), v. d. stem eener weenende, L. Z. 9, 6 (*srět*), *Asrět, *másrět*, v. d. donder; *asrak*, aanh. onder *pědēs*.

සැරැහැ I., *njrěk*, B. U. 77; *sěrěka tagiha*, *kataton kasrěk*, *ragět*², Lamb. Z. 12, 1; *kásrěk* v. e. wijkend leger, Br. Z. 40, 4 (*diněsěk*), Z. 28, 1 (*kaděsěk*); *srěk*³ang, sas., *itjěh*²ang; vgl. *sělěk*.

II., *srěk mabunga* (*titir*).

III., *kasrěkan* (?), z. onder *baisbis*.

සැරැහැ, z. onder *sarik*.

සැරැහැ, *tawon sruk*, Bjw., *tabwan kěh*; *sruking tjatjing* (?), z. onder *buwati*; *pasrukaning lañdak*, onder de *omina*, Wd. 38 (vgl. mal. *suruk*).

සැරැහැ, (*sruk*), *offerlepel* (z. *sruwa), Ud. 88; *nang kaçuranta jěkân akěn çrûk çruwâ*, R. 21 Z. 4, 4, b. (*ika kawanijan tjainé punika iděpang upakara*, *bantěn sutjil*, *vergelijking v. e. slagveld met een offerande*, Ud. 88, 't origin. 2506 en 4784 vlgd., P. x., *telkens pabratan in de bet. v. slagveld zal*

wel hiermeê in verband staan, vgl. onder *djamang* en *mahârdhika*); vgl. onder *syut*.

සිරික I., *raké pu sirikan*, O.; *rakai sirikan puhawang*, ald.; *sirikan*, eigenn., Mal. 177; *raděn sirikan*, ald., (r. s., *zoon v. d. vorst v. Gagělang*, Pndj. Sam., Singap. uitgave); *tuhan sirikan*, *hofgrootte v. Sunda*, Kid. Sund. Z. 2, 27; *madya sirikan prajangamuk ing pura*, *amrih awan masuk i urungan ing toja*, *mañjing ing dalēm pura*, *paling ta sira umidjil*, *děning timira*, *prapta ri hěng tumuli kiněmbaran paratra wentěn ing margga*, Kid. Pam. Z. 4, 278 ('t proza, *kunang i gusti djalěngkog*, die vroeger *lěngkog* genoemd wordt, *ki gusti plangpung*, *angulihi aũgan ika*, *prajanira angamuka ring djro*, p. *děning pětěng*, *awasana midjil*, *paratra kiněmbaran*, aanh. onder *lungid*).

II., *měsirikan*, *tegen een grooter inzel een kleine zellen*; *njirikan pasangěn*, *tanpasirikan*, *sonder vrees in 't spel voor hooge inzellen* (z. onder *kětipan*); *jěn awaké lawana*, *gudug*, *lamun njiriku* (*njirigin?*), *indien hij mij bestrijdt*, *mag ik verdomd zijn, als ik voor hem uit den weg ga*, Bngk., s. 41; **tan asirik i çuraning musuh*, L. Z. 13, 2 (*nora ngěwěhang sawaning ari*).

සැරැහැ, z. onder *siduk*.

සැරැහැ, sas., *bijaũng sunda*.

සැරැහැ, vgl. *surjak*; *surak sju*, *algemeen gebruikelijk v. e. woord enz.*; *masurak

Br. Z. 10, 3 (pabja, maâlok²); ujurakang, *angadwakën.

ꦱꦸꦗꦏꦁ. sas., konkon (mal. suruh).

ꦱꦸꦗꦏꦁ. verb. v. 't jav. turuk, Gj., als vrn. = sarira, vgl. onder bhaga.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, sas., uwèk; tèsèrèk, kèbès; sèrèq (sic) ja gëlls, *verscheur* dien brief, Tjp.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, z. onder sèro.

ꦱꦸꦗꦏꦁ I. sésorok, *een schoffel* korter dan de pënjugsugan, volgens anderen 't zelfde, aanh. onder umbèh, vgl. sohsob; sinorok, z. aanh. onder rètèg.

II, sas., saû, aanh. onder kodong (vgl. jav.); vgl. sara.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, in pl. v. rasika of wel samen-trekk. v. sâra II en ikâ, Adip. 53, 38 (bis), 103 (bis); vgl. 107 b.; Bh. 90; Hadji D. 9.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, aanh. onder ârjjaka.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, jav. (srakah); njaraka, z. aanh. onder çrû.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, *beleefd* zooals door het gebruik v. dané en djro, tegenov. onbekenden, *innemend*, tegenov. bodri.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, s. (çrikantha), Çiwa; ingaran paramèçwaro, mahèçwaro, mahâdêwa, çrikantha, duk ajuga strî midjil bhâîari ganggi, awas hajunya ingaran rudrasah; aran çudhâsina (sic.), giwaka (?), çangkara, bhargga, duk harisa mulat i jaganira, ngaran sang umâ, ahjun, rinabhâsa, kagjat dèning pastha sang umâ abhaga purus (vgl. onder humar II), ingaran giwaka, soma, wrèkanda (?), krèttiwâsa, duk amunggël pastha sang umâ,

ingaran garbhaduta, ganggâdhara, krèçânurèta, duk angusapi rah sang umâ, dadi moga wrèsabha, ingaran somabhrôt, hara, kâmâri, wrèsakètana, duk amurnakakôn sang uma, ingaran dhûrdjait, trjambaka, duk apapasihan lawan sang umâ, çri kanthanâtha, Wir. I (vert. v. andhakaripu).

ꦱꦸꦗꦏꦁ, z. çikhandi.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, (Snbr., sarikuning, z. onder paang, een bizondere soort ervan), boompje meer dan een manshoogte met kleine geele geurige knoopvormige bloemen, de vruchten als peulen (acacia formesiana), de vruchtschilvezels leveren voortreffelijke aittjur op, hoewel in kleine hoeveelheid; jav. pung (sas. kosta, jav. ook sungsit volgens te Mech., mal. indralaksana?; Bjw. srikonta); de çmbutan zeer duur wegens de moeieltjkheid ze te krijgen (tlung katih adji akèntèng); de weder uitgelopen pitten zeer gezocht als groente; ook kosta, z. Lajonsari, str. 18.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, z. onder *sûrjjakanta.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, z. sarikonta.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, z. onder sûrjjakanta.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, trikantju?; srikatjuh sèkaripun, Djt. 18.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, s., verschillend v. gula, Ar. Pr. 44, *madhu; gagak çarkkara, z. onder dangdang.

2°, eigenn. R. L. Z. 11, 109; patih sarkkara, z. onder madhu.

ꦱꦸꦗꦏꦁ, Gj., *koker* v. ééne geleding (ti ng tali alawas), om tadjî's in menigte, onge-

veer 50, in te bergen; soms wordt er een groote stopflesch voor gebezigd; z. krakad, rimpin en sorog.

ꦱꦫꦏꦢꦤ, srokadan, een plaats in Gjanjar sedert 1885 in 't bezit van Bangli, ten O. v. Apwan.

ꦱꦏꦱꦫꦏꦠ, jav. sak sarakat, Kam. Z. 1, 3; kasarakat, v. bloed de borst langs druppelende, Sm. Z. 34, 2 (sumamburat), v. d. glung, Gh. Z. 43, 4, v. verlaten tunggul's in de dorens, Kid. Sund. Z. 2, 150 en 188, T. Z. 5, 64 (pasulèngkat, mabjajagan), v. e. losse tapih, Sum. Z. 136, 1, R. 14 Z. 8, 5 (éngsut), aanh. onder guwug en garung, Sut. Z. 74. 7; apasah kasarakat, v. e. band, die los gaat, R. 20 Z. 12, 2 (klès pasalèngkat, pègat tastas); turahi wèrèhikang waràsasat kari kasarakat, Sum. Z. 28, 20; anyat kombul kawantus kasarakat inulèng tikanang ꦑꦤ꧀ꦂꦫꦤ꧀, Rt. Z. 11, 8.

ꦱꦫꦏꦠ, moeielijk geven, uitleenen, loopen zoo b.v. als men zich iets aantrekt, *opgehouden* in zijn voornemens?, sranta; srèkèt kajun dané, v. iemand, die iets niet wil uitleenen; njrèkètang, 'n beloofd iets steeds niet geven, *uitstellen* de teruggave v. eens anders eigendom; sampunang mangkin kadi né suba antuk njrèkètang, *tan mangkèkin adé manampètana, vgl. sèkèt.

ꦱꦫꦏꦠ, wé surakta, bloed, aanh. onder dwidjāti, vgl. banju wiring; wagen, B. Z. 3, 32 (sàrathi).

ꦱꦫꦏꦠ, saraksaning ratha, B. Z. 3, 32 (sàrathi).

ꦱꦫꦏꦠ, B. Z. 42, 17, L. Z. 13, 2, (punggawa, prabèkèl), Z. 87, 32; suraksaka en suraksaka kori, portier, R. m. Z. 25, 56 (in R. K. alleen 't laatste); twasing suraksaka, *te kort schieten in werkzaamheid*, Rm. (R. K., twasé gé rumaksa).

ꦱꦫꦏꦠ, Pam. 22 m., 20 o.

ꦱꦫꦏꦠ, jav., ben. v. d. bekende vrucht en boom v. dien naam, anona squamosa; z. onder djawa en kluwa.

ꦱꦫꦏꦠ I., jav., njarad, v. d. sdahan, ron, busung of brandhout *eischen*; ook v. d. priesters, al zijn het geen rechters en de kantja's; kasarad, v. die ron, brandhout, busung ('tgeen sasaradan heet) voor de sdahan halen of wel op een door hem gegeven feest zonder loon moeten spelen; jèh kasarad, water voor publieke aangelegenheden, b. v. ter besproeing der wegen; saradan en sèsaradan, de personen om zulk werk te doen; die als 't ware van den vorst geleend worden door zekere ambtenaren als de krèta's, de kantja's en de priesters.

II., draagzetel, gedragen door 4 of 8 personen, met 2 jukken (z. gajot); njarad, een voornaam persoon in zoo'n draagzetel vervoeren (Bjw. sarad, boom v. e. pèdati, (vgl. jav.).

III., z. sèrèd.

ꦱꦫꦏꦠ I., kèsrèdèn, Bjw., lènlènan; vgl. srèt.

II., sàgara kasrèdan?, Wir. b. Z. 1, 78.

ꦱꦫꦏꦠ en sèrot; sèradaèrod, v. d. prijs nu eens rijzen dan weder dalen, integenst.

v. wëwëg of tëtël; srod², v. 't geluid bij 't schuiven; masërod, *glijden* v. d. hand onder een mand b. v., *afglijden, uitglijden*, v. iemand, die snel v. een zetel naar beneden gaat, op een gladden weg (vgl. onder bëros); masërod tumurun, Bt., waarmeë vgl. aanh. onder bëngah en srotsot (batav. srot, sund. soro-sod, Bjw. mrongsod); masrot raris tuñnan v. die 't huis verlaat uit schaamte, Swg. Z. 1, 63; njërod, aanh. onder purëngës; njërodin, *dalen*, v. bergachtig terrein b. v. naar beneden gaan, tegenov. ng rëg a h; njrodang, *den prijs laten sakken* (z. tjod en sod); njërotang en njërodang, iets, een touw b. v., *naar beneden laten*; prong srodan, *een glibberig gemaakte boomstam* bij het mastklimmen, maar schuins geplaatst, *afnemen* v. iemands dikte; asërodan, *één slurping* als men tjandu rookt (z. aslëdëtan en gros); sërodan v. e. erfelijke kwaal.

ꦱꦸꦫꦸꦢꦶ I., *weggaan*, Wir. 45; Sut. Z. 104, 10 (pakaõn), *umari, aanh. onder murud en vgl. suüd), B. Z. 91, 12 (marëm), Z. 3, 22 en 25 (rëred), *wijken* in den strijd, Tjp. Z. 1, 46; *uitgewischt* door tranen v. 't schrift v. e. brief, R. 10 Z. 4, 13 (saru); surudikang banju, B. Z. 2, 10 (di rarad iku(ng) jëb, di aad saganané; vgl. surut); pasang surud, W. Z. 15, 10 (ngëbëk ad, pasang mundur); lah suruda ingsun, Ar. Pr. Z. 21, 3; singgja surud ingsun, als antwoord op eene verwelkoming, 89, 91; jan tan pëjaha patik hadji kaja tan suruda lungguh paramëçwara, Ww. Z. 2, 13; masurud sangakara, Sut. Z. 4, 6 (mapodgala); tan surud,

da nunain, *tan swang; tan asurud, (umurud), B. Z. 85, 8 (nora ilagan, n. gingsiran); tan dadi surud, ald. 5 (n. g.?, nora kaadan); tan suruda ring kadhfran, B. Z. 27, 11 (tan gingsir ing kasinghapurusan, tan mangrëredin kapurusan, nora ngrëredang ring kawanian); lah asuruda ingsun pambaginira, *bedanken*, Hadji D. 17, 91, 5; sumurud, Br. Z. 7, 7 (gumingsir, budal), *lutur; njurud, vrn. = marid; manjurud, *manëda, manjuta (vgl. parid); amurudi linggih, *zijn ambt neërleggen*, R. L. Z. 1 (Ar. 26, asaluh linggih); anurudakën kajewanan, aanh. onder prabhâta; njurudang, v. de zee, R. 6 Z. 4, 6; njurudang wangsa; surudan, v. 't geen een priester aan eten overlaat, T. 5, 26 (tjarikan), v. 't geen iemand gebruikt heeft b. v. een stoel, vrn. = paridan (sund. sërëdan), Wt. 7; mwah hana brahmana, jan amangan ajaban satrija, mangan surudan sanggah satrija, mwah sanggah wwang sudra, tka wwang sakadang purwa brahmana ika wusan masanak masasana madadya tunggal, kula anjud wangça ika, tan wënanng pupu malih, tan wënanng sotya-pan mwah, jan surudan satrija tinadahnya, waluja satrijawangça sira, tkaning baëa parikrama satrija, tkaning wësya mangkana sudra mangkanaan, jan amgatakën wangça, gawë papgatan bantëu, kinwan ngilëhin balë agung pitung balë agung, atëhang bañdjar, sinduduk, wus mangkana sudukahna saking wuri oih rwang andong, mangkana kadjar ing sastra, fr. bpl.

www.libtool.com.cn

၇၂၇၇၇၇၇၇, jav. (ook sund.), sèrèdèn dèn
aglis, maar een weinig later irid, T. Z. 3,
71 (mal. sèrèt, jav. ook sarad, bat. sarat
en saran; vgl. jav. arad en èrèd, z. onder
irid en verder onder ambat II); sinèrèd
ban nagapasah, R. bl. Z. 6, 14, Z. 10, 16.

၈၂၇၇၇, s. (saradhi), z. tangkulak.

၉၂၇၇၇, s., z. onder waiçrawaṇa.

၁၂၇၇၇, vgl. sarawadi; bibih njaäk bu
mara njèpah ping tlu, isité bu mara bəngah
kadi mirahé masrudi, W. K.

၂၂၇၇၇၇, awajang karutjil.

၃၂၇၇၇, s. (çrâddha), aanh. onder rastra
(jav. hds., srèddha), W. Z. 1, 5 (itja, swè-
tja; z. srèdah), Adig. 13, tut 28 (bis).

၄၂၇၇၇, z. çrâddha, T. Z. 4, 16 (itja;
vgl. srèdah), Z. 1, 62; Br. Z. 19, 15 (jav.
sradan?); srèddhantrānglarapakēnəngsun,
marək ing sang muni, heb de goedheid mij
aan te kondigen enz., T. Z. 5, 59 (itja i ratu
okasin tityang, i. i dèwa onder t.), aanh.
onder tjātaka; kinasrèdan dèning patəmbaja
(pantənbaja), Mal. 123.

၅၂၇၇၇, srèddha, *beleefd, vriendelijk?*, wees
zoo goed, dus als itja (vgl. *jav.), Smw. Z.
12, 37, Mal bl. 12 m.; 21 m., 54 b., Hadji
D. 80, aanh. onder djumbuh; srèdah matja-
patan, sang srèdah amaos jan kurang wu-
wuhān, jan ləwih kurangana, de afschrijver
van een hds. v. d. Dpt. (vgl. onder kutang);
hajwa tan srèdah asəkul, v. e. kluizenaar, die
zich verontschuldigt over 't zijn gasten voor-
gezette eten, Djpur.; ada lèn atma raūh,

pagrubug pada maṅg, kasong batuné ma-
tjèpak, kadjapit sirahé bəntur, gətih untəké
makatjrèt, djadjah pəsu pakañtjirat „ənto
atma tama manah pəngkuh, tani srèdah
manah, kirang somja(h) ləwih brangti,
tan mangiringang aju, patikəpag patikəpug,
ngambəkang kabramantjané, kéné palanya
katəpuk, Bgd., kiuasrèdah, Mal. Z. 4, 37.

၆၂၇၇၇၇၇၇၇၇, s., eigenn. aanh. onder
swatantra.

၇၂၇၇၇၇, de katrangan. B. Z. 15, 11
(srigading; vgl. sudanta en çrigading.
jav. sridənta, Men. 346), T. Z. 2, 26 (vgl.
mal. گگین سمر دنت, giginja bərkilat sum-
ridānta, 3 mal. ged. bl. 9 en 32 is اسمار دنت
onzin) en dəlima danta (dəlima putih
en dəlima gading); amrang çridanta v. d.
tanden, Br. Z. 32, 12; çumridanta v. d.
tanden, T. Z. 5, 83 (njrigading); çumridanta
mėkar katon wadjanira, B. Z. 18, 7 (sriga-
ding məmbang sawang untun i dané,
z. onder gading en danta).

II., z. dānta, z. aanh. onder çiwa; kadi dang
guru çridanta mūda² tumakul, B. Z. 5, 2 (lwir
sang pandita çutji mambogol tuningkul,
vgl. W. Z. 5, 2); darmma çridanta, *tapa
siddha sādhu; putusing çridanta ləwihing
tapa, *çuddha siddha tāpasa; magna çri-
danta, T. Z. 5, 98; çridantaçāstra, T. Z. 4,
23 (sridantaksara); brata njridanta, *b.
çutji; anridanta, T. Z. 3, 74; bjaktān saka-
tibānridanta (jav. tekst bjaktāngsoka
katibanridanta), Br. Z. 13, 31; wiku

njridanta, wiku çutji; rangga, çrigading, aangenomen nm. v. Krétala.

𑄆𑄇𑄆𑄇 en saludira, *çaçarudhira; sinaludira, kadi lipung sinarudhira rikang mahik prabhâ, Hariç. Z. 14, 7; z. salodira.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, s. (sâroddhrêta?), T. Z. 4, 20 (agama), 24 en 29; Z. 1, 3, aanh. onder taluwah.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, aanh. onder suduk, fr. bpl. telkens.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, eigenn. v. e. pl. midden op Lombok in de babat Sakra vermeld (suranadi te lezen?).

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, njêrêdsêdang v. sêšêd.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, njrodsod, op een glibberige plaats, masêrod, njath.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, s., eigenn. v. e. heilige, vader v. Krêpa, Adip. 69, 80.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇 en suradwisah, z. onder daitya.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, s., een tijger (z. asu alas); çardulâkrêti, R. 5 Z. 2, 1 (matjan saksat; *jav. sardulakarti, R. bl. 80); çardûlaning sañdjata, Sm. Z. 38, 9 (uttamaning astra; vgl. onder kêçara).

2°, nm. v. e. kawi versm., R. 18 Z. 8, 19, W. Z. 1.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, pasarodop, aanh. onder pênggak.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, s. (surâdhipa), W. Z. 14, 18 (hjang indra).

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, mèsurudayu, padanda worden; asurudaju, T. Z. 2, 46 en 28, Z. 5, 58 (manditain), *adêwatirtha; aku siddha

surudajn, T. Z. 5, 61 (suba madan tjai putus, tjai pjanak bapa sida madan mabrësib); durung mèsurudaju, v. iemand die nog geen padanda is, aanh. onder podgala.

𑄆𑄇𑄆𑄇, wilde dieren, Tjt. 36 en 45, balabar (?), dèning angèpung srêdagu, ald. 20, waar b. halabag vermeld wordt.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, vgl. saranab; né juhêlüh pasaradab (pagêradab) nggorok angsa ngêbat (nggorok, c. munuh, d. nunu) kambing, bèbèk sijapé dèn gorok, suba njêduh mambutbutin (lèn mutbutin), ada ngibukang guling, bédjarané tondèn (ulampènju sampun) rañh, mandadak mapapajon (mapajonan, c.: dandanan papajoné), njai pamajun ngugonia (i pambahjun magugwanin, c.: né pambahjun mamagonin), nampah pènju adji nèm bangsit limolas, Pan Br. 100.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, zon?, Ar. Z. 41, 9.

𑄆𑄇𑄆𑄇, manadé (?), sarapaja (?); vgl. mal.

𑄆𑄇𑄆𑄇, vrn. = mëndèng.

𑄆𑄇𑄆𑄇𑄆𑄇, eigenn. v. e. armen drommel, die op de princes v. Mèsirsorangan belust, 't slachtoffer werd v. den dètya, die haar had weggevoerd; een añtjak had S. tot schuld, Dm.

𑄆𑄇𑄆𑄇, z. sarat II.

𑄆𑄇𑄆𑄇 I., jav., volgeladen (vgl. sêšêd), B. Z. 43, 20 (saât, kabwatan), *kabwatan; aanh. onder sampolih, fig. van die schuld draagt (z. tégèn, mal. id., bat. sorat, mak. taraq), paling saratnja, aanh. onder kadurèng.

*II., s. (çarat), *herfst*, aanh. onder sisir en kangkang; saratsamaja, R. 1 Z. 1, 1 en 15; saratkâla, 6 Z. 2, 2 (pënampih sasib, paubaja); masa saratkâla pasëlanikanikang karttika, mwang margaçira, T. b. Z. 2, 25; pañtaraning açudji anaratsamaja rëtwawor lau karttika, T. Z. 4, 33 (tanggal katiga masan panas sasib ngantyang sasib kapat).

III., te Bad. als h. v. saät; lamun ja tum-buh sarat dini, v. pokken, Us.; pamalik puh sarat, ald.

ꦱꦫꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ, saritpati, s., z. onder sâgara.
ꦱꦫꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ I., jav., kam; *woverskam* bij 't weven om de draden uit elkaâr te houden (z. Math. Atlas Bug. bl. 6 fig. 2 k. en vgl. onder gigi); aigël dawané, lumbang admak (?) tjëngkang (Bjw. en sas. suri, vgl. tag. sori); asrat roma, Mis. Gag.-14, 16 (bis); anguwah karîna kusut tanpasësërat, Dpt. Z. 6, 5; kaja dëdë saratri dëra ruksânglih lagi tanpasësërat roma ginëlung papangkas, ald. Z. 1.

II., jav., in schrift wel eens in pl. v. surat; diña nrat en sinërat, datum.

III., mësrat barak, mësrawat b.

ꦱꦫꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ I., vgl. jav., *hokkend*, niet parus, v. e. tuit, zoodat het vocht er moeilljk uitkomt, v. d. stem, *mapëjëh, *ahrit (z. sëdët); srëtning swara, T. Z. 5, 112 (s. munji); srëting susu, Sum. Z. W. 16; asrët, *asëkël, *bëh²; Åsrët, L. Z. 9, 3 (srak); mâsrët dëning açabda, B. Z. 16, 5 (sëdëg, pëgat²), Br. Z. 4, 2; Åsrët murâ

sira, *hij had moeite weg te gaan*, Br. Z. 38, 13 (sranta, matlahan); manda mâsrët tangisunya, R. 18 Z. 3 18 (aris srak lingnya); njërëtin, *heeschheid verwekken* v. sigartjes met busung of djagung-blad, tot dekblad, zoo de bladen niet gekookt zijn (vgl. onder dëkah); njërëtang, den pisloop *belemmeren* v. zekere dranken; mati kasërëtën, *in de brokken stikken*, aanh. onder lungguh; sërëtan pësununji, aanh. onder ukut.

II., sinrët (b., pinrët) ing padanya, v. de visschen, die de baka overbrengen zou, T. Z. 3, 16 (aan sëët te denken?, aan zijn pooten *vastgestrikt?*).

ꦱꦫꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ I., pasrit, *grit, *gumulung; masrit, *gumrit (vgl. jav. sumërit); sritan tjakran syandana, *gritni tjakraning ratha; pasrit en sritan rathâné. *pasrangning syandana.

II., jav., *luizekam* met fijner tanden dan suwah; meestal suwah srit (sësërut).

III., z. onder mëdang.

ꦱꦫꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ I., een *schaaf* (batav.); bukah sërut ulamé wus brësih, door de baka verslonden, T. bj. Z. 4, 8; z. pëmadja, kuping en sungkal; tain sërut, zaagsel v. e. schAAF.

II., om 't rijm, srat, T. Z. 4, 46; vgl. watsyu.

III., z. onder pungut.

IV., sësërut, Gj., vrn. = suwah (of srit?).

V., sas., syup.

ꦱꦫꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ, sëdët, srëk en geluid v. duiten uit de pamalaran, v. e. uitgetrokken kris (sas.

ĕmbus v. wapens; jav. vgl. jav. sarèpèt? djrèt?, vgl. srit); mambalikang golok srèt panjamièhan sampi, Bagk. 89; srèt ja mangĕlus golok, ald. 97; srèt² v. 't geluid v. e. grinda (Kundangdija Z. 84, sèrèt); masrèt v. e. vallende ster, een slang; masrèt ngĕlus kris, Bagk. s. 106; njrèt tjuriga, pĕdang kris, Lbd. en Amd. b. Z. 12, terwĳl de varianten soms narik hebben; njrĕtin, lang*s* iets schuren; njrĕtang, aan iets schuren?

ꦱꦫꦺꦥꦺꦠ, z. onder sĕrod.

ꦱꦶꦫꦺꦠ, jav., B. Z. 39, 27 (sĕpukan); stratning wĕ, aanh. onder parat; strat², *wiprut, *wiplut, *prĕsat, *windu, wrĕsat, *kana, v. geurige zaken bij een lijk panggungan, Hadji D. 11, Sm. Z. 12, 3 (vgl. onder impun), slaat dus op 't stof; strat³ ning wuwusta, T. b. Z. 2, 31; sisirat mas, z. ĕiwa en ĕiwalingga; lukar asirat², Sm. Z. 7, 4 (kĕbah lĕkĕtikanjané); kadl masirat² madhu, W. Z. 33, 7 (lwir pakatistis sarkkara, l. tumĕtĕsan s.); sumirat, W. Z. 15, 11 (makĕtjor, makĕtis), v. bloed, B. Z. 86, 4 (sambĕh, *tumiba), v. e. edelgesteente uit een muts, W. Z. 9, 2 (sambĕh), v. water uit den tromp v. e. olifant, Z. 15, 11 (makĕtjor makĕtis); v. stralen, Sm. Z. 30, 1 (sumamburat), v. de glans v. verzengende oogen, R. 19 Z. 4, 2 (malatu², muñtjrat); sumirat ri dĕwi v. uitgudaend bloed, B. Z. 45, 15 (katjrĕtjĕtan sang jadjnjawati, ngĕtjubin s.); sumirat, aanh. onder gilang; sumiratsirat v. water, Wrs. 22; (djadja); hidu kasirat,

Adig. 5; kasirat of kasirat madu, zeker gebak plat en dun en van kĕtan vervaardigd (Bjw. sagon, vgl. jav.); apam madu kasirat, onder de gebakjes, bik. Tjĕndawan putih, 48; vgl. onder bĕndu; njlratin, besprenkelon; siratana wiša, Adip. 32, 38; kasiratan, B. Z. 15, 2 (kakritisian); kasirat²an, Anj. Z. 23, 2 (katistisan, kĕtisan); siniratakĕn, *kinutjurakĕn; siratan, madhu.

ꦱꦶꦫꦺꦠ, W. Z. 33, 5 (srĕt, rĕsĕpi; vgl. ngadj.); sumirit, *sumrak; midjil gtiĕ sumirit (vgl. sorot); mrik sumirit ambunĕ, Sm. Z. 1, 21; sumirit ikang sarwa kusuma, Nw.; sumirit, *mirir, Sut. Z. 16, 4.

ꦱꦶꦫꦺꦠ, h. v. tulis (vgl. mal. en z. sĕrat), R. 10 Z. 3, 6 (tulis, tjitra), teekening op de schilden, Sm. Z. 30, 4, naast gambar, Hadji D. 67; sopatjara jajĕng surat, R. L. Z. 10, 50 (upatjarané kadi ring tjarita); surating hjang, wat de goden hebben vastgesteld v. iemand's stervensuur, T. Z. 5, 76; kĕto munjin atmanĕ gumuruh, kĕdĕk mañrahan, ada masurak padĕngkil, madjalan pagarubug, singsĕtĕ njĕlit mallut, mangodjog hjang panjarikan, munji banggras tanpañ, duk, dĕ bagawan panjarikan, atĕhang gĕlah kaswargan „lamun twara mambañg dĕh amuk, sira panjarikan angĕlingĕling ring ati, jĕn kĕnjĕpĕ ring kabjun, twara ko ada aĕkud, atma rahaju lampahĕ, makĕdjang mandijadiju, suba atma masi bobab, mangaku awakĕ swarga „bagawan p. amuwus, kita atma kabĕh, da kĕnĕ kita mandĕngkil, manjongkok pada ditu, limanĕ pada talangkup, tjinan dawa-

karaosan, atmané pada mabrijuk, manjongkok mēpēsang lima, hjang p. angutjap kita atma kabèh bañ ratih, né aku matakèn, tèkèn kita apang djati, suba ké pada kamu, mang (h)lukin ulah rahaju, dèwajagnja mbutajagnja, mamitrèjagnja mamukur, madanapunya ring djagat, maguru, krètopadisa „para atmané sami masañt, mabrijuk apisau, patuh buka samajanin, inggih² tityang sampun (een lettergr. te veel), mamitrèjagnja mamukur, dèwajagnja butajagnja, danapunya tityang sampun, mañlah krètopadèsa, maguru ring sang brahmana „bh. p. amuwus, nguda kamu kèné, mambubutèn aku djani, aku suba twah tañ, kèn lampahé ulah kamu, adii tong ada swarga, makèdjang mandjadju, masi bobab ngaku swarga, uli idup kajang atma „èné pipil kitané katèpuk, né aku mamatja, kita padingèhang djani, né kita ngiwat malu, katara lañt kaèdjuk, djani ada miguguang, kailangang batan kèpuh, twara ké kèto kandanja, kang atma raris angutjap „inggih² jwakti dèwa ratu, tityang naèn iwang, itja dèwa njampurain, hj. p. muwus, èné kita bwin katèpuk, pipil kita kotjap dané, né kita kotjap né malu, mamatyang wong tanpadoša, lañt kita kapañtjakang „twara kèto kandan iba malu, kang atma angutjap, inggih² dèwa jwakti, hj. p. muwus, né pipil iba katèpuk, kotjap iba bisa nglèjak, manjètik nuba mandèluh, twara kèto kandan iba, da iba djani matilas „kang atma matur singgih pukulun, jwakti ipan dèwa, mangkin tityang naèn sisip, atma prasama matur, né

né mangkin tityang ratu, tityang wantah nunas supat, h. p. amuwus, kudyang awakadung salah, dong tèka masi tañnang „atmané mangöling pasalègut, ñdjèdjèh san atiné ngrasa awak djani sakit, njumbah² mañtur, tityang mindah dèwaratu, mangkin tityang kapok pisan, lamun tityang malih pungkur, ngambèkang laksana tjorah, saradja kahjun i dèwa „h. p. djani amuwus, apang iba nawang, to iwasin uli dini, andus inggèl malèpug, apiñjané gödé murub, tongos atmané malablab, sing matjlèbur tèka göbuh, ndèn njanan malu antiñang, kèma bakal tiban iba, sakwèhing atmané pada ngulun, mangöling magujang, aduh bapa aduh èmi, njumbah raris mañtur, kasi bodja tityang ratu, apang gigan naraka, batèk anang kalih tañ, h. p. angutjap, lamun ada panèbasan „kanista madyamotama mungguh, dadi sadarana, naraké né katèpukin, kang atama sami matur, piunas tityangé ratu, tityang bèntèn ngaba djinah, pungkrau tityang manañtur apang manikèl ping dasa, tityang ngaturang panèbas „h. p. amuwus, tusing kèto krama, apan ngadjak sanghjang widi, tong dadi uwahuwuh, ada suba anak idup, sirahé suba masurat, djèlé mèlah suba mungguh, tong dadi buwin pèlilhang, pagawé né suba ngaba „para atmané pada manguntuk, kangèn tèkèn awak, jèh matanjané drès midjil, sami pada mañtur, tityang nunas itja ratu, tityang nunas lungsuran, basang tityangé bas ètuh, suwé tityang, bèdak lajah, kapanasan tanpanèda „bata(ra) kapiwèlasan kahjun, tèka mangalihang, ring

kakan dèwa luh mwani, sing tagih ada ditu, jèh tuwak nasi lan djukut, èbé djadja sarwa mèlah, sami katjatjaran sampun, suüd nginém suüd nadah, sagèt tjkrabala tōka, katah ka garubug wèntèn satus, ada ngaba gada, miwah ngaba sudjèn wèsi, lu gora mwah angkus (ang kus?), sampat bësi lawan tulud, atmané djèrih pablèsat, malaib ja patituük, kablèt matjèbur kakawah, Bgd. (vgl. aanh. onder tulis); sinuratakèn, *ginuritakèn.

*2°, z. swat II.

ᮘᮞᮞᮞ I., sas., aād (mal. id.); vrn. = towaq; dan sira patih tinuntun, mara ing pamunggrahan, anuli ginorok ki patih surut, sakèhing asèba wèlas, umulat ing sira patih, Am. (Men. Z. 11, waar geheel andere bewoordingen aangaande 't ter dood brengen v. Alkas wadjir); *jav. sund., zie Anb. 156, bis, waar surut uit de beteekenis van overlijden; njurut, mèkèkirig; sèsurut, undur²; z. *surud.

II., of v. tjurut, djurut?; njurut, doorloopen zonder omkijken; z. djèlurut.

ᮘᮞᮞᮞᮞ I., sas., uwèk, ook sèrot?, lah sèrotèn wètèngé buusrékap, radyan kalih nalja sigra, sorot wètèng sang adji, katon malté twan amsyah, mwah umarmaja, Am.; sinèrètsèrètan, aanh. onder luwang.

II., z. onder srèt.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, njorèt, doorhalen een woord of letter; vgl. gorèt.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, jav., sorotning indratjapa lwir wastrawilètan, sèdènging prang² sari, Ww. Z. 1, 75; 2° spoor v. e. misdaad? (vgl.

sund.); rinukmi soroting ratna, ald. 5; buta sorot, in 't gevolg v. Ghaḥotkatja op de prenten, vgl. aanh. onder bloh; nawang sosorot, Ar. Pr. 32 b.; masorot v. e. geschrift; masorot polèngnya, *manisih wlangnya; masorot barak, v. de lippen, *tumurut dadu; sumorot v. bloed, Ar. Pr. Z. 6, 7, Z. 13, 7, 29 b. (vgl. sirat en sirit); sèsrèbèngira sumorot hamtat, çrinâtha, Mal. 309; mègha rakta sumorot, Ar. Pr. Z. 18, 43; randi sinorot, Mal. 116; sinorot, z. onder kalas²; sinorot ing mas, v. e. suwèng danta, Smw. Z. 14, 4.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, s., balwan (bal. balwan?, jav. bunglon), z. saratah.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, verb. v. sàrathi?; sumaratyàkèn, de belangen v. U. M., B. Z. 53, 15 (nagjanin, manjidajang), Z. 83, 5, vgl. srati II.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, s., voerman, wagen- of olifantenz. menner, R. 7 Z. 12, 25; 22 Z. 4, 7, Br. Z. 15, 31 (pangorèg), ald. 36 (daruki), Sm. Z. 11, 2, Z. 5, 5 (sangangorè'gi); sàrathining gadjah, ádhoraña, nisâdî (b.: de pluralis nisâdinah), hastyâroha; asàrathi, aanh. onder rádjawidhi (djuru wrèg); anarathèni, R. L. Z. 7, 113 (anarukinin), Ws. 28 b.; Mal. 162 (bis), een olifant, Ww. b. Z. 2, 27; njaratnin, *amrèg; z. srati II.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ I., dolong (lamp. kitiq surati); vgl. grati.

II., bal. uitspr. v. sàrathi; lèngé anjèratènin, geen zorg dragen voor iets; njaratyang, ngèntèrang karjané, z. sarati.

𑌒𑌔𑌕, in pl. v. çruta, aanh. onder *śaśsakṣi*.

𑌔𑌕𑌔𑌕, sas. (mal. *sĕrta*), *putri no bañdjur balangĕr, srĕta masisik bañdjur, gliṣ masiram dasida putri*, Tjp.

𑌔𑌕𑌔𑌕𑌕 jav., (vgl. aldaar *sriwiti*), *klipswaluw* (niet algemeen bekend); kleiner dan de *śĕsapi* en houdt zich in spelonken op (Bjw., jav. *dali*; staat in de eerste uitg. v. Gericke's jav. Wdb., maar niet in de 2^e); *lwir sarwwiti, *ambakiti* (z. onder *daja*); *kang sriti agĕlar ing marga angĕlĕk* (*alĕk*) *dĕnira tumingal*, Stn.

2^e, soort v. *atat*, maar kleiner en ook met een roode borst; 't geluid, *srit²¹*, de *atat* daarentegen *tĕt²¹*

𑌒𑌔𑌕, s. (vgl. *çrĕta*; z. onder *druta*); *çrutaçrawâ*, s., eigenn. v. e. kluizenaar, Adip. 9; *Samaçrawâ*, zijn zoon, ald.; *çrutasĕna*, een broeder v. *Djanamĕdjaja*, Adip., *çrutakarmmâ* en *çrutasĕna*, z. onder *pañtjaku-mâra*; *çrutasoma*, z. onder *sutasoma*.

𑌒𑌔𑌕𑌕, s., aanh. onder *âpta*, T. Z. 1, 36 (*çloka*), *sanghjang tjaturwĕda*, tut. 5 b.; Adig. 48 (bis), aanh. onder *upâdhjaja*.

2^e, *hoorbare inhoud* v. iemand's geklaag, Sum. Z. 7, 17, v. e. brief, Ar. Pr. Z. 2, 3, v. e. gedicht, ald. Z. 5.

3^e, s. (*çruti*), *kaçruti, *karĕngĕ; nistula kaçruti*, T. Z. 1, 30 (*nista utjapanga*); *njruti, hooren*, T. Z. 5, 36; *nityasĕnut gati sthiti paramârtha satya subrati bangun hjang uma çruti aminĕng bhuwati*, T. Z. 1, 34 (*satata pagĕh ring laksana puputing*

patibrata kadi bhaĕari uma çruti mawak di djagatĕ); *tanpaçrutti* (sic.), **saniĕiura*; *tanpasruti mĕsuang munjinĕ*, v. iemand, die hevig scheldt. z. onder *tlaktak*; *gusti kĕtut djlantik brangti ngapakapak, munjinĕ tanpasruti mangwangwang utusan, lantas ngĕmbus kadutan tulisĕ tĕbĕk²in*, U. Bll. Z. 1; *tan çroti* (sic.), *niet luisteren* naar eene vermaning, T. Z. 3, 60; *anjruti*, Z. 3, 42, waar tevens *angapi*; *manjruti, *rumĕngĕ, nĕ çrutingku, *sarinĕngĕngku; srutijang, *rĕngwâkĕna*.

4^e, z. aanh. onder *âpomurti*.

𑌒𑌔𑌕𑌕, s. (*çrotâ*), O.

2^e, (*çrota h*), 't oor, z. onder *daçĕndrija*, vgl. *çrotĕ*.

𑌒𑌔𑌕𑌕𑌕, z. onder *çruti*.

𑌒𑌔𑌕𑌕𑌕, s. (*çrotĕrĕ*), *de 2 ooren* (vgl. *çrota*), Wd. 28, aanh. onder *sangkalpâ, açrotĕ tan kĕnĕng pangrĕngĕ*, *Kalimahosada*.

𑌔𑌕𑌔𑌕, s., N. S. 11; *sanggama surata*, Sm. Z. 12, 9; eigenn., B. Z. 61, 2 (*drumâtmadja*).

𑌔𑌕𑌔𑌕, z. *sudĕwa*.

𑌔𑌕𑌔𑌕, s., *karavaan*, hoop reizende handelaars, *ngadagang, wanidja, banyaga*, tut. 22 (hieruit ontstaan 't mal. *sĕrta*, 't geen waarschijnlijk is, als men denkt aan de overeenkomst van *kawan, kudde*, maar ook *bediende*, met *dĕngan*, dat niet alleen *mot* beteekent, maar ook, evenals in 't bat., *gesel, bediende*; 't mal. *śĕraja* zal wel uit *âçraja* ontstaan zijn, door dat het eerst *bondgenoot, medestander* beteekend heeft).

မိတ္တု I., jav. (verm. 't ar. مطر), njrētu, bij de Mahom., met modder en naderhand zeven maal met water *schoonmaken* iets, borden, schotels, enz., wat in aanraking geweest is met iets, als b. v. met een natten hond of wel als men in natte varkensdrek getrapt heeft (ook sund.).

*II., njrētu, Bjw., iets *spoedig doen*.

မ္ဗုဂ္ဂု, suruta, z. sunguta.

မ္ဗုဂ္ဂု, s., z. onder hunglon en çarata.

မ္ဗိတ္တု, çrita v. e. vriend, die iemand aan den kost helpt, T. Z. 3, 20, *mitra, Sut. Z. 109, 5; katunan çritah, *durmitra; da maçritah punika ring i tjorah, *tan mitran tikanang durâtmake; saçritah ja, *ami-lêt; z. sang çritah.

မ္ဗုဂ္ဂု, aanh. onder tilëm.

မ္ဗုဂ္ဂု, çotrakarîna ring swadjanawan-dhawa, War.

မ္ဗုဂ္ဂု, z. onder çroté.

မ္ဗုဂ္ဂု, *surabhi, sulatri en surastri.

မ္ဗုဂ္ဂု, aanh. onder bahwrëtja en rêsika.

မ္ဗုဂ္ဂု, s., z. onder adji, aanh. onder rásîra; Wir. 72, vgl. onder pâraga.

မ္ဗုဂ္ဂု, z. onder sêrtimati.

မ္ဗုဂ္ဂု, W. Z. 27, 6 (çara wiçêsa, astra mawiçêsa, *jav. sarutama).

မ္ဗုဂ္ဂု, s., B. Z. 81, 15 (léwihing purusa).

မ္ဗုဂ္ဂု, sang suratâtma, B. Z. 81, 11.

မ္ဗုဂ္ဂု, s., zuster v. Prêthukirtti, Hw. Z. 3, 5, moeder v. Tjèdya, ald. 6.

မ္ဗုဂ္ဂု, pasarotsot pada tuân, aanh. onder dèngkol, vgl. sêrod.

မ္ဗုဂ္ဂု, s., z. onder loh.

မ္ဗုဂ္ဂု, s. (çrutwá), njrutwa, T. Z. 5; 97 (mirêng); anjurutwa kidung, T. Z. 1, 49, njrutwadjnjaning kakung, ald. 35 (maningêh munjin somahé), 43, vgl. çruti.

မ္ဗုဂ္ဂု, widadari îowok mangkyamu-wus, kakang srêtol mangké, tilarana pondong kami, Stn., b. b. s.

မ္ဗုဂ္ဂု, srêtêlên, Bjw., sandêng'an; vgl. srêpêtên.

မ္ဗုဂ္ဂု, z. onder çrutâjub.

မ္ဗုဂ္ဂု, s., eigenn. v. e. bondgenoot der Korawa's, Bh. 78, çrutâju, Br. Z. 16, 2.

မ္ဗုဂ္ဂု, Br. Z. 16, 2.

မ္ဗုဂ္ဂု, sang suratma (Bs. bl. telkens, wira suratma), eigenn. v. d. schrijver v. Jama, Bs. 8 (jav. guritna?); z. tjitraguptra en onder tjarik en kiri.

မ္ဗုဂ္ဂု, z. onder usadha; tiga ikang purusa tan midjil saké çarira bhatâra brahma lwirnja, pañjakarmma, asîadaçatjandala, mlètja sadtutja (?) ikang pañjakarmma tan tumut ring tjaturdjanma, tan tumut tjandala, kunang tinutnya, dharmmajuddha, krêta kadga, nga., pañdé wësi „palagañtja, nga., pañdé dadap „tjitrakara, anglukis „mura-wañtja, nga., djuru hêng „usada, nga., sa-ratman, jêka pañjakarmma, nga., Rj., z. onder mlètjtjha.

မ္ဗုဂ္ဂု, s. (çrutikânti), eigenn. vrouw v. Karîa? in de w. (jav. surti en

surtikanti en dochter v. Salja); Tjt. sun-
timati.

សិក្ខាឃា, *halis.

ក្រដាសឃា. Bjw., sèmprong.

សាសិ, jav., *genezing*, Adip. 47, z. waras.

សាសិ, z. onder haras en smara.

ស្រុសា en trusa (vgl. tastra), çuçu-
ša, in gedichten meer gebezigd (bakti); çru-
šabhakti, *bhaktyañdjali, aanh. onder
dëlik; gurutrusa, T. bg. Z. 3, 118.

សាសិ, s. (locatief v. saras), *taman,
aanh. onder djamani, alwaar het eerder vij-
ver beteekent, Pam. Kid. Z. 4, 6 ('t proza,
talaga); ri sornyana (v. d. panti op d.
berg) sarasi lunbar, damjaluwang aliwung,
wènya mapawitra sararuhâ kwèh wasanti,
fr. A.

សិក្ខាសិ, s. (locatief v. çirah), Pg. 1.

សិក្ខិឃា, s., z. onder kasën.

ស្រុសា, s., B. Z. 115, 3 (angènaki),
*sarwwabhoga; surasa bhinukti, T. Z.
4, 45 (bangkit jan pinangan); lëwihing
surasa, paramarasa, W. Z. 29, 7, z. su-
kasa en onder wirasa; wé surasa, z. onder
rasa V.

ស្រុសា, s., eigenn., aanh. onder taunga.

សាសា, verb. v. çâstra, vgl. sasra en
wasra.

សិឃា, s., *uttamâ ngga, *tëñdas,
mukha, W. Z. 21, 7 (wadana), sirah, L.
Z. 20, 2, Br. Z. 51, 17?

សាសា, jav., *kampuh sarasah*, *soia,
tjolang (?), aanh. onder balung tikël;

sumarasah v. bloed, Br. Z. 32, 1 (angibëki;
jav. vert. sumarambah), v. lotusplanten in
een vijver, T. b. 22 b.; aanh. onder guwug;
wastranira wungu sarasah, Mal. 322; anara-
sah v. bloemen, Kam. 22; v. zweet, Ww. b.
Z. 1, 127, L. Z. 3, 4 (masasah); narasah
milih, v. de hand eens patroontekenaars, Ww.
b. Z. 1, 113; narasah, *sumaré; nrasah,
*angëbëki; njarasah, *op een vlakte loopen*, de
voeten niet hoog optillende; lunghâtut sisi
mangrarah sahananing sarasahan agëlar wi-
djah², râmjâsrang makarang² harama lèn
harangin agëmikâ wawan taungan, Kk. Z. 39, 6.

សាសា, s., kuntul en lélé, Kr., pë-
tjut, Krsn. Z. 6, 3, aanh. onder naparikša;
I sarasah, *tjakrawâka.

សាសិ, (b.: tarasi), Wtb. 241.

សាសា, s., laras, panah.

សាសា, s., z. onder këñdit.

ក្រដាសា, njërsërin, *bewerpen met water*,
een rundbeest *door besproeiing baden* (Bung-
kulan ngëskësin); z. nglambès, nggë-
bagin en vgl. sorsor.

II., sërsër War.

ក្រដាសា, mësorsor, *bespoten, begoten*;
vgl. sërsër; njorsorin, *bespuiten v. e. pañ-
tjoran*.

សាសិ, turangga djanggi sarsari en pun-
djanggi sarsari, Am.

សាសិ, s., eigenn. v. e. jongen kwar-
tel, Adip. 117.

សាសិ, s., naast ulâ, T. b. Z. 1, 7,
Z. 4, 173; 2°, *een kruipend dier*, salwiring

alaku² dadanya, wdit, lintah, ulá, wlut, saprakára, Wrh. 15; hana ta tirjjak kang tjañdalabuddhi midjil sangké wuriring wula sanghjang, ri sêdôngira krûrarûpa ndya ta, sarisrôpa, pipilika, bahupada, djalo-ka „sarisrôpa, nga., si sarppa mahâbhisâdi, mwanng ikang tan mandi, ityêwamâdi, magêng adêmit awaknya, pinakapatakuting rât ring mahâwisa, pipilika si lumur (ng)tanparâh, kinêlikaning rât ikâ, si bahupada, nga., si lamung makwêh sukunya makâdi ikang kinaha(na)ning wisa, ityêwamâdi magêng adêmit, fr.

မ္ဗကဗ္ဗယ၊, masurâçraya, Sut. Z. 15, 8 mandêwâçraja).

မ္ဗကမ္ဗန္ဓိ (?), anurusuk, jan tan wruha samangkana, tan jogja pinakaguru, wikwanurusuk, nga., II., jan tan wruh samangkana, iku paksa sang sadhakânurusuk, ald.

မ္ဗကမ္ဗန္ဓိ၊, ambêkané sarosodan, v. iemand, die iets zwaars vergeefs beproeft op te tillen, Am. telkens.

မ္ဗမ္ဗန္ဓိ၊, sêsêh, parêkin.

မ္ဗမ္ဗန္ဓိ၊, moeielijkhheid, waarin iemand zich bevindt, een nog niet afgemaakte rechtzaak, v. personen, die met elkaar een zaak hebben; nora srêsôt, *tahalara.

မ္ဗကဗ္ဗဗျ၊, amahat, aanh. onder an-tyadja.

မ္ဗကမ္ဗန္ဓိ၊, z. onder saraswati.

မ္ဗဗ္ဗ၊, s., z. onder brahmâ.

မ္ဗဗ္ဗ၊, s., geschapen, schepsel, Gh. Z. 28, 10.

မ္ဗရီ၊, s., schepping, T. Z. 1, 50; srêsti

lina, Ud. 53, bis; tókwan çrini mukhanya kêwala tamanpawalêr asômu çrêstining wulan, Hr. Z. 50, 13; anrêsti, *scheppen*, Brh. 5; sinrêsti, aanh. onder sapta; panrêsti, W. Z. 23, 12 (pagawé).

မ္ဗဗ္ဗ၊, s., wiçêsa, Kr.

မ္ဗဗ္ဗိ၊, s. (çrêstia), *sang çrêsti, *nagna, R. 21 Z. 2, 24 (s. pandita).

မ္ဗကမ္ဗိ၊, stri hierin ontstaan door verwarring met bhi met *bi, Wrs. 4 b. (jav. en mal. sulastri), *surabhi, *turanggana, *surânggana, vgl. suratri.

မ္ဗကမ္ဗိယ၊, mwanng têkang kuçalâ kamûlanika lâwan parjjangan lèn jaça, lâwan tang magulang² mwanng ika punyâning mahacrostrija, Brh. Z. 1, 15, (çrotija?).

မ္ဗကမ္ဗန္ဓိ၊, s., z. onder sâgara, Ar. Pr. Z. 9; hulun marêng çawané putungku sang korawa, mangkana wuwus bhagawân bjâsa, mur mambhramaga ta sira mari çwasarat sanita (lees marêng saraswân çônita of swanita), mandara kunapa, kapat (I. kalima) lan siksyanira, pratyêkanya, sumantu, pêlawa, djêmili, wêsampajana, pada sirâhawan gagana, namentlijk om de gesneuwelde Korawa's weder in 't leven te brengen, Krwa.

မ္ဗကဗ္ဗက၊, s., B. 2, 16 (hjang indra).

မ္ဗကမ္ဗိ၊, s., nm. v. e. rivier, B. Z. 6, 22; kunang stri bhatâra krêstia, ikang sodaçasahasra ja tika maring saraswatitirtha madyus kabêhnya, kapwa ta siran pasalin çarira sowang², pada ja mulih maring swar-

gga sâtmaka tēmahan widyadhari, muwah prakrētīnira, Swg. 38 (vgl. 't origin. 171), aanh. onder mlètja en djambūnadi.

2°, *de schutsgodin der letterkunde* (vgl. aanh. onder k unang).

3°, T. Z. 5, 109 (110; tjětjěk wadhu); ook sarasoti; sarasoti duta, tjětjěk (vgl. bat. boraspati uit wrěhaspati); onder de offeranden aan die godin behoort een hagedis met nest en eieren van meel vervaardigd; haar verjaardag is Sanistjara manis Watugunung, als wanneer de boeken voor den dag gehaald worden en men niet mag lezen, in den avond v. Sukra tot aan den morgen of in den morgen mēbanju pinaruh, terwijl nauwgezette reeds op Vrijdag de offeranden klaar zetten (z. vooral de aanh. onder sadana en daring); trus sang saraswati, zegt men tot een hagedis, die geluid geeft, terwijl men spreekt (vgl. onder *tjěktjěk IV); ri sampunira bantěn asuruh, ni sri tandjung mangké, kilat tatit asringgani, dēwa sukma tumurun, kakēndjēr tumat ing suruh, kidul kēlèn pinangkané, bagdja krama lawan tuwuh, sarosati (hds. sarongs.) asahuran, tutug bunglon krama tēka, Stn., bnjw., Z. 1, 62, b. b.: sampuné mangké (a)tjaru suruh, asumadya mangké, k. i. asēnggani, d. s. djěng turun, k. t. i. s., k. k. p., krama bagdja (bogdja) lara ngajun, tjětjěk muni asahuran, t. ulun k. t.); katiban saraswati, z. aanh. onder dangdang, vgl. ook widyā 2°; njaraswatēnin, *bevestigen* v. d. godheid; *singgiḥ sang pukulun apang*

kasaraswatēn atur tityangé, bij 't hooren v. e. hagedis; *singgiḥan pukulun apang kasaraswatēnan atur tityangé* (ring) djro sēdahan tjětjěk.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲, tama gawah sarasap, Tjp.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲 I., sarisipan, Anj. Z. 10, 4 (masusupan).

II., sarisipan, zekere *oestersoort?*, Man. Abh. Z. 5, 2, Sut. Z. 90, 6; Gh. Z. 12, 7, vgl. sirisib en kritip.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, sas., *singgan*; v. aardvruchten kētiwongan.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, s., z. onder tundjung, B. Z. 1, 1.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, s., z. onder rambut, Ws. 7, glung, Kr.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, sabsab sumarasyah, Adig. 114.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, eigenn. v. e. widyādhara door Bhīma van zijn slanggedaante verlost, Nw., z. onder purnasandi.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, srisigan, Bjw., *soort rek om koffie op te drogen*; vgl. wantējan.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, njarasab, *vlak bij iets* b. v. v. vliegen B. U. 518, v. e. vogel 397, vgl. asah.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, jav. (z. aant. op de Brātā-judā bl. 1), *susuh; z. onder sarisip.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, gerechten met santěn en ěmba klaar gemaakt, aanh. onder bēkut, b. v. sarosob bē guling, sarosob pusuh, sarosob paja, maar hiervoor tjramtjam meer in gebruik.

𑀓𑀲𑀲𑀲, s., onder de bondgenooten der Pāṇḍawa's, Bh. 51.

II. s., sarawa kalaça lăwan çranti mrôt pada sumadji, Sum. Z. 111, 7.

ꦱꦫꦮ (saruwa), ginoštikang kathâçrăwapurâna dé sang watók pandita, Utt. 63 (jav. hds. çrawja).

ꦱꦫꦮ of surawé, jav. njrawé, *muré; masrawé, *sumambi, *arawis; pusrawé of pasrawé, *awrá, ook pësrewé; kumis-njané olih srawèn pradjurité, *makalatuha rawisning wira (hier zou men bèbèrok verwachten): wonga tali surawèjan, Stn. Z. 5. aanh. onder pidada; wonging madura mangkin asarawajan (b.: sarawèjan) marèng daba, R. L. Z. 4, 89; asurawèhan, Ar. 20; asuwèhan akènkènan saking madura v. Banjak Widé, vorst Djajakatong kennisgevende, dat hij Tumapel met gemak zou kunnen ten onder brengen, ald. (otusan arawajan, R. L. Z. 1, 16).

ꦱꦫꦮ, jav. saruwé, Tjatri Z. 8, tweemaal.

ꦱꦫꦮ, s. (sruwa), Brhmd. 59 en Z. 3. 2; z. onder çruk.

ꦱꦫꦮ, z. onder srawé.

II., z. surawèjan.

ꦱꦫꦮ, srawé; pësrewé v. gescheurde kleëren.

ꦱꦫꦮ en sarwa, s., çiswa, z. ašta-saṅdjanja en onder wrěsakētu.

ꦱꦫꦮ I., brahmana sarwwa²né, gewone br.; sarwwadi? (*jav. sarjadi; vgl. onder sarwi); sarwwagata, s., aanh. onder upalabi; sarwwadarçi, sang pratyakša dènira tumon saloka, sira sarwwadarçi ngaranira, Ud. 27 (vert. v. pratyakšadarçi lokâ-

nâni sarwwadarçi bhawèn narah); sarwamanggala, z. onder sarbha.

II., radja of bagawan sarwa, z. onder wiçrawa.

ꦱꦫꦮ, *lèçya. *silib; amuwus ki gusti panjarikan, akwèh pwa pawuwusira, wkasan modjar pwa sira, inggih punapa ta paglarikang nagarakrama, ling sang pandya, jan ing sastra mêngkèné, jan ing sâstra mêngkèné, malih ta sira tanja, punapa ta paglaring darmmajuda, lah ija, jan ing sastra mêngkèné, jan ing sastra mêngkèné, mnêng pwa kijaji panjarikan, sarwwinira anginang, binuñtjal pwèkang spah, malja sira takon, punapa ta lèkasing atjumbwa krama, lah ija, jan ing sastra mêngkèné, jan ing sastra mêngkèné, mnêng ta i gusti daḥ, lingçyanira nginang, binuwang tang spah, malih atakon, inggih punapi paglaring mahasrada, lah ana, jan ing sastra mêngkèné, jan ing sastra mêngkèné, ndah mnêng kapnètan ta sira kijaji panjarikan, Pam. (lontar) 24, 2, Kid. Pam. bl. 44.

2°, jav., tegelijkertijd; sinarwwi anolih², R. L. Z. 10, 30 (sambil matolihan; *jav. sarja, zooals in sarja nangis, ontstaan uit sarwjanangis, sarwi en anangis, sarja angling, zooals b. v. Ad. 171, is een bewijs, dat de jav. tot een verkeerde scheiding zijn vervallen, de a overtollig zijnde in angling; vgl. *wahu en sarwa; ook 't onzinnig munja is ontstaan uit muni met een volgend woord met het praef. a, munja angarangin in pl. v. muny-angarangin); sinarwi lumaku, levens op reis gaande T. Z. 5, 74.

ស្រី (b., suri); magawé surwi, aanh. onder wung kudu (nggawé pëñtjar).

ស្រទាប់, een kip wit met weinige zwarte stipjes, (jav.? z. T. v. N. I. 1873 febr. 93).

ស្រក្រាប I. (?), asurawèhan maring daha, aparantunan ing madjhapahit, Ar. 26 (verlof vragen?, zich onderwerpen?, om te Madjapahit te wonen).

II., z. surawèjan.

ស្រក្រាប, s., eigenn. v. e. berg, Utt. 29 (Bs. bl., giri rawana nm. v. e. berg, waarop Bhima boete deed).

ស្រក្រាប, s., B. Z. 75, 8 (pañdita), vertaald met talinga, aanh. onder wiśnu; çrawañarakśaṇa, nga., mutjaputjap lawan sang prabhu, hana pwa çèwaka ri sakarōnga (ng 8?), kadyangganing mañdjangan kēna dēning çabda, R. j. (vgl. onder ghrāṇa); sinrawañakēni sakwèh mantri, O. K.

ស្រក្រាប, s., kunang ikang wintang kadi triçūla rūpanya, jèkà çrawañā ngaranya, Ag.

ស្រក្រាប, s., çrawañamāsa, Sum. Z. 27, 15; diwaça çrawañā bhdrawada, Utt. 77 (vert. v. warśāratra).

ស្រក្រាប v. Sidapaksa, Stn., telkens, maar de bet. onzeker, vgl. aanh. onder dimuk.

ស្រក្រាប, s., z. onder Umā.

ស្រក្រាប, s., z. onder loh.

ស្រក្រាប, s., anghing samangkana çrawañja pangutjapikang rāt, Utt. 70.

ស្រក្រាប, sarwa + itjtjha, W. Z. 21, 6 (tan pëgat, srëgëp); alinggih ing sèla sumajana sarwëntja dēnira rērèn, Tjnt. Z. 1,

(*jav. swètja, tansah); gerust, zeker er van zijnde, dat hij niet gezien kan worden, Z. 17, 6;

(vgl. jav. ngètja² nēwarawètja), Br. Z. 1, 14, Z. 9, 9 en 12 (tansah), Bh. 13 (tuhagana).

ស្រក្រាប, z. onder sawari.

ស្រក្រាប, s., wëngi.

ស្រក្រាប, sēriwarni (wēsī, warani) baturé v. e. tēlaga, Stn. b. b., Z. 6 (naar 2 hh.).

ស្រក្រាប, s., R. Inl. 23, 27 (padi kaju!), aanh. onder irir.

ស្រក្រាប, sarwārthasiddha, z. onder buddha.

ស្រក្រាប, s., Sut. Z. 45, 2 (pandita), hrūning anangga kotjapanikang smara ja sing awangi, çrawaka tanpasumpanga hōlō'm bwat asōmu wisaja, Sm. Z. 12, 15; i çrawaka, hangça, R. 23 Z. 12, 10 (i baujak).

ស្រក្រាប I., ben. v. e. groffe slijpsteen, waarop eerst geslepen wordt, daarna op de katēng of lēbonta, *pahuntu (Bjw. srawēd en wordt aldaar op een berg gevonden, die gelegen is bij de dēsa Gambiran en naar dien steen zijn naam draagt).

II., zelden, verb. v. sarawadi, door dit te houden voor een met 't suff. i afgeleid woord.

ស្រក្រាប, z. onder srawad.

ស្រក្រាប (*vgl. mal.; jav. en sund. sarawēdi en z. srudi); mēsarawadi, geslepen v. glas of edelgesteente, namentl. met vlakken, Hr. 3; *balik ikang umulat mūr twasnyā-nārawadi rēmök, Anj. Z. 7, 4 (ulangun manahanya kadi çrawadi rēmuk).

ស្រក្រាប, aanh. onder rawèja.

မုဝါ I., z. rawat; masrawat, *magatra, *mâtra, Lamb. Z. 15, 6, *agatra, Sm. Z. 22, 16; mēsrawat barak, roodachtig; baü masrawat rakta, *ararawat randi.

*II., njrawat, Bjw., met een vrij lang stuk hout naar vruchten als b. v. onrijpe mangga's werpen; ook evenals in 't jav., srampang (vgl. sabat en jav. sawat); z. slèmpong en vgl. bagël.

မိဝါ, masrōwit v. iets snels, 't geluid, *gumulung, vgl. z. srijut.

မိဝါ, z. onder sriutang.

မိဝါ, gestuit als v. d. funnel v. e. stoomboot; z. suwit en suwir.

မာဝါ, z. anarawita.

မာဝါ, s. (sarwwatomukha); tékwan ikang badjramukhabjûha, sarwwatomukha sakâma² gatinya, matanguyau tan kawaran pamûk sang bhîmasêna, Bh. 27 (vgl. 't origin. 729).

မာဝါ, s., nm. v. e. door Bhîsma aangelegde slagorde, Bh. 78.

မာဝါ, s. (terpentijn), kasturi (vgl. criwèsâ).

မာဝါ, s. (terpentijn), kasturi (vgl. criwâsa en wrêksadhûpa).

မာဝါ, s., sinarwaswa ri thâninya, O. b. IV, 5 a.; jan hana pihuta(ng)ning sinarwaswa salwiraning pihutang tkèng hutang patulungan, irikang wwang i pakwan, tan lphakna, tuhun manahura sawwit djuga ja, tan kua patjakou pangiwé', tan pintâna pamli sajub mwang panusur tulis, ald.

မာဝါ, s., B. Z. 1, 25 (sami kinaruhan, salwiring idêp'an); sarwwadjnjatatwa, Sm. Z. 28, 15.

မာဝါ, of sinarawulan en çrina-rawulan of çrinaraçaçih, eigenn. gemalin v. Djoharsa, de dochter van de weduwe, die hij, toen hij zijn land verliet, aantrof.

မာဝါ, surawayan, Sm. Z. 22, 7 (panangsaran, surawéjan), Sum. Z. 11, 6.

မာဝါ, s., çrawyawanâda, Wir. 73; vgl. onder çrawa.

မာဝါ I., eigenn. v. e. pl. in de wereld der schimmen, Stn. *surawajan; z. onder pudak, *asi en malakang.

II., z. onder srawé, wonga tall surawéjan, Stn., b. bb.

မာဝါ, s., wruh ring atitânâgatawartta-mâna sira, sênudjarakênira tan dadi tan siddha, janpânugrahâni, janpanâpa siddha djuga ja, tûtan iningu dèning râmarêna samrêddha, tuwuhnira, mtu tan sapêksa ri kâlaning agarbha, makanimitta tosakni tapani sang bapa, tapa dumadyakên ja, wruh mangadji hanèng dalèm wêtông, sawêtunyan pangutjtjarana mantra, kêçwarjjanimittanyan sarwaga, sarwaga ngaranya, antarhita, tan kinawruhan sangkanya téka, sakahjunya parananya, joga pat lâwan manahnya, Brh. 43.

မာဝါ (in pl. v. surâwa en agni), badawâgni, tanpêndah surawâgni ring gati lanânggôsôngi musuh awarîna sâgara, Hw. Z. 2, 6.

မာဝါ, s. (sârwa bhâuma), z. onder aâtidiggadja en aanh. onder tjampa.

𑀓𑀲𑀓𑀲 (vgl. jav.), **kasarawangan bud-dhingku**, Bh. 17.

𑀓𑀲𑀓𑀲, z. taruwung.

𑀓𑀲𑀓𑀲, **njruwèngang**, *uittrekken* een wapen.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲, s., z. onder lèmah.

𑀓𑀲𑀓𑀲, z. onder awangga.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, s., *godenverblijf*, meestal v. Indra, *amarapura; **surâlayanadi**, W. Z. 31, 4 (Iwahé di kèndran).

𑀓𑀲𑀲𑀲, **njarap**, *grijpen* zijn prooi van verslindende dieren als kaaimannen, katten enz., v. e. tijger, mangsa (mad. id., jav. sarab en z. sandër); **sarap matjan**, *dinëmak ing puhun; **kakja sarapan**, *de groote haai-soort*, die menschen ook eet, in tegenstelling van kakja pusuh en k. kèdjèn.

II., na patjul en vóór linggis, *punaban (?).

𑀓𑀲𑀲𑀲, **mësráp**, *zich reppen*; **masrap ban-gun**, *op eens opstaan*, Swg. Z. 1, 51; **i këtut tuñ masrap**, ald. Z. 3, z. tjakli; **sumrap**, aanh. onder gëlana.

𑀓𑀲𑀲𑀲 I., **njalanang sësërëp**, iemand *uit-zenden* om onderzoek te doen naar iets, dat gestolen is, een dief enz.; **kasrëp**, *gevonden, aangetroffen worden*; **njrëp orta**, *onderzoek doen*; **njrëp pamargin djanmané tjorah wjadin ban-tèng punika**; **njrëpiu**, *bij iemand navraag of onderzoek doen*; **njërëpang**, *naar iets onderzoek doen* 't zij naar 't aanwezen v. iets, 't zij naar 't geen verloren is enz. (vgl. sund. surup en batav.); **tongada anak kasërëpin**, Ls. 87; **tan wëntën masërëpan antuk tiyang**, vgl. rësëp II.

*II., jav., **gring srëp**, T. Z. 5, 6 (sakit njëm); **dadap srëp**, *dapdap tis, Pabr. 71; **srëping manah**, Wrs.; **asrëp**, *tis; **asrëp** (jav. tis), tumitis, Us.; **sumrëpi praña**, Ws. 20 m. (vgl. onder tis); **kasrëp tumon ing nuša angrawit**, Nw. (b.: katjarjjan); **anrëpi hati**, Djpur. of **anrëpi mauah**, Mal. 300, bis., Dpt. Z. 1 (telkens vgl. anis); **kä-srëpan**, Lamb. Z. 12, 3 (kadinginan), *angë-sësan, Sut. Z. 70, 15, 5, 13, 8, R. 7 Z. 5, 74, 76; Br. Z. 44, 5 (z. onder dingin), Sut. Z. 120, 6 (kagaðkan); **kasrëpan mihating kalangwan**, Mal. 303, aanh. onder musuh, Br. Z. 10, 12 (**kasrëpan**, *aangedaan?*) v. e. verliefde, Sm. Z. 24, 3 (kañlanguni); **pang-gih**; **kasrëpan** naast kadurdan, kaprë-tan, kaçrajanan, kawisudan, kamgë-tan, nga, kèdëp tan mongkono, Tjt. 19,

*III., sas. (jav. sëráp, vgl. surup), èng-sëb (mak. saqraq); vgl. bijan.

IV., sas., orta, vgl. tuturan.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, jav., aanh. onder tanggalang; **adji sirëp sisulap**, vgl. onder tidëm; **adji sirëp**, Sm. Z. 26, 11 (a. sasirëp); **sisirëp**, z. onder tjawuk; vgl. rëp en syëp.

2°, vrn. = pulës (vgl. sijëp); **asirëp ma-gëng** (asirëp agung, *ongeveer middernacht*; (z. agung); **sirëp rërëp**, *ongeveer 9 uur des avonds*; **sirëp raré**, z. raré; **sirëp spi**, Dj. Pr. bis; **sumrëp**, aanh. onder padëm.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, jav., h. v. èngsëb (vgl. sërëp III), *W. Z. 35, 14 (sirëm); **salah surup**, *in de war* v. e. dalang, die zich vergist, v. padi *hier rijp en daar jong* (vgl. matak

ujangkët); suba suüd djaul nggawènanng kidung basa bas malèlèh, mwang sastra tani maludih, lijunan salah surup, tani basa tani papuh, kagujonan ban brajané, kidungé twara maünduk, tut. K. Z. 8; masurupan, kiesch en als 't ware h. v. mati; makasurup wulan, * kahënting lèk; sumurup, Br. Z. 16, 12 (ëngsëb ëlëb); djaråkwèh lumra ring hula pangarahing mèh sumurupa, Sut. Z. 131, 11 (uban ibané suba liju bëk di tëndasé to suba pangatagiog mrëtyu); sumurup, in iemands gemoed *dringen* v. d. liefdegod, Sm. Z. 23, 10, in een dood lichaam *varen*, Hadji D. 53; 2° *kruipen* onder een palangka v. e. vogel, T. b. Z. 4, 201 (vgl. mal. suruk); anurupi, is een dood lichaam *varen*, Hadji D. 85; sinurupan, Sut. Z. 128, 2; sinuduk pinrth sinurupan, Z. 127, 2 (siningsé); kasurupan, Bjw., karangsuban (Bjw. ook këdëwan); surupan, iemands *undergang*, Mal. 172; 2°, aanh. onder tambëng; daçadiçya sësë'k mânak mapasurup, van wege de vele pijlen, R. 20 Z. 18, 16 (digdëça ja bëk mapanah masëluran).

ꦱꦸꦃꦶ, vrn. = ngèngès? of plis (vrij onbekend).

ꦱꦸꦃꦶꦤ꧀ of sropèn, (Bjw. sropèn); kasropèn, met vriendelijkheid ontvangen worden.

ꦱꦸꦃꦸꦥꦤ꧀, z. onder çurpa.

ꦱꦸꦃꦸꦥꦤ꧀, s., z. onder pañdita, aanh. onder pùdjá en bhudjanga, v. e. bhagawán, Tjl. 217.

ꦱꦸꦃꦸꦥꦤ꧀, s., aanh. onder surabhi.

ꦱꦸꦃꦸꦥꦤ꧀, s., tut. 17 (vert. v. áçiwiša), lëlipi (*jav. sërpa, bat. sorpa, 'tgeen weder een bewijs is, dat 't bat. de Ind. woorden uit 't jav. heeft gekregen, daar o aldaar ë vertegenwoordigt en 't bat. sarpa zeer goed kan uitspreken (z. onder wrëšabha); angurung sarpa in een droom staat gelijk met amanggih lara pakèrang, maar angandut kittiran met tan wurung suka pinanggih, Hadji D. 51, 't droomen van 't vangen v. e. kitiran putih voorspelt 't vinden v. e. princes, als dochter aangenomen, Mal. c. 22, sarpa apasarpa, Adip. 44 bis.

ꦱꦸꦃꦸꦥꦤ꧀, s., z. susug; çurpanakhá, de zuster v. Ráwaña, R. en Ar. (bal. surupana en zoo steeds, Utt. bal., jav. sarpakana; z. njungi en vgl. onder dúsána); Utt. m., 36, zegt ter verklaring v. haren naam kadi susug djaridjinja, kadi patrëm landëpnnya; 't geen afwijkt van Utt., waar nakha goed vertaald is (R. K. b., srupakëna en swarapandaki, welke laatste nm. uit 't mal. is, dat naar een hds. te Delft of te Leiden te vinden, ook den nm. tjurpanagèj uit 't Tamil. bezigt, terwijl een handschr. v. d. Sëri Rama سراننداكي heeft), vgl. onder suparnaká.

ꦱꦸꦃꦸꦥꦤ꧀, zeker gerecht van speetjes gekookt vleesch, lever of blulang këbo met kruiden; z. sësaté.

ꦱꦸꦃꦸꦥꦤ꧀, s., z. onder minjak; kroñtjadwipa, kinúsa dëning sarplisamudra, i hëngniká, çalmalidwipa, kinúsa dëning ikúsá-

www.libtool.com.cn

gara, i hēngnikā, gomēdadwipa, kinusa dē-ning madyārūnawa, i hēngnikā, kinūsa dē-ning swādusāgara, Bh. 19.

၇၈၂၂၂, iemand, die, omdat hij nog ongetrouwd is, niet mede strijdt en slechts als koeli in den strijd gebezigd wordt; panglé sorpaā pañtjada (?) mangēnajang añtjak sadji, Dj. Pr. (ontbreekt in b.).

၇၈၂၂၂, z. sropi.

၈၂၂၂, s. (sarppana, voortkruiping) en srēpini (jav. srēpani), eigenn. v. e. mannetjes en wijfjes hagedis, Hadji D. 6 b. (Angl. D. 16).

၈၂၂၂, s., sadjēng, Adip. 52.

၈၂၂၂, z. onder çūrppa.

၈၂၂၂, v. de nāgapāça pijl, Ar. Pr. Z. 4.

၈၂၂၂, laūt ija djani pada bangun, né ēluh pēsuan, kapaōn ngēndihang api, ngitungang patjang nguskus, i botoh lara amuwus, srapat² malēbēngan, apang da ēnggalan sēduk, suūd njai né madaār, djalan bwin kapēdēman, Tjrk.

၈၂၂၂, masrapitan, zich verspreidende overal indringen, zooals d. wortels v. zekere boomen.

၈၂၂၂, duister worden na de avondschemering, na zonsondergang duister, zoodat men niet goed meer iemand herkennen kan? (vgl. batav.); njrēpētang, tegen de avondschemering.

၈၂၂၂, ook v. e. woud, *durgama, *hrit, *rusit, *rimbit, aanh. onder laga; laga di sripité, *prang rupēk; gunung sripit.

၇၂၂၂၂, srēpētēn, Bjw., sandēng²an? (vandaar de wangsalan, ngobor tjilik met rijmende toespeling op opēt); kēsrepet, kēporod (vgl. srēmpēd); vgl. srēlētēn.

၈၂၂၂, saripati (?), sanghjang saripati wrēhaspati, Krws. 12.

၈၂၂၂ (?), sumrapitākēn, Wir. 27, 40 bov., of sumwapitākēn?

၈၂၂၂, z. onder açrupāta.

၈၂၂၂, W. Z. 28, 3 (tapsara, wi-djadara), Hariç. Z. 13, 5; surāpsarabala, Sut. Z. 23, 2.

၈၂၂၂, mēsrepsēpan v. e. zieke, die minder van pijn steunt.

၈၂၂၂, s., mawos, madja.

၈၂၂၂, (vgl. sarawung), Sm. Z 11, 1 (lēwih amiçesa), Hr. Z. 2, 13, Z. 12, 3; çurasāra çarapung, Sm. Z. 30, 7 (pradjuritē mawiçesa, makapinituwa); Wir. 58; Bh. 54; de bolleboos der Pāndawa's v. Bhīma, Ud. 84, 112; āmbēk sang sura çurasāra sarapung mamrih jaçrēng paprangan, Hariç. Z. 16, 11 (v. pung, zoodat hierbij te denken is aan de woorden voor man, om 't sterke of groote aan te duiden).

၈၂၂၂, s., Kumara.

၈၂၂၂, s., lotus (lamp. sarudja; vgl. tinarodja); warapadmatjakra hinikētnya pasadjling akūng kēnēng unēng, malungid kinasturi mēlēk wanginika sinarodja ring pupur, Rm. Z. 34, 4; sinarodja, kinēpa ng, Kr.; sinarodjadhikara, Mal. 391.

၈၂, z. onder nodja.

ꦏꦶꦤꦲꦤ, kahinyan saksât hjang narajana ramaksêng çrédja kabèh, Rm. Z. 19, 9 (verbastering v. srédjya; vgl. lokaçrédja).

ꦱꦶꦢꦗ, sridja, z. onder kais.

ꦱꦶꦢꦗ, amisardja (b.: amihardja), *volgen of goedvinden* iemand's zeggen, Kid. Sund. Z. 3, 67; misardja, Kid. Pam. ('t proza misinggih); tan plnsardjdja, R. L. Z. 1, 8; vgl. jav. sardja.

ꦱꦺꦫꦶꦗꦺꦤꦥ, z. soringdjènap.

ꦱꦺꦫꦶꦗꦺꦤꦥ, eigenn. v. e. pl. vermeld op den tocht v. Djajasabha tegen zijn broeder v. Djanggala, Tj. A.

ꦱꦺꦫꦶꦗꦺꦤꦥ, s., aanh. onder jama; Hadji D. 6 b., *mardawa, *gorawa, T. Z. 4, 18 (matwang); R. 16 Z. 8, 2, B. Z. (mamanis); Z. 52, 1 (angènani), *vriendelijk, gastvrij?* Adip. 49 m.; tan sardjawagati, *niet oerlijk, un/air?* bij 't strijden, Br. Z. 17, 12, vgl. ardjawa.

ꦱꦺꦫꦶꦗꦺꦤꦥ, çuradnjana, eigenn. aanh. onder sarik.

ꦱꦶꦢꦗ, z. onder srining, zou madjèngan beteekenen; sridjèng gantjé.

ꦱꦸꦫꦶꦗ, (mad. soroj; z. suri), kam, aanh. onder tédja 2°, sinarusuruj, W. Z. 30, 4 (sinuwahan, sinurisuri); anuruj, Br. Z. 15, 13 (mal. v. Kut. mènjioruj, *kammen*); sinarujan, Z. 35, 12 (suwahn, sinurijan); Z. 14, 3 (kasuwahn).

ꦱꦸꦫꦶꦗ, s., eigenn. v. e. rivier B. Z. 40, 4 (tukad sarajuné); aanh. onder mlétja en mrètársana; wwang krangan sumandâ-

kèn simanya sinandakèn dèning ananda muwah, kasaksya dèning warga tèlu pat rwa, mati pwa kang asaanda tampamajang, hana pwa warganya malakwanèbus, ajo winèhan dèning ananda, apan tan warga ngùni masanda, tan jogja ta pwanèbusakèn (b.: sèn) ikang sùna sasandaning krangan, ngaraning mangkana, kahili ring lwah saraju, Wtb.

ꦱꦸꦫꦶꦗ I., *jav. (saraja, *açraja), *sahaja, v. lieden uit 't gevolg v. e. prinses, Mw., aanh. onder kanwa; mangalih makaçraja, *aminang sahâja; mangistaçraja, den zonnegod *tot zich roepen* v. Kunti, aanh. onder sùksmasraja; hariçraja, z. onder hari; njraja, iemands *hulp inroepen* (vgl. saja IV)?; njrajajang, of njrajanang, iemand *te hulp roepen* om iets te doen.

2°, srana, Us., z. ghatotkatjâçraja.

II., *ongeluk*, v. e. vrouw, die geen kinderen heeft, Tjt. 78, waar çraja, vgl. onder roga.

III., eigenn. v. e. pl. in K. A., van waar sémaga's, die beter zijn dan die v. Patjung en srikaja's; gunung sraja.

ꦱꦸꦫꦶꦗ, pating srèja pating sraju, z. onder aanh. onder salambjung.

ꦱꦸꦫꦶꦗ, in pl. v. sraja en sarja; asri pinèt sraja iki v. Hamsyah; srèja ningali djabang bajl, Am. (z. onder grèmi en sarwi); sinarjja wat (l. sinarwja) sèkar, T. Z. 1, 62.

ꦱꦸꦫꦶꦗ, R. 17 Z. 6, 8.

ꦱꦸꦫꦶꦗ I., z. onder sraja.

II., zelden in pl. v. sarwja, tamènak ma-

www.libtool.com.cn

ngan anidra, sarjjanangis ing paturon, Spt. Z. 3, 1, sang dyah èling ing kōris ri sor ikang karanghulu, lagjènak ing pangkonira sinârjja anangis, ald., Z. 2, 11, sinarjja mupu sèkar, T. Z. 5, 69 (njaru ngalih sumpang, saru ng. bunga).

𑀓𑀲𑀲𑀲, puspasârjja, B. Z. 19, 1.

𑀓𑀲𑀲𑀲, z. onder suri II.

𑀓𑀲𑀲𑀲, s., h. v. matanai en vrn. = katja, *diñākara, *mārtānda, *ina, *arjjamā, *tapana, *haridaçwa, *wiçwakarmā, *tarañi, *bhāsawān, *ngwé, uparaktā, *uśnāngçu, *saptasapti, *wiwaswān, *pūśā, *prabhākara, wīkartinā, *patangga en pratangga, *bagaspati (bhaga?), Kr., vgl. onder kiraña; sūrjjakānta, *rawikānta, *zonneglas, brandglas*; ook srikanta en surakanta; muwah bhātāraminta bhēdāning çarīranira, ri sang bapa, winèhakēn ta sang hjang āditya, çārīra kang (tang?) tambajan ja ta matangnyar tan dadi wwang dumēlwa sang hjang āditya, jadyastun hauēng udajāstamāna tuwi, ja tāpamapagēng abhiwāda namaskarātjaña ri sira, ja ta matangnyā nityasa sang pañdita magawé tarpana, çarīra bhātāra sūrjjāngkēn sāndhja, āpan çarīra bhātāra tatwanira, v. 't eerste lichaam, dat Çiwa v. Brahma verkreeg, Brh. 8 (z. onder aśīatanu); lwir anēmu sūrjjēngdalu madya, aanh. onder pangkalja; masnana masūrjjasēwana madēhaçuddhi, Kam. 7, (z. onder mañdi²); angartjtjana ring hjang sawitah, na een bad genomen te hebben,

fr. A. (vgl. onder anuštāña), asūrjjasēwana, Sut. Z. 29, 8 (angartjana s.; maka ija pon bērhēnti kapada kolam itu mandi satēlah sudah mandi maka sang bima pon mēmudja bajupaksa sudah itu maka ija mēnjēmbah matahari, Pw. fr. 41; vgl. onder çotja, sabataai en dyus); sūrjjabhānu, eigenn. v. e. jakša in dienst v. Waiçrawaṇa, Utt. 28 (aldaar sūrjja bhānu); sūrjjakētu, eigenn. v. e. vorst v. Awangga, bondgenoot v. Ardjuna sahasrab., Ar. Z. 42, 6, aanh. onder anggāraparṇa (jav. Ar. bl. 226).

3e, een geestelijk leeraar, *pangadjyan; ratu sang jang surja, vocatief tot een padanda, Bngkl.; surjandané, gurunira; tjokor surja nida, *guru pada; padañda surjja, tegenov. padanda boda; tityang ngiring raris masūrjja ring i ratu, *ngwang milwagurwa ring kita, Sut. Z. 140, 4; mēsūrja, mēsiwa; sūrjjagraha, aanh. onder śadaśīti; surja dalēm, anak agung; njarjanin djagad v. e. vorst; sūrjjabrata, z. onder aśīabrata; surja ngadég, 2 uswan's op 't voorhoofd onder elkaâr staande; surja kēmbar, 2 uswan's naast elkaâr op 't voorhoofd v. e. paard; wé ring kumbha pasurjjan, T. b. Z. 4, 17; pasūrjjan, 't hoofd van Droṇa, Surg. 45.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, perz. شهریار, Am. (mal. شهريل, jav. sarijas, z. onder b. v. in den naam Kobat sarijas, nm. v. Nursiwan's vader of zijn kleinzoon en zoon v. Amsyah bij N. 's dochter, z. Men. II 344).

ᨀᨁᨀᨁ, eigenn. v. e. vent, die slecht werkt; *njrijanta* v. slecht werk.

ᨀᨁᨀᨂ, *məsrijak*, *tegelijk uitkomen* v. d. padi-aren, in eens droog in tegenst. v. p. tladtad (vgl. mabrijuk); *məsrijak ëndang*, buka sapsapin udjané, zoo b. v. in een bosch ten gevolge v. 't zingen v. d. Alis² idjo (vgl. məkëbjar); *masrijakan* v. e. bloemeregen, Liogg. Pt. 86; *asrijakan bangun*, *tegelijk opstaan* (vgl. abrijakan); *tlah asrijakan*, in eens op doordat er velen van eten; *tëdja ngadëg kukuwung*, *mëndung riris pasarijak*, *tëdja guling*, *rëmrëm sanghjang diwangkara*, Lp.

ᨀᨁᨀᨃ, *məsrijak* v. vallende bladeren; z. bjok.

ᨀᨁᨀᨄ, z. onder srëjong.

ᨀᨁᨀᨅ, z. srëjong.

ᨀᨁᨀᨆ, *krijgsgejoel* (vgl. surak); *masurjak*, *mahja; *ramèn surjaké*, fr: *njurjakin*, *uisjouwen* een slechten dalang, een leelijke dansmeid.

ᨀᨁᨀᨇ, z. onder srëjod.

ᨀᨁᨀᨈ, (vgl. rujud); *mësrujudan* v. d. gang, *mësrojongan*.

ᨀᨁᨀᨉ, *srëjadsrëjod mláib patilup-lup* v. iemand, die den dood door een tijger tracht te ontloopen (vgl. srijatsrijut); *mësrijudan batisé mëdjalan*, vgl. trëjod en tlëmpastlëmpos.

ᨀᨁᨀᨊ, nm. v. Limantarub als kluizenaar.

ᨀᨁᨀᨋ, *pasrijatan i angsa*, *hang-
auada.

ᨀᨁᨀᨌ of *sërwit*; *srijatsrijut*, *wagge-len* als honden door de grubug (vgl. srëjad-srëjod en srajangsrujung); *srijatsrijut knëhé djlé*; *mësrijut* v. d. knëh; *nrijutin*, als 't ware besnuiven een kind uit teederheid (vgl. grijut?); *ëndjék pupu pagarëdab* (né ngurëdag), *kumangmang ngërësang ati* (saäk ugadjëngit), *tangan^o pasojor* (glajot, c.: pagëjot), *pasarijut manjandëran*, *lawëjan* (ma)ngarëbbëgin (nggërëbbëqin), *rangrah limané matakut*, (lèn) *kumandang(ë) mangëmbor*(bo), *aëng(gaëng) munjinnjané një* (né maüdjë)rit, *kumarubug* (pagurubug) lèn *mëmëdi pagurësak* (pagurëksyak, pagurësak), Pan Br.; *mësrijutan pëdjalané*, *qëbrekkig slingeren* onder het loopen.

ᨀᨁᨀᨍ, *mësrejtota* (volgens Raffles Wdl., mal. rijuh).

ᨀᨁᨀᨎ, s., aanh. onder tjyswana.

ᨀᨁᨀᨏ, sas., padma, vgl. sijulan.

ᨀᨁᨀᨐ, *mësrijëp*, *lusteloos* bij zekere kwalen.

ᨀᨁᨀᨑ, v. proestend gelach; *mësrijagan*, *mëbrijagan*; ook *mësësrjagan*.

ᨀᨁᨀᨒ, *tangisé pasarijung*, Bs. bl.; *utusan umungguh maring* (b.: ki rurah dilëm munggabing) luhur, *ing waringin mangké*, *auëmbang pangarah gipih* (parëng klawan sanaknëki), *munl patisarjung* (munji gëndongan asru), ald.

ᨀᨁᨀᨓ, *mara sna srijëng mëlah knëhé*.

ᨀᨁᨀᨔ, *mësrijong*, v. 't gemoed *bekommerd?*

ꦱꦿꦗꦺꦴꦗ of srojong; srajangsrujung, *wag-gelen* als een dronken man; padjalané srajang-srojong plahplih lwir anak panjah, *lumaku mangintjutintjut anasar kadi wwang awèrè' (vgl. srijatsrijut en jav. slèjar-slèjor en glogor (batav.)); djrih njarujung ring kurungan v. e. klophaan, Kid. Pam. Z. 5, 60; njarujung v. iemand, die aan 't omvallen is (vgl. srèndèng); manjarujung, *kasuriring, *kasulujung (vgl. onder gadab; asorojongan v. d. gang v. e. besje, Jsp. Z. 16 (hds. agorojongan; Jsp. agurajungan).

ꦱꦿꦗꦺꦴꦗ of srèjok, mèsrèjong, v. kikvorschen *kwaken*, v. water *wegkabbelen*; srèjokan, 't geraas, v. d. regen, *syuk; ook srijokan, b. v. srijokaning toja, *kusuhning wé; vgl. sijok.

ꦱꦿꦗꦺꦴꦗ, z. srujung.

ꦱꦿꦗꦺꦴꦗ, z. angça, v. 't geslacht der zon, v. Nandaka, T. Z. 4, 24.

ꦱꦿꦗꦺꦴꦗ, nm. v. e. kawi-versn. onder de 14 lettergr. (sasoring patblas), b. v. v. de rutjira, tjandrawartma, wangçastha en praharsini b. v.

ꦱꦿꦗꦺꦴꦗ, s., bijn. v. Hotrawâhana, Ud. 130 (alwaar sañdjaja); onder de bondgenooten der Pâñdawa's, Bh. 79; 2°, eigenn. v. e. vorst, zoon v. Sannâha, oprichter v. e. lingga, volgens een O. op steen v. 654, Notulen Batav. Gen. XXII, maar volgens Notul. XXIV bl. 31 staat er sañdjaja; z. sanna.

ꦱꦿꦗꦺꦴꦗ, Bjw., bladen meestal v. d. banaan buiten op de wèlangat gelegd (vgl. Oost-jav.

aram, ter stopping v. e. dam, waarvoor 't jav. Wdb. éram heeft, mad. aram²).

ꦱꦿꦺꦴꦗ, sèsrëm, een *bosje* v. lidin sedang in 't bovenste gedeelte v. d. pëmadataan gestoken (in 't gedeelte, waaruit men zuigt) om te beletten, dat de schuiver de asch in den mond krijgt; men trekt 't met een draad er uit.

ꦱꦿꦺꦴꦗ, jav., masiram, vrn. = mandus (mad., vgl. sijam), R. L. Z. 8, 13; *lwir siniram, van blijdschap over eene goede tijding, Ww. b. Z. 2, 69; paniramning luhku, Anj. Z. 3, 3 (pabjok, tiba); mèsiramin, pèsiramin, vrn. = mandusin, aanh. onder *dyam; siniraman dèning sèla, R. sas., Z. 11 (ingudjana d. i., sinamburan d. s., ald.); siniraman dèning gunung, ald. Z. 11.

ꦱꦿꦺꦴꦗ I., *surup, (b., sirèp) v. d. zon, T. Z. 1, 47; sirëm² v. d. zon, W. Z. 2, 6 (ri surup, di èngsèb); warûnantrakutjëm kasirëman damar marilumèng, Sum. Z. 123, 3.

II., tasirëmang, sas., *gebaad*; vgl. siram.

ꦱꦿꦺꦴꦗ, jav., *kutjëm, fig. als 't ware *verbleekt* door overtroffen te worden in schoonheid, *geëclipseerd*; surëm prabhâné, aanh. onder wâdhaka en anuwirjja; surëm bulané, ald., anurëmi sitaraçmi van glans, Dpt. Z. 2, 6 (z. urëm, mal. suram en muram); kumram kadi anurëmi tédjaning aruña, Ww. b. Z. 4, 15.

ꦱꦿꦺꦴꦗ, s. (çrama), Wir. 12, 13 (bis; uitdagen?), v. wapens, R. 2 Z. 7, 2 (vgl. mal. en suçrama); açarama gadâ, Br. Z. 29, 18; asrama, R. 16 Z. 8, 2, B. Z. 39, 6 (masolah, *برسرَام* v. e. strijdlustige, P. o. 37), v. strijd-

vaardige dètya's W. Z. 16, 8 (maigël'an, mapadjëg); asramèng lëbuh, B. Z. 80, 26 (masolah di margané; vgl. jav. srama); asrang pada kawigaran açrama³ mabhërawa sèdèng awërö', agjásrang aragaragan açri tanpa bawëranja lurug agul³, lèn tang widjah³ asiwo³ kahangëtèn lalu ja dadi tukar, dan- daprëp awur atëmahan prang ènak apluk silih arug arukët, Hw. Z. 32, 19 en vlgd.; pa- sraman, z. onder pratjarana; 2°, andere naam voor de prigël; asasaraman, Mal. 257 (telkens); mësésraman, een spiegelgevecht uit- roeren v. twee personen met lanzen in een tempel bij 't odalan; asasaraman v. strijd- lustigen sich oefenen, Us. b. 28 en 32.

ਸਰਮਾ, s., eigenn. v. e. teef, den goden toebehoorende, en moeder v. Sâramèja, Adip. 8; waar zij de vrouw genoemd wordt v. Pu- laha (vgl. onder krodhawasâ); bhafâri saramâ, ald. 9; putra lawan sang saramâ, mèdal istri kâlih, ngaran suloma, tèkaroha (?), sang suloma malaki bhagawân pulaha, ma- sunu dambuka pëiak wadon, mangkwa rina- muhan dèning bhutrawa ngaran sang hjang putranda, sèdènguyâmrât, aninghali pûdja- nira mahârâdja djanamèdjaja, aparök lawan huti, ja ta pinukul dèning atunggu bantën (z. onder sâramèja) wëtèngipun malaju mulih karuron, madjar ing sang suloma, jèn pinukul tanpadoša, glëng manah sang s., amalungguh ring sang prabhu, lingira panapi karanipun anak manira pinukul tan- padoša, anèngguh ta sira buddhikrëtta, san- tawirja kadi sang judhistira, sun witjara,

kaja mangsa (?) kadungkapa, lampahé jujuti- ra, jata mohita sang uâtha, modjar anggung- sul, ingutjap jujutira, é ni suloma nora kami amukul ing anakira, amukul si dambuka, sangkané dèn pukul manawa amangan huti, kalingané gané sira anak³ sambada lawas ingulun tau wruh jèn sira anak³ pèruh, mèrang sang suloma, anuli lunga, asuji ma- nahnya, mangkwa mohita mahârâdja dj., wandé dènrâjadjnâ, Tjt. 72.

2°, hond, jakkals, roofdier, T. Z. 2, 7, 8 en 28; ook srama.

3°, eigenn. gemalin v. Wibhîsâna en dochter v. d. gandharwa Çailuša, Utt. 24.

ਸਰਮਾ, s. (çarma?), B. Z. 117, 1 (pako- lih); çraman sañdjata, R. 2 Z. 7, 2 (padjè- gang. paçramajang, tundèn ngèdèngang husan³); phalaçrama, z. onder rëña I., z. srama II.

II., s., çramawârih, z. onder karingët.

ਸਰਮਾ I., z. saramâ 2°.

II., *çrama, boete door een brahmaan te betalen zijnde 8000 bij danda pati en 4000 bij danda malingan, z. aanh. onder gunot- tama (dwidaçawibhâga) en paradah.

III., *açrama; mangun srama, m. kirti, Durma (b., amangun tapa).

IV., B. Z. 39, 7 (tangkis, olah; mal. sirama); asrama, Z. 39, 6 (nangkisang, masolah); masasaraman, aanh. onder lawu.

ਸਰਮਾ, açrama, Djprm.

ਸਰਮਾ, zekere bloem ongeveer als de sroni, maar grooter.

လၢၤလၢၤ, lăwan sirang nrēpatiputra ḡu (sic.)-
rāmabhadra, R. 1 Z. 1, 64 (wani sang rāmā!).

လဲၤလၢၤ, eigenn., B. Z. 87, 2.

သဲၤလၢၤ I., een *geschenk?*, vrn. = pabaāng?
Wtb. III, 26 m., 28 m.

II., $\frac{1}{5}$ v. d. boete, waarvan $\frac{1}{3}$ door den
kañtja en $\frac{2}{3}$ voor de krēta (z. onder da-
lēm), elders meer; tiniban dañda utama
sahasa, bwat gung artha 20,000, muñdjuk-
kana, sarma, gung artha, 4,500, mwah ngan-
tukang sampi nikēl apisan.

III., bbg., marma.

သၢၢ်လၢၤ, kasarimuhan anangkil, Ww. b.
Z. 2, 20.

သၢၢ်လၢၤ (?), z. njērimuh.

လၢၤလၢၤလၢၤ (?), een bijn. v. d. zōn; kadung-
kap pwa babahanira ring pūrwwa, sumēngka
sang hjang suramahi (b., surjja mangi)
ring gupuranira upala bhradja, mungup pwa
sanghjang suramahi (b., surjja mangi)
ring gupuranira wētan, tap bjar, tjumarang-
tjang mangké ring djanapada, wēngi mangké
djro patala, waar Sūrjja met Karña was
gegaan, Krws. 100; hana pwa ja kaparnah
jajah dēnta, kang ma(ga)wēwēhan i kita
sira bhagawān suramahi ngaranya, pada lan
sang hjang āditya, dēnyāndrijani djagat,
ringkana pwa sirātakwana, wruh pwa ja
djroning samudra, lwanya kunang, ulati pwa
dēnta, jan soré hanēng paçtjima, jan hawan
ring madhja, jan èsuk hana ring pūrwwa,
dawuh sapta ring ràtri kadang dēnta, wētan
pwa jajahta, ald.

သိပူဇိၤလၢၤ en panjrēmin, sas., vrn. =
mata; aiq srēmin, vrn. = aiq mata; ba-
srēmin, vrn. = nangis; srēminang, tjing-
kin, aanh. onder dawēk; tulis malik tasrē-
minang, Tjp.

သိၤလၢၤ, s., sugih, kinabananing çri,
Wt. 24.

လၢၤလၢၤ, Br. Z. 10, 17.

သၢၢ်လၢၤ, in pl. v. salimur.

လဲၤလၢၤ, s. (çarmištā), eigenn. v. de
tweede gemalin v. Jajāti, medevrouw v.
Dēwajāni en vroeger hare volgeling, moe-
der v. Druhju, Anuh en Puru, Adip. 55
vlgd., Utt.

၇၂၇ၤလၢၤ, njēmproh v. d. kambēn bij
't verschijnen vóór een meerdere, tegenov.
gantut of pundat; vgl. njrèbēh en lambih.

သုၤလၢၤ, de dubbele *gebreide rand* v. e.
net met groote mazen en van dikker draad
(vgl. slingkad; z. ris en baluh²).

၇၂၇ၤလၢၤ, Bjw., jav. srèmpèt; di
tibani tjumplung tapi tjuma kēsèmpèd baé,
ulingina pongpongan batēk poroda
dogèn.

သုၢ်လၢၤ, War. b., 128; kasuripēdan,
War. b. 41 (jav. sringēd); kasaripēt sukuné,
Djb. Z. 6.

သၢၢ်လၢၤ, jèn matalang lampahing
anak lēnan sok prihé mabañ anjarimpit
(nglēngita ng) glah anak smuné dōlēp³
manjidra angalih katungkul dēn tjolongana,
Djpur.

သၢၢ်လၢၤ. sarèmpèngan of srèmpèngan,

nm. v. e. riviervisch; buka bēboso tēndasé gèpèng, verkl. v. spatán (of spat?), Nw.; vgl. krèpèng en onder impun.

𑄓𑄗𑄙 I., tambah srampang, de viertandige; ook t. rangkēp, tegenov. t. nunggal of t. u d u d, de ééntandige, die om te schoffelen is (mal. id., tag. salapáng, harpoen; vgl. jav.); z. lintah².

•II., z. srawat II.

𑄓𑄗𑄙 II., nrimpōng (?), aanh. onder sadak.

𑄓𑄗𑄙 III., z. onder sèlèmpōng.

𑄓𑄗𑄙 IV., s., asu (vgl. aanmerking onder wáraha II); eigentl. de zoon v. Saramá (z. ald.), Adip. 8, waar hij door naar de offerande v. Djanamédjaja te kijken, slagen kreeg.

𑄓𑄗𑄙 V., jav. (vgl. srambah); sumarámbah (*jav. mrambah, Ad. 171, is eene verkorting evenals mēdun in pl. v. tumēdun), v. rook, 208, 28, Us. Bal. 303 (bis), T. Z. 2, 16 v. e. vloed, Ar. Z. 23, 8; Z. 45, 2; Wir. 53; Kid. Sund. Z. 2, 81; anarambahi v. hoog water (wah), Utt. 39; njrambahin en masrambahan, *arāmpak; kasarambahan, B. Z. 89, 1 (kaljaban, kalumbakan, masrambahan); kasarambahan banju, Sm. Z. 2, 1; v. sawah's, Krsn. Z. 10, 8, kasarambahan takut, Br. Z. 21, 18 (djébén t., kaliputan djédjéh, kasusupan adjrih, katiban gětap; vgl. onder wah); sra(ha)mbahan i pandjak, *ombakanikang bala, B. Z. 42, 3.

𑄓𑄗𑄙 VI., vgl. turumbul; anurumbuh, met zijn velen komen aanvallen, Sum. Z. 153, 15.

𑄓𑄗𑄙 VII., ginajoring kidang sinarambit-ing mañdjangan, fr.

𑄓𑄗𑄙 VIII., vgl. srambah; pasurambjah, *arantajá, z. onder ngrēmbun; masarambjah (b.: njérabjah?) v. haar, B. U. 882; masrambjahan, *mangurambat.

𑄓𑄗𑄙 IX., B. Z. 28, 2 (ampik, ambèn); W. Z. 29, 10 (a.; jav. surambi, tag. sulambi).

𑄓𑄗𑄙 X., masrambjangan, zich telkens verplaatsen v. e. kwaan, nu in den rug dan weder elders.

𑄓𑄗𑄙 XI., sarēmbjong, srēbjong?, Tj. b. Z. 2, 59.

𑄓𑄗𑄙 XII., ben. v. e. patroon; tēngkalung srimbag, met vierkante vakjes en v. zijde; ook bij mannen; kambèn srimbag.

𑄓𑄗𑄙 XIII., een lage soort mand v. ibus, met tatakan don djati, die breed zijn, om 't doorvallen te beletten, om kalk in te verkoopen; ana ngrēngē gumujwa asahur guju sada sēngit lah ta paran udjar tanpambadah sira ring rupa awaké dēngkak lwir kadi sarombong pamor pamaron, Mw.

𑄓𑄗𑄙 XIV., z. onder srèmbèng.

𑄓𑄗𑄙 XV., een mand voor rijst door een mat, die ver boven den rand uitsteekt, omgeven; voor offeranden staat de srēngbèng op een tētèmpèh; de uit ron bestaande voering v. e. wakul (Bjw. srumbung, een van bamboe piramidaalsgewijze gevlochten mand, die ook voor kippekooi kan gebezigd worden, vgl. jav.); njrèmbèngin, een korf van voering voorzien om te beletten, dat de inhoud er door valt.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, njrëming, ngëpil; vgl. ngëngkëp.
ᮊᮧᮒᮧᮒ I., heesch, *hëh²; (munjiné ëmbuh); vgl. srak.

II., *jav. (sarântå sabar), Br. Z. 2, 10 (idju, sërèg), Z. 8, 2 (agé); tan asarag, langzaam, Z. 38, 12 (nora gisu, patlahan); malon tan asarag, v. bezwaarde wagens, B. Z. 44, 2 (tong dadi bëtjatjang), Man. Abha, Z. 5, 5.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., sumrëg v. de menigte, die mee gaat, T. Z. 4, 26 (magrëdëg), Ar. Pr. 64 o. (bis), v. e. leger, 27; sumrëg maring arsa, Smw. Z. 12, 2; sinrëg, inungsëng; sinrëg sinuduk, Ar. Pr. 28 b. (jav. nrëgakën, aanzellen zijn olifanten, Men. bl. 322); vgl. wrëg.

II., of säsërëg, sleutel (Bjw. sërëg, jav. sogok; vgl. jav. sorog).

III., anggon njërëg, v. water om b. v. een pil door de keel te krijgen (apanga landëh); mësërëg ban jëh.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, (vgl. kirig), saragstrig, sarag-sorog; masasirig, *akukud, *umundur; v. 't arab. schrift achteruit gaan, v. d. kulik²; kasasirigang kapungkur, *mundur mungkur (vgl. jav., mënjirik²kan kudanja, P. S., 175).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, kasurugan lara wirang, R. L. Z. 1, 1, Bs. bl.; mangdé sampunan durus pakajunan i gusti ring tityang kasurugan antuk pamisua, kaimur antuk i manah durdjana, br.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, doorgaan v. d. arus (vgl. sund. sërèk), *sarag (vgl. aanh. onder sawir),

legenov. rëmban; sërèg (b.: gëlis) masaüt, Drm. 49; ginëllisakën sërèg, *ënggal wawang, Br. Z. 8, 18; njërëgang, Mngw. en Bad., nggëlisang; Nursiwan verlangende Amsyah te zien, zegt tot Maktal, die den opgezette leeuw gebracht had, èh maktal balija iki, sërègna ki amsyah agé prapta, Am. (Men. Z. 34, e. m. b. agé, gustinira ënggalëna, ingsun angarsa²; b.: kakangamu ënggalëna, sun bangët ngarsa²); nërègëna lumëbëta, iemand naar binnen brengen, R. m. (R. K.: malëbëta); sang prabuh kjankjan nërègëna, de pas teruggekomen overwinnars, R. m. (R. K.: kën nimbaleana); ira ngutus tjai luwas sasërëgan apang gati twara mamilihin dina; sërëgan mangké dënira, tot den ontbodene, ald. (R. K.: sërëga sira dën agé).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, sorog djukung, benaming v. een uswan boven de staart v. e. paard; v. e. titiran, die in het midden v. d. staart wit is (vgl. babar lajar); sësorog, houten schuifkoker voor ongeveer 10 tadjis (vgl. rimpi en krakat); saragsorog, karagkorog en sëradsërod; njorog djukung, een djukung in zee schuiven om er mee weg te gaan (vgl. jav.); njorogang, verschuiven iets van zijn plaats (batav. djorok, jav. djorog, mal. sorong?, vgl. onder tëngguh); sësorogan v. e. schuiflade; vgl. onder sirig.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, zekere vogel, T. Z. 5, 89 (titiran). Hw. Z. 21, 2.

2°, *tabëh²an, W. Z. 28, 13; onder de koperen gereedschappen, O.; aanh. onder karantiga; gënding, unining gubar tabëh, Br. Z.

10, 16 (swaraning gong kënung, swarasing këndang maduk).

ꦒꦫꦁ, sas., garang.

ꦏꦫꦁꦒꦸꦭꦸ I., bantal suñ, Kr., *karanghulu, O., Sut. Z. 79, 3, Ar. Z. 4, 2 Br. Z. 1, 15 (lwir gëlang, lees galëng, lwir karangulu, abantal susun, pudak), (vgl. mal., sund. soort djëmpana); sun këkësé ring suraga, z. aanh. onder ranté; anitihisaraga patarana v. e. geestelijke, Tt. (meer-malen); çri narapati alinggih hëbning suraga marām, T. Z. 1, 39 (surastri); suraga palënan (?). aanh. onder wiwâtjika.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, eigenn. v. e. hofdame, Sut. 58, 9: Injanira (v. Pušpawati) ngaran djajasuraga, wëkaning kasiman, tjaksu ing paramakawi, Tjt. 79 (alwaar djasuraga), 84.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, s., afdeeling v. de Rāmājaña en Uttarakānda (naar eenige brokken te oordeelen, moet de jav. R., evenals de Indische, in kānda's verdeeld geweest zijn).

2°, z. onder wëtali.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ of sorgi, Bjw., (verb. v. swarga met een krama-uitgang, jav. srëgi en swargi), sëriginé sampëjan dalëm.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ (?), daluwaug.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, s. (sragdharā), nm. v. e. versm. (— — — — —), Wrs., R. 20 Z. 17, 14 (jav. swaladara?); op deze versm. wordt R. 19 Z. 7 d. met pušpawarša toegespeeld.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, z. çridanta en onder gading.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, çrigati çubhakāla, War. 19, aanh. onder sambang en vgl. onder gati.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, Bjw., rek om koffie op te droogen.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, njarëgsëg, ter zijde onder 't dansen, schuivende loopen als sangjang's en djogëd's, aanh. onder këtës (in de gënding sangjang, mangundarat mangundirit); v. iemand, die zijn voeten onder 't loopen niet kan optillen, v. de zon ten westen neigen (srëgsëg kaüh; sëng); këna këdabdabang malu, né istri raris njarëgsëg, kapaön masagi idju, puput mamësuaing daär, Bgd.; i sudagnjana njarëgsëg manggawë bantën gupuh, ald. (sich schreppen).

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, srogsogan, eigenn. plaats aan zee, onder Mngw. (op onze kaarten Sosogan).

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, naast pabërës, Sdm., aanh. onder tëgah; z. sëgaön.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, aanh. onder dingdang en vgl. sogol.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, s. (jakhals), hond, aanh. onder sampaj; äswāda en wiwi (vert. v. çwā, *jav. srënggala), aanh. onder garbha en piçita, Adig. 37, *jachthond, aanh. onder purëntah, Hadji D. 24; aanh. onder ikan (vert. v. çwāpada; vgl. onder përuh), Bh. 68 (vert. v. gomāju) en sëgaön; srëgala wana, z. aanh. onder upaçubha; kuliting srëgala pwa ikang ginawë drëti, ja tikä çwadrëti ngaranya, tut. 46; srëgala atjar, Adig. 42; srëgalawiwāha, aanh. onder djaruh.

ꦱꦸꦫꦁꦒꦺ, pasarogop, met lust iets koopen?, aanh. onder pënggak.

ସୁରାଧି, jav., *rabda, *sangkep, *snada, *T. 37 (vgl. *sgëp, sund. sërëgëp, mad. sarëgëb).

ସାଗରା, Bjw., de nm., waarmede Sëmar Nålâgarèng aanspreekt, W. Kap. 145.

ସୁରାଗୀ, kasrëgagan, als 't ware onthutst; sarëgagan v. iemand, die ziet, dat men alles bij hem heeft stuk geslagen, Tj. b. Z. 1, 62.

ସାଗରୀ I., zekere kinderziekte (Bjw. id.; mal. en jav. sarap, waar ook sarab, dat in 't mad. met hoofdzeer vertaald wordt; lamp. sarap, spruw; z. ook sarap); kinderen van onder één maand 7 dagen hebben de stuipen en sterven er aan, s. bangké, s. dongkang (z. tiwang); tamba raré gring makilit sukunya, makyud awaknya, sarab naga ngaranya, Us.

II., njarab, z. ben. onder de nja; njarabin, lawar met bloed rooder maken, 't geen geschiedt ter verfraaiing, want de smaak wordt er niet beter op; pënjrab, het lawar rood makende bloed; vernis v. këmalò sampang over de verf op lanssteelen; 't aangebrachte vernis heet përnis.

III., sukët saraban, z. onder tégil kijuh.

ସୁରା I., v. d. padi verdèr gevorderd dan mluspusin en niet zoo ver als abuk, jav. mrëkatak, dat naast tatas te Bjw. in zwang is (nglijunang ëmbudné; z. lëg en maikut lëlasan), v. e. gerucht ter oore komen v. Jan en alleman?, Tjp. waar surab (?).

II., tarunané srab tumingal, alle jongelingen keken naar 't schoone meisje, Swg. Z. 1,

31, adjak liju; ook verward met srap?, vgl. aanh. onder don; waar sraban, sabarëngan beteekent.

ସୁରୀ I., sëëb; Adig. 55 o.

II., kasrëb, een flauwte v. honger, door de hitte enz. (kantn); T. Z. 1, 57; vgl. papë-tëngan.

ସୁଗରୀ v. vele stemmen, aanh. onder obong.

ରାଗରା, s. (çarabha), aanh. onder tangkilung.

2°, eigenn. v. e. aap, R. 18 Z. 7, 2; 21 Z. 7, 1 (jav. id.); v. e. ouderen broeder v. gadjâksa, Br. Z. 17, 5.

ସାଗିରା, saribaning tapa?, Adip. 52, v. e. knaap in een kluis opgevoed.

ସୁରା, Bjw., laklak mëdjuruh; z. srabi.

ସୁରୀ, jav. (Bjw. en sas. laklak), soort v. laklak met suiker v. binnen (bug. surabhëng); vgl. *sraba.

ସୁରୀ, onveilig door roovers, tijgers enz. of door woeste buffels, v. e. terrein, jav. wërit, Sut. Z. 75, 5, Z. 144, 2 (djrib), B. Z. 67, 5 (këwëh, pingit); ndah srëbjatâkwanularëng garudâtitutjja, Ar. Z. 45, 8; z. têngët.

ସୁଗରୀ I., s., R. 2 Z. 1, 5 (sulatri, suratri, surastri), B. Z. 1, 14 (sunatri) 12; nm. v. e. bloemen uit den hemel, Sut. Z. 78, 1, v. e. vrouw, Adip. 28; vgl. surastri (*jav. surabi en surabija, pudak).

II., s., z. onder sapi; eigenn. v. e. koe, moeder v. Nandaka, die deswegen sura-

bhidja en surabbitanaja heet, T. Z. 2, 5: surabhi putih, 't rijdier v. Ciwa, aanh. onder tumangan (dus in pl. v. nandaka); (vgl. saurabhèja); nihan ta kapituning pātala, jèki kahanan sang surabhi, lèmbu ibu sang nandini, midjil sakaring amrèta katatwanikà, mataugnyan nityà (b. ang)pèhan mahàmèta, nòm samudajani(ng) rasaning prèhiwi, hana ta tunggal lwih ngkàna, katjaritanya midjil saka ri tutuk bhatàra brahma, an sira huwus warég minum ikang amrèta, inutahakènira pwa ja, tumibà ring mahitala, ja tikà tòmahan sàgara, mahàpawitra wèròhnya, jatèninum sang rèsì phènapà, margaaniràn çakti manghanàkèn tapa, tatwanikà pih, pāt kta (b. ikà) susu bhairi surabhi, sinusuning lèmbu dèwatà, kapwàtunggalan sthàna, rumaksang dèça wètan, sang pùrupa (surapà) ngaranira, kidul sang sika (hangsikà) „kulwan sang subhadrà, lor sang sarwwakamadughà, nàhan piñdaning lèmbu dèwatànak sang surabhi, susuning samangkana, ja tikà mori(ng)wwènikang sàgara, pinutèr pwèkang tasik dèning surasura makasàdhuang wukir mandara mwan sang bàsuki, midjil tang soma, hjang laksmi, madirà, hajaputih, çwètattjhatra, manikostubha, amrèta, kuñdaia (kamañdaluh?), makantang kàlakùta, rakwa ta ja lingnikang çàstra puràna, Ud. 86.

᳚᳚᳚᳚, s. (sauraba); atisoraba, Wrs. 102; sorabawisama, nm. v. e. versm., ald.

᳚᳚᳚, bhairi amà sarbhamanggala, s. (sarwamanggala), Krws.

᳚᳚᳚᳚, onder de lekkernijen, Ar. Pr. Z. 18, 20 (kèrang gamèt bulus djènar sorba ndatan kantun gramus lawan liwèt sakalor).

᳚᳚᳚᳚᳚, njrèbèh, slepen v. e. kleed, niet vrij hangende, jav. kèngsrèh; srèbèang abòté mèkambèn apang da gantut; z. aanh. onder sarèbèt en vgl. njrèmpoh.

᳚᳚᳚᳚᳚, perz. mal. (sèrban), hoofdoek of tulband, Smw. Z. 10, 37 (sroban, hoofdbedekking bij Mahom. mannen, ook bij hunne lijken, in tegenst. v. tēlèkong; vgl. onder plètik); Mal. 124, bis, 366; sira sang jang wiçesa, asung paèsan sirèng bagènda jusup, wus sinung sroban dastar, Jsp. Z. 4 (mangké sang paès ing nabi j. puniku, ri sampunja sèrbèng d., Jsp. j.) z. srèbèng.

᳚᳚᳚᳚᳚, z. onder sarèbèn.

᳚᳚᳚᳚᳚, mantri sarabhàra, Adip. 38, R. 2 Z. 3, 1; Bh. 76; O. K. 3; *sinarabhàra, B. Z. 72, 2 (kaandèlang, makapiniturut), Z. 80, 24 (kaandèlang, kapitlas); pisarabhàran, R. 2 Z. 3, 1.

᳚᳚᳚᳚᳚ I., kang wong sumrèbèkèng jawi, Apkt. (bis).

II., z. onder sarèbèt.

᳚᳚᳚᳚᳚, *pupur, *wida (vgl. hrèbuk; mal. سمرين).

2°, gruis, stof v. koffie b. v. (Bjw. bukan).

3°, nm. v. e. geneeskrachtig roodachtig poeder vervaardigd uit kruiderijen en ingenomen om de buik kèsèd of èngkès te maken (bij Mahom.).

ပျာဘီၤ (?), njabad, *amurang²; mahjun njabad, *mahānasanasar.

2°, K. A., njrèbèt.

ပျာဘီၤ, z. srèbat.

ပျာဘီၤ, angambung gandhaning djama, amèlèk sumarèbéd, (b., sumèrèbèk); Nw. (vgl. jav. brèbèt).

ပျာဘီၤ, srèbédan, *moeilijkheid, waarin zich iemand bevindt* (parikandan srèbédan); mèsrèbédan, *bezorgd* over den afloop b. v. van iets.

ပျာဘီၤ, aanh. onder tjalompong.

ပျာဘီၤ of srèbad, mal. (ar. شرب), zekere zoete drank vervaardigd v. rudjak, gember, sp. peper enz., gewoonlijk srèbad, dat als vert. v. *mrési voorkomt, T. b. Z. 1, 90; bij de bal. niet zooals op Java. publiek verkocht, maar slechts op feesten in gebruik; Bjw. pokak, Soerab. pokaq (tag. salabát, mengsel v. water, honig of suiker en gember tegen de hoest ingenomen; zoo ook s. nanas en s. kwèni, wordende 't vleesch v. d. vruchten met water en suiker vermengd); kang kinárjja srèbad, wwawahan kang sarwá manis, kadi rèhing ambrém kukuséna, wusning dadi, kmotjor ing arak api, lawan wahning dalima, papagakéning wawangi, èrgulo, kapur, Nt., vgl. onder gunung.

ပျာဘီၤ I., z. srubut, *het druk hebben*; z. sèpèt.

II., Tbw., sanggaita.

ပျာဘီၤ, tjupar.

ပျာဘီၤ, srèbèt, v. e. land, dèsa of

subak, waar alles in de war is door onderling getwist (z. buùd); njèrubut, *onzeker* v. d. uitslag v. e. gevecht tusschen twee hanen; mèsrèbutan, *in de war, onherkenbaar* door verwarring?; pasurubut, v. e. troep menschen, die iemand komt zien, aanh. onder sambada, vgl. abab.

ပျာဘီၤ, laag afhangen; njarèbètang, *laten slepen* 't afhangend kleed, zoodat men moeielijk loopt, *op den grond laten slepen* saput of kambèn, zooals kwasten doen, of zij die vóór den vorst verschijnen (toen hij de godheid zag maka ijapon sigèralah مغورنكي basahanja, Pw. fr. 71, vgl. onder lungsur, vgl. batav., vgl. jav. sarampad?); ngòlah saput abidang, témon² di djani, suba buik masi ija (b.: ija djwa) sarèbètang (b.: sarèbèhang), Pan Br. 9.

2°, *dekkleed* onder 't zadel, slabrat?

ပျာဘီၤ, W. Z. 21, 10 (wiçèsa kaga-gaòk, karèsrès wiçèsanya), Bh. 74, 76; Hw. Z. 18, 3, Z. 48, 7.

ပျာဘီၤ, z. onder kasèbsèb.

ပျာဘီၤ (sarwwadjnjána); kasar-bwadjnánan, aanh. onder wisardjdjawa.

ပျာဘီၤ, s. (saurabhèja), z. onder sapi, lèmbu; z. surabhi.

ပျာဘီၤ, s. (saurabhèji), eigenn., Adip. III.

ပျာဘီၤ, ben. v. lange buizen, die vóór gesloten zijn en op de wijze v. e. hemd worden aangetrokken (eigentlijk kleeding van Mahom., Bjw. klambi sorong).

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀, z. aanh. onder gëdog; srëbab sinulam v. e. kampu (vgl. sanëbab), Mal. 157, 306.

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀ I., smi, Kr., vgl. srëbëñ, z. onder sroban; sësërbëng, panganggo (maar de tekst heeft sësëringën), Mal. b. 2, (bis), 5, 44; asësërbëng willis, Was. 25; Ar. Pr. 72 (vgl. 5 mal. ged. 97); ri sampunja sërëbëng dasar, Jsp. j.: v. haar?, Ws. 8; asësërbëng ron, Mal. 203; jaja sësërbëng v. e. menigte, 119.

II., mësërbëng, mëkrëbëng.

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀ I., een muilkorfje met gras voor runderen onder het ploegen om te beletten, dat zij grazen; bij paarden onder den bek, zoodat zij onder 't vervoeren loopende kunnen eten (z. kroñtjo); njrobong, een boom met papah's en dorens; njrobong dëwëk, zich onkleeden uit nederigheid?

II., Kl., sanglup v. e. bëbëdilan (te Pabëjan suwër ëmbo'an, mak. sarombong).

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀, s., eigenn. v. e. kluizenaar, R. 3 Z. 1, 9; 24 Z. 6, 1.

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀ I., jav., Us. Bal. 282, 280, verdampes v. water, v. e. nieuwe pané, waarin 't water minder wordt, v. e. vijver, die 't water niet inhoudt, daar het door den bodem wordt opgeslurpt, (vgl. sund.); z. tëmbag (ndinalima sapukah); njarang, z. aldaar, 2° nm. v. e. bhüta, Bs. bl. aanh. onder bëgal.

II., mal., vogelnest als handelswaar of spijs der Chineezen; z. daja.

III., kpuh sarang, Lamb. Z. 15, 3 (kpu

rangdu), nm. v. e. boom in de doodenwereld, waaraan zielen v. zekere soort zondaren hangen, Adip. bl. 11; sarangan (lees sangaran?) Wtb. art. 174.

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀, jav., h. v. barëng; *ahëm; sarëng ring, *sërëng i; sarëng sami, h. v. adjak makëdjang; masarëngan ring, sinarëngan h. v. sëbarëngan, *madulur; kasarëngang, *pinolat.

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀, jav., h. v. saip, Us.; njaringtu, uit iets kiezen, 't bruikbare er uit nemen; nugësin?, vgl. sarung III en gahangan; wong sinaringan, v. keurtroepen, Ww. b. Z. 2, 25, Kid. Sund. Z. 1, 59; wangça sinaringan, 50, 31, 42; tok tan sinaringan, aanh. onder wawar.

ꦱꦫꦺꦧꦸꦫꦺꦤ꧀, z. saung; *sarangan, schede v. e. dolk, Sut. Z. 39, 4 (warangka), Br. Z. 45, 2 (orangka, w. vgl. onder pariwara); saranganikang patrëm, Sum. Z. 79, 3.

2°, fulp in de sabuk, om geld in te doen, of saung, een roep gegleufd hout op 't scherp v. e. timpas gezet, om zich onder het gaan niet te bezeeren (sas., ulës; tag. salongan, koker v. bamboe, z. blungbung); dluwang sarung v. geklopte boombast; in zakken hiervan verkoopen de Mandareezen hunne sarong's; bij de bal. aan de wada h; sungsang sarungin bañ sarabut, aanh. onder tjalompong; kasarungan wëngi, B. U. 632.

3°, Smbr., peperhuisvormige zak, waarin duk, om het water er door te zuiveren; z. saring.

II., vgl. saru; njarungin, in de war, van

streek (sund. kasarung, z. paling); kasarungan, in de war geraakt door een verkeerd geschreven woord.

III., sinarunganing sakwèhnja, *pabandung i prasama; gënding luwangé manguŋji, saron manganjihanjih, sarungin kidung pamungû, ramé asir mangajon, Tj. b. Z. 2, 84; lëmah lëmëng magong^{an} gënding luwangé manguŋji, tjumangkirangé mangajou, gëndèr angklungé narungin, lèn kidung wargasari, pèlètan sami mamungu, lèn damar pakañtjorong, lèn lobakan warawiri, kagèt sampun, sinah kangin galang tanah „kudyang tani magèlohan, palmunan suba titib, undang^{an} marèrod, masèluran luh mowani, akuda ipun mangkin, babaktan tamjuné rawuh, mèntigèn ring wan polos, njimpènanng sèbèt nanggapin, sangkan garus, gawèné tampèdinihan „dadong tarung mangitungang, mèntjukur barèng nimpalin, ndabdabang bautèn panggèpok, ring dalèm kahjangan çakti, sorohan bautèn sutji, unjañ djènukan sampun, tumpèng guling asoroh, dané kètut baljan bañtjik, pakan kètut, ugèntèrang rarlis ñdjalanaug „dané kètut panarukangké pa-tjang njaksijang sami, sarèng ring dé njoman bèlong, marèrod sampun mamàrgi, madjinah wulung talli, tumpèng gulingé di malu, lèn angklungé mangajon kèndangé saling tjan-dètin, sagèt rawuh, di kahjangan dangin sèma (volgt op de aanh. onder kumël), aauh. onder sontèng.

IV., mak., benam. bij de Mahom. v. d. kambèn rambèt.

ᮊᮧ (?), tan çrang sişikèn tan puri^{hana}, O. (1020); andere oorkonde spelt srang.

ᮊᮧ I., asrang, Sm. Z. 23, 7 (masarèngan), Br. Z. 17, 4 (sarèng, djram); asrang amalaku, dringend versoeken (meè te mogen gaan), Br. Z. 44, 8 (srèng); Z. 24, 3, Z. 16, 16, Z. 10, 8, Z. 8, 8, Z. 5, 3; asrang lan gèntianing hasta, Mal. 170; sumrang, Z. 21, 11 (sambèh); sumrangsrang, Sum. Z. 10, 17; anrang, tarten? (vgl. onder sor), Ar. Z. 39, 2, 1, T. Z. 5, 65; Bh. 2 m.; Adip. 115 b. (vgl. mal); anrang djuruh, Ar. Pr. 31, 37, 53, 56 (z. onder kusuma); anrang çridanta v. tanden, Br. Z. 32, 2; anrang tulis, een beeld uitdagen in een wedijver v. schoonheid, Mal. 333 (vgl. anrang wulan als eigenn.); sinrang, B. Z. 37, 32 (sinrèg); çrinya kasrang, door de maan, R. 7 Z. 4, 1; sor ja kasrang ta dènya, ald. 13 (kasor ida sami ika olinnya, adah ika osah olin ja); jan aparahwa kasrang ring musuh, War.; pasrangning syandana, Br. Z. 9, 7 (sritan rathané, madèrèk² r., pasrit r.); lakwing balâ srang^{an}, om het zeerst, Smw. Z. 1, 25.

II., sèrangan, eigenn. v. e. pl. of riv. in Daha, Was. Z. 1.

III., sas., odjok, z. onder odjog.

IV., z. onder sèdang.

V., z. onder çrang.

VI., sëmèrang, z. onder asang; alawas pwa malih sumrang aksi pwa sang putraka, amuwuhi pèkikira, awètu smara lumrèng pa-

nen, Pam. 6 (de Kid. Z. 1, 96, waü sumrang mrang aksi sira rahadyan, sajan awëtu manis, katara ring tinghal, kalih tan sama², apëkik ajang angrawit, wjakti ta sira smaramürtti pinalib); lagjanwam² durang sumrang mring aks, Kid. Pam. Z. 4, 1731, vgl. onder tambirang.

ꦱꦫꦁ I., jav., kdö', Anj. Z. 5, 4 (mak. särang); B. Z. 3, 9, *srang, Br. Z. 44, 5 (vgl. *surung); v. iets houden; srëng en misërëng, maswi; basrëng pakajunan ida, srëng pisan tan kajun ngaksama mëlingka agungané tan llwëh kahjun, kasadyajang pisan nanguhin pangristan l taksaka v. Pariksit, geen vergiffenis willende vragen, Kid. Adip. Z. 1; srëng amidl², *sterk er op aandringen* in wetenschap gesteld te worden van dat middel, Hadji D. 14; srëng mahjun ngáula, Z. 24, 8 (*manatpadáswi); mãsrëng, aanh. onder *antëb; anrëng manganggul, Z. 40, 3; anrëng amidl, *aandringen* om iets te hebben b. v. l. 15, 9; mahânërëng, H. Z. 48, 8; sinrëng v. e. mantra, Adip. 44 b. en m.; Ar. Z. 59, 7. Ar. Pr. 53 b., 71 b.; Hadji D. 22 m.; B. Z. 95, 14 (kadrëng); sinrëng, *kinëdë'; sang sinërëng, *sang siuwí; njërëngang, *maswi, R. 2 Z. 2; pinasërëng, *kinëdë'; kapinërëng, winlas harëp, Anj. Z. 5, 2; maätur misërëngang ring, *bij een vorst aandringen om hem over te halen, vergiffenis te vragen*, Kid. Adip. C. Z. 1.

II., srëngën, jav., als subst., Was. Z. 2, 19 (srëng tan sipi²), 30, *krodha; R. L.

90 (bis); tan kataman srëngën, *akroda; vgl. sund. kasërëng en z. kasëngën.

III., sinërëng, z. onder dëmak (misschien aan 't mal. sërang te denken).

ꦱꦶꦫꦁ, jav., h. v. pëpës (z. tjëhtjëh), *titir; *asring, Sm. Z. 28, 10 (titir), B. Z. 3, 12 (ngëtjèh, titir), Z. 10, 4 (milih, njëptjëpang), Z. 4, 5 (tjëhtjëh, m.), Br. Z. 22, 4 (tjëhtjëh busan²); sringang ngënain toja.

ꦱꦶꦫꦁ, masërung bau tikëh naast maku-üb ban t.; mësrung antuk tëmbok, enz.; njrung raga v. glans, R. 5 Z. 5, 15; njrung bëdëg, met papier tegen den wind; anërung mëngës katon rinya halunja nirwa pinangan ing luwak nukësma hanjldra ring dalu, v. d. salak, Wit. 27; anërung, een djambu-boom, Ar. 4 (sërung, sas., angas; njërung, ngangas, evenzoo in de Djoarsa, nulja ngambil witning pilang, witëng sabo dën sërungi, om die in den boom zat, te beletten, naar beneden te komen); sinërung mirah v. e. landëjan, Mal. c. bl. 11, z. onder sëru.

ꦱꦶꦫꦁ, sada sirang en manjirang, *sumirang; sumirang, B. Z. 6, 9 (manjëmbah, sada sirang, manjiraug); mëpëndëm sumirang, *te zamen sterven* in een pëtulangan, v. e. vrouw in mannekleederen?, Kid. Sund. 52 (mal. Pandji of Kuda sumirang, nm. v. de Radën Galuh v. Daha, toen zij door Kala in een man werd veranderd, Tj. 8, 236); mëpëndëm sumirang, eene bijzondere wijze v. mësa-tya, namentlijk 't sich doorsteken eener vrouw bij 't aansteken van den brandstapel van haren

man, vóór zij den geest geeft, maakt zij met 't bloed een tjundang op 't hoofd en de schouders, 't geen basma heet, *mapatrém; apóndém sumirang, Mal. 171, saluwang péndém sumirang, Mal. C. 2 (vgl. jav. tunggil tjémpurung, ed. v. D. bl. 80); anirang, B. Z. 6, 21 (manjirang, nglaut); amrih anrang anéngah maréng rana, Br. Z. 23, 1 (vgl. hat. sirang?); dodoté botan tuban tjinurup sinirang ing pingir, Ww. b. Z. 1, 96 (vgl. jav. sédangan); paniranganing wuwus, bij 't overgaan tot een ander persoon in het verhaal, Ar. Pr. Z. 1, 4; ana paniranganing wuwus, Tj. A. b. 6 b.

II., njirang, njémah, njirang, punapi anak péranda, wéntén kakah burik tjungih, lyaté sirang badil séngkok, nawi lali sané dumun, méka wadja sédék arang, kurang kunjit, taluh sikapa sdék ilang „tjéjtjék kébo sampi djaran, nguda tjélang lémah latri, njèn mangédjangin méka, ida gédé duka murub, tamjuné katah mabrijag, mangédékin, ida gédé maéségan inggih ratu jang padanda, sampun duka tityang miskin, tityang tambét matur tjotjok, i ratu nugra wong dusun, nawi iwaug atur tityang, boja malih, tityang sabuhin watjana „ida gédé ngamros duka, kéma mulih iba tjuwil, i bungkling bangun mésuäng, ida gédé kéniak(kémik)kémuk, sing tjingakin (tjatjingaké) katon njirang (sirang) ngraséng ati di linggahé bélotanga, Bngk. 26, vgl. sérang en njémah.

III., sirangan, Bjw., hoekkeper v. e. ge- bouw, Vr.

IV., mllané lówh (ka)sakti, sang nata ing nusantara, didé djalma kadadiné (sadjatiné), amung sadjarahé ngélang (sang nata n.), adjal kamilani(rè)ka, (apan) papudjan sang prabu kéndit brajung (brajung) prawira, pandadining (dadiné kang) ari², wontén déné (ning) kang sanunggal, gétih punika dadiné (ika kang atuwa dédé), (ma)pan ija dadining kakawah, awasta malang sumirang, awang² prénahipun, anitih naga djalma, punika (ing)kang bobotohé, pan sanakira kang tuwa (ing sanaké sadaja), ja iku kang pamongmong (ija ing kang amomong), kang aran m. s., anitih (anunggang naga djalma, mila sang k. b., pan sakti(né) kaliwat² (lintaug²), tan dané puniku malih (darbé pusér saug adj), tau wontén bra- dja tumama, ikang satampak (tan tédas tapak) paluné (paéndé), norana pasah sang nata (kang aua kang nédasana), salami- uira (lawasé) gésang, tau katingal (wuni- nga) gétihipun, wontén déné jèn ajuda „ga- gamanipun saligi, pillih ratu ikang nangga (kang nangga), anadahi suliglué, mila (ratu) n. (kawéntar), kasab (pan) kadjauaprija, (a) maréntah samja (kang para) ratu, balané tanpawilangan, ikang kinarja (pé)patih, réké patih djaladara (ki tuménggung djalan- dara), nénggèh gétih sadadiné (ija kang dadi pépatihé), anging ni (anénggih) déwi ambarawati nénggih (ta) dadi ning boñjah (né botjah), déné raka (nanging duluring) sang prabu, pupudjané ikang rama, ana ta diné kang (wontén diné

ingkaug) sawidji, dadi ning (né) kunir lan wélad, awasta pun kala djonggal, rupané kadya (pan awarna) sarpa, tingkahé tan katingalan (agéng tur anjiluman), djroning bumi prénahipun, pastiné réké ujangkala (pan iku langkung prawira), Djb. Z. 1; kuwatipun bagindamsyah (saking kuwaté djajèngrana), bangét pauémpuhé punang suligi (ija saking sangété ingkang njuligi), pun sókar diju mandékung (adéngku), sakunya mañjing ing lémah (papat pisan), kuda rébah aglis ngadég amir sampun (tiba kantaka djajèng satru), sinawut déné (ing) sarpaboga, sukunira bagiñdamir (kala djonggal kang ngémbuli) „gumétör ta angganiira (sang djajèngrana), parisé wadja sigar (parisiné lëbur) dèning suligi, anaratas tókèng (këna) baü, tjàpé anging tan pasah (djimpé kang puang asta), m. s. amumupuh (amëtjut) saking pungkur (lurah), pinëtjutatan bagindamasyah (pinëtjut sang djajèng rana), gumétör tiba alinggh „(sorak) kang surak lir pëndah ampwan (gërah), u. maja arsa tulung (nulungi) adjurit, (a)nulja waü pinëtjut, déné ki (daténg) m. s., kasaripët (kësrimpët këna) sakuné u. majëku (rubuh), rubuh kakasang rinëbat (binëkta maring awijat), (kl) u. m. tan (datan) éling „sampun kni (wus këna) kasangira, u. m. wus binakta tumull (waü katut manginggil), m. s. mabnr, mulak ing awang² (pan kadya kilat), u. m. tininggil waü djinungdjung (gurit wësi lir glatik dën goñdal ulung), nulja datan

pantara (anulja g. wadja), u. m. binanting (binanting saking wijati) „tiniba (tumba) ing gunung wadja, pan kadjapit (këtjèpit) u. m. (da)tan éling, nulja tiniñdihan (dèn tiñdih) watu, dénépun (daténg) m. s., amir amsyah alumpuh dënnya prang tju-tjuh (djajèng r. kapupuh salira lumpuh), rinëbut ratu prawira (para nata), dadya lumpuh bagindamir (l. sang djajèng pati), ald. Z. 6 (de varianten uit jav. Rng). ² ² I., pinggir siring, O.; tēpi siring, O., Wtb. III 13 o., Am. Z. 4 en ook Amd. j. en R. sas., telkens (jav. tēpis wiring, ook tēpis hiring, jav. Ar. 41, maar wiring is wel 't mak. biring, 't lamp. en bat. biding, mad. pinggir siring?); sasiring, een strook? v. e. kleedingstuk (vgl. mal. en bat. siding); zoo ik sterf, moge ik een kleedingstuk (ulës) worden, sasiringan (al was het een strook of rand) masan sluanmata, W. Z. 31, 7 (tanpasaha, saparan).

II., nir siring (z. onder nir); datanpasiring, T. Z. 4, 23; lèn² sangké srarjuttara masiring ari (alle hds. aring) çwëta munggwing rathâbhrâ (naar een jav. hds. kan men in pl. v. munggwing lezen çangkèng en deze lezing wordt door eene bal. vert. bevestigd), Br. Z. 9, 7 (ljauan ring dané sang bhumiñdjala masarëngan ring sang ç. magnah ring syandana sutëtja, maljan²an sang wara çangka dané sang littara masarëngan ring sang çwëta mungguh ring syandana né dumilah); aniringi, evenaren, Sm. Z. 27, 7, T. Z. 6, 8, T. Z. 6, 8; tan

hana haniringi, Mal. 532; tan ana njiringi, *noranghirib; siniringan i djrah hungning mrédangga, Br. Z. 9, 10 (kasarëngin madaksi (?) swaraning gamëlan); siringan, wederga, Sut. Z. 17, 4 (sangir. sihingë).

III., masiring, matakon; njiringang, nakonang; njiringang ipjau, omtrent een droom uitsluitel vragen; mëstringang, pësiringang, iets iemand laten zien om te weten of het goed is b. v. een parikanda, opgesteld door iemand, wiens kunde men wantrouwt; tampak string, eigenn. v. e. pl. door Gjanjar op Bangli veroverd.

IV., siringni gaganya, Kk. Z. 29, 8; milké sumiring (fout in pl. v. sumirit?), Ws. (driemaal).

ᲙᲗᲗ, nm. v. het teeken, dat, evenals de jav. lajar, een lettergreep met een r sluit; de medeklinker, die er onmiddellijk op volgt, wordt verdubbeld; v. daar sardjana, *jav., in pl. v. sadjdjana, daar men dacht, dat de verdubbeling door een surang was veroorzaakt; 't geen soms ook plaats heeft bij een medeklinker, waarmee een volgend woord aanvangt; moet in vroegeren tijd op Ind. wijze geschreven geworden zijn, zooals te vermoeden is uit sommige fouten in de hds.; amasang darma in pl. v. damar, z. onder umir.

ᲙᲗᲗ I., (vgl. sërang), Adip. 21, amuk, L. Z. 16, 2; përang ramé sëlång surung, Was. Z. 2, 25; kasurung, R. 22, Z. 3, 29 (karodjong), 18 Z. 8, 18 (kšësëh); kapaturoné masurung, i lungarsa (de bruid)

maluku, i singhasari nuronin, Tj. b. Z. 2, 68; mësuring, gesteund op de handen v. iemand, die niet meer kan loopen (masongsong), mararampa met zijn velen v. e. zieke (gongsong); anurung animbat, T. Z. 2, 11; anurung, L. Z. 25, 10 (manjësër), Was. Z. 2, 25; Br. Z. 29, 1, v. e. stortvloed, H. Z. 38, 1, maugsëh, L. Z. 16, 5; pamulakaning gëtihnya ri dadanya bhisaña niranaradröng anurung, Rm. Z. 47, 6; pada maganas lumangkung anurung saké kiwa tumandang amrih asusun, ald. 8, aanh. onder asë' en ngidingidan; manjurung, *manjuñdaug, njurung pamëkölnja, in den strijd hun hoofden in de vlucht medeslepen; njurung, een lijk naar 't kerkhof met zijn vieren of vijven, v. onder vasthoudende, opbeuren, z. pëpaga; anurung kasurung, H. Z. 38, 14; R. 20 Z. 16, 5; surunga, *inusungusung, sinuñdang; surunga adjaka liju v. d. mieren hun bëgotol; sinurung, Br. Z. 13, 20 (kapisërëng) en 31 (z. bal. vert. N°. 3), R. 20 Z. 15, 8 (kasëg); sinurunging wong, T. Z. 4, 8; njurungang juda, 't gevecht met kracht doen plaats hebben (muludang).

ᲗᲗᲗ I., njërang, hellen b. v. v. schrift; vgl. sirang.

II., sas., atat in onderscheiding v. pëkat; sërangé sami padonga, tjuriké ulat ngëndëhang, bij den dood v. Puspadjagat's zoon, Lmb. 24, eenige regels vroeger atat.

ᲗᲗᲗ, mësir sorangan, nm. v. e. Mahom. staat, Dm.; vgl. onder sundusin.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ I., v. e. vaartuig naar beneden gaande (ng ət ət b ət n a ng), v. e. waar, die bij groote hoeveelheden naar elders gaat, zoo b. v. van de koffi; njerong millihan kadi tjakra padati, Kid. Br. (Br. Z. 12).

II., z. onder srəbjong.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, vgl. jav.; (giginja təršringa səblah misəjnja di mamahnja, v. 't afgebouwen hoofd v. e. verschrikkelijken vijand, Tj. b. 55); sumaringah, Sut. Z. 113, 6 (lě-wih ing tēdja), Dwd. 340 (mal. v. slagtan-den, Hik. Pand. 89).

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ (vgl. jav.), Br. Z. 10, 19.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, eigenn. v. e. zoon v. Ardjuna bij Nagagini, Kuntj.; vgl. surantaka.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, ja pasrəngik sami pada mənjē-dihang, v. d. vogels met Grantang medelijden hebbende, Tjp. Z. 2, 2.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, z. onder sənguk.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, mēsrengkəd, slordig zitten v. kleeren.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, srəngkod², aanh. onder bəngah, vgl. grajahgrəjoh; mēsrengkodan, mēsrengdəngan.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, pasaringkut, aanh. onder tjalompong.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, s. (çrəngkhala), rantaj, z. çangkala, çangkalākāra en onder ajah I.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ (in 't regentsch. Blitar is een district v. dien naam, Dwd. bl. 141); ring srəngat ring madyun ring djapan ring wirasaba, ring gəmbong ring pamajongan, Stn. 39; gunung srəngat, z. onder taksu; sarin srəngat, Srt., silangdjaua.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, sas., djəngis, vgl. rəngut.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, z. onder mrusmus.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, *sahasrāngçumān, ādi-tya; z. onder sasrangsuman.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, sumrangsang matha, aanh. onder sijungan; njrangsang, uitslaan, naar buiten, op de huid werken v. 't bloed, dat iemand de huid rood of zwart kleurt; srangmrang, z. onder srang.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, njrəngsəng, dóórloopen zonder om te kijken.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ (?), bij 't aanvuren v. mannen en krekels, alok², vgl. njəlit.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, njrangap, Bjw., bangras; jav. njəngol.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ of soridj.?, eigenn. v. e. gemalin v. Nursiwan, Prtj. (Men. III 292, djurudjiněm; h. H., bl. 85, كسر زريند).

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, s. (çarngga, nm. v. d. boog v. Wišnu), aanh. onder triwikrama; çaranga-pāça, een wapen v. Krěšna, Ud. 30, z.

*çarngga; çarnggadhanwā, Wišnu, Bh. 60.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, s., z. onder Wišnu, aanh. onder sumbar, vgl. çarnggadhanwā.

ᠰᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ, sas., patjar pətok (bic. surangga, bis. sulangga, bat. haturangga en hatirangga,

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ I., s., horen, T. Z. 2, 11, *tungtung; top v. e. berg, Sut. Z. 51, 5 (tungtung, putjak; vgl. aanh. onder srənggani); z. srənggi²; hjang çrənggamèru, zoo 't schijnt eene godheid, die in de Ar. Pr., toen Ardjuna enz. in den hemel was, Anggapi

naar de kawah zendt en Ardjuna Prėnasih tot vrouw geeft, Ar. Pr. Z. 3, 13, blijkens de W. Ast. Indra; rawiçrėngga, z. onder rawi.

II., kidang djalu, Tjt. 16, aanh. onder sadabidja.

ဇာ၊ I., s., z. onder hatu.

ဇာ၊, s. (gehorend), eigenn. zoon v. d. heiligen Samiti bij een koe, Adip. 29 (z. aanh. onder jathārtha); vgl. krēça.

2°, om 't rijm in pl. v. çrėngga, T. Z?; puñdak angluhuri (angungkuli) srėnggi; hana wwang awjawara, atjampuh witjara, angla-wan wwang apunggun, dèn bėlèt ring çloka, tan atari ring krėta, agėng çabdanya, danđa ika rong èwu, ngaranya çrėnggi, Adig. 35 b. (vgl. onder t a n d u k); dwiçrėnggi, nga., dwi, nga., 2, çrėnggi, nga., sungu, lėmbu asungu roro ja ta dwiçrėngga (sic.) nga., slaat op Çiwa en Umá op één stier zittende, vgl. onder bungas; kála çrėnggi, s. (áršya-çrėnggi, waaruit de árjja çrėnggi, v. Bh. 71 en vlgd. is ontstaan), eigenn. v. e. gehorenden ráksasa, Br., Z. 12, 17; zijn beeld in goud, met juweelen bezet, als gevest v. e. kris voorkomende; sang pratjona marabi wėka sang kėtu, ngaran sang wanauggi, masuta kakalib, pada kakung, ngaran sang çrėnggi danudja masungu, arinya ngaran sang açwawadana danudja awaktra haja, Tjt. 69, vgl. çrėnggawán.

II., s., z. onder lélé en onder waduk?

ဇာ၊, dėwāngga?; surāngga parėmas, Sut. Z. 73, 7.

ဇာ၊, sangghani, Stn.; kadi alun anėmpuh srėngganing parang kalaiatit asrėngani; vgl. mal. Wdb.

ဇာ၊, z. onder lėmbu.

ဇာ၊, s., een hemelnimf, T. Z. 3, 68; lėmbu suranggaña, jongere broeder v. Gadjah Anuwinda, Mal. C. 10.

2°, nm. v. e. bloem, Sut. Z. 73, 7 (surastri).

ဇာ၊, s., *gorawa, anging çrėnggára marum, T. Z. 3, 20; T. b. Z. 2, 44, jajārotu çrėnggára hjun, Hadji D. 17 o., 21 b; ring srėnggara, Mal. 110 o., punang tangis awėtu çrėnggára guju, bij 't hooren v. e. blijde tijding, Ww. b. Z. 269; dahating çrėnggára, atigorawa; djungut çrėnggára wirāga, nm. v. e. lusthof te Koripan, Ww. Z. 3. 145 (vgl. santjajakusuma); çrėnggárajuddha, eigenn. v. den hino v. Gėglang, die Makaradhwadja vergezeld, Ww.

2°, vriendelijk v. iemand, die, zooals de gewoonte is van den inlander, iemand vraagt, waarheen hij gaat; vgl. somėh, èsrėg; sara çrėnggára. de liefdegod; masá hjunėng pakanira kadohan manis, lakining sun pāwaking sara çrėnggára „nājakaning apėkik wiwėka krėtadjnjava anom pradjurit, tanpamėtuk jan dinulu, kalawan pakanira lamun tinanđing langit kalawan sumur, U. Pngr. 4.

ဇာ၊, z. onder pujuh II.

ဇာ၊, Br. Z. 9, 3.

ဇာ၊, s., nm. v. e. slagorde v. d. pāñdawa's; çrėnggátaka ngaranikang bjāha

ginawemira kadl putjaking wukir kállh siki lwiraya, Bh. 69.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗᨗ, s., andere nm. v. Çrënggi, Br. Z. 18, 10.

I, eigenn. v. e. berg, Brh.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, Bjw., bëdjagul.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, Bjw., jav. gruwung (geen neus hebben).

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, z. onder sèngèngé.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, sas., paling; baduk saq tóból, de dikste darm.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, in pl. v. sa, sakëndi sihira, hoe groot is uwe liefde!

II., verk. en vocatief v. dësak.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, v. de glung, W. Z. 28, 12 (muré. rusak), Br. Z. 18, 13 (lukar, gëbah), aanh. onder *impën, v. e. kluis, B. Z. 10, 6 (karusakan); v. c. apus², R. 20 Z. 11, 8 (rusak, tastas; sund. sáak), v. e. gebouw, B. Z. 4, 7, gespleten v. hout, R. 11 Z. 2, 40 (sagsag); asák v. e. glung, B. Z. 96, 2 (rusak); masák, R. 10 Z. 1, 2, b. (bosok, rusak); sumák bjúha sang kerawa, v. Bhima, Bh. 66.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, W. Z. 21, 11, v. krijgsknechten, Z. 22, 2 (pnub, èbëk, ibëk); Z. 24, 1 (sakwèb), v. 't gemoed, B. Z. 3, i (ibuk, osëk, kësël); v. den mond, R. 19 Z. 14, 8 (kësël), Br. Z. 9, 1 (djëdjël, ibëk); sâr së'k, W. Z. 23, 11 (dahat ibëk); së'k irija, Z. 29, 8 (liju ditu); sëksësëk, Z. 7, 1 (njluk-suk ibëk, dabating ibëk); së'k sari of skar, z. onder sañtjaja; së'k rimang, *knèng

unëng, Lamb. Z. 11, 1; sumëk v. bloed, R. 21 Z. 9, 2 b., v. de zee angbëk, Sm. Z. 2, 8? v. liefde, Z. 26, 10 (mangbëk; vgl. Adip. 68 m. (vgl. sumuk onder sük); Ar. Z. 20, 6?; muntjar sumëk ngké guhàning gunung, v. bloed, R. 21 Z. 4, 2, b. (èntjèh nlëbut); sumëk ngantëk angorab, v. 't venijn v. e. slang in 't lichaam van den gebetene, T. Z. 3, 78, Z. 4, 4; sumëki, Sut. Z. 128, 6; manëki pëkën v. e. troep paarden en olifanten, Ar. Z. 28, 6; manëki wana v. ráksasa's, Sut. 20, 9; kasëkan unëng, Wrs. Str. 47; Ar. Z. 38, 9; kasëkan smara, Sut. Z. 3, 3 (kawah-an unang); sang kasëkan smara (of ragi), Mal. 292, 308.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ I., z. onder isiq.

II., anak siq, sas., godèl këbo.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ, mësik, eten zoeken v. dieren, zooals kippen, *amik, R. 23 Z. 12, 14; ook ngësik; ngësikaug, voor iemand eten zoeken: paugë-sikan, *patunahan; pasikan, *bhoga.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ I., in pl. v. isuk; suk soré v. den vroegen morgen af (slid sañdja), Mal. 20.

II., z. onder lokapála.

III., z. onder suksari.

ᨀᨁᨗᨕᨗᨗ of suk; maju(dhu)kara, tawon, tékik, tawon sak, gaña, puniká tampamadhu, hanëng darani, Kr. 46; rowangirasuk v. degenen, die met hem den schat hadden gehaald, Hadji D. 35; sumúk, doorgraving v. d. grot, R. 6 Z. 6, 1 (nggawé), 23 Z. 20, 17; sinya sumuk ing hati (vgl. sumëk onder sëk), Smw. Z. 12, 59 (z. onder kërut); sinuk en sinúk, Ar. Z. 28, 2 (jav.

susuk, O. en Z. suksuk); **kasuk**, aanh. onder ani; **tugtungning gōlar arddhatjandra ja sinūking hrū**, Rm. Z. 34, 5; **talaga sinukan**, aanb. onder pidik; **tadaga**, **dawuhan**, **kupa**, **sumur**, **dupana** (udapāna), **talaga simukan**, **prasrawāna**, **wulakan**, van al, wat als merk eener grensscheiding kan dienen, Sdj. (Manu VIII 248).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, sas., djaring?; z. sèt.

II., z. onder djagung.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., jav., R. L. Z. 7, 132 (sakè-wantēn), *alleen, geen andere dan*, W. W. Z. 1, 44, Smw. Z. 12, 10; Mal. 160 b, 148 m., 169 m.; Ar. Z. 26, 2 (bis); Z. 29, 2; *mits, als maar* naast *kèwala* (sas.: asal), L. Z. 38, 2, aanb. onder *bèkèn*; **sok mabaän tujuh**; z. *téwas alèsuh*; **sok dmèn mangawi**, Lamb. Z. 32, 3; *alleen*, Pam. 27, 31; Was. 4, 3; **nanging bjana bli djati sok tuturan munjin anak luhèluh**, T. b.; **sok dadi patih**, *djambat patih; **sok apurijan**, *hinganing swapura, z. aanh. onder *pora*; **sok adjumahanipun**, *hinganing (l.: j) umahnya, äld.

II., *korf, mand* (batav.; vgl. jav. sosog?) **njuün sok**; **sokasi**, z. beneden; **sok^aan**, z. beneden; **asok** naast **abodag**.

III., jav., **anoki tirtha**, Ntp. 16 b. (bis), aanh. onder **luñduh** en **djamirah**.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., s., **tampul** (vgl. jav. en lamp. sasaka), B. Z. 78, 55 (*saka), aanb. onder **upèksaka**, **watèk çaka pat**, O. VI b.; **çaka nēm**, z. **sèkènēm**; **apit çaka**, de breede dwarsliggende lijst v. e. pèplangkan in een balé, in tegenst. v. **waton**.

II., s., eigenn. v. e. vorst, v. wien de jaartelling in zwang is (sákå, *rekening*. R. v. Eijs., de jav. Adji Saka is een persoonlijk v. die jaartelling, vandaar heet hij ook Djaka Sangkala, z. Paramajoga, bl. 97 vlg.); **isaka**, eigentl. in de door Çaka vastgestelde jaartelling, maar als substantief gebezigd met de beteekenis *tijdrekening* (jav. naast adji saka als eigenn., z. Paramajoga, b. v. bl. 143; sund. sakakala, v. 't geen van de voorouders is overgenomen); **çakawarsātita**, en dan 't getal, is de gewone datum-opgave van een praçāsti.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., jav., **saka-sasiki** (jav. hds. sawidji), *één voor één*, W. Z. 34, 3 (sakadiri of sakadii, *pilih tunggu*), Z. 35, 5 (saka-sawidji); Kam. 22 b.; vgl. Bh. 17 o.; **saka margi**, **tut hawan**, Br. Z. 23, 1; **saka çaktining ráksasa**, Adip. 89 m.; **saka bédik**, *bij beetjes*; **saka sèwu**, W. Z. 55, 7 (saka sèwu, *sarè(ng) siuwan*), B. Z. 87, 14 (s. sahasa); **saka pitu saka pat**, R. 21, Z. 7, 4 (sarèng papitu sarèng patpat); **saka rwa tlu**, B. Z. 81, 2 (s. rwa tri); **saka lor kidul**, Z. 79, 6 (si kadja mwah si klod); **saka wètan**, K. 7 o.; **saka sàlasaparigi**, W. Z. 15, 10, v. bloemen (kalusyan patiga, *mwah palasa kinahaning patiga*, *saksih makatiga*).

II., **sakèng kanin**, Br. Z. 44, 9 (anèng brana); **midjil sakèng wukir anak**, W. Z. 16, 3 (mètu ulih slawanging ukir, m. saking anur, m. s. gunung); **asaka**, Z. 23, 6, *dan* na e. comparatif; **asaka**, aanh. onder

lëwih en asangka, Z. 1, 7, Z. 18, 1; Wr. 16 o.; Adip. 70 b., sangka ring, z. onder ènak; lèn asaka, Adip., telkens; nora lèn asaka ring hulun, *geen andere dan ik*, Ar. Z. 152; tam lèn asangka swaningku sang bhimasèna, vert. v. nānyah karttā sētē bbima, Wir. 20; adhamāsaké laksamana, R. 2 Z. 1, 29 (nistāan ri, blogan ring, lètuban ring).

III., s. (sakha), Wt. 24, hanamugari ring çlā çata saka, B. Z. 42, 13 (satus tjarang, dahating matwas); sinakèhiringakèn, v. *tersijle aangevallen*, Bh. 64.

IV., z. onder çákhá.

𑀓𑀲𑀸𑀓, s., z. onder samsam en aanh. onder prája, çáka en sákadwipa, aanh. onder warúna, adhikára, gomèda, mèdhatithi, kèsari en kèndang.

𑀓𑀲𑀸𑀓, s. (çákhá), tak, T. Z. 5, 36, 41 en 50, *pang; sákhámréga, wré.

𑀓𑀲𑀸𑀓 I., in pl. v. çákhî (vgl. de analogie v. de beteekenis v. mitra); susunika si-saídunging saki, Sum. Z. 157, 4.

II., *masaki, Sut. Z. 99, 2 (mabuñtjing), Adip. 55 b., enz., ald. v. menschen; mēsēsaki, *copuléron* v. dieren, *amithuna, *alaki (mad. njaki, *betreden*, als een paard, bat. marasahé, vgl. mal. v. Sampit hasaki, *coire*); sato asasaki ring wuwungan salu kunang (vgl. onder okër), onder de omina (bij de Javanen wordt dan de hen geslacht en op e. viersprong weggeworpen ter expiatie, z. Soerah. Handelsbl. 1881 No. 74), Ud. 38 (47, ajam alaki ring salu, wuwungan kunang);

njakinin, 't wijfje *'bespringen* v. beesten, v. vogels nglumbáin; njakiang, een kaung doen spelen, 'tgeen thans 22 bal. duiten aan huur kost, vroeger maar 11 (z. mēkatukan); jan hana wēdus salah pakasakinya, ndya lwirnya, ikang wēdus sinakènanu dèning asu, mangkana ngasu dèn sakèni dèning wēdus, nguniwèh ikang kbo sapi kuda saka lwirning paçu salah saki tan hana pwa rowa(ng) rowanya (?) dèn sakèni, jan mangkana, hala dahat kádjarunya; hajam masasaki ri salu ring wuwungan kunaug, ikang sato asasaki ring salō' hala dahat kádjarnya, Om.

III., badjra saki, *glap, B. Z. 7, 8 (wadjra çani?), Z. 9, 4, z. badjra.

𑀓𑀲𑀸𑀓, s. (sakhi), B. Z. 28, 6 (tjètiká), Sm. Z. 23, 4, Br. Z. 44, 2 (parékan), B. Z. 18, 4; (tjèti), *paritjáríká, W. Z. 18, 9; sakidjana, B. Z. 29, 3 (wadwané wini, tjètinara), Z. 31, 6 (waték striné, tjèti wuwang).

𑀓𑀲𑀸𑀓, s. (çákhî) kaju, aanh. onder wuhaja en paliré; lata kang mllu rumakèt ing çákhî, lwirnya, maritja, tjabé, djadjar tanah, pakis wiring, sèdah, Kr. 46 (vgl. onder kèdèlé); banaspati çáki, ter onderscheiding v. b., als naam v. e. spook, Tjt. (z. onder tjurumanik); çákhipatra, don kaju.

𑀓𑀲𑀸𑀓, eigenn., z. onder kukub.

𑀓𑀲𑀸𑀓, gewone uitspr. v. sèkää.

𑀓𑀲𑀸𑀓, s. (çikhá, *jav. sika, putjuk), rona, aanh. onder sadji *kèça; çikháwrè-ddhi, s., z. Wtb. onder bl. 39 (aputra pi-

www.libtool.com.cn

pilan); dawuh sapta prâptèng çikaning hi-mawân, Djprm.; tungtunging (na)çika (?), *agranâçika; sang çikâ, aanh. onder çèsa, z. sèka II; z. çikhâdhara.

ᮊᮧ ᮊᮧ, sēsika, *jaloersch?* (tjēlidra minder bekend).

ᮊᮧ ᮊᮧ, s. (çikhî), mrak; 2° agni (*jav. sèki, Raffl.); 2° bhatāra brahma, Krws. z. onder eu vlgd., waar ook 3 maal çikhirakta z. onder agni en dahana (ingaran bhatāra siki, tētēkēning lumaku, Kr. 2); 3° bhagawân çiki, aanh. onder paljat; sañdjataning bhatāra brahma, wwantēn çikhjadhabing nâbhi tjadudasa (?) dilahnyodjwalâbhra pradipta, nirdhûmâwas murub jan pralaja dumilih (lah)ing urddhadèçaniwarjja, mangkin kapwa (japwan?) tinut ring maja dadî matēmah kēndrija krûrarûpa, jèkàngdé rēs katon sâhasa mangalanî moghâtēmah bhrantatjitta, Nts. Z. 12, 1.

ᮊᮧ ᮊᮧ, h. v. bēsik (sund., *korrel* en z. *widji), W. Z. 14, 5 (diri, widji), patang siki, Br. Z. 18, 11 (pētang diri, p. widji); *sasiki, B. Z. 100, 5 (abēsik); tan hana datēng mēganga sasiki, L. Z. 5, 4 (sanang sawidji); ikang wrēkodara ngaranya, wruh mara kita jan mahâtiçaja çaktinikâ, asing korawa salah siki katon ké ring palagan, bjakta djuga tan huripanya dēnya, tan wuwus pangbisâwuwus mamirikita laki, Bh. 70 (vert. v. jam² hi dhârttarasîrâ-nâm bhîmo draksyati sangjugé, hanişyati rañé tan tam satyam étad brawimi té); saka siki, Sut. Z. 147, 5 (sa-

kaindikanya); miugsiki, vrn. = misan; né asikian, h. v. né abēsikan; sikian ti-tyang, h. v. padidian itjang (ook pasasikyan); sikjan, h. v. ukudan; pasasikjan, h. v. padii²an, *tungga²l, Sm. Z. 21, 7; vgl. Bh. 53, 56, aanh. onder pramohanâstra.

ᮊᮧ ᮊᮧ I., *elleboog* als maat v. den elleboog tot den top der vingers (mal. id., jav. sikut), *lel* v. 't oor (sikun kuping); tangané kalih kabēdbēd kaatēp siku, z. onder djēngking; tagēl siku, *in een rechten hoek afwijken* zooals de djadjar kēmèri, Noord, mañdjanan sluwang, Zuid, kēmulan sakti en West, takšu; ambah²an tagēl sikusiku, jav. dalan ènggok²an; di tagēl sikuné v. e. weg; siniku, R 7 Z. 15, 1 en 2; rumawak warah spat siku² van Dharmawangça in de w.; tan anganggo tutur jukti, tan nganggo sipat siku masi maambēkan punggung nora mam-bēk wong swargané, dahat rutji tanpatatur ngalih wong tanpadosa, Pdj. telkens; sang prabhu dahat bañtjuri, satata nggawé rēnduh, twara nganggon sipat siku, né bēndjang mantuk dēn agé, mangrusak ida sang prabu, zegt bhatāri Nini tot den man, die door den vorst gedood was, om zijn mooie vrouw tot zich te kunnen nemen, Bw.; sisiku, Adig. 2 a., midēm anikwana; B. Z. 41, 3 (ngidēm sambil manjungguk); siniku lalawâ, O. II 2 a. (bis); vgl. mal. siku kēluwang; sinikusiku, W. Z. 31, 7 (kasingguk²); kasiku wēhangnya, R. 23 Z. 5, 7 (kasingguk tjandikjané); kasiku², Br. Z. 22, 9 (mapiluk², mapégok²). *sinikwakēn, W. Z.

31, 2 (slèng singgukin, manjingguk²); v. d. handen, Ar. Z. 36, 7; manikwakôn, Anj. Z. 28, 1 (anjingguk), Lamb. Z. 7, 1, Gh. Z. 27, 13; W. Z. 31, 6 (manjinggukin, jingguk).

II., njlkuin, Smbr., njilurin.

III., vloek?; hjunkwânugraha sihta tan kahabôtèng siku, gatining angolakôn têngah, Sut. Z. 81, 2 (sampun tityang kasingkuk, lees kasingguk?).

IV., eigenn., z. onder sang.

ꦱꦸꦏꦲ, s., zoon v. Bjàsa, Ag. en Swrg., waar hij Djanamedjaja inlicht aangaande 'tgeen worden moet van de in den strijd optredende helden, z. onder idup; çukaçârana, s. (çukhasâraña), eigenn. v. e. wil in dienst v. Râwaña, Ar. Z. 42, 1, Z. 66, 2, Z. 68, 3; in de gedaante v. e. aap ging hij naar den Suwèla als spion, R. 17 Z. 1, 2 vlgd. (jav. sokaçrana, R. k., susrana en minder vaak suksraña, dat men R. m. leest), vgl. onder suksari.

ꦱꦸꦏꦲ, s. (sukha), B. Z. 55, 4 (tusta, rëstah), Z. 3, 50 (ènak, t., kabjudajan), *umangga, W. Z. 31, 8 (njak), R. 3 Z. 1, 47 (rësta), *çobha; 2°, *geschenk*, Hadji D. 3 m., 3° *alles hebben wat men verlangt* van iemand wien het zeer voor den wind gaat, in tegenst. v. duka, aanh. onder won, 4° *gelieve, hebbe de goedheid* (vgl. itja); suka bapa mamasniang ngarjjanang tyang landèjan togog asiki, b. v., suka njai ndagingin, *hebt de goedheid mijn verzoek in te willigen*, W. K.; *anèmu suka, v. e. asura, door de goden

begunstigd, Sm. Z. 29, 2 (kawibhawan); atakwan ri suka dukka sang rësi enz., naar iemands welstand vragen, Utt. 2; kampuh suka duka, Mal. 129; mōkarja suka duka, ngabèn; asukasukân, L. Z. 2, 1 (maènak²an), *sukha satata; Z. 36, 5 (sukasada); anèmu suka, T. Z. 8 (nèpukin motah); suka angrungu, ald. (klangèn mangapi, dëmèn madingèhang); suka swabhawa, *uit eigen beweging*, Sut. Z. 30, 3 (jadyan malali², vgl. itjtjhaswabhâwa); sukawaja, *wahjaswabhawa; suka kadunungan antuk, *er in toestemmen dat zeker iemand bij hem zijn intrek neemt*; apa dja gwènya suka, *wat baat het aan niets gebrek te hebben*, zoo men zijn geliefde niet te zien krijgt, B. U. 38 (vgl. de analogie van 't njak bëngar en sund. beunghar, *rijk* en 't mad. bunga met de beteekenis *welgesteld*, dat 't jav. bungah, *verblijd* wel is); suka sadèng bhūmi, T. Z. 1, 9 (tëka lëga sai² nagara, wibuhing kasukan di djagaté); sukawâhja, aanh. onder santosa; suka pëdjahâku, B. Z. 19, 1 (lëga jan mati mami, ènakan paratranghulun); suka ngènèb, eigenn. v. e. bosch ten W. van Tyanjar, waar wilde runderen zouden zijn; z. sukasadâ; sukaprana, eigenn. vrouw v. Purwadjati; sukakara, m. c., Sut. Z. 24, 1; sukajadjnja, eigenn. v. e. pl., aanh. onder markandèja; sukanikang bhuwana, R. 12 Z. 1, 8 (swètjanikang loka); sumukané twas, Br. Z. 51, 25 (anginaki); njukèn, naast ngèwèhin; kasukan, R. 2, Z. 3, 1 (kastèswarjjan); kasukèn, *winèh; kasukan, *kasugihan, aiçwarjja, aanh.

onder anitya; ja tikâ kahanan sang hjang waiçrawaâna akasukan lâwan wadwanirang râksasa v. d. Kailasa, Bh. 8, vert. v. gu-hjakaih saha modaté; pisuka, *panganugraha; pisukan bapané, B. Z. 100, 5; misukajang, pisukajang, h. v. mëkidihang; wëntën pisukajang bapa, vert. v. B. Z. 100, 5; masukan², *lîla; asukasukân, L. Z. 2, 2 (maênak²an); sukajan, *liever, eerder*, *humur, *ênakata, *lêhêng; njukèn en njukèntin, h. v. maäng naast ngëwëhin; sukan ngëmasin pdjah, Meg. 5 m.

ལྷ་ལྷ་, çûkadhânya, s., pari matugi; çuka prana, eigenn. vrouw v. Purwadjati.

ལྷ་ལྷ་, s. (sukhâ); rjjagranikang mânasottara, lokâloka mânasottara ngaranya, parnah wëtan pwa ja, kapatitis dëning mërumadhja, ngkâna ta kadatwan sang hjang indra, ring waçoka (waswokasâra) ngaranya, ring mahendra ngaranya wanêh „mâs pinakâwajawanya kabêh „hana ratarataning agranya kidul, ri sang jama(ni) ngaranya, kadatwanira bhâtâra jama; hana muwah ratanikang kulwan, ring sukhâ ngaranya, kadatwanira bhâtâra barnia; muwah rata² nika(ng) lor, ring bhâwari (wibhâwari) ngaranya, kadatwanira bhâtâra kabêh, sira ta bhâtâra tjaturlokapâla ngaranira; nihan kramaning kumuliling tédja sang hjang âdityâdjarakëna kawëkas, jan kâlaning daksiâna-jaña, adrës laku sang hjang a. mangkana, kadi hrû pinanahakën kramanira tandukikang djyotictjakra; têngah tang ngwé sirèng amarâwati, ing mahendrâmarâwati ngaranya,

wahu mëtu sirèng jama (l.: sanjamanî) jan mangkana, têngah ngwé sira ring sukhâ, wahu surup sirèng bhawari; wahu mëtu sirèrikâ, têngah wëngi sirèng bhawari, wahu sumurup pakatonairèng mahendra jan mangkana, têngah ngwé pwa sirèng sukhâ, wahu mëtu sirèng bhâwari jan mangkana, têngah wëngi sirèng amarâwati, wahu sumurup sirèng sang-jada; têngah ngwé sirèng somapuri, wahu mëtu (sangjamanî?) pakatonanirèng amarâwati, wahu sumusurup pakatonanirèng sukhâ-puri, têngah wëngi sirèng sangjamuni (sangjamanî), Brh. 98 (Z. 16, 4, ndah ngka ring utara ratannika ardha malwâ, ring bhâwari jwa paugaranya subhiksa jârum, sang hjang dhanendra makarâdjya lëwu prabhânya, dëning wibhâwa pamëgët mani mas apëni).

ལྷ་ལྷ་, z. onder suki.

ལྷ་ལྷ་, s., aanh. onder tâmrâ.

ལྷ་ལྷ་ v. d. tjakrabjûha, Sut. Z. 12, 6, 6 (badjra; *jav. sukli), Br. Z. 13, 22 (pakukuh, aling²; jav. vert. supit); suki v. e. wagen, Z. 51, 22 (pakëkës); aanh. onder lit (lamp. de *zijposten* v. e. deur of venster; bat. suhi, *hoek*); ook çuki; çukinikang lëmah v. Basuki, R. 14 Z. 2, 19 (dasar, pangukuh).

ལྷ་ལྷ་ I., jav., Br. Z. 13, 28, R. 14 Z. 1, 7 en 11 (tjokor, djë'ng), *dagan; masuku tunggal, *op één been staan* als houding van meditatie, bij 't uitspreken v. e. mantra, Us. E. 6 a. (bërpëluk tubuh bërsuku

tunggal lalu di watëknja adji nilapër-
tjanda, mal. W. 83, maka sang radjuna
pon mǎngǎluwarkan kasaktijannja
sëraja bërda kap tubuh bërdiri kaki
sabëlah, Pw. fr. 46), *mangèkapada;
sukù (alwaar men sukunira leze; zoo vindt
men R. 20 Z. 10, 1 *ng* vóór açwa verdub-
beld, terwijl een Leidsch hds., naar een afschrift
v. Brandes, om aan 't metrum te voldoen,
haçwa leest!); ngambung suku, z. onder
páda; djédjék suku, z. onder pupù; suku
èmpat, v. *viervoetige dieren*; bèguling in een
gelofte aan de goden; di sukun gunungé,
anahun suku, z. onder suhun.

2e, jav., 1/2 djampël (vgl. sund.).

3e, nm. v. 't klinkerteeken voor *u*; vgl.
onder kěmbang.

II., sasukuning ahurip, Mal. 31, 17 (Hadji
D., sungku); adin (jadin) anukuha (b.:
nungkuha) sabhùmi, R. L. Z. 10, 9 (jadin
ruruhang di djagaté, ilëhin tasra
nagara); vgl. sungku.

ᮊᮧᮓᮧ I., sumukù patapan, R. 3 Z. 1, 46
(ngampang, nggëbug); 4 Z. 1, 87; manu-
ku, *beoorlogen*, Ar. Z. 4, 13; Hw. Z. 44, 8,
•dumon; kawula olihing anuku, blijkt
'tzelfde te zijn als dhwadjàhrëta, Wtb.;
antaking anuku v. e. buitgemaakte prinses,
R. L. Z. 3, 3; anuku musuh, aanh. onder
dhana (andjajaripu), anuku hamëta saso-
ring langit masa ngurang amanggiha jadyapi
mahasor ing smarabhawana, Ww. Z. 1, 71;
ikang hiranyapura sinukùnira, Ud. 29, 33
('t origin. hiranyapuram árudjat); sinu-

kù, Sm. Z. 1, 11 (tinëkan); Br. Z. 82, 8
(kagbug); T. b. Z. 4, 13; sinukù, R. b. Z.
9, 8 (kagëbug, ginëbug); panukù, B. Z.
2, 16 (pangëbug); panukù, B. Z. 2, 16;
vgl. aanh. onder sungku.

II., z. onder suku I.

ᮊᮧᮓᮧ I., sa + èka; sèka saluwang, R.
L. Z. 10, 3 (makaron hanghang); sèka
sabratarèng sira, in vriendschap als broeders
met u leven, T. Z. 3, 8; sèkabuddhi, Z. 8, 44;
sèkapraja, v. personen, die het met elkander
eens zijn, 't een of 't ander te bedrieven, T.
Z. 4, 83, Z. 8, 119 (matunggalan idëp,
*saèkapraja; R. m. en K., sèkakapti,
jav. saèkakapti), Ar. Pr. 32 o., *medeplichtig*,
't eens zijn met een booswicht (tumon ing
dusta); sèkapraja salaku sëlön, v. intieme
vrienden, T. b. Z. 4, 1; sèkatjorah, *mede-
plichtig* v. iemand b. v., die een dief den weg
wijst, z. onder klët; *sèka mwan duratjara,
aanh. onder paradah (saroron ring dur-
çila); minanggöhang tityang njèkajang bau-
tèng paglahané i gjanjar punika asiki,
awinan rëké itjal, prk.; misèkajang, pisèka-
jang (awanan djamané itjal), *met list
bewerken, dat, een plan smeden, waarvan 't ge-
volg is, dat, een ander toelaten of opzetten iets
te stelen, iets laten stelen, op iets het gemunt
hebben een ander er voor gebruikende*; vgl.
bisèka II.

II., s. (çikhá), sèkaning glung, pusung
(de é door çèkhara).

ᮊᮧᮓᮧ, sas., sajan (vgl. séré), aanh.
onder sráup en dodoq.

ᮊᮧᮊᮧ, s., B. Z. 91, 3 (sdih), Anj. Z. 5, 1 (s., prijatin), R. 2 Z. 1, 13 (sèbët), 23 Z. 15, 5 (sangsara, dukkita), Br. Z. 1, 9 (gelith. hds. çota), Z. 22, 3 (sangaha-ju); vgl. ogha; *marin saçoka, zij hield op met trcurig te zijn*, Sm. Z. 23, 5); çokamaja, W. Z. 33, 2 (angsoka warna, lwir sinwaming rudita, kadi angsoka); çokabahui, R. 5 Z. 4, 21 (sëdih lwir agni, s. anggësengi); saçoka, R. 2 Z. 1, 44 (dahat dukka, d. sëdih), 10 Z. 10, 5 (kabhrangtèn); çokasantopa z. onder santâpa.

II., verk. v. açoka als bloemnaam, R. L. Z. 9, 3, eigenn. v. e. pamjéroan (vgl. pada-pa); kusumaçoka v. paarden, aanh. onder tjanda; dëwi çoka, eigenn. v. e. dochter v. Tamba Pëtra aan Sukula uitgehuwelijkt (z. padapa), Sdm.

ᮊᮧᮊᮧ, in pl. v. açoka (sas. angsoka); soka kapañtja, in de waj. Residentie v. Droña (vgl. sokapañtja of s. lima); taman soka, de tuin v. Rawaña, *açoka.

2°, eigenn. v. e. dësa in Tabanan.

ᮊᮧᮊᮧ, nm. ontleend aan Bësakih, derwaarts gaande; vgl. kadyarsa.

ᮊᮧᮊᮧ, een piramidaal versiersel, bestaande uit bloemen aan een steel v. buluh gading, de lotus daarin de onderste plaats bezettende (lawa); op 't ngrorasin in een bokor met rijst en duiten gestoken en naar zee gebracht en daarin geworpen; feest ter eere v. e. doode; zou bij die v. Bratan uit busung mring-

git, die den doode heeft te verbeelden, bestaan; bij de andere Bal. uit tjandana; njëkah, vru. = mëtuur, de adëgan wordt alsdan verbrand en de asch begraven; het njëkah geschiedt, wanneer 't ngrorasin geen plaats heeft, z. kuruug, bukur, kakangsèn, dëwajadnja, maligja, luwër, asti, vgl. onder sampunu.

ᮊᮧᮊᮧ, njëkëh, bewaren water in een flesch b. v.; mësekëh, bewaard v. regenwater; 2° v. e. lijk in huis (mëlëlët), tuwak sëkëh wegens tjuka als bld., = suka; z. gulung en pës.

ᮊᮧᮊᮧ I., pasikuh paha, Adig. 51, enz., 73; mënggah sikahsikuh, Smw. Z. 13, 17, 40.

II., sulur; njikuñin, Sbr., njinglurin.

ᮊᮧᮊᮧ, moeielijk v. 't gemoed (budhi), R. vert. (mal. sukur), *rusit; vgl. sukër.

ᮊᮧᮊᮧ, Sbr. sëkaba, *compagnie, vennootschap*, waarbij ieder een aandeel heeft; njëkain, iets *met elkaâr bezitten* er beurtelings gebruik van maken als een gemeenschappelijk bezeten goed; njëkaang; iemand *met zijn allen tegenwerken*; mëkëtang, v. velen iemand in 't verderf trachten te brengen.

ᮊᮧᮊᮧ, ngurah sukaët, nm. v. e. soort v. prabali's.

ᮊᮧᮊᮧ, stellig v. e. bericht b. v.; vast, voortdurende; somah of kurönan sëkëñ, *vaste vrouw*, geen meid met wie men het houdt, tegenov. gabëng (vgl. mad.; z. pëmitran); sëkëñ di djaba, *voor goed buiten 't paleis wonen*; sëkëñ nongos, *ergens voor goed gevestigd zijn* (djumëñëk magënah), sring³ mangumbang

tas wéntön sêkên paguahannjané; wus sampun sumêkên mangangkên; sumêkên, ergens voor goed verblijven; masêkênan, op iets met de hand leunen?, z. atladjangan.

ꦱꦶꦏꦺꦤ꧀, Djw., en Moham. balin. (Chin. tjyukin). soort stof, waarvan de Chineezen badkleedjes dragen (batav. tjukin, vgl. onder syulan).

ꦱꦶꦱꦶꦏꦺꦤ꧀ I., als 'de timbul (afb. Rumph. I pl. 32), maar zonder pit gebezigd voor kólék (orog² en lëmpog?; vgl. mal. en jav.); olinus, R. 15 Z. 6, 4; vgl. aanh. onder surèn.

II., aanh. onder radjawidhi (pangêtër), O. 𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, z. bij wibaga.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s., manuk, Adig. 50 (sëngkuni, Tjnt. Z. 1, bis, *jav. sangkuni, zwerm vogels, R. v. Eijs.).

ꦱꦶꦁꦏꦸꦤ꧀, eigenn., Br. Z. 12, 8, aanh. onder nala en pütanâ (sanggandaradêça; jav. en mal. sangkuni); sangiranya, marabi anakira sang kara ngaran sang mürsina mawka pañtja gananya, pada kakung, ngaran sang sëlara, sang çakuni dudû çakuni korawa, Tjt. 70, maar 78, s. i. maprija anakira sang kara, rakšasi ngaran sumina, maputra lilima pada kakung, ngaran sang solëra, sang çakuni.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, z. onder lokana.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, sang hjang rabut sakënan, aanh. onder basakih, sang hjang rambut rabut) sakënan, vermeld in de pamastuning tjor v. Gj.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, sa + ëndi, sakëndi sih dika jaji sihingsun sakuku wulung, Stn.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, z. onder kumara, skandamâtâ, z. onder umâ; skandapurâna, aanh. onder kumâra.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s. (skandha?), nahan tang bjûhaning manmathamûrtti muuggwing skanda wimala, T. b. Z. 2, 34.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s. (çikhañdi), mrak (z. badri); eigenn., Br., waar zij Bhişma doodt, vgl. onder nala, Tjt., als in 't jav waar zij ook als een vrouw v. Ardjuna optreedt, Srikandi; w. b. noemt haar als vrouw v. Ardjuna كونيتر شاه; lalu ija bërkekawin tatkala putëri sërikandi mëndjadi laki² mëntjari sang ardjuna itu, b. s. 370, waaruit men zou opmaken, dat er een kékawin is geweest, dien inhoud hebbende, maar waarschijnlijk is het, dat de Maleier evenals de Javaan (wat in den 3^{en} druk v. 't jav. Wdb. staat is aan de verhandeling over Bali ontleend) 't onderscheid tusschen kékawin en kidung heden altans niet kennen; z. ambâ en vgl. pumân.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, zekere heester met stervormige vruchtjes.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓 en kalâpini, mrak wadon.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, zekere ingevoerde kleedingstof, jaquonette.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s., manuk.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s. (sukañtha), eigenn. v. e. paard v. Krëşna, Br. Z. 14, 15 (jav. sukântâ eigenn. v. e. paard, Adji s. bl. 142, mal. Pw., 111, 𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, skr. sugriwa), z. sënyaçakti.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, sukunta (sakuia?), toeverlaat?, Bh. 78.

མི་མཚན་གྱི།, krama-vorm v. çikari?, Gh.
Z. 10, 5.

མཚན་གྱི་མཚན།, s., v. e. reeds getrouwde vrouw,
Wir. 19.

ལྷ་མཚན་ལ།, s., eigenn. v. d. moeder v.
Bharata, den stamvader der Korawa's en
Pāṇḍawa's, Adip. 50; Tjt. steeds sang kun-
tala, en vertelt bare geschiedenis en die van
baren zoon op de volgende wijze, punika jadu-
prawa, hana paṇḍita, ngaran bhagawān su-
mitra, matapa ring himantara, ginunēm dēning
amara, mwan sang hjan çakra, pada ma-
guwug, marēk i sang paramēçwara, mangkā
tinibān bañjana, mangkē ta widadari pipitu
kinēn dé sang rudra amañjana ring bha-
gawān s., çighra mangkat tang apsari, sam-
punyām wit padāngastuti ri sang bhomakēça,
bawis tumurun sakēng wijat, kadyandaru
rurū, sawēga prāptēng patapan sang mahār-
si, ring himantarātjala, sampun padābhjas
asuhaga (lees asnād dha), wruh bh. s., apu-
nyahoti, çrēja (sarwja te lezen?) nirāçila
sapatangananpatitis a(ng)granaçika, anira-
kōn wisajaning pañjēndrija, praṇawa kari
praṇanya apinda niskala, bawis datang wa-
ranggaña, sabhawaning smara tanpangēnē,
dēning gatra sang dwiman apinda niskala,
mantuk tang apsari, pada mēsi dwisan,
marēk ri sang paramēçwara, padāngastuti,
matur jēn tan katamēng bañjana, hēwa
manah sang nilakanīha, hana apsari linēwih
ing sārīpada (saharīpada bedoeld), pra-
djanjāngaran sang solēndra, çighra kinon dé

sang rudra amañjana(ha) ri sang wiku, sa-
wēga mangkat tunggal, satunggal tan sinung
tjēti, tamanginak (?) wus anēmbah ri sang
hjan r., wōrnyālon kadi marutamanda, çī-
ghra prāptēng pādjaran, sampun snāddha
pahjas waranggaña ikā, drak kapanggih sang
rēsi majoga, bawis marēk tang dāta suman-
ding alinggi ing pamañjanaan (?), tan uni-
ngan ri suwēnya, ēndjing tōkaning tunggang
atjala wandagni, kawangwang smarajunya
sang s. dé sang rēsi, nēhēr kabañjana, asa-
lah sampēt singēl ganitri goduha, sambara
kañti (kañti te lezen) wandha, marēng
lwah ahusadi ahukama asūrjasēwana, mēn-
tas abhūsaña, kadi widadara, sang s. kas-
maran aninghalli ri sang sumitra, pada
sanmatanya, mangkwa makurēn, alawas
maputra sasiki stri; awatara pitung tjandra,
angling sang rudra, kinon tang apsari kapi-
tu, kinēn angalapa sang solēndra, došanē
asēlēwēngan, mangkat kang surawadhū, prāp-
tēng patapan, kapanggih ring pañjaka, sam-
punyāsūrjasēwana, rawuh ingundang tanpa-
jnn, pinuñdut kinabēhan praptēng swarga,
kari sang s., atmadjanira asunguta, tinutu-
rakēn tan kapanggih sirāntēnira, mangkwa
putranira ingēmban rinēñtjanng akarūna, ma-
jēng ing patapan, udani sang s. jēn ingalap
dēning hjan, mangkā sunu sinalahakēn ring
çēlanajana ahēban sākhi tjāmara, tinilaman
ēmban², binantalakēn ta kampuhanipuu sa-
bhūsaña pēpēk, tininggal dé sang s., mangkā
sang s. marēng lwah ahusadi ahukama ma-
sūrjasēwana, sampun açutji bapuh, sahā-

www.libtool.com.cn

nambut bhûsaña kamahardikan, majoga samâdhi sang rêsi, tan kêtang atmadjanira; tutjapa hana dèwata kâlih, ngaran bhatâra tjaturmukha, lawan bh. daronama, tibrâninghali paka manangis arêp anusu, mangkwa padâwatjana, ling sang tj., kami dadi haruña anusonana, pantênbhaja dadiha çrikanâdi angemulana, sampun sang pradjâpati dadi hariña, siause(n)mrêto punikâ, mênêng mari sunguta, kilôm kinémulan dèning çrikanâdi (z. sanb. onder kêm ul), jèn ongkêb kinêbutan, alami hana pañtjaka karapa (?), ngaran bhagawân balmiki kagjat badri punikâ mibêr, hariña kagjat dawêg ingênak anusu paka punika haruñé (sic), maladjêng katut tibâ kotal anangis mrêto punikâ, pinaran dé sang wiku, tjumba saha bhûsaña, ja ta inêmban binakta maré pâdjaranira ring giri singharuña, suka sakalotjaja padâsih, awajah ingaran sang kuntala, warîna kadi tjandra pûrîna, pokiran lwir pahat widruma, tutjapa hana bhûpati ngaran mahârâdja dursanta, abuburu ring kanana ring tjampurasaki (çâkhi), akaiah antukira srêdaga (?), kawula sami suka akja nantuk (akwêh antuk)nya mrêga, mangkâ sang nâtha ajun asûrjasêwana ring tjamantra, mangkâ sang pradjâpati matômahan hariña punikâ, katon dé sang prabhu, binêdag maladjêng alon, tinût dé sang nâtha, malajû marêng pâdjaran, katudju marêng udyana sang kuntala kapanggih, hariña punika mûr, sang nâtha manut sang kuntala maladjêng mantuk, katinghalan dé sang prabhu, harîa manah sang nâtha, anuli marêng papunyan,

kapanggih sang mahâmuni, nêhêr sinambra-mêng wuwus dé sang wiku, ling sang prabhu pukulun sapa sira apuputra dyah kang kapanggih ing taman maladjêng wahu, ling sang wiku, atmadjaningsun kaki, ling sang nâtha, manira palampah, suka sang mahârîsi, ja (ta) ingalap sang kuntala, makurên ing wukir, alawâs mantuk sang nâtha, malawas tan marêng âçrama, wwantên mantrinira mahârâdja jadu, mangaran sang tjidrawa, mang-rêngé' jèn bh. balmiki amanggih raré sinuson ing haruña kinémukan badri, ja ta kawrêtta jèn sang dursanta arabi anaking hariña lan badri, sang kuntala samana katilar am-rat, rwang tjandra, mangkâ maputra djalu ingaran sang dèwabasu, matuwa wajah rumadjaputra, rûpa kadi (sang) jadu, ja ta amêng² ing pura dwarawati, marêng pasar, sing tuminghal angutjap dèning rûpa lwir sang jadu, mangkâ datang sira patih tjidrawa, patih amangkubhûmi, mantuka muwah musuh i sampun kamandiran (?), kapanggih sang dèwabasu ing alpa anulingidon, tan-pêtang djiwa sang d., sinamaptan kârsanira patih, mangunus krêtala, padângunus mandalagra, silih ungsi amrang anuduk, sira patih tan polih, sinuduk dé sang d. trus prâna sang apatih pêdjah, binêdag dèning karinju patang atus, tan surud sang d., sing pinagut akêh pêdjah, mimba mahârâdja jadu lawan sang dursanta, padângumpulakên saja kiniwêh (saja sajan iniwêh?) sang d., tan linggar manahira, ja ta datang sang pradjâpati, lawan sang hjang narasingha, ling-

nira, é mahârâdja j., putunira iku, anaké sang d. patutané lawan putri ring âçrama, kang dèn arani anaking hariña badri, isun ikâ, putri iku atmadjaning widadari ngaran s., patutané lawan bh., s., (sang) solèndra pinèt ing swargga, (sang) sumitra èling ring tapa, anaké dèn tilar, kami awlas atè-mahan kënas parobhaja dadi badri, katému dènó bh. b., dèn wastani kuntala ija iku anaké; mûr dèwa kalih, lèbar punang angè-pung wwang atanda, alwang sâtus, mangkâ ingaku putu dé sang j., ingaku atmadja (hier ontbreekt iets), rêna pinundutan (omdat hare moeder naar den hemel was weggeweerd), mangka biniksèka dé sang j. ingaran mahârâdja kuntibodja sang dursanta, mangka sang dè-wabasu amwit ing sang nâtha kalih mwaning sang kaki, atapa ring giri wulung, maguru ring bhagawân drawa (dhruwa te lezen?), anukla abrahmatjari, sang kuntibhodja maputra titiga, kakung kalih istri tunggal, ari sang dèwabasu, ngaran sang bhasudèwa, ari dyah ngaran sang patah, kanyâ mapurohita ring bh. domja, ari wurudju ngaran sang ârjja wabru, mahârâdja kuntibhodja pèdjah ing jajahira, mangkâ sang bhasudèwa marabi kakalih, kang atuwat atmadjanira mahârâdja diwatra, titiga, dyah tunggal kakung kalih, dyah ngaran dèwi rohini, arinya djalu ngaran sang winda sang anuwinda, kang anom ngaran sang dèwaki, putranira mahârâdja praçangka ratu ring indrajaça, arinira djalu ngaran mahârâdja bahli, mangkâ sang rohini masuta

djalu gandarwa, mangaran mahârâdja kangça, çakti puhaka (druhaka?) mada mana, mangamahamah swargga, awrèg watèk dèwata, pada marèk i sang nilakanîha, tau hana wani dèwata maguta, ja ta kinèn dé sang paramèsti mara(ha) ing utara marahé sang wisnu kinèn amèdjahana sang kangça, asanggup sang narasingha mantuk taug dèwata (kang) marèki sang nilak., mangkat sang daronama, mahjun aminda(ha) mânusa ingutus amatèni durdjana ring sarât ngaran mahâr. k., ling sang tjaturmukha, nghulun tumut, ling sang djanârdana, bagja jau mangkana, samana sira duk trètâ, sira dadi râma, nghulun dadi laksmana, sira arèp anèmbah ing isun, kètjaping hulun samana, sampun, norâna kaka anèmbahèng ari, bèn-djang jèn gumèlar malih, mangké ta kami dadiha tuwa, sira kaka arija, singgih ling sang narasingha, ling sang basuki ingèndi kârsanta, ling sang harimûrtti, punika bêt-bèté kang dèra susoni samana, tušta sang pradjâpati, karuhun sang hjang basuki, mangdjanma ring sang rohini, sang hari-mûrtti tumurun kasèpèr ing giri tjandraša, kapanggih sang dharmadèwa, lumaku hang lawan widadari ngaran sang jadjnawati, kapanggih alingglh ing patani sèkar, aninghali sang hjang harim., tumurun pada ngastuti, maras manahira, manawi binèndon, mangkâ ingadjak angdjanma dé sang harim., asanggup sang dharmmad., ling sang djanârddhana, hajwa mangko bèndjang jèn kami wus akrama, ling sang dh. stuggah(gih).

mār sang harim., maugdjanma ri sang ba-
adēwa, sang basuki ring rabi tu(wa dè)wi
rohini, sang daronama mangdjanma ri gara
kang anom ngaran sang dèwaki, padānggar-
bhini patni kālīh, mangkā kottama mawarah
ring mahārādja kangça, madjar jèn kang
amédjahi sira hanèng djro wētèng, mangkā
sawèhing wwang anggarbhini tinèwèkan,
marèki sang bapa, pukulun manawi wèntèn
djadjamahan pakanira amètèng manira pa-
lampah, rabi paminggirā (lees rāma) manira
tèwèkipun, ling sang basudèwa norāna, alami
pada midjil putranira kālīh, awatara satjan-
dra kalih tjandra, datang sang winajana,
tahi prabhu sampun midjil kang amadōmi
dra bèndjang, roro hulésé krēsna kakār-
sana, mangkā sinalar sing raré tininghalan,
dag raré akuning lawan hirèng pinadōman,
Tjt. 36 en vlgd.

सुक्या, prabhu sukanya parwwa sira
tjarita sing halanggala hadji ika tēngnanira
ujitra tuñdjung pupak ing çela wulung, R.
L. Z. 4, 128, vgl. ald. 130.

सुक्या, s., Br. Z. 8, 15 (dāā).

2°, eigenn. gemalin v. Tjyawana, Adip.

21; Wir. 23, aanh. onder tjyawana.

सिसली, çaka + nēm, benaming v.
zespilarige balé's.

सिसली, jav., h. v. bunga (vgl. mēkar
en mal. kēkar), *L. Z. 2, 7 (srak); masē-
kar, R. 7 Z. 3, 11 (masumping, mabunga).

2°, fig., singgih kitāngdé sēkar i twasing
wang, B. Z. 37, 15 (wjakti i dēwa mangdé
bungah idēp tityangé, w. i. d. magawé

b. ikang manah tityang); tumpang sēkar,
benaming v. e. padati-soort, Hadji D. 89;
sang lwir sēkar, z. onder pušpita; k. s.
ikang hati, B. Z. 48, 3 (lwir bhinūsanan
ikang angēn); wèhèn pwan sēkar anglangit
mangidam açri karwwatiprarthanan, Sm. Z.
1, 16 (irika maāturan di mandèg idané
idam'an ida bhatāri sadyajang); hjang-
ning sēkar, Ratih, Z. 1, 16; hulu sēkar, z.
onder kēmbang; pinrih inalap wawan sēkar
kaki, Br. Z. 23, 9; sēkar kañtjana, koningin
der geesten, dochter v. Kurēsi en kleindoch-
ter v. Asmaja, die Mègantaka overwint
(kaputu satuhu te lezen met een der hh.),
z. strophe 254; tan asēkar, z. onder sari II.;
sēkar dyu, z. onder dyu; sēkar gula, eigenn.
pl. onder Tabanan; sē'k tang sarwwa sēkar
mēkar sumēkar angdjrah anglbēki rikā nda
tan lēsēh, Sut. Z. 67, 5; sumēkar v. bloemen,
R. 15, Z. 2, 1 (mēmbang), *wjākaça, v.
zonnescermen, Ar. Z. 46, 9 (vgl. onder wē-
kar); sumēkarmēkar, B. Z. 6, 16 (mēm-
bang kēmbangan m. pušpa, murēp);
asuwèng lajang sumēkar, Mal. 371 (z. mē-
kar); sumēkar, v. d. lotus, v. 't hart (z.
onder padma); sumēkar, nm. v. e. kidung
versm. in R. m. 12, 12, 8, 8, 10; bij Winter
Zam. I bl. 325 heeft de 2de maar 11 lettergr.,
terwijl laatste op é moet eindigen, maar bij
Raffles I bl. 401 eindigt de laatste ook op é,
want aldaar is te lezen pisang tatar lir
tundjung sēkaré, R. K. a. b. hebben in
plaats v. deze versm. andere versmaten; rara
sumēkar, eigenn. dochter der weduwe, in wier

woning Amad belandde, na van zijn broeder afgeraakt te zijn, Amd. d. noemt haar ook ni rëgasmara, Catal. 405, rënggasmara, 't jav. origineel, bok of radèn anismara en anis); anëkar, Anj. Z. 21, 1 (ngabakti; vgl. pušpa); anëkar langit, T. Z. 8, 122 (mangidam, pan sëdëngkwangidam, ald., T. b. Z. 4, 319, ajun²an kami), Z. 3, 34, *angidam, Sm. Z. 27, 9; sinkar, v. 't hart, B. Z. 48, 3 (bingar, bhinùsañan); Z. 53, 1 (bunga, gardjita); Br. Z. 4, 1 (suka, ègar, binungkah, giras); vgl. onder këmbang; kadi sinëkar v. iemand, die b'ijde is, R. L. Z. 1, 130 (vgl. onder këmbang); anëkarakën asana, Sum. Z. 106, 1; sumëkarakën pangdjrahing sëkar, Sut. Z. 44, 10; ðuh bhagja kadi kahudanan warâmrëta marang hulun i tëka hadji, sâksât wulan umëtu sakëng mahodadhi ta(ma?) hâuuluhi kapëtëngan, ngûnin kutjup akutjëm alëk twasinghulun apiñda kumudasalaga, maugkin sinëkarakën i sih narëçwara marâwëlas ing asaraña, zijn vreugde te kennen gevende over den aangekomen bondgenoot, Ww. Z. 32, 3.

ᮊᮧᮧᮧ, ar. (ذکر), sas., Jsp.

ᮊᮧᮧᮧ, aanh. onder sunggi, Sm. Z. 15, 9 (ibuk; mad. sokër, toornig; vgl. jav.); anukër, v. 't tegenspartelen v. e. vrouw bij de coitus, Sm. Z. 22, 8, Z. 119, 1, Z. 120, 1, Z. 121, 1 en 2 (z. onder *anggul); wus tinap tinatap anukër çrinâta, Ww. b. Z. 20, 4, aanh. onder rëmrëm; anukëri manah, zorg baren, Gh. Z. 1, 6; vgl. sukëh.

ᮊᮧᮧᮧ, jav. (ar.), sukuring ati, R. sas. Z. 11.

ᮊᮧᮧᮧ, tan sakâra (b.: tanpakâra)?, Sum. Z. 55, a.

ᮊᮧᮧᮧ, inaku sakurabhâwa, (?) olih sang prabhu, *kangkën sânak dharmmâ-dji, R. L. Z. 7, 157.

ᮊᮧᮧᮧ, verb. v. sëkar ura; njëkurân, met duiten *bestrooien* een pas uit 't huis gedragen lijkt b. v.

ᮊᮧᮧᮧ, s. (çikhara), muñdi, *puntjak, v. e. berg R. 10 Z. 9, 9 (tungtung; vgl. jav.), v. e. boom, aanh. onder tjandana; parwataçikara, W. Z. 23, 10; agraçikara, Wir. 49 o.; açikara ri lëbûni djëngnira, v. iemand, die hulde bewijst, Sut. Z. 33, 4; vgl. onder ušniša en mëmëlong.

ᮊᮧᮧᮧ, s., z. onder djawuh.

ᮊᮧᮧᮧ, jav. (*swikâra), hajwa ta kitâsikara, *behandel* haar niet *wreed*?, Adip. 37 (vgl. jav.), 116 o., Ar. Pr. 7 m., 28 h.; syapa wanya samikarahëng mami, wat lieden durft ons dwingen? T. b. Z. 4, 223; sumikara z. aanh. onder animâ, içatwa; kunang jan pari, këtan, djawa, atak bang, sagëmanta olihanirângalapa, tan sikaranën (wikaranën?) ta sira jan mangkana, v. e. brahmaan, die op reis gebrek aan leeftocht heeft, Sdj. (vgl. onder trabakta); asikara jan putrjadi, Mal. 106 b.; 113 m.

ᮊᮧᮧᮧ, gadung, B. Z. 3, 17; W. Z. 15, 11; Z. 30, 3, aanh. onder duskrëti (vgl. onder lunggah en djangga); ban anglung sikari, Durma.

ꦱꦺꦁꦲꦩꦃ, s., z. onder umah, Ar. Z. 50, 2, B. Z. 2, 6, aanh. onder rëmbang (waraha, *jav. sangkara); milwëking sukarâmbëk ring apa harëpa ring sarwâwangi², nging dergandhabwapangkâtjëmër ika kaharëpnyatarwa kinusa, Ar. Z. 6, 7 (vgl. T. Z. 1. 32 en aanh. onder idjung); kakan sùkara, nangka babi?; z. onder kamësa.

ꦱꦺꦁꦲꦩꦃ, s. (çèkhara), makâgrasëkara, Bh. 63 (makapangbulu, 64).

ꦱꦺꦁꦲꦩꦃ, s., W. Z. 1, 4 (indra), Sut. Z. 2, 1 (hariradja), çakradëwa, eigenn. v. e. bondgenoot der Korawa's, Bh. 52, v. Ardjuna sahasrabâhu. Rm. Z. 50, 5, Z. 56, 1, aanh. onder anggâraparâna en mâruta.

ꦱꦺꦁꦲꦩꦃ, eigenn. v. e. pl. op Lombok, waar een opstand is uitgebroken, die in een sas. gedicht, Babat Çakra, wordt bezongen; eene aanhaling er uit onder bunut.

ꦱꦺꦁꦲꦩꦃ, s., eigenn. oudste zoon v. Waçishta, Adip. 96, Wir. 1, Ag. (jav. sakri, z. Bhd., 10, w. M. 51, aanh. onder wëda; çakriputra, Parâsara, Adip. 94, Brhm., telkens, z. onder çaktri; kunang bhagawân waçishta, çakri wëkanira, parâçara, pat wëkanira mantrakrëtu, kalima sang bharadwadja, kanëm sang mètri karuwi, kapitu sang kundina, pitu kwëhnikang waçishtağana mantrakrëtu, Brh. 27.

ꦱꦺꦁꦲꦩꦃ, s., *daityaguru, *kâwja, uçanâ, eigenn. v. e. rësi, zoon v. Bhrëgu en van daar Bhârgawa, Adip. 53; B. Z. 38, 6, 59 o.?: tut. 57 a. (vert. v. uçanâh), als de grootste dichter vermeld, R. 20 Z. 9, 14; hanak sang hairanyakasipuh (bedoeld wai-

çwanara?) kanyâ sdëng haju, sang diwja (?) ngaran rasika, wanëh hana tânaknira puloma kanyâ sdëng juwati, sang pulomi, mwan sang diwja rasika ta pinakastri bhagawân bhrëgu, mânak ta bh. bhr. i sang diwja, bhagawân çukra ngaranira, açësaning tjaturupâja, sang pinakatjudamaninikâ sang wihikan ring râdjauiti, daityangça bh. çukra sakëng ibu, brahmangça sira sakëng bapa, hëtunyan pinakapurohita dé mahâradja wrësaparwa, sang pinakaratuning daitya, Ag.; hana raksasi, sutanira sang hiranya, ngaran sadiwja (sic.), ingalap dé sang brëgu masuta djalu sasiki, ngaran sang çukra, wibuh ing çâstra, tjaksu ing adji, giuâron (ginuron?) dé sang wrëçwaparwa (wrësaparwwa), nâtha ring danudja, Tjt. 72, vgl. onder puru IV en katja II.

2°, *Vrijdag*, çukra wagé dukut, z. onder dukut.

3°, *semen virile*, Adip. 69 (vgl. onder kâma 2°); çukradhika, v. 't *semen virile*, Sm. Z. 27, 9; çukraçonita, Sm. Z. 1, 16 (vgl. çukradja); sukraswanita, *kâmaratih; ook çukla; pasthëndrija hanëng bhaga purus ja kârananing atmanpa (atëmahana) çuklaswanita, fr., sarinikang çarira, ja matëmahan kâma, ring laki², çukla ngaranya wanëh, çwanita ring anakëbi, matëmu pwëkang çuklaçwanita, ngkanëng padmanadi (?) madhjaning sadkoësa (sic.), jatika kinahananing hurip, salwiraning makaçuklaçwanita, jan wwan, jan tirjjak, salwiring rûpaning kadewitanyâtah tinirunya, jan makwëh ikang çukla sangké çwanita, lanang tëmahananya,

jan makwèh ikang çwanita sanghé çukla jèkâtémahan wadwan, kunang jan pada kwèh-nya ikang çukla çwanita, ja tiká djanmân-tara purusa, nga., kédi walawâdihara tēmahanya, ikang çuklâtémahan tahulan, otwat, sumsum, ikang çwanitângdadi daging, rudhira, tjarmma, tlu sangkèng laki², tlu sangkèng anakébi jèkâ sinangguh sadkoša, nga., Wrh. (vgl. aanh. onder kâma), vgl. onder jadnjasèni.

᳚᳚᳚᳚, s. (çèkhara), z. onder agra en kèçara.

᳚᳚᳚᳚, z. sangkrab.

᳚᳚᳚᳚, eigenn. v. e. widyadari, Sut. Z. 43, 3 (ni suprabha), tan kēna ring tadah guling, dadya ungu angamèt lajang tjinitra „amangun gita palambang, angadjap sang kadi ratih, ratu sang lwir hjangning sinom, sang lwir sukirañsari, sarinikang nagari dēwani ning djaladi madu, hjangning kartikamasa, angimbang raçminta rari, angdé ujung osah bramita bajangan, fr.

᳚᳚᳚᳚, s. (çikhariñi), *berg* (*jav. sokarini), R. 18 Z. 10, 9, met toespeling op de versmaat (mâlini); Z. 17 Z. 7, 8; çikariniçari, T. Z. 1, 7 (gunung bunga).

2°, ben. v. e. kawi-versm. (᳚—, ———, ᳚᳚᳚, ᳚᳚—, —᳚᳚, ᳚᳚); W. Z. 5; (in de Wrs. præthwitala), z. R. 2 Z. 1, andere soort 2 Z. 5, 2, vgl. onder ngurëd.

᳚᳚᳚᳚, s. (sangkranti?, z. krânti); dadawuhan sakranti, nga., rëdité dawuh pisan kèlangan, d. ro djaja laba, d. tlu manggi(h)

suka, d. pat tanana baja, d. lima djaja, d. nēm nitatya? suka (b.: tjiptasuka), d. pitu kaprijatinan, d. kutus karogan; soma d. pisan sukabhaja, d. 2 baja, d. 3 antuk laba, d. 4 djaja, d. 5 kèlangan, d. 6 kaprijatinan, d. 7 këtömu pati, d. 8 kabajan baan (?); anggara d. pisan djaja enz., War.; ook ašta dawuh sakranti naar een ander hds., waar de bewoording geheel verschillend is, nyan banju skranti, nga, nganut dawuh, ro, da, 6, tja, da, 5, a, da, 4 „bu, da, 3 „wrë, da, 2 „çu, da, 1 „ça, da, 7, ald.; war. b. 128.

᳚᳚᳚᳚, z. onder ura.

᳚᳚᳚᳚, *feestkleed* met een bijzonder patroon, gedragen door wien de tanden geslepen worden; sakordi ladjur, zoo het een mannelijk, en sakordi rambit, zoo het een vrouwelijk persoon is.

᳚᳚᳚᳚, z. onder dyu.

᳚᳚᳚᳚, s., z. aanh. onder krëjah.

᳚᳚᳚᳚ I., vrn. = mēngkëb of nu rëgëd (vgl. jav.), *zich verschuilen* voor de ouders van 't geschaakte metsje (is 't een verb. v. satkrëta, *gastvrijheid genielende?*, daar zich de schaker toch bij een ander moet ophouden tot dat de ouders enz. der geschaakte verzoend zijn); kari sukrëta (lityang nu mēgantung wikara), Us. Bal. 266.

*II., s., *goede daad, verdienstelijk werk*, zooals putten, rustplaatsen enz. door een vorst aangelegd; lima ikang sukrëta manëkākën ring swargaloka, pratyékanya, sumur ja çapawilāsân, sabhâ, kadyangganing lëbuh, pëkën,

tambak, lalajan, çála, náhan tang lima ma-
nèkákèn ring swargaloka, tut. 4, 8 (alwaar
't origin. heeft kupajárâma, sabhâ, bra-
pra en brahmañawasatba); Sum. Z. 7, 21.
dadi sarwa tinandur, tanana nukrétani en
sagétning tinandur, tanana nukrétani, War.
b. 58.

ꦱꦸꦏꦫꦩ, eigenn., z. onder sudjana.

ꦱꦸꦏꦫꦩ, s., Sm. Z. 12, 7 (vgl. çukra
çonita).

ꦲꦶꦂꦫꦺꦝꦺꦤ, s., Indradjit, Utt. 5.

ꦒꦫꦺꦝꦺꦤ, garèdègan lakuné
sokorojong, v. iemand, die iets zwaars draagt,
Am., vgl. onder sampojong.

ꦱꦸꦏꦫꦩ, s., sang sukarmâ, sira ta ma-
kabhudjangga sèwu, tatanpahingan wirjjanira,
ndan mogha glêm aswâdhjâja, ri kâlaning
hudan sira kabèh, jatanyan linèpasan badjra
dé sang hjang indra, pdjah ta sira ka-
bèh, krodha ta bhagawân sukarmâ, dèni
patinikang çisya, sanyasa ta sirâmasanga
mantra, humilangakôné sang hjang i., kabhi-
laçanira, jatna ta bhafâra çatakratu, magawé
abhiwâda namaskara ri sang pañdita, mo-
pawaça ta sang patiwara, hilangnikang kro-
dhami hatinira, ja ta matangnyan kinon
anguripakéné sang mati kabèh sanghjang i.,
glawa ta bhafâra sahasranajana, dadi sirâ-
nèmbah ri sang pañdita, aminta hinaksama-
kèn i salahni lakunira makanimitta wnanng
muripakna sang mati kunang jan ikang wwanng
rwanng siki djugs huripana dé rahulun am-
pu sanagrahâmpu tinadah rahulun ampu,

mangkana papatrakasih sang hjang i., ri
sang jatiwara, djita krodha kadi sira pañdita,
sinanmata papatrakasihnira, matangnyan rwa
ikang bhudjangga hinuripakèn dé s. h. i.,
wkasan matangnyan tan dadi wwanng ami-
tjara (?) ri kâlaning hudan manurata ku-
nang, jadyapin katkana mangké, Brhm. 36.

ꦱꦸꦏꦫꦩ, s. (sukarmâ) of hal. verb.

v. *wiçwakarmâ (vgl. sumitra uit
wiçwâmitra); bagawan sokarma, *de god-
heid der timmerlieden* en titel v. e. proza ge-
schriftje handelende over sikut balé.

ꦱꦸꦏꦫ, of sukarba verb. v. supra-
bhâ, Stn. Z. 5 (mal. sèkërba).

ꦱꦸꦏꦫꦩ, nora sakaring dini (*niet alleen
hier*) di djagaté náen ibuk, ráuh ring kadè-
watan, Meg. 5 (bl. 2), 11 (bl. 3 b.), tan saka-
ring né dini, *niet alleen alhier* (op aarde, maar
ook); baja sakaring iriki, Meg. 5, 11.

ꦱꦸꦏꦫꦩ, sas. (Médang), sopoq (uit sa
en kéq?); sapulu sèkéq of sèkèt, solas;
duwa pulu sèkéq, salikur.

ꦱꦸꦏꦫꦩ, ta sèkoq, sas., mètjang-
kling (mak. sikoq, bug. sijoq, *binden*).

ꦱꦸꦏꦫꦩ, *sluki, *iets in de keel steken
hebben* b. v. een graat, 't jav. kèlèlègèn
(vgl. simpat); sukak ban mèdang, sukak
kakolongané ngamah bé anjar.

ꦱꦸꦏꦫꦩ, of eigentlijk sokoq, bug.
(sokoq, nasi, mak. songkoloq, 't jav. sè-
kul?, *piramide van betelbladen en allerlei gebak*
op Mulud rond gedragen en aan de moskee
rond gedeeld (alleen bij de Mahom. bekend,
vgl. Mak. Wdb. onder koqdoq en polé?).

සැ ක්ව්, njëkëd, *tot 't einde toe afgesneden* (Bjw. tjaprët, njaprët, bat. sopot); bij den grond afgehakt v. e. boom, tegenov. njandung, v. d. butuh v. e. hengst op de tli der merrie als 't ware gehecht, daar de penis er geheel in is; njëkëdang, de staart v. e. beest bij 't gat *afhouwen*, de tanden aan den wortel afvijlen; z. tiding.

සැ ක්ව්, nm. v. e. dësa in 't K. A. (evenzoo op Borneo en in de Lampongsch).

සැ ක්ව්, aanh. onder swikâra.

සැ ක්ව්, Bjw., uli sukat of sëkat, z. onder utuk.

සැ ක්ව්, jav., *asakit, I. Z. 9, 1 (wjadi), asakit kanin, B. Z. 47, 9 (raät matatu, olih tatu, wjadi kabranan), Z. 89, 6 (tlëk kataton, wjara kabranan); *masakit, B. Z. 42, 14 (matatu, kataton), ald. 20 (karanëhan, kasakitan); mësakit basang (mëkëbotan); njakit, *barensweeën hebben*; anakiti, R. 5 Z. 6, 8 (mamuünang ati); njakitin, *ndanda; sakitin, *pami-graha; nora pati sakitⁱⁿ, *tan gahan²; njakitang basang, *pijn in den buik hebben*; ook *genoodzaakt zijn te kakken*; sakitang itjang, *ik heb er pijn aan*; wwang mangulahakën pisa-
kit, parapida duratjâra, aanh. onder sangsara (vert. v. sangkliëakarmân); amisakiti, R. 12 Z. 1, 10 (ulaha manglarani); umi-sakiti (?), Utt. 18; aanh. onder pïdita; mi-sakit, *midana; pinakit, h. v. pijakit (pinungkan); katibën pinakit; ipun sinang-
kaën antuk pinakit katjatjar, z. mrisakiti.

සැ ක්ව් I., z. sukat 2°, sasëkat idané balu en tininggal kasyasih, *kasihan kasihnya, B. Z. 15, 6.

II., sas., këtil (vgl. mal.).

සැ ක්ව්, *niet glad* v. e. boom of iets anders zoodat 't gemakkelijk te beklimmen is, v. d. cunnus door de gopita (atj. id.; vgl. onder kësëd), *stroef* of moeielijk draaien, *niet gemakkelijk voor den dag komen* v. d. penis v. e. ezel; *nauw* tegenov. tjoloh; *stevig* vasthouden (vgl. tëkëk); sëkët djalanang, v. e. pen, die traag schrijft; apang sëkët mënèk mëmongkod v. d. slingkad; pangsëkët pangisë, *opdat men 't vast kan houden* van 't heft v. e. arit met tjëkak's; apang sëkëtan ngisijang, om 't heft *steviger vast te kunnen houden* v. d. djëdjëbug; sëkët ngëmbus, *moeielijk uit een doos krijgt men het*, daar de doos te zeer sluit; vgl. nëtëk.

සැ ක්ව්, z. onder sëkéq.

සැ ක්ව් I., sikatan, Bjw., tjulung², 2° angsoka, djâum²; *sikatan ika aninggar ing hawis, B. Z. 67, 6 (paksi amët wohan); sisikatan, zekere vogel, Mal. 283, *walik (vgl. jav.).

II., *een borstel* zooals die der goudsmeden om de sëpuh, nadat 't goed geblakerd en in 't water gedoopt is, af te borstelen; njikat bënang (apang gëtas liing ipun).

සැ ක්ව්, *gelukkig* in 't toedienen van middelen v. e. baljan; baljan sikët, vgl. sandi.

සැ ක්ව් (tjutak), *afdeeling* van sawah's,

tuinen (vgl. suwahan); K. A. saih (vgl. tuluk); jèn i kálangrak djudjut manakong karena tanpa sikut, fr.; sikut karangnya, *gula²nya; sikuting lawang²an, z. onder lawang; tani nuūt sikut, aanh. onder rênggong; mèsikut kônjël, *loopen tot moé wordens toe*; zoo ook mèsikut bêték; manikut akasa, *manéngkè langit; njikut awak, om een buis aan te passen; njikut karang, *vallen*, bah; buka twara ngöökang awak, djumah anaké ngujak tai, busan² njikut karang, Basur; sikutin, *inukuran; njikutang, aanh. onder sampolih; panjikutan ai, z. onder ai.

ꦱꦶꦏꦸꦠ I. vrn. = ukur; 't opmeten v. e. stuk grond om er een huis op te zetten; iets wat met 't oog op 'tgeen de bewoners kan schaden vergezeld gaat met hocuspocus, iti saka angwangun puri kadaton, kaputusan bhagawan wiswakarma, Us. (vgl. mal., tag. 't meten bij vaders, handspannen enz.).

2°, of skat, *sints, van af* zekeren tijd; asukat tédan tityangé drika, *zooveel als ik daar te eten heb*; sukat dadi bana nguluh, *zoo groot dat hij 't inslikken kan*; sasukat, *edert dat*; sukat dados, *redelijk*, niet uitstekend b. v. van een dalang; skaté, *wètning, B. Z. 78, 10; sèkat alit mangkin agung, *van kindsbeen tot nu ik groot geworden ben*, Apkt. passim; sèkatané mamandjak, B. Z. 76, 7 (tèwèk enz.); sasukaté, z. onder maän; asukat to, *sints dien tijd*.

•II., sukat lwanya, *uitgestrektheid* v. e. stuk grond, O. XI (elders parimána); sukat

widiné tan sipi, widi buduh, twah widi kagan², omdat een dobbelaar op zijn last trouwen moet met een mooi meisje, Tj. b. Z. 2, 25; sinukat, v. d. asch v. e. lijk, Sm. Z. 22, 18 (tjulik ida, tjulik²); susukatan samun, op een kerkhof, T. Z. 5, 64 (babanténé laju).

III., b. v. tuluk; wwas rwang sukat, panali srang sisik, O. b. fr. (vgl. mal.); bawang bang némang sukat, bawang puti (sic.) tēlu(ng) tuluk, kētambar tlu(ng) tuluk, O. b. (980).

ꦱꦶꦏꦸꦠ, *bosch*, Mal. 41, aanh. onder singgang (jav., *gras*; dezelfde beteekenis-verschuiving in 't favorl. aras, *gras* en alas, vgl. onder dèkët en padang), Adip. 55; vgl. 54, 27, 8; W. Z. 24, 4, B. Z. 7, 4 en 5; v. takken, Wir. 9, R. 4 Z. 1, 78; mētusaking sukët, T. b. Z. 4, 518 (a. Z. 5, 121, saking djro kanana); wèk sukët, R. 14 Z. 7, 4 (tjèntën wana, tjèlèng ri bêt; sukëting djanggala, zou de vroegere naam van Padang kring geweest zijn, toen namentlijk de dalëm Bèdaulu er nog zijn residentie had; asukët v. knevels 7, Z. 14, 16 (samah); fig. v. d. hartstochten in iemands jonge jaren, Sum. Z. 5, 2 (bis); Adig. 13 b., enz. (vgl. onder umput); anukët, B. Z. 4, 5 (angbêt); anjukëti, *verontreinigen* 't erf v. e. tempel, Us. b. telkens, b. v. kapanggih toktokan njuh anjukëti parjangan.

ꦱꦶꦏꦸꦠ (?), njèkat (ngèkat?), *iets te doen hebben*, tegenst. v. njangklèk, vgl. ngèka.

ꦱꦶꦏꦸꦠ, jav. (sa en ikët), *vijftig*; sèkët kwang dadwa, 48; sèkët kwang abèsik,

49; *sèkèt abèsik*, 51; *njèkèt*, *ieder dier* dingen *kost vijflig*; *pènjèkétan*, v. velen, die ergens naar toe gaan.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, *kori sinokot kinoñtji*, Tj. A. b. 7 b.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s., z. *rèngga II.*, naast *gilingan*, Ww. b. Z. 1, 68 en 70.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s. (*çákata*), *sákatabjûha*, R. 7 Z. 19, 19.

𑄎𑄓𑄎𑄓, jav., *mahasara; *njèkati* v. d. gong (mal. *sakati*, nm. v. e. muziek-instrument).

𑄎𑄓𑄎𑄓, verb. v. *sakápti*, *manik sakèti* naast m. *sakètjap*, Pdj.

𑄎𑄓𑄎𑄓, voor een ander de *schuld betalen* zoodat deze dienen moet, Ar. 24; *sumakuta*, voor *iets instaan*, R. L. Z. 5, 17, Mal. 550 (bug. *sakuta*, alf., *ter leen vragen*, *sakutaän*, aan iemand *te leen geven*, lamp. *sangkuta*, *hulp*); *sumakuta*, *borgen*; *jan antuk sapiutangané i sèngké ljang ring wawèngkon tabanan*, *tékan ing waümahé i s. I. sané karampas*, *pitlas i djuragan sijang sumakuta patjang ngawilangin*, br.; *tityang njumakuta*, *wij durven er voor instaan*; *ingsun ta sumakutaha ring bhaja*, Mal. b. 112; *njèkuta rèñtjang*; *sakutanèn*, *pihutangi; *amalaku sinakuta*, *verzoeken voorgesproken te worden?*, Ww. b. Z. 1, 154; *njumakutajang* (zelden), h. v. *ngguguang*, voor iemand *borg staan*, fijner dan *njadangang* en *nggègèang*; vgl. onder *sangkat* en *wilasa*.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s. (?), *kâma*, *sukakètu?*

𑄎𑄓𑄎𑄓, (vaak *çakta* gespeld) s., R. 2, Z. 6, 8 (tlëb), *verslaafd*, 6 Z. 3, 4, aanh. onder *tkasih*, naast *drèdha*, W. Z. 6, 2 (tëlëb) *katlëb* (K. z. onder *djènèk en vgl. *sapta*); *wwang sakta ring madya*, *verslaafd*, tut. 43 a.; vgl. 57 b.; *sakta ring dharmmakârjja*, aanh. onder *watu*; *sakta ring pangan inum*, R. 13 Z. 2, 10 (tlëb), ook in een goeden zin; *saktèng brata djapa*, Br. Z. 56 (de jav. *sakti brata djaja*, 'tgeen onzin is en uit 't jav. Wdb. weggeworpen moet worden); *tan saktèng inak anamtami twas kalulut*, T. Z. 1, 12 (tan *wèntèn mamagèhang ngulurin lijang kajuné satjumbanané*, tan *wèntèn manuûkin sasènèngan twara manuûkin masanggama*); *ndan kadi mahârâdja pându sira sakta ring gunâburu* v. *Pariksit* aan de jagt overgegeven, Adip. 39 (vert. v. *jathâpâñduh mrègajâhuh*, waar 't origineel, 1665, *mrègajâçilah* heeft); *ikang tanpamisinggih sang mahâpurusa*, *kèdè' sakta ri kaduskrètaning tan sadjdjana*, *jèkâ tan kinalurakèning mitra jan katèkan duhkabhâra*, Ud. 75 (vert. v. *satam matam atikramja jo' asatâm warttaté maté çotjanté wjasané tasya*, *ruhrèdo na tjira iwa*); *kasaktaning striwisaja*, aanh. onder *busung*; *grèhasakta*, z. onder *grèhja*.

𑄎𑄓𑄎𑄓 I, s., Br. Z. 30, 9 (*hasa*), R. 2 Z. 1, 51 (*bali*, *wiçèsa*), aanh. onder *rudita* (*plawo*); *çaktining panah*, Br. Z. 15, 10 (*pamrat*, *kawiçèsan*), *kaçaktin*, *tjumba. 2°, *bizonder gelukkig zijn* b. v. in 't toe-

dienen v. geneesmiddelen, zoodat de ziekte op eenmaal verdwijnt; kamulan çakti, offerhuisje v. bamboe op 't erf v. e. huis; z. ook onder takti; dapdap sakti, aff. Rumph. II pl. 78; kaja sakti z. onder sandilata; çumakti çarmanira, hij gaf zich bovennatuurlijke kracht, Adip. 49 o.; kaçaktin, Utt. 63 (vert. v. wikrama); ndi çaktyanikâmitra (b.: satyâma), T. Z. 5, 42 (sing tuwon ring kanti).

II., s., zeker wapen. aanh. onder anusthâna en triwikrama, Br. Z. 18, 17 (hru), 17, 3?, L. Z. 26, 8 (safidjata).

III., z. onder çaktri.

𑄣𑄧𑄢𑄣, (b.: jakti), vereischen bij de scheidung v. man en vrouw, aanh. onder tadin, Adig. 13 enz.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢, s., z. onder pupu.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣, z. onder malam.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢, s., pareloester, R. 4 Z. 2, 15, 23 Z. 20, 10?; z. mukta II en muktâsphota.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, jav. (Holl. kottor), soort v. kleine vaartuigen met een mast, kleiner dan de sêkondjêr, die er 2 heeft ('t woord is slechts bij weinige Balineezen bekend), aanh. onder tjagirgir.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢, z. onder rådha.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, Sbr., luig v. d. tong.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢, z. onder malam.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣 (?), R. 25 Z. 12, 31.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, s. (çaukatwa), z. sungkawa.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, s., B. Z. 25, 14 (bali); saktikâna çaktimân v. e. pijl, B. Z. 102, 3

(lêwih ing wiçêsa), aanh. onder çuddha-kula.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, s., z. onder saptakulaparwata (Wrt. 50, sutikman).

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣 (vgl. onder puñyamanta), B. Z. 3, 30 (lêwihing kawicêsa); R. 5 Z. 1, 3 (nulus wiçêsa, wiçêsa pisan).

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, aanh. onder parwañi.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, s., eigenn. v. e. rivier, T. Z. 5, 87, 113; 2°, z. onder çilajukti.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, s., kumâra.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, B. Z. 29, 3 (alle hh.), te lezen surasa.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, eigenn. zoon v. Widyutkêça en vader v. Maljawân, Mâli en Sumâli, die dan sukêçaputra genoemd worden, Hariç. Z. 7, 1 Utt. 8, Ar. Z. 1, 9; H. Z. 2, 1; Z. 19, 8, Z. 20, 1; 2° Sut. Z. 14, 1; 2° een bhagawân, vader v. Marmmawati, Sut. Z. 103, 1.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, z. kaikaçi.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, B. Z. 43, 38 (dahating sdih); çokâçakillaju, Z. 43, 33 (sdih ulan).

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, Kl. en Gj., tokasi, *pakudwanan, z. sok.

𑄣𑄧𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣, s., awaking tubuh, Dp.; Sm. Z. 28, 4 (makapinitantu, bc. taksî); z. Adig. 63, aanh. onder kulîna en mrêsa; saksyani hatinku v. d. goden, R. 4 Z. 1, 62 (makasaksin idêp tityang, nodyanin tityang, nodyanin manah tityangé); saksya mulaté kita, W. Z. 16, 11 (prati-

wada tumingal ring i dèwa, nodya natasang i d., makasaksi wèntèn ngawas i d.), aanh. onder prathama (todya); wwang tan jogja saksi ja wwang anunggu² (b.: angungguhungguh), wwang tjédangga, kawula (ning kawula) kang (ontbr. in b.) wwang wus katon adosa, wwang.wus (m)agawé kala, wwang tuwa dahat, raré tjili, wwang sasiki, wwang tuli, wwang pilir, wwang alara, wwang wuru, wwang èdan, wwang lapà, wwang trēsna (b.: krēsna) dahat, wwang angèrngèr (wwang ankèl), bobotoh, maling, sanak (pasanakan) umah²-an (b.: upah²an) rorowang (wong) gèris, Adig. 31; een ander wetboek, wwang tanpa dākā, nikāra prāna (parēta?) kurang lèwih, bisu, tuli kasyasih, wwang mahutang akèh, adahdjanma, inaçunya (?), muni, wiku, rēsi, widuh (l.: widu) lampuran, guddha (Sdj., vgl. Manu VIII 64 — 71); kunang lwiranikang saksi, wwang pragrēha, wwang akwèh anaknya, molah apagèh ring thani, ksatrija djanma, wēçya, çūdrajoni, ikā ta kabèh jogja sākya i tatkālaning apadgata, sang wihikana ring tjaturdjanma wihikan ing ulah dharma, makapanggwana tan lobha, ri wjawahāra, kunang jang balik ri polahnya, tininggalakōna tan sākya ika; wwang kapihutangan, mamihutangi kunang wwang apunggun, rowangya ring sarwakārjja, wwang mulatukar, rowa(ng)nya tjatjadan, wwang gringan, wwang hinalan sapolahnya, ikā ta kabèh tan jogja sākya, sang prabhu tuwi, undahagi, brāhmaṇa wèdaparaga, wiku nisparigraha, wwang

lana hunggu², suwang inutjap hala, amandāgina, wwang atuha dahat, tunggatunggal, tjandala, watu, tuli ika ta kabèh tan jogja saksi, wwang sèdèng alara, wwang sèdèng awuru, buddhinya wèrō.kunang, èdan, tanpanēmu panangēnya, alara dēni ngēlnya, alara dēni ragānya, wwang bwat pingingan, tan akukuh sabdanya, ika ta kabèh muwah tan jogja sākya, kunang ikang strī mawjawahāra, strī sākinya, dwidjāsākya dwidja, jan wikāra çudra sākinya, jan tjandala, tjandala sākinya; salwiranikang wwang, jan ènak wruhnya ring jogja, jogja sākya, i sèdèng mèh matya ing djromah, ing alas kunang, ikang strī walēna (?), raré dahat, tuha dahat, pinakanakadharmā, kadang warga, hulun², upah²an, ikā ta kabèh jogja sākī ri tatkālaning apadgatakāla; kunang jan raré lawanya tuhwa, wwang glana prihati, kawruhan amithja udjarnya, ri sèdèngnya pinakasākī, dé sang pragwiwāka, wwang tan apagèh udjarnya, puru² tuturnya; muwah saksi jan satyawatjana, amanggih swarga lèwih, amanggih jaça, atèhèr ingastuti dèning rāt kabèh (Manu VIII 81) „muwah saksi jan adwa, binuléd dèning nāga sèwu, katindihan sang hjang sumèru, mangkana pāpaning saksi linjok, jèki çlokanya (hier Manu VIII 82) „ka, mangkana pāpaning saksi linjok, pinapapāpa (l.: pināçapāça) dēnira sang hjang baruṇa sèwu satus tahun, lawaring (b.: raning) satunggal², kang sèwu satus tahun lawasanya, māsih (b.: maksih) naraka linigéd dèning nāga sèwu, dadi bungkahira

sang hjang sumèru, pinakadasaring sapta-patala, Wtb. (vgl. aanh. onder djaksa); saksi-ning prang, Bh. 65, sad(t) saksi pramana, saksi, drēšīa, astapratana, çrēta, gupuh, Dp.; masakī, een kennisgave doen?, vergunning vragen?, v. iemand, die een heilige gaat bezoeken, Djpur.; njakīnin anak mlaspasin ibu, v. e. padanda van zich zelf; vgl. ngrajunin, uglakonin, upasaksi; kasaksèn, z. onder sapèksa; kasakīnin of kasakīnan, een eed afleggen v. e. brahmaan, die als beschuldigde optreedt (z. katjoran), van die mēdēwasaksi; amēda pasaksi, aan 't hoofd der kluizenaars vergunning vragen om in een kajangan boete te doen, ald.

ਸਿਕਸਾ, çikšā; siksapātaka, aanh. onder plēsāt; çikšan (sic.), te straffen of te beboeten met, aanh. onder bambara (vgl. mal.); sinikšan, onderricht gedurende den tocht geen geluid te geven, B. Z. 45, 4 (kapitēkēsīn, kapriksanan); paniksaning wiku, Sm. Z. 24, 6.

2°, *çišya, Tjt. A. d. (telkens); djanmanya wiku çakti bahusikša, met vele leerlingen, Fabr. 9.

ਸੁਕਸਾ, z. onder sukska.

ਸਕਸਾ I., B. Z. 23, 4 (akššēp, glis); *rēp, door de bal. als één woord opgevat, vandaar asaksāna, *sakarēng, *saprahāra en asaksanaan, z. onder kšāna.

2°, asaksanajan, anjandangan, zooveel als noodig is om verzadigd te zijn d. i. één maaltijd.

ਸੁਕਸਾ I., eigenn. v. e. oom v. Rāwata, R. m. (R. K., suksra).

II., suksaranēn, aanh. onder gēmi II; dēn dum tawan djarahan, hajwa kasinggahana, kaja tibāning warša hajwa kang aprang kēwala, dēn watra tēkēng atunggu kadatwan mwang sakwēhning kari ring umah, tēkaning randa killi, sungana saksaranēn, karaning dēn watra, jan sirālah ajuddha, tumut ta ja katanan, Nt.

ਸੁਕਸਾ, z. onder atat; suksilantara; atat wulan, Nw. (vgl. jav. podang sapsari).

ਸੁਕਸਾ, gakeel sich naar iemands verlangen richten, B. U. 119, 123, Swg. Z. 1, 76; dané twara ko pañdjang kajundané wantah manjērahang lamun sampun kanggé antuk tjai mupu dané wantah bah sapisan suksrah tēkēn ing tjai, z. susra.

ਸੁਕਸਾ, z. onder çukha.

ਸੁਕਸਾ, z. onder simbar.

ਸੁਕਸਾ I., zekere geele bloem; ook kēsaksak (z. onder mēmēdi en tjina); saksak suruniné, bij 't njimbing in pl. v. ēngsap tēkēn munjiné; sēsaksakan, stervormige v. blulang en prada gemaakte figuurtjes in 't ahangend hoofdhaar gedragen bij wijze v. bloemen (saksak mas).

II., jav. sasak; sinaksak sakwēhing wana, D. m.; antuk tōlas mangulati, ring alas mwang ring ukir, lwih ing nagara agung bilang dēsa kasaksak, sami tan wētōn manggihin, Meg. 181; njaksakin; iets doorzoeken een buidel b. v. om er iets in te zoeken of wel den inhoud te weten.

ਸੁਕਸਾ I., dicht op elkaar v. schrift b.

v. (jav. sēsək en mal. sēsak; vgl. sēgsēg); **masēksək**, *apēdēk; vgl. onder suksuk.

II., bloem binnen 't haar gedragen; z. **susuk**; **sēksək** djēdjəl, B. U. 74 b., **bēk sēksək**, *propvol* v. e. huis door gasten b. v.; **bas kasēksək**, *salēsək, B. Z. 59, 2; **njēksəkin**, *verstoppen*; **kasēksəkin ban buk** v. d. oogen, Meg.; **panjēksək**, 't een of 't andere beeld om in een tekening geen opene ruimte te laten zooals op de voorstellingen uit de wajang; **sēksəkan**, *in benauwdheid* volgens een te betalen schuld.

2°, mopək.

ᑭᑭ ᑭᑭ ᑭᑭ I., *schub*, *schaal* v. *schilpad* (iloc. **siksik**, mal. *sisik*, sund. *sisid*); *de schubgelijke* huiduitwassen boven de teenen v. e. hoen, (vgl. onder *blingbing*); *draad* v. 't hout; zelden om iemands uiterlijk er meê aan te duiden, ongeveer als klēs; **siksik mēpapas**, *schubben die tegen elkaâr in staan* zooals v. d. ananassen, die bedwelmend zijn; **pinggəlira siksik tinggiling**, Smw. Z. 14, 8 (l. *sisik*).

II., **njiksik**, *anisik om de luizen er uit te krijgen (vgl. *njirigdjig*); **masiksikan**, *zich krawwen* v. vogels na 't bad, v. iemand, die luizen zoekt, aanh. onder *gurèksyak*, *asisik (vgl. bat. *sisik*, sund. *saliksik*, mal. *səlisisik*, jav. *talisik*, *taliksik*, Tjnt. Z. 1, *ngadj. nalisit*; vgl. onder *tajub*); **saksiksik** *sambil mētuma*.

III., worm-soort in de tanden (*amah siksik giginé*); Bjw. *gilig*; oogkwaal bij kinderen tengevolge v. wormen, waartegen *muté siksik* gedragen wordt; **kambōnnjané pasurantēng**, *jan paksa luwas ngalih takut tja*

pada pēsu, *bañ awaké nista djumah ja pasiksik*, Pdj. Z. 1, vgl. *kēsik*.

IV., **siksikan**, *onderbuik*, jav. *kēmpung*, *venusheuvel*, Us. z. *saiksikan* (vgl. onder *tēba en dulu*); z. *batok*.

V., *wulu lañdjang (?).

VI., aanh. onder *joni* (jav. *walang asisik*). ᑭᑭ ᑭᑭ ᑭᑭ I., *patuk, Br. Z. 12, 4 (*suksuk*); *de spise bek* v. d. bano of pasuh, *sneb* v. e. vogel (K. A.); vgl. *tjutjuk*.

II., **masuksuk**, *stichten?*, O. II (mal. en lamp. *susuq*, sund. *njusuk*, z. *suk*); **asuksuk**, Gh. Z. 6, 4; Adip. 86 m., **asuksuk ring tapan** *apōnēd sampun arata* v. d. *kasiné*, B. Z. 4, 13 (*ibēk né kantasan ika bētjik wus kararata*, *madēpit ring tampak lima(n) pantēs suba napak*).

*III., **suksukan**, *voorloopige vervanger* of *bekleeder* v. e. post voor de definitive aanstelling v. e. vervanger; waarnemers v. d. ambt., *wakil*; wat men in 't haar als geneesmiddel wrijft 't zij *ambuh* of iets anders.

IV., B. Z. 4, 13 (*bēk*; vgl. *sēksək*); **mēsuksuk mēsaré**, *dicht op elkaâr*, ook v. letters; **anaké mēdēm suksuka** (vgl. *dongsok*); **njiksukin**, iemand iets *opdringen?*; **suksukin itjang masih ja tra njak ngidih**.

V., *sugsug?*, aanh. onder *radjut*.

ᑭᑭ ᑭᑭ ᑭᑭ I., zeker insect (miersoort) die 't hout doorvreet (batav.; Bjw. *tètér*); **sēksəkan**, *karajapan* (vgl. *brèkēsəkan*); **sēksəkən**, aanh. onder *rambat*.

II., **njēksək**, al de bewoners, de geheele wereld bij elkaâr brengen; b. v. **sēksək ma-**

kabatan raté, tara anaké buka tjal, die u
evenaardt; ook ongeveer als gorék.

III., njèksèk, op een njiju schudden om
de latak te verzamelen, z. onder sisi; njèk-
sèk tèpung (Bjw. ningting, jav. ninting).

ᮊᮧᮒᮧᮒᮧᮒ, sok; sokokan, een zeer
kleine sluitmand.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s. B. Z. 59, 4 (sungsut), aanh.
onder djirana, suksèka, m. c. Br. Z. 37, 1
ibuk), Rm. Z. 10, 2, aanh. onder sipi, Sut.
Z. 59, 1 (kèbukan, vgl. onder swapna),
Wr. 7, bedroefd, T. Z. 3, 14; suksèka, Sum.
Z. 24, 7 en 8; sukskaning twas sang hjang,
T. Z. 1 (sungsut kahjuu sang kèbuhân);
ambèkning mari rañtja suksèkèng pangu-
ngangan atata padangadang, Hr. Z. 50, 12;
Jsp. suksa.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, nm. v. e. bloem, Was. 116 o;
akar sukasaddâ, Mal. 329.

2°, nm. v. e. dèsa in 't Bll., ten Z. v.
Bratan, alwaar vroeger, onder Gusti Ngu-
rah Pañdji Sakti, 't paleis der vorsten
stond.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s. (sukha sadâ), T. Z. 3,
15, Z. 1, 9 (wibhuhing kasukan), *pa-
ramasuka, Wt. 58, enz., z. onder suka,
lodot en supta.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s., B. Z. 36, 4 (sama ring,
atmaka), *tulja, *kadi en *kaja (z.
nder handaru en sat); m. c. sasat (vgl.
nder ksma), Hw. Z. 2, 3, Ats. Z. 8, 2
lonto), ald. (samalam), ald. (tulèn); sa-
atâmrèta, Br. Z. 39, 4 (sawawa tkèn a.,
lawak mrèta); singha saksât, R. 11, Z.

4, 8 (lwir kèsari); giri saksât, gunung
djuga; matjan saksât, *çardûlâkrèti;
sumasat, *tulja.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s., ikang bhûta tigang
siki, âpja, bâju, tédja ja tikâ tapwan sinâk-
sâtkrètâkèn, Bh. 62 (vert. v. Apo bâjuç tja
tédjaç tja, trajam étad akalpitam;
vgl. 't origin. 3017).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, z. koçalja.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, *sûksma, bedoeling, verborgen
zin v. d. een of andere plechtigheid b. v., aanh.
onder piçatja; kalintang antuk tityang nuk-
smajang rërès swètjan pakajunan i ratu; si-
nukmèng drija v. e. gelezen brief, Stn. (vgl.
jav.); kasuksma, begrepen; njuksma bhatâra
çiwa, aanh. onder sampolih; çiwarah udjar
ing suksma, T. Z. 5, 68 (nguningang nu-
gran widiné, katur pinugran dèwané).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s., aanh. onder upalabi (vert.
v. sauksmya), v. d. pijlen v. Kâma, R. 7
Z. 6, 2 (nusup, tan katon), *maja, v.
toorn, R. 5 Z. 4, 19 (tlèkang, lwih pisan),
W. Z. 12, 3 (muksa, tanpahamèngan),
Z. 22, 7 (tan kawèdar, njusup, njaru);
sira çatruning bhuwana suksma tan katon,
R. 7 Z. 5, 66 (nilib); suksmèng triloka, Z.
7, 2 (manjusup, nusup); mirib nuksmā-
hèng gagana, *jaja miçrèng tawang,
2°, incarnatie eener godheid, aanh. onder ruñ-
dah; de ziel v. e. afgestorvene, die zich nader-
hand ergens incarneert, Tjt. telkens; sang suk-
sma ri dèwi, T. Z. 1, 31 (bhatâri niradjnani
mandadi), verdwijnen; Z. 2, 102 (tan ka-

ton), v. een godheid, Ar. Z. 66, 3, Pam. 16 (de Kid., antarlina), vgl. onder niti en bëlik; hjang sùksma, Çiwa, Ar. Pr. Z. 1, 9, waar vroeger hjang tan katon; manawana suksmasih ri kita, toen de 2 rāksasa's dood neêrvielen, die hen wilden verslinden, Spt. Z. 4, 7; suksmatadin rādja, heimelijk verlaten, Sut. Z. 19, 9; als iemand dronken is, sahananing rahasya tang jogja sukma, tan inèman umidjil, Spt. Z. 5, 265 (R. 2 Z. 6, 6, rahasya sing winuni mētū); sùksma lōkas, een fijne set om iemand te misleiden, list?, W. Z. 3, 9 (manjaru polah, silib p., pingit p.); djalada of mēgha sukma, benaming van een kleedingstuk, Ar. Pr. Z. 5 en telkens; sukmasari, eigenn. v. e. prinses v. Daha, in de Smw. Z. 1, 5; sùksmamaja, Sut. Z. 102, 2 (amorèng tanana); sùksmaçraja, naam v. e. formulier, waardoor men de godheid tot zich roept, Tjt.; duk sang patah kanyā, apurohita ring bhagawan domja lninggan sang gandhawati, winarah ring adji sùksma çraja angista di (?) dhūpa papanggih mangkwa sang g. mangista çraja sawita, nēhēr trēsna sang hjang bhānu ri sang patah, mangkwa watja(s)anaira sahagnjana lawan sang hjang suwita, nēhēr anggarbhini sang p., Tjt. 46 (vgl. onder brēdaja); anuksma, zich in iets, in een bloem b. v., incarnoeren, Was. Z. 6, 189 (bis); pun anuksma, dochter van den Rangga v. Padjarakan door Pañdji buit gemaakt, Mal. 108; nuksmasih, naam van de door Pañdji buit gemaakte dochter v. d. Radèn Alu van Padjarakan, Mal. 108,

112; nuksmāraśa, 113, c. 47, 48; sinuksma, verstoken in, Was. 8, 12; sinuksmèng hati, aanh. onder tanggalang en tuwi; kasuksmabhaja van een depositum, kalaping maling (vgl. onder bhaja); antasùksma, verdwijnen van een godheid, Br. Z. 15, 3 (ilang); anuk-šmakōn, verbergen niet bekend maken, Smw. Z. 2, 5; sinùksmakōn, aanh. onder *hatur; 3°, siel Tjt. 43, 24, 16, 14, waar het tegenover rāga gebezigd wordt; djadi sùksmadèwata, aanh. onder agra.

suksma, *jav. (dèwa), anēdēng sukšmanasa, R. m. (R. K., nanēdēng mring jang toja); punapa karantōhna (R. K., nta) padanira (paradah) ajum angrusak kagōngan sukma, nasa (kagungan sukma, dadya), R. m., woorden v. Antaboga's dochter tot Rāma, toen hij de zee wilde beschieten.

suksmaçraja, naam v. e. formulier, waardoor men de godheid tot zich roept.

sauksmja, s. (sauksmja), makanimitta suksmjanya v. d. lucht (ākāça), Bh. 39 (vert. v. sauksmjat).

səkawana, nm. v. e. berg in Bngl., die 't midden zoude zijn van 't eiland Bali; de bewoners van de daarop gelegen dèsa zouden zich aan bloedschande schuldig maken; er zoude aldaar een put zijn, die tot aan de zee bij Klungkung doorloopt, daar alles wat er in geworpen wordt, aldaar weer gevonden wordt, vgl. onder aga en sēlat.

sukhawati, de hemel van Amitābha; nm. v. e. hemel waar de ziel van

de vrouwelijke daitya komt te belanden, Tjt. 220, 226 ('t westelijke paradijs, de Groot, le code du Mahâyana en Chine, 5).

සීකාවත, daluwang?

සුකාවත, of sukawati, nm. v. e. dësä in Gj. (z. onder sëlät), z. sokawanti.

සුකාවත, z. onder sokawanti.

ආකාවත, s. (çaiikhâwatya), eigenn. v. e. kluisenaar, Ud. 127.

සීකාවත, jav., *supën, *mâr, B. Z. 16, 3 (ibuk, opëk, slëgsëgëñ); sëkël ring manah tityangë, *mari twasinghulun; asëkël, Br. Z. 1, 11 (sungsut, kaibukan, asrët), R. 4 Z. 1, 3 (s., ibuk); manangis asëkël, B. Z. 3, 21 (nangis sigsigan, mangling sëgsëgan, m. ban ibuk); masëkël, R. 20 Z. 2, 20 (änëk).

සීකාවත I, jav., *odana, *bhakta, *tadah, h. v. nasi (in geschriften en aan 't hof alleen in zwang), *anna, voor de né ugadang, Stn. (bubuh pitra; lamp. in een jonge bamboe klaar gemaakte këtän, bis. sokol, mak. songkoloq, in de wasem gekookte rijst); tam hana sëkël, *niranna; bën sëkul, v. 't geen bij de rijst genuttigd wordt, Meg. Z. 2, *katiban skul ing waru, z. onder waru; sëkul kuning, z. onder aga; njëkul, nuttigen vleesch, tuwak enz.; rupanira ala mangko, bëlëk anjëkul ta sira tur tuwa, malih sira haciëna nëmbah brahalaku, djabarail mangkja mudjar, oh jusup alapën ugi, zalëha iku nënira, was pakënira sang manon, pinangka pablijanira ajwa malih sangsaja, dëning ma-

lih rupanipun, ingajokakën dëning sang alah ala rupanë inguni, dëning bëlëk njëkul ika, dinadëkën aju anom, dëning kasijan puniku, sinungan sugih muwah dëning malih kapiripun sinungan iman dëning jang tanpa timbalan jang widi, asih ing putri zalëha, jata sang putrëki rôko ingusap lan ëlar nëka, dëning djabarail ika, atëmahan walnjëku, anom sor rupaning kuna, kaliwat pëkikirëki, saking panganggë ing dunya, satingalira sang katong, ing sira putri z., katjarjan sira mulat, amëëlik manah sang prabu lan kang tanpajun dadi arsa, dadya tëmahan sih brangti kinawinakën ta sira dëning dj. mangko, sampuning kinon sira maring sang putri ika, aptya gamëlana tèku, ambakta mantuk ing pura, malaaju sang putri aglis, Jsp. j.

II., sumëkul, een weinig krullen? (K. A.); romanja pandjang sumëkul atap awilis, Dur. (b.: mëkmëk atap tur wilis; c.: romanë dëmën awilisnya sumëkul), romanë samah sumëkul multat (?) willis, ald.

සුකාවත, *anukël unëng, B. Z. 41, 2 (manaën ringrang).

සුකාවත, moeielijk, te verklaren v. e. pl. in een këkawin.

සුකාවත, ëbung (jav. tjukul lezen?).

ආකාවත, vreemd klinken b. v. angandika; ook sëklo, sëndang, këkot.

කාවත, s., stuk (his. sagala), nog niet aangetroffen; leeftijdt?, aanh. onder giriça.

සුකාවත, s., in levenden lijve v. e. godheid, die zich vertoont, Sut. Z. 8, 3 (mawak), Br.

Z. 4, 4 (wahja), Z. 51, 6; tulèn, *awas, Br. Z. 36, 8, *laksana, dèwata sakala, *dèwatâtmaka; apuj sakala, R. 19, Z. 4, 3 (agni maâwak; jav., Men. 223, sakala sawang kunarpa, precies als een lijk; kados liñdu sakala, R. Per. 133); sang maraga ratih naast ratih sakala en ratihé mawak, *ratihhawana; jêh sakala van royaliteit (vgl. onder warša); dèwa sakala, Br. Z. 7, 2 (paragajan dèwa, dé rumawak), zegt een brhm. v. zich zelf, T. Z. 4, 52, terwijl T. b. Z. 4, 168, dèwatjarita heeft (saksat bhatâra); dèwata sakala, *dèwatâtmaka; buddha sakala, Sut. Z. 33, 2, hari sakala, *wiśnu sâkjât; rodra sakala, B. Z. 105, 4, 223 o.?, Ar. Z. 40, 5, 6, kalamrètyu sakala, R. 23, Z. 1, 1 (kalan-taka mamurti, k. mawak), ngké rāgan sakalāmuhara hala, W. Z. 19, 9 (né i smara né djani magawé djélé, ikang s. pramangké mangdé dj., kénděnan samangké m. ala, né mangking i. s. ngawétuang sangkala); manakalāngawatâra, aanh. onder triwikrama; anakala, *duidelijk* vernomen worden, Ud. 111 m. (driemaal); salwirikang kâtarâdbhuta sinakalâkěninghulun, Ud. 102 ('t origin. adbhutani enz. darçitani majâ).

2°, *zeer merkbaar* v. geur b. v. v. die v. d. ěntut balu; sakalané, *inderdaad, feitelijk* tegenov. niskalané, sěkalanya kapěntil rong (?), dat hij in 't nauw komt, Bngl. s.; jan sakalanipun tan wěntěn, *in werkelijkheid bestaat het niet*; djaran sakala, *precies een paard*; madu sakala, *precies honig*, er is geen onder-

scheid tusschen; munggingwīng sěkala pangkusan tityangé pan lungarti; njakala uning, iets uit eigen *aanschouwing welen*; adjrih ujěkala parěk, v. iemand, die per brief, niet in het publiek, den vorst iets wil zeggen; něntěn sakalanin tyang, *ik ben er niet bij geweest*; ngulah sakala, aanh. onder wâlukârñnawa en vgl. onder djani en z. aanh. onder tingkah.

II., sakalalokakarttâ, B. Z. 109, 3, sakaladjagat, R. 2 Z. 3, 1 (satuhing rat), aanh. onder waiçrawaņa.

III., z. onder kâla, z. onder çakala.

𑖀𑖄𑖀𑖄, sakâlî kârāņa ginawé, R. Inl. Z. 1, 26 (sakala margining né magawé). 𑖀𑖄𑖀𑖄, verb. v. Nakula (ook in 't mal. gebruikelijk; de verbastering ontstaan, om in overeenstemming te zijn met Sadèwa; Catal. 234 spreekt van Kulasadèwa als v. één persoon).

𑖀𑖄𑖀𑖄, Holl. mal. (zeer onlangs in gebruik gekomen en alles behalve algemeen bekend), *school*; njěkolain, maladjahin.

𑖀𑖄𑖀𑖄, s., dwidja çukla v. bhagawān Trěñawindu, die *ongehuwd* leefde, Sum. Z. 3, 1 (pañdita sukla brahmatjari).

2°, *ongerept*, als rijst waarvan nog niet gegeten is, een nog niet aangetrokken kleedingstuk; tadah çukla, zou de nm. v. e. offerande zijn, behoorende bij de rampadan (z. tilěh); çuklabrahmatjari, *een ongetrouwd leven leiden*, Adip. 25; kunang ikâ(ng) sang sinanggih çuklabrahmatjari, nga., kěwalja tan kěna ring anakbi sangka(n) raraj, ndâ tan saking mañ-dju kuning, mwanng tan dadi marwa²ni(na)

ri çanya lawan stri, jadyapin ibuha tuwi, mwang wwang sanak, mitra kunang, tan wulatèng anakbi, astam jan sapotjapana, anghing ginawajaknira, dhjana joga, djapa samadhi ja tikâ çuklabrahmatjari, nga., wêkasning kabrahmatjârjjan ika, Wt. 4, 20, aanh. onder prahèti; çuklaçwanita, z. aanh. onder çukra; çuklapaksa, tanggal; padaka çaçi çumuklapaksa, Ww. Z. 2, 5 (b.: 54, padaka çaçi çumukla en een weinig vroeger p. ç. tumanggal).

ꦱꦏꦏꦺꦤ, sèkol.

ꦱꦏꦏꦺꦤ, s., eigenn. v. e. rësi, T. Z. 4, 42; Brh.; vgl. onder jadjnjawalka.

ꦱꦏꦏꦺꦤ, z. onder lor.

ꦱꦏꦏꦺꦤ I., mësakapan, mēbantēn di rungrung zoals bij de terugkomst v. iemand, die verloren geweest is op 't kerkhof; kagèt (ada) anak masakapan, di sēma né ma(ja)-ngaturin, babantēn lawan (ada manggawa) daksina ètèh² sami (sampun) puput, tjèlèng gullingé mangambjar (tikula), sampun tragi (prapti), tulungé sampun tjumadang (tulupé tjai mangaba), baljané sampun masā, ngujōng gēutané pramangkin, Tjp. Z. 2, 5; njakapang anak glēm.

II., njakap, een anders grond of wel een domein bewerken als bij 't nandu; mēsakapang, mētanduāng; kapēsakap, kapatandu.

ꦱꦏꦏꦺꦤ, achterhouden; sōkōpan, wat in 't geheim verricht wordt als b. v. overspel; njēkōpang, verbergen een gerucht, listen enz., vgl. èngkèh.

ꦱꦏꦏꦺꦤ I., jav., kawula sikōp, de gemeene krijgslieden in tegenst. v. paramantri, ambēbēkēl anglurab, Tjt. 208, 219; sumikōp, Sut. Z. 96, 6 (manaljani, mangēdjuk); snikōp, Bjw., reeds geschikt om aangevat te worden v. d. rijstaar; anikōp, vallen een wagen, B. Z. 7, 18 (ndēmak, mandakēp), een wapen, Sut. Z. 131, 9 (manjaūp); op-pakken een schuldige, T. Z. 2, 28; Z. 3, 70, Kam. 8 (bis), 9; R. 6, Z. 4, 42; manikōp, B. Z. 10, 6 (ngēdjuk); anikōp, een pijl, Br. Z. 29, 7; sinikōp, Sut. Z. 128, 7 (binandha); sinikōp, R. 8 Z. 1, 8 (kaāngkēp); sinikōp sukunya, R. 19, Z. 4, 4 (kasaūp, pēsēla); kasikōp, v. e. knods, B. Z. 91, 16 (kadjēmak); pasikōpan, kunstvaardigheid, patroonteekenaar, Ww. Z. 1, 113; 2°, naast wuluk voor heft v. e. pēdang, Am.

II., wouw, kiekendief, *manukulung (alf. id. tag. sikap, men. mal. sikoq, e. uitspr. v. sikap, zekere valksort, mad. sēkaq, alf. sitjēp, vgl. onder *hēlang); buka sandōr sikōp van iemand, die zonder vooraf ziek geweest te zijn, dood gaat; hong sikōp, Sbr. een zeer groote soort (vgl. onder njihjih); ubi sikōp (gèpèng umbinané).

III. (sañdjata), B. Z. 45, 2 (astra), *sañdjata, wapen in 't algemeen; gewapend volk (vgl. *jav. sikōp); njikōpang, een toovermiddel; pasikōpan, toovermiddelen tegen te duchten rampen.

ꦱꦏꦏꦺꦤ I., pajung sukup, op de akker gebezigd v. bamboe en gēbang-bladen tot zelfs

den rug bedekkende (lamp. sarungkup of sarukkup, een *schildvormig* v. boombast verwaardigde *regenscherm*, tag. sokob?); sokopan, samih, ikut, songkol en *tarigan.

*Il., z. badjang².

᠑ᠰᠠᠭᠠᠨᠠᠵᠢ, naast tjokop; sokopan, Bjw., *hoofddoek, door te paard zittende vrouwen gedragen*; ook tjokopan.

ᠰᠢᠬᠠᠵᠠᠨ, of skapa, de bol v. d. gadung; in kleine stukjes gesneden om er een lijk mee in te wrijven, ten einde in een volgende menschwording een mooie huid te hebben, aanh. onder sipta sirang en sangling; rauw is de s. geel; *panglunging sikap kaparèng griwalus lumé ing tilam, Ww. b. Z. 1, 150 (mak. sikapa, bug. sijapa; sas. kapaq, gadung).

ᠰᠢᠬᠠᠵᠠᠨ, s., Brhm. 34.

ᠰᠤᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, z. onder suprabhā.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, Jan mangěntjěng siksikanya, mwaḥ ngaluntu tiwang sakěput, nga., purusnya mukréd bhaga kunang, ça., oding kaju kapas inum ma., ᠶᠢ ih antu angadang, 1, sakput, dalilah, 3, kěděp siddhi mantranku, Us. 464, 215, sangkěput; ta., tiwang sangkput, purus makěréd; mwang, bahu mailutan, ça., Us. 249.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, kampuh sakědji bang, Mal. 227.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, Ud. 3, 19.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, wat iemand aan iets verdient, *goederen* waarmee men geld verdient?; z. kasaja (sund. makaja en pakaja), walakaja.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, s., hjang çakyamuni, Kid. Sund.; çákjamuni, Sut. Z. 17, 5 (badjradjnana);

çákjasingha, z. onder buddha, Pam. 10; midjil kállih ring pangastyan tanpěndah sūrjja pinalih, sě'ngning prabhānira karo, ring kottamanira malih sákset hjang sakjamuni çrjadji wěngkěr bjakta atút lawan sirakangira paramaçiwa inisti pantěs parau ing sěmbah tjatraning djagat, Kid. Pam. Z. 2, 49, waar v. d. 2 vorsten v. Madjapahit en W. gesproken wordt, terwijl ald. 56 çiwa buddha op hen toegepast wordt; çri mahāçákjasingha, Sut. Z. 1, 10 (çribadjradjnana).

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, s. (saukhja), sokjātūt tuṣṭi sang tumburu mllu ta sirang gotamātyanta mahjun, R. 19 Z. 5, 3, 24 Z. 3, d; sokjatarā, 16 Z. 12, 4.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, Holl., *schoener*, aanh. onder tjagirgir, z. sěkotor.

ᠰᠤᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, z. suksma; dēwa sukma pukulun jegens zijne vrouw, Stn. (passim).

ᠰᠤᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, s., z. aanh. onder mēdhātithi.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, njěkěb, vruchten *rijp maken* zoo b. v. bananen, *stooven* als 't ware, in een grombong door ze te bedekken met hók-bladen of wel in de padi, de taüm-bladeren in de gěběh (vgl. onder tabunan), tapé in een tjuběk of de pūunapi om van de bangkět de brēm te maken (batav. skěp; R. v. Eijs. kasěkěp, jav., eetwaren verbrosien; z. ook jav. Wdb., 3e uitg., in de bijv. en verb., z. tabunan); sěkěban, tegenov. ulungan vooral v. durèn's, die dan onsmakelijk zijn.

ᠰᠤᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, z. onder pulungut.

ᠰᠠᠵᠤᠨᠠᠵᠢ, z. onder pikang.

ᮊᮧᮊᮧ of sakèng jav. (z. onder *saka), in pl. v. satpada en satkahjangan); sat h. v. uli, 2° antuk (z. een voorb. onder kingran) en ook tegelijk met antuk; b. v. mula kadréwé antuk tityang saking manama; saking kotjap, naar men zegt; saking orta, naar 'tgeen verhaald wordt; saking sdih, als 't ware te geef; saking maingguran (zij kwamen) om zich te vermaken.

ᮊᮧᮊᮧ, z. onder saking.

II., in pl. v. sakwèhin; jèn wus sirna sakèng satru, R. m. (R. K. sakjèng).

ᮊᮧᮊᮧ, nm. v. e. plant tegen de kuwa gebezigd, te K. A. sèngègèr; i bungan sèkang, *kèmbang singgugu.

ᮊᮧᮊᮧ I., asèkung, B. Z. 87, 6 (matlasan), Br. Z. 10, 13 (manangguhi, srèng), Z. 35, 14 (mangandèg), Z. 27, 3 (pagèh); pasèkung, Z. 40, 3 (anganggèh); (*jav. pasèkung, panjèrèng); asèkang, B. Z. 87, 6 (matlasan); asèkung² amawa tangis, Sm. Z. 12, 10 (pada matlasan manunas itja); ditu paladjahin manjèkung, fr.; kari sèkung dané, *kinubda dènira; sèkungana, Sm. Z. 1, 13 (tunas itjain).

II., manguda i mirah sèkung, kadi damar djroning kedang, pidan waspada gobanja, fr., z. kèmkèm.

ᮊᮧᮊᮧ (zeer te betwijfelen), Bjw., liking, Vr.; vgl. ukèl.

ᮊᮧᮊᮧᮧ, dudyong II., linksch, onhandig; z. sèngkok.

ᮊᮧᮊᮧ, s., nèm (sat komt minder vaak voor; v. daar sadpada en sadkahjangan

in pl. v. satpada en satkahjangan); sat (sic.) rádja Putra, aanh. onder pramohanastra; kasad, naast kanèm, Tjt. 222, sadaça sad, 16, ald. 41 ('tgeen een restantje is van een vroeger telstelsel, z. onder plèkutus), sadpañja, Sut. Z. 112, 5 (sawlas); timbang gatita sad, Ar. Pr. Z. 18, 43; vgl. onder tanumadhya.

ᮊᮧᮊᮧ, om de maat in pl. v. suüd, Tjp. Z. 1, 64.

ᮊᮧᮊᮧ, verminderen, verbasteren, v. e. geslacht door vermenging; ngèsodang, dalen v. d. agio v. e. rijksdaalder (v. planten, ngiugngèsodang alapanja, Wariga); v. d. prijs v. e. artikel dalen; sodan, minder sterk v. bal. arak, tegenov. de vreemde; z. lèmpèr.

ᮊᮧᮊᮧ, s., latèk.

ᮊᮧᮊᮧ, jav. en bal., verb. v. *śādhā (jav. ook kasada).

ᮊᮧᮊᮧ I., jav., conigsins, sada tangkèdjut, *asmu kagjat, glis lampahé; sada dawa, langwerpige; *apinggèl kana sadalil, Mal. 218 m.; sadaçru tumuran, T. Z. 1, 29; sada wuru, Mal. 199.

2°, immers, in een verwijt, als men merkt, dat iemand gelogen heeft; lba sada ngorabang uliganga borèh, puputné ija ngulih basa.

II., *sadā, pūrnāma sada, ben. v. e. geheel wit paard, ook de oogen wit, sadaçiwaloka, *atjintyapada.

III., s., z. aanh. onder wāhja II.

IV., z. onder *niśāda.

ᮊᮧᮊᮧ, s., L. Z. 11, 9 (satuük); *djati

www.libtool.com.cn

sadâ, W. Z. 29, 9 (prawira satata, pagêh kamlahan); R. 17 Z. 6, 10; z. sadâga en onder sada II; sadârudra, z. onder sadâçiwa.

𑀓𑀲𑀲𑀲, z. sadigawé.

𑀓𑀲𑀲𑀲, s., sârathi.

𑀓𑀲𑀲 I., z. onder sâdhu tegenov. brê-têh; asih ing sang parasadu, T. Z. 5, 57 (atwang ing sang wiku, katwang ing parasadaka).

II., sâdhû (vgl. djati); masadu, *klagen, klikken, iets overbrengen*; sarûpa warînané drôwjaning wwang hilang, sarwa paçu kunang, kamalingan dèning duâta, tininggal, sinalahakên dèning duâta ring umah, pakarangan, kubwan, gaga, sawahing wwang lèn, tan wruh jan duk tinibantiban, wkasan wruh ja, apasadu ja lawan tatanggi dèça, kang jogja sadonana, râmaddèça, makadi ring krêta, sadonana, wkasan kapanggih ikang drôwé, kilalanya dèning, adrôwé purwa anguliha sang katiban², tan dañdanên, apan tan maling ikâ, kêwala apasaduha, mulat mnêng, nga., dañda utama 20,000; wwang anômu² sarûpa warîna drôwèning lèn hilang, sarwa paçu hilang, sang anômu apasaduha ring tatangga dèça, kang jogja sadonana, râma dèça makâdi ring upapati, hingon sanisâta madhja uttamaning tinômu, pasadokna, sang adrôwé purwa anôbusana, 125, 250, 500, jan sang anômu hinasadu, tjolong témon, nga., dañda prajogakna lawan lang tinômunya, sangkèng nisâta madhja uttamaning dañda, alapna, jan

olih angalangi duâta panôbusan anêngah, Krt., Adig. 16 (vgl. wadul en mal. mêngadu); tra nglah sadu, niet weten waar zich om hulp te wenden; njaduang, iets *verklikken*; njadûn; pêsadu, *verklaring*, b. v. dat men op de sangkêpan niet komen kan (vgl. ñdjuluk); pêsaduan bungutné, z. brasadwan; surat pêsadu, *vergunning* om rundbeesten te verkopen; z. sadok; apisâdt, Hadji D. 3: sadu aröp, z. onder padu.

III., Djbr., golok, *een korte lans* met een ronde schede om 't ijzer, zoodat de schede niet v. d. steel is te onderscheiden (sas., bokat), B. U. 631, 633.

IV., kang., sasadwan, hovelingen, die door den vorst bevolen worden iemand te bevelen naderbij te komen, T. Z. 1, 40 (i parêkan), awanuh bhaja siniwita ring mûdha hina sadon, *misschien hebt ge er genoeg van bediend te worden door een onnoozele en niet geloofwaardige*, zegt de gemalin v. R. L., na hem haren droom medegeedeeld te hebben, toen hij naar 't slagveld stond te gaan, R. L. Z. 10, 12 (wjakti i dèwa wanêh kasungsung antuk i blog nista); kumalanggja ingsun dèwa, tumutangniritakên (?) gurit, witning muda kôna sadon kurang naja kurang kirtti, daridra kasihasil, dinaudané sang hjang tuduh, osah brawita ngêsah, tan sah nêsêh purakrêti, kangên ing tumuwuh aminda manusa, fr.; z. 2°.

2°, sas., gugu (Smbw. id.).

𑀓𑀲𑀲, s. (sâdhu), Br. Z. 20, 4; T. Z.

4, 15, bis (darma; vgl. sadu I); **sang mahātisādhu**, T. Z. 4, 16 (sang putus ing satwika); **kinon danghjang sādhwādjara**, Br. Z. 20, 4 (katundèn olih padanda patut udjarang); **mati sādhu**, *onschuldig sterven*, Hadji D. 2°, **siddha ja sādhu**, *gezuiverd van schuld v. iemand, die de upadrawa heeft gedronken*, Drmw., hds. v. Kl. 12; **sang para sadu**, *de brahmanen*, T. Z. 5, 57 (sang wiku); **sarwa tjerah prasamāsalin kahjun mati sadu**, Tj. A. d. (vgl. onder subhikṣa), z. sādhu-kāra; **kasādhudjanan**, Pg. (kasadwan kahjun); **kasādhun**, *parārtha; **kasadwan**, *kasadjjanan; **kasadoné**, *si sadjjana; **prijahitātīçajèng kasadun**, T. Z. 1, 13 (mang-dé rahaju dabat darma, bènèh kalintang tjara wiku).

ਸਾਹਜਾ, z. dé; **sadènya**, laat hij door dat dier sterven, R. 4 Z. 1, 57, Br. Z. 44, 17 (pradènè); **sadènipun**, *laat Sāmbha dood zijn*, B. Z. 100, 7 (santukanipuné); **sadènya**, L. Z. 14, 5 (sabuddhinya); Adip. 74, 88 (*laat ons*), 90, B. Z. 3, 7 (kasadyang, sadyajang tityang); **sadènta**, Sut. 2, 142, 8; **sadèra paduka nrèpati**, zoo ik u weder tegenstreef, *doe dan wat ge wilt*, Hadji D. 84; **sadènira**, T. Z. 5, 39, 59 (*ga je gang?*), Z. 3, 34; Hadji D. 16, 9 (*hoe ook?*), **sadènira rèhé**, T. Z. 5 (kanggo djro).

ਸਾਹਾ, sas. (verb. v. sabda?), munji (bug. saqda, mak. saqra).

ਸਾਹੀ of sèri, sas., samping (mad. sèdiq, bug. sèdé, mak. saqri, bat. soding, z. onder sèpèkèn); **lèq sèdi**, di samping (vgl. onder

wadjana); **wah njèdi lèndongna v. e. doods-**hoofd.

ਸਿਰਾ I., *bezeerd v. d. hand b. v.* (tag. sira bederven, z. tjédha), sèda II, aanh. onder prakāça.

II., jav., *siddha, h. v. plut II?, paju; **tan sida klès antuk tityang**, *maar het gelukte me niet die hand los te krijgen (z. die aanh. onder bèsbès)*; ook **tan sida en klès v. d. hand**, die men van iemands hals tracht af te trekken; **boja sida antuk nuptupang, raris makarja pratjhna, tatingkahan maūdan dali²**, *manongos di punjan kaju, punika kangé nèngèrang, kawidagdané matitis, manglèbbang èru asing sida (b.: sidanèn) katèkan dali²*, v. Droṇa de Korawa's en Pāṇḍawa's op de proef stellende, Kid. Adip. h. Z. 5, 20; **njidajang, tot stand brengen**, zijn doel bereiken (R. 3 Z. 1, 35), een vijand afmaken; **twara sida mati**; **sida sadya**, z. onder sādya; **wurakan (irèngan) buren kasidan (kasabdan), ramé pada mǎngsa wohan**, Stn. Z. 5 (*aap?*); **boja njidajang, men brengt 't niet ter uitvoering (het is onmogelijk)**.

III., sas., beleefd vrnw. 2° pers., djèroné (mad. sèda, vgl. bat. nasida, *sira en het gebruikt v. dané); **da sida, ida?**

ਸਿਦੀ or tidi? (de linguaal naar een jav. hds.), **mangkin lobhānidī kahjangan angusak-**astk, W. Z. 7, 1 (sumingkin momo nga-sorang swargané sabasa mangrusak, sajang angkara mangrusak swarga muratmarit, sumingkin mrih loba mamidik mangrusak manglüksuk).

ᮊᮧᮧᮧ I., *een zeef*, jav. irig, kleiner dan de njiju; sidi kambèn, bij sommige heidens vert. of omschrijving van 't hun onbekende pangajakan; njidi, de rijstkorrels na in de lèsung gestampt te zijn, om daarna ze weër door de njiju schoon te wannen, ten einde de oót en de miftjid onder op te vangen; de sidi heeft gaatjes, de njiju de eigentlijke wan zijnde; pisaganjané sèdèk ngalèsung, barèng pijanaké, manjèksèk lafit manjidi, Tj. A. ad.; vgl. pangasogan en sèksèk.

II., uitspr. v. *siddhi.

III., purnama sidi, sas. en Asmap., aanh. onder iwër (vgl. jav. waar ook p. sidik), siddhi (?), aanh. onder wjasta.

ᮊᮧᮧᮧ, *een theelepeltje* (sas., sidut, sund. en jav. siru, 'tgeen in de Pabr. gebezigd wordt, en suru, tag. soro, mal. sudu, skk. huru, Hol., dat *s* door *t* vertegenwoordigd, titidu, z. sèndok, sodo, sijut), *lepeltje* waaruit de sipat wordt afgenomen, fr. B.; matjatjunduk sidu mas, W. K. (Z. 3, 11); njidu, iets *met zoo'n lepeltje uitscheppen*, aanh. onder watuk en tiptip; panjiduån v. e. lepeltje.

ᮊᮧᮧᮧ, s. (sìdhu), z. onder sadjèng en sindu II.

ᮊᮧᮧᮧ, jav. (z. onder sunda), aanh. onder sungangan, B. Z. 11, 4 (sas. sudaq, skk. hura, *soort oebi*); mowi gaganya suda honya talèsnikákweh, Ar. Z. 10, 21; lumalé sudanya marèk ing kalak asèkarakèt lawan karuk, B. Z. 6, 4 (i bun kamalé i udani mandèsèk punjan kalak puspanya ma-

dukan ring bungan karuk, k. u tampèk ika walahar kambanging kètkèt smalih karuk, palalépé tahènya mèndèsèk ikang laka mabunga kètkèt miwah kadukduk); suda salajan, B. Z. 11, 4 (bètjik né anèh! né anèhan!).

ᮊᮧᮧᮧ I., benaming v. e. kleedingstuk voor een kind bij 't nlu bulanin, ander patroon dan de kèkañtjan.

II., çuddha; nglukat katanah suda mala.

III., suda of sudahana, eigenn. v. e. danudja, door Daçabàhu verslagen en tot Sutasoma zich wendende, Sut. Z. 55, 3 (sang suda; Tjt. 83, djajawisnu).

ᮊᮧᮧᮧ, jav., *nog trek hebben*; *tan suddhi (sic.) agèting sira jèn satjumbwanaha, v. e. vrouw, die zich niet wil laten beslapen, Ww. Z. 1, 24 (b.: tan çuddha agèting sira jan sarådjasmara), aanh. onder krètaghna; jèn alib rahnira maman, tuå twahnira wong sudi, Pk. alwaar later, jèn èsu èrahnira, mangalub miik sumirit, ira gustinira (lees maman), jèn suba nira kasuduk, midjil rahirané muñtjar, mrik sumirit, tuwi nira gustin maman, rëko, jèn andih gètih puniku, nira wang sudra papa.

II., sudi karja, z. onder gawé.

ᮊᮧᮧᮧ, susudu, onder de vischtuigen, *tam-pora? (jav. sodo).

ᮊᮧᮧᮧ I., jav. (*siddha?), vrn. = mati, *wàçyanti; lwir sèda, *kapèdjah.

II., sas., usak (bat. sèga, sèda en èñ-tjèda); tasèdaq, z. sida I.

ገገገገ I., z. onder soda IV.

II., s. (çodha), kapadu ri hêngnya pa-
lêmbwan apania, midër i hiringing dwidja
çoda, Kk. Z. 29, 4; wwantën tèki muwah
mahârsi mawuwus sodâhangan (b.: sotâha-
ngan) ring manah, Sut. Z. 28, 2.

ገገገገ, z. onder çoda.

II., s. (çauda?), eigenn. v. e. vorst, bond-
genoot v. Ardjuna sahasrab., Ar. Z. 30,
8 en 9; sodâtmadja magadhasutèkikarddha-
suta singhalapati sodatanaja, mwan saçuka
sabala kalinggaputra, onder den vorst, die A.
S. steunde, Ar. Z. 46, 11 (ald. Z. 31, 7, çai-
çukagra).

ገገገገ I., vrn. = sagi; manjoda dahar,
*asadi tadah; sinodajan sêkul ulam, hem
werd rijet en vleesch voorgeset, Ar. kidung
Z. 2; njodajang, vrn. = njagijang; ri sôdêng
kasadajang bukti, *sôdêng masadi bhoga.

II., kunang²; vgl. sodama.

III., in pl. v. saudâsa door verwarring
met sudâh, T. Z. 5, 21 (z. onder mitrasaha),
Adip. 96 en 100 dezelfde als kalmâsapada.

IV., s. (çodha, vergelding), de gelofte afge-
legd uit dankbaarheid b. v. v. d. witte mieren
aan den tēp-boom (z. ald.), jav. sirikan?
(vgl. sasat en-aanh. onder sahana); mēsoda
een verbond met beëdiging sluiten; knêng soda,
vervloekt door er tegen te handelen; njodâin,
iemand belooven zijn nageslacht niet te zullen
eten b. v. de kidang door de ksatrija's,
omdat hun stamvader door een kidang werd
gezoogd; zoo bij de afstammelingen v. Bata-
djruk de titiran omdat deze ging zitten op

de godēm (of djawa, z. aanh. onder matang),
waar zich hun stamvader, vervolgd, verborg,
zoodat zij ook de g. niet mogen nuttigen
(vgl. 't bat. verhaal bij Willer Tijdschr. v. N.
I; Sadj. Malaj., Leidsche uitg., 126 en Anb. 194
en 199, waar de kadal en de spin niet mogen
gedood worden, omdat zij den profet, in de
grot zich schuilhoudende, redden, terwijl de
hagedis hem verried; vandaar, dat men in de
Lampongs de hagedis vervolgt en wreedaardig
ter dood brengt, en zie onder bēdjulit); ra
soda, aanh. onder wadha.

ገገገገ, sodâhangan ring manah, Sut.
Z. 28, 2 (dahat nggalang ring augën), z.
çodha.

ገገገገ, nitisodi, aanh. onder wibhakti.

ገገገገ, Tjt. 38.

ገገገገ I., tidik.

II. (vgl. sudu), lepel v. tiing mēulat
anggon pangadukan ěmba (hout of kokos-
dop), even groot als de sijut en kleiner dan
de kēpang, zeer breede lepel v. gevlochten
bamboe om vleesch meê op te scheppen (vgl.
jav. sodo en sidu); de sinduk v. kaũ, de
sijut v. hout; pēngadukan ěmba, bld.,
om bodo aan te duiden; ni mas majani na-
konin, atma nguda nēgën gaũ, ngundit bē-
sêk ndandan sampi njabit sĳap „tĳitĳinguja-
né mangaingking, pada matali di banĳjang,
né né òluh njuũn djëlung, buwin ké masu-
sun kotak, kēgën (?) njapada matali, ndandan
tjëlêng ndandan bangkung, nadad sodo sabit

www.libtool.com.cn

balida bungbungan, Pdj.; Z. 3, waar v. d. panang sara n gesproken wordt, maar de betekenis van dat al is er niet in te vinden; njodo.

၁၂၅ (vgl. sandah); sadah indjan lantang v. e. hoogen muur b. v.; mēsadah, leumen met den rug ergens tegenaan, *sumundaj; pasadahan, steun in den rug; ada mangambil batis ada manongas di pungkur mandadi pasadahan, Bngk. s. 118.

၁၂၅, jav. (z. *sērēh), h. v. basē (men. sadah, bat. soda, kalk voor de betel), daār sēdah dumun bapa, een der beleefdheidsformules tot iemand, die van een bezoek naar huis gaat; mpu sēdah, eigenn. dichter v. 't Br., z. onder suluh; masēdah lēphan, Kam. 17 o.; sumdah, R. 25 Z. 8 (sadjēng sumēdah), aanh. onder rēbu, gisten? v. d. tuwak (batav.); sēdahan, *djuru, B. Z. 54, 5, de persoon, die over de rijstvelden van wege den vorst gesteld is, de opbrengst v. d. padjēg regelt en 't hoofd is der panjarikan's; djro sēdahan, op 't erf v. e. woning 'tzelfde als bēdugul, vgl. aanh. onder tarētēpan; punang sēdahan lawang, naast djuru kuñtji en punang tunggu l., Jsp. b.; sēdahan pabwan, de godheid, die in de p. verondersteld wordt te huizen, vandaar wordt er aan geofferd en zal men er niet over heen stappen of wel er met den voet tegenaan stooten, vgl. aanh. onder tarēptēpēn; asēdahan kbo sapi, zorgdragen voor, Kut. bl. 29, 30, jav. ilanga dēné alēngé sinēdah sēdahan, ald. 29, Wtb. II 39; K. 6 m., umang asēdahan v. d. subandar v. Tuban, Mal. 117 m. (vgl. in

jav. gedichten sēdah in pl. v. sērah); punang wong asēdahan liman, 415 b., ma(b.: pa)sēdahan asu, aanh. onder rādjawidhi (djuru ingētang tjitjing); punang asēdahan gēdong, de schatbewaarder, Jsp.; pasēdahan, jav., pasuruhan, Jsp. pawwahan, Mal. Z. 4, 31.

၁၂၅, jav., treurig, bedroefd (sungkawa; vgl. batav.), *āçá, *angun²; sēdih² sijēp, droevig zijn, maar 't zich niet zóó aantrekken, of men kan nog eten.

*2°, Bjw., tra gēmēs, tjēm; br. sēdih ndēlōng datang.

၁၂၅, njēduh, met warm water begieten een kip om haar te plukken, een varken, om 't haar v. d. huid af te schrappen, aanh. onder saradab, een kleedingstuk om de tumas's weg te krijgen (mal., sund. sēdu batav.).

၁၂၅, s., z. onder soda III.

၁၂၅, s., z. onder pañdita.

၁၂၅, badih.

၁၂၅, slēlég (vgl. sadah en sēndēh); masēdēh, *miring; kasēdēhin, kaslélégín; ook slēdog.

၁၂၅, masodoh, *masuñdang; kasodohin, kaslélégín; aanh. onder tumbak II.

၁၂၅, z. dēha; pañdan rangkangnya sidēhan ring çila agunggul sēdōng amudak, Djpur.

၁၂၅, z. onder suda.

၁၂၅, amalaku sadin v. d. tjor djañdji; njadin, *partjaja; tra njadin, niet beloven,

aanh. onder ragēm; nora kasadin, *tan kagugu, Stn.; sâmpun ko tityang ngorahang, ipijan (de ongunstige droom, die als 't ware een voorteeken was v. d. ramp haar overkomen) twara kasadin, twara ko bëli tongkëdjut manakonang, kënë sadja wastuanja, Ls.; twara kësadin, ni gumarmi wënanng katjoran saking pamilaku sadin dënira sang amawa bhumi.

II., lumah sadin (tadin te lezen?) ing hawan, v. e. pas geboren kind, Tjt. 33.

සිද්ධි (jav. šdžen, bat. odon, mal. šdjan, mad. šdjën, sas. šñdjën, sund. heudjeun, mak., waar ook vgl. sumadang?, aqrang, bug. adang, mal. v. Kut. mēng-šdjın; vgl. ook pēdjën); mēsšdžen, drukken bij den afgang, bij 't kramen (vgl. ēngsēh); šjōšdženang munjiné v. e. ezel; z. mēdjun en klēdjën.

සිද්ධා, asidan*, z. onder siddha.

සදන, sadana, sadana wrōdaja z. onder dangdang gula.

සදන, s. (sādhana), aanh. onder nya, l, sobhāgja en wātjika, B. Z. 3, 28 (makalarapan), vgl. Adip. 114 (ter) 34; Br. Z. 13, 9; W. Z. 14, 14; Sum. Z. 80 d. (vgl. onder *adrēçya); *trus pātāla; saddāna, aanleiding, O. II 2 b.; wihikan ring dharmmasādhana, Ud. 124 ('t origin. dharmmadjaja), aanh. onder āswāda; adharmasādana, ika patulapning wnanng djalu* ring stri masra hjan rakwa, adharmmasādhana ngaranikā, Ud. 125 (vert. v. bhaktānām hi parityagana dharmmesu praçasyatē); masādhana,

door middel van, vert. Sm. Z. 26, 11; masadana bunga majang, *mawan këmbang lëwas; makasādhana, door middel van, Sum. Z. 3, 3, Ult., 34, makasādhanang krura ranya, 14; makasādhanang çubhakarma, tut. 2 b. (vert. v. karmabhih, çubhalakṣanaih).

2°, een naam v. Wiśnu, Tjt. 69, waar hij tevens als oorzaak vermeld wordt van den rijkdom v. Çudra-Wēsya (sic), omdat hij met Çri, toen Çiwa, op haar verliefd, haar nazat, naar Sudra Wēsya vlucht (vgl. de jav. lakon, die de eerste is in de door Te Mechelen uitgegeven verzameling); sumādhanā, aanh. onder waikhānasa; asōpi sādhananing atapa kēwala katatur panjikudjiwa zich verontschuldigende over 't voorgezette eten, Djpur.

3°, (rijkdom), pipis en naast çraja, wigraba, duwé, wibhawa, dēmi (vgl. onder radana?, sadabidja); sugih pipis dadar çadana, fr. S.; sang hjang guli guli* haranira duk saking sabrang, tka po sararing djawa sinundukaning atak, sang hjang çri kinundali haranira, dumunung po sira ring pasar pāñdjyanglangoni haranira dumunung po sira ring kabotohan tjarubondar (?) haranira, dumunung po sira ring balé umah gdong pasigōkaning ulun rabut çadana haranira, uripira bhiru mōlēng* tēdjanira sang hjang manik mrōtāñdjiwani haranira, tutut bra sadana saka wētān saka kidul saka kulon saka kalor hakumpula ri balé humahingulun daērggajusan (dīrghājusan), ong çri wastu, iki pasaçangoning bhra sadana, fr. s.; wētōn brata çri

sadana, phalannjané inih sái, wuku kalawimé kotjap, budannjané oton pipis, hajwa ngintarang pipis, sang hjang sadana ngwangun aju, mawèda maðdalan, çukrané odalan pari, da manèbuk miwah mangintarang bëras „ida ngëning maðdalan, jan surjané lingsir dadi, ja sakama² (ontbr. 2 lettergr.), çaniçtjara watu giri, sampunang gëndanggënding, mamatja tastra da ditu, odalan sang hjang tastra, jan ing purug muda dadi, sajan linglung kënëng soda saras watyah „janing lingsir ida usan, malih dadi gëndanggënding, Kid. War., rambut sèdana, z. dana, (vgl. *jav. sèdana); sadanajoga, een zeer gunstige dèwasa, vallende op buda tanggal pindo en saniçtjara pang. limangae wëwaning, suk, njumuin ndaging, nganjirin, vgl. War. b. 5 vlgd. en aanh. onder banèh; nihan sàdanajoga, ra., anudju tanggal; ping 8, tja., ping 3 çukla; ang., ping 7 çukla; bu., ping 2 çukla, wrö., ping 4, ç.; çu., ping 6, ç.; çä., tanggal ping 5, iti sàdhana-joga, nga., sing gawé hajua, War. 2.

ꦱꦢꦤ, B. Z. 6, 4 (udani).

ꦱꦢꦤ, s., aanh. onder upakāra, asābrata, aanh. onder sudjanma (sang lèwih mawèh).

ꦱꦢꦤꦠ, djajantaka, Sut., ikang amara (b. ikang asura) çåtjlloma matëmah sudaçasuta sudañda nāma ja, Sut. Z. 22, 2 (lèwih momonjané nora nusupi).

ꦱꦢꦤꦠ, R. 16 Z. 4, 9, z. onder dānta en niškāpti.

2°, z. onder kanèka, Tjt. 74.

ꦱꦢꦤꦠ, z. onder niška.

ꦱꦢꦤꦠ, inajatnira tang sudhanwa, (m. c., sudhanuh), R. 1 Z. 1, 24 (warajang).

ꦱꦢꦤ, sèsadar, zekere visch, zekere gemarmerde zeevisch (te batav. tetongkol?), met een patik; z. onder bēngkiwa.

ꦱꦢꦤꦠ (misschien sàhwátjāra te lezen), s., lobhadèja (alobha, dèja), kśama, satya, widyā, idjā, dāna, Brh. 25 (vgl. Wiśūp. p. 300).

ꦱꦢꦤꦠ, hij de bereiding v. djèbad (vgl. sund.?), aanh. onder djèbad (ngadj., masdur?).

ꦱꦢꦤꦠ, mal., om koper te verzilveren (weinig bekend).

ꦱꦢꦤ, z. tjèdar.

ꦱꦢꦤꦠ, asèdèran malih kèdjang, v. e. kleed; sasèdèran, wat men bij feestelijke gelegheden slechts draagt.

ꦱꦢꦤꦠ, basiduran, sas., singlur.

ꦱꦢꦤꦠ, s., iemand v. d. 4e kaste; djaghanyadja, *manudja, *awarawarāna (vgl. onder wulu); *wrèšalah; wordt zeer zelden gebezigd en gaat voor zeer grof door, in tegenst. v. singgih, aanh. onder jadjnja (z. sāmānya, tani en djaba); ulahaning çādra bhaktya sumèwā sang brāhmaña kśatrija walçya djuga jathākrama, paritušta sang tlun sinèwakanya hilang ta pāpanya siddha sākārjjanya, tut. 8 (Udyogap. 1560); kunang ulahaning çādra ikang jogja lakwakōnanya hajwa tan matèguh ri çāsana tututa ri pakon sang tridjanma, hajwa humalag manahnya,

apan ikang çûdra djanma kawawa(ça) dé sang tridjanma, apan huwus tinitah dé bhatâra, ikang hastapada dé sang tridjanma ri dharmasâidhana, Ag., 35; hana sudradjadma angambakakôn wruh ring tatwa mwah sastra gaduhan sang wiku, papa sudra ika, ri kalaning pralaja tiba ring kawah atmanya êntjêp, jan ana sudra pramadé manah ring sang wiku, ngégungin kawirjjâdjnjânan, anganggé sastra pramaguhja gagaduhan sang wiku, papa sang sudra ika, wêkasan matinya dadi éntip ing kawah, fr. bpl., z. ook aanh. onder dwilatêk; mèbu çûdra, vert. v. çudrajoñi, Adip. 71, jadin ja çûdra, *jadi tan sudjanmâ tu wi; çûdra banidja, T. b. 54; pala çûdra, Hadji D. 13; sûdrakêna, in een zelfvervloeking, om geloofd te worden, ald. 9 enz.: aangaande de lijken der 6 gemeene lieden, die in plaats der Pañdawa's in 't lakhuis werden verbrand, zegt de bediende, door Durjodana gelast er naar te kijken, jan çawaning satrija, êndi prabawa puniku, baja (sira) kunapan(ing) wong sudra, lah agé sira tisanwa, awasên prabawa iki „pun dèlêm anibakang, gni sampun kumtug kang kukus, nora tutug ing akasa, baja çawaning wong sudra, ambuné apêk abatjin, fr. Kid. Adip. 'de versmaat in de war en de text zeer corrupt); vgl. onder kêmul vgl. aanh. onder sudi.

II. (k s u d r a), onrein voor een brahmaan b. v. een glas, waaruit een çudra gedronken heeft, v. vischen als de dlêg en djadjung, v. dieren die bij 't mukur niet mogen genuttigd worden tegenov. sutji; van die de sakit gè-

dé hebben, 't vleesch v. e. witten buffel (misa) en schildpad is ook sudra (vgl. abhaksya); çudramapaçu, Wtb. II, 5, Adip. 20.

ꦱꦸꦢꦫ, z. onder ksodra.

ꦱꦸꦢꦫ, eerbiedig, met eerbied, vriendelijk?, T. Z. 1, 7 (natya), Z. 4, 24 (njâlêbsêb; z. *âdara; jav. sadara en sandara, asor); Ar. Z. 65, 8; Br. Z. 65, 8; Br. Z. 21, 3 (ngalap kasor, atong, amanis), Z. 23, 12; Z. 25, 2; R. 16 Z. 8, 1 (ngasor, atong), aanh. onder pora (ngasor) en sambat.

ꦱꦸꦃꦶꦫ, s. (sudhira), R. 4 Z. 1, 26 (tlasing wanèn, purusa), v. iemand, die met geweld zijn beknelde hand wil uittrekken, Ar. Z. 10, 15; sudhira dhâraka, z. onder mañdjubhâsiñi; banjak sudira, aangenomen v. Punta, Ww.

ꦱꦸꦱꦫ, z. onder sadrasa.

ꦱꦸꦱꦫ, sânak sodara, Pg. (njama sodêt, sa en udara d. i. buikgenoot, evenals 't bat. dongan saboltok), zelden als h. v. njama (kl.); mênjama sodaran, als de broeders v. ééne moeder zijn (sâb); vgl. onder udara.

ꦱꦸꦃꦫꦲ, s. (sâdhâraña), tut. 9 a. en b., pañtjasâdhâraña, z. onder pañtja.

ꦱꦸꦃꦫꦲ of sadarana, dhâraña?, zacht (vgl. mal.); sadrana munjiné; kinêla sadarana, ald. zachtikens?; inum sadarana, saka-bêdik, ald.; ça, tingkih, bawang, djaé, tjêkuh, tabja, nging sadarana, Us. 472; sadarana kang wurudju v. e. zijner vrouwen door Togog gezegd, Und. Pngr. 46, aanh. onder dhârma; sadranana (sabarana) kakang

mangké, Stn. b. b., Z. 13; njadaranañg of njadaranañg, iets *niet te hard doen, matigen*, aanh. onder sēngi; sadaranañg ngisinin ujah ěmbain isin rong sadrana kadi bikas srpah, Us. aanh. onder galuñdang.

ਸਦਾਝਾ (?), Nts. Z. 3, 3 (ndatan mari).

ਭਝਾ, s., de zes jaargetijden, Sm. Z. 39, 4, z. rētu en vooral de aanh. onder sisir, om te zien dat de bal. vertalers 't woord niet hebben begrepen.

ਭਝਾ, s., de zes smaken, namentlijk lawana (asin), amla (asēm), kaluka (pēdēs), kasaja (sēpēt), madhura (manis), tikta (pahit), Wrh. 23; saptarasa in een kr. door er sudura (agurih awuduk) bij te voegen; lēwih ing rasa, Sm. Z. 23, 13; R. 59 b.

2°, *madhu; sang hjang'ning śadrasa, Smw, Z. 16, 34 (vgl. uitdrukkingen als hjang'ning pasir gēñdis); vgl. ksodra; kēn śadrasa, vrouwelijke bediende v. Sutowan, R. L. Z. 7, 113 (ni madu); z. madraka.

ਸਝਾ, s., Ar. Z. 48, 2; R. 5 Z. 8, 2; sūrjasadrēça, 22 Z. 5, 2; smarasadreça, Sut. Z. 20, 5 (b. s. samaja).

ਝਾ, s., de tjakra v. Krēśna, B. Z. 113, 2, aanh. onder tuduh (nm. v. e. zoon v. Wiśnu, v. de zee de eieren v. d. tinil terugvorderende T. b. Z. 4, 199 vlgd., T. b. p. heeft hier djanasya).

2°, z. onder darçana.

ਸਝਾ, z. onder salasikin.

ਝਾ, *śadwarga, mūrka, drēm-

ba, lobha, tamah, tan arēp sor en prawada, Tjt. 226; z. śadçatru en onder trimala.

ਝਾ, s., eigenn., Gh. (mal. dēpana).

ਝਾ, z. onder çūdra.

ਝਾ, aanh. onder usir (kadarman). 2°, eigenn., B. Z. 27, 2 (de mal. vert. maakt er sang darma of sang sudarma en zoon v. Harina van).

ਝਾ I (?), eigenn. v. e. plaats?, B. Z. 37, 7 (watangan, sang sudarma); lumōbur sudharma né nguni, T. Z. 5, 135 (nora nindihang kadarmané né malu).

2°, eigenn. v. e. bondgenoot der korawa's, Br. Z. 27, 2.

II., s., gade v. Mātali, Ud. 54.

ਝਾ, s., aanh. onder jawa.

ਝਾ I., njadak, de vrucht uit den buik halen (njēluk), de baljan heeft dan een glang pipis aan de hand; in de hel gestraft, Djogor manik tot een vrouw, die de hoer op aarde gespeeld heeft en de vrucht afgedreven, wastu kita gumantung ring pētung puluh tañ rēké (ngélèl), bikulé manjigit (nongosin) tali, atmané ajun², anginé barēt magēru (b.: makērug, c.: mamutput), taliné gōting san rēké bikulé ngutgut taliné, gōniné agēng umurub, asu gōdō patongadah, njadangin ulungan atma; Sdp., ada atma wisaja njadak, pjanaké raris tōka manjagdjangin dēning i pjanaké slat pangkung, mēmēnjané kūk², panaké ngēndjuhin titi agil (?),

mèmèné tōka manuūt pjanaké raris ngam-pégang, mèmèné labuh manjungsang „tëndasé raris tōlōh batu, pjanaké masurjjak pada padingkrak, dong ingötang dosan mèmèné manjadak, awak tityangé ngrasa sakit, kabodèng² (hédèng?) ja kallut, kēbus baäng marapah kadugi mati sapisan; in pl. hiervan heeft Lmb., malih atman né wisaja nguūt, duk (m)blingang pjanaké, laūt pjanaké mapagin, apan ja sōlat pangkung, mèmènané kaük², pjanaké ngöntungin (ngang) öngad, mèmèné laūt (raris) manuūt, pjanaké (ng)gisi (ndisi) öngad, ampigang (ngampégang) mèmèné labuh, manjungsang (ja manjrēkaugang) „tëndasé tētōhinja ban (raris tētēhin) batu pjanaké mangékék, masasurakan mandingkrik, dong ingötang né malu, dosan mèmèné manguūt, sakit san mrasa awaké kabodèng² kallut, kēbus baäng marapah, kadugi mati sapisan; Bgd., ada atma öluh kalik², di pinggir djurangé, manuūt titi akatih, djératdjörít mangauk, ada atma raré raüh, ngabajang buluh matjaktjak, ngöndjuhin atmané öluh, mamunji nundèn mandēmak, öné té gisi tēkōkang „atmané öluh sèrèg maujuüp, manjrimpéng nēkōkang, atmané raré mamunji, ingötang néné malu dosan mómé duking kantun, djami tityang mapulihang, atmané raré mangauk, ngampigang twara gigisan, mèmèné ulung di kawah „onja dōkdök tulang-ujané ölung, panaké njurakang, sambil mamunji ngigölèn, kēnkèn ta iba ditu lima sida bais ölung, atmané labuh angutjap, nguda kéné dēwa ratu, i dēwa mapagin tityang,

ambulan olas tan olas „atma mēspēs panak rōké iku, tan trēsna idöpé, kéné narakané punggih kōrak² mangauk, panaké djwa masi raüh mangabajang ijèh timah, mèmèné dropon mangunun, ijèh tong dadi gölökang, lōnlōn tong dadi mangkihan; vgl. aanh. onder baljan en wilis; Kbj. b. bl. 114; een klein kind geleidt een vrouw over de helbrug, صراط المستقيم, maar nauwelijks heeft zij drie stappen gedaan, of 't trekt zijn hand terug en de vrouw valt naar beneden, v. haar wordt dan gezegd, wong ngaruntuhakēn bōbaji ulih-nja djamu, godong lingga (?) wong puniki mwah tingkah ing wiku tri, çiwa, buda, budjaga satrija, jan mangkanā (z. onder mapan) došanya, malēni smara, mwah amatēni raré djro garbha, hajwa muponi, mwah wiku brahmaña, budjaga satrija, pada wnanng mratisia djagat, mangöntasöntas, mun mapudgala ring brahmaña çiwa, pada wangsanya brahmana, lawan sang satrija „mwah tingkah-ing wiku, wruh ring sarwasukšma, pati ka-lawan urip, pati taupatinggal raga, wnanng amurug salwiring sastra sawdrōštya (?), wnanng sakahjun, kadi sang hjang nirartha kawirjjadj-njananira, wnanng angalap djadjar kakanya mangkana kadjaring adji tgōsing sang hjang tjaturjuga sasanak ring sastra çiwāsasana, pada wnanng nggèn subalakarjja sudosan sang wiku tingkahing wiku sudoša bwat, amatēni raré djro garbha, makon anjadak anguūt, tan dadi djadma wiku ika wkasan „jan hana wiku mangkana solahnya, jadyan sira wruh ring adji naja winaja, pada wruhnya hajwa

ngurip kawikunira, palajukna dadi ulaka, dohakna ring nagarakrama, anglétuhi rat ika, fr. bpl., vgl. ook de aanh. onder tjuriga uit de sasaksche Kbj.; panjadak, vruchtafdrijvend middel bij een doode (panjëséh bij een levende) op 't kerkhof, waar een vrouw, wier kind niet is uitgekomen, bloot, zonder met aarde overdekt te worden, gebracht wordt en niet eerder wordt bedekt voor 't kind en de ari² er uit zijn.

*II., 't werktuig, waarmeê de sipat opgesmeerd wordt? Br. Z. 2, 9 (panulian, panuli, panjolèkan), T. Z. 4, 38; aanh. onder sidak, Apkt. Z.; asadak putih, B. Z. 39, 16 (pětak panjipatnya); masadak, *sinipat.

2°, haarpes, sadak gading, W. Z. 3, 11 (panjipatan émas, sadak mas, panipatan alis; jav. W. 27, kañtjing glung); sadaking patah, Ww. b. Z. 3, 95.

III., Bjw., panjëlusuan, 2°.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, sadëking pudak, Sum. Z. 164, 2; kalilipën sadëk hrëbuk, v. bijen, Z. 10, 17; prawata dadi sadëk mrëbuk, v. bergen die op een onkwetsbaren vijand worden geslingerd, Tjt. 226; tékäsih apëpët² mukha rarasnyan api kalilipën sadëk hrëbuk, kk. Z. 24, 2.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, zekere poeder, uit verschillende bestanddeelen bestaande als versterkend voedsel voor de krekkel, Bjw. id. sadëk (vgl. djamu sadëkan).

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗 I., Sm. Z. 22, 7 (madja ùm).

II., z. onder duk.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, sadëq no naast bèng no.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, door verkeerde scheiding v. sadokang (vgl. onder lëbu), in pl. v. sadu; mësadok, kennisgeven zooals b. v. de schaker bij 't mërangkat, iets aangeven, van iets kennisgave doen, njadokang, z. mëdjati.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, sas., mëgoh; apuh sëdaq gambirna (b.: sëlaq); udang sëdaq njijur v. d. palëm; sëdaqin, z. onder gaör.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, silih sëdëk, Sum. Z. 52, 8; sumëdëk, R. 3 Z. 1, 53 (ndësëkang, maudësëk, mamarëk), 23 Z. 12, 8 (ndësëk); anëdëk, *maparë, B. Z. 6, 10, aanranden? den hemel, Sut. Z. 23, 2 (mangrusak).

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, bij iemand voor iemand huisvesting verzoeken; njëdëkang en mësëdëkang, kapësëdëkang, ergens iemand huisvesten; vgl. dunungan en sandëk.

II., ri sëdëking sasih karo, *ri kälaniing bhadrawada; sëdëk dina mëlah en s. d. bëtjik, *kåla dëwa rahaju; tityang njëdëk kadjumah ipunë; vgl. nudju; sëdëkën panglong, Kid. Br.; to gurandanë sëdëkën matapa digoök gunung pingit, ald. (Z. 16, 17); njëdëkin, h. v. nëmonin; sëdëkana of sëdëkanja, op den tijd, toen dat en dat plaats had (vgl. sëduk II., saduk en sakalanga).

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗, sas., ulunati; ook sëruiq.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗 I. (lajah), honger hebben (luwé); in K. A. andersom, zoodat sduk, aldaar vrn., = is aan luwé.

II., Kl., dawëg (vgl. sdëk); sëduk punika, sëduk dërëng sëda, vgl. duk II.

𑄎𑄏𑄗𑄏𑄗?, sihungi lju warinani sadak

sidakira dadi kembang talès, Sm. Z. 2, 13 (panjolèkan sipatidané jan ring adu lwir sèkar iug kaladi).

සිසිකි, sidik², Sm. Z. 22, 10 (sakakikit, alam²); mandalon kètèring patèr saka rërèb²nya sumidik, Rm. Z. 2, 21; sang hjang wwé suminà pradaksiha hanguttarajaua sumidik tininghalan, Z. 7, 9; sumidik sidik tan adalèm banjuna kadi waruna pahjasau, Z. 5, 4; praptang truh sumidiksidi rihiringing langit lèngèng akung, Z. 29, 14; sinidik, W. Z. 16, 5 (sinarèngan).

සිරුකි, en siruk, sas., naast iduk (vgl. onder badaq); tasiduk, ingaras njanjiruk, aanh. onder gowap.

සුදා, z. onder suda.

සුදුකි, jav., v. d. sipat. Sm. Z. 26, 10, panjolèka(n); kadi suduk idèp tityangé ngatonang, woorden v. iemand, die verliefd is, aanh. onder sumbraug; masuduk, *mapatrém; sinuduk, tinèwèk; masuduk çarira, *zich zelf door een kris v. kant maken*, aanh. onder tjuriga en langgah; sudukan v. d. buik, ook 't jav. patjèk, Bjw. matjèk (vgl. tuwèkan); sudukan nunggèk² sakitné.

2°, R. L. Z. 7, 105 (kris).

II., z. onder suwuk.

නුදො, njodoq, sas. mèkingsan.

සාධක, s. (sádhaka), *sadu, aanh. onder dèwaçásana, mahájana, paratjodya, munda, waikhánasa en basama, Wt. 26, Sm. Z. 1, 17 (pañdita); v. iemand, die op 't slagveld bidt, Br. Z. 23, 7, 8, 9?, *krèpa,

Z. 10, 14, Z. 12, 10 (sadata?); vgl. onder wipra en muüda; panghrúkaning sádhaka, Br. Z. 50, 7 (pangadok i tuwa buru).

2°, eigenn. v. e. oude min v. brahmaansche afkomst in 't gevolg v. d. Raden Galuh van Daba, Ww. b. Z. 4, 98; vgl. onder rámarádja.

සමකර, (?), sumadikára (?) sapa kaja ingsun, *kabinabina, *kagi(na)rigiri, kabraja (?); nagaradjána, tégésnya, wani tan sumadikára, adána kadi karpa, tan hana wadwa ingina (bina), tanpèda palèrang (?); asih iug daridra, nityasa asung su (b.: sung) kilèm (?), sapira ring mûdha, anakuta wwang kasangkat, amâju (amahaju) balé rusak, andandani wot pètjat, andodoti kawudan, asung nasi ring aluwé, aningali wirjjaning wong tan arèp, aninghali wirjjanira tanpa-pèdah, wruh jèn tan binakta pèdjah, lulut ing pañdita, tan pègat ing pangabakti, Tjt. 13, volgt op de aanh. onder sopadina, vgl. onder songsong.

සාධක, s. (sádhukára); nadhukara (b.: ngastungkara, z. ald.), W. Z. 5, 63 (ngastapajang, nunas pangastawa, manjumbungang); manádukára, R. 20 Z. 16, 9 (mangwastuni), W. Z. 4, 10 (mangwastoni, mangastawa, mangastuti; *jav. sandukara, manadukara, añdjurungi), R. 1 Z. 1, 44, T. Z. 5, 134 (mangalèm); nádukáranuhu v. e. leerling jegens zijn priesterlijken leermeester *ja! zeggen*; Z. 5, 66.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, z. *tĕkĕk.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, siddhikara; masidikara v. brahmanen en andere hooge kasten *elkaár eerbiedigen*, met iets gemeen hebben?

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, eigenn. vader v. Dj pur. en zoon v. Pasĕkrama, die de artja van Purbakara door boete had verkregen; S. vernietigde den tempel en bracht deswege onheilen te weeg.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓 (sic.), s. (koça uterus), Sm. Z. 27, 9 (walanakan); ook śadkoša, aanh. onder çukra, waaruit blijkt, dat de bet. moet zijn de zes schatten bevattende.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓 (sic.), z. onder śadkroša.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, s., onder de bondgenooten der Korawa's, Ud. 109, Bh. telkens, vgl. aanh. onder anggāraparṇa.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, z. onder dakĕp.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, śat (z. *śad) kahjangan, *dharmmagĕ'ng, *de zes tempels*, namentl. te Busakih (of Basakih), de godheid Purnadjaja; Batur, de godheid Sandidjaja; Batu kĕu, de godheid Djajaningrat; Jĕh djĕruk, godheid Sipuntadjaja; Pĕdjĕng, godheid Manikdjanma; Ulu watu, godheid Manikgumawang, Us. c. 38 (vgl. Friederich vooral Versl. bl. 31, de Us. Bal. en de pamastu achter de Adigama, hds. v. Klungkung bl. 69); een hds. v. Us. b.; 1 hjang ring basakih, bhaĕāra purnadjaja, sañdjata tuwĕk „2 hjang ring batur hjang bhaĕāra didjaja, sañdjata abĕt (?), 3 hjang ring lampujang, bh. agni-djaja sañdjata danĕa, 4 hjang ring watu karu,

bh. djajaningrat, sañdjata balakas, 5 hjang ring jĕh djruk, bh. puttadjaga (sic.), sañdjata pĕdang, 6 hjang ring pĕdjĕng, bh. manikdjanma, sañdjata duhung, 7 hjang ring djanguul watu hjang, bh. manik gumawang, sañdjata tumbak, vgl. onder gowa lalawa en de aanh. onder djaruh.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓 (zelden), verb. v. tiga kantju.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓 (sidĕkung?); gunungĕ kantĕn malih, sawang tapa masidĕkum, masasma lamad², W. K. (Z. 2, 1, a.).

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, z. onder dĕkung.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, z. onder sĕdĕg.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, z. aanh. onder giruh.

𑄎𑄓𑄎𑄓 I. s., aanh. onder djĕnĕk, Anj. Z. 28, 3 (bawati); sang siddha, z. onder awjati; siddhakarjja, Adip. 33 (bis), siddhapuruša, R. 13, Z. 12, 4 (anak kasidĕn tur pagĕh); siddhawĕkja, Sm. Z. 1, 17 (wakbadjra); Br. Z. 48, 14 (siddhi pangandika, sidadjnana); sang muni jadjnjaçwara tapa siddha sadu, T. Z. 4, 21 (sang pañdita jadjnjaswami darmma çridanta); sumiddhĕkĕn sapangutus pĕduka çri maharĕdja, O.; siddhĕng don, *labdakĕrjja; siddha jogl, z. onder arĕka; siddha joga, eigenn. v. e. heilige, It. 14 en 37, siddhasari, eigenn. v. e. dochter v. Mustiman en gade v. Murddhakara; siddhabhawana, eigenn. v. e. pl., R. L. Z. 5, 17; kasiddhan, v. iemand die de aĕtaguna heeft, Nw., *geschieden* (mak. en bug. siqra), B. Z. 110, 12, *gelukken*, ald. 7 (z. sida II en katĕkan);

kasiddan mati v. e. dood lichaam, Hadji D. 28 (bis); duk ing kapan kasiddhan maugllilit tédjaning caçih, *ring apan wénang amiléta wimbaning wulan; ndi kapan kasiddhan matómu ring, *ndèn wénauga mulat i, Sut. Z. 45, 1.

II., s., ben. v. e.: soort halfgoden (z. aanh. onder tamolah en vgl. siddharśi) siddharśigana, W. Z. 7, 7 (saug dèwarśi masarəngan); siddhawara, R. 21 Z. 9, 10 (dèwa rəsi); siddhasanggha, W. Z. 8, 8 (waték dèwarśiné, sang rəsi kabèh); sang siddha umoring widhi, aanh. onder sawang; waték siddha, Br. Z. 9, 2 (rəsi kabèh); smiddhākən, aanh. onder parasparosarpana.

III., asisiddhan, een gelofte afleggen, R. L. Z. 2, 43, Z. 3, 4, Z. 4, 37; asida(b.: asidan)-sidan, ald. 63, Kid. Z. 1, 26, z. vooral aanh. onder basama; mangkana sambatira sang rādjakanya, asiddhaⁿ ngi (zij weigerde iemand te trouwen en wilde liever een oude juffrouw blijven), Kid. Pam.

IV., kasiddhan (?) naast kapi en wraj, Krws., wontèn tontonan duk çri kumbhakarña kinömbulan təkāp kasidan, Mal. c. 48, 3; tau njidajang manawar, hij gaf het genezen v. 't vergift op, Kid. Adip. c. Z. 1, 36.

𑀓𑀲𑀸𑀓, s. (aanh. onder nala), z. onder lèwih, v. e. pijl, Br. Z. 37, 1 (basa), W. Z. 19, 2, v. e. mantra, L. Z. 27, 4 (wasat), tegenov. tjampur, Adig. 57, 6 (vgl. jav. purnama sidi en p. sidik, Endradjaja bl. 15); mahārśi siddhi winuwus, B. Z. 48, 3 (rəsi

çakti sing udjarang, pandya inutjap wakbadjra); hana rakwa lèwihkwa ri paradjana dèngkwádjnà siddhi, T. Z. 1, 10 (né wjakti lèbihan irané təkèn i purusa samuwa dèning ira bangkit mamunji, ada lèwihan kai təkèn djaləmané sing munjiang kai siddha); siddhimantra, Adip. 49 b., 50 b., aanh. onder tawar; siddhimandi, Mal. 208; siddhèng ranāngga, hij zij krachtig in strijd, Sm. Z. 28, 14; minantran siddydjanāgəsang paripūrīna v. e. getroffen paard, weder levende, Mal. 409; sumiddhi, Br. Z. 21, 10; tuhu jan bhūphala (sic.) kasiddhi angraksabhuwana, T. Z. 5, 57 (twi ida ratu lèwih ngawaçajang djagaté, sadsja twahra(tu) wakbadjra ngodagang djagat); anakasidèn tur pagèh, wwang siddha purusa (z. sidi II); kasiddhyan, de kracht v. e. mantra, Adip. 72, aanh. onder tjampa en tarka; ngalih kasidyan, v. e. lèlasan bij de padde zooals bij de nənipi puūh; kasidèn, sakti; hana kasiddhjanī rakrjan marginté, agni mētu saking çiwadwara, hastanyāsurasat tjakra, duk amrakawan ring pangèran kapal, lrikā kawaswasan, Pam. b. 33; de Kid. Z. 4, 148, ndan kottamanira malih midjil pawaka saking çiwadwarèki, „kālīh pwa tanganira asurat tjakra, katəngər kang ringūni, dukira mrakawau hanèng pangèran kapal); kasiddya-djujanan, toovermacht, Mal. 415.

2°, met de uitspr. sidi, effect hebben v. e. m. (jav. sidik door aan 't Arabisch te denken), djèklow patik bérubat sija² tijada

akan sēmbuh mēlainkan djēklow ada orang sidu (sic.) pangutjap dan tērus paningal orang itu lah dapēt mēngubati patik, Tj. b. 72, vgl. P. S.; jang tahu tērus panglihatnja dan sidu (sic.) pangutjapnja, v. die geraadpleegd worden aangaande de toekomst v. e. pas geboren kind, Tj. b. 94.

3°, z. onder aślèçwarjja; *siddhikara*, vgl. *sidikara*; *siniddikara* (ingidēp, winastwanan of winastonan, Kr.), *siniddhikāra*, W. Z. 8, 1 (inastwakēn, kajogain, kawastonin), *belooverd* v. e. vaartuig, dat een eiland wordt, Adip. 47, Br. Z. 42, 5; *manidikara rūpa*, een andere gedaante aannemen, aanh. onder taja; *siddhigawé*, nihan dēça trēptā, hana ta drēwé sawakaning drēwé, dēn tinggalakēn niuggat dēning kang adrēwé, rāksanēn dēning adrēwé dēça, lawasing angraksa tiung tahun, jan tēka kang adrēwé ring tiung tahun, ulihakna sadrēwēnya dēning angraksa, jan tan tēka ring tiung taun sadrēwēnya malēr ugā rikang angraksa, tan wēnang kasiddhigawaja dēning lēn, Krt., vgl. onder gawé; *sidiwaçitadēwa*, eigenn. v. heilige, Tt. 15.

མི་ལྷ།, in pl. v. sīdhu, onder de dranken; O.; z. onder tjiñtja.

ལྷ།, s., v. e. gans, B. Z. 108, 3 (pētak), v. Çiwa's stier, Sut. Z. 114, 1 (çwēta), zuiver, geen kwaad bedoelende, R. 4 Z. 1, 62, putus, tēdas; *çuddhālandēp bhinnākṛētā-lanya mapañdjang*, 20 Z. 15, 1 (daāt tadjēp kaugēs).

2°, *bevredeigd* v. 't gemoed, Ww. b. Z. 2, 5, Hadji D. 1, 27, 29; Kid. Sund. Z. 3, 66, v. iemand, die zijn wraak koelen wil, Was. Z. 2, 19, v. hartzeer, Smw. Z. 12, 14; Sm. Z. 25, 14 (malilang); *verlost* v. e. mala (jav. *verminderen*), evenals *çuddhi*, R. 16 Z. 1, 4 (patuh); *buddhinira çuddha ning*, T. Z. 4, 65 (malilang); aanh. onder supit, v. wonden *geheeld* door wonderwater, Ar. Pr. Z. 15, 2; *çuddhadjnāna* (*jav. sudagnjana, alus ing budi); *bhūmi çuddha*, z. onder bhūmi en z. sudamala; *tan çuddha*, z. onder sudi; *çuddha sādhu*, T. Z. 4, 50 (puput ing darma); *sēdōng rānak nrēpati sawawahēng karaçmin, çuddhakula tuhwa bagus, wirjja guña çaktimān, parārtha djanānmaji, tamēng sēmu sēdōng makatjatṛēng djagat*, v. d. door den vorst voor schoonzoon bestemden, Spt. Z. 4, 89 (vgl. onder lēwu); *çuddhawirāt*, ben. v. e. versm., Wrs. 41 (Colebrooke *çuddhawira dj*, Weber 369, *çuddhawirān*); Tjt. ambēk *çuddha*; *mahāçuddha çjittanira*, om 't gemoed van enz. gerust te stellen, R. 23 Z. 13, 10; *mani çuddha*, z. onder wērandanu; *çuddhananta*, aanh. onder hēlar; *anjudda prapantja*, T. Z. 5, 137 (ugilangang); *anjuddha anahēng akung*, R. L. Z. 10, 18 (anggēn tityang njalimurang ibuk); *panuddha rēnāsih sang nātha*, Ar. Z. 1, 13; *maka panuddhahan lara*, Mal. 332; *panuda mala* v. 't huwelijk met de dochter v. e. kluizenaar ter verdelging v. zonde, Djpur.; *anēda sinanmata panuda mala*, zegt een meisje, dat, verliefd op een mans-

persoon, hem in bed heeft opgezocht, ald.; **panuda** (mangdé djanggél pamargin gringé); **panudaning kṣiti wingit**, Us, 4 a. bov., p. kaju pingit, p. watu p.; **panuddha**, aanh. onder rêmpong; **panuda ing doṣa**, aanh. onder warang; **panjuda mala**, aanh. onder dwilatèk.

2°, z. onder susud.

3°, in pl. v. 't mal. sudah!; **ṣuddha sampé ring nagara**, *wus tèkèug rádja, R. L. Z. 7, 163, vgl. onder anuwirja.

ꦱꦸꦢꦲ, aanh. onder singgang.

ꦱꦸꦢꦲ, s., *echt of zuiver* v. goud, tut. 53 aanh. onder banjak, *geheel en al gelijk, treffend*, Sum. Z. 27, 2; Z. 40, 4, Br. Z. 25, 5; Wtb. II 44 (vgl. onder ṣuddha); R. 24 Z. 1, 2; **dèhaṣuddhi**, z. onder dèha; **anuddhidjnana**, aanh. onder susur; **anuddhidjnana ṣuṇyānta maho**, T. Z. 2, 44, *zuiveren een water v. krokodillen*, Adip. 112.

2°, z. sudi.

ꦱິꦢꦲꦠꦫꦠ, **siddhāntabrata**, W. 5 enz. aanh. onder tjamah; **ṣiddhāntaṣuddhabrata**, aanh. onder limpit; **siddhāntaṣāstra**, B. Z. 1, 26 (*wruhing aksara, lëwihing adji mahajāna, kasiddhan mapan ida putus ing adji*).

ꦱິꦢꦲꦫꦱꦠ, s. (siddhirastu), aanh. onder sangkèl.

ꦱꦸꦢꦲꦠꦶꦗ, s. (ṣuddhātjara), *rein van seden*, aanh. onder barang, tut. 25, Swrg. 10.

ꦱິꦢꦲꦩ, s., aanh. onder hina en kaljan (vert. v. tapodhana); **japwan ing watèk sid-**

dharṣi, *nghulun bhagawān kapila*, Bh. 36 (vert. v. siddha); **ring rēsi siddha tan hana wanèh kitāta kapila**, R. 20 Z. 9, 14 (*jav. sidarsi, dēwa); **ngkāna ta kahananikā sang watèk dēwata, makādi bhaiāra brahmā rudrèṣwara tka ing watèk siddhārṣi, makādi sang saptarsi kaṣyapa prabhrēti, v. d. Mahāmèru, Bh. 8.**

ꦱꦸꦢꦲꦏꦁꦱꦸꦏ, **ṣuddhakāṅṣuka**, L. Z. 37, 1 (sutra pētak).

ꦱꦸꦢꦲꦱꦶꦠꦶꦂ, *eigenn.*, z. onder sutjitra.

ꦱꦸꦢꦲꦁꦧꦸꦢ, s., (*jav. sudagnjana, *alus ing budi*).

ꦱꦸꦢꦲꦩ, z. onder sodama.

ꦱິꦢꦲꦠꦶꦗ, v. e. wonderwagen, Sut. Z. 115, 6 (*dahat ing lëwih*).

ꦱິꦠꦲꦠꦶꦗ, slèlèg.

ꦱິꦠꦲꦠꦶꦗ, *verstopt* v. e. waterleiding, *cigaar, moeielijk* v. d. afgang, *even ophouden te vloeien* v. bloed, *niet goed uitkomen* v. d. regen in een eenigzins drooge regenmoeson (etymol. naar een vaste klankwet 'tzelfde als srèt; vgl. jav. sēndēt, lamp. sēkēt, sund. sērēg); **sēdētan mēdal**, v. water in een vuile leksteen.

ꦱິꦠꦲꦠꦶꦗ, *tuñdjël*, *huizen in brand steken*; **njēdut**, *aansteken* den brandstapel v. e. lijk enz., aanh. onder ila, *brandstichten* (vgl. njulēd, ngañjungin); **njēdut bdil**, B. U. 79 b.; **njēdut lalang** b. v. in den brand steken; **sēdūt ban kadutan**, *djalané luwas maboros mapikat miwah mamañjing ditu tundèn njēdutin tan wwanng ja njampi èlung*, v. e. vorst, die aan de jacht enz. verslaafd is en dien men gemak-

kelijk kan verrassen, daar hij als 't ware alleen is, Bngk. s. 152.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, sumödèt (sumödat), v. geur, aanh. onder djaja.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, njödöt, aan een opiumpijp of cigaar *lurken* (Bjw. njödöt; vgl. gëlödöt); vgl. onder bökis II., panjödötan v. d. tjangklong.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, z. onder sidu.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, jav., *bëntar; silih sudat takör marus, Spt. Z. 4, 42; silih sudat dada, Br. Z. 28, 3 (saling dödèt widjang), Smw. Z. 11, 25; dèra sudat², v. vleesch, Hadji D. 24 (z. dudat; Bjw. njudat, njènggot, vgl. jav. ajudat, R. 160, 280 m.); vgl. sodèt; sinudat udaranya, *binëlah wëtëngnya, Sut. Z. 128, 6, aanh. onder pë'h (tjinërek).

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, naar boven getrokken v. d. oog en v. e. zieke b. v. (vgl. sudap en sujap en z. onder borang); anjudat² angdulu, Dd. 12 b.; vgl. onder sèngat.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃᨃᨃ (marëp en pisan), echt (sodal of mësodëtan, dat volgens anderen meer in gebruik is; z. gruwān); njama sodët, *sānak sodara; sing ada mēmēna sodët, 't is zijn echte moeder niet.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃᨃᨃ, geschramd b. v. door een mes; pangutiké kaëmbus, raréné raris kasuduk sasalangāné kasodët, rudirané mumbul mëtü, anuli mati sapisan, Lmb., vgl. sùdat.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃ, *tridatu, ben. v. driekleurige draad (zwart, rood en wit) bij de lidi ter verdrijving v. sprinkhanen (z. onder dëdëh), ook om de teenen om zich niet weder te stooten.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃᨃᨃ, šat en atataji, Wt. 17; Adig. 12, agnidah, wisyada(h)çtjèwa, astrodyatakarakastatah, aparwanè-çtjahantatah, pèsunèçtjèwaradjani; agnidah nga., anunwani, wisyadah, nga., ngupas, angratjun, astrodyatakara, nga., ngamuk, atrawana (atarwana), nga., anëluh anarañdjana, andësti, angawé radjapisuna, nga., agawé udjar maring dudu, angaturakën sangkaning tan jukti maring gusti, daratikrama, nga., amungpang strilarangan, amarawasa rabining ljan (vgl. aanh. onder atataji in 't Petersb. Wdb., alwaar agnida en garada er onder behooren); paran ta kang ingaranan atataji, wong anunoni umah ing wong, makadi anunoni umah ing sang amawa bhumi, angupasi sasamané wong, ring (wong) anëluh sasamané wong, ring wong angamuk, amisunakën ing sang prabhu, ring wong amurugul, kånëm iku tan jogja huripën dé sang a. bh., tan rasanana patiné, jèn satjihna sadoša, Wtb.; wwang amaling angawāgni anunwani umah, jadyan durung dadya, wënanng dañda, 40000 (b. heeft hier nog maling titah nga.), jan kadugi angaladi umah ing ljan, wënanng patyanana ikā, djarahën sarādjadrëwënya, maling atataji, nga., ander Wtb.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃᨃᨃ, gastvrijheid?, als sieraad v. e. woning, Sut. Z. 24, 8.

ᨁᨃᨃᨃᨃᨃᨃᨃ, egegn. v. e. dësa in 't Bll.,

waar men djaka-suiker maakt en de bewoners bali aga zijn, z. tigawasa.

සඳාතාජි, *śadātataji, duśta.

සඳාසි, Adip. 43 (sudhāçī?).

සුඳාසා, s., eigenn. v. e. vorst, vader v. Mitrasaha, Utt. 93; sang çakuni marabi wēkanira sang duskrēta rakśasi ngaran rat-maka masuta sasiki, ngaran sang sudaça, sang sudaça marabi rakśasi ngaran sang wirātma anakira sang krūdaksa maputra sasiki djalu mawulu dom wēsi, ngaran sang purusada, matjarmmaloka titisira bhairā paçupati, Tjt. 78; sudāsaputra, een andere naam v. Djajāntaka (z. onder çutjiloma), Sut. Z. 22, 2, Z. 53, 1 (Z. 115, 7, sudasasuta); sudāsaçānta, *purusadaçānta.

සුඳාසී, s. (sudhāçī, nectaretor, K.), dēwata, Kr. 1, waar sudasiha, waarmee 't meerv. sudhāçinah, bedoeld is; vgl. sudhāçana.

සුඳාසා, s., schuldig ook v. dieren, Wtb., Ps.

උසාසා, s., *sesien*, aanh. onder najēnggita; widagdha ring śodaça bjūha v. Droha, Ag.; v. d. 16 bjūha's zijn slechts 8 in de Kam. b. genoemd, namentlijk garudab., singhab., makarab., tjakrab., padmab., wukirsāgarab., arddhatjandrab., badjratikśnab. (w. b. 92 noemt als versch. slagorden, buwaja mangap, gadjah matta, mēga runtū, garuda mibēr, naga bērnang pada ombak; P. x. 143, gadjah mndm (?), 144, بدم برجوع, 124, tjakra bu-

wana en bulan (manggal); sodaçasahasra, aanh. onder saraswati (Adig. 48 nēmbias iwu).

උසාසා, z. onder Mitrasaha en soda III.

සුඳාසා, s., indra; vgl. sudhāçī.

සුඳාසා, z. onder sudāçī en aanh. onder çrikantha.

සුඳාසා, s., eigenn., B. Z. 81, 12; Adip. 69.

සුඳාසා, njadsadin, *afvegen* de voeten, tranen, *anapuhi, *amēri, Sm. Z. 4, 15; W. Z. 50, 11 (angusap); njadsadin waktra, *musap mukha, B. Z. 100, 1; njadsadang, *aan* iets *afvegen* zijn wond; panjadsadan lima v. d. pēparé, vgl. sidsid.

සුඳාසා, njēdsōd, *bepraten*, ngadjahin mētāin, vgl. sadsad.

සුඳාසා, njidsidin, *van* iemand, die zich bevuild heeft, 't *vuil afvegen* II.

උසාසා, njodsod, *lang* iets *strijken*, *glijden* of *schuiven* b. v. v. e. kleedingstuk langs de dij; mēsodsod, *in wrijving of schuring geraakt* als vruchten in een mand, zoodat zij meer of min gekneusd zijn of te week geworden zijn; vgl. kosod.

සුඳාසා, s., 't *sijnde* en *niet sijnde*, Bh. 42, Bhrhm. 6.

සුඳාසා, s., 't *tijdstip*, waarop de zon in de 4 teekens Pices, Gemini, Virgo en Sagittarius treedt; nyang çubhakāla pratyēkanya, hana dakśiñājana ngaranya, tambal sang hjang Adityāngidul, hana uttarājana ngaranya, tambal sang hjang Adityāngalor, hana sadaçīti

mukha ngaranya, somagraha, sūrjjagraha, wisuwakāla kunang, ikang wastu dānākēna ring kāla samangkana, atiçaja ja rakwa bhāraniphalanikā, tut. 25 (vert. 25 v. ajanēsu tjajaddattan, sadasiti mukhēsutja, tjandrasūrjjāparagētja, wisuwé tjadad aksajan, vgl. Wanap. 13476).

అశ్రిత్రు, in pl. v. saiçatru, Br. Z. 36, 17 (śadripu); z. śadwarga.

అశాఠింబ, s., Ar. Pr. telkens b. v. bl. 63 b., aanh. onder krēśna (Bh. Z. 11, 4, sadārudra); sadāçiwaloka, *atjintyapada.

అశ్రి, s., z. onder satya en kaçmala.

అశాదా, verb. v. sahadēwa.

అశిదా, jav., *sidēha.

అశాదా, s., eigenn. v. e. vorst v. Widarbha, vader v. Çwētja en Suratha, Utt. 104.

అశాదా, de koningin, Sum. Z. 15, 2.

2, aanh. onder tjampa (over de í, z. onder uttari).

అశాదా, R. 5 Z. 4, 19 (patutan matjara, darmalakšana), vgl. sādātjāra.

అశుగా, tunglèh, arjang, wurukung, paniron, was, maūlu, vgl. aanh. onder ingkēl en tunglèh.

అశ్రిత్రు, s., aanh. onder trimala (śadripu), kāma, krodha, moha ('t Skr. wdb. en Ind. Spr. 1638 hiervoor harsa), lobha, māna en mada (z. b. v. Hitopadēça IV 96, Rogerius bl. 22 geeft als 6de op matsara; Ag. bhaja, alasa, alasya, nidrá, trēśna, madana en dwēsa; Hitopadēsa I 33, nidrá,

tandrá, bhajam, krodha, ālasyam, dirghasūtratá); R. 21 Z. 2, 27; kāmādi sadwarça musuhta tan madoh, 12 Z. 2, 34 (his (i smara lēwih i śadripu satron tjai nora doh); 21 Z. 2, 27 (śadripu), aanh. onder triwighna (z. sadçatru, tjaturwarga en triwarga); śadwarga waçya, çadwarga waçya swab hawanya djuga, pina-ka hulun ing śadwarga djatinika, v. d. mensch in onderscheid v. wezens als de dētya's, piçatja's enz. Ag.

అశాదా, z. dawata.

అశ్రి, s., aanh. onder subāhu.

అశ్రిత్రు or sidyawibadya?; sang wiraprabbā sidwawibadya, marupa kāla sa-koti lakša, Tjt. 224; krodha sang datawikrama, maja murti sang hjang pētrādhipa rinégēp mantra samādhinira, jēka sidyawibadya katon sang hjang ātmararādja, hamèng lungiding çara, ald. 223.

అశాదా, mañdakaki, zeker boompje, grisea tomentosa, wiens roode kleine bloemen voor borèh dienende (vgl. mal., waar ook sudaja).

అశాదా, niet erg scherp v. e. tadjì, die alleen aan de punt scherp is, zoo ook v. nieuwe messen, die hoewel geslepen nog niet glad snijden.

అశాదా, jav., arasa sēpēt sēdēl (hds. steeds sēdal en soms aspēt asēndēl), fr. S.

అశ్రిత్రు or tudul; anudul, z. onder dudul.

ḡḡḡḡḡḡ, sawēdal, vrn. = sodēt; vgl. kodal en odal.

ḡḡḡḡḡḡ, z. onder lamdaūr.

ḡḡḡḡḡḡ, eigenn. v. e. pl., waar Hanumān boete deed (jav. kēndalisada), Tjt. 239; ingaran kagēndra, djana (lees djanāsya), ingaran winantēja, duk anggunturi wong sadalisada v. garuda, ald. 8.

ḡḡḡḡḡḡ, eigenn. v. e. eilandje onder Sumēnep sorteerende; z. onder kima en sēpēkēn vgl. sandilata.

ḡḡḡḡḡḡ, njadēp, sas., ngiris (vgl. mal. sadap); vgl. tarēp.

ḡḡḡḡḡḡ, jav., marmma ri sirāsēdēp, B. Z. 11, 6 (dahat asih ring dané); wēhakna ring manuké ri hatinta saka sēdēp ta, tul. 35 b.; rūpanira sēdēp tan ahanjang, Sum.Z. 52, 12; slēm sēdēp, T. b. 1 (hitam manis; vgl. sēdap, tag. sarēp); ada pisaganja kotjap adēg lañdjar slēm sadēp sada bangkit sēdēng pamēngpōng aju, Rarasati; kinasēdēpakēn i kapwanya, ngūniwēh sang sadjdjana Bh. 22 (vert. v. sādhu sanmatah); sēdēpan, ald. Z. 1, 7 (surasa, nēkal?).

ḡḡḡḡḡḡ, sēsēdēp, vrn. = sēsarik (Mngw.), z. verzameling mantra, bl. 116 (vgl. batav.); ngipja adus akadjamas asēsēdēp, ipēn²; sēlēm sēdēp, nēdēpi, Mal. 25, 48; wēnang anggēlangi sang prabhu, auēdēpi angastrēni v. e. brahmaan, Nw.; kasēdēpan, v. e. aangenomen kind, Djpur.; ri huwusnya sinēdēpan, winarahwarah pwa sira sang hjang dharma, Tjt. A. b. (a., sampun siddha ingaskaran, ra-

krjan apatih, dēmang, tumēnggung, kanuruhan, parēng sastrinika, sampun winisikan tingkahing kadharman, mwah sanguāning pati, ikang ungsinēn, tlas inugrahan tingkahing tatwadhjatmika).

ḡḡḡḡḡḡ, z. onder palajah.

ḡḡḡḡḡḡ (vgl. sudap?), sidap², *akujap²; sidap² nētranya, *makujap matanya.

ḡḡḡḡḡḡ, jav., (*hidēp), Was. Z. 2, 103; wong iki ala sēmuné, sun sidēp nora mangkana, Amd. s. (Amd. b.: djēlèk en sēnggah.

ḡḡḡḡḡḡ, slaperig staan v. d. oogen (vgl. mad. sēndap); vgl. *sidap, sudat II en sujap.

ḡḡḡḡḡḡḡḡ, njēdēp, v. d. zon tegen den avond (ngrorokang), *sajah, sumujuk; surjané suba manjēdēp, mangagēn ōngsōb di pasih, fr. B.

ḡḡḡḡḡḡḡḡ, eigenn. v. e. zoon v. Nakula; zoude als kind Sadaja geheeten hebben (Bjw., sidāpoksā, vgl. Buddingh, I 404); z. onder tafidjung.

ḡḡḡḡḡḡ, z. onder sai.

ḡḡḡḡḡḡḡ, s., de 6 listen (vgl. tjaturupaja, jav. sadupaja, wus karasa jēn panggawēnira mungsuh, sadupaja ngindradjala, Men. Purwākandā, bl. 111).

ḡḡḡḡḡḡ, eigenn. v. e. pl. (O. Bll.), bekend om zijn wani's, die veel vleesch en kleine pitten hebben, vgl. onder dukuh 2°.

www.libtool.com.cn

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, *siddhawákja.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲, z. onder samudaja.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲 I., s. (sádhja), haréþ, *prih, *prája, W. Z. 1, 5, Z. 5, 2 (praja), L. Z. 15, 4 (paran), v. e. persoon, naar wiens bezit iemand gehunkerd heeft, W. Z. 17, 8 (né kabuddyang, bhagja; vgl. tag. sarija en sarhijá en mal. sēdija); siddasádhya, *pralabda (molih), W. Z. 22, 1; masadya madóm, *mátya donya, Sm. Z. 23, 5; sang dwadaça sádhja, Adip. 1417 ('t origin. 't meervoud); buddhi haréþ² ri siddhaning astasádhja, tut. 54 a. (vert. v. áçá); njadya, *apti, ergens naar toe gaan zonder er toe genoodzaakt te zijn; sumádhja, R. 2 Z. 1, 14 mamrihang); anghing sih tan sinadhja, B. Z. 1, 21 (smalih itjan i dēwa palar bapa, wjaktinja itjan i dēwané né kasadyajang), aanb. onder djēnēk; sadyaning kajun, *paraning hrēdaja; walik sadyanēn, Adig. 22, 28; né sadyajang, *ngdon; njadyajang katañdjung, *api kasañdung; bakat sadyajanga ban i musuh, *karonang inusir nikang musuh.

II., *gelukkig; di sadyané, als 't meéloopt; di tan sadyané, als men ongelukkig is; tjiri sadya, *çubhamanggala; lintang sadya, *tidjabhágja, siddha (sic.) dadya, *pralabda; misadya, van plan zijn, W. Z. 1, 3; ipun i uténg misadya maloualon; kang minangka buktiningsuu wontēn dalima sumadya, Jsp. Z. 1; njadya, ter harte nemen? in 't zoeken v. 't een of ander; sinadya dēning*

pangèran v. d. dalima en d. lamp in de put, waarin Jsp. geworpen was, ten behoeve v. den man die daarin boete deed, om J. te zien, ald., v. d. vrouw voor iemand bestemd, Z. 7.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, eigenn. v. e. dēsa in K. A., buka bangkung sidajuné, kaung tuturuné.

2*, sinaju.

𑀓𑀲𑀲𑀲, *ahaju.

𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, kuntul sipingnya sumodya (tjumodya) ring pang akéñjék tan isin amarék ing paksi hadji, Lamb. Z. 18, 2 (umungwing saka).

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, in pl. v. sa + dyuh (*de hemel*), zijnde een woord uit de Swarawjañdjana, die dan ook sádyoh heeft en dit verklaart met ákâça, terwijl er sa dyuh met swarga wordt weér gegeven, *swargga, *pada, T. Z. 1, 31 (swargga), Z. 2, 8; andungkap sadyuh, *de zaligheid bereiken*, T. Z. 3, 10, Z. 1, 3 (s.), *kamoksa, R. 3 Z. 1, 10; walujèng sadyuh v. e. overleden vorst, T. Z. 2, 30 (vgl. onder hjang en litjin); amanggih sadyuh, ' *anēmu pada; kaja ring ihatra amanggih sadyuh, v. iemand, die verheugd is, Kid. Sund. Z. 1, 14; tōka kapuhan twasku mnlát ing sira kamahátmyan mahāmpu lwir tjintamañi tōka amētwakēn sakāpti jan ring bráhma sya brégukula sang mahāmpu wjakti rēsi çidèng (siddhèng) sadyuh narada kapi-la prijarana wakpatya sama mūrṭti ri sang mahāmpu, fr. Ar. z. sadyapara.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, z. onder sadyuh.

𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, udyana.

සැනැහැනු ක්‍රී, tan sakèng mantra (?), Sm. Z. 8, 23, nm. v. e. wèda, Sum. Z. 10, 33. සැනැහැනු, z. onder samutpada.

සන්ධ්‍යා, z. sandyasa.

සිව්‍යවිභාෂා, z. onder sidwawibadya.

සැනැහැනු or sadyapara?, de wereld hieruamaals, Ww. Z. 2, 77 en 78; hèren katèngsun ing sadyoparâjo sira gégé lèpas, zegt aldaar eene vrouw op 't slagveld tot 't lijk van haren man; nging sira tan sahènëm-bananingsun matya silunglungèng sadyapara, W. w. b. Z. 3, 83.

සැනැහැනු පාලනික, s. (sadyopalab-dhi), sadyopalabdhigarbha, mènèn (b.: nog pa)mèttèng mènènpânanakanak, mènèn ingùn mènèn pada lâwan bapanya (b.: ibunya), Utt. 8; vgl. garbhadjâta (t'origin. bij Gorresio, garbhopalabdhihsa-dyaçtja).

සැනැහැනු පාලනික, z. Ww. Z. 2, 43.

සිව්‍යවිභාෂා, de swarte mier, niet bijzonder groot en zich alleen op bloemen, bladeren, nimmer in huis ophoudende; men vindt ze vaak in de tapuk's v. d. manggis, z. smaluh (atj. sidom, sund. sireum, lamp. sèrom, Ns. sichō, bis. surùm, solóm of sodom, alf. sèrëm en sojom, z. onder arék of udang); legt op de bladeren, onder anderen op die v. d. tampak bèla, een witte stof, om er eieren in te leggen; but sidëm. uit scherts v. e. cunnus, die zwart behaard is; sidëm né mègat margi 21 ukud, onder de geneesmiddelen, Us. E. 10 o.; bangkjang of

bañtjang sidëm, eigenn. v. e. kleine dèsa ten O. van Ambëngan in Bll. en ook v. d. dèsa in K. A.

සුඛාලා, s., aanh. onder tjaturloka-pála.

ඉසානා, sudâmâ (wolk)?, *kunang?; Iwir sodamânrang kënjaring çaçadhara, Was. Z. 1, 1 (vgl. onder kukunang); (*jav. suda-ma, lintang, kilat, Kr.), ook soddhama; z. sodâmani.

2°, nm. v. e. bediende v. Tjandrasari.

සාධි (sašti te lezen?), çaçangka tanggal sadmi, *wulan ping nëm, aan sadëmi te denken?

සිව්‍යවිභාෂා, eigenn. v. e. pl. in K. A.; z. Singarsa; gusti ngurah sidëmën, zou Gusti Wajahan hebben laten dooden om zijn vrouw Gusti Aju Bèlong tot zich te kunnen nemen.

ඉසානා, s. (saudamani), kilat; nghing çodâmanindratjâpa kumèdapkèdap i hinganing mulat, Kk. Z. 39, 3, z. onder çoda en sodama.

සුධිමා, i sudimara, zeker spook.

සුධාමාලා (vgl. sudamala), sutsutan sudamawon, panutjuk ajam sudamawon, War.

සුධාමාලා, z. onder sudamala.

සුධාමාලා, çuddha en mala, ben. v. e. tuñdjung varieteit met witte bloemen; van een halfwitte en halfzwarte hamboe soort; zekere buceros soort, zou de geest zijn v. e. priesteres, die overspel bedreef met zekere ida Padma (z. tètèngkèk ularan); nm. v. e.

zeevisch-soort; v. e. katjang-soort halfrood halfwit, hier zeer voorkomende; nm. v. e. versmaat, waarin de kidung v. denzelfden naam en een der zangen v. de Bs. (e 8, a 7, o 10, a 9, e 8, om 't rijm wordt vooral a in e veranderd, zoo b. v. tjandalé); de kidung heet zoo, omdat daarin Sahadèwa van Umá, na haar van hare monstergedaante (mala), door den vloek v. Çiwa haar gegeven, verlost te hebben, dien naam krijgt (vgl. onder nini); de schrijver is dezelfde als die v. d. Stn.; sommige exemplaren van de Stn., v. Bjw. afkomstig, hebben Sidamala, de versm. is ook sudamala; nm. v. e. kleed (Pam. 25 m.); nm. v. e. witte des nachts bloeiende, vroeg in den ochtend nog opene lotussoort, die 't blad met de bloem te gelijk naar boven voert, de andere lotussoorten schieten alleen de steel en bloem naar boven; nm. v. e. rivier in Gj.; nm. v. e. boom met witte bloemen, die bij de offeranden gelegd worden, terwijl de bladeren als plawa dienen; tlaça sudamala, Bjw., een water, dat alle gebreken (mémala) zou doen verdwijnen en in W. Kap. (bl. 141) verondersteld in 't binnenste van den vromen Dharmawangça gevonden te worden.

𑄓𑄗𑄗𑄗𑄗, z. damalung.

𑄓𑄗𑄗𑄗𑄗𑄗, m. c. in pl. v. sadampati?; sèdampatyadulur, v. 2 gelieven, Sum. Z. 163, 1.

𑄓𑄗𑄗𑄗, mèsadagan, mēkatukan.

𑄓𑄗𑄗, aanh. onder tambung.

𑄓𑄗𑄗𑄗, njadèg, iets nulligen vooral

tuwak; mèsésadègan, tuwak *drinken en vleesch eten* daarbij (K. A. en Kl.); manjadèg bé guling, batara madèwa édjuk, djalan guling kutjèjtètang, sinadèg inémang tuwak kèto munjin atmané gumuruh, Bgd.; masasadègan tan mari, Br. K. (Z. 13, 18); vgl. babadègan; mēdjèdjambalan.

𑄓𑄗𑄗𑄗, *meer of min belemmerd* v. d. stem na veel weenen, uit droefheid enz., *gedempt* v. d. stem v. die bevreesd is, masrèt; ada sèdèg ada ngling, B. U. 164; sèdèg (b.: sèdèd) tanpangling, Bt. 147; pasèdèg^a, ald. 202; sèdèg tong dadi mēmunji, Ls., aanh. onder tangah.

𑄓𑄗𑄗𑄗𑄗, masodog, *apagut; masodog lima, vrn. = jav. sodok?, B. Z. 60, 7 (vert.), mēsodog tjunguh, mēdiman van elkaâr kussenden.

𑄓𑄗𑄗𑄗, s., angin (*jav. = sadaga); ook sadagati.

𑄓𑄗𑄗𑄗, *zesvoudig*, aanh. onder tinggi, R. 12 Z. 2; sandhi, ngaranya pamitran, wighraha ngaranya patukar, jāna ngaranya jatraning lumakwanukù, āsana ngaranya asing tamolaha ngké kaḍatwan, dwèdhībāwa ngaranya kawibhāganing wadwānghera lawan lumakwa, sangçraja, ngaranya sang mamintāçraja kālanning āpadgata, Wir. 33, Adip. 1 o., (Kam. b., sandhi, pamitran; wighraha, prang; sthāna, unggwan rahaju, dwèdhībāwa, rwa budhi; jāna, mangdon; sang çraja, mamaraçraja ring wwang mahāçakti); sandhi (tguh ring çabda

kabětjikan), thâna wruh unggwaning hala lawan haju), naja en op een andere plaats jana (wruh kahnganing hala lawan haju), çraja (kasikëpan ing of ring çanta astiti), dwigâwa (wruh sêngkëring çabda hala mwanng haju), krija (wruh upajaning çatru adoh aparëk), Adig. 32.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓𑀲𑀸𑀓, s. (sadgunya), R. 13 Z. 1, 16.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, z. onder sadâga.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, een bezigheid, die niet in overeenkomst is met iemands stand, Br. Z. 36, 13 (salah sêngguh, onder gawé); wwanng sadigawé, nga., tumut ring adhahkrija, Wrt. 32: kunöng mon hana sâdhakângça tumut ri krijaning çûdra mwanng tjañdalâdi jêka djamma siddhigawé (sic.) nga., âpan salah ukur, nga., ald.; toen de Pânda wa's, als wiku's verkleed, meê wilden dingen bij 't boogschieten, om Dropadi te winnen, tuminghal ta sang ratu kabèh, ananggih sadigawé, tanpakawrëtti prawrëttuing wiku, Adip. 101 (Bjw. wuruk sadi gawé, tjaïok gawé); paksa lañtjang, kumalanang wuruk sudi gawé mami, R. K. I 147, vgl. jav. sudig); siddhi gawé, Wtb. o., 40, z. onder gawé.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓 eigenn. v. d. vrouw v. Bagus dijarsa.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s. (instr. plur. v. sant), *recht-schapen* v. die een heilig leven leidt, T. Z. 3, 17, Z. 4, 51 (wiku); sang sadbhîh, *sang mahâçâbdika, *sang pañdya; swamin anak sang sadbhîh, *sënë'ng ranak hjang;

wiruddawësa sadbhîh ndani trangnikang swarâdj(y)a, Z. 3, 71.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s., tul. 49.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓 en sada bhidja, s. (sadabhidja); punikâ tatwaning mânusânëmbah ing sato, duk sang rudra anjîpta harsa ring sang çri ghâranira sang wisnu, mangkwa matëmahan kâla, sang umâ anukani, jatâtëmahan durgga, binuru sang çri malajû lawan sang w., mangungsi ring çûdra wëçya, punikâ nimittaning çûdra wëçya, hana sugih hana pirak, mangkwa tinût dé sang rudra durgga, malajû sang çri sang w., jata karaning çûdra wëçya dinënda djinarah tinumpëk dé sang nâtha, punikâ palajuning sadâna çri, nëhër tinrunan dé sang hjang sadabidja, mangandika sang hjang tathâgata ri sang nilakanîtha ri sang gori, é nilak. satji, arëp kita ruwata, sumahur sang rudra, pukulun ahjun tanaja bhairâ, ling sang hjang taja, sëmbahën ta sing katëmu dënta, ling sang paramëçwara singgih sahandika, mûr sang hjang djina, bawis lumampah sang paramëçwara lawan sang g., jata amanggih haruné, sawëga ingabhiwâda dé sang rudra umâ ikâ, nëhër mûr sang srëngga, sang rudra sang u. ruwat mari marûpa durgga kâla, waluja sang hjang paramëçwara, sang d. marûpa sang hjang satji, mangkâ mangandika sang hjang nilak., wastu mânusa kami pada manëmbahé kariña, mangkâ mânusa ikâ pada anëmbah ing satwa, Tjt. 69 (uitvoeriger wordt deze legende Krws. verteld).

𑄆𑄓𑄆𑄓𑄆𑄓, z. onder sadabidja en buddha.

𑄆𑄓𑄆𑄓, als voornw. 2° pers. *Uwe Hoogheid?* (*jav. sudibja?), Ar. Pr. Z. 22, 21.

𑄆𑄓𑄆𑄓, ratu sudibya, titel v. e. klein proza verhaal, nieuwelings uit 't jav. vertaald; d. taal slecht, b. v. mēbala² ratu, durung pati witjak munggwing panggrawēs (lees pangrawēs), enz., enz.

𑄆𑄓𑄆𑄓 I, z. onder sadang en moding.

𑄆𑄓𑄆𑄓 I, Bju. (sadang; vgl. jav. en sund); zeker blad v. e. laag groeiende palmsoort (Licuala Rumph., mak. lēkowalaq), waarmee de amfioen vermengd wordt v. elders, door de Bugineezen vooral, aangevoerd (lalaon), bekend op Java onder den naam v. wiru (bug. en mak. biru), vgl. bij 2°; tambakur sadangan, O. I 3, 14.

II., njadangin, z. onder tumbak.

𑄆𑄓𑄆𑄓 I., sas., suwah; bovenlandsch sērang, aanh. onder djërik.

II., pèlèt sēdangan, z. onder pèlèt; kētan sēdangan, aanh. onder kadélé.

III., Pdw., bēdég.

𑄆𑄓𑄆𑄓, jav., sēdēng taruṅa, R. 4 Z. 1, 30 (māmēngpēng badjang, manēdēng b., sēdēng badjanga); sēdēng ta jowana, 3 Z. 1, 42 (mēngpēng badjang, sēdēng, anom), sēdēngnya mētū, toen zij geboren werd; R. 1 Z. 1, 51; ri sēdēngira sang ardjuṅa wāhu mētū, Adip. 78 (vert. v. djātamātré kumārétu); manēdēng, 7 Z. 5, 71 en 72 (tuma-jung, māmēngpēng); anēdēng, Anj. Z. 52,

b. (wikasat), L. Z. 2, 7 (utpula); nēdēng, Z. 2, 7 (majung, mēngpēng); sēdēng bhāswara, Br. Z. 19, 4, aan te vlammen, Z. 31, 4; sēdēng kakōtōran (*terwijl hij beefde, bevende*), Z. 43, 4; sēdēng mrik, *geurende*, Wrs. Str. 33; nēdēng tēngah ratri, *masa madhja dalu; anung sēdēng², R. 14 Z. 2, 12 (badēngan, né alit²an); manēdēng maskar arum, *juist geurige bloemen dragen* (R. 5 Z. 6, 14; vgl. sund. nēdēng); sēdēngan, dawēgan, Kid. Pam. Z. 4, 1, aanh. onder widhi, Wtb. III 23; Sum. Z. 39, 1; karēsnya sēdēngan hanjar tinapisan, W. Z. 33; 5 (takut ja olinya tēmbé tinurunan, kawēdinya kadi bungkak waū tiniwak, takut ja kalanya waū kaplihin); pamēdēngan v. bloemen, Adip. 77 (bloeitijd), H. Z. 52, 5.

2°, behooren ge — te worden, geschikt tot — worden, behoeft, moet, genoegzaam, toereikende; sēdēng abulan, genoeg voor één maand v. geld b. v.: sēdēng ipun sisip, *met recht*; sēdēng bējtika guling, *juist goed voor guling* v. e. bigge; sēdēng mlaha hatampah; sēdēng numbasa, *juist aan 't koopen* v. koffie b. v.; sēdēng badjanga, sēdēng mokoha; nora sēdēng pudjijang, *verdient niet geprezen te worden*; nētēn sēdēng tambanin, *behoeft niet be-gheensmiddeld te worden*; munjiné twara sēdēng pēsuanng dadi pēsū, *woorden die het niet past, dat men uitspreekt, kwamen er uit*, R. Z. 6, 6; nēdēng daūh ro, *juist twee uur*; sēdēng an-dijang tijang, *behooren door mij adi genoemd te worden* v. nog jonge menschen; tjai njēdē-

www.libtool.com.cn

ngang kagisinnjané en manjédéngang ka-
 ágém, *makahinganang (jav. hds., ni)
 kagaméla.

* *မုသဲ*, v. 't vat of de *kolk*, waarin de melk
 v. d. koe wordt opgevangen, Brh. Z. 5, 17 en
 telkens, vgl. aanh. onder *bék* (Ténggërsch,
 jav. gumbéng), vgl. sudjang.

မုသဲ I., *soute zeevisch groot* (z. grang en
 badjo), maar nog slap en niet droog; in K.
 A. ook op tli toegepast; pusungé tjara ilu
 óbék gudig bwin tjantungjung wéntén ambul
 ikut sudang, Tjp.; vgl. aanh. onder rimpí;
 bé sudang in pl. v. béludang te lezen in
 de platen v. Sëmbiran.

II., om de versm. in pl. v. suüdang, aanh.
 onder krétiéh.

၇၈၆, R. 7 Z. 4, 19; Z. 12, 6; 20 Z.
 17, 4; aanh. onder utjyar, Br. Z. 9, 2 (angin;
 jav. *sindung).

၇၈၇, z. onder moding.

၇၈၈, Bjw., *spelonk, waar men schui-*
len of overnachten kan (vgl. jav. sudung).

မိသဲ, z. onder dëngkul.

မုသဲ, s., z. onder wulan.

မုသဲ, nihan kâla sudangstra ka-
 wruhakna nggwânya ring sadçaçl(h), ring
 tithi çakla djugèki sthânanya, tan milu ring
 krëshapaksa, lwirnya, jan ing djyèsta ring
 pratipâda, jan ing asâda ring dwitijadaça,
 jan ing kaça pisan, 11, jan ing bhâdrawada
 ring saptami, jan ing âçudji ring trëtija,
 jan ing kârttika ring tjatûrtti, mârggaçira
 ring pañtjami, posya ring sasîi, magha ring

trëtija, phalguña ring dwadaçi, tjaitra ring
 nawami, wëçaka ring pañtjami, umilu hadja
 pinarag panglongé, âpantunggalâwan tang-
 galé, ikâ ta jadin sagawajanta, makâdi
 samarakârja, mahâbhâja tinmuningngwang
 lumangghjané sira kajatnakna, War. 6, vgl.
 War. b. 131.

မုသဲ, v. d. zes angga's der wëda's,
 tul. 22 a.

မုသဲ, eigenn. v. e. draak, B. Z. 84, 22.

မုသဲ, s., zes; z. sad en sadkajangan.

မုသဲ I., *sâksât, als 't ware (sat padëm,
 als 't ware dood!); sat amrëta, *amrëta
 padanya; tja sat mâwak bhafâra.

* II., Sut. Z. 86, 8 (ijat; sund. saât); djong
 asat, B. Z. 108, 3 (praü kandas); sawah
 asat, B. Z. 44, 6 (gaga); asat tegenov. *adjër,
 Ud. 7; asat gulûmira, B. Z. 47, 17 (kakingan
 katandané, bédak tanëng idané; mal.
 këring sêkali kërongkonganku ini v.
 dorst, bat. na pora tolonanku, sund. tuhu-
 reun v. d. tikoro, vgl. onder tênggëk); adja
 si anat tang narmada, Ar. Pr. Z. 7, 6; anat, Ar.
 Z. 38, 6; sinat, aanh. onder ta wù; kasatan, B.
 Z. 115, 2 (bédak); kasatan ri gulû, Z. 32, 1 (ka-
 kingan ring kañta, tuh tanëngé); making
 kasâtan v. 't gemoed, R. 10 Z. 6, 5 (mang-
 êtuh, kënjatan); kasatan, op 't drooge geraakt
 v. visschen; kasatanikang çarira, aanh. onder
 nijana; z. verder onder *မုသဲ*; jadyan
 sâgara tambakën satakëna, Sum. Z. 19, 1;
 satanikang lwah adbhuta, tuwi sâgarâlwa ka-
 wënanng satakëna, twijfel niet aan 't droog

www.libtool.com.cn

worden der enorme rivier, zelfs de uitgestrekte zee kan droog gemaakt worden, Ar. Z. 38, 8; ikang lwah sinat banjunya, pinëtan iwaknya, nëhër ngaraning mañdala ring panatan, Tj. 31.

᳚᳚᳚᳚, Bjw., taluh bujung (vgl. jav).

II., sas., djëët (sangir sédë, mad. sérët), sëmèt; sët sandët lan djaring; baü siq sët djaring v. wilde dieren; vgl. sèk.

᳚᳚᳚᳚, R. 25 Z. 15, 1 (sasangi), naast punagi, Sut. Z. 47, 7, aanh. onder lokatara, tmu en taladh wadja, naast pratidnja, R. m., Sm. Z. 13, 6 (prarthana), Sut. Z. 57, 5 (p.), Z. 140, 16, Z. 141, 3; Hadji D. l. 13 (jav. *vervloeking*; vgl. jav., sosot en z. swat); sot hana tan kasahur, War; mëpëgat sot, om door een doode niet gekweld te worden; tan sot, B. Z. 26, 10 (twara taën); dudutang asot adudwan², v. lieden, die een gelofte doen, zoo hun geliefde held nog mocht leven, Ww. b. Z. 2, 67, aanh. onder dwipâta; pasot, z. beneden; sot²an sasangi, Lamb. Z. 38, 2.

II., *overgeërfsde geaardheid* v. Râwana, die van zijn moeder zijn boozen aard had gekregen, Ar. Z. 6, 7, Z. 20, 9, 'tgeen, waarvoor iemand bekend staat?, Sut. Z. 78, 1 (utjapan); sotan, Z. 1, 12 (tingkah).

᳚᳚᳚᳚, s., *sâtus (Wg. sapta, b. v. sangangsapta en tri sapta bl. 97, vgl. alhier sapatarëngga; Djprm. behandelt sata alsof het uit sa en ata ontstaan ware en van daar arabija sata rong ata amilihi èstri adi makalalasti ljan stri djadjamahan

makadija sasandungan rahina wëngi); çata çirina, Br. Z. 13, 4 (daating rusak, idëp tlas, vgl. onder wiksita); R. 5 Z. 4, 30 (tlas pasatus, pasatus rusakang), 20 Z. 14, 7 (satus sitsit); çatadjardjharlta, z. onder djardjharita; çatadjardjharikrëta, W. Z. 14, 16 (pituwi ja rusak pisan); kaka çata, Z. 32, 6 (2jav. hds., kaka²); çatatjandra, eigenn. v. e. ouderen broeder v. Gadjàkša, Br. Z. 17, 5; çatakiraña v. d. zon, Bh. 58; çatabhisâ, z. onder katunggjang; çatadama z. onder çatadru; çatanista, eigenn. v. e. vorst, Sm. Z. 38, 7; çatapuśpa, s., z. adas, Us., çatapatra, s. (*kraanvogel, pauw*, z. sârasa), kusësa, waliwis (z. onder laksanah); 2e, s., *de bij dag bloeiende lotus-soort*, Sum. Z. 38, 5 (akampuh djingga sinurat ing mas, satapatra sasumpingé, Tjnt. Z. 3), in den vijver, Z. 65, 4; 3e, *specht* (z. onder palatuk); çatakrëtu, s., z. onder indra. Sut. Z. 36, 6; Sm. Z. 2, 3, Z. 9, 7, waar çatâkrëtu m. c. en dus çatakratu mag gelezen worden (wrëttadjit), H. Z. 15, 2, ook T. b. Z. 4, 120. *wiwudhapati, ook çatakrë, *surarâdja; çatajadnja, Spt. Z. 4, 124, B. Z. 37, 19 (hjang indra); çataçrëngga, eigenn. v. e. berg, Adip. 73, aanh. onder swatantra, ook op Java O. (jav. saptarëngga, 'tgeen ook in de Tjt. 219, gebezigd wordt, z. b. v. aanh. onder pañduk), âçramawâsaparwwa ngaranya, manjarita ri kâla sang dhrëtarâstra lunghâtapa ri sang hjang sapta (sic.) çrëngga, lâwan sang ganda-

ri sang widura, Swrg. 29; sang lumah ring çataçröngga, *wijlon* Pañdu, Ud. 45; tlas wruh ktaughulun, an putra parñnahning hulun dé mahàràdja sang lumah ing çataçröngga, ald. 87 ('t origin. 4759, sarw wañ-tjai wábhidjanámi pándoh putro'smi dharmmatah); sang lina ring çataç., Kid. Adip. Z. 3, 9; çatabali, s., eigenn. v. e. aap, Utt. 66, R. 18 Z. 7, 3; 21 Z. 7, 1; 67, 3, 12 (jav. id.); çatapatra, als geurig voorgesteld, Adip. 65.

II., B. Z. 12, 17 en Br. Z. 5, 9 (tètèp); *cen haan* (sátá, jav., bij Winter, ook sata; z. sapta III), *pitik, B. Z. 80, 8; çata wana, *hajam alas; pangundang sata, z. onder pangkur (vgl. sapta III); sata kurang, z. onder kurang; wwang awjawahára, kalih téka ring upapati, salah siki tanpamawa utér, satátarung tanpatadji, nga., kalahakóna tan inutjap, Krtp., v. iemand, die geen parikanda heeft; satakrama, dènira arèh wadwa, adjana dèra luluti, dèn pada sihira, ring djaba ring dalóm, dèn sama krama, Tjt. 65, waar v. d. verschillende brata's gesproken wordt, panalikan wus muni pingpitu, mèh rahina mangké, surup lintang bimasakti, lintang djaran wus sorup, umjang sapta kukurujuk, pan ramé agéntang mangké, parakutut munyangungkung gëmèk muni asaburan, paksi umjang awurahan „bangbang wétan sapta wus tumurun, wus rahina mangké, Stn.

ꦱꦠ, s. (çattha), z. onder tjrol (çatah,

katungka, Sw.) R. 11 Z. 4, 7 (tan pègat, satatal).

ꦱꦠꦶ I., Adig. 61 enz., sata ro sata pañtja en sasata, geldwaarde?, 37.

II., z. onder çata II.

ꦱꦠꦶ, s., z. onder satya en nilalohita, dochter v. Daksa; in een latere menschwording dochter v. Himawán bij Méná en Umá genaamd, Brh., vandaar bhafári satf, *çri girisuta, vgl. onder satji.

ꦱꦠꦶ I., warína sasaton, Was. 26; kam-puh putih sinulam warína sasaton, Mal. 272, 260, 391.

II., mal., Tjt., telkens, meer bij die met vreemdelingen handel drijven; pan punika (zekere mantra) pitjan dukuh balangbangan, atuku dji rong kèti, mas satu lèjar, Tj. A. n.; njatu rupijah in pl. v. ngèrupijah.

ꦱꦠꦶ, sésaté (djédjatah), jav., soorten z. onder asém, pusut, lèmbat en kablèt; mèlulang sésaté, blabad wegens de gelijkheid v. katik, met katuk, mèkatukan; tulang satèina, kañtjrongina.

ꦱꦠꦶ, jav. (satwa), in tegenst. v. buron, K. 10 o.; *trijak (lamp. satuwa, bat. sattuwa, ngadj. satua, Amd. s., satya); aanh. onder saloka; njato, *op de wijze v. e. beest*, v. e. gedrag, *als een beest zich gedragen*; sato mara sato mati, uitdr. in den mond gelegd v. monsters die zeer galak zijn (in de waj. en R. bal. fr.); sésatoan, *allerlei dieren* in tegenst. v. ubwan; pun sato, als vrw. 1ste pers. in den mond v. Hanumán tot Sitá, K. sas. (bis).

ꦱꦸ, aanh. onder manuh.
 ꦱꦶꦱꦶ I., iets, waarnaar men sich regelt, omdat 't vroeger zoo bepaald is, aanh. onder sipta, paingët; lantas brahmana praman-kin manjikut pajadjané manungkahangang-gon kantjang djani, Kid. Adip. c. Z. 2, 85; sita², beslissing², Adig. 41 o., aanh. onder adhigama (tatingkahan en pratingkah); tan wëntën sitan brahmana, geen brahmaan-lijke handeling.
 II., s., putih; aanh. onder sindura, z. sitambhodja.
 III., z. onder saputrë.
 ꦱꦶꦱꦶ, s., waj asita v. koud water, T. Z. 3, 43; sitakara, B. Z. 37, 18 (wulon); *sitaracmi, *çaçangka; sitarasrum, Ar. Pr. Z. 4, 8.
 ꦱꦶꦱꦶ, s., eigenn. v. Râma's gemalin, daar zij door Djanaka onder 't ploegen uit den grond verrees, maar 't woord sitâ wordt in de Utt. 33 (zoowel in 't jav. als in 't bal. hds.) niet verklaard door ploeg, maar door pari, *djanakâtmadjâ (jav. sinta).
 2°, z. aanh. onder nandinî en djambû-nadî.
 ꦱꦶꦱꦶ, m. o. in pl. v. ksiti, siti sundari, Br. Z. 15 (jav. titi, b. v. titi sëndari in pl. v. *ksiti S., w., Dr., telkens, b. v. bl. 65; vgl. sasat II, sangsaja, sangsipta, sangsëpa, sama en de verandering v. sukska.
 II., ar., z. onder bagdad.
 ꦱꦶꦱꦶ, z. sëtü?

ꦱꦸ, s., m. c., sùta, Br. Z. 27, 14 (te lezen putra, zooals een jav. hds. dan ook heeft of sùnu), sutadara, *anak rabi; sutaçasana, aanh. onder najënggita; sutasoma, z. onder soma; suta intën, aanh. onder toja.
 ꦱꦶꦱꦶ I., sârathi, Wir. 2; sûtaputra, bijn. v. Kitjaka, Wir. 19; sûtadjanma v. Adhiratha, Adip. 84, bis, 73, waar op beide plaatsen sudjanma! (vgl. onder radjaka).
 II., s. (bard), Bh. 24; sùta magadha, *wèçya; sùta magadha wètâlîka, Utt. 63 (vert. v. wandî in 't meervoud), aanh. onder wai-tâlîka; sutamagada, *popongo.
 III., z. onder suta.
 ꦱꦶꦱꦶ, z. onder çwëta.
 ꦱꦶꦱꦶ (spaansch, zijde²), aanh. onder rum-bing; lëlangsé tuñda saptëku sutra susun dëwangga, tinllaman sëta (sic.) përémas mu-rub, sinrasahërëmas muñtjar, Jsp., b. 156 (sas. Jsp. alalangsé tuñda pitu, tinrap sutra dëwangga, tilëm(lam) susun dë-wangga alus² tinrètës ingëmasan muñ-tjar, Jsp. O., ardja manik tuñda p., su-tra lawan d., tilam mirah amarapit sarja alus, tinarètës, ing mas m.).
 ꦱꦶꦱꦶ, s., R. 2 Z. 7, 1 (titi; vgl. *jav. en sund. situ), H. Z. 83, 1, aanh. onder bëngkung (ëmpëlan); makasëtubandha ring samudra, *tinambaknëng udadhi (R. m. en K. sindubândâ, aanh. onder ga-rasah); kita pinakâçrajaning sarwwabhawa, kita wënanng magawé warânugraha, âpan ki-tâdimadbjânta, kita pinakajoga, kita pinaka-

sétuning djagat, Bh. 62 (vert. v. sthitaçtja sarwwé twaji bhûtasangghâh, krêtwâçrajan twâm waradang subâho, anâdimadhjântam aparajogam, lokasya sêtum prawadanti wiprah).

᳚᳚᳚᳚, z. çoka.

᳚᳚᳚᳚, Tjt., telkens (een verschreven tjota), z. ald. en onder sarasah en pëti.

᳚᳚᳚᳚, zeker rond droog lichtbruin gebak v. kêtan (Bjw. id., bij de Mahom. is satuh, 't jav. satru; vgl. jav. saton), aanh. onder pasung; satuh gatèp, Ar. Pr. Z. 17, 5; satuh kukak, ald.

᳚᳚᳚᳚, sterk gebouwd b. v. v. e. stier; z. sitëng (zoodat er ook sitëh moet bestaan hebben, z. onder sëpëkën).

᳚᳚᳚᳚, *suta, njah.

᳚᳚᳚᳚, een roofdier?, Iwir patining lutung luwak sêtan pating burënjuk padâmakwing urip, Kid. Sund. 1, 55.

᳚᳚᳚᳚, immers hij is zoo slecht opgevoed, dat hij de plichten v. e. ksatrija niet in acht neemt, geen wonder, B. Z. 73, 2 (kañtjapang, tuwi, twah), omdat, van wege, 1 Z. 2, 17, Sm. Z. 1, 7, 8 (dëning), Ar. Pr. 16 b. zoodat?, Wr. 25 o., ten gevolge waarvan, B. Z. 37, 28, wegens, Sut. Z. 1, 12; sotan ta nganggëng turû, hoe zouden de in slaap zijden tegenweer bieden?, Br. Z. 50, 10; sotanning legat dinën, *djatyanika gërëmët; sotanya, vooral, daarom vond hij verschooning, Wr. 112.

᳚᳚᳚᳚, s., sari, Anj. Z. 17, 1 (Ar. Pr. Z. 10, 8, Z. 18, 3, istana, vgl. nistana en

tišla); stanadwaja, beide borsten, Adip. 63, vgl. onder pâda.

᳚᳚᳚᳚, s., lungguh, B. Z. 49, 3? (upama-nja), *palugwan; sthânadoša, aanh. onder wiwi, z. onder tista II z. onder guru.

᳚᳚᳚᳚, s., z. onder tunggak; 2° bh. Guru, Çiwa.

᳚᳚᳚᳚, s., eigenn. v. e. jakša, die Çikhañdi in een knaap veranderde; moest in 't slot v. Udyogaparwwa vermeld worden, maar 't handschr. eindigt voor de geschiedenis van Sthûna (in de Tjt. bl. 44, krijgt Ç. de mannelijkheid v. zekeren rākśasa Mituna voor eenigen tijd te leen; evenzoo, Pw. fr. 127, waar de rākśasa bagawan Bituna heet, vgl. w. Dr. 98 en 102; een rākśasa M. ook in de Baron Sakendër; vgl. mithuna en bagawan stunakarna radja pañdita danawa ingkang alinton pardji kalijan dëwi srikandi, Pustakaradja, bl. 24).

᳚᳚᳚᳚, s., maling; stëngdadi hjang ika tirjjakikang dadi wwang, Sut. Z. 94, 8 (manusa).

᳚᳚᳚᳚, iwak luwak, Tjt. (z. onder rawâ); papasangan sitino, vischtuigen als wuwuh, ald. 39; vgl. onder wadër.

᳚᳚᳚᳚, s., eigenn. zoon v. Nakula bij Draupadi, Adip. 114 (alwaar prasani), Br., v. e. jongeren broeder v. d. vorst v. Wirâta, Wir. 35; v. e. zoon v. Djanamëdjaja?

᳚᳚᳚᳚, als naam v. e. parwa, verkort v. prasthânika, Krsn. Z. 32, 10.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, z. bij aštaduśta.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, z. onder taṇḍa.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, s., *altaar*, Adip. 92, Ud. 42, Utt. 136, Ww. Z. 2, 39, aanh. onder akśa-patjara.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, s., maling.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, aanh. onder nirwa.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, Oost-jav., van Chineesche oogen; Wg. 110 (vgl. jav. suīur).

ᨧᨶᨶᨶᨶ, *een fort*, rond verschanste plaats (z. sampana en paon²); toen zijne dochter zich op de verbrandingsplaats harer moeder bleef ophouden, dadi sang mahāmuni akon i wēka çisya datang, angusungèng patanya wēçma, makapangēbanirèng smasana ngka, dadya mangkanābhipraja sang rēsi, gawjanēn açrama ikang pañtjaka, sampun binu-miçuddha, datang ikang çisya akwēh, kinon dé sang jati marata² lēmah, magawé bapra kumalung manjutēr ing açrama, madégakēn pasamwan (lees patamwan), pakulōman, padēwaharan, paçēwan, dwara tinuṇḍa taṇḍa, gēnēp tiningkāh rinuparēngga tōkēng wanguntur, akēh tang bēdji, bot rawi, kināṇḍakāṇḍa, pagēr suru djinadjar, sēh sarwa kumsuma, Tj. A. a. (b.: umadjar pwa çri baradah, èng çisyanira, makwan umusungèng patanya wēsma sana (?), makapangētanirèng smasana, dadya mangkana praja sang mrēdu, gawjanan açrama ikang sma tunwan, mabrata rata (mahāratha?) pwa ja lēwih, madégakēn patani patamwan, pakulēm²an,

ljan wukur, mwang lawang, pagēr suru² djinadjarira, ptēt²an); njutēr, aanh. onder ila, waar het naast ngilēr gebezigd wordt; sasutēran, *een versterkte plaats* goed bewaakt, omringd v. water enz., aanh. onder sangid en adjēng; laūt ngōtjosin susutēran, de stier sprong daarop over de omheining v. vuur, T. bg. Z. 1, 19; panjutēran, wiradanu (?).

ᨧᨶᨶᨶᨶ, masutir²an, makatukan (veel ouder dan matomblé); njutir²in, ngatukin.

ᨧᨶᨶᨶᨶ (?), atēn²?; roma pañdjang samak dēmdēm tur gēmpuk, sutaro manamar surat, minnelied.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, eigenn. v. e. dēsa onder Bangli, ongeveer 2 daūh loopens van Sēmbiran.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, z. s., istri, *lalanā, *kāmīni, *kāntā, *simantani, nārī, *angganā, *pramadā, ramañi; strī paramēçwara, Sut. Z. 77, 3 (dampatin hjang çiwa); strī suranātha, ald. (swamin hjang çakra); kapistri, *wānari; strisanggraha, Wtb. II 38; stridhana, Wtb. 213 (Mon. Will. Ind. Wisd. 272); sastrī ulah, *ratiwilāça; strīpālapa (l. pralāpa of wilapa?), nm. v. e. verloren gegaan parwa v. 't Mahābhārata, Adip. 7; strī palapa parwa ngaranya, marna patining strī satya tumut ri djalunya, Swrg. 28; strī, 't *vrouwelijk geslacht* bij woorden, z. napungsakalingga; strīhari, s., z. onder maling; strī dharmmīni, z. onder radjaswala; strīpūrwwaka, z. onder pūrwwaka; strīwiśaja, aanh. onder busung; mastri, B. Z. 37, 2 (marabi, matmu);

sastrjan, *vrouwelijke natuur*, aanh. onder ratih.

ꦱꦶꦫꦗꦮꦤ, s., *onvervaard, standvastig*, Ar. Z. 65, 1, H. Z. 43, 4; Z. 44, 6; vgl. suthina; *sthirajowana*, tan knèng tuba, Adip. 64 m.; *sthiratarani palinggih pāduka çri mahārādja ring ratnasinghāsana*, O., aanh. onder lorana.

ꦱꦶꦫꦗꦮꦤ, s., z. onder lēmah en dropa.

ꦱꦸꦥꦸ, s., *musub, ari, arāti, ripu, abita, djighāngsu, asama, dwiśan, dwèsaña, paripanthi, dwihrēt, *wipakša, dwit, dasyu, pratipakša, sapatna* (z. sadçatru); *djajaçatru*, B. Z. 3, 9 (molih ring musu, ngasorang çatru, ngalahang m.); *çatrughna*, eigenn. v. e. zoon v. Daçaratha, volle broeder v. Lakšmaña (jav. R. 78, 10, trugna, R. m., satuwigna, sang tuwighna en tuwighna; R. k. b., satruwigña), R. Inl. 33; Ang. 48 o., z. sumitrā; *djajengçatru* (vgl. mal. v. Kut. djajangsa-tru, z. Bijdr. T. L. V. 5e volgr. III 97); *çatrubhaja*, aanh. onder bhaja; *njatruwinasa*, z. onder tjaturwinasa.

ꦱꦸꦥꦸ, jav. (vgl. onder tū), *zijde* (mal. sè-téra, ngadj. satara); *piring sutra*, *wille borderen* (vgl. jav. piring putra); **Htning sutra subada bandana binanda*, B. Z. 107, 8 (kalèwihané di dadiné abèsik pagèh makatatali tanobah); *sutra swarawjañdjana*, aanh. onder sonda; *basang sutra*, *zachtaardig* zich niet boos makende; *katjang sutra*, z. onder ranti; *de ophouder* v. e. geslacht v. Adja, als de eenigste v. d. rawiwangça, Sum. Z.

56, 4; *sēsutra*, sas., *manas praū; twara nawang sutran sastran*, vgl. aanh. onder njal-njal.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, s., *sūtrawēstana*, z. onder ulakan.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, soort tempeldanseressen met buizen aan, die te zamen dansen; soms zijn er 12, ja meer; aanh. onder bakbak, als aanspreekwoord tot een bezielde vrouw?; *njutri, njëliir??*

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, s. (ksètra), **çmaçana, djatuh (?)*, h. v. sma, eigentl. een kerkhof, waar de lijken neêrgelegd worden, om door de roofvogels enz. opgevreten te worden (vgl. jav. njètra), Dpl. Z. 3 (vgl. onder sēmbiran), **çmaçana*, Kam. 21, Adig. 41, Hadji D. 74, enz. (vgl. jav.); *djangka* (djaga?) sètra, de patih v. Sapudjagat, z. onder sapuh.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, *uning satrèna* (*viend*) *haju Jan tan tūtön arih panglinggan kadi widung*, T. Z. 3, 2 (en ander hd. çastrèna); *wètning aslhkwasatrèna*, ald. 12.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, s., eigenn. B. Z. 55, 8, Z. 73, 3 (sang kalingga), **kalinggarādja*.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, eigenn. v. e. asura, Hariç. Z. 11, 5, Z. 13, 4 (z. sang hrādi).

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, z. onder sita.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, z. onder ksatra en aanh. onder kèçawa.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, z. tloli.

ꦱꦸꦠꦫꦺꦱꦠꦤ, s., *rēp majoga ta bhatāra brahma muwah, maparwa tèkākahnira, sawanèh laki^o, sira ta swājambhuwamanu ngaranira, ikang i kiwānakbi, sira ta bhatāri satarūpā*, Brhm.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, R. 17 Z. 1, 11.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, uityasāngulihulih amrih sutrēp-ting nagara, T.Z. 1,3 (sabran dina manggunitajang nggawēnang kaparipurnaning buwana, tan mari ngraōsang ngarjjanang rahajun djagaté), aanh. onder pèlag.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., vader v. Satyabhāma (jav. sētyadjit).

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., standhouden in 't gevecht, Utt. 46.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, ksatrija, de 2e kaste aangesproken met i dēwa; z. ook aanh. onder agnihotra.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., eigenn. v. e. Korawa, Br. Z. 15, 35.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., z. onder Indra, Krws.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. onder çatru.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. atak III; satakan, aanh. onder krongsyong; njatakin, de duiten bij ataks aanrijgen; satakan, Sbr., een kleine tjèèg om rijst meè te meten, 2 tjèngkilik $\frac{1}{5}$ grombong.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. onder sintik.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, een uitheemsch scheldwoord, door hoeren aan de stranden elkaâr toegevoegd.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. sadkajangan en onder sada.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. onder çata.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s. (satkara?); R. 11 Z. 1, 7 (ngrēmi²h, matunggalin!), aanh. onder swèdangga.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. onder mangsēsān.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., kalangkjang.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. sadkoša.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, eigenn., R. 3 Z. 1, 12; sang rāma kèlangan strinira, sang sitā ngaranira inalap dé sang rāwana, ratu ring langkapura, duk sira sōdēng angrakša patapan sang sutiksna, Kam. b.

2e, eigenn. v. e. legerhoofd v. Djajāntaka, Sut. Z. 114, 8, Z. 122, 18.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, z. onder saptakulapar-wwata.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., z. onder mas; lwir çatakumbhamaja rūpanya v. e. berg, Brhm. Z. 6, 7.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., riviernaam; zich willende dooden, omdat zij kinderen waren opgegeten, en alles te vergeefs beproevende, maar daarbij den dood niet kunnende vinden, muwah sira tumēdun ing lwah, ring çatadama ('t origin. heeft hier çatabhā en geen eigenn.), ja ta sātus hllnikang nadi dēnira, luaranan ta ja ring çatadru, Adip. 97.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, njētēt v. e. horen naar voren met de punt uitstaande.

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., W. Z. 19, 7 (sadina², nityasa, sari²), *sahitya, Br. Z. 21, 13; R. 13 Z. 2, 7, satuuk), B. Z. 1, 24 (tan mari, sari², pagēh).

ᯆᯇᯈᯉᯊ, s., *langgēng (*jav., vgl. onder tunggēng), aanh. onder upādhājaja, en rawa dēgdēg, R. 6 Z. 4, 6 v. d. zee, djnēk, L. Z. 2, 1; v. water in een volle pot tegenov.

www.libtool.com.cn

kutjak, aanh. onder rawa; minantran sthiti, B. Z. 47, 16 (ginëlaran olih, kamantranin tiling, minantran olih, z. onder utpati en këkës); tan sthityanghër i dëçanya, Kam. b. (vert. v. adëçastha); sthiti-joga, Sm. Z. 25, 13 (utamaning joga); ikanang manah sthiti tamanparë(ng) wanëh, v. e. haren man getrouwe, R. 7 Z. 5, 25 (pagëh, èsti, vgl. astiti); *sagarasthiti, B. Z. 25, 15 (pasih tëduh); kadi ta tasik sthiti ja tëduh, R. 6 Z. 4, 6 (kadi pasih manjurudang, masawang ika pasih pagëh dajuh); ulah ngüni pürwasthiti halahajanyämawa phala, Br. Z. 51, 3; sthitining abhipraja, Wrt. 31.

ལྷན་པོ་, s., W. Z. 29, 5.

ཇུ་ལྷན་པོ་, s., hana (ta) taturhotrawidhi ngaranya, hana taturwaidyawidhi ngaranya, ja ta(thá) matangnyan sinangguh sang çrùti memah ri kamanwantara wëkasan, kintu iká sang hjang régjajuhsama, jaja sirëka, matangnyan tanpowah ikang widhi, stotra, hotra, iká tang stotra pat bhëdaniká, drëwjustotra, guästotra, karmmastotra, bhidjanastotra (z. onder abhidjana), mangkana lwirnya, wisajanikang stotra rika(ng) dëwani(ng) samanumanu, jaja ta bhafära brahmá, matangnyan pat bhëdanikang mantranah, patning wëda tinüt-niká, iká ta sang hjang mantrawëda, tapa nimittanira, mantra nimittanira, ndan sinahakárjjan dëning parintoša sukaduhka, bhaja, çoka, nyata maja lüwan (ta) karëšyanika sang rësi, mwanng ri widjilnikang mantra, ja ta (thá) warahakënaning hulun wanëh;

ngüni ring asitkála, anirdiçya rakwëka sang hjang wëda, anirdiçya ngaranya, tan këna tinuduh tan këna inutjtjáraña, matangnyan mangkana, awibhâga rakwa sira, tanpapatyëka, norangutjap sama, rëk, jadjuh, antawana (atharwana) ngaranya, äpan tan hana mutjtjáraña sira ri(ng) sëdëng tamomaja, tamomaja ngaranya, atija rakwa gö'ngnikang tamah, säpägö'ngni sornikang radjah mwanng tamah, ja ta (thá) pinakáwakuikang pradhána, tätan wëtu ri kárjjanikang pradhána ri samangkana, tätan hana bhuwana ri kälauing samangkana, matangnyan tan hana mutjtjáraña sira, iká ta ništaniká tan wëtu kárjjanikang pradhána, nda tan hilang kapurusärthanya, abhuddhipürwatatwañtja, tuhan tan sapëksa ring indrija djugëkä, jan upakárahëna pangupakáranya ri sang inupakára, iká ta sang hjang ätma kadi rüpaning pradhána rüpanira, ja ta sinangguh mahäpralaja ngaranya, midjil pwang buddhi karananing pradhána, ja ta matangnyan kadi tjetanëkang pradhána wëkasan, kadyangganikanang (mina ring) wwé natjetanäktika, tuhan kinahanan dëning atjetana swarüpa djuga ja, mangkana tëkanang pradhána tan hana tjetana, hananing tjetana irija, matangnyan kadi tjetana, iki tang buddhi, jathá mahän ngaranya, mahän karananikang alangkára, karananing tan matyëndrija, iking tanmättra karananing bhüta, samudajaning bhütëndrija, ja çarira ngaranya, dadining çarira, dadining hidëp sang purusa ring sukaduhka, äpan hananing çariropabhoga jatänaniká, paramär-

thani(ng) widjilning átma, sapèksa ja ri hananing çaritra indrija djuga, samudajopabhoga jatananya djuga sira, kramanya rwa tlu ikang çaritra kârjjanikang pradhâna rwa tlung âtmopabhoga, ja tâdèrija, jan sèwu jutâwakanikang pradhâna, sira ta bhatâra brahmâ ngaranira, bhatâra tjaturmukha ngaranira wanèh, matangnyan tjaturmukha ngaranira, pat mukhanira, lwirnya, dharmma, djnâna, darjja, wèragja, kâsatra (?) pwa ngaraning guña, djnâna ngaraning anjêtana, âpan djnâna ngaranira ing kaksètradjnâna ngaranira, pura ngaraning guña, sèto (?) ngaraning manghidèp, bhoganikang pura, ja ta matangnyau purusa ngaranira wanèh, ri dènyan rimûpakaning buddhi, ja ta (thâ) matangnyan woda ngaranira, hana pwa dhâtu sang rêsi, nghing sang gati, ârthanikâ, gati ngaranya, sing midjil, sang hjang brahmâ pwa sira, tambjaning midjil sakèng pradhâna çariranira, ja ta (thâ) matangnyan sang rêsi ngaranira, ri dènyan parèng widya, satya, tapa, çrutanira midjil, matangnyan paramârthabrahmâ, mahâtmâta nijatanira, Brh. 17 vlgd.

en, Sut. Z. 147, 5; vgl. sada ngga.

en, s., Sut. Z. 30, 15 (buddhi dharma), aanh. onder triguña en drèstanta; mahasatwa, m. c., Sut. Z. 30, 15 (lèwih ing kadammané).

en (?) , aanh. onder dangastra.

en, s.?

en, z. onder çatru.

en, *sâtus, *honderd*; njatus, *ieder honderd*, anatus?, Was. Z. 2, 21; tlas pasatus en pasatus rusakang, *çataçirna, vgl. onder atus.

en, s., z. onder wani en ut-sâha.

en (sic.), èwèh kalaganing sèdèng mangké satsahâja, zegt Bhima v. d. geweldigen Ghatotkatja, Bh. b. 79 ('t origin. 2884, balawirjja samâwisihah sasahâjaçtja sâmpratam).

en, âgnèja, bâruña (z. ald.), brâhmja, wâjawja, mânasa, parthiwa, Wrt. 18.

en, pramâna, sâksi, drèšia, hastapranâta, srètta, gupuh, arthanya, pramani nga, padgata waspada tumingal, hastapranâta, nga, ubhaja huwus pwa nulisakèn ing kaphalanratu (?), srètta, nga, ènak dèntàng-rèngè' wrètta, huwus kasub ing bhûmi, gupuh, nga, huwus pinalungguhakèn, jèka, satsâksi, nga, jan hana wwanng awjawahâra mangkana, angèmban sâksi ika salah sawidji, jogja balawâkna, mangkana linging kutârâgama.

I., soort v. bantèn uit busung op hanekooien en ook op de daken v. d. tempel, vastgestoken.

II., mèsatsat, *ontkamd* v. e. vechtbau, wiens kam daardoor geen tabja² meer heeft, om hem minder in 't gevecht bloot te stellen, 'tgeen ook in de Philippijnen geschiedt, z. Mallat II 76 (mad. id., vgl. onder tjor); gowak masatsat, z. onder gowak; z. pèl.

𑄀𑄁𑄂𑄃, *runting v. 't lichaam, R. 20 Z. 13, 4 en 7 (*çirhna), *rudjit (vgl. sètsèt); bé mèsitsit v. d. èko² of bé sitsitan, njitsit, de tuŋg tali *splijten* om er touw van te maken (z. pèpès); anambut dastar sintsit, Mobamad om zijn broeder te toonen werwaarts hij door den olifant werd weggevoerd, Amd. d. (eenige regels verder, pèpè-rètan sinigar, terwijl de andere bewerkingen hier sinèbit hebben); sitsitan, gescheurde bamboe zooals die v. d. klophaan-kooien, die gevlochten zijn (vgl. gègilik); sitsitan tall, zekere dunne vrij lange vol haarfijne graten zijnde zeevisch, Bjw. lojur (vgl. jav.), gaat door voor eene lekkernij.

𑄀𑄁𑄂𑄃 I., *verward* v. e. touw, hoofdhaar, *makusut (bij Raffl. mal. kusut); sutsut mèsémèton, v. lieden, die 't land aan elkaar hebben; magawé sutsutan laku matapa, Djpur.; vgl. nggédèbun, sèmpu en nggèmpuluk.

II., njutsut, *afvegen, uitvegen* (sund. susut, bug. suqsuq); panjutsutan, een sambuk om de panglotjokan meê schoon te maken; z. susut.

𑄀𑄁𑄂𑄃𑄄 (vgl. sitsit en kèsèt); njètsèt, in *stukken scheuren* v. e. groot stuk lijnwaad h. v. om het en détail te verkoopen.

𑄀𑄁𑄂𑄃𑄄, lès tjémara setsot ban tingkih v. d. blida.

𑄀𑄁𑄂𑄃, z. sadçatru.

𑄀𑄁𑄂𑄃𑄄, sutasoma, z. onder soma.

𑄀𑄁𑄂𑄃, Sut. Z. 29, 8 (prani); satwanâtha, Z. 37, 2 (i matjan); satwèndra, Z. 38, 1; satwaprabhu, *leeuw*, T. Z. 3, 80; z. sato.

2°, *vertelling*, vooral mondelinge, zooals die v. vrouwen aan kinderen, sommige zijn eigenlijk een inhoudsopgave v. 't een of 't ander gedicht, dat de verteller heeft leeren kennen, en andere worden tot een gedicht omgewerkt; de naam misschien te verklaren uit de gewoonte meestal dieren in zulke vertellingen te doen optreden (z. b. v. onder kadal), *udjar, *wat iemand te zeggen of meê te deelen heeft*; ada satwan tyang tèkèn bëli, zegt een vorst tot zijn sèdahan, die ook een gusti is, fr.; satwabuddhi, B. Z. 100, 4 (kahjun sang putusé); satwabuddi, T. Z. 5, 62; satwabodddhi, z. onder bodddhi; satwaguña, Sum. Z. 3, 2 (vgl. tatwa); satwabanda en later sèlé b., z. sètobanda en aanh. onder giriça; tuturan satwa, z. onder tutur, njatwain; natwajang, awara²h, R. 2 Z. 1, 45, *mutjap, B. Z. 99, 3.

II., in pl. v. sattwa.

𑄀𑄁𑄂, stawâdi, z. onder mastawa.

𑄀𑄁𑄂𑄃𑄄, ratna sutawan, eigenn. v. e. prinses v. Tumapël door Djaja katong buit gemaakt en door hem tot dochter aangenomen, R. L. Z. 3, 3.

𑄀𑄁𑄂𑄃 (?), eigenn. v. e. widyâdhari, die door een vloek een muskusdier werd, aanh. onder djèbad.

𑄀𑄁𑄂𑄃, s., odwad, rondon, dukut, saprakaraning tamolah (b.: tan molah)

www.libtool.com.cn

ri unggwanya djuga, v. bhuta's, Adip. 26 b.; aanh. onder djanggama en waçitwa, tegenov. djanggama, Ud. 7 o., vert. met kaju³, Ag.

అం అం, s., Pg. 2, aanh. onder dharmma-dhjaksa.

అం అం, s.; pušpasangghata, Sw., z. onder punduh.

అం అం, s., *getrouw boete doen*, Utt. 4, 6, 7, 9, aanh. onder prahiti, van die geen vorst wil worden, maar zich blijft wijden aan een heilig leven, Utt. 97, R. 3 Z. 1, 25; 4 Z. 1, 65; 5 Z. 1, 17; Bh. 12 (bis); satwika sādhu-buddhi, T. Z. 5, 69 (pagēh nganggo dharmma); satwika ri gawé dharmma, Ud. 69 (vert. v. dharmmasatyarata); kasa-twikan, Sut. Z. 29, 13; pušpa satwika, djagra-satwika en dñjānasatwika, aanh. onder puš-pasatwika; sang putus ing satwika, *sang mahātisādhu.

అం అం, z. onder çatrughna.

అం అం, onder de monsters, Tj. 52, 217, waar het onder de rijdieren wordt genaamd (vgl. mal.).

అం అం, sēsātēl, satēb (mal. sērkap).

అం అం, Djw., sawang v. e. krekel.

అం అం, s., aanh. onder saptāgni en grēsik.

అం అం, s., agung en naast prēthu; sthūlāngga, Ar. Z. 51, 12 (vgl. sthūlākāra en onder sulang); Sut. Z. 13, 23, 5 (gdé) v. e. verdwijnenden god, T. b. Z. 4, 136; sthūlarūpānggakāra, aanh. onder atjijhēdya en z. asthūla.

2°, *volwassen*; stulaniran amupu tapsari ring taman, ja ta kanggēh swami dēnira, Pam. 2 (de kid., ri gēngira amupu tap-saring t., makaparamēçwari); sthūla-kēça, eigenn. pleegvader v. Pramadwarā, Adip. 21.

అం అం, s., R. 6 Z. 1, 17; 15 Z. 1, 3, *koel* v. water (çitalā, 23 Z. 19, 14); *tis, B. Z. 39, 27 en 26; Z. 40, 8.

అం అం, eigenn. v. d. residentie v. Anantabhoga, Hadji D. 2, 5, z. aanh. onder mahātala.

అం అం, L. Z. 1, 1, vgl. stūlāngga.

అం అం, s. (çaihilja), z. onder klut.

అం అం, z. onder sthūla.

అం అం, mungkwi sthapa dang atjarjja ba-djarsatwa, O. b. fr.

అం అం, s., agniśāpanamantra, Adip. 19; śāpanaçēwana, 26.

అం అం, s., de priester, die een offerande bestuurt, Utt. 51, Ar. Z. 31, 16, Ar. 10; adhi-kāra sthāpaka, v. e. buddhistischen heilige, T. Z. 5, 59 (mandiri ulaka); mpu sthāpaka v. e. priester, O. K. IV b.; sogata sang asthā-pakā i sang hjang dharmma, *een buddhist zij de tempelwachter?*, ald. IV a., v. e. dief, die zich wil bekeeren, T. Z. 5, 61, vgl. sapaka.

అం అం, s., kumbang; anatpada, *als een bij op iets afkomen*, aanh. onder atpada (rauh, nunas ngula); B. Z. 24, 8 (ngawula); lēpas kasadpadan, v. e. kuti, die den mon-niken alleen moet toebehooren, aanh. onder kuti.

සුධිත, s., sthāpitasangkēta, 'tgeen de de 4 goden den 4 dieren, die hen tot schuilplaats hadden gediend, toen zij voor Rāwana de vlucht hadden genomen, als belooning toegeden, Utt. 35; vgl. duduk.

සුප්‍ර, s., ikang dréwé patuwawa, sthupjah (sic.), Inénah i tanganikang patuwawa, inuntalakén kunang, ogih pamitra nung hētu (?), huanpasaksi, ri parwarwan kunang, ikang patuwawa mangkana, niksèpa, ngaranya, Sdj.

සිහිත, jav., *ksitidja.

සුභ්‍ර, s., *prabhāsvara, *ahungah, *kumram.

භතභ්‍ර, s. (çatājuh), onder de Korawa's, Bh. 52; Rm. Z. 38, 2, aanh. onder māruta.

සුභ්‍ර, s., tuhu modjar, aanh. onder dharmma en jama 3°, tan mithja (z. onder daçadharmma); tan mithjawatjana, Wrh. (z. onder daçaçila), R. 6 Z. 9, 8 (sasadjan, tatwijan); v. e. vrouw, R. 18 Z. 3, 19 (tindih, masatya), W. Z. 35, 3 (astiti, patibrata) aanh. onder wiçud-dha (upasaksi); satyākaka, R. 4 Z. 1, 55 (singit maraka, bakti m., pitindih manjama); satyawākja, R. 3 Z. 5, 28; satyabrata, *patibrata; satyawākja, Ud. 98 ('t origin., satyasandha), R. 5 Z. 9, 20 (patindih ring pangandika), 19 (tuhu modjar); satyawādi, Ud. 100; satya hatiwatjana, aanh. onder wiluma; Laksmāna last gekregen hebbende van Rāma Sitā te

dooden, wilde eerst zien, of zij zich aan een gemeenschap met Rāwana bad schuldig maakt, null dané sang l., angulati rondon dapdap iku, tinrapan dadan sang sita, tumuli pinanah aglis, tan tētēs dadan sang s., tumāntjōb runé ring dadap wjakti, sangkané roning dapdap iku, ingaranan kaju satya, R. bl. (R. sas. Z. 14, jata kēsah l., angambil ron wis linapis, ing dadané sang dèwi wus katrēpan dadaūn (?), aglis amēntang panah, pinanahan sang sudèwi, ron ing dapdap datan tētēs dèning panah, jata malih pinanahan, pinindonan lan ping katri, ron ing dapdap datan tētēs, lèwih sariranirēki, tuhu jan istri djati, utama tērus ing aju).

2°, oed, *zuisveringsoed* (vgl. 't men. سَاتِر); tuhun sang krēta lōkē santana pratisantananira, japwan kōnēng lokikaning došabañtjana, mamriha wiçuddhaning para, manadaha satya ring gurupāda ring dēwajata(n) kunang, maran katon kasādhdjananira ring loka, Adig. 10, aanh. onder paribanda; strisatya, *sadhwi, sātī, *patibratā; wini satyané, *stri bēla, B. Z. 115, 1; satya rambut, *rouw over den dood v. e. vorst door zich 't haar af te scheren*, de mannen met uitzondering v. d. padanda's en pamangku's; het mēsatya rambut nog op Madagascar in gebruik, z. Little, p. 86 en 248; op Hawāi vóór de invoering v. 't Christendom en ook in Hindustan, zoo 't schijnt bij mannen boven de 7 jaar (Soer. Courant N°. 126, 1877; rouw over

den dood v. e. held 't afsnijden v. d. staarten manen der paarden, Hik. Hamzah 70, Men. III bl. 27 en 28, 87, VI 2de uitg., 264); **kōdapan satya**, z. onder bèla; **satya apangèram**, v. volgelingen, die met hun heer alle gevaren trotseeren, Nw.; **kasatyawadin**, aanh. onder imur; **satyanètra**, aanh. onder āpomūrti; **satyaloka**, aanh. onder maharloka en sap-tāgni; **satyabhāmā**, s., eigenn. v. e. gemalin v. Krēśṇa, dochter v. Satrādjit (jav. sētjaboma; Tjt. geeft haar 14 kinderen, waarvan de laatste een dochter met name Titisari); **satyawati**, eigenn. v. d. moeder v. Bjaśa (z. gandhawati); 2°, gemalin v. Çalja, Br. (W. M., dochter v. een buta genaamd Bagaspati, die W. R. Ganggaspati heet); 2°, **satya pangkur**, z. onder pangkur en togog; **masatya**, zich in 't vuur werpen, den man volgende, v. e. weduwe, *ahanjutan (z. mēpēndēm sumirang); **njatyain**, voor haren man *sterven* v. e. vrouw, na zijn dood namentlijk, v. onderdanen voor hunnen vorst, Bngk. s.; **kasatyan**, *waarheidslie/de*, aanh. onder mrēśa (i pagēh).

II., z. onder sato.

୨୩୩, z. onder çotya.

୨୩୩, s., z. onder prawrētti en aanh. onder astēja.

୨୩୩, s., aanh. onder rēśika en içwara.

୨୩୩, s. (zoon v. Çini), eigenn. v. e. bondgenoot v. Krēśṇa, B. Z. 42, 7, 10 en 15; z. sātyaiki.

୨୩୩, (zoon v. Satyaka), eigenn., Br. Z. 8, 17, Z. 9, 11, Hw. Z. 2, 4, Ud. 119

(t origin. çaiwja); vgl. satyaka, *çini-suta en onder wiçwaçri.

୨୩୩, sang satyawam, eigenn. v. d. held v. e. aldus ook getiteld gedicht in inl. versmaten, waaronder mahiśa langit, wukir, witan, pamidjil, witan arum; vermoedelijk te Bjw. vervaardigd (z. aanh. onder pasung); vgl. onder paṇḍan, dēwajani, jajati en tjilimurti.

୨୩୩, b., eigenn. v. e. rēśi, Aw. 48.

୨୩୩, s., onder de Pāṇḍawa's, Ud. 123.

୨୩୩, *widja; ook basma.

୨୩୩, Sbr., zwart soort rijstdiefje met witten borst (prit?).

୨୩୩, s., W. Z. 12, 2, *sāksāt, Z. 5, 135 (matunggilan); Sut. Z. 22, 1 (matunggalan); **sātmaka pakṣi nglajang**, v. brahmanen, die geen heerendiensten doen; **buhaha satmaka bunga**, *de vruchten* (v. d. blattung) *zijn als 't ware* bloemen; **satmaka tōkèn**, *apisan lawan; **djiwasātmaka**, aanh. onder rāmja; **sātmaka tēmahan**, z. aanh. onder idup.

୨୩୩, prabhu satmata, prabhusèt (volgens een jav. brokstuk meêgedeeld in de brieven over 't Lamp. de eigenn. v. e. vorst); **asumpang prabhu satmata minging**, Ww. Z. 1, 43; **nètra sēkaring prabhu satmata** v. d. bhuta santjaja k. (b., 41 pandrēsti sēkar prabhu; vgl. onder rabusèt), Z. 3, 66.

୨୩୩ verb. v. sanmata, z. onder ubhaja; **muwah sakalwiraning dinallih, jan durātjāra. jan tan satmata tan hana tjihna-**

nya, sadandanya dwigunihkēna, sagung alitipun, Wtb.; sinatmata, kinarēmēnan.

ꦱꦸꦛꦸꦭꦶ, s., Sut. Z. 21, 8; Sm. Z. 7, 7 (matunggalan), Z. 9, 10; Ar. Z. 1, 21; sāt-mja lawan bhātara, Sut. Z. 1, 2 (matunggalan ring).

ꦱꦸꦭꦸꦩꦶꦏꦶ, aanh. onder kukut.

ꦱꦸꦭꦸ, s., z. onder çara.

2°, Brhm. 52.

ꦱꦸꦭꦸꦏꦶ, s., z. onder tulak; singhawjā-gra hilang galaknika tēkapni stambhané (b.: nang) mantra ja, Nts. Z. 1, 5 (punah galak-njané olib mantra stamba, nga.); man-trastambhana ja pamanah krēsna wēkasan, tumampung ri çri dharmmatanaja tumuntēn kahēnēngan, gupé tan molah mogha tēka malupang angga mēgēgēh, mēngēn lwir tan-pātma mrih angadēg apātan wruh ing ulah, Hw. Z. 38, 8.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸ, s., bh. Guru.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, s., z. onder liman en gadja-waktra (Kr. stambèrama; Tjt. heeft telkens sambèra); stambèramāsya, ganèsa.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸꦥꦸꦠꦶ, s., tuñdjung putih.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦸꦥꦸꦠꦶ, s., eigenn. v. e. jongen kwartel, Adig. 117 en 118.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦸꦥꦸꦠꦶ, jav. (sēntēg), kētēg is het eigentlijk?; njētēg, vrn. — nunun.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦸꦥꦸꦠꦶ, valkooi voor kwartels (z. sandēt, djēbag); knēn satēb.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦸꦥꦸꦠꦶ, betrokken, donker, *sumēng (vgl. tijēb); njunut marginin kasitēbē, *amalipir matūt ahēb.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦸꦥꦸꦠꦶ, eigenn. v. e. monster met zeven koppen (Krws. l. 38), waarin zich Kāla Çunya veranderde; vgl. satwabanda.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, z. stambèrama.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, s., (stabdhā), Brh. 15; vgl. onder dēling.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, urut saka satang kumēndēng adja-djar pada° kadi nāga manglajang, Sum. Z. 138, 2; sasatang, op de hoeken v. e. kalangan.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, satya, meer bij de Mahom. bekend, sēting sijok, deze zou vroeger meer in gebruik geweest zijn (jav. kēsting).

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, stovig v. iemand, die er sterk uitziet, wel eens tegenov. dēngēl (Bjw. siēng); sitēng°, *akral²; z. tjētēng en vgl. situh.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, z. bij kipa.

ꦱꦸꦭꦸꦁꦸꦭꦸ, de geurige djamboe bidji, vol pitten, psidium guajave, jav. djambu klutuk (zonderling dat men hier bijzondere benamingen heeft, want de vrucht is door de Portugeezen of Spanjaarden overgebracht, zooals blijkt uit de mal. v. Kut. en Palemb. benaming djamboe pērtukal, mak. dj. paratúgalāq, bug. tjampu paratúkalāq, vgl. jav. pēto-kal, waaraan in 't Wdb. een ander bet. gegeven wordt, en verder uit 't mal. bijawas, 't men. pijawas, sl. biabas, skk. goihawas, en 't mak. bijawasāq, volgens Matthes, Mak. Wdb., een ander soort, die beiden verbeteringen zijn v. gujave of 't spaansch guayabas, dat in 't tag. bajabas, in 't pamp biabas en in 't bis. bijawas is; de los Santos, onder guayabas, zegt, dat deze vrucht

uit Mexico of Peru is overgebracht; 't mal. v. de Molukken heeft gojawas, Ternate gawajah en kĕdjawas); Am. njambu batu; een bizondere soort, z. kunal.

𑄓𑄗𑄗𑄗, s., *çaçi (z. onder wulan); angrĕk sitangsu, angrĕk sasih; Kid. Sund. Z. 1, 23, ook tangsu, aanh. onder kukunang, Am. om 't rijm, sitangsih.

𑄓𑄗𑄗𑄗𑄗, z. onder çitângçu.

𑄓𑄗𑄗𑄗, s., z. onder syandana.

𑄓𑄗𑄗, z. onder tinggar.

𑄓𑄗𑄗𑄗𑄗, eigenn. v. e. koning der djin's van Djabalkap, die naar de hand dong der princes v. Kanaan, maar, toen Iman Sumantri haar had laten ontvoeren, de hulp inriep van Tunggul Malèla, den vorst v. Abessinie, Aw., vgl. onder kurèsi.

𑄓𑄗𑄗, een middel om zeker te treffen, 't geweer enz. betooverformulierende; ngĕsasin, juist treffen.

𑄓𑄗𑄗, heet water ter wassching v. e. wonde; ngĕsĕs, met heet water een wonde wasschen; pangĕsĕsnya, *ĕtangĕ'tnya.

𑄓𑄗𑄗, B. Z. 2, 15 (dahat, kaliwat); Br. Z. 44, 7, een uitroeping?, Z. 50, 18, zoo hij niet aangetroffen wordt, hoe groot is dan uwe droefheid, Z. 45, 8 (sipi, gigis), Z. 15, 14, Z. 27, 4; Sm. Z. 22, 2 (wjakti), vgl. aanh. numù.

𑄓𑄗𑄗 I., sumus, v. 't gelaat v. e. toornige, Was. Z. 1, 28 (bĕsus te lezen?).

II., rechts tegen ploegossen (Bjw. tjaq² tegenov. rĕd); z. kaĕt.

𑄓𑄗𑄗, s., karaksu (?), een haas, T. b. Z. 1, 69 v. d. maan, rasé, R. 23 Z. 12, 14; 7 Z. 3, 6 (mrĕga c., manuk, sijap); dat de maan çaçi heet naar 't beeld v. e. haas, dat men daarin meent te zien, wordt in de Pabratan 16 b. midd. en 42 vermeld; tjinhnaning çaça, aanh. onder wrĕsaña (madagang bungkit), tjihna en wungkuk; çaçarudhira (sasrarudira v. d. ring, die Hanumân naar Langka meekreeg, R. m.; R. K. *jav. sasraludira, vgl. jav. W. 161), v. e. ring, Hadji D. 6; hintĕn mântĕn rinĕnggĕng çaçarudhira, B. Z. 19, 4; pamarña çaçarudhira dinrawa (b.: mawarna), W. Z. 29, 4 (makabusana sinaludiran tinrapan); akalpika açaçarudira, Pam. 93, mal. ged. bl. 12, sotja ludira (vgl. salodira); çaçalañtjana, z. onder wulan en aanh. onder anjang; çaçadhara, s., *wulan; maand Was. Z. 1, 1; çaçadhârana, Sut. Z. 87, 4 (wulan); çaçadhararatna, B. Z. 28, 18 (tjandra kânta; sasadara kawĕkas, de jav. nm. v. d. versm. mèh rahinâsĕmu bang aruña kadi nètraning ogha râpu); çaçadhârana, Sut. Z. 87, 4; çaçawindu, eigenn. zoon v. Ilâ, Utt. 116.

𑄓𑄗𑄗 I., njasaang, iets b. v. de keus v. e. vorst, aan zijn onderhoorige ter goedkeuring voorleggen; z. sasah.

II., verb. v. sahasa, v. e. hond nijdig, als 't ware dol; z. sĕbĕt.

III., kunjiq sasa, sas., tĕmu tis; vgl. onder gawah.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s., Lamb. Z. 9, 3 (sitangçu) (jav. sasi, maan, te Bjw. h. v. wulan; z. sasih en vgl. onder tjëmëng en * bontjah); *çaçibrata*, aanh. onder pãrsuka; *çaçikanta*, 10 Z. 9, 6 (tjandrakanta); *çaçiwadanã*, z. onder kusumitagandha; *djamur çaçi*, aanh. onder guwug; *trangng çaçi* of *wulan*, prinses v. Padjang, echtgenoot v. Radèn Prabangsa, Mal. 168 o., b. 4, 14, 104 o. (vgl. sawang).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, *çèsa, *overblijfsel* (mlg. id., vgl. mal., en jav.; z. awaçèsa); *sisa gurinda*, aanh. onder kikir; *mësisã*, een *overschot opleveren, niet geheel op zijn*; *njisaãng*; *mësisãin*, er *blijft wat van over*.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, kant, boord v. d. zee, rivier enz.; *tut sisi, R. 2 Z. 1, 5 (rauh ka tēpi, a nnt pinggir); *sisi klod kanginané*; *di sisi*, wat niet in 't midden gelegen is v. d. lichaamsdeelen eener vrouw, als wang, borsten in tegenst. v. haar kleinoed; *tondèn karusak kékèrané nó pingit* „jèn punika rupa dèrèng kasukajang kari rupa kapingit, sadjaban punika, rupa sampun kasrah, di sisi sampun ja(n) sami, sampun kalimbar njonjo ngatipat pasih, fr., vgl. pësis; *amisisi* (sic.) ring çanya z. aanh. onder pakikirab; *njisi*, naar den kant toe b. v. v. d. weg en naast njamping; *njising tukad*, langs de rivier; *ngasisiang* v. *kasisi*, iets naar 't strand vervoeren, b. v. een met visch gevuld net er naar toe slepen, Tjp. Z. 2, 15; *pasisi*, B. Z. 4, 1 (kikisik, pasib), Z. 17, 3 (pasir), Z. 18, 8 (panēpi), R. 4 Z. 1, 21 (sowan, pasih).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, z. sèçu.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, in de war geraakt bij 't tellen door 't praten v. e. ander, onder 't schrijven, door dat iemand zingt of praat, *agigu, aanh. onder tētëg; *sisu tong dadi nabëtang tumbak*; *ati sisu*, aanb. onder këla.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, z. kasusan.

ᮊᮧᮒᮧᮒ?, antsa, z. onder nusa.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., jav., vrn. = *njonjo*, *W. Z. 4, 4 (nurodja), Z. 14, 4 (santën, tišta), Z. 33, 2 (tista) en 3, *tišta; *aër susu*, z. onder a.; *patuku susu*, aanh. onder ulur, amban (ambën?) susu, aanh. onder wadjana (kalambi kutang); *sëkul susu*, aanh. onder dawëg; *sëga susu*, Kr. B. Z. 16, aanh. onder alwa; *anusoni* v. e. kidang een kind, aanh. onder sakuntalã en vgl. onder kënul; *ndã suswasuswan*, W. Z. 4, 3 (ika panjonjainja); *pisuswan*, B. Z. 12, 6; *pasuson*, *zuigeling*, aanh. onder pëtjil.

II., *anusu*, R. 23, 9 (manjulsul²); v. zeilen, B. Z. 4, 1, alwaar ook *anusunusuk* gelezen kan worden (lwir tranggana of lwir susup²); *tan arën awëdi kangë'n rûpa hjang widhi kasusu*, denkende aan de godheid in zijn toornige gedaante?, Sut. Z. 20, 2 (tan maribhita mêngëring warhnan bhañara sumusup).

III., *kasusu*, v. 2 die elkaâr in den weg loopen, elkaâr tegenkomende op elkaâr stooten?, z. këdlumuk.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., s., *çësaning pëdjah*, R. Z. 7, 108 (sakarën padëm), 140 (turah; z. si-

sa); çèsa sang tamuj, R. 3 Z. 1, 19; lungsuran tanpaçèsa, R. 3 Z. 1, 46 (katlasang, tanpangudilin, nora makarian); angaruña çèsaning wukir, aanh. onder tinga² (kadi tédjaning surjja angasta parwata); tanpanèsakèn, *zonder iets over te laten* v. die houtskool maakt, daar hij een geheelen boom omhakt, Ud. 20.

II., s. (eigenn. v. d. draak die de aarde draagt, Adip., 1583 en ook Ananta geheeten, 1588; Baladèwa is een incarnatie v. hem, 2786, terwjl B. Z. 1 en Adip. 48 Wasuki of Basuki hebben, en vgl. de aanh. onder idup); nahan tang ulâ mangaran çèsa ikang dhumâranang prèthiwimandala sèwu tatwani tëndasnikâ, Ud. 57; pratjèka sang antabhoga, ingaran ditèja, parttabhûmi, çika darani, dèning kawaçânangga djagat; ingaran bhudjagapati, pâçarâdja, nâgâdhipa, dèning ratuning kundali kabèh; ingaran kubradja, mantra pawaka, dangstrânala, dèning asijung apuj; ingaran nâga çèsa, taksagârdja (taksakarâdja?) duk haprang dô sang sikâ (b.: çaçika), sinahut sang sikâ (çikâ), parèng pèdjah parèng mahurip; tuhun ingaran sang nantabhoga, sang ratna bhudjaga, Tjt. 4; z. onder karkoïaka; naga sèsa, Bbg., een duizendpoot, op een padde rijdende; de beet er van heeft den dood ten gevolge.

𑄎𑄏𑄎𑄏 I., wong kasèsi anak kalaran; kasèsi (in pl. v. *kasyasih onder de personen, die niet als getuigen mogen optreden, Dp. 29 b.; (wwang ništa daridra, jav. kaèsi²); ni rangda kasèsi, naast ni r. ka-

sihan; gulu bangkori, mawlas tumon ambékira ri kasèsining raraj tininggalakèn ibunya, Tt. 28.

II., kèsèsi, colocasia humilis (afb. Rumph. V pl. 111, fig. 1).

𑄎𑄏𑄎𑄏, s. (çicu), *raraj, R. 23 Z. 17, 4; kaçèsu, Sut. Z. 20, 2?; Sum. Z. 1, 9; çèçuka, Sut. Z. 52, 8 (hjang kumara), z. onder agra; hjang sèçu, kumâra, L. Z. 37, 3; çalçughâtaka (sic.), eigenn. v. e. daitya, hr. Z. 47, 10.

𑄎𑄏𑄎𑄏, *telkens sé* uitroepen, zoo b. v. om zich een hond van 't lijf te houden.

𑄎𑄏𑄎𑄏, *zich reppen* (vgl. onder gègèjan); matur ring rakanó sèso, angkihan idané ndiis, aanh. onder wafitja.

𑄎𑄏𑄎𑄏, awarangka mas linurwing nâgasosa, Mal. b. 111, 20; z. nâgaswâsa en onder nahipada.

𑄎𑄏𑄎𑄏, njoso, *zich onderwerpen* aan den vijand; suba njoso suba linglung, v. d. man tegenover zijn verwende of begunstigde vrouw, Dm. 19; njosoang dèwèk.

𑄎𑄏𑄎𑄏 I. of sahsah; masasah v. lijken op 't slagveld, R. 3 Z. 1, 71, v. bloemen, 5 Z. 6, 7, *manarasah, L. Z. 3, 4, *lumrà v. sâri, Sm. Z. 21, 1 (*aglar); liju masahsah v. lijken, B. Z. 9, 9; *aglar, Z. 114; L. Z. 3, 8 v. bloemen; sinasah, aanh. onder larung; sinahasakèn, *pinarawaça.

II., kasadyajang kasasahin (kabèbèrin, kailèhin) kablikut, *linaksa pinrih inirup; sasahang, iets *bekend maken* aan velen, zoo b. v. welk hoofd zij hebben willen, pa-

umang; njasahang, iets aan de klijan dèsa bekend maken b. v. dat men iets gevonden heeft; z. sasa en sowatra.

සාසිඳ් I., *çaçi (vgl. dāsih in pl. v. dāçi en onder tuli II), h. v. bulan; angrèk sasih of a. asu en a. tjambra zonder geur en liñdjong de kleur onbestemd; z. onder gringsing; nigang sasihin z. onder tlu; boboté tutug sasihan, Kid. Adip. No. 2 bl. 39.

සුසුඳ් I., jav. (susuh, in krama sēsah) (Bjw. sisib, njisih, v. e. weder kindsch geworden mensch, jav. njusuh of nusuh); anisih, nestolen, Wtb. III bl. 22 bis. (vgl. onder sērēh, klingisi en sija, waaruit blijkt, dat het verschijnen v. e. i naast u niet zeldzaam is), R. 24 Z. 5, 2; pasēsēhan, nīda, nest v. vogels, T. Z. 3, 39, 40; masēsēhan, R. 21 Z. 5, 2, *anak²an, 23 Z. 12, 7; anisih ing dukut v. e. kwartel enz., Dw.

II., (vgl. srēsēd), njēsēh, *anēsērakēn; sēsēh dané, *angsēnira (vgl. ngadj. en Bndjm. sasah); kasēsēh, *kasēsēr, *kasurung; wēdi kasēsēh, *djrih kumērupuh; anēsēh, op den vijand instormen?, R. m; kasēsēh, aanb. onder djalākēn (pètjèl, ēēs); panjēsēh of panjēhsēh, middel om de kraam te verlichten, de ari² te doen uitkomen (mal. slusub); ta., panjēhsēh, ari² tan mtu, ça., wé tuli, wadah dadasar tjemēng maradjah, ma., manjing mtu, tuūtīn si kakanta, si kawah, tlas, itī radjah ing dadasar (figuur), lls. 370; z. onder luū² en pajadak.

III., z. onder *susuh.

IV., masēsēh, *alēsēh, B. Z. 81, 29 (butk).

සිසිඳ් I., jav., anēh tanganya pitjīh sisih, Dd. 4 a., wuta sisih, *kēra; pañdawa sasasih, v. Krēsna, Br. Z. 4, 5 (p. matunggalan, anut ring sang p., matunggalan ri p.); masila sisih, *angudoda, salajāngudoda, Ar. Pr. 71, 70, 57, 31, Sut. Z. 139, 5, Bh. 63; sasasih, *salajā; akalpika papat sisih, Mal. 116; anisih, W. Z. 28, 2 (njanēh, njibakang, manjibaka); manisih, aanh. onder pauas (manjibah); manisih wēlangnja, Z. 21, 4 (masorot polēngnya, saliwah balaloknya); dēn sisih of silih in een ander hands. (b.: salini) rūpa, Wtb. 6; alulut pasanakan asisihan lan enz., Mal. 127; sisihanku harisa v. e. minnares, B. Z. 16, 6 (kasihingwang kalulut).

*II., z. bij sēsēh I.

III., benaming v. e. boom, waarvan de bladeren bij offeranden, zooals bij de padi.

IV., ongeveer als de tjungik, z. de plaats in 't bat. Wdb., om kaipi, bēboso, uduan en diergelijke visschen te vangen, met een slappen rand waarin de visschen gedreven worden.

සුසුඳ්, ontst. uit çausa of sa + usah? (vgl. onder osah), *akusut *wibhrama, L. Z. 38, c. (bjapara), v. 't haar, Sm. Z. 18, 14; Mal. 333 o.; ook subsah (Dd. 10 b.: sajan susah atinēki); anusah twasing wadhu, v. e. schoon man, Ww. b. Z. 1, 52; salaga laju anēng susah ing patah, *mēnur alunjut ing gēlung lukar; patapning roma susah, Dpt. Z. 3, 6; anisah pranah tanasah

anangsara liring, Kid. Sund. 31; anusah twasing andulu, Was. 20 b., Ar. Pr. 63 m., mûr angnès ri patanghining wang atémah turida salahasanusah lulut, Anj. Z. 3, 2 (njalahidëp kapëgatan smara, salahidëp kinuñtjang ing smara).

අයුූ I., Bjw., of sësëh, Sut. Z. 90, 6; Br. Z. 1, 13 (karatja, pitji², padjwa), B. Z. 11, 8 (pitji²), Hw. Z. 23, 8, verkl. v. wrëgan, Nw. (sas. sisuq. kakul); ndan dÛrân kawaçâhalib kadi sësëh pamahugi mahapû susah gësëng, manggih tan södëpanya ring wadja, zegt de dichter uit nederigheid v. zijn gedicht, Br. Z. 1, 7 (sarisih gasung arëng ing pitji² karatjak puûn, vgl. onder kakul), aanb. onder kul; tag. sosó, klein scheepsvat, waarvan betelkalk, sund. kleine soort v. rivierslak; anaking susah, *ngrës² (vgl. onder sumpil).

II., de ujung v. e. lontar? of sësëh.

III., mësusun, pësusun, iemand *onderrichten*, *opzetten* om afvallig te worden b. v., iemand te vermoorden, hem belovende te zullen beloonen.

IV., susuhan, jav. (suwan), *spade?*, Hadji D. 32 b., vgl. onder suwah en suhan.

V., z. sësëh I.

අයුූ I., z. sësëh.

II., (?), sësëjan, Bjw., nug, usak.

III., eigenn. v. e. aan zee gelegen plaats in Mngw., die door vaartuigen moeielijk te genaken is en waar een jav. prins uit Blambangan met name Mas Sëpuh of Pangëran Adipati Danuningrat, broeder v. Mas Wilis, vorst v. Matjanputih, zou aange-

beden worden, omdat hij in Mngw. werd gedood; malih ring ëndjing lumampah, andarung punang banawi, klahan lawan ing kadongaïn, sësëh wus kawingking ganggodaka lumaris bangkah rjuman wus tan këtung kongang punang djambrana atjangtjang tèkang banawi, Kid. Pam. 27.

අයුූ, njosohin, sas., ngudud; panjosohan, sas., pënjugsugan.

අයුූ, jav., v. bloemen 't tegengest. v. lamba (vgl. klènëng en rangkëp); kalé susun, W. Z. 33, 1 (gëlang tumpuk, g. suku), aanh. onder wulang; asusun hruni-râkrëp gumëtër, Br. Z. 30, 4 (matëlëh); parënga susun, B. Z. 8, 1 (sami rantaban, sëbarëngan tan pëgat); njuûn sok masusun, saáb barak; njusunin, tegenov. nasarin, een tèmboek van boven aanvalen niet van den grond af; da njusunin, zet dat kind niet op het hoofd; bungané slëng susunin, Meg. 13; anusunyakon hanëmbangan pangarah, Mal. 347 b.; sinusunan, B. Z. 85, 7 (kambahan, kabiinin).

අයුූ, s., 'tgeen, waarnaar men zich te gedragen heeft, zoo b. v. de verplichtingen v. e. gezant, R. 9 Z. 2, 19 (çila, laksana), B. Z. 117, 6 (lingning adjiné); tan çasanëng ksatrya, Z. 72, 2 (tan tingkahing awirbudja), Br. Z. 47, 4; hajwa kamu säsana-langghanâstra, Z. 48, 9 (fidjalanang kramaprasanggaring gadâstra); z. onder sungsang en vgl. çana II.

සසක, eigenn. pl. in K. A., waar de vorst vermoord werd, die, na den moord v. Gusti Ngurah Madé, door Lombok werd aangevallen, *ndèwata di sasana*; hij was een neef v. d. Bll. vorst.

සුගම, s., aanh. onder wiparjjaja (i pañdjak); eigenn. v. e. zoon v. Karña, Br. Z. 28, 2; sneuvelt door de hand v. Sâtyaki, ald. 4; 2°, eigenn. v. e. vorst; Sum. Z. 45, 1; 3°, v. e. vorst v. Kuñdina, legerhoofd v. Sutasoma, Sut. Z. 117, 12; *susènarādja*, eigenn. v. e. bondgenoot v. Ardjuna *sahasrabâhu*, Rm. Z. 38, 2, aanh. onder *anggaraparña*; 4°, eigenn. v. e. aap, Utt. 66, R. 18 Z. 7, 2, vgl. onder *amâtya*.

උසාසා, verhaspeling v. *çwasana* (wind), door een jav. *syasana* in pl. v. *swasana*; *mangkwa tinut* (tinûb) *ing çèsana*, *kumusuh kadi sinapwan tang lèbbû*, namentl. de asch der verbrande lijken, Tjt. 68.

උසාසාසි, *kâlarâksasi sèsinî patyapatyana*, R. 23 Z. 13, 3.

උසාසාසා, s., *çariraçosaña*, Acr. aanh. onder *klèçita*, ook, *sangçosaña tapa ngaranya çarirasangçosaña kapanasaning çarira*, *pihèrana*, *kurangana wisaja*, tut. 8; aanh. onder *nijama* en *tapa*.

සුසුක, vgl. * II., eigenn. v. e. berg, O., tut., k. k. Z. 13, *sudara* (jav. *sëndara* of *sundara*?, Adji Sâkâ bl. 75; Kern denkt hierbij aan 't tag. *susun dalaga*; de dentaal in 'tjav. woord en de * als verbinding v. 2 substantiven maken deze aardige gelijkstelling eenigzins onzeker; vgl. onder *tanaja*).

සිසක, z. onder *hantu*.

සුසුක, *suçântra* in pl. v. *suçrantra*?, Wrt.

සුසුක in pl. v. *suçrânta*, Wrt.

සුසුක, verb. v. *swatantra*, z. aanh. onder *lingga* en *tribhèda*.

සසා, jav. (*sangsâra), *het na den dood in deze of gene gedaante weder op aarde komen* (z. aanh. onder *dèmpuwawang*); *solahta sahasa sasara tan anûti jukti*, R. 13 Z. 1, 17; *sasar sangkèrikang çaçana*, B. Z. 117, 5 (*mèlihin ring*); *hajwa marôki guru awak djuga gangan kaju dahun*, *lapananta*, *jan anurunakèn ring guru tan kawasa jèn amapaga ring paprasan dupa damar*, *sasar ing dèwa*, ng., *dadi pandita*, Adig. 30; *tan sasara* (b.: *tan salab*) *lakyanira*, *hij moet uw man worden*, Ww. Z. 1, 19; **anasar sangké suçila*, *afdwalen van*, Z. 75, 28 (*djat plih saking kadamman*, *mamlihin ring kadharmanané*); *anasar saking çistâtjara* (vert. v. *âtjarâd witjyuta*), tegenov. *apagèh ring çistâtjara* (*atjarèna sang jukta*), aanh. onder *çistâtjara*; *anasar v. water*, B. Z. 38, 14 (*mèmbah*), als een dronkene, Z. 48, 5 (*plahplih*), v. e. *topih*, *afglijden*, Gh. Z. 35, 5; *anasar krama*, aanh. onder *tuwang*, *anasar^o awaknya*, aanh. onder *lèmhèh*; *manasarang brata*, B. Z. 78, 34; *angambah çasana*; *tan anasar laku*, *zonder verkeerd te handelen* v. d. schriften *afwijkende*, T. Z. 4, 12; *mawi wontèn nasar laku*, *wie weet of niet afgeweken is in 't een of 't andere*, ald.; *anasar*

kasaktèn, aanb. onder warang en djaruh (vgl. onder lungsur); patita anasar, aanb. onder tikël; mahânasanasar, B. Z. 44, 2 (malijun njarabad; mabudi masasapan, njadyajang manjëmah); sinasar ing randi v. e. witte kampuh, Mal. 103, 306; kasasar v. e. tufdjung, Sm. Z. 21, 1 (kampih); jak pramâda kasasar, R. 5, Z. 6, 4; magawé kasasar, amangun pâta; kësasar, v. e. zeer bedroefde; v. e. ziel, die niet ter ruste is (atma kësasar); anasari, *afwijken van 'tgeen iemand betracht*; hêtunikang sabhûminira tan hana manasari çila sang prabhu, Kk. Z. 2, 2; anasari darmma jukti, Tj. A. 49; tanpanasarakëna linging çâsira, T. Z. 4, 29 (twara mëmëlihang ling ning adji); anasarakën silajukti, Tj. A. 50; sasaran, *de monstergedaante*, waarin iemand veranderd is geworden; sa (b.: ka) gèt katjunduk sasaran batara çri, mandadi buron agung djaran maflu detya agung (h.: a) luür galak (tëka) matanduk, ika buron salah rupa, galaké tan sipi^a, „katjunduk (ring) sang rama dëwa, buron ika raris (ipun) mandëlik, galak(é) mamudi (ma)njaüp, sang rama glis prajatna, (ma)mëntang laras (raras) tuwi kapanah sampun, pgat baüing(é) buron ika, tuhu twah mawastu mati „djög batara çri tulja, wong pawëstri pandadosanè(nirè)ki, warmané ja twi (kalintang) aju, tulèn ta sang hjang smara, mangëdanin sapolahé (mang)gawé lulut, sang r. raris ngandika, wong paran sira puniki „batara çri matu-
ra(u), aduh gusti tityang kapjutangan urip,

napi kajunang i ratu, nadyan mas mirah slaka, mirah wintën tityang mangaturang ratu, tjokor i dëwa itja (ma)njumpat, (kawula) tityang kasasar né (duki)nguni „tityang twah sang çri kasasar, mandados buron, R. bl. Z. 3 (de kakawin heeft dit niet); asasaran, jav. (ook sarsaran); asasaran alaradan, B. Z. 2, 23 (matinggal rarud, masusupan z.); maladjëng asasaran, Br. Z. 30, 3 (malaib pablësät; jav. lumaju asansaran, Dmw., ed. v. D. 31); arës riuamës asasaran alarad alulunan (jav. hds. alimunan), W. Z. 26, 2 (pasamburat, pablësät).

2°, *verkeerd, foutief* v. e. verklaring bij 't procederen, Sut. Z. 30, 13 Z. 134, 2; Br. Z. 47, 4.

II., njasar, *op* iets, als op een beeld, *als schijf, schieten* (ngalamat); mësasaran, *schijf-schieten* (mëlëlamatan; vgl. mal.); sasarin dané isu, *kinipahan, z. onder tjatjar.

𑀓𑀲 𑀓𑀲, *tanah (misschien sa-sër).

𑀓𑀲 𑀓𑀲, jav., pat sasur, 35 (mad. pasasor, 35 duwit; vgl. Crawfurd Diss. 57, volgens wijlen Harthoorn is asor in 't mad. *tellen* aan rijen geldstukken, 't kopergeld bij rijen v. 5 geteld; v. daar sator, vijf; dus patsator eigenlijk 40 + 5); satus kapat sator, 135.

𑀓𑀲 𑀓𑀲 I., sësër ngukurang tjëtjëndëkan; njësër h. v. ngëmarakang (vgl. mal. sësar en jav. kasësër); *sinësër, *tinüt, inungsëng, *kumërpuh; kasësër, R. 22 Z. 3. 39 (kasësëh); anësërakën, W. Z. 26, 1 (njësëh, ndësëkang, mënjësër).

II., vgl. jav., nm. v. *ringen v. één omloop of schacht* of *ěmpal sėsər* (ailěh) en zonder steen (vgl. mal. *sėsar*); v. e. ring, tegenov. *ěmpal*; *sėsėran, R. 3 Z. 1, 32 (bungkung, *jav. *sėsra*), *murit, *karas; ulah *masė-sėran ja sėsran magė'n*, R. 23 Z. 8, 19 (sallah né rurus ja bungkung utama, silané lėwih ika *ěmbanan gėdė*, tingkah *wruhė ring adji nto mławak kaotan luwih*), 2°, *tanah (vgl. *tanahsė'r*), H. 316, 1; *manė'sėrani ranginan saha sėpahni-rėnagėmakėn*, Br. Z. 38, 13 (ring kaot ngadjėngang *sėduh ika gantėn danėnė kapagisijang*); *sėsėran tanah tikėl*, Sut. Z. 29, 7 (potohan tanah garung).

𑀓𑀲𑀭 I., rwi sisir pilang rukė mangap *lumaralaru sėwė'nya ring sapang*, B. Z. 6, 15 (duwi ri tėpi pungut *ėkėm patjrangah kapanasan sinwamnya ring tjarang*, d. ring t. bila *mwah kėm tadjėt k. s. sa-tjarang*², d. r. t. bila *kėm akrėp laju k. s. s.*); rwi sisirwi *tańdjang arukėt rwinika gula gumantung ing lėsak*, Ar. Z. 24, 3.

II., iis²; lwir sistr satus rusakėnė ikang *wangkė*, **kadi sinėsėb ęata ęiręna tang ęawa*; hatak sisir, z. onder hatak; nyan *patngėran sasih* (waarmeė de 6 indische jaargetijden bedoeld zijn), *mwang damadya* (?), *jan ing dįyėsta*, *dada*, *ęrintas* (ęriśma), *ęa*; *mtu hudan adrėś*, *anginya amantjaura*, *opėk bhajuning pritiwi*, *ęring makwėh*, *mawatuk makėlkėlan grah dingin* „ka 1, ka 2, *warśa* (*warśab*), *ęa.*, *otjak ikang sagara*, *mtu angin slatan*, *alisyus*, *mtu ikang*

upas baruwang, *mawatuk makėlkėlan*, *grah dingin*, *laraning wong*, *apan*, *bhatāra jama manggagurahin kawah* „ka, 3, ka, 4, *sisiran* (ęięira), *ęa.*, *tis bajuning pritiwi*, *trang ikang halama* (?), *mlėtik ikang djagung*, *mwang tarulata*, *angin mangallsyus*, *sarwatan-dur dadi*, ka, 5, ka, 9, *sarat*, *ęa.*, *opėk bajuning pr.*, *angin mantjaura*, *matu sarwa kusuma*, *paritandur dadi*, ka, 7, ka, 8, *himanta*, *ęa.*, *mėtu angin barėt saking kidul kulon*, *udan angin*, *loloraning bajabja*, *burung ikang tarulata*, *akwėh pėjah ikang sarwa sato ring alas magėng*, ka, 9, ka, 10, *basanta*, *ęa.*, *opėk bajuning pr.*, *angin amantjaura*, *alama ikang trang*, *mėtu ikang ambuāti*, *djaring*², *iris*² *poh*, *apan mapanas*, *ajabing bajuning pr.*, War. (vgl. onder 't jav. woord onder *bhisėka*, waaruit de verbasting in *sisiran* verklaard wordt).

𑀓𑀲𑀭, *lėmbu anusar pagwanya*, O. III 2 b., *rosing madhja anusar*² *sari*, Ww. b. Z. 3, 156, *anusar*² *susu*, W. Z. 3, 11 (kadi of *lwir nusakėmbar ngliga*).

𑀓𑀲𑀭 I., jav., *dantadhāwana; *wusnyādan asusur mangkjadyus mėntas asalin kam-puh*, *pėtak alus mirir lan sabukė pisan tur mara ring taman lumėkas anuddhi dįjana* *ęunyasandhi amūdja ring hjang hutasa-nasakėyaning satya ring laku*, daarop maakte zij zich v. kant, T. Z. 2, 33 en vlgd. (T. b. Z. 4, 9, *adus akadjamas krama amudja rįjuwusnya padāmūdja ri dįė'ng bhaitāra pinėknya ta mastakanya dawak*); *asusur*, W. Z. 30, 9 (*masisig*, *ma-*

ມຸຸຸຸຸ, eigenn., z. onder dèwântaka.
 ມຸຸຸຸຸ, z. jav. Wdb. onder susra.
 ມຸຸຸຸຸ, eigenn. v. e. buit gemaakte
 princes, A. B. slot.
 ມຸຸຸຸຸ, s., lèpasakèn.
 ມຸຸຸຸຸ, s.?, z. onder kabjudajan, Sut.
 Z. 3, 2 (mahâpurusa), mahalëp, B. Z.
 40, 1 (purusa ring judha), Z. 91, 15, Z.
 40, 1; sangsuptan ri huwusnirâpupak agë'ng
 tamarima paripûrîna suçrama, Sut. Z. 3, 2.
 ມຸຸຸຸຸ, s., eigenn. v. d. vorst v. Trigarta,
 Wir. 34, bondgenoot der Korawa's, Bh. 46.
 ມຸຸຸຸຸ, kadyangganikang amatyani
 mrëtjtjika karo kajatnanèki supitnya ring
 wugat towi kasikëp harsa wuntaté kama-
 misyani rugani sâsragriwa dé çrana djati,
 R. L. Z. 11, 91.
 ມຸຸຸຸຸ, s., wulan.
 ມຸຸຸຸຸ, s. (sahasrangçumân),
 son, Wit. 15 b, *âditya, W. Z. 13, 5, T.
 Z. 5, 67; unggwan sasrangsunan, *grâhâdi,
 z. angçumân.
 ມຸຸຸຸຸ I., galar ing palwa, v. e. wa-
 gen, B. Z. 88, 11 (rëngga, pakëkës); laku
 manasaka çighra mangkat, R. 5 Z. 7, 1.
 II., kunang sasajut bhaja kala agung,
 angkën ikang dungulan, nga, dandangan sêga
 pëpëmëkan, 5, siki, tjalon, 5, djadjatah, 5, tan
 kari gagëtjok rumbah gillé, sasak (?) mëntah,
 pëtjok katjang wils (b.: idjo), amël³ samja
 sindjensudjèn, tjutjurak (?), gëdang satang-
 këp, raka woh²an, gogëdoh tampl, moda
 (b.: motja) suwëng, lënga wangi, burat wa-

wangi, sëdah woh, 5 apon, tan kari tatëbus
 (mwah sagi gënëp), bras sakulak (waku-
 lan), lawé satukël sadëpa, nga (outbr. in b.),
 pirak (b.: artha), 200 (b.: 225), (araning
 pantjaksara), sga ring wakul (b.: mwah
 sga wakulan), makapangiring dën apasti,
 djangan asëm ring (b.: sa)kawall (mwah
 toja asibuh, asëp, mënjan), nggoning
 atjaru têngahing natar (mantra), sambat,
 tatëbasanya, m., toja bjakala, nga, ma (ontbr.
 in v.), ung kaki bharagalungan (sira) bha-
 târa kâla (sira) bh. djabung, (sira) bh.
 kala (ontbr. m. b.) anungkurât (sira) sang
 kala ëndjër³, (sira) sang jamarâdja, kaki
 (b.: sira) sang kala nadah, sampun dëni-
 rânadah pun anu (iki tadah sadjinira),
 Us. bal.

III., bal., nm. v. het eiland Lombok, op
 Lombok thuis behoorende persoon, zoodat ook
 een aldaar geboren Balineesch sprekende sasak
 heet; ter onderscheiding bezigt men slam,
 waar men uitdrukkeltjk de sasaksch spreken-
 den bedoelt; de uitspraak v. 't sas. kenmerkt
 zich door 't onvermogen stompe medeklinkers
 (g, d en b) als sluiters te laten hooren (sisik
 in pl. v. sisig b. v.) en door 3 vóór een slui-
 tende h als a te doen klinken (ëndah,
 vgl. onder sungga); de letterkunde is op
 Lombok bijna geheel modern jav., maar
 onder den invloed van 't bal. (z. onder wëdus
 b. v.) en sas. (z. b. v. rënggah); met é en i
 en u en o wordt, meer nog dan in 't jav.,
 raar om gesproken; men vindt b. v. diwi
 in pl. v. dëwi, rimpus en dan weer rëw-

asistik, W. Z. 16, 3 (masiksikan); anisik, W. Z. 15, 14; manisik, R. 23 Z. 12, 8 (njiksik); antisikanang kalilip.

II., z. onder sisig en aanh. onder djërik.

III., jav., sikik en z. onder tinggiling (vgl. mal.); asistik, B. Z. 81, 42 (masasimping); sik pënju, Smw. Z. 20, 1; midër ing rat dënya nisik sawëngkwëng pramodito, om den dief op 't spoor te komen, R. m. (R. K. m. i. r. aninisik).

සියුසුහ, z. onder susuh.

සියුසුහ I., naast tjëttjuñduk, v. d. pop voorstellende mën kopok²an; njumput susuk (b.: pusung), Meg. 408, z. onder tjutjuk; mësusuk roko, met een cigarette achter 't oor zooals mën kopok²an in de waj; mësusuk roko, hebbende twee cigarettes in 't haar steken; njusukang, een bloem in 't haar steken, zooals de gouden bouquetten naar de tèblung gemaakt, vgl. lamp. sësug).

II., (z. wiku); H. Z. 52, 2; Wir. 57 b. (sumusuk i hati); lwahi tira tan lumaris ing mukha mahiwangakën susuk², Z. 6, 9 (banju ring pasisir nora lumaku ring muhara ngëmbangang ika këmbang tranggana, tukad manëpinin nora manglâut ring muwaran lwir kala opëkan, tukadé di pasisi banjuné twara nglaüt kapasih pëmbahnjané énggalan kasisëp); asusuk² (b.: asusug²), B. Z. 39, 15 (masisig, matjatjab²); sumusuk töké hati, v. e. pyl, Sm. Z. 24, 1 (manjusup), aanh. onder tëwëk; asana manjusukang

mamutjuk, *a. karuhun, W. Z. 32, 4 de eerste bloem in de katiga.

III. (z. suksuk I); nihan ta dënyanglaré, rësöp ring prâna, susuk ri hati, tékëng tahu-lan, matangnyan árjjakëna ikâ dé sang dhar-mmika, tut. 17 (Ind. Spr. 4732; susuk ring hati, R. 10 Z. 4, 13; pinakasusuking dëwata, aanh. onder uttarakânda; sumusuk risor, v. d. pasi v. e. berg, R. 17 Z. 7, 7 (rauh kadasar, matjlëp túun); kasusuk ing hati çri maharâdja, Wir. 49 (vert. v. dur-jjodhanasya çaljam hrëdi); kasusuk ni hatingshulun, ald. 23, R. 23, 22 (sang) kasusuking musuh, B. Z. 81, 33 (kalilip), R. 22, Z. 4, 21 (né ndjlënin, sipënan); kasusuk çakra v. Râwana, die Indra had overwonnen, aanh. onder hilang; tanporatira sajan kasusuk (a : kagugu), Ar. P. Z. 23, 12; ri hilangnikang bhuwana hënti kasusuk i manahku tan wanëh, dëning asurapati kapwa ja gë'ng, Kt. Z. 17, 1; masusukën, B. Z. 58, 6 bis (sipënëñ; vgl. lamp. sësut).

IV., manusuk, *stichten* een geprivilegeerden grond, O., jan sinusuk patapan tëkapira paramarst, v. e. bosch tot kluis verheven, Sum. Z. 159, 3 (Kid. Z. 4, 7, tinarukâmangun patapan).

V., eigenn. v. e. tëgal bij Kbondalëm v. waar voortreffelijke tabak in K. A. zeer gezocht.

VI., vgl. tjutjuk, *patuk.

නියුසුහ, njësëk, sas., nunun; wah tao njësëk (b.: na miliq) njukët, v. e. aankomend meisje, Dtd. Z. 2 (smbw. id.); ook nësëk.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, ndéq kasosoq, sas., tong duga.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, z. onder kosok II.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, z. onder soda, Ar. Z. 46, 11, Z. 51, 7, Z. 57, 1, Z. 61, 8.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, z. onder çèsu.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, s., W. Z. 24, 4 (kraang, garing, tuh), *uidroogen* v. e. vijver, T. Z. 5, 56 en 77, aanh. onder gatarasa; lapà çuska wlekkang, z. onder trěšá; mari suska ngel, T. Z. 5, 59 (marčnan oné), z. asat (soms verward met sukška).

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, *droog hout*, T. Z. 1, 59 (vgl. indani).

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, Sut. Z. 21, 1.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, z. çuçrúšá; susuksra ring siwa boda, Bs. bl.; saja sanak susuksrah (precies alsof?), Mal. 69 m., 127 b.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, kaséséd katakènan, jèn séséd takonin, *indien men hem goed ondervraagt; séséd ja da takut, *usč'n ta hajwa t., R. 6 Z. 2, 4 (gatiang tjai d. t.); njššédang, h. v. njudjutantang, *amčpč'r, naar iets onderzoek doen; njššédang adandané, *mamčpč'r i ngaranira, vgl. Kid. Adip. 6 en 7; munji njššédang, mai mamau, tidong suduk ké djwa nira „pisššédnira i tuni, ingétang si kuda mamau, angkčbinnira don kaju, Ls. (pawėkas).*

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, *çudda (jav. suda), *verminderen* v. e. geslacht in waarde; *afnemen* v. d. kinderen v. iemand die beneden zijn kaste een vrouw neemt (vgl. sod; mal. susut); njusu-

dang, een schuld (z. ngčftjčđang); tan susud, *niet wijken* in den strijd, Bs. Z. 2; sčđaja gčđong djinugdjug, kčpanggih kčbčk sama, datanana susudané isinipun lawan kang kasuhun ika, Jsp. b. (Jsp., j. sakčh ing g. djinudjug k. k. samja, tanana kurangé saking kang kasuhun); wwang agung susun mās pirakira, War.

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ, z. sasat; sinššéd kultnya, Am. (jav. sššét).

ᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲᑲ I., *zelfvervloeking* bij 't ontkenen v. iets, niet om geloof te eischen zooals pwata, Pam. 29 b. (bis); vgl. onder tolangkir; mšsasat, z. onder adčng; dosan tityang twah akikit, sadawčg tityangé dčđ, sing mčtain awak ingsun, makčđjang sanggupang tityang čnto rčké dadi sisip, buwin tityang dčmak ipun, tur masasat puntka don tityang kawah, Bs. bl., buwin ada atma račh, wadon (luh om de versm. te lezen) rupanja liwat aju, putih lčmpung pamulunč, tandang² tajung², sang djogor manik angutjap, paran kawisajan kita „ambuni masawang ambun kakung, pasti di bikasč, sang atma sumačr raris, singgih dčn (?) sang sinučn, dawčg tityangé nu idup, kapaid ban wasamanč, raris tityang gčlut ipun, ipun mangonkon masasat, napi tityang rčké suka „tityang suba masasat ring ipun, lamakan tityang lčb, tjangč uli-kapaid, sang djogor manik muwus, sampun kita amitulus, aminta ring wasamanč ma-mačtjut miwah mamupug, mamupug lara wirangč (hds., wih), tan wčntčn dčwa tyang nawang „buta wikrama rčbutčn iku atma

tan wring awak, sang tjikrabaia ñdjagdja-
gin, ana mangrèbèng ngèlut nggèlut bañtjang
nggèml susu, mènghèné atma rarané, baja
lali duké idup, nono bakas lad taruna, ka-
papug nora kalukat, ald.; sasat mènhtah, aanh.
onder sijangan.

• II., R. 18 Z. 12, 3 (kèsèt; vgl. sèsèd
en z. onder ambat II); sèmpal siwak hana
sèbit ja sasat awaknya, hr. Z. 49, 18; sinasat,
W. Z. 21, 11 (kinlèt of maklèt, winangun
urip), Sm. Z. 30, 6 (kinèlèsan), aanh.
onder wiwi.

III., z. onder sàksát.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, njèsèt, sas., njèndok.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, sèbit?; kadl sinisit karnèki,
Djubil, vgl. sisisit.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ (?), tumbèn susat ing pataha,
mèmpènèkang glung sak.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ I., dèn susuti ludirané, Stn.,
was tah jaji asirama, sun susuti raganira
Stn. Z. 1, 82; was asiram mangké, sidapoksa
anusuti, tanasuwé dènya adus, 84; nulja si-
ram mangké kawlanira ngosoki, ki sidapoksa
adus, kinosok lan ni sri tañdjung, 99 (vgl.
sutsut).

II., njusut, sas., njisig; susutan, sisigan.

III., eigenn. pl. in Bangli.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, *sipi, njèsèt, langs iets,
oodat het niet geraakt wordt, *glijden, afscham-
pen* v. e. kogel, v. e. schip, tegenov. numpèl
njèsèt tatuné); njimpir; njèsèt, *sisip
sund. njalisit).

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ I., *çapata, *prañidàna
jav. *verwensching*, Ad. 6; Dwad, 134, z. jav.

wdb); pèsosotanga, *vervloeken* de brègiding
(vgl. sot).

II., *geloofte*, Mal. 199; 544; naur sosot, mam-
bajah sosot, *amburakèn (?) çapatha;
njosotang, maprathana, R. 23 Z. 7, 21?,
vgl. aanh. onder sanga.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, s., *zestig*, Adig. 34, 35; honyang
parwata çistha mandaragiri nda ngaranika
kawènirèng tasik, Hr. Z. 1, 5, vgl. sadmi;
sasti sàjaka, Bh. 49.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, s. (sasthi), de 6de v. e. maand-
helft, War.; sasthi sahasra wàlakilja, z. onder
kšamà.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, s. (çistha, *voortreffelijk*), aanh. on-
der àpta; manggišta mari çistha sinorakèn,
namentlijk door de zoetheid van dat minne-
dicht, Sum. Z. 98, 1.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, s. (waar gevonden?).

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, s., sunggusungguh, Sw., Adip.
56, v. d. bulé en wwal (z. aanh. onder
ungkut); susitubhakti, S. O., Hw. Z. 15, 9;
susitusatya, Z. 50, 3.

ᮘᮞ᮪ᮒᮒ, aanh. onder klèb en àpta,
lut. 31 (vert. v. àtjára); ikang stri ngaranya,
apuj wangba padanya, kunang ikang djalu
ngaranya, pada lawan minjak tikà, kalinga-
nya, jawat ikang djalu² saktà parök irikà,
nijata syuh drawa durbala ja, japwan apagèh
ikang wwang ring çisiatjára, tan kàwèça dè-
nèkang stri, nijata nirwikàra jápagèh ring
haju, 57 (vgl. Ind. spr. 22, 7); apan ikang
wwang jan panasara sangking sisetjara wjar-
tha ikang dharmma sàdhana ginawènya, tan
kabhukti phalanya dlàha, kunang ika sang

apagèh ring sisâtjâra, paripûrina phalanikang dharmasadhana kabhukti dènira dlâha, tut. 53 (Manu I 109, alwaar wipra in pl. v. djantub, wêda in pl. v. dharmma en tu in pl. v. hi); tar angên^a doëaning lèn, pisingûn udjarâkênang parâpawada, gunanya mwanng ulahnya rahaju djuga kêngêt-nira tatan hana gantanira manasar sakèng sisâtjâra, apagèh djuga sira ri marjjâdanira, mangkana laksâna sang sâdhu, sira puru-sottama ngaranira wanèh, ald.; aanh. onder alu; wruh ta ring dharmmaçâstra mwanng sisâtjâra, aanh. onder bari² (vert. v. çrutawëttopasanghita).

ꦱꦸꦭꦶ, s., een wapen, Br. Z. 15, 2 (ru; z. onder paçupati), Z. 19, 12 (sañdjata), z. çastradah.

ꦱꦸꦭꦶ I., s., R. 9 Z. 3, 10 (gama, ak-sara; vgl. sasra en tastra); çâstradrësia, aanh. onder adhigama, O. (vgl. dèçadrësia); njastra, geletterd zijn; tani nawang sasra, biernamals gestraft, aanh. onder lintah; anak çâstranira mallh njâji slat, Kid. Pam. Z. 5, 18 ('t proza, apasèngan i gusli s.).

II., z. onder sahasra.

ꦱꦸꦭꦶ, s., z. onder santri.

ꦱꦸꦭꦶ, s., gerust, geen gevaar duchtende met ambèk, 20, met hati, ald., Sum. Z. 5, 1.

ꦱꦸꦭꦶ, paçupatiçâstrakâstu pangarannya, W. Z. 12, 1 (p. widjaksarannya kaûtjap karadanya, p. w. kasub tênggèranya, p. sastra prasida adanya).

ꦱꦸꦭꦶ, Br. Z. 19, 25 (ksatrija,

mahâpurusa); pun dyah çâstrikâ (çâstri + ika?), T. Z. 1, 37 (i aju tantri).

ꦱꦸꦭꦶ, s., nihan tang çâstroktah, Ks.

ꦱꦸꦭꦶ, wwanng awèh sañdjata ring maling sèdèngi daja (b.: bhaja)ning maling, atèhër tan maling lingnya, ika ta wwanng mangkana, dandanèn, 40000, tjorah ngaranya, Wtb. onder bl. 9.

ꦱꦸꦭꦶ, s., Sut. Z. 17, 4, aanh. onder tadana.

ꦱꦸꦭꦶ, s., saraswati.

ꦱꦸꦭꦶ, sastrya, onder stri, aanh. onder ratih.

ꦱꦸꦭꦶ, âkâra, B. Z. 1, 16.

ꦱꦸꦭꦶ, srèngèn; dhinik winarègan ngudjar sèsitawa, Br. Z. 43, 4 (sinakitan kaëmèdin munji tan rahaju, tiniban kamèdin baân munji kotor, m. pambatbat), vgl. aanh. onder mrètjukunda; sinèsitawa, Sut. Z. 98, 6 (kaälèm), Br. Z. 25, 14 (kakasubang); Z. 43, 4; tanpanèsitawa, B. Z. 52, 10 (twara katjatjad, nora kaèstiang, tani ñdjèngahang); sinèsitawa, Sut. Z. 98, 6; jatikâ tèkân iri gèlèngku sèsitawan, die moeten door mijn toorn getroffen worden als schuldigen?, R. 23 Z. 15, 4 (ring punika wëtu kari rèh brangtin tityang mabading randahin, btjik marikan tibakang iki brangtin tityangé sakajun i dèwa).

ꦱꦸꦭꦶ, R. 3 Z. 1, 1 (patibrata), T. Z. 1, 24 (susatya ginung astiti ring kakung ginugwan, pagèh ing kapati-bratané).

en en en, z. onder prëthuka.

en en en, s., Sm. Z. 28, 3 (paripurana); Z. 37, 12, B. Z. 49, 11 (rahaju), *rahaju.

en en en (?), T. b. Z. 4, 17.

en en en, z. salsal.

en en en I., jav., sumësël, op iemand de schuld van iets werpen, Utt. 100; manësël, iemand *verwijtingen doen*, R. 4 Z. 1, 3 (masësëlan, mangasihasih), aanh. onder açubha (vert. v. garhajaté), 21 Z. 3, 1 (tjësël); anësël, *met verwijten overladen*, T. 30 m., Adip. 110 b.; R. 4 Z. 1, 3; 21 Z. 3, 1 (vgl. mal.); patisësël anësël purâkrëta, Sum. Z. 1, 10; kasësël tkaning loka, ald. 101, z. sësël.

*II., Bjw., tabëng.

en en en I., z. silsil; nisl, *manisig; kasil, *inigitigit; silsilën, *gilutën; *panisl ta kukap, R. 25 Z. 8 (daarin batun tëöp); sislan, oud geworden katjang, waarvan de pitten bij de nasi als lalab gegeten, in tegenst. v. kumalindung; *atak sislan, R. 25 Z. 8 (katjang sisilan).

*II., sislan, Bjw., *fluiten* een deuntje bv.

en en en, jav., sulsul.

en en en, kasëslan, niet aan een stokje geregen stukje varkensvleesch (vgl. onder sël-sël); 2°, een plant, de bloem en de bladen ervan zeer veel overeenkomst met de bakung, zeer hoog kunnende worden en ook veel breder bladen hebbende; de umbi zijn aan de bakung (?); volgens anderen breedbladige plant met witte bloemen.

en en en, s., Z. tut. 21 b., *sich onthouden* van sterken drank?, Aw. 27 m. (bis), maharddhika, B. Z. 75, 28 (kadharman), Sum. Z. 3, 1 (lëwih ing darma); vgl. Adig. 59 b. (açila); kasuçlan, aanh. onder sudjanma.

2°, eigenn. v. e. vrouw v. Hari Dharmma (de jav. Trusilawati); z. maharddika.

en en en, nm. v. e. sasaksche versm. (8 a, 8 é, 7 é, 8 o, 8 a, 8 é, 8 a, 8 é), Am. 50.

en en en, z. sangçlistah.

en en en, Sut. Z. 116, 5 (anut ing kadharman).

en en en, nang çëla² pinupul kalawan samanya, sampun sampûrina sinasap ginawé pakuwwan, ikang lëbak hinurugan haruhur sinasap, Brh. kak. Z. 5, 11, bis; ikang lbak inurugan, ikang aruhur sinasapan, ikang watu tinumpuk (b.: tinimbun) lawan wangnyan apupul, Brh. 63.

en en en, jav., R. 5 Z. 2, 3 (sëpsëp); sinësëpsëspan, B. Z. 17, 4 (jën sëpsëp katjotang); anasap, aanh. onder pariwartta.

en en en I., jav., v. e. pijl, B. Z. 88, 1 (tjësët), *wjartha, *van ter zijde raken*, aanh. onder tjëb, v. e. droom niet waar Smw. Z. 13, 11; sisip kaninikâ, Sut. Z. 125, 6 (tjësët); tandwa këna lambungtra tan djahat antisip ing djaba, *mis doorgaan tot buiten* v. e. pijl, Ar. Pr. Z. 22, 37; v. e. wonde, Sut. Z. 126, 6; arddha kasisip tanëming warajang, B. Z. 90, 7 (daating simpir patañtjëp runé).

2°, h. v. salah; tityang matur sisip of sisip tityang, *ik vraag om verschooning*, zegt men, als men een vraag niet beantwoorden kan; er zijn echter Balineezen, die het spreken de tot een meerdere, telkens, zelfs waar zij iets bejaën in den mond hebben of wel wanneer zij een vrouwspersoon op weg aanspreken, hen b. v., bij wijze van groet, vragen, waar zij naar toegaan (z. mindah en onder djrih); matur sisip jèn sapunapi, *ik kan er geen antwoord op geven*, Mal. 160 b.; tan sisip, T. b. Z. 4, 92; misisip, naast misalit, h. v. misalah, aanh. onder budal; twara kai amisisip dèning iba kaütus, fr.; kapisisip (of kapisisip), h. v. katundung; njisipang, *straffen*, B. U. 276.

II., sas., ãngsub (mal. id.).

සුසුප්පි, *bloem met den stengel in 't haar gestoken* (v. e. bamboe getakte bloemen dragen?); lwir susup², anusunusu(k); *susup², Gh. Z. 4, 8; Br. Z. 13, 32, Z. 37, 6 (patjang tranggana; jav. vert. tjutjuñduk), Z. 6, 3, B. Z. 63, 11 (tranggana). L. Z. 2, 8, aanh. onder tadjug; susup widi, v. e. bezielde, (z. aanh. onder gambring); sumusup, R. 4 Z. 1, 3 (njaluksuk); sumusup, *kasusu; anusup, R. 7 Z. 18, 1 (njulsul), 14 Z. 7, 1 (mangëbët, mahas); manusup, *mahas; manusup, *ergens in kruipen uit vrees voor Râhu*, B. Z. 1, 11 (masusupan; *jav. mamusuk, b. v. sumusuk mring wana sari, Ad. 57, vgl. ook jav. tlusupan); anusup midër, Sm. Z. 22, 3; mamusup marèng sukët, B. Z. 67, 13 (njubsub, njaluk-

suk); njusup, *doordringen* b. v. van vergift; njusup gati v. sterken brandewijn; manjusup, *amadji, *sukësma; njusup punjahé; ro-manira sinusup ardjaja tinranggana sari, Mal. 373; pusungé njëlöp malëngès, susuping tjampaka plugé, gambir mënuh èrgulo, lëng-kërlin gadung kasturi, Tj. b. Z. 3; susupan ban jèh, v. goed, dat er door bederft; susupan ban katagihné; kasusup, *inawèça, *tinëngahan; njusupin, *haar met bloemen besteken*; itjang susupina roko; kasusupan, *pinasukan, Us. 7 o., *bezeten worden* door een geest, *kawèça, aanh. onder krama; kasusupan adjrih, *kasarambahan takut; kasusupan lètuh, aanh. onder kalpika; panusupan, de plaats, waar een zwerver of verloren gewaande zich bevindt, als b. v. een wildernis, Ww. Z. 1, 17; masusupan rarud, *asasaran alaradan; panjusup sang hara kali, *pangdèning kali.

ආසාසුප්පි, sas., sulub.

ආසාසුප්පි (?), z. bhara dhwâdja.

සිසුප්පි, s., eigenn. v. e. vorst v. Tjèdi, zoon v. Danaghoša, Hw. Z. 3, 8, vijand v. Krěšna, B. Z. 90, 12, Kr. ontrukte hem Rukmiñi, de hem bestemde bruid, Hw., waar hij telkens Tjèdya en nu en dan Tjèdirâdja heet; z. onder djarâsandha en suphala.

සුසුප්පි, kasusuj, z. aanh. onder rumbu.

සිසුප්පි, s., *leerling*, *B. Z. 1, 24 (pranakan, siksa), 46, 11, T. Z. 4, 57 (tapakan), B. Z. 4, 18 (nanak, s.), Z. 12, 10 (b., pranakan; bat. sisëan, men, anaq sasia);

de brahmaan als leerling v. e. padanda mag, zelfs nadat hij priester geworden is, zijn leermeester niet boven de knie aankijken, en zijn voetstappen niet overschrijden; van daar neemt men gaarne een leermeester, die niet op dezelfde plaats woont; *pinakaçisyamami*, vert. v. madan *těwási*; *njisyanin*, iemand als leerling hebben v. e. *sěnggúu* b. v.; *né jogja sisyanin*, *kang wěnang diniksan.

ꦱꦶꦱꦶꦁꦶ, last of moeite hebben; vgl. onder bujar.

ꦱꦶꦱꦶꦁꦶ, z. onder kasyapa (Tjt. bl. 33 heeft de namen v. d. k. naast warasuti en wiparisa).

ꦱꦶꦱꦶꦁꦶ, s. Wd. 20 vlgd., z. onder guring'an.

ꦱꦱꦶꦁꦶ, sa en smara; *durung sasmarèng tlam*, Bw. 7, m.

ꦱꦱꦶꦁꦶ, s. (*dolfijn, aligator, schildpad*), *wajawak* (vgl. ald.).

ꦱꦱꦶꦁꦶ, vgl. jav., *inggita; *sinungsung dé çriđharmmasuta ring udjar sasmita rěsěp*, Br. Z. 29, 18 (watjika sapolah angluluti); *jan sasmitaning wong linjok lwir wulating gagak djaruh, muringang sakědap angangsur pamběkanya, hira (?)*, *anggrěgět swaranya mětn*, daaraan namentl. kan men den schuldige kennen, Wtb. (vgl. Manu VIII 25 en 26), vgl. onder sipta.

ꦱꦱꦶꦁꦶ, jav., *sěsěgěm*, B. Z. 97, 2 (*sig-sigěn*; vgl. *sěgsěg* en lamp.), T. Z. 2, 75, *snikken*, Hw. Z. 13, 7; *mangaslıhasih tikang tadahasih sěsěgěu manangis*, Rm. Z. 52, 3; *anangisěsěgěm*, Mal. 27, 283.

ꦱꦱꦶꦁꦶ I., jav. (Bjw. *sususur*); *asisig*, Br. Z. 2, 7 (*asusur*); *masisig*, *asusur (sas. *basisik*); *měsisig*, met gebrande rijst of steengruis zich de tanden schuren (*měkěkěrik*); 't geen ook iemand, die zich voor den dood voorbereidt, pleegt te doen, aanh. onder *hěh*; ta., *untu dojan ogah mwang gigisi amběsěh, ça., katjubung wohé rongrong, isěni tasik, ladju giněsěng, arěngé makasisig*, Us.; *njisigin*, een ondeugende kat met tabja den bek inwrijven; *anisigi danta tungtungning gagang inapi*, Sum. Z. 18, 1; *sisigan*, *uitgekauwd tabakspruimpje* (z. *aděm*).

II., *manisig*, R. 7 Z. 3, 16 (*manisib*); *anisig pundak*, T. Z. 5, 132 (*ugoběsang punuk*).

III. z. onder *sigsig*.

ꦱꦱꦶꦁꦶ, jav., vert. v. *çürpa*, Utt. en Sw. onder de vischtuigen, T. b. Z. 4, 69 (vgl. *sund. sosog*, z. *sugsug*), aanh. onder *sěrsěr* en *sara*; *manusug*, aanh. onder *waring*; z. onder *susuk* II.

ꦱꦱꦶꦁꦶ, *kasěsěgan*, z. *kasěgsěgau?* (vgl. mal. Wdb.); *kměr kěnditira warına sěsěgan sawit*, Mal. 309 b.; *kěnditira sěsěgan sawit*, Ww. b. Z. 3, 193, aanh. onder *lirih*.

ꦱꦱꦶꦁꦶ, Bjw. *pěnjugsugan*, z. voorts onder *sogsog*, W. Kap. 17.

ꦱꦱꦶꦁꦶ?, eigenn. v. e. pl., in *Madjapahit*, Kid. Sund. Z. 1, 46.

ꦱꦱꦶꦁꦶ, *sasab marana*, Adig. h., 74 b. (z. *sabsab*); *kadi sasab mrana*, v. 't eten v. een veelvraat; aanh. onder *lisik*; *gring njasab*,

ten gevolge waarvan men niet loopen kan, ook v. rundbeesten.

𑀓𑀺𑀢𑀺 I., 𑀓𑀺b; *sillh sēsēb*, Z. 85, 18, Z. 101, 7 (*saləng ēb*); *mēsēsēb* van de tēmēn-bladen in de samsam b. v. *fjn gesneden*; *sumēsēb*, Z. 105 2 (*madēkdēkang*); Br. Z. 43, 6; *njēsēb*, in kleine stukken snijden bladen voor *simbuh*, de *gadung* b. v.; *anēsēb*, B. Z. 42, 4 (*magodot, saling ēēb*); *mambulēd* (b.: *mamilēd*) *manēsēb* en *manahut manēsēb*, v. dranken, Nw.; *sinēsēb*, W. Z. 25, 11 (*tjinatjah, inērēb, tinalēsēk*), Br. Z. 43, 6 (*iris², ēb², kinēēt*), B. Z. 79, 8 (*kaēēb*), *tjinatjah, L. Z. 16, 5; W. Z. 24, 1 (volgens 2 jav. hds. in pl. van *tinawan*); *kadi sinēsēb ɕata ɕirna tang wangké*, R. 19 Z. 14, 5 (*lwir sisir satus rusakané ikang wangké, tēka buka sitsit sowèk bangkéné*); *kasēsēb*, B. Z. 13, 1 (*buka iris, sinawat*), W. Z. 18, 10 (*sinawat, lungkēna*); *sēsēban*, h. v. *tēmbako* (vgl. *sund. sēsēpan*).

𑀓𑀺𑀢𑀺, *njsub* b. v. v. d. venus-ziekte 't lichaam *doordringen*.

𑀓𑀺𑀢𑀺, s., *niçākara, W. Z. 13, 5 (*sītaraçmi*), wulan; *çaçangka roma*, eigenn. v. e. paard, v. R. L., R. L. Z. 11, 195; 2°, z. onder *gālawa* en vgl. *purnamasada*; *çaçangkawadana*, aanh. onder *juddhišihira* (*sasangka, maand, mah. fr. b. Z. 2*); *çaçangkapañtjadjanya*, z. onder *pāñtjadjanya*.

𑀓𑀺𑀢𑀺, s., z. onder *kētana*.

𑀓𑀺, s., B. Z. 98, 10 (*wangké*; jav. *sāwā*); *çawakraja*, Dp. 16, bij de boete

op manslag 26; Wtb. 9 enz., Adig. 39, m. m. bis; *pangli ɕawa* (v. *hli?*), nm. v. e. boete op doodslag bedragende 8000 boven de gewone boete (80000), die, nadat er eerst de solasan af is, verdeeld wordt onder den vorst (2 deelen), de *krēta's* (met elkaâr 1 deel) de winnende partij (1), en de *pambēkēl* van dezen (1); Wtb. II 3; Adig. 31 b.; ook *pangli ɕawa*, 40 b. enz. (z. *çawakraja*); *çawawēdana*, s. (*çawawidhāna*), Kid. Sund. 60; *njawawēdana*, 't lijk v. e. persoon bestellen en bemantraen v. e. *padanda*, Bugk. (vgl. onder *tripradana*); *ulā ɕawa*, *wāhasa (vgl. aanh. onder *kāla*), **çaju *adjagara* (jav. *sāwā*, mal. *sawa*, men. *saā*, tag. *sawá*, sas. *sawaq*, sund. *santja*, z. onder *wāhasah*); *çawaçaña* (sic.), s. (*çawasāna, kerkhof*), eigenn. v. e. pl. in de wereld der schimmen; *sadātəng bhagawān panjarikan irikang ɕawaçaña samuha, prasama nungsuŋ ikang pāpa kabēh, amarani ri bh. p., Atp. 1 en vlgd.*; *sanghjang tjandra manəngah ing langit satēdja, māwākalangan awilēt kilatnya mosyan, nang wintang 𑀓𑀺ɕaja tanpanūt kramārēh, munggwa (?) ngkā hana ri samipaning ɕaçaŋka, kulwan wētān umarēk ing ɕaçaŋkawimba, kjāt ing rāt pikulan w. ikang ɕawā ngaranya, lāwan tēki wara watang ɕanēçjarātah, nirwrētyā sumēlat i rohiñi sthānanya, mwang 𑀓𑀺rundati mangawurjja-kēn waçisīa, durbhikṣā nijata wuwusning agamātah, lindhū kampita tikanang djagat ja kandēk, ghorā ghurūnita kumētug riwut pratjanda, rōmpak tang kaju² tanpasāra kū-*

mjus, punggöl tang dhwadja kalawan rukuh katimpal, lăwan handaru marurđ mawantah atri, çabdanya prakata lawan gđlap mawantah, mēghabāng ri ruhur angantya tanpakala, rūpanyādbhuta nijatāmangun hudan rah, lum-rāng wangkawa rikanang widik³ sē'k, mangkin kadbhuta maharas lawan kawandha, kapwē-kāhala magawé winaçaning prang, atyantā phalanika tau wēnang linésan, mangkâ lwir-ning açubhatjihna jar kapangguh, Rm. Z. 43, 1 d. en vlgd., vgl. onder açubha.

සාය, sas., somah (ugadj. id., tag., iloc. en bis. asawa, ibn. atawa); bésawa, mē-krama (bis. nagaāsawa, ibn. magatawa, met elkaâr trouwen).

II., jan sira angrusaka djagat, sopa sang samawaha, ngūni duk krētātta, brahma wis-ñu aminda manusa, ring martyaloka, rāma angrata djagat, ring trēta pāndawa, duk kali sutasoma, supraçena, mangké kali sangara, sēdōng usakasikōn djagat iki, Tjt. 206, su-mawa sang rēsī tan sinangsaja, ald. 81, vgl. ald. 50; gētun Kamisawanōn, w. Bjw. 7, g. kamitēnggēngēn.

සාය, s., çawaka.

සාය I., jav., wwanng mandawut sawi, walaghoto mwanng walatulis, salwiraning sawi, jan dimawut, mwah jan rinusak, da, dwipañ-tja sawa, mwanng dwipañtja mās, 4400, Wtb. 1; pari sawi, aanh. onder trabakta; anjawēni, 39 b. (bis); vgl. onder sawit en sawèn; sawjakōn, v. e. afgehouden hoofd, R. 16 Z. 5, 10 (brarakang!).

II., pēnjawi, de eerste die v. d. pēndēt danst, z. tēlik.

III., z. kēsawi; sasawi, in tegenst. v. wi-lwa, om iets zeer geringa aan te duiden, aanh. onder wiluwa (vert. v. saršapa); sasawi sasawi v. e. berg, R. 14 Z. 7, 12 (bal. vert. sasawi; vgl. mal.); sasawi putih en sasawi kuning, aanh. onder liksā; rupanira kuning kadi kōmbang çaçawi, fr. s.

IV., rabut sasawi, zekere heilige plaats in 't Djambrenasche, die door geesten zou be-woond worden; 't gras aldaar mag men niet snijden daar 't eigenlijk door die geesten ge-plante padi is; alleen die kēwahan is, kan die bevolking van geesten zien, daar de Pa-danda Báu-rauh zich een hoofdhaar uitrok, om door de aborigines aangebeden te worden, nadat hun tempel was ingestort (purañtjak dat pura ēñtjak zou zijn), toen zij verlangden dat hij er een buiging voor maken zou.

* V., uit een vroeger kasawi (als inl. uit-spraak v. cassave); * sabrang sawi, Bjw., kēsēla práu, jav. katēla randi (k. mēnjok, Bu-djanagara); sēsawi, z. onder sampi.

සාය, z. onder saū.

සාය I., *asawé katang², Br. Z. 22, 9 (masalingkēt matēmpuh tēkēn i ka-tang²); Krsn. Z. 10, 6, aanh. onder arana; sawanganasawajan lwah, aanh. onder *lamiti; sawé wwahikang pari, dicht op elkaâr?, weel-derig, Brh. Z. 2, 9 (proza 59 b.); sumawé, wenken een doode, Sum. Z. 10, 39; Br. Z. 23, 17 (ngēsēngin, ndulamé).

*II., 50 (lamp. sawiq; oost-jav. sawé, 25½, mad. sabi, al naarmate v. d. streek 50 of 25 duiten), Wtb. II., 42, 60 (in 't Bantamsche is sawé, 2; sawidak, 2½; satak, 8; sabar, 10; lëbak tëlung kupang, 11; tëlung kupang, 12; lëbak samas, 15; samas, 16; samas sawé; 18; tëlung atak, 24; pitung atus, 28; sèwu, 40; sangang atus 36 en sakuntili, ½ duit; Slomprèt Malaju 5 Aug. 1882, vgl. onder siju.

III., dagdag sèé.

𑄓𑄗𑄓𑄔, z. onder sabo en aanh. onder katjipir.

𑄓𑄗, s., vaak in samenstelling vóór een subst. met de beteekenis v. *eigen* en verder v. ieder persoonl. voornw., b. v. swadjtwa, haar eigen leven, aanh. onder imut; swabhárjãtmadja, L. Z. 2, 1; swaputranipun, T. Z. 5, 73; swaçarmanira, Sum. Z. 3, 3.

2°, tan swangku ikâ tan sâpâku lawanikâ, tut. 64 b.; ndan inaku swadènikang maçarira, tut. 64 b.

𑄓𑄗𑄔, swâsadjdjanâku jadyan bènèngé samangkâ, Br. Z. 35, 9 (katunan kadharman kai).

𑄓𑄗𑄔, W. Z. 2, 4 (padapa; vgl. sund. seuweuh), B. Z. 36, 15 (sinwam), Sm. Z. 2, 8; hilang ikâ klèsaning awak, ana pinanasan ring djnâwa, hilang pwang klèsari katèmwaning samjagdjnâna, hilang tang djanma maropunarbhawa, kadyaugganing widja, pinanasan sinangâ, hilang tuwulnikâ, mârî masèwè', tut. h. 58; z. sèwèh en siwi.

𑄓𑄗, Sum. Z. 1, 13; Adip. Z. 1, 4, *dringen*, *verlangen*, *dwang*, Adip. 34, 69; maswî, R. 2, Z. 2 (parikèdèh), 5 Z. 4, 4 (kèdèh), 9 Z. 2, 1 (misèrèng, gaugsuh), 16 Z. 1, 6 (sèrèng, mrikèdèh), aanh. onder histi; maswî, Sm. Z. 28, 3 (srèng mapanunasan); sinwî, W. Z. 31, 8 (pinarikdèh), Hw. Z. 1, 2; ngkâ tèkang bhûta sinwinamangana ri tibanyân tèkèng angga bhaksyan, v. 't afgehouwen hoofd en 't lijf v. Gomukha, Ar. Z. 4, 13; sinwî tapwa sèkar kuningnya dinèlè' (jav. hds. sinwamta), *verlangde men zeer naar bloemen, dan zag men 't geele er van*, Z. 1, 13 (wjaktinja kembang kuningnjane katon, winaswas ikang k.k. ja dinulu); sang sinwî, v. e. vrouw, door haren minnaar zeer begeerd, B. Z. 26, 14 (sang sinrèng); tan swinèn, Z. 1, 13 (mingkin kè); sumwyakèn, aan iemand de voorgezette spijs *opdringen*, aanh. onder ud. 62.

𑄓𑄗𑄔, s., *puradjit, *madanâri, vgl. onder nila, pinâki, pinâkadhara en aslatanu en vgl. aanh. onder sèngkèr en çiwipisîta; apa ta rûpa bh. çîwa, papat lungajanira katrinî drijanira, apa dumèhnya mangkana, huwus rinèka dé sang kawî pûrwwa, sasiki najana munggingwîng batuk, ja ta mandèlèng ing halahajuning bhûwana, jan ing wèngi katon saülâh-bhawauing mânusa majanya sowang³, jan djati jan djuti (apan) tan kèna kinubungan ing ulah kadrija dé bhâtâra, kang roro najanauira andrijani djagat (jan) rahina katon sawjakti (bhjakta)nya ulah ing(kang) mânusa jan ahala jan ahaju, mang-

kana (ta) dènrāmata tiga, bh. wirupakṣa, matangan pwa sira papat (bh. çīwa), kang ring têngön bhudjanira mangagëm kuñdi mañik mēsi sang hjang tīrthāmrēta, kang ing kiwa mangagëm padhūpan mēsi bahni, ikang bhudja kalih amuṣi bēnōring hati, mangadég pwa sira (ring) panēpining ākāça lawan prēthiwi, kangkēn pinakatungguling dʒagat, pinakapakuning (3 hds. pakning) bhāwana pinakapanitihing jawadwipa, mapa lungajanira têngön mangagëm kamañdalū, kangkēn manguripi sarwa tumuwuh sarwa molah māmbōkan, mapa samitanya (kang ring) kiwa mangagëm dhūpa (lees padhūpan) mēsi gui, kangkēn mangudani (?) saka-pangan kēnum, ja ta sinangguh tyēsning tiga, mangkana dé sang kawicēsa (kawiwicēsa?) mamitjara, Krws. 81 vlgd.

2e, *de priester* in betrekking tot den persoon, die hem tot priester of als leermeester bezigt, guru, Br. Z. 20, 2, Z. 10, 14 (vgl. *ugra onder girindra en podgala), ook van dalang's, die als leermeester fungeeren (siwan dalangé), z. Ud. 53, alwaar de 12 namen v. Çiwa; putus ing çīwa, *Çiwa; çiwandané, *gurunira; njiwanu v. d. padanda voor iemand als padanda bij eene plechtigheid fungeeren; pandita çīwa sogata, *danghjang aślāsēni; sang çīwa boddha, *sang aślāsēni; çīwabuddha, z. onder krētanagara; sang kadi hjang çīwa buddha v. d. vorsten v. Koripan en Urawan, Kid. Sund. Z. 3, 77 (vgl. onder çākjamuni); çīwarātri, z. onder çēwalatri; çīwānggaluhi, aanh. onder

samutpada; Sutasoma tot de slang, den olifant en de tijgerin, prlh hajwa tan dugadugé wuwusing kadi ngwang, buddhopadēça tōka ring çīwatatwajoga „Apan tiwas djuga sirang muni boddhapakṣa, jan tan wruh ing paramatwa çīwatwa mārgga, mangkang munindra sang apakṣa çīwatwajoga, jan tan wruh ing paramatwa dʒinatwamanda, Sut. Z. 42, 1 en 2 (sadyajang datani tatanijan sakadi udjar bapané, dit als vrnw. 1ste pers., kaputusan sang buddhané masih tōkédang ring kaputusan sang siwané, dèning blog wjaktinja sang manggëlarang kaboddhané, jan tan wikan ring tatwanéné kalēwihang makaāwanan antuk sang siwa, buka kēto sang pandita sang manggëlarang kaçéwan tatwauing prajogané, jan tan wikan ring idē³pané né kalēwihang antuk sang buddha), vgl. Ar. Z. 27, 2; sang prabhū çīwa en sang ratu çīwa, Adig. 39; bhra çīwa, ald. 45 enz., jan ning çīwa çuddha çridanta pada nipunya ring aju pan tan rwa sang hjang mahulu(n) ginuhjèng hrōddhi, T. Z. 5, 62 (jan brahmana puput masalah duṅg tunggal punika kaluwihanjané sing dja dadwa dēwané baktinin mungguh ring manah, jan bhasmangkurané putus ing pandita tunggil kalēwihané nora roro dēwa né sēmbah m. r. m.); çīwa çudda ring gagana, W. Z. 23, 5 (gulēm putih, sūrjja tan kawaran), vgl. çīwaçācana, Z. Ws. 15 o. enz.; çīwasmrēti, vgl.

sang barasmrēti; sadaçiwasmrēti, Ar. 65 o.; mpu çiwasmrēti, eigenn. v. e. brāhmana, dien Makaradbwadja als raadsman volgde (vgl. onder rāmarādja); çiwasabhāgrēha, R. 23 Z. 4, 24 (dēwagrēha); mpu çiwamūrtti, eigenn. v. d. schrijver v. d. Tatwadnjana of Nw.; çiwasmarana, aanh. onder nijama, v. e. boeteling, Sum. Z. 13, 1 (mangidēp katuturan bhātara çiwa); çiwalingga, Wtb. III 17 b. enz.; L. Z. 57, 2; suwarinaçiwalingga, sisirat mas, Z. 37, 6 Z. 5; çiwawēsma, Ar. Z. 3, 5; çiwamaṅdala, aanh. onder pundung; çiwaruta, s. (*jakhals-geluid*), v. 't onheilspellend geluid v. honden, Adip. 74; çiwapatra, *ksurikā, *asipattra, *katri (çastri?), trēkas, Wir. 5; Ud. 134 (vgl. jav.); tjoll çiwapatra, W. Z. 23, 7 (pēdang triçula); çiwarātri en çiwarādjanī (L. Z. 53, 3 Z. 35, 1; z. sēwalatri); çiwapaksa, Z. Wt. 25 o., vlgd.; çiwadwāra naast bunbunan; siwakrana, Bngl., swamba; vgl. çiwopakarāta; jèn pēdjaha ring pajuddhan rakwatan wun makāratha dinungkap makadya wus wruh ing atjintyanirbhana çiwalaghna, Ww. Z. 2, 40 (b.: jan p. i. rana sudhira ndatan wun mahārāta d. makadya w. i. a. n. çiwabhagana); tan bhakti maçiwa, *analpakaguru; prasangga maçiwa, *analpakāguru, parama.

ꦱꦶꦮꦶ, karēpira tumurun sangka ring kuia, aptyasisiwēng ēndjing, astu tininghalau, sang nātha smaraseṇa, Spt. Z. 5, 28; pakaran-

mwiki, kaja asisiwa, tan anggungunung kunapa, ald. 9 (in pl. v. asisiwo?).

ꦱꦶꦮꦶ, s., eigenn. zoon v. Uçinara bij Madhawī, Ud. 68, Adip. 60, vgl. onder prardana.

2°, z. aanh. onder nala.

ꦱꦶꦮꦶ, s. (sēwi), Gh. Z. 29 7; H. Z. 51, 5 (bis); siwi², Z. 29, 11 (ngapèt kasor); dēning pēt siwi, Z. 19, 9 (olib ngimpé asib, olihing pamrih kasih, antuké inalap kasor); bhātara masiwi, Çiwa (vgl. onder hulun), Sm. Z. 12 4, sumiwi, R. 17 Z. 7, 2 (ugaṅṅa ring, njungdjung); maniwi, R. inl. 18 (miñdjakin); aniwi, Sut. Z. 52, 6 (andasih), aanh. onder duškara (njēwakèn); jogja rasikā siniwi sitā, v. Rāma, R. 1 Z. 1, 59 (wēnang punika i swaminé sang s.); aniwi, W. Z. 35, 3 (makaswami); siniwi, T. Z. 1, 1 en 13 (sinungsung); siniwinikang rāksasa, R. 23 Z. 3, 4 (sungsunga baān dētyané, sinawita dēnikang kalana; siniwi, aanh. onder adji (maguru laki), aanh. onder wilut (kapañdjakin), onder bhina (kasungsung); siniwisiwi, R. 23 Z. 12, 8 (kaālap kasorin, kakasih²in); aniwi sūra v. e. vrouw, Br. Z. 15, 5; siniwi, R. fr. b. 1 (swami saepe); *regeeren* v. e. vorst, Adip. 4, 39, aanh. onder pandak, v. haar gemaal, R. 4 Z. 1, 59; aringku ja siwinta, 2 Z. 1, 13 (ja sungsung tjai, s. i. dēwa); siwinkwi sapta djanmāntara, 10 Z. 4, 2 (sungsung tityang jadin ping pitu ndadi); tan jogja siwin, v. slecht zich gedragende lieden, tut. 43; jogja siwin, R.

21 Z. 21, 6 (sědžng sawita); slwinön ing hhâmi, T. Z. 4, 13 (parěka ban djagaté); *11; sapaniwjan, W. Z. 34, 3 (sinangjoga, saprya, kapatěmang).

*II., *jav., pjanak, Hadji D. 31; vgl. onder sěwě'.

სიჯო, R. 23 Z. 19, 36; sisiwo, Wth. 11 o.; Dpt. 21 b. (vgl. jav. en sund. sisiwo); masiwo, R. 5 Z. 6, 7 (matjanda); 7 Z. 2, 6; Ar. Z. 52, 6; B. Z. 28, 14 (magupjan); Sut. Z. 9, 2; açtwaçtwo, R. 23 Z. 12, 9 (matjatjandajan, matjanda); masiwo², aanh. onder utsawa (vert. v. narmma); kaja asi-siwo ta, *gekscheren, spelen*, niet ernstig strijden, Mal. 173; ring rangkang mañinika sang rwa janpasiwo, B. Z. 28, 14 (r. jaça hira ditu sang kalih ika magupjan, hana ring bali manik punika sang k. ja ngrawos).

სუა of suha vóór de nm. v. Katala, R. m. (R. K., rěši, biksa, surja; z. de mal. naam onder kantala),

სუა, uitspr. v. sěwě', angsaka masuwě, *açoka pādapa.

სუა, aanh. onder kuměl.

სუა, jav. (*suwé en sowé), h. v. maklo; sowěnya, W. Z. 7, 5 (maklonjané); tan asuwé, W. Z. 6, 8 (nora saranta); masowé, *anghél, Br. Z. 24, 3; tan asuwé, *bhāwişyati; jan masuwé tulung nrěpati, B. Z. 80, 5 (jav. kodět sang prabhu nungin, jan saranta patulung sang natha); *nda tan suwajananta, *stel het niet uit* enz., B. Z. 41, 5 (da saranta i ratu;

sampun i dēwa njarantajang); tan sowa-jana, R. Z. 38, 35 (sampun njarantajang, nora awèt); kaswèn, *alal, *tangèh, *na eenigen tijd, vervolgens* bij verhalen; hajwa kasuwèn, v. een aangifte *dat het niet te laat geschiede*, Pg. (da kasarantan); bas kasuwèn, *kalalah; dèning kèto kaswèn, suba karwan glahé ni dangin; *sosowèn, Kam. 23 o.

ჩიუა, s., çiwa-priester, R. 4 Z. 1, 65 (putus ing siwa, çiwa); çèwa sogata, Adig. 32 b. (bis); çèwa boddha, Sut. Z. 109, 4 (sang sèwa sogata; vgl. onder sogata); kaçalwanika çalwa sang sungana tasyan angalapa kalâgjan utama, Ar. Z. 30, 2, vgl. onder kuti.

சுவா I., sèwá, aanh. onder çùdra; njèwa bakti, apti asèwa haju, zegt de ondankbare goudsmid tot den brahmaan, die hem uit de put haalde, T. Z. 3, 61; awèh sèwa of mawèh sèwa, *audientie geven* v. e. vorst, Utt. 63, T. Z. 3, 69; T. b. Z. 2, 39 (vgl. onder sèwaka en sèba); anadaha sèwa, B. Z. 48, 4 (manunas ngawula, m. nuun pada, m. itja mangadjap); anèwa, *voor den vorst verschijnen*, nangkil, aanh. onder luwar en lèbar; tan jogja sèwan, B. Z. 79, 19 (nora njandang sawakèn, sing ada nj. sung-sung); pasèwan, *pangastrjanan.

II., mal., njèwa praü, nj. krèta enz. (zeer nieuw woord, z. djatah en lèt); sèwa dukang, *sekere visch?*, Ar. Pr. 15 m.

சுவா, s., masèwá, *manangkil; z. sèwa I en aanh. onder pa.

ᯀᯃᯂᯃ, z. onder iwu; *nāga sēwu*, naam v. e. draak uit 1000 draken door Kasyapa tot een gemaakt, Tjt. 70.

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ, z. onder suwé.

ᯂᯃᯂᯃ I., jav., aanh. onder dusin; *masawasawah*, aanh. onder usu (vert. v. *kraśaka*); *djura sawah*, v. aanh. onder mala; *njawah njanjad* v. d. andungan.

II., in pl. v. *çawa*, Djp. telkens, aanh. onder *krékëtan*.

ᯂᯃᯂᯃ I., spr. uit *suwah*, een kam (suri, lamp. *suwal*; z. *sërit* en *pëtöt*); *bungut suwah* of b. *suwah* en b. *kikian*, nm. v. e. komische figuur, die met vele tanden wordt voorgesteld als gelijk een kam; ook *pëngakan wajah* en i *undur²an*; dezen laatsten naam draagt hij, omdat hij achter de woorden een surang uitspreekt b. v. *ulidjar* in pl. v. *ulidja*; ook *tjakpyah* (z. *salodara*); z. *rarut*; *ratu masuwah*, War. b. 119; *kasuwahin*, *sinurujan.

II., verk. spelling v. *sowah*.

*III., s. (swar), *langit, W. Z. 13, 4 (*akasa*, *wyat*), z. *bhûrbhuwahswah*.

IV., *suwahan*, soms naast *sikut*; *umasuwahan*, vgl. Pan. Br. 120?

ᯂᯃᯂᯃᯂᯃ I., *sëwë*; *kna rāgāsëwëh kapti*, Mal. 261 m.; *asëwëh smara* v. verliefde vrouwen, Nw. Z. 1, 45.

II., *versadigd* door bloed, Tjt. 82; *sinwëhan boga bhodjana*, 211, *warëg*, Tj. (sund. *seubeuh*).

ᯂᯃᯂᯃᯂᯃ, vgl. jav., *ran elkaâr verwijderd* door verbittering op elkaâr, *verkoerd?*, Kid. Sund. Z. 1, 15, *rëmpu.

II., in pl. v. *Çiwa*, Nw.; *siwamurtti*, nm. v. d. plaats, waar zich de *amrëtañdjiwani* bevindt zie ald.; *siwah pada*, ald.

ᯂᯃᯂᯃᯂᯃ, *siwuhön*, mèh *kamërangën*, z. onder *bindar*, als substant.; W. Z. 30, 1 (*kamërangën*, *kingkiug*, *sëbët*, *prijatin*), *mërang*. K.; *lëk siwuhön*, Br. Z. 20, 25 (*mlangëk lumé*, *këpuhan*), W. Z. 34, 4 (*ibuk*, *prijati*, *dahat ibuk*); *awarëna siwuhön*, L. Z. 3, 9 (*lwir karusakan*; *jav. *siwuh*, *susah*).

ᯂᯃᯂᯃᯂᯃ I., *suwah²*, nm. v. e. vogel, Kid. 115.

II.; z. onder ᯂᯃᯂᯃ

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ, z. onder *uwah*.

ᯂᯃᯂᯃᯂᯃ, s., *gemalin* v. Agni, Ud. 58, 67; *sang swähâ*, *tinarimäkën i sang hjang agni*, *mataugnyan swähâ mantra mapakëna ri sang hjang agni*, *ar pinakanak* (lees *pânak*) *sang pâwaka*, *sang pawamâna*, *sang çutji*, *ndya hingan i katiga*, *nihan ikang tédja mungguh ri prëthiwi*, *ja pâwaka ngaranya*, *ikang tédja mungwing apah*, *ja pawamâna ngaranya*, *ikang tédja pinakatédja sang hjang Aditya*, *ja çutji ngaranya*, *ikang pawamânâgni*, *ja ta makânak kajwawâhana*, *ja ta pinakâpujning watëk dëwata*, *ikang çutji*, *ja ta makânak hajwawâhana*, *ja ta pinakâpujning pitrëloka*, *ikang pâwaka*, *makânak saharaksyâgni*, *ja ta pinakâpujning daitya dâna*, *nihan ta mataugnyan tiga pratyëkanikang agni*, Ag.;

angrök swähä, Adip. 119 b.; B. 't slot; Br. 't slot.

ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ, *tlung swahan, drie soorten?* (tlung sanak).

ꦱꦸꦭꦸꦭꦏꦶꦭ, z. aanh. onder lasti.

ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ, *stuipe* bij kleine kinderen, die reeds gespend zijn (vgl. mal.); z. sarab en tiwang; sawan pñju, sawan lutung (vgl. ngadj. sabanèn); sawan jéh, zeker klein gevleugeld insekt als een spin met lange pooten, dat zich op de oppervlakte v. water ophoudt, en steeds in op-en-neergaande beweging is, jav. a ng-gang²; 2 à 3 dezer diertjes in de tuwak zoude iemand zoo dronken maken, dat hij alles tot vrouw wil gebruiken; sawan udjan, *tjèh luput, Sm. Z. 21, 6; zekere watervogel v. insekten levende; roodbruin v. d. grootte v. e. kleine kip; zoude bij regen alleen geluid geven.

ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ of sēsawèn, *sawi, eenige bossen bladeren of buluh of papah mēdag-ing lalang, als kenteeken opgehangen, zooals die, welke men aan weerszijden v. e. poort hangt, om te kennen te geven, dat in 't dorp eene besmettelijke ziekte heerscht, of die bij 't njēpi, aan weerskanten v. d. verboden weg aan een touw worden opgehangen, ter waarschuwing, dat men niet verder mag gaan; ook vóór den inggang v. iemand, die gepaïngd is, aan e. staak op een pas beplant stuk grond om 't grazen v. 't vee daarop te voorkomen; op de sawah v. iemand, die geen pēngampēl of pēturunan pangusa baän (di puran hēdugul tjarik) wil betalen; aan

menschen bij epidemie 't zij wit lijnwaad als hoofddoek, dorens, lalang, een pipis kotji aan 't oor; tantjébin sawèn, Dj. Pr. 2 b., vgl. aanh. onder pañtjër.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦏꦶꦭ, sumawon, jav. (sumawana of sumawona), Was. 18 o., 23 b., smalih?, Mal. 114 b., 116 m., *daarentegen?*, Hadji D. 42; kang kēstning hati sumawon tulusanira jan ahatētōmu hawawarangan ring sang nathèng kling, en verder om tot schoonzoon den vorst v. Madjapahit te hebben, Kid. Sund. Z. 1, 41 (vgl. sund.).

ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ, bot swan, Sum. Z. 48, 2.

ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ I., katjang (Tjēmpaga) II., z. suhan.

III., asuwan, v. e. karwei, z. swahan.

ꦱꦸꦱꦸꦭꦏꦶꦭ, suwunan, z. onder langit?

ꦱꦸꦭꦸꦭꦏꦶꦭ, ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ vaak gespeld, *monding* v. e. rivier in zee, *pasisi, z. onder subandar (alf. sosan, rivier; z. mwara); ook als h. pasowan, Mal. 30 (mal. ديس فاسوان), eigenn. v. e. bergdorp?, Pandji Sēmirang 286); tumurun anudju suwan, Stn. 76 (ar. schrift); jata ngadög anilèki, ing pinggir sagara ika, null(h) pinulang awaké, sirahé tibèng pangkalan, ing paswan (pasyan) lōngkapura, sukuné tiba ring gunung ing paswané maljawan (paswan maliawan), Kwrs., Z. 9.

ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ, s., z. aanh. onder mahāwira, en gomēda.

ꦱꦸꦭꦏꦶꦭ I., s., saswana, *uni; anūt saswana ning kakung, T. Z. 1, 22 (salaksana); sawanamerkita, ald. 9 (panarka); vgl. swanah.

II., swanapatra z. sèwanapatra.

സ്വാപാത്ര, s., Ar. Z. 50, 2, B. Z. 47, 1 (asu, tjitjing), aanh. onder tjari; vgl. sona; çwānapati, T. Z. 1, 62; kèn çwānapati, T. Z. 2, 27 (kèn patih sambada, ald. 28).

സ്വപാത്ര en swanapatra z. onder suwala.

സ്വധീനി, nm. v. e. der 7 widhyadari's, die Ardjuna trachten te verleiden, Kuntij.; Nw. suhini, een der 8, die het Bhīma als kluizenaar moesten doen.

സുധപാത്ര I., s., sumèwanèng prabhu, T. Z. 1, 36 (masèwaka ring tjokorda).

II., sèwanapatra, z. onder suwalapatra en palupi.

സ്വപാത്ര, s., *wuwus, L. Z. 1, 30, swara, Anj. Z. 19, 6; Z. 26, 2, *sambhat, Lamb. Z. 11, 2; z. saswana.

സ്വീകി (ligasana), *belasting* in geld op de sawah's, die zelfs, als de padi mislukt, moet betaald worden (winih atēnab satu); z. padjēg en dēgdēg.

സ്വീക (sun ika?), B. Z. 55, 7 (tiyang ika).

സ്വപാത്ര, z. onder suwanda.

സുധപാത്ര of çriwanda, eigenn., z. onder dèwāntaka.

സ്വപാത്ര, amanahakēn hrū bhudja rwāsūwānda (?), Hw. Z. 40, 3.

സ്വപാത്ര of suwandha, eigenn. patih v. Ardjuna sahasrabāhu, Ar. Z. 22, 3 en vlgd., T. Z. 1, 41, alwaar op hem toegespeeld wordt als op iemand, die de bevelen v. zijn

vorst niet eerst afwachte (z. onder uddhawa), swanda, Rw. Z. 9, 20; vgl. onder tjitraratha.

സ്വപാത്ര, eigenn. v. e. held door Dèwi Sodja verslagen, Amd.

സ്വപാത്ര, balin. benam. v. d. kawi-versm., die in 't s. indrawangsa (— — — — — — — — — —) heet; vgl. onder wangçasthā; z. W. Z. 13, z. upadjāti.

സ്വപാത്ര, matjan, Tjt., als nm. v. e. tijgerin, die Sutasoma opat, Tjt. 236; bhagawān suwanik, v. e. boete doenden tijger, ald. 227.

സ്വപാത്ര, z. onder wandagni.

സ്വപാത്ര, in pl. v. çoñita (vgl. patawala in pl. v. patola); Sm. Z. 27, 7 (rudira; *jav., *sweet*), bij 't opgeven v. e. datum, rāh (slot v. d. Wit); gom v. e. boom, Krws. (vgl. gētih); odot çwanita, katirah, Nw. 2°, 't *semen* v. d. vrouw, aanh. onder çukra.

സ്വപാത്ര, swantahankwalinga, *hetzij mij vergund het te zeggen?* Utt. 42; swantahana, *misschien?*, 65, Bh. 18, 19, 20, 28, 81, 91; Ud. 29; swantahangkwinganta, *worde geluisterd door U naar wat ik te zeggen heb*, Ud. 94.

സ്വപാത്ര, eigenn. v. d. prins, die Sèwanggara uit ergernis doodde, omdat hij meende hem op een leugen betrapte te hebben, Kam.

സ്വപാത്ര, L. Z. 37, 1.

സ്വപാത്ര, aku mantukèng swanagara, B. Z. 84, 1.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, s. (swètjtjhà), *goedgunstig, behagen* *scheppende* in iets of iemand v. e. voorn. pers., *sambèga; K A. kwètja??; swètja bli muputang, *sihta tulusa; swètjanèn, *sambègân; swètjanin; *tasyasih; swètjaning hati, T. Z. 1, 33 (sing mangdé lijang kajuné); manunas kaswètjain, *amin-ta sanmata; swètjapura, de naam v. Klungkung in de geschriften en eigentl. vertaling v. Gèlgèl.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, s. (swatjtjha), *kilating sandjateṅg* *djurit*, kadi lintang anèng wjat, tatkala swatja mangko, wulan srèngèngé tanana, kalap dèning amala, mèdal sangka ring gadèku, patèmon juda prakasa, Am. ep. (h. H., kilat sandjatarja sapèrti bintang di langit kètika tjuwatja bulan bèrkèlam; zoodat hier tjuwatja misschien te lezen is, daar Am. wel een vertaling v. h. H. zal zijn) (mal. tjuwatja, bat. puwasa en tjuwatja; *tèrwatja dènya ningali, R. K. 95).

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, z. swètjtjha.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, s. (swatjtjhanda); anaku si dèwabrata llhàtah lwiraul patiniki dlàha, wèṅang amègènga hurip, jan hana gantanikang prànàharèp lunghà, wèṅanga umang-sila hurip, jan hana ittjhanya (nyu) matya, kalinganya, sang hjang swatjtjhandamarana kèmitanya (nyu) dèngku, ikà tânugrahanl bapangku mangkana, ja tikà nimittaning-hulun wèṅang sakàma², ri tókàni(ng) patinya, Bh. 87 (vgl. 't origin. 5674); sang hjang adji swatjtjhandamarana, adji wèṅang pang-

hrèt hurip mawang pamang-sila karañaning ènggal paratra, Adip. 66; Krws. 9, adji çotjanda; wruhanta kami makamanggala dasarikang prèthiwi makapanggantungan sang hjang àkàça, manghrèt huriping sadjagat kalinganyèki makangga swatjandamrana, T. b. 4, 332.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, z. onder nitjara.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, s., B. Z. 23, 5 (manah, tlèng ning manah, dané).

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, h. v. saru (vgl. jav. kasawur en mal. saboer); z. samèr.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, sawiran, sèntiran; njawir, versch. vrouwen als bijzit gebruiken; tumuli luwas sèrèg sawir (l.: sarwi)nya ngalap dañ, sambil?

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, sas., sambèh (jav.; bat. sabun, tag. salog, mal. tabur, ngadj. tabor en tawur in manawuran, vgl. onder taur); sawuran (b.: sahurán), B. Z. 42, 5 (masliwèran, mèdran); kasawur olihnya makwèh, *inurá kasamburat; anawurakèn, R. 22 Z. 4, 21 (mangètisang, nibakang); z. saür III.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, of suwar, aanh. onder çantika; maswar, *kumènjari; mèswaran, *kumdap.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, z. onder sibuh.

ᮊᮥᮒᮥᮒᮥᮒ, rand (sèbèh meer bekend) om 't mondstuk v. e. suling, bestaande uit e. lontar-bladstrook, om 't verspreiden v. den wind te beletten (tjanga anghihan); bij de èmbò²an (in 't oosten, èmprèt²an) v. busung, om 't geluid ver te doen klinken; Tabanan, blougsong; K. A. waar ook pandan-

bladeren er voor gebezigd worden, tjongé² (vgl. dēmēnan, tjrorot 2° en trēmpèng; *lijst* v. e. zonneglas; Smbr. wēwēr; *band* van ron. in een tjapil om het achterhoofd gestagen om 't afvallen te verhoeden, te Kl. ook in pl. v. sēngkuluug.

ꦱꦶꦮꦶ I., spr. suwir; vgl. onder sijung); masuwir, *fluiten* (vgl. bat. suwil, lamp. siwil, vgl. onder sijung); vgl. sruwit en suwit.

II., z. onder gontèng.

ꦱꦶꦱꦸ, z. onder sibuh.

ꦱꦶꦱꦸ, masuwur, *sich verspreiden* v. e. bericht, Ww. b. Z. 1, 63 (jav. misuwur?).

ꦱꦶꦱꦸ, s., nisāda, T. Z. 5, 23 (djuru boros), Z. 3, 56 en 57, Z. 2, 38, çawari, *nisāda, *pāpaka), Z. 4, 50, 11; *tuhaburu, R. 17 Z. 5, 10 (djuru groh, mrēgēwub), K. 19 m.; vgl. sabari en *sawara.

ꦱꦶꦱꦸ, sawara tawwan, *een bijenjager?*, in pl. v. çawara, Br. Z. 13, 55 (i djuru boros njawan) Sm.; sawara tha (lees tawwan), wwang amisaja madhu; sing tēka pinupuh papèk kadi sawara tawwan angunduh dwirēpa, Tjt. 213 en mal. sawararang.

ꦱꦶꦱꦸ I., s. (çawari, *boschbewoonster*), bedoeld çrawaṅā, R. 5 Z. 5, 35 en 41 (kinari, ook als eigenn. in sommige vertalingen); sarwaribrati, 21 (jav. suwari-brangti als e. vogel, wegens swari, beschreven, jav. R. bl. 99, 105).

II., z. onder çawara en sabari.

ꦱꦶꦱꦸ in pl. v. içwara, Sut. Z. 56, 2 (çiwa), in eigenn. als laatste bestanddeel met swāmi en prija gelijkgesteld.

ꦱꦶꦱꦸ, s., W. Z. 14, 7 (nada, wuwus), h. v. munji, *hūng; swarawjañdjana, s., *klinker en medeklinker*, titel v. e. boek over de klinkers, hunne indeeling, de spelling ('t hds. door mij geraadpleegd was vol lacunes, de tālawja, murdhanya b. v. zijn er wel in vermeld, maar niet de osthya en de djihwāmuliya), Sm. Z. 1, 9; Mal. 229; swarawjañdjana, aanb. onder sondol; swarawjañdjana patēmwan, War. (ꦱ kinabhaktyan siddha kārjja tan wjapèksa; ꦱ wighna kārjja wiroda wjawahāra; ꦱ wani lābha dhimān subhagan; ꦱ waçitwa sugih tuṣli siddhakārjja; ꦱ sugih siddhakārjja, sobhāgja swāna dirgbājuṣa; ꦱ tan pinituhu, tan siddhakārjja, pañdita; ꦱ suka kinasihān dèning kadang mitra, mwan bhaṭāra; ꦱ hingsakarmma ring swadjana paradjana; ꦱ widjajakarmma lābha; ꦱ kārjja sampat, lābha; ꦱ adi sang bahumitra; ꦱ bahuroga lara; ꦱ utsāha çatru kalaha; ꦱ siddhakārjja saprajodjana; ꦱ awadjiklari; ꦱ prabhāwa wiwāha kārjja labha; ꦱ sugih niroga dñjā sādhu; ꦱ dukka tan siddhakārjja; ꦱ sugih siddhakārjja bahumitra; ꦱ nirwjadhi sugi pūdjā siddha; ꦱ kingkong dukka tan siddhakārjja; ꦱ siddhakārjja pūdjān dé sang sugih; ꦱ siddhakārjja nirwjadhi dhana lābha; ꦱ çotra karūna ring swadjana wandhawa; ꦱ lābha dharmma swasta sādhu; ꦱ bhaja

duhka rogawátja došanya; 𑄗 duhka tjittár-
djdjana; 𑄗 sarwwa dhana lábba; 𑄗 siddha
kárja sugih sukatjitta; 𑄗 arogja lábba sugih;
𑄗 waçitwa suka lábba siddhakárja; 𑄗 duhka
dréwja duhkatjitta; 𑄗 duhka, kiñtjit siddha-
kárja; 𑄗 sugih djnana dána pùña; 𑄗 tan
siddhakárja; 𑄗 duhka kabala; 𑄗 duhkatjitta
sangsára; 𑄗 bahudhana arogja; 𑄗 duhkatjitta
tan siddhakárja; 𑄗 buk hati sangpùrna; 𑄗
prapañtja buddhi rogapidita, kabala ta(n)
siddhakárja; 𑄗 dharmma pramudita sugih,
siddhakárja; 𑄗 wjakulatjitta rogapidita, ka-
laha tan siddhakárja; 𑄗 labdhakarmma suka
bahumitra siddhakárja; 𑄗 harobara roga, çoka
wadwá²; 𑄗 sukatjitta māmās kinabhaktyan;
𑄗 pramuditatjitta siddhakárja; 𑄗 dharmma
subhāgja prijadarççana sugih; 𑄗 duhka pùr-
wwa mitra siddhakárja; iti swara wjañ-
djana patēmwan nāma patutaning wwang,
kajatnakna ja matuduh aláhaju; paswara
of titiswara, *edict* v. d. vorst bebelzende
wettelijke bepalingen en aanvangende met de
woorden wuh titiswarané ida anaké agung
(b. v. ida i gusti bagus K. A.) ring ka-
la sawawēngkoné kabèh paswaran sang
prabhū manuné, *sá d j n á sang m ā n u;

2*, en sowara, maswarain, voor zijn onder-
danen *edicten maken* v. e. vorst, Pasw. 60
(jav. sawara, R. 23), Mal. 145, 146; wus
sinowarēng mantri, T. Z. 5, 77 (kaswara-
jang ring mañtja, sampun kabjakta
ring m.); anowarakēn, *algemeen* iets bekend
maken aan zijn onderdanen, Smw. Z. 2, 5,

aanh. onder wadha; swarapandaki, z. onder
çurpa.

𑄗, z. onder sori.

II.?, jan mèh tèkāning patinta, ja ta su-
dukēnēng çwari, sagēngi pāpanta narakanta
kagēmpung dēning çwari, Nt.

𑄗 I, de casuaris?, R. 7 Z. 16, 1 (bug.
suwari); vgl. sawari.

II., en çwari, z. onder sari.

𑄗, su + wēra (vgl. de beteekenissen
v. lēga in 't jav. en bal.), *suka, *magi-
rang, *māsih, *itjtjhā; liwat swēra,
*saharsa.

𑄗, s., v. e. plaats, werwaarts men
na 't gevecht terugkeert, Bh. 59; çiwirājatana,
54, maar later kuñājatana.

𑄗, z. onder swēra.

𑄗, s. (sauwira), onder de bond-
genooten der Korawa's, Bh. 52.

𑄗, s., z. onder manu en sandijnā.

𑄗, z. onder sapani en manu.

𑄗, swarīnatjūda, s., ajam, Tjt.

𑄗, s., Br. Z. 9, 10 (hēma, sutédja,
lěwih ing gaba); als geldswaarde meestal
verkort door su uitgedrukt in de Wtb. (vgl.
onder mas en tahl); suwarīnabhumi, B.
Z. 28, 26 (natar kañtjana, palēmahan
sutédja); suwarīnakundikapātra, Wir. 66;
suwarīnawarīna, eigenn. v. e. bij de Noordelijke
Buddhisten bekende vorst; deze naam ge-
vonden op een basrelief v. d. Borobudur
(Not. Bat. Gen XXIV. bl. 28).

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸, aanh. onder tjampa.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸, si suwarini, eigenn., B. Z. 89, 6 en 8 (ni s., i mas).

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, hiraṅyākṣa?; hana ta gunung ri sandingnya, rwa ngaranya, syām-bikēja, si sumana ngaranya, ngkāna tikang dēwatan patyāni ikang daltya si suwarināk-ṣa lawān syoga djlīnuta (?) nguçana, Brh. 86.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, suwarīnakāra, als eigenn. v. d. ondankbaren goudsmid, T. Z. 3, 6 (T. b., wēnuka), K. 7 b.; vgl. hēmangkara.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, s., aanh. onder nindita (çiwāstuti).

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, s., z. onder manu.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, sas., masa; suwaraç ku bani, hoe zou ik durven.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, sampuning çiwārdana nēhēr aprajogasandhi, Ww. Z. 2, 61 (çiwāradhana?).

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, sut. Z. 18, 7 (kabjaktāb), v. gevolg. Z. 70, 8, (lumung).

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, samrāt ngaraning bhurloka, ikang ākāça wirāt ngaranikā, ikang swarga swarāt ngaranika, Brh. 72, aanh. onder samrāt.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸, s. (swārtha), T. Z. 13, 14 en 15, Z. 2, 26, aanh. onder kuṅdāgni; tan swartha kēwala, aanh. onder jama.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, pan tan langgēng punang swar-taka lwir mājānēng siluman waluj atēmahan niskala, matangnyan dé sang wēruh „tan aptya sira jan pasang-sarggakēna ring mū-dha durdjana soninya duṣkrēti pāpakarma

linakon sahitya manasi para hingsaka ku-tilēng sādhu, T. Z. 2, 23, b en 24 a (T. b. Z. 8, 18, hajwa ta masangsargga ring nītja mlētja, sang sudjana djuga tau ljan makakanti, gumawēng sudharmmi satata tanpanginakinak rahiṅa wēngi ginunggung dēn karasēng tjitta tan bananing açarira).

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸, s., eigenn. aanh. onder kuça.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, aanh. onder tatapan.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, s., aanh. onder saptāgni.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, z. onder çiwira.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸, s., B. Z. 1, 17 (kēndran, sadyuh), Z. 37, 32 (kabjangan); swarganta, Br. Z. 12, 19 (runggūn i dēwané); tan-pangungsi kaswargan, v. e. weduwe, die haren man niet in den dood volgt, Mal. Z. 3, 78; swargga hjang agni, T. Z. 4, 56 (djēron sāngjang siwa uginé); swarggapasarga z. onder apasarga; z. swargan; wināhan pūdjā swarggamaja sakatēn wastu tinēkan, Br. Z. 36, 2 (upakara kasukan sakala, wēda swargga niskala).

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, *swarga, *tridaçā-laja, kēndran.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, aanh. onder hēnēng.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, aanh. onder waçaka.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀲𑀸𑀲𑀸, s., nm. v. d. laatste parwva v. 't Māhābhārata (vgl. Juynboll's 3 boeken van 't Māhābhārata bl. 26 en vlgd.), uit de aanh. onder tjuriga en idup kan men zien, dat de taal zeer modern is; vgl. ook de aanh. onder prakrēti, saraswati.

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱꦱ, s., daiwata (b.: swarggâsana).

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱꦱ, s., swarggastha lâlana muwâh sira wisnudjâti, v. Krêšna, Hw. Z. 82, 9.

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ, s., R. 6 Z. 6, 2 (sêda).

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ, verb. v. salwiring.

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ, z. onder çawa 2°.

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ I., sumawak, aanh. onder mang-mang (mangamé, de naam v. haren gesneuvelden man, Br. Z. 44, 13 (mandulamé manjabat, maugawèh); sang sumawak, Anj. Z. 30, 2 (sumiwi; jav. sumawab), v. d. goden 2 strijders, Br. Z. 51, 8 (sumambé), haren dooden man, Sm. Z. 22, 18 (ndulamé, maugawé); sumawak ri, iemand roepen om hem te bestrijden, Ar. Z. 48, 15 (vgl. sawang); anawak² sang swâmi v. e. bêla, Kid. Sund. Z. 3, 22; anawak ing prija, ald. 28; manawak v. d. klik², vert. v. B. Z. 39, 10; anawak rêm v. d. tjataka; Z. 18, 16?; *manawak² tawang, L. Z. 17, 8 (mangadjap² lanana), *mulat lumênghé; lwir kalangkja midrèng tawang, inarat (of ginarat?); panasning rawi, anangis angëntakéntak tan pégat anawak riris, ri pantarèng asudji, angadjap titisning djawuh, ndâ tanparawat warsa, turun mangdé tisning budi, waü mètu inambêt (inabêt?) ing baju badjra, tan wun pödjah kapanasan, tan antuk titisning wrësti, alafanganti djalada, apan kinundahèng (?) rawi, nangis angaslihasih, tan pégat angadjap mëndung, tan wun pödjah angèpon, jan tan sih hjang satjipati, sakèng

luür prapta angudani mrëta, fr.; vgl. een der aanh. onder tjataka; njawak, Sm. Z. 8, 19 (ndulamé); Z. 23, 4; sumantri sinawak-sawak kinon aprajagati, R. L. Z. 1, 73; sinawakira, Z. 23, 4 (dulamèn ida, inamèn ida); panawak, *sambat², Hw. Z. 23, 7, vgl. onder tawang.

II., vreemd v. e. persoon, die ons onbekend is; anak sawak²an, een andere (die het weet, zou zeggen, dat hij niet blind was).

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ, tka buka sitsit sawék bangkèné, *kadi sinèséb çata çirîna tang çawa.

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ, sinwakèng alang² v. vuur, R. L. Z. 1, 83; sinwakning agni, aanh. onder atawi; sinwaking kuda, Z. 11, 82; kandjur (?) wangining sarwa sari sinwaking kumbang, Ww. b. Z. 3, 200.

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ, z. onder sija; siwaq olas, sijangolas.

ꦱꦸꦁꦒꦒꦱꦱ, *blah, B. Z. 90, 12, R. 7 Z. 3, 4 (bëntar, bêngès), 3 Z. 1, 8 (sibak), Sm. Z. 21, 7 (éngkag); B. Z. 18, 7 (sijag, sibak); bujar siwak, *bëntar sajat; simiwak v. e. cocosnoot, z. onder bëntjah; kaja siuwak karinasula angapi, Kid. Sund. Z. 2, 70 (kaja di suwèk kupingé, proza Dw. 40; vgl. onder sèbit); siwakan, afgedamde plaats om visch te vangen; angurugi siwakan, Wtb. (vgl. jav., waar ook suwakan); wwang sasiwak, aanh. onder rasët I, Wtb. II 14; wong anawu siwakan ing wèngi, doša pati dènira sang amawa bhûmi, Wtb.; kaju mawwah tibà ring kubwaning lèn, kâlapa dèning

www.libtool.com.cn

kang adrĕwĕ kubwan, isining siwakan, nga., Wtb. onder bl. 74.

ꦩꦶꦁꦠꦺꦤ꧀, masiwok, *agupjan.

ꦱꦸꦫꦏꦏꦺꦤ꧀, *surak, wat men den voor zich staanden vijand toeroept als uitdaging; **mĕsuwak**, **mĕsĕsuwak** v. strijdvaardigen; **njuwak**², B. U. 408; **njuwakin**, iemand *verwijten doen* over zijn onbeschaamdheid in 't vragen of zijn onhandigheid in 't vragen, *hard aanspreken*; **njuwakang** v. iemand, die visch gevangen heeft (*ngalokang*), Tjp. Z. 2, 14; Z. 1, 18.

II., **suwakan**, **siwakan**, andhu (?), udapana (?beiden zijn gissingen, want wat er in den text staat, geeft geen zin); **suwaka sadjĕng**, O.

ꦱꦸꦮꦏꦏꦺꦤ꧀ (?), **sinuwĕk gulunĕ**, rah muñtjar tuhu umilir, Bs. bl.

ꦱꦸꦮꦏꦏꦺꦤ꧀ I., **suwuk lawang**, R. 7 Z. 3, 34 en 35 (panunggun kori, di samping kori, pangapit k.); **suwuk** (bal. eedf., suduklor, **suwuk kidul**, enz., O. Minto?, R. L. Z. 5, 2, O. bl.; **ri himbangikang giri woja makaranyĕnĕng luhur sama sinuwukan kalakanya maho mahĕning rinĕngga dĕning sarwwa sĕkar samĕnĕdĕng wikasat**, fr. A., vgl. R. L. Z. 5, 2.

II., z. suŭk.

ꦱꦸꦮꦏꦏꦺꦤ꧀, s., anak, rari.

ꦱꦸꦮꦏꦏꦺꦤ꧀, *sĕwaka; **mĕswaka**, vgl. nglĕmpana; **maswaka**, *bewijs geven* v. zijn bereidwilligheid, zooals hij, die een meisje geschaakt heeft, door bij den eigenaar iemand af te zenden, om hem te verbidden, zoo b. v. van den

vader v. den schaker bij den vader van de geschaakte vrouw (z. mlĕpĕh en tĕtĕgĕnĕn); **raris ipun mrangkat sarĕng tityang**, **wirĕh ipun sampun nahĕng dĕwĕkipun sampun bling**, ipun mamanan wjadin mati idup kni sarĕng tityang sanĕ sampun mlingĕr ipun, di sampunĕ ĕngkĕbang tityang polih tigang rahina, **raris rĕraman tityangĕ maswaka ring rĕraman i mukjadji** (de geschaakte), **anging tan wĕntĕn katampi**, br., vgl. plĕpĕh; **nora njandang sawakĕn**, *tan joga sĕwan; **njowakain**, een vrouw *bepraten* om iemand b. v. tot man te nemen; **njowakajang**, Pam. 6, aanh. onder sopena; **paswaka**, v. d. *schaker*; **pasowakan**, een middel om iemands v. e. vorst b. v., ook die v. e. vrouw, *genegeheid te winnen*, om klanten te lokken.

ꦱꦸꦮꦏꦏꦺꦤ꧀, s., z. onder pakĕh.

ꦱꦸꦮꦏꦏꦺꦤ꧀, s., z. onder usung.

ꦱꦸꦮꦏꦏꦺꦤ꧀, s., R. 7 Z. 5, 35 (mamarĕkan); aanh. onder ĕdra en taki²; **watĕk sĕwaka**, R. 2 Z. 7, 3 (kañtjan tangkilanĕ, kañtjan djuru tangkilĕ, sawatĕknĕ nja-wita); ***mawĕh sĕwaka**, *audiĕntie geven*, Adig. 57 m. (vgl. onder sĕwa I); **masĕwaka** v. iemand, die vergiffenis vraagt (z. swaka); **asĕwaka** v. ĕ. leerling bij den leermeester, Adip. 53; **masĕwaka**, *marĕk; **masĕwaka**, *sumĕwana; **manĕwaka**, z. onder sawita; **njĕwakĕn**; *aniwi; **sĕwakĕnja ban sang**, *sinĕwaning enz., B. Z. 25, 3; **panjĕwaka**, *panghawis, W. Z. 4, 3 (panjiwi); **sĕwakan**, aanh. onder mitra (sasorin); **kasĕwakan**,

panèwaka, W. Z. 13, 2 en 5 (nunas itja, mangaula, manawita).

ပိုင်ကံဂါ, s., *dwingen*, Wir. 28; *sterke begeerte?*, tut. 63 b. (z. sikara), Br. Z. 1, 8 (vgl. swi); auwikara ring, *bij iemand aandrigen* om een verhaal te doen, T. h. Z. 1, 94; sinwikâra, *gedwongen* om te huwen, T. Z. 5, 70; kunöng jan swikâra hjunya magurwa (v. d. sâmanya), diksa dé dang guru tuhum hajwa (d)hinudara sâmanya sangskârakëna, anbah(ba)ru djuga prajoganya, kaputâtjâraka (ka)saëngguhanya, tarilwa (lan milwa) sinangguh (sang) sâdhaka, ndâ tan ilwa çikhadhara, mwang tan panandanya çiwopakaraña, apa kari halaning dumiksa sâmanya djanma, ndyâ doşanya, jan umilwing sâdhaka, nyâpan tahanta kita; nihan wih halanya, japwan hana sira dang upâdhjâja dumiksa sâmanya djanma, angdoh (ang dé?) mahâpralajaning râd, mwang haruharauling pradjâ, jakti ta sira pahë'makëna dé sang para dang atjârjja (samudaja, mwang dang atjârjja) wrëddha pañdita, pinangën sang para dang upâdhjâja, pitâmaha, bhagawânta, dëjaning mahë'm kapwa malinggihëng sabhâ, amatjaha sang hjang çiwadharmma mwang sang hjang çiwacâsana, wëhën karëngwa dé sang sâdhaka(pañdita)samulha, anung donya ri tan hananing amanamananggawaja karmma mangkana, ri diwasanya mangkana tibâna ta pidana gurunya mwang çisyanya, dëjaning mamigraha gurunya, patitan dé sang sâdhaka kabëh alapana nâmadhëjanya ndug sangskâra, walujakëna nâmanya wâ-

laka, alapana krijanya mwang çiwopakarañanya huwus pyâ pinutjtjha, ujanta dé sang prabhu, bwangën tuñdungëna(ngana) marëng nûsântara, hajwa winëh mangantya ring bhûmi djawa, kumwa dëjaning mamutjtjha gurunya, kunëng çisyanya, bandhanën ring hwi walatung, bwangën dé sang prabhu marëng sâgara, mawawana plawa, præpta pwa jëng lod pë'kana ta grîwanya pasahakën mwang lawajanya, angganya mwang çirsanya tibâkën i tëlëugning pajonidhi, ndah(n) mangkana ta doşaning dwani (?) tinamatama diksita, tan rinakwa pamangguhnya pâpa dukka, hinganya(n) lalu tiwasning (sang) sâdhaka paksanipuna, tëhër sarangukir (a)patitan pwëka (volgt op de aanh. onder pingkër).

လိင်္ဂိကံဂါ, huwus adjadjar alungguh tapwan wanwa silih asih, çiniwikaraña dé sang pañdya brâhmaña matuha, sang amawa kuça pâçanggajâkën madëga ri sira kadi mëbbëdi sirân tau sâhâtëmwasilih asih, bij een huwelijk, Sum. Z. 111, 12.

ပွဲၼ်ႈယၼ်, s., paran swakrijañeki, *wat kan die stier mij opleveren*, T. Z. 1, 52; swakrija-mami, *mijn eigen werk of maaksel*, T. Z. 3, 68; tanana gunaning dharmma swakrija haju, *men heeft geen voordeel van deugdzaame werken*, want die naar de schrift leeft, wordt even goed als een slechtaard (met rampen bezocht), Z. 4, 11; vgl. swakarja.

ပွဲၼ်ႈယၼ်, vgl. swakrija; punapi swakârjja saking astinapura rañh kapradësa tani, tot een vorst hem vragende wat hij komt doen, Kid. Adip. b. Z. 2, 9.

සාපසා, eigenn., Mal. 7, met Tamasiik en Tañdjungpura onder de staten vermeld, Kid. Sund. Z. 1, 1.

සාප්පි, Bjw. (jav. sawēt), vert. v. joktra, Kutr. (Manu VIII 292), aanh. onder kalēwi; rēbah kuping sawēd gulu, aanh. onder wadha; z. samēd.

සාප්පි I., Bjw., *gebak* v. kladi of kēsēla prāu aan schijven gesneden en gekuskud, vervolgens met djuruh genuttigd (vgl. jav. sawit ēndog).

II., angrungu swara sawud^o kapjarsi, L. b. Z. 14 (awun²?).

සාප්පි, een voor tengevolge v. gērēt, een kleine wonde tengevolge v. bamboe, kras op goud door buluh verdwijnende door de pēnjanglingan; ook sowēd, *ragēt; vgl. bērēd.

සාපා, s. (swadhā), Ag. 5; kapwāpadāpinta kasih ri mahārādja prēthu tātan hana sinalahan pamintakasihura sowang^o, jathā matangnyan padāmēh sira kabēh, sang hjang pitara si(ra) rumuhun anēh, pinakasudangnira tang pirak, sang hjang jama pinakawuruk sang hjang antakāmēh (ontbreekt in h.), mētu tang swadhā pinakapēhan bhairi prēthiwi, matangnyan trēpti dēning swadhā sang hjang pitara, Brh. 63.

සාපා, swādusāgara, aanh. onder sarpih en wuduk; swādūkantaka, z. onder wulwan.

සාපා, s., *haringēt (vgl. swédangga).

සාපා, s., aanh. onder sangghata (ndēwēk).

සාපාසා, s. (sāwadhāna, *opmerksaam*)?; sāwadāna tuwi manggalagita, R. 11 Z. 2, 3 (adu arēp wjakti karēpang).

සාපාසා, s., nm. v. e. versm., z. Wrs. 90, R. 20 Z. 18, de laatste regel (adu arēp); çighrānēmbah ri sang rāghawa sira taawang modjar suwadana, *vriendelijk*, 14 Z. 2, 5, d., met toespeling op d. naam v. d. versm. (jav. swandana).

සාපාසා, aanh. onder çalja.

සාපාසා, s., Jadyan kitāharōp aniwja ri rāksasēndra, dūrān kitēkana sasambhawa dēnya mēman, lwir kōsradikōsita hanō çwadrēti pwa tan swang, Rt. Z. 9. 2, aanh. onder wiwi.

සාපාසා, kawitan, B. Z. 12, 7 (jav. sudarma), *de plicht* v. e. zoon, R. 12 Z. 1. 4.

සාපාසා, s., sang hjang patangga-pati, *sawita, guru, L. Z. 37, 1, *bhās-kara.

සාපාසා, z. mēdawati.

සාපාසා, s., prañi midjil saugké haringēt, Bh. 19, *insekt*, naast tuma, T. Z. 3, 2.

සාපාසා, s. (swādhjāja), mutjtjara-nakēn solih ning anamanama, Wrt. 19, aanh. onder nijama; kadl kramaning adjitan sinwādhjāja, tut. 61 (vert. v. widyē-wābhjāsawardjita); 't kind, waarvan ik zwanger ga, maswādhjāja wēdamantra, zegl Adrēçyanti, Adip. 97 (vgl. 't origin. 6759), aanh. onder upādhjāja en sukarmā.

සාපාසා, z. sawwadmāri.

ꦱꦮꦠ꧀, Sut. Z. 11, 4.

ꦱꦮꦠ꧀, in pl. v. swèda?, Kid. Sum. Z. 2, 83; mèlèsnikanang swèdangga ja sàtkara, in de vergelijking v. e. strijd bij 't aanbieden v. offeranden, Ww. Z. 2, 39; dadi atémah riris hrébukning gandha lunturèng sari amalabar swèdangganing strja kanjutèng têngahnikang sàgara gèndis asarah djènu kapanggèl ing nuša kutjadwaja atémah kasatan munggwing wulusan, Kid. Sund.

ꦱꦮꦠ꧀ I., anawat, z. onder gurundaja; anawat angani, Sm. Z. 7, 9 (ngabas nora natonin); manawat ring gadà, Ar. Z. 8, 4; manawat ring gadà, Sum. Z. 33, 4; anawat wèrèh v. vogels, Sut. Z. 87, 2 (manjambèr); sinawat, *tinakis, *kasèsèb, *tinudju, kaktakis, *Sut. Z. 132, 13, B. Z. 102, 4 (kaknan; vgl. jav.); sinawatsawat, v. rook, Sum. Z. 33, 7; sinawat, tut. Z. 55, 4 (tinampjal); kasawat, Ar. Z. 6, 16; anawati mukha, met een knods, Ar. Z. 8, 3; panawat, *sambat; asasawatan, v. e. strijd met projectielen uit boog, blaasroer of geweer; punang prang sampun atjatjuh, anging asasawatan, panah bédil apagut mawang tulup, pradènè akèh angèmasi, U. Pangr. 98.

II., ver uit 't gezicht, verwijderd v. e. tijdstip of termijn, *adoh, *mahotjtjba, *anglèngit, W. Z. 13, 3 (adoh), v. cijfers v. elkaar verwijderd (batav.); sawat ngurdajang, *lèjèp aruhur; asawat ing pasungsung, aanh. onder wiwatjika; tanggun bulun kampidè (z. panèpi), asawat kaparèk ing putri listwaju,

niet denkelijk?, Mal. 160; asawat kapangghaupun, hij zal moeielijk te vinden zijn, ald. Z. 4, 355 b. en o.; vgl. R. L. Z. 1, 144; njawat klod nongos, ver aan de Noord-zij wonen; pènjawat, uiterste grens; kapisawatèn, *hali'n; tang pawèstri djèngèr lènglèng kapisawatèn ring sang mantuk, tan ljan çradji ball makèsining tjitta, Pam. 15; sawatan, z. onder sawatan.

ꦱꦮꦠ꧀ I., *jadjnopawita, *sampèt, B. Z. 105, 6 (sampèt, salibah; lamp. sawiq, halssnoer v. oude dubbeltjes enz., Bijdr. 4de volgr., X 381, sabik; vgl. bat. sait en sawit); Sm. Z. 7, 6 bis (sampèt); B. Z. 15, 9 (slimpèt, sampèt); Z. 105, 6; Anj. Z. 20, 6; Bw. 47 b.; W. Z. 23, 7 (salimpèt); Kam. 26 b., v. e. priester, W. 10 b.?, T. Z. 5, 66; R. 5 Z. 8, 11 en 12 (jav. R. 122, sasawi); aanh. onder trjambaka (sawin in de jav. text); Sut. Z. 33, 15, onder de vorstelijke sieraden, aanh. onder wiku (waar 't origin., 4628, niska heeft); Ar. Z. 5, 1; asawit dwadja, v. iemand, die zich onderwerpt, Ar. Pr. Z. 23, 38, vgl. aanh. onder djamang; lawé sawita (sic.), Wt. 22, aanh. onder çiwopakaraña, hierbij kan aan wita, v. wjé gedacht worden; masawit², aanh. onder tadjag.

II., tijdens.
III., nm. v. e. dmung met korte en lange verzen, zooals in de Tuñdjungbiru en de Tantri, z. aldaar 't slot.
IV., in de sima's *sawi; kèpè sawit,

www.libtool.com.cn

v. e. meisje, dat men iemand geeft tot toekomstige vrouw, zoodat zij niet door een ander geschaakt wordt; pēsawitan, tijdelijke waarneming v. iemands werkzaamheden?; sawitēn rwan, aanh. onder wala², njawitang, njēkēnang?; tjirining mapēdjah ing paprangan wjakti rēkē sawitang ida dé sang widagdēng wisti, *tjihnaning bilangēng rānānggāna ja rakwa pangutjapira sang wruh ing bhaja.

၈၂၇၂၂, z. saūt.

၈၂၇၂၂ I., spr. suwat (uit surat), *streepen*, zoo b. v. de dwars tot aan den rand doorlopende streepen v. e. pisang-blad ter weērzij v. d. bantang; suwatan gēdbong, nm. v. e. patroon v. sits met van boven naar beneden loopende streepen, 't zij er tusschen bloemfiguren zijn of niet; mēsawat, *gestreept*.

II., nm. v. e. bamboesoort met grootere bladen dan de ampèl (Bjw. surat, 't geen in O. Java de benaming is v. e. gestreepte soort suikerriet), wordt licht door bubuk aangetast en het poeder, evenals de bubuk wangkal, tegen roest gebezigd.

II., zekere zeevisch, aanh. onder langwan; badēngan suwat, *kadiwas.

IV., in pl. v. sot; hana swat saking wajahnya, durung sinahur, ika sangkaning lara, War.

၈၂၇၂၂, suwēt karkaran, *tadahasih, Br. Z. 1, 11.

၈၂၇၂၂, siwatsiwut, jav., R. 21 Z. 7, 4 (saru tan katon).

၈၂၇၂၂ I., suwitan, Bjw., *fluiten* zooals vogels (batav.) vgl. sisilan, sruwit en suwir.

*II., sas., suntik en sēluh (Smbw.).

၇၈၇၂၂၂, jav. v. Bantēn (lamp. siwit).

၈၂၇၂၂ I., *sēwita, zich overwonnen bekennen?, Smw. Z. 13, 40, Mal. 125 b., sōdōng sawita, *jogja siwin; sumawita; manawita, z. onder sēwaka en wētū; njawita ring i ratu, vert. R. 14 Z. 3, 7; sawatēk né njawita, *watēk sēwaka; njawita, L. Z. 34, 7, vgl. sapita; sinawita dēnikang kalana, *siwinnikang rāksasa; pēsawitaān, v. e. voorloopig vorst, naast pēsanggrahan, de persoon, waarbij men zich ophoudt, *logies*; nirdon panawitan tityang, *wisimrētyanuhu.

II., s. (sawitā), *de zon*, B. Z. 81 of 18, 4 (çiwaditya, vgl. bhaskara); ook sawitah, sangwitalitmadja (sic.), Karṇa (in pl. v. sawitātmadja).

၈၂၇၂၂, z. onder djamang.

၈၂၇၂၂, een der 27 nakṣatra's, aanh. onder tjhitrā.

၇၂၇၂၂, s., *çuddha, putih (Tjt. çēta, aanh. onder rongèh, vgl. jav.); 2°. eigenn., z. sudēwa en Br.; çwētakēça, z. onder uwan; çri çwētarādja, naast Haridharma, T. Z. 5, 93; ratu çwētanāgantun, ald. 110 (z. çwētaka); çwētakung of çwētarāga, eigenn. v. d. patih v. Haridharma, T. Z. 5, 94, 85 (z. madrin); çwētakētū, s., eigenn. zoon v. Uddālaka, aanh. onder swatantra; çwētātjhatra, japwan ikang nāhan, çwētātjhatra ngaranikā, pajung pinghō sang baruṇa,

sall(ia)majâtis kadflining mēgha, wōnang manghanakōn hundan, tinghali ta kādbhutan-nya, Ud. 55; ljabning nugraha(u) hadji lwir warisa çwētātjhatra, T. b. Z. 1, 3 (vgl. onder warisa en surabhi); çwētātjada, s. (çwētātjtjhada), z. onder banjak; çwētakamañdalū, als 't geen, waarin de amrēta, uit de melkzee gekarnd, zich bevond, Adip. 30, aanh. onder tambrapēta; hjang çwētakamañdalū naast amrētañdjiwani; Nw.; çwētawāhama, een der namen v. Ardjuna, Wir. 47; vgl. onder açwaçwēta; padjēng çwētawarīna, Br. Z. 9, 10 (pētak gobanja, abhawa putih); sarwwaçwēta, Sm. Z. 24, (kulputih).

ꦏꦸꦁꦠꦸꦫꦸꦃꦲ, aanh. onder krodhawaçā; kuanang anak bhagawān pulaha i sang çwētā, nyang tjaturbhudja (gadjah?), lwirnya, kumuda, añdjana, bhimana (lees wāmana), supratika, ikang sinanggal aśiadiggadja, makarawang sang nila, dharmmamarakā, hari, i ruhuring nāga kūrma, unggwanikāudhārana prēthiwi, Ag. 29; sutanira lawan sang ç., mōtu warāna tjatur, ngaran sang sup., sang aśialiman, sandaña (?), danudjavarāna; sang aśia liwan kinarjja wāhana dé sang niladharmma, niaring ruhuring nāgak., unggwaning tjaraña prēthiwi, sangkarimuka, Tjt. 71.

ꦱꦶꦮꦶ, in pl. v. sēwita (vgl. onder siwi), bhadjēt, an siwita ja, Sw., aanh. onder sadu.

ꦩꦤꦺꦮꦶ, s., manēwita ('t jav. hds. manēwaka op beide pl.), R. 2 Z. 7, 3, 5.

ꦱꦮꦶꦠꦲ, sawitā II., *rawi, *diwangkara; bhatarā sawitah, *hjang aruna, vgl. onder sūrjja.

ꦩꦶꦗꦮꦠꦲ, manjwatah, *tarkka; ook njèwatah (*witarkkā); tan wangdé kasēwata (b.: karaḍsang) patjang mangadakang kali jan djēnēngang ratu, v. Widura, voorspellende bij de geboorte v. Durjodana, Kid. Adip. b. Z. 4, 25; ndajanin panjowatah lida, *anarkka linguira; jēn ja urip hēsuk, djanmané tatēlu satak ban njèwatah, spottende van 't miserabel voorkomen v. e. paar uitgehongerden, Meg.; sēsawatāhan, qissenderwijs, radende; panjwatah, *panēngēr, R. 4 Z. 1, 74; swatahan (?), naar gissing.

ꦱꦮꦠꦲ, z. onder swatah.

ꦱꦮꦠꦲꦏꦶ, onder de plaatsen, waar men overnachten kan, B. Z. 4, 15 (tēgal, margi, samar nora), *hawan; ngilidin sawatan, *angruhuri hawan.

ꦱꦮꦠꦲꦏꦸ, z. onder tanu; punapa si manahanira anōkakōna swatanu, Mal. Z. 2, slot, v. d. prinses, die steeds een dolk bij zich had; mustikaning swatanu, aanh. onder tjātaka.

ꦱꦮꦠꦲꦏꦸꦭꦶ, s., Sut. Z. 52, 5; Adip. 94, v. d. vrouwen, die in vroegeren tijd zich niet aan één man behoefden te houden; vervloekt door Kindama, geen kroost te kunnen verwekken; wijdt Pañdu zich aan een kluzenaarsleven; mahas ta strēng nagastā ('t origin., nagaçata) giri, ring tjitrarathawāhana ('t origin. tjaitraratha, in pl. v. wāhana lees wana?), ring nagasthānāçrama, mwang ring

www.libtool.com.cn

gandhamâdanâçramaparwwata, indradyumna-
çara (lees sara of sarah), ring hangsakûta,
datêng ta sirêng çataçrêngga, irikang patapau
uttama, ngkâna ta sirânghêr, sinégêhségê-
han ta sira dé sang mahârâsi, pira ta kunang
lawasnira ngkâna, ângênangên ta klêçau-
rântanpânak, inudjaranira ta sang kunti,
mangutjap ring çûuya sira ring dêwi k.,
ndak warah ta kitêng dharmmadêçana, isân
dattan tapas taptam ('t origin. 4668), ikang
puñyadâna tapa prasiddha dharmmasâdhana
tan mulihêng swarggaloka, ndâ tan kabhûkti
rakwa phalanikâ ri sêdêngning taupânak,
kita pwa magawé tapa mangké, wjARTHêki
pamrihta, âpan tanpânak, makanimitta nghu-
lun tan wênang masanggama lawan kita,
dèni(ug) çapa sang kindama ja, sangksêpa-
nyudjarning kadi kami, jan jogja kitâma-
lakwa putra ri sang brâhmaña, ja tanyan
iking tapa ginawajakênta paripûrîna, hana
tjaritaninghulun, sang çaradandâjani, nga-
ranira, stri mahârâdja wira, pêdjah pwa swâmi
manêhêr tanpânak sira, kinon ta sirâmêta pu-
tra dèni(ug) gurunira, mamalaku putrotpadâua
ri sang brâhmaña, mânak ta sira tlung siki,
sang durdjaja pinakâdinya, mwanng ibuning
hulun dêwi ambikâ, mwanng ambilikâ (A m-
bâlikâ), mêngêt râmanninghulun bhagawân
bjâsa (B. en zijn kroostverwekking niet in
't origiu.), manganugrahâni huripninghulun,
mangkana ta lwirantâmêta putra, ling sang
kunti, swâmi mahârâdja p., knoh dabat
udjarta ring hulun, jêkâpadharmma ngarauya,
kunêng agê'ng ika paritrânanta ring hulun,

ja tikâ raksaninghulun, mangké jan jukti
mâuaka, tâgawé brata samâdhi, jatanyau
mâsihang dêwatâ, manganugrahana putra,
nâhan ta tjaritaninghulun i mahârâdja,
hana sira mahârâdja djustitâçwa ('t origin.
wjusitâçwa) ngaranira, ratu krêtapunya,
tuhagaña magawé jadjnja, hana ta kâsih-
nira, sang bhadrâ ngaranira, uttamaniug stri
patiwrata, pêdjah pwa sang swâmi, tanpauak
sira, prihati ta sang bh., ahjun pwa milwa
matya sira, manangis sumambé dêwatâ, ikang
(ikâ te lezen) çawaniug laki kinolakênira, ka-
rêngê' ta udjaruira ring âkâça, sinahoran
dênlug dêwatâ, asiameghatjtjaté swami (?),
ibu sang bh., hajwa kitâlara, mânak aku
lawan kita, i kâlaning asiâmi mwanng tja-
turthi (niet in 't origin.) muwah ring tjaturdaçi,
samangkana ta swâmintânuruna ri patu-
rwanta, an mangkana lingning âkâçaçabda,
masanggraha ta sang bh. rikang kâla mang-
kana, manurun ta sang swâmi, ja ta ma-
tangjanpânak patang siki, sang madra (z.
't origin. 4714) pinakâdinya, mangkana ta
kâhjuinghulun, pinakapanirwana mânak,
ling mahârâdja pañdu, ibu sang k. atyanta
durlabha dahat ikang anugraha kâhjuanta,
nihan ta mûlaning stri jan larangan, ndak
tjaritakên ta kita mangké, ngûni ri mûla-
karmma swatantra karmmaning stri, sakâ-
hjunya pinakadjalunya, kadi lwiring tirjjak
(g)joni, ndâ tanpamangun pâpapawrêttiuya,
âpan tan hana(ug) dharmma sêngkêring
swâmi, nâhan hêtunyan mangkana, kunêng
mûlaning hana sêngkêr, hana sira bhagawân

udyalaka ('t origin. uddalaka) ngaranira, sira tātamujan brāhmaṇa, katon pwa sira mastri haju, kinahjunan ta sira dé sang brāhmaṇa tamuj, dinudutnya (l.: nira) ta tangan sang brāhmaṇi rabi bhag. u., hana tñaknira laki sang çwètakètu ngaranira, aglèng ta sang ç., jan katon sirèbu pinarigraha dèning brāhmaṇa tamuj, matangguh ta sira bapa, anakku sang ç., hajwa ta kita krodha ri sang brāhmaṇa tamuj, janpamarigrahè(ngi)bunta, àpan tan adharmmang nlah mangkana kramanya, mangkana ling sang bapa, sumahur sang ç., bapa tan ahjun ng hulun ing marjjāda mangkana, àpan walat-kara katonanya, ng hulun mangké magawajang sèngkèr, sātjārān tah patirjjauā ('t origin. wjujtjarantjāh patini nārjjā), jan hana ta pwa stri madjalun (lees madjalwir), hana swāminya, bhrūṇahatyakrētamparam ('t origin. bhrūṇahatyāsamaṃ ghoram), salwiring pāpaning bhrūṇahatya tinēmunya, pada lūwan pāpaning amatī raré djro wētōng pātakanya, mangkana prawrēttingya, mangkana tèkang djalu², jāwāt jan harèp ing stri patiwrata, mahjuṇa ring stri brahmatjāri kunang (m a n g g u h a k è n a) bhrūṇahatya pāpa(n) tinēmunya, kunang jan apadharmma wwang taupānak, konōnga stri-nyāmētānaknya tan ilwa ikā mangguhāng pāpa, àpan dharmmanyānaknikā, mangkana ling sang ç., magawé jaça (marjjāda te lezen?) sira, ja ta tinūt ing rāt kabèh, Adip. 76 eu vlgd.; swatantra lēpas ta(n) kēna ring radjaswadé çāsana sang

prabhu, Wit. 48; kaprabhuswatantranira, O. bl. 42 reg. 1.

ꦱꦸꦫꦏꦺꦴꦭꦏ, z. onder agradja.

ꦱꦸꦫꦏꦺꦴꦭꦏ, z. onder çwèta.

ꦱꦸꦫꦏꦺꦴꦭꦏ, s., eigenn. v. d. gemalin v. Pošja, Adip. 14 (in 't origineel niet genoemd en slechts ksatrija).

ꦱꦸꦩꦶꦠꦫ, verb. v. swamitra, h. v. kèkasihan (*jav. sumitra, Pandji raras, 4); sawètning tityang kataljan sih gumasih asawitra matunggilan ala aju ring twan; sawitrèn, *minitra.

ꦱꦸꦩꦶꦠꦫ, s., eigenn. v. e. basu, Utt. 57, vgl. onder aštahasu.

ꦱꦸꦩꦶꦠꦫ (?), kaswataran, katingalan, katon, Kr.

ꦱꦸꦩꦶꦠꦫ, aanh. onder tamhrapèta en djahinang.

ꦱꦸꦠꦫ, allen, geen uitgezonderd (vgl. watra); suwatra, Mal. 27, 31 en 41; kasèwatra, B. U. 894; njowatrajang, iets algemeen bekend maken aan de hoofden enz.; i gusti maujowatrajang, ring prabèkèl mañtja mantri, djani ja anggon pijanak, èda pada mapi-tandruh, ngèntinin djwa pamuktyan. mati urip apang ja djiwa ngodagang, Lp.; vgl. njasahaug.

ꦱꦸꦠꦫ, eigenn. v. e. rijk, T. Z. 5, 82; z. malawa en onder çwèta.

ꦱꦸꦠꦫ, Sty. Z. 5.

ꦱꦸꦠꦫꦏꦺꦴꦭꦏ, çwètākāra wèrèhnya tanpapègatan kadi pajung aputih tininghalan, Rm. Z. 30, 2; Z. 45, 4; vgl. krēsṇākara.

ᮊᮧᮊᮧ, aanh. onder wuda.
 ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ, z. onder sawita II.
 ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ, s., tundjung kuning, taraté.
 ᮊᮧᮧᮧᮧ, aanh. onder çiwa.
 ᮊᮧᮧᮧᮧ I., z. sèwës.
 II., jav. (saos), aanh. onder gosrok.
 ᮊᮧᮧᮧᮧ, sèwos (ook sijos), naast sèdjé; ook *sawos, Hadji D. 88; Mal. 329, Wtb. III, 50, 48; R. 5 Z. 5, 4; Was. Z. 2, 45; ook sijos (vgl. onder wël en rawës), anak sawosan ring ida, *een minder dan gij*; z. sèos.
 ᮊᮧᮧᮧ, s., aanh. onder wiśñu, gewoonlijk uçwâsa.
 ᮊᮧᮧᮧ, z. onder nâga en sosa.
 ᮊᮧᮧᮧᮧ, s. (*kerkhof*), nm. v. e. plaats in de doodenwereld, Atp.
 ᮊᮧᮧᮧᮧ, s., bâju, angin Ud. 80, z. onder çèsana.
 ᮊᮧᮧᮧᮧ en çwaçura, s., z. onder matuwa.
 ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ (?), panèwaçikan, aanh. onder ruhun.
 ᮊᮧᮧᮧᮧ, s., aanh. onder wirig, *Kam. 20; B. Z. 78, 7 (rahaju karahajon); Sm. Z. 40, 1, Aw. 68, Adip. 42, 64, 74; swastha kari kita mwang sânakta, Aw. 57; panjastè(ng) uripta, Smw. Z. 2, 17; swastha wastha urip, v. e. tijger door een mantra weder herlevende, T. Z. 4, 52 (idup tan palètèh); swastha sirâhurip, Z. 5, 39; swasthaning buwana, *kapa-rahitan; um swasthâ tanajanku mâsku djajaçatru ta kita bapa ring himâlaja, B. Z. 3,

31 (inggih rahaju tjai, wastu apang tjai rahaju, w. r. pjanak bapa); njawastajang, *amabaju een elders gestorvene ngabèn; dèrèng kaswastajang, v. e. vorsteljk lijk, dat nog niet begraven enz. is, Meg. 338; amèt kaswathanira, *naar uwe redding trachten?*, T. b. Z. 4, 70, 71.
 2°, salig; mangdé swasta mani pwan; tevreden; swasta manahipun, vgl. santosa.
 ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ, eigenn. v. d. gemalin v. Satoryawan, Sty.
 ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ, s., B. Z. 101, 1 (wastu), Br. Z. 1, 4.
 ᮊᮧᮧᮧᮧᮧ, Br. Z. 55, 9 (katunan kadharmen).
 ᮊᮧᮧᮧᮧ, vgl. jav., *sâjodya, *atut, Sut. Z. 48, 2 en 3 (satanding), *precies gelijk* in voorkomen, Hadji D. 38; gungé (v. dien berg) sawawi lan pañdjang, moh. fr. c.), *even erg* v. iemands zonden, Djpur.; Sut. Z. 19, 5, patjang satanding, Sm. Z. 24, 3; vgl. Z. 4, 2, B. Z. 105, 9 (satanding), sdëng, Z. 16, 4 (sdëk), W. Z. 33, 1 (sadampati, sampati, atub); sawani (?) v. iemand die door zijn lagen stand niet met iemand v. hoogen stand kan huwen, Lbd., Z. 7, 11, alwaar een dame 't van zich zelf tot een prins, op haar verliefd, zegt, naderhand zeggende, dédé lajak lan paduka; sawawi jèn parénga mati uripa, R. m. maar R. K., karéping wang barénga sapati gësang (sang rësi nawawiang kajun, ald. maar R. K., nëmbadèng); tan sawawa ring dané, *norana madé sira, Sut. Z. 48, 2; sawawa paprangnya, *patèmu-

ni wuknya; sinawawa, *gelijkgesteld*, Br. Z. 44, 10 (samajang, édëpang); lurusing sakanira sinawawèng tanah garung, Was. Z. 6, 183; sawawa hing kula, Mal. 345; sinawawajang dané, *binidëpira, *sinama-uira; sawawa tókèn, *saksât; tan kawawaha, polahira pulangsih „pan suwawi ajunya kalawan pökikira, sas. Jsp. (Jsp, j., suwawi aju k. bagus ika).

ꦱꦸꦮꦮ, z. onder sawawa.

ꦱꦸꦮꦸꦭ, jav., *vleugel*, K. 6 b., v. e. slagorde, Ww. Z. 2, 7.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ, èndjang sangkanyàprang malah surud sawwadmari (b.: sawadmari) dwanikalëswa, R. L. Z. 9, 92.

ꦱꦸꦮꦸꦭ, karang sawwang (als een mensch?); manggwing djaladhi, Sum. Z. 55. 5.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ of tjawuwong?; njawuwong v. pauwen, Mal. 500 b. (vgl. anjuwong en salulong, jav. ngungong, Angl. D., 29, tjangungong); Wit. 10 a.; Was. 32; ook tjawuwung, *anguwuh.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ, lëbaran sawal, z. onder lëbaran.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ, in pl. v. sawèn, asawèl pangkatang, Wit. 9.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ I., Bjw., ongeveer als sëm-pal (oost-jav. sèwal, *gapende* v. e. wonde, Soerab. H. N. 303, 1881).

II., siwalan, z. onder sèwala 2° (is dus evenals 't jav. bisikan, z. onder bisèka, ontstaan).

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ, B. Z. 41, 6 (mamañdjak, njè-waka, matulak, mantuk), Gh. Z. 19, 9

Z. 23, 1, Z. 33, 4 en 12; samaja, sangkèta (K.); bhagjanyau mahurip siwil, B. Z. 3, 7 (bhagjan si jan tityang mantuk idup, sadyan tityangé kari urip matulak, sadya ké kari idup i raksasal).

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ I., walës. Hw. Z. 55, 9 (ugadj. sual); Anj. Z. 13, 1; anuwal adjnja, 't bevel v. d. vorst *niet gehoorzaam*, T. Z. 21, 30; anuwal anuwul, R. 22 Z. 4, 8 (nungkas nulud); sinuwal, *beloond*, tut. 20 a.; suwalèn, B. Z. 41, 1 (kni kawalës); panuwal, B. Z. 41, 8 (pamalës), *pamalës, pamuhaka; pauwal, v. e. geschenk iemand bij zijn vertrek gegeven, Kid. Pam.

II., anuwal, *uitgraven* 't hol v. e. rat, T. b. Z. 4, 241 en 242, Hadji D. 32 (vgl. onder susuh).

III., njuwal, *iets doen wijken door naar voren stooting*, nglumbih; bangkungé gupuh mambigal, masi norana katolih, tangané manangkis rôko bangkungé njuwal mamuük, manudju anaké sèla, nora nolih, dagangé buduh kédanan, daar de koopvrouwen naar hem, den schoonen Bt., keken, Bt. 163; sëlèng djépit sëlèng suwal, van vallenden, ald. 230; sing andap (b.: èndèp) tan kōna ngawas, saling djépit, salèng gètöl salèng suwal, B. U. 725; angin ndampöh njuwal alun, Tjw.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ, annuwul anub, R. 22 Z. 4, 9 (nulud mamburu); vgl. onder suwal.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ, z. onder *wëlang.

ꦱꦸꦮꦸꦭꦶ I., sawala brâhmâtjâri, nga., mā-nak marabi pingrwa pingtiga, nda tan dadi ma-

panggih^{an} kâlaning katiga kasanga, mwang parwwani kunang nguniwèh sañtjahatkèn (b.: ja ta sinanggih sawalabrâhmatjâri, nga., Wrt. 4, 20 enz.; pât lwirnikang krétu ri sang rëši dibja râksan, brâhmâtjâri sawala trëšna grêhastha nang pât, tan bhêda kapwa sahanung magawé kamoksan; laling laku sawala, R. Z. 1, 12.

II., jav., prakara, sawala, paül, Tjt. 25; asawala lajan pun nulnil, R. m. (R. K., juda lawan sira sang unil); anawala, *straatroofplegen*, Ar. 7 (bis), v. booswichten in een bosch, T. Z. 1, 59; kasawalan, in tegenst. v. kasamaptan aanh. onder samantara; pasawala, *oude veete?*; hana ta pasawalanira lawan sira hadji katong ratu ring daha punika musuhira, Ar. 30, vgl. onder wikalpa en aanh. onder paka.

III., z. suwala.

සීවලා, z. onder suwala.

සුවලා, z. çewala.

2°, *brief*, *tulis, W. Z. 12, 9 (sawala; siwala, Kr. B. Z. 1, bis), R. L. 3, Mal. b. 101 (jav. nuwala, Am., suwana naast nawala); suwalapatra, Tjt. 88, Was. 27; B. U. 9 a., *brief*, Kid. Sund. 7; ook sawala, 9; siwala p., Smw. Z. 10, 7, 10 (jav. nuwalapatra, z. Tapël Adam, nawalapatra, Wl, Jsp. steeds, ook 't jav. hds. op eene plaats, maar elders burat suwanapatra en suwana, (z. onder tokal), Am., sëwana-

patra (*jav. sëwonâ, sërat). Anh., h., b., bl. 69, nawalapatra).

සුගලා, s., eigenn. v. d. berg, waarop R. zich met zijn leger bevond vóór hij naar Langka optrok; suwêlagiri, R. 16 Z. 8, 6 (s. tjala).

අලුගලා I., s., *lumut, ganggëng, Br. Z. 4, 1; kang sëwalèng talaga lwir sisinomé kumjus karahupan, Ww. Z. 1, 95, ook sawala, kasawalan, *lumutën.

2°, *de lontar-boom?*, Krts. 50 b. (sund. suwala, *de lontar-vrucht*, z. sawalan en siwalan, in dit geval zou suwalapatra (*rëkha) in pl. v. sëwala-p. zijn; dat er de e oorspronkelijk in zat, blijkt uit sëwana-patra, ویتال فترا, mal. w. bl. 501 en 506, P. S. 597, ook siwala; onder de dranken, badèg waragang (?), siwala, Mal. c. bl. 48).

II., s., eigenn. v. e. berg, Utt. 106, alwaar çêla.

සාවලකී, lontar-blad, Was. Z. 2, 81 (z. sëwala en siwalan), Mal. 265 b., 299 m.; R. L. Z. 2, 99?, rontal, trënarodja. සීවලකී, jav., *brief op lontar-blad*, R. L. Z. 1, 16 (b.: çewala); badèg siwalan, Mal. 38 o., vgl. aanh. onder waragang.

සුවලකී, zekere spookvogel, verondersteld de atma te ziju v. e. anak kasakitan; tan kotjap atman i (b.: né) drëmané ditu (b.: magantung) buka sowalaké, èngkèk² djërat-djërit, Drm. 57, aanh. onder tjalëgik; tanageran suku matali, ngëngkak (b.: njëntak) manjowalak, Meg. 319; ngëntak manjowalak, aanh. onder lëbu; ngawé takut munjin swalaké mangiak buka swalaké ngling dogënan;

i swalak blang, *dalupak; njuwalak, aanh. onder tjèlik.

ꦱꦸꦭꦏ꧀ꦧꦭꦁ, çiwarâtri (op den 14e v. panglong v. Magba, zooals nog in Bngl., vgl. Wilson, Works II bl. 211 en onder lubdhaka): njêwalatri, vasten door niet te slapen, slechts melk v. e. witte koe nuttigende op purânamaning kapat.

ꦱꦸꦭꦏ꧀ꦧꦭꦁ, z. awalèpa.

ꦱꦸꦱꦏ꧀, z. onder sop.

ꦱꦸꦱꦏ꧀, s. (slaap), ipijan en ipèn (Br. Z. 21, 15 en Sut. Z. 45, 12, swapèna m. c., vgl. onder suska); *lwiring swapna tuwuh-nira, aanh. onder kumâra; z. sumpèna.

ꦱꦸꦱꦏ꧀ꦱꦸ, s., mangkin gè'ng krodha sang pârtha kapanasan i tanpamwasing hrù çilâdri, bètunyan swapanâstra pinasangira rëp siddhi sanipun minantran, murtjtjâlôljâharip sang jadukula maturù mohitâ tanpau non ràt, àpan dèning pètèng kâtara tōka sumapat lwir langit rûg sahabya, tandwa çri krēsna mèh² kakawaça wēkasan jatna mamrih sudhira, hrù tjandrâditya tēdjomaja pamapagira(rè)ng swapanâstrândhikâra, tàp bjar ndandâ (?) hilang tang pètèng awungu ta sang çûra kapwânghruk asrang, Hw. Z. 40, 1 en 2.

ꦱꦸꦱꦏ꧀ꦱꦸ, s., z. onder tjandâla.

ꦱꦸꦱꦏ꧀ꦱꦸ, T. Z. 1, 2.

ꦱꦸꦱꦏ꧀ꦱꦸꦱꦏ꧀ꦱꦸꦱꦏ꧀ꦱꦸ, jadjnopawita, bhasma, ganitri en ambulungan; bh. g., Aw. 48; guduha, kundala, wulang hulu, brahmasâtra, a., pawwahan, tjâmara, arka (?), tri-

pada, çangkha, ghañta djajaghañti, Wrt. 30, Ag. 13; jadjnopawita iti bandhakaro bhawisya, bhasmapratjanda dahaué naraka irihatrasâdyah ganitri gananeça ta dosadandah, têtâ-nipâpajatipâçupatèna çilè, arthanya, ikang wiku jan tan prajatuèng pañtjasiksa daçaçilâ, nguniwèh sang hjang çiwopakaraña, bjakta lumabuhakèn rjjawaknya (b.: ta) ring kawah, ndya ta lwirnikang çiwopakaraña (b.: ñan) pinakabhûsaña sang wiku, jadjnjasûtra, lawé sawita, bhasma, ganitri, ambulungan ikâ tang lawé sawita, jatâtmahan wi wala-tung, pamèbèd rjjawakta ngkâna ring jama-loka, jan tan karaksang çila dènta, kunang jan karaksang çila dènta, pinakamarggantara pàda bhaitâra iça, mangkana ta(ng) bhasma sang wiku, ja tikâtmahan apuj sagunung, gumsèng irjjawaktâ ngkâna ring jama-loka, jan tan karaksang çilâ dènta, japwan karaksâ (ika)ng çilâ dènta, pinakatèdjanta rahiña sadâ, sing saporanta „mangkana pwan ganitri, pinakaganitri sang wiku, matmahan kalakarttân pinakànggu (b.: ga)ni dosanta ikâ, pira tah lawasnyân winilang ginalaran, sâtus tahun kalakarttâ ring sawidji jan tan karaksang çilâ dènta, kunang jan karaksang çilâ dènta, matmahan ta ja maniratna sagunung, amidjilakèn sarwwaphala bhinukti sadâkâla, ikâ ta pangupakaraña sang wiku, mangdadyakèn swargga moksa ikâ, ndah jan karaksang çilâ dènta, kunang jan tan karaksâ(ng) çilâ dènta, matmahan ta kita sapi kbo, asu, wè'k wlang (b.: blang) kalng, pinandjara sadâkâla, ja ta matangjan hajwa tan panintuhu, wuwus

sang guru (b.: mwan sang sinangguh matuha), āpan sang guru (b.: ja ta) prasiddha mawarah² ring Jathājogja (b.: tutur jogja), matangjan guru daksīna pinintamami ri kita, ndā tan mās pirak (pinintangku), ndya (ta) pwa (ja) nihan, tan parabja larangan (rabi ning lèn), tan wiguna dosaha, tan pagawaja pisulap, pilangkah, pisampar, bala sariwu, kaba², tan Injoka, tan (krodhaha, tan) dwēsaha, tan Irśyaha, mangkana Iwir ikang gurujāga pininta (paminta) mami ri kita, Wrt. 23; vgl. upakaraña, sēwakrana en de aanh. onder swikāra.

ᯪᯪᯪᯪ, s., z. onder srēgala.

ᯪᯪᯪᯪ, z. onder sopadya.

ᯪᯪᯪᯪ, swapita ratnādi v. e. bruilofsfeest, Kid. Sund. Z. 1, 46; swapitaning ratna wadu lagjanawang raçmi sinangjoga dēni jajah indung, T. Z. 1, 8 (pangupakaraning anak luh aju wjakti matēmwa dēmēn kapawarangang olih bapa mémé, babalin stri kanya wjakti mabuntjing kapatēmuang antuk rama rēna, z. onder sangjoga), aanh. onder pali² (pabuntjungan, pasēlang), aanh. onder ulat²; kramaning dadi wwanng ana ring bhuwana pahutanganya ring pradjā sira sang munindra nguniwēh sang atithi gamanēka sambra-man, athawā muwah swapitara hjang amara rēna jogja kinkinēn, panahur rēnēng swapita potra hawanira, marēng surālaja, Nts. Z. 9, 2.

ᯪᯪᯪᯪ, piniduduk, Sw.

ᯪᯪᯪᯪ, swapitara hjang, aanh. onder swapita (pitara bhātāra).

ᯪᯪᯪᯪ, T. Z. 1, 42 (adan).

ᯪᯪᯪᯪ en çipiwiśta, s., Çiwa. (Krws. en Tjt. steeds, siwipiśto); ingarau siwipiśto, duk kalah atjangkriman dō sang kāla, aran içwa rakāta, duk arūpa juju anupit gulūning durbaladurbali; Tjt. 1 (ald. 4, ingaran sang hjang sarwarūpa, sang hjang samuhawarūna, sandipamarita, dēning marūpa rakāta).

ᯪᯪᯪᯪ, *çiwasmrēti, W. Z. 1, 8.

2°, mpu stwadnjāna, eigenn. v. e. medgezel v. Ardjuna, Ar. Pr. 5, 8, vlgd.

ᯪᯪᯪᯪ of sowaj; sampun njuwajang, hajwākalib; z. onder suwé.

ᯪᯪᯪᯪ, z. aanh. onder tamtam.

ᯪᯪᯪᯪ, datief, v. Çiwa, in den aanhef van een geschrift, ong çiwāja namah, ong! aan Ç. aanbidding (*jav. siwaja, panunggul, mustika; sinawaja, beëerd worden, R. v. Eijs.).

ᯪᯪᯪᯪ, s., ndā tan katyalahau āpan sawjāpasawja tēkapnirānglōpasakēn sajakā, v. d. pijlen v. Aparādjita op Bhīma afgeschooten, Bh. b. 70; sakwēh sang amara prawira tinitah sawjopasawjērīkā, Hariç. Z. 16, 3; sawjābāhu pwa jāprēp nijata ja rēmukēn sangka ring dañdaloka, Km. Z. 21, 6.

ᯪᯪᯪᯪ I., s., eigenn. bondgenoot der Pāñdawa's, Bh. 81, Wir. 72 (waar tjēdyā en b.: sētjya).

II., z. onder sēnya II.

සරාථි, s., sârathi.
 පුරිහ, aanh. onder purih.
 අර්ජුන, Ardjuna, W. Z. 29, 8, Wir. 47.
 ස්වයම්ප්‍රභා, swajamwâhana sanggraha
 ta sira, Bh., b., 66 (vgl. 't origin. 3308).
 ස්වයම්ප්‍රභා, s. (swajamprabhâ),
 eigenn., R. 6 Z. 6, 3 (jav. sajẽmpraba en
 dochter v. Mintuna, z. onder pûtanâ);
 vgl. sajongsarba.
 ජාම්බු, z. onder djambu.
 ස්වයම්ප්‍රභා, s., R. 4 Z. 1, 27 (pasèwam-
 baran, paswajambaran, pasèwamba-
 rajan); rikang swajambara, 16 Z. 3, 8 bis.
 (pasèwambarané).
 ජාම්බු, s., nm. v. d. eersten Manu
 (z. onder djambu, prasûti, dharmma, wai-
 waswata en onder manu); bhairâra swa-
 jambhuwamanu mawarah sira sthânaning
 daâda ring triwarîna, sapuluh kwêhnya,
 kunang lingira ring brâhmaña, inggata djuga,
 lwirnya, upastha, wtông, ilat, tangan, suku,
 mata, talinga, irung, pâju, awak, nahan swa-
 warîna (s a w a r î n a) ning sapuluh kwêhnya,
 Sdj. (Manu VIII 125); vgl. onder satarûpa.
 ජාම්බු (?), hajwa gë'ng parintusèng
 ulah parabantjananggêkasowantjin, jêka sâk-
 sât kuwirâpurusa ngaranika, Ud. 28.
 ස්වයම්ප්‍රභා, z. onder sojanggraha.
 සප්ත, s., aanh. onder sapta prakrêti
 en *adji, B. Z. 47, 11 en 13 (laki, somah),
 prija, echtgenoot (vgl. mal.), ook v. e. vrouw.

*stri, gade, aanh. onder p w a n g k u l u n ,
 *kasih, R. L. Z. 10, 2 (rai), aanh. onder
 sthûla, *rabi, gemalin, *stri surauâtha,
 Sut. Z. 77, 3; kèlangan swami, *kapatèn
 dyah; daça swâmi, de 10 heeren (kluisenaars),
 Adip. 18 m.; jêm hana kôbo sapi pangirid,
 adjaran, gadjah salwiring pamêngamênga-
 nira sang prabhu, awêh suka ring sira dêmé
 gunané, rûpané, warînané, tuhu'ning rádja-
 drôwé ika ta jan tjinolonging wong, pinatèn
 dèning wong, tan kua hinganana rôgané dañ-
 dané kang amatèni, kang anjolong hingan
 dènira sang prabhu ring kang amatèni lawan
 anjolong, apan sira wiçêsa, amawa bhûmi,
 wnanng sakarôpira, arané saking çâstra, swami
 çôbhaprada, Wtb. 148 (swami in eigenn.
 als laatste bestanddeel gelijkgesteld met çwara
 en prija, z. onder dharmma en jadjnja);
 stri maswami, dârâ, *patni, *kalatra,
 *djâjâ, sahadharmmini; kaswâmi, aanh.
 onder dadah.
 ස්වයම්ප්‍රභා, z. onder sèwambara.
 සුමිත්‍රා, s., als vriend, kameraadschap-
 pelijk met iemand omgaan, Adig. 80, 81; z.
 sawitra.
 ජීවමයා, s., W. Z. 14, 9 (hjang çiwâ
 ngwastoninl, çiwânugrahal).
 ජීවමයා, çiwâmbha?, 't vaatje voor heilig
 water op de tripada; ngaëpin suwamba, bij
 een sêngguu.
 ජීවමයා, s., B. Z. 13, 9, Z. 49, 7 (tirtha);
 Sm. Z. 6, 11; Gh. Z. 23, 2; aanh. onder
 sa ba ta a i vgl. swamba.

ꦱꦱꦩꦩꦫ of sèwamara, swajambara (jav. saimbara, Ktj., v. D., Z. 28 bl. 70, saémbara, ald. Z. 29, bl. 71, sund. saëmbara); bispa sèwambarané, *rikang swajambara; pasèwambaran en pasèwambara-jan, *swajambara, vgl. onder sèwagati.

ꦱꦸꦮꦒꦏꦁꦮꦺꦁꦒꦸꦩꦸꦗꦸ, Dd. 8 a. (mbrijag); njuwagang, njëbakang?

ꦱꦸꦤꦶꦠꦶ, jav., *nibita (?), zekere aardvrucht de umbi en de steel genuttigd, heeft veel v. d. tiih, aan de varkens ten voedsel, wordt aangeplant, z. çûraña en kanda.

ꦱꦸꦁꦤꦢꦶꦥꦏꦲ, swaganadipa, eigenn. v. e. pl., alwaar de kluis v. bhagawân Ratnabhûmi.

ꦱꦶꦭꦲꦠꦶ, s., apuj, Wir. 6, Bh. 38 (vert. v. agni), Ud. 88 ('t origin. wibhâwasu), aanh. onder kirtti, *purušottama (vgl. wisâgni); hjang siwâgni, *hutâçana, Ar. Z. 1, 17; Wir. 8 m.; sang hjang çiwâgni, *hjang agni; vgl. çiwânala en onder djâtawêda.

ꦱꦸꦮꦫꦏꦁ, awurahan swaraning sangkuni, sri gunting kadya adërbé karja, polahé bjakta kakaré, paksi asrang aslur lwir kundangan pangidëpnèki, mjang angundangundang, pëtjuk wus alungguh, platuk asèwagara, kadya mamut, suliñdit angladèni, garba anapëng bangsa „asrang guñlang glatik muni, kadya sawaula (?) wirang lan bèsan, z. Tjnt. Z. 1 (bl. 7); lintang sèwagara, Stn.

ꦱꦸꦮꦒꦏꦁ, s. (welkom, begroeting); swâgati, om 't rijm, z. aanh. onder sambrama; maswâgata, B. Z. 50, 8 (njapating, manjam-

brama); aswagata, fluks, geswind v. iemands gaan om iets te verrichten, Smw. Z. 12, 36, 37; Z. 15, 4; Z. 2, 19; Bb. 81 b.; aswâgata, B. Z. 4, 20 (anjambrama), Br. Z. 46, 10 (anambrama, njapa); sinwagatan, W. Z. 8, 4 (katjapatan, sinambra(h)ma); panwagata, Adig. 9; z. sogata II.

ꦱꦸꦮꦒꦏꦁ, s., nm. v. e. versm., z. Wrs. 53, R. 11 Z. 2, 20 Z. 6 d.

ꦱꦸꦮꦒꦏꦁ, swagating laku, de reden van herkomst, T. Z. 4, 43 (tingkah laksanakané).

ꦱꦸꦮꦒꦏꦁ, i sèwagati, eigenn. v. d. heldin v. e. bal. gedicht in nieuwere versmaten; 't hds., dat ik raadplegen mocht, bevatte slechts 3 zangen, het zou te Patëmon, lang geleden reeds vervaardigd zijn (vgl. onder rambut naga); de lezingen verschillen zeer (z. aanh. onder sumbrang); njèwagatijang, een dochter ten huwelijk beloven b. v. aan iemand, die een raadsel oplost; z. onder sèwambara, ratnasmara en mudalara.

ꦱꦸꦮꦒꦏꦁ, jav., (ar. ثواب); tjamëti punika ija (sas. redactie, sawabé tjamëti ika), gitikëna ing sagara puniki, apijak banjuné (mapan pijak banju) iku, kaja lulurung ika, lawan malih sahabé (lees sawabé) tjamëti iku, kinadèning ödjin ika (lees kinawédèn ing djin ika; b., sas. red. ginawa dèning djin ika), atëmahan lulut asih, (vgl. aanh. onder amad).

ꦱꦸꦮꦒꦏꦁ I., anwabing lëmah, B. Z. 2, 4 (manglumbih bumi, manglëbuh prëthiwi of ikang ksiti); kaswab, door een boom,

Z. 15, 7 (kaëntikan, kaündil); sinwab, W. Z. 7, 5 (linumbih; jav. W. 51, sinèb, bis., en anwab); sinwabnya, v. bergen, R. 14 Z. 8, 2 (sèluha kaündilang, kasabit; *jav. en z. sob); warahanyádular² wanya suwabi patalésan wahu tinanduran, Djpur.

II., spr. suwab, v. d. mond *seer groot*; bungut suwab, z. onder suwab; bibih suwab, *lange lippen?*, aanh. onder tjémil, mén. suwab, z. onder tēmbolo.

ꦱꦮꦧꦸ of swabhùh, s., z. onder wiśñu en sumbar.

ꦱꦮꦧꦸꦲ, s., *geaardheid* v. e. rākśasa, R. 1 Z. 1, 38 en 59, eener vrouw, 5 Z. 1, 10 (ulah, purih, tingkah, *solah), aanh. onder lalër, W. Z. 28, 7 (polah, solah), immers 't ligt in den aard der zaak dat zij bevreesd waren een buitgemaakte vrouw tot medevrouw gekregen te hebben; solah swabhâwa, R. L. Z. 10, 4 (prarasan laksana); aswabhawa djalir, T. Z. 1, 50 (malaksana mlèng); itjtjhâswabhâwa, W. Z. 7, 7, Sut. Z. 15, 8 (sakèng hjun isun; vgl. sukhaswabhawa), z. onder itjtjha; *sweem* v. e. geluid uit de lucht (jav. sabawa), aanh. onder djakukut, v. rook op een afstand, Mal.; tanana swabawaning awungu, Mal. Z. 3, 118, Tj. A. d.

2°, *waaraan men iemand kent*, b. v. zijn stem; karèngè pwa swabhawanira bhâtara kâla, en een paar regels vroeger, karèngè' çabda en swara enz., Krws.; ndan sang nâthèng taraté bang tanpawidja sang ahulun swabhawa saka luhur andikaning hjang tan katon kudwa hjuanta sira widja (widja) hana ta mantri kasum-

bung nusapati namanira, ika patèni rumuhun, Mal. a.; de gewone Mal. Z. 2, wuwusèn sira sang prabhu ring t. b. halawirja suka sugih tanpawidja sira, sang katong dabat dènira wulangun „harsanira anak² akèh kahjangan sinungsung unggwanira apratidjnanana singèling (tanana mangké sirolih) ring sasi tjètra krèšnapaksa mangké tjaturdaçi sang prabhu aradiu (sira) aguling ring patiga (ka)hèbning (kaju) andul „wahu turu² hajam hjang kâla kaswapna lingira asru amuwus kaki arja ngong prapti awarah djatiha (sadjati) ring sira, jan sira hjun aputra pèdjahana putrèng djanggala aran nusapati iku; maswabhawa pwa mahârâdja karnia, mapiwatuk lagi madahëm pwa sira, mang-rèngè' pwa sang durjjodhana (die in een tijgerhol boete deed) çabdanira mahârâdja k., mimba pwa sira saking djro guhâ, Krws. 101, waarmeé te vergelijken, çighra pwa sira datang ring mahèndragiri, açrama bhagawân bhrègusuta sèdèngira bhagawân rāmaparaçu, angèkawrèda- ja ring dalëm wiwara tjandani katatjit pwa datang bhagawân santanuputra, mwanng sang korawa kabèh, pada datangirèng açrama, tanana kapanggih bhagawân sang pinakatuwa² dènira, masuwé ta sira malinggih, mapiwatuk lagi madahëm, sèdèngira ènak dèni-rānggranaçika, èling pwa sira jan ulonira santanuputra, awusan pwa

www.libtool.com.cn

siranggranaçika dènira, midjil pwa sira saking çèla tjañdani, Krws. c. (eene navolging v. W. Z. 8, 4); later syabawa (jav. sèbawa, z. onder grèdëm); ingsun dèn syabwani dèning àtat iki, Ntp. 18; ija sira sun syabawani, ald.

3°, vrn. = sèbèng; utjém swabawandané, vrije vert. v. Br. Z. 18, 40, de vorst Pakang raras zeide, twara ira (tosing bapa) marggih anak, buka tjai, swabawa n(é) séntanan mènak (swabawantjainé satija), Pk.

ରାଁ I., njawang, thuis offeren, aan een godheid, die op een zekeren afstand, b. v. in een tuin, zich bevindt; dèwa njawang, tegenov. dèwa sakala; mati kasawang, v. die sneuvelt zonder te vechten, zooals zij, die in de verte getroffen worden (tegenov. mati mèdèdagan, vgl. onder gawang), 't welk hen papa maakt, aanh. onder tjamra; ngramang sawang, v. iemand, die een stem v. d. godheid hoort; vgl. awang; njawang manjaütin, *nawang astuti, T. Z. 8, 68?

2°, nm. v. e. kleine djangkrik-soort in de tégal's zich ophoudende en grooter dan de dj. katèkik; om deze soort vechtlustig te maken, wordt de kop gekètjèkt en met kalk 't wondje ingesmeerd (z. sutil), zou ook een naam zijn van de zoogenaamde springspin, die zich gaarne in steenspleten ophoudt; katak sawang, te Bll. meer gebruikt dan katakojan; sasawangan onder de verderf aanbrengende middelen, Tj. A. n. b.; anawang², *tinènghatènghá, vgl. jav.; manawang liring; anawang tinghal, *mulat lumènghé; manawang pa-

djaradjaran, W. Z. 34, 8 (mangurda di tatapan, manègèh lwir p. masawang paçraman).

II., *himpër; sawang gatra, aanh. onder djahinang en tambrapèta; asawang lalis, als 't ware ongevoelig, T. Z. 8, 74; masawang, *kadi, *bangun, *tulja; masawang drupandané, *pinakatindakanira; masawang, anamar; sasawang, *himpër; mèsawang putih, witachtig als de mirah dèlima; mèsawang kaëp, eenigzins naar voren van horens b. v.; anawang, z. onder samèpa; anawang² hulat sarwjangangkat² tulup, Mal. 99; vgl. 303; anawang wulan pûrûnamaning karttika, v. e. schoone vrouw, Bs. 10; nawangrum, eigenn. weduwe v. Radèn Arjja Singasari, zij doorsteekt zich, toen Pañdji, na gehoord te hebben, dat zij een weduwe was, van haar niet wilde weten, Mal. b. 29 (94 o.); anawang çasi (sawang çaçangka of wulan), prinses v. Singasari door Pañdji geschaakt, Mal. 145 b. en o., 42; anawang langè, prinses door Pañdji buit gemaakt, Mal. 108 b.; ana sarawanita agèng wujung, anon tan wruh ing rèh, aran sira nawang langit, Stn.; sawang, naast kadi als vert. v. *djuga; manik putih sawang, *sphatikopama; rawi sawangangipun, *sûrjjopamanya, aanh. onder awaçarîra; asawang naast agatra, aanh. onder èrëm.

III., jav., sawang ring pawon, kañg api; panawang (jav.); manawang, onder de jacht-privileges, O.; anawang, O. (1245); madjaring manawang (b.: manarawang), aanh. onder

wungkudu (manjaring njat; vgl. sabang); agantungan i panawanging djaring³, Br. Z. 1, 12 (gumindog ring sasawang, ing kamalindingan, engsut kari karakut antuk i, kabang, garagati, nglanting sinangga ning bĕnang kakawa mangu-lanting kasangga olih atihan, lees antihan); sawangan asawajan Imah, z. onder lamiti.

IV., anawang ing mĕgha, W. Z. 11 b., v. e. klagende vrouw, Sut. Z. 103, 1, v. d. ku-wong, Lamb. Z. 11, 4 (madjrit, z. tawwang); anawang astuti, tegenov. een godheid, T. Z. 5, 68; anawang angastuti, Mal. 271 m.; nja-wang, *roepen* de geesten bij 't nangun, als men de beenderen niet vinden kan; panjawang, Us. b. a., bov. (bis); *duh sandikanira bibi tur anĕmbah ing bibi anjawangjawang amahun ri djĕngira sang katong sang sld-dha umor ing widhi duh pukulun tingali siranakira, zegt een prinses tot hare moeder, die haar gelast zich niet op 't slagveld, maar thuis den dood te geven, om haren gesneuvelden vader te ontmoeten, Kid. Sund. Z. 3, 10; slĕsawang gatra, Ar. Pr. Z. 5.

𑄓𑄓𑄓, sas., bagagarap ngodjok (b.: aningsiq) sawing v. e. blinde, Dtd.

𑄓𑄓𑄓, jav., z. saung II, aanh. onder talĕh en rĕmpoŋg; angginggang sawung ring korungan, aanh. onder tarunga; managih³ tatkĕlaning sawung, aanh. onder wadjana (di sĕdĕk tatadjĕn); *pilih mantuk sang-kĕng sawung, B. Z. 4, 9 (wjakti ja mulih uli djumah warangjanĕ, manawi m.

saking djron njanĕ, w. m. saking mat-wanika); olih rakwa sawung tĕnungnya pĕdjahan tan wĕtwa kingkingnira, mangkĕ ndin luputĕ (b. tang) wirĕga ri gĕlung rĕm³ nikĕ (b.: tang) kĕsawi, Hw. Z. 13, 11 (vgl. bat. wdb. parmanuhan v. manuk); asa-wung v. d. glans v. edelgesteenten, die een verschillende of gemengde kleur hebben, Brhmd. 70; asawung³ tĕdjanya, Brhm. Z. 7, 54; ring hutang tan tumus tka ring anak, hutang totohan, hutangning anawang, hutang sadjĕng, hutang pangan ring palulungan, hutang daŋda, h. ĕĕsaning tukou, mati kang ahutang, tan jogja katagih(ua) anakĕ dĕning apihutang, duk hana kang ahutang uga palakunĕn dĕn pgat, Wtb. 80, een ander Wtb., wang ahutang kang tan wnanġ tumusa ri putra potraka, hutang andĕl² an, h. kang wus winĕh inguni, h. djudi, h. tuwak, h. daŋda, anggĕhan ring dalan², h. tanpasurat tanpasĕkĕsi, jĕkĕ tan tumusa ring anak putu bujut; een ander Wtb., nihan hutang tan jogja kumalilirana ring anak ing motang, ndya ta lwirnya, hutang totohan, hutang tok, h. pangan kĕnum ring awaknya, h. ĕĕsanning daŋda, ika ta kabĕh danĕpratithuh (sic.), nga, tan jogja kumalilirana ring anak ing motang (mal. manjabung); anawung talun, z. onder hajam; manawung sanggama z. aanh. onder saptarasa; manawung sirĕngadu laga, (jav. R. 498 manawung), R. 23 Z. 4, 7 (patĕmun danĕ ngadu juda, matĕmuang saduk idanĕ

majuda); kadangnya nawung rāgé, T. Z. 1, 5 (kadang njaré ngantèn, warginja matěmu smara); anawung raçmi, z. onder raçmi, T. Z. 5, 95 (matěmuāng dēměn); anawung tarida, B. Z. 61, 1 (njolong smara); anawung sanggama, Wir. 73; nora sukāmadāni sinawung, T. Z. 1, 5 (singda njamēnin lěgané pangantēnan, twara kasukané nandingin ring matěmu smarané); anawung puspa, B. Z. 19, 11 (ngakit); sinawung rabujut ptak v. andere bloemen, Smw. Z. 14, 9 (*jav. anggit); sinawung ning djangga, Sm. Z. 1, 21 (matěmu lawan); sinawung, *in de echt vereenigd?*, Spt. Z. 4, 114 en 177.

ꦱꦶꦤꦮꦸꦁꦒꦶꦤ꧀ I., 't onderspit delven in vergelijking met iets anders, Krsn. Z. 10, 10; swang (lagi); kurang çring, W. Z. 34, 8 (tuna), Gh. Z. 6, 4 (vgl. aanh. onder *hantělu), dahat Br. Z. 57, 14; B. Z. 37, 23; Sm. Z. 28, 2; R. 23 Z. 12, 7 (tan mari); 7 Z. 3, 14; Z. 4, 10, 11; 9 Z. 2, 20, Z. 3, 10; 20 Z. 3, 13; Sm. Z. 22, 19 (tan sida, iwang); hoe uitgestrekt de vlakte is, toch is zij vol v. d. stijders met paard en olifant, tan swang winuwus iwěk lkang hawan sukět alas gunung adjurang arēs, mangké pwan arēsik aratāgēnēt warēg inambah iniděk inuli, Hw. Z. 32, 14; swang pudji, R. 9 Z. 20, 20 (plih alěman); nora swang, *tan kambwana; tan swang, *ongewoon* was zijne vaardigheid, Utt. 8, *ongepast?*, aanh. onder çwadrēti, *niet zuinig* was 't getal der naar mijne hand dingende, 32, Gh. Z. 6, 6; B. Z.

78, 14 (twara sěděng), *ongemeen* v. d. be- kwaamheid eener vrouw in 't bedienen van haren man, Utt. 8, v. d. woestheid v. olifanten, R. 11 Z. 4, 19 (tan suruh), 12 Z. 2, 2 (nora rērēd), *niet vreesde* zij te zullen slapen, dacht zij, Br. Z. 38, 10; kapwa wruhni wě- kasnikang adji danurwēda nda tan swang kaběh, Hariç. Z. 12, 5; japwan swang aprang swang amitra sang prabhu, R. 12 Z. 2, 38 (tuna); tanpawang! dina, onder twang!, zonder een dag over te slaan?, Hadji D. 37.

II., in pl. v. song (?), *kūpa, *kupaka.

III., song II.; parçwanyèki huwus sajat katuwuhan prih atiçaja ruměmbějanwangi, L. Z. 3, 3 (vert. onzin); sinwangan ing radjě- sa mungkur; santun v. e. botrawi, Djpur. alwaar later kaèban r., vgl. onder *ron.

IV., sas., aanh. onder dodoq.

ꦱꦶꦤꦮꦸꦁꦒꦶꦤ꧀, sas., bijaŋg.

ꦱꦶꦤꦮꦸꦁꦒꦶꦤ꧀, z. onder suběng; sinuwěng v. e. brief *opgerold* en in 't oorgat als suběng gestoken?, of als een suwěng opgerold, Gh. Z. 18, 6, Sm. Z. 26, 5 (makasuběng), Hw. Z. 10, 15; suwěnganya, waar gevonden? (vgl. bat. pasibongan); lěnging pasuwěngan, *karñni, *alwāpa; pasusuwěngan, aanh. onder djahinang; alwā pasuwěnganya, aanh. onder saptawāra.

II., jav. (h. v. suwung), R. L. Z. 2, 26.

ꦱꦶꦤꦮꦸꦁꦒꦶꦤ꧀, jav., z. aanh. onder mala en tēlihěn; v. d. zon in tegenst. v. awělu; dumila paripurna, jèn suwing wěntěn, manis

www.libtool.com.cn

kita mati jèn suwing kidul, paing kita mati, Kalimahosada; ika sang möngöt rjjanityaning sarwa wastu, jadyan aluma sèkar subanira, tar akingking sira tar manad² tåpa, kunang ikang wwang karakötan, tar wawarëngöh ring anitya tatwa agën manöstapanika dëning winglé suwing, tut. b. 57 (vert. v. anityatwé krëttamati, mlanamal-jëna çotjati, nityatwé krëtta budhistu bhinnabhândé miçotjati); vgl. sombëng.

၂၇၁၂, anjuwong v. pauwen, aanh. onder saungani; vgl. njawulong.

၇၈၁၂, soowel, de goden als de rak-sasa's, H. Z. 38, 21; kasowangan, B. Z. 39, 5 (samiän, sasiki²).

2°, jav., ieder respectievelijk, Hw. Z. 18, 3, Br. Z. 14, 2 (mabanèh'an); mantuk më-sowangan; sowang², O. Pg. (sadiri²), Hw. Z. 10, 15.

၂၅၇၂, eigenn. v. e. Mahom. held uit de Am., iman suwongsa (sic.), Djh. (vgl. Med. Inl. XXVII, waar hij de oom v. Mohamad Hanabiah wordt genoemd; zie echter Badijulsaman), z. onder iman II.

2°, eigenn. v. e. prins, die niet willende trouwen op een grooten vogel (paksi matëngga genaamd) gezeten naar een plaats vliegt, waarvan al de bewoners door een witten garuda zijn verslonden, met uitzondering v. e. mooie prinses en een oud vrouwtje, dat den prins den weg wijst naar de prinses; terwijl hij gezeten op zijn vogel haar ontvoerde, komt de garuda hem vervolgen; bevreesd laat hij

de prinses en zijn vogel in den steek; beiden worden door de garuda verslonden; dit is een vertelling van de bajan om de trouweloosheid van een man uit te doen komen, nadat de mannetjes bajan een vertelling heeft meëgedeeld, die de trouweloosheid eener vrouw doet kennen; deze vertelling was in 't handsch, vol leemten en komt hierop neër, dat een jonge vrouw, bij haar overlijden de helft van 't leven van haren bedroefden man ten geschenke krijgt en daardoor herleeft, nadat hij met 't lijk op een larung in zee was gezonden; op een eiland aangekomen, werd zij door een rijken nakoda belezen en weggevoerd, terwijl hij met 't hoofd op haren schoot lag te slapen; wakker geworden, krijgt hij een openbaring op een blad drijvende zijne vrouw na te zetten; verkleed als een derwis komt hij bij zekeren vorst zijne vrouw opeischen; zij, hem trouweloos zijnde, zegt geneigd te zijn, hem de haar geschonken helft terug te geven, waarop zij dood neërvalt en de nakoda ter dood gebracht wordt (dit verhaal ook te vinden in de mal. bajan budiman, waar de larung een parahu is); z. aanh. onder taramangsa.

၂၇၂၂, R. 18 Z. 3, 6 (his), 20 Z. 18, 2, zeker kleedingstuk?, goed uitgerust?, nunnain awak, 23 Z. 12, 12.

၇၈၂၇၂, z. onder tjëwanggara.

၇၈၂၇၂, Brhmd. Z. 1, 1.

၈၂၂, sas., bidkleed, waarop men bidt, v. inl. maaksel; ook sëdjadah; bij de bal. Mahom. musala.

www.libtool.com.cn

𑀓𑀲𑀲𑀲, één bij 't tellen v. spelende kinderen; de volgorde is sil, duwil, katu, lombah, djogading, bulun kambing, patut domba; een ander spelletje v. 't zelfde gehalte is sar, kduwar, këtikur, pañdjang, ilang, trëgëp, syung, lukus, tjingklak en lanang.

𑀲𑀲𑀲𑀲, jav. v. omver gerukte boomen, Sut. Z. 95, 5, aanh. onder lumbung, v. e. berg, Ar. Z. 62, 5; tēbu sol, zou de benaming zijn v. e. wirat ngurēd-soort, die begint met kadi harša, Z. W. Z. 14 (salisir tēbu kasol zou in 't jav. de nm. zijn v. e. versm. v. 9 lettergrepen).

𑀲𑀲𑀲, eigenn. oudste zoon v. Daçabāhu en volger v. Arddhana, Sut. Z. 70, 3, Z. 119, 10, alwaar als zijn jongere broeders nog vermeld worden Sutjitra en Daksa (volgens de Tjt. was Çāla bij Prijawati gewonnen).

𑀲𑀲𑀲, s., R. 2 Z. 3, 2; v. e. gebouw, waarin wiku's zich bevinden (vgl. dharmma), 7 Z. 3, 12; tut. 480, aanh. onder sukrēta en kurabha (waar het eene vert. v. brahmanāwasatha, schijnt te zijn), Sm. Z. 4, 4, alwaar sala (balé); sang çala, eigenn. Sut. Z. 70, 3, Z. 73, 16.

𑀲𑀲𑀲, s. of çāla; sālavrēkša, Wir. 19 (waar 't origin. wrēkša heeft, vgl. onder rañdē), z. onder çālmali en vgl. aanh. onder lērēk.

𑀲𑀲𑀲, R. 23 Z. 8, 24 (sasalon, sēlāan, likah; z. salu), W. Z. 31, 9 (balé); Krws. bl. 61 m.; Br. 11, 3; Ar. Z. 33, 6 (jav. Ar.

bl. 117, 303; vgl. jav. salēn); bwat salé, B. Z. 1, 13 (tingkah pulangkan, patingkah balé, b. ljan); salé'ning Ilman, hr. Z. 45, 14; anusun salé, aanh. onder wadjana.

𑀲𑀲𑀲, s., krēsñaçāli, *kētan irēng; raktaçāli, kētan bang; mahāçāli, kētan wuduk; vgl. onder lakētan.

𑀲𑀲𑀲 I., jav., Ar. Pr. 65 b. en o. (vgl. salé); anusun salu, O. 15 m. vgl. onder katil.

2°, sēsalon, als de asagan maar kleiner (palangka), R. 14 Z. 10, 1 (sund. salon); tumpang salu, v. bamboe (ampèl gading) om 't lijk op te doen, en waarin het verbrand wordt.

II., bèbèk salu, z. onder brahma 3°.

𑀲𑀲𑀲 I., salé², vrn. = sēlalangan, *salang², W. Z. 35, 2? (vgl. *jav.), L. Z. 25, 3; Gh. Z. 4, 4; Br. Z. 13, 32; 𑀲𑀲𑀲𑀲 vert. v. awatanggah (?) en utangura (?) of awatangsah (?).

II., Sut. Z. 16, 2 (salak); durjjan salé mara pasungnira (z. jav.), Ar. Z. 23, 4.

III., v. die, teleurgesteld is wegens niet beantwoorde liefde?; knēh tñainé twara makasihan salé, *bhuddhinta tatanpapamitranang doh, B. Z. 79 8; njalé, aan een kant maar een, aan de andere 2 of meer, v. een os voor den ploeg, omdat men twee voor den ploeg gewoon is te spannen, sich onderscheiden v. d. overigen zijner soort, alleen staan v. e. letter zonder tampak dara, die aantoonst waar zij bij te voegen is.

IV., salé², wékaning wésya, Kr.

ਸ਼ੜੜ, sas., sisa.

ਸ਼ੜੜ I., *onbewoond*, v. e. erf (vgl. notnotan en émbang), *niet bezet* door de wacht, v. e. uitgang. Bt. 303, *luwang; sing nglah sla, *geen vrijen tijd hebben* (lamp. sèlah), di masan sèlané, *bij gelegenheid*; nudju sèlané, *als hij den tijd heeft*; padjalané nudju sèla, *toen er juist niemand op den weg was*, Witn.; nēmonin amak i sèla, sèdèk sèpi sambangan saba makalah, Bt. 243; sada sèpi, pamarginé nudju sèla, 263; njalanang, *ophouden met 't werk*; ook en beter *njèlajang (vgl. pèdjang); mora of tarpasla, *akrèp; tanpasèla, *tanpahingan, *tanpègat (vgl. tèla), *tanpahingan, *sibèkan; slan bukit, nm. v. e. vrij lange vergiftige slang, die zou kunnen vliegen en zelfs boomen vergiftigen; pàà of slan pa?, *de lieren* (vgl. jav. sèlakang; batav. sèlèpaha naast papikangan); Dd. 12 b., anipi (lèlipi).

II., z. slah; asla, abalé; slañ, balé, *salé²; tamju asalañ, asla, *een tafel vol rijst*, onverschillig of balé klein of groot is; slañ bangbang, aanh. onder prang.

III., roet in een plank (z. bahan), nunas ala.

IV. of sèlâ; sèlanikang susu, W. Z. 33, 3 (pantaraning tišta, p. nurodja, slaganning pajodara; jav. sla); sèlaning watu, T. Z. 8, 93 (slangan batuné); irikâ ta jan katen syah çarfanira, rwang anggull tapwan slanya ring sakanin sakanin, Gh. 86 ('t origin. 8683, na tasyâsit anirbhinnam gâtré

dwjanggalam antaram); sinèlan, Br. Z. 38, 9 (kasèlangin); slañ alis, *madhyaning halis.

ਸ਼ੜੜ (verbastering v. silih); sèlègènti, beurtelings; sèlèkèdik of bèdik, Gj., sèlèbèdik (beter lwah abèdik door een vent v. Gj. opgegeven); sèlègumyang, v. onderdanen v. alle plaatsen opgeroepen.

ਸ਼ੜੜ, basèli, sas., masèñ.

ੜੜੜ I., jav., *een v. sieraden*, die paarsge- wijze gedragen worden (subèng aslé b. v.), v. één rong als er in een kropakan twee zijn, asuñ of 1/2 tègèñ aan lalang (z. gabung); njlè in tegenoverst. v. mèkandangan, *alleen loopen* v. dieren b. v. (vgl. jav. en sund.).

II., *tapih; Ar. Pr. 71 b., Mal. b. 4; anglukari sèlé, naast siñdjang v. iemand, die een vrouw wil bekennen; slé (b.: sèling) gringsing, St. Z. 8; sinlènira, Hadji D. 22 m., Ws. 4 b.

III., gamongan aja umbunjané radjah tjakra aslé (mètadjèp gada met 4 punten); z. aja.

ੜੜੜ, *een kleine koker* v. bamboe met deksel voor olie en tevens voor amfoen-lamp; diergelijke ziet men aan den maud b. v. v. e. koopman in eenden (Bjw sèlon, bamboekoker ter bewaring v. een vuurslag of hengelhoeken; jav. voor trasi).

ਸ਼ੜੜ, s., W. Z. 7, 8 (watu, gula, batu), Sut. Z. 71, 4 (asma), soms verward met çaila (z. ald.); çilâtala, R. 7 Z. 8, 74

www.libtool.com.cn

(watu lésèr, w. marata), Z. 6, 1 (watu lèmpèh), 10 Z. 8, 8 (watu asah; vgl. onder çajana); balèmani damar çilâ, B. Z. 41, 10 (damarsèla); çilaçajana, *angalasa, W. Z. 2, 4 (batu né lèmpèh, watu maasah, batu asah; vgl. onder kalasa).
 ᠘ᠠᠨᠪᠠᠨ, s., *gedrag, handelwijze*, R. 8 Z. 9, 18; 6 Z. 3, 3; B. Z. 78, 29 (kadharman); çilakrama, *parâkrama; nêmpal çila, 't eene been op 't andere leggen onder 't zitten, 't geen onbeschoft is (jav. sila tumpang); anêmpal çila, v. iemand, die niet op zijn gemak is?, Dp. Z. 1, Z. 3, 7; vgl. djuntu; duh salah çila sipi, v. een vrouw die zich met iemand v. mindere kaste afgeeft, T. Z. 8, 91; çilajukti, tut. 21 b.; wong wruh ing kala hajuning çilajukti, v. e. persoon, die geschikt is voor getuige, Wntr.; lwirning katwangana, wwang atuha dèni wruhnyangadji, hana tuha dèning çilajukti mwang atuha dèning wajah djuga, hana tuha dèning kaprâdjnjan hana tuha dèning kasudjanman, ikâ wwang tan atwang ing samangkana, jèkâ mûdha ngaranya, Ud. 22 (vert. v. widyâçilâwajowrèdhân, bhuddhiwrèdhâ(ng)çtja bhârata, dhânâbhidjnjâta wrèdhâ(ng)çtja, nityani mudho 'wamanyaté); çilakramènggita, aanh. onder nâla; çilajukti, eigenn. kluis v. mpu Kuturan, Tj. A. a. (b. nu en dan sukti); maçilla sahananing wwil, R. 11 Z. 4. 3 (néawangça); sapaçilla, ald. 4 (singawangça); açilèng ratnasinghâsana, B. 11 Z. 8, 1 (malinggih); taçilèng pataraña, W.

Z. 14, 9 (tjai malungguh ring lungka', nêgak tj. di l. né); masila, *sitten met de beenen onder 't gat kruislings gevouwen* v. mannen vóór den vorst, in tegenst. v. matimpuh (mal. børsila, vgl. jav. en bat. marhombang sila); matatur pasilanya, R. 11 Z. 4, 4 (mangèlingang kawangçanya); anaké butöng (?) tjabläng gèdè tjabol badèng kotot awaké, tuturanja, inguni twah dëmèn mamaling padi djali djawa djagung maling sila rëko anaké kèto adanja, Dg.

᠘ᠠᠨᠪᠠᠨ I., njilagumyang, *één met velen aanvallen of bestrijden*; kaülani i ratu mani pätjang kasilaguni, Bngk. s. 180.

II., rikân pada ghumošanâni sawatèkanya sowang parèng sinantwa sinilan (v. çila?) ri sanmukhani sang prawirèng raña, ri tanhananing amrangâmawa mrédangga tunggul kunang, lawan gatinikang katon mawusan anggègè' sañdjata, Br. Z. 10, 8 (irika sami kadawuhan pangandika ring sorohanya kang sabèkèl'an, kapituturin di arèpan sang purusa ring pajudan, apang da manumbak né ngaba gamèlan smalih né ngaba tunggul, smalih tingkahjané jèn ja suba tatas twara ngaba sañdjata; ditu pada (kapa)ngandikain sawadwan danèné sasiki sasiki, k. ring kadarmajudané ring arèpan danèné sang pradjurit (ring) smara (samara), kni sampunan manjèpèg né ng. g. miwah né ng. têngèran, s. t. né kawas maninggalang né ngamèl sikèp; irika sama ubaja ika sarowangnya

sadiridiri, pinituturan tingkah ing darmajuda ring pangadjengan ika sang çura ring pajudan, ika nora ika njëpëg (né) mangaba këndang têngëran, s. tingkah ikung katinggalan matlasan amawa astra; vgl. onder bogol en aanh. onder juda).

I., silball, een slingerplant, die de beste vogellijm oplevert, beter dan de timbul of tēšp.

II., patisili, patiklid.

III., sas., pëdih, gëdëg (Smbw.), njënjili, nglëmëkin.

IV., jav., silili onder de visschen, *pangkajët en pangkabhët (?), pangukidjanmat (?), R. 23 Z. 12, 22 (i slëkitik).

V., in pl. v. silih?; silidiri, War. b., 67, bis; manggëh ngwang silidirja sang prabhu, dat ik ulieden lichamelijk vervange om ten offer te zijn, Sut. Z. 141, 3 (dëpang bapa nggëntosin i dëwa, Sut., die als 't ware een priester, bapa als vrw. eerste pers. bezigt tegen de vorsten, diri moet hier dus lichaam beteekenen).

silu, sas., mëlumpang (Smbw. id.); v. d. tanden; silu kungkuq, z. onder kungkuq.

silu, s., R. 19 Z. 18, 11 (ç., adji dipa), z. çulamukha, çuladhara, bh. Guru; sinula, B. Z. 45, 6 (tinumbak, katlës, kathës?).

II., Hadji D. 76, wong sinula, geinpaleerde, een gevangene, 75 (bis), 76 (vgl. *jav. sulah); sinula, B. Z. 45, 6 (katumbak); çinûla, B. 21 Z. 4, 1 reg. 3 (tinusuk).

silu, s., sula kambing, z. onder djanggit; manula wungkudu, aanh. onder w. (makamah barak); mangasula, *siñalabasa (sund. garasula, jav. ngrësula; dat v. e. rësula zou komen); kasula taku, R. 16 Z. 6, 7 (ngaduung tityang); kasula, aanh. onder angkid; huwus kasula, 5 Z. 6, 12 (puputing sakit papa twara suud sakit atiné); kasulanadaha wisakalakuta, Wir. 22; tan kasulan, niet talmen, niet legen te houden, Ud. 84, Utt. 44, niet te overreden, zich niet storende aan een bede, ald. 40 ('t origin. asambhranta); kasulakën, ten gevolge v. toorn en vervolgens optrekkende om hem te bestraffen, Utt. 27, Ud. 111; jan tan hanastha rahadyan sanghulun ring pinakahulun, makanimitta, ilikni kakininghulun ring korawa, athawâ dëni kamandabhâgjan sanghulun karihâ, kasulakna dé rahadyan sanghulun, ikang pañdawânung ilwana dé rahadyan sanghulun, Bh. 74 (vgl. 't origin. 4444, de çloka in 't hds. te zeer verhaspeld en afwijkend), vgl. 2°, s. (çula, pijn, vgl. âmaçûla), buik- kwaal, waarbij men een stekenden pijn heeft aan den navel, aanh. onder âdhjât mika; Us. 3 b. bov., waar versch. soorten vermeld worden, aanh. onder tarka.

silu, s., çywa, vgl. onder djitât mâ.

silu I., s., panghjanggan çëla, B. Z. 1, 13 (sasma, tahulan, babataran watu); tumunggang çëla, z. onder tunggang; çëla matakëp, z. onder takëp; çëla bradja, aanh. onder gunjing; damar sëla, de damar hars,

die op Bali niet voorkomt; zekere geurige stof, die in kluiten aan strand spoelt en in de wierook gedaan wordt, *damar çilâ (z. onder çila); gëndis sèla, gula batu, aanh. onder dawëg; çailasutâ, Sm. Z. 26, 9 (giri-putri); çailaputri, Z. 28, 1.

II., verb. çilâ; manguntur sèla, z. onder batu II., andödöl ing sèladi om een aanloopje te hebben en zich in de hoogte te verheffen, R. m. (R. k. a. ing tjuring).

ᮊᮧᮧᮧᮧ, krom spreken, krom zitten, v. iemands kleeding, aanh. onder boñtjoh.

ᮊᮧᮧᮧᮧ I., koliek; salaku sèlo, *sapa-ra aèlwan, R. 23 Z. 19, 37; njèlo, v. d. buik; jegens iemand, een hogere in de verhouding v. leerling tot leermeester?, het iemand geheel naar den zin maken.

II., Bjw., zekere waluh-soort, die, jong, als groenten, rijp voor kolèk dient (jav. walu bokor).

III., sèlong?

ᮊᮧᮧᮧᮧ, z. onder sampiq.

ᮊᮧᮧᮧᮧ I., njolo, iets niet uit een tuit als die v. d. tjarat an drinken, drinken 't water uit een rivier door met den mond er uit te slurpen.

II., jav. (sâlâ), eigenn. v. d. residentie v. den susuhunan, doch, zooals uit de o in pl. v. a, v. zeer laten datum; B. U.; dalëm solo, ben. v. e. godheid, denkelijk de susuhunan v. Surakarta, omdat het bal. heidendom, evenals dat der Batak's, v. vorsten goden maakt (vgl. bat. soripada di atsé); z. rum II en nèkah.

ᮊᮧᮧᮧᮧ I., jav. (sèlèh, vgl. onder ambat II); salah sahur, *verzuisen te antwoorden*, W. Z. 15. 7 (nglènin saüt, nora pasaut); salah rûpa, z. aanh. onder rangkaug; taman salah ri, *niet vrij loopen*; asalah, *zich aan iemand's voeten, om hem hulde te bewijzen, terneêrvleien*, Sut. Z. 144, 4; asalah açwa, Pam. 4; asalah kuda, Ww. b. Z. 1, 44; asalah wâhana, Tj. A. a. (b.; tumurun sakèng sakata); asalah kawikun, *atinggal kawiratin; asalah lpihan, T. Z. 5, 106 (mëdjang pangawi); asalah sañdjata, Br. Z. 40, 9 (mamëdjang sikëp); asalah bhûsana, *de kleeren neerleggen om te baden*, T. Z. 5, 49; asalah linggih, z. onder anurudi; asalah tjidra, Mal. 334 b. (*neerleggen*); ook asalah b. v. v. personen, wiens beurt te waken op de urak over is; asalah i djë'ng, Sut. Z. 144, 4 (nglëpihang tjokor); mësalah, *veranderen*, v. e. baljan iemand *opgeven*; *verwisselen* v. dag (op de Bal. wijze begint 'smorgens de volgende dag); mësalahang, *eindigen* v. e. uku, tegenov. nampi; sumalah, met het object voorop, W. Z. 19, 12 (jav. W. 119) en asalah, een kleedingstuk; ald. Z. 29, 9 (maninggal); sumalahi, aanh. onder lampus; sira ingsun salahi angrasana, *ik draag het u op, het te berechten*, Hadji D. 38, 39, 40, 42 b.; kasalah dastar, z. onder awir; hajwa sira sinalahan, B. Z. 38, 27 (ëda dèwa ngutang, sampunang manjalèn ida, sampun ké m. i.); tâtan hana sinalahan paminta kasihnira, aanh. onder swadhâ; sinalahan makëmit, aanh.

onder giriça; *sinalahakën*, Z. 2, 32, *Mathomeds leven* 37.

II. (*sisip*), *fout, verkeerd, schuldig, niet getroffen*, R. 22 Z. 4, 18 (*pëlih*; z. ook onder *sasar*); *ngidih salah* z. onder *idih*; *manak salah*, v. d. 4° kaste, *een dochter en zoon tegelijk geboren worden* (z. onder *buntjing* en *sampët*); van het wapen daar ook hij in slaap viel, R. 22 Z. 3, 17 (*nora plih dé*); *salah tunggal* en *salah siki*, z. onder *tunggal* en *siki*; *salah pati*, *een geweldigen dood sterven*, *Hadji D.* 9, 15 (*jav. kapatèn*); *salah patyan*, *Smw. Z.* 1, 27; *salahasa* en *sinalahasa*, z. onder *âçâ*; *hajwa ta kita nalahidëp i*, *geeft geen verkeerde uitlegging aan 't geen ik bedoel*, *B. Z.* 2, 28 (*sampunang dëwa njalah kabjun ring, da ké tjai njalah idëp ring*); *salah sëngguh*, *uduh djani iluh puspa, twara bëli jën babëki, pituwi twah buka këtö ambul' njané djati, kënëh bëli kën i luh ëda i luh salah sëngguh*, fr.; *salah pati*, aanh. onder *piçâ tjä*; *tbu salah*, t. *sërèn*, zekere rietsoort oneetbaar, geplant in de oost- en westboek v. e. erf om het te beschermen en de bewoners eendrachtig te doen zijn, *Rumph. IV pl. 5* (vgl. *mal. taghu sala*); *kapësalah*, *kapasisip*; *kama salah*, z. onder *kâma*; *salah bulu*, z. onder *amplëm*; *misalah* (*misisip*); iemand *verbannen*, buiten 't rijk doen wonen; *njalah* (*njalit*), *te weinig* v. e. niet geschikten tijd, het is de moeite niet waard; *njalah pemarginé*; *njalah djangin sastra*, v. e. ruimte op een blad te klein, om er nog letters op zetten; *njalah kënëh njalah*

idëp, *salahasa; *pënjalah* v. iets, dat *tuschen beiden*, niet groot noch klein te noemen is; *pajuk pënjalah*, op p. *pënjukut* en kleinere voor 't *nëpëng*, van baksteen, die de vereischte grootte niet hebben; v. e. meisje, dat nog niet geheel huwbaar is; v. e. haan spit *gunting*, v. e. hen, die nog geen eieren legt (*kumakokok*); v. e. *këkër*, die nog *balongan* is en nog niet in staat 't wijfje te betreden.

اسلج, *pasalih sukanin*, *siljasih; *pasalih tigti*, z. onder *prëp*; vgl. *saling* en onder *sëpëkën*; *salih tunggal*, *salah tunggal; *sinalih tunggal*, soms in pl. v. *sinalit t.*, z. b. v. aanh. onder *kotjék*, waar tevens *pilih tunggal*; *salih tunggal*, *Sdj.*, zoodat het misschien oud-jav. is, aanh. onder *rumpak* en *uduh*, vgl. ook onder *pilih*.

II., ar. (صالح), eigenn., aanh. onder *jusup*.

سج, *blat*; *panjölöh* v. d. *gugunuangan*; *asagné djangin tiing katihan, sölahan balé; sölään*, **salë'*, z. sla II.

II., schoon gemaakt v. ijzer, v. koffie of *báas* zonder *litah*, vgl. *sënah*.

III., sas., *wáas*; *owat siq indradjaja, sëläh pada tatu nënu*.

IV., *sësëläh*, sas., *tëlik* (vgl. *mal. sulu?*).

سج I., (naast vgl. *suluh*), aanh. onder *widyá*; *kasölöhän*, *kasënwän, *W. 5* (vgl. *jav. nëlëhi* of *nëlahi*, dat R. sas. telkens voorkomt, vgl. onder *sungga*); *sinölöhän pandam*, *Anj. Z.* 12, 1 (*kasandyaning damar*); *anölëhi* v. toorn, *Sut. Z.* 103, 5;

sinëlëhan dëning sang hjang çâstra, aanh. onder piçâtja.

2°, vgl. suluh; mësësëlëh, *aan 't navorschen zijn* b. v. naar den aanlegger v. e. misdaad; njëlëh, *naar iets onderzoek doen* b. v. naar een pand, om te weten wat er van geworden is; njëlëhin (atur tityang), de waarheid v. iets *trachten uit te vorschen*.

II., zekere kleine zeesprotvisch, soms niet grooter dan een naald; wordt veel als gërang genuttigd, *tri (dat ook bij de bal. Mahom. in gebruik is, vgl. batav. sëlër, mal. sëlär), de mak. en bug. luré, rood gemaakt bij de Mahom. rontoq, maar te Ampënan rusip.

ᨗᨉᨉᨉ, v. e. klophaan de pikang waarop 't njëlëg plaats heeft, v. d. kris *voorgedragen* door slapenden, die op hun hoede zijn; njëlih, z. beneden.

ᨗᨉᨉᨉ, njluh, iets *steken*, om 't op te wippen of los v. d. plaats te krijgen, waar 't op zit, 't vleesch v. d. kokosnoot *uitscheppende verplichten*; dadi sëluk ikang gunung mënaka, zoodat hij den berg uitlichtte waarop 't heilkruid, R. bl.; dakiné sëdëng sëluk, v. Tjupak, Tjp.; njëluk njuh, om olie te maken; saëgung² ing gunung sinëluk dëning sugriwa, R. sas. Z. 9; sëluka, *sinwabnya (vgl. slusuh, lumbih, lësih, undil); raris kasëluk gunungé katampa baän tangandané né kiwa, gëndjong ikang gunung, Utt. Bal.; sëlahan, geschrapte cocoskern (asëlukan; z. tjukil); panjëlukan, gereedschap van ijzer, ongeveer twee vingers breed en een span lang en bovenaan een weinig gebogen om de kern

v. d. cocos uit te schrappen, heeft veel v. e. beitel.

ᨗᨉᨉᨉ, *schoon* zoodat er niets aan kleven blijft b. v. aan den klapperdop bij 't njluh, ook = djëgëg, T. z. bg. Z. 4; *pro deo* zonder er voor te betalen (z. blëg); né bakat slëh v. e. gestolen rund, dat men zonder het te koopen heeft kunnen terug krijgen.

2°, sas., en K. A., djëgëg; né tó ënjën, badjang slëh adjak maman, Kid. Adip. b. Z. 2, 14; vgl. solah.

ᨗᨉᨉᨉ I., *eventjes geraakt* (vgl. kmëng); silah twara bana; tan wëntën silah antuk sandjata, sajan (sajang?) gadané sang karwa pada twara mbaän njllahin dadi tagël abrijukan, Br. K. (Z. 15, 39, c.); njllahin tusing kadutné, *de kris heeft hem niet eens een schram toegebracht*; toen de 2de zoon v. d. vorst door een slang was gebeten; parëkané pabalësat, ngalih baljan pada gati, patjang mangaturang tamba, suba pada kadaühin, baljan né sakti², subapa (?) tōka matambun, pada ngaturang tamba, makëdjang twara njllahin, T. bg. Z. 3, 7.

II., sumilah, *kumëñar, Br. Z. 37, 4, Smw. Z. 14, 12 (bat. silo en jav. sumilak), Ar. Pr. Z. 16, 8; Kid. Sund. 28 o.; Mal. 165 o.; sumilahning wadanâmor tang çancangka karahinan, Mal.; pamuluné sumilah, Djpur.

ᨗᨉᨉᨉ I, njllih (njëlang), jav., iets *leonen*, Adig. 21 b.; *van iets over een poos gebruik maken* b. v. v. e. weg, waar men langs wil, terwijl er een andere staat, dien men voorbij moet gaan (vgl. jav. tatamu angling nini sun nambut panggënan, Anb., hds.,

de uitg. hl. 68, aněda parėrenan, Anb., m., anambut parėrenan); *silih*, *inindjem; *silihėngkwa, W. Z. 1, 9 (pislanguin bapa, pintanguin b.); *mėsilihin pėsilihin*, (mėslanguin), *vergoeden* (vgl. *molihin*); *mėsilihin pati* v. e. moordenaar; *masilihang* (masėlangan), iets te leen geven; *kapasilih*, *witgeleend*; *pėsilih* (pėslang), *wat ter vergoeding gegeven wordt*; *sang apasilih*, aanh. onder kėrangan.

*II., aanduiding v. reciprociteit (sund. naast *silėng*); *silih prang*, Ww. b. Z. 2, 69; *silih kisapu*, W. Z. 21, 2 (salėng abin); *silih sisik*, Lamb. Z. 21, 1 (pasaling siksik); *silih tėkėk*, W. Z. 15, 6 (slėng dėdėt); *silih arug*, ald. (slėng pėėg); *silih tindih*, ald. 7 (slėng tėtėh); *silih bandha*, Z. 9, 5 (silih djuk); *silih usir*, B. Z. 87, 21 (saling angsėb), *sėlang tangkis*, Ww. b. Z. 19; *silih suduk* (vgl. jav. *salanga*), Ar. Pr. Z. 22, 36, R. 8. Z. 90 (?), 92 (z. onder slang); *silih sautin*, *asahuran; *silih sawat*, R. m. Z. 50, 21 (R. K. b., saling s.).

*III., jav. (sėsilih en sėsulih), *vervanger*, W. Z. 51, 3 (vgl. sund. *silih* en *sisilih*); *ri wulan silih*, Ud. 58 ('t origin. *masėnėnyėna*); *silih asih*, z. onder asih; *siljastih*, I. Z. 5, 109 (pasalih sukanin, silih s.); *sumilih*, Sut. Z. 113, 3 (manjundul, z. ald.), *salinan*, Sm. Z. 14, 8; *sumilih*, *opvolgen* als bevelhebber, vorst, *gumanti*, Br. Z. 12, 3, 5 (ngėntasin); als man v. e. vrouw, R. 4 Z. 1, 57 (silurin, ngėntyanin, *manggėntasing*) 6 Z. 3, 10, T. Z. 2, 50, *op zijn beurt*,

R. 5 Z. 5, 17, Kam. b.; *pasilih*, *wissel klee-deren?*; 't mal. *pėrsalin*, Br. Z. 56, 9 (rantasan); 2°, soort *setel*, waarop pas getrouwden gezeten zijn, *pamidudukan, Ar. Pr. Z. 20 (?); aanh. onder *pusadi*; *sontėng*, *dangsil* en *wadjana* (upatjara), bij de patatojan, *pralėmba* er voor tot sieraad gebezigd, Ww. b. Z. 3, 57 (vgl. *paslang); *pasilisilih*, R. 13 Z. 2, 1 (matimbala?); *pasilisilhnikanang suka duhka*, 10 Z. 9, 15 (maganti? *punika ala aju*); *asilih²-anya*, R. 1 Z. 1, 14.

IV., *masilihan*, *mėmbon*, *mėngkėp*, *angėpėp.

V., *lah silih parėng cawa sang korawa*, Krws. (vgl. jav. *silėh*).

ꦱꦶꦁꦏꦸꦠꦺꦤ꧀, *niet diep insnijden*, v. 't ploegkouter, *njleser*, over den grond strijken (z. *bunuh*); v. d. blik dof als die erg ziek is (z. *ėnduk*); *angawė salah anakė nantėnang*, **angde hulapning tumingah*; *sahang salah*, *jav. (marijos pipilan), Us. 211, *lada gundil* (mal. l. *salah*, *witte peper*), jav. *mritja s.*, Tjr. 10.

ꦱꦶꦁꦏꦸꦠꦺꦤ꧀, zekere zeevisch (op jav. onbekend), heeft veel v. d. *kėmbung*, maar is een weinig grooter en roodachtig en gaat spoedig tot berderf over (z. *kėnjar*); *krang sulih*, is klein en fijn gestippeld (Rumph. Rarit. pl. XXIV N° 3). *ꦱꦶꦁꦏꦸꦠꦺꦤ꧀*, aanh. onder *lėngis* (vert. v. *aloka*), R. 7 Z. 3, 9 (sundih), Mal. 164 (mal. id., tag. solo; lamp. *suluh*, *roed*, z. onder *băă* en vgl. *sėlėh*), Br. Z. 16, 15 (bobok), fig. Br. Z. 18, 5 en 14; tut. 7 b.; *abhrā suluh*.

nya, fig. van triomfeerenden, Br. Z. 17, 9; silih suluh, v. d. maan *wedijveren in glans* met edelgesteenten, B. Z. 23, 1 (saling sunarin, saling tédjanin); suluh agung, Smw. Z. 15, 28; manulahi, *beschijnen*, Sm. Z. 30, 10; bajém suluh, Z. 24, 12, Djpur., de betel genuttigd hebbende de lippen met de smer van vergeleken; Ws. 20 m., Mis. Gag. 54 b.; sumuluh, z. onder wawar; mpu panuluh, dichter v. d. Gh. Z. 49 (1161); Kid. Adip. Z. 1, 7, ěmpu manuluh, en zegt, dat hij Br. voleindigde, omdat zijn leermeester mpu Sédah, 't niet verder bracht dan tot de strophe, waarin Çalja tot opperbevelhebber verkozen wordt (ook de Pustakaradja I bl. 29 zegt, dat mpu Panuluh 't gedicht voleindigde; vgl. Br. Z. 52, 11); aanh. onder widyá; suluh agung, z. onder pandam.

II., vgl. sëlèh; masuluh, *zich spiegelen*, *mangilo; pidjër asuluh anjunggarang rambut, ambětjiki sasabukan, dèn lingling tang tjaja ring toja ika, pané makapangilwanira wökasan, wus dawuh tiga, mōdal ida, Pam. Z. 1, 132 (de kid., ilé ta sira tansah anglingling tjaja, sira mahardja wěni, tapning susunggaran pané pangilwanira, ahěsi toja saga(?)ning, çutji nirmala kongang tjaja pinašti, kálanira mahardjja punang kakampwan, múlanira ring ěndjing, práptang dawuh tiga, durung butus dēnira); njuluh, naar iemand *onderzoeken* om te weten b. v. waar hij zit; njuluhin, *bekijken* in den spiegel; *bijlichten*, naar iets met een lichtje

zoeken; masadya njuluhin, *mahjun angdipanan.

III., asuluh balang, z. onder balang; mēsuluh, *aaneen geregen* v. d. bal. duiten, b. v. surat pangèlinggèling, duwang lōmbar, masuluh, br.; njuluh, *aaneen rijgen* b. v. koralen, lontar-bladen; manjuluh (b.: manusuk) kakul, Meg. 348; madjapitunggil dados suluhan v. d. verklaring v. versch. personen op één stuk lontar-blad; tan karwan sulwan munjiné, v. verwarde taal; tanpasulwan, *tanpakarungwan; panjuluhan v. buluh, waaraan boven de iga² als 't ware aangerijgd zijn.

IV., z. onder *lēsēs.

ᮊᮧᮊᮧᮊᮧ I. (sa + ulah), solah, T. Z. 1, 38 (pararasan), solahira, ald. 21 (tingkah danèné, swalawandané), aanh. onder swabhawa, sungkawa, kawigita, B. Z. 14, 2; solah bawa (verb. swabhawa), jav.; masolah, vrn. = ngigél, molah; bětjik banja njolahang krisnya, *ēndah muñda.

II., sas., djěgèg en bagus; vgl. sëlèh.

ᮊᮧᮊᮧᮊᮧ, *niet gepast* v. zekere kleeding (vgl. bènglès), *niet voegzaam* v. iemand b. v., die iets draagt, 't geen beneden zijn stand is, b. v. van een hoofd een geweer op schouder dragende; zou ook in sommige streken, b. v. Pěrgong, v. minder lekkere groenten gebezigd worden.

ᮊᮧᮊᮧᮊᮧ, z. onder ᮊᮧ.

ᮊᮧᮊᮧ I., *ribben* die de kaū v. e. lampit

aan den steel, dezen beknellende ter wederzijde verbieden; ook klauf (z. samëd, sambilan enz.); njölan v. d. bochtige pooten v. e. wipstoel.

II., naast rawaq.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, jav. (slawé), 25 (eigentlich een draad); z. bĕnang.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, sas., gëbëh?

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, aanh. onder kéré.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦠꦶ or sulëët, pëslëët, *makabarabas, v. tranen, R. 16 Z. 3, 3 (vert.), pasulëët buka gula, v. bloed, Laj. S.; paslëëtan jêh matané, jêh mata tan pagkatan paslëëtannjané kapipiné, R. 20 Z. 2, 3; kadi slëëtin murëta manah danëné, vgl. srërët.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦠꦶ, s., eigenn. v. e. groot kenner v. paarden; pañditëng çālihotra, R. 18 Z. 35 (putus ring kaksimantamatra, pradjnjan ring kawëtuan mantrané); putusing çālihotra, v. olifanten?, Tj. A. 52; aanh. onder pañdita.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, njlëhsëh, schuins vallen v. e. waterval b. v.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, slahubin, Sbr., ãngsubin v. te schraal staande djagung; z. slubsub.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, een hevige zuid-west-wind, rommelende wind, storm vooral in de kapitu vallende (mad. salabong of salabung, orkaan zoodat er een salawung moet geweest zijn, ook salabu?, zoodat men te denken heeft aan een salabuh, z. onder sëpëkën; salombug gënding in 't mad. leesb. III 236 zal in salobung g. moeten veranderd worden).

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, mara salinku dënta, Sm. Z. 22, 9 (punika anggèn idèwa ngësèhin tityang); masalin rupa, *angdadak bhawa; masalin çarira, W. Z. 12, 4 (mangëntos rumawak, masèh raga, maësèh angga), asalin wëdihan, Br. Z. 21, 7 (masèh, sinalinan); masalin rûpa, Sut. Z. 143, 2 (mësèh warina); asalin kampuh pë'tak, T. Z. 1, 8 (mësèh k. putib); masalin goba, *npëndah rupa, vgl. Adip. 76, b.; asalin manah, W. Z. 25, 7 (ngëntosin idëp, mangësèhin këvëh, magënti idëp); njalinin, iemand een anderen naam geven, aanh. onder pungkus; pisalin, kleederen een pas aangekomene door den vorst geschonken, Ww. b. Z. 1, 48, Mal. 126; Sut. Z. 147, 14, Br. Z. 21, 8 (rantasan; vgl. onder pañdjëng); *pisalining manobhawa, W. Z. 15, 3 (kalaran dëning smara, kapilulutan dëning, sinakiting olih manah sasmara); pisalin, jav.; pinisalin, Amd.; pinisalinan, W. Z. 12, 3 (kaësèhin, kasalin); pinisalinan kampuh anggon^o sapa-rangkat, Mal. 329; masalinan, vrn. = mësèh; pasalinan, de aanvang v. e. nieuwen zang in de këkawin's, pahjas²an.

2°, eigenn. vrouw v. Purwadjati.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, z. onder têngé².

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, slan alutan en slan pandan z. onder alutan en pandan en vgl. ook onder sëla.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, z. onder sëlo.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, sas., tabëng.

ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀ꦱꦸꦁꦭꦤ꧀, njulon, met de pooten bestrij-

den zonder met de snob aan te vallen v. hanen; z. nggitik.

𑄣𑄤𑄣𑄤, jav. (pers. sailân), naast Sèrandil in een bijnaam v. Lamduhur.

𑄣𑄤𑄣𑄤, s., ben. v. e. versm. (— — — — —), z. R. 7 Z. 4, 19, Z. 3, Wis. Str. 49; ook salisir, Tj. (vgl. onder sol).

𑄣𑄤𑄣𑄤 (pluralis v. çîli), Brh. 44, vgl. grêhamêdhinah.

𑄣𑄤𑄣𑄤𑄣𑄤, jav., jajân kasalonôdohan, Mal. 502; kasalonôdohan liring, Ww. b. Z. 1, 130, aanh. onder bangçapatra; kasalonôdohan wuwus sataning durung tama awawanon bêndjing liwatèng atjarub, R. L. Z. 6, 26.

𑄣𑄤𑄣𑄤, kaslinduhan, v. 't gemoed van streek door hevigen pijn b. v. (vgl. salimuh, *silinduh); apang nêntên kaslinduhan antuk katahé; kaslinduhan uwat, kaslinduhan baju, van een zieke.

𑄣𑄤𑄣𑄤, te Bll. meer gebruikelijk, glandar (vgl. jav. blandar), stuk bamboe of hout om kleêren ter droging aan op te hangen, buluh pêñdjëmuhàn kambèn, vgl. pangañtjatan.

𑄣𑄤𑄣𑄤, mèslendiran, v. jongens en meisjes; njlendirin, langs iemands plaats gaan v. e. vrouw, omdat zij zin in hem heeft; z. káab.

𑄣𑄤𑄣𑄤, njlondor, met iets langwerpigs iemand bewerpen (vgl. njloug sor); sèp mampèngkas njalondor ban panèbukan, tjurik sèbèt makèlid, Tj. b. Z. 1, 62.

𑄣𑄤𑄣𑄤, uitspr. v. sèrandhri.

𑄣𑄤𑄣𑄤, s., z. onder djitendra; çailèndraduhitâ, s., L. Z. 31, 6.

𑄣𑄤𑄣𑄤, z. onder mènakâ.

𑄣𑄤𑄣𑄤, jav., srindit, Hadji D. 92; Wt. 7 b.

𑄣𑄤𑄣𑄤, njlandupin, marèngin.

𑄣𑄤𑄣𑄤, anôlèndôpana nâgara, Dp. Z. 5, 18 (vgl. jav.).

𑄣𑄤𑄣𑄤, z. onder sulub.

𑄣𑄤𑄣𑄤, een werktuig, om ijzergereedschap op aan te zetten, v. hout of wel buffelhoren met keepen.

𑄣𑄤𑄣𑄤, jav., *patahi, padjahi, Ws. 93 (vgl. ngadj.); saluñding wajang, Br. Z. 50, 5; wwainyânumbêr i sor naluhing, alangê' kumutjur i paranganya tanpègat, Rm. Z. 12; pakutjakaning nadi lwir analuñding alon mamanis, Z. 6, 15 z. salonding; sinaluñdinging pudak, Sum. Z. 177, 6.

𑄣𑄤𑄣𑄤, door water in beweging gebracht als de taluktak als vogelverschrikker? 2°, vgl. salunding, ijzer als de gèndêr te Kl.

𑄣𑄤𑄣𑄤, njlandang, ngandang; pèslandang, pèsleugkat; mèslandangin, pèslandangin, v. e. ondeugende den weg met dorens of iets anders gevaarlijk maken.

𑄣𑄤𑄣𑄤, paslindèng, heen en weer loopen (vgl. glindèng); dèning kawjaktian djanma ika, kari njalindèng ring pasaban, br. uit K. A., aanh. onder kais.

𑄣𑄤𑄣𑄤, jav., vrn. = têngkalug; ook

sulèndang (vgl. sund. sorèndang); z. sèngkùub.

ꦱꦸꦭꦺꦤ꧀ꦢꦁ, sas., een sarong over den eenen schouder en kruiselings over de borst gedragen.

ꦱꦸꦭꦺꦤ꧀ꦢꦁ, pasulèndang, v. d. takken hangen?

ꦱꦸꦱꦱꦶ, z. onder suksari.

ꦱꦸꦶꦏꦺꦴ, zekere zeevisch.

ꦱꦸꦶꦏꦺꦴ, Bjw. (jav. slèntik), pèntil; njlèntik, mèntil.

ꦱꦸꦶꦏꦺꦴ, Bjw., een soort v. straf op stelende kinderen toegepast, de duimen worden aan elkaâr gebonden, en 't kind wordt naar boven geheschen.

ꦱꦸꦭꦺꦤ꧀ꦢꦁ, çilátjala, watu gunuug als wuku-ben. in de taal der schrijvers.

ꦱꦸꦭꦺꦤ꧀ꦢꦁ, s., z. onder gunung.

ꦱꦸꦭꦺꦤ꧀ꦢꦁ, l., salaran, een belasting op de opbrengst v. tégal's en tuinen b. v. op klapperboomen (één noot per boom met een hoop opgerolde betelbladen agulungan kèndang, zoo de schatplichtige geen betel konde aanbieden, dan betaalde hij 2 noten per boom), op zout in tegenst. v. padjèg en suwinih; 2°, aanh. onder kumèl II, vgl. jav.

II., sinalar (?), aanh. onder çakuntalâ.

ꦱꦸꦶ, zekere zeevisch, aanh. onder mundung en tambakur; vgl. sund.?

ꦱꦸꦶ, I., lsèr; njlèr°, recht v. schriftlijnen, hier njèlèri

II., *asèlèri (?), Was. Z. 2, 18; kang wong pada sèlèrin (b.: njèlèri).

ꦱꦸꦶ, jav., keurtroepen of geliefde volgelingen, Ww. Z. 2, 37, 10; Ar. Pr. 25 m., 26 b.; wong

pandan salas kang sèlir, Mal. 145 b.; njèlir v. d. goden iemand uitkippen om er in te varen (vgl. ñdjumput en z. nglangsubin); sèlira ban dèwa; sami matur sinarèngan, pakan kètut mambarétin, nunasang djagaté bèro, kasinggihan ratu mangkin, parèkan ratu sami, nunas lèdja(r) tjokor ratu, parèkan buta bongol, itja tjokor ratu sami, apang ipun uninga ring padjagatan i ratu pambajun kèmba, murirak raris mañdjèngking, katjah sèlir pakan malong, nunasang djagaté djani, man kudyang tani paling, né kangin kadènanng kawuh, né kadjya kadèn kèlod, suba da nakonang dini, kaèh bungut sèliré nggawé orahan „jaja sami djani muksah, mapijak raris mawasip, dané pakan kètut malong, sarèng dané baljan bañtjih nutugang pulapali, wantah kèto djani puput, kidung anggè pagujon, panjallmur sakit ati, naèn latjur, tani bagja né ring awak (volgt op de aanh. onder kais), fr. t.; sinlir, *pinilih, Ar. Pr. 24, bis; 25, 63; kasèlir en sinèlir, *pinilih; sèsèliran, sèsilikan, ook v. d. personen, die door de goden uitgekozen worden, om er in te varen, zoodat zij zich verbeelden goden te zijn (wawalèn en daratan).

ꦱꦸꦶ, jav., maslur v. worstelenden, W. Z. 9, 3 (marukèt, maùdèran, mailèhan); parèng asèlur, v. muziekinstrumenten, Sut. Z. 113, 4 (mabarugan), Z. 114, 10 (djèmur), Ar. Z. 57, 6, v. goederen, Hadji. D, 88; v. jakhalzen, T. b. Z. 3, 1; asèlur, v. muziekinstrumenten, Sut. Z. 114, 10; atija pasèluring jodha, Br. Z. 24, 12 (slèng lingganin

patémuning paramantri); asluran, L. Z. 16, 6 (madukan); msöluran, *awilët, B. Z. 84, 25, mapasurup.

II., z. onder luwé II.

ꦲꦶꦭꦺꦫꦺꦤ꧀ I, njëlèr², slap-slèp, z. sèlèp; njlèrin, in pl. v. njèlèrin?; 2° *jogens* iemand den tong uitstekend (vgl. ngèngkrèkin ngèwèrin), *zich aan* iemand, die men bevrijen wil, *vertoonen*; njlèrang, de tong *uitsteken* als de klèsih (z. lontod).

II., kasölèr, sas., klès; santri ëmbuq buwaq gol paitan kékèran kaslèran, Indradjaja, Z. 6.

ꦱꦶꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, jav., wata en sirir; anut siliring banju, *de stroom zeewaarts volgen* om te ontsnappen v. visschen, T. Z. 5, 55 (tuüt ëmbahan jèhé, anut ri hilining nadi, T. b. Z. 4, 276); lalu ija mlariku kudanja silirsumilir puñtja sabuknja dan suntingnja pon berbht², P. x. 106; sumllir v. d. andaru, aanh. onder rukmakàra.

ꦱꦶꦭꦸꦫꦺꦤ꧀ of singlur, 'tgeen in ruil v. iets gegeven wordt, *het in ruil gegevene*; masilur, *ahli, *ruilen* (sund. singlur); silurin tijang ban têngkalung dèwangga; pasilur, *korup, pasilur tégakan, *ahurup tunggangan, z. mandapin.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀ I, R. 25 Z. 12, 10 (losor, akah), z. sulur usër, 2 Z. 1, 28 (montong isèn, bangsing kroja, b. untèng dadap; vgl. ngadj. suloh en jav. solor); pinépésnya, tang sulur atis lawan usër (waarvoor usir, als pràkrt-vorm v. uçira zou kunnen gelezen worden), 7 Z. 5, 69 (uligang punika

akah, dapdap tèkaning untèngnya, u. dané ikung a. asrèp saha dadap); sulur molah, z. uwad ènggungan; djambé sulur, *panpu (?).

II., *zendeling*, bode?, Tjt. 209 (mal. سولو?).

ꦲꦶꦭꦺꦫꦺꦤ꧀, njlèrin, *zich aan* iemand *vertoonen* om zijn liefde op te wekken v. vrouwen in tegenst. v. ngèrèsin (z. onder sèlèr; vgl. ngèrèsin); pèsèlèr di margi, v. mooi gekleede lieden of vele mooie meiden; akèh rangda rara wulañdjar, arèp ing sira sumèlèr, Sudam.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, lumampah tan salara lawan apasari, Tjt. 73 (lumaku hanjang?).

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, basolar, mapajas?, vgl. solah.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, gumigil kaja wong kèslurnin, krag-suban.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, Bjw. (z. onder sirara), nm. v. e. slangsoort de staart als een verdord blad er uitziende, z. udung tabja.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, salèrèk kadi kanaka pinahat, Tjt. 210.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, jav. slarak?, sund. sorolok, mad. sèlorokàn, *schuif*; labang sèlorok, *schuifdeur*; dèn soloroki, v. e. stuk vee, *Adig. 21 b. bov. (bis); muwah jan kàlaning wèngi, kandaşé dèn soloroki (dèn) pètoki, tan katèmpuhana (de hoeder v. 't vee); jèn nora dèn pètoki soloroki, jogja katèmpuhana, lka kramaning angon, Wtb., z. pètok.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, z. onder arddhana.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦺꦤ꧀, asllurup, U. Pngr. 86, bis; madalihan sumilèm ja masilurup, m. c., R. 24 Z. 12, 10 (manjaruang manjilèm ja

mailidan, maklid m. j. m.; Bjw. slurup, vgl. jav. silulup en slulup, sas. slëlöp als variant v. tëlöp), aanh. onder waçitwa; sènanala silulup (R. K., silurup) ring dalëm warih, panlawasnya rong dasa dina tan basab (R. K., mēdal), R m. (Anb. 183, silulup silëm ing toja, waar 't hnds. silurup nji- lëm i. t.).

ᮘᮧᮒᮧᮒᮧᮒ, z. onder sindorangga.

ᮘᮧᮒᮧᮒ, de bekende rotan-soort v. dien naam, waarvan de vrucht zeer gezocht is (mad. en jav. id.), afb. Rumph. V pl. 37 fig. 2 (vgl. onder bhadra); batun salak, de adamsappel, beneden de patjëlögokan, wegens de overeenkomst met een salak-pit, Smbr. batun kaholongan; bubuh salak, een nangka-varieteit met grooter en ook harder mooten dan de nangka bubuh.

ᮘᮧᮒᮧᮒ?, di salik anjané, *ingulëk.

ᮘᮧᮒᮧᮒ I., njaluk, iets aantrekken een kleedingstuk; wat anders worden dan men vroeger was, een persoon, in de gambuh voorstellen; njaluk pañdji, saluk ida, *pinasuknira; njaluk sëlām, njaluk suradadu, njaluk brata, aanh. onder lilus; njaluk gambuh, njaluk brahmatjari (z. sukla); njaluk darma, sich houden alsof men priesterlijk gezind is, T. bg. Z. 3, 108; njaluk brata saüripé, ald. 114; njaluk balulang irëngan v. iemand, die Sëmar voorstelt, Bt. 183; njaluk puwasa, tegenov. ngëdjang p.; njaluk pötöng, invallen v. d. nacht (vgl. onder tampi en onder sambut), enz.; njalukin, sich met

iets *besighouden* (ngalukin tunun), sich in een kleedingstuk *steken*, om het aan te passen, z. onder djaluk; *anjalukakën, W. Z. 14, 3 (kabusanain); pasaluk, *kleed ten geschenke aan een vrouw, die men pas geschaakt heeft, gegeven*; kapasalukin (vgl. kapanganggëin), W. Z. 14, 3.

II., z. taluk.

ᮘᮧᮒᮧᮒ, kasëlaq, sas., ulap.

ᮘᮧᮒᮧᮒ I., *sinlök, L. Z. 19, 15 (ginrëk); kasëlökking wëngi, Ar. Pr. 63 b. (mad. id., vgl. jav. sëlak), R. L. 96; pgat kasëlök (h.: kasënëk) ing tangis, v. woorden, Meg. 12.

II., kasëlök, *kaparëpëkan (z. onder sëšg); akabët, *akasëlök.

III., kësëlök, *Bjw., simpatan (vgl. jav.).

IV., panëlökën anajaka nlládhikara, Ww. b. Z. 2, 3 (a. i. panjëlëk? of is het v. tjëlëk?).

V., Bjw., è nggalan (vgl. jav.); ngantëni sira kawin sëlök isun mati; lampahé, kadya kilat andarung, pan kaslök agëja prapti; nagarin nusantara, Snb., Z. 8 (anglir kilat sang aju, pan sinëlëk lampahé wus prapti n., jav.).

ᮘᮧᮒᮧᮒ, sësëlik, *puik*, vgl. onder slir; mëslik, *uitgezocht, puik*; njllik, *uitkippen; uitkiezen* pipis waaraan niets mankeert; kuda ban njaru^{ang}, sëdihé buka pasëlik, fr.; sësëlikan tegenov. sësäüpan, vgl. aanh. onder patol.

ᮘᮧᮒᮧᮒ I., asëluk bångnikang najana, v. e. vechtenden leeuw, T. Z. 3, 132 (malodlod); masëluk pamatanya, R. 7 Z. 14, 7 (malotjok matanya), aanh. onder ukël.

II., sèdèng sèluk, v. iets, waarin de geheele arm kan gestoken worden (vgl. gogo); bagus dijarsa dané gupuh, manjèmak gu-
 ũngan, idju manganjakañjakin, sija pé-
 lantás sèluk uli di kisané sampun, aŕgang
 kaguŕngané, pèdjang di sanggah di duŕ,
 ning babataran kamulan, lintang ban mangu-
 tamajang, namentlijk den klophaan, dien hij
 v. d. hemel meègekregen had, Bgd.; sasruk,
 *sarob; lais mèsèluk, lais maòsog; da-
 san tityangé mamaling, manjèluk pipis wong
 dagang, ipun to katungkul nguntuk, Bs. bl.;
 njluk, *ergens, in een nauwe ruimte den arm of*
de hand insteken (mal. id. lamp. sèluq, bat.
 poluk), een vogel b. v. uit *de kooi nemen*;
 njluk daging sok ika; sèsèlukan, *ingang* v. e.
 vogelkooi; z. añtjak?

සිරුකි, sas., *als 't u gelieft, wees zoo*
goed binnen te komen, het te verklaren enz.;
 silaq mandjak léq kursi, aturin mèlinggih
 di k.; silaq gadngang, raris ambil; siluk
 (b.: ènté) adéq gèlis (b.: pada malik),
 Tjt.; masilaq, pasilaq, ngaturin, *uitnoodi-*
gen te komen een meerdere; gèn masilaq,
 patjang ngaturin (vgl. mal.).

සිරුකි, *ter zijde uitsteken* v. d. horens
 v. e. buffel; z. lonor, lukuh.

2°, sèng?; wawajangnya katon silak, Us.;
 jan dumilah matanya sumarambah, kulit ka-
 ton madjèmplèng (b.: madjèmpèng) sèbuh,
 sakèdap wajangnya silak iku tênggèren wong
 mati, ald., vgl. Ss. 1.

සිරුකි, B. Z. 4, 11 (slèwang, papèng-
 gok, papègok, patagèl) v. e. berg, Sut.

Z. 33, 6, Sm. Z. 4, 12, (papègok), vgl.
 sèlok; siluking paras, Ww. b. Z. 1, 126;
 anut sèngkan asiluk, T. Z. 3, 62; Ws. 22
 o.; alindungan aniluki salwanging watu su-
 mong, B. Z. 7, 4 (masindutan di papè-
 gok song batuné, mangilidang ana ring
 loking slaganing çila magaòk, maili-
 dan di sèloké ri slaning lwanging çila);
 stri² mati hanjar kalih djalu²nya siniluk
 ahamèng turung lèwas, kk. Z. 27, 7;
 pinatyanpatyan wwajnya sinilukakèn ring
 pasawahan, K. kk. 37, 2; panilukan, Sm.
 Z. 3, 9.

සිරුකි I., sang silok, eigenn. v. e.
 vasal v. Ràwaña door 't apenleger op de
 grenzen gedood, R. sas. Z. 9 bis en 10.

II., K. A., *krom* v. e. uitdrukking; z. kèras.

සිරුකි, z. onder kasuliksak.

සිරුකි I., *stroomend* v. water, tegenov.
 nèlègdèg, *madrès en *adrès, *kumu-
 suh; v. e. begeerte; gaòk sang widyadari,
 bañ idèpé bas suluk ('t hds. telkens tjuluk):
 ènto krananja mandèlok, W. K. (Z. 1, 14,
 i); suluk idèpé patjang matèmu, ald. (Z. 3, 16).
 2°, su ùh.

II. jav. (ar.), z. onder kjamat.

III., Bbg., ngaèt.

සිරුකි, suléqna, sas. bin pwan;
 bovenl., sènawah; karing suléq, i pwan.

සිරුකි, taù sólaq, sas., djèlm;
 nglèjak.

සිරුකි I., nm. aan vette honden ge-
 geven (vgl. gabrug).

II., vgl. siluk, sèlokning adri, *pèluk; di sèlok, *aniluk; mangruruh nora kapanggih, bilang dangka bilang sèlok, ada kaālas njaluksuk, katégala² pabjanan, Bt.

ᮊᮧᮒᮧᮒᮧᮒ I., njolokang, aanwijzen de plaats, waar zich iets bevindt om het door iemand te doen stelen.

II., eigenn.?, wastra solok, Ww. Z. 3, 6.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, onder de dieren, Krtb. 32 o.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, jav., salukun, Am. (jav. Rng. sèlugu).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, bawi kébo wus tjinahtjangan pènju saloka (z. sloka) lan kambing ginorogol pinañdjara mañdjangan lan tinggiling, sato kalong tumating gèñep salwiring pasuguh, Kid. Sund. Z. 1, 45.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, jav., silver, *radjati; vaak met de beteekenis v. Sp. mat of holl f 2.50 stuk.

2°, benaming v. e. witte tjapung-soort.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, sa + laki (vgl. sund.); pèslakèn, een paar hoenderen, hoen en haan.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, z. slukih.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, njlèka, nglikadin; anging wèntèn kari buka manjalèka, U. Bll. Z. 1, 11; njlèkain papaòs, v. beroerd schrift, aanh. onder bhaśma tiga en kumāra.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s., in de parwa's sanskritsche verzen best. uit 4 regels van 8 lettergr., z. onder triguāa; njloka, de maanden bij 35 dagen tellen; z. palilèka.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, eigenn. v. e. pl., werwaarts men van uit Djēmbra ter schildpadvangst gaat, daar aldaar vele schildpadden zijn (z. saloka);

alas saloka, nm. v. e. bosch in 't Banjuwangsische, waarin vele wilde honden, die daar op de cocosnoten zouden azen, gelegen aan 't strand, z. onder v. blambangan; ten W.

is de tañdjung kutjur, maar er tusschen ligt een plaats genaamd Karauginté; ten W. van Sloka is een bosch genaamd Pruwa, waar vroeger een stad van denzelfden naam zou gelegen hebben; in 't bosch Sloka zijn zeer vele cocosboomen, maar de vruchten zijn er klein en heeten te Bjw. klēñdah sloka.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, eigenn. krijgsoverste onder Rāwana, R. sas.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, s., kanyaçulka, Adip. 111; wirjjaçulka, Ud. 124, kaçulkawira, z. onder djarah; v. d. 3 wijzen, waarop men zich een vrouw verschaft, heet het Tjt. 209, ništa madhjottama, nista wong pinarabèkakèn dèning wadon, madhya wong pinarabèkakèn dèning jajah rēna, utamaning arabi olihing arēbut ing laga atoh djiwa; ikang wiwāha ulihning walatkara, jatikā lwih ri sakwèhning wiwāha jan ring prabhu, Adip. 66; vgl. aanh. onder wiśonita.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, bhaja singgih pasinggahaning dēwa kapo ring wukir kawi nggoning wong adāpan pangil salèkah rañdi polih apalākāja tarèpèng sun atapaha malar polih rowanganing asēwaka, Mal. Z. 10 (b.: singgih jan asinggātano ndi kapo ing wukir kawjā ènggwaning wong atapèdaar ku hana ta salèkah muwah rañtya

ginañdjar ta mangko sun arēp atapa iku).

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, pēsłėkėh, v. vele dingen, die niet gebruikt worden, *meer of min verward door elkaār?*

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ (b.: ᨀluki), *beentje in de keel?*, T. Z. 8, 31, waar vroeger kasulitan ring tabulan (sukak); vgl. sulilit; mēsukih v. d. poot in steenspletten en deswege gebroken.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, uripė pada njalikur, Kid. dina.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀᨀ (?), panironė djwa ambahin, anging da manjalokor, Kid. dina; djawat magab kañma lamun awakė manitik őda tėka manjalokor, ald.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ of adikrama, eigenn. v. d. vorst v. Sinduradja, die Sidapakša's vrouw begeerde.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, njłėkak, *zich ergens tusschen in bevinden* v. d. oogten v. die door een scheur gluurt, *zich in een scheur*, v. e. tėmbok b. v., *met het hoofd plaatsē om te kijken, zich tusschen slapenden in werken of plaats nemen* (vgl. njėlag), v. e. bladzijde, die tusschen op elkaār volgende bladzijden op de verkeerde plaats is geraakt, aanh. onder mūrti; slėkak-slėkėk v. e. zieltogende of een sukak, *angėntak²; njłėkakin, *in* iets b. v. in een groote steen doen; njłėkakang.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, jav., tjalėmpung; mpu salukat, eigenn. v. e. dichter, die de kakawin Lambang salukat opstelde, welke een minnedicht bevat, Lamb. Z. 9; lambang salukat, titel v. e. kėkawin, Mal. 270 m.; manalukat, Anj. Z. 30, 1; analukat, Mal. b. 36.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, eigenn. v. e. pl. in Gjanjar aan zee, werwaarts de god v. d. Batur wel eens gebracht wordt om te wandelen.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, sulasih, Nw., aanh. onder kamėsa.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, z. tjłėkitikan.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, z. onder kasuliksak.

ᨀᨀᨀᨀᨀᨀᨀ, s., *onverlet* v. na den slag in 't leven teruggeroepen, W. Z. 28, 3 (paripurinna), *genesing, welstand*, B. Z. 49, 7 (p., waras), W. Z. 21, 10 (abhirama, lituhaju, mahalėp), v. e. mooie meid., T. Z. 8, 71, v. e. kind *welgevormd*, 72; R. 6 Z. 4, 1 (*zonder gebreken*, schoon v. e. maagd); *sulakšana hana ring loka*, v. Tandu, die hoewel jonger, omdat hij geen lichaamsgebrek had, vorst werd, Ud. 97 o. (vert. v. lokawicruta, vgl. onder sobagja).

2°, eigenn. v. e. zoon v. e. vorst v. Palėmbang uit een bijzit; de vorst droomde van en werd verliefd op een prinses, die in China door een garuda als kind was aangenomen; zijn 3 zoons uit een echte vrouw worden uitgezonden, om haar te halen, maar komen onverrichter zake terug; Sulaksana (uit een bijzit), aan wien de vorst zich niet gelegen liet liggen, gaat ook naar China en heeft 't geluk haar voor zijn vader uit de macht v. d. garuda te krijgen, Tjt. (dit verhaal ook te vinden in de mad. Bajanbudiman, z. Catal. 412); de reis naar China wordt aldaar aldus beschreven, ambabar lajar tumuli, ing laut djambi kalintang, lingga djohor

wus kapungkur, pahang patani kali-wat ing atjèh sampun lintang, ing sijèm kapèring iku, mangalor djèli (?) kawurjjan, Tjt. Z. 8.; S. moest, om den garuda, die hem zoude vervolgen, op te houden en te dooden, 3 apèm's neerwerpen, anuli mangké binalang, ing apèm putih puniku, dadya atémahan alas, bandil gèng ori kadulu, sang garuda maksa réko „binalang malih saksana, ring apèm putih puniku, témahan sagara, réko „amaksa nututi sira, binalang ma(lib) sirèku apèm (kaug)kari sanunggal, mangké runtuh élaripun, tiba ing sagara iku, anuli ta pèdjah pisan, sang garuda pèlak iku, radèn lumastari réko, Z. 9 (vgl. 't werpen v. e. manik, B. II. 602, enz.).

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, akèh ngruruh njalaksak v. naar een persoon overal zoekenden, Bt.; njlaksakin, *doorzoeken*, een huis bij diefstal b. v.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, *kaslòksèk, B. Z. 42, 9 (kabolètan, kablèt).

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, njlksik, *manusup, R. 4 Z. 1, 65 (masusupan) 5 Z. 4, 25 (saluksuk), v. e. jachthond 't wild (z. ngèdus); l sliksik, eigenn. v. e. wonderkogel in 't bezit v. den Dèwa Agung, de lul v. Twalèn, waarmee hij als met een kogel werkt.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, njluksuk, *doordringen* v. rook een huis (vgl. salaksak, slòksèk en susuk); njaluksuk, *manusup, *sumusup; raris sèduk bédaké tan sipi, kajun toja, ngè-sèngin parèkan, sang sèwagara watané, kèma

iba njluksuk, di alasé ngiwastwasin, singnja ada woh^{an}, jadin jèh katòpuk, aba mai ènggal², kai bédak, sang s. mamargi, njaluksuk têngahing alas, T. bg. Z. 4, 24; misané masaur røngut, kali(ng) djagung pakidhang, da djuwari, manjaluksuk kumah anak, Bt. 3, vgl. subsub.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, z. suliksa.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, eigenn.; z. onder daksa 2°.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, jav., ngipja umah kalangkèba (katangkèb ban?) sagara, sasalad tka, Us. 389.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, njalud, *opscheppen* water met een djun (vgl. mak. saluq); sing dadl ban njalud, v. te ondiep water, niet *opschepbaar*; njalundang, 't haar in 't water *doopen* na mčambuh, fig. mèkèdjang djlènè salud dini; salwiring djlènè salud, fr.; jèdjuné raris saludang, door de vrouwen, die v. e. badplaats naar huis gaan, Wrtn.; vgl. brèkbèk, tjlijuk, silèm.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, wwang angilèpa titipan, sahadjining titip pinalèwih mulih maring atitip mwang danda dé sang prabhu, 20,000, maling slèd, ng., Wtb.

ꦱꦸꦏꦸꦱꦏꦶ, dwang sèlid, sèlid soré, *vroeg en laat*; sèlid sandéang, *doe het vroeg of laat* den geheelen dag door; asèlid, *één voormiddag* v. zonsopgang tot 12 uur; sèlidan, vroeger in den achtermiddag of (vgl. onder sémèng) avond; asèlid, een dag van 's morgens tot 's avonds; njlidin, *vroeger* iets *doen*, komen enz.; njlidang, *legen den avond*.

ပျဉ်းဇာ၊ jav.; njuléd, njédut; sulédana bandanipun, T. Z. 1, 58, Kam. 21 (batav. sulét, mal. v. Bndjm. sulat); sulédan, jav., v. kinderen, *aan een kwaal lijden*, waarbij op 't lijf blaartjes komen die er uitzien alsof zij door branding waren ontstaan, het zoogenaamde *springvuur*, dat ook den naam draagt v. iñdja suléd; vgl. upian; sěsulédan v. vuurwapens, die met een lont aangestoken worden.

၇ည၇ဇာ၊ z. onder sèdoh.

ပျဉ်းဇာ၊ *lingé tan aris apantěs agul* tan wring wisti umatur sumuluduh udjaré nda tanpabětjki, Ww. Z. 3, 50 (ander hds. sumuluduh ru en rand nda; vgl. jav. sumbodo).

ပျဉ်းဇာ၊ sla + dii; njěléditnin, *vervangen*, iemand's plaats *innemen*.

ပျဉ်းဇာ၊ slédarslédir?.

ပျဉ်းဇာ၊ z. slèdèr; ngulah dēmōné abos-bos (b.: dēmēn akrēsėkan), dadi sėdihė satuık, sadja dukė pangantėnan, twara imbih, ngulahang sasėlėdėran (masasadėran), fr.

၇ည၇ဇာ၊ aslėdėran, *voor een poos* niet voor goed; ook aslėdėran.

၇ည၇ဇာ၊ tman, ngaluhuluh (mad. aslėdoran v. d. gang; vgl. jav. slėdèr en mal. tėlėdor).

၇ည၇ဇာ၊ benaming v. e. sampėan kaart, Bjw. bėdul.

ဇာဇာဇာ၊ nm. v. e. bediende v. Boma en voorgesteld door d. bungut suwah.

ဇာဇာဇာ or sarudira, *çaçarudhira, zeer kleine mirah's, aan ringen geheel in de

rondte gezet (Bjw. litring); sinaludiran, z. onder *çaçarudhira.

ပျဉ်းဇာ I., zou de nm. zijn v. e. dukuh, die het heft v. e. wapen aan zekere vrouwen geschenke gaf, haar, daar 't heft eigenlijk semen was, zwanger deed worden en den eersten pungakan baren.

II., Holl. *selderie* (bij zeer weinige bal. bekend).

ဇာဇာဇာ၊ s., W. Z. 8, 13 (prasadā, gunung batu, çiladrikuġa), B. Z. 97, 1 (g. b.), Br. Z. 21, 10 (*jav. sėlardi).

ပျဉ်းဇာ၊ eigenn. v. e. dukuh, die volgens overlevering 2 zoons had, waarvan de jongste een kring om 't lijf had en door den vorst v. Gėlgėl tot vorst werd verheven (de Kid. Pam. Z. 6, 56 heeft hier wat anders), Pam. Nj. spreekt v. 2 dochters, waarvan de jongste door den vorst gehuwd werd en de oudste door een vreemdeling; deze kreeg een zoon, die met de dochter, die de vorst uit die vrouw kreeg, naderhand huwde.

ဇာဇာဇာ၊ zou een zwavelgelijke stof zijn, die v. d. Gunung Agung komt (anggon ndjatonin tamba, loloh), zekere zeer dure, als was er uit ziende stof, die v. d. Gunung Agung zou komen en als geneesmiddel wordt gebezigd (çilodaka?).

ဇာဇာဇာ၊ banju sakėng watu (vgl. *jav. lodaka, bij Winter lodaha, vermoedelijk eene schrijffout in pl. v. lodaka; si weggevallen door verwarring met 't eigenn. aanduidend woordje), Was. Z. 4, 25, Us. 143 telkens; iritaki (?), pipis kalawan madhu.

kuming silodaka, ald. 147; aparan ininum nikang wwang ringkâna, wé mërëbës (b.: mëlëbës) ring (b.: sak èng) lëmah, tittis nikang çilodaka, Brhm. 92, vgl. aanh. onder muñdjawan en z. salodaka.

2°, verb. v. çilodbhawa?, B. Z. 15, 10 (maduklupa), onder de geneesmiddelen, Us. E. 6 m.; maniking çilodaka, Hadji D. 50 b.

ရွှေစွန်းချို, druppelen v. vettig of kleverig zweet; madëpit pluh oja pasalidëkdëk, *pëdëk haringëtën hanângumëkumëk.

ရွှေစိမ်း, of slëddët, z. dit; aslëditan als men madat rookt; z. asërodan en vgl. glëdit.

ရွှေဘူမိ, mësldët, flitsen v. d. bliksen, •lumarap (vgl. jav. tjlerèt), v. 't vuur v. e. opiumpijp; maslëddët buka tatit v. den blik v. e. schoone vrouw, aanh. onder bën, B. U. 45. slëddëtan, slëditan.

ရွှေဘူမိ? (batav. sëldot?, jav. sëdot).

မာလာမာလာ, mal., apsara dadyaning pasaladangan, zoals Tjitraunggada en Èrawana, Kr. 21 m. (bis); Tjt. 7 a. (bis).

ပွဲပွဲ, z. onder pëngkah.

ကျွန်းကျွန်း, *jav. (salodong, Men. 398); ring tjëmpu (tjëmpa?) ring djamurdji-pang, saksak (sask) sëmbawa ring natar (lees tatar), katingalan kabëh, bali buhun ring pulëmbang mangké ring sulut sëlodong.

မာလာမာလာ I., sjiung salit, R. m. Z. 20. 16 (R. K. a. en b.: salip); matanya hang lwir wëtu pawaka agëtëm salip sjiungé v. d. verminkten Kumbakarâa, R. K. b. (in

R. m. ontbreekt deze plaats; jav. R. bl. 487, nètra kadi surja, sjiung kësis lir kilat); asallit, v. slagstanden gelijk de bliksem (jav. sanglit, L. K. 99, sjiung asalip, Kabar kijamat), R. 7 Z. 13, 16, bëtèn bëduür v. slagstanden, B. Z. 98, 8, v. slagstanden, Sm. Z. 8, 9 (pagosoh), B. Z. 105, 5; Ar. Z. 6, 2, R. 7 Z. 3, 41 (masanding), B. Z. 22, 4 (dimatmuang), bun, L. Z. 3, 3, v. kruipplanten, aanh. onder singsapa; rakwa ngamë'r amëkul masalit araras angëlik angiwwangarâm, B. Z. 22, 4 (ika di kaamëré mangal malilit solahnya nglëganin sangahaju punika kaamong maglut né ramping ja nglëgani maunglumé sangahaju).

2°, soort slagstanden v. jaksa-beelden, die onder de uiteinden der wenkbrauwen geplaatst zijn, zóó genaamd omdat zij op de verkeerde plaats zijn uitgekomen; vgl. dangastra.

3°, sulatsallit v. d. tanden (gingsul); njulatanjalitang, in de war brengen de weefseldraden b. v. van de spoken.

II., h. v. salah; sastra salit pasang, verkeerd gespeld v. schrift; njalit raõs of kajun v. e. voornamen = njalah idëp, of salah sëngguh, *analah idëp; misalit, een schuldige verbannen voor een tijd, b. v. (in lage taal, v. d. vorst v. Tabanan aan den bandar v. Sangsit), vgl. misisip; njalit, het is de moeite niet waard b. v. v. een zeer kleine hoeveelheid; sinallit tunggal, z. onder tunggal; salitan v. e. te ruim buis.

III., Tab., naam gegeven aan lieden v. d.

3e, kaste, die v. moeders v. d. 4e gesproten zijn; de vrouwen heeten dan saju; elders v. gusti's, die nog jong zijn of wel geen ambt bekleeden en evenzoo saju in pl. v. gusti aju (Bjw. saju, radèn aju); te Badung zegt men in pl. v. salit, sagung en sigung.

ᨗᨉ ᨗᨉ, sumalutan, Sbr., ben. v. e. boschhaan (kijuh), die nog niet kraaien kan, tegenov. balungan (utan is er te zien).

ᨗᨉ ᨗᨉ I., nora sëlät, v. echt goud, Sm. Z. 1, 20, tan winoran; kadi slatning kilat ring mèghâhirëng', Utt. 14; hirëngning kutjuping trikañtju sumlat kadi sipatawanan pudak, Sum. Z. 2, 2; Bh. 69 m., 84 b. sumlat, R. 13 Z. 2, 36 (nglëtëhin, manjëläg). Sum. Z. 2, 22, O.; sumlat, tan dading manunggalakën wastu mènak, pathyarasabhodjana, mwang tan dading tumunggali wiwékanya ring kinárjja, hintwákênâ (?) ta ja ring lèn, mwang tanpanungganunggalâta ngalakulaku, lâwan tan dading snmëlät matanghi janpaturû rowangta kabèh, tut. 30 (vert. v. naikah suptèsu djâgrëjât, Ind. Spr. 1391), z. onder slap; anëlät, B. Z. 11, 8, v. purpur, Z. 15, 9, *tusschen iets in plaats hebben*, Sum. Z. 1, 13; *toevallig plaats hebben?*, Z. 3, 4; hajwa kasëlüt glëng, tut. 18 b.; tan kasëlëtan, *nirantara; këmbangnyan panëlät rikang kasajaninggah i halis ahëmuk tékëng kapé', W. Z. 3, 12 (skarnya tjarang doša punika ngrompjok raùh maring tardja gëmpuknya saking talinga, sumpingnya maanggit tinadjugakën ngungkuli alis ngrompjok tékëd kakarna, mabu-

nga gagëmpol punika sama tkëd kalisé ngrompjok ring karna, vgl. *panëlät); tanpasëlätan, *tanpalinggaran.

II., als praedicaat *gelegen tusschen ons* zoodat het de bet. heeft van *achter* iets, dat den spreker v. iets scheidt; sëlät tëmbok, *aan de andere kant v. d. t.*; sëlät pangkung sëlät, *aan d. andere kant v. 't ravijn*; sëlät tukad kalih, *men heeft twee rivieren te passeren*, sprekende v. d. ligging v. e. plaats; njaman tityang sëlät tiga, *ik volg hem in ouderdom na drie er tusschenin*; sëlät satus dëpa (tot aan, slat sajodjana); watara wëntën slat apanginangan v. d. afstand v. e. plaats; watara wëntën sëlät duwang dëpa, tan kasëlätan, *tanpapëgatan, L. Z. 27, 2; numbas sëlät v. d. tempelwachter of dësa?, een draad tusschen broeders gespannen; pasëlätan, bantën di pulu di djun inëm op een tumpëk?; blijft er drie dagen in, terwijl de pot v. buiten met kalk besmeerd wordt (tjalëkina pamor); vgl. onder puluh; angin slatan, *aanh. onder sisir* (vgl. mal.); slatan angulwan N. W. v. d. wind gunstig voor die uit Sunda naar Java gaan, Kid. Sund. Z. 1, 43 (dit is weër een balinisme blijkens de 2 bet. v. klod; vgl. pëwakan onder bèja); paslatan, z. onder aga.

III., eigenn. v. e. plaats in K. A., die ook sëlät duda en sëlät daùh bukit heet, ten Z. v. d. hoofdplaats is en niet ver v. Pringalot (ada saorang ratu di sabërang laüt tëlralu bësar karadjaän baginda dan banjak raäjatuja lagi gagah bërani

sagala panggawanja itu adapon sang nata itulah sodaranja përmisori anom ratu djandapuri jang karadjaän di nagëri bali ing sëlät namanja dan ratu sëlät itu beristëri kapada putëri karang asëm itu di djadikën përmisori sëlät itu tiga bërsudara jang tuha djadi përmisori sëlät jang têngah sëlät jang têngah laki² djadi ratu di nagëri sākāwati jang muda səkali djadi ratu di nagëri gunung sākāwana, M. K.); een weinig verder wordt van nog een vorst v. Kara ng asëm gesproken, die met dien v. Sëlät optrekt tegen de Këlana Mesa Kasa, die zich te Sukadana bevond; zij landen te Tulangbawang, dat bij Sukadana gelegen was, z. onder duda.

සැළැ, sësälät, *de geheele mannelijke bevolking, al wat wapens kan dragen; mësälät, gewapend met een kris op zij (sungklit); een wapen op zij hebben of dragen (lamp. pasëloq of pasëlëq); sampun uning mësälät, v. e. jongen 13 à 14 jaren, om zijn graad v. ouderdom aan te duiden, sëlëtan, iets, een graat h. v., tusschen de tanden steken hebben; maslëtin, iemand een kris ter draging leenen of geven, aanh. onder ngulësir; paslëät, steek die kris bij u, ald.; vgl. sëläg; pasëlëta, *sinungklang.*

සැළැ, antuké (b.: baäné) lintang masëllit (b.: masëngit), Kid. Adip. b. Z. 5, 41.

සැළැ, jav., çotjan sëlut; ring tēpi ganggëng slut dara lumut ing karang tuhwa hidjwanama(r) çrinatha, Mal. Z. 4, 23; lëmbu

kapila sèwu, pada sinëlutan mas sungunya, sowang², Brhm. 50, *de rand v. metaal onder 't gevest v. e. kris soms versierd met knobbels (djëdjagungan) en tusschen deze in kleine (djëdjawan), terwijl 't afloopende gedeelte onder de pëpiringan heet; hier onder wëlagri zijnde een rand boven de wëwër (sund. en men. id.); zilveren beslag onder 't heft v. e. gëlok (mad. sëlôq, ring); Mal. 42 o.*

උසු ශ්‍රී, orta.

සිරු ශ්‍රී, mal., *schermkunst, slagontwijking.*

සිරු ශ්‍රී, jav., vrn = djit, *hëlët (lees lë't) en naast *muntrëng, *mëdi, sowah (?), sèwah (?) en matyas; untu silit, z. onder kangkang juju.

සුලු ශ්‍රී, z. salit III.

සුලු ශ්‍රී I., *moeielijk te splijten v. brandhout, een durën, die moeielijk opengemaakt wordt, tegenov. barih (sund. id., iloc. en pamp. moeielijk, mal. moeielijk te vinden, vgl. jav. ulid en z. magël), taai, niet breekbaar, fig. zeer moeielijk te verstaan (z. supil); töguh silit, *malwat mokët; silit daku ragané, *kaçmalaning çarîra; sësulit, landestoker, ook met minachting v. e. kris; tutuhé twara ngaba susulit, pradënë takutin dé ngurah, Pam. 57 (de Kid. Z. 5, 49, tutuhé kapo iki buka tong ngaba gigiugsul, pradé dé nglurah djrih); gigin mëmënë sëlëtan, ènggalang mai silitin, Dj. Z. 3.*

*II., tugëtan, Kr.; silitnira, 23 Z. 17, 5 (solah dané); jadin salobhäsulit, 2, Z. 7, 5 (jëna kabwatan sëngka); masulit,

*masrèt, R. 23 Z. 12, 20 (makisi²); mësö-sulit njah v. iemand, die onaangenaam gestemd is; *kasulitaning tahulan, T. Z. 5, 51; Kam. 66; L. Z. 21, 6 (kakobčtan); vgl. sulilit; kasulitën tahulan, Kam. 67; asusulitan (?), R. L. 71.

III., z. onder rě'na.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, pasëlèt manganggo², v. lieden, Bugk., vgl. de variant onder èlèg; kakara pasëlèt, aanh. onder sanibaug, ngrompjok.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ (?), aanh. onder trimala.

ᑭᑭᑭᑭ, z. onder slatung.

ᑭᑭᑭᑭ, *surabhi, Adig. 58; Stn. (vgl. sund.).

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, hier onbekend en misschien 't bug. balutaq; dagang djukut djadja nasi, dagang bémisa, mamanggang pëlul pidit, maimpugan bonjaué djaën pasadja, lawar tjokok guling, babi gogorèngan, karupak lèn salutat, makësijuh ngënjudang ati, Tj. b.

ᑭᑭᑭᑭ, z. onder *walatung; tumbak salatung (lds., salatu en palatu), *galapranî in eene opgave v. lansen en v. d. stof, waaruit zij vervaardigd zijn.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, jav. (sawélas), elf; bunga mèbikas solas, verschillende bloemen bij 't panglukatan; solasan, 't gedeelte v. d. boete, dat voor de krěta's is, vóór zij verdeeld wordt onder den vorst, de krěta's, de winnende partij en de pambkěl v. dezen.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ en salisu, ongedeerd, Br. Z. 57, 11 (rahaju, paripurua); Z. 51, 9, B. Z. 112, 1 (r.); panangising kënâtri ja turung

pědjah salisu karina mandra karëngö', Ar. Z. 57, 4, aanh. onder pangkadja.

ᑭᑭᑭᑭ, z. lěsé.

ᑭᑭᑭᑭ, mësłisi, beurtelings geholpen worden, te zamen veldarbeid verrichten beurtelings elkaâr helpende, jav. lèbotan; njlisinî, vervangen.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ (?), maslèsowan, z. onder liñtja k.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, s., z. onder saramâ.

ᑭᑭᑭᑭ of slahsah; pëslasah v. groote letters.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ of sulasih, jav. (*tulasi, z. onder tuli II), *sulakět, ocymum basilicum? (mak. tolasi of tulasé, tag. salasi), afb. Rumph. V.; kaju sulasih, aanh. onder djëbad; *wëdihan sulasih, na en vóór de w. ambaj², O.; sulasih, eigenn. v. e. hemelnymph (vgl. onder widhjâdharî); moeder van Durma.

II., verb. v. silih asih.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, njlësöh, snel schuifelen v. e. slang (z. ndědēs); slasah slësöh, onrustig zich bewegen als een getroffene visch b. v.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, manjalisah, *maugikis; njalisah, *angidjing; njlisih, heimelijk als 't ware ongezien, aan komen zellen v. d. tjurida de pëpikat aanvallende (vgl. jav. tlisih), zwijsend of sluipend naderen v. d. vijand, zich stilletjes wegpakken; tjurik bubabnah (?) djani pisan tañang, dosanba kumaririh, ngadèn kai papa, nak djani iba swarga, njudijang sangkan kuwakuwik, raris butbuta, gundèli palan liglig, nangkëdjutang makaplug bédilè di wang, sagèt këpar njalisah, tjuriké ngangi-

nang, lild ndöngöng di batak (?), di djaä ruruh lijatn, i botoh rara, iñtjag ndölokin bédil, Tj. b.; jani kènto njalisih raris nganginaug, di rurungé ndjadöngin, malingan bungkulan, mandöngöng mailidan, not mijong djédjék mandösil, mèng sada galak, gèlah nanang i sugih „suba liwat mamburu bikul adjagan, djani mangrasa urip, njalisih ngalodang, masuk di karang tuwang, kawisan djro baljan bañjik, maisi kapas, mokah ban makapi v. d. tjurik, die geplukt geweest zijnde weér in de veeren kwam te zitten, Tj. b. Z. 1.

საწყა, z. aanh. onder kumël; masulisawan, aanh. onder golèr.

სუსუ I., slusuh anasar, v. kogels, R. L. Z. 11, 168, Kid. Sund. Z. 2, 175 (vallende als regen), 90; njlusuh, slusuha, slumbita den inhoud v. e. kima (vgl. sluh); njlusuhin, 't onkruid met den ploeg omwerken; panjëlusuhan, speelje om visch aan te rijgen 't zij een lidi of iets anders (vgl. tusuk en suluh).

2°, een staafje bij de besnijdenis onder de voorhuis gestoken; vgl. sadak.

II., sas., tjanggëm butuh.

სუსი, z. slasih.

სასასა (çilāsana?); angahub soring waringin, alinggi ing sèlasana, R. sas., Z. 1, bis.

სასის I., asalisir dèwangga v. e. mèru. Nw.; malaju inarèng wana wukir nalisir, T. Z. 2, 2; vgl. salusur; mahà sinalisir v. djawa en djaguug, B. Z. 40, 3 (sadya-janga madèrèkaug, ginawé sinlanslan;

en mokoh majanëpi), z. ook onder tégël; sinalisir v. e. bloem, Gh. Z. 4, 6.

II., z. onder çálini.

სასი, B. Z. 81, 39 (mali²).

სასი, analusur v. jachthonden, T. Z. 5, 86 (ugulah); mangkin lumrà nalusur ing djroning kanana, Z. 2, 4; vgl. salisir, Ws. 17 b.

საქაქა, manjalèsèr, *makapalëjè, niet goed treffen v. e. werptuig (kambang pamarginé); vgl. njèsèt en sulah.

სასასი, v. steenen, B. Z. 5, 57, H. W. Z. 2, 2; B. Z. 60, 2 (bas kasëksëk), Z. 12, 2 (djëdjël), L. Z. 18, 4 (kablet), Br. Z. 20, 17; asélèsëk, W. Z. 25, 10 (kasëg, kadélèsëk, kaslëk); asalèsëk i tiraning nadi, den oever v. d. rivier langs?, Sum. Z. 35, 2.

სასასი, masdjulusalasikin, eigenn. v. e. dochter v. Sadaralam, den vorst v. Djamintoran; zij was verliefd op Badiul-saman, die deswegen de toorn v. haren vader gaande maakte; Sadaralam, na getracht te hebben hem te dooden, nam op raad van zijn patih hem tot zoon aan; B. bewees door zijn strijdkracht groote diensten aan dien vorst (h. H., 104, جلوس العاشقين en صدرعالم), Am. ep. სისი?, njëlsut, verward alles door elkander aanpakken?, vgl. onder golèr.

სასასი (te lezen çlèsman?); kunang ikang wwang slèçian untu (lees wuntu) hirungnya, Ag. (de çloka heeft pùtinásatwan, vgl. Manu XI 50).

wat wat wat, B. Z. 42, 13 (watu dahating matwas).

wat wat, eigenn., z. onder kurési (h. H. 42, 45; Catal. 44, sanasil).

wat wat, *mislukt* v. e. koop b. v., *verhinderd* v. e. werk, omdat 't noodige nog ontbreekt, de arbeider ziek is, door een ongelukkig toeval enz.; B. U. 378 (maklo); ook sasal; mangdé sampun tityang sasal antuk padang akisa; njalsal, iemand *ophouden*, voortgang te maken?

wat wat, njělsěl, *op iemand de schuld werpen*; manjělsěl, *angumanuman, *maněsěl (z. *sěsěl); njělsěl awak, *berouw hebben*, B. U. 71 b.; njělsělang iba, *bwat sadyané dumadi, kalih tan bisané ngangkuang iba*.

wat wat of sisil (jav.); njilsil, *beknabbelen*, nu en dan er op bijten, zooals bij 't eten v. djagung; *aan* iets *knabbelen*, als open kaktjang, aanh. onder randah; *afkluiwen* een been (vgl. tamp. sěsil en sund. sisil), njilsil undis.

wat wat, bé sulsul, z. onder běsusul; manjulsul², *manusu² (nusir enz.), R. 23 Z. 12, 9 (nděsěkang?); njulsul, *anusup; njulsul alas, nuuk a.; ngěb njulsul, v. e. lafaard, vgl. onder lumbih (ngěpil); mědēm njulsul, zijn bedgenoot *opdringen* of op doen schuiven, Tjp. Z. 1, 68; lwir kakja njulsul daratan, *amadēm darat hju; sulsulan, *sumbing njulsulang ibané v. kippen bij koude, v. e. beest uit vrees in 't bosch zich verstoppen.

wat wat wat, kěsělsělan, varkensvleesch van den nek (tjětjěngěł), waaruit sěsaté gemaakt wordt op 't ngotorin; vgl. sěsěl.

wat wat wat, njolsol, *lepelen* met den bek 't geen op 't water groeit, als b. v. kroos, als eenden en ganzen (batav. sosol, jav. sosor); měsolsolin, pěsolsolin, zijn jongen *voederen* als vogels; njanda i dēwa manjolsolang raga, mangasorang r., U Bl. Z. 1.

wat wat, s., z. onder umběl (mal. sělěsma, men. salēmā, mad. klisma en sas. slěma, paéd, sund. salěsma), onder de kwalen, Wrh. 25; z. slěstan en vgl. plěsma en onder ādhjātmika.

wat wat, eigenn. v. e. berg, Mad. Z. 4, vgl. onder çlěsmātaka.

wat wat wat, s. (nm. v. e. bosch), eigenn. v. e. wukir, Utt. 20 (bal. Utt. heeft telkens slěman, vgl. slěsma).

wat wat wat, masallsiban, Br. Z. 16, 19 (pasalěbsěb); sěngěh asallsiban amèt dalan, Ww. b. Z. 3, 57.

wat wat wat, mara anlěsěběng pungkur, v. e. lijger om hem *v. achteren te bespringen*, T. Z. 3, 54 (vgl. jav. tělěsěb).

wat wat, s. (çālwa), eigenn. v. e. staat, Wir.; salwarādja, eigenn. v. e. door Krěśna met de tjakra gedooden vorst, Sut. Z. 125, 2; 2° eigenn. v. e. zoon v. Djajawikrama, Sut. Z. 99, 12; çālwarādja, de vorst, aan wien Ambā was verloofd, vóór zij door Bhisma werd geschaakt, Ud. 125 vlgd., Tjt. 42 is

bij vorst v. Waladri of Waradri); z. onder mandara en aanh. onder anggâraparâna.

ꦠꦸꦭꦸꦩꦠꦫ, s., z. onder kéndit.

ꦱꦸꦭꦸꦩꦠꦫ, eigenn., Tba. 7.

ꦠꦸꦭꦸꦩꦠꦫ, naast kéréng.

ꦱꦸꦭꦸꦩꦠꦫ, *saliwah, *ten halve gekleurd* v.

e. kip, wier eene poot zwart is en andere wit (vgl. siwah; jav. sléwah en saléñtja, vgl. sund. kěñtja, kiwa); *saliwah, B. Z. 59, 15 (blang); *manisih (vgl. salibah); sinaliwah, Br. Z. 2, 7 (sasisih, tinaliwang, durung puput putih; de wijze, waarop aldaar verhaald wordt, hoe de toeschouwers zich bij Krészna's intocht gedroegen, is vrij nagevolgd in P. S. 363, maka orang ménonton pon pėnuh sėsak bėrasak² bėrtindih² ada jang bėranak muda di tinggalkannya anaknja jang tidur dėngan suwaminja di tinggalkannya lalu bėrkalahi bėrgutjoh bėrdjėramah laki bini ada jang bėrbėdak tinggal dėngan bėdaknja ada jang bėrpupur sabėlah pėrgi djuga mėnonton itu habis rubuh sėgala pagar dan kėdej olih tumpat orang mėnonton itu tėrlalu rijuh rėndah mulutnja orang gėgėlang bėrkata²; bl. 278 en vlgd.; samuwanja datėng bėrlari² mėnonton sėgala jang bėrkėdej itu tinggallah dėngan kėdejnja dan jang bėranak tinggal anaknja bertarak², bėrtarijak²? lapar susu dan kopėknja pou tėrlėmpej² lari hėndak mėnonton sira pandji itu jang

tidur dėngan lakinja² pon di tinggalkėnnja lalu bėrkėlahi bėrtampar²an laki bini ada jang satėngah bėrkėlahi sabab bėrėbutkėn tėmpat hėndak mėnonton itu maka sėgala orang gėgėlang pon samuwanja mėmudji² sira pandji itu sėraja katanja aduh gusti laki ingsun marilah kita pulang tidur bėrulut² bėrsama² ada jang bėrkata² djikalow aku bėrlakikėn sira p. ini tudjuh hari akėn tijada mau kaluwar aku duduk bėrulut dėngan dija maka di dėngar olih tėmannja lalu di gutjohnja sėraja katanja sira p. itu tijada ija mau akan ģngkow akan jang ģmpunja laki maka ģngkow hėndak bėrėbut lakiku itu lalu bėrgutjoh bėrdjramah tėruruj² dėngan rambutnja dan djatuh tėrlintjang susunja jang kopėk itu di isap olih andjing pon tijada ija chabar pada rasanja sapėrti sira p. jang bėrmainkan susunja itu); asistg analiwah, v. lieden, die zich haasten om bij een optocht toeschouwers te zijn, Mal.; sinaliwah, aanh. onder bhatāra kāla; buta saliwah, in de Waj. voorgesteld als half rood en half zwart met 't hoofd onder de armen, vrouwelijke bediende v. Durga, huizende op kerkhoven, vgl. aanh. onder bloh.

ꦠꦸꦭꦸꦩꦠꦫ, mėsłėwanan, sas., maimpas.

ꦱꦸꦭꦸꦩꦠꦫ, s., *jav. silawan, kalakutan utama.

ꦱꦸꦭꦸꦩꦠꦫ, Sbr., een volwassen hert, s.

majung.

သွိဝါ (vgl. gliwër, liwër; sund. suliwër); **asaliwëran**, salimunan (mailëhan), vgl. onder limur; **masaliwëran**, aanh. onder grëkgok, awurahan, Z. 19, 11, naast abab in gebruik; **masaliwër**, *sumawur, Sm. Z. 1, 22; **pasaliwër**, *aliwëran, v. bijen (njawan né ngabahin).

သွဲၤ, *kleed* (arirang) over de schouders?, mal. (w.) bij de Mah. djalèr.

သွၤၤ, *njlawuq*, sas., nglabwang.

ၵၢၤၵၢၤၵၢၤ, *saslowokaning tangan*, aanh. onder lawak; vgl. kodokan en loök.

မံၤတူၤတူၤ, *hanëlëwat tanpanganggo*, Mal. 275.

သွၤၤၤၤ of *salèwèd*; **kang tèkèk** (varianten tètèkèk en tèkèk) **pating sulèwèt** (variant bal. hds. tjalèrèt), Stn. (tambuninjané?, malèmprah), vgl. aanh. onder wiwi.

သွိၤၤ, aanh. onder sinagiba.

သွိၤၤၤ, *kasliwèt*, *kaslimpèd*, *verkeerd* beslist (ban ngandain).

သွၤၤၤၤ, *zekere vogel?*, R. 23 Z. 12, 26; 24 Z. 6, 21.

သွဲၤ, z. slaung.

သွဲၤၤ, Br. Z. 44, 10 (slagan, maësong) **salwanging wukir**, Lamb. Z. 15, 6 (slang); **salwanging watu** v. de verblijfplaats v. e. kreeft, T. Z. 16.

သွဲၤၤၤ, L. Z. 2, 5 (lëbak), *imbang, *lbak, Anj. Z. 10, 3; Ws. 20 b.; **mëtu ulih slëwanging wukir**, *midjil sakèng wukir

anak; ook slowang, Sm. Z. 21, 5, 4, *lëpit; z. onder sluwang.

သွဲၤၤ, *slëwang.

ၵၢၤ, **mañdjangam sluwang**, een hertekop v. hout vervaardigd met hertehorens in de sanggah v. d. dèwa Maspait, waaraan offeranden worden aangeboden; **mañdjangam saluwang**, nm. v. e. kiduug, Mal. 31 8 o.; Smw. Z. 15, 35, vgl. salwan?

ၵၢၤၤ, jav., **dosané asèlèwèngan** v. e. hemelnimf, die, na een heilige tot den coitus verleid te hebben, niet terugkomt, Tjt. 36; **njèlèwèngang**, *nambarajang; **singgih udjarira kaja tan aslèwèngan ring amaràçraja**, R. L. Z. 7, 126 (tan wëntén bina), vgl. Ww. b. Z. 3, 85.

ၵၢၤၤၤ, z. onder slëwang.

သွဲၤၤၤၤ, s., banju, T. Z. 3, 67; **sallamaja**, R. 22 Z. 4, 14, **swarggasallila**, *suranadi; **salila** (jav. text malila), Br. Z. 15, 29 (madyus; jav. vert. lèpèh kimaon en nglèpèh); **salila ring talaga madu**; **sallamaja**, aanh. onder pàrdjdjanyâstra; **sallamaja** (hds. salimaja), aanh. onder çwètatjhatra; **masallila**, *madyus; **asalila**; *adyus; **sallèng** of **masalèla ring suranadi**, *madyus ing s.; **ngong aptyasallila**, T. Z. 3, 67 (Kam. 8, mami mahjun madyusa).

သွိၤၤၤၤ, njëlill, sas., nggiring.

သွၤၤၤၤၤ, sas., singgah; njëlalaoq.

လံၤၤ, s., lañdak.

ၵၢၤၤၤၤ, njëlèlèt, sas., ngëlèdlèd.

ꦱꦸꦭꦶꦭꦶꦠꦺꦤ, jav. (salilit); kasullitèn, een been of graat in de keel hebben steken, T. b. Z. 4; vgl. onder slukih en sulit.

ꦱꦸꦭꦶꦭꦶꦠꦺꦤ, z. *açwalalita.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦸꦥ, z. onder silurup.

ꦱꦸꦭꦸꦫꦸꦥ, z. onder silurup.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, of sulèlèg; njlèlèg, achter- over leunen; ook njèdèdèg mèsèlèlèg, leunen, in een leunende houding zijn; sulèlègin tityang, *suñdangènk, vgl. sòdok; njlèlègang, schuins tegen iets doen staan b. v. een stoel.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, of tjalulong, 't geen opgegeven wordt, maar nauwelijks bekend is?; panjalulong, *tanwang en panawwang; manjalulong, *manawwang (*jav., tjangungong, njangu- ngong en mangungong); vgl. njawwang, Bs. bl., njalulung v. varkens; njawuwong en vgl. njalung.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, z. salulong; sumalulung, v. e. kieken, gisteren geboren en nog geen staart hebbende.

2°, eigenn. v. d. dèsa in Bngl., waarvan de bewoners van adelijk vleesch zouden houden; Pan Br. 25 (b. en in onze kaarten, salung- lung); bèdog slulung, ben. v. e. bèdog; nga- ba bèdog slulung, ironisch, xijf gij zoo rijk dan?; salulung, aanh. onder ludih.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, silalongan, zekere fraasie geele rogel (batav. tjəlalongan; vgl. tjruktjuk en z. onder puntiq).

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, z. onder sanglup.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, sumlap, Ar. Z. 23, 4, Z. 31, 8; apuj sumèlap ing hatèp, B. Z. 2, 25 (agni

mungguh ring raab, lwir api èngaèlang ring r.), aanh. onder duk I.; sumlap irikang thànI pañdji si djanatwasèn, O. III 3 a. (O. V 2, b. sumlat en sidjanatyèsèn); kadi muka sumlap mradjut batu asah, lwir muka ika né mangrakut watuné lèmpèh, buka sarpa punika uglilit i batu, kadinamak- na ngasut enz., W. Z. 15, 10; sumlap ing hati, v. e. geliefde doode Kid. Sund. Z. 3, 44 (jav. sumèlapana ing djantungé, Dw. Winter, bewerking 120); tansah sumlap (b.: sanglap) ing tingal, v. e. minnaar, Meg.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, mal. (holl.); wus angumbang sè- lup kunting iku, kapal djong réko, tan kètang palwalitalit, wus angumbang akumpul, rinakit ing ting tali iku, Mw. aanh. onder punti saba.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ I., slèp° kang agni tinahonan mi- njak kalawan samit Kid. Pam. Z. 4, 15; aslèp° v. d. tong v. e. slang b. v. in en uit; lwir djilwa(djihwa)ning mrètyu slèp°, *bangun lidah ing antaka mangaladalad; ngèlè- pang lajah v. d. klèsib; slapslèp, v. d. tong v. e. slang; vgl. sèlèr, silap en lèdlèd.

II., slèp°in, Sbr., iwasin.

ꦱꦸꦭꦸꦭꦺꦒ, njilapin, aan iets likken (alf. su- mila, dumila, morila en modila, ngadj. djèlap, mal. v. Kutej sirap, malag. lèlakš dat echter voor een aanhechtsel, met een klin- ker aanvangende, veranderd wordt in lèlaf, vgl. onder dilah, mal. en mad. djilat, bat. en jav. dilat, mad. tjilat en tjila, tong, waaruit blijkt, dat er een vroeger djilah in 't mal. moet geweest zijn, sund. lètak, ter-

wijl lètab; *tong* beteekent; vgl. ook ilat); vgl. dilap, tjèlèk en sèlèp.

សិវហិ, jav., aanh. onder barat; *sini-lèpakônira ring wé*, Adip. 9; vgl. silëm.

សុលហិ, jav., *asômu sulap*, Br. Z. 16, 4 (*masawang tatil*); *pisulap* v. e. priester; *tanpagawaja pisulap*, *pilangkah*, *pisampar*, *bala sariwu*, *kaba*, aanh. onder *çiwopakaraña* (z. onder *sirèp*); *adji sistrèp sisulap*, R. 7 Z. 3, 12 (*mantra sasirèp panjunglap*, *sastra s. pisunglap*, *mantra pandèsti*).

សុរហិ, sas., *horbor*.

សុរហិ, njènjèlèp, sas., *njèlèt*.

ស្រូហិ, jav., *een rond deesje* voor *sirihkalk* v. *kuningan* en meestal v. *Klungkungsch maanksel* (vgl. *mal.*, *bat. solpa*, vgl. *bis. sulpa* en *sulpa*), grooter dan de *kopak bësi putih* (voor *gambir*); *slèpa tèkèn tèkèpa* v. *weer* *intieme vrienden*.

2*, soort *doodkist*, zoals die bij 't *ngluwuh* en met een *schuifdeksel* (*songan*), *namentl.* voor *kinderen*, *driehoekig* v. *onder*, bij *huden*, die *geld* hebben, de *mal. loeng?* (z. *onder tabèla* en *tandak*); *itjang kadung mètall sèlèpa*, *bid.*, wegens *anté*, *mèkèkan-tanuan* of *njarantènaug*.

ស្រូហិ, *slèpañu*, *een papah met de bladen* *er nog aan*, de *bladeren* v. *den klapperboom* *als zij reeds ontwikkeld zijn*; z. *busung* en *itjanguh*.

ស្រូហិ, l., *mènlèpouan*, *kronkolen* v. e. *...*

វិ, *njèlèpouan*, *mèlèpouh*.

សិវហិ, s., *uñdahagi*.

ស្រូហិ, s., *suwër suling*.

ស្រូហិ, aan *elkaar genaaide gèbang-bladeren*, om iets *meè* te *dekken* b. v. *een lading* of *wat* op 't *strand* ligt, om *per schip* vervoerd te worden; vgl. *slèpèr*.

ស្រូហិ, *deksel* v. d. *pèdukunan*; vgl. *slipir*.

ស្រូហិ, of *silaparang*, *oude naam* v. 't *eiland Lombok* (*mal. id.*); *basa silaparang*, het *Sasaksch*; z. *lombok*.

សិវហិ, s., *Ud. 106 o.*

សុលហិ, z. *onder *alap*.

សលិប្បហិ, *salimput*, aanh. *onder watangan*.

ស្រូហិ, *raris salèpit dané* of *masadya*; *njalèpit*, *mahârhapitija; *njlèpit*, *onder de armen dragen* of *houden*; *met de beenen knijpen* die er door loopt, *W. Z. 27, 6?* (*mad. sèlpèt*, *mal. sèpit*; vgl. *djlèpit*, *dlèpit*, *sabit*); *manjalèpit*, *mangapiti, **samit?*; *kasalèpit* en *sinalèpit*, *inapitan.

ស្រូហិ, l., *tjuk slipèt*, z. *onder lipèt*; *njlipèt*, *heen en terug op een dag* *zonder ergens* te *behoeven* te *vernachten* (vgl. *malipètau* en *njapih*).

II., *sinadya kaslipèt*, *mahârhapitija.

សុលហិ, z. *onder sulpit*.

សុលហិ, of *sulupit* (*hiervoor* te *lezen sulèpit?*); *ri têngahnikang kult sasulpit-ning kidang*, *hana ta kani*, *mônga tan kè-nèng waras*, *pinakahnèning mûtra làwan*

räh, hibékan haringét lawan sawwamala, ja tangdó wulangun iriking rät, múdha wuta tuli ja dènya, toespeling op de cunnus, tut. 58 ('t origin., praswèdamala digdhèna, wahatá mutraçonitam, wrañèna wiwrètènaiwa, sarwwamandhikrètan dja-gat): sasulupit, slaat op de cunnus, aanh. onder djuntrèt (vgl. onder kèbo); tan bisa llingling jan tan winèhaning subhukti sasulpitting kidang, Wrt. 24.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, njlèpsèp, *aan komende sluipen* v. e. hond, die wil bijten (vgl. jav. tlèsèp en z. bij slongsor); vgl. klikih.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, slapsupan, uit verschillende plaatsen van iedere plaats eenige; van enkele brahmanen tusschen vele van andere kaste.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, *overall ingaan?*

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, z. onder salobok.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, *kort en dik* bijna zonder middel; z. blèntèk of blèntèg.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, sa en laja III?, *aan een kant* blind, T. b. Z. 5, 236 en 237 (vgl. jav.; mad. njèladjè, *partijdig*); salajangudoda, W. Z. 21, 5 (anèb nggalèntèng, anèh masila, masila sisih), Kam. 6 o.; Adig. 70 o. enz.; Hadji D. 71 m.; mungwing çèlaçajanâçilla-salaja, R. L. Z. 1, 101; salajâ, R. 10 Z. 8, 1 (sasisih); salaja sawidji, Wtb. III m.; akalpika roro salaja, Mal. 242 b.; Smw. Z. 14, 6; suçilla salajanya tan singsala, R. 23 Z. 8, 20 (luwih dharma makanâgaranya? nora gingganga, kadarmané makaëmbananya nora kagindël); hajwahidèp

udjar ing salaja, hidèp udjarnya kálth, v. e. rechter, Wtb.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, sas., *tampinan*; njèlojo, nglongsor; pan of wajah en kakin salajo, eigenn., Tj. b. Z. 2, 47, 52, 4, aanh. onder tjèngkèng.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ I., s.; eigenn. v. e. held, broeder v. Pându's 2de vrouw, door Juddhisthira ge-dood, Br. Z. 36, 4 (sang madra), madrâdhipa (z. madraka en satyawati); sèsaljan, v. e. udèng, die achter 't hoofd recht uitsteekt, omdat Ç. in de w. aldus gehoofddoekt is.

2°, onder de bondgenoot v. Djarâsandha, Hw. Z. 28, 4.

II., s., *naijverig gevoel* bij 't hooren van iemands lof, Kk. Z. 19, 10; *kommer*, T. Z. 4, 66, alwaar salja (sangsaja; z. *hrètsalja en vgl. onder kasusuk); bheh^o ajwa çâljang laku papagakènanng çatru çûrâtirodra, Sut. Z. 117, 1 (uduh né djani da ibuk djalan pagut ikang musuh né krèng bwin kataratakun); ndan sang hjang gaña ring swadanta pakaçâlja karahanira tan matjumbana, Ar. Z. 40, 10.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, jav., *patingsnlaja*, Ww. b. Z. 2, 45 (59, makasulaja); lèbur patisulajah, Us. 136; vgl. glajah en onder kasulajah.

ᨗᨑᨑᨑᨑᨑ, eigenn. v. e. eiland bij Celebes, waarvan de bewoners veel op Bali handel drijven en vooral tabak komen halen; zij verkoopen soms vrij goede, v. pandan vervaardigde, matjes; vgl. boniraté.

သိလ္လၢ, (vgl. sliwěr), maslijuran v. d. wind telkens draaien, *masaburan, *aliwěran, aanh. onder garasah, vgl. maglijuran.

သိလ္လၢ, di slijěkané, *ingulěk.

မၢၢ်တၢၢ်, tan kasapá dèning saljút, O. (1062), gloss. op de O.

မၢၢ်တၢၢ်, manolih masalèjog sampun (óon?) mèsém ring tjita (b.: mangutjap) masalèjog kěnjing, T. b. *ter zijde kijken*, manjalijog, aanh. onder kětès.

သိလ္လၢ, paslijab, pəsalambèh; paslijab (pada ngling), *bij hoopen* v. monsters en wilde beesten, B. U. 36, 37; aslijaban, *op 't eerste gezicht* (kadèn tityang glagah asalijaban).

သိလ္လၢ, mėslijěb, *zich eventjes vertoonen*, niet goed zichtbaar slechts in omtrekken.

မၢၢ်တၢၢ်, kasuljung tiba pėdjah, Tjt. 213.

လၢတၢၢ်, R. 23 Z. 19, 13 (watu molahl); hana ta lwah ahirėng hilinya, kadi hirėngning çilañdjana lwirnya, ring djambarasawati ngaranya, Brhm. 77.

မၢၢ်တၢၢ်, timbrahing sulañdjana, timbrahing pisis, wadja lungsir, rok kabèh, gawėkna lalěr, țjaruning agawé, tumpėng, grih kapiting, sadjėng sagutji, bras sakulak, pipis satak lawé satukėl, palanya jan amang-gih baja, ingėmu ring bahėm kiwa, siddha siluman atguh, Us. 172, aanh. onder timbrah en sangar.

မၢၢ်တၢၢ် (?), si lawung indra salam, R. L. Z. 11, 186; z. onder djanggarulam.

II., z. onder saėsalam.

မၢၢ်တၢၢ်, mal. (ar.), *Mahomedaan*; zoo noemen zich de bewoners v. Sasak (z. aldaar, vgl. bat. silom), integenstelling v. bali, waaronder men de heidensche veroveraars verstaat; utjapan sėlam, 't Sasaksch, aanh. onder rubèda; er zijn heidensche Balineezen, die er een dēwa sėlam op na houden en geen varkensvleesch ooit eten en tegen 't gebruik der heidens in, rundvleesch; de Mahom. Balineezen gebruiken bij voorkeur 't ar. schrift en schrijven 't javaansche zeer slecht; zij laten vaak bij dit schrift de klinkers weg; de door hen gelezen gedichten zijn in modern jav. en zien er verschrikkelijk uit, z. de varianten in de aanhalingen onder jusup; matjėbur kasėlam, *Mahomedaan worden*; njėlamin, *Mahomedaan maken*.

မၢၢ်တၢၢ်, *zwart* (vgl. mal. sėnam en bat. sonom en lomlom); idjo sėləm, v. kippen met groene tusschenruimten; bling sėləm; slēm kuku, z. onder kuku; timah slēm z. onder itēm; paksi sėləm, nm. v. e. versumdang dang gėndis, Dj. (vgl. onder brit); z. slėmpuri; njlēm, v. weelderig staande padi, *molēm; slėman pajuk, *potroet*.

မၢၢ်တၢၢ်, jav., sumilēm, Kam. 22; Adip. 79; R. 2 Z. 12, 10 (manjilēm); njilēm, *duiken*, *angėpėp (silēm pada ajar, W. b. 7); *kasilēm v. e. vaartuig, Sut. Z. 69, 4 (klēm), Z. 130, 1 (karēm); kasilēm, Br. Z. 21, 12; anilėmi sulur, R. 23 Z. 12, 10 (nilēmang losor, manjilēm kaākahé);

vgl. *silëp; njilë mang, een djun om te vullen (vgl. salud); anak bongkok krëng njilë m, raadsel op batu; pasilë ming rawi, Z. 16, 4.

සිලුඹ, jav., èndah lwir siluman Sut. Z. 71, 7; Ar. Z. 3, 9; Z. 29, 7; Lamb. Z. 14, 1 (panupnan); bangun siluman pang-pijan, Sut. Z. 107, 4 (kadi mawak ring swapna); majânëng siluman, aanh. onder swarttaka; bodjog siluman, *spookaap*, zoals de bodjog buntut (sukët siluman, Bjw., isëp gëtih of tlëdtëd putih?); tan adwa pangutjap bhatàra purusottama tumulus arù-pa mânuša, surâpsara rikâ kšanâlilang asam-bhawa kadi siluman samangkana, Hw. Z. 45, 11; masiluman, *matmahan; asiluman, *sich schuil houden*, asingidan; masiluman (ada) dadi këdis, ada dadi gowak, ada dadi balibis, dadi mrak, v. d. goden uit vrees voor Râwa-na, Utt. bal., v. heksen, aanh. onder palu-ngan; præptângë nës maniluman bângun in-dradjâla, Sum. Z. 5, 2; tjët muksâ sumurup nda tan katon lëpas aniluman ing lamad², Rt. Z. 18, 6; kasiluman, door een kala, aanh. onder drëmba.

සුලඹ I., asulam, v. pijlen, Br. Z. 13, 15 (tanpantara, tanpapëgatan, matin-dihan); masulam, W. Z. 26, 1 (matindih); Z. 23, 3 (masulung², matimbal); B. Z. 88, 4 (tan p gat), Z. 87, 22, v. pijlen (ma-tindihan).

II., jav., katja sulam, z. onder kasna; mësulam, *geborduurd* b. v. v. d. kraag v. e. buis; kampuh sinulam, *ksoma (ksauma),

*dukâla, *patarëndra in pl. pata en rëndra (?); *sudji, sunit (?).

සලිම, salima nuütang, *parintuša-sih; njalimajang, njalimurang, *marin-toša; jadin kën² iwangé masih wënanng salimañng (b.: salimajang) apan ida laku sai² masëwaka mlah kuda andëgin dëwa pradjani sapané mangdë öntas, v. Pariksit, die door den zoon v. Samiti vervloekt werd om door de beet v. e. slang te sterven, Samiti echter zijn zoon trachtende te bewegen den vloek in te trekken.

සුඹ, z. onder *çlëšma.
සුරඹ, z. onder saramâ.
සරඹ, eigenn. v. e. Syrische princes, die verliefd was op Abdullah, Muhamed's vader, maar door hem niet tot vrouw genomen werd, omdat hij Aminah verkoos; ook Patimah šsam, lev. v. Muh. (Men. VI 98, Indasah); de voedster v. M. heet in dat gedicht Djanasi en niet Halimah, zoals in Men. VI.

සලිඹ, aanh. onder këlar.
සුඹ, kaslimuñ, v. 't gemoed zoodat men anders spreekt dan men bedoelt; vgl. slimur, limuh, slinduh en imuh.

සරඹ, z. angamplu.
සරඹ, dën panah ing ranté salë-mun (salëmut en sëngkali), door Indra ten gevolge waarvan Sidapaksa's beenen kinapiting, Stn. Z. 5.

ඉසුඹ, z. çlëšmatâka.

ਸ੍ਰੀਮਦ੍ਰਾਮਾਈ, ar. mal., *Salomo*; adji tjamēti bagēnda sulēman, Us. 136, waar uitvoerig gezegd wordt, dat men er alles, vooral booze geesten, door er meē te slaan, mede kan vernietigen; de formule op deze wijze: aku angagēm tjamēti (vgl. Catal. 41 en 198) bagēnda sulēman, aku gitikakēn ring dēngēn, sampulung gagēmbung, ilēg, lēbur hēnti mati, aku angagēm tjamēti b. sulēman, aku gitikakēn maring guṅa, guṅa lbur luluh dadi hawa (hawu te lezen?) djatuh kanaraka, enz. (vgl. mamlukat en Les Manuscrits Lampongs, bl. 30, 21 en vlgd.) z. onder mañdjēti.

ਸ੍ਰੀਮਦ੍ਰਾਮਾਈ, blēgēran, *onveranderd* in voorkomen b. v. van personen, die, zich opschikkende, niet *veranderen*.

ਸ੍ਰੀਮਦ੍ਰਾਮਾਈ, njēlēmontasang, *oenvoudig of op de gewone wijze iets uitdrukken*, vgl. njēlēbongkot.

ਸਲਿਮੁਰ, jav. tan dadi salimur, tarpalipur; anggon njalimur ati, Meg. 1; tan sinalimur, *tanpalipuran; kasalimur, W. Z. 1, 5 (kaworan, kna kalmur; *jav., kalimput, mad. salimor; vgl. slimuh); manjalimurang, *lumālana; njalimurang sēdih, Z. 4, 2 (bug. salēwor in salēwori, mak. salējor in salējoni, *troosten*); makapanalimur arip v. e. vertelling, T. Z. 1, 48 (b. Z. 1, 93, makatatamba arip); panalimur, B. Z. 107, 9 (anggon njalimurang); vgl. Sum. Z. 51, 1; mrēdangga sahananyanunyan asamēnikap analimurāripping mata,

L. Z. 37, 5 (gamēlan miwah tontonan makapangraramé anggon manjaruāng hijap matané, g. m. bali²han makapangraramēn d., miwah hier een bewijs, dat hij aan saha in pl. v. aan sahana heeft gedacht).

ਸਲਿਮੁਰ (vgl. salimur); kni sâmpun kasalumur, tan imur²en.

ਸਲਿਮੁਰ, s., asu.

ਸਲਿਮੁਰ, sas., èmpas.

ਸਿਲਿਮੁਕਾ, s. (çilimukka), tawon; vgl. njawan.

2°, pijl, W. 36 m.

ਸਲਿਮੁਕਾ, s. (çulamukka), sañdjata ru.

ਸਲਿਮੁਰ, z. onder salēm un.

ਸ੍ਰੀਮਦ੍ਰਾਮਾਈ, singa sulēmat, eigenn. v. d. kris v. Kēbo Mundar.

ਸਲਿਮੁਰ, z. onder lamwag.

ਸਲਿਮੁਰ, s., kutuh, rangdu, T. Z. 5, 65, Adip. 87 ('t origineel çāla), rangrē', kpuk (çālmali, agung alit, wuntu tanpagowak, 'tgeen voorafgegaan wordt door gurba darani, sumraga, nga., ning rangrē', rangdu, agung agowok, gorong hatinya, Kr. 46; vgl. çami en aanh. onder lērēk); çālmalidwipa, aanh. onder gomēda.

ਸਲਿਮੁਰ, z. djlēmpoh; njlēmpohin, *tegen iemand aan gaan zitten*.

ਸਲਿਮੁਰ, vgl. sampar; njlampar, njlamparin, *bewerpen* een huis met steenen b. v., naar iets *werpen* b. v. naar een hond.

ស្រឡា, z. onder slingkad.

សរឡា, vgl. sëlëmpuri (tag. saram-puli bij Blanco bl. 398), z. onder uttarâ-sangga, wastra, rapi, ambara (?); *asalampura putih, v. vrouwen, die op 't slagveld zich gaan verbranden, H. Z. 52, 2.

ស្រឡា, mal.? (serampore), salampuri, Gh. Z. 4, 7, donkerblauw moeris van Serampore, ingevoerd (jav. klëngan; vgl. *salampura).

ស្រឡា, vgl. srimpëd; kaslimpëd, verkeerd b. v. lezen, in de war van 't gemoed, slimputan; kaslimpëd bakat kâët lajah, bij loeval op de tong bijten, doordat de tong niet spoedig genoeg binnen de tanden ingetrokken wordt.

សរឡា I. of sampët, *sawit; krë-talanjané masabuk masalimpët nagapasah, vert. v. R. 18 Z. 3, 4?

*II., analimpëtakën, 4 Z. 1, 42 (magintjantang, mailëhan, nora suntul).

សរឡា, salimpita, *inapitan.

សរឡា I., njalimputan, verstrikken den voet v. gras b. v.; manjalimputin, *amilët, *mangrampadi; kasalimputan, verward in iets van de voeten of beenen onder 't loopen, verward in een strik b. v. (vgl. jav. srimpët); kandugi ipun sangkala, kaslimputan antuk bun, raris bah.

*II., salimpüt dedot wulung, T. Z. 3, 98, 114 (masampët sutra slëm); maslimput dedot irëng, Adip. 114 (vert. v. krëśñawasah); vgl. saliput.

ស្រឡា, njlimpitang, de beenen om slingeren bij 't klimmen.

ស្រឡា, als gordel bij opschudding gedragen? (Gj.); z. lëmpot.

ស្រឡា, z. slomprët.

ស្រឡា, slëmpëngan, zekere riv.-visch met platte kop.

ស្រឡា, njlëmpongin, bewerpen vruchten b. v. met een lang stuk hout (te Bijw. en jav. njrampangi naast njrawati en njrimpungi).

ស្រឡា, sambëh, pëslambëh; verspreid liggen, v. vele vogels onder 't vliegen, *sumawur, R. 23 Z. 12, 12, *alatu?, B. Z. 101, 17 (masphulingga); Z. 87, 81 v. krijgsknechten (bëntar), *makabalasah (vgl. mad. salambëran, doolen, zwerven, uit elkaar stuiven), ook plasambëh, *magarawalan, *kabarasad.

ស្រឡា, madukan, v. kippen brunbun; slambur gumimé, gambura; vermengd v. padi met padi indjir en p. këtan (salah surup v. padi hier rijp en daar jong); nasi slambur bras, de b. v. allerlei kleuren, wit, rood en zwart, onregelmatig v. gedaante enz., verschillend kleurig, v. d. pangrasa omgekeerd; njlamburang, schoef iets opschrijven b. v.

ស្រឡា, paksyâliwëran amët paturwan angëpër dadali patisulambër (zweven) ing tawang, kk. Z. 4, 6 (Oost-jav.? volgens Med. Zendl. XXX, bl. 6, zou het njambër zijn), aanh. onder m undung; vgl. kasulambër.

ገጽ ፳፻፲፱, *agamja, R. 5 Z. 7, 7.

ገጽ ፳፻፲፱, njlambitang, v. 2 brokken die gescheiden zijn, ook pslambut.

ገጽ ፳፻፲፱, met een pëngutik, met 't stompe einde er van namentlijk, njlumbit, in den grond *peuteren* met een stokje b. v. om krekels te vangen; *opscheppen* door zoutwater besproeid zand om het in de tijdjung te doen; njlumbit durèn, njlumbitin, iets *open trachten te maken* door onder 't deksel iets te steken (vgl. jav. slumbat); vgl. sumbit en slombèt.

ገጽ ፳፻፲፱, njlombètan, Bngl., ngongkèkang; vgl. ngungkitang en slumbit.

ገጽ ፳፻፲፱ of slambit, Wt. 44 b.; Wrt. bl. 44 b.; njlambit (?) v. e. kidang in de eedf.; vgl. kambit.

ገጽ ፳፻፲፱, vgl. talambjung; atmané pasalambjung, patikrèja patikrèju (b.: pating sréja pating sraju), malajwa pada patjègtjèg, ada tong dadi malaju, oñn ada (b.: labuh) sèngal², toen de helvogel aankwam, Bs. bl.

ገጽ ፳፻፲፱, njlimbangin, *de zonde doen om op dieven te passen*; vgl. njambangin en ngimbangin.

ገጽ ፳፻፲፱, sèlag tamju, *door een gast verhinderd worden* iets b. v. voort te zetten; manjèlag, *sumèlat; njèlag, *in een gesprek invallen*; *tegenspreken* iemands mededeeling?, *in of tusschen iets zich begeven*; manjèlag, *apjak (vgl. njèlèkak); manjèlak; *umalang: kasèlag (b.: katudju) parèkan tèka,

Meg. 118; kasèlagin, *sinèlan; njlagang, iets *ergens*; *invoegen* b. v. een brok, dat er niet in hoort; sèlagan alis, bhrukuti; sèlagan galungan, tusschen g. en kuningan, sèlag²an, *tusschenruimte* v. d. vingers of teenen; sèlagan, *slà; slagan v. e. boom, *luwang; sèlagan batuné, sèlaning watu. ገጽ ፳፻፲፱, trasèlèg mēgarapan of mēgēgarapan (vgl. onder lèsan); tong sèlèg² mangudjang, *lusteloos, mistroostigheid*; nèntèn patisèlèg ring nast; sèlèg (malihin tastra), dagelijks, *omverpoosd* iets, tegenov. angkot²an; apang sèlèg, *pahapagèh, *pahapagèhèn; tong sèlèg bañ malinggih; manjèlègang, aanh. onder tanaga.

ገጽ ፳፻፲፱, naam aan smerig witte honden, die een geelen bek hebben, gegeven; vgl. sèmpol, tompèl, anggrèk, daùh en onder langsat.

ገጽ ፳፻፲፱, Sm. Z. 24, 12 (mènuh), *gading, L. Z. 37, 3, Anj. Z. 4, 3 (mènur), W. Z. 16, 5 (malati); Br. Z. 37, 6 (jav. vert. kuñtjup), B. Z. 2, 26 (pusuh), *kutjup, Z. 6, 5; Z. 2, 26 (pusuh), Z. 26, 12 (i pusuh), Sum. Z. 10, 14 of 8; Sm. met tanden vergeleken (vgl. mungging wahas kuding ping malati) v. d. bhùta sañtjajakusuma, Ww. Z. 3, 61, terwijl de andere redactie k. ning mènur heeft; vgl. de aanh. onder mènur); ngunin kutjup akutjém alèk twasing hulun apinda kumuda salaga, Hw. Z. 31, 3; salaga makapupur, W. Z. 30, 9 (apupur mnur, masrèbuk salaka, lees salaga); salaga kōmbang radjasèku, gugusi

prénahé, Apngt. Z. 1; sumalaga, Sum. Z. 7, 12; analaga, B. Z. 248 (makëmbënganl, matlagal; vgl. onder t laga); sinalagèki çakta, v. iemand, die zijn trek naar menschevleesch niet kan bedwingen, Sut. Z. 22, 8 (kapagëhang ika tlëb); asawëng wëdurjjadi sinalagèng ömas adi, Ww. Z. 3, 178; asëngkang krëšna sinalaga ing ömas kumram, ald. 181. (vgl. onder radjasa); alandëjan paros sinalagèng mirah, R. L. Z. 8, 1; sinalagèng mäs kahot, Ar. Pr. 51, Was. Z. 2, 62; Dpt. Z. 3, 33.

සලාගා, salagaän i botoh lara murita, njabat baän gigitik, ndëmak panëbukan, makalë tji kar², di djaä bakat ulapin, sagèt di sëma, djalanjané i tuni, hij was verstoord over de lessen die de kumang mang hem gaf, maar deze ontkwam, Tj. b. Z. 1; hier salagaänan, onmiddellijk als 't ware in drift aan iets uitvoering geven, aanh. onder gurifdjang, vgl. slagag.

සුලිගා, jav. B. Z. 86, 3, Z. 12, 9 (tag. en bat. id., mal. sëligi, atj. sëligoi).

සුලාගා, z. onder slaga.

සිලිගුණි, zekere vogel? (jav. srigunting?).

සුලිගුණි, sëlëgintingän, groot en klein v. vlekken op de huid; pëslëginting v. e. knobeltje in de ulunati meer of min v. d. grootte v. e. botor.

සුලකා, paslëgak, *katjëkakan.

සුලුකා, ngling paslëguk; vgl. slëgut.

සුලුකා, verb. v. sragdhara.

සුලුකා (?), njëlëgëdëg, njëlëbongkot.

සුලුගා, tjëgingané slëgatslëgut, Lamb. Z. 1, 21; mangëling pasalëgut, Bgd., vgl. tjëlëguk en sëgut; luh mwani pada paslëguk (b.: ngling umung), Meg. 220; vgl. slëguk en tjälëguk.

සුලුගා, salligatan of slëgatanan pëtjëbëlbël awakné; ook kaligatanan? en galigatanan (mal. galagata, men. gali-gatâ, sund. kaligata), gespleten huid onder de teenen hebben, plekken die jeuken; z. kalisanan.

සුලුගා (vgl. ëngsëg); slëgsëgën, *ahnëk, *sëkël; slëgsëgan v. d. ademhaling v. e. vermoeide (vgl. sigsigan); ook bedrukt v. 't gemoed, *kapûhan, këpuwan, *mëpu, *kangëlan; slëgsëgan kajun, z. onder bëlbëlan.

සිලිගුණි, zeker zeer klein boompje, dat vast in den grond staat, en een bloem draagt, sida acuta, afb. Rumph. VI pl. 18 fig. 2 (sas. santaguri. jav. en sund. sadagori, bug. tjinaguri, mal. sëlëguri, tjëlëguri en tjinaguri, batav. en jav. sidagori, lamp. sindaguri, bat. sibaguri), in de droge moesson niet uit te trekken zonder dat de zeer lange wortel breekt; in vroegere tijden zoo'n hooge boom, dat de apen daaruit met de sterren konden spelen; met zijn val, door der goden vloek, voortaan de kleinste boom zijnde, kwamen de tijgers van Java op Bali.

සුලුගා, slëgagan, onthutst als 't ware schrikken b. v. v. iemand, wien iets goedkoop aangeboden wordt maar die geen geld bij zich heeft; vgl. slaga.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, Bjw., h. v. salah, W. Kap.
ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, *mawēnēs, *onscher* v. de kleur
b. v. van 't veranderde haar v. e. gesneden
stier (barak tidong, putih tidong), v.
pisang, die nog niet geel is v. rijpheid; tja-
jané kuning slab, don wañ slab, *ronḍon
anwan njlab, z. onder de nj.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, tegenov. sēnah (z. singsé en
singid); mapēt sillib, W. Z. 14, 5 (sarwi,
dalihan); amrih sillib, Ar. Z. 1, 8; vgl. B.
U. 263; sumilib, *heimelijk, in 't geheim*, Sum.
Z. 1, 7 Br. Z. 1, 3 (njaru, manjingsé),
ongemerkt sloten zich hare oogen, Z. 38, 10;
sumilib, W. Z. 4, 1 (masusupan, masi-
lurupan, nusup); manjilib, jav., anuk-
sma, Anj. Z. 5, 1 (vgl. saru); njilib (lunga),
heimelijk, *anis; *anilib (vgl. onder wasita);
nilib, *anis, *śukśma; manilib en manjilib-
njilib, *mamēngimēngi; anilib, *spionceren*,
Ar. Z. 44, 3, anjidra, Lamb. Z. 11, 3; mangkat
anilib, *stilletjes vertrekken*, Hadji D. 33; njilib?,
sanh. onder karoh; kasilib, B. Z. 8, 9 (kna
tjundra, katjidra), W. Z. 19, 12, Z. 27, 7
(kasingé); *kasilibni musuhira, 't *verschalkt*
zijn van zijn vijand, W. Z. 19, 12; snilibang;
*sinùksmakēn; saking sisliban, *heimelijk*;
sisliban, *in 't geheim, heimelijk lachen*, B. U.
234.

2°, *half gaar*; meer gebruikelijk aron².

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, mēsulub, *onder iets heen buk-
kende kruipen* b. v. onder een heining om bij
een boom te komen, v. e. stekelvarken onder
den grond (Bjw. mbodos en njludup); nju-

lubin, in 't huis v. e. mindere *gaan* v. e. pa-
danda, *onder iets door gaan* bukkende; v. d. taal
jogens een meerdere, waarvan 't gebruik niet
streng is, zoodat men b. v. nēntēn ada in pl.
v. n. wēntēn tot meerderen hoort zeggen;
als men de vrn. woorden maar niet verwaarloost,
dan kan een laag woord door de vingers
gezien worden (z. onder tjēbur); daarentegen
hoort men vaker tigang bēnang dan tēlung
b., zelfs waar niet tot een meerderen gesproken
wordt.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, *ernstig?, deftig* v. d. sēmu,
*aradin, *mēnggēp, *pangus, B. Z. 59,
4 (pantēs, Z. 3, 33), sēnggēh, Br. Z. 5, 3,
sbēngé daēm, *deftig, bedaard, niet spraak-
zaam*, W. Z. 3, 9, *atērēh Br. Z. 7, 3;
*aradin, B. Z. 42, 22, *arēdja, Z. 4, 20;
anjumbah sēlēb pangasoré, *awot santun
sadara madapa, vgl. aanh. onder kēmik
en sumbrang.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, s., R. L. Z. 11, 197, *laru;
Br. Z. 27, 6 (dadalu); Ubs. Z. 2, 27 (vgl.
*jav.); ēndjang mēdal danawa saking kuita
iwir salaba mbubul mētwa, R. m. (R. k.
sakēh punang wanara rah kuta salir
sēlēk ambubul mēdal).

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ I., s., in tegenst. v. durlabha,
lut. 64 a.; ikang rasa nirasa tang nitja su-
labha, Sut. Z. 26, 3 (dahat mapakolih);
mogha sira sulabaha labdaha ring lampahira,
zegenwensch tot op reis gaanden, Tjt. 209 b.

II., eigenn. v. e. vorst v. Kalingga onder
Djajantaka, Sut. Z. 125, 2; sang sulabha,
*sang kalingga.

සලිව්‍ය, *saliwah, T. b. 1, sawit; roma gembal susu landung, salit sijungira pañdjang, mangadég matungkéd bangkjang „(b.: madya) masalibah basang lan paparu, ati rarénténgó, masangkuñb djaring³, mawas-tra (h., akumpuh) blulang (beide hds. tegen de maat wilulang) puñn, wañkinólèt puniku, papótóté basang nguda, matranggana bungan wara, mangrakmangrik mangandika, v. Durga, Tj. A. ad. (vgl. aanh. onder durga; maka dalang pon manjuruh adinda itu mēmakej tjara sori tapēl bērkain sutra mērah di tulis ajar ēmas bērsindjang tjindej natar hidjow bērrurap² djajéng katon di karang tilam bañja mēnara-sah kraton bērkēmēr ēmad pēta tēbu bērsalibah gringsing wajang bērpēdaka tiga pangkat bērtali lēhēr tiga bēlit bērgēlang antabranta di tatah intēn eaz., fr. 8).

සුළු (ඒ), manjalabar, aanh. onder bēkut.
 සුළු, v. iemand, die geen middel als 't ware heeft (z. bēgl.ēg); slēbēr njantēh buka bēlongé lumutan.

ඝ්‍රාහ, soort v. gēnggong, maar niet door aan een snoer te trekken bespeeld, maar mēkoték en ook v. pugpug vervaardigd.

සුබ්‍ර, sjabrak (jav. salébrak); z. srēbēt.

ඝ්‍රාහක, sas., ben. v. d. versmaat smarandana, zoo ook in een hds. v. ht. Gen., N°. 69 bl. 234, terwijl een madur. hds. ma-lēbēt heeft en in een sas. hds. v. d. A mad,

zijnde aldaar de 9° zang, maar naar een ander hds. en een Hadji Dharma salopog.

සුබ්‍ර, njlēbēdin, mbēdbēdin; slēbēdin bau bñang.

සුබ්‍ර, njalēbat, *kumēndōng, ngan-dang; njlēbat, *begrensd door twee boorden?*; als een weg, de pring rurung; manjlēbatin aksi, *mangarambat ing mata.

සුබ්‍ර, njalēbsēb, *gebukt loopen* als teeken v. eerbied, Tjp. Z. 1, 18, *mangiskis, *sādara; *ararēm, *sumujug (Sm. Z. 9, 16; L. Z. 62, 7), *amalipir, *angidjing; paslēbsēb, masasiliban; vgl. slēsbēb en ngēd.

සුබ්‍ර, njlib-sib, *bij den grond* als kip-pen enz.; aanh. onder kais; i bungkut njlib-sib, raadsel op arit; slabsabslib-sib v. kwar-tels.

සුබ්‍ර, slubsubin, Sbr., ēngsubin v. e. dak; z. slahub.

සිලක, aanh. onder lidog.

මහලාහ, tumbak asalobong salaka, Pam. b., meermalen (vgl. mal. sēlubung).

සුබ්‍ර, vgl. sēbēng; mēslēbēng, *door kleuren* v. bloed of etter op de huid door een puist; vgl. njērangsang.

සුබ්‍ර, incolumis v. iemand die zonder te sterven ten hemel vaart, Ra.; vgl. salobongkot; njlēbongkot, *in niets veranderd* zelfs niet in de kleeding, *in 't geheel niet afwijken* v. 't origineel v. e. afbeelding (z. waluja); *seer kennelijke vorm* v. e. spook alleen zwart zijnde (njēlētēng).

ꦱꦭꦁꦺ I., v. rotting om een waluh te verdragen, een mand of tjaratan in te hangen, aan de sanggah gehangen (vgl. jav. en mal.); salang mutyara, Hadji D. 11 (salang muté), T. Z. 8, 117; salang muté, *djamanika, R. 25 Z. 9, 4; kang bañdjaran dinulu iku katon puñtjak manik salang ranta amarapit, kombala unñjalipun, Stn.; panjalangan 't geen als zoodanig gebezigd wordt; vgl. sanan.

II., jav., salang², *salé², L. Z. 28, 3, v. d. Ganges na gestort te zijn op Çiwa's haarwring, nda tan lari iká hiñnira, angëmbëng hana ring salang² bhatàra, hana ta windu strat² ing bàhu bhatàra, ja tiká tumampuh ring hiranyaçrëngga, ja tâtëmahan talaga ring windusara ngaranya, Brh. 81; kasnduk laüt kasalang (b.: lambungé kiwa), Dj. Pr. 128; sasalangan, *sleutelbeen*, aanh. onder tjuriga en sodèt; njalang, *met de kris afmaken* door de kris tusschen de sësalangan naar 't hart door te drukken, ingeval de deliquent dood is (mal. id.; z. djuru ilangang).

2°, z. onder de nja.

ꦱꦭꦁꦺ I., jav., aanh. onder silih, salèng en slèng, Adip. 73 (bis.; jav. en sund. sëling, mad. salèng); vóór den nominalen vorm, om reciproque werkw. te vormen (jav. ook salèn); b. v. pada saling gutgut ikuh, *sij beten elkaár in de staart*; pada saling pluk; salèng en slèng ëdjuk, *silihbandha; pasaling saütin, *aganti panghrik, Lamb. Z. 18, 5; B. Z. 7, 3; pasaling timbal, *asahuran,

ald., pasaling siksik, *silih sisik; salèng abin, *silih kisapu, vgl. salib; saling tunggil, *of wel*.

II., kaling (Bjw. id.).

ꦱꦭꦁꦺ, z. onder njalung.

ꦱꦭꦁꦺꦤ꧀ꦱꦭꦁ, z. onder saling.

ꦱꦭꦁꦺ I., jav., h. v. silih (men. sàlang, bat salang); slèng dulu (l.: slang, denkelijk ook h. v. silih), Mal. 253, 114; sëlång surung, Was. Z. 2, 23, duhung sëlång tjandak, *verwisseld in t. v. e. kris*, Mal. 363; slang-sling, z. onder sling; sumëlång, jav., *sangçaja; sumëlång ahjas, W. Z. 30, 13 (sumilib, masalin), Adip. 11, 98, een uitstapje maken?, Ar. Z. 12 o.; *manlang (?), W. Z. 29, 2 (mangëndëkang, miduduki, manaür); tityang njëlång, beleefdheidsformule, bij 't voorbijgaan v. e. meerdere op een nauwen weg; sinlangan, *afgewisseld* door eterij v. d. coitus, Sm. Z. 28, 10 (makapararjjan); pasëlång, h. v. *pasilih, *duduk, *swapita, R. 23 Z. 9, 4; paslangning syang dalu, pagantyaning ratri dina; wus amamadjang ing witara pasëlanganira rádèn dèwi, bij 't tëttoja-feest, Ww. Z. 3, 87; sëlangan en wwang apaslangan, aanh. onder kërangan.

II., *argwaan* hebben v. 't gemoed b. v. v. iemand, die jaloersch is (vgl. jav. en sund. mëlång), *sandèha, *sangçaja (vgl. plang, mlangin); kalintang sëlång kajuné, M. 4; rëh kadi sëlång kënëhé i timbul laüt i timbul ngënggalang ngëtut padjalané ni madé

sult; sumölang ring, *anangçaja; nëntön mëduwé sumölang, *niet twijfelen of*; né kasölangin ring manah; sumölangin dané, kasangçajanira en kasölangin ring tölöng ning manah dané, *sangçajaning swatjittaka; pisölang manah, *vermoeden* op iemand als dief.

III., anölanga, W. Z. 12, 12 (pislanguin, piutangin); njölang, h. v. njilih (men. mal. en vgl.); njlang dnuungan, *verzoeken om tijdelijke huisvesting*; masölangin, pasölangin, h. v. mësilihin; pisölangin bapa, *silihëngkwa.

IV., sölang, salwang.

V., z. onder guun; panlangan, aanh. onder dwigga.

ꦱꦶꦭꦁ, z. slang I; mëscölöng², in vakken v. e. grond met tèmboek er op; di tèmboek panjölöngé, *bapranipagër, Br. Z. 5, 2.

ꦱꦶꦭꦁ I., slangöling, *beurtelings* kort of lang v. versregels b. v.

II., *ontvoescht* v. beenderen, *schoon* afgekluid; babatang rangsasa rëko sampun, ölad akèh ta balung punika tlah ta dagingé kantun pada sling, Tjp. (b.: babatang rangsasa mangko, sampun rusak balungika sampun bëntjah mangké akèh ta balungé pada sampun sling); bañjingahé kadi söma (wegens de geslachte beesten, die de gulzige Tjupak at), ébon tulangé pada söling (b.: pëngit), liju anak pada mëntas, tong njandang mamargi ditu, ngalih marga kasampingan, mëbo miik, akèh anak mëmöcsang, Tjp. Z. 2, 35.

III., apang sling löbëngné, v. gerooste eieren, jèn mëgorèng ktip.

ꦱꦶꦭꦁ, z. slang I, laling en sling.

ꦱꦶꦭꦁ, sas., pontang; ulah silong, lölipi sabuk.

ꦱꦶꦭꦁ, sulang (sthüla?) dëja (dèha?) pada matjatur bhudja, angga saksat prawata, Tjt. 75; kapwa sulang dëha atjatur bhudja, ald. 220; jèn krodha dadi danudja, sulang dëja triwikrama, 35.

ꦱꦶꦭꦁ, ki sulöng, onder de 108 onderhoorigen v. ki Tjamra-brag, Us. 479.

ꦱꦶꦭꦁ I., een fluit v. buluh (mal. enz.), lang en vrij dik als die welke bij 't dansen v. d. sangjang bespeeld worden (vgl. onder *lawuwina), ook soling; njoling, aanh. onder palu; suling², een aangepunt stuk bamboe, dat aan de tlusuk gehecht, in beweging rakende het rund in den neus steekt, om te beletten dat het 't touw in stukken trekt (z. onder kënjih en arad); een bamboe als staander in een wand v. bëdëg; z. radjëg; jèh njuling, in K. A.; *pinanulingakën dënikang öping, B. Z. 4, 14 (linawuwina, maswara, linawunan); vgl. onder ping.

II., Bjw., uit bamboe bestaande deurposten.

ꦱꦶꦭꦁ I., jav. (zou 't vliegend insect zijn, dat uit de wrangas *ontstaat*); sulung², Sm. Z. 8, 5; Adip. 43, L. Z. 26, 2 (maruhun²an), B. Z. 49, 20 (lwir dadalu); hrunya sawang sulung² anon damar angarabarab, B. Z. 87, 2 (dadu²); tulja sulung² midjil anon rawi wahu kumënjär, ald. 22 (njinjik);

slang sulung, R. L. Z. 11, 136, 137; masulung², *asulan, W. Z. 23, 3 (maruñ'an), B. Z. 48, 20; Br. Z. 16, 3, v. allerlei wapenen, R. 22 Z. 4, 16; manulung³ v. tranen, Sm. Z. 14, 3; kasulungin (kasuluhin?) ban surja, *kasənwan, W. Z. 1, 14.

*II., Bjw., malu (vgl. mal.); Sidapaksa, niet geloovende aan de onschuld zijn vrouw, zegt, mula sib wijahé, wong landji bisa mèt gingsir, dood mij, zegt zij, pada (de bedienden) sahur paksi mangké, kañla pinatèn sulung, jèn radèn alampah tjidra, Stn. b. b. b.

ආආආ I., sèlongan, open door aanvreting of bepikking, hebbende een gat ter zijde, zoodat de malong er in huizen kan van bamboe die pirèt is; sèlongau, z. onder kèlongan.

II., jav.?, bijna als de aèr²an zonder weerschijs (te Bjw. naast mas urung).

III., njèlong amah²an v. e. jongen hond, die alles opslokt (vgl. ngolkol).

ආආආ, z. onder suling.

ආආආ, sas., lèngar sèpit.

ආආආ, .toen R. in slauwte viel; tèmah lindu kang rat kabèh, arka mrèm adrès sindung, tjala rëbah (R. K. b.: atjala jag) kotjak kang tasik, gröh kilat tatit tédja (k. t. sutédja), hukuwung sadjawuh sèlangin wanara galak, wana (wanèh) jég kang (jégan) buron, R. m. Z. 4, 62.

ආආආ, z. bij saksak mēmēdi.

ආආආ, paslèngik, v. d. zielen in de kawah; nangis paslèngik, v. pljn, Us. 9 o.; vgl. sèngèk en sènguk.

ආආආ, z. sèngkor; njlèngkor, schuins, scheef lijnen.

ආආආ of sulangkrah, zekere niet zeer hooge boom met groffe aan den stam niet dicht op elkaar staande dorens, die voor angsa gebezigd worden; ook voor pètat (vgl. jav. naar sangkrah); pasulangkrah, v. lijken, Dd. 4 a; alas sèsök dèning duwi pasulangkrah, fr., z. *kasulangkrah.

ආආආ, slangkèkan, v. iemand, die niet slikken kan ten gevolge v. mēdang; vgl. sukak.

ආආආ, Smbr. sèngkihad, klímstrik (batav. slèngkat, mal. sèngkèlit, sund. sangkirat of sangkilat, ngadj. sangkiat, jav. srampad, Bjw. slampër, vgl. salampar, mal. v. kut. sènggègat, men. sanggäriq, bat. singgurit, singgorit, singgurat en sanggarit, bug. surémpé); z. tiliti, pongkod en planting.

2°, touw, waarmede een paard aan een der voorpooten en kop gebonden wordt, om hem 't wegloupen te beletten; vgl. tingkèlas en onder skèt.

ආආආ of sulèngkat; pasulèngkat *kasarakat, v. verschillende wapens (vgl. jav. slèngkrah), *katihalang; pasulèngkat v. wortels (vgl. bat. padjalihat en pēdjèlèngkèt); klès pasalèngkat, *apasah kasarakat, vgl. aanh. onder gurèkgak en wálukárñnawa.

ආආආ of slingkèt; pasulingkèt, *awilèt; mēsulingkètan, inoongestrikt?, *marakitán, R. 15 Z. 2, 8.

ገገገገገገ, slongkèt duwi, *katjan-iyal, B. Z. 12, 8 (z. gèrèt); njlongkèt, iets *vasthaken* als een boom een kleedingstuk in een bosch; slongkètang kundaliné di manuk³é, bij 't ploegen; panjalongkètan, puntige houten aan de kèkasuran, om de padi meê vast te steken; soort juk om padi te dragen (Bjw. tjing kék).

ገገገገገገ, njlangkup, van alle kanten aanrallen, omsingelen.

ገገገገገገ I., njlangkang, *schrijdelings zitten*, *wijdbeens staan* (z. langkang); njlangkangin, *enfourcher* als een paardrijder; slangkangan, z. onder pikang.

II., z. onder sèlaé.

ገገገገገገ, Bjw., mèkèbjah? (vgl. onder sèngét).

ገገገገገገ, salahâçâ?; panalangsantira, Z. E. berouw, Mal. 3, 90, nalangsa, T. 8. m. (vgl. jav. nêlångsâ), Ar. Pr. 35 b.; Was. Z. 1, 23; vgl. salangsang.

ገገገገገገ, analungsur, *dwalen?*, *zwerfen?* Mal. a. (ter).

ገገገገገገ, njlongsor, *zich uitstrekken* zooals een zeezieke om over boord te braken (vgl. jav. tlosor?, mad. ngëlosor, *schuifelen*, z. bij slèpsëp), njlondor.

ገገገገገገ, njlèngsot, sèng; njalèngso (sic.), *mènggung.

ገገገገገገ I., vgl. salangsa, T. Z. 5, 136 (naduung); tanpapura salangsangira, Mal. 231 b.; sakwèhnikanang wwang utama mangkil apupul atatásalangsangan, Kk. Z. 30, 5,

II., tling slangsang, voor *tungguan katjang*, terwijl de èmbung genuttigd wordt.

III., sinalangsang, R. 16 Z. 11, 5 (kaëngsutang, tiningkah).

ገገገገገገ, njalingsang, *ongeregeld* v. e. optocht b. v., v. bladzijden, wier nummers niet volgen; asitawarané tatasang wilang makèdjang pètèkin (tètègang bilang m. p., c. pèlpèlang m. pada p.), adu³ang timpalang (padu²ang imbangang, dèpuk²ang timbangan) apang nja(ja) patuh (c.: patut) maguru da mbaäng anjalingsang bèsik³ papadunnjané kandajang, Kid. dina.

ገገገገገገ, danghjang salingsingan, aanh. onder dèwaçâsana (vgl. d. Pandji Djajèng tilam en Fried's. versl., Catal. 117, noot 2, als eigenn. salinsingan); bhatâra i salingsingan, O. X.

ገገገገገገ I., zekere zeevisch (Bjw. slèngsèng).

II., wat men boven de klukuh, aan den boom hangende om het vocht op te vangen, legt of vastbindt, ten einde bijen enz. er uit te houden; sâab slungsungan pangkanan, z. onder sâab.

ገገገገገገ, z. slungsung.

ገገገገገገ, njlèngsong, v. e. weg kronkelen; slèngsangslèngsong ja manègak, dèning takuté tan sipi, ki djapa tuwan nabdaris (turangling), sampun bli inggangingung, toja dalèm apang jatna, ki gagak turas tan mari nêkèp mata tunggal kédât njèg (ngèdjër) pisan, Dj. Z. 3, bij het oversteken eener rivier op den rug van crocodillen.

១ស្រ១ស្រ១, z. tjrongtjong (vgl. bat. saluksung, mak. salusung); mawadah salongsong, aanh. onder tjiri; winadahan salongsong, *tinulangan; nyan kala slongsong pati, nga., kawruhana hala hajunya, tan jogja papasèn, angaliha umah, mwah agigingsir, kumang jan ing sada, çrawana, badrawada, da., kala asudji, kartika, margasira, pûr., kala, posya, magasira, phalguña, u., kala, tjètra, wèsaka, djyèsta, pa., kala ikà, War.; udjar salongsong, aanh. onder salanggap (slèngsong?).

សស្ស១, z. onder lunglung.

ស្ស១, njëlunglung, de last v. e. pënjarikan uitvoeren, hem gehoorzamen.

សិស្ស១, zie onder lunglung.

ស្ស១ស្ស១ en salingling, z. onder lingling; njulingling, tumilingtiling; tan mari kasulingling inamong, *pinakāmêngamêngan inamër.

សិស្ត១, zekere vogel, die eieren van anderen uitbroeit; zou ook aanspraak maken op de drek v. groote dieren als 't rund enz.; njilangdjana, v. menschen op een anders goed aanspraak maken.

2°, eigenn. v. e. berg (Bll. z. onder); padang silangdjana, met trusi worden de bladeren tegen verouderde wonden aangewend.

ស្ស១, tasalanggah, sas., mèsadabang; liq masigit sèsök tumbak tasalanggah; tokol ngalaq (?) basalanggah, Tjp.

ស្ស១, z. onder linggih.

ស្ស១, onregelmatig?, v. d. pètpètan; pèslunggar, patlañdjuk.

ស្ស១. pèslunggat, de een voor de andere na onder 't loopen.

សស្ស១, jav., masalanggapan, v. spelende apen, R. 14 Z. 6, 12 (matjingklakan); asalanggapan udjar, familiaar praten?, Ar. 9 b. (vgl. onder balang); nihan putrasasana, nga., tingkahing astiti bakti dharma, asèwaka ring sang rama rèna, dèn kadi asèwaka ring sang adiguru, dèn kadi asèwaka ring sang guru wiçèsa, hningakèn ikang ambèk, amèt sang hjang dharma, mapan pada pranathanya, hajwa langgana ring sang rama rèna, hajwa masalanggapan udjar punggung nè tan jogja, hajwa mangwiçèsa asing drèwèn sang r. r., hajwa ngumbiti sang r. r. ring aspi, adja wakparusya ring sang r. r., hajwa anèmah amisuh, anambat tan hana jukti luhuring kuthamangga (sic.), hana (lees jan a) olah² dahar sang r. r., hajwa kongkulan dèning wawajanga(n), hajwa sambja ararasan, manawa kaplèsatan dèning idu, dahar sang r. r., hajwa nitjipin dahar sang r. r., hajwa njawandjaburin sang r. r., hajwa nampa ring tangan kiwa, hajwa nganggo asing panganggoning sang r. r., mwah jan hana winèh saking sang r. r., ring potrakanira, kapi-gamèlin bakti, lwirnya karang (?) tan hentya dosanya mwah jadyan sang r. r., djugul, kalingus bènta, patisambatpatisambit udjar salongsong, adja sira ngawalès ring udjar tjapala, mnèug djuga sira „mangkana kra-

manya, salah linawanan, idép sang putra, sara panitahing widhi sang angamél halahaju „mangkana ambék sang putra „tlas, iki rési putro (sic.) sasana, nga., wnanng tironén dé sang bráhmana putra sang pandita, fl. bpl., vgl. de aanh. onder plésat; salanggapan ring stri larangan, nga., rawongira dalém, da, 40,000, Krt.; jan salanggapan lawan tjorah, sakramaha, sapanduluran, sapanganggoha, sapangana lawan tjorah, kabandaha ora olih pangluwar tali, mati ora kahélèn, katjurnian ora olih patiba djampi, ald.

ꦱꦺꦥꦺꦤ꧀, slongèban, Bjw., uwab².

ꦱꦺꦥꦺꦤ꧀, uitr. om katten weg te jagen (bc. sikù); z. piis en sih.

ꦱꦺꦥꦺꦤ꧀ I., ch., adaça, Tjt.

II., ano sip, Smbw., djélo timuq.

ꦱꦺꦥꦺꦤ꧀, z. onder sub II.

ꦱꦺꦥꦺꦤ꧀, sùpèn ring masajut, Gh. Z. 42, 7; tamad sùpèn tèkà hatimu, *niet boos?* op den man, die uw vader heeft gedood, R. 17 Z. 7, 2 (twara skël, sèpukan, tusing gèdèg); tan supèn, Br. Z. 22, 4 (twara njantulin, nora tuna).

ꦱꦺꦥꦺꦤ꧀, B. Z. 8, 1 (sisip), Z. 1, 14 (glisan); Z. 91, 4 (katjidra; *jav. amjèp en sumèp nglimpé, njidra); v. upadèça, *te laat komen, weggegooid, verspild?*, R. 10 Z. 5, 7 (tanana, norana); *op hun neus-kijken*, 7 Z. 19, 13 (sèpanan, gamol), 21 Z. 2, 8 (z. sèpan); lampahnyâgjawédin sèpa, *vreezen-de te laat te komen*, Kk. Z. 23, 1; sèp jan kawè-nanga tan wun enz., Ar. Pr., Z. 3, 55, Kam. 6;

tatan mèrang mawédi ja sèpèng kala, R. 11 Z. 1, 5 (norana djéngah takutina ènggalan lémahang); sarâdjyâgé wruha wédi sèpa, Dp. Z. 7, 55; apan wdiniran sèpa kâlaning pudja, Adig. 26; sèp tangkat, L. Z. 12, 3 (glisan mèdjalan); anèp silihsèp, Ar. Z. 8, 6; sinèp, *verrast, gedévanceed, overvallen*, Br. Z. 50, 10 (tjindra, ginrèk), Z. 48, 2 (ginèlisakèn; *jav. vert. lininpé); sinèp rinuhunan, *voorkomen* een ander hem vóór zijnde, Ar. Pr. 28 o., Z. 4; sinèp, *gedévanceed* door zijn tegenstander, L. Z. 20, 12 (glisan); Z. 21, 8 (*kapatitir); wédin kasèpa, aanh. onder angguk; kasèp, Sm. Z. 25, 10; sèpèn, *wees den vijand voor*, B. Z. 18, 34 (gèwarang, molih singsé); sèpèn, *dévanceed ze, overval ze*, Sm. Z. 29, 6 (singsé); pasèpan², *nauwelijks den tijd hebben* om iets te doen; pètjak awaké sakit, sai kapondengin kaju, ngamah pasèpansèpan, T. bg. Z. 1, 21.

II., kadang sèp tityang mriki, *ik ben, blijkt het, hier te laat gekomen*; ngèsèp, *laat aangekomen* v. vruchten; ngasèpin, die volgen op die *mbangkjangin; kasèpan, h. v. sèpanan; kèn apatih anèpakèn, eigenn. v. d. patih v. Sunda, Kid. Sund. Z. 1 (b.: anèpakam en pakam); pèngèsèp, *wat men, te laat komende, op de sangkèpan betaalt*, de helft v. d. dosa of de boete op 't niet komen; sèpan, *te laat*, *tan kobër; sèpan (ngalih jèh), *geen tijd meer hebben* om iets te doen, *te laat iets doen*; ban takuté patjang sèpan, *ada ban mbènahang pusung wjakti klès di djalan manglaüt*, B. K.; sèpan makwèh, *rimbit akwèh; sèpan manulung, *tan kna tu-

lung, T. Z. 4, 66; sèpan makaād glisan kaitör, Br. Z. 43, 1; sèpan, W. Z. 9, 2 (z. sèpan); masèpan², magrèsahan; mèsèpan², *zich haasten*, te haastig iets doen, zoodat men b. v. onder 't schieten niet 't bemikte raakt, aanh. onder slondor; pasèp²an, Dj. Pr. 19; sèpanan, *te laat zijn, voordat*; pan (tur) katuduh kanti njahan, langah jan tong tani (jèn tong ngidam manak) bling, sèpanan bëlas (mëlas) malëndong, basangé suba māsi, *voor zij een kind gespeend had, was zij weër zwanger*, Pan Br.; sèpanan (kasèpan), *te laat*.

𑌒𑌔𑌒𑌔 (sas., en mal. suwap, sund. huwap); ngësop, *in den mond steken*; mangësopang, manginangakën (sërëh), B. Z. 28, 16; sopannjané njëndi², Tjt.; asopan, *een mondvul* (z. unggah).

𑌒𑌔𑌒, s., *vloek*, v. e. hooger wezen, ten gevolge waarvan men een monstergedeaante (z. mala) krijgt, Us. Bal. 202 (bis), 296, 299 (vgl. bat. sapa, mal. sërakah?); Br., Z. 48, 12 en 13 (tëmah); z. sapa III; antaçapa, s. (çâpanta), *'t einde v. e. vloek* (Adip. 9), maar ook v. e. *gunst*, W. Z. 27, 7 (lukating panugraha; çabdaning hjang, watës nugraha); kitâtah antaçapangkwa, R. 5 Z. 5, 21 (i dëwa ika njupat tëmah ring tityang, tjai taënanng bapa njupat bapa); masapakënëngsun, *vervloek mij* als het mijn vrouw niet is, Haddji D. 42; manjapa, *anapathé; çinâpa, Br. Z. 10, 6 W. Z. 16, 2 (tinëmah), Z. 28, 1 (kawastunan, kaitëmah); çinâpa parâgjanira, v. e. wolk be-

stemd tot?, W. Z. 29, 9 (lalëng karannjané kampuhang dané, ma(ng)karakteran dotira, dinadya kampuh dané).

𑌒𑌒𑌒 I., sasapa, de linguale sa (𑌒𑌒).

II., sapa sira, z. bij sira; *anapa, *aanspreken* een pas aangekomene v. e. portier, Ult. 29 (dus niet v. sapa daar dit in 't oud-jav. syapa is); njapa, *aswâgata, manjapa, *anantwa (njapaq, meestal njanjapaq, sas., njapatin).

III., *çâpa, kësapa, v. d. offeranden door een sëngguû of den padanda; njapaäng, (zou even goed v. djapa kunnen komen), uitspreken de woorden bij 't mësëgëh; njapäng bantën, zoo b. v. tot de sëm pulung bij 't aanbieden v. offeranden zeggen, djëro sëm pulung da njakitin, anggon njama; sësapa mara nugëlang bungan djaka, njai aju gëdë ganggas mësëmajut rambut samah makarangalang (op de duk), mangëntjéh kadi pañtjoran mas tka makbjor, tanëgan (djangi-na klukuh, bëk njabuh), tëka bóot; sësapan, nm. v. e. mantra tegen veldgedierte, wat iemand mompelt jegens de kala's bij 't mësëgëh; formule v. d. arèn tappers (báasi pipis) bij 't heen en weër doen bengelen v. d. pudji (ngajunang p.); sasapaning anandur kalapa m(antra), mirah awoh komala, komala awoh mirah winalikwalik dëning amantra, pingtlwakëna mantra, tangan kare agëgëmëlan, tumpang²ana ping 3, raris amantra ring luwang, sing tandurën, War. (vgl. War. b. 5, 28 bis).

ᮘᮞ᮪, *anungku iká, sápa'ku láwaniká*,
tut. 64, z. ook aanh. onder swa.

ᮘᮞ᮪ I., *sésapi, swaluw*, maakt jacht op de
dédalu (vgl. batav. kutjapi of bulung
sampi de beschrijving waarvan z. Natuur-
kundig Tijdschr. v. N. I. XII, bl. 19, 3; vroe-
ger schijnt men te Batavia ook sasapi gebezigd
te hebben, z. Maleisch handboekje Arnhem,
Meuleman, 1803, bl. 76 z. sriti, bulung
daja); *ikut sésapi*, 't scherpe einde v. d.
gañdja (z. onder pəpətət); *sésapi ngindang*,
benaming v. e. wijze v. udəng draging, zóó dat
de slip voor boven 't hoofd uitsteekt (vgl.
onder çalja); *kukur ngambung sésapi ngin-
dang, tungkul ngandrung sampiné ilang* (met
kapətjit in pl. v. sésapi heeft men kutjité
ilang); *kumésésapi*, z. onder miku sampi.

II., *mangunəng sapi mangunəng galuh
andjah sih sékaré adulur gijanti*, Stn.;
sinapi (sinapih?), in *bedwang gehouden (?)*
door zijn goddelijke natuur v. menschen, die
hun mond houden, Hadji D. 34; *djurang pə-
sapən*, Stn., bnjw. Z. 5, 158 en 159.

III., z. sampi en onder minjak; *anapwan,
serabəja, waliwarddha, marmmani, wana-
çrənggi, sapi djala, djagrati, añdjani, surabhi,
munding, sapi wadon*, Tjt.; *nggigir sapi*, z.
onder klipəs, aanh. onder gigir en undung²;
səsapən giling, R. L. Z. 4, 141, aanh. onder
tjaratjap.

ᮘᮞ᮪, jav. *sapu djagat* of *sapu rat*, z. onder
sapuh en aanh. onder rubun; *sapa kang
adrijh adjurit, miwah lamon malajuwa muga*

*antuka sakabəh, sapu dəngdaning brahala, lan
muga sih kənaha tutulahing artja agung*,
Smng. Z. 12; *sapu lègèr*, nm. v. e. gedicht, dat
als waj. wordt opgevoerd op den geboortedag v.
iemand, die op tumpək wajang is geboren;
nm. v. e. bantən; *sapu angin*, bijn. v. Ha-
numán in de R. m., waar ook sangpwinila,
waarvoor te lezen sapwanila; *sapu raga*,
eigenn. v. e. reus, onderdaan v. Ləbur gangsa,
Amd. Z. 34; *sapu mata*, R. 23 Z. 12, 3 (nə-
lahin sotja, ngusap mata), *kadi pwa sapu
udjwalənutitakən*, R. 23 Z. 4, 7 (lwir punika
manjampat dumilah makujəngan,
wjaktinja ika lwir agni dumilah inu-
buhān); *makaçapapu dənda*, Ar. Pr. 60 b.;
20 m.; *sapu dənda ing bhūmi*, Ww. Z. 3,
16; *sasapu, sampat; sinapu ring* (of *sina-
pur ing?*) *kadga*, v. e. afgehouwen hals, L.
Z. 18, 11 (sinawat ing kañdaga); *ana-
pwani djangghja, *umasapi djə'ng*, Br. Z.
51, 24; *sinapon* v. e. ləbuh, Ww. b. Z. 2,
83; *sinapwan*, v. verbittering in 't gemoed,
R. 14 Z. 4, 1 (kasampatang) (vgl. onder
sapuh); *sinapwan*, Br. Z. 20, 14; *kadi ta
sinapwan ikana takutnya*, R. 18 Z. 9, 15
(lwir ika sampatang punika djrihnya,
buka dampət (dampat? of dampəh?)
takutnyané).

ᮘᮞ᮪ I., *voos* v. d. padi, z. səpaā.

* II., jav., * *asəpa*, v. e. səpah, Sum. Z. 71,
2; v. op te eten vorsten; *nda tan subhuktya-
səpa*, Sut. Z. 111, 1 (nora ləwih binaksa
amam).

ꦱꦶꦥꦶ, jav., *stil* v. e. plaats; geen geluid geven v. e. stilstaande klok of een kulkulan, die opgehouden heeft alarm te maken; *ophouden* v. geluid; apang sēpi lingnja, *opdat zijn geweest ophoude*; tra sēpi^{na}, v. gewerschoten; v. 't geklater van donder en bliksem; spasi, aanh. onder lēngis; *sēpi hapitowi kāsrepan (b.: sēpah? a. kāsre^{tan}, 't geen beter is, daar dan de *h* verklaarbaar is v. hapitowi), v. d. keel eens stervenden, die niets kan nuttigen, L. Z. 9, 3 (ngrēnēng? wjakti suba niwang); njēpi of mēsēsēpēn, begint bij 't vallen v. d. avond op tilēm (mēm^{ati} gēni, matabuh gēntuh), *op donkere maan, tilēm na Galungan binnenshuis zich houden*, panglong ping 15 sasih kasanga begint 't 'savonds, als wanneer men zijn potje kookt, daar men den geheelen volgenden dag en nacht geen vuur in huis mag hebben, maar de maand verschilt naar de plaatsen (z. tanda, mēbūu², ngrupuk, mētabuh gēntuh, sambangan, sēnggūu, panggungan en sipēng); papahēsnyānēpi, Kid. Sund. Z. 1, 33; *kasēpjan, *het eenzaam hebben*, Hadji D. 46, Z. 3; kasēpēn, *asamun.

ꦱꦶꦥꦶꦭꦶ, *harde vleeschpuist*, zoogenaamde *negenoo*, zou de iñdja zijn, maar bij volwasenen (bēdasa); z. sampwan.

ꦱꦶꦥꦶꦱꦶ, B. Z. 2, 16 (liwat); R. 7 Z. 12, 13 (sēsēt; z. onder simpir; bat. sipi, *afketsende*, mal. *niet raken*); Z. 14, 2 (né simpir), 20 Z. 18, 15 (né simpir); 20 Z. 18, 15; 24 Z. 12, 11; Sut. Z. 17, 3; Z. 57, 2; Adip. 47 b. (sipi²);

sipi tan kapisan, *half dood*, R. 18 Z. 12, 1 (*mis, niet geraakt*), 7 Z. 13, 2; 20 Z. 18, 15 (*ter zij geraakt?*; vgl. lamp. en mal., bat. sipi, *afketsende* v. e. wapen; jav. duka jajah sinitpi, als aangeschoten?); *tan sipi, *zonder gekscheren?*, W. Z. 19, 5 en 6 (nora gigis, tan sapira); sipi dibja sang ratnang aninggalakēna sukaning hanēng djagat, sipi dibjaning lwah atinirmmala wēnang amanglijakēn gēlēh, sipi dibjaning wulan awā wēnang amadaugi bhūmimaudala, sipi dibjaning kadi kitā wēnang amasēhi buddhi suksēka, Rm. Z. 34, 15; *kadi sinipi, B. Z. 10, 6 (wjakti kadahatan, w. dabat, w. tan sapira); utang ingsun tan sinipi, Was. 4 b.

2°, vragenderwijs, *hoe zou!*; sipyana murud pamuké, pan palwaga lan diju, sami rosa wani ing pati kadya bawi lan sona, samja galak ipun sipjana lēpakutjiwa, anglampuha pēdjah masarēp gumingsir, R. m., vgl. ald. Z. 25, 61.

ꦱꦶꦥꦶꦭꦶ, verbastering v. puspa in puspa karna.

ꦱꦶꦥꦶꦭꦶ, de oogen *gesloten* door een kwaal; supé matana tra ngēnot.

ꦱꦶꦥꦶꦭꦶ, een visioen (vgl. jav.); voorteeken bestaande uit natuurverschijnselen als b. v. een bloedregen (vgl. tjiri); njēpain, v. d. goden een visioen geven.

ꦱꦶꦥꦶꦭꦶ, sēsapah, sas., tampak liman; borog sapah, dlungdung tēngēl.

ꦱꦶꦥꦶꦭꦶ, *kamp op in 't gevecht*, ook v. hauen (sund. id., vgl. ngadj.); Wtb. II 20, 21?;

sukat sapih, fijner dan mulih këmbung; 2° tegelijk met zonsondergang ergens aankomen (z. njëlipët), een aanvaller voorkomen, Bngk. s.; njapih, het tegen iemand opnemen, evenals hij, in 't gevecht te sneven, Bngk. s. 97 (vgl. ëmbung); anapih, *amusani; njapih, ook v. lieden, die bij een verkoop geen voordeel hebben (mulih ëmbung); njapijang, v. d. 2 partijen geen in 't gelijk stellen; sapihan, gescheiden vrouw of man; njapijan.

II., Ar. Z. 85, 1; Adip. 83 b.; Was. Z. 2, 34, 48, 49, ophouden? van den strijd; tëlana sapih pwang sëkar putraputran, B. Z. 19, 10 (usanang kutang ikang santun anak'an); sapih kang prang, Mal. Z. 2; asapih kang prang pada mantuk ing kuta, ald. Z. 5; *anapih², R. 24, Z. 12, 11 (mambëlasing, mambëlasing), scheiden vechtenden, Krsn. Z. 15, 4. *amusani; mangkë prajaning wang anapilha wisajaning indrija malar kahawaça, de kracht der hartstochten bedwingen?, T. b. Z. 3, 21; vgl. Z. 2, 39; z. onder sapi II; lara tan kna sinapih, Was. Z. 6, 150; Mal. 380; sirna prijating nala, sëdihira lir sinapih, Jsp., b. 113; tan tjritanën ikang laga, tandwa sinapih dënlungkang hjang atitah pada mësät ikang atma, umantuk pwëka(ng) marèng hariloka, pan mangkana tinömu dé sang matjëtana, Rm. 2, aanh. onder lali; jata sinapih wëngi, Men. Z. 27, maar bij W.: këndël kasapwëng ratri; kadi djambé anom kang sinapih, v. e. sprekende gelijkenis ('t jav. pinalih en 't mal. di bëlah duwa); kasapihan ing wëngi,

v. e. strijd, R. sas., Z. 12 (*jav. kasapjèng latri, v. e. reis, jav. R. 54).

سپو، *sapu, ragebolveger; matjingak i aju kangin, langë pisan tujuhé buka sapuh, Nj.; djuru sapuh, wordt de pëmangku gesnaemd of wel zijn pangalimaän; sapuh rät (in pl. v. sapuh is sapu te lezen, daar de R. L. jav. is), eigenn., R. L. 103 (of sapuh djagat; jav. mal. verhaal sapudjagat, 't hoofd v. d. dëdëmit in een bosch hebbende tot patih جفكا سيطرة, z. onder tang an²); sapu djagat, v. d. tong v. d. tapël gombrang, z. onder djagat; sasapuh, aanh. onder balapan; njapuh, wegvegen, aanh. onder kraman djinah; anapuhi djangghja *musap djë'ng, Br. Z. 51, 6; anapuhi djë'ng, van den overwinnaar uit blijdschap, daar zij hem dood waanden, Ww. b. Z. 2, 82; anapuhi waspa, Z. 3, 59, R. L. Z. 10, 17 (njadsadin jëh mata); anapuhi waspaning aksi, Kid. Sund. Z. 3, 34; sapuhang, sampatën (*sapwani); vgl. onder wiçâta.

سپاه I., jav. (vgl. sëpaq en z. gantën), een sëpah uit den mond eener minnares, z. aanh. onder tasik; npawëh sëpah, B. Z. 46, 3 (mangasungin gantën, ngitjën adëm); sëpah wurung, Us. E. 5 b.; sëpah en bëlang sëpah, nm. v. zeevischsoorten; njëpah, kauwen op suikerriet, enz. (nglauggé); sëpatan, uit- kauwsel v. suikerriet v. betel, *Br. Z. 1, 16 (tëbub); ulahni sëpahanika tan lumis mata, Br. Z. 1, 16 (i tëbu, ampas; jav. vert. paksi sëpahan).

II., mësëpah, met een scheiding; z. tjëpak.

ᨂᨁᨂᨁ, *masəpĭh* v. water, dat afgeleid wordt (vgl. *maparo*); *barəng nĕmu ala aju*, *masəpĭh pamuktĭjan* liju kikit apang barang ōnto ngĕdum, fr., indien iemand mij een goed werkende mantra bezorgt; *sukanira*, tur anjĕpĭh pamuktĭjan, sarəng anjakra nĕgari, Tj. A. n.; *njĕpĭh pamuktĕn*, met den vorst *de heerschappij deelen*, Pk.; *njĕpĭh, verdeelen in stukken* (vgl. mal. *sĕrpih*); *njĕpĭh pañdjak*, *njĕpĭh kamuktĕn*; *sĕpihan, sĕsĕpihan* v. e. verhaal aan de parwa's ontleend; *ontleensel* v. e. gedicht uit een ander; *sĕpĭh dadyang pah tĕluh*.

ᨂᨁᨂᨁ I., jav., *oud*, in pl. v. lingsir v. e. priester, maar niet zeer in gebruik, aanh. onder *lambajang*.

2°, *zekere mengsel* (*trusi, tawas, sĕndawa, ujah, tanah bata* en zoo het *dun is kikiran tĕmbaga*, aanh. onder *piada ujah, tanab lĕgit, tjuka*) om goud donker te kleuren, v. d. *huidkleur* v. e. *oud man* (*tag. sapó*), 't zout bij het *njĕĕb*; *mĕsĕpuh, weĕr priester worden* na *runtuh* geweest te zijn (vgl. onder *ulaka*); *njĕpuhin golok* (*apanga mangan*) bij den *smid*; *sinĕpuhan* v. *zilver*, variant v. *sinangling*, Nw. t.; **kasĕpuhaning kangsi* aanh. onder *gagal*.

II., een *lichter gekleurde*, ook in den grond zich ophoudende *tĕtani* soort, waaruit de *dĕdaluo-oot*, die ook *wit is*, jav. *urangas?* (*amah. sĕpuh* v. *lontar's*); *rara mĕntah pĕndĕm ing spuh*, Us. 159.

III., *zekere zeevisch*, steekt (*matik*) als de

lĕlé en bĕtok (Bjw. *lĕpub*); vgl. *njĕmpuh*; *anĕpuhi kanaka v. d. *zonnestralen*, W. Z. 16, 6; **nĕpuhi manisning liring*, v. d. *sipat bat pangadjaran*, R. L. Z. 8, 3; *nĕpuhi* (b.: *nĕmpuhi*) *manisning panon*, Z. 10, 21 (*ngawuwuhi njĕnjĕring drija*); *sĕpuh mas*, eigenn. v. e. *zoon* v. *Purwadjati*.

ᨂᨁᨂᨁ, *de oksel*; *njluk silah*, v. *hangende borsten*; z. *lĕpĕk*.

ᨂᨁᨂᨁ I., *halfleĕg* v. e. *padi-aar* v. *boven vol, onder leeg*; z. *sĕpa* en vgl. *pis*.

II., z. *păă*.

ᨂᨁᨂᨁ, *sĕpĕnan*, *iets in 't oog zitten hebben* (*bat. halimponan*); *kasĕpĕnin olĭh i dĕwa* en *sĭpĕnĕn ban i d.*, *kalilipĕni māsku; *manahiranĕ sĕpĕnĕn*, *twas kasusukĕn en *susuk, B. Z. 59, 6, of *sĭpĕnĕn*, vert. v. R. 23 Z. 12, 3; *kabĕh nora ana ngilangang sĭpĕnĕnĕ*, **pada tan hanĕnukakĕnang susuk*, B. Z. 9, 6 (vgl. *sund. kapireungpeunan*).

ᨂᨁᨂᨁ, zoogenaamd *kawi* in pl. v. *sĕpĕn*; *kamajangan jaji malap sĕpunĕn ingsun*, Hadji D. 4 (waar het fig. *schande* moet beteekenen, omdat H. D. de slang, die met *Ananta bhoga's* dochter overspel had bedreven, *gedood had*; de jav. redactie, bl. 12 heeft dan ook *angulapi ing kalilip ingsun*).

ᨂᨁᨂᨁ, z. *sĕpĕn*.

ᨂᨁᨂᨁ (?), *tan adoh, wirang* (vgl. mal. *sopan?*).

ᨂᨁᨂᨁ, z. onder *sĕp*.

ᨀᨁᨀᨁᨀ, s. (sopāna), B. Z. 75, 18 (awan, makamarga), Z. 90, 4, Z. 78, 22 (larapan, makawan); Br. Z. 12, 19 (awan); sopāna, Z. 36, 10 en 17 (djalaran, awanan; jav. sumpana; vgl. mak. en bug. sapana, vgl. onder dalan), v. e. vaartuig, Kid. Sund. Z. 1, 21; ri madyaning sopana, op den weg, Bs. (*jav. tan lingēna ing s., W. kap. 65, R. m., tan katjaritēng sopana); jèn hana dyah lumampah dèwèk, adja dinulur(akèn), jèn dulurēna, kènèng sopana bhaja, Tjt.; asopana kuda, R. L. Z. 11, 137; Pam. 13; aduh mantunison kaki uripta sira sun anjopana kaki, Kid. Pam. ('t proza, idup djwa tjai, maman njowakajang tjai kadalēm).

2°, de reden (vert. v. awanan); sopaningsun maring sira, Tjt. 43; sopananing hulun marangké, 217; sopananing kaudég, de reden, dat hij niet doorreist, is, omdat hij enz., Tjt. 210 (209, karaning mandég).

ᨀᨀᨀ, aanh. onder tidēm; z. sumpēna; radèn supna, eigenn. v. e. jongeren broeder v. radèn Wisëndrija, Ar. Pr. Z. 11.

ᨀᨀᨀᨀ, jav., z. syupēnuh.

ᨀᨀᨀᨀᨀ (?), Wrs. str. 32.

ᨀᨀᨀᨀᨀ, z. onder upatjāra.

ᨀᨀᨀ, ar. mal., nm. v. e. mahom. maand; njapar, den 27^{en} v. gezegde maand op 't strand ktipat eten, dat geschiedt in den namiddag aan 't strand bij de Kali Buntil (gelegen ten O. v. d. Banju mala); die aan 't nulak bala doen, zetten in 't W. eten en rijst en gaan

naderhand in zee baden; dit laatste geschiedt op ongewisse tijden na een epidemie en ten W. v. d. kampong Baru.

ᨀᨀᨀ of sapu?, z. ald.

ᨀᨀᨀ, sēpēringhulun, R. 7 Z. 2, 3 (singgahin mémé); Sum. Z. 53, 3; donirajan sēpēra, R. 4 Z. 1, 22 (krana singgah); sumēpēr, T. Z. 4, 61 (singgah), R. 4 Z. 1, 21 (manjinggahin, simpang), Hadji D. 29, 19 (jav. sumēpēr, Banjoemas, h. v. mampir, mad. njēpēr of njēpēr, sund. sampeur); tanpanēpēr kon rug tanēmangku, R. 9 Z. 2, 19 (tanpadjangka iba ngēbah tatanduran kái, nora madjangka ingrusak t. k.); kasēpēr, *umāmpir, T. Z. 8, 59 (paling, kabahas); *kasampir kasēpēsēpēr, Br. Z. 46, 9 (suminggah); panēpēnēpēran, Anj. Z. 23, 6 (pararjjanrarjjanan), Kam.

ᨀᨀᨀ, z. onder kētipēr.

ᨀᨀᨀ, klein v. iemands schuld; ook nji-pir; Bbg., simpir, amis.

ᨀᨀᨀ, s. sēpat.

ᨀᨀᨀ, B. Z. 76, 2 (sapatēka, tar salah unduk).

II., jav., aanh. onder sadikāra en wawatjika; sapuranēn, *ksamākēna, aanh. onder lāwana.

ᨀᨀᨀ, kēdap sēpra mēling, nu en dan bij zijn positieven zijn v. e. gek.

ᨀᨀᨀᨀ, m. c. in pl. v. sampūrūna, Bh. Z. 4, 13, Z. 8, 11; v. d. maan, aanh.

onder wulan, *af*, afgewerkt v. e. babadong, Kid. Pam.

అనుబంధము, s., garuda; *suparñātjuda*, aanh. onder kaçyapa.

అనుబంధము, *mèrusaparñni*, s. (*hèmasāwarñi?*), eigenn. v. d. moeder v. Swajëm-prabhā, R. 6 Z. 6, 3 (jav. R. *mèrusuwarni*).

అనుబంధము, aanh. onder wulan.

అనుబంధము, s. (*aparñā?*; men zou hier *çûrpañakhā* kunnen lezen als bijnaam v. U. in hare monstergedaante, waarbij nagels zoo groot als een *çûrpa* goed zouden passen), Umā, Krw., bis.

అనుబంధము, z. onder samparwantu.

అనుబంధము, z. onder kañdaga, maar Tjt. 225, is het niet toe te passen.

అనుబంధము, samprak, vgl. aprak.

అనుబంధము, *radèn suparka*, z. onder rawèja.

అనుబంధము, eigenn. v. e. veldbeer onder Saèsalam, door Amsyah overwonnen, A. maakt hem, na den dood v. Saèsalam vorst v. Djaminambar (h. K.. سفر د).)

అనుబంధము, v. d. wereld, R. 23 Z. 12, 2 (*sapuri lèwih*, puputing rahaju).

అనుబంధము, sas. (uit 't mal.), maraq, maar in de schrijftaal meer in gebruik.

అనుబంధము, s., eigenn. v. den broeder v. Wibhāwasu, veranderd in een olifant, Adip. 34 (z. onder tjapa); nm. v. den olifant v. Bhagadatta, Bh. 74.

2°, eigenn. v. e. olifant, Kid. Sund. Z. 2, 58 (vgl. Raghawangsa, bl. 177, Bh. 103), z. ook onder aštadiggadja.

అనుబంధము, s., z. onder dlāha.

అనుబంధము, s., 't gevoel als zintuig, Bh. 18; R. 10 Z. 4, 1 (of *asparça?*, *sangsparça*), aanh. onder tanmātra en paraśa; hrū sparça wisaja pamanganya rūpa rasa gandhawatjana kallma, v. d. 8 pijlen v. Smara, Sm. Z. 7, 11.

2°, z. onder samutpada.

అనుబంధము, eigenn. v. e. bediende; *rasparśa* in den vocatief, Smw. Z. 12, 36.

అనుబంధము, z. onder bāju, Bh. 4; *sparśanarasa*, Sm, Z. 27, 3 (*pañtja tan mātra*).

అనుబంధము, eigenn. v. e. vorst, *pañdjanmanira sang hjang djina*, bij wiens geboorte, evenals bij de geboorte van Sutasoma, alle gebreken verdwenen en nog andere wonderen gebeurden, Tjt. 219, vgl.; als zijn vader wordt opgegeven Ulabadjra of Ulendra, de zoon v. Ištaka, vorst v. Kapila; zijn moeder, Ratnawati, was een dochter van Lokadit; vgl. onder djina, wighnotsawa, datawikrama en sawa II.

అనుబంధము, *suprasèna* en de overigen, z. *suprasèna* en onder wighnotsawa.

అనుబంధము, s., eigenn. v. e. *rāksasa*, volgeling v. Maljawan, Hariç. Z. 11, 5, Utt. 9; onderhoorige van Rāwana, Ar. Pr. Z. 5, 5, Z. 45, 16 (Muir, IV 487).

అనుబంధము, z. ksipram.

అనుబంధము, *wjarthang sĀpata suprasaṣṭi* linēbur tēkaping adhama murkka ring djagat, in 't kali tijdperk, Nts. Z. 4, 10 (tan pa-

angkuk sopata indikalingan mabur-
burang baän i wong tani ngapakapak
di djagaté).

ꦱꦸꦧꦫꦲ, s., eigenn. v. e. asura, Hariç.
Z. 11, 8 vgl. mahâpürçwa.

ꦱꦸꦧꦫꦲꦠꦸ, z. samparawantu.

ꦱꦸꦧꦫꦲꦠꦸ, s. (supradjâta?); wong akiñ-
tjit mârddâ bada wasitanyâtörêh amiwêka
çâstra pantês kahot supradjâtâtêngêranêki tan
asorêng kawanin dadêkên wong ika tuhu
kon angalih angalor wêkas makasênapatija-
ning ajuu dênya mungguh djagawastra, R.
L. L. Z. 8, 13.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, eigenn. v. e. olifant v. Ghaïot-
katja, wiens olifanten op 4 gesteld worden,
Bb. 89 ('t origin. suprabhah als epitheton
v. Mahâpadma; eene vergissing, die te meer
verwondering wekt, daar op bl. 88 v. 3 olifanten
gesproken wordt, z. onder airâwana).

ꦱꦸꦧꦫꦲ, s., *dumilah, *bungah.

2°, eigenn. v. e. hemelsche dame; Mw. en
W. Ast., suprabha (vgl. sokarba, en 't mal.
سبح فرب, nm. v. e. der eerste vorsten; z. bij
tilottamâ, (vgl. onder wanita); supra-
bhâduta, ben. v. e. episode uit de W.; ni
suprabhâ, *sakiraña; asabuk gringsing
suprabhâdûta, Ww. Z. 3, 67 en z. ald. 73; z.
prabhâduta.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, aanh. onder lañtjub.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, z. onder sapa II.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, z. onder rajung.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, sas., udêng of pêsapug?

ꦱꦸꦧꦫꦲ, sas. (vgl. sêpah); basêpaq,
vrn. = mamaq.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, spleet als die van een pen, ook
van een staak, djoan, om bloemen mede van
de boomen te halen (vgl. onder anggèt); njê-
pak, splijten; tanpëndah (kadi) ngalap sari
djowan (h.: êdjan) sêpak anggèn njudjuh ka-
tiké lildin dona, baöngé sêngèl manglingling
(manjilit) pinah (pênah) laju kotèk baän
djowan bêlah, Swg. Z. 2, 28, aanh. onder
kêmpul.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, volledig v. d. ingrediënten v. d.
basa v. lawar, waaraan allerlei basa zit (ba-
tav. allerlei kruiden), van iets, waaraan men
alles wat lekker is, ruikt of proeft, hartig v. d.
smaak; njêpêk (z. ald.), *gnêp, regelmatig
gebouwd, evenredig in lengte en breedte; laja
sêpak, aanh. onder kêmpul.

II., pinutêr sêpêk, Sm. Z. 16. 4 (kala-
nyân pinutêr; de vertaler heeft aan 't bal.
sêdêk gedacht).

ꦱꦸꦧꦫꦲ, masêpak, *kumukus, *mlê-
tuk, opvliegen v. stof door den wind, *mum-
bul; êbuk masêpak pakawuki râksasa pa-
ling, R. 17 Z. 4, 15; sêpukan, kukus, B.
Z. 3, 17; Sm. Z. 1, 22 (rarab, Was. 39
o, Z. 14, 5), sira't, ald. 40; sêpukan wé,
*sanghubing madi, W. Z. 14, 1.

ꦱꦸꦧꦫꦲ, njêpêkang, iemand links laten
liggen, omdat men hem wantrouwt; tjèn ba-
raja pamitra jadin wadêsa, lèpug papak ma-
lingin, masin kasêpêkang, njèn sudi njèn
willasa, Tj. b. Z. 1, waar v. iemand gesproken

wordt, die aan 't spel verslaafd, ieder tot vijand heeft.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, sigug; manusa sipok v. iemand, die op iets geen recht heeft; njipokin, iemand *trachten uit te hooren* aangaande iets, dat hij geacht wordt, niet gaarne te vertellen; bas liwat sipok ibané, mangorahang kal pöfud, Tjrk.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, z. onder dumpak en djungkat (vgl. mal., mlg. tsipakä en tipakä en aanm. v. (tëngguh); masèpak, nggëlisang?, aanh. onder djëngking en dangsil.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, een pak v. èntal-bladeren voor zout, v. verschillende grootte in prijs v. 100 duiten het pak en ook v. 200 de 3 pakken (njah dwang sopak); njopak, als een sopak, waaruit 't zout reeds genomen is, van den mond van iemand, die verbaasd iets aanstaart, en niet van zijne verbazing kan bekomen; z. bëngong, angob, ngon, gáok, enz.; nimpug sagara ban sopak, ngadjahin këdis makëbur, ngadjahin pranda mawèda, ida djati, sampun putus ing aksara, këto djati upamanja, ngadjahin bèbèk nglangi, dadi liju bakat ragrag, ngalih kandik bakat djaüm, ngalih sampi bakat gadgad, fr.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, sas., abësik; z. ampoq.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ (verb. v. sthapaka?), onder de heiligen of boetelingen, fr. s., alwaar jata jèn anàngalangti joga samadi pinakèngulun, hadjaradjara, hubonubona, hangguntunga, hamanguja, tètègaha, dèwaguruha, hanga-wasiha, djanggramahdalaha, sapakaha, bhu-

djanggaha, dudukuna, walaka-wratiha, lanang wadona tuwanoma kagësöng dèmira sang gñni saptatap (?).

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, dalima sapukah, z. onder *sarang en tjuriga.

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, eigenn. v. e. eiland onder Sumënëp, ten O. v. Kangèan, waarvan de bevolking een mengelmoes is van allerlei volken en geen Madureesch spreekt; zij noemt zich in hare taal Kambang; zij zou van Pulo Sëdulang (in 't kambangsch pulu sëdulah) door de lanun-zeeroovers zijn verdreven; 'tzelfde volk vindt men op de eilanden Tëmbajangan, Saibus, Sëpangkur, Sabuntan, Sëpañdjang en Sësihil (vgl. ook T. batav. gen. XXXVI, 357); de balineezen noemen hen badjo; zij zijn te Bulëlèng de voornaamste handelaars in schildpadden, van 't vangen waarvan zij zeer veel werk maken (vgl. kima); van hun taal hier een staaltje; woorden, die elders op een ng eindigen, hebben in 't kambangsch daarvoor een h (vgl. mad. pèrè in pl. v. pèrèh = piring; guluh, gulung; tërdjah mal. tërdjang; gahduh, mal. kandung; tadjëngah, mal. tërtjëngang; rodjuh jav. rodjong; tjorah, dal, djurang; romah bosih, mak. romang; lombu bij Raffles, bij anderen lompong, lumbung; rangkah naast rangkang; pènah en pènang; pègah, dat aan 't Bataviasche pègang doet denken; tjondah, z. tjundang 2°; tasanduh, z. onder sañdung II; z. ook onder *wlëkang; Sm. bëläq, *molaatschheid*, is dus uit een vroeger bëlah als vertegenwoordiger v. bëlang); b. v.

tjambah (mal. tjambang), djaguh (djagung), djungkuh (djukung), pisah (pisang), pëpadah (padaug), gëbah (gëbang), tëruh (mal. tërung, vgl. onder tuung), timpuruh (mal. tëmpurung), bëtah (jav. wëtëng, mak. batang), sinapah (bëdil, sënaping), tukah (tukaug), milah (mal. mëmbilang), dajuh (dajuug), katëwah (bug. katowang), buruh (mal. buruug), lawah (lawang), pirihi (piring); dowah, z. onder udang; munsah (mal. munsaug of musang), kidjah (mal. kidjang), gëlah (gëlang), sarah (mal. sarang), saäh (saäng); uruh, z. onder irung; timpah (mal. timpang), pëndajah (pëndajang), mëjoh (mëjong), kunih (kuning), djarah (mal. djarang), saraüh (mak. en bug. saraung), dindih (mal. dindih); hiervan in 't bal., bat. en kawi ook sporen, z. b. v. onder pëngkung, saing, prahpah, sampih, baäh, suüh, anduh, *taruh, lambih (vgl. ook bat. ulang met sund. ulah, en bat. lambing met lambih, parung met mal. paruh, bat. sorgang met mal. sërgah, men. (Agam) sagah, jav. rundjah en ruñdjang v. e. paard, jav. growoh naast growong, z. onder garowong, 't mad. blio, soort bijl, moet dus blijuh geweest zijn blijkens mal. bëlijung; pulung, puluh, Z. Tob. Sprk. bl. 263, zelden ziet men *ng* = *h* (of spiritus lenis) tusschen 2 klinkers; voorbeelden zijn tjongong en 't mad. mangar (z. onder katimaä); vgl. men. mah in pl. v. mang in 't actief, als 't stamw. met een klinker aanvangt en 't bat. manga in

mangaradja = mahá radja, mangabolon = mal. mahábësar; jav. dingin naast dihin en rihin, vgl. onder tambuh en djërning, jav. manih, manèh en maning, enz.; de *m* als sluiters v. e. woord elders, is in deze taal, b. v. tiran (mal. tiram), taran (mak. tarang uit een vroeger taram, mal. tadjam), tarun (mal. tarum), tanan (mal. tanam), garan (mal. garam), anan (mal. ënam), tënggëlan (mal. tënggëlam); opmerkelijk pajaw (mandjangan), dat ook mal. v. Kutej is, en ook sapaw (z. onder balé); lolo, pëmëkkël; bungki (bug. bëngki), djun; brënëh, gëntong, gëbëh.

ꦱꦸꦥꦏꦱ, aanh. onder sarwaga; tan sâpëksa, Aw., 85; brajan sinapëksa wastra didinan, Was. Z. 6, 86; anak sëdëng ing rara tan kasapëksan tang pinakabapa, v. e. kind, dat een nog ongetrouwd meisje baart, zonder dat het bekend is, wie de vader is, Wth. 259 (Manu IX 160, kâninâ); wëkasan nirguña pwa dalëm, tan sapëksa (pwa) sira ring sang (hjang) adiguruning hjang siddha dëwatëng ènggong, Pam. 26 (Kid. Z. 4, 154, sampun alama dalëm angrâksa radja, nirguña pwa çri hadji, tanana opëksa, angdë pürnëning radja, lëwih tan èling sang adi, siddha dëwata, ring ènggong nora bhakti) z. supëksa.

ꦱꦸꦥꦏꦱ, sang supaksa, priester?, Br. Z. 3, 4, 5?

ꦱꦸꦥꦏꦱ, *sopëksa (sa + upëksa), R. Z. 9, 4; Ar. 26, sopëksa en sapëksa, welen, bevonden hebben, dat zijn volgelingen

het van die v. Djaja katong wonnen; **asung supèksa**, kennisgeven aan, ald. (vgl. turpèksa en jav. tupèksa en upikša); **anging tatan sami supèksa durgamaning prang**, niet bekend met de moeielijkheden, Ww. b. Z. 2, 40; **asaru tan supèksa** v. e. geluid, Mal. 308; **supèksa nó i lungadja ring klyangé irika ring tigawasa**; **mèsupèksa**, kennisgeven aan een hoofd b. v. v. e. gesloten koop, ten einde, ingeval het gekochte gestolen mocht zijn, geen vermoeden te wekken, het zelf gestolen te hebben; vgl. Arok 26 o. en m.; **amalampah sinupèksan**, Mal. 299 m.; **tan kasopèksa**, aanh. onder trèp, tjatur sopèksa en rotaka; **njupèksajang**, kennisgeven van iets b. v. v. e. moord; **njupèksajang atur**, v. iemand, die de waarde van gestolen goederen opgeeft; **njupèksajang atur ring ida** (vult de naam in van 't hoofd tot de eerste kasta behoorende), kennisgeven aan wat er gebeurd is, namentl. de diefstal; **pasupèksa**, verklaring om recht te verkrijgen, kennisgave, als h. v. pisrah wel eens gebezigd.

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ, nm. v. e. bijzondere krislemmetfatsoen (vgl. mal. enz.).

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ, eigenn. v. e. plaats, Warga. 1 enz.

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ, vgl. sèmpèd; njèpèd, verwijtend toespreken, z. pèpèd en onder spèt.

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ, samah v. vruchten (K. A.), *akrèp, Sm. Z. 16, 3; B. Z. 4, 2, v. e. bosch, *rèñèh, L. Z. 4, 2, *atip; sèpid masahsah, *maglar atap; masèpid (of masèpèt) taluh kutuó.

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ, s.?, B. Z. 46, 4 (sukajan), Kid. Sund. Z. 1, 61, Hadji D. 15, 9; Sut. Z. 8, 3; H. Z. 10, 2 (sund. sumadi), supadi, Sut. Z. 108, 2; **manggaku matya sapaadin pakatjarwa bhaktan**, ik verkies liever te sneuvelen dan mij door den vijand als offerande te laten wegvoeren, Sut. Z. 110, 8 (sukajan tityang padèm tèkèning dinanda makatjaru), z. onder sapadya.

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ, H. Z. 47, 1, d.; Br. Z. 56, 14 (sapala); **ko pwatipapadhamawira tirjjak, dūran wēnang djiwan anggapūrna, prit trik masowé pèdjahanya durgga, ndah sapaadin patyamu dèngku mangké**, Ar. Z. 49, 5, vgl. Z. 65, 3.

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ?, sapaadina lwirnya, angulah sàma dàua, tan hana antaranya, adàna kadi warša, tan apilih wadwa, sugih nora gèndan, tan sumadikàra, tan agawok ing artha kaū-tjana, wruh jèn tan binakta pèdjah, asringsut tan djinalukan, anguninga tingkahing wong, nityasa anggèmeri, andèndani (b.: andañda) amilara, amangsulakèn ing wèngi, anuli amituturi, ladju dinadaran sapañdjènèng, Tj. 13, volgt op de aanh. onder widjajastra.

ᮊᮧ ᮘᮧ ᮒ ᮘᮧ, z. sapadi, dan na woorden als liever; **angur si manirangèmasana hantaka sapadya** (b.: sopadya) ngwang ginujuguju, T. Z. 5, 18 (adajan bli pisan mati tèkèning bli dadi kakèdèkan); **hurèn patik bhra ngèmasana sapadya mulat pukulun lara paramèçwara**, Z. 4, 6; **ènak ngèmasana sapadyawèt awirang**, R. L. Z. 1, 60; lèhèng

djuga masangsargga lāwan sang pañdita, syapadi mamitra punggung, ngūniwèh wang nitjtjabuddhi, tonèn pwa dènta sang wanari, pèjah tatigānaknya, T. b. p. ('t gedicht Z. 4, 170, lèhèng maçatru sang pañdita sapadiha samitra mùrkka punggung); sukangkwan ngèmasi sopadya (sic.) nahèn lara kingking awèt kirangirang, T. Z. 5, 113 (lijang ira mātī tēkēn naānang djèngah); ook swapadya, R. L. Z. 1, 128; himur sapadi lèhèng syapadi, Kam. 9, 10, 12, 15.

𑄎𑄓𑄗𑄓 I., *dodot, *kasang, *kēmūl, *mañtjanēkarw (?), *bovenkleed* v. e. mansjaalsgewijze omgeslagen en bij warm weer om den gordel gewonden; *doodskleed* v. e. pas gestorvene, maar 't geen een bewaard lijk bedekt kēkujang (kampuh; tag. en bat. en ngadj., *doodskleed*, vgl. mak. sapuq; mad. sapuh, *deken*; lamp. sapuq, *garen*), *dekkleed*, *deken* of duidelijker saput pēdēman, *ulēs; saput angēt, z. onder angēt; buka mbēdjēk saput puñn, spreekw. *gemakkelijk iemand ten onder brengen*, daar hij te zwak is, Bngk. s., 180; masaput, W. Z. 13, 2 (makakudung), masaput hima, *masamparan; asaput pakis dadu mirir, B. Z. 15, 10 (makrubung, lwir masaput); asaput² susu, W. Z. 30, 7 (ngangkēbin njonjo, manjaputin nj., nirdon tēkēk antēngé); asaput hima, Sut. Z. 45, 8 (kalambukan gulēm); sumaput v. wolken, Br. Z. 16, 4, v. krijgsknechten, Z. 40, 3; Sm. Z. 30, 10, W. Z. 25, 12 (manglipud), v. e.

gordijn, Mal. 107, 64, 68; lalangsyā wus sumaput, T. Z. 5, 108 (atēp); B. Z. 32, 2 (mangēhēk); Bh. 73; sumaput wirangé, Mal. Z. 3, 78; gōng sumaput v. liefde, Stn., tut. 55 b.; manasidja naput, den verliefde, Kid. Sund. Z. 1, 19; bhātānaput, aanh. onder samutpada; anaput, *sluiten* gordijnen, aanh. onder āwaraña, 't tegenov. v. aning kab; sinaput door de kracht v. d. liefde, Sm. Z. 26, 3 (liniput); sinaput dēni panah bhātāra kāmā, R. 3 Z. 1, 36 (kaliput); sinaput ring kamūdhān, Ud. 70 (vert. v. mūdhawidjajāna); apan ikang lubdha, wwang sinaputning kalobhān, tut. 61 b.; saputēn, meestal saputan, kabaugēn? v. d. oogen ngramang; kasaput ing wōngi, aanh. onder ilab; anaputi, *angrahābi; anaputi, de oogen, B. Z. 17, 10; iemand *beheerschen* v. d. overmoed, R. 21 Z. 2, 8 (mangliput); tanpanaputi, aanh. onder *alu (vert. v. nātjtjadajati); anak labuh njaputin ibana, raadsel op de durèn, die zich zelf met de gevallen bladeren als 't ware kleedt door dat de stekels er in vast zitten; gujunyāsring pēdan saput iri kēmūlnyājatajatan, B. Z. 4, 5 (kēnjēmē milih lwir paling makrubung dēni sangkuūbnya mainda², milih ja kēdēk ban ulangunnjané amēnganga mailidan antuk sangkuūb, kēdēknjané titir wulangun tinawēngan ring songanya ajatā-anga); kasaputan, *kasahaban, *overdekt* door water, Ar. Z. 41, 7 (vgl. mal.), Ar. Z. 59, 789; door pijlen, R. 3 Z. 1, 36; Bh. 49 b.; kasaputan krodha, Us. b. telkens; njapu-

tang angin, van vagebonden; saputan, *k a-
m u k a, *w i m o h a, *w i p a r i t a.

II., *niet weten dat?*, Mal. 129 b.; kasaputan
vergeten?, Smw. Z. 10, 6 (bis), *w i m o h a,
R. 11 Z. 4, 7; saputing wirang, Mal. 346;
tanpanusuna saput kaju tanpanglëjê', tan
kna patjaksu pangiwë' nguniwèh tanpanga-
ruindunga pawalsan, O. b. IV.

ꦱꦶꦥꦠꦤ꧀ I., *gelineeerde streep, loodlijn, ge-
spannen om niet scheef te werken; sèpat
gantung, touw met e. steen neergelaten bij 't
afsnijden v. e. over een anders erf hangende
tak v. e. boom, om de grens te weten, waar
de takken kunnen neêrvallen, 't geen ook ge-
schiedt in de nabijheid v. d. grooten weg, v.
e. sanggah enz.; sèpat siku², z. onder siku,
z. sipat; mëraga sèpat v. e. billijk bestuur;
masèpat, *gelineerd*; njèpat, *vechtenden scheiden*,
Utt. 5 b.; panjèpat, *verbod*, verbiedende woor-
den, B. U. 75; sèpatan, z. onder s a r è m-
p è n g a n; panjèpatan, *liniaal*.*

II., onder de visschen, *lëndré; *duma-
sakawan (?), z. onder çaphari en prošhi
(vgl. men.); sèpat urang, ben. v. e. glung,
Ar. Pr. telkens (a.: supit u.; vgl. onder
sèpit), v. e. slang, ald. 62.

ꦱꦶꦥꦠꦤ꧀, sèpèt gading, Br. Z. 37, 3 (njuh),
Ar. Z. 38, 4; mèghâwrâ sumajab sawang
djamang anèng sèpèt gading adoh, Hariç.
Z. 8, 5; sanghjang lèk mawônès kadi sinèpèt,
Sm. Z. 18, 1 (njuh danta); vgl. 2°.

2°, gesneden sambuk om er een sikat
van te maken (jav. sambuk).

II., *samentrekkend* van smaak, zooals de
salak (vgl. mal. en jav., mak. sàpaq; z.
ś a d r a s a); sèpèt², sidawajah; sèpètan,
klèpètan; tjèpèt?; laten alle namen veranderd
worden, didinyâdjana njèpèti pilih polih
angâladèça tulus dèning laku amrih upâja,
Ww. b. Z. 1, 39; njèpètin, *meer of min* iemand
hard aanspreken; vgl. nguwèlin (en onder
pèdès?); twara patisèpèt²in, *tan pati
tèpèt, sing da tjumpu munjiné.

ꦱꦶꦥꦠꦤ꧀, tang, ook v. bamboe om koolen
aan te pakken, tag. sipit ook kapit; njèpit
baa, (Bjw. id., jav. sapit); raadsel er op
anak brag ningkang; bungut sèpit, aanh.
onder bukbuk; sèpit urang, ben. v. e. glung
fatsoen, zooals bij de beelden Anggada en
Ardjuna voorstellende, de eene punt naar voren
en de andere naar achteren staande, ook v. 't
hoofdtoisel v. Bhîma en ook v. d. andere
PÂndawa's, behalve van Judhišhira (z.
kèkèlingan); Swèta met zijne broeders en
Ghaiotkatja dragen haar ook, maar Abhi-
manyu niet; in de waj., te herkennen door
een opening gevormd door twee naar elkaar
toestaande punten (vgl. jav. supit urang en
z. onder sèpat II); lèngar sèpit, *aan weerskan-
ten van de kuif alleen kaal* (vgl. onder kèdjèn)
en z. l. m è b è n g b è n g a n.

2°, ben. v. e. chin. gebak (kwé sèpit)
bij de Mahom. alleen bekend.

ꦱꦶꦥꦠꦤ꧀, z. onder spid.

ꦱꦶꦥꦠꦤ꧀, jav., *hawu², Sum. Z. 9, 5,
't collyrium of afdjiana der Indische vrouwen;

*W. Z. 33, 4 (*smeersel* aan de oogen; vgl. lamp. en z. tjëlëk), B. Z. 107, 4; Anj. Z. 13; manis matanya tan sinipatan mamanis dju-ga ja, Hariç. Z. 4, 6; anipati ring mata, B. Z. 59, 2 (njëdangang? ikuug aksi, lwir pipilis nètra, lwir sipating nètra); sinipat aku(ng) angrawit, R. L. Z. 10, 21 (masadak mangdé dëmëñ), vgl. onder wädji; aanh. onder rawëja, en kutikën.

2°, masipat, *ingewreven* met tingkih v. schrift op een lontar-blad (vgl. onder ubad en wilah); mësipat aking, z. onder aking; mawëwër mirah miwah mëkëkandëlan slaka masipat antuk mas, br.; njlpatin, *inwrijven* iets met iets swarts als gebrande tingkih, schrift op lontar, een lontar met water om de letters beter te doen uitkomen, de wenkbrauw *verven*, aanh. onder lit, njipat, z. onder singgul.

3°, *watës, si pati sipatning ahurip, *de dood is onafscheidelijk van 't leven*, wie loopt er vrij van (jav. R. 473), R. 22 Z. 4, 2 (i mati pamënëh patut ikang djiwa); suka dukka sipati sipating agësang, T. Z. 5, 21 (ala ajuné mati puwaran idupé); apan sipat dumadi twara panggil ala aju tau bina tara lata twara plih tampuh angin sing tumuwuh katibanan suka duka, U. Gj. Z. 2, 4.

II., Adig. 60; sësipatan, *sonder dat het tot een geding komt*, zooals wanneer de beklagde dadelijk alles bekent (vgl. onder toh); rëh pan srimulja wus mangangkën, kinëñtjan munggwing raës sasipatan, tka wnanng p. s. kadanda bwat gung arta 24,000 tkaning

nguljang, panikël adjin sampi ika né bakat katëbus, slëh bwat gung arta 21,000; sipat siku, z. onder sëpat en siku.

III., vloek v. Çiwa, twee widyadhara's treffende; sipat (b. en c.: tëmah) ira glis tumrap, Sud.; njipat, iemand *vervloeken* v. d. goden; tan sipatën tan tahi tikusën, O. b. (987).

2°, aanh. onder rádjawali.

IV., z. onder sëbilang; sipat iman (in pl. v. iman²) akung, titel v. e. bal. gedicht in nieuwere versmaten naar twee broeders Sipat iman en Iman akung; zij worden door den vorst v. Smarakandi gezonden naar Parangmuka, waarvan de vorst prinses v. Smarakandi liet ontvoeren; 't schijnt een zeer vrije omwerking v. e. Mahom. verhaal te zijn, zooals blijkt uit namen als Sam, Rum, en Djasmani en is geschreven in zeer geleerd Balineesch (z. b. v. asmi, tasmin, tidra, bama, z. onder wingçati, tidëm, kosalama, tjaraka, ali, hano enz.) en nu en dan vrij onverstaaubar, niettegenstaande er zeer moderne woorden als b. v. patrol en bangsat in voorkomen; een vorst v. d. djim's v. Djasalkap geeft zijne dochter, Kombalawati, aan Sipatiman (z. djasmani) en zij verlost haren man, die met zijn broeder, door den vijand gebonden in zee was geworpen enz.; de eerste zang schijnt eene wijziging te zijn v. d. pangkur, maar de naam is hier onbekend, a 8 i 11 u 8 a 7 i 6 u 6 i 9 i 7 (vgl. onder sinom); in Z. 5 een navolging v. R. 2 Z. 7, 2, waarin Râma zijn broeder, Bharata,

eenige lessen geeft, b. v. onder marmma, tamtam en sukšma; overigens is dit geschrift v. belang te achten, daar het ons bekend maakt met de kennis v. 't oud-jav. bij de tegenwoordige Balineezen, z. b. v. onder wihāra; de taal om de versmaat hier en daar verwrongen, z. warèng, açwa II en pinulèng abdhi, (in pl. v. pinulanging a.); geeft aan sommige woorden een beteekenis, die elders niet aangetroffen wordt, z. b. v. de aanh. onder kima.

ꦱꦶꦥꦶꦠ꧀, *asipèt* v. d. para lukis, Sum. Z. 19, 6.

ꦱꦶꦥꦶꦠ꧀, Bjw., *klein* v. Chin. oogen; jav. kalub of kalup in Anh., waarvoor 2 andere hb. kulup hebben (mal. sipit, iloc. kusipwèt).

ꦱꦶꦥꦶꦠ꧀, *njupat*, *bezweren* b. v. slangen; iemand *bevrijden* v. e. mala (beest of jaksa gedaante), iemand *verlossen*, aanh. onder gëbur en prabawa, v. e. vloek; *njupat têmah ring tityang* en *njupat bapa*, *antaçapangku; *dèn supat dènku pāpané*, Rs. (jav. sinupatan v. lieden, die gebonden zijn, *losgelaten?*, Dwd. 302); *njupat laran bapané*, *sasat maman manjupat lara naraka*, L. sari; *měsupat*, v. iemand, die zijn vorige gedaante terugkrijgt; *sěsupatan*, tegen 't nglèjak v. zijn verwanten, waarbij *mědèngèn*² en *sakapan*, z. *lukat*, R. sas. Z. 2.

ꦱꦶꦥꦶꦠ꧀, *wētis pinda pudak sinupèt* (wētisira kadya p. sinumpèt, w. R. 9, vgl. Bijdr. I 31, waar hare kuiten waren als omgekeerde pudak en de noot, onderste-

boven neêrhangende v. die bloem, 't beeld v. e. welgevormde kuit of v. 't been v. d. knie tot den enkel; *pupu singsět wētis lir pudak sinungsang*, Anh. 197), Amd. b.

ꦱꦶꦥꦶꦠ꧀, jav., B. Z. 93, 4 (kapit, tag. sipit, v. e. kreeft, zoowel als v. e. smid, iloc. ipit v. e. kreeft, asipit v. e. smid, bis. kompit, alf. kukupit, kokopit, sasipi, sisipit, sasiwit, tatupit, tětompit); v. e. makara, L. Z. 3, 1; *djègdjèg supit*, *recht opstaande maar dicht bij elkaâr* v. horens; *anupit*, *in stukken knijpen* v. e. kreeft den hals v. e. vogel (vgl. gětëm); *sinnpltnja kantaning sang baka*, v. e. juju T. b. Z. 4, 79; *kasupit, R. 24 Z. 12, 9 (kadjëpit), *tinahulan*; *supit urang*, z. onder kapit en sèpat; *pinudjâ dèra sang dwidja çèwa sogata anudhi utpėti sthiti pralina sakanuštana anupit sakramaning angasīwēdana tlas kalakun wus amīdèng. wirūpa pralnanira sang rēsi hinanjut sira ri tlènging samudra, ri sampuning atitiwa mulih sang paradimantrī enz.*, Kid. Sund. Z. 3, 60; *panjupitan*, vrn. = *pangiriman*.

ꦱꦶꦥꦶꦠ꧀ I., mak. (sopèq), *soort vaartuig* (v. Kutèj vermeld, Tijdschr. v. N. I. 1866 October bl. 239, mal. v. Mēnado en batav. sopé, sopèk op Karimon djawa, een sampan v. grootere afmeting, Nat. Tijdschr. N. I. VIII bl. 85); Kid. Sund. Z. 1, 35; *pasopèt*.

II., *ana atma ika mangu*², *anasāndang sopèt*, *papané wong apa kaki*, *ana kang ngusap lambung*, *ana ngurut wēlad iku*, *pa-*
ran ika ring dunyané jang djaganata amuwus,

papané nora nakanak, dèn kongkon angurut wêlad „kang anañdang sasopèt puniku, ika deh mulané, anggolèki anaknèki, nora wikan rasanipun, anusoni anakipun, dèn duduhi ika mangké, kang ulér sabantal iku, dèn ken ika nusonana, ija iku köpapanya, Stn. b. b. Z. 9.

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀, z. onder djuga.

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀, s., z. supata, Br. Z. 18, 14 (z. onder pid), Wt. 380; O. (vgl. puwata, 't bal. sapata en 't lamp. pata, *selfverlooting*; vgl. sèmpata), z. onder samaja; anahurakém çapatha, W. Z. 18, 8 (mambah sosot); açapatha (sic.), Sm. Z. 253 (saha pwata); kunang dèning anapathâni sâksi, kasatyanta hilanga, jan tan satya kita, ling sang pragwiwaka manapathâni sâksi brâhmana, wahananta sañdijatanta hilanga jan tan satya kita, ling sang pragwiwakanpanapathâni sâksi ksatrija, wènan³ ta hilanga jan tan satya kita, lingniranpanapathâni wèçya, sakwèh pâpa kabhuktiha dènta, jan tan satya kita, lingnira ring sâksi çûdra, kunang jan dadi sâksi ikang çûdra, konèn angamolanapuj, dé sang pragwiwaka, konèn silém ring wwaj adjro kunang, téndasnyanaknikang çûdra usapèn satunggal dé sang pr., tan wikara dèning agni, tatan kasilém dèning wé, tan hana lara tinémunya, kawruhana tikang watjana sâksi dé sang pr., jêka çutji ring çapatha (ka) ngaranya, hana mahârâja watna ngaranira ring usana, kinon asapathaha tumurun ing apuj murub dènin(g) araira, rambutira tuwi tan gèsénga dèni

satyanira, Sdj. (Manu VIII 113—116; z. onder paidjawana); anapathé in pl. v. anapathâni, R. 8 Z. 1, 14 (manjapa); manapathé, aanh. onder mang mang (manémah); pinaçapathâkèn, W. Z. 28, 10 (kalinjokin, kamunjinan, nampi brata pwata); bij 't uitmaken v. e. grensscheiding, konèn ta ja saksinya sumuhuna ikang lémah sinéngswana watés, alapèn sakalapa géngnya, kambangana kambang abang, çapathanana ta ja dé sang prabhu, lingnira, tan tèmwa phalani gawènta haju jan hita mithya tubu pwa kita wruh katému pwa phalani gawènta haju lingnira irija, Sdj. (Manu VIII 286).

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀, z. suprasati.

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀, satpada?; kadyamangsiti praptanira sang anût lampah paloking kidang gumantyèng parung angras karönganing çapati, Ww. Z. 3, 152.

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀, verb. v. sa-patti; rwang sapati, *rwang puluh, R. 7 Z. 4, 18.

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀ en sawita?; anapita maling, een dief een guña of iets anders geven om te kunnen stelen, Adig. 12 a, *huisvesting verleenen aan*.

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀ of supati; eigenn. krijgsoverste onder Râwana, R. sas.

ꦏꦸꦁꦏꦺꦤ꧀, s., *luid* v. e. geluid, Sum. Z. 29, 5; B. Z. 16, 5 (kraksa, tatas), *latu?; *bjakta, Sut. Z. 4, 1; makutjém katon tan sphuta, v. e. geketend weggevoerde overwonning, Ar. Z. 63, 6; tingal ndâ tan sphutâ târdha pèdjaha manirân kâmukan luh ku-

mëmbëng, v. iemand, die pas uit een flauwte bij gekomen is, B. Z. 30, 4 (liringé kadahatan kalimatmatan satëngah pati dané kasaputan waspa matlagaan; palijaté dërèng pëdas galang olih dadënë dabat paling kamukan dëning waspa mangëbëk), te lezen sphutita?; paramasphuta, L. Z. 26, 7; sphutadâksi, eigenn. v. e. râksasa, R. 19 Z. 4, 1 (jav. putadaksi); sphutatara, T. Z. 5, 134 (tètèh); Gh. Z. 39, 7.

᳚᳚᳚᳚, jav. (*çapatha); njupatain, *vervloeking*; sira ingsun supatani, Stn. Z. 3; wirasupata, z. onder upata, vgl. upati.

᳚᳚᳚᳚, v. pisang, Ar. Z. 10, 21.

᳚᳚᳚᳚, s., aanh. onder triwighana.

᳚᳚᳚᳚ I., s., pitu; eigenn., Br. Z. 13, 20; madasapta, z. aanh. onder triwighna; prasama sampun asutji, sapta tirtha sinrësti, tëlasing asutji (b.: sotja) sampun, rinurban kang lajon, sutra përemas angrawit, lubëng luhung ginandha sapta mrik sumâr, Kid. Sund. Z. 3, 39; jadyan pingsaptandadi, Hadji D. 66; saptopâja, *kâsama, waarvoor sâma te lezen is (pada gunanya pada çaktinya), dana (winëhan pangan winëhan hurip), bèda (pinët sahanané, pinët luputané), dañda (hiervan ontbreekt de verklaring), upëksa (kinawruhan halanya, kinawruhan bëtjikanya), indradjala (dina lanan saking ljan, sinamar saking kadohan), mârjja, in pl. waarvan maja met Kam. b. te lezen is (silaninan

rupâ sinalinan bawa), Wtb.; saptopâja, T. b. Z. 4, 217, 226, 252, 216 bis; saptopâja kira³ (Rj., sâma, dâna, bhëda, dañda, upëksa, maja en indradjala); R. L. Z. 22, om 't rijm, saptopadi, waarop volgt sâma dâna dudû, dañda lan upëksaha (b.: anupaksa), pangindradjala trapakëna rumuhun (vgl. samadi); tar tjaritanikang sapta rasâbjantara kabhukti dënira sëdöng manawung sanggama sang winarang kalih, Wir. 73; saptarasa, z. onder sadraça; sapta rësi, in pl. v. e. saptarësi (vgl. onder surarësi), W. Z. 29, 6 (jav. W. 162, Narada, Patuk, Kano, Anggësti, Tumburu, Djanakanaka, Djamadagni); saptarësi, Ramaparaçu, Kañwa, Djanaka, Winajana (later Nârada), Anggira, Waçisïa, Atri, Utt. 2, Waçisïa, Kasyapa, Atri, Wiçwamiitra, Gotama, Djamadagni, Bharadwâdja (vgl. M. Will. Ind. Wisd. 497); Rm. Z. 1, 11; kâwja, wrëhaspati, kaçyapa, anggira, waçisïa, agastya en nârada, worden sang rësi saptapañdita genoemd; saptarësi waçisïadi, Ud. 8 ('t origin. 4420, 't meerv. v. rësi); Br. Z. 2, 2, worden 4 rësi's parama sapta pañdita genoemd en rësi, ald. Z. 36, wordt met saptarësi vertaald; Bh. 36 wordt mahârësi er meë vertaald en Bh rëgu als de voornaamste opgegeven; kunang sang urdjdja, anpalaki bhagawân waçisïa, manak ta sira stri, sang pundarikâ ngaranira, sira ta stri sang prâña, ibu sang dyuti-mân, hana ta ari sang pundarikâ, sang radja ngaraulra, sang gâtra wanëh, sang urddhwa-

bâhu, sang sawana, sang anagha, sang sutapa, sang çukra, sang wajah (?) ngaranira, sira ta pinaka saptarîsi ring uttaramanu, Brh. 13, z. ook dêwarîsi en onder siddharîsi; sapta rêngga, z. onder ganggêng en çata-çrênggo; saptakulaparwwata, aanh. onder kênêng, volgens, Brh. 75, mahendra, malaja, sahja (vgl. onder gunung), çuktimân, rëksawân, windhja, pâripâtra, waarvoor Bh. 13 parijâtra heeft; Nw. saptaparwata, mâljawân, nisada, gandamadana, malaja, triçrêngga, windhya, mahamêru; Wrt. 58 als de namen der 7 bergen, waarover de ziel heeft te gaan, namentl. Mahâmêru, Malaja, Sutikman, Wrëksâwan, Himawân, Makuta, in pl. v. Himakûta, Nindana, terwîjl de laatste niet vermeld wordt (vgl. Wiâhup. 172), van daar is *berg* als cijfer 7: mrik tang sapta kumârikang lênga wâninya pinakamukawâçaning tapih, W. Z. 3. 14 (naar 't m. c. in pl. v. saptakumârikang, want er is sprake v. d. 7 dames, die Ardjuna kwamen verleiden); saptakagana, eigenn.?, Br. Z. 28, 2; sapta daçih, tuwan, djarahan, hulun kaliliran, utang pangan, kasrahing dëçadanda, tutukon, pawêwêh (b., angawula dêné katawan, angawula dëning pangan, angawula duk mëtusaking raramané wadon mëtuning umahé gustiné, kawula olëhing anuku, kawula pawêwëhing wong, kawula kaliliran saking rarâma lanang wadon, angawula dêné kadênda „pipitu sangkaning dadi kawula ning wong; Manu VIII 415)

Wtb.; sapta srêngga, z. onder çata; sapta prakrëti, *tjaturupâja (de opsomming Wir. 33 o., swâmî, ngaranya sang prabhû, amatya ng. patih, djanapada ng. grama samûha, durgga ng. wisti pangraksa râdjya, drawinasaftjaja ngaraning makëmit mäs mani radjajogja, dañdani niti ngaranya kinon wuhé hala haju ning sarwaloka, mitra ngaraning ratu ring dwipântara, rowanganing manunggal karjja); sapta swara, rësaña, dêwadata, padja, gañdara, madhja, paçtjama, nisada, Was. 22, b.: v. Nârada (pradjnja ring sapta swara), Adip. 108 b.; Wir. 40 b. Wtb. III 14 m.; H. Z. 13, 2; nêhër muni kang sapta swara, gëntër patër liñdu këtug kilat alisyus aliwawar, Ar. 9?; sapta sapti, z. onder sûrjja; sapta samudra, aanh. onder këlang; sapta sâgara, Adip. 115; sapta sâgara, aanh. onder krëshña; sapta windu en anjapta windu, z. onder windu; saptawâra, saptawara, z. onder tjuring; rëdité, soma, anggara, huda, wrëspati, (*wrëhaspati), çukra, sanistjara, War., bhânu, tjandra, kudja of manggala, mudha, suraguru (Kid. War., kalpa), bhrëgu (vgl. kawja en çori); nihan drwja hilang tluakwakning saptawâra, jan, ra, sanëding ing watu, ring gunung ring alas kunang, ndan lanang mangalap, adoh umahnya, bang warinanya, adawâwaknyâpasagi, mâkas rambutnya, kusu mukanya, mahët rahinyé kiwâ, manëjung hirungnya pingul tallinganya, baruungnya barung kalaça, aradjin ja mâwak,

abangkara pambékanya, malaris djaridjinya, hilang dèn dohakèn, tja, wini málap, i djroning umah ring imah, prakrötinyálaundung tall talinganya, abang halömés asgá rambutnya, mapasagi awaknya, putih kuning warinanya, luwang matanya, alwá tutuknya, nipis lambènya, malaris djaridjinya, amésmés pambékanya, haju wtisnya, wagéd lakunya, máros tagahnya, agé'ng pajodharanya; ang, sandungning watu ring alas, ja pètèn, hana tan hana pèt djuga, lanang málap, bang warinanyawaknya, mawilú mukanya èkél rambutnya, amanis matanya, pingul talinganya, mañjung irungnya, akandél lambènya, bilutan hati ja, agé'ng wtisnya, wétan dèçanya, hilang ja; bu, damping ing parjjangan, maparè'h parálat, hana tan hana pèt djuga, lanang mangalap, ring papanta, putih kuning awaknya, kulwau dèçanya, rambutnya rambut waden, amanis matanya, makandél lambènya, agé'ng wtisnya, alwá pasuwènganya, agé'ng awaknya, ahé't ljanging irungnya, madawá djaridjinya, abapuh túrnya, mahuing pambékanya, tyah tan dadi mulih; wré, wwang sánakta kadangta mangalap, máddhyama pangawak tikánang wwang, èkél rambutnya, hiréng asému kuning warinanyawaknya, diléng matanya, haju palambajanya, malaundung talinganya, loso bahunya, alit djaradjinya, huripang lakunya, umanduk gurung²anya, ahini mulih, çu, ring pahéjéhan, mwang ring patjarèn, pèt, strikang málap, wétan dèçanya, magé'ng apasagjawaknya, putih asmu kuning warinanya, mawilú matanya, akas rambutnya, wohèn

talinganya, tjlong pamatanya, abangkara pangutjapnya, alwá ljangning irungnya, matèdèk djaridjinya, kudilén sukuanya, hana hini lipèt; çu, ring banju pèt hana tan hana hulati djuga, lanang málap, kidul dèçanya, rapèt wuku ja, èkél rambutnya, hiréng warinanya kusu pamatanya, mapundat talinganya, tuhatuhanèn hirungnya, anipis lambajunya, abangkara pambékanya tan anggá ja inurorwakèn, agé'ng wtisnya, rihuk lakunya, tyá dadi mulih, dèn doh²akèn, janiçá hilám buddhinya jatna² kita irija. War.; nyan iti tingkahing jan alulunga, ring saptawara, tja, mwang, çu, t. p.; wré, t. p.; ra, mwang, çu, tanpangulona; a., mwang, bu, t. p., enz War. b. 133; saptawikára, z. onder wikára; sapta patala: kari di sapta patala, *nog ongeboren* (s. p. fig. voor *the womb*); sapta djanmántara, R. 10 Z. 4, 2 (jadin ping pitu ndadi); sapta masa, Sm. Z. 11, 1 (satongkara); jan ing soma mwang, çu, tanpangètana, jan ing wréhaspati tau pangidula, jan ing çukra mwang, ra, tanpangulwana, jan anggara mwang, bu, tanpangalora, ikà ta jan kapuruga dé sang mapaparan, mawás kapangihaning roga, maraña tinémaunta tau wurung, saptamahábhaja ngaraning dina mangkàna hala, War. 7; sapta buwana, aanh. onder jadjnja; saptabhuwana, titel v. e. proza-werk vol bijgeloovigheden (z. b. v. onder kélang, piugga, gorowong enz.), 't beval nog andere geschriften, allen zeer kort, maar 't begint met saptabhuwana, z. saptágni kasapta, kapitu Ar. Z. 69, 12; H. Z. 46

4; löhira angasapta, Was. 2 h.; luh milljanga-sapta, T. Z. 5, 111 (waspa mēmbah ngapitu, z. onder pitu); Sum. Z. 116, 4; angasaptēng pipl, Ar. Pr. Z. 18, 53.

II., jav. (waar ook *swapta, sēpta en sēta, dojan en z. *sakta, vgl. onder kop-tak), dēnēn, sangi, gēmēs, *T. b. Z. 497; *geveigd* tot iemand uit te schelden, Dd. 23, b.; tra pati sapta, *niet erg houden* b. v. v. bokke-vleesch (z. sangi); sapta^{an}, mēgemēs^{an}; saptasarada, eigenn. v. d. woonplaats v. Muš-
liman, Djpur.

III., z. onder çata en zoo ook saptawana in pl. v. satawana; Stn. (vaak).

𑀓𑀲𑀸𑀓, s., kuda, vgl. onder rapih.

𑀓𑀲𑀸𑀓, *spreekwoordelijk gezegde*, zooals b. v. nimpug sagara ban sopak, *beteekenis* v. e. in beelden uitgedrukt zeggen, Swg., *deze of gene wenk* b. v. om iemand te beduiden, dat hij niet welkom is, aanb. onder tuh, tata (sipta guminé); lwir sipta, *kadyami-siki; sasōndon to anggon sipta dumadak si ulung djani dalimawantané ōnto akatih, B. U. 66 b.; kēné katatwanja, pan sipta uling maklo jēm mandadi djanma buwin mēnuhé bakal tjaling, sikapané kal pamulu, mēkané anggon mata, wadjané kal anggon gigi, Bngk. s. 10 (vgl. onder sangling); sapunika katatwanya raūh mangkin ugi (b., sangkan kaūtjang djani), wjakti kaūtjapang kanggon (b., dadi anggon), sipta (b., sita kaūtjapang) di djagaté adjak sami, Kid. Adip. Z. 3, 29 (vgl. sund.); masipta kidung

kakawin, aanh. onder djugar; njiptain, mē-kētjēkin; njiptain, *op iemand toespelingen*, ook kwaadaardige, *maken*; dadyanja ditu slēng siptain, dēning pada wruh ing sōmu, sēlēb ban né bētēnan, W. K. (Z. 12, 14, a.).

2°, *wenk, les, waarschuwing*, aanh. onder puūk; sangahulun ngwangsitin ni wudjil wruh ring sipta, *den wenk begrijpen*, T. hg. Z. 1, 6: iwa mangkana angrasanana çatru maring djrouing langsé tata ring rāt, apan tan lēn ing djro lawan ing djaba, mar-mmaning kna ing awas, siptaning wong halahaju, linjok tan linjok, anggauing agni tan adoh lawan kukusé, mangkana tang wong sasmitauing bhranti, jadyan sahalusé udjaré, dumillah ring sotjané, abang wadanané, anggarēgēt swarané jan tjittané wong ahēnak, kadi hā (āā?) amētokakēn madhu dilahing sotja, lulut amanis udjaré, magawé wlas ahjun, Wtb., vgl. aanh. onder sasmita; siptanēn, aauh onder paritrija, eenige regels verder kotjapa.

𑀓𑀲𑀸𑀓, s., turù, T. b. Z. 12, 32, 8 m., aanh. onder ajusa, Krsn. Z. 13, 19; *vergeten dat* hij, toen de ganzen met hem in de lucht vlogen, aan een stuk hout met zijn bek zich vasthield v. d. schildpad, T. Z. 2, 48, Z. 3, 10; kētung tan sinuptan, Z. 4, 16 (apang rasajang nora lali); suptasadā, kreeg Kum-bhakarha door de list v. Saraswati, in pl. v. sukasadā, bal. Utt. p. 2 b.; vgl. onder kāla; suptapura z. onder wisēn-drija; suptamaja, aanh. onder tigamaja en pungu.

မပဏ္ဍိ၊, s., z. onder çatru.

မပဏ္ဍိ၊, s., *gemalin*, Ww. Z. 2, 35, vgl. onder garapatni.

မပဏ္ဍိ၊, T. Z. 1, 50, aanh. onder triwikrama.

မပဏ္ဍိ၊, Sut. Z. 57, 19 (pramiçwari), Ar. Z. 31, 9 en 12, z. supatni.

မပဏ္ဍိ၊, eigenn. B. Z. 81, 15, z. sapatna.

မပဏ္ဍိ၊, radèn saputra, nm. v. d. held v. e. bal. gedicht in moderne versmaten (als pangkur enz.), de taal er van afschuwelijk; zoo wordt er kèsari gebezigd en tevens singa alsof er onderscheid tusschen ware; voorts smarabhawana in pl. v. smara en hiervan een vrouwelijk smarabhawani om Ratih aan te duiden.

မပဏ္ဍိ၊ (jav. sakutrèm, vader v. Çakri); ndan hjang saputrè majoga ja ta sira bhagawan sita (wasistha?) midjil bhagawan sitajogèku midjil bhagawan sakrja (çakri) majoga bhagawan parasara mètu mwaug bh. p. majoga tandwa umidjil kjating rat bh. bjasa, fr. v. Nw. berijmd.

မပဏ္ဍိ၊, s., *goed geveugeld, vlug?*, R. 20 Z. 19, 16 en 17, Z. 16, 1 (tangkis, z. onder putra IV); supatralilà, 20 Z. 16, 1 (tangkisé alèp); sabukira gringsing supatra, Ww. b. Z. 2, 12 (2° Adig. 35).

မပဏ္ဍိ၊, s., v. iemand, die verdient een weldaad te genieten, sang pàtra, tut. 35 (sang jogja wèhana dana; z. onder ksetra); matangkil ta sira kabèh supatra (b.:

sapatra) wruh ri songgwanira lungguh so-wang?, Ud. 49.

မပဏ္ဍိ၊, kula suputra manginaki rija, een brave zoon strekt een geslacht tot sieraad, Sut. Z. 24, 8, z. onder duçputra.

မပဏ္ဍိ၊, B. Z. 37, 3 (radèn galub, dèwa aju); *radjaputri.

မပဏ္ဍိ၊, s., z. onder agni.

မပဏ္ဍိ၊, z. onder saptarèsi.

မပဏ္ဍိ၊, z. onder kèndit.

မပဏ္ဍိ၊, s. (saupatika), nm. v. e. verloren gegane parwa v. 't Mahàbhàrata; swaptika (sic.) parwwa ngaranya, manjarita pangrèwèk sang krèpa, krèta-warmmàçwathama, Swrg. 28.

မပဏ္ဍိ၊, s., R. 4 Z. 1, 66 (manik swèta, m. putih; z. paštika); *bergkristal*, Not. Btv. Gen. XXVI bl. 22 (Tamil padigam, *cristal*); kadi amanggih sphatika ring sardja, Hadji D. 34. m.; ri tlèngning çaçangka, wegens blijdschap iemand in volkomen welstand aan te treffen, Ar. Pr. Z. 9, 6.

မပဏ္ဍိ၊, eigenn. v. e. aap, R. 17 Z. 3, 1 (Tjt. 239, putaksa; jav. putakši); z. putakši.

မပဏ္ဍိ၊, z. onder sphuta.

မပဏ္ဍိ၊, saptatibhakti, O. VIII 3 a., even-zoo in O. Kèndal, waar ook saptati hulun?

မပဏ္ဍိ၊, s., sangèngé.

မပဏ္ဍိ၊, mnur.

မပဏ္ဍိ၊, z. onder sapta.

ᨧᩢ᩠ᨦᩣ᩠᩵ᨦ, z. onder sapta.
 ᨧᩢ᩠᩵, s.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, s., de 7de v. e. maandheft, War.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, aanh. onder rēsōp.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, nihan kramaning saptabhūwana, pangētanya saptagiri, pangidulnya saptâgni, pangulonnya sapta ᨧᩢ᩠᩵kara, pangalornya saptawēda, piñduhurnya saptaloka, pingsonnya saptapatala; duk ing çaritra, bhūhloka wētōng, bhuwahloka, hati, swa(r)loka hulu, djanaloka ilat, tapaloka irung, mahâloka (moharloka) mata, satyaloka hulu (wulu?), nihan tang saptabhūwana; nihan tang sapta patala, tala silit, sutala pupu, atala tur, witala wētis, satala^o paglagiangan, santala, walakang-ing panampak, tala^o (talâatala) lōpa^o i sor; nihan krama saptapatala ring çaritra, raditya mata tōngōn, tjandra mata kiwa, anggara talinga tōngōn, buddha talinga kiwa, wrēs-pati irung tōngōn, çakra irung kiwa, çanēc-çara tutuk, rahu laklakan, kētu wunwunan; nihan nayagraha ring çaritra, hati mahâmèru „saptadipa (dwipa), tahulan, kulit, daging, wulu, kuku, untu, wrat (hierop volgt de aanh. onder hilang), Sptb.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, s., eigenn. v. e. rāksasa in dienst v. Rāwana, Ar. Z. 6, 17 Z. 45, 16, Utt. 9; v. Maljawān, Hariç. Z. 11, 4.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, z. sapta-masa.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, s.,? (vgl. R. v. Eijs. suposita, houding, voorkomen).
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ I., mēsapsap, afgewezen v. e.

zaak, niet in werking gebracht voor de krēta; njapsap, uit den weg maken een geschil; anggèn dané sapsap ring widjang mwah ring pala raūh ring kanta datōng ring angin, *paniramnira rāmja rikang dada bahu gulu tka ring twas, R. 25 Z. 8 (v. den djuu kumkuma en tjandana); kasapsap of masapsap, v. e. rechtszaak buiten de rechtbank afgemaakt worden; njapsapin, over iets met de hand vegen; aanh. onder srijak; njapsapan, met de hand iets wegvegen, aanh. onder lupat.
 II., z. onder tjáu.
 III., uwap?; ta, jan ja suba tuh (namentl. de pok), ça., gamongan, wēnya anggèn sapsap, wus mangkana dyusakōna, Us., aanh. onder sontēng.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ I., *sēsōp; njēpsōp, inzuigen v. het papier h. v. de inkt, bij kinderen in pl. v. njèrèt (jav. sēsōp, zuigen aan iets, ibn. tuttūp, bt. otsop).
 II., masōpsōpan, voor een oogenblik insluimeren, slapen, Kid. Adip. c. Z. 3, 2; mara mēsōpsōpan, pas in slaap.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, staafjes bamboe op de iga^o, waarop de dekbladen vastgebonden worden, jav. rēng; vgl. tagtag.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, s., eigenn. v. e. rāksasa, onderhoorige v. Sumāli, Hariç. Z. 11, 8, Z. 12, 4, z. pušpotkata.
 ᨧᩢ᩠᩵ᨦ, kramavorm v. saphala; nghing tan sapawon pauulihaningsun kaki, kalotakōna halanipun pangèran, v. 't aangeboden geschenk, Kid. Pam. Z. 2, 77.

ဇိဝိဝိဃှၢ, s., ငိဝါ (z. ငိဝိပိဗိဗိ);
ingaran ငိပိဝိဗိဗိ, duk kala atjatjangkriman
dó sang kala.

မိပိဗိဗိ, njépél, bewaren; njépélang, over-
gaan; buñk di pasépélan, v. e. lontar, die
in lang niet voor den dag is gehaald, *medicijn-
doos?*, aanh. onder dèngkol.

မိပိဗိဗိ, onbeduidend v. e. rechtszaak (een
nieuw woord, alleen op Ned. grondgebied be-
kend en ons *civiel*).

မ္ပိဗိဗိ, zeer te moeielijk te verstaan (vgl.
sulit).

မပပ, asapala, zeer veel (oblégag);
sapala gèdèné, enorm is de enz. (mal. v. Ban-
djar id.); tani sapala pisan aturan tityangé
ring 1 ratu, *zeer van weinig belang is mijn
geschenk aan u*, vgl. Tjp. Z. 1, 45 (jav. su-
mapala?).

မပပ, W. Z. 19, 6 en 1 (lèwih, ko-
tama), Z. 29, 2 (njandang, sèdèng); Z. 16,
12; B. Z. 32, 10 (lèwih, njandang), apanga,
Z. 54, 2 (l. dahat), *met recht*, Pam. 32 o.,
29 m., *verdient te*; saphala sinèmbah, 16 Z.
12, 6 (nj. kinatwangan, nj. bhaktinin);
saphala putra narèndra raghu, *met recht de
zoon v. R.*, want zoo voortreffelijk is hij, Sum.
Z. 46, 3; de reden, dat Hariñi aldaar konde
komen, kadjanmanika saphala dèwakanyaká,
ald. Z. 1, 16; saphala dunungén, behoort
ge — te worden, Sm. Z. 29, 6 (sdèng gèbug);
saphala siwin, R. 14 Z. 1, 9 (njandang
sungsung); saphala dèn tátapa, 't is noodig
dat ge enz., T. Z. 5, 69; tan saphalànjumpur

i sañdjatàgra, *je bent niet goed genoeg de punt
v. 't wapen te verontreinigen*, Ar. Z. 49, 4;
kadi saphalánta tâçrajanikàn (b.: kaçraja
tikiu) saphalántulungén, W. Z. 12, 12 (lwir
i sugib ring i daák njandang wantahi
sugib mangupapira, buka i. s. tèkèni
tiwas punika i. s. manulung, kadi
kotaman i dèwa kaparaçraja ika
njandang tulungin), hds. v. Badung, sa-
phalá çajanta kaçrajaniràn saphala
tulungén; *atisaphala* v. e. wapen, R. 4 Z.
1, 51 (dahating lèwih, kadahatan l.,
liwat l.).

မပပိ, R. 7 Z. 8, 9.

မိၤပပ, njépola, z. onder pola.

မ္ပပ, verk. v. Sisupála door si voor
den eigennaamwijzer te houden en dus uit 't
jav., daar si in 't bal. niet gebruikelijk is (jav.
supala, de genoemde wordt de vorst v. Djo-
dipati, z. tjèdi); sang suphala, *Tjèdi.

မ္ပပ, *opgeraakt*, door 't spel vooral;
botoh lara (later rara) babotok mangalèsir
„palan saplar sok kari kambèn di gwak, ma-
kèdjang suba lisik, Tj. b.

မ္ပပိဗိဗိဗိဗိ, sphulinggaçikara?,
vonken, B. Z. 105, 10 (latu?).

မ္ပပပပပ, eigenn. z. onder kadar-
alam.

မ္ပပိဗိဗိ, s., *latu?

မ္ပပပပ, z. onder upapatti.

မပပ (?), z. kumangi.

မ္ပပ (?), aanh. onder djahinang; sapu-
dji, z. onder bhaga.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, sa + upâja, *list*, T. Z. 1, 89 (T. b. Z. 2, 20, upâja), Z. 3, 18, Z. 8, 17 en 18, 36; *ndyanung sopajanta mrih aju*, ald. 54 (kênkên ban tjai najanang ngalih né mèlah); *tan wring sopaja*, *tan wrubing ulaha.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ en sapum, z. onder pum.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, njépög, *afhouwen*; kasépög, pinrang; kasépög limanjané, W. 126, 2?

ᨀᨁᨀᨁ, djapang of tjapang?; njapangin, *angdudut.

ᨀᨁᨀᨁ I., bwat sèpang isia tjandana, Sm. Z. 24, 11 (balé sphetika lès tjandana).

II., z. onder tjang; sumèpang, Sm. Z. 8, 1; sinèpang, v. d. ooren, R. 28 Z. 7, 3, d. (sinètjang, kapantèg), lwir kadi sinètjang, Mal. 173, Am. en Djoarsa; kaja sinèpang, v. 't gelaat v. e. vertoornde, R. L. 66 b.; Kid. Sund. Z. 1, 66 (jav. wadana bang lwir sinètjang; ook sinèntjang, Dwd. 811, djadja abrit kados dipun sètjang, R. Pirangon bl. 94); om een kleur aan te geven; z. onder wuru², kumram lwir sinèpang, aanh. onder lahdèng (lamp. tupaj sèpang, eekhorensoort met rood-geel borstje), vgl. onder IV.

III., eigenn. v. e. dèsa in 't W. v. Bil. onder Patèmon, werwaarts men verbannen wordt en van waar voortreffelijke manggis (vgl. linga²).

IV., dèluk sèpang, z. kèduwâ; wuru² sèpang, een roodachtige duifsoort?, aanh. onder wuluug, z. onder II.

V., sèpangan, z. onder pangan.

ᨀᨁᨀᨁ, v. iemand, die geen enkel woord bij 't afschrijven overslaat.

II., bangun hana laranta mâsku masèpöng-sèpöng i djadja tøkèng pajodhara, Kk. Z. 22, 2.

ᨀᨁᨀᨁ I., een bundel prada en antjur, waarvan 8 sèping 1 taluh (sas. kèping, vgl. gabung); njèpingin, kleine bosjes padi binden?; sèpingan, zekere harige worm in 't zand zeer aangetroffen.

II., sas., *de jonge vruchten v. d. tamarinde*.

ᨀᨁᨀᨁ, njèpungin, *op iemand stuiwend vallen* zoals de abu² v. e. dak; sèpangan, *asch v. e. sigaar afgevallen, last van stof hebben*; v. de oogten door asch, Dd. 38 b.

ᨀᨁᨀᨁ, *te huis blijven* bij 't njèpi, den volgenden dag v. 't mèpulang ubat (vgl. jav.); men mag alsdan geen licht aansteken of vuur aanmaken, het eten op den vorigen avond bereid wordende; alleen de priester, die geen koud eten mag nuttigen (z. adiparwwa bl.), kan voor zich eten klaar maken (z. onder ombak en api); van grondgebied in tijd van oorlog *niet te betreden; voor goed uitscheiden iets te zijn?*; sèdèng sipènga v. oorlogvoeren.

ᨀᨁᨀᨁ, z. onder simping.

ᨀᨁᨀᨁ, v. kinderen naast, maar niet zoo bekend als, nonok en dodong.

ᨀᨁᨀᨁ, (jakti), *werkelijk, waar b. v. een gerucht*; *tuhu; *vragenderwijs is het waar?*; sadja munjin tjainé, *ija udjarira; pasadja, jav. (waar ook pèrsadja), *tan madwa, *waarheid sprekende, waarheidlievend*; superla-

tief uitdrukking (vgl. onder *sahadja); b. v. *lëwih pasadja*, *pûrîna tmën, R. 4 Z. 1, 69, (pisan); *uttama pasadja*, *lëwih tēmën, *werkelijk, echt*; *mēmèn tijang pasadja*, *mijn werkelijk, de mij gebaard hebbende moeder* (z. basadja en vgl. onder pisan); *kowat pasadja*, *wawil dabat; *njadjaang*, iets *meenens zijn, in ernst iets doen* (b. v. bijten); *sasadjan*, *salya, *duga²; *dëwa sasadjan*, aanh. onder baljan; *ingsuu duga tanpasadjan*, ik zou niet kunnen gelooven, dat gij zoo gauw terug zijt, Stn. 76; *mësadjèn*, *pësadjèn*, iemand *de les lezen*.

𑖀𑖄𑖄𑖄, s. (sadjji, sadjdjibhu of sadjdji-krë; vgl. bhašmi), *wat als onthaal voor iemand, voor de goden als offerande, klaargezet wordt*, aanh. onder kuming, *tadah, Sm. 4, 18 (babali), R. Inl. Z. 1, 24 (tjaru; vgl. jav. sësadjèn, z. onder huti); Br. Z. 21, 6 (saupakara, babantën), Adip. 78, 99; *sadjji²*, v. liefelijke woorden, die niet gemeend, daar de geliefde stilletjes haar verliet, Br. Z. 44, 7 (panambrama; jav. vert. ulas²); *asadji*, W. Z. 2, 4 (atjadang, njadaung, matjandang); *sëdëng masadji bhoga*, Br. Z. 2, 6 (sëdëp matjadang bukti, ri sëdëng kasodajang b., ri sëdëk dan njawisang adjëngan); *sumadji*, Br. Z. 21, 7 (umadang, katjawisang); *sumadji*, Br. Z. 39, 1 (tjumawis); *sinadji ring asana*, voor hem werd een zetel klaar gezet, W. Z. 29, 4 (sinanggrahëng palinggihan); *makapasadji*, Z. 14, 2 (makapasuguh, makasusuguh); *pasadji*, R. 10 Z. 4, 9 (panamju), v. Wišnu's hemel voor

de dapperen, Sut. Z. 67, 2 (pangäă), voor lijken; *lâwan ta muwah iki sang siddhanta çuddhabrata*, ikang çikhâ, mwang ikang djih-wâ, *lâwan ikang çiwadwâra*, hajwa djuga kahungkulan dëning sinanggrah tan çutji, tan kagarapa dëning stri sëdëng tjampur, *lâwan ikang wwang*, çûdradjâti, makâdi wwang tjândala, salwiring djanmatjândala, *âpan ikâ katlu*, wiçësa tjihna sang siddhanta çuddhabrata, *muwah hajwa ta sira ma(m)bhakšana tjarunikang wwang mati*, mwang sakalwiraning *sadjji²ning mati*, tan dadi sira kaparëkëng wwang mati, *nguniwëh jan kagëpoka ring saupakaraning kunapa*; hajwa sang siddhanta mangkana, makâdi janpanganggwa *wastra sapasadji²ning kunapa*, *lâwan bëkël²nya*, arwan²ing mati, tan jukti anggwanënira *ikâ kabëh*, sahananya, Wrt. 8, aanh. onder rangkang; *pasadji²*, Br. Z. 4, 6 (panamju, patamju, pasusuguh), vgl. aanh. onder lungguh.

², *spijsen* aan 't lijk v. e. padanda feestelijk toegebracht, wat een atma heeft aan te bieden aan de né ngadang, P. (di pudjanja dan di bubuhja sadji dan di pasang-kën astanggi voor 't beeld dat Dorna moet voorstellen, Pw. fr. 109, z. onder ëkalawja); *mësadjiang*, *pësadjiang*, *veel* v. iemand *houden*; vgl. onder sagi en onder monmon en gidat; *i maling sadji*, z. onder brëtëh; *wwang amungpang sadji*, *daûda*, 40,000, *tukonya parahilangën jan arëp anglamara malih*, Krip.: *wwang pinakasadji*, aanh. onder pasar; *lungguh ing jajah rëna*, *adja asadji ring*

anak mantu, jèn asadjia banju, kalèbu ing naraka anak mantu ikà, jèn amangan dèn matiha kasirètèn (?), adja dèra sadjèni banju, jèn sadjènanana, saksat anglèbokèn ing kawah, Tjt. 12; pèsadjèn, Bjw., tongos bantèn, Sin., b. b.; rabut pasadjèn, z. onder rabut.

ꦱꦸꦗꦶ, z. çudjya.

ꦱꦸꦗꦶ, *stekel* v. e. stekelvarken (sund. id., vgl. tag. sori, mal. en bug. sudji, mak. sugi, *borduren*, omdat stekels of dorens vroeger als naalden gebezigd werden, bim. sudjé, *spil*); asdji, Ar. Z. 53, 1; Wir. 56 o.; z. sudjèn; anudji, aanh. onder lènèng; anudji landak v. d. vingers, R. 3 Z. 1, 31 (lwir tadjin tjabolangkik, lwir wuluning landak, kadi bulun l., vgl. men. mal. siku-landak, bat. susudji landak en sigu landak); tatarawarisa anombah akidupuh ring djarldjinira anudji wuluning landak singi, Kid. Sund. Z. 1, 34 (jav. R. 89, djaridji nglakdak ing ri, mal. djarinja sèpèrti duri landak tirus, Hikajat Samaun); anudji twas ning kawahan kung, Z. 8, 108 (anaton); sinudjing hèmadrawa, T. Z. 8, 104 (sinurat ing mas adjur).

2°, sulam (vgl. onder 1 o).

ꦱꦸꦗꦶ, jav., naast ljan en sèwès, *bhima; nora sèdjé, *tanprabhèda; sèdjènan, *wanèh; ook sèdjèn, *dudu, *sawanèh, R. L. 104?; sadjyan, Kid. Sund. Z. 2, 151.

ꦱꦸꦗꦶ, dèwi sodja, eigenn. v. e. koningin der geesten, Amd. (volgens Anb., bl. 121, een

dochter v. Sulèman bij Balkis, de koningin van Saba, die een halve djin was; S. verdween na den dood v. Sulèman met hare moeder; jav. Amd., prapta sang dèwi sodja, namané putra nabi sulèman, mèrèntah èdjing sajuta, warnaning kalangkung aju, lir widadari ing swarga djumènnèng ratu pan luwih, sang aju maksih wèwudjang, pan tètiga (ija) saduluré, wèrudjuning ika lanang, radja waridjah namaning dasar sègara (waar hij resideerde) iku, pan dadi ratu kuwasa „mèrèntah sèkèhé èdjing, pan bawah sèwu nègara, dèné duluré siddjiné ismajawati kang nama, kang tama (?) kang garwa, djajèng rana (een bijn. v. Amsyah) pulo djabal kap dalèmipun, dadi ratu pan kuwasa, mèrèntah sèkèhé èdjing, ni mas aju dèwi asmaja, kèlangkung warnané, satimbang lan dèwi sodja, kuning pan kaja damar, dèwi asmajawati kang sèpuh, dèwi sodja kang panèngah; asmajawati heet zij ook Dj. Men. III en Ismaja, Men. II 193 en vlgd.; h. H. bl. 45, noemt haar اسمافري, een naam overeenkomende met asmapari in Men. III, bl. 66; zij was de moeder van Kuraisin, z. ald.

ꦱꦸꦗꦶ I., *sudji, *naald* v. buluh, om 't duk touw door de raab-bladen te steken, een stuk *aangepunte bamboe* koker om gètah kaju tulang voor tuba af te schrappen en tevens er in te doen; sudjènan, *vlekje* op de huid waarmede men geboren wordt, *mouches*

of *kuiltje* op de wangen, vgl. adĕngan, v. e. paard, Tjr. 4.

II., jav., hana ta pāpa sinudjĕnan wĕsi tjangkĕmnya dĕ sang sama trus mring wunwunanya, lah paran dosanya, ling sang jama, sang kuñdjarakaria, kang tjampala ring wong atuwanya, nguniwĕh ri padanya tumuwuh, makanguni ring dĕwa, ja dumĕh sinudjĕnan tjangkĕmnya, lawasanya sinudjĕnan, sĕwu wolung puluh atus tahun, K. 9.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲 (?!), malabur balā sudjon, dĕ onderdanen onthalen?, R. L. 71 b.

𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, z. sĕdjĕ.

𑀓𑀲𑀲𑀲, s., aanh. onder lalĕr ('t origin. sādhu) awibhāga en gĕlĕh, T. Z. 4, 16 darma), sauh. onder mitra (ida darma), B. Z. 73, 4 (sang darma, kawangĕan), aanh. onder upadjiwana; sang sudjana, aanh. onder wilut (sang utama), B. Z. 1, 22 (s. mahottama, s.).

II., eigenn. v. Mursada's moeder, door hare medevrouw, Sukarsa, v. hekserij beticht en door Tjĕngkiling vermoord (vgl. Catal. 194).

𑀓𑀲𑀲𑀲, s., tut. 30 (vert. v. kulina), Kam. 8 (maar 8, kulina); jadi tan sudjanmā tuwi, R. 2 Z. 7, 3 (dyastun gĕlĕh nora lĕwih wangĕa wjakti, pituwi ja katunan kawongan, jadin ja sudra); hinganikang sajodjana salakĕsa dĕpa widhinika, jodjana hinganing bahiriĕabda lĕpas ika kabĕh dwādaĕa jodjananya kupaking gĕlap angawangawang, ĕabdani sang sudjanma (b.: sudāna)

mĕpĕk ing bhuwana pada ngalĕm, Nts. Z. 2, 11; kasudjanman, aanh. onder ĕilajukti; japwan kasudjanman kasuĕllan sādhananing rumakĕsa ika, tut. 22 (vert. v. kulaĕm ĕilĕna rakĕyatĕ, vgl. Ind. Spr. 6742, alwaar wrĕtĕna); sudjanmastrĕ, *eene vrouw van goede geboorte*, T. Z. 8, 96; Adip. 73, alwaar te lezen sūtadjanma.

𑀓𑀲𑀲𑀲, z. onder djarahbanun.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, sas. (door aan شجرة boom te denken in pl. v. سدرۃالمنتهي), nm. v. e. boom in den hemel (wontĕn malih kang winuwus, kaju (kang) sadjra (djara)tilmuntaha gĕngĕ witĕ kang winarni (gĕngipun ingkang uwit), punika pan (awĕtara) pitung djagat, warana' godonganĕ tjiri namanĕ manusa (ning manuswa), kĕhĕ tanpawilangan, jĕn godong punika alum, kang muni sadjroning (jĕn waras kang muni) surat, manusā (manuswa) anaĕdang sakit, jĕn godong sampun (ika) ngulijang, kasĕbut surat namanĕ (sudjalmanĕ sampun rĕpot), manusa sampun atuwa pupus maksih taruna (jĕn pupus lagi nonoman, anaĕdang tĕngah ing wajah, jĕn godong punika runtuh, ngidjrail sigra angalap (malaikat ngambil njawa) „ingkang runtuh nora paĕti, ana anom ana tuwa, kang runtuh paĕti'ne (anging amaĕti patinĕ), taĕdanĕ wus tĕkĕng māngsā, punika (kĕlawan) takdiring jjang (jwang), lawan

(lan) malih kang tinutur (ing kang tji-
natur), kang bumi wahu punika (wahu
kang pitung përtala) tjaritané kang
pratiwi (dasaré pisan kang bumi)
sinanggâ déning malaikat, kadi man-
djangan (vgl. lëmbu onder idup) rupa
(warnané, ngantjik putjuking dabana,
pakuné (ning) bumi arga, luburé bumi
puniku (saluhurning bumi wahu) ingi-
sènan déning allah (sukma), Anb. 4 (de
varianten uit een ander hds., een ander hds.,
w. m. k. w., k. sadjaratul muntaha,
agëngé wité kang uraksi, p. p. p.
dj. w. ing godongé, pan tjiri na-
mané djalma, katahé t., j. g. p. a.,
ing kang muni ing dalëm s. „punika pan
mëndëng s., j. g. s. ng., wong kang kasë-
but ing tulis, punika pan sampun
tuwa, p. m. rarëka, ika jèn g. sampun
r., pan izrail nulja ugalap „i. r. n. maš-
ti, a. a. a. t., ananging mašti patiné,
t. ning w. t. m., pati tan këna ora, l. m.
k. t., k. b. w. winarna, tjinarita k. p.,
dèn sânggâ ing m., k. m. ing warnané,
pan ngañtjik ing p. i. d. panggonané b.
a. l. b. winuwus dèn isèni d. a.; Anb. I.,
ook sadjratil jakin, naast sadjratilmun-
taha; Anb. I. 4 en Z. 1, waaruit de varianten,
wontën malih kang winuwus kaju
sidratilmuntaha „agëngipun kang po-
nang wit (ing kang uwit) awëtara pitung
djagad, awarña² godongé, tjiri nama-
ning manungswa (manusa), kèhé tan-
pawilangan lamun ing kang godong (jèn

godong puniku) alum manusané nañ-
dang lara „jèn sëgër waras kang (jèn
waras muni kang surat, manungsané
nañdang) sakit jèn godongé angulijang,
sudjalma (b.: manusa)né sampun répot
sumuruh lagja (b.: jèn pupus lagi)
nonoman jèn pupus misih djabang
(nëdëng têngah ing mângsâ), jèn godong
puniku runtuh malaëkat ngambil nja-
wa „ing kang runtuh datan (nora) pëšti,
ana anom (ënom) ana tuwa „nanging
amëšti runtuhé (anging pëšti ing pati-
né) tañdané wus tèkëng mângsâ, këlawan
takdir ing jjang (allah) lan malih ing-
kang tjinatur wahu kang pitung pratala
„ing dasar (dasaré) pisan kang bumi,
sinanggâ déning malaëkat (ing malaëkat)
kadya mëñdjangan warnané, ngantjik
putjuking dabana pakuning bumi
arga (ardja), saluhuring bumi iku
(wahu), dèn isèni ing jjang (ing isènan
déning) sukma; de engel des doods zegt
maka apabila sampej adjal marika
itu anak adam maka daun kaju jang
bërnama sidratilmuntahi itu pon
djatuh lah, Hikajat Bahram, bl. 16).

سجدة, pësadjiq, sas., vrn. = dulaug
(vgl. onder arèn).

سجدة, mal. (ar. سجادة), z. onder
sal.

سجدة, tan wruh ring laku sadjati,
T. Z. 5, 95 (laksana patut).

سجدة, z. sadji II.

සර්‍ය ඛර්‍ය, s., tegenov. durdjana, aanh. onder wungkalan v. sakta (jav. sardjana, z. onder surang en samutjtjhaja), sadjdjanasanmatanuraguttunggadewa. O. I.; ja tikà tan pègat nityasa hana kapanggih rjjumlah sang sadjdjanahjun ing dharmma, Ud. 21 (vert. v. satām ètām gèhèsu notjtjhidjanté kadátjana, vgl. onder wiluma en gitès); si sadjdjana, R. 23 Z. 8, 22 (kasadoné, i pasadja); kasadjdjanan, R. 21 Z. 1, 4, Pg. (kasadwan).

සර්‍ය ඛර්‍ය, wira of sura sudjaja, z. onder mantri wadak.

සර්‍ය ඛර්‍ය, mahjun lumumpata maçudjya muwah marèng doh, om te ontsnappen?, Br. Z. 48, 2 (jav. vert. angombèr).

සර්‍ය ඛර්‍ය, kasudjya, z. onder açudji.

සර්‍ය ඛර්‍ය, z. onder sédjé.

සර්‍ය ඛර්‍ය, z. sangdijná, Sut. Z. 17, 3 (pasèngan), *ngaran, *nâma, B. Z. 9, 16; L. Z. 51, têngèran, z. ook Sut. Z. 17, 4.

සර්‍ය ඛර්‍ය, z. onder ádjijá.

සර්‍ය ඛර්‍ය, s. (safidjnita), genaamd, Sut. Z. 21, 5; purusàdasadijnita, Z. 22, 8 (ma-paneh sang p.).

සර්‍ය ඛර්‍ය, v. adjèg; sadjégé, sukat, Kid. Adip. N°. 2 bl. 5.

සර්‍ය ඛර්‍ය, jav., h. v. tuwak; sadjèng naast madya, Adip. 54, *prasanná, sídhu, ása-wa, kalja, sajub, tok (vgl. *wadjèng); panadjèngèn, aanh. onder lumah; *kasad-jèngan, Sut. Z. 95, 8; Mal.; gawènyàsa-djèngan v. tuwak-tappers, T. b. Z. 4, 137.

*සර්‍ය ඛර්‍ය, koker? voor tuwak enz., B. Z. 4, 31 (bungbung, boñdjon), Us. 18 m. (vgl. *sudang en z. 2°).

2°, kelk van nog niet gedroogde bamboe (een geleding), die men door midden knakt, om er vocht als offerande in te doen b. v. op de sanggab tjruktjuk, zou een bungbung kèmban zijn; sadjèng sasudjang, Us.

සර්‍ය ඛර්‍ය I., jav. (verkorting v. sangçaja), T. Z. 5, 119 (sajan); sajèmbuh, meer en meer verblijdde hij zich, T. b. Z. 4, 71.

II., denklijk verb. v. sraja, aanh. onder kanwa; hila² po ja si jan tanpasaksi tan wistarakèng sabhà dyapijan tan mrèšo (a)wadi jan norásajaning angawruhi, getuige, T. Z. 3, 45; pinèt saja (sahaja?) dé sang sugriwa v. Râma tegen Bali, Tjt. 239, *çarana; angundang saja, v. die helpers ontbieden in den strijd, Tjt. 221; vgl. onder gopa bij 't hanegevecht evenals mlandang; bij de subak, bañdjar en sèkää degene, die de leden oproept, zoals bij de sangkèpan of bij verplichte leveringen ten algemeene nutte enz., aanh. onder kaluwangan, een haantje dat beurtelings waargenomen wordt; maandelijks geschiedt dit; de saja brengt dan meê borèh miih, tingkib mètunu, èntal, gamèt, bloemen, lèkèsan, talitutus (dit om 't geld aan te rijgen, terwijl de gamèt ter wrijving is van het op de èntal geschreven en met tingkih ingesmeerde); de namen v. die interest te hetalen hebben, worden opgeschreven (van 1000 is 50 de interest); de

pēnjarikan zet 't geld uit, maar met een pand; pēnumbak saja, in een rei gezette palen om de blangsung's of kufidjang te steunen, Bjw., tumbak sojang; uja-jaula, als saja fungeeren; pēsajaān, wat de saja, beurtelings een der vergaderden, met uitzondering v. d. krēta's, aan betel enz. op de vergadering verplicht is met zich meē te nemen, basē en toebehooren, tingkih mēborbor, samsam, bidja kuning, roko 10, putjuk, tjēmpaka of andere bloemen, borēh miik; door de saja, die om de drie maanden naar de urak wordt verwisseld, geleverd, maar door de skaā meē genuttigd.

III., mal., als vr. 1° pers. vaak gebezigd door degenen, die tegen een vreemdeling geen tilyang willen zeggen en itjang niet durven gebruiken.

IV., uitnoodigend ongeveer als sang; saja mblāndjanang di pēkēn (z. onder ēsaja); pinēt saja, te hulp geroepen v. Rāma door Sugriwa tegen Bāli, Tjt. 240 (z. sraja).

V., wapens?, hana Istri anggawa saja, in de ijzeren eenw, Tjt. 66.

᳚᳚᳚, s., ulā çawa.

᳚᳚᳚, z. onder salit.

᳚᳚᳚ I., negen (bat. id. en siwah, alf. sijow, malag. siwi, sas. siwaq, skk., hiwa; vgl. onder asu en mēsag, tag. en bis. siam, bug. asēra); asija, de a evenals in akutus, omdat het eigenlijk een verzameltal is; vandaar ook geen neusklank voor het getelde; asija tali (of sija t.), 9000; sija ngolas,

negenien (vgl. sangolas); sija dasa, z. onder sangang dasa.

II., kēsijaān, kēsijan of kēsijaā, een groote blauwe witachtige gedorende rups, die zich gaarne op de dapdap ophoudt en waaruit de kapu mangut ontstaat; sija², Mngw., jav. kēkēt.

* III., z. onder jip.

IV., sas., ujah (sagar., solor. en him. id., bat., atj., sumb. en malag. sira).

᳚᳚᳚ I., jav. (sēwu); *sahasra (niet atali), een duizend, 8 atak's, z. tali (vgl. sijos uit sēwos; sund. sēwu, 40 duiten; sawè, 2 duiten; samas, 16 duiten; satak, 8 duiten; tēlung atak, 24 duiten; kētēng, 1/4 duit vgl. onder sawè); sijaān, duizendtallen (limolas siju, sas., lōhak sēpāā).

II., eigenn. v. e. bhūta, die in Jama's rijk de schimmen in de sēla matakēp lokt, Ba. bl.

᳚᳚᳚, naast mingis en mērang, djēugak, Kr., aanh. onder palēri; asuji, andjaluk tanpolih, Tjt. 19, telcourgesteld v. iemand, die ziet, dat zijn wapens geen effect hebben, Tjt. 17 (bis), 't land hebben ziende, dat zijn zoon een aap was, ald. 239; asuji ngaraning awēlēh, ald. 12.

᳚᳚᳚, jav., gebrek hebben aan voedsel, hongersnood lijden; sajah ban mas, gebrek hebben aan goud van smeden; vgl. pajah.

᳚᳚᳚ I., tra nglah sijaān, v. e. haan, wiens kop pēpēt is.

II., tan urung bañtjana raūh, atin kāl masyah², Bt.

III., in pl. v. sèh in de m., aanh. onder agra.

සුහු I. v. d. regen, R. 6 Z. 1, 4.

*II. en syuh, Br. Z. 27, 14; syuh dra-wa durbala, tut. 57 b.; syuh rug, T. Z. 4, 50 (dëkdëk rëmuk); tibà tikang raré ring wungkal, çilâ bådja ('t origin. gâtrair) witjurinitâ, ndan syuh tikang watu dëning awakikang raré, Adip. 98; syuh manahnya, R. 18 Z. 3, 17 (tanpatanggon manahé, rëmpuh tjittanya); sumjûh, *verwoesten*, W. Z. 1, 3; Wir. 11 (*jav. swuh en suh; vgl. onedr *rëmpu); anyuhi tumon, R. L. Z. 10, 20 (dëmh sangatonang); syuhëngku, W. Z. 7, 4 (ugang ira, rëmukën aku, usak kai).

III., syuh pnuh, syupnuh, Ar. Z. 4, 4. IV., z. suh I.

V., syuhën, bal. spelling siwuhën.

සුහු, masyoh, v. 't geluid v. vele kikvorschén, vgl. mëtjëguk v. vogels, Rad. Saputra.

සුහු, jav. en Bjw., njangsan, *meer en meer*, Mal. 117, *saja (mad. sadjën), *makin, *mangkin, Brh. Z. 2, 2; Hadji D. 28, Ar. Pr. 70 b.; sajan adëng, *angkin alon; z. saja, sangsan en vgl. majan.

සුහු, s., kalasa, Kr., *djinhëm; *tilam, B. Z. 17, 10 (tilam), B. Z. 22, 3 (pakulën, pamrëman), Sm. Z. 25, 5; wiraçajana, z. onder wira; çilâçajana, z. onder çilâ; çilânajana, v. e. steen bij een vijver, T. Z. 3, 63, Z. 5, 89 (batu ni osah), Ar. Z. 38, 11, Anj. Z. 23, 6, Adip. 87, 88,

aanh. onder çakuntalâ; çumajana v. e. steen, B. Z. 4, 4 (asah, lëmpëh), Br. Z. 44, 8 (çilaçajana, batu asah); vgl. onder *pa-langka en lëngsër.

සුහු, s., naast *hlang, Adip. 46 m. R. 23 Z. 12, 15 (alap²), 1, manuk wulung.

සුහු, s., aanh. onder tâmrâ; 2° nm. v. e. kawiversm., Wrs. 55.

සුහු, s., *çatângga, ratha (*jav. swandana).

සුහු, eigenn., z. aanh. onder majûra.

සුහු, s., çajanijawëçma, Utt. 25.

සුහු I., sumjar, jav., Ar. Pr. 50 b.; Was. Z. 2, 35 (tëg sjar angrëngë'); sumjar, v. 't gemoed (twas) bij 't hooren v. e. blijde tijding, Ww. b. Z. 2, 69; sumjar twasira, mal. 515 h.; sumja^r nalanipun, Stn. Z. 1 (kakëlëgnja sumjar², Dwd. 208; Men. 343; vgl. onder samburat).

II., sijarin âl, *door de zon beschenen*.

සුහු, pedante spelling v. syuh (vgl. paruk en djaré).

සුහු, aanh. onder sangkët, vgl. onder sibub.

සුහු I., bij sommigen h. v. sondoh; *aan een kant wegens bouwvalligheid hollen*, van een boom door den wind, of geveld op 't vallen staande (vgl. lamp. sujur, sajar), Adig. 54 (vgl. sëndëh); manjoer, *sumujug (kuttup); njoerorin, *zich naar iemand toe buigen*; mabakti pada padoer, Tj. b. Z. 2, 66, aanh. onder srijut.

II., zeer zelden in pl. v. kojor; vgl. gad-gad lëngis.

සුත, poetisch jav. in pl. v. swara?; *ratu no basyara manis, tjupaknè(ng) kaku-paran radèn mantri anom, Tjp.*

සුත, sas. (s, 2); z. සි); *syarah laiq madinah lan bètalmukadas.*

සුත I., z. onder sijok.

II., spelling v. sijak.

සුත, *geraas* van den regen, R. 7. Z. 6, 2 (srèjokan); *syok syùk*, van door den wind bewogen boomen, Sut. Z. 9, 1; *masyuk tangisé masawang ampuhan*, U. Gj.; *sumjuk* v. bloed, Br. Z. 13, 4 Z. 48, 3 (ma bijok), W. Z. 58, 8, Z. 9, 4 (masyok, gumèrèh); (b.: *humjus*), T. Z. 5, 65 (masyok); *sinyukan kembang*, Sm. Z. 7, 7 (sinawuran skar), Adip. 43 b.; *kasyukan lënga*, aanh. onder samutpada, War. telkens.

සුත, spr sijok (jav. sèok en sè-jok), L. Z. 19, 14 (kutugan); *syokning djawah*, T. Z. 4, 4 (vgl. *syuk, srijok en srèjok); *kambèn syok*, zeker geïmporteerd lijnwaad; *syok* v. d. kangsi, Sm. Z. 29, 8 (krèntjèngan); *masijok*, *sumjuk; *masyok*, *kumisik; *sumjok* v. gelach, Ar. Pr. 59, o., v. tjamara's door den wind bewogen, Mal. 301 b., v. regen (Bjw. *sumjak, Stn., aanh. onder gawal); *buka sijokin mrèta manahnjané*, vert. R. 18 Z. 9, 15; *sijokina ban udjané*; *sijokan tjamara umung*, Ls.; *pasijok* z. onder gèlok.

සිස, *basijaq*, sas., mèdjaldjal, mijègan.

සිස, *mèstjakan*, aan weèrskanten wijken v. water, zoodat er een drooge weg tus-schen komt; vgl. pijak en ènggang.

සිස, z. syok, sèting sijok, z. onder sting.

සුස I., v. ron om de bubu pirata in te doen (vgl. sund. sijuk?).

2°, v. bamboe voor tuwak op de sanggah tjruktjuk.

II., *schuins liggen* als 't ware met de punt hellen, b. v. in lagen op elkaâr liggende fles-schen, v. d. staart v. e. paard *vallend*, niet opgericht, van de horens v. e. koebeest *achter-over staan* de punt als 't ware naar den rug gekeerd; z. tjono.

සුස, s., *pijl*, B. Z. 87, 18 (sañdjata); W. Z. 8, 3 (ru), R. 22 Z. 3, 10, vgl. onder tihang.

සුස, eigenn. v. e. dèsa in Bangli, waar zich bali aga's zouden ophouden.

සුස, z. wiçwakarmá.

සුස, eigenn.?, B. Z. 81, 41.

සුස, s. (sájudha), *gewapend*.

සුස, *sang sájodya lawan wungú sang akadang kanigara sang awarína tjám-paka*, Lamb. Z. 5, 1 (sang sawawa ri puspaning tangi sangawarga wrègot-pala sang sakšat warsiki).

සුස, L. Z. 3, 3 (blah); *bèntar sajat*, B. Z. 15, 7 (bujar siwak, sèndèh rëngat), Br. Z. 31, 12 (blah sènggong), Ar. Z. 32, 7; Bh. 46; *sajat lulunya*, Sm. Z. 8, 21 (daat mègulungan); *sajati*, Mal. 360 b. enz.

II., **sajat** ngaraning akwèh, Krws., aanh. onder lawu.

ꦱꦱꦗꦸꦱꦸꦱꦸꦠ꧀, Was. Z. 2, 12, 13; *sajusajut, bij een zwangere vrouw, Sut. Z. 1, 11; **sasajut**, tatapan, op den dag van iemands geboorte; *dranken?*, Smw. Z. 12, 25 (z. sajub); sang mantri, somah lumèbèt ing pura atur tigasan sadji **sasajut**, voor 't op handen zijnde feest v. d. totoja der prinses, Ww. b. Z. 3, 61; **sasajutnya** nasi putih, ajam putih, ombanya bawang putih, War.; vgl. aanh. onder prajaçtjitta, dèngèn, tawang en sasak II; kaki batur lon udjaré, pékartèkèna **sasajut**, sèkèhé parabudjangga, awèta mængku ring bala „djinatèn(tyan) mangké, ingitung ring suruh, titimurti mangké, tjaturdjata datan kari, sëmokta datan kantung, Stn., b. b., Z. 1; **sasajut**, panglëbur ipèn ala, sga satjawan, iwaknya taluh sata putih dinadar, skar tuñdjung bang t. biru, tjampaka wilis kawangèn asija, **sasajut**, ngipi hala, aturwing Imah, sga tjatjahan, 11, tanding, iwaknya bukakak ajam kumatandang, ma, ꦱꦱꦗꦸꦱꦸꦱꦸꦠ꧀ kaki radjapati nini radja baja, iki bukti sadjinira, dèn abètjik lah poma, fr. hpl.; **sasajut**, sung-sung baru, satus tlung dasa tandiuganya sganya manih sajut sung-sung baru, tja., soka sapulung iwa(k)nya hati dèngdèng ginorèng, atjaru ring adègan, lor wètan, malih mantranya, ma., kaki kalamukati, urip kang sinukati, mati kang amukati, **sasajut** mangkat maprang, sga tlompokan ajam wiring pinanggung, iwak bawi mañlah, ma., ꦱꦱꦗꦸꦱꦸꦱꦸꦠ꧀ kaki tundu musuh adja parék lingsun (dit onzeker,

aangevreten door de mot), **sasajut** djaja prang, sga sakulak pañtji, iwaknya bawi djinèn dasa kètèng, pras; **sasajut**, katguhan, sga irèng akulak, tinumpangan watu, skar tuñdjung bang, 5, katih, iwaknya itik irèng; **sasajut**, ngipi ala, krèng masanggama „bantèn tumpèng mañtjawanina iwak sata brunbun, 8, pinanggung, pras panjèng **sasajut**, ngipi ala, salah sanggama, sga solas tanding, iwaknya, sasaté tjalon, pada, 20, katih; **sasajut** sung-sung baru, tja., soka sapulung, rakana woh won (?) iwak atin bawi sawunduh, malih daging djadron magorèng, ma., kaki kala ngamuk bukti sadjinira iki adja milaranin; **sasajut** sung-sung baru, tja., sga soka sapulung, raka sakawnan inganggé, iwak ati dèngdèng ginorèng, atjaru ring adègan balé lor wètan, mantra, ꦱꦱꦗꦸꦱꦸꦱꦸꦠ꧀ ka ꦱꦱꦗꦸꦱꦸꦱꦸꦠ꧀, sarwa dèwa bhûta pradanapurusaaja namah, sarwa lara paripûranaja namah ꦱꦱꦗꦸꦱꦸꦱꦸꦠ꧀ çrijawé nama swaha, ald.; wwanng analjani tan jogja taljanana, kèna papasajut, dwiprathama, 8,000, Krt.; **asajut**, *majut, 7 Z. 2, 8 (mangandég, ngèrarjjanang), *niet willen?* meegaan, T. Z. 5, 72; **masajut**, iemand op reis *doen ophouden* hem verzoekende wat te blijven rusten, R. 7 Z. 2, 2 (mangandég, mangandégaug); tan dosan **pasajut**, W. Z. 35, 6 (pangandég, manjandék); **anaajuti** (vgl. jav.), *verbieden* naar huis *te keeren*, Br. Z. 16, 9 (ngandég, umandég); sang sinajutan, v. e. gast, diemen spijs aanbiedt, aanh. onder alé; **pasajut** aanh. onder rintun; **pasajut**, Sut. Z. 29, 13; B. Z. 3, 9 (mèngandég, nglèmèkin).

ᨧᨶ ᨶᨶ, vaak syat gespeld; masijat (majuda), *vechten, oorlogen*; pasijatan (pajudan), *slagveld*; mēsijat^aan, *een spiegelgevecht houden* op feesten met bēbēngkulan of lanzen zonder ijzer, maar sanglupa ban sambuk.

ᨧᨶ ᨶᨶ, *houten potlepel*, een plat smal stuk hout, om meê te roeren, *een breede houten lepel* om rijst meê op te scheppen, *irus (z. kēpang, sidu, sinduk en vgl. onder sujuk); *bangut sijut*, v. ophitsers, de sijut om rijst te roeren zijnde pangadukan arúan, blabad, bij 't spel in pl. v. siju als men b. v. vraagt *hoeveel hebt ge verloren?* (vgl. onder domba); *njijutang*, naast ngliduk; 2° *de rook inslikken* (njijupang?); *çruk sijut tanggan-diwadanuh*, Ud. 88 ('t origin., gañdiwam sruk tathá, volgt op wat onder astapaka is aangehaald).

ᨧᨶ ᨶᨶ, (vgl. ojot); *njojot, njolo* (k. A.), *slurpen* zoo weg uit een beek of water als een beest, uit een djun; z. njèrèt.

ᨧᨶ ᨶᨶ, z. onder tjutya.

ᨧᨶ ᨶᨶ, z. sēwos (vgl. siju uit sēwu).

ᨧᨶ ᨶᨶ, nm. v. e. tuma, T. b. Z. 4. 47 en 49 (z. hasada).

ᨧᨶ ᨶᨶ, su en jaça, B. Z. 81, 13 (lèwih makaja, l. ing kirti).

ᨧᨶ ᨶᨶ, Chin. (tjulan), *aglaja odorata* met kleine geurige bloemen, afb. Rumph. V pl. 18 fig. 1, vgl. III al. 38, sund. tjulan, vgl. onder sukin, alwaar s. ook in pl. v. tj., jav. patjar tjina, 'tgeen in de Tjp. Z. 3 ge-

bezigd wordt, jav. patjar tjulam); Bbg. tijulan, vgl. kijulan,

ᨧᨶ ᨶᨶ, z. onder çèsana.

ᨧᨶ ᨶᨶ, sas., sawat; *lèkan djawoq wah sajab* (b.: lèkaq djaoq pagitan).

ᨧᨶ ᨶᨶ (ajam), spelling sjap, *kip* (tag. siap, *piepen* v. kiekens, z. onder kijak; bug. kotoq, *kakolen* v. e. kip, sund. kotok, *kip*, jav. kutuk, *kieken*, vgl. voorts onder kongkong, kring, kèkèr en tjèktjèk; z. Tob. Spr. bl. 112); *pulès sijap*, vgl. jav. rēm rēm ajam; *buta sijap*, 's nachts niet kunnen zien (z. ook onder sēdih); *buka djit sijapé, gekuuld* v. e. wonde, zooals de chancre, die invreet en dus eene dergelijke verdieping te weeg brengt; *tjètòk en matlubih panak sijap*, een blabad op tiktik, omdat het op pitik rijmt (vgl. hat. Wdb. onder hunik); *stjap²*, z. bij tiling²; *uni sijap*, z. onder glatik; *mōdjit sijap*, v. e. wonde door een tunggak; *anak nēgōn sanan mētjarang tinggahin sijap aduna sai mōnang*, raadsel op anak mēgaé nēnggala ugané mēmanuk²; *sēdih sijap njoktjoké masih*, al is men nog zoo treurig, men kan toch als de kippen pikken, Am.; *buka mlainin sijapé luwa*, v. iemand, die onder 't spreken altijd op de vrouwen komt; *djanggar of sijap pèl sijap*, de bekende *hanekam*-bloem celosia cristala, afb. Rumph. V pl. 84 (Bjw. djènggèr of djanggar rumpuk); *i sijap badōng*, nm. v. d. held v. e. kinderverhaal.

2°, nm. v. e. gedorende bajēm-soort, de jav. bajēm?, volgens sommigen dezelfde als krug pasih?

සිරිප, *sirép, *dyam, *rëp *umë-
nëng, geen geluid geven (sijëp twara bani
mëmunji); (bat. sip, lamp. sijop), ban, v.
vijanden geheel door hem verslagen; njijëpang,
afmaken een mensch b. v.; tra njijëp'ang
hungut v. e. vreetzaak (vgl. ngguramis);
sijëpan, een pinang-noot zonder kern (manik),
die, geplant, sterft, dadamaran v. binnen
een rotte manik.

සිරිප, *ininum; njijup, opslurpen
vocht, opzuigen z. ook aan iets trekken b. v.,
een sigaar rooken (vgl. bat. sirup en ngadj.
surup en ijup); astjupan, één haal uit de
opiumpijp.

ගුජප, gujap, aanh. onder kěñtja;
manjup'ang dula, Dd. 13 a.; manjupang
mata, ald. 3 b.

සුප්තු, Ar. Pr. 55 en telkens in pl. v.
supnuh, maar ook sěk pnuh; vgl. onder
syuh.

සපද්ධ, z. sapadya.

සුප්ත, pasyaman, aanh. onder bam-
bara

සිරිප, sbr. siham; njjamin, besproeien
(vgl. siram), z. hěsěg en bětěng.

සිරිප, eigenn. sijam, aanh. onder su-
lakšana, 2°, zekere donkerkleurig edelgesteente
v. weinig waarde; mirah sijēm, robijnsoort,
die door branden van kleur is geworden; z.
mirah dalima; i dēwaju mas masijēm.

2°, Siam, Siamees, meestal tjina sijēm,
vgl. onder nusantara.

සිරිප, het met iemand eens zijn v. e.
hoofd met een dief.

සුධර්ම, aanh. onder djahinang.

ලුළු, s., idjo, T. Z. 4, 40 (gadung)
linilalila tan lila, linilalali tan lali, mëng
gahmëngguh mamulisah, osah uda tan sal
wipajoh, jaja këna rudjak syama, linglung
bungëng matjang, jajëdan umangumangu
wëtning kağungan lara, v. e. dame, op iemand
v. wien zij droomt, verliefd; Spt. Z. 3, 2 (z.
ook onder dit woord, 2°); patani riningringa
syama, Tj. A. d., vgl. Smw. Z. 6, 34 met d
aanh. onder tjilung, v. d. huidkleur, Ar. Pr.
Z. 23, 18; vgl. onder wilis en rangkëp
balé çjâma, *pañtjarangkang; çjâma
*Madura; waniudrëng çjâma, *wëradjèu
Madura, R. L. Z. 7, 116.

ව්‍යාමොහ, z. wjâmoha.

සුප්ත, s.

සිරිප, *siwak, gespleten, erger da-
rëngat, minder dan sibak, uit elkaar te
weerzijde gaan v. e. menigte doordat e
iemand door gaat; sijaganga pijakanga; ba-
sijagan, v. padi, als hij pas een maan
oud is, als wanneer de planten v. elkaar wor-
den gescheiden om ze te kunnen bewieden.

සුමුජ, sumujug, R. L. Z. 11, 1 (uga-
sor), op den grond; Sut. Z. 114, 6 (djelat
L. Z. 31, 7, Sm. 9 reg. 16 (njalěbsěb); R.
5 Z. 2, 5 (kutjup, manjandër), R. 18, 2
8, 12 (nanjojo), djinugdjug (K.) v. e.
vogel, Wr. Str. 100; v. iemand, v. e. olifant
Br. Z. 29, 8 (sumojog); sumujuga rin-
widar banagaran paraning hrëdaja, Sut. 2
108, 1 (mandjudjur ing w. sinadya niu

hajun); sumujug tan sanggrahèng wàhana, Sut. Z. 114, 6 (djolot tanpatunggan); sumujug mēndök awot sari talangkup, voor een kluizenaar, T. Z. 5, 60 (njèdèp njongkok prasangga, njalëbsëb nëgak matur bakti maprasangga); sàdara tōka sumujug, Z. 4, 24 (njalëbsëh laut nguntuk); njujug, *aeërstrijken* v. e. vogel, T. Z. 5, 49.

ꦱꦸꦩꦸꦗꦸꦁ, sumojog, *sumujug.

ꦱꦸꦩꦸꦗꦸꦁ, jav. (en sijaga), *klaar* om iets te ondernemen, Kid. Adip. Z. 1, Smng. telkens (sund. id.; vgl. ook *jav sanéga).

ꦱꦸꦩꦸꦗꦸꦁ, makin aparé' sajabni laku, v. Ardjuna op weg naar Niwatakawatja door de lucht met Suprabhá, W. Z. 16, 7 (suba paëk mangèndèp, sajan nampëk mingsor, né djani tampëk njèdèp), v. strijkarren, kk. Z. 25, 11; sajabni djaladhá-namir kadi djamang wiçuddhâputih, Rm. Z. 32, 1: sumajab, tēdun?, aanh. onder sēpēt; sumajab mirir tinawaning pawana kukusi sanghubing nadi, Rm. Z. 4, 2; mēghanya sumajalsajab kadi djamang maputih umirir ardjaja kánginan, Z. 30, 1.

2e., jav., ańdjumput drōwjaning adrōwja, jan rahisa anajab, jan ing wēngi, amamaling, Wtb.; wwang anajab, amitangsu (?), abrauada (?); kasajaban, aanh. onder bhaja (mal. v. Pal. najab, *bij dag stelen*); Wtb. Adig. 21 o., Wt.; z. tajab, de gewone balvorm.

ꦱꦸꦗꦸꦁ I., sadjèng, surá (z. sura II), Ar. Pr. 35, *deksel* v. warme spijzen?; anadah sajub, Ww. Z. 1, 69 (vgl. sund. najub);

pamli sajub, aanh. onder sarwwaswa; wala-harnya lawan pahatan asadji mina sajub (Jumadang (lamp. sajuq, njajuq, *stelen* tuwak ook v. d. eekhorens, die 't vocht opzuipen), Sum. Z. 27, 7; sajub ano, çuranuta?, çanikaka; sajub tal, lajang; sajub inulë'san pikulanya, O. VII 3 a., VIII 6 a.; sajub sapikul of sabatang, z. onder batang; ènak mangké dēné anajub, v. e. gedooden aap, T. Z. 4, 48 (lëga báannja mamukti); vgl. tajub; sajuban, kiñtja.

II., pasajuban, Gj., vrn. = pangëtisan, paëmbonan; pasajuban (door aan hub te denken!; andere vert., manggawé landuh), *angubhaja laná, R. 2 Z. 4, 2; mēsajuban di tisé (jav. sējub, vgl. ajub); aanh. onder mangkuk; twina masajuban, *tama'ngëp.

III., lumung malap ikang sēkul, ndan jajá hangētnya tan kōna ring sajub, Ud. 62 ('t origin., pratigrēhja tato dharmmas tathaiwośnam tathānawam).

IV., tjaliug of sijung?, hds., ed. Gunn., 26 en 27 a.

ꦱꦸꦗꦸꦁ, z. onder swabawa.

ꦱꦸꦗꦸꦁ I., ni sajang, *drëmau; sajang en sajang san, *hëman; sajang en uja कांग, *asih; njajangang, *op prijs stellen* b. v. een boek door het niet af te geven, voor iemand *bizondere genegenheid koesteren, koesteren*; kasajangang ring, *kalulut ing.

*II., jav., apańdë sajang, Adig. 26, 27; asajang, wwang pańdë dangdang.

III., tumbak sajang, z. onder saja.

ᑭᑭ I., een *schepertje* van bladen zooals die, waarin de tuwak wordt uitgeschept (vgl. gajung?) z. kélé, tjékél, boñdjor, gajung en tjanting.

II., ung sajung rabut kotomoh, mantra, Us. 1 a. b. v.

ᑭᑭ I., van den wind, B. U. 57.

II., sajongsarba, swajamprabhâ, W. en R. sas. Z. 6, R. bl., Z. 4, 27, in een bal. fragment in nieuwe versmaten (sinom) wordt zij tonjau alas genoemd en haar naam in sajong verkort.

ᑭᑭ I., Kam. 18 (z. sèng), *wildagen* tot een strijd, Ud. 143 b. (vgl. masjang in het jav. Wdh.), Wr. 11, 12 (bis); asjang, Br. Z. 50, 17 (angadjakin; *jav. ngawuh); asjang ing kami, B. Z. 23, 15 (ngaukin tityang); masjang, B. Z. 3, 35 (ugadjakin); asjang, Z. 33 a.; Wir. 65 m. (bis); Br. Z. 49, 3; R. 23 Z. 12, 8, bij 't voorstellen van een weddenschap, T. Z. 3, 32; masjang³, W. Z. 1, 12 (mangulapin, ngaukin); manyang³, R. 23 Z. 12, 17 (nunas²ang, i majong), sinyang, Br. Z. 50, 18 (kaadjakan), B. Z. 15, 8 (sinèngan, madjnan), *inuwuh; pinasjangakèn, Adig. 68 m.; vgl. onder âçraja.

II., mal., *dina; bintang sijang, *de morgenster* (jav. lintang rina, l. dongol, l. padjar en l. pandjër èsuk); angdé bintang sijang, tumbuh njané masih kangin, djani nanggal sasi karo, masannjané ngörém kauh, Lr.; sijang latrl, R. sas. Z. 1.

ᑭᑭ, kasijöngan, zekere blauwvederige (wit

aan den hals) roofvogeltje van de grootte v. de glatik.

ᑭᑭ z. sijung, R. 23 Z. 12, 7 (mëñtjo); Br. Z. 5, 16 (kokila, bajan), Lamb. Z. 18, 2 (b.); kadi djampur rūpanyâmis atulis, Sum. Z. 36, 4; *sang syung, T. Z. 5, 33 (i uwa-tja nara).

ᑭᑭ, *syung, *de beo vogel*, waarvan de tong de bewerking djëtèt moet ondergaan (sund. tjiung, mal. tjiung, bat. hiong en kijung, mad. kèjong, lamp. kijung, welke namen alle zijn scherp gefluit nabootsen, vgl. kèsijut, bat. pijul, mijul en ngijul, mal. sijul, suwir, *fluiten*); men bedekt de kooi, omdat deze vogel op 't zien v. bloed of een kjk zou sterven; iemand, die sèbèl is, hem te eten gevende, sterft hij; putih sijungan, *geele pooten en bek*, overigens wit v. e. hoen; bulu djalak, ook geele bek en pooten, maar overigens meer wit dan zwart (sijung, sas., bërtong?).

II., *dangstrâ, z. *sihung, *de snijlander* v. e. paard; vgl. onder tjaling en bungkër.

2°, badih; kasuna tlung sijung, Us. (vgl. onder djasu); bawang pingé rong djung ('t ngadj. bezigt sihong ook in die lateekenis, vgl. onder *sihung).

3°, nm. v. d. bhûta, die de ziele aanraadt, zich in de sèla matakëp te begeeren, Bs. bl. sijungan, zekere visch?, z. aanh. onder bëtök, onder de visschen; *djajakarana (?); muwah iswara wtoning rare bjakalanya, wnginya, 5, salèk, alungguh, mamalaju, sumrangsang matha, djadjakam, manak pisan,

akuru dènya nglarani, tibusi tumpèng, 1, iwaknya tutukon padjagalan, djadjatah tjalon, katupang, rumbah gilé, sasat (tasak?) méntah, gangan, daging sapanggilingan, gogodoh tumpi, sambat sang asdahan samaja, nggwaning atjaru ring saunggar, mwah kabèlaning indung badjangnya, grih agung, lambarang ajam, mwah tbusi dalam mangétan, sga sapnèk, iwaknya rumbah gilé, sambat bhûta dohakèn (?); muwah jan brahmâ wtoning r., bâjakalanya, wnginya, 3, salèk, angadég antèp, lumanggélanggé, manak pisan ja, masing dènya nglarani tibusi tumpèng, 1, iwaknya djadjatah tjawan rumbah g., gogodok t., sambat sang asdahan s., kabèlaning indung badjangnya, katupang agung, walung gègènding, muwah bhusana dalam mangidni, sga sapnèk, papanggang hajam wiring, sambat bhûta pangkah; muwah jan mahadèwa, w. n. r., b. nya, wnginya, 7, lèknya, 7, atjatjawèt, manak pisan, maputu pdjah, lèngèng dènyanglarani, tbusannya, skul patjuk kulak, iwaknya djadjatah tjalon, gogodoh t., sambat s. a. s., kabèlaning i b. nya, rëmpah waduk, djadjatah mémé, muwah tbusi dalam mangulon, sga sapnèk, i. nya djadjatah tjawan, rumbah g., gogodoh t., sambat bhûta bangawan, muwah jan wisnu w. i. r., b. nya, wnginya, 5, lèknya, 7, bhisa lungguh, lumampinlampin, rûmadjaputra, mapangan-tèn pdjah, jan tan parè' pamangan dènyanglarani, tibusanya, skul kinokoh, sambat s. a. s., k. ing indung b. nya, sawung irèng linambarang, sijuangan binèndèm, tbusi d. mangalor,

sga sapnèk, papanggang ajam irèng, sambat bhûta wiro; muwah jan ciwa, w. i. r., b. nya wnginya, 7, lèknya, 8, mamalaju, atjatjawèt, bèbègèr, bèbèlèn ping pat, aputu pdjah, mangèlu dènyanglarani, tbusi tumpèng, bang, iwaknya grih gatöl, papanggang a., gogodoh t., sambat s. a. s., kabèlaning i b. nya, grih agung, kapiting, katupang agung, sarwwakwèh, muwah tbusi lèbuh, sga sapnèk, iwaknya grih kapitèng (sic.), sambat kâla prawoni, u. wtoning wwang, bajakalanya, 7, lèk, bantèn, skul pañtjungan, sawung putih pinanggang wuwudu grih, sambël gèntjoh, gangan kulub ranti, tapé skul, i. i. badjang, babu djuru, among babu tanèndah, pupuki dukut lèpas, utangnya, 505; pa, w. i. wwang, bâjakalanya, lumampinlampin, halumûr (?), bantèn, skul pañtjungan, sarasi, hajam wiring pinanggang, sambël kamiri, gangan kulub lambajung, i. ing badjang, babu djènggi among babu pangguh, pupuki dukut lèpas, utangnya, 909; pwa, w. i. wwang, bajakalanya, bhisa ngutjap, mamalaju bantèn, skul pañtjungan, hajam putih kuning pinanggang, walung gègènding, katupang agung wuwudu grih, hisèn² paparé sambël djahó, lalab ranti, gangan turi kinulub, sambël wos kinamirèn, tan tinarasèn, i ing badjang, babu huladhalid, among babu hadadji (?), pupuki d. l. utangnya, 700; wa., w. i. w., bâjakalanya, wruh angutjap sapangon, papangantèn, bantèn, skul pañtjungan, skul aron² walung g., tjalon agung, gangan pépé hingasèm, sambël tjabé i. ing badjang, babu sugih, among

babu wiro, pupuki d. l., utangnya, 400; ka., w. l. w., bajakálanya djodjongkong, mama-laju, wruh ababasahan, bantén, skul pañ-tjungan, hajam borontok, garém asém tjèlèng, hantòlu, djangan kulub pépé, sambél sahang, i. i. badjang babu korokah, hamong babu kála prahoni, pupuki d. l., utangnya (afgescheurd en niet gepagineerd, volgende op War. bl. 73).

မိၵိၵါ, njjong, sas., ngěnjah njah; sě-sijong, ěmping (vgl. Smbw.); tasijong, *verbrand?*

မၵိၵါ, tulud?, Mw.; toen die goederen weggeworpen werden, wong pasar samja girang arěbuti silih surung ana sělèng gitik sělèng sunjungang (sic.) ana antuk mas salla wong lasém (die ze weggeworpen hadden) angling ing margi „baja wong gěgělang alapah (?) adjurag patigitik, ald.

ၵါဝါ, basějang, sas., *gescheiden van* (dagan), *kameraad* (batur), blas (bat. sirang, lamp. sijang); van man en vrouw tapasějang.

မာယဏ္ဍာဏါ, s., Aw. 48.

မၵိၵါ, benam. v. e. balé met 9 aděgan's.

မၵိၵါ, benam. v. e. balé met 7 aděgan's zonder singa.

မိယၵိၵါ, z. onder sija.

ၵါယဏ္ဍာဏါ (swajauggrāha); hana drěwja sinojanggraha, dèning para, amilih kramanya, ndau ubhaja ikang wwang manojanggraha, dé sang (hds., sing) madrěwja winěhakěn tēhěr, dāna, nga., Kam. b.

မိၵိၵါ, verb. v. singnja, *pilih, ook sina, z. vert. R. 8 Z. 4, 6.

မၵိၵါ, Bbg. (*çũnya), suũng; kaju su-nja, benaming v. e. gedeelte v. 't paleis, waar de vorstinnen zich ophouden.

မၵိၵါ, prājāpāmbēkan açwa sañtju ri la-kuuya, Sum. Z. 10, 7.

မၵိၵါ, s., W. Z. 25, 12 (těnjuh, děkděk, sakatibèn), H. Z. 33, 12; Br. Z. 30, 8; sañtjurina dēnya, Sut. Z. 1, 7 (ru-çakanga).

မၵိၵါ, s., z. onder djaruman.

မၵိၵါ, s., v. wapens, Sm. Z. 30, 11 (patmu), Krsn. Z. 9, 6; harsasañtjaja, B. Z. 69, 9 (tusta mapupul, dēměn kadaha-tan, papupulating ulanguné); puspa-sañtjaja, Anj. Z. 26, 1 (kěmbang apu-phul); sañtjajasari, eigenn. v. e. tuin (jav. s. sěkar, W. Kap. 196), Ar. Pr. 46, 45, taman sěksari, R. sas., Z. 7 (z. onder açoka), ook samuhasari en sěksari of sěksěkar, zooals in de Mal. (vgl. srěnggara wirāga), Ww. Z. 3, 163 en 169; bhūta sañtjajakusuma, de figuur v. e. bhūta samengesteld uit bloemen, zoodat b. v. kuduning malati de tanden voorstellen, de tong uit een simbar en de slag tanden uit een nom²ing bakung bestaan, Ww. Z. 3, 41 (vgl. onder satmata); landějan bhūta sañtjajasari, Z. 3, 61 (vgl. onder awé); anudji lalampahan bhūta sañtjajasari, Z. 3, 62; pasañtjajaning puspa; *pasamuhaning sěkar, L. Z. 32, 8; pasañtjaja; *pahěmhě-

man; *wanasantjaja*, Mal 300; *wrëttasantjaja*, titel v. e. gedicht, waarin de versmaten der kakawin's worden behandeld, de meeste exemplaren zeer onvolledig; *pasantjajaning wwang*, z. aanh. onder *dangastrā*.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, s., z. onder *mās*.

ᮊᮧ I, jav., *silih sañdja nrëpati*, pan amisau atëtëmu arsa pëkul'an, animpang sira tan apti, asring anginëp sira ojèng pasañdjan, Kid. Pam. 36; *masasañdjañu*, h. v. ma ù-ñjah'an; *kasañdjané*, *kasañdjané mëmunji*, seer vaak of telkens eten; *dong kasañdjané masambat*, men zegt het iemand *telkens dagelijks*.

II. (soré), *sandhja, avond, nacht; *ibi sañdja*, *gisteravond* of nacht; *sañdja*°, z. onder *nodja*; *njañdjañg*, tegen den avond.

2°, *lwir pëndah bhütanon tjaru lwir salabhānon sañdja*, elkaar doodende lieden v. een geslacht, Kid. Pam. Z. 3, 18, z. *sandé*.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, sas., de geheime kunst of wetenschap zijn vijanden schrik aan te jagen, *sëngkalis?*

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, *dagelijks* (of hier aan een praepositie *ka* of wel aan een passief moet gedacht worden, laten we daar); vgl. *nglëmëng*.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, s. (*sanyata*, ten strijde toegerust of *sadjjatá*, gereedheid); h. v. *sikëp*, W. Z. 24, 2 (*sikëp*, lamp. *sandata*); *krijgsknechten*, Was. Z. 29, 30.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, *amrëtasañdjiwa*, T. Z. 1, 57; z. *sañdjiwani*; *danasañdjiwa*, z. onder *larang*.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, s., *sang hjang amrëta sañdjiwani adjtning manghuripakën mati*, Adip.

53 (telkens); ook met *widjā* er vóór; vgl. onder *amrëta*, *daçabāju* en *wisalja*.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, s., eigenn. v. d. persoon, die 't *Bhīsmaparwa* aan *Dhrëtarāśira* verhaalt, aanh. onder *pariñāha*, Br. Z. 7, 6, Z. 8, 10; Adip. 92; z. ook onder *srëñdjaja* en *gāwalgañi*.

2°, aldus en niet *srëñdjaja*, z. ald. 2°.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, de eigentlijke spelling v. *sangdjaja*.

2°, eigenn., *hana sang sañdjunā ngaranira*, *kanyā sëdëng rahaju*, *arinira sang trisrah anak sang pata?*, *iku ta sang sañdjunā*, *ja ta pinakastri dé sanghjang Aditya*, *pinakanaknira ta sang wëwaswatamanu*, *sang madëg manu mangké*, *mwang sang jama*, *ndā tan jama narakapāla rasika*, *sangkari (ka) tan wwang sang sañdjunā tumarima ri panas sang hjang Aditya minggat ta sang sañdjunā winëkasakëñira ta tjhājāñira*, *tjhājā sang sañdjunā*, *sakari lara* (b.: *salahasa ta*); *sang hjang Aditya*, *ri lungha sang sañdjunā*, *pinët-nira ta sang sañdjunā*, *kapanggih ta sang sañdjunā ring uttarakuru lomring sumëru pinakastriñira sang sañdjunā muwah ndan kuda pinakarūpa sang hjang Aditya*, *pinakanaknira ta sang açwino*, Ag.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, z. *sadjnjita*.

ᮊᮧ ᮊᮧ ᮊᮧ, B. Z. 10, 3 (*pañtjuran*, *bulkan*), Sum. Z. 154, 6; Tj. A. b. 6 a.; Lamb. Z. 22, 1 (*lëngko*); *sëñdjang*°, *Auj. Z. 11, 1* (*lëugko*°; jav. *sëñdaug*).

𑄎𑄏𑄑, jav., vrn. = *tapih* (Bngk. ook *lantaran*), *tapih, Ar. Pr. 88 b.; v. *bamboe*, Djaj. (*klupakan*); *tanpasiñdjang*, B. Z. 68, 2 (*mirapih*); 2° de stukjes hout, in den vorm van een breede dubbele zwaluwstaart, tusschen de 2 *blëngkëh*'s onder de vogelkooi L. Z. 6, 2 (*tjalumpring*); *mundura ingoug siñdjang*, v. e. held, Mal. C. 11; *siñdjangan*, *singangan*?; *siñdjang*² *ikan pinantjaran* (l. *pinantjaran*) *awarîna kabujutani san-dinging pêkën*, Sut. Z. 91, 2.

𑄎𑄏𑄑, z. onder *sangjang*.

𑄎𑄏𑄑, Chin., *drie* Tjt., waar ook *sip*, tien, *tjap*, *spraak*?

𑄎𑄏𑄑, Chin. (*som*), zekere geneeskundige wortel, die, met *lëugkëng* gekookt, als versterkend middel ingenomen, en oude menschen een jeugdig voorkomen zoude geven (zeer duur).

𑄎𑄏𑄑, *çamabhadjana*, z. *nirmukta*.

𑄎𑄏𑄑 I., als laatste lid v. e. composit., Sut. Z. 104, 1 (vgl. onder *sadrëça*), Ar. Z. 44, 6; *sama lan*, *sakšât; *sama njak kâl nglawan bodjog*, 't is of ik tegen een aap vecht, aanh. onder *bintul*; *sumama*, T. Z. 8, 136 (*manandingin*); *sasaman*, v. *gelijken stand of kaste*, Wtb.; vgl. *papadan*?

II., in pl. v. *kšama* om de versm. en zelden in proza (vgl. onder *sâkšat*, *samatâ*, *sangçaja* II en de variant v. *kšamâ*; *soma* in *somadënta*, z. onder *dânta*), Sm. Z. 20, 2, *samatâ; *sama*², B. Z. 75, 10 (*santanding*); *awûka*, *tan tēmwang sama*, O, h. 1, 8 a.; *sumama*, T. Z. 1, 9, bis. (*ujamënin*

manandingin); *sumamëng*, Z. 1, 22 (*madën*, *pada ring*); *sanak samanën*, *kaka samanën* en *ari samanën*, aanb. onder *lëmbana*; *samakna, B. Z. 38, 8 (*ampura ugi*; vgl. *akšama*); *sâmpun tan ètjja pukulun agëng sinamakëna ipun wiraradjatur pangasipun*, bij 't aanbieden v. e. geschenk aan een vorst, R. L. Z. 2, 19.

𑄎𑄏𑄑, s., z. onder *tjaturupâja*, en aanh. onder *sampriti* en *dharma*; *anâma*, z. onder *wimânasika* en *wiwatjika*; *sinëwaka wruh mangulah sâmadâna*, Tjt. 220; *mangulah sâmadâna tan apilih djana*, v. e. vorst, 2. 79 (bis); *bisangëuaki buddhining parânâmadâna bala*, *lulut*, ald. 220; *sâmawëda*, s., R. 20 Z. 9, 6, waar deze als de voortreffelijkste *wëda* wordt voorgesteld, Adip. 43.

𑄎𑄏𑄑, s., naast *rangrë*, T. h. Z. 4, 99 (vgl. *çâlmali*); Wir. 47, 44 (bis); *çamiwrëksa*, 44 (ter); *kaja këmbanging sami* (de bloemen zijn namentl. rood), v. 't gelaat eens toornigen, Kid. Sund. Z. 1, 70; *hëman i sang mamukti dumadak ika tan ana guna, jowana rûpawân kula wiçâla tika pada hana, dënika tanpaçâstra tan atëdja wadana makutjëm*, *lwir sëkaring çami murub abang tanana wanginika*, Nts. Z. 2, 7 (Ind. Spr. 5795, *kingçuka*; vgl. ook Ind. Spr. 7359, alwaar v. d. *çâlmali* ongeveer 't zelfde gezegd wordt); vgl. R. L. Z. 8, 28 en aanh. onder *singsapa* en *sëpaug*.

𑄎𑄏𑄑, jav., h. v. *makëdjang* en *pada*, *kabëh; *puniki sami ring punika*, *sinamjan*

pramantriné, *sámantamantri, Br. Z. 30, 11 (vgl. patéh); samijan, h. v. onjangan, *kabèh; nora njaminin, *asamá²; twara nj., *tanpatanding; manjamèntin, *sumama; njamèntu, varianten nandingin, aanh. onder krèkèt en bandung; nora ada njaminin, *taman hana padanya; kèsamèn, pañdjak; tityang kèsamèn, wij sudra's; pèta kèsamèn, v. woorden, die men tot een kastegenoot mag gebruiken, in tegenst. v. p. mènak; stri sasamèn, *sughârapada, vgl. papadan.

𑄓𑄥𑄱, lees kâmi?, minnaar?, Sum. Z. 48, 6.

𑄓𑄥𑄱, ulu kuwu, çamé, wangça, kalagjan, enz., Pg. 2.

𑄓𑄥𑄱, z. onder samja.

𑄓𑄥𑄱 I., *ksamá, *kerkhof*, waar begraven en verbrand wordt, *Wtb. II, 47, pitrëwana, *çmaçâna, Kam. 21 b.; tukad sèma, eigenn. riviértje bij Sami réntèng

II., tusschen 2 tjarik's, schijnt eene verkorting v. smalih te zijn, Us. bal. telkens.

𑄓𑄥𑄱 I., *krullen* aan den rand, zooals die v. d. djogèd's en hangende op 't voorhoofd (sisinom); gemeenlijk worden de vrouwen hierover bespot, maar slechts in sommige gewesten is dit 't geval, z. atèn²; djawa sèmi, jav. djëwawut, dat, blijktens 't bat. djaba uré, een samenstelling is v. djawa en awut; de vrucht platter (afb. Rumph. V pl. 75 fig. 2); patra sèmi?, tallnga patra sèmi v. d. bhûta sañtjajak., Ww. Z. 3, 66 (b.: p. s.

ing karûna); *sumémi, door golvend bloed, Br. Z. 20, 25 (bëlus).

II., jav., *nwam, sinwam; asèmi kungnya, W. Z. 14, 1 (mèntik, mangèn tikang smaranya); balu madrëwé sèmi mwani, Pasw. 2 (bat. samé, mal. sèmaj?, vgl. iloc. sarmaj; z. onder karang en tjamput; sèsèmènan, v. e. siñdjang gringsing, Smw. Z. 16, 4; mangrèbah kajwing gaga smjan, War.

2°, *voorouders?*

𑄓𑄥𑄱, jav. sèmu sungkawa, T. Z. 1, 21 (mulat sèndu), Z. 4, 56 (masëbëng sungsut); amasang smu, z. onder smita; jan djati³ning ratu, dudu mangkèné tingkah, ramadëwa tosing kusuma nërur (tërur), iku djatining kusuma (sang rawana smuning jaksá), ala sèmuning raksasi (rawana djatining jaksi), mula sèmuning raksasa (blis sètan), R. sas. Z. 6; sèmu añdjing en s. asuq, in een verwijt, ald.; tamèng sèmu, aanh. onder çuddhakula en lëwu; ngèlènin tjang sèmu; tanpasèmu, *ongemanierd* zooals die niet voor een voorname op zijde gaat, aanh. onder hungkah; i tanpasèmu, verbloemd v. schaamdeelen; sèmwèrang, T. Z. 4, 35 (masawang djëngah); sinèmon guju, Mal. Z. 3, 72 (kakënjëmin), 101; buka twara ngèlah sèmu, manjèpsèp monmon tjatatan (de monmon in aanraking met den mond breugen is onbeschoft), aanh. onder dangang; asèmu guju, Mal. Z. 3, 75 (kënjëm), *mèsëm; asèmu smita, T. Z. 1, 21 (masëbëng itja, mas. kënjëm); asèmu kagjat, T. Z. 3, 106 (sada tongkëdjut): njèmuin

dèwèk, ngědalěmang awak; sěsěmon, *voorzending*, Mal. 126 b. (sas. sěsiming).

ᯂᯃᯪ, **rabut sima**, z. onder rabut.

ᯂᯃᯪ, s., *děça, *kuiā, Ar. Z. 29, 9; O.; sang hjang watu sima, O. T. N. I. 1878 Febr. 130; **sumima Imah**, ald.

2°, agaman dēsa, *locale bepalingen* v. 't dēsa-bestuur, de subak in 't hanegevecht; **makta sima**, ook v. dieren gezegd; **simālingga**, z. onder upatjtjhanna; **wwang asimā dharma**, aanh. onder kulina; vgl. onder upala; **pasiman**, *grondgebied* v. e. ander, Adig. 26 m., *gepreviligeerd grondgebied?*, want de boete op doodslag v. iemand is daar hooger, 59 m., 42 m.

ᯂᯃᯪ, **simusuta** (de jav. en de lithogr. tekst, **sinisuta**, Satyaki), Br. Z. 19, 21 (sang prabhu tjědi); **sang simusuta**, *nrēpa tjědi, Z. 19, 22.

ᯂᯃᯪ, sas., **bingung**, inguh; **sajan simo siq kasangsang**.

ᯂᯃᯪ, s., W. Z. 2, 5 (lumé), T. Z. 2, 50 (bis), *prihatin, Br. Z. 13, 13, vgl. onder *ipu; z. jav. Wdb., **asuma**, W. Z. 12, 11 (masěmu sěbět, masawaug sungsut, asamun), Z. 4, 10 (sěndu, sungsut), prihatin, (K.); **wulatuikāsuma habot** (de h alhier zeer verdacht), B. Z. 5, 5 (lijatujané dahating atjrěng, pělijatnjané rěngu kroda); **suma witjltra**, z. onder anggoda.

ᯂᯃᯪ (?), **brāhma**, wiśnu en çīwa; **çomaprapti**, drie trappen v. zaligheid, Ap. 34.

ᯂᯃᯪ, s., *de maan*, aanh. onder nala.

2°, z. aanh. onder āpomūrta en aśtabasu.

3°, de 2° dag v. d. saptawara, *Maandag*,

verk. ᯂᯃᯪ z. ᯂᯃᯪ, 2° op dezen dag mag men niet

vegen, drinkwater halen; **somagraha**, aanh.

onder śadasīti, O. b. 1020, sund. samagaha;

sutasoma, held v. e. Buddhistisch gedicht,

incarnatie v. Buddha, ook somasūnu, Sut.

Z. 138, 2 d, Z. 89, 2, Z. 114, 10 (de naam

te verklaren uit verwarring v. Buddha en

Budha, deze de planeet zijnde en een zoon v.

d. *Maan?*, men zoude dus Somasuta ver-

wachten; de persoon is ook bekend in de Ne-

palsche Buddhistische geschriften, z. Rājendra-

lālamitra's The sanscrit literature of Nepal, bl.

46 en 56; in de aldaar, bl. 491 opgegeven

wjāghrijātaka wordt 't zelfde verhaald als

in 't gedicht, namentlijk hoe Sutasoma zich

door een tijgerin liet verslinden, om 't jong te

redden dat de moeder uit honger wilde opeten);

de taal wekt nu en dan 't vermoeden, dat het

van zeer jonge aantekening is, blijkens grodha;

ook wordt ku er op zijn balineesch in behan-

deld en treft men er woorden in, die elders niet

voorkomen, iko en mati z. onder ati III?;

sang sutasoma, *çrīdjinamūrta (vgl. pu-

ruśādaçānta); 2°, zoon v. Draupadi bij

Bhīma (l. çrutasoma), Bh. bl. 46, Adip. 11

b. (alwaar sutasēna); **somaputra** of tjan-

drātmadja, Utt. 115; **soma manis**, Mal. 218

m.; **somaçrawa**, z. bij çrutaçrawā; **soma-**

datta, eigenn. vader v. Bhuriçrawa, Br. Z.

16, 1 en 8 (jav. somadēnta), B. Z. 87, 1

(vgl. aanh. onder kēçawa); **somadatangça**,

m. c. in pl. v. somadattangçu, Krsn. Z. 18, 2; somapâdaprásuta, aanh. onder hadâ; somapuri, aanh. onder sukhâ; somawati, nga., ujéng² an ngapit sillit v. e. paard, Tjr. 3.

4°, aanh. onder surabhi.

5°, hana ta gunung pirak ri sandingnya (v. d. dundubbi), agé'ng atah syupta ngaranya si soma ngaranya wanèh, ringkâna panghèthètannikang dèwatâmrèta wédinyan alapèn dé sang garuda ring âsana, Brh. 68; somadharmama, eigenn. v. e. bondgenot v. Râ-mabhârgawa, Rm. Z. 46,; 3; vgl. somaka.

ꦱꦸꦩꦶ of sumi, sbr. sahumi, padi-stop-pel of stroo op een akker, waarvan geoogst is; vaak gebruikt om de tèmboek's v. boven te bedekken om te verhoeden, dat de regen ze in stukken spoelt, *damjan (vgl. dami); in een bld. z. onder punja; marong sumi, *bluffen* om ontzag te baren; kangobin bau barong sumi, *verbluft worden*; ben. v. e. balang-soort, de eene putih brâu en de andere groen (z. onder undia); mèbulu somi, *strookleurig* v. eenden b. v.; gètah somi, h. v. brém; z. onder takû.

II. z. onder somja.

ꦱꦩꦠꦺꦃ, *matèb, *dik, weelderig* v. hoofdhaar (vgl. mabèlud), *dicht* v. bladen; *van vele* lontar-bladen, *dik*, vele bladzijden beslaande, v. e. lontar-boek, v. regen; *vele* v. vogels in een boom; samah kumarané, als 't kind vaak lacht; vgl. tèbèl; romanya (ha)lèp samah?, Wir. 12 reg. 3, 11 reg. 9.

ꦱꦱꦶꦩꦶꦂ, *samir, vgl. Rumph. Herb. I bl. 43; pajung samih, v. e. aaneengeregen gè-bang-blaren en niet zoo geheel 't lijf bedekkende als de p. sukup.

ꦱꦶꦗꦸꦩꦶꦩꦩꦶ, njémah, *schuins* niet naast elkaâr in een rei, in tegenst. van mèdèrèk, mènèngin butju, *schuins loopen* v. e. weg b. v. tusschen 2 windstreken, niet vlak Noordwaarts; ané njémah v. d. windstreken, ané di butju; manjémah, *sumirang, *anasa²r; njadyajang maujémah, *mahânasanar; njémahang, *schuins* in een doos *leggen* b. v. een lontar naar de punten toe.

ꦱꦶꦒꦸꦁ, inguh; tityang té kènjèl manulis, aërin basangé lajah, sangkan tityang dadi simuh, sing iwasin pada galang, dadi sèdih, kangèn tityang tèkèn awak, een afschrijver v. Sp.

ꦱꦸꦩꦶꦩꦩꦶ (waumah), jav. (sa en umah), (*ghâra, patni, rimbit, lamah, rabi, paramèçwari); sasomah, (*sakokila, sarimbit, sadjoho (sadjodo?), sarèmban, sakurèn), *echtgenoot*, man, zoowel als vrouw, *swâmi, *sènnèng (vgl. waumah); men zegt het van zich zelf, en kurènan jegens en v. e. ander (rabi, rái), *kakung; anak luh taèn ngèlah somah, *stri wus katjur-ñnèng paturon (z. swami); masomahan, Nw. 1 o., 2 m.; Ar. Z. 40, 3; somah², R. 7 Z. 4, 10 (marabi²), *sakuwu².

*2°, als telw.; Adig. 40.

3°, *met zijn vrouw* van mantri's b. v. (anders sapinatih en sagrèha), Ww. b.

telkens; *eri bhupati somah, met zijn gemalin*, Mal. 116; *sasomah*, z. onder pinatih; *sumomah*, R. 2 Z. 1, 7 (mamadik), 5 Z. 4, 3 (nglēmšsin); *anomah*, iemand *bevrijden*, *ten huwelijk vragen*, Adip. 75, 72 (panomah); *nyadjarnirang rawana jan panomaha*, R. 5 Z. 1, 5 (ja mangakonin, ika mawewèhin); *sirang asinomasomah*, hij die de liefdesverklaring aanhoorde, wien door haar (Çûrpakha) 't hof gemaakt werd, R. 3 Z. 1, 36 (dané sang kaarëpang, ida sang kalēmšsin); *sinomasomah*, R. 2 Z. 1, 6 (kaakonin); *somahëna* z. omahën; *njomahin*, een vrouw *gebruiken, bekennen* (vgl. onder lañtjub); *rakrjan mapatih masomahan*, Sut. Z. 5, 4 (saha pinatihnya); *mësomahan*, mëkatukan; *somah ilang*, sas. benaming v. d. asmarandana versm., Rng.; *panomah*, R. L. Z. 7, 135 (pamahugi); *rådjapanomah, geschenken* door een vorst bij huwelijksaanvraag. B. U. 9 (vgl. onder wèçma en mal., mal. v. Kutel sumahan, *bruidschat*); R. 16, Z. 3, 1 en 2; 2 Z. 1, 6 en 7; om 't rijm panomih, Kld. Sund. c. Z. 1, 3.

සාමිදා, z. onder panomah.

සාමදා, jav. (sumèh), somjah, *oriëndelijk* (sund. somèjah); aanh. onder patita; z. srëdah, *gromjoh.

සාමා, s., vert. v. ogha Sw., kabèh, vaak samuwa gespeld (mal. samuha en samuwa); *masamûha, *apupul*; Br. Z. 21, 1 (makabèhan, mapauaman); *parëng masamûha humung*, R. 21 Z. 1, 3 (sarëng ma-

pupul maswara); *samûha sari*, z. onder sañtjaja; *padmasamûha*, Bh. 79 (vert. v. padmini); *samûhaning bala*, R. 12 Z. 2, 44 en 45 (sakatahin, papupulan, papupuling); *kasamuhan wirangira*, z. aanh. onder pukët; *samwan, *hë'man*; *pasamahan*, Br. Z. 21, 6 (kakwèhan, kakumpulan), piñda, *sabhà, aanh. onder rådjalila *pasamuhaning damar*, Br. Z. 21, 6 (pakumpulanikang dipa); *pasamuhaning kilap *gëlap ahë'm*.

2°, met de uitspr. samuwa, Gj. en Tab. paüm; *pasamwan*, v. e. badplaats hun aller toebehoorende?, aanh. onder grah.

සාමාදා, z. onder gadjah; *sinamohakakën*, aan al de mantri's *word bekend gemaakt* door den patih, Tjt. 79; *ratjamaning pamrëman awanan gunan danta sinamohamas adi tinrapan ratna*, Ww. b. Z. 3, 129.

සාමාධා, s., *samâdhi, W. Z. 35, 7 (samadi, samjadnjana), Br. Z. 25, 5, vgl. onder widana; *sahawidhi samâhita*, W. Z. 29, 6 (saha babantën inastawa, saopakara sami aju).

සාමාලු, z. onder sumalulung.

සාමාල, ar. سامل, Dm., vgl. සා

සාමාල, ledig, *verlaten, naar van een plaats 't tegenovergest. van rëna* (vgl. sintru), *tis tis van glans (z. onder ruksa); v. e. wonde Br. Z. 15, 15 (waas, mapuh); Z. 4, 8; *asamun*, van een huis waar een doode, R. 2 Z. 1, 25 (sumëng, sëpi), *ongekleed?*, Br. Z. 21, 11 (kasëpën), *asuma; v. iets nuchter

blijven?, Sm. Z. 21, 60 (mung mung); *masamun*, Lamb. Z. 16, 2 (sunut); *rukса waja-wanya samun*, T. Z. 3, 60; *wwang asamun, struikroovers?*, B. Z. 7, 87 (vgl. mal.); *anamun, B. Z. 39, 32 (sěpi), *ongekloed?*, aanh. onder *wjat*, W. Z. 2, 9 (mangusut, anglusé), Mal. 149, 148; *anamun awal kala*, van iemand, die 't kluzenaarsleven heeft vaarwel gezegd, Sm. Z. 25, 2; *anamuni parasnya ring pillis*, B. Z. 3, 39 (ninggaratēn² ring alis, saru paparanjané ring papilisan); *panamun*, W. Z. 20 b., 25 m.; *pun panamun kung*, vgl. onder *wudjil*, Mal. 56, 59 o., 34.

?, eigenn. v. krijgsoverste onder Rawana; *sang samun wus paratra* (b.: sang maksa wus apdjah), R. sas. Z. 11.

မၤကၢၤ, sas. tjaratan; vgl. tjèrètan.

II., holl. *cement*, hoewel de Bal. geen mortel of cement bezigt bij 't metselen, is hier zekere Pan Surubung die cement verkoopt.

ကၢၤ, s., z. onder jama.

မၤကၢၤ, Br. Z. 48, 13 (sapunika, vgl. samantēn), T. Z. 3, 42, *vroegeer*, Tjt. 42, 259 (jav. dèk sēmānā); *samana ta, alsdan*, K. 2 o., 6 b.; z. samantēn en vgl. onder tēmbi.

မၤကၢၤ, s., z. onder pañtjabāju.

မၤကၢၤ, jav., *asamēni*, aanh. onder *sali-mur* vgl. onder *tambrapèta*; *sinamēni*, T. Z. 1, 5 (dinuluran, sinarēngan); *winanyā mamani karōngwa sinamēni ring gita marām*, Hariç. Z. 8, 3, Hs. Z. 12, 13; *lir udan sinamēni*, v. aanrukkende krijgers, R. sas., Z.

11 bis; *apa pwa kaharēpta*, anghing *kaharēpinghulun (kang) tan kēnèng lēwas*, *kang tan kēnèng bosēn*, *kang tan kēnèng bot*, *wruh pwa bh. brahmā kaharēp(ta) sang winajaka* (bh. gaṇa), *jata inastwanan dé bh. br.*, *amungarana (kang) sarwwakusuma sarwapadma, ngisēpa (aunging sapa a)mungarana, salwiring awangi*, (amarik) *mṛēbuk minging sumar*, *amungarana dhūpa uttama, uttamaning dhūpa ngaranya*, *minjak tjéré, kalēmbak, tjandana, kaju laka, èrgulo, rasamala (arsamala), tjāndu, alikuré tan lèn a(a bis pa)mungarana(ngisēpa) jan tan bh. gaṇa, mangkana panugraha bh. br.*, *ring bh. g.*, *ja tāmin-tuhu sang winajaka karēpnya(ta)*, *sumahur pwa (sira) bh. indra (manugrha ring bh. g.) lah kita pangastananing maluput(lut)*, *kinatwangan kinabhaktyan*, *mungguh pwa kitèng upala, rinēka (ingarddhana) pwa (pa)çariranta*, *hi(nē)nahakēn pwa kita hulun*, (ing) *dēça kinabujutan*, *akwèh masosot mapunagi ri kita*, *ja ta katōkan sinādhjanya, jan(iug) pūdjaning dēça*, *akwèh amūdja ri kita*, *ja ta pinakapangastanani kinabhaktyan pwa kita*, *mungguh pwa kita ring taru*, (astika djaja) *winilēt ing prih, ingidēpa çariranta*, *ja ta kita hanēngkana pinakapangastanani kinatwangan kinèringan*, *mungguh pwa kita ring kañtjana salaka, rinēka çariranta*, *ginagaduhning pulakōta*, *ingatyan ing asēwaka ja ta pinakapangastananing kinawujungan*, *dèning pasēwakanya (nika)*, *jan polih pwa kang wwang (kawasa) ring sarwwadatu, mangupajé çaraña, jan mungguh*

pwa kita ring pupulutan putih, ingĕnahakĕn (han)ing kama(nga)ndih, ja kita hanĕngkana, jan hana kulanĕjĕng putih, ja kita hanĕngkana, pinĕt pwa ja, (jĕn hana ulĕr lulut amĕgat hawan, ja tika hanĕngkana bh. ga-ĕna, jan hana bulon masaki tumpĕk kaliwwan, jan hanĕngkana bh. g., jan aliman siding (?) gwaning apunagi, ja ta kita hanĕngkana bh. g., pinĕt pwa ja) hidĕpnya, lan mĕtanya, jan hana ratu puruĕa njakrawarti, ingidĕping ratu kabĕh, ja (ija) kita hanĕngkana bh. g., pinĕt pwa kuku rambat (but)nya tatkĕlaning (pa)totojanya, jan hana dangka kabujutan dharmma kunang, siwi (di)nggwaning apunagi a(sa)kwĕh mangabhakti, ja(ta) kita hanĕngkana, pinĕt pwa kinĕrik sakuku hirĕng jan artĕjanya, nĕgasarinya pinĕt pitung sĕkar, kang lumung (mulu) miĕnduhur, gnĕp pwa ja pa(o)lĕh pitung kabujutan, rinok pwa ja kabĕh, huahi kasturi ĕrgulo rasamala, ingidĕp ĕarirania tatkĕla wĕngi anggara kasih tjinaron pwa kita tĕbu sapikul, (go)godo(h) sapikul, (lumpi sapikul), gĕdang sinamĕni sangkĕp, tan sinamĕni sa(ja)tangkĕp, sarwwawowohan pwa ja, durĕn manggis langsĕb nangka, pupulajan gumiringsing, wus pwa ja pĕpĕk kabĕh, malĕkas pwa ja tanpa (mangan tanpa) turu, ja ta ingidĕp kita jan ing wĕngi madhja rĕtri, pinipis rinĕka pwa (ja) dĕning mĕnuĕa, awakta ja ta pangastananing kinulutan, sing djinaluh pwa jĕwĕh jadyapi tĕkan ing mangkĕ, tinuĕ dĕning mĕnuĕa jan ahjuu, mangkana (na pa)nugraha bh. indra,

jan dĕwata kabĕh, Krws. 42: munyasantun kang taluktak anamĕni pasahurani kung kang ing parang, L. Z. 3, 7 (sinarĕngan ri unining).

ꦠꦶꦮꦶꦤ꧀ꦠꦶꦮ, kutak (?) samĕnda, R. m. Z. 27 (R. K. b., putut sumanda; a. p. tju-maĕnda).

ꦠꦶꦮꦶꦤ꧀ꦠꦶꦮ I., z. onder sumanasa I en aanh. onder urawan.

II., zelden in pl. v. sumanasa II.

ꦠꦶꦮꦶꦤ꧀ꦠꦶꦮ, s., samantapaĕnjaka, z. onder paĕnjaka; samautabhadra, z. onder buddha.

ꦠꦶꦮꦶꦤ꧀ꦠꦶꦮ, s., naburig (Taunay vert. v. d. Kathĕsarits. I bl. 27, a feudatory or dependant prince), R. Inl. 15, Adip. 52 o., vgl. aanh. onder *ulih; sĕmantapratissĕmĕnta, B. Z. 110. 8; Br. Z. 40, 2; ikang sawah, sumur talaga, kubwan, pomahan, laksĕnanauikang simĕ watĕs, pawarahning sĕmanta, jan tinakwanan dĕ sang prabhĕ kapagĕhakĕna ja, prasiddhanya tuhu watĕs „ikang sĕmanta tĕpisiring kabĕh adwa ta dĕnyawarah, irikang watĕs tjinarita, pangawruha jan adwa kadi ngĕni konĕn asapata ja, wikara ta ja jogja dandan ikang tĕpisiring kabĕh dĕ sang prabhĕ, madhyama sahasa dandanya, mĕ, ĕu, 1, mĕ, 9, 1000, ri sĕmanta* (Manu VIII 262 en 263).

ꦠꦶꦮꦶꦤ꧀ꦠꦶꦮ, s., rĕjadĕgning waiwaswatamanu. hana sira bhagawan bjĕsa ngaranira, anak dĕ bhagawan parĕĕara, labdhadjuĕnatapa sira, ĕri krĕĕna dwaipĕjana sangga (l.: saĕdĕnja) nira wanĕh, samanĕh bhĕĕara wiĕĕu katjaritanira, sira ta kinon dĕ bhĕĕara brahmĕ, umabhĕsa sang hjang wĕda, ring waiwaswa-

tamau, hana çisyanira patang widji ri sang hjang wèda, apan suta(sûta?) djâting hulun, kunang bhagawân djalmi, ksamado, sadjinirattama (sâ mawèda adjinirattama?), bhagawân pêlawa (paila?), rëgwèda mukhjaning adjinirattama, bhagawân waisampâjana, jadjurwèda adjinirattama, bhagawân sumantu, atharwawèda adjinirattama, kunang nghulun, (Lomaharšana spreek), itihâsapurâna kinon adjinën ring hulun, tunggal rakwa kramanira sang hjang jadjurwèda, tumurunira saké râma rahadyan sanghuluu, bh. bjâsa, kunang bh. waisampâjana sira ta marpat ikang hotra wkasan, ikang tjaturhotra, ja ta nimittankang sarwadnja kabèh, Brh. 102 (in b. deze bedorven plaats niet te vinden), Tjt. 72, hana atmadjanira sang hjang tjaturmuka, kanya ngaran sang maurdati, tinari-makën ring bhagawân ditapraña, masuta tjatur gananya pada kakung, ngaran sang sumantu, wêsampajana, djêmili, pêlawa, pada maguru ring bhagawân bjasa; djêmili in pl. v. djaimini, aanh. onder saraswân; z. pêlawa.

සමනි, krama-vorm v. samana, *ngûni, *ing dangu, *pralagi; né samantën, nguni, (Bjw. sëmöntën, h. v. sëmânâ of sëmona; sëmëntën, h. v. sëméné; vgl. jav. samantën); nilh samantën, *satuwuk.

2°, krama-vorm v. sëmali. Bh. 14.

සීමනි, s., wong wadon, z. onder stri.

සමන්තපාසානි, I., s., samantarângis, R. 7 Z. 8, 53 (tanpëgat); apan karöngë sakèng

niti jan gumawé dharmma hajwa sinamantara lëkasakëna dën aglis, T. b.; Z. 1, 29, 47; Z. 3, 19; 45, 7, 12; sinamantarëng kalë(la)-ngëning pajonidhi, Wrs. 104; sinamantarakakën, Tjt. 215, bis; indrabrata, dën pariksa ring kawula, adja idëp aturing tanpalawan, kawruhana kang arëp lawan kang tan arëp, jën hana doësaning kawula, pariksanën, samantarakna ring para çëwaka, jën kasamaptan ing para mantri, tulusakna gën kasawalan dëning wadwa, sapuran, jën paksanën rusak atining wadwa, Tjt. 10, aanh. onder *hëlëm (vgl. samantadji); malakwa sinamantarëng ramanira, R. m. (R. K., saha nuhun apuntën ing r.).

II., eigenn. v. e. vrouwelijke bochel, die Krësna en Baladëwa koekjes aanbod en haren bochel door hen kwijt raakte, Tjt. 39 b., waar zij een kawula sësënda, genoemd wordt (in de Wisnuparana is zij een bereidster van zalf en heet kubdjâ); rabut samantara, z. onder rabut.

සමන්ත, samantara, Ar. Z. 21, 7, trikang samantadji, Bh. 49 (vert. v. ètasmin, antaré); z. antadji.

සුමනි, Widura, Br. Z. 3, 6 enz., R. 2 Z. 1, 14, *sangapatih; sumantri djajëndra, mapatih Dj., Sut. Z. 119, 7; iman sumantri, z. onder iman.

සුමනි, eigenn. v. e. koetsier v. Râma, Utt. 71.

2°, v. Daçaratha.

සුමනි, eigenn. v. e. widhyâdari, Tjt. 73.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲, z. onder samwan.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲 I, s. (in pl. v. sumanasah, meerv. v. sumanas, vgl. onder puhyaman-ta), warsiki, Anj. Z. 4, 1 (jav. *sumarsana, mal. *سمندرس*, b. v. *برستنغ بوغ سمندرس ويلس*, Sëdj. Mal. ed. Dul. 216), R. L. Z. 25, 87; B. Z. 29, 1 (warsika); Sum. Z. 165, 2, 4; utpattinikang puspa sumanasa, in pl. v. makaradh wadja, Ww. b. Z. 1, 154; sampun adjro slaning ati awasana dadyagring kaja sumanasa asung sasaring lampah, ald. b. Z. 1, 137; sumanasa willis, z. mangli; sang prabhu ring gëgëlang lwir sumanasa willis munggwing têngahing pasir pangidëping wang ëndi ta mangkja sira në'mu mangkana idëpmami, idëpingsun ring sira lwir tjabol apaksa mandung akasa pira an-tukmu amada, tot den vijand en lofsprekende van den vorst, dien hij komt helpen, Mw. (vgl. onder kasëgsëgan).

II., s. (meervoud v. sumanas), toen de zon en de maan aan Wrëhaspati meëdeelden, dat 't eiland Java niet vast stond, ja ta pi(na)humakën dé sang watëk sumanasa, pada turun sipta, kang jogja makatindih ing nûsa djawa, Krws.; sumanarsa (sic.) naast gori, bhatari umâ, Kr., aanh. onder dja-hinang.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, naam van een kakawin, waarin de heldin door een sumanasa sterft, een gedeelte van de Raghawangça komt er meë overeen, Z. 7, 25; Mal. 104; de kidung van dien naam wijkt in beloop hier en daar er

zeer van af, zoowel wat de eigennamen als de volgorde v. 't verhaal betreft, z. onder trëna-windu en këçika; in de kakawin staat de geschiedenis v. Hariñi voorop en wordt achteraan verkort verhaald, terwijl de kidung haar slechts achteraan noemt.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲, z. onder sëngënp.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲, s., Swg. 53.

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲 (?), naam, door 't schaap, dat den leeuw overbluften, aan den boom gegeven, waarvan de wortels tot in de onderwereld reiken en die door de 3 goden, Brahma Wişnu en Içwara, niet kon uitgetrokken worden, T. b. Z. 4, 292 (Ktj. bl. 71, sang parutjul anumbuk gëdang mati kang wus bosok dëbokipun, angglasah tiug-sulajah, ngiwud² sira sang wëdus parutjul, sarjja sru dënira ngutjap, ëh gëmboug dëlëngën iki, waarop de tijger wegloopt, vgl. uitg. v. D. Z. 8; z. onder lindës en tugu, terwijl 't proza, Kam. 61, djahni ngaraniki turus agëng ring bhûwana tutug tëkëng akâça, sang hjang tripurusa dumahuta ja tan këna en T. a. op deze plaats slechts tadjar heeft).

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲, s., Adig. 37, in een O. (alwaar samanya, aanh. onder Adya), na grama en ksatrija, dus çûdra, in tegenst. v. lawu (z. ald.), Mal.; wwang sãmânya, de gemeene man, Adig. 46, 51 (sãmânyadjati, van gemeene geboorte), 56, 57, 93; O. II (bis); Wir. 10, 17, 29; sãmânyadjana, aauh. onder *kirimman, aanh. onder pingkër en swikâra;

wwang sāmānya, prēthagdjana; bhudjangga sāmānya, in tegenst. v. bh. hadji, Pg. (pandita tani); naga sāmānya, *gewone draken* in tegenst. v. taksaka, Adip. 2, pārasamya, O. II 11 a. en b.; vgl. Bh. 53 b.; Wt. 33 b.; jadyapin sāmānyadjanma pangadēganya, Wir. 33 b. (vert. v. prākṛēto'pi; vgl. sund. samanēja); sāmānyopāja, W. Z. 22, 7 (sarupaning upaja, sami upajané, sami ikang pangraōs); vgl. onder doropon; tan samanya wong iki, zeiden de poortwachters toen zij 't gunstig uiterlijk v. Jusup's broeders zagen, Jsp., Z. 15, 85.

𑄎𑄓𑄗𑄓, s., eigenn. Adip. 111 (alwaar srēmi).

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄗𑄓, s., papupul, tut 1; *copulatie* v. geliefden; samurtjtjaja gevonden; de fout laat zich verklaren uit de gewoonte de surang vóór de 2 medeklinkers weg te laten, zoodat men dacht dat er een sluitende r ongeschreven was; vgl. jav. dursasana uit duççasana en z. kukkuta en sadjdjana); suka rakwa paratrahā jèn tan katēkana samurtjajèng paturon, zoo verliefd was hij, Ar. Pr. Z. 18, 43 en 52.

𑄎𑄓𑄗𑄓, *B. Z. 15, 3, Z. 36, 6 (saru), Z. 84, 20, Sum. Z. 4, 8 (matra); sāmāra (m. c.), niet te onderscheiden v. dag en nacht in den hemel, W. Z. 13, 9 (saru); samar², *tuna², *njamut²; mandēg kasamaran, aanh. onder bhaja.

2°, v. e. aanklacht, *duister*, moeielijk te verstaan v. slecht schrift b. v. (vgl. jav. en mal.); anamar, *gelijken op*, B. Z. 39, 22 (masawang),

Z. 3, 17 (njaruang); mahānamar, Z. 23, 5 (idēpé njaru); kadi pupur lutur anamari gandhaning gēlung, Z. 6, 7 (asawang p. as. ngiribi wangining patah, lwir wida klēsne ngasorang w. pusung, lwir spukan mandaga ika as. mwah ambēnya kawangining patah).

𑄎𑄓𑄗𑄓, verb. v. samar (vgl. sawēr); njamērin, *doen zich vergissen* v. gelijkklidende woorden, zoodat hij een deel uit den tekst bij 't afschrijven overslaat; vgl. sawēr.

𑄎𑄓𑄗𑄓, wali djēnar, *kadjang song; sloop v. e. kussen, T. Z. 3, 3 (vgl. jav. en mal. tag. samil, om de lading te bedekken, mak. en bug. samèrèq, vgl. samih), Ar. Pr. 55 b.; 33 m., versl. Bal. 54, *gordijn* (z. onder awaraña); samir tumbak, kēmbaōn of bēbèrok; samir pandjēng, singēl; sēsamir, vrn. = oñtjèr; anamir, aanh. onder sajab; sinamiran, B. Z. 57, 3 (ingēmbusan; z. karang).

𑄎𑄓𑄗𑄓, sas., batun kēsambi, waaruit op Lombok olie vervaardigd wordt.

𑄎𑄓𑄗𑄓, jav., eigenn. v. e. kluchtigen, de Pāndawa's volgenden bediende en naderhand ook v. Pañdji (P. x. 24, dezelfde als Prasanta; z. twalèn, krētala, najantaka en onder pungung en dyah); voorgesteld als zwart, scheelziend en een paar tanden missend; sang nata mangké alinggih, djadjar lan tahil djowarsah, kaja sēmar lawan pañdji, sang nata langkung susu(ug)guh, maring ipèn liwat asih, tan pōgat ingupasuba, sinēnggih ipèn sadjati, sang dyah anēng urinira, kalangkung suka

nrépati „pawongan atap ing ajun, samja sira abiblsik, sang prabu lamun sun wangwang, tulja sēmar lawan pañdji „langkung bagusé djowarsah, pantès lakiné twan dèwi, Dj's gemalin, haren man terugvindende, had den vorst, die haar voor zich begeerde, wijs gemaakt, dat Dj. haar broeder was; vgl. vooral o. kalang; ratu sēmar, Srt., Pañdji; njēmar, als Smar figurēren, B. U.; njmarin, pipirusa, R. 23 Z. 12, 12.

𑄎𑄏𑄎 I., z. onder sēmèr, *andhu, *kūpa, udapāna prahi, vert. v. nipāna, tut. 4 a. (z. wuta), aanh. onder sukrēta en talaga, in een spreekw. z. onder pètjèng; unggwan ing sumur, War. b. 4; jan hana tjaksu, marakilala salwiraning kilahā, tan pangdunung sumurna, ring pahmān djuga dunungēnya wēhanamangana saja çaça (jathā?) hti, tanpanghajamana, tan çrang sisikēn, kunang jan pangilwakēn sang hjang ādijnjā hadji, irikā jan panghajamana pisan, tanpalakwana pamukādijnjā, O. b. IV 5 a.; ring wong tanpanakanak, angosada ring paradēça, mati ring parané, drēwéné alapēn dé sang prabhu, drēwé kalēbu ring sumur, arané, jèn sang pañdita mati tanpanakanak sadrēwēnira tan alapēn ika dé sang amawa bhūmi, apan dēwa drēwja ikā, Wtb. art. 202 en 203 (z. onder bandung); langit kalawan sumur, v. e. schoon en een mismaakt man, aanh. onder çrēnggāra; mētulak sumur, in verschillende richtingen v. den gang v. lieden, waarvan de een hier, de ander daar gaat, v. sawah-bewerkers, terwijl de een oogst, plant

de ander; djugdjug sumur, v. iemand, die ergens zich begeeft om achter iets te komen, Ww. Z. 1, 30; pasumuran, R. 24 Z. 26, 1 (né madalēman, sēmèr).

II., sas., vrn. = irung?; solana ngiduk (b.: sampin sampiq siruk) sumur (b.: irung) malik².

𑄎𑄏𑄎𑄏, een put, (sas. en jav. sumur; de aanwezigheid v. 2 è 's in plaats v. 2 u 's, ook in sēmbé, bēbèt, tēmpèk, bètèl).

𑄎𑄏𑄎𑄏, s., Br. Z. 1, 1 (paparangan, pajudan, *jav. ook asmara), z. samarāngga; samaramatta, eigenn. v. e. among v. d. zoonen v. Rāwana, R. 22 Z. 3, 2 (jav. samaramēnta; R. m. noemt Munabaka en Saramati, in pl. v. den laatsten naam heeft R. K., sajamēta); z. mantaka.

𑄎𑄏𑄎𑄏, s., wind, R. 20, Z. 2, 10 (pawana); T. Z. 5, 88; z. samirana.

𑄎𑄏𑄎𑄏, s., çri smarāngindarāt, Sm. Z. 39, 7 (sang prabhu kamēçwara), amudja smara, Mal. b. 33 o., 35 b.; smaradagda, s. (smaradagdhā), çiwa: smaradagdhaputra, Sut. Z. 51, 2 (hjang rudratmadja); smarapatni, *ratih; smarakarjja, T. Z. 1, 10 (tingkahing atjumbana, mabuñtjing), njolong smara, z. onder tjolong; smarabhawana, B. Z. 3, 17 (smarālaja); Sut. Z. 1, 6 (ananggapada); smarasara, *kamabāna; smaribhawana, z. onder saputra; smaratantra, *smaragama, aanh. onder madana en vgl. kāmatantra; smarakētu, z. onder djaruman; smararipu, Çiwa, Sm. Z. 28, 15; smaracatu, Brhm. Z.

11, 1; *smaradagdhâ*, s. (*smara-verbrander*); *smaradagdhaputra*, Sut. Z. 31, 2 (*hjang sudratmadja*); *smaranâtha* of *asmara nâtha*, eigenn. v. d. huispriester v. Hajam wuruk, Kid. Sund., aanh. onder *ajatular*; *smarawidjaja*, bijn. v. Hajam wuruk, aanh. onder wuruk; *dang hjang smaranâtha*, Krtb. 161 o., *smara ratih*, z. onder *labudarma*; *smaradjuti*, eene benaming v. d. versmaat *asmarandana*, Amd. b.; *smarawidjaja*, jongere broeder v. *Anilawati*; *smaraduhita*, jongere zuster v. *Ratnaduhita*; *smaradahana*, nm. v. e. *kawi*-gedicht, de verbranding v. *Kâma*, die bij *Çiwa* de wellust had opgewekt, waarvan *Gaṇèça* 't uitwerksel was, bezingende; het is hier en daar nog al schouw (vgl. onder *nilarudraka*, waaruit blijkt, dat v. d. Ind. opvatting afgeweken is); 2° *liefdevuur*; *dyah kônèng smaradahana*, v. e. verliefde prinses Spt. Z. 2, 31, waar het levens de aankondiging is v. den volgenden zang in *asmarandana*; *smarakanâdi*, eigenn. v. e. rijk, Spt.; *smaradjaja*, *Kalungkung* (door aan *kung* te denken?), aanh. onder *batjin*; *smarawèdana*, held en titel v. e. *kidung*; het was een prins v. *Koripan*, die, als aap geboren, aan 't hof komt v. d. vorst v. *Pandan salas* en aldaar de gedaante v. e. mensch verkreeg; de *kladyan gusti's* halen uit dit gedicht de namen hunder kinderen; 11 toortsjes worden tegelijk aangestoken, vervolgens gescheiden en ieder op een stukje *lontar*, waarop een naam, gestoken; die naam wordt genomen, die onder het 't laatst uitgegane toortsje zich bevindt; *durung sasma-*

rèng tilam, Ww. Z. 1, 23 (b.: *dèrèng sarasèng*, in pl. v. *saharasing*, zoodat *sâras* had moeten gespeld worden, *tilam*); *kôna sasmaran, *këna kâmaçara; *sasmara*, *krîda sarimang, *turida; *mamukti sanggama*, *sasmaran*, *den bijslaap uitoefenen*; *maduwé manah kasmaran*, v. e. prins, die puber geworden is.

2°, h. v. *pëdjuh* (vgl. *kâma*); *ri sdèng sira mahjun apulang sih ring sang dyah, hajwa patipurug pillhana margi (?) dina ika wnanng tan manang (wënanng?)*, *Iwirnya, pûrûnâma, tllôm, parwwani, a., ka., bu., ka., bu., wa., çâ., ka., ingkël wong, tan jogja ambahin açanggamé ring istrinya, hala dahat, ljan sakèrika wnanng „malih kramaning sang wiku asanggamé stri, hana linging sastra anggulangprajaçia, nga., tingkahing apula tirtha kamañdalû ring sang dyah, angapa tingkahnya, wahu mtu ikang hati, dilapën smara lawau ratih, ikang dyah wus mangkanâ, halapën pajodhara ring têngên, tûr tanginin irèsia, nga., susu têngên, i bakulana ring kiwa, wus mangkana, harasôn pipining istrinya, ui sundari putih araning pipi, i matjlatu araning hirung kalané kaharas, idöpang hatöp karané sumungsang, lawané ngadég, sambilang mangaras, idöp sambilang ngundang ni sundari putih, duhur karané sumungsang, irika dèçanikang pipi, gumipatah, nga., iti warah pangundang, njal ma (?) sundari putih mné kwamsyahati ring tèmpan, wus mangkana, hidöp ikang baju maluëb saksana, barèngin bungkal*

www.libtool.com.cn

dwarannjané, né ri bumi mamnang, iti warah idép klès kañjing ikang dwara „dahah kun muni lan gati, mastu hwastu midah lurah tahusya bumi mamnang, asbawama „manih dalém ing dwara, hana lamas kuning, kuta djari wsi, nga., ika manih hampirakna, pandéng kna tinampa, njat banjunya ikang pudjanya pting, 2, tirtha, tirtha kamañdalū, spi, 2, halah maharum kna ja, wus mangkana, harasén tirtha ring tangan jan nora harum anggèn paran astra iki w nang buñjalé(n) ring apwi, samangkana tingkah ring sa(ng) wiku anggula prajastra, amrödi-akèn putra sakti, fr. bpl. 32.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, z. onder saré.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, eigenn., R. 20 Z. 9, 7, W. 20, 4 (Mèru, Kèlasa); aanh. onder sàksi.

2°, titel v. e. Mahom. gedicht, dat niet veel om 't lijf heeft, maar toch door vele heidens opgedreund wordt; dukuh smèru, de nm., die Rāwāna droeg, toen hij in de gedaante eens kluizenaars Sita kwam ontvoeren, bal. fr.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, s., tutur, Br. Z. 23, 13; Z. 22, 8; vgl. onder çiswa.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, nganggo samarana of sambarana, *gepast gekleed zijn*, niet te mooi en niet slecht; dalang samarana, op Bali bekend als zeer bedreven; zou ook de held zijn v. e. gedicht (vgl. 't begin v. d. mal. Tjèkèl w. p.), z. ook aanh. onder tinggèn.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, s., angin; bhra samirana, een naam v. bhātara Baju, Nw., waar Djagadnātha hem si samirana noemt; samirana putra, * maruti.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, jav. (asmarandana), nm. v. e. nieuwere versm., Tjat. Z. 8, is hierin opgesteld, maar 't derde rijm heeft daar vaak u, z. onder sulaksana.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, nm. v. e. muziekwijze, Ww. Z. 1, 30; angidung smarantaka, Mal. b. 122.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ of sambiréntèng, eigenn. v. e. dèsa ten O. v. Panuktukān.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, s., *lie/devuur*, *kāmabāna (*jav. sèmaranala en asmaranala, jav. W. 30, Tjnt. 42 en 45).

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, z. samutjtjaja.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, titel v. Sipat iman als vorst, Spt. Z. 4, 115.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, s. (smarākhja?); sangçara-kšaja sangçajaluru lumé dèning smarākjā-panas, v. e. verliefde met een bloem vergeleken, Sum. Z. 94, 3.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, s., aanh. onder sarwaga.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, s., R. 1 Z. 1, 25 (wibhuh); lwiĥ ikang w Wang mangawaçakèñ krodha, sakèng kinawaçakèning krodha, mon pakalwiĥ djagānugrahana (?) wirjādi tuwi, mangkana ikang klan lwiĥ ikā sakèng tan kōlan, jadyapin mangkana kalwihnya, mangkana tang mānušadjanma, lwiĥ djugèkā sakèng tan mānuša, mon lwiĥ ring bhogopabhogādi, mangkana sang pañdita, lwiĥ sira sakèng tan pañdita, jadyapin samrōddya ring dhanadhānyādi, tut. 14 (vert. v. Ind. Spr. 48).

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, s., sugih; vgl. ald.

ꦱꦸꦁꦏꦏꦺꦴ, Adip. 78.

မဟာဗြာတီ I., eigenn. dochter v. Prijabrata bij Kāmja, aanh. onder gomēda.

II., z. onder swarāt.

III., hana ta ratu kumawaçākēn ikang bhāratawarṣa kasanga (alle negen), ja tikā samrātrādja ngaranya, apa hētunya mangkana, samrāt ngaraning bhūrioka, ikang ākāça wirāt ngaranikā, ikang swargga swarāt ngaranikā, hana pwa ratu kumawaçākēn ikā, ja tikā tjakrawartti ngaranya, Brh. 73; vgl. samrāiprabhu.

မဟာဗြာတီ, sas., مہراجہ, vgl. onder မိာ.

မဟာဗြာတီ, s. (3° pers. sing), z. onder tutur.

မဟာဗြာတီ, s., smrētamātra z. onder tjipta.

မဟာဗြာတီ, s., aanh. onder āpta en upādjhaja, dharmmaçāstra, tut. 8 b. (z. çruti); amatēr smrēti (vgl. mrēti; z. onder putēr); manghidōp smrēti, W. Z. 18, 11 (egawētuanng joga, mutēr tutur, makēnh rēgēp); phalaning joga smrēti, de vrucht van selkastijding?, T. Z. 8. 71; mangidōp smrēti, *anusmarana.

မဟာဗြာတီ, s., Wir. 41 m.

မဟာဗြာတီ, s., *kāmātura, *smaragama, W. Z. 16, 4 (kasmarān, kaūla-ngunan, ragama).

မဟာဗြာတီ, s., *kāmaçara.

မဟာဗြာတီ, B. Z. 3, 17 (smarabhawana), Mw.

မဟာဗြာတီ, s., Bh. 1; vgl. onder samrāt.

မဟာဗြာတီ, s., Ud. 8 b.

မဟာဗြာတီ (samāropana?), inleiding?, begin v. 't verhaal, Bh. 1; pūrwasamāropa, ald. 78.

မဟာဗြာတီ, W. Z. 28, 1 (jav. W. 142, 148 een eigenn.), vgl. suçarmma?

မဟာဗြာတီ, s.?, W. Z. 3, 16 (satjumbana, smaratura, smaratantra), *smarātura.

မဟာဗြာတီ (en tjēmarang?); sēmarang djēpun, benaming v. e. tabakplant-soort; z. onder tjitjih, djabon en tabja.

2°, nm. v. e. klein wit-roodachtige, niet lekkere flauwe, djambu-soort; vgl. onder èr 2°.

3°, benaming v. d. witte putjuk, Us.

II., sas., asing?; samarang kalah tasurakin, Tjp. (mal. sēmbarang).

မဟာဗြာတီ, sumrangsumring, z. onder sumbrang.

မဟာဗြာတီ, samara, en aṅga, raṅga-gaṅga; makasulajah çawanya mēnuhi samarangga sēsōk, Hariç., Z. 19, 2, Rm. Z. 51, 12; vgl. raṅga.

မဟာဗြာတီ, mēsamak, in rood vocht gedoopt v. netten (vgl. mal.); elders mamēs antuk babakan kaju (z. tuwèn, létja); njamak, njēlēbin djaring (vgl. mal., dat misschien 't ar. سمان is).

မဟာဗြာတီ, z. onder tmēk.

မဟာဗြာတီ, adodot tjawutar sinurat simuk, Ww. Z. 1, 71.

မဟာဗြာတီ, z. onder sēk.

မဟာဗြာတီ, sambuka.

www.libtool.com.cn

සුමුකා, s. (sumukha), aanh. onder Ārjjaka; R. 2 Z. 5, 3 (rēnanin, twara njandang arōpang).

උසමකා, eigenn. v. e. bondgenoot v. Rāmabhārgawa, Rm. Z. 44.

සාමිකා of samika, z. onder çamiti.

සමිකා, s. (?), R. L. Z. 4, 63.

උසමකා, s., eigenn. v. bondgenooten v. d. Pāṇḍawa's, Bh. 77, vgl. aanh. onder *ulih; somakagiri, *prawara mandara; somaka giri wukirikang çangkadwipa, Adig. 35, 36.

උසමකා (?), eigenn. v. e. widyādharma, hr. Z. 48, 6.

සාඋසා, aanh. onder sajut, vgl. onder banjuwangi en samāpta.

සමිකුලා, z. tēmēkul.

සමිකා, *sawēd, de band van rotan, waardoor de nek v. d. ploegos aan de uga vast zit (z. sambilan), sambēd beter?; tli samēd, lange kut.

සමාධි, s. (samādhi), W. Z. 7, 5 (samahita), Sum. Z. 3, 1; masamādhi, B. Z. 2, 6 (maprajoga), z. onder samādya.

2*, poëtisch in pl. v. samaja, belofte?, R. L. Z. 1, 150, Z. 10, 16 (gaglaran!; *jav. padjangdji).

සමාධි, in pl. v. samaja om 't rijm, R. L. Z. 1, 150 (Ar., samaja, jav. sēmos, vgl. onder kadi), aanh. onder mūrdha en vgl. saptopadi en kardi.

සමිධා, s. (samidda of samidha, aangestoken), *asēp, Adip. bl. 21 b., 43 b., 49 m.

(brandhout); 50 o., 98 b., 99 m., brandhout (vgl. samit); zelden als h. v. saāng, Kid. Adip. Z. 1; R. Inl. 23, 26; Satyawan bl. 28 b.; sinamidan, *tinahēn; samida né kumutug, Stw.

සමාධා, wira sēmada, titel v. e. bal. gedicht in giṇada-versmaat, waaruit 't volgende zou zijn, ēné kambēn tjai kēbah, putih djingga lan bētawi, kadutanē tēmōn, duk gurun tjainē kantun, wrangkanja adji domas, ban mamēli, duké mangkat ka blangbangan; een hds. uit Bangli heeft tot titel Njēling, maar heet ook Dēwa Sēmada, niettegenstaande deze titel niet uit 't gedicht zelf gehaald is; de versm. is hier adri.

සාඋසා, z. sambodana; samalih tan wētēn pisan, wētēn pasamodana nipun ring sami kañlan tjokor i dēwa ring bañdjar babasa, makadi ring tityang (vgl. *jav. samudana); gusti ngurah tani nggōlah samodana, sing bikas kamnēngin, v. d. vorst v. Bll., toen Gusti ktut Dj. den brief v. d. gouverneur generaal met de kris uit minachting doorboorde, U. Bll. Z. 1; tanpasamodana, zonder inleiding of geluid, b. v. ergens inkomen; asamodana, Mal. 126.

සාගරා, s., R. 7 Z. 2, 1 (sagara. ratnangkara; vgl., *jav. en bat.); samudraghoṣa, Kam. 2; samudramauthana, z. onder manthana; samdrasthāna (b.: staṭa), T. Z. 5, 447; samudragati, aanh. onder widu; anamudra, naast andjalanidi v. bloed op een slagveld, Rm.; samudragupta, eigenn., Kam. 1.

2°, eigenn. v. e. volgeling v. Badijulalam, Amd., S., Z. 28.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, nm. v. e. kris, Dm.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, z. onder samudaja.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, s., *kahéh, paphupul; som, Brb.; vaak samadaja (Mw., als in 't jav. sadaja), Ar. 17 o. (bis); masamudaja, *ahém; sinamudaja, Sum. Z. 46, 1, vgl. aanh. onder patéh; ook sinamadaja, R. L. Z. 1, 103 Z. 11, 132, Kid. Sund. Z. 2, 31.

ᮘᮞᮞᮞᮞ?, syapa tan samādya (sumādija?) pēdjahèng djinēm wuwustkà, Anj. Z. 6, 2 (sapa sira tan njadjajang mati ring paturon udjaranga, i njèn tan sajoga mati r. p. pangandikandané); misschien is hier samādhi apēdjah bedoeld.

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, nm. v. d. knods v. Amsyah, Am., moh. fr. b. Z. 24 (jav. id. Lk. 68, Men. II., 145, VI 2de uitg., 224, Usamadiman, mal., uitg. v. Singapura bl. 69).

ᮘᮞᮞᮞᮞᮞ, s., Krsn., Z. 32, 9, çāstra samuttjawab (sic.), nga budhi kapangguh dèning adja, Kam. b. 12.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, jav.. eigenn. v. e. pl. op Java, waar een tempel, in de aanroeping der goden; vgl. mēdang (sund. sumēdang).

ᮘᮞᮞᮞᮞ I., s. (samidh, brandhout), T. Z. 4, 14 (asēp), aanh. onder purnāhuti en slèp; samit purnāhūti, Kam. 9 o.; vgl. samida.

II., kēpwan anon samit^a asangkēpan asēma patjéh, B. Z. 80, 4 (ibuk sang mangēnot ban solahnjané njalēpit mabēhan

ngawētuan kdēk); hana namiti karjja B. Z. 11, 3 (mamilihin, nggaènang).

ᮘᮞᮞᮞᮞ, stri patikēlaning sēmat, *wāramukhjá, *satkata (?); jadyan rabjatuhāku kasihana towi patikēlaning sēmat nēhēr, B. Z. 68, 3 (jadin makasomah paling klih tityang pituwi kasajangang laūt adjaka mabēja, j. samaha p. wajah mami dēmēninja wjaktina ngēlung sēmat ja palas); ron sēmat, Leid. O. 11; anmat^a, B. Z. 11, 3 (madjadjaitan); ron sinēmat, lamak, Sg.

2°, pennetje ter vaststeking v. e. gevouwd blad, waarin gebak enz. (sas., Bjw., mal. id., sund. seumat, bat. somat); njēmatin de porosan met busung?; mrasa gampang njunggwang munji, suba mandadi tulis, rēmuk buka(h) sēmat intuk, kudyang patjang aduāng, nah suba kadung lampahin, nadyan patlētul tungkōdin djalanang, T. bg. Z. 1, 1.

ᮘᮞᮞᮞᮞ, z. onder tjēpēt.

ᮘᮞᮞᮞᮞ I., Sbr., gatēl, mier maar niet in 't algemeen, zoodat sidēm b. v. geen sēmūt is (vgl. onder kēdos), en eigenlijk de kleine soort (mal. en jav. id.; z. brēkis, bēgotol); de grootkoppige mier in de doodenwereld, Stn. fr. (sēmūt mrungus), B. 106, 4 (mrungus); sēmūt sadulur, de onder en bovenstaande vertaling v. e. kawi-tekst, de bal. woorden door stipjes in verbinding gesteld zijnde met 't kawi, vergeleken met in een rei loopende mieren (z. mēgrantang basa); djuñ kanaka sēmūt adulur, O.; antiganing sēmūt, *garigé

www.libtool.com.cn

of galisé (?); *sēmutan*, *slapen* vooral v. de voeten (batav.; jav. *gringgingĕn*); *malwang sasēmutan*, Us. E. 11 b., *sēmütĕn*, aanh. onder *luru*.

2°, *sēmüt pupul, R. 16 Z. 10, 13 (*tampani*, *bubuh*).

𑀓𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲, sas., *djĕĕt*, *tampus*; *benedlandsch sĕt*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, sas., jav. *djimat* (ar. *ذيمت*), vgl. onder *𑀓𑀲*.

𑀲𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, sas., *kumis* (smbw. *sĕmĕmat*).

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, in pl. v. *kĕsamatĕ*, R. 23 Z. 8, 24 (*plapanĕ*, *sama*), aanh. onder *drĕĕĕtĕnta*.

𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, s., *gemoedsrust*; *tan kĕnĕng*, *rĕgadwĕĕsa*, *ĕamathadjnjĕna*, van in een kluis zich ophoudenden, Aw. 64.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲 I., z. onder *smita* II.

II., *nimitta*, Krws; *samitanĕ*, *lagutĕ*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲 I., *mĕgha*, Raffl. App. 168.

II., jav., *sĕbĕng*; *smitanĕ sĕmu kĕnjung*, Tjp. Z. 3, aanh. onder *sabin*; *samitaning iki halaki waĕdu*, Mal. 121, 160; *samitanĕngsun paĕu*, *al ben ik een dier*, Hadji D. 16; *samitaning aku sato*, *al ben ik dier*, ik zal me niet zooals de vorst door een vrouw laten regeeren, T. h. Z. 4, 321 (Kam., *nistanĕnyĕku satwa*).

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, z. *sambĕti*.

𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, eigenn., B. Z. 81, 12; Adip. 391, 49, 47 ('t origineel *ĕamika*, z. onder *ĕrĕnggi*), vgl. *krĕĕĕa*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, v. 't steentje of de *tingkih-noot* bij 't *sĕntĕl-spel*, v. d. duiten bij 't *nglobang*, dat naar den grooten steen moet geworpen worden; vgl. *tĕĕmatu*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, s., *guju; *sasmita*, *guju, *inggita, Hw. Z. W. 17; Wtb. III 15 o., 16 b.; *wring smita*, T. Z. 1, 36 (*uninga ring sĕbĕng*); *asĕmu smita*, T. Z. 3 (*irib ja kĕmĕm*); *amasang smita* en *amasaug sĕmu*, Kid. Pam. 31; *smitanĕ manĕĕ dĕba*, Tj. b. Z. 2, 61.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲 (?), de reden, dat ik een leger op de been heb, *ndan mĕrkadjĕti sumathĕ* (b.: *tjumadang*) *prabhu ratnakanda*, Sut. Z. 110, 7.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, s., aanh. onder *rĕsabha* en de noot v. *Wilson's Wiĕĕupurĕna*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, s., *paprangan*, z. ook onder *sabhĕ*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲𑀲, sas. (alwaar het 't gewone woord is, terwijl *sanak* er vrn. is), vrn. = *nĕjama*; uit beleefdheid noemt men b. v. een zijner verwanten of zelfs zijne vrouw een *samĕton* v. 't voorname personaadje, tot wien men spreekt, mits men zelf van hooge kaste is (*anak sĕmĕton*, sas., *kaponakan*); *sĕmĕtonan*, *familie*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, z. onder *wiĕwĕmitra*.

2°, eigenn. v. *Djajatsĕna* als kluzenaar, Sut. Z. 17, 2, Z. 19, 1, aanh. onder *kĕĕawa*.

𑀓𑀲𑀲𑀲𑀲, s., eigenn. v. e. vrouw v. *Daĕaratha*, moeder v. *Lakĕmaĕna* en *ĕatruĕghna*, R. Inl. 17; *sumitratanaĕa* of *putra Lakĕmaĕna*, R.

ꦱꦸꦩꦶꦠꦫ, s. (saumitra), Lakṣmaṇa, R. 6 Z. 3, 1.

ꦱꦸꦒꦺꦤ꧀, Ar. Z. 45, 16, alwaar het een eigenn. schijnt te zijn v. e. onderhoorige v. Rāwana, vgl. onder unyamakta en matta.

ꦱꦸꦒꦺꦤ꧀ꦠꦺꦤ꧀ꦒꦺꦴꦤꦶꦂ, dēni bwatni gōlōngirā (l.: ré) sumatsyakētu, Sm. Z. 8, 19 (Rudra; maar Smara moet hier bedoeld zijn).

ꦱꦫꦺꦴꦱꦶꦭ (sarmo? en twak), daluwang.

ꦱꦫꦺꦴꦱꦶꦭꦺꦤ꧀ꦠꦺꦤ꧀ꦒꦺꦴꦤꦶꦂ en sēngotol, de moeder der mieren, die slechts bij groote zwermen zich vertoont; z. bēgototol, sēgotol en gontol.

ꦱꦸꦠꦶꦠꦶꦱꦠꦸꦥꦢ, s., pratithisamutpada, de 12 omineuze tijdstippen, die naar mate v. d. datum v. e. maand een anderen naam hebben, namentl. a widyā, sangskāra, widjñāna, nāmarupa, sadājatana, sparsa, wēdāna, trēsna, upadāna, bhāwa, djāti en djāra māraṇa; b. v., jan ing awidyā raré mtu, 9, ning wnginya, 9, ning lèknya 9, ning tahunya, samangkāna tkāning laranya, tan pdjah pwa ja samangkā, agō'ng sukanya, akwèh strinya, mwang kahulunanya, wira ja, swasta dirghājusa, nitidjñā ja, jan wiku brāhmātjāri wruh mangadji ja, 81, tahun ing huripnya, ring sangskāra kapdjahanya dlāha, jipwan pūrwwaning lara samangkana, tulang wisama pdjahnya, 5, wngi lawasnyālara, tlasnikā hilang bhūtānaput, mangawētana samangkana, swasta nirwighnātulih, jan angidul anmu tukar, mangulwan siddha prajo-

djana, mangalor mangrōngō' wrōttāhaju, drōwja hilang sakalor ikang maling mālap, ikang kāla samangkā, hana mara wwang matakwan iri kita, gurung²anta molah, hana tamwinta pradhāna, çiwāngalulu (een hds., dat zeer afwijkt, sonāngalulu) samangkana, tamwi saking kadohan tkā kādjar dēnya, kāka muni samangkā, hana wwang adyan tkātakwan iri kita, dodot katunu tanpaphala, jan kasigiting tikus, tukar puharanya, mwang hana pāpakarmma kagawé dēnta, dodot kasjukan lēnga, hana kawruhta māti, jan liidū djagathita, swasta sang prabhu puharanya, kunang gawajēn i samangkāna, majadnja, amanguna umah, mamwitana sawah, adyus akramas, hajwa nangkil ring tuhan, tanpaga-waja dodot, bwat wurung karjjanta puharanya, hala tmēn; jan ing sangskāra raré mtu, 8, wnginya, 8, lèknya, 8, tahunya, samangkana tkāning bhajanya, jan tan pdjah samangkana, swastaçaritra ja, rwā sanak makdik laranya, dirghājusa, bahumitra ja, jan wiku brahmātjāri, wruh mangadji, 80, tahun huripnya, ring widjñāna kapdjahanya dlāha; jan mulaning lara samangkana, 7, wnginya, bhaja ja, tan pdjah pwa samangkana, antyana tiçang(gang) wngi swasta ja, jan mangētana samangkāna, nirwikāra, mangidul hilang hajunta, mogha kawalwing hawan, mangulwan uirwighna, mamma pangan hinum puharanya, jan mangalor swasta nirwighna, drōwja hilang bāngbang awak ikang maling mālap, angrangi dodotnya, sangka² janpakagadang maling, manka² ja, rowangnyātukar jā mā-

djar tēmbé, bjakta mulih, mata kiwá molah haju, jan tngēn olah mogha hana kárjjanta siddha, karína tngēn molah haju phalanya, jan kiwá arthalábha, gulu muni inak ámbök phalanya, gurung²anta molah, sang pradhánanta nmu suka, japwan awahin titir, arthalábha kita, djé'ng molah tuhan tamwí haju, talampakanta molah, hana lakwa²nta, çiwá-ngalulu, hana kárjja sang prabhu marép, káka muni hana udjar haju karéngö' dēnta, anon rāh kita, dodot katunu rahaju phalanya, jan kasigiting tikus, pomahomah ta wrōddhi, jan kasyukan lnga, hana moliholih tkā ri kita phalanya, líndú durbhíkša puharanya, mwanng praláwan musuh tkāngdon' kunang gawaja i samangkana, mangadja, anulisuulisa, mawaranga, mangadja wēdaçastra, mangdona musuh, jata dyus ahulu sakárjjanta siddha, wastra lābha kapangguh dēnta, jatāmwitanāgawaja dodot lawan wwanngnya, ndan hana duhkantowusēn, War.

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭, jav. (Men. 199), 400 (lamp. en sund. id., z. onder siju; mad., 20 dubbeltjes, z. amas en ook onder sawé II); z. danas en onder amis.

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭, asamis, *slinken* als krogen (Kam. 20 o., amis abo, z. onder *sabon), T. Z. 5, 40; *durganda asamis*, 9, 65 (anēk boné pēngit, boné liwat bēngu).

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭, s., Sm. Z. 30, 12; *dwandwā-wakta rikang samāsa*, R. 20 Z. 10, 2 (vgl. Bhīśmap. 1237).

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭, s., R. 21 Z. 4, 2, reg. 1 (pang-

lahau); *kerkhof*, T. Z. 1, 24, B. Z. 38, 17 (sētra), aanh. onder prēta, Wir. 7.

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭, pers., Amd. sas. (de bal. redactie, 't jav. tamsir).

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭, s., *kabèh, Sut. Z. 23, 4, Br. Z. 14, 16; W. Z. 20, 7, aanh. onder wrēsāna, voor paradēwa, Sum. Z. 7, 17 (mal. samēsta); *samaptabhawana*, Sut. Z. 23, 4.

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭, *samustanawitjara*, z. onder patidarça.

𑄓𑄥𑄩𑄭𑄭 I., jav. mañdjanngan, R. L. Z. 1, 19, Md.?, T. Z. 5, 58 (buron); *bungkak samsam*, ngalikambing te lezen olak kambing? (K.).

II., *celbare plant* in de bosschen, tut. 7 b., aanh. onder bungkil (vert. v. çāka); *samsam trōñāni*, aanh. onder wiluma; B. Z. 10, 8 (djēdjērūk, vgl. onder gitēs, djanngan; nasi; vgl. lamp.?). fijn gesneden tēmēnbladeren met gekookte rijst (z. bijakaon) onder de tjanang aangeboden aan de panjarikan en ook bij 't scheiden van vrouw en man (z. onder bidja); *njamsamin djinah*; *sēdah woh lawan apu, sinamsaming burat arum, djambé kinasturi mangké*, Stn.; *asamsam*, O. VIII a.

III., kētis en tistis (mad. id.); *samsamin jēh nasiné bakal tumpōng apang lēmuh* (Bjw. *samsamānā banju kētané kaug badé di nggo tapé ginēngnā lēmēs*).

IV., pers. *سهم* (*een scherp swaard*), nm. v. d. pēdang v. Amsyah, Am. (mal. *سهم* *سقام*, vgl. Herbelot, onder Madi Karb).

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, *kasömsöm*, *kahandëm; tiba *kasömsöm*, *betoulerd?* uit vrees, B. Z. 80, 31 (labuh mañdjungkël, vgl. jav. kasöngsëm); jan turun hapaguté luñtjiping paras, kagulangèng djurang parangan kasömsöm arë-(më)k rëmpwa, O.; njömsöniang, in 't water *kopje-onder houden?*, ngëkugëkan, mamrëp, R. 17 Z. 20, 1, iets *onder water houden*; si-nömsömakën ing çilätala makas, R. 22 Z. 3, 32 (kaububang ring batu enz.); sömsöman, K. A., grobogan?

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓 I., *ring* (tag. en his. siingsing, kmb. sinsin, z. onder sëpëkën), R. 6 Z. 3, 10, *murti, Tjp. Z. 1, 53, vert. v. anggulja; simsim wâhululang maniknja kalëbbu pada²-nira nisprabha kutjëm, v. e. prinses, die hare ouders verloren heeft, Sum. Z. 12, 1; vgl. kalpika.

*II., *bawang simsim*, Bjw., panak kësuna; als geneesmiddel tegen zulk een oog, de op de steel groeiende; simsimën, klilikan.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, jav. (sungsum, mad. somsom), vrn. = djadjah (mal. id. sund. sungsum); *bubu sumsum*.

𑄎𑄓𑄎𑄓, uitspr. v. sambhawa, *doh.

𑄎𑄓𑄎𑄓 of samuwa, in pl. v. *samûha.

2°, *kennis geven aan allen*; Djpur.

𑄎𑄓𑄎𑄓 I, of samowan, zekere wilde ubi-soort, harig zwart, afb. Rumph. V pl. 127; *samwan sambuk*, niet lekker (pësak, mëuwat²); *samwan nasi*, de beste soort; *samwan djaé*, scherp v. smaak; tli *samwan*, een harige cunnus (vgl. onder djimbrës);

kadi samwan manglilit nagasari, Swg. Z. 1, 102; *samwan djal*, z. samañdjái.

II., *samwan tiga*, meestal samantiga, nm. v. d. tempel te Bèdañlu (zoude eigentl. pasamuhan tiga heeten, aldaar Brahma, Çiwa en Wiñnu aangebeden wordende).

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, z. onder sawon.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄎𑄓, s., Jama.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s., nm. v. e. jaartelling; *sam-wat çri sañdjajawarsatita*, z. Not. Bat. Gen. XXIV bl. 31.

𑄎𑄓𑄎𑄓, *tan samwas*, Anj. Z. 30, 2 (tanjunggal), Sm. Z. 1, 21 (makwèh), W. Z. 32, 2; *steeds?*, *telkens?*, Sum. Z. 21, 1; Z. 24, 7; Z. 42, 3, vgl. saáb.

𑄎𑄓𑄎𑄓, *eekhoren*; *wut; is niet op Lombok aanwezig (in 't Bug. en Mak. spreekt men v. e. balawo kaluku en dit zou doen vermoeden, dat hier 't Indisch-Hollandsch *klapper-rat* is vertaald geworden; de alhier wonende bugineezen zeggen balawo djawa, javaansche *rat* en sumb. tikis djawa, als karow-bat. geeft v. Brenner, Besuch bei d. Kanibalen Sumatra's bl. 306 mëntji kaju); *buka sëmalé tuwa mañ tjëkattjëkat dogèn* (als een eekhoren oud en tandeloos hunkeren naar kokosnoten), spreekw. v. iemand, die een ander ziet eten; *mañ sëmal tøkëning kijuh*, bld., *mar mañ tujuh*; *masa imbih* (b.: mati) *sëmalé nongos di duür tjitjingé bötën matjakal, tong djuga bakat ulati* (b.: bakat banja ngulapin), *wat bekommert ge u er om, inmers 't is alsof een hond blaft naar een in den*

boom zittende eekhoorn, Swg. Z. 1, 40 (vgl. 't beeld onder bulan en aanh. onder kalwang; *səmal kongkong tjitjing sing blur*; abjan *səmal*, nm. v. e. pl., die tot appanage aan sang Arja Kapakistan door Arja Kəntjəng werd gegeven, Us. Dj., den zoon v. sang Arjəng Kadiri, zoon v. Djajasabha; z. bləkijuh.

𑄎𑄓𑄎𑄓, sas., pongah, əndəq ta səməl, tra djowari.

𑄎𑄓𑄎𑄓 (?), eigenn. v. e. onderhoorige v. Purusāda, Sut. Z. 120, 13 (sang kumala), Tjt. 78.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s., z. onder sumbar.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s., eigenn. v. d. eenigen der 3 broeders, die niet door Wiśnu gedood werd, Ar. Z. 1, 8 (vgl. onder badjranābha), grootvader v. Rāwaṇa, R. 13 Z. 1, 1 (jav. R. 273); z. maljawān en sukəça en de aanh. onder kaçyapa.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄓, mal. (səmbələh), panjambələhan sampi, v. het wapen v. e. Mahomedaan.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄓 zekere groote zwarte miersoort, die niet bijt; volgens anderen səngotol, vgl. təmaluh.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄓, (vgl. padalən), verkeerde spelling van sama + lan.

𑄎𑄓𑄎𑄓𑄓, sbr., *pas uit den dop voortgekomen kicken*, waarvan 't geslacht nog niet bespeurbaar is, in tegenst. v. pitik; ook alhier, maar bij 't neerleggen v. e. tjaru alleen in gebruik, Us. 458 en 459, sumaulang.

𑄎𑄓𑄎𑄓, z. onder səmbilang en vgl. onder laūt.

𑄎𑄓𑄎𑄓, s., B. Z. 47, 1 Z. 15, 2, R. 3 Z. 1, 22 (sampihan), W. Z. 2, 4 (ring samping).

𑄎𑄓𑄎𑄓 I., naast anidya, amola, andrasana, anawang, angulah, anulad, verklaard met aniru, Tjt. z. onder (jav. sanəpa); pangərdjdjasana, saməpa, lwirə, səkət, tanpəndah, kaja, sawang, pangandə, ald.

II., soort muziekinstrument?; asanding saməpa kakalih, Ww. Z. 1, 31 en 32; vgl. R. L. Z. 7, 129; kinon anaməpa mangkyambarung, sinamipəng kidung kakawin, Dpt. Z. 2; tumuljanaməpa sikəpipun angrawit, Ww. Z. 1, 52; panakawan ramə atəkap aringgit tjaritənjantung anaməpa, ald. Z. 4, 50; panaməpa?, punang pantjagə panaməpanalukat (b.: mət panalukat), R. L. Z. 7, 129.

III., z. onder saməpaq.

IV., onderscheid?, mah. fr. c, 66.

𑄎𑄓𑄎𑄓 (?), aanh. onder trimala.

𑄎𑄓𑄎𑄓 (bantəng), een rundbeest (bat. id., jav. sapi, kmb. en bim. tjapi; z. djagiran en ləmbu), de hoogere kasten eten 't vleesch niet, maar zien er geen been in rundbeesten aan de Mahomedanen te verkoopen; de drek v. koeien gesmeerd op wonden door vergiftige slagen zou probatum zijn; djagal sampi, z. onder djagal; tjat sampi, teer, omdat de verkoopers v. runderen ze met teer merken, a pang da karak; mēmatau sampi, v. bluluk nog jong en goed voor kolək; mēmatau sampi v.

durèn, *half rijp*, kumagamongan; matané mèmata sampi, Bng. fr.; mëlkuh sampi, v. bamboe, die geschikt is voor tutus, namentlijk zoo de stengel of staak nog bedekt is door de klupakan en de bladeren nog maar half open zijn, de kruin of top rijk gebladerd, evenals de staart v. e. rund aan de punt zwaar behaard, en de geleden (sotja) nog geheel zonder blad zijnde; mising tain sampi, *dus kakkes*; sampi somahanga djaran, spreekw. *hij maakt v. e. koe 't wijffe v. e. paard*, d. i. wat hij getuigt, is verward, Tjrk.; butuh sampi, roode kop; butuh sampi, benaming v. d. grootste tuûng-soort wit en met steil opstaande dorens op de bladeren (z. brahma); mwah jan hana karang umah, patipajjang kasimang (?), karubahan ing kaju bwah njuh karubahan ing lumbung, kasandër ing jadi (?), bangkung manguûng, hajam saking luhuring salu, kapañdjingan ing kukuûng, kalabuhan ing tjaraking tahun, kapañdjingan ing pati kaluwarana dènira bhatâra çtwa, uni³ lëmah sètra watès pabadjangan kpuh rangdu karamejan alas tangkèng kawaja (?) pañmahan bhâta dèngèn, pañmahan èndia (l. èdjin) sètan, pupug lëmah gigiring sampi, lëmah pañdakaning lëmbuh, pagujang²(an) ing warak, uni³ agawé apit³an, jan hana atumban agung, sakalwiring sañpata, hilanging inurat (?), krija upaja, duña gogodan lan bañjana, udjar hala ipèn hala, duk aswaraning langit, rat bwana kabèh, kaluwarana dènira bhatâra çtwa, Us.; K. A. kumèsèsapi (Bjw. sëmawi, dat in 't jav. Wdb. met een

verdachte beteekenis gegeven wordt, maar bij Jansz dezelfde); sampi³an, *iets dat een sampi moet verbeelden*; njampi lung, v. iemand, die veel eten en drinken, maar niets doen kan ten gevolge v. e. puist op zijn gat b. v., v. die als 't ware weerloos is, aanh. onder sèdut; lajah sampi, z. onder lajah; ngalih sampi galang bulan, ngalih bati ilang këmulan, mèsampi³an, v. kinderen, waaronder één een rund voorstellen moet (z. kèkrifjtjangan).

᳚᳚᳚ I., z. sampwan.

II., sas., sampu sakali, miñdon (vgl. mak. sampu sikali, bim. tjampu, *neef, nicht*, bug. sápo, vgl. mal. sapupu); sampu.tlu, mintlu; z. pisaq; sampu rëgèl (sang èmpu r.); guna tambar widjil gunung, pawèh sang hjang sampu rëgèl, aparab i tñtjak lësung, Tj. A. ad.

᳚᳚᳚ I., z. sampaj.

II., sampèan, zekere kleine soort v. Chineesche speelkaarten, bestaande uit meer dan een lintrikan; mèsampé, daarmee spelen, vgl. onder gobog, slodor, trompong, gogos, enz.

III., mal., kanti, kajang; çuddha sampé ring nagara, *wus tèkèng rádja (rádjya), R. L. Z. 7, 163.

IV., z. sampèjan.

᳚᳚᳚ I., Bjw., mètèngès, jav. sidi.

II., z. timpi.

᳚᳚᳚ I., z. onder sumpé.

II., mal. (simpai); adja angadu bala, sumpé (B. K., sipil) kéra lutung, zegt Patala Marija tot Râma, R. m.

සාඞා, *hoepelband* als die om 't heft v. e. mes, de schede v. e. golok, zoo de op elkaâr liggende helften niet aan elkaâr door a ñ tjur gehecht zijn, Adig. 54 b., v. rotting als die om de wajangpoppen-kist of gdog (batav., sas. en Blw. simpé, mal. simpéj, sund. en lamp. simpaj); z. onder djangat.

සාඞා, z. onder sampèh.

සාඞා, kampih? (K. A.); lumuté mē-sampèh Iju, Meg. (kasampah, sas., éngsut, v. iets, dat valt); dunja malik ta rataang, kalliwat siq na asah, jèn pagul tōloq manuk, ndéq araq toqna kasampèh; vgl. ngadj. en sampor III.

සාඞා, *hiring (vgl. saming, z. onder sèpèkèñ); sampihan, *samipa; njampijan, v. e. helling, die te begaan is, tegenov. tangkid; sampihan, *pârçwa; sampihan giri, *samipaning gunung, R. 3 Z. 1, 22.

සාඞා, O. K. en Minto (mal. id.); mē-balik sumpah (apang kēdas guminé), omdat er vroeger een moord of wel een geval v. manak salah heeft plaats gehad; ook om epidemie te voorkomen (vgl. mal. sumpah en sumpa); z. sēčb.

සාඞා, sipaj, *Engelsch-Ind. soldaat* ('t woord is alleen bij zeer oude lieden bekend).

සාඞා, sas., titip (Smbw. sēmpit, ngadj. pait).

සාඞා, njēmpèngang, Bngl., ñdjang-kléang.

සාඞා I., een opene mand, om bij 't mē-

drèp meê te nemen (grooter dan de sok pē-djēmkan).

II., mal. (Cbin. sam-pan, drie planken); sampun pujung nongos di tēngah sagara, om zekerheid aan te duiden.

සාඞා, jav. (*sâmpun), h. v. suba (bat. salpun, mad. ampon); sampunang, h. v. da; sampunēn of sampunan, h. v. subanēn (sampunēn, *hajwa?, W. Z. 19, 1 alwaar ten onrechte sampuranēn); kni sampun, h. v. apang da; *sampunaning warah, B. Z. 98, 5 (puput atur); Z. 8, 12; masampunan, *eindigen* (vgl. onder huwus); *sâmpun, T. Z. 5, 4 (subajang); sampun anangçaja lungding singatnya, R. L. Z. 11, 4 (usanang sumēlang ring enz.).

සාඞා I., masimpēn, *uitgerust*, B. Z. 4, 22 (masingset, tjumawis, sami ring pagnahan), Bh. 23; T. 30?; simpēning gati, Bh. 90, aanh. onder wadag; sinimpēn en sinimpēnan, *kinèkēsan.

II., tegenov. tēbrèh; njimpēnang, z. *kahat; njimpēni, *bij iemand versteken*, Hadji D. 25 enz; asisimpēnan, ald.

සාඞා (?), animpèkēn, anamun, Kr. (z. samun); animpènakēn, *achterhouden, verbergen* zijn goed (rechtsterm); z. onder gēpèng.

සාඞා, s. (sampannâ?), een aarden *borstwering*, die recht doorloopt (vgl. mal. sēmpana v. wapens); sang nâtha ngandika alus, pañdjaké konkon makuta, masungga miwah mbalungbang ,,i patih amapangarah sampun, rawuh bala kabèh, mbakta turus (m)bakta

tiing, makarjja makarubuk, njampna nañ-tjébang turus, manjunggain ma(?)da gègèr, balungbangé sampun puput, di margané wus madjébag, pañdjaki laüt magébag, Bwsk. Z. 2; z. sutër.

සමාජි, z. këmpani.

සුප්‍රැන supna (als in 't jav., maar zelden), *swapna; vrn. = ipi (mak. soqna, *droom*, bug. suwana, *droomgezicht bij dag*; mal. v. d. Molukken* sono, *slapen*): njumpna, vrn. = ngipi; panupna en panupnan, *pa-ngipian.

සමුක්‍රා, mati kapisanan manjampunu dadyanja sang pandawa lijang kajuné njingakin, Br. K. (Z. 15, 45); njampunu; *alles tot zich nemen* in de vordering v. e. priester, aanh. onder darta en vgl. djampunu.

සමප්‍රේෂි of simpñeh?, kimburu, lumuh; hajwa sampñeh ring kârjja jukti, Wir. 52; aanh. onder alasa; tan simpñeh, Bh. 93 (vert. v. atandrita in een çloka, die in de Çântiparwa, 2726, gevonden wordt); kitântönku pamuliha ring arsëna pahaju tang bhûmi, râji wanèngpatya lan kañtjana wisësa makabàhudañdantëki, lan àngamong ràt, adjànginakinaki „ndam kita aringku ta pisara-bharan raksang sakala bhûmi, angling nâtha anwam, sâdara awot sëkar, duh pukulun kaka hadji, sëm্পñeh dahat rantënta pâdukâdji „nora wënanng dëningsun angrâksa râdja (dij ya), manggih rantën bhrëriki ja kampiri dj'ngta, ampunanèngsun kaka, natha smararsëna angling, hidépën tuhan, udjaringsun umulih, Spt. Z. 5, 250.

සමප්‍රා, z. sëmpana.

සුප්‍රැන, supñuh, aanh. onder ljah.

සමප්‍රේෂි, zekere zeevisch-soort v. d. grootte v. e. sëlëh (Bjw., kleine soort tri).

සමුක්‍රා, sapunika, in brieven van Lombok.

සමප්‍රා I., sësampar, een sabuk aan den gordel hangende om bij 't dansen er meê te zwaaien; vgl. sësampur; niradânampar, aanh. onder jarung; masamparan, R. 10 Z. 10, 2 (masaput lima, masidakëp); masamparan tangan, W. Z. 2, 6 (manjolahaug lima, mapatauganan, masidakëp), Lamb. Z. 1, 3; Was. Z. 2, 21.

II.?, ri sâmparanirang watëk rësi kabèh wihikana sira sang nrëpâtmadja, B. Z. 2, 20 (di sampun idané paratapané, d. s. ida watëk panditané, d. s. kabèh ida sang kañtjana pandita).

III., z. samparka; nihan iki tókanya sampar ké pasadji, Br. Z. 4, 6 (tan ahjun manampi).

IV., *jav. (sandung); sasampar, *alangan, *umban; batu sasampar, *halangan; asampar of kasampar, Was. Z. 2, 21 (vgl. onder sampëh), *bij toeval?*; njampar, *angumban; sinamparing kuda, Hw. Z. 5; kasampar of kasâmpat, L. Z. 22, 2 (katalimpuk); né samparanga, *pamugarinya; vgl. slampar; kasamparang, *balang; pisampar, z. onder sulap of de aanh. onder çiwopakaraña (vgl. men.).

𑄓𑄗𑄓𑄗, sèdōnging madhjaràtri mangda ning widhi hilang tanpahamōngan kasampër ing rudra barat lisyus lindu agënturan koçika kènggung tèkang djagat, toen de vrouw v. Djajapr. werd weggevoerd.

𑄓𑄗𑄓 I., jav., *borstkleed?*, Sum. Z. 42, 7, *schouderkleed*, Z. 59, 6, aanh. onder wulang (vgl. mad. sampir, *onderkleed*; vgl. sampur); anibami sampir, Was. Z. 1, 5, 5 (*jav. patiba sampir, paningsèt; tiba s., tètèngëripun tijang badé rabi; vgl. jav. Wdb. onder tiba, Angl. D. 5 (bis).

II., sampiran, benaming v. de aan één kant boven uitstekende gambar boven de pënjambung; Bjw., pëtanèn; *sasampiran, U. Pngr. 79; z. tjèngkronng en pëprutan (vgl. jav.); himpër gatja (de uitgave çatji) dadining wang lëwas atuhâ mèmman alësöh ing sampiran iki donya, B. Z. 21, 4 (masawang mëkatmahingsun liwat buük sajang ja suruding wawadah iki puaranja, sawangang kawëtuan atëmah mboké lambihan odah padalëm lungsuran warangka puniki gawèna).

III., sumampir, B. Z. 9, 26 (paglèbèr, lwir sangsangan, èngsut); kasampir (jav. hds., kasambit), v. d. wieken v. pauwen op de takken, W. Z. 1, 13 (matinggah, kaspër, umunggub); sinampirakèn, aanh. onder rëdja II.

IV., sas., dulang.

𑄓𑄗𑄓, jav., sasampur, Ar. Pr. 51 b., aanh. onder prada *paridhàna, uttarya,

Mis. Gag. 14 b., 9 o. (angirid sasampur); ngirid sasampur, z. onder irid; anglukari sasampur, Mal. 63 b.; vgl. sësampur.

𑄓𑄗𑄓, sèmpiran, Adig. 72 o. (op een andere plaats sèmbiran).

𑄓𑄗𑄓, z. onder pisang.

𑄓𑄗𑄓, simpar asamun v. e. kluis, T. Z. 2, 40 (jav. nimpār naast nimpang, z. onder simpang); asimpār, v. e. kluis, B. Z. 10, 2 (tinggar, ring samping); *asimpār, Djaj. 5 m. (langë'); kasimpār, *afgelegen*, Hw. Z. 17, 8; Wr. 21 m.; Sm. Z. 21, 5 (ring samping).

𑄓𑄗𑄓, hana sipi simpir saphala mamûka, R. 7 Z. 12, 18 (ngampar); né simpir, *sipi; këna pala sada simpir (z. sèmpër), Dd. 25 b. en z. aanh. onder ijad; daätting simpir patañtjèb runé, *arddha kasisip tanëming warajang; ada matatu simpir, Bugk. S. 226; matatu simpir, *gewond door een projectiel ter zijde rakende*; njlmpir, *ter zijde vallen* b. v. v. e. cocosnoot niet op 't hoofd, v. e. steek *ter zijde gaan*, v. e. pl., die niet onder aandacht valt, *eenigzins buiten den gewonen gang*, b. v. v. kippen (vgl. njèsèt); njlmpir v. e. wonde, die niet diep is ten gevolge van het afschampen; aanh. onder ila.

2°, sas., *op 't kantje?*; araç lampaq simpir atas bagarapak, op de helbrug namentlijk, z. sipu.

𑄓𑄗𑄓, jav., aanh. onder kutèh en pital en vgl. b. simpir.

𑄓𑄗𑄓, jav. (sapura vgl. onder am-

pura), *kšama (mad. sēporé; vgl. ampura); malaku sinampura, R. L. Z. 7, 109 (aminta kasih); nunas sasampura jan of nunas sinampura, *vergiffenis vragen* (lamp. alimpura, ngalimpura); nunas lampura, *angašana; malaku sinampura, *mangupasantwa; tityang nunas sinampura; itja i ratu agung rēna sinampura ring tityang, b. v. itja i ratu ujinampura, *moge Uwe m. hem of mij enz. vergiffenis schenken*; inggih ratu tityang nunas sasampuraān, *singgih ampuran, ana patik bhra; tityang nunas sinampura; indien mijn brief geacht wordt (kabaōs) iets onbehoorlijks te bevatten, tityang dawég nunas gung sinampura ring palinggih tuwan bésar, br. uit Lmb. (1892).

ਸਾਯਾਯਾ, jav., z. onder gunung; eigenn. v. e. berg, War., aanh. onder giriça, paljat en bhāṭāra kāla; lakwa marèng djambudwipa tanajangka kabèh, alihèn (b.: alihakèna) ikang (b.: sang hjang) gunung sampora (mahàmèru), parakèné nusa djawa, marapwan mapagèh ikang bhūmi dj. mari èguh* (b.: ènggang ènggung), Tt. vgl. onder djamburdjipang.

ਸੰਯਾਯਾ, sas., langgatan (vgl. mal. para, bis. en tag. en tag. paga), vgl. atas api.

ਸੰਯਾਯਾ, manampūrīna, aanh. onder ngulunang.

ਸਾਯਾਯਾਯਾ, sas., tjēbur.

ਸੰਯਾਯਾ, njamprak, nampat (sas., sēmprak, damprat), *onbelesfd* tot iemand spreken v. Bhīma tot Karna, toen deze meē-

doen wilde met de Pandawa's enz., Kid. Adip. Z. 8, 66; vgl. saprak en samprag. ਸੰਯਾਯਾ, nahan iki tēkapanya samparaké pasadjī*, Br. Z. 4, 6 (mangkana mangké antuk dané tan ahjun manampi ikang pasusugu, samalih punika anggèn ngantēnang antuké katulak patamjun i ratuné, lawan ika baānjané anamplik ikang p., smalih né maugkin antuk ipuné tulak ring panamju).

ਸੰਯਾਯਾਯਾ, s., z. inscr. v. Kutèj. ਸੰਯਾਯਾ, holl. *sprits*, nm. v. door Chin. halfraslieden gemaakte krakelingvormige gebakjes v. arrowrootmeel met boter en suiker (bij de bal. nagenoeg onbekend).

ਸੰਯਾਯਾ, z. timprut.

ਸਾਯਾਯਾਯਾ of sēsèmprèt, in toorn, in pl. v. kambēn; ook sampël of sēsampël.

ਸਾਯਾਯਾਯਾ, *trompet* (jav. slomprèt ook gebr.).

ਸੰਯਾਯਾ, s., kala mangké.

ਸੰਯਾਯਾ, s., *vriend*, T. Z. 2, 80, Z. 3, 11; Sm. Z. 13, 4; Adip, 106, *mitra, *pamitran; manamju lēgané masampriti, *angupapara sukaning sapralada, T. Z. 8, 8; magawaja sāmabhēdasampriti, v. Krēśṇa Karṇa willende overhalen de zijde der Pāṇdawa's te kiezen, Bh. 44.

ਸੰਯਾਯਾਯਾ, sas., bama.

ਸੰਯਾਯਾਯਾ, Sut. Z. 42, 2; mungwing kètaka sampratistā ginēlar kakala pinakamustining hidēp, Kk. Z. 1, z. onder wantu.

සමුප්පාය, s., vgl. tag. sangpalataja.
 සමපරවලිය, sampar wali, Us., zekere droogerij v. Java aangebracht en voor geneesmiddel in gebruik als een zeer platte noot, die rammelt (jav. saporantu, mal. tamparhantu); ook saporwantu (zoodat wantu in pl. v. wastu moet zijn?, vgl. bat. tappar bura en si balik sumpah).

සමප්පාය, s., W. Z. 22, 6 (mapagin, pada?), Wir. 5, 69, v. getrouwde broeders, Utt. 24; nâhan ta lwirnikang bjûha i sang pândawa, tlas atingkah samprajukta, humêrakên widjilning âditya, sirâlêkas apranga, huwus snâddha snâha, Bh. 51 (vert. êwam êtam mahâwjûham wjûhja bharata pândawah sùrjjodajanam itjtjhantah sthitâ juddhâja daçitâh).

සමපරවලිය, jav., samparantu.

සමප්පාය, amprag; vgl. samprak.

සමප්පාය, samprangan, z. samplangan.

සමප්පාය, Adig. 73 m.

සමප්පාය, sumprang of samprangsimpring, brèngbèng v. kambèn of têngkalung, vgl. sumbrang.

සමප්පාය I., sumprangsimprung, B. U. bl. 45 (makabrèngbrèngan).

II., z. onder sèmprong.

සමප්පාය, aanh. onder lañtjub en sangara.

ඉසමප්පාය, sbr. simprung, een pijp v. tiing of bulu kèdampal, om vuur meê aan te blazen, jav. sèmprong; lamp. tjapèrung

en djapèrung, een kijker, blaaspijp voor 't vuur en verre-kijker, ook gelijkgesteld in 't bat. sulèng en 't men. salung, z. Wdb. vgl. kèmprung en onder burung II; kètog sèmprong, k. titih.

2°, z. onder urus²; lwir ija sèmprongin, *kadi ta mubuhan, z. indingan en panglambusan.

සමප්පාය (en samèpa?), tjèljimpèdan, Idj. ('t jav. gedicht heeft hier het aan 't ar. ontleende mas'alah).

සමපාය, z. onder gawah.

සමපිටිය, of sampin, sas., sambil, naast solal; datu no bamanik bagus sampik na kapong blongua, Tj.

සමපාය, sas., sanglot?

සිසමපාය, sijn?, v. d. bloem v. d. ang-soka natar, v. planten tegenov. pidjit, ngrompjok, aanh. onder pandi.

සමපිටිය (?), z. manimpiki.

සමපිය, sas., gampil.

සුපාය, njumpaq, naast njèmpata; z. sumpah.

සුපාය, kasumpèk katùb dèning prahâra pratjanda, naar beneden geslingerd?, Adip. 59, 60; Wir. 13 (z. kasumpèt); sampun paratra sirâlabbuh batu sumpèk ing djurang, Djpur.

සමපාය, (*jav. sampika, tjatjing); Wtb. III 2 b., aanh. onder krèmi en malka.

සමපිය, onheusch in 't raadgeven; njampèd, ngèmedin, z. sèpèd en pèpèd.

සිච්චි, *pědēs, *nistura; sēsīm-
pēdan, tǰětǰimpēdan.

සිච්චි, eigenn. v. e. pl. in Mngw.

සභාපු, s., *allen* zonder onderscheid, R.
2 Z. 1, 3 (sami, kantēnana), *gereed, af*,
Tjt. Z. 1, bij eene vergelijking, *lawan, B.
Z. 73, 3; Z. 75, 18; vgl. B. U. 78; Kid. Adip.
Nº. 3 bl. 37, v. twee tegen elkaár opgewassen
helden, Kid. Adip. Z. 5, 37, Ud. 103 (jav.
saměktā, Bjw. samoktā); samapta ring
abdi, *amadēng djaladi; samapta idēpnja-
né en samaptan pangrasannjané, *pajūni
wuwusnya; samapta angnani lwir, *ang-
noh sawawa kodi; kasiddhan punika glis
samapta makakasilhan, *siddhanyēki tan
asuwé manutanasih, B. Z. 75, 18; sa-
mapta paju, *beklonken*, Wtb. 18; samapta-
wēda, aanh. onder rāśia; samapta lawan,
z. onder padjēng; anamaptāni, iemand *ter*
wille zijn; Ijan amaranī tan dharahangrēti
laku tan abisim asarah lulut asih sang pi-
naran tan anamaptāni, Ww. Z. 1, 105; ana-
maptāni twasing jajah ibu, ald. 35 (*om hare*
ouders genoeg te geven, was zij getrouwd);
tan ujamaptani, *niet overeenkomstig met*, Kid.
Sund. Z. 2, 55; tanpanamaptani, *niet de*
verliefde vrouw gehoor geven, Ww. Z. 1, 116;
sīnamaptani, aanh. onder ruunggu; kasamap-
tan, tegenst. v. kasawalan.

2°, *gereed*, Am. en Kr. B. Z. 15; anjamap-
takōn, *gereed maken* een vaartuig, ald.

සභාපු I., *sasapu, *een bezem, broom*
(z. klud, sabēt); men gooit een bezem den

kaung, als hij aan 't betreden is, voor, ten
einde vele biggen te krijgen; njampatang, iets
wegwerpen met een bezem; kasampatang,
*sinapwan; tudtudan sampat, aanh. onder
tjabtjab.

2°, nm. v. e. pijl (denkeltjk in pl. v. sam-
pata, dat dan ook in de W. Ast.? gebruikt
wordt naast sampat, maar met de beteekenis
v. *veger*).

II., in pl. v. sampāta; amanah dēning
sara sampat, sinapuhan gunung hēnti, Kuntij.

*III., s., *rijk*, R. 23 Z. 12, 1 (waluja,
putus, paētjat); 1 Z. 2, 7 (putus, ma-
tunggalau); v. rondheid, *volmaakt*, 10 Z. 9,
12 (tēlah), 21 Z. 2, 15 (mal. geschiedenis
der Pāṇḍawa's in het T. Batav. Gen. XXI,
bl. 73, in de aant.; vgl. ook jav. sampēt),
R. 2 Z. 3, 3 (apang puput, puputang);
rug rubuh sampat sakwēhning kaju², Ud. 42
vgl. onder djēm bnl.

IV., z. onder sāmpar.

සභාපු I., *band* v. zwarte zijde slēm
tjina door de padanda bij feestelijke gele-
genheden gedragen, van den linkerschouder
over de borst naar de rechterheup gaande,
aanh. onder lambajang en guduha, *T.
Z. 5, 133 (sawit), *sawit. Sm. Z. 25, 2,
kalung, Z. 30, 8, *sawit, L. Z. 19, 12
(*karah kalung); *singēl, *salimput,
*asampat putih bang, v. e. brahmaan, Sut.
Z. 109, 1.

II., *onrein, besmet* door eene ziekte, zoodat
v. e. godsdienstig feest afgezien wordt (gu-

www.libtool.com.cn

miné sampĕt; vgl. ĩmpĕt); sampĕtan, *ver-
stopt* v. e. gat (bbg. sampĕtĕn, kaāngan),
v. e. dorp door een manak salah (guminé
sampĕtan), zoodat het aan eene plechtigheid
geen deel kan nemen, of de gebruikelijke offe-
randen niet kunnen worden gelegd (vgl. lamp.
sambat); njampĕtin, ngĕmpĕtin; njampĕ-
tin gĕtih, v. de pĕdangal b. v., vgl. aanh.
onder lauh; sampĕtinja antuk djaran, *ka-
tambakan kuda.

III., z. tampĕt.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, aanh. onder kais.

II., eigenn. v. e. land onder Madjapahit
en buiten Java gelegen (op Borneo misschien),
Kid. Sund. Z. 1, 53.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, z. onder sĕmpait.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, *makusut, *awilĕt, *ver-
ward* v. haar of touw, van huizen?, vodden,
lappen nog bruikbaar, voor een kleedingstuk;
ook v. letters niet *herkenbaar* (buūt), *trĕbis
(vgl. sutsut en ngĕdĕbun); z. aanh. on-
der lalis en vgl. pudjut; sĕmput salimba-
king, *sukĕt tagamja (lees ᨀᨁ), R. 5 Z. 77.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, simpatan, iets in de verkeerde
keel hebben, van rook in de keel (vgl. batav.);
z. sukak.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, z. onder impĕt; basimpĕtin,
tegenst. v. tabuqaq v. d. lawang sorga b. v.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ I., *jav. (sungsang, balik),
aanh. onder dalumuk; manumpĕt (v. d.
wagen *springen?*), B. Z. 47, 13 (nungsang,
mĕngkĕbb); manumpĕt, v. vluchtenden, Sut.
Z. 100, 4 (manjatjadl); kasumpĕt, Bjw.,

njumprit; tiba kasumpĕt, R. L. Z. 11, 24,
Stn.; kadjambak kasumpĕt tajĕng bhūmitala,
Wir. 35, vgl. sumpĕk en onder supĕt; si-
numpĕtakĕn, Adip. 91.

II., nauw, tegenov. lauh (vgl. mal.), aanh.
onder angkut?

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, sumpiting waru, Us. (kĕtju-
pitan), vgl. sĕmupit.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, besloten v. e. huis??

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, sĕmupitan (waru), Klingk.,
kĕpitan?, waarv. d. katibangbung leven,
vgl. sumpit.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ, s., hrū bānasampāta, B. Z.
8, 7; sampāta (kāla), aanh. onder sangĕaja
II; sarasampāta, Bh. 67, B. Z. 9, 6, Br. Z.
40, 5 (warajang tanpaāmpĕtan, ru-
mahāwiĕśa), Z. 51, 5; ĕrĕna parawaĕa
mara wadwaning pinakahulun dĕni sampāta
sang mahārsi mahātiĕaja, ikang walĕsa ra-
putu sang mahārsi rahadyan sanghulun, ri-
tan kalipwan ing pāndawān alapa prāna sang
mahārsi, Bh. 8 (vert. v. warsatā ĕarawar-
śĕna, mahatā bhāratarsabha, kśajam
nitā hi prĕtanā, bhawatā mahati ma-
ma, wijkt af v. 4952, Calcutta uitgave); hrū
bānasampāta, B. Z. 8, 7; rādjasampāta,
Adip. 36.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ (?), aanh. onder lĕñdjĕp.

ᨀᨁᨀᨁᨀᨁ I., eigenn. v. e. grooten vogel,
broeder v. Djaĕaju, R. 6 Z. 8, 8.

II., eigenn. v. e. aap, R. 18 Z. 7, 2; 21
Z. 7, 1 (jav. sĕmpati); v. e. rākśasa, Utt.
10 (zoon v. Mali, Manu IV 487), R. Kid.

fr. 9; sangpati, eigenn. v. d. ráksasa, die Bali op verzoek v. Indra moest dooden en waarvoor hij beloond zou worden met een widyádhari (R. sas. Z. 4 heeft hier mahé-sasura).

සආපාඨ, *çapatha; njěmpata, sas., němah, misuh, vgl. njumpač.

සආපාඨ, gěmblong; busul sampwan (baág en padah), negenoog (bědasa); z. onder sěpo.

සආපාඨ, een houw met een blakas b. v.; njampwak, houwen met een madik of blakas b. v. (batav.); vgl. kapwak.

සආපාඨ, eigenn. v. e. bediende v. Patala Marija, R. m. (R. K. sang pawadi).

සආපාඨ, eigenn. pl. in Klingk.

සආපාඨ, z. sěmprět.

සආපාඨ, jav.; manampil pupu, B. Z. 94, 3 (mamukang paā).

සආපාඨ, bilstuk v. e. slachtbeest (z. *sampil); een plak of reep vleesch, ongeveer een handbreed; bij 't tellen v. 't verlengstuk v. e. saput; tanggu sangkět dwang sampěl, 2 nog niet aanéén genaaide stukken die bij elkaar behooren; bé guling sampèlan, Tjp. Z. 1, 27, aanh. onder baljan.

සආපාඨ I., jav., L. Z. 28, 4 (ěmpak; vgl. sěmplěh en ngadj. sampal); R. 5 Z. 2, 8 (ktės, ěmpal, ěmpak), 7 Z. 12, 1 (ųěmal, ěmpal), Z. 15, 9 (palas, kětės), 20 Z. 15, 3 en 5, Z. 4, 24; slěng sěmpal, *silih arug; sěmpal ring kiwa těngěn, eedf.; maněmpal, B. Z. 94, 3 a (mafiđěmak),

Hadji D. 43 o.; aněmpal, T. Z. 4, 33 (ngalap); glis manjěmpal, *çighrānpamrang; aněmpal, v. e. olifant bloemen van den boom, Ww. 3, 139 (bis); njěmpal (ban kalěwang), njěpěg; jěkà sampun sinampal (sic.) ginutukakěnrěng aštawanwatintú(l. dúra, Ar. Z. 61, 7; siněmpasěmpal, Br. Z. 43, 6 (pinukangpukang); kasěmpal, *tininghas, aanh. onder rāmájāta uit R. bl.; sěmpalan, benaming v. d. lontar-vrucht, de rijpheid bereikt hebbende, die bij de cocos pangliklik heet; z. bungkalang.

II., njěmpalın, ngěngsubin.

සආපාඨ I.; een weinig 't land hebben; vgl. sěng.

*II., sas. en jav., taběng.

සආපාඨ I., weefgereedschap bestaande uit een bamboestaak, waarin aan weerszijden een naald, waarmee in den rand v. 't kleed gestoken wordt, om 't weefsel stijf te maken (apangěntěng).

II., jav. sompil, Nw., alwaar het de verklaring is v. santěn arěn rěntjěk; antiganing sumpil susuh, ngrěs².

ආපාඨ, jav., *ištada (?), nm. v. zekere witte bloem (afb. Rumph. Dl. V plaat 69 fig. 3); de bol getambusd gegeten (vgl. mandasuli, jav. gandasuli, parirut, jav.?), hodychium sp.; skar sěmpol, R. L. 113; i sěmpol, nm. aan witte honden gegeven.

සආපාඨ I., Utt. 6 (vgl. mal.); samplah mwang harisuta, v. Sambha, die als de weder geboren Dharmawèda geheel gelijk was aan

dezen, B. Z. 24, 12 (sablengkot ring w. p., sawawa ring putran sanghjang wišhu, tunggal ring hjang wišhuwâtmadja); ring rûpa sampêlah awarhna sêkar pinâlih, Sum. Z. 142, 11; samplah tulja, *precies gelijk* in voorkomen, Kid. Pam.

II., zuiver v. d. huid na een verdwenen huidziekte of een wonde door pap b. v. putih njamplah, *helder wit* (jav. mu blak); vgl. njampwah en këplak.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, Bjw., êmpak; njëmplèh, ngêmpak (vgl. mal. sêrpih), vgl. sêmpal.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, njëmpollh, medelijdend *begunstigen*, een verbannene terug laten komen, v. iemand, die v. ieder wat krijgt, v. 't lot of de goden iemand, die veel verloren heeft, *doen winnen*; Jan si mangdé uti itja, manjampolih tjataka ngapti warih, uti djiwa upama mëndung, di masan sasih kapat, Swg. 32, manêmu sadyané njorong (têmu bagjané mangodjog); kasampolih ban sang prabhu, nistanya kaprabêkêlang, liju asih, kadjungdjung ban kadang warga, Kid. dina; Andakaden leeuw mededeelende, hoe hij in 't boschkwam, inggih tityang mangaturang, parikandan tityangé duk inguni, saking swargan tityang dumun, marêkan ring bhaiâra, wëntên rêsi mangwangun tapa ka gunung, manjukma bhaiâra çtwa, manunas mangdé né sugih „sampun wëntên brana katah Jan rërêhang njandang tityang luputin, ban lobau-dané muput, tong kajun mangikutang, manimbangin njampolih tityang bas tujuh,

tityang sampun sajan sajah, sai sarat kapon-dongin, punika makranan tityang, ngutang awak dwaning rawuh mariki, Thj. Z. 2, 19; de geit was ziek, sajan pajah tunggal ngamah ja mangtatah, magantung bok akatih, das-dasan ja pëdjah, masi ingët tøkèu pjanak, baännjané ênu tjënik, jèn kalahin pëdjah, tan urung ja kasyasih „patidjlamnt munjiné masasambatan, dumadak itja widi, manjampolih tityang, kaltjan djaën ngamah, tityang manaür punagi, malalañtjaran, katëngah alasé singit „kèto rëké sasanginnjaué sang mësä, anuli(h) kasampolih, antuk sangjang suk-sma, dadi makënèh lajah, lagës djaën para-djani, T. bg. Z. 7, 2 en vlgd., aanh. onder kaduñg.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, losraken v. d. kalk der tanden b. v., v. d. roest door inwrijving met olie (vgl. bat. samplak).

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, njëmplëang, *met iets schuins houden*, tegenov. tumpëlang

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, z. djëmpèlok.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, z. onder pulët.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, Brh. 106; sampun anak³ pung samplawa listwaju, T. Z. 5, 72.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, in pl. v. sang p., Br. K. tel-keus, vgl. onder dampwawaj en daruki.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, samplangan, Pam. Kid., samprangan, eigenn. v. e. pl. onder Gj., vroeger residentie van Adji Kapakisan; aglis lumampah (ta) sira ring bubat, bahitranya angrawit, amasaug akilat, tlagorong kang dinungkap, ring padjarakan anuli, hanèng pulwajam

tinót rapéking pasir „angidal kongang punang kang kapurañtjak, andarung kang banawi, lintangèng djambrana, rjjuman bangkah kadungkap, palajarnya mudik milir, anèng ganggálwà ring tuban kang inongsi „anusur angètan mara ring kèlahan, açri tinubing angin, prápting kadonganan, lastaring kuta mimba, pèwakan kidul anuli, wasana sira prapting rangkung kikisik „lastarjåtuturan, verder angagràngalor lumaris praptèng samprangan, v. e. gezant v. Madjapahit naar Bali terugkeerende, Kid. Pam.; dalèni samplangan v. Gèlgèl wilde zijn broeder dooden, maar deze werd door een titiran gered (z. onder soda), vgl. aanh. onder sèganing.

სემპულუნგი, tjèmpulung; djro ktut sèmpulung, de pèmali v. d. begraven luû (ari²), die geacht wordt een geest te worden en iemand met ziekte kwelt (ngrasanin), zoo hij bij ongeluk op kadjèng onder 't graven, de schaduw v. e. deel zijns lichaams trest; treft hij de schaduw v. zijn hoofd, dan heeft hij hieraan pijn enz.; vgl. pulung (dus in pl. v. sang p.), vgl. onder dèngèñ; njèmpulung, njangkit.

საქაქაქი, sas., bunga djèpun (vgl. kèmbodja en onder djèpun); ook subuh.

სამელი of sampé, al naarmate v. 't metrum, paribawa, awadjajá, áksèpa, R. 3 Z. 1, 63, 2 Z. 5, 1 (imané, gdèg idèpé, tan patuté), Z. 6, 1 (lali, tan patut, tka èlik); 21 Z. 2, 19; 9 Z. 1, 67; Sm. Z. 8, 6, 22 (èlik); Z. 3, 14, vert. v. apamána, aanh. onder hija en nindita; hajwa ta sampé ring

amalaku dàna, hajwa tundung, jadyapin ring tjandála srégala tuwi, tan wiphala iká dàna Iriká, tut. 26 (Ind. spr. 3659); ikang tan asampaja ring masèwanggèng harèp, ald. 39 (vert. v. jo'arthinánáwamanyaté); kasampajan, bjakti; kinasampajan, bespot (vgl. onder *awalèpa), Adip. 35 o.

სამეჯი, (b.: sampaj?), Hw. Z. 12, 4; sampuyanya, ald. Z. 14, 10.

სამეჯი I., jav., aanh. onder tog.

II., sampjuh putih, Us. 151, 153.

სამეჯი of sampèan, een bak, diep als een soepbord, van cocos-bladeren gemaakt, om offeranden in te doen (Djbr. pané kaju); sampèan, *Bjw., pèngaron kaju; z. lamak.

II., z. onder sampé.

სამეჯი, zich verspreiden v. 't vuur v. vuurwerk (vgl. bat. sampjor, mal. tèmpijar); mèbèrbèran, sambèh.

სამეჯი, sèmpèjodan, jav. sampójongan, wegens ouderdom, Wg. 17; ook srèndèngan, z. onder sampolong.

სამეჯი, Bjw., been v. menschen, tègul; z. tjantik.

სამეჯი, aanh. onder saranab.

სამეჯი, jav., kang sarèngan lakuné, asampojong sompoloan (!), nuli gilik ginitik, tulongtinulungan, apan ja sampun tilas, kasèlag akèh wong prati, mati kédèkan, sidji tanana kari, Am. Z. 4 (sas. red., kasarèngèñ, lees songkorojongan, n. g. g., t. t., kapatwannapisan, kasèlèkatah w. p., m. k., kapat tanana urip); lakuné asampojongan, v. een besje Z. 5 (een ander hds.,

sokorojongan; sas., l. songkorojongan); vgl. onder sampèjod.

ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, tka kalas tka kalis pugpug tka sèmpug tka punah, m. Us.

ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, Bjw., h. v. warèg (vgl. jav.).

ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, benaming v. e. gomsoort, die als vernis over atal en andere *kleuren* (b. v. kèñtju) ter glanzing gesmeerd wordt; de gom wordt over kolen warm gemaakt (vgl. mal. lamp. en bat.); z. èmpag.

2°, benaming v. d. mindere grovere met aarde en boombast vermengde soort v. mènjan (z. onder madu); *kaju sàmpang, R. 25 Z. 17 (taru'mpag); mènjan sampang, een roode soort, als ingredient v. d. astangi.

3°, benaming v. d. kèmalò, die v. Gjanjar komt en voor pènjarab dient.

ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, zijde, kant v. iets als b. v. v. d. straat; samping bukit, *iringing wuku (batav.; mal. damping; z. onder sampih); di samping, *er naast aan den kant*; ring samping, samipa, asimpar; njamping, *ter zijde gaan*, wijken ter zijde b. v. om plaats te maken op den weg voor een aankomend voornaam persoon, aanh. onder bangkah; manjamping, *kabiring; njampingin, *voor iemand uit den weg gaan*; sampingan, *vrouw van mindere kaste* (vgl. onder pinggir; z. onder tawing); personen, die in de dèsa als minderen beschouwd worden, omdat zij aan de hoofdplechtigheid in den tempel (mèsaput, barak, mèkambèn putih mungguh kabalé agung) geen deel mogen nemen; kumpi di sampingan, tegenov. marèp, aanh. onder sling.

ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, sèmpung kèlèmaq, sas., mungpung sèmèngan; sèmpung tøndang, kadu-
ngèndang?; sèmpungku urip, *terwijl ik nog in 't leven ben*.

ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, Bngl., nm. aan zeer jonge meisjes gegeven, vóór zij een eigenlijken naam hebben gekregen, vgl. onder butuh.

ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, tan simpang, *voorzeker, het valt niet af*, T. Z. 5, 134 (tan iwang), Z. 1, 51, Z. 3, 28, Z. 4, 50 (noro plih), Z. 5, 21 (twara dadi plihin), tan adwa, Sm. Z. 20, 6; Ar. Z. 71, 5 (sund. njimpang; jav. nimpang, *ter zijde gaan* b. v. om iemand iets toe te fluisteren of wel om te beraadslagen; mal. simpang, bat. sirpang, *zijweg*); hajwa simpang (ontbr. in b.), Pg. 16 (da mlihin); simpangning hati, Sum. Z. 17, 4.

2°, h. v. sènggah (sas. id.); aturin simpang, *ik stel U. E. voor binnen te willen komen*; de gewone formule, waarmee men uit beleefdheid iemand inviteert; pasimpangan, *woonplaats, tijdelijke* v. e. godheid zooals 't rek op stijlen in tuinen voor i dèwaju Malating, *pang.

II., eigenn. v. e. dèsa, z. onder klètèk. ꦱꦶꦭꦶꦁꦲꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦁ, (vgl. Veth's Jav. I bl. 224); sising, *buis* of een diergelijk kleedingstuk, Apkt., waar het naast kalambi voorkomt; siping², B. Z. 81, 20, Z. 8; sèsimping, *bovenborstkleeding* v. blulang zonder mouwen op de schouders met uitstekende punten vervaardigd v. saklat en in den strijd of bij gambuh's gedragen; sising², tjaping² (vgl. batav.); siping², B. Z. 80, 30, Z. 81, 24, Br. Z. 44, 13, aanh. onder tjalana.

ㄣ, Utt. 1 (vert. v. karṇnapura), T. Z. 5, 104 en 115 (sēkar), Sum. Z. 22, 4, aanh. onder çrāwaka (z. sumping).

ㄣ I., zeker meelgebak meestal v. binnen waluh of pisang (Bjw. nagasari); een andere en kleinere soort heet sumping kori (vgl. batav.).

II., jav., vert. v. karṇnapūra, R. 3 Z. 1, 32 (tjutjunduk, sēkar, eigenlijk 't zelfde woord als bat. suping, malag. sufinā, lamp. tjuping, oor, de sieraden aan zeker lichaamsdeel dragen vaak den naam v. 't lichaamsdeel zelf; sl. bloem; vgl. onder tēngkuluk en kuping); z. onder *uwah; kadyang angarwani sumping, Sum. Z. 52, 11; masumping, masēkar; anumpingi, B. Z. 57, 5 (ngēm-bangi, mbungain, manjēkarang); sinumpingakēm, *tinalinga; pasusumpingan, aanh. onder djahinang.

2°, sas. (vgl. sumpang), een bloem of wel een cigaartje enz., achter 't oor gestoken.

ㄣ, z. onder tētēr.

ㄣ, s., gadjah (*jav.), Was. Z. 2, 20; açakasamadja z. onder hasti.

ㄣ, ben. v. e. kleine witte bloem?, z. onder djēpun en vgl. sēmpodja of sēmbodja?

ㄣ, s., overeenkomst v. personen, vert. v. sangwid, aanh. onder dwa, W. Z. 52, 6 (sangkēta, sobhaja; vgl. *jav. tambaja), Z. 19, 10 (ubaja, pasobaja), Br. Z. 14, 6 (panamaja, sangkēta), Z. 21, 16 en 17, R. 7 Z. 2, 8 (s.), 16, Z. 7, 3 (s., pasang-

sang); *sēngkēr, Kam. 20, gestelde voorwaarde, 24; Sm. Z. 28, 2 (panunas); 't geen afgesproken wordt b. v. aangaande 't geen bij 't oorlogen in acht moet genomen worden, z. aanh. onder juddha, een bepaalde last?, Br. Z. 51, 22 (pangandika), de bepaalde tijd v. 't geen gebeuren moet, b. v. 't uur, waarop de koorts komt opzetten (vgl. jav., bug. samadja, gelofte); udjar samaja, belofte, R. 2 Z. 1, 7 (utjap pangubhaja, sangkēta); samajaning pati, 't bepaalde stervensuur, T. Z. 5, 75; samaja tan rahaju, v. e. vloek eens buddha-priesters, Ar. 16; sapatha samaja, aann. onder mang mang; samaja sapatha sumpah pamangmang, O.; pēdjah tan samaja, aanh. onder bhāga; sang asēdahan samaja, aanh. onder sijungan (vaak); samajan mati, *pangataging mrētyu; nora masamaja, *nirubhaja; sinamaja, aanh. onder pañtjabhūta en manu; njamajajy, iemand een tijd opgeven om op te komen enz.; anamajakēm, aanh. onder bulwan; kubur bali samajané barōng mati, nguda nglong ubaja, suwé tjang ngantos, i manik, nguda ida twara ngēnah, fr. in mas kumambang; panamaja, Sdm. 1 o.; pēnamajané ngēntah, ganti né ng.; panamaja, Br. Z. 27, 8 (ubaja).

ㄣ, aanh. onder dēwaçāsana.

ㄣ I., samjadjana, *samāhita, z. samjadjnāna.

II., parasamja, de menigte, 't publiek, Ar. Z. 51, 16, O.; ook parasamé, ald.

ㄣ, in tegenst. v. djrēbu.

၇၂၈၅၂ I., s. (saumja) v. toornigen *gestust*, Br. Z. 35, 14 (suka), aanh. onder *trikrama* en *karšana* (punah), Sm. Z. 2, 5 (maolas), Z. 24, 15 (nora lipuri); Ar. Z. 55, 5; tan dukha, tan runtik, B. Z. 110, 2 (paripuna), v. iemand, die weer bijkomt, B. Z. 47, 14 (mèngĕt, pantĕs, het kan daar somi als bijvorm v. swami zijn), Sm. Z. 28, 15; Adip. 88 b., 91 o., sungsut, R. 23 Z. 12, 5; z. Sut. Z. 91, 10 en 12; *tan somjarūpa*, v. e. olifant, die er verschrikkelijk uitziet, Z. 28, 5 (nora mangdĕ kahjunhjun); *atisomja*, R. 4 Z. 1, 97 (daāt lĕdjar, daāt ing suka); *muwah somja rūpa mahārādja krĕśna*, v. K. toen hij weer een menselijke gedaante aannam, Ud. 8 (vert. v. sañdjahāra wapuh swakam), aanh. onder *srĕdah*.

II., s., op de soma *betrekking hebbende*; *sasomjamaja* v. offer-olie, R. Inl. 27 (lĕwih alĕp matĕdja!).

III., aanh. onder *bhāratawarša*.

၇၂၈၅၂၂, in pl. v. somĕh; *kotjap tingkahé i gusti bagus, munggwing panangkillan, somjah srĕnggara, amanis, ngandika sung-sung guju*, Bgd. 242.

၂၈၅၂၂၂, *djnāna samjak*, omzetting v. *samjadjnāna*, aanh. onder *triguña*.

၂၈၅၂၂၂, *samajatan*, v. die vermagert.

၂၈၅၂၂၂, z. onder *sĕmbajut*.

၂၈၅၂၂၂, aanh. onder *banjak*.

၂၈၅၂၂၂၂, s., Ut. 36, 46.

၂၈၅၂၂၂, eigenn. v. d. Bratan's voorheen 't zij aan een land of aan een persoon ontleend (jav. *samiadji*, *Judhisihira*, T. Batav. Gen. VI bl. 202); z. *putih dái*,

၂၈၅၂၂၂, s. (*samjadjnāna*, aldus tut. 46 b., waar het de verklaring is v. *niçtjajadjnana*, vgl. aanh. onder *sĕwĕ'*) en *pingĕ*; *makanimitta kasamjadjnānan*, Bh. 40, ('t origin., *djnānatjaksuśā*); z. onder *samja* en *galita*, aanh. onder *tangkĕs* en *anumāna*.

၂၈၅၂၂၂, s., aanh. onder *alu*; z. *samjadjnāna* en *samjak*.

၂၈၅၂၂, mal. (*samuwanja*); h. v. asal?; *samunja tllĕh*, asal t.

၂၈၅၂၂, *rwaning samañdjal*, Us. x. 37, vgl. *samwandjai*, 38.

၂၈၅၂၂, z. onder *sĕmĕt*.

၂၈၅၂၂, vgl. *kĕmĕmĕg*; *njĕmĕmĕgang*, de cunnus bij 't verkrachten (*tliné sĕmĕmĕganga*); z. *tingkang* en *bĕngbĕng*.

၂၈၅၂၂, *papperig dik, als 't ware opgezet* v. 't gelaat b. v. v. e. zieke (de roos?); men be-geneesmiddelt het met *bĕborĕh* (z. onder *ĕmbal*); *putih sĕmug*, *veel wit* v. e. zieke; z. *ngĕmumu*, *bĕtĕg*.

၂၈၅၂၂, Sbr., v. hout.

၂၈၅၂၂, z. onder *amogha.

၂၈၅၂၂ of *sĕmaga*, zekere kleine geele dunschillige oranjeappelsoort, te Batav. bekend onder den naam v. *djĕruk bantĕn*, te Sálá, *djĕruk lĕtĕr*, op de stranden *djĕruk kuwiq*.

ꦱꦺꦩꦸꦒꦶ of sēmugi, sas., vrn. = dada ('t zou dan een vrn. woord moeten zijn); saka (?) wajahna baruq tiwoq sumugi, v. e. princes, Tjp.

ꦱꦩꦒꦿꦶ, sāmagra, vgl. samāgrja, papupul (sund. sugri, lamp. sagēri), Wir. 54, 37; Bh. 55; masamagri, *bij elkaâr komen* op een swajambara, Ud. 130 ('t origin. samēta).

ꦱꦩꦒꦿꦶ, s.?, Sut. Z. 16, 5; sangkē swaloka manurun ta sirāsamāgrja, Rn. Z. 61, 1, z. samagri.

ꦱꦩꦒꦿꦶ, vgl. mēgēt, belast om een vloek uit te spreken, O. 9 b. (samēgēt makudur en samēgēt wadihati); vgl. bl. 10 m.; Wl. 40 b., enz. (samgat); samēgētirwan, leest een edict v. een vorst; evenzoo samēgēt makudur en samēgēt wadihati (vgl. onder kalambi); samgat, z. ook onder pañdji en papan; samēgētan, arit.

ꦱꦩꦒꦿꦶ, jav. (omzetting v. mēsigit, ar., masjid), *moskee* (bij bal. Mahom.).

ꦱꦩꦒꦿꦶ, s., Wtb. III 18 o.

ꦱꦩꦒꦿꦶ, s., Adip. 115, 115 bis; asamāgama, Sm. Z. 23, 9 (satjumbana, masangama); prijasamāgama, tut. 50 b. (vert. v. prijasamwāsa), R. 5 Z. 6, 6 (matutan masmara).

ꦱꦩꦒꦿꦶ, s. (sām̄ba), eigenn. zoon v. Krēṣṇa bij Djāmbawati, B.; sang samba nāma wēka djāmbawati kasangkja, sang kārānē patinikang ripu bhoma ring prang, dé krēṣṇa ri

tjarita jadjnjawati prakāça, Hw. Z. 52, 4 (maka ija pon bērwajang lēlakon mahāradja boma sēdang naik kakaindraān hēndak mēngambil dēwi nila-utama akan djadi dajang² dēwi djanuwati datang pada tjaritēra sang samba naik ka-gunung puspa taman tatkala ija mēlihat gambar dēwi darmadēwi maka sang samba lupalah akan dirinja ingat² akan dēwi darmadēwi, P. x., 85; z. jadjnjawati en onder dharmmadēwa); çāmbaputra, Aniruddha, Tjl. 64.

ꦱꦩꦒꦿꦶ I., Bjw., sambil (mad.id., jav. kambi, Anb. 185, ingsun bari adus, terwiji 't hnds. apan ingsun sambil a., leest, sund. sambijan; vgl. 't mal. in sommige verhalen voorkomende sambil); z. aanh. onder gērit IV Br. Z. 13, 16 (laūt) Z. 15, 1 (raris, laris), Arok. 24 m.; sambjamidjēt djēng, Br. Z. 5, 6 (sinawi, raris, bari, dalihanya); lawanēn sambil malaju, Mal. 164; sumambjāngawé, W. Z. 1, 15 (masramé, lumung, tingkahnya lwir); sumambjanēmbah, *tegelijk of al buigende*, Br. Z. 15, 1; Adip. 72 o.; sumambjanawanakēu gandhaning kusuma, v. d. wind, Swrg. 41, 16; winōdēlanta sukunira sinambinira hangēpēti hujung, T. b. 8 m., aanh. onder usu; kasambi, Bh. 73 m.; anambjakēn, Lamb. Z. 18, 2 (ngawuwuhang), B. Z. 59, 5 (masambilan).

II., K. A., glēbēg, *durung; sikēpē tka ngrangsang njaluksuk mañdjarahin ngrōbut isin umah pipis mas lan salaka nēgēu pēti

lèn né kërëngan nuñang padi di sambi, v. plunderenden, Rkd.

III., manambjakën, W. Z. 35, 11 (ngaras).

IV., kasambja, B. Z. 32, 8 (kalimpëd, kasusak), R. Inl. Z. 1, 53 (kasingsé); Bh. 58, W. Z. 4, 19 (kasangkala, katon, ka-ënot); balik mara lëlëng kasambja kita matyamûkëng rana, Ar. Z. 63, 5; anambi ring watu z. onder tambu; kasambi ring ulah, Sut. Z. 40, 3 (nora kasangkala).

𑄓𑄣𑄧, s., Çiwa en ook de dëwata nawa sanga, vgl. aanh. onder ašta en nawa.

2°, eigenn. v. e. daitya, die Wëdawatî's vader doodde Utt. 52, Ar. Z. 12, 11; Wt. 25 o.

𑄓𑄣𑄧 I., ben. v. e. slang, groen, witte staartpunt.

II., sambubala, de jakhalzen tegen Nandaka gezonden, T. Z. 2, 11 (verk. v. sambuka?).

𑄓𑄣𑄧 of sambaj, Br. Z. 13, 7 (kaûlapin; angulapin); R. 23 Z. 12, 2; 5 Z. 2, 4 (kaûkin, ulatin); manangis sumambé dëwata, Adip. 76, 26, 22; manambé, roepen, B. Z. 9, 26 (mangawé, angulapi), Adip. 82; manambaj, Br. Z. 44, 13 (manambrama), R. 7 Z. 18, 6; Wir. 35; manangisumambé sanghjang râtridëwi, mwanng bhatâra dharmma, Ud. 10 ('t origin. 426, prajatañtja niçam dëwim upâtisihata); warnanën manjambëng rasmi, *lingan panungsung guju; ginjakën ri sirirnikang hangin anambaj i larapi pakintjanging itatit, Hariç. Z. 3, 4; sinambja ing tjâmara, W. Z. 13, 2 (ingawé, inawé, ngulapin); sinambaj, B. Z. 3,

21 (inawé, kaawé); mukta këlaçanikin kasambaja sakâla, Br. Z. 12, 12 (kasambëga); panambé, Br. Z. 45, 5 (pawarah).

𑄓𑄣𑄧, z. sëmbuh.

𑄓𑄣𑄧 I., v. vrouwen?, Hadji D. 17 b., v. e. pijl, R. 23 Z. 4, 13 (vgl. sund., jav. en ngadj.), *uçrawana, Tjt. 34.

II., eigenn. v. e. berg, O., tut. R. Z. 13 (in pl. v. sumbing; eigenn. v. e. berg, op Java?).

III., z. onder ngëtjai.

IV., silih sumbi, elkaâr opbeuren?, T. b. Z. 59.

𑄓𑄣𑄧 I., een korf voor gras; ook om er kippen eieren in te laten leggen (z. sumbul); een aan een tampul geplaatst voetstuk v. bamboe, waarop men een tjaratan zet, om 't water bij de hand te hebben; een bamboe piramide, als een fuik, waaromheen betel-bladeren, waiers, cigaartjes en van buiten offeranden worden gehangen; b. v. op 't bëbas-feest, z. djrimpën.

II., sumbon, Bjw., v. iemand, die oogenschijnlijk langzaam werkt, maar meer dan een ander uitvoert.

III., Djnbr., sëlir; sumbun batara, sëlir banta; de tjurik zich in den tempel verschuilende, werd voor de godheid gehouden, tarik matûr kasinggihan, ratu sapa sira midjil, jaja ratu agung gödong, durung dërëng buka djani, jaja waluja midjil, sakala matinggal sumbu, apang pisan katonton, ban parëkan jaja sami, jaja turun mamëta tøkën parëkan, Tj. b. Z. 2, 5, aanh. onder tambung, sumban pisaja, aanh. onder bokbak.

IV., z. onder sëmbé.

ḡḡḡḡ, Gj., naast tjènanḡ; eigentl. *pit*, maar door *sigi* verdrongen, zoodat men het ook in pl. v. pènjèmbèan bezigt, (sas. en mal. *sumbu*, kmb. *sunggu*, *sigi*, z. *sèmèr*); *mènèk sèmbé*, z. onder *nèk*; pènjèmbèjan, *lamp* (kèkèlik); ook *sèmbé* (in 't tag. evenzoo *pars pro toto* bij *simbo* of *sombo*, bat. *paralitán* v. *palita*, *pit*, tag. *paritaán* v. e. verlorengestaan *parita*, vgl. onder *sigi*); raad-*sel bèlandja akètèng*, ngèbèkin *balé gédé*; *krang panjèmbèjan*, een vrij groote schelpsoort voor oliebak v. d. *lamp* wel eens gebezigd, mal. *lok an*, bjw. *krang totok*, jav. *bukur*; z. *sigi*.

ḡḡḡḡ, *mèsambahan*, mègètèh; z. *mè-buwalan*.

ḡḡḡḡ, *sumrak, *lumrà, *babar, *sumirat*, ook *zich verspreiden* v. e. huidziekte over 't geheele lichaam (vgl. *slambèh*, *bèbèh*); *bungah sambèh*, *kèmbang ura; *njambèin*, kippen korrels enz. *loestrooien*; *njam-bèang*, *strooien* korrels voor kippen.

ḡḡḡḡ, *sumambuh*, v. e. kuùd nog jonger dan de kuùd *kumalèpèk*; 't vleesch als snot (Bjw. *kémumbèl*); *kuùd sumambuh*, *pas gevuld*, wan *mègènji*, *wajah atugèl*, *djita ban maïsi*; z. onder *angon*.

ḡḡḡḡ, jav., *nèmbah*, *bhakti; *sèsèmbah*, aanh. onder *ulur*; *sèmbah jwang*, Mah. fr. b. (bij de bal. Mah., *sèmbahjang*); *anèmbah*, W. Z. 6, 6 (*manjumbah*, ngabakti), R. L. Z. 7, 114 (*muspa*); *sèmbahèn*, aanh. onder *wursita*; *sinèmbah*, R. 14 Z. 4,

1 (*binaktinan*); *sèmbahakèn*, R. 9 Z. 2, 11 (*aturang*); *panèmbahan*, *troonopvolger?*, Mal. 334 m. (vgl. onder *suùn*).

ḡḡḡḡ I. of *sèmbur*; *mèsèmbuāng*, *pè-sèmbuang*, iets vreemds, dat men vindt, een baljan ter nadere bepaling geven, opdat hij, na geïnspireerd te zijn, zegge, of 't b. v. waard is voor *pratima* te dienen, *aangaande* iets een godheid *raadplegen*; z. *mèluwasang*.

II., *angon minda*, vgl. onder *kédèr*.

ḡḡḡḡ I., (*sèmbur*), *geneesmiddel bestaande uit bespuwing* (jav. en mal. *sèmbur*), B. U. 23 b.; *njimbuhin*, *bespuiten* met den mond een zieke, bij 't *njèpi* de huizen *njumbuh*, op vuur *blazen*, B. U. 403; v. slangen *aanspuiten*; *njimbuhang*, *uitblazen rook*, vgl. onder *pakpak*.

II., jegens een vorst sprekende, *lélé?*

ḡḡḡḡ, *balang sumbah*, zekere *sprinkhaansoort*, de mal. *si-katjung*, jav. *walang wadung* (batav. *kasumba*, *bëtisnya sapèrti balang k.*, Tj. 13); v. daar ook v. twee bamboe's of staken hout aldus geplaatst, zooals in Gj. *bèdèk* voor aan de pokken gestorvenen, 't lijk op een plank rustende onder de *balang sumbah*, ter weerszijde waarvan aarde wordt gelegd; na 3 maanden wordt de *bèdèg* weggenomen en de kuil gelijk gemaakt (*njapuh*); *sumbah*² *balang sumbah*, v. d. *tjrangtjang* daar de steenen zoo gelegd zijn, dat zij boven, evenals de b. s. een dakvormigen hoek vormen; *manjumbah*, *anèmbah; *njumbah*, zich voor iets *buisen*, iets op die wijze vereeren, aanbieden enz.

ḡḡḡḡ, een gat in de tēmbok, waar-
door 't water v. e. erf kan afloopen (z. orok²);
2°, een ruimte onder de tēpas, om iets voor-
loopig in te doen (vgl. longan); 3° *de nis*
v. e. tugu; mirah sombah sing dadi djēmak,
raadsel op de api di paōn.

ḡḡḡḡ, een loos ei, waarin geen ma-
nik (z. ald. en vgl. ngēmbuhin) zit en geen
kuiken uitkomt, in tegenst. v. taluh bung-
kus (batav., katanja kangēn padaku
tētapi samuwanja pērkataānnya itu
palsu dēngan manis di luwarnja dan
di luwarnja litjin pada halnja dalam-
nja busuk laksana tēlur سمبوهوق kulitnja
puti tētapi di dalam isinja tijada bolé
di hampirkan dari pada sabab busuk,
Tj. w. p. 74; sas. tēmurukan of tēmbu-
ruk, lamp. bērok, mad. sēmpurukan,
ngadj. kamborokan of tamborokan, bat.
bojuhan, tag. bogok, bis. baóg, bug. am-
poro en z. onder *wukan); 2°, ben. v. e.
urutan-soort, waarvan 't vulzel uit bloed met
santēn bestaat, z. biik, malēm, taluh
nguda en taluh manuk.

ḡḡḡḡ of sumbēhēng, Smbr., de
grootere soort v. tēmbulilingan, z. ald.

ḡḡḡḡ I., *akusut, *awilēt; *ma-
kusut, v. e. touw, tegenov. anas, *in de war*,
verward, dooreen gedraaid, v. e. gevoelen *ver-*
schillen.

II., z. onder sambēl.

ḡḡḡḡ, gandu (mad. simban, *slinger*),
Sm. Z. 6, 4; R. 16 Z. 8, 8; masimban, su-

mawur, Sm. Z. 33, 5; Ar. Pr. 64 o.; lwir
glap asimban, Ar. Pr. 27 b.; asimban, v.
muziekinstrumenten, Mal. 172 b.

ḡḡḡḡ, (een nm. v. Çiwa); rēsi sam-
binna, is de nm., zoo 't schijnt, v. d. man, die
aangaande de liefde en de wijze van met een
vrouw te koozen, een werk heeft opgesteld,
dat zeer obscene is en bekend is onder den
nm. van Angguliprawēça; het vangt aan
met namo manmathāja.

ḡḡḡḡ, of sabuniq?, basamboniq,
sas., *zich verbergen*, Tjp. (men. basambuni,
bat. tabuni).

ḡḡḡḡ, Sut. Z. 19, 1, *aanleiding*, Sum.
Z. 1, 2; Sm. Z. 24, 9; Adip. 116; Wir. 38;
Ud. 28, 2 b. en o., 3; 't is tijd dat hij trouwe,
't is naar behooren, B. Z. 37, 2, 't is alsof,
't is natuurlijk, ald. 19; sambandhanya, *de reden*
er van is, Ud. 54, *zoodat*, Brh. Z. 12, 2, *te*
recht?, B. Z. 1, 8 (tuwinja kantēnana),
immers, W. Z. 18, 2, *immers, want*, ald. (kan-
tēnanya, sawjaktinya); sambandhanya,
gevolgd door een subst., Ar. Z. 1, 6 (kort na
den dood), L. Z. 2, 1 (b.: sambadda); jadyapin
kapwa sambandha gatining hulun mwanng sang
ardjuna, *al ben ik terzelfder tijd met A. hier*
gekomen, Ud. 2; sambandhanya nihan, *op dit*
zelfde tijdstip, B. Z. 49, 12; asambandha, O.
VI a., VII 1 b.; B. Z. 75, 3 (*aanleiding, de*
reden dat); *bij voorbeeld*, Adip. 41 *immers?*
(jav. sambaddha); asambandha, Br. Z. 36,
4; masambandha, tut. 46 b., masambandha,
aanh. onder pulih; pasambandhan, vriend-
schapsband?, tut. 44.

සිඞුණිකි, Sum. Z. 91, 3, al de wapens hadden geen uitwerking op hem; *simbantën* angrarabakën wulu tungga¹, hr. Z. 49, 26, aanh. onder rēka, doh pisan?; *simbantën* mamituha, in plaats van te gehoorzamen, Br. Z. 13, 11 (sumbali mamintuhu; jav. vert. botën pisan mituhu); Z. 19, 17; Gh. Z. 39, 12; Wt. 32 o.; vgl. batav. sēmbari, sambil.

සඞු, nm. v. e. pijl, Kuntij, (bis), is wel een verk. v. sambartaka 2°, dat dan ook in de W. Ast. gebezigd wordt.

II., kapel?, O. b.

සඞු, jav., sambēr mata, *gamali (b.: garmali?), onder de insekten na de vliegen genoemd, Z. 46; sumambēr, W. Z. 35, 14 (manjandēr, sumahab); manambēr, v. vogels naar hunne jongen, R. 7 Z. 16, 5 (manjandēr), v. raven, 20 Z. 13, 8 (pasliwēr, ngabēbēh); panambōring gōlap, B. Z. 42, 6 (panjandēr kilat).

සඞු, h. v. simbuh, B. U. 23 b.; tamba sēmbar, vrn. = ubad, tegenov. tamba adjēgan; sēsēmbar, *apuj, R. 14 Z. 7, 9 (z. lēlatu); njēmbar sambil mamētēkin madya, (toen zij buikpijn had) v. d. volgelingen, Meg. 5 o.; sēmbaran grinda, de vonken v. e. slijpsteen; masēmbaran, *malatu²; skar mas sēmbaran, B. U. 96.

සඞු, njēmbir, twee woorden v. gelijke bet. naast elkaār gebruiken, als b. v. disi en gisi; sēsēmbiran, stuk brok kleiner dan tēbihan. uitvloeijsel v. e. gedicht door de gambuh op-

gevoerd; sēmbiran, eigenn. v. e. dēsā boven Kēbon dalēm (O. Bll.), waar overblijfsels van de oorspr. Balineezen wonen; zij noemen het bal. Javaansch en hunne taal kent geen hooge woorden, terwijl zij vele woorden gemeen heeft met die van Padawa en Bugbug (ook die v. Bratan zouden vroeger dezelfde taal gehad hebben, maar door vreemden invloed hun ngko eu aku afgeschafte hebben), zij begraven noch verbraden hunne lijken, maar leggen ze op een plek, vanwaar de roofdieren ze kunnen wegbalen (vgl. sētra); verdwijnt een lijk niet spoedig, dan is de doode naraka; de Balineezen hebben de dwaze meening, dat zij van Chineezen zouden afstammen en steunen dat gevoelen op zekere wijze v. kleeding (z. tēnganan, pusung, djapa, budjangga, pabohan hon enz.); de taal laat de h duidelijk hooren (hug, djahé, siham, bihas enz.), maar toch zegt men er mitja en bingin; de zoogenaamde koperen platen v. S., getranscribeerd in 't Tijdschr. v. 't Batav. Gen. uitgegeven, betreffen allen Djulah en zijn in een gejavaaniseerd balineesch, zoo 't schijnt, geschreven, door namentlijk een r in pl. v. e. klinker of h te schrijven, woorden als talur, tingkir, danjur behoeven geen oud-bal. te zijn (vgl. djaré en paruk); zonderling is vooral tēring wor en dan weder trēng ror, waar or bedoeld is; nu eens air rēpu en dan weēr air hēpul

සඞු I., jav., z. onder plēgan en simbuh; sēmbur udik², z. onder udik²; asēmbur, aanh. onder garung; bradjané sumēmbur, Kuntij; mēmbur van bloed, Tjp.; manēmbur,

Sut. Z. 100, 8 (makětjor), hier nēmbur?; anēmbur v. bloed, Z. 3, 82, sinēmburan èring parung, aanh. onder rangkëp; kasēmburan gětih v. e. kleed; kasēmburan marus, Mal. Z. 2; kasēmburan, B. Z. 96, 1 (kasiratan); anēmburan (?), aanh. onder triwali.

II., Tèdjakula, sambëh.

ᮊᮧᮊᮧ, jav., èh sēmbèr malih prapta, tot een vijandin, Am.; Lbd. Z. 10, 14, sēbèr tot een van overspel verdachte vrouw; z. aanh. onder galèwèran.

ᮊᮧᮊᮧ, jav., *wandakà, een parasiet, waarvan de bladen op die v. d. varen gelijken en gebezigd bij 't strikken v. bano, in de gedaante v. e. vlieger, om 't aas te doen drijven (sumbr. plangkiran bodjog; mal. salimbar); Anj. Z. 11, 1 (een bijzondere soort met breede bladen, waarvan vliegers, heet in 't sas. saqsaq; de afb. te vinden in Rumph. VI 36^c plaat, vgl. mal., waar ook sëlēmbar), *awadju sinimbaranya, W. Z. 23, 7 (mabadju sasimbaran, makañtjuga pinaradanya, akulambi samabarahnya); simbarèn, v. e. verlaten plaats, Ar. Z. 22, 11; simbar^{an}, een sieraad v. daluwang, nabootsende die parasiet, aan een wadah.

2°, eigenn. v. e. bhūta, die de schimmen op den brug lokt, waaronder de alang tadjien en vuur, Bs. bl.; karang simbar of sēsimbaran, afhankelijk lofwerk aan tempelpoorten; djaja simbar, eigenn. v. e. hofgrootte v. Taratèbang, Mal. 33 b. enz.; simbarèn, Ar. Z. 20, 20; honya simbarèn, kaungwana lukut, Lamb. Z. 18, 1; don simbaré masrawèjan

mairib tjawët i bli, amata mirah sanimbaran angrawit, Kid. Sund.

ᮊᮧᮊᮧ, sas., lélé; vgl. onder láut II.

ᮊᮧᮊᮧ, jav., de sēsumber v. Krēsna en Baladèwa, nadat zij Kangsa hadden verslagen, uit de Tjt., bevat vele verhaspelde eigenn., zooals b. v. sumali in pl. v. musali; de woorden zijn masasumber sang kakarsaṇa (sangkarṣaṇa), iki rupané katjabadra, aku halàjudha, kâmapâla, aku sumali, rohinèja, monambara, aku kamabadra, rotamana, aku maramar, nilâmbara, dirapani (sirapâni), salañtjana, (talalaksmâ); die van Krēsna bevat, behalve de namen van Wiśnu, zooals çripati, rēsikèsa (hrēsikèça), wistaraçrawa, garudadhwadja en garudawâhana; nog witjaksana, çwasyuh (swabhùh), andoksadja (adhoksadja), wrëksikapi, baçradara (wâsubhadra), kapidhwadja, karingi (kariñi), jorådja, atpadjana, dabang, widyasona (wiçwakšèna), çagih (çangkhi of çârnggi?), adyamadja, bamaña, tripita, prahrèdda, çrawahumna, tjitraratha, sitaratha, sukèça en sujodana.

2°, njumbarang, den klophaan v. d. tegenpartij toevoegen, djani tra idup iba; mēsèsumbar, van den uittarter.

ᮊᮧᮊᮧ, jav., sumbèr mati, z. onder wula; anubèr v. water, Sum. Z. 2, 1; manumbèr, B. Z. 3, 15 (manumbrës, makětjor), v. e. wonde, B. Z. 7, 24; vgl. mulakan.

ᮊᮧᮊᮧ I., s. (of çambara), mañdjanagan; nm. v. e. daitya, Utt. 56.

II., s. (çambara, *water*); mukha mlës dëning sâmbara (?), v. die pas de abhisëka heeft ondergaan, Adip. 84 ('t origin., 5420; abhisëka rãdracirãh); abisëka sambara, Bh. 50; sambarãbhisëkawidhi, ald.; sadjisambara, Ud. 111; jadijnjasambara, Utt. 118 (bis); sambaraka(n)tiwandha, Tjt. 36.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ (?), Ud. 66, 73.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, groote zwarte mier soort, als voedsel voor de kwartels, de eieren, dof, bij 't vergelijken v. e. vrouw, die zonder glans in 't gelaat is; taluh kutunya njambru, Dd. 3 b.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, eigenn. v. d. patih v. Dëwi Sodja, Amd. ('t jav. origin. sëburun en sëburon).

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, z. stambërama en onder wãraha II., Tjt. 217, waar het voorkomt als de naam v. e. ander dier.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, z. onder goda.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, v. bloed uit de poriën bij zekere kwalen, van bloed *rijklijk vloeien*; gëtlhé sambrah kapararainé pënah sëbuh, *rãh sumari mukha jãr panas sumëng, R. 20 Z. 5, 4; jan ing matanya dinëlëng katon sambrah, Us. x. 3, vgl. sumrah.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, s. (samwaraña), eigenn., Adip. 94; 2°, aanh. onder tjampa.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ I., sãbhãraña, v. kleedij, apatuta, T. Z. 5, 104 (sas. dëngan; vgl. mal. sabërhana), R. L. Z. 1, 148; rawit njambaranãngrawit, Mal. b. 34; pahjasira sambaranãngajoni susurjjan tan patya, Mal. 299; Smw. Z. 13, 14; vgl. Ww. b., sambarana

masih twahaju, Tjw.; vgl. onder samirana en laju bunga.

II., jav., sambarana pipika, *niet zorgvuldig* iets bewaren, tegenover jatna, Wtb. II 34 (vgl. lamp. en mad.).

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, kuda sambarani, v. speelgoed, R. L. Z. 10, 26 (vgl. mal., sund. samparani); als voertuig v. Amad.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃᯃᯃᯃᯃᯃ, *tjengkèrèk; vgl. tamburèrèt en z. aanh. onder kowèk.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃ, Bjw., sëmbrug, door krekels, kreeften, bëdigal enz. *opgeworpen aarde* grooter dan de katibubuan; simbruk (sic.) ing djulati, Us. 467 (vgl. jav. djëbubuk); njëmbbruk, *zoo een hoop aarde maken*; z. njëblëng (of sëbëng di) lëngah en sëbrëng.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃᯃᯃᯃᯃᯃ, aauh. onder çrikantha en wrësakëtü.

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃᯃᯃᯃᯃᯃ, jav., anamburatakën, Bh. 6 m.; inurã kasamburat, v. edelgesteenten, B. Z. 107, 3 (sinawur olihnya makwëh; tag. sambolat); *zich verspreiden* om iemand te vinden, Sut. Z. 8, 9; mãr sumamburat v. d. këtëkëtëg, W. Z. 30, 7 (raras danënë dabating manlangsah, r. d. lumëh pamulisah, pakatugtug lësu dyapara); sumamburat, v. d. këtëkëtëg, Stn. Z. 1 (vgl. onder syar, wrã en brah); malaju asamburat, R. L. Z. 7, 110 (pabalësat); pating (b.: pati) samburat, S. Z. 2, 10; pati samburat, op 't zien v. e. monster, Nw. (bis).

ᯀᯁᯃᯅᯁᯃᯃᯃᯃᯃᯃ, s. (samwarta), eigenn. v. e. heilige, een meester v. Mãruta en hem belet-

tende Rāwana te bestrijden, Utt. 33, Ar. Z. 15, 1.

සමුහාර්ත, s. (samwartaka), R. 20 Z. 19, 6; sambartakadjaladi si sambartaka, 7 Z. 12, 11 (sagara api); Hw. Z. 40, 7; i parēwanikang wukir mālyawān pwa ja ta, ngkāna ta jan hanāpuj umurub tanpāntara, ingaranan sambartaka, Bh. 13; sambartta-kānala, apwī kālaning jugānta, Adip. 115 (vert. v. jugāntāgni), vgl. onder wadawāmukha.

2°, nm. v. e. pijl, W. Z. 8, 14 (ru udan balēs, r. warśa); z. sambar (bij Raffl. pijl en boog).

සමුහාර්ත, jav. (sambalilèn), aanh. onder djēbad.

සමුහාර්ත, s. (vgl. Benfey's chr. 160, str. 54), beleefde toespraak, Br. Z. 2, 5 (mananggraha, mamēndak, ngupasuba, manjawisang), Z. 13, 7 (ngabhakti, inanumata, sadara, z. onder sēgēh); B. Z. 36, 6 (kawēlasan, kraōs), aanh. onder sinom; bhāgja sambhrama, Br. Z. 34, 5 (suka anampi); susambhrama (b.: susanggrama), Ar. Z. 11, 4; purihing kinonkon, tan sambramé pangupakāra ri tapwaning don, Br. Z. 3, 5 (nora mauggraha, tan anarima, twara nampi, vgl. onder tanggana; monjan motus aminta donēn aku tan dadyā tatan sambhrama, B. Z. 73, 3 (dyastunja makonkonan nagih gēbug kai tai jogja nghulun tani njukanin, d.j. matundēnan n.g. tong dadi kai tani ndagingin, jèn ada tundēnan angēdih manggēbug kami sing

ada dadi twara lēgajang); apagut rūming swara sang asambrama lawan sira sang sinwāgati, Ww. Z. 4, 37; sumambramānapa, T. Z. 5, 59 (matjapatan); anambrama en njambrama, *aswagāta, *anantwa; njambrama, *masēgēh; anambrama, *verwelkomen*, Ww. b. Z. 1, 43 en 47; sinambrama, *sinwagatan, *bhinodjanaan; sinambrama, *ginotjara; panambrama, *pata m uj, upakāra, *pananggraha, *onthaal*, Ww. b. Z. 1, 51; Mw., njinambrama (bis, vgl. njinangsara.

2°, *ontroerd*, ziende, dat zijn zoon bedroefd was, B. Z. 36, 6 (kawlasan).

නමුහාර්ත, nombroma, in pl. v. nambrama, Stn. 34.

සමුහාර්ත, verkeerd in pl. v. samprak, dampat.

2°, bujar of kēbah.

සමුහාර්ත, grooter dan katitjēpli (z. sēmbruk); mēsēmbruk, v. e. grootere kati-bubwan v. djangkrik's; z. njēblēng lēngah en ēmbur.

සමුහාර්ත, ada kapanggih né maparab mēn simbrung, manjapa munjiné alus, njai kadjāā ngantiang, mēmēnjané ja masaūt mamra mangidih ubad, ngadjanang kumah dé baljan, Tjrk., de moeder v. Kētut Kawi zegt dat maar, omdat zij niet wil zeggen, dat hare dochter voor Botoh lara bestemd was.

සමුහාර්ත, gērah, osang, kēbus.

II., sumbrangsambring, *met ongekamd haar* enz., van iemand, die er slordig uitziet; jwa-

dim saparipolah twara da tjèda, sèlèb twara nandingin, alèp pararasan, tuü twah anak mèlah, djawatèn ja sumrangsamring, tuü rèspatya tanpasandangan bètjik, fr.; tapihé tan papuwara, sambrangsambring sumangkin aju, Njalig; èlèb boknjané sumbrangsambring, Rw.; nadyan té masumbrangsambring marugrugau (jadyan tan panganggé lèwih mangusutang), masih aju djalané kèdèk kènjung dogèn (njaréré mangudjiwat) suba sèdèng tohin mati, kadi djuruh maratus gula manggala (kadi suduk idép tityangé ngatonang), Swg.

සැඹු කැඹු, asambèkan, een genoegzame portie om een maal van te eten; djani bané tiwas liwat ètuh, mara maängkuhan, makènh mangutikutik, mananggap upah nun, sagaginan anak èluh masi polih asam-bèkan, ngatèpukin nasi djukut, ban madalèm pjanak somah, apang masi makinjukan, Bgd. 8.

සැඹු කැඹු, kasambik, B. Z. 12, 4 (katunggèk), *vastgehaakt*, Z. 94, 1 b. (kataton, vgl. jav. en lamp. sambik), z. sambit.

සැඹු කැඹු, sas., tèrong?

සැඹු කැඹු I., *de vezelige bast* v. e. cocosnoot (batav. id.; mal. sabut, bug. sabuq, ngadj. sawut, mal. v. Kut. saüt, mak. saüq, ns. sawu; lamp. sabuq, duk, sund. sawut, *vruchtpietomkleedsel* vooral v. d. limus; vgl. ook kambut; nundun sambuk of mètundun, krom van den geheelen rug als de sambuk (vgl. mal. wdb. onder lèntik en z. onder

pènj u, t è k u en u p i h); tundun sambuk logok, Dd. 3 b.; t. sambuk lèngkong angga-gèng, ald.; mètutuh sambuk, benaming van het niet eerst begraven van een lijk, maar onmiddelijk verbranden (zonder wadab en padanda?, z. tumandang mantri en paga); sambuk², benaming v. e. riviervis.

II., perz. (batav. t j a m b u k), *een sweep* (zelden).

සැඹු කැඹු, sas., s è n g g o t; djaran no ktik siq sampi, sampi no sambék djaran.

සැඹු කැඹු, katimbukan, een bun, waarvan de geur bokkelucht of een scheet gelijkt; 't koele sap getapt voor geneesmiddel om eetlust op te wekken, voor neus-tutuh en oogheel-middel; de stengel gebezigd om de wonde, door een slang, af te binden, ten einde 't vergif zich niet verspreide, terwijl de patiënt één nacht wakend moet blijven; poedeua tomentosa, afbeelding Rumph. V. pl. 160 (sas. èntut²; jav. sémbuk en kasémbukan of kèntutan, sund. kabitutan; vgl. ook sund. kasimukan; vgl. onder kaju tulang).

උසැඹු කැඹු, sas., *betelspog* bij 't verwelkomen iemand op 't voorhoofd gedaan, basma (smbw. sènèq?).

සැඹු කැඹු, s., eigenn. v. e. boete doenden çùdra door Râma gedood, Utt. 102 (vgl. Muir I 120, M. Will. Ind. Wisd., 485).

සැඹු කැඹු, *jakhals* (vgl. djambuka en sambu II), T. Z. 2, 53 en 54 Z. 5, 53, Z. 5, 129 (tjitjing), Z. 2, 15, Z. 3, 1 (b. Z. 4, 43, asu angsang), *hond*, Krs. Z. 31, 8.

www.libtool.com.cn

2°, **njambuka** (kan ook v. *djambuka* of *çambûka* komen), in minachting gezegd, vooral door brabmanen, van Balineezen, die bij de plechtigheden, als de lijkverbranding, geen gebruik maken v. e. *padanda*, aanh. onder *gèntong* (niet algemeen bekend); men zegt van deze soort Balineezen *mëmëtëng*, omdat zij geen *damar kurung* bezigen, als er een lijk bij hen in huis staat; tot hen worden ook gerekend de blauwververs (z. onder *amës*) en pottebakkers, v. *Bëdjuning* en die van *Tjampaga* en *Tigawasa*; ook 't *mëkirim* is bij hen onbekend, wordende de asch v. d. verbrande lijken weër begraven; anders *bali mula* en *bali aga*; z. ook onder *kladi* en *olaka*.

ᮘᮧᮘᮧᮧᮧ, z. *samëd*.

ᮘᮧᮘᮧᮧᮧ I., s. (*samwâda*), *vermaning*, *Djaj. Pramêja* 4, 8, 9 (vgl. jav., mad. en ngadj.; z. *bada* II); *masambada*, *npatangguh*, *matangguh; *asambada*, *atangguh; *njambada*, *matangguh; *mèn bëkung djani kotjapan* (*sumaür ngutjap*), *baän kënh-njané rimrim* (*iri*), *tong dadi baän njambada*, *ëluh² pasarubut* (omdat bij M. b. een mooi jongeling was), *tong dadi pada sambada* (*tombaäng*), *twara mulih* (*pada mai*), *ramannja twara ngibukang*, *Tjp. Z.* 2, 33; *nëntën dados sinambada*, *zich niet laten gezeggen*; *jan ana bawi angrug kubon ika*, *kang adruwé k. ika awarah anjinambada pingtiga*, *akon amëlangka kang bawi ika*, *jan nora maplangka bawi ika*, *wënanng patë-*

nana; *njambadaïn*, *matangguh, *mananggubi, *umubut iemand iets *ontraden*.

II., *sambada anût*, *ramjanût, *Br. Z.* 4, 4 (vgl. *sambaddha*).

*III., *hond*, vgl. onder *pratjëndä*; 2°, eigenn. van den jakhals, die als *patih* den leeuw ter zijde stond, *T. b.* 40 b. (uit deze bet. is die van *hond* ontsproten), *T. Z.* 2, 28; *kadi sambada makrah*, *Tjt.* 218; vgl. *swana*.

IV., *sambada lawan* of *lan*, *bevallen aan* van een maagd den vorst, *Tjatri Z.* 1, *Z.* 2 (bis).

V., z. *asambâdha*.

ᮘᮧᮘᮧᮧᮧ, z. jav. *Wdb.* onder *samandana*.

ᮘᮧᮘᮧᮧᮧ, s., *tut.* 60, *Wir.* 38, 29; *Bh.* 20, aanh. onder *juddha*; *asambodana*, *mahatur*, *Br. Z.* 7, 3; *Ud. o.*, 9, *Wir.* 29; *panambodana*, aanh. onder *bulwan*, z. *samodana*.

ᮘᮧᮘᮧᮧᮧ, in pl. v. *sambandha*, aanh. onder *lalis*.

ᮘᮧᮘᮧᮧᮧ, *B. Z.* 16, 8 (*panawat*), *Sut. Z.* 48, 2 (*panawak*).

2°, *asambat reña*, *Br. Z.* 4, 11; *irikang sandhjakâla*, *akwëh ikang wwang anangis asambat*, *irikâ mahârâdja durjjodhanân paré bhagawân bhîsma sadarângabhiwâdâtanja²*, *Bh.* 74 (vert. v. *tasmin sangkrandé râdjâ durjjodhanas tadâ, gânggëjam upasangamja winajënâbhiwâdya tja*); *masambat, *B. Z.* 9, 14 (*mandulamé, ngulamé*), 21 (*maduhan, masasambatan, modjar*), *Z.* 99, 10 (*mandulamé*); *gring tan wënanng sambat*, aanh.

onder dwilatën; patisambat patisambit, aanh. onder salangap; patisambat, v. iemand die bëbâijan is; njambat, van iets gewag maken, een persoon vermelden; een woord bezigen (mad.); wëntën té datëngan (datëngan baü) rañh, mangambat (manjambat) tjoker i dëwa, Tjp. Z. 1, 11; njambat ibané, zich noemen, zijn eigen naam tot geluid hebben, zooals b. v. de tjulik, die zijn eigen naam uitsijlpt; mësésambatan, in nood „moeder” of „vader” roepen als een meisje, dat verkracht wordt; adoh tan ogja sinambat, v. e. zeer ver afgelegen plaats, Pdj. bis.

᳚᳚ ᳚᳚, vgl. sambut; sasambët; anambëtus patâla, Sm. Z. 27, 6 (mangambil); manambët, aanh. onder tmü; sambëtën ing bhüta pisâtja, Pamastu, Adig. (Kl.), 70; kasambët, plotseling ongesteld worden, hoofdpijn krijgen (vgl. sund. en batav., op 't zien v. 't hoofd van den verschrikkelijken vijand waren allen bevreesd, de haren hun te berge rijzende, maka sagala parëkan dalëm itu pon banjaklah jang kësambët lalu djatuh dëmam, Tj. b. 55); Us. 2 b. midd.; *kasambët ing habët, Sum. Z. 37, 2; kasambët ing ratri, Mal. 289; pitara njambëtïn (tjapatina antuk anaké padëm).

᳚᳚ ᳚᳚, op 't droge raken? v. e. kist, waarin een kind op 't water, Tjp. 239; *kasambit, B. Z. 12, 4 (katunggèk, èngsut), vgl. onder sampir en z. sambik.

᳚᳚ ᳚᳚ I., vgl. sambët; anambut, T. Z. 4, 36 (manjëmak), ald. 48 (mambil);

manambut, *umalap; manambut i sira, Sut. Z. 103, 16 (manjaüp dané); tan warna rahina, saksana anambut dalu, Adip. episode; njambut, oppakken een vechtenden haan, v. hanen als ze opgenomen worden, omdat zij om de een of d'andere reden niet door vechten (T. v. N. I. 1873, T. 97); njambut karjja; sinambut, W. Z. 6, 6 (kadëmak, ginamël), v. uit de hoogte?, Sut. Z. 95, 10 en 14 (sinandër); sinambut kang sangku, Stn. fr. (kadjëmak); kasambut, door een tijger (vgl. jav. kësambut ing adilaga en z. aanh. onder gawé); njambutin, voor een kind 't feest nëlu bulanin vieren; njambutin makadadwa, beide twistenden 't betwiste ontrukken; tanpakasambutan, v. verbrijzeld glas, Sut. Z. 71, 4 (tong dadi tuptupang, vgl. onder tultul); vgl. mal.; ténjuh twasira tanpasambutan, v. e. bedroefde, Tjt. 258.

II. (?), Wtb. II., 34; anambut, invallen v. d. nacht, Kid. Adip., fr., telkens.

᳚᳚ ᳚᳚, animbat, stooten met de horens, Hadji D. 85; animbatèng danta, T. Z. 3, 47; animbat anguling, v. e. woedende olifant, ald.; Wtb. 23; v. iemand met iets, Ar. Z. 6, 15, verwonden, trachten te doden v. e. misdadiger (misschien belangen); nimbatang sungu, T. Z. 5, 132 (ngèngkot ban tanduk); grënggananimbatèng ksiti, ald. 2, 7; amupuh animbat ing gadâ, Br. Z. 13, 17 (manigtig inubatabit ing g., m. manibanin walita); Bh. 2 o.; Adig. 9 bis; mati sinimbat dëné talinganing liinan, aanh. onder ghrâna; sinimbat, *abhihata; sinimbatèng danta,

door een olifant, Kid. Suud. Z. 2, 182, 193; *patruninghulun simbatèn satata*, Wd. 32 (vert. v. madripun hanti satatam, alwaar hanti de imperatief v. han moet vermelden); *simbatanga*, *inubatakèn; *panimbat*, *bestrijding* met pijlen, Adip. 116.

සිඞ්ගි ශ්‍රී, sas., tēngēt; lintang simbit bēdji njanding larangan, pañtjoran manjanding iding, njanding alas gulingan, Ss. h.

සිඞ්ගු ශ්‍රී, sas., saput (sund. simut, mal. sēlimut).

සුඞ්ගු ශ්‍රී, z. onder ngès.

සුඞ්ගි ශ්‍රී (?), sluh v. e. berg; ook slumbit; njumbit, *uisteken* v. e. plant, ijzeren hoepels om een kist *open steken* door er iets onder te steken; vgl. ngungkit en njuntil.

සෑඞ්ගු ශ්‍රී of samēti (Tamil sammatti), *houten hamer*; z. pēngētuh.

සෑඞ්ගු ශ්‍රී I, s. (samwatsara).

2°, njambatsara, iemand *verbieden* iets te doen; *vermanen* iets niet te doen; kasambatsara antuk i kēpuh, *tēkânantwāris sang kēpuh.

සෑඞ්ගු ශ්‍රී, Sut. Z. 56, 1.

සෑඞ්ගු සා, z. onder samâgama.

සෑඞ්ගු භසා, s., Wir. 71; Wtb. 8; Brh. 2 a.

සෑඞ්ගු භා, nora wong kēnto, naast wiparita en dipiro (?), n. w. mongkono, Kr. in pl. v. asamhawa (z. onder dit woord), pēlag, Tjt. 227, 228, *adoh en doh; Adig. 69 m.; Adip. 52, 51, *onwaarschijnlijk*, 101 o.; L. Z. 38, 2; T. b. Z. 4, 63 (alwaar hasambawa); Wir. 9; Kam. 5 b. en m.; apan ikl-

hēn sambhawa gawajanta, R. 18 Z. 9, 7 (bhīma); kârananing sthiti pralaja sambhawēng tribhuwana, R. 20 Z. 9, 5, hjang ratna-sambhawa, z. onder ratna; anghing hjang kâma sang sambhawa mapaga raras rûmni-rēng matyaloka, K. *alleen zou met hem in schoonheid kunnen wedijveren*, Sum. Z. 45, 5; sasambhawa, *van een gelijken rang*, Sum. Z. 16, 3, Z. 19, 3; asâmbhawa, Br. Z. 38, 1 adoh, doh); B. Z. 7, 9 (bas tawah, dahating dura), T. Z. 3, 43 (z. onder wastu II), *verbazingwekkend?*, Hadji D. 3, 3 o., *adoh, B. Z. 56, 3, Z. 41, 5; asambhawa wuwusta, R. 2 Z. 1, 51 (dahat dura udjar blindé); asambhawa satingkahipun, v. d. sprekende waliwis, Hadji D. 31; marapwa tan asamhawa, W. Z. 2, 7 (apanga da plih, nora doh, nora iwang); asambhawa lawan paksi kabèh, *verschillen van*, Ntp. 15 a., aanh. onder patut; masambbawa, om de versm. in pl. v. asamhawa, *wonder, mirakel* zooals de dood v. Wrētta en die v. Hirañyakasi-puh, R. 13 Z. 1, 7 en 15 (né lēwih); sinēmbawa, *goedgekeurd?*, Adip. 67; sinambhawa, v. iemand van wien men meent, dat het waarschijnlijk is, dat hij iets moeielijks tot stand kan brengen; anghing masku sinambhawāsīha pangēbananing açaranēng ka-dēwalan, *geen andere dan gij denkt men, dat genegen zal zijn degenen, die in 't godenrijk om hulp verlegen zijn, tot toevlucht te zijn*, Sum. Z. 1, 6, Z. 10, 3, *te vermoeden*; sâsamhawa, *naar alle waarschijnlijkheid?*, Adip. 90; 94; R. 2 Z. 4, 1; jatâsambhawa, Adip. 117:

wastwasambhawa, iets onwaarschijnlijk als 't ware onmogelijk b. v., een aap op de zee dansende en wel op een drijvende rots, T. b. Z. 4, 94, 95, 97 (T. Z. 3, 43 en 54, wastwapurwa).

සමුපා, sato sambawa, z. onder kukub; sambawa tañdingé, v. e. onoverwinnelijk held, een paar regels verder, pilih ratu ikang nánggá, Djib. (vgl. jav. pilih tañding).

සමුපා, eigenn. v. e. eiland ten O. van Lombok, alwaar de taal zeer veel overeenkomt met het oostelijk of bovenlandsch Sasaksch (vgl. tēliwang); in gedichten wordt door de Lombokkers ook wel een sumbawa'sch woord gebruikt; nm. van zekere wondheelende olie, die door Bugineezen aangebracht wordt en ook goed tegen 't mēluwang zoude zijn; sangjan (sangih) sōmbawa, z. pēndēkar.

2°, aanh. onder pulakēt.

සමුපහරා, sambjawahāra; masambēwahara, O. transcriptie, bl. 43, 73, z. sambēwara onder alwaar ten onrechte sambinghara (vgl. jav. sambēwara, aanh. onder lalasti).

සමුහි, jav., een mengsel, waarin geraspte cocosnoot 't hoofdbestanddeel uitmaakt en met een steen fijn gewreven (ulig); in tegenstelling v. santok, overigens gelijk dit bij de rijst genuttigd wordt (sas. sambēn).

සමුහි I., tegelijkertijd (mal. id.; vgl. samil); njambilang, iets tegelijkertijd doen; sambilang njijup, lurk tegelijkertijd bij het aansteken v. d. cigar; mēsambilan, *anam-

bjakēn, B. Z. 59, 4; sambila mangamēr, *pilih amwang, Z. 115, 1; mkut sambil nangs.

II., sambilan, jav. *juga, de 2 houten aan weêrzijde van de uga, de hals v. 't ploegbeest beknellende, waaraan de samēd vastgebonden wordt; z. manuk², slān.

සමුහි, K. A., ambul; ngagahin taktian angēngé sambul papan djantra, Tjipassim.

සමුහි, simbatēn of simbatan, lijden aan te vaak hikken (z. tjēkutan en baugkēs); kasimbat, zich verslikken bij vocht of de nasi in den neus krijgende; z. lēnlēnan, suk, slangkikan en kasimpatan.

සමුහි en djumbēl; sungsang sumbēl, nu eens op zijn kop en dan weêr op zijne beenen staan, *kabwang kombul; njumbēlang, *anungsang; tiba kabanting kabuntang „pinutērputēr (ingukērukē) ing angin, njawangawang pān binakta, awor lawan mēga mōndung, anangis asasambatan, adnh matl manira, anginé adrēs kalangkung, sirahé numbēl anungsang, R. sas., Z. 9; njumbēl tēndas né mēlijat tuūn; vgl. ndjungkēl.

සමුහි, vgl. sungkil; njumbil, van insecten met den kop iets, plantjes b. v. opvroeten (nampēsang manēk), openstooten v. d. visch de vóór de plajah v. e. bubu kēmbang hangende klapperdoppen; z. lambih; mēsumbil, v. vechtende honden.

සමුහි I., jav., Saty. 6. 2°, een langwerpige mandje van boven open, aan een staak om mangga's van den boom

te plukken (vgl. sund. en ngadj.; Bjw. tjokop); de inhoud ongeveer 5; z. sumbu.

II., Bjw., tjéting.

III., sumbal (of sambal); sumbul, aanh. onder rádjawidhi (djuru padjalan kadjaba kadjro), O.

සුමුබාල, s., z. onder kaka?

සුමුබාල of simbali, *simbantén, T. Z. 5, 94 (pilih), en wat nog erger is?, integendeel?, T. b. Z. 2, 14; Z. 4, 31, 53 o., Mal. 116, 314 (*jav. sambalinga?); simbaljamrödyakénang djagat (in pl. v. de wereld te doen vermeerderen), tan wrödhi djagat, Brh. 9; sumbaljanglipura branti, om te enz., Dd. pt. 1; makapanumbali, Mal. 401; sinumbali, vergeseld? (dus zou simbali, sambil zijn); sang inudjara sahur tangis sinumbali ring swaraning gönding, Ww. b. Z. 3, 140, z. ook aanh. onder sambulih.

II., eigenn. v. e. bediende v. Amad's moeder.

සම්පාල, mal. tampah (alleen bij Mahom.), Sbr. in 't slot ergens pönjambléhan sampi wegens blijung, bld., in pl. v. mëklijung.

සම්පාල I., jav., pasambulih, belooning, loon, Hadji D. 33 o.; Ud. 27 o., vergelding; sampun sira tan asung pasambulih ing çri narapati, Ww. Z. 1, 169 (b.: s. sali pakarniratur panumbali daténgéng çri narendra).

*II., hastaniràngukih sambulihing (b.: hangukih paduning) siñdjang, Mal. Z. 3,

124 (limandanéné ngalih tanggun tapihé); mèt pasambulihaning tapih (*jav., pasambulihan mabuñdëlan), W. Z. 18, 12 (amrih nglukari paduning sifidjang, ngapèt patmuning s., ndjëmaki bulang tapih); Ar. Pr. 73; K. 2 enz.

සුමුබාල, pilih?, T. Z. 5, 94; z. sumbali.

සුමුබාල, kónjamén sémbalun, sas., kuud pëngangon.

සුමුබාල, sémbalik até, sas., (buü) diugding ái (op Lombok de bladen met tjékukuh, adas en bras tegen waanzin en versuftheid).

සුමුබාල, z. onder lilèn.

සම්පාල, lichtroode miersoort; 2° aglaone-ma? cuscuaria Miq, z. Rumph. V., 183° pl. fig. 2; seindopsus pertusus, Rumph. V pl. 38?; sumamblung of kumatamblang, reeds kunnen eten v. jonge glatik, maar nog geen pëpëlik hebben, z. buras en tjëtjèhan, samblungan, nm. v. e. lichtgekleurde tiing soort, die hier minder bekend is.

සම්පාල of sémilang, zekere soepaling evenals de lolé schubloos (sas. sémbulang), *sumbilang, mùksèng hinudang (?), Ar. Z. 37, 5, Ar. Pr. 15 m.; gevaarlijk stekende, Dj. Pr. (vgl. jav. en mal.; mak. en bug. samélang, vgl. tag. sombilang, zekere visch zonder schubben, duriku tadjam térlalu bisa zegt de s., Sjair ikan, bërtërijak? bagej orang jang tértjutjuk olih duri sambilang lakunja, Tj. a. 14, bërtëri? jak sèpërti orang di ججت s., Tj. b. 68.

սյւղիճի, v. d. plijat van iemand, die duizelig is, of v. iemand die nog zijn opium niet gehad heeft; vgl. tungtang.

Սնկարան, eigenn. v. e. berg onder Blangbangan.

սյուղա, z. onder djëpun.

սնկա, z. sambé (vgl. onder també).

սնկ, z. onder sambi IV.

սյուկա, R. 23 Z. 12, 2 (sambila, sund. sambian); z sambi.

սյուկի, vaker kasumbjan, gevleugeld als de klipës maar mager, op de sawah's, heeft een snuit als de titih; zoude mra-nèn zijn, iemand in de handen gebeten zou aan zijn lijf geheel gezwollen zijn; bulu sum-bjan, v. e. klein soort v. eenden; z. kubëng².

սյուկա, ploegjuk?; anjolong sambè-jan, Adig. 18, (na veediefstal) de boete 2400.

սյուկա of sëmajut, koord om den hals gedaan en best. in kambën tjrik awrang (wit of gringsing) kruiselings over de borst bij plechtige gelegenheden zooals b. v. 't tanden vijlen, bij 't afleggen v. e. eed, los over de schouders hangende (ar. jav. Wdb. سَمْبَايُت, مَرَز, كَيْب,; sund. sumbajut, al wat over d. schouder in een zakdoek gedragen wordt, betel, tabak enz.); ook noemt men zoo de hier en daar op de lambang's, tadah paksi en apit² v. e. balé geschilderde ruit-gelijke driekleurige banden (rood, zwart en wit, dit in midden, d. i. Brahma, Çiwa en Wišnu; vgl. tridatu); njëmbajutin, figuren

als een schuin kruisje op de pilaren v. e. huis met këntju schilderen.

սնկա, Adig. 33.

սնկա, s. (samwjawahâra), aanh. onder wëçya; asambjawahâra, O., tut. 56 b., aanh. onder pëtëk; asambjawahâra-dwal dodot lungsuran rikânak, Ww. 13, 2; vgl. sambëwahâra.

սնկա, z. tambajang.

սնկա, Bh. 68 (bis).

սյուկա, s. (samwëga), Lamb. Z. 9, 2 (itja), empressement om iemand een wel-daad te bewijzen, zoo b. v. van een brahmaan, die een dooden tijger weder in het leven bracht, maar door hem opgevreten wordt, T. b. Z. 4, 169, W. Z. 19, 7 (itja, swëtja), Z. 18, 11 (suka); sambëgan, Z. 19, 2 (swët-janë, sëdëng. pakolihan), anapa, Tamb. Z. 9, 2; Kam. 6 m.; 10 o., R. 18 Z. 3, 14 (wlas), 21 Z. 2, 20; 23 Z. 15, 8 en 11; sambëgan djuga dënta, aanh. onder larang; ikâ tan daridra, jadyapin pradjnâ tuwi, tan hinidëp djugëkang sënudjarakën, jadyapi mangëné kâladëça tuwi, çabdahita-waçana tuwi, nguniwëh jan apunggunga ikang wwang daridra, pisaningun hanâ sambëga rumëngwa sodjarnya, tut. 37; kasambëgan, R. 5, Z. 5, 43 (bwat sambrama); sambë-ganën, B. Z. 72, 22 (tampinë); njambëga, njukën; njambëga wong kasësi, Swg. Z. 3, 20, aanh. onder. batjin; njambëganin, aanh. onder batjin; panjambëga, z. onder pami-dara.

සුළුතැ, jav., nm. v. e. toovermiddel om liefde te verwekken Am.; sun dus kalawan dèsti, ikémat sumbaga, om hem zoo mooi te maken, dat hij de weduwe verliefd konde maken, Amd. (de mal. vert. hikmat guna jang bërnama si putarliman).

සමු I., de personen, die door de dèsa belast zijn, dat op njèpi niemand 't gebod overschrijdt (vgl. jav.?): tjèlèng kaülané gèmpung, kadugi nègul ubuån (djumahinja), sijap pèsu (sing mamèsu) wènançédjuk, pangandikan radèu mantrja (arja), parèkan ènak masambang, Tjp. Z. 3, 1; mèsambang, *de ronde doen* bv. om iemand, die bij het njèpi op straat loopt, op te vangen, om iets voor den vorst in beslag te nemen, Tjp. Z. 3, 1; njambangin, *opwachten* (z. ngimbangin); kai njambangin iba, *ik loer op jou*; kawisajan tityang twah mamatjul, lèmah lèméng réké, lèmah mangèbèt kaladi, lèméng njambangin biju, malingé réké bas liju tatanduran tityang akèh, botor komak katjang djagung, katjang ridjig lan pagpagan, kaladi ubi kasèla „tabu (m wang) bjañg undis katjang agung, kakara pasèlèt, sanding gaga djagung djali, mangkin punika kantun, kudyang tityang dèwa ratu, itjènin tityang swargané, bakal pamulain djagung, tityang twah djagi matumbas, saitjan tjokor i dèwa „sakajun tjokor i dèwa ratu, ngambil panukuné, Bs. bl., vgl. onder langlang; sambangan, de personen die de overtreders v. 't njèpi moeten beboeten (nanda), de helft v. d. boete er voor krijgende, een soort *ronde*, aanh. onder sèla.

*II., Gh. Z. 4, 4; masambang maling v. e. vogelverschrikker, Br Z. 50, 6; sinambangan tangis, Sum. Z. 7, 19; masambang, *zich van slaap onthouden* in gezelschap v. iemand die vast slaapt, vgl. Adip. 53 (bal. sambang samadi); njan turunan lawan saséngkan kèngètakèné, jan mahulu, u, çrigati tumurun, ananèma sarwa widja, asambang^a, asisimpèna, wurukung, su, çrigati suméngka, ananèma sarwa rumambat, mahulu, pa, aswadjag tumurun, akon atuduh sing gawé, angadu wadwa, abuburu, ambètjiki sañdjata, mahulu, pwa, kála gumarang tumurun, amasang djirèt, sungga, wlah, balantik, apikat, mahulu, wa., sang pas tumurun ananèma huwi, talès, phala bungkah, amgatataka „ka, mahulu, kutila tumurun, amasang tumbal mapagèr, tunggal dina lètnya turunan lawan sèséngkan, War.

සමු, kadi tasik sumambing atjala, Hariç. Z. 13, 2; vgl. tambing.

සමු, v. d. beenderen als den vader toebehoorende en 't lichaam der moeder, Ag. 62 (vgl. mal.); njambangin, iets *verlengen door aanlassching*, in tegenstelling v. nggètèpin; panjambung, *de schade* tegenover de urangka v. e. kris, waarop 't pèlèt hout wordt gehecht (panjèdjër), ook tjèmpurit; kris akatih marupa mandarang, mawrangka pèlèt mapanjambung; tulang sambung, z. onder tulang, met zwarte ronde vruchtjes en vierkante blaadjes tegen verzwikkingen enz. (sas. lèlésuq); sambung tulang, voor tuba (sas. kèkatuq; Bjw. tikèl balung, z. Filet).

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, z. onder bokat.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, *vaartuig* (vgl. bug. en mak., malag. sambu), R. 21 Z. 2, 20 (prau); *banawa, *djong, *plawa, Sut. Z. 114, 11; ambëkaning sambung, *lajangan, *wangan, *lañdjingan.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, eigenn. berg, Tt.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, jav., conyza balsamifera (sas. kësëmbung; tag. sambong, bij Blanco ten onrechte sambon, soorten z. onder ati en rambat); sumëmbung, *weelderig opschieten* v. d. tabakplant, Swg. Z. 1, 91; z. onder djagung.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, mësimbangan, *slaan met een hand tegen iets, dat hooger is, aan leunende of zich vasthoudende*; mangodjog ja di balé papèslik (?) masimbangan madjudjuk, Swg. Z. 3, 61, ook v. apen; mamëndolang i botoh lara ñdjëngisang, bas tong dadl munjinin bangun masimbangan, ngalingkung kaluwanan, bèbërang saputé bëngil, alihin tuma, usudin pagulliling, Tj. b. Z. 1, 8.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ I., sumimbing buddhinya, B. Z. 4, 30 (ngintip, njinajang, mapapiring).

II., sësimbing, *toespeling* om iemand 't land op te jagen of iets te verwijten, voorbeelden onder gimil en lëgawa (vgl. mal. sindir); mësësimbing, *toespelingen maken* door een bla-bad (z. onder saksak); kasimbangan padjar en sinimbangan watjana, *piniringan udjar.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, njumbëng, *alleen het vuile gedeelte*, de tip of 't midden, v. e. kleed *wasschen*, jav. ngutjoni.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, makasumbing agni, R. 23 Z. 4, 13 (maka pula api, maka sulsulan sang hjang pawaka).

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, jav., sumbung², Ar. Pr. 87, 88, 37, *mangamah² lwir këmbar sumbunging mulat, v. d. twee vrouwen, R. L. Z. 10, 1 (wjakti patut, in pl. v. patuh?, utjapang antuk né ngantonang, kadi pinalih pangalëning tumon); sumbung, *kërangirang, *inambwakën; sumbunging wong amudji, pan patik hadji tan wikan, Mal. Z. 4, 62; masasumbing, *masumba²r; *angamahamah; njumbung, aanh. onder bidjal; kasumbing, *wordt gezegd?*, Was. Z. 1, 47 (*jav., misuür); aanh. onder aštasëni; manjumbungang, *nâdhukâra; manjumbungang, *mangadwakën, mangudang², *mangduhungakën; sumbungang, *pinalar; kasumbungang, *inambwakën; kasumbungang, Was. 28 21; Hadji D. 63.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ I., bëga bisu sombëng bëngor, wd. 38 (sund. id., mal. sumbing, mad. sombang v. e. hazelip); vgl. suwing en tjungih. II., sas., këpëh (mal. sumbing); ook djombëng (mad. gambing).

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, Bjw., jav. ladak; 2°, mal., *ongepast* v. iemands wijze v. spreken (zelden); vgl. sumbung.

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, sas., mbobabin, nungkulang (v. bougoq), als equivalent v. bongoh?; vgl. mlog² (v. blog); djra (h.: drih) sam-bongoq batur (b.: hau).

ꦱꦒꦺꦴꦭꦶ, *tijger* (z. *mong); R. L. Z. 1, 164, aanh. onder wiwi; z. matjan.

www.libtool.com.cn

ស្រី, jav., *bezorgd, bedrukt*, een weinig verder sungkawa (vgl. sund. en lamp.), Hadji D. 2, R. L. Z. 10, 8 en 51 (bêngong); Ar. Pr. 49 b.; Mal. 53 m., vgl. onder bidar; mulih kapada dèn malu, kadang wargan njai sémang, mangëngi njai mirah, Rw.; sémang², Mal. 100, 101.

2°, i baru sémang, nm. v. e. wonderkris, die den vorst Pañdji sakti toebehoorde en nu in het bezit van den vorst v. Lombok zoude zijn; zoude tot P. S. gezegd hebben, toen hij nog Barak heette, da i barak smang knëh, toen er een naderend gevaar opdaagde.

ស្រី, 'smorgens, *èsuk; di sëmëngé, *saka t ambé, vroeger in den voormiddag (vgl. onder sëlid), *èñdjang; sëmëngan, *prabhâta; pasëmëngan, *èñdjing, vroeger in den morgen.

ស្រី I., van bamboe gevlochten rond net vóór de holen der stekelvarkens, die men er in jaagt, als de tampus, sabang, tēpis, tjangkup.

II., Kl., truna samalëm.

III., meer of min huiverig; sing da sëmung knëhé.

ស្រី, Oost Bll., bëbadur, soorten sëmung dangdangan of sëmung torèk, sëmung tanah zwarter.

ស្រី, Smbr., tēmujukan.

ស្រី (?), *asamun (jav. suwëng, h. v. suwung?).

ស្រី, nm. v. e. kakarangan.

ស្រី, zekere groote roode boom-mier-soort, die boomen als 't ware ongenaakbaar

maakt en tot den dood toe doorbijt; wordt levend gebezigd bij 't doen sluiten v. wonden, waarbij de darmen uit de buik hangen; wordt door de sidëm bestreden (zou te Bjw. kranrang, vgl. jav., heeten, mad. kalèng); njumangah, roodachtig worden v. d. bamboepijp door dat er eenigen tijd uit gerookt is.

ស្រី, hieronder pasumangër.

ស្រី of sëmangka, jav., meloen, citrus edulis; worden in de drooge moeson geplant, daar zij in den regentijd door de lanas en de bëbukur worden verwoest (afb. bij Rumph. V. pl. 146 fig. 1; vgl. blungking); mēbatun sumangka, v. d. tanden gevijld in dien vorm; untuné sëmakuning pakarining tatahané batun semangka, vgl. onder tuwi.

ស្រី or sumingkin, h. v. njansan, *sangçaja, *mangking en sumangkin (vgl. jav. sangkin en smaungkin, mal. makin, batav. sëminkingin); ngumangkinang, verergeren v. e. kwaan.

ស្រី, sas., bunbunan of pabaän, samanik pëng kadji djudjung lóq samangët kadji dēwa, vgl. aanh. onder panggong.

ស្រី, s., v. Abhimanyu, Aw., 62., vgl. onder wartja.

ស្រី I., jav., zeker kruid, de bladen met zuur vermengd, om zilver enz. schoon te maken (z. tètèh djaran); sumanggi gunung of sumanggjatjala, zekere grassoort met ronde kleine blaadjes en mēbun, *hni²; voor ambuh, njutsut pèlèt.

II., balé sumanggèn, buiten de pamrèman, terwijl buiten de sumanggèn de pètandakan en buiten deze de bañtjingah zich bevindt.

ᮊᮧᮧᮧ, z. onder aig.

ᮊᮧᮧᮧ, op, in; bij, ten huize van, bij een persoon, *ri (vgl. jav. gik? en di); ons waar in een relative zinsnede; disig i anuné matjlöp, ali sig tjinané b. v. v. radijs; mlali sig i ukiré, zich vermaken ten huize v. U; këma to sig i blimé, *ri kakangkuk para, R. 5 Z. 1; ngungsi sig anaké məkəwan, waar de plaats waar men; masugi sig jèhə gədé, *marahuping lwab magə'ng; sasangin sig dané apang təkəđ sig sang ramané, *prārthanānira ri sang prabhu rāma, R. 16 Z. 6, 6; matjlöp tityang sig alasé gədé, masuk aku ring alas gəng, R. 8 Z. 4, 13, 41; sig i dewané ngalap bunga, *pamétanta kambang; ngantukang sigé njilih, hij gaf de tjaratan terug aan dien van wien hij haar geleend had, Tjp.; sig uri, z. onder uri.

ᮊᮧᮧᮧ (?), sèg Iis, L. Z. 19, 18 (səg gəlis?), Krws. 71.

ᮊᮧᮧᮧ, asog pati, R. L. Z. 11, 180.

ᮊᮧᮧᮧ L, z. bij piling² en onder manis, 1/2 bəndul (vgl. ungal); ngaranikang pirak, tambra (tāmra), mas, jan patəmahan saga, kupang, mās, tahl, warahakəna ring loka, makadon kawruhanya, ja tika djarangkənangkwa kabəh, Sdj. (Manu VIII 181); z. ook aanh. onder liksā; saga tjlək z. *tjələk; saga wəsi, aanh. onder kutik.

II., sa saga, de palatale sa (ᮊ).

III., saga (jav. tekst tegen 't metrum tangga; te lezen sigé?), Br. Z. 2, 10 (anda, lung, djan).

ᮊᮧᮧᮧ I., verb. v. *sadjī, wat opgedischt wordt aan spijs; saginé sagətan sampun pəsu, Bgd.; sagi, səsantun, daksina, z. ook onder andang?; səpa satus punika sasaginira, mantra marəp kangin, als vereischte bij zekere offerande; masagi, klaargeset v. spijs (məsada en mətjəwis); sagət bu mara katjngak patamjuné masoda nasi dingin sang(u) tangka raris mətū kajuné marimada saha pangandika manguda sang prabhu manamju sang pandita masagi bau nasi dingin dəning twara rəko wənang sang pandita mambukti nasi dingin, wastunja apang sang prabu uta twara mantənan, Kid. Adip. C. Z. 2; njagijang, klaar zollen spijsen (njodajang en njawisang; vgl. sagih).

II., z. pasagi.

*III., bari masagi?, B. Z. 81, 42 (titir makapasugub, milih² malanding).

IV., (in pl. v. sakti?); kənəkən lukar sagi katitihan, Tjt. 210; kapupuh saginya tikəl, ald. 223, 50, aanh. onder djuga.

ᮊᮧᮧᮧ, mal., balineesche sago v. d. djaka verkregen (vgl. onder səran), andere soorten ingevoerd wordende tunggak ing hano (z. jav. onggok), vrucht zooals sommige zuurzakken; sagon, z. onder kəsirat.

2°, droesem v. d. tuwak; beter rəgəđ.

3°, v. vruchten bv. de boni, datgene wat hun de smaak geeft?

𑀓𑀲𑀸 I., jav., nasi, Tjp. Z. 1, P.; winé-
kas (s)l tulung sĕgá l waga), O. taru sĕga,
z. onder nasi.

II., sĕga manis, z. onder piling².

𑀓𑀲𑀸, jav. (Bjw., sĕgunĕn, tjĕkutan),
tut. 50 b. (vert. v. hikká, tag. sigik), aanh.
onder girīca; glĕdĕg wĕtuning masĕgu,
gĕntĕr wĕtuning mawahin, Nw.; *asĕgu, B. Z.
58, 7 (tjĕkutan, maangsĕgan); tambāning
sĕgu tungtunging sĕrĕh, Sum. Z. 10, 11.

2°, sĕgu², ma ngisĕk isĕk; asĕgu kang
wong anangis (vgl. sĕnguk), T. Z. 4, 4 (mad.
sĕkgunĕn, *snikken*, ook guksĕrgugan?,
z. onder sĕnguk); buron alit buron aguug
sami ditu pada pasĕgu pada mamangĕnang
ri sang aju matinggal sampun, fr.; anangis
pasĕgasĕgu, Dd. 11 a.; asasĕgu (hds. sĕ-
guk), Stn. (sigsigan).

𑀓𑀲𑀸 I., asiga, *overmoedig?*, tut. 41 a.
asiga, R. 23, Z. 20, 5 (magisĕh, magĕgas)
B. Z. 91, 6 (abhirama), Z. 7, 13 (sahasa,
magisĕh), Z. 79, 6, Z. 101, 5 (mangisĕh),
vol strijd lust, Z. 42, 2; Br. Z. 8, 3 (glis,
magĕbras), Adip. 92 o.; z. aanh. onder
kulimis; jatombakanikang bala rjjak asiga,
B. Z. 45, 5 (ja maka ombaknja pagisĕh
ing wadwa maka umir, ja puniká
sr(a)mbahan i pandjak ombak magĕng).

II., gemeenzaam vr. 2de pers. jegens vrouwen,
te Pangĕlatan, ten Z. v. Bĕdjuning en bij
de Moham. in gebruik; alwaar ook nani en
kola; njiga², *met siga aansproken*, aanh.
onder iba.

𑀓𑀲𑀸, *pit* v. e. lamp (batav., tag. lasigi;
mal. v. Kut. pĕnjigi, om de damar kaars
door peutering aan te houden, bis. sugih;
tag. hasigiwu, *lamp*, evenzoo bat. parpa-
litaán v. palita, *pit*; vgl. onder lojar en
sĕmbé); njiginin, iets v. e. *pit voorzien* een
lamp; *paslgjan, aanh. onder duh; kampu-
hira krĕsna, sinĕrat mĕsa tjápaká, asabuk gring-
sing raradin, asislgĕn mas ardja mĕnggĕp
raspati, Kid. Pam. (sawu higi, sarong);
sabuk sislgĕn, z. aanh. onder wadidang;
daluwang atĕpung sigi, aanh. onder wálaka;
zij deelde mede, jĕn sira durung sapagĕpokan
sigining tapih sampun si katĕkana saharas
ing djro djinĕm rum, tansah patrĕm ĕra
katik, v. e. *princes*, die met den haar opge-
drongen prins geene gemeenschap wil hebben,
Ww. Z. 1, 113 (b.: singgih pan sigi sa-
pagĕpokan sira sigi n. t. sampuna si
katĕkan sárasĕng djinĕm r.).

2°, *de etterkern* v. e. *puist*, *de prop* v. e.
zweer (Bjw. id.; z. luwĕs).

II., *stgi²n, B. Z. 2, 18 (liŕtjip², ima²),
wkas² (Kr.); palarĕn tajádja (jav. hds.
kamadjá) hĕlĕm sigi²nĕn ikāng anugraha,
W. Z. 14, 18 (pilijangawarahakĕn bĕsuk
suksmaning waranugrahanya, pilih
punika wahanga mbĕsuk, né pingita
punika panugrahané, bilih ja mango-
rahang né dahat piogita ikang wara-
nugrahané); sigi²ning lunging galing, B.
Z. 70, C. (liŕtjip² ĕntikan atané, saling
slak ĕntikang malilit); mijata rarasĕn

marék aniginigi pamabarnya, tapih, Sum. Z. 47, 4 (vgl. jav.).

ᯀᯃᯃᯃ, ańda (vgl. bat., mal. sigèj; sund. sigaj, sigèn naar Raffl.); z. onder saga III.

ᯀᯃᯃᯃ, jav. (soga); kampu pangaras suga, Mal. 148 (vgl. sund. soga, tag. suga); tańdjung suga, *raktapangkadja, Anj. Z. 20, 5; v. e. sumanasa, R. L. Z. 10, 20; tjampaka suga, de bloem v. de milu², Ws. 22 b.; asèkar tjampaka suga, anting²ira djuru kinanti, angilo amatèh gèling, patap (hds.: pat) ning susunggaran, Kid. Pam. 108; asumping tjampaka suga, Ww. b., Z. 2, 3; wastranira sutra linaka suga, Dpt. Z. 6, 4; amata mirah suga tang simsim, Ww. b. Z. 1, 65.

ᯀᯃᯃᯃ, masugi, *sich 't gelaat wasschen* (méráup; mal. sugi, bug. sugigi en tag. sogigi v. het door wrijving of borsteling schoonmaken der tanden), *arahup; manju-giin, *angrahinakèn; pasugian, uit beleefdheid in pl. v. mowa (paraupan).

ᯀᯃᯃᯃ, z. onder arèn.

II., aanh. onder gèlagar (jav., mes blij 't tappen v. arèn gebezigd).

ᯀᯃᯃᯃ I., z. suga.

II., verkeerde uitspr. v. moga.

ᯀᯃᯃᯃ, *hatur, *bhasama, *udjar (z. sagi); masagih, *aminta (vgl. tagih), *modjar; angucwakèn sagih, *odjar amèdar.

ᯀᯃᯃᯃ, pinakahastapàda dé pàduka çri mahàràdja, sàri² tanpanègah angèl(l)àwan

panas tis an sumiddhàkèn sapangutus pàduka çri mahàràdja, zonder zich te stooren (in pl. v. sènggah) aan vermoedheid en z. O.

ᯀᯃᯃᯃ, vgl. suguh; marmmani sègèh-nya kinon wipatha, uw dringend verzoek was *de reden v. zijne bereidwilligheid tot iets slechts afgevaardigd te worden*, Sm. Z. 9, 9 (maar men zou hier 't jav. saguh kunnen lezen); *asègèh, W. Z. 14, 2 (matamju), Adig. 70 b. enz.; masègèh, Br. Z. 46, 10 (tjambrama, mananggraha); sumègèhsègèhi, *begroeten* Sum. Z. 74, 4; mènègè²hi, Br. Z. 6, 2; sinègèhan, *geaccosteerd*, Hw. Z. 51, 4; kinasègèhan, *ingupaçubha; sang kinasègèhan, *de vriendelijk toegesprokene*, B. Z. 80, 25 (tinamuj, kadanain, kasuguhin), W. Z. 17, 10 (s. inudjaran, s. kasambrama, s. sinambrama); pasègèh, *panamuj; 2° een som van 1000 voor den kañtja te betalen door die 't eedwater drinkt (vgl. onder tajuh).

2°, mèsègèh, *offeranden voor de kala's op den weg werpen*; sèsègèhan, *offeranden op den weg om de buta's, waaronder met bladen, rijst, enz. gevulde tjèpèr's enz.; men zet ze op galungan*; mèsègèhan di kadjèng klian; sabran èsuk amuńdjungang, sègèh kuning mabé sijap „tangsyah (tausah?) sèdah burat wangi arom, mwanng tadah suklané, idèpang somahé urip, di djumah kènjung², ngaturin dané ring ajun, raris nunas tjarikané, sèdihira lunga ujung mangasih² manunas, tjarikan gusti wajahan „sampun tutug pitung dina sampun, sagèt tèka dangdang, mangalup ngolasang ati, duür umahé ngalup, makè-

syab atiné suñg, marasa tēka bajarané kisi² bangun pēsū, ngalih orta kapisaga, tēkēn barajané wēlas, Rw.

သ္မိတ္တိ, jav., dhanawān, *dhanādhipa, dhanēçwara, *rijk*, aanh. onder ikan (vert. v. wittawān); anaké sugih, *mahādhana; rinasan smining katirah ēñdjuh angrēsēpa-kēn, amirah sugih pirak agēgwan ing kaju kuning, Anj. Z. 6, 4 (mamēgēt tan kakurangan pipis mapalilitan kaju mas, arakta pēmēgēt pipis²an umungguh ing k. kanaka); *v. içwara; wwang sugih, *dhanī, *ibhja, *wrēhaddhana, *çrimān, *samrēddha, dhanastha, tjanawada, prēdana (pradhāna), mut, apsawanya, kutumbi, wibhogi; i sugih, *wah dhana; kaju sugih, de fijn gewreven bladeren om in 't vocht er van de draad te verwen, waarmede de pēpēsān worden gelinieerd; lōngis sugih, een geheim middel, waardoor men in 't bezit van schatten komt (bij de Mahom. heerscht 't bijgeloof, dat iemand, die op zulk een wijze rijk wordt, tot straf djrangkong wordt); vgl. onder mangar; sugihan djawa, 6 dagen vóór galungan; sugihan bali, 5 dagen voor galungan; kasugihan, (brana), *riktha, *kostbaarheden, schatten, rijkdommen, goederen* (vgl. glah²).

သ္မိတ္တိ, jav., makapasuguh, *makapasadji; pasasuguh, *pasadji²; kasugihin, *kinasēgēhan.

သ္မိတ္တိ, Bbg., *de uitgang* v. alle bewoners vóór een plein, dat vóór de verschillende erven gelegen is.

သ္မိတ္တိ, sēga en aū, awud, gehakte dapdap-bladeren met asch, geele rijst enz. waarmede een jarige door den padanda wordt bestrooid, Wd. 44 (vgl. bijakala, tēpung tawar en aanh. onder sontēng); mēsēgahu, *een jaarfeest vieren*; in de leer bij een priester zoo b. v. v. e. sēngguu; njēgáuin, jarige met sēgáú bestrooien.

သ္မိတ္တိ, jav. (sēgawon), is nog groffer dan tjitjing, alleen met minachting op menschen toegepast, maar wordt ook scherpsenderwijs gebezigd als ons schelden (z. srēgawon en srēgala); mētjanda² sēgaon, eerst gekheid met elkander maken en dan ruzie krijgen; jēn manjēbak mangakēs, lara-nga, tiwang sagawon, nga, Us. 226 (vgl. onder asu).

သ္မိတ္တိ, sigasigun prāja tauwring bhajanya, W. Z. 22, 4, Ar. Z. 58, 4 (*vervaard*), Hw. Z. 43, 4; Bh. 83 b.

သ္မိတ္တိ, een djambangan om tuwak er in tot suiker te verkooken (Sidatapa); ook sugou?

သ္မိတ္တိ I., susugun, K. 20 b.; anangis susugun, T. Z. 5, 114 (ogling sigsigēn).

II., z. onder sugul.

သ္မိတ္တိ, sumaguña, Ar. Pr. 41, 60, v. sieraden, Pam. 20, suntingnja gugubahan surēngpati (اسماركوت), Pw. fr. 136; v. e. leermeester, Hw. Z. 2, 3; apupuh sumaguña v. e. kidung, Was. 25.

သ္မိတ္တိ, rahaju, Sw.; ri pōdjahing mārka drowi (v. den overmoedigen olifant namelijk)

liwar sukanikang manuk bajan t k ng wana hr sti d ning wr ksa mari  frina sama unata s k signa parin nawita puh saku-  uma saha ljan hana'nggung phala ramja tang paksyamidjah ngr but phalaning dja- j ng pangrus, T. Z. 5, 36; mangk  praptang sadagati lan nirada saha g r h adalur ngatag ing katjatur mangkj w tu badjawr sti aniram ng, kajw n ng alas sama tumuwuh sa(ma) unata  aka signa parin nya wr ddhi mwang lunglunging latangkura tang sikari lunggahnya lumung, fr. A.

 ranggi, s., T. Z. 4,14 (l wihing wangi); W. Z. 23, 6; R. 11 Z. 2, 12 en 13 (wangi); maling sugandha, iemand, die zich op een weg bevindt, waar de dief vermoedelijk moet zijn, Adig. 27 b.

 ranggi, s. (sangandhika), tu djung b ng, (Nw., tu djung putih).

 ranggi (?), *sis namu, Br. Z. 27, 4.

 ranggi, eigenn. v. e. tempel te Gj.; ikang djum n ng ratu ring balli, kunang sang ratu djaja pangus djum n ng rumuhun, wus pgat samangkana „malih sang ratu d tya djum- a ng ring balingkang, wus pgat mangkana „malih sang ratu maja djum n ng ring bh - dahulu, wit  anama gtih sang ratu majada- nawa, wus pgat mangkana „malih djum n ng sang ratu k n angrok; wus pgat m. „malih djum n ng sira dal m ring samplangan, wus p. m.; malih sang ratu djum n ng ring batu  ggong w. p. m. „malih sang r. dj. ring s ganing pilih untat ratu ika, Us. b.

 ranggi, akampuh sagtjyalus, T. Z. 1, 38.

 ranggi (?), polahta hum n ng dingarjjan asagar (wreed?, hardvochtig?) ndl kari tjulu'h- ta ring hulun, in een klacht v. e. kind zijn dooden vader aansprekende, Sum. Z. 11, 3.

 ranggi I., grang m njanjah of m tunu, m ulig djangina basa manis; abug sa- g r, ingewikkelde soort (Bjw. awug).

II., lolon sag r, sas., kaju manis.

 ranggi, nj gar kamb n, met de s p t.

 ranggi, jav., gezond, welvarend (k nak), * nak; kn h  s g r, operuimd; s g ran k n h , na 't nuttigen v. iets; mapi twara s - g r, *mah pilara, W. Z. 28, 12; s g r og r, niets hoegenaamd mankeeren, in bla- kenden welstand; as g r, B. Z. 9, 15 ( nak).

 ranggi, jav. h. v. sibak, z. onder tanggu, gebarsten v. e. flesch, W. Z. 15, 13 (*am- sih, asibak),  ag?, *b lah (vgl. bat. sigar en s gar, mak. sigaraq); karo sigar, h. v. karo blah; m sigaran, vrn. = m t ag? (z.  ag; vgl. jav. sigra vrn. = waing); ma- wwah asigar, B. Z. 40, 3 (ujibakang woh- njan ); dj   asigar (asibak). Us. E. 9; parinya sigar (?) manjju, v. e. duren tijd, Dd. 4 a. (padi asibak adji siju); apau sang prabh  mar ga sasigaring hjang tan katon, Wtb.; kapadblas sasigar, 13 1/2, Brhm. 103 (vert. v. trajoda  rdha); sigar mangsi, z. onder mangsi; sigaran, eigenn. pl. in Mngw.

 ranggi, s., eigenn. v. e. vorst, Ag. 13.

 ranggi, s., *udanwan, *udadhi, enz. R. 14 Z. 2, 2 (waridi), W. Z. 23, 11

(alawan), *tojadhi, *saritpati, *samudra, arñnawa, djaladhi, djalanidhi, udadhi, abdhi, saraswân, tasik, ratnâkara, sindhu; *sagarêdjo, R. L. Z. 11, 88 (sagara wilis, z. onder wilis); sangsârasâgara, Ag. 54, tut. 48 b. (vgl. Benfey Chr. 17, 27 en vgl. sangsârârñnawa en bhawârñnawa), vgl. onder lawana.

2°, benaming v. e. slagorde der Korawa's, B. h. 69.

3°, sêgara, h. v. pasih; 2° algemeene benaming v. aan zee gelegen tempels; sêgaran sangsitê, s. blêlêngê, s. anturnê, (de zeetempel v. Anturan; vgl. onder pêmaksan); i dêwa gde sêgara, de god, die een tempel heeft aan 't strand; bangun sêgara, v. alles tegelijk gedaan bij een feest; simbur sêgara, z. onder laût; wangun sagara (?), aanh. onder rêmpu; sêgara krêšna, ujah sêlêm, Us. 234 (door de 2 beteekeningen v. tasik); vgl. onder arêng.

ဣဗ္ဗၢ, s., Br. Z. 15, 43 (gamja), W. Z. 22, 1 (g., glis, aglis); ငါးရဂမိ, s., Sut. Z. 30, 3 (vgl. sund. geura, tag. sigla, bat. gira); ငါးရနဲမ, aanh. onder hêlêm; ငါးရဟာ ဝါ, onder de scheldwoorden met aap! (eigenn. uit de R. of uit de waj.); ငမုါးရဟာ, T. b. Z. 4, 218 (222, maglisan); atíçghra, B. Z. 45, 3 (dahating glis, d. i. gagatên).

ဣဗ္ဗၢ, s., kèlor; z. tjikru.

ဗျာကၢ, v. e. vechthaan?

ဗျာကၢ, z. onder su.

ကုလုပ္တီ, eigenn. v. e. dukuh, zoon v. Kulputih, Us. Dj. 116; Us. Bal. 19.

မိင်္ဂါ, z. onder nodja.

ဗျူဗၢ, s., eigenn. v. 't hoofd der apen v. Rama's leger, R.; z. onder dêwani en sukañta.

မာဂ္ဂုဝါ, njagrêp, op iets aanvallen v. e. tijger met de klauwen (mad. sargêp of sargab; vgl. jav. tjêngkrêm).

ဣဗ္ဗၢ, eigenn. v. e. wrê, medgezel v. Purusawak, T. b. Z. 4, 151 en 156, z. çighra.

မာဂ္ဂုဝါ, sas. oôn, ngêkohati.

မိင်္ဂါ, jav., tan gumuju sang prabu asêgak* ta sira, Am. (jav. gumuju sênggak, Men., uitgave bij v. D., bl. 420); gumujwasêgak*, ald. (R. kidung, sênggak gumuju).

မိင်္ဂါ, borststuk of wel vleesch onder de wiek v. e. kip of vogel, jav. dada mên-tok; z. isin dumi; tulang sêguk, Smbr., ruggêgraat (v. menschen tulang tundun, v. rundbeesten tulang pundak).

မိင်္ဂါ, simoja no sêgoq surak, Tjp.

မိင်္ဂါ, kort v. d. hals of hoogschouderig, zooals de poppen v. d. waj. prawa, ook v. menschen, aanh. onder tjêmil.

မိင်္ဂါ, z. sêngguk.

ကုလုပ္တီ, karjanên sêgok (sêggot, Amb. 48); sampuning dadi sadoja, sêgok lawan anala, tinalên ibrahim iku, ing luhur sêgok punika, Leven Moh. Z. 11.

ကုလုပ္တီ, vgl. jav., luh mwani pa-

slèng sogok, v. vele toeschouwers, B. U.; njo-
gekang, voortduwen, doen opschuiven; masagak-
sogok, v. e. kudde runderen, aanh. onder gon-
dong; kañtjit prāpti punang amomot uñda-
kan saking madura mudikèng tuban pènuh
adulur pada ababaitran tinon jajèng tullis
mpuhawangnya gupuh patingkurambang nga-
ba (b.: ngolah, lees wèlah) sogokaju mañ-
tjing², R. L. Z. 6, 18.

සරක, eigenn. Ws. 2 o., 26 b.

සරකනි, *kañtjit, *tandwa, variant
v. kagèt, aanh. onder galagar; sagèt ja ma-
taluh, *agèlis angantiga; ada bingung
sagèt umahunané liwat; mèsagèt², nu en dan;
sagètan, *katañtjana.

සරගු I., njègut (vgl. tjègut, gutgut
en bat. sargut; vgl. jav.).

II., ngling sègut², Tjrk. (vgl. jav. sèng-
gruk), vgl. slègut.

III., sumgut, Ar. Z. 6, 9; Z. 9, 3; Sut. Z.
121, 4 (agé matèmu); sahodjar açrù sumègut,
Ar. Z. 44, 1, Z. 54, 4, Z. 59, 5, v. e. toornige,
Hw. Z. 20, 11, strijdlustig, H. Z. 28, 2; Sut.
122, 4 (jav. R. 447, sumènggut paguting
djurit), W. Z. 25, 4 (manggutgut), z.
variant onder sègèp.

සිරිනි, sisigètan, Mal. 217 o.

සිරිනි I., anigit, doorknagen, Adip, 24
(bis), v. ratten, aanh. onder dodot en ku-
māra, Krsn. Z. 7, 4 (sund. sègèt, lamp.
sigiq); jaja sinigit, v. 't hart, Hadji D. 24 m.;
kasigit, v. de padi door de ratten (z. pujung);
dodot kasigit ing tikus, Sundari bungkah;
sigit²an, v. e. sèpah, Sum. Z. 71, 2.

II., njigit, met de nagels of wel met
de tanden iets knijpende vasthouden; vgl.
impèk.

III., jav., dika wong asigit, Stn. Z. 5, vgl.
aanh. onder pañdjata.

සරගු, sègut, vgl. sigit.

සරගා, s., z. onder buddha; bhatāra
sugata, Buddha, Sut. Z. 23, 5, Z. 52, 1
(z. sugatèndra en vooral pañtjasugata,
en sogata); brahmaña sugata, Sum. Z.
18, 2.

සරගා, kasugatin, Bh. 42 ('t origin.,
paramāgati), aanh. onder taungalang en
çarira, R. 23 Z. 13, 34; B. Z. 4, 24 (kara-
hajon, rahajuning lampah); Wrt. 28,
Br. Z. 51, 2 (karahajon); tan manugati,
niet goedkeuren makende dat de zaak niet door-
ging, Kid. Sund. Z. 58.

සරගා I., s. (saugata), Buddha-
priester, aanh. onder dèwaçāsana; sang so-
gata, *ngbuddha, Br. (vgl. sugata; jav.
en aant. v. d. Ar. Sasr. bl. 103, alwaar ook
sèwa); dharmma kasogatan, Ar. Z. 32, 4;
paksa sogata, Sut. Z. 17, 2 (mambudā
paksa).

II., swāgata; anogatani, Stn.; sinogata,
verwelkomd, Brhmd. 3 o. (jav. sogata, onthaal
jav. Amd.).

සරගා, tan sogatin ikang udjar apañ-
djang iki, T. Z. 4, 180.

සරගා, Sut., Z. 94, 1; z. sugata.

සරගා, in an smut, de grootste
v. d. mieren, dadalu; z. smotol.

www.libtool.com.cn

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ en mañipuspaka, s., nm. v. d. çangkha's v. Nakula en Sahadèwa, Bh. 26 ('t hds. si nughoma).

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, tëlèngé masawang sagsag, v. droefheid om den dood der prinses, Meg. 224; bañ das lèmah pèsu dèkèsané titir, mangè-nèhang ida, bañné mandingèh suling, la-drang (?) djanggèlang apisan, timpalinja bañ rébad mangrarèngih, dadi mtuwuh sagsag, fr. v. *sàk;

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ I., ngling sègsègön, *nangis asèkèl (vgl. ingsèg, slègsèg en angsèg; jav. mingsèg²; z. sigsig en onder sègsèg).

II., masèšèg, *apèdèk, *atumang, Br. Z. 24, 1, *dicht op elkaâr staan* v. letters b. v.; njègsèg, *opproppen* een kind met voedsel (vgl. djèldjèl); 2° nglèklèk; panjègsègan, *de stampstok* v. rijst in de blaugsé, bij 't schelden evenals pènjèldjèlan.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ I., *eendehok?*; Baturiti, tiing mèùlat anggon njèkèh tjongkèh; vgl. srigsig; z. bada.

II., sigsig mamètu tangis, U. Gj.; vgl. sèšèg; sigsigön, *angisèkisèk, *sèšègön, *susugun (z. onder sègsèg); sigsigan, *snikken* bij 't schreien, *asèšègu, *asèkèl.

III., andere uitspr. v. sisig.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, aanh. onder walèk.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, *susug, om boso en andere kleine visschen te vangen in sowan's op de plaats gezet, waar men visch vermoedt en van boven open ten einde de gevangen visch er uit te nemen (buka panumpèngané; z. susug);

njugsug, padi stampen op den grond met de rëndèng; elders voor de eerste maal in de kètungan; panjugsugan, soort v. schoffel met een zeer lange steel bij den arbeid in de rijstvelden om de pundenkan's schoon te schoffelen (vgl. sosog en sèsorok); ook *schoffel* v. e. metselaar.

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, kasègsègan (vgl. *kasèsègan), zekere soort v. porselein bekend onder de jav. naam krokot of wel den mal. naam gèlang, dat ook jav. v. Bjw. is, portulaca oleracea (batav. sèsègan); als groente in 't Bll. niet gewild, maar wel in Gjanjar, Mènguwu enz.; de naam sarègsèg, v. een vrouw, is ontleend aan deze groente, waarnaar de moeder, toen zij van S. zwanger was, zeer verlangde, ih angapa gané ratwing gaglang pan sira hojèng pasèban wus ingong magut sirèki „jan pangidèp iringong wan sira sègsègan samping marggi, sing tōka manjuh rōko, ida sang ratwing gaglang upamané nagasari tōlèngé ing samudra rōko „kinōmit ing sarppa hagalak, Mw.; upamané sang nātha kumuda kañtjané ring pasir sing (?) kasègsègan mungguh ring tōngah rurung sing tka asuné manjuhu mangkana upama rōko, ald. (vgl. aanh. onder sumanasa).

ᨗᨛᨗᨛᨗᨛ, mèsogsag, *met elkaâr twisten* van krèta's b. v. v. e. onafgemaakte redetwisting; tumbèn djani udjan padi bētèn masogsag marèbut silih ambil, aanh. onder garasah; njogsag, nggubèg; njogsag tli; mèsogsagang, pèsogsagang, *over* iets b. v. een

plaats uit een gedicht *het oneens zijn* wat betreft de verklaring.

ḡḡḡḡḡḡ, buka sogog basangé, v. iemand, die te paard zit; buka ubék njog-sogang, de njinju *schuins houden en schudden* om de lalah bij elkaar te krijgen, 'tgeen na het ngindang geschiedt (Bjw. njosog njiru).

ḡḡḡḡḡ, wohing sagawé, aanh. onder wani.

ḡḡḡḡḡḡ, Bjw., kéképuh, jav. tjékatakan; sagowan lándá, een *Europeesch sadel*.

ḡḡḡḡḡḡ, Smbr., sēgaōn vgl. sēwēs, pawēn en rawēs.

ḡḡḡḡḡḡ, gutgut; njégöl, iets *eten bij grote handvollen* v. slangen (vgl. nēnipi), aanh. onder sēngak; njégöl², *gulsig eten*, vgl. onder sēndi.

ḡḡḡḡḡḡ, *grof* v. e. pen b. v.

ḡḡḡḡḡḡ, jav., asugal, Br. Z. 7, 7 (*gangsuh, mamunji gédé, pragalba*; vgl. sund. en mad.), Z. 16, 10 (*agangsul; bits, norsch?*); asagalasugal, z. b. *pjak; vgl. sagal.

ḡḡḡḡḡḡ en sugun, sas., pēsū; njugul sasangi, mēsuwang s.

ḡḡḡḡḡḡḡḡ, jav., (Amb. bl. 106), *grof* v. d. taal der bergbewoners b. v. (vgl. ook jav. sogok, songol en sēngol); z. *sugal en vgl. sorogol.

ḡḡḡḡḡḡ, sadina², ambang, W. Z. 23, 4 (*sutédja, sawatangl*), Bh. 84, R. 16, Z. 10, 2; Sm. Z. 30, 6 (*putih*), ald. 9 en Z. 29, 7 (*dumilah*); sagaláhiréng v. e. paard, B. Z.

81, 11 (*dumilah krēsna, inuparéngga k.*), v. olifant, Wir. 35; anitihi ratha rukma sagala, Tjt. 218; sinagala, oranana boséné, z. Sut. Z. 22, 8.

ḡḡḡḡḡḡ, bijna, T. Z. 4, 62, Z. 8, 97 (*das*), met een volgenden subjonctif (vgl. onder tamhis en mēh), Z. 3, 53; R. 9 Z. 3, 25; Bh. 88, 't *scheelde weinig of*, Br. Z. 16, 12.

ḡḡḡḡḡḡ, z. onder sugéng.

ḡḡḡḡḡḡ, sumgép (jav. hds. suménggut, z. onder sēgut), Br. Z. 39, 4 (*agalak, srégép, anggréng*; jav. anggréngut).

ḡḡḡḡḡḡ of sugjan, *opdat?*, Br. Z. 18, 13; sugjamilété wētista, Z. 45, 7 (*manawi*); sugjan, *jav., W. Z. 8, 5 (*sing nja*), B. Z. 78, 34 (*apangda, wellicht dat, uit vrees dat*, Adip. 47, 52, B. Z. 41, 5 (*manawi; sund. sуган*), 't *ware goed dat* U. M. (*sugjanta*), Adig. 18, *in geval* er een slang mocht komen om zijn eieren te eten, T. Z. 8, 41 (*sing kagét*), aanh. onder djanmántara (*jan*), *wellicht* ziet ge in mij iets bruikbaars, T. Z. 8, 70, Sm. Z. 22, 20 (m.), *in de hoop dat*, Smw. Z. 16, 2; sugjatangja, *mocht zij ontwaken*, Br. Z. 38, 11; sugjan kálaksèpa, 't *is immers tijd* of niets anders dan verlies 't zoeken v. rijkdommen, tut. 7 b.; sugja hana djanma paripūrīna ring nāgaloka, zegt iemand, die een schoonen schoonzoon zoekt, Ud. 54 (vert. v. rūpato drēçyaté kaçtjin nāgēsū bhawitá dhruwam); sugjan dudwa kunéng, R. 10 Z. 4, 5; kunang sugjan tatān pangudjara ja muwah, *opdat zij niet meer procederen, dat is de reden* v. dit stuk, O.

II., aanh. onder kéré.

ꦩꦶꦗꦺꦩ꧀ ꦏꦺꦢꦺꦏ꧀ ꦲꦁꦒꦺꦤ꧀ ꦫꦮꦶꦠ꧀, ald. (Z. 3); *kédèké kasigömang*, W. k.

ꦱꦸꦒꦺꦩ꧀ I., zekere groote wilde duifsoort, waarvan 't geluid ug (ug urugin) zeer dof is, jav. brënggi (lamp. targom en tugëm, mad. dërgëm, jav. drënggëm, mal. përgam, Atj. bërgom, bat. amburhom); op 't eigenaardig geluid, waarin men urugin wil hooren, slaat 't volgende uit Limb. 26, *sugémé lampus apisan, ngamaluin nanëm awak*, namentl. bij den dood v. Puspadjagat's zoon; z. kadawa.

*II., *tawwangnya sugëma*, v. d. pauwen, R. 23 Z. 12, 12 (këmpuljané i sugëm, utjapinja, i s., s. lwir njulingin); *sugëmanya matrl*, aanh. onder kurugëm.

ꦱꦶꦗꦸꦏ꧀, jav., *ongewoon luiden* b. v. van sèntën, in geschrift meer gebruikelijk, in pl. v. sira, *onwelluidend* v. e. versmaat zoo b. v. als 't woord bij de ang sël niet rijmt (vgl. sund. sègog); *abëté sigug*, v. iemand, die linksch is, Mis. Gag. 6 m., aanh. onder ëngkig; *di sigugé tongos tadjiné*, namentlijk, zoo de haan grooter is om met kleinere gelijk te zijn; *sigug tanl*, aanh. onder padasan; vgl. kikuk.

ꦗꦱꦗꦏꦏꦶꦁꦺꦤ꧀ꦠꦶ, njogog, *horten* als iemand een verkeerden ang sël bij 't opdreunen v. e. tëmbang heeft; z. sogak.

ꦱꦶꦗꦸꦏ꧀, z. onder salit.

ꦱꦶꦗꦸꦏ꧀, z. onder salit.

ꦱꦸꦒꦺꦩ꧀, Bjw., balëm of rëgëh (vgl. jav. sugrëng of sigrëng); *milaningsun su-*

gëng (hds. suglëng) *rëngu pangëram*, (Jsp., b. 96 (Jsp., j., *mulanèsok anggung brangta*; sas. Jsp., ika mula pusëk agung branta; a.: ika mulaningsun a. brangta).

ꦱꦸꦒꦺꦩ꧀, djëngning parwwata sèk pënuh kadi tasik sumab ing atjala, Hariç. Z. 13, 2; kadi arnawa sumab (m. c. in pl. v. sumahab) *anëmpuh lambung atjala*, Kuntij., str. 27; *lwir sagara sumab a. l. a.*, ald.; *sagara sumab, arjjak alunëng gëtih*, Spt. Z. 5, 21; *lwir palwomëntasëng pasir, rudhira sumab*, ald. 31 (vgl. jav.?).

ꦱꦶꦗꦸꦏ꧀ of s'ëb (vgl. *sub), Sm. Z. 18, 2 (tjihna); *mrik mâr s'ëb* (b.: s'ëk) *ning lëmah wahu karirisan*, *wasem* uit den grond stijgende, Ar. Z. 22, 22 (vgl. sub); *hangëti s'ëbni sirat'i posiking banju*, Hw. Z. 25, 8; z. ook s'ëbs'ëb.

II., verkorting v. ëngs'ëb.

ꦱꦶꦗꦸꦏ꧀ I., *jav. (sigar); *sinib*, B. Z. 5, 1 (oli mërper, matjaktjak, tjinaktjak, mësitsit), v. wuluh, Br. Z. 15, 16.

II., *hajo hiwag dënira angambil sib*, pas op, dat ge uwen slag goed waarneemt?, Ww. Z. 3, 83 naar 2 hds. (men kan echter lezen *dënrangambil silib*).

III., z. mësib.

ꦱꦸꦒꦺꦩ꧀ I., vgl. s'ëb, *glood*, R. 19 Z. 4, 2 (ang s'ëngan); Sm. Z. 164, 4; Sum. Z. 147, 3; *angdani subing hrëdaja*, *mangun panasing twas, R. L. Z. 7, 161 (jav. sumub; vgl. iloe.? suub); *subakën ring bajabja ring karang*, Us. E. 2 b.; *kasuban panas*, v. bloe-

men, R. 10 Z. 1, 2 reg. 2 (kaāngsēngan kēbus); kasūban dēnikang apuj, tut. 57 a., aanh. onder likēt.

II. (صوب); sing marēk ing ratu punika, ambakta dagangan kabèh tèki, miwah kang rumba amakta sub lan sangklat, ènalbanat lan sub kaki aturakēna, Jsp. Z. 13 (Jsp., j., ingkang marēk ing ratu punika rama bakta dagangan sami muwah kang raruba bakta sup lan sangkēlat sumahur nabjakub aris pangrunguningsun tan arsa winalēs sih „kaliwat murahé sang prabu punika lamun sirarēp kaki ambakta raruba ana iku sangkēlat ainulbēnāt lan santagi aturna uga iku mring sri bupati (sas. Jsp.: sumbagi).

ꦱꦸꦧꦱꦏꦸꦭꦶꦁ, swab; anob, z. aanh. onder krējah en Tjt. 231; arok silih sob, v. strijd, Sum. Z. 149, 19 en 17.

ꦱꦧꦱꦏꦸꦭꦶꦁ, jav. (*sabhā?), *gewoon* iemand te bezoeken (vgl. mal.); sabèng, v. lieden die aan het hof zijn; sabèng wēngi, v. nachtvogels als uilen enz., aanh. onder tjalēgik; sabèng toja, v. watervogels, vert. R. 10 Z. 1, 2, b.; njabanin, iemand *een schrik en ten gevolge daarvan een ziekte bezorgen*, v. e. lijk, een bodjog siluman; kēsaban, *ziek geworden van schrik* door op een lijk te stooten b. v.; *verschrikt* door een spookachtig geluid; sēsaban buron, de door wilde beesten gefrequeenteerde plaatsen; sēsaban parēkan, nēntēn sabēna puri, ibuki tan sipi², mangrasa baja alasé pasaban matjan, T. bj. Z. 1, 15.

2°, nm. v. e. plaats in Gjanjar, vanwaar voortreffelijke pompelmoezen; gēdang saba, jav., *katrama, nm. v. e. banaansoort (tag. sabá), die nimmer als offerande mag gebezigd worden; volgens Tjt. 38, zou zij ontstaan zijn uit de rechterarm v. Putanā, die door Krēśna werd afgebeten, aanh. onder sēnda (bungkil biju saba, Us.); biju gēdang saba, een eenigzins broodachtige banaansoort, die daarom vaak gekookt genuttigd wordt; pēsaban, eigenn. pl. v. K. A.; pisang saba pipit, z. onder pipit; wwang madēça ngkana, tan ahjun manūt satingkahing akramān (b.: karāma) ring dēça ngkana, atinggal kadang, nga., dañda dwigunottama, 40000, tēhōr dahutēn sapanabanya, dēning wwang dēça sakarāmanya, Kut. (slaat op het kapaing).

ꦱꦧꦱꦏꦸꦭꦶꦁ, *sangsat, *samitih, *gosthi, sabastaddi (sabhasadah?), sarisit (?), B. Z. 39, 3 (panangkilan, bañtjingah), 1, 14 (b.: pasamuhan, nagara), Z. 21, 1 (pasēban, djabaning pondok), R. 23 Z. 15, 3 (wētis), Br. Z. 2, 6.

2°, *gerechtshof* v. e. vorst?, T. b. Z. 4, 158, vlgd.; tur tan sabha hauēriki, *en daarbij het is hier geen gerechtszaak*, T. Z. 4, 44 (nira twara nawang!); sabhāmadhja, aanh. onder uttarāsangga (tēngah bañtjingah); pasabhān, W. Z. 29, 3 (bañtjingah), R. 4 Z. 1, 2 (watangan, b.), *hawalan (vgl. saba en sabhāntara); pasabhasabhāngku, B. Z. 9, 17 (padjadjahan kai, patjangkraman k., pēlalian k.); ngkâné sabhātjarita jan

mati tjèdirâdja, dé sang narèndra ri titirnja mawèh larâmbèk (een toespeling op een der parwa's v. 't Mahâbhârata), Hw Z. 52, 7, ᨧᨶᨶᨶ (?) , z. onder abhi; sabhjamañis, Sum. Z. 41, 2; sabhjatjih², v. ruiters, Sum. Z. 29, 1 (z. abhjatana?); sabhjambèknira, Z. 44, 2.

ᨧᨶᨶᨶ, Smbr., tambus.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, zekere vruchtboom, mimusops kauki (sas. en jav. sawo; afb. Rumph. III pl. 8), het hout voor tollèn; sabo djawa, te Batavia sawo tjina of sawo manila, is hier later ingevoerd; z. onder djawa.

ᨧᨶᨶᨶ, z. onder sèbâä.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, awan sèbo, z. onder awan.

ᨧᨶᨶᨶ, asibû, R. 24 Z. 16, 17; Sm. Z. 16, 3 (maëmëman; *jav. sibû, adus), aanh. onder garung; lunghasibwa ring pangangswan, T. Z. 3, 70.

ᨧᨶᨶᨶ, s., çubhakarma, aanh. onder laja; çubhanimitta, een goed teeken (vgl. açubhatjihna), R. 7 Z. 5, 8; Wir. 43; Bh. 4 (vgl. durnimitta); çubhadûta, R. 7 Z. 8, 6; çubhakâla, W. Z. 29, 3 (dina rahaju, wé r., dèwasa);? Pg. 2; çubhâçubhakarma, aanh. onder luput en iršya; ikang çubhâçubhakarmmèki pandum bhaîâra, nda tan kawè-mang kinas dé sang pañdita saking kadjarang adji, dèwa pituwi tan wènanng humllangkaëna, pandum bhaîârâpan pinašiti, ndan mangkana jan tôkaning pati „sadènya humllangakèna, tan wènanng luputèng pati, T. b. Z. 4, 255 (vgl. onder lès), aanh. onder sungsung,

tèngèn en kèlèm, tut. 46 b. en telkens, aanh. onder rakèt; *çubhamanggala, s., W. Z. 23, 2 (rahaju mangruhun, r. pangarèp); *wihaga (panglinggan), ald.; çubhamanggalâ (b.: lé) lakunrang watèk jadu, B. Z. 39, 15 (lèwih makapangarèp di pamargin sang jadawané, tjiri sadya lampah ida para jaduné), vgl. suka; asumpi(ng) çubhanimitta, Mal. 404; War. Z. 7, 21, 36; djaridji sèkar subhanimitta, Ww. Z. 3, 67, (vgl. onder subani; Tjt., subhambita, *sunastri).

ᨧᨶᨶᨶ (sampun); reeds v. 't geen afgelopen, geschied of verricht is; suba bangun, hij is op de been; né suba², vroeger, *dangudangû, *ngûni; né subana, *lagi²; subanèn, subanan en subalèn of subaban (sampunèn), de ontkenning na apang, b. v. pang suba katjirjan (B. U.); apang suba ngalih, apang suba njalah unduk (B. U. 8); mung subanèn mangulahang bètèk basang; subajang, *wus, *sampun; subajang da iba ibuk en nah suba da sandèja, *wus hajwa manastapa; subajang dèwa, *hajwa mangka aki.

ᨧᨶᨶᨶ, jav. (z. sèwa); lunga asèba, R. L. Z. 8, 26 (luwas kasèngan, lunga manangkil); manèba, *manangkil, B. Z. 37, 9; manèba ida, *marèk i sira; pasèban, *watanngan, *pangastrjan, aanh. onder bukur, *sabhâ; hutang sèsèban, onder de schulden, die op den erfgenaam overgaan, Wtb. 80.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶ, dak sèbo, Sbr., nm. v. e. zeer groote banaansoort.

᠑ᠠᠠᠨᠠᠨ, suka, Br. Z. 15, 28 (lila, pa-ripurna), *verheugd*, Sut. Z. 1, 10, Z. 1, 1 (vgl. onder *ardja), B. Z. 1, 7 (linggar); Br. Z. 15, 1, v. e. stad; Sut. Z. 1, 6 en 10; Z. 26, 2; Z. 35, 4; atiçobha, B. Z. 1, 7; tan çobha, putëk, T. Z. 5, 89 (nora lijang, nora kënak), b. Z. 1, 23; tan çobhâçawingit, T. Z. 5, 111 (sungsut dahat sèdih), v. d. maan; Br. Z. 4, 15 (nora angénaki, durung bë-tjik); Hw. Z. 23, 7.

᠑ᠠᠠᠨᠠᠨ, sosobo, ubaja, *toezegging* iets op een zekeren dag te leveren.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, h. v. udjan, kadi sabëh kadi ombaking sagara, v. muziek, Apkt.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ I., eigentl. sabëh (vgl. onder djawuh en warsa); sabuh mas, benaming v. e. dag, waarop het feest ter eere v. Saraswati gevierd wordt; na een feest v. d. haneklop-partij, mësabuh gëtih, om de kala's op bloed te onthalen; njabuh, *overvol* v. e. pané b. v., die bijna overhoopt; bëk njabuh, *overvol*; ëbuh manjabuh, *alles volop hebben*, Pabratana; ti-tyang sabuhin watjana, tot een padanda, dien hij verzoekt hem nog iets te zeggen, aanh. onder sirang; njabuhang pangandika, *anubhâwana warsadjana; kasabwan of kë-sabwin pangandika, *een last krijgen* v. e. vorst.

II., grooter en rooder dan de busul, *steen-puist?*

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, këbah?, *mëkar, waü sëbah, *anwam.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ I., rand v. e. tjëtjapil, (Mngw.: sibëh), tang, njiju, sidi, tètëmpëh, ook

blëngkëh (vgl. onder bungkung); njëbëh, *op de grenzen wonen*; njëbëh ka, *grenzen aan*; pënjëbëh, *grens*, *kiping; vgl. panëpi en pëmlintiran.

II., v. 't gelaat, de lippen *grof?*

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, *bruinachtig, roodzwart* v. e. wonde b. v., v. vlekjes op de huid, v. d. buik, zooals de kleur v. d. kali asëm-vrucht, v. niet meer versche bloemen, v. pinang's wier schil wegens te lang liggen zwart gevlekt is, *amë-rëh, aanh. onder sumbrah, v. 't gelaat, aanh. onder pojok; masawang sëbuh, v. 't oogwit bij zekere kwalen, Us.; barak sëbuh, *vuilrood*; ndi kapan tani sëbuh sèdih, *ingapan tana mbwa turidan.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ (?), sëbëhan, B. U. 916.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, z. onder sëbëh.

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨ, *een uitgeholve cocosdop* met een niet groote opening, kleiner (een vuist groot) dan tambang, zooals die, waarin bepreveld water door de baljan gedaan wordt voor geneesmiddel (mal. sibur, vgl. sëbol, 't jav. siwur, in de Us. ook, naar bal. uitspraak sijur, gebezigd, de Tjt. heeft siwur als vert. v. prijambara (?), en s. tjatjaniël als vert. v. smarangga?, vgl. onder sangkët), Us. Bal. 206; sibuh sangkët (?), Bs.; sibuh pëpëk, z. onder pëpëk; mirah asibuh, raadsel op dalima (vgl. onder tjantël); de zwarte s., bij 't toedienen van geneesmiddelen gebezigd, wordt op tilëm v. d. njuh ènggal gemaakt; tjëlëb sibuh, zich onder 't baden indompelen voor een poos en dan er weër uit.

𑄎𑄏𑄏𑄏, z. onder sěmpodja.

𑄎𑄏𑄏𑄏, de natuurlijke *hitte* v. 't lichaam na 't bad in de koude opwalmende, van te groote inwendige hitte, ten gevolge waarvan men niet goed kakt, zooals iemand, die madat gebruikt, ook sěbaha djampi; njěbăă, *huiveren* na het bad?, ook njěbaja, *apanas.

𑄎𑄏𑄏𑄏, mēsěbau, *van elkaâr iets leenen*, vooral van lieden, die elkaâr een rundbeest voor 't ploegen leenen (vgl. mal.); njěbălin, *voor iets, dat men leent*, iemand iets leenen; njěbălang, *iets leenen* v. e. ander, dien men op zijn beurt ook iets te leen geeft.

𑄎𑄏𑄏𑄏, s., sang priti tinarimăkěn ing bhagawân pulastya, ar pakănak sang dartoni (dattoli), mwang kanyâ tigang siki, makangaran dēwawahwa, atinâmanâ, sang sandati (sadwati), nâhan tang kanyâ tigang siki, kaka sang dartoni, makastri sang suradjang-gâ (b.: sudjângga) ar pakănak sang subâhu, sang subâhu ngaranya, ikâ (b.: ikang) pinatyan dē bhatâra râma ngâni sědēngnirang-raksa jadjjâ bh. wiçwâmitra, Ag. (d. en s. zijn varianten uit Wišnup., waar de opgave verschilt).

𑄎𑄏𑄏𑄏 (vgl. jav. saběn); pinratêka manut kadi saban (né mula); kading saban, *zooals vroeger*, Ww. Z. 1, 58; vgl. sabran.

𑄎𑄏𑄏𑄏, njabin, *iets aanroeren, eventjes met iets in aanraking komen*; jan saparipolah-njané ring pambjaran, mirib tong sabin éngit, sělěb sapratingkah, mirib tong kēna tjongguh, smita tégěh mangélangit, mirib pasadja nga-

ba awak astiti, v. e. meisje, dat, getrouw aan baren minnaar, voor anderen geheel ontoegankelijk is, fr.

𑄎𑄏𑄏𑄏 I., mal. (ar.), *zeep*; z. rěřek.

II., nm. v. e. gebak, bruine gesuikerde oblietjes v. ongeveer een vinger lang (Bjw. lekkernij bestaande uit 2 of 3 schijven gesneden pisang in de zon gedroogd, 't jav. salé).

𑄎𑄏𑄏𑄏, aduh amanis saboněku, *zeggen de veehoeders bij 't naderen* v. e. boom, waarop een raaf allerlei deelen v. e. kring heeft gehangen (saboněku v. bo?), T. Z. 5, 40 (z. onder samis).

𑄎𑄏𑄏𑄏, *nest* v. e. vogel (bim. sobu, mad. lěbun), *leger* v. e. ever, z. bēngbēngan en vgl. onder sisih.

𑄎𑄏𑄏𑄏, eigenn. v. e. vrouwtjes pik, T. Z. 3, 29.

𑄎𑄏𑄏𑄏, z. tiga kañtju; djaridji sėkar çubhâni (sic.), v. d. bhûta sañtjaja kusuma, Ww. Z. 3, 42 (vgl. onder subha).

𑄎𑄏𑄏𑄏, eigenn., B. Z. 81, 12.

𑄎𑄏𑄏𑄏, z. onder samboniq.

𑄎𑄏𑄏𑄏, mal. Perz. (sjahbandar), *pacht* v. e. pabėjan, amupu bija sowan, Tjt. 9; subandar tjina, B. U. 97 b.; z. bangsal.

𑄎𑄏𑄏𑄏, eigenn. v. e. vorst aan de zijde onder Anarañya en niet vermeld in Ult., Ar. Z. 17, 6.

𑄎𑄏𑄏𑄏, *arěs, Anj. Z. 14, 12.

𑄎𑄏𑄏𑄏, s., Adip. 83; vgl. onder sabhâ.

ᑭᑦᑭᑦ ᑭᑦ ᑭᑦ, *tanpahingan halöpnya lawan sabhinajanya* (b.: kabinajanya), tumambakakön bâhunya ri hilfnikang wwaj, v. die Ardjuna sahasrabâhu in 't water zagen liggen, Utt. 59; ndâ tan atakut ika sang prabhu, sang hjang (lees asyangsyang) sabhinajâtakwan padjanman, ald. 34 (lees sawinaja, niettegenstande 't jav. hds. de zelfde lezing heeft).

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, sas. (ar. مَبِينِي), *helbewakende engel* (jav. djabanijah); aran sêdahan na malikat sabanyah, Kabar Kijamat, Moh. fr., vgl. onder saèsalam.

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, s. (çubhâtjâra?), aanh. onder bitjaruka.

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, z. onder sèmbèr, L. Z. 27, 3 (i nisada).

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, naast çawara en nisâda, Adip. 40 b.?, II 40 b.?

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, T. Z. 5, 25 (djuru boros), terwijl ald. 26 en 27, nisada gebruikt wordt en ald. 25 asawari.

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦᑭᑦ of subhrah; *walat çobhrah*, v. iemand, die eens anders goed 't zijne noemt, v. iemand, die eens anders kind 't hoofd scheert, zonder den vader kennis te geven, Adig. 45; *wwang apljutang tinagih ta ja pijutangnya, tan pawèh dèning ta drèwènya, asrèng sang mapijutang mangalap bhûmi, mangalap stri, mangalap ta jânaknya, ika walat subhrah, nga.*, ald. (Kuiâra).

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, *prati (vgl. saban); *sabran dina*, *pratidina; *njabran*, soms als hoog v.

busan en v. *nglëmëng*, *dagelijks plaats hebben*, v. regen b. v.; *njabran wëngi ingët ban né kadjantaka*; *panjabranan*, h. v. *pë-saiän* (lir sabran, *zoals vroeger*, Anb. 94).

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, *patihrata.

2°, nm. v. e. mij onbekende kidung.

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦᑭᑦᑭᑦ, s. (sambharâstra?), Sm. Z. 57, 3 (tjihnan sang wruh ing danurdhara).

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦ I., zekere zwartschillige kleine aardappelsoort (*coleus tuberosus*), te Batav. onder den jav. nm. v. *këmbili*, te Soerabaja *këntang djawa* genaamd, jav. *kètèla* bekend (mad. *katèla*, sas. ook *sëbrang*), afb. Rumph. V pl. 152 fig. 1 (Bjw. *kësèla*; jav. *kètèla bënër*, mad. *sáprang*, mal. *këlibang* en *këribang*; vgl. sawi V); als rijmw. toespelende op *tjablang*; Krët., vert. v. *kumbili*; *sabrang djawa* z. onder *klëntang*.

2°, benaming v. e. rotan-soort waarvan *lanté's* (z. onder *tjatjing*) de gewone en *putjuk*-soort (vgl. onder *gënta*).

*II., jav., *parakûla tjingtjang* (onder de bal. alleen gebruikelijk als een onbepaalde naam v. e. vreemd land; *këpèhan sabrang* noemt men die v. *Sëmbiran*, daar de vrouwen er 't haar op zijn chineesch dragen); *sabrang djambudipa*, Us. b. 18 en 19; *ratu sabrang*, Mal. 163 (ratwing malaju); *anabrang*, Br. Z. 44, 11 (ngatëngahang, angadjawa), Sm. Z. 5, 12 (a.); *manabrang*, T. b. Z. 4, 218; *panabrang*, *oversteking* v. d. zee of er boven v. Garuda en een schildpad, T. Z. 5, 24 (pakëbur).

မိဗြဲ၊ z. onder sabrang I.

မိဗြဲ၊ sěmbrug; ook sěběng.

မုဗြဲ၊ s., z. onder wulan en vgl. ḥubāngḥu.

မုဗြဲ၊ I., jav., *gordelkleed* (pěpětět, pěpěkěk en papěkěk); ook een linnen band om de heup, waarin een op papier geschreven talisman, *djamanḡ, *T. Z. 5, 85 (papěkěk, z. pripian); *twee gordels* de kleeding v. e. p̄adanda (vgl. onder ktěngsun), *T. Z. 5, 98 (katiwanda); ngěmbud sabuk, z. onder ẽmbud; manuntun taljan sabuk, aanh. onder wadjana; mwah jan hana wong lanang, arěp atuku tngahing pasar, nora kěwaḥa, jan hana atukuha ring pinggiring pasar uga, jèn atuku sga, iwak, sadjěng, gawa maring dunungan, nora kawasa amangan parěking pasar ika, mangkana krananing bala ring gělgěl, kalih nora kawasa aling-gih ring balé agung, ring gělgěl „malih jèn amókěn daāran ring bañtjengah agung ring gělgěl, jèn hana wong anglintangi djroning añtjak sadji, jan nora asabuk djabaning saput, nora kawasa, wnanḡ sinambatsara olěh sang ngraksa bañtjengah, pisan pingro, ping tiga, jan masih kěděh, wěnanḡ bastaněn uga, Pam. slot (ontbreekt in de meeste hds.); pasabukan, *kukksi (vgl. pakěnan); běněngan panjabukan, *aan de plaats v. d. middel*, waar de sabuk gedragen wordt (běněngan pěpěkěk); mēsěsabukan, de saput laten hangen, zoodat de beenen niet te zien zijn; 't geen men doet, als men voor een meerdere verschijnt.

2°, nm. v. e. vergiftige slang, bont, witte kringen om 't lijf, de jav. ulá wělang; de beet is niet pijnlijk, maar verwekt slaperigheid (verdooving) en daarna den dood; kan de gebetene wakker gehouden worden, dan is er kans, dat geneesmiddelen hem in 't leven doen blijven; sabuk², zeker slangachtig zeedier, dat echter niet, zooals de tjělak pandé, eetbaar is; katjang sabuk, zeer lang (Bjw., katjang agěl).

မိဗြဲ၊၊ *angap; sěbak², z. *magěp; njěbak, *open staan v. d. mond*, gapende. *mangan; manjěbak, *mangap; sěbakang kě bungut tjainé, *wěngakěna; pasěbak, meerv., aanh. onder sěngi.

မိဗြဲ၊၊ i sěběk, nm. v. kleine meisjes nog naakt loopende, z. butuh.

မိဗြဲ၊၊ sas., ẽngkěbang (bug. sobu, lamp. sěgoq); djaja bañdjur gañtjang, sěboq putri lóq guwa.

မိဗြဲ၊ (sigar), *de helft of een der kanten* v. e. lěmpir h. v., *siwak (vgl. bat., waar ook ribak, tag. sibák,iloc. siwak, mad. sibah, njěhă *splijten*): asibak, manjibak. *manisih; njibak en njibakang, *anisih; sibaka, *sěbitakěn.

2°, Srt., Pěmaron; sibak lěnga, z. onder lěnga.

မုဗြဲ၊၊ *waterschap* bestaande uit lieden die op een plaats water voor de rijstvelden hebben en met elkaar bij gelegenheid moeten werken (vgl. onder siwak en 't mal. suwak?); subak lěnga, z. onder lěnga.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་, s., T. Z. 3, 23; Sut. Z. 4, 5
 B. Z. 1, 5 (paripurna), Z. 75, 20 (raha-
 ju, p.), *welvarend, gelukkig; overvloed* v. eten,
 tegenov. *durbhikša*, tut. 34, v. e. kluis, R.
 2 Z. 1, 37; eigenn.? R. L. Z. 5, 21; *subhikša*
 ta ja ring wwaj lawan kaju, tan pégata ha-
 wan ing tadah tókèrija, mangguha trébisa
 kunang, ibékana sarwwa sañdjata, atrusana
 hawanya tēka ring kadatwan, Ud. 106 (vert.
 v. *āsannadjalakāśīāni, çataço 'tha ba-*
busraçah, atjtjhèdyāhāramārggāni,
bandhotjtjhraja tjitāni tja; vervolg uit
'l origin., wiwidhājudhapūrñāni patā-
kādha djawanti tja, samāç tja tésam
panthānah krijantām nagarādwahih),
 165; *antyaanta subhikšaning bhuwaña, awdi*
pwékang durdjana, ararōm prasama milwi
ulah aju, ramja tikang lnu, mwan djang-
gala, tkaning wanādri, tan hana kasangça-
janing lumiwat anunggal², mwan sakwèhing
kuçala, dharmma, kuit, sama kinon amahaju,
dé çri mahārādja, mwah winèh pamudja
dugèn, mwan samipaning hawan, tinanēman
waringin, wudi ambulu, djinadjar, mwan
mahari(ng) pañjuran, sakamarga², dadya-
ning suka wwang lumiwat hawan, tan hopèn
tikang wwat sampun sama pinahaju, mwan
dawuhan pkèn, tangèh krötti mahārādja ring
rāt anuwuhakèn kadjanānuranira, ri dènira
tan kataman wlas dumañda karmma hala
mwan amatyani, tan sipi² kröttaning bhu-
waña dé hadji, v. Erlangga, vgl. onder song.
 ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་? Smbr., zeer kleine ka tja ug-
 soort; z. rēnjēm.

ལྷ་མོ་, s., Br. Z. 12, 20 (ghosa), B. Z.
 87, 3 (uni), W. Z. 16, 2 (watjika; vgl. jav.
 en mal.); *çabdaning hjang, *antaçapa;*
çabda gung, z. onder kada wa; patiba çabda,
 2000 boven de boete op belediging, aanh. on-
 der djingkat; *suçabda, aanh. onder ganta;*
naür sabda, naür sasangi of n. munji
(naür punagi); çabda baju hidèp, de 3 nood-
zakelijke zaken voor het leven (toen Sritañ-
djung doorstoken was pasèng baju idèp
wus malèjtjut, pasèng drija kabèh, Stn.,
Bnjw., Z. 3, 101); sabda idèp baju wus ma-
lèjtjut, pasangdrija mangké, lumarap katon
ing langit, Stn. b. b.; tan hanaçabda, B.
Z. 45, 4 (mamèngi); maçabda, R. 20 Z. 15,
 9 (ugègèg swaranjané, maswara); *nab-*
da, z. onder *nada; auabda en masabda,
*umuni; kasabdajan, begenadigd worden met
de stem of openbaring eener godheid, T. bg.
 Z. 1, 7, Z. 4, 61.

ལྷ་མོ་, sã en budi (dit eigenn. v. e.
 dèsa in Kl.), waar een witte soort v. klop-
 haan met opstaande sèsandèh en tevens
 sangkur; zou nooit overwonnen kunnen wor-
 den, vgl. sã dangsi en sã rëntèng.

ལྷ་མོ་, eigenn. v. e. aap, R. 18 Z.
 7, 3, 17 Z. 3, 1.

ལྷ་མོ་, s., eigenn. moeder v. Abhima-
 nyu, W. (jav. sēmbadra, w. b. kēbon
 arum); *subhadrawiwaha, Mal. 110; subha-*
drātmadja, *abhimanyu.

2°, z. aanh. onder surabhi.

ལྷ་མོ་, s., eigenn. v. e. tirtha, Adip.
 111 (alwaar swabhadra).

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ, s., sang mahāçābdika, Sut. Z. 4, 14 (s. sadbhih).

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ, rahaju, Sm. Z. 23, 1, tan surud, puput, zijne vertoorndheid is erg op bh. Indra, W. Z. 17, 9 (puput, dahat pagēh), lēwih, Anj. Z. 20, 2, B. Z. 81, 28 (srēgēping sandangan), Adip. 40, 65; *klaar, gered*, 70; Br. Z. 9, 6; tlas atingkah bjūha sang pāndawa, subaddha ring sarwva sañdjata, Bh. 51, 24, 25; subaddha mapagēh, L. Z. 3, 3 (dahating tkēk); vgl. prati-subaddha.

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃᯂᯃ, eigenn. v. e. aap, T. Z. 4, 61 en 67, Z. 3, 57, subuddisunu.

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ (vgl. jav. sawat en srawat), I., manjabat, *mamañdēm, *angdagēl; njabat, met een steen *bewerpen* ook door een slinger, *magandi, B. Z. 8, 5; njabatin, iets *bewerpen* b. v. e. hond met een steen enz.; njabatin poh (ban kaju; vgl. ngēñtjurin); kasabatang, *ginutukakēn, *binuñtjangakēn.

II., jav. (ar.) *leerling*; akēh santri lali sabbat (jav. text, kitab), zoo schoon was zij, Rng.

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ I., een *veger* v. duk of sambuk om binnenshuis te vegen (tēbah); z. sampat.

II., aanh. onder tambrapēta.

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ, benaming v. e. zeer laag groeiende pisang-soort, die vlak bij 't huis geplant wordt (ook liju takut of b. puñh), omdat 't zoo gemakkelijk is de vruchten te stelen, daar de hooger aan de boomen zittende vrucht v. de hooger groei-

ende bij 't afbouwen geraas maken; de naam omdat men als 't ware deze soort onder den arm draagt, uit vrees bestolen te worden; saling sabit v. strijdenden, Bngk. S. 88; tityang lawana masabit, Bngk. S. 107 (vgl. slēpit); asabit, asangkilan; ngaba ibus asabit, Dd. Z. 1, 6; njabit, *onder den arm of oksel dragen* v. d. bhūta saliwah b. v. een hoofd, v. iemand, die worstelt, zijn tegenstander *onder den arm vasthouden* om hem met den anderen arm te steken; sang rawana sahasa raris manjingal, tumuli kampōhang glis, sang dēwi raris kaōmbau, raris masasambatan, auambat² nrēpati, tau katjritēng awan, paksi djēntaju mamiragin „sang paksi dj. makōbur manggagaua, mandingōh anak mangōling, manjabat² sang rama, sang paksi glis ngulahang, pakōburē ngungsi langit, kapanggih sang r., manjabit radēn dēwi „né i (b.: ibu) r. ngadjak radēn dēwja, kēnkēn (ké) kandaaja djani, ōnto takonang kai tkēn iba, to djani pidartajang, apang kai manawang, i r. manjaürin, ngudyang iba manatasang, R. bl., Z. 2, aanh. onder rāmājaña en sangah; toen die 3 knapen, zoons v. d. vorst, v. Arja Kēñtjēng en A. Sēntong aan 't wandelen waren, putra sang prabhu sinambut dēnē ki bhūta lawējan tur ginandong, sutan (b.: sambutan) sang a. k. sinabit maring kanan, sutan sang a. s. sinabit maring kēri, Us. Dj. 29; kasabit, *inindit.

ᯀᯃᯂᯃᯂᯃ, *wrevelig, verdrietig, spijtig, verstoord* op, Us. Bal. 17, *rudita, *malara, *kingking, *parudita, *çoka, *wingit,

*kèpwan; masèmu sèbèt, *asuma, *praruddhita, *mohita; sèbèt kangèn, *rudita çoka, z. sungsut; sèbèt manahnjané, *duhkanya; sèbèt ban matin djarané tké rathannjané dékdék, masèng hit pèdjah tunggangan mwang rathásak sungsut; R. Z. 7, 10; lintang sèbèt manah tityangé, atikaçmala; i sèbèt ati, *wjádhi; manjalimurang sèbèt, *auglila² wingit; njèbètang manah, *manglaré; kasèbètan-dané, *kasangçajanira.

សិប្បិ ហ៊ី I., R. 21, Z. 4, 1, b. (sibak); njèbit, *tot bron hebben* een gedicht, waaruit men een stuk tot een bal. gedicht maakt, *aningkab; kadi sinèbit, *tjèb pèng; kaja sinèbit karñnauira, Mal. 206; Kid. Sund. Z. 1, 66 (jav. talingan kadi sinèbit of lwir sinèbit karnanipun; z. karñnaçula, siwak en onder pèntil); sinèbit kang sasampur, om zijn zwarte dij te laten zien, Kid. Pam. ('t proza, kinèsit; z. onder tjarik); sèbitakèn ta wètèngnya, R. 7 Z. 1, 6 (sibaka), aanh. onder sitsit, Wtb. II., 24 (bis; vgl. jav. sund. djèwèt); sèbitakèn wètèngnya, O. en eedf.; sèbitan tall of s. golok, nm. v. e. zeevisch, die zeer vele graten heeft, bijna on-eetbaar; sèbitan, *fatsoen* v. e. bloem b. v. ? (vgl. subita); mèsèbitan munjl, *met elkaâr harrewarren, krakeelen*.

II., sas., tjingih; ook ringas.

សិប្បិ ហ៊ី, aanh. onder taja.

សិប្បិ ហ៊ី I., sibètan of sèbètan, nm. v. e. dèsa in K. A., van waar de salak zoo

geroemd wordt; klèpou sibètan alus manis magula tèbu, Njal.; tluktak talin tjèlèng di sèbètan, tli sukak angin klèng makèbètan.

II., z. onder impèt.

ស្យុតិ ហ៊ី, nm. v. e. visch, Ar. Pr. Z. 7, 9 (sumbilang te lezen met b.?).

ស្យុតិ ហ៊ី I., jav., *vaardig* in 't zoeken v. inkomsten of redmiddelen b. v.; Bjw., tēlikas (vgl. balav. sibèt en jav. sèbètan); sèbèt magut, *awantah matmu; vgl. sasa; sèbèt (aglis) winènganan lawang, Stn., b. Z. 9.

*II., *jav. (tēmpuh en naast sabèt); sinèbèting samirana, Dpt. Z. 1; R. L.; Z. 9, 79 (2 hds. v. Anb., waar de uitgave en Anb. m. sabèt hebben), vgl. onder tyas.

ស្យុតិ ហ៊ី of sbita, Majong, tigakañtju (volgens de anderen de witbloemige, tegenov. de geelbloemige).

ស្យុតិ ហ៊ី, Smw. Z. 2, 25.

ស្យុតិ ហ៊ី, s., B. Z. 13, 6 (sutèdja, kabinawa); çobhitabungah, ald. Z. 2, 25 (né tan pgat bingar, mahalèp tédjanya); atičobhita v. e. waringin, Sut. Z. 103, 13 (dahat ing kahjunhjun); atyanta ring çobhita, Ar. Z. 47, 1.

សិប្បិ ហ៊ី, z. onder subatah.

ស្យុតិ ហ៊ី, zekere witte vette worm, die zich vooral binnen de rotting en dadap op-houdt, en als eene lekkernij met olie gebraden, genuttigd wordt (ngadj. hambatar, lamp. hambatir, mad. hatër, witte insecten in den arèn-boom; vgl. batah; z. kotjèt'an

(vgl. onder wêlwêlan); ook sibatah, aanh. onder kowèk; njubatah, *niet kikkon, onverschillig, berusten.*

ᨘᨘᨘᨘᨗᨗᨗᨗ, Ar. Pr. 67; nitya maçutjilaksana, maglêm adyus, nitya mahjas, aglêm asûrjasêwana, mabhasma, matjandana, idha wé wasêh çiwâmbha, mantra çotja, ᨘᨗ sa ba ta ᨘᨗ, Wrt. 22; brâhmatjari, nga, aglêm angutjaranang mantra, ᨘᨗ sa ba ta ᨘᨗ, ald. 21, Wlb. 20, 21, 21; vgl. Fr. verslag.

ᨘᨘᨗᨗ, z. onder bhûsa.

ᨘᨘᨘᨗᨗᨗ, s., vgl. bhâsita (*jav. subasita).

ᨘᨘᨘᨗᨗᨗ I., njabsab, *door* bosch en struiken loopen b. v. om iemand, die zich schuil houdt, te vinden, als een blinde door 't padiveld *gaande*, padi *ter zijde doende*, *trachten te apporteer*en v. e. hond, zoekende naar iets, *over* iets zooals in 't donker *de handen laten glijden* v. menschen, aanh. onder sanglad; asabsaban, *voor een poos* zich ergens vertoonen als een uithuizige kater; papak sabsaba, kéma mai patisabsab.

II., sabsab marana, Adig. 44 enz. (vgl. sasab).

III., *dief*, Adig. 52 enz., aanh. onder suûk, maling, Br. Z. 52, 7 (jav. vert. pandang rĕsmi, waarmeê salab² ook vertaald wordt (*jav. pandangé tyang èstri, bĕdangan mrĕtju, maling); sabsabing wwang ahadjĕng, B. Z. 12, 2, Br. Z. 1, 5 (mamaling, anaké manjolong smara; jav. paratijang bĕbĕdangan, maling ing wong aju); sabsab

çatru dumèh ja giriwllan, Sm. Z. 31, 3 (ruruha ban ç. harana idi gisu).

ᨘᨘᨘᨗᨗᨗ, v. d. geur v. welriekende dingen, een plaats doortrekkende, Sut. Z. 51, 4 (ambĕ'), R. 23 Z. 12, 1 (kĕsĕh²an, augsĕngan; vgl. sĕb en sĕb), Sut. Z. 73, 7 (ambĕ); sĕbsĕbi pombaking djaladhi kanginan anĕlĕsa (s.?) gatraning djanur, Anj. Z. W. 2 (sĕpukan); sĕbsĕbning gaganâ tĕdĕuh kadi kamâsihĕn i kalaraning djagattraja, Hw. Z. 5, 10; towin sĕbsĕb panas asĕpi maning, Kk. Z. 26, 11; dawuh wantĕn sĕbsĕb pada karahinan tang wwang aturĕ, ald. Z. 33, 3; sĕbsĕb kĕnjaring hjang çaçl karahinan (b.: kawaranan), Wit. 10.

ᨘᨘᨘᨗᨗᨗ I. (vgl. susup), limané subsuban ban tiling (z. sunggat); njusuban, versteken ergens in 't gras b. v., iets *steken*: manjusub, matjlub, aanh. onder tjĕlub; njubsub, *manusup; bwin masubsub ngatĕngahang, matjatjadang masitong ada manggih, v. e. vorst op de jagt, Tlg. Z. 4, 23 (vgl. saluksuk).

*II., vgl. sub, *uitwaseming?* (tjandraçilâ gâtraçtja bedorven in pl. v. tjandra çitala gâtrjaçtja); mangkana subsubnyawaknya atis kadi tisning çaçadhara sĕdĕng lahra (v. d. vrouwen v. die plaats), kunang subsubnyawaknikang djalu² mahangĕt, ja tĕkâ palikĕt awor (nilotpalagandhikah), awangl sarwâwajawani çariranya kabĕh, rambjawangi kadyambĕ'ning hasĕp, Brhmd. 69.

ᨘᨘᨘᨗᨗᨗ, s., z. onder çubha.

ဆာဝါ, verb. v. swabawa (sobawa, aanh. onder angkup); sabhawaning smara tan pangënë, *de kracht der liefde had geen uitwerking*, aanh. onder niskula.

မာဘာဝါ, sas., bök; döngan moja luwëq (b.: ramé) gati, sabol, sésök (b. djé-djél) léq bangjingah; vgl. pënoq.

ဆာဝါ I. (tjuntaka), *ovrein* door eene besmettelijke ziekte of een doode, de stonden eener vrouw, die het van zich zelf zegt, als zij ze heeft en niet verbloed mambuh bezigt; zoodat men niet op heiligen grond mag komen (vgl. jav.); ook zoo lang de navelstreng nog niet afgevallen is (z. katut pungsöd); zulke personen mogen niet op godsdienstige feesten komen en durven door geen groot bosch te gaan; de 1° kaste wacht 3, de 2° 7, de 3° 4 dagen (elders 15 dagen, z. aanh. onder tjuntaka), de 4° een maand na den dood, volgens anderen 10 dagen voor de br., 20 der k., 50 voor de w., en 3 maanden voor de ç. (11 dagen na 't begraven, maar een maand 7 dagen na den dood v. een kind, dat katut pungsöd overleden is; z. onder banju awang); die echter als baljan een usada bezit, al is hij een brahmaan, moet een maand 7 dagen sëbël zijn, waarna hij sadji naar 't graf brengt, vgl. aanh. onder putus; mjé-böllin gumi, v. d. manak salah; z. sudra vgl. rëha.

II., v. e. kris, Ar. 13 b.

မာဝါ, tutug, door verkeerde scheiding uit subalën in pl. v. subanën ontstaan,

afgedaan v. e. recht; subal adina, *in één dag af*; tra subal², *en nog niet uitgelezen*; gdënë subal, gdé gati; bandé subal, vgl. subalin; njubalang, *afmaken* een zaak; subalan z. onder subanën; subalën of subalan z. onder suba.

မာဝါ, sëngkala, v. iemand die een meisje heeft geschaakt, mëngkëb, v. iemand, wien een koe ontstolen is; sabala këlangan, *sabala mati*, kasabala v. iemand, dien men heeft trachten te vermoorden.

မာဝါ, subala kèçwarjjan, T. Z. 1, 17 (agung kakwëhan wadwa, lëwih mawadwa); subala wirjja, v. e. groot vorst, T. Z. 1, 10 (agung nggëlah pañdjak liju), Kid. Sund. Z. 1, 1 en 28 (vgl. subhaga wirjja).

2°, eigenn. v. e. vorst v. Gandhâra, vader v. Gândhâri; B. Z. 87, 2; oudste zoon v. Rawibhodja, oudere broeder v. Djajatsëna en vader v. Tjandrasingha en Pradjndari, Sut. Z. 19, 1; 2°, z. onder walabhit; sang prabhu subala, çri nrëpa tjèdirådja; subalarådja, Sut. Z. 128, 10 (sang prabhu tjèdi).

မာဝါ, in pl. v. Bâli, Dj. Pr.

မာဝါ, Bngk., pasti, gati; spëté subalid; z. subal.

မာဝါ, s., Brh. 50.

မာဝါ, Bjw., wëwalën, maar steeds vrouwen, geacht ook verloren goederen te kunnen aanwijzen, geneesmiddelen op te geven, enz., vgl. sanjang.

සබ්භංගකොට්ඨකා (vgl. slëbongkot); sablongkot, *samlah; sabolongkot ragangingsun, v. iemand, die in de doodenwereld komt zonder gestorven te zijn, Stn. Z. 5, z. onder walulja.

භ්‍රහ්මාණ්ඩා, s., z. onder swami.

සබ්බාසා, i ktut sëbaja (b.: sabajan), eigenn., aanh. onder imbang.

සබ්බාසා, z. onder tabja en bëwët.

සබ්බාසා, lwir gëntër madëdë' garantung-ira sabhja pasarahunganing balâpsara, Hr. Z. 50, 5.

සබ්බාසා, zekere slingerplant, waarvan de harige vruchtjes jeuk verwekken, jav. rawé, muçuna, prëwuta, afb. Rumph. V pl. 142.

භ්‍රහ්මාණ්ඩා, z. *ubhaja, aanh. onder astëja, samaja (vgl. sund. subaja); sami masobaja, kadi guruisya rëké, tingkahé makakasih, v. d. tuma en de wandluis, die beloofde de tuma te zullen gehoorzamen, T. bg. Z. 3, 97; pasobhaja, samaja (z. onder palakrëta); pësobhajaué ubas, de termijn ter lossing v. e. paard; sijat masobhaja (?), *bharatâjudha (z. onder bhâratâjudha).

සබ්බාසා, z. onder brëngkëk.

සබ්බාසා, Wir. 69 ('t origin. sabhâ).

භ්‍රහ්මාණ්ඩා of sobhaja tëki?, Adig. 60, 61, 62 enz., sâbhja, aanh. onder hâsya.

සබ්බාසා, aanh. onder djaja?

සබ්බාසා, eigenn. held onder Amsyah; doodt Makrud, en krijgsman onder Saésalam (h. M., 104, مخرج سعبان; saëaë-dji is dus een samentrekking v. s. sabanadji).

භ්‍රහ්මාණ්ඩා, s. (çaubhâñdjana), këlör. භ්‍රහ්මාණ්ඩා, s., in de dagteekening v. geschriften.

භ්‍රහ්මාණ්ඩා, s., met name achter den eigenn. W. Z. 14, 10, Gh. Z. 38, 3; Sm. Z. 12, 6; Ar. Z. 12, 3; R. Inl. 10; de voornoemde Kumbhakarnna, 22 Z. 3, 1; Br. Z. 36, 11 Z. 20, 20, Z. 26, 3; beroemd, Sut. Z. 3, 6, W. Z. 32, 4 (kotama, kalëwihan); Sum. Z. 1, 5; B. Z. 53, 4 (kasub); T. Z. 4, 17; Hw. Z. 5, 36 (*jav. subaga en sumbaga; kasumbaga, misuür, kalok, kawartos); subhâga wirjja, T. Z. 1, 1 (vgl. subala w.); *skar subhâga, Lamb. Z. 35 (puspa kasturi).

II., z. onder pundak.

භ්‍රහ්මාණ්ඩා, benaming v. e. geïmporteerde stof met een rooden grond met zwarte en wille figuren en gebezigd anggon saput gong apangda mëong (jav. sëmbagi, lamp. sa bag); een soort, subali trus, waarvan lang sés, meer in gebruik ter omwikkeling v. gong zijnde voor lang sè niet zoo goed, Dj. Pr.

භ්‍රහ්මාණ්ඩා, eigenn. pl. in K. A.

භ්‍රහ්මාණ්ඩා, s. (çaubhâgja), R. 23 Z. 12, 32; Sut. Z. 91, 7, Utt. 5, tegenov. nir bhâgja, tut. 47 b.; subhâgja ring tribhuwana Ud. 100 (vert. v. trišu lokësu wiçruta; subhagja (sic.) ring rât, Ud. 96 ('t origin. lokawiçruta, vgl. onder sulakšar); den stier, dien hij v. d. goden ten gescheen kreeg, makâwanirâmanggi sobagja kadu çwaran, T. Z. 1, 51; b. Z. 1, 113, makasad nakanira bhagjana of banyaga; T. I

Z. 1, 7, anggon djalaran kapungkur, mangalih padagingan, masa buung (?) patjang sugih (welke woorden een god in den mond gelegd worden), vgl. onder dhanèçwara en aanh. onder pañdita.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, dodot sinöbawulung, Us. 18 o. (vgl. sanbad) v. e. kampuh; sinöbawulung dinaewèng rukmi, Kid. Sund. Z. 1, 22.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., soort v. net om kalong's (bukal) en apen meê te vangen (sawang II), tjer gebreid dan de tēpis v. bagun njanglot; ook sabang kökawa, vgl. *sawang.

II., sabangan, sas., sowan (jav. sawangan).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, z. onder saba.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., (denkelijk een krama-vorm v. ěmu; z. kēmhëng en kēmu), *de wijze, narop iemands gelaat zich voordoet, uitsicht roolijk, toornig, boos enz.* (swabawa); masëbëng luwa, *er vrouwelijk uitsien*; masëbëngan arak; masëbëng², *sëmu; masëbëng ka nēra, *sumëng ri mata; sumëmu sëbëng, Z. 3, 17 (wasawang², masawang); masëbëng ring wadana; *sëngnya ring muja; njëbëngin, iemand *sóó aankijken* dat hij v. merken moet, dat hij niet getapt is, v. onder tuh, sabangan, sas., sawan (jav. wangan).

II., z. sëbrëng.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, sëbëng², *hullen, een mond opsellen* als kleine kinderen (vgl. jav. gëmbëng); sëbëng² mangling (vgl. doó²); z. mbëwèk, sëlëngih en tjinging.

ᮊᮧᮒᮧᮒ of saibang, nm. v. e. dësa in Mngw., dicht bij Badung en Gjanjar tegelijk.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, lontar-blad opgerold in 't oorgat gedragen (sëngkang); ook zoodanig oorsieraad v. goud (jav. en sas. suwëng, vgl. skk. suwon, bat. sibong, ngadj. sowang, mal. subang, 't geen in 't sangar.; volgens Zollinger, *oor* beteekent); vgl. pëpëlik.

2°, lawas (K. A.), eene geleding v. bamboe zonder de buku aan weërskanten, zoodat men er door zien kan (njolong); v. d. kima is wit en binnen de schelpen een lekkerlij.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, eigenn., z. onder walabhit.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, Ardjuna, Tjt. telkens (misschien verhaspeling v. Çubhrângçu door aan Phālguna, de maandbenaming, de bet. v. *maan* te geven).

ᮊᮧᮒᮧᮒ, eigenn. onderhoorige v. Porusāda, Sut. Z. 122, 19, Tjt. 78.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, tjilambung, Vr.

ᮊᮧᮒ I., jav., vrn. = si, zoo b. v. vóór den naam v. d. vader v. e. geacht persoon; sang bapa, *Zr. Ms. vader*, R. 5 Z. 1, 18; sang apa, vrn. = syapa; sang dëwinta, z. onder dëwi (vgl. sang opa, onder *opa).

2°, naast sané in gebruik; b. v. sang agring, sang kari, sang maduwé; vooral gebruikt vóór de namen v. d. krëta's (vgl. onder gëdë), en die der prasangjang's; b. v. sang gëtul; sang neemt ook een a vóór 't volgende woord, die niet uit 't jav. te verklaren is; sang akadunungan, de persoon, *bij wien men of iemand zijn intrek heeft genomen*, sang sadiri, kang s. (te Bjw. nog gebruikelijk sang duwé, milih sang gdéan, ádjâ tuku

sang tjilik, dus waar 't jav. sing bezigt); sang ing kamönuh, mwanng sang ing pagulingan, malih sira sang ing pèling, sang ing manusa sang ing padang rata „malih sira sang ing mambal, miwah sira sang ing sangsi, sang ing siku katjang pawas, sira ömpu padang runtik, sira patapan malih, sang boddha tiga sira, tutanilang (?) parikrama, trèptyangutpèti çri hadji, eene optelling v. brahmanen, Kid. Pam. ('t proza, ida k., ida p. malih ida dé pèling, ida m., ida di mambal, ida pr., malih ida di sangku (?), ida k. pawos, ida di sangsi, ida ömpu, ida padang galak, ida patapan, ljan sang boddha tiga sira, trèpi sira ngutpati ràdjya); mangké ta karika subhaganta sang pada lawan sèpahing ahanjutan, W. Z. 32, 4 (mangké kawjaktinja kotamanta sira sama ring gantèn matlasan, né mangkin wjaktinja dèwa kalèwihan i dèwané samapta i dèwa ring gantèn pralinané).

II., fatsoenlijker saja, uitnoodigende uitroep jegens gelijken alleen gebezigd, als men hun iets verzoekt te doen, vóór een imperatief (vgl. ng rës aja, ng dih olas); sanga aljang totonan.

III., sas., sing nja?; sang saméton méq kèlar; sanga, djènènga.

IV., z. onder *sahang.

𑀓𑀲 I. of s'ng, glans v. e. kroon, W. Z. 25, 8 (dipta), afschijnsel v. droefheid op 't gelaat; s'ng smita, T. Z. 4, 35 (k'énjëm); Ar. Z. 5, 3; Ar. Pr. 15 o. (vgl. s'ngs'ng);

s'nguya ring mukha, W. Z. 28, 4 (asèb'ngnya ring wadana, s. maring ru); as'ng kabangan, er rood v. toorn uitsien, R. L. Z. 9, 80 (jav., *sumung muknira abang, Men. 171); sum'ng manda tan awas, v. d. ondergaande zon, B. Z. 4, 17 (dajuh tédjanya sajan saru, sitèb dajuh kasaputan, tistis d. nora sutédja); sum'ng ri mukha duhkanira, Z. 2, 14 (masèb'ng karái sungsut idané, matjihna ring wadana s. i., s'ndu ri wadana lara ida); sum'ng ri mata, W. Z. 12, 11 (masèb'ng, mtu), v. e. tjakra, B. Z. 12, 18; Ar. Z. 3, 2, v. edelgesteente, Ar. Pr. 16; pangutjapé gruda wus kabangan, sum'ng' ing nètrané, jav. f. Z. 11; kas'ngan rawi, Z. 9, 98, aanh. onder bingar.

II., afgrijzen hebben bij 't zien v. bloedsuigers b. v., bij 't aanpakken v. wat met drek besmeerd is, *hèwa, tegenov. sangi; z. gila, sumpèl.

𑀓𑀲 I., using en tusing (nèntèn, bjana), ontkenning, neen!, niet (z. dong); twarada ida bani ngèsingang, slaat op Indra, die niet beletten kon dat Ràwana zijn olifant ving (z. andere verklaring onder gurèdjat); singang, z. onder gilut.

II., verk. v. asing; sing² dja, 't een of ander onverschillig welk; ngèsing, 't een of ander wi kunnen voeren, voor 't een of ander van nut zijn; twara bisa ngèsing, *tan ana guha, Nts. Z. 2, 7; ngèsingang, wat ook met iets doen; singang njai twah m'olah, vgl. ng'ènk'ènan;

twara singsing, *niets hoegenaamd mankèren*, aanh. onder tarka.

ᮊᮧᮒ, jav., nora asung, *tak awèh; de apsara's Râma Bhârgawa e. wagen uit Indra's hemel aanbiedende, nâ ling sang prawarâpsarâ sumungakèn tang syandanâ-bhaswara lâwan sârathi çaktimânta takalèn sang mâtali pwâjawèh, Rm. Z. 39, 16; jogja jan sungana, aanh. onder dina (patut ipun maitjèn); jadyan kita sowaja tan pasunga, B. Z. 78, 25 (jan i dèwa njarantajang nora ngawèhang); vgl. onder wèh; kasungan antuk widhi, v. iemand, die de batu mēkotjok vindt; pasung, *pawèh, *pakrim; pasungnya, W. Z. 12, 9 (inatukakèn, aturang dané, awèhanga).

ᮊᮧᮒ I., jav. (*syang); *sinènganira, naast sinyanganira, Adip. 54; ngèsèngin, *ontbieden* v. e. vrn. persoon een mindere; kasèngan, *ontboden* (z. kaük); pasèngan, vrn. = adan, *patra, *nâma, *ngaran, *bisèka, *djudjuk, *panèngèran, *sadjnjâ (z. pangkusan, bisèka); mèsèngin, *angarani, Mal. 50; asèngi, Hadji D. 73, 79.

II, *schuins hellend* (vgl. songgèng en undung); sèng kaùh, v. de zon 's namiddags, Br. Z. 4, 8 (singit v. d. maan, B. Z. 7, 15); sèng kadja b. v. een pot op 't vuur, 't tegengest. v. djègdjèg; ngèsèngang, *schuins houden* iets, de ooren om te luisteren; mangèsèngang nggiring, *kahiring², B. Z. 6, 20; ngèsèngang kuping, om goed te hooren, Tjrk.

III., *sink* v. Java geïmporteerd en in lateren tijd voor daken.

ᮊᮧᮒ I., jav., een gat, *swang; ben. v. e. bijsoort: song djit, *aarsgat*; song tjunguh, *neusgat*; nong (?), in een reet *kruipen?*, aanh. onder alit (nongos).

*II., *alles wat schaduw* of lommer geeft, 't zij een zonnenscherm, een boom, een kleed enz., Wrs. Sir. 90, Sm. Z. 22, 70 (kakudung; vgl. sund. saung, bat. sâong, mak. en mal. v. Kut. saraung; vgl. onder sèpèkèn); ananöm song (de uitgave v. Fr. leest pong), *schaduwgevende boomen, planten*, B. Z. 1, 20 (ngawé pangè'baning rat, mamras ibu; vgl. onder pûnya en waringin); Sm. Z. 8, 8 (kadi gulēm); tinanduran tēpluing margi wunut waringin ambulu wudi adjadjar pahèbaning wong lumaris, verheerlijking v. Erlangga's regeering, daar het eene goede daad is diergelijke boomen ter beschaduwing aan te planten, Tj. A. d. (b.: hnu ikang katkalan (?) tinanēman groda m wang wudi, djinadjar (dj.) adjarnira, ahèb ikang w wang lumaris; vgl. onder subhikša); song³, Sum. Z. 48, 3; asong, *adarani, *awanasa, atjataka; asong djalada, B. Z. 113, 2 (tinamènganing ima); asong karas, aanh. onder gagap; makasong tangisnira v. e. verlatene vrouw, Utt. 76, z. songsong; *watu sumong, Anj. Z. 1, 2 (ungkal magóók, goók ing watu), W. Z. 15, 12 (góoking sila, sèla guha, sila né magóók), Ar. Z. 30, 11 (v. e. prèdung), Hw. Z. 21, 3; kaka³ widjah ing patah papatōhanya kadi watu sumong, Hw. Z. 19, 2; kapwâsong prihatin, Z. 114

www.libtool.com.cn

(sami masangu sungsut); anong, in een rotsspleet *zich ophouden* v. e. slang, T. Z. 5, 93 (nongos); manongi wajaçuddha v. e. waringin, T. b. 3, 10; anongi, v. e. kamaligi boom, Ar. Pr. Z. 6, 3; angasongi (?), *aungukuli; sinongan, B. Z. 59, 5 (pinajungan, kaëban, kaëmbonan); sinongan ing pañdan, Ws. 20 b., 21 o.; Br. Z. 19, 14; kasongan, T. Z. 5. 89 (kaungkulan), *beschaduw*d door een bloeiende angsoka, B. Z. 15, 9 (kaëban, kakëb-këb), *kinëmulan (sakasangga dëning prëthiwi sakasongan dëning akâça, aanh. onder tawing, vgl. jav. kasongan ing akasa, Ad. 66 o., kaungkulan ngakasa kasanggâ prëthiwi, w. R. 2), T. w., 1; kasongan ing wijati, kasangga ing bantala, Djm. 6; (kasongan ardjunataru, jav. W. 14); songan, *këmul; songanta, *wat ge ter beschaduw*ing *gebruiken kunt*, Br. Z. 36, 18 (bëkëll); makasonghan (m. c.) inghulun, B. Z. 3, 7 (kaidëp kukudung antuk tityang, makasangun tityang, makakudung olih tityang); makasongan, *akëmul.

ᮊᮧᮧᮧ I., jav., Sm. Z. 50, 12 (asya); vgl. onder gurusanga, s. pawitra en aanh. onder tjitat; matungtung sanga, *nawawaktra; nawasanga, z. onder nawa; 2*, 900; sangang dasa, 90 (Tbn., sita dasa), *sangang puluh, *sagulma; sanga likur, 29 (men zegt liever 30 min 1); luk sanga likur, nm. v. e. kris v. Dalëm; njangang dasain, 90 dagen na 't ngabhèn een

feest vieren, 't geen bij slechts een gedeelte der Bal. plaats heeft; nyan tönung nawasanga, nga-, djinah, 9, djadjarakëna kon aëndjumpt dangu, djinumput, kang tumitis angrobëda, angulañdjar gawënya, tan prënah ring dëçanya, mati katjarik ija, pinggiring banju, jan tan pinahaju, tkâ laranya „djangur, dji, çabdanya tan bëtjik dèn go lara (?), ring kubon sakëtjap, ija sangka, ning lara, ana wong lanang iri ring awaké „gi, dji, kang tumitis malaku Hnukat ring ibu, durung kaprasiddha, ana sosotanya ring hjang durung kasawur, ring sanggar kamulau, anaknyâgring ring uni, karaning asasangi, lwiring sasangi, lamun rahaju pjanaknirané, nira mabantën guling di sanggah kamulané, karajan saput sapradëg, nirama(nga)n anginum di tngah djinëngnirané, mwang tkâning wawalèn „nohan, dji, hiwang ogan, nggouya maümali tampa-kingkang suwung, tanpakïng kadalaning wong ring kina, ana kaju gdë djahat ring ûni, ring pakarangnya, mwang, pakëkëbonanya djahat „irangan, dji, mwang urungan, ana çabda rahaju, dèn ëlingakën, tumuli kna prib ja, kna tjëtik, atjöp³au kna dësti ja, ring karangnya, gringnyâ parapah panas, tan kawaça aturu, awaknya maluwaning, malara saranduung awaknya, malupa pangangënya „tulus, dji, kang dumadi aëndjanma amirudbaja ing kinatitisaning wong manurat, saking kabujutan, kna upadarwaning dëçé, mwang ring skâha, kna upadarwa kang tumitis, gringnya katjûrûnan, gring agung bokrok, brokotjokën busung, wangkilatën, bong-

kang, mangko lukatën ring ibn, kang tumitis, anulja waras ija. kkâ (knâ?) tinamban „dadi, dji, dèwa nglaraul ja, saking lanang mwang wadon, anggihakëna ring sanggar, ring pomahanya lanang wadon, raris agotraha rambut madawarajjan (?), tkâ ring lamah tinapakan dëning sunira (?), pitrë durung mëntas tur karangnya mapanas malakn tawur, War.; sangawara, *de 9 daagsche week*, welker dagen zijn dangu, djangur, gigis, nohan, wogan, èrangan, urungan, tulus en dadi (jav. padangon, winursita, djangur, gigis, kërèngan, nohan, wogan, ulër, tulus, wurung en dadi); nyan hala hajuning sangawara, dangu, kawurunganing tahuu „djangur, katindihan dëning dèwa (b.: ing sagara suwung) „gigis dojan kagringan „nohan, kapëgatan ing stri „wogan, karogan² (b.: kaögan²) dëning dèwa mwang pitrë (b.: pitara mwang dëning hjang) „èrangan (b. nog: dojan) kaparan dëning dušta „wurungan tan kawasa adrëwé putra (hala tan paduwé anak) „tulus, sing karjja (sagawé) haju „asing atjöp katëkan (dadi, baju sing pin-rih mënggal katëmu), War. (een uit 't jav. vertaalde mal. pawukon heeft جاگور in pl. v. djangur en zegt, dat het *tijger* bet.; in pl. v. èrangan, steeds كيراشن, waaraan de bet. v. *wild swijn* gegeven wordt, terwijl nowan, *vogel* zou bet.); mahäsanga of masanga, ben. v. e. zekere klasse v. goden, Bm.; vgl. onder nawa; *sanga, eigenn. v. e. zoon v. Sâtyaki door misverstand bij de Jav., Bal. en Mal. (z. T. Batav. Gen. XXI bl. 41), in de Br. Z. 17,

1 en 2 staat sangasanga, *die met hun negenen zijn* (sang asija); ngkân tandang putra sang sâtyaki sangasanga çaktiing lagâtyanta çûra, Br. Z. 17, 1 (ika mangsë' atmadja s. s. asija makasija wiçësa ring paprapungau dahat dëra; hieruit hebben de Javanen de eigenn. sanga² gemaakt, vgl. onder kisapu); pañdjang sanga, ben. v. d. lange op Lombok vervaardigde geweerloopen, daar zij 9 langkat lang zijn; kasanga, R. 14 Z. 7, 9 (tjè-tramasa). 16 Z. 6, 7, *de 9de maand*, wanneer de honden en andere dieren loopsch zijn, *madhumâsa; gumëröh kasanga, v. geraas, R. L. Z. 11, 180 (ald. 113, gumuruh), vgl. R. 14 Z. 7, 9; 16 Z. 8, 7; buka tjitjing kasanga, v. e. geilen vent (muronaronan, buwang); taudangira tan pëndah barat kasanga, R. sas. Z. 5 (vgl. de mad. text bl. 132, r. 6 v. Handl. I 1882).

*II., *jav. (gorèng); *sangâ, Sut. Z. 38 2, 27; sinangâ, Br. Z. 51, 19, W. Z. 25, 8, aanh. onder sëwë'; katrang tang daçadëça tulja sinangâ lwirning trirâdjyâsakit, hr. Z. 2, 25, aanh. onder taladhwadja (kanjanjah, kanjahnjah, bakar; mad. sangar, njangar, bat. sanggar, mal. v. Kut. mënjanga, *braden*: sagon pënjangan djukut, kawali pënggorèngan ikan, mak. en bug. sanggaraq, men. sanglar en salar, sanglag, tag. sangág, sanglaj en sanglál, mal. v. Menado en Timor songâra, Sampit en Katingan sangah, vgl. ngadj. sanga, sund. sangraj; z. sangah II); sanga², *braadpan?*, Sum. Z. 29, 4 (vgl. jav. sangan, *pan* om iets zonder olie in

te bakken en z. sasanganan), z. verder onder sangan.

ᠰᠠᠩᠭᠠ, z. sanga II.

ᠰᠠᠩᠭᠠ I., *gretig?* naar spijs, al ontbreekt er iets aan, niet vies om iets vuils aan te raken, tegenov. sèng, gebruikelijker sapta.

2°, *bedorven* v. groenten als djagung, undis, katjang, kèdèlé, enz.

II., *sasangi* (punagi), *gelofte*, *basama, *prarthana; anahurakèn sasangi, Mal. 292 bis. (vgl. onder sabda en aanh. onder sanga); masasangi, *apràthana; sumangisangi, Br. Z. 39, 11 (mapranindhàna, annarttanakèn); njudjukang sasangi (of mèsèsangisangi); sumangisangi, Br. Z. 37, 11 (amrat-tanakèn, mapradana); wruh pwànantwa sinanmatèki dadining sinangisangi sinèwakèng hidèp, B. Z. 26, 10 (bas bisa mamunji mabudi sukanin apang kasiddhan idèpnjané né sèwakajanga di manah, witjaksana ikjangutjap sukannya mangwètuang sapata masèwaka isitanya, katawang punika udjar panambrama to gawé ikang akon² njowakajang dèmèné); nèlasang ikang musuh ja sasangiang tityang en sasangin tityang wantah mèlahang i musuh, *dwastaning çatru ja punagimami, R. 20 Z. 8, 15; adan pasangjagulagul prajatna, B. Z. 43, 8.

ᠰᠠᠩᠭᠠ, jav., vrn. of h. = bèkèl; sangu pasangu 't geen de beschuldiger van hekserij den verbannen beschuldigde aan leeflocht heeft mede te geven, z. Pr. 6; *spijs* in 't algemeen,

Tjp. Z. 3, 5; ndân jaja tâlahanikâ dé mami, nistanyâtuahakèdik sangunya kawèkas, Bh. 56 (vert. v. jat tu çakjam majâ karttum, wrèddhèhanya? gatâjusâ; anders in 't origin. 2, 504); sangu², Sum. 51, 3; padapa hangalaja hawor kalawan sasangu, Mal. 119; sabuk gringsing sangupati, 302, 309; bramara sangu pati, een mij onbekend gedicht (versm. Kadiri); proeve raris sang arum, sring angšana puśpa, dèwa juwati katwanging madudrawa, ri basanta minda, rum sang ratnaning puri, dyah inang paran wèkasing anahèn turida, mar knèng wisyastra sari, jwakti atmahan lajwan, jan tan sih sang arum, ring gring kasmaran, sadina inati enz.; masangu, in den zin v. *eten* passim., ald. Z. 1; *asangwa pati, B. Z. 3, 3 (atjatwa paratra, mabèkèl pèdjah); asangu wujung, v. e. verliefde, Mal. Z. 3, 73 (tan mari sèdih); nèntèn kasangu, *norèniwè'; sèsangon, Srt., Bèngkèl (wegens bèkèl).

2°, *geld*, kapanggih sang krèsna kakarsana, mangkâ ingaturakèn djawadah punikâ, ling sang putra kalih, nini angapa sira asungsung irisun, isun nini noràsangu, isun asanguha sun tuku djawadahira iki, dolèning wanèh angur nini, Tjt. 39.

ᠰᠠᠩᠭᠠ, bèngong, *beteulerd*, *mijmeren?*, B. U. 771, saup², *mangujanguj; pèdjalané sango², djèdjèhnjané tidong gigis, in *gedachten?*, *voorzichtig* uit vrees; tarunané ja madjalan mangadjanang tausah manolik² sango² ja lumaku nututin ban palljat, v. iemand, die

verliefd geworden is, Rarasati; lungha maring taman sari, sararasnyâmangun rimang, mulih sira sango, dadi sira manguh gita, tinuhling kêtaka, v. e. verliefde princes, Spt. Z. 3, 5 (z. nangdo en èngap²).

ᮘᮧᮧ, sèdih (vgl. sèngu); sèngi², *manangis, *snikken* zacht, v. treurenden, *angisèk²; ngling sèngi², aanh. onder gèrèng; sèngi², *angèmbih² (iloc. sanangi en saningi, *gemolter* v. e. klein kind); mangèling atma nè sasar, pasèbak pada pasèngi, dèwa ratu sasuhanan, sudaranajang mangèbug, sakit san tityang nañang, dèwa adji, ampurajang kuda tityang, Lp.; pèsèngi, van meer dan een *treuren*.

ᮘᮧᮧ, (vgl. sèngi); sèngasèngu, *snikken*; rakrjan apatih, mangèling ja sèngasèngu (b.: gèlar, gèlar), Meg. 21.

ᮘᮧᮧ, uitspr. v. singha; singakarti, z. singhàkrèti.

ᮘᮧᮧ I., v. karang, T. Z. 4, 49 (tadjèp), aanh. onder sudji, ètang en indratjapa, Z. 21, 2 (malahèp), Ws. 23 m., v. suiker, Sum. 141, 10; kadi tjuriga singi, Sin. Z. 7, 4 (iningidingidan); dug singi (b.: dug sangi), *toen zij reeds rijp was?*, werd zij tot vrouw genomen door, Sut. Z. 19, 3 (anglèwiha ajuning akèh), Z. 81, 4 (a. n. wong akèh), Z. 82, 8 (anglèwihi wong akèh); çra dug singi, v. krijgslieden, Sum. Z. 44, 1; luñtjipning mata dug singingidingidan wisaning amanis mamâtyani, B. Z. 18, 6 (butju nètrané dahat tadjèp mangrès-

rèsang mangwisani balut ngamatyang); laka singi, aanh. onder djèbad; tanah singi, t. garung?; tatwakathâ riniñtji, winarîna ring gita, sâmpun tjinitrèng karas, rinèka ring tanah singi, warîna tjatjahanduran pada ring kawi, Kid. Pam. Z. 1, 5; warîna madhu kasingsi, R. L. Z. 4, 128, aanh. onder lingga.

*II., sisingèn, aanh. onder walèr (vgl. jav.); apandé sisingèn, Kûtara, z. aanh. onder asia tjatdâla; *masingjasingjan, O.; singèkèn; *giet* het uit, aanh. onder prakâça.

ᮘᮧᮧ, Sum. Z. 4, 3 (pingit).

ᮘᮧᮧ, Ijan èñtjokèng dataran kiljau sakawètan nambing² linabwan linèbon sungi², R. L. Z. 7, 28; vgl. sungé.

ᮘᮧᮧ, jav., *wisâta, T. b. Z. 1, 55, vgl. onder çrènggi, bèkëm en songon.

2e, groote *zeeschelp* om op te blazen, zooals die v. d. sènguû (kl.: karang prungu), *çangka; *sungut; swaran sungu ring langit of sungu mantara, 't geluid niet bekend, maar een slecht omen (z. krèmpung).

ᮘᮧᮧ, aanh. onder sangkrama en tjunggu, z. sunghaj en vgl. sungi, terwijl de Kid. Sund. Z. 1, 47 sungèng heeft.

ᮘᮧᮧ, tras tjèlèng met de bé èngkuk voor bantèn, aanh. onder lukis.

ᮘᮧᮧ I., v. iemand, die haastig hulp komt vragen, Dj. Pr. 18 (kidjang itu pon larilah. *رسقا*, toen men ze nazat, w. b. 70, datang sèrta *رسقا* lakunja, ald. 61), v. iemand, die wat voor zijn neus ligt, elders zoekt, v. e.

domoor, *in de war, verlegen*, niet wetende, wat er aan de hand is, *opgeschikt* bij 't zien v. e. vijand, aanh. onder murèngang; ada to lèn bu bangun mandingèh arta, marabraham malaib, sarwi njabut dungkat (tungkat?), jèn kotjap (kotjapja) di bañtjingah, èndèh twara (tani) karwan ringsi, tèkané sangah, pati takon'in, Rkdr.; iba tumbèn sangah; tjai nguda tèka sangah tumbèn.

II., misschien de echt bal. vorm v. sangà; kètan sangah, Tjk., bis, njangah kètan, ald.

ᮘᮧᮧᮧ (*sangir); buka sangih, v. fraaie wenkbrauwen, aanh. onder langsing; taln sangah, 't water van den slijpsteen afdruijpende; mèsangih, *gevijlde tanden hebben* (mèpandès); vgl. onder djagor; mèsangih, (mètatah), *zich de tanden laten vijlen, aan de tanden 't afvijlen ondergaan* 'tgeen met groote plechtigheid geschiedt (mèpandès), na 't slijpen moet men elf, maar elders meer, dagen thuis blijven; 'tgeen zegt men, gedaan wordt, omdat Lajon sari, die dat gebod overtrad, een ongeluk overkwam; mapumahan bañ kèlih, tondèn tutug kakambuhan, utjapèn i lajon santun, sèrèng sai nagih luwas, munjiné mangasihasih, glis atèh tityang kaduduh, ngalih bunga makèlo tong taèn luwas, haar man zegt, apa kèman tityang gusti, sàmpun kuda mangkin lunga, gusti né ko dèrèng puput, né abulan pitung dina, tong dadi luwas malah, jan i gusti sàmpun tutug, suka tityang ngiringang lung-hàngumbara, Ls.; de andere bewerking, nuljana manahé i lajon sèkar, ring taman lali², nulja lajon sèkar, matur ing ibu-

nira, miwah ring rakanèki,ibunira, nora wèh lali² „mapan durung djangkèp pitung dina, nora dadi lali², masih lajon sèkar, matur ing ibunira, wangdé amba ring taman mangkin, jan ibu itja, amba siram ring bédji, (naar een ander hds. te verbeteren, de versm. in de war zijnde); die geen gevijlde tanden heeft, mag niet meé ten oorlog; bij lieden, die sterk zijn in preselformulieren of toovermiddelen, blijven de tanden ongeslepen en worden eerst, als zij dood zijn, aan die bewerking onderworpen; jèn wilangin anaké pada ngèrutang, ja ènto i luh sari jan tutugang sambat, mamuntulang paugrupak, busan² nagih sangih, dichterlijke overdrijving, om aan te duiden, dat dit meisje onbeschrijfelijk schoon was, zoodat een pngrupak bij de beschrijving stomp werd; njangih, *slijpen, scherpèn*, b. v. van tadji's (ngompèt); de tanden *vijlen* 't geen alleen geschiedt met de 4 boventanden en de 2 snijtanden (mandès; Bjw.: ngasab; vgl. onder tuwi, sémangka en papar); njangihin, iemand *de tanden vijlen*; sangihan, *asah²an, meestal sangjan uitgesproken, *slijpsteen*; soorten, z. lèbonta, kasap tjina, lèmbukih, bèlang pañdji, katèng).

ᮘᮧᮧᮧ, eigenn. v. e. dèsa in Mngw., alwaar een groote tempel, vgl. onder pala.

ᮘᮧᮧᮧ. *rèngih (sèngi?).

ᮘᮧᮧᮧ, *petillèrend* v. smaak v. jonge klapper op zekeren graad v. ouderdom, v. zoete tuwak (sas. sèngèr, miik; sisèngèr; *ga-

gandan; tag. sanghir; *oksollucht*, vgl. ook sèngir II en z. sèngang); manis sèngèh*, pait sèngèh.

ਸਿੰਗੀ, *stijf* v. d. nek, b. v. v. iemand, die heeft zitten schrijven.

ಗಸಿಂಗಿ I., *vlug* hooren of parèren; *ingër, Wir. 75 b (sèngèhni tinghalira), tjlang (vgl. bij Wnt. en mad. sèngah, 't jav. Wdb. onder sèngèh).

*II., tan sèngèh, tan gumirisin, B. Z. 4, 27 (tan mangrungu); Z. 3, 12 (tan manglinguang. tan kèngguh), Br. Z. 5, 3 (sèlèb); vgl. ingèh.

ਸਿੰਗੀ, *mwang sumènghi tan andöl*, v. iemand, die uit een slauwte bijgekomen is, B. Z. 50, 4 (mwah tondèn dadi bangun, deze vert. door aan taughi te denken).

ਸਿੰਗੀ, s., harjjakša, mrëgarádja, W. Z. 21, 6 (kèsari), *leeuw*, bij de Bal. met wiken afgebeeld en meestal singa barong genaamd (bèrtunggul mèrah bèrtulis ajar émas di tulisnja singa mèlajang, P. b. 437); singa, *paçupati, *paçupati brata; singha rumaksa ring wana, tégèsè dèn rumaksa ring wadwa, jèn rusak alasé akèh wani, Tjt. 65 (vgl. onder tor); atèngran singha, v. krijgers, Kid. Sum.; gdé blang (of brang, Pam.) singa, nm. v. e. soort v. prabali's, waarvan te Patmon; aan een schim, die zeer gelukkig en rijk geweest is, vraagt Djagor Manik, sampun kita amtas amitulus, ta (kaug; b.: mwan) saug radja dréwé (né), angluwër angjagnja dèwi,

makiis mwan amanggung, maingkup sapitra (b.: kupang pitrè) iku, mwan mambhûta jagnja rôké, mangundang brahmana èmpu, çiwa boddha mwan kabajan, sènguü miwah blangsinga, Bs. bl., aanh. onder pasah; singha idup, v. e. leerling, die priester is, tegenst. v. den dooden, die hij gebrèsihd heeft; singhamantû, aanh. onder sèna; singhanâda, B. Z. 8, 3 (sindughosa, sabdaning singa), Z. 9, 4 (kèsari wakja), R. 15 Z. 1, 7 (çabdagora, wakçûra), W. Z. 20, 7 (çabdagora; *jav. singanabda, vgl. onder *nâda); asinghanâda, R. 5 Z. 4, 33 (mawakènira, maçabda krura); masinghanâda, 5 Z. 1, 69 (pagrèng, masawara, Wtb. 3 o., galak, masabda gora); singhanuwuk en singhândaka, eigenn. v. tweelingen in dienst bij Widjaja, R. L. Z. 5, 17; singhatjarma, Sum. Z. 140, 2; siugaradja, nm. v. de hoofdplaats v. Bll., waar 't paleis stond, ook singa agung en singa dipati in gedichten (toe te schrijven aan 't verwarren v. rādja met rādja); singharaja, aanh. onder boñdon; singharata met 12 adëgan's?; singhadhërjja, *dapper*, Kk. Z. 18, 2, Z. 1, 6; singhasari, de hoofdpl. v. Tumapël, Ar. 13, eigenn. v. e. staat, waar een broeder heerschte v. d. vorsten v. Daha, Koripan en Gëglang, Mal.; nm. v. Botoh rara als bruidegom; madé singa sèkar en m. singa padu, Stn. Z. 1; singha wrédana, benam. v. keurtroepen v. Madjapahit, Kid. Sund. C. Z. 1, 85 en 98 (de Tatwa Sunda heeft hier Wiñnuwardhana); singhawa-

dana, eigenn., B. Z. 87, 2; kasinghawikraman, B. Z. 3, 8 (kapurusan); sang prabhu singhaghosa, Sut. Z. 120, 5 (s. p. wirata); skarira singha pandjara, Mal. 251 m. (bis.), 161 o.; asumpang doša rinabut singhapandjara, Ww. Z. 5, 6; singhamatra, eigenn. v. e. prins v. Këmbang kuning, die Warastrasari vond en haar tot belooning verkreeg, Ww.; kasinghan, B. Z. 37. 13 (kakërëngan, kapurusan); kasinghaning ajun, B. Z. 3, 4 (kapurusan; vgl. çùra); benam. v. e. balé met 9 adëgan's.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, s., *singhâsya.

2°, eigenn. v. e. aap, R. 18 Z. 7, 3, *panasa 2°.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, nm. v. e. kidung-versm., volgens Apkt. 12u, 8a, 8a, 8u, 8a.

𑀓𑀢𑀤𑀓, masënghar, R. 24 Z. 28 reg. 3 (ngas, sëngang).

𑀓𑀢𑀤𑀓, singhيران, aanh. onder râdjawidhi.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, *pralaja, Sm. Z. 13, 2; sanghârâgni, W. Z. 25, 12 (kâlâgnining pralaja); hrû sanghârâstra pamalësirang krës-nâtmadja wawang, B. Z. 92, 11 (ru tatwanja makapanulak pangwalës danënë sanggadâglis); z. sangara; astra sanghâraradja, R. Inl. Z. 2, 1; sanghârarâdja, Çiwa, Rm. Z. 53, 3, Z. 56, 5; sanghâra kali, *kali; kali sanghara, z. onder kali; ball sanghara, Pam. 37; nda honya ta sang hjang âditya sđong hanëng astaparwwata, kadi sumangharâni çariraning djagat kabëh katonanira arah ahanjang dëning prakâça, Bh. 70 (vert.

v. èsa tjang girim çrëštam, bhânuman pratipadyaté, bapus sarwasya lokasya sangharan iwa drëçyaté, vgl. 't origin. 398); mananghâra, vernietigen, Adip. 31 (pananghâra), 32, 36; Wir. 56; kadi ta bhairâra rudra ri sêdëngnirâharëp anangharé tribhuwana, Rm. Z. 47, 8.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, s., eigenn. v. e. râksasa, Utt. 9 (waar satradi), vgl. aanh. onder mûka.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, s.?, ananghrët Indrija, Wt. 18; pananghrët upasthâ, Wt. 19 (vert. v. upasthanigraha); vgl. *hrët.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, Sut. Z. 95, 10.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, s., moeder v. Râhu, Adip. 31.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, s., aanh. onder wakçûra; kasinghâkrëtin, B. Z. 72, 5 (kapurusan), Nitiç. (Am. bezigt singakrëti telkens als singa, b. v. lwir singakrëti amangsa; tandangé lwir singakarti (l), Djt.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, z. onder sëngit.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, z. singat.

𑀓𑀢𑀤𑀓𑀢𑀤𑀓, geneigd tot vasten enz. en deswegen geheel daarop gezet, Sut. Z. 3, 7. toegewijd aan 't hiernamaalsche, W. Z. 3, 2 (tlëb), B. Z. 75, 12 (kongkulan) met een conjunctief, Sm. Z. 24, 3; singhit himpëra lèn djanârddana, v. e. wagenmänner, die als 't ware opgewassen is tegen Krëšna, Ardjunâ's wagenmänner, Br. Z. 25, 1 (kawiwëkanujané sawwa ika lawan); winëhnira ta padândëlnikang çarira, lawan gulû, ikang manah tan winëh prapañja, mulat rijjagra-

sirungnira djuga sira, tar dadl suminghitakèn
 tinghalmira ring digwidig, Bh. 33 (vert. v.
 samam kâjaçirogriwam dhârajan na-
 tjalan manah, samprêksya nâçikâgram
 swam, diçaç tjânawalokajan; vgl. 't origin.
 1077), vgl. ald. 59; singhitning hati, v. 't geen
 waarop iemand belust is, aanh. onder barung;
 sing kasingitèng ati, *al wat begeerd mocht
 worden*, T. Z. 1, 27 (sing kahjunang);
 singhit mâtra djuga prabhedañka lâwan
 kajogtçwaran, W. Z. 1, 5 (lêwih sadidik,
 akikit tuwi lêwihjané, pingit akèdik);
 •dadin singhit ri moksaphala, W. Z. 5, 2
 (mawastu tlêb tkèn kamoksapadané,
 sinja tlêbanga bwat kaniçrèjasané);
 sama singhitèng tutur, T. Z. 1, 16 (pada
 ngalêwihang adjnjané); singhitakèna, W.
 Z. 5, 7 (tlêbang); tan kasinghitan prabha-
 wa, *niet verschillen in strijdkracht v. 2 helden*,
 Bh. 48; twasira kasinghiting, *verliefd op*, Ww.
 b. Z. 3, 80; vgl. aanh. râga, alwaar singhit;
 •da tan hana kasinghitan prabhawa sira
 kâlih, v. tegen elkander opgewassen strijders,
 Ut. 29; wawarèngèh ri rahadyan sanghulun
 kâlih irikang çabda, mahârâdja bhagadatta
 prâprang lâwan ikang dyah ghatotkatja, ndân
 wir kasinghitan prabhawa nggân rasikâ,
 Bh. 78 (vert. v. èsa judhjati sanggrâmé
 baidimbèna durâtmanâ, bhagadatto
 mahèçwâsah krèttjhé tja pariwart-
 até).

ស្បូង្រា, z. onder sungut.

ស្បូង្រា, Ar. Z. 45, 16.

ស្បូង្រា, s., v. d. wèda's en 't Brhm.,
 Brh. telkens.

ស្បូង្រា, s., *troon* (vgl. mal., waar ook
 singgasana), *palangka.

ស្បូង្រា, s., nm. v. e. strijddkar v. Dùm-
 raksa, R. 20 Z. 13, 7 (singhâna); Z.
 14, 9.

ស្បូង្រា, masinghal (sic.) wèdihan, v. d.
 sang makudur, O., T. N. I. 1878 febr. 130,
 z. singhël.

ស្បូង្រា, jav., O., Ud. 93 ('t origin. 4913,
 uttarawâsah), L. Z. 19, 12 (kiratbau);
 singhëlning wèdihan, *de neêrhangende slip*
 er van; Adip. 43 b. (op bl. 44 b. tumpal;
 de kid. vertaalt met lantjangan); singhëlan,
 B. Z. 12, 11 (sasimping, kiratbau), vgl.
 singël en singhal.

ស្បូង្រា, s., gatinirang singhalapura, Z.
 99, 6 (sang djajawikrama); vgl. onder
 râdja II.

2°, z. onder bëntuk; singhâlanggala,
 eigenn., z. aanh. onder sukanya.

ស្បូង្រា, *jav. (bantal; vgl. sanghu-
 lun II), Adip. 26; mami sinanghulwakèné
 kita, *ga op uwe beurt slapen, ik zal u tot kus-
 sen strekken*, T. b. Z. 1, 163; sinangulu dènya
 guling, Stn.; ook sang hulun, mananghulun,
 W. Z. 32, 1 (manggalëngin), sinanghulun,
 Z. 35, 13 (ginalëngan); ananghulun pudak,
 Sum. Z. 177, 5; sinanghulun atis, B. Z. 48, 8
 (suka nggalëngin lima); sang sinanghulu-
 nira, *die hij op zijn arm had rusten*, Br. Z. 38,
 11 (sang kagalëngin tangan, s. k. lima).

dadi ta aguling sira, sinangulu rama, angipi baginda Jusuf, Jsp. j. Z. 1 en b.

සිංහල ක්‍රී, prabhu singhalendra, Sut. Z. 103, 13 (sang djajawikrama).

සංගප්පි, sangapën, O. II; Wrt. 44; sangapën dëning wuhaja, Adig. 16 (sëng hap, bal. O.).

සුන්දරිය, R. 24 Z. 35, 1 (lolowan); Tjt., sungé v. d. Saraju en in de Dm. naast kali en bangawan gebezigd (vgl. mal.) z. sungèng en sungé.

සංගුරු, Br. Z. 36, 6 (ambubu), rëmëng, Sm. Z. 1, 5 (sangub, wolk, aanh. onder awara), aanh. onder tjataka, W. Z. 16, 1 (spukan); Sut. Z. 33, 14; Z. 51, 1, mist?, Ar. Z. 20, 20; sanghubing wukir, ten gevolge v. overhangende takken, Sut. Z. 34, 5 (kapëtëngan); sanghub kongkulan dëning prijaka, Was. Z. 2, 18 (*jav. mangëb, ngaüb); sanghubing limut, *pangmuking hïma; Anj. Z. 21, 3.

සංගකිය, z. onder sang a II; sasanganan, h. v. djadja, *sangasanganan, aanh. onder tumpi.

සිංගිය, in pl. v. srëngën (z. ald.); kasëngën, naast pëdih maar beleefder, *kroda; kasëngënin dané, *kagëlëngira.

සිංගිය, Smbw., adan.

ආසංගකිය, eigenn. pl. in Bngl., vgl. onder aga.

ආසංගකිය of songo, sas., tanduk (vgl. sungu); z. onder tangéq.

සිංගිය (?), z. tëngëñé.

සිංගකිය, in pl. v. singhândaka; kadi pranging singandaka, v. e. heet toegaanden strijd, Kuntlj. passim (hierbij te denken aan't gevecht v. Andaka en den leeuw).

සිංගකිය of singandalang; i singalang, nm. v. den verloofde v. Lajon sari.

සිංගිය, mad. (sëngëñëp), Sumëñëp (dit in de R. L., in de Ar. 16, 18, sungëñëb) z. datar.

සිංග I., aanh. onder tjoda; v. klophanen wegens verbaasdheid enz. onbruikbaar voor't gevecht zoals te oude klophanen; v. d. oogen, die naar boven gericht zijn, gebrekkig zien, Dd. 16 a. (mad. sangarën, bijziende, lamp. zekere ziekte in de beenen); jën agawé tamba sangar, timbrahing sulañdjana, timbrahing warangan, timbrahing sindura, rok kabèh linëbur, wus djina djawa pidjëri, tañdjëkna ring suku, Us. 172.

II., Imah sangar, jav., Wtb. 173. aanh. onder pungu en krama; sangaran, z. onder sarang.

III., verb. v. sangara.

සිංගිය, sinangir, B. Z. 9, 11 (ksangih, pasangang; alf. id., mak. sângiriq, bug. sangiq, dat in de afleidsels sangir vertoont, tag. sanghil); kadi pëdang sinangir, Tjt. 25 b.

2°, aanh. onder kukap.

සිංගිය, Bjw., jav. sërëng v. e. djëruk (vgl. jav.).

2°, sterk v. stinkende dingen, b. v. van paardepis (vgl. lëngër); kalwang këwalja tumating ambënya mangsit asëngira, Md., aanh. onder giriça en wâlukârûnawa.

ꦱꦶꦁꦲꦫꦺꦴꦤ꧀ I., *schel piepend* v. d. stem v. e. aamborstige?

II., z. onder sêngèh.

ꦱꦶꦁꦲꦫꦺꦴꦤ꧀, jav., Mal. Z. 2, 203, R. L. Z. 4, 55; songar apantès lutju, Mal. 151 (x. songar kaduk bèsus), Was. Z. 2, 91; kamajaan si tan miluha lèwih dènyàmulur pan pada songar, Ww. b. Z. 3, 48.

ꦱꦶꦁꦲꦫꦺꦴꦤ꧀, katumpung 2°? (sas., soort hubu, waarin 't water v. boven inloopt), z. aanh. onder blantik.

ꦱꦶꦁꦲꦫꦺꦴꦤ꧀ I., *sanghàra, ben. v. d. tijd, waarin de menschen v. geen recht weten, aanspraak maken op 't geen hun niet toekomt, Tjt. (vgl. onder hulès); kali sangara, de tijd waarin monsters te voorschijn komen om de wereld en vooral de vrouwen te molesteeren, aanh. onder sawa en vgl. onder kali ('t jav. sangar in uitdrukking als anjaugarakèn nègari v. bloedschande, w. P. 327), vgl. onder waràna; api sangara, *pralajàgni; nangara djagat, *amangan jwèng lèmah; sangaran gumi, v. e. kind zonder hoofd; sangara gumi, 't einde der wereld door het slechte, dat er gebeurt; djala sangara, jav. (Dèwarutji 21), nm. v. e. tutulak, waarvan de mantra op Bhima en zijn knods toespelingen bevat, Us. a. bov. (vgl. waj. verhaal); panangaran ('t hds., panèngèran) sarwa maùripé, *prànāpraharāna; dèn pratyaksaha çri hadji prabèdaning wiku, apan akèh prabèdaning wiku, an linging sang hjang adji, nihan wruha-

kèna çri hadji, prabèdaning wiku; ngwang wiSTARakènanta „Iwirnya wiku pañdjör, w. tjàndana, w. pangkon, w. ambèng, w. palang pasir, w. saba ukir, w. sangara, w. grahita „jèka ašta kawikon, nga., jèka wiku tjèda kalokèng rat „wiku pañdjör, nga., langgèng ring paparothané, dina wèngi ginrahita, molih gurujaga, makabjuh glar prajané kaflah, tur makwèh tuna tan angga, tur makwèh karmma, dadi tan tunggal paksa rabi; wiku tjàndana, w. tunggu hadji, jan tjàndi, prasada, susuk simpurung, aguru kahjangan, ring dèwa hidöpé; wiku pangkon, nga., wiku tan saksiné, aguru ring kabjudajan, hidöpé, paramadjujana hidöpé, wiku angambèng, nga., tumut alajaran karjjaning bandagangan, patitihan, sawisajané dèn dol; wiku palang pasir, nga., wiku amañtjing, ngupadèsa, dèn adjarakèn kawruhanya dèning wong lèn, sanggon gumunggunng kawruhnya apan gurujaga mañtjèng, dèn palakon; wiku saba ukir, nga., wiku agawé haju, anuduh ararajun pitrèmati, apan manghurwa mas pirak, kètung gurujagané dé pa(la)kon, mwah palabhoga, milu karjjaning suratman, suka du(h)ka abèbèrukan; wiku sangara, nga., wiku amèt wiruda ring walaka anèmpang gurunya; wiku grahita, nga., wiku amalih guru ring wanèh, tèhèr pratjalé ring sang pandita, sādjujā çri hadji, jèka sinangah wiku tjèda, ika jan asunga tirtha rahup ri çri hadji, bala saka-wèngkunira kunang, tan wurung mangdé barubah rug tkèng kaprabhon çri hadji, pangadjarakèn bahur tang radja (djara?)

marana, ri nagaranira, taskara lumrah, dur-
balaning rat, ja donaning çri hadji hajo
kapihëng, ring pamratyakšan çri hadji
ring tau dadining wiku, kabèh ring naga-
ranira, dèn arjjakøn jan tan bënör pasurup-
ing wiku „lawan wantën tang wiku kang
jogja kabaktënana dé çri hadji, mwanjogja
kabaktënana dëning rat, wiku mangdo (lees
dé) lana krëttaning djagat nagaranira; jan
angadji, papat prabëdaning wiku, lwirnya
wiku grëhastha, wiku biksuka, wiku wa-
naprastha, wiku suklabrahmatjari, wiku
gr. nga., w. jogjånakanaka wënanj arabija
„ring nagarastana, asambadëng rat, tušta
amuruk angadjitraja, ghorawàn siràn tatamij
(muj), watëking pudja, homa, bakting ka-
hjanggan, mwanj ring dëwa, langgëng lumak-
šana samådhi, mwanj joga, pudja sadji,
laksana mras^{an}, amëta ning gurujaga, lëga
madanëng wwanj sëdëng patëlan (of patilan),
nguniwëh akarjja haju, apan tan makasu-
gihan; wiku biksuka, drëdha tang amiwëka
sastra, putus ing sarwa tatwa, raša ngin-
dangi bwana, amiwaha djalwistrining rat,
nda tan kënëng roron², nda tan ring nagara,
langgëng lumëkas aprajoga, rahina wëngi,
tan kaluban, siran madana pustaka, pradjnja
kawën², apan putus ing darma tiga, tur luput
ing stri; wiku wanaprastha, nga., nusup ata-
tapa, nda tan knëng stri, subakti ring dëwa,
samådhi joga tanpantara, makambëk niskala
sadåkåla; wiku suklabrahmatjari, nga., tan-
duka (sic.) ring rat, pëgat putus ing darma
kabèh, ndan ing prajodjananira, nirpanga-

wruh, nirsangçaja, tanana karjjë rat, luput
sukaduhkaning rat, sira huwus malujëng
tutur, amubamong, luputëng nagara „nahan
prabëdaning sang hjang tjaturaçrama, nga.,
jëka çri hadji waspadakëna dé çri hadji,
ika ta wiku tjatur, kang sajogja manandang
daluwang, an ljan sakëng wiku katjatur,
tan jogja manandang daluwang, jan paksa
pandanang (lees manandang) daluwang,
dudu wiku djati, wiku sangara jan mang-
kana, tan wurung mangdë sangarauing na-
gara çri hadji, doning waspadakën dé çri
hadji mangupëksa halahajuning nagara çri
hadji ja don hilangakëna dé çri hadji asing
lumëtuhi nagara çri hadji, sampun ipal²,
anuluhi bumi çri hadji, fr. bpl.

II., in pl. v. sang hara?, z. nangara-
smrëti.

ᠰᠢᠨᠠᠭᠠᠨᠠᠵᠤ, kawi-vertaling v. Sidë mën,
Pam. 36 (kid. bl. 99).

ᠰᠢᠨᠠᠭᠠᠨᠠᠵᠤ, s., haastig?, Sm. Z. 33, 10 (us
srëgëp), in 't grijpen der wapenen, Adip. 36
b., 30 o.; gereed? om te bestrijden, Wir. 31 b.
ᠰᠢᠨᠠᠭᠠᠨᠠᠵᠤ, gigijan, Ag.?

ᠰᠢᠨᠠᠭᠠᠨᠠᠵᠤ open, gestrekt v. d. hand hij 't grij-
pen v. iets bols of diks, *manganj; ngësop
ëbé pada sëngak (ulam sada njëgël), ba-
ka twara nawang njëlab, v. e. veelvraat, Tj.
Z. 1, 93.

ᠰᠢᠨᠠᠭᠠᠨᠠᠵᠤ, sënguk², snikken v. 't geluid v.
e. weenende (men. sëngaqsënguq, mad. gu-
këëk sëgugan, gut sërgudan en sëgu-
nën), Tj. 3 (z. sëgu en sëgut en vgl. jav.
sënggruk²); anangis swaranya sënguk²,

Ww. Z. 1, 9; **asənguk**² (h.: asəngguk³) **ana-**
ngis, Und. Pngr. 88; **pating sarənguk**, Dpt.
Z. 3, 21; **pating srənguk** (h.: tjrənguk) v.
geween, R. L. Z. 12, 1.

𑀓𑀲𑀸𑀓𑀲𑀸𑀓, jav. (səngik, z. gərək), sərak;
munjinné səngək, vgl. sləngik.

𑀓𑀲𑀸𑀓 I, s. (çangkha), Sm. Z. 29, 8 (sungu,
bat. sakka), aanh. ander çiwopakarana,
triwikrama, upakarata en darā; **çang-**
ka kalaha, B. Z. 39, 12 (sungu mwah běn-
dē); **kalaçangka**, W. Z. 20, 6 (katabəh
sungul vgl. mal.), Z. 29, 5 (rəjong sungu);
nda(h ta) mahan tang tahulan akuñdah tanpa
pramāna, kadi çangkātimbun katonanya, ta-
hulaning mati lumawan çri kapindra, ika
tan kaworan, Utt. 42 (vert. v. ètān asthi-
tjān paçya ja èté çangkhapāñdurāh,
juddhāthinām imé (rādjan) wānarādhi-
patèdjasā; **çangkapāni**, Wiśnu, Sum. Z.
21, 5 en Wt. 45 (de səngguū; z. ald.), ook
sangkapani (vgl. sangkapanya); **asang-**
kapāni, v. e. priester, Ar. 11; **anangkapa-**
wēni 14.

II., eigenn., Sut. Z. 101, 1 en 2; **singgh**
jan paramēka rūpanira himpēr çangka ma-
ngīdarāt, Sut. Z. 51, 3 (een dichterlijke vrij-
heid in pl. v. sang kāma, daar dit tegen 't
metrum zou zijn? of tjandramā te lezen?);
lèn tèkang kadi çangkabāhu, v. schoone ba-
denden, Sut. Z. 66, 5 (padma mēkar, in pl.
v. çangkapāni?); **çangkabāhu**, O. II.

2°, v. e. dienaar v. Kuwēra zoo 't schijnt
en met Padma vermeld, Ar. Z. 6, 8 Z. 10,

6, waar zij Kuwēra van onder den knods v.
Rāwana wegvoeren, Utt. 29.

3°, eigenn. v. e. zoon v. Wirāta's vorst
(jongere broeder v. Uttara), door Droha
gedood, Bh. 68; **waraçangka**, *Br. Z. 10, 19,
waar sommige hds. ten onrechte wira lezen,
't geen als wira de versm. verstoort (de vert.
heeft wrasangka, wiras en waras; jav.
wrəsangka, wirasangka en wratsangka;
z. ook aanh. onder siring); **çangkadwipa**,
Adip. 81, aanh. onder ratmadja, *manda-
ra; **giri çangkadwipa**; *mandarādri, z.
çāka en onder mandara en somaka.

III., s., z. onder sangka III en V.

𑀓𑀲𑀸𑀓 I, jav., *herkomst*, B. Z. 81, 27 (pa-
nangkan); **ndi sangkanta**, T. Z. 5, 59 (tjai
uli djāā); **tlu pratyēkaning bapa, tingkahnya,**
çarirakrēt, pranadātā, çarirakrēt ngarani
sangkaning çarira prānadātā, ngaraning ma-
puñya hurip, anadātā, ngaraning mawēh
amangan angingwani wēh, tut. 32 (Ind. Spr.
6422); **tinanjan ri sangkanira**, Lamb. Z. 16,
6 (uli didja raūh dané); **sangka ri**, R. 5
Z. 5, 6 (han, olibing); **sangka jan, omdat**,
Bh. 88, aanh. onder lənggak (sangkanané
en sangkané, *opdat*, Anb. 70, P. v. s., 71, 3
v. o.; sund. sangkan); z. saka en sangkan.

II., **sangka**² **bjajəng prang**, v. e. gelofte,
R. 20 Z. 17, 2 (magəgas sang makatjaru-
ning prang); vgl. tjangka?

III., **winadahan sangka**, v. hoofden v. ge-
sneuvelde vorsten, Wir. Z. 3, 79 (b. Z. 2, 82,
çangka, misschien op beide plaatsen sangku
te lezen; mal., *wierookvat* aan een kant v.

gespleten bamboe en zoo geopend, dat men er iets in doen kan); *sinangka* v. e. afgehouden hoofd, Was. Z. 2.

IV., *sangkâjan*, R. 11 Z. 1, 3, 5 (santukan); z. *sangkan*.

V., s. (*çangka*), *asangka* (sic.), *gissen?*, Bh. 41.

2°, *sangka*°, sas., *sangsaja* (mal. *tijada* lah *sangka* bunji lagi, Pw. fr. 93; z. *çangka* III).

VI., vóór eigenn. 't zelfde als *dyah?*, z. onder *uttara* en *çangkottara*.

ꦱꦁꦏꦏꦺꦤ꧀, z. onder *sumbar*.

ꦱꦁꦏꦏꦺꦤ꧀ I., s., z. onder *limpung* en *sangkut*. II., z. onder *sangku* II.

ꦱꦁꦏꦏꦺꦤ꧀ I., *een koperen kom*, zooals die, waarin 't jèh *gdé* is (vgl. *jav., sund. en mal.), Stn. fr. (bokor, *mèsi hër wangi*); voor water waarmeê men iemand wascht, die flauw gevallen is, Kid. Sund. Z. 3, 34; *mëtèpak* of *mègèdag sangku*, de s. bedekt zijnde met een wit kleed, z. onder *krab*; z. *sèngkung* en *sangka* III; *sangku gangsa*, *patangan (?); *sangku salaka*, *suwëta (?); *sangku mas*, *pajutan (?); *sangka tambaga*, *do-pagra (?).

II., *mati tanpasangku ja?*, Krsn. Z. 14, 17, ook *çangku*, aanh. onder *awasara*.

III., eigenn., z. onder *sang*

ꦱꦁꦏꦏꦺꦤ꧀, 'tgeen men voorgeeft om uitstel te verkrijgen; *mèsangké*, *verhinderd* om te komen (*sangké antuk glëm*); *twara ada lèn sangkèjangnira*, *ada masangké*, zeg niet dat ge

ziek bent of noemt geen ander voorwendsel om niet te komen (z. *pwangkid*); *twara sangké*, *marintosa*; *tityang lunga ka kapuputih ngöréh ni batan adjakin tityang budal*, *pasafir ni b. masangké*, *ndèn malu itjang nu nuptupang kopi*, *bwin ptang dina itjang mulih*, prk.; *bontèn lajak ta pukulun*, *inggi sangké kawula* (*kawula mindah*), woorden v. e. broeder v. Râma, dien hij voorstelde vorst te worden, R. sas., Z. 2.

ꦱꦁꦏꦏꦺꦤ꧀, z. onder *padang santèn*.

ꦱꦁꦏꦏꦺꦤ꧀, *steil* of *ongenaakbaar* v. e. plaats, R. 14 Z. 1, 78, *durggama, *èwëh, *moeielijk*; *sèngka èntasin*, *durggama; *sumèngka*, *stijgen* tegenov. *tumurun*, B. Z. 3, 42 (*angurda*, *mènèkang*), Z. 39, 20 (*mamènèkang*, *mènèkang*), Z. 61, 4 (*ngëmènèkang*); *sumèngkèng madjapahit*, *heerschen over M.*, aanh. onder *astupungku*, vgl. *rèngka*; *sumèngkèng ball*, Kid. Pam. Z. 1, 14, 21 en 23; *sinèngkèng kupja*, *uit een put naar boven gehaald*, Z. 3, 66; *njèngkain*, *bemoeielijken?*; *kasèngkan rawi*, de uitgave (hds., *kasènwani*), W. Z. 1, 14; *anèngkàkèñ*, *uit een put naar boven halen*, T. Z. 3, 60, Z. 4, 16 (*mamènèkang*); *dukut ring sèngkan lwir lilit agènèt awjang mètù wurung*, B. Z. 4, 13 (*padang mrak malunan kadi gambar madjadjah pasrawé èntikan laju*, *padang ring durgama asawang ring tulis unggwanya sama ntikanya ana rэгès*, *pakuné di gunung kadin surat mwah i paku udang dèrèng mèntik*).

ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ in pl. v. sēngkēr? of tēngkē', *juga, Sut. Z. 139, 4 (jav. tēngkēr, nēngkēr, *daorklieven*); tūt sēngkēning lēbuh (vgl. kēhādōng sēngkēr), *langs den geheelen weg*, Sm. Z. 29, 7 (nuūt salantang marga), T. b. Z. 1, 1; *ibōkan sē'k anēngkē'* (ander hds. anēngkā; jav. hds. anēkēr) *triloka*, v. Bhima's oorlogskreet, Br. Z. 9, 4 (angēbēkin, angēmpēngin sangu mungguh ring tri-buwana, ēbēk ring sawēngkaning tri-buwané, lwir malijab ingēh di t., kasēsēkan bēk sawēwēngkan t.; jav. vert. amētoni, waarvoor te lezen amuntoni?); *swaranira gorawa nēngkē triloka*, Djprm., *çakti manēngkē' triloka*, Tjt. 69; *anēngkē' sagara*, R. L. Z. 7, 28, Kid. Sund. Z. 1, 47; *manēngkē'* (jav. hds.: manēngkēr) *langit*, v. e. pijl, Br. Z. 19, 3 (mangibēkin, manikut); *anēngkē' lwahning narmmadā*, Ar. Z. 39, 3; *kasēngkē*, Sm. Z. 183, 12; *nora kasēngkē'* (?) *tan manggōh*, Br. Z. 20, 4; z. sēngku; aanh. onder parinaha.

ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ of sēngkē'; *kasēngkwan*, W. Z. 33, 5 (kawisēsa, saranta, kosēkan); *kali-put*, L. Z. 16, 8, Sut. Z. 26, 6.

ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ, mal. (chin.), vóór namen v. echte chineezen, b. v. i sēngkē pik, i sēngkē an.

ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ, z. onder suku II; *sakasungkuning bhumi*, Djpur.; *sakasungkuning djagat*, ald. (vgl. onder *sangga*); *sasungkuning urip, soolang mijn leven duurt*, Mal. Z. 3, 109, *sasungkuning tuwuh*, Ww. b. Z. 2, 81; *sasungkuning agōsang*, R. m. (R. K. *sasung-*

kusuma(ng)gēng awak); *sasungkuning balanira*, naarmate v. d. hoeveelheid (?) zijner onderdanen, Smw. Z. 7, 5; *sumungku wiran-gira* v. e. vorst, die naar de hand eener prinses dingende, afgewezen wordt, Was. Z. 2, 1; *anungku djagat en anungku bhumi*, Hw. b. Z. 3, 175 en 174; *midēr anungkuha nāgara masa hantuk wong arūpa kajēki*, Hadji D. l. (vgl. mad. *médērah saantēro nagarēh mangsa manggija*, namentlijk iemand, die zoo schoon is; *midrēra sēwu nagara māngsā angsala angupadosa kang kadi nagari ngastinawaja*, R. W. 4 en 16, vgl. ook *njatur*); *ndyanggoning amrih adin anungkuha* (b.: *anukuha*) *sa-bhūmi dyah mulus kaja pakanira*, R. L. Z. 10, 9 (di *djaā tityang ngalih jadin ru-ruhang di djagaté anak luh mlah sing ada nandingin i dēwa*); *anungku*, T. Z. 5, 118 (nongos); *kasungku bisanipun ali-munau*, Mal. 147 o.

ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ, mal. (سنگو), *de hoofdloo* der Bugineezen of Mahomedanen, zijnde een calotje op 't geschoren hoofd gedragen, de kupija der Sasakers (sas. *songkoq*, *tjējtjapil*, terwjl *tētopong* er op een Europ. *pet*, *hoed*, ja zelfs op een kupija wordt toegepast).

ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ, *çangkhah, z. pilipisan. *ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ*, (vgl. onder *sangkut*); *sangkuhēning tjurik*, Wrt. 44 b.

ᠰᠢᠩᠭᠦᠨ I., gēdjil, v. iemand, die voor den eersten keer op papier schrijft.

*II., *kasingkuh*, aanh. onder *kampid*.

www.libtool.com.cn

သံဏ္ဍာဏာရီ၊ h. v. sēngkala; nora ka-sēngkaon wastu, *awighnam astu.

သံဏ္ဍာရီ၊ z. onder slingkad.

သံဏ္ဍာရီ၊ *kēmūl of wastra sēngkuūb, vrn. = tēngkalung; masēngkuūb, Gj., mē-kroso, *makmul; vgl. kuūb, slēndang, limut en kurub.

သံဏ္ဍာရီ၊ jav., naast sangkal, evenals 't Mal. maka om een bet. te vermelden, waarvan in den voorzin de reden wordt gevraagd, kēnapa sangkan buka mangēling, Tj. b. Z. 1, 89; tjai ngudyang mangudyang sangkan gutguta, ald. 91; da ngitungang djalēma mis-kin, jaju nuduh, sangkanja bebotoh rara, Z. 2, 8; tanpasangkan, *sonder oorzaak* v. e. kwaal; matakwan ri (ring) sangkan parana, W. Z. 5, 4 (lumakēn jan saking ēndi mwah maring ēndi, matakon tēkan palakun, matakēn ri panangkan palaku); bun tapasangkan; ingsun sungana sangkaning ēnggala pōdjah, Was. Z. 4, 14; jaja sangkaning lipur runtikira, *opdat enz.*, T. b. 7, met een conjunctief, aanh. onder mrē-tjukunda (bis), en lingga pranala; sangkanira sang nāthēng daha, *opdat de vorst v. D. wete*, Was. Z. 1, 15; sangkané anak^a, *opdat zij een kind hebben*, Wtb. 259 (jav. sangkané tan kapidoha, *opdat het geloofd worde*, Anb. 71, op bl. 70, sangkanané); amēt tji-dra sangkanané jusuf adoha lan rama, Jsp. j. Z. 1, aanh. onder hēr); panangkan, *sangka; panangkan dēwèké, *onze oorspronkelijke voorouders*.

II., saka II., sangkanta, R. 3 Z. 1, 37 mimitanjainé); sangkan raré, Adip. 89; T. Z. 5, 56; sangkan^a alit, L. Z. 2, 2 (uling-tjēnik); sangkanan, *aanleiding*, Adip. 108 o.

သံဏ္ဍာရီ I., vrn. = glēm (mad. songkan); Wit. 18 o.; panungkan en pinungkan, vrn. = panjakit; sungkan kajun, vrn. = mjé ati; njungkanang kajun, naast kosēkan k.

*II., jav. (*onwillig*, zoodat denkelijk *lusteloos* de oorspronkelijke beteekenis zal geweest zijn en de aanleiding geworden v. 't gebruik als vrn. om *siek* uit te drukken), Smw. Z. 2, 6, asungkan, T. Z. 1, 18 (mandēg, sungkawa).

သံဏ္ဍာရီ၊ z. çangkuni.

သံဏ္ဍာရီ၊ sas., ngēdulwang; *stijgen* v. d. zon naar de middaghoogte; njangkar tōngari, ngantyang tēngái; wajan djēlo wah njangkan tōngari wajan djēlo baruq sangkar (b.: mutēng tēngari, Tjp.).

သံဏ္ဍာရီ၊ van nature *staarteloos* als een kwartel of sommige kippen (batav., Bjw. v. e. kip *een korte staart hebben*; jav. bukung, men. pokān, kompong, ngadj. pukong); z. prut, tukung en onder udang; dadi sangkuri tuni not bli djamprah, zoodat ik daareven een lafaard voor een held heb aangezien; vgl. onder djamprah.

II., kasangkur, sas., sambēh; kasangkur (b.: mañtjirat) gētihna, Dtd. Z. 4.

သံဏ္ဍာရီ I., W. Z. 34, 2 (inghan, samaja, nalika) *nālika (vgl. onder pasuk); *spak* v. e. wiel, Adip. 16 (waar dwādaçāra met rrawlas sēngkērnnya wordt vertaald), *be-*

paling, ald. 77; *tan jatna ri paséngkër bha-
iàra manu*, v. e. overspelige, Ag.; *kéndè(ng)
séngkër*, *begrensing* v. e. stuk grond, O., sa-
kéndèng séngkèring patapan hulun, Ult. m.
3 (vgl. jav. sikër); séngkè(r)ning lbah²,
z. onder tû; *mapa pwa sinangguh pagèring
bhàwana*, *lingnira sogatapaksa çridanta wa-
nèh*, *pûrwwa ng.*, wètan, *bhaiàra umapati
hanèrija*, *agnèja kidul wètan*, ja ta bh. pa-
ramèçwara *hanèrija*, *daksina kidul*, bh. brah-
mà *hanèrija*, *nairiti kidul kulon*, ja ta bh.
rudra hanèrija, *paçtjima kulon*, bh. mahadèwa
hanèrija, *bajabja lor kulon*, ja ta bh. çang-
kara *hanèrija*, *uttara lor*, ja ta bh. *wisnu
h.*, *açanya lor wètan*, ja ta bh. *sambu h.*,
madhja ring téngah, ja ta bh. *çiwa h.*, ja ta
sinangguh kéndèng séngkër (c. steeds k. lèkër)
ing bhàwana nga. dé (s a ng) maharisi *sinang-
guh waràna rûpa pwa kang èndi*, mangka-
na *lingira sang maharisi*; *kang sinangguh
waràna kalaku dèning djagat kabèh açwèta*,
nga., putih, wètan *pangastananya*, *rakta nga.*,
abang, *kidul pangastananya*, *apita nga.*, ku-
ning, *kulon p.*, *akrèsna nga.*, *hirèng*, *lor
p.*, *arok pwa çwèta kalawan rakta*, *dadu nga.*,
agnèja p., (m) *arok pwa rakta lawan pita*,
ja ta *djingga pinda ngaranta rûpanya*, *na-
riti p.*, *pita marok krèsna*, *hidjo ngaranya*,
bajabja p., *krèsna marok çwèta*, *biru rûpa
(waràna)nya*, *açanya p.*, *sumanding pwa
(kang) sarwa waràna*, *sakaroro sapaadulon*,
ja *sinangguh çiwah*, *madhja p.*, (sarwa
manik, *nawa ratna*, *sakwèhaning sar-
wa manik*); *hana pwa warànatçaja*, *manik*

sumjar aputih mahèning, (mirah) *abang gu-
mill(lir) konangonang ing hati rûpanya*,
indra mirah, *aputih awor abang rûpanya*,
indranila abiru anom rûpanya, *widuré hidjo
mawor hirèng rûpanya*, *mantèn akuning asé-
mu hidjo rûpanya*, *krèsna hirèng kumèdèp
(b.: kumètèp) rûpanya*, *intèn maputih tung-
tung mahidjo makuning*, (t. mabang), *tung-
tung mabiru*, *angonangonang ring hati rûpa-
nya*, *djénang*, *pawal*, *présola*, *abang tanpasari*,
ja ta *warànaning naja (nawa)? upala ikà*,
Krws. 24; *een fr. v. e. Kr.*, *pûr*, *umapati
„gné*, *paramèçwara*, *da*, *brahmà*, *nè*, *indra
„pa*, *mahadèwa*, *„ba*, *çangkara*, *„u*, *wisnu*, *„ai*,
samba, *„ma*, *çiwa*, *„ja ta sinangguh kéndèng
séngkër ing bhàwana*; *saséngkèrning tuwuh
durung awirang*, Mal. 346 m.; *saséngkèring
wulat*, * *sa hinganing mulat*; *sinéngkèran*,
aanh. onder wudjuk.

2°, *aanklacht-acte* voor schuld (tètagijan)
en voor diefstal, vgl. ngadj. sangkar; vgl.
onder galur en pemitjara; njéngkër pa-
tédunan, *den datum bepalen*, *waarop iemand
voor 't gerecht moet verschijnen*; njéngkër, een
schuldenaar *schriftelijk door den kañtja ver-
manen*, de schuldeischer betaalt 200 v. 't be-
drag 10,000 aan den kañtja, de schuldenaar
boven zijn schuld v. 10,000 (alaksa); itjang
njéngkër *panaurané i tamu bujag*, v. d.
kañtja; njéngkèrin *panaurané pan mèling*,
den termijn zijner *betaling vaststellen*; njéng-
kër *patédunané pan sumjari*; *nunas njéngkër
né madan ni wajan masih*, wegens een schuld;
kaséngkër, *gedagvaard worden*; *surat séngkër*

tétangjan, wegens een schuld den debiteur aan-
klagende om te betalen; mēsōngkēr mētēmbok,
v. pondok's, B. U. 81; panjōngkēr, *ba-
pra, Br. Z. 36, 5, h. v. tēmbok; ook pē-
nēngkēr.

II, z. sēngkē.

ᨧᨶᨶᨶ, njingkur, *achterwaarts met het heft*
gedragen v. e. kris, ŋjoté; v. e. kris *achter*
over den schouder te voorschijn komen, aanh.
onder lajah (vgl. jav. singkuran); njing-
kurin, *van iemand weggaan*.

ᨧᨶᨶᨶᨶ, *scheef v. d. gang v. iemand, die*
pijn heeft aan den middel; njēngkēr, op één
bil zitten wegens een puist op de andere, aanh.
onder kētēs.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶ, niet zoo vaak slēngkor, v. d.
staart v. e. klophaan, wiens staart lang is
(lañtjar), *zijwaarts gebogen*; vgl. *pēngkor.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶ I, s., bhāṭāra Ćiwa, aanh. onder
wrēsaṅga, Sm. Z. 28, 3, R. 20 Z. 9, 6, waar
hij onder de rudra's de voortreffelijkste heet
te zijn, en zijn naam, *geluk aanbrengend* betee-
kenende, overgebracht wordt met agawaj
inak, (Bh. 36, ring ēkadaçarudra, nghu-
lun sinangguh bhāṭāra çangkarā als
vert. v. rudrāṅām çangkarāç tjasmi),
Sum. Z. 7, 21, vgl. onder rudra, nawa-
sanga en kāraṅga; 2°, magawaj inak.

II, of sangkara; tan çangkarā, B. Z. 109,
6 (nora kasangkala, tan singsala);
awarīna çangkarā, v. 't overspel v. Anan-
tabhoga's dochter met den dēlēs-slang T. Z.
5, 91 (mangdé, of makrana trang bhū-

wana, z. warīnasangara); ikā ta pa-
wwanganya, ārjja, lāwan mlētjĳha prakrēt-
tinya, bhēdāsangtō warīnasangkara, Bh. 13
(vert. v. ārjja mlētjĳhāçtĳa kaurawja
taumiçrah puruṣā wibho); vgl. aanh.
onder warīna.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶ (?), aanh. onder apa.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, basōngkoro, sas., mēla-
lung (Smbw. id.); vgl. baklombas.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶ I, Bjw., *vuil*, als takjes enz. op
't water *afdrijvende* (vgl. jav.), Ws. 21 b.; ka-
sangkrāh ring karang, Nw. 20 o.; kasang-
krāh (b: kasakrah) ing sarah, ald.; z.
romot en sarah.

*II, wongira amaranti inggwan sampun
asasangkrah, Mal. Z. 2; asasangkrah, v. ver-
trouwde, krijgsliden, die een vorst, in een
grēbong, bewaken, Mal. (jav. sanggrah?);
utjapēn sang wontōn ing alas asasangkrah
malah dalu, Mal. c. 52.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, s., W. Z. 21, 5 (tarpawi-
langan, maglar), Z. 25, 11 (makwēh), 218.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, s., z. onder indra.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, sangkrānta, besproken?, R. 23
Z. 18, 4.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, s., kālatjakrasangkrānti?, Brh.
2, z. sakaranti; djiwakrānti, umangsila
sang hjang ātma, Aw. 77.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, sas., uñdjit.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, eigenn. pl. Gj.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, z. karṣaṅga II.

ᨧᨶᨶᨶᨶᨶᨶᨶᨶ, eigenn. v. e. berg op Lom-
bok, die vroeger lager zou geweest zijn en

eerst door geesten naar boven geduwd, de Rēñ-djani zal gaan evenaren.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, aanh. onder sam-polong.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, *sangkriman (?), voor een vorst bestemde vrouw (sang ratu sampun njangkrēbin); z. sangkringan.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, s., z. onder wwāt II.; jata hana sangé, ingaran, lwah saraju, sungapaning djaladhi, wēntēn durgasañtjara, sampun ll-wat cīghra pinētjat, sangkrama durga, karsanira mangsula sang nrēpaputra, daar hij niet hebben wilde, dat Krēśna en Baladēwa bij 't schouwspel zouden komen, dat Kangsa had aangelegd, om de beide knapen te kunnen dooden, Tjt. 38; mangunus sūdeking sangkrama durga, pinupuhakēn ing araga, 39.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, kēsangkrēbin, v. e. meid door den vorst tot zich genomen; njangkrēbin, eene vrouw voor sich bestemmen om te beletten, dat een ander haar neemt, een weg met dorens?; sēsangkrēban, sasangkringan, *kurung²an, loevlucht v. e. schuldige.

II., z. aanh. onder krētjak.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, z. onder sangklib; kēsangkribang, kailidang.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, onder de visschen, *karina (sēngkaring, soort forel, Buddingb I bl. 269).

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, sēsangkringan, pēpingitan; vgl. sangkriman en onder pangkring.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, van lang haar, songkob.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, sas. (z. sangkal), awinan of awanan.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ I., sangkokan, hanglamp v. bamboe, waarin de tjengtjèng komt te staan; z. tjangkok.

II., sas., djagut (Smbw. id.); tulang sangkok, tjadik (z. djangēl); sēsangkok, ampik.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, z. onder sunggi.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, krom v. d. arm, aanh. onder tjoda en sirang, Dd. 4 a. (batav.? ada jang pintjang kakinja patah ada jang sēngkok tanganja, mal. w. 144, ada jang kapalanja pētjah ada jang sēngkok tanganja ada jang muntahkēn darah, ald. 148; bjw. tjēngkok, jav. tjēko, men. tjingkuq, bat. sēhuk, tag. eniloc. singkol, mak. tjēngkong, bug. sēngkong; vgl. sokong) of tjēkot (z. kēpēk, pēngkoh en vgl. onder dējog); sēngkok tajungané manjēdang krisjané, Tjp.; buka sēngkok malandang, v. iemand, die iets boven zijn krachten op zich neemt; balang sēngkok, om zijn kromme pooten aldus genoemd en platter dan andere balang's onder de mranan padi, maar veelal op de djagung, kajang en jonge vruchten v. limoensoorten, als b. v. de djuuk manis en sēmaga; mpok bala sēngkok, dan is de vrucht rijp, droog en smakeloos?, R. bl. Z. 3, 44, sing buta usak; z. klēmbing en rēroto.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, z. onder songko.

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, slingkad (Tab.).

ᠰᠠᠩᠭᠢᠰᠢᠨ, groep v. menschen; sēsungkēd sēsungkēd, bij groepen, de eene groep na de

andere; mēsungkéd pangraosó, bilang; asung-kéd, *ieder beetje*.

မိတ္တီၤ, eigenn. v. e. dèsa in K. A. ten Z. v. Mandira, waarvan de bewoners kalk maken; dicht bij Buwitan (dit ten N. v. Mangis) gelegen.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, sèngkodotanga, *hard* zoenen een djogèd (sangètanga).

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, verkeerde uitspr. v. sang kadal.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, jèn paramârtha buddhisanta, atulung djana kasangkat, asih ing daridra, Tjt. 74; anakuta wwang kasangkat, aanh. onder sadikâra en vgl. die onder songsong.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, *wadjâ en *tjutjuk; *soort bajonet aan een blaasroer* (ngadj. sang goh; vgl. snskr. çangku en onder lipung, sund. sangku, Oosting, jav. sangkuh en sangkut, angagëm sandjata sinapan dipun sangkoti, Kr. B. Z. 6, mal. sangkur, bug. sangkung); *lafit sinangkutan, *awadja galah*.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, *haak, weérhaak*, zoals aan de djóan of de tjèdok of waaraan de kotjor hangt (kèt in 't mal. káit?, vgl. kètkèt; vgl. batav. en sund., waar het h. is v. kakáit); sangkèt², jav. (sangkètan samun sanatun?), zeker kruid, bijna aan de patji² gelijk maar met grooter bloemen en bladeren; kasangkèt ban duwin sangkèt bandil en kasangkèt ban bandil, Bngk. S. 227; sibuh of sijur sangkèt, sasuwuk katjatjar, ça, toja ring sijur sangkèt, binakangbakang, binubur

sanggaók, gnahang ring toja, ma, ung kaki bhaifara bumi, apan manusa ańdjaluq puth kaja iki, siddhirastu, Us., vgl. Bs. 17 vlgd. en z. onder tjańtèl.

2°, eigenn. dèsa in Zuid Bll.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, *tabaksworm*, is kleiner dan de lanas; vgl. sindët.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, sas., sungkil?; tasungkit isiq malèkat isiq kungkuq no bési, v. e. lijk (vgl. men.).

မိၣ်ကူၣ်တၢ် I., z. onder ungtut.

II., sungkit; ta sungkut isiq kungkuq.

၇၈၇၈၈၈၈၈, jav. njongkèt, *met gouddraad doorstikken* kleedingsstoffen, z. njaúd.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, s., padjalan (kaglarin, sangkèngkana), W. Z. 24, 4 (jav. hds. ngkana ta).

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, s., *vertelling*, T. Z. 1, 48, Z. 2, 49; ngwang maljasangkathâ, v. e. fabel, Z. 4, 32 (nira malih matuturan). Z. 3 (nuturang tjarita), dikwijls als laatste lid v. e. samenstelling; parwwasangkatha, Swrg. 1, 32, 39, 27, 26, 24.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, s., ubhaja, *samaja, *ubhajahita, *geloofte?*, Wtb. II 7, 22, 32, *overeenkomst, verbond*, Kam. 21 b.; udjar samaja; sangkètanya rikâna, B. Z. 104, 7 (dèning katatwan punika); ta tka sangkètanira, Us. E. 1 m.; molih sangkèta, *labdasamaja; sinangkèta, tut. 30; sangkètajan, *inubhajan.

မိၣ်ကူၣ်တၢ်, eigenn. v. e. held onder Djajawikrama, Sut. Z. 99, 8 (b.: sangkottara), Z. 101, 1, z. onder utara.

සිංහසාපා, s., Br. Z. 18, 10, ook sangsèpa; sangksèpanya, in 't kort, om kort te gaan, Kk. Z. 19, 9 en 12, Adip. 58 b., 88 b. B. Z. 3, 8, Z. 51, 9, 171 o.; *anangksèpa, Z. 85, 4 (wihikan).

සිංහසාපා, z. onder singsapa.

සිංහසාපා, z. sangsipta.

සිංහසාපා, z. sangçaja.

සිංහසාපා, z. onder sonita.

සිංහසාපා, soort v. kisa v. klapperbladeren en papah vervaardigd rek, dat men opvouwt, om er aarde meê te versjouwen, of wel vruchten in te verdragen; vgl. sund. pëngki, batav. pungki, dat Chin. punki is); z. sundung en onder batu.

සිංහසාපා, z. aanh. onder sudikara.

සිංහසාපා, Spt. Z. 5, 7.

සිංහසාපා, jav. (çaukatwa?), vrn. = sèdih, *sungsut, *asungkan, T. Z. 4, 56; Hw. Z. 10, 14; R. L. Z. 10, 4 (ibuk), aanh. onder *lihang; solahira smu sungkawa, T. Z. 1, 21, (swabawandané mulat sèndu); mèpu sungkawa, Sut. Z. 36, 6 (èlik brangti).

සිංහසාපා, njangkwak, naar zich toehalen.

සිංහසාපා I., z. sangkan, oorzaak, de reden dat (sangkal mwasta pwatan), wegens; vgl. sangkaq.

II., het hout waarin 't ijzer v. d. srut zit, vgl. III, aanh. onder *wèhang, z. pèmadja.

III., jav., kunang ikang sinangguh sangkal tikèl hinging loka, jèkà mûla ngaranya lima wintangikà, Ag.

සිංහසාපා, sangkila, *pinèkulnira (vgl. sangkol); sangkil dèwi nut gadja kèkèling, in de Dharmadjati.

සිංහසාපා, jav.?, ikang ananda sangkul, gènép rong tahun tan tinèbus, sari^o ikang mananda manèrègakèn lèblèb ikang sangkul, tan kotjapa malih, Sdj.; kunang jan agègèh dwidjarèsi palalun sawujungira sadènya sangkulèn, Sum. Z. 7, 12; ri sukà sang naranàtha sangkulèn, B. Z. 52, 9 (mangdé kasukan i dèwané tityang nggawènan, mangdé wirjja sang bhùpati sawargi).

සිංහසාපා (vgl. sangkil); njangkol, op de armen dragen (vgl. njingkal); sangkol dané, *pinuàdutnira, pinangkwanira; asangkolan, een heele vracht door beide handen alleen te versjouwen.

සිංහසාපා, jav., het blok hout, dat van boven de kèdjèn drukt en de aarde naar beide kanten werpt.

*2°, Bjw., tènggala; njingkal, nènggala (jav. mluku); wwang arèbata sawah, tan sakèng gunakajanya, tan sakèng djiwadana, tan sakèng marakitri (b.: marakirtti), angakua (aku)bhukti, kapramànan jèn dudù bhuktinya, tumpang singkal, nga, kalabakua kunang wigrasanya, sahadjènadjèning sawah, rong laksa winih a(sa)sanggà, a(nga)-dég ulihaning sawah tlung puluh sanggà, apangadji 200, kang sasanggà, Krip.; wwang marèbut sawah tan saking suka dalèm, tumpang singkal, nga, danda utama sahasa, 24000, Adig.

www.libtool.com.cn

සිංහල, aanh. onder tjoda, komt ook in de Lajang gēni murub voor (wudug singkēl).

සිංහල, jav., wwading singkil, Us.

සුංහල of djungkal?; lamun tjunguh bangkalé gēdō manjungkal, Pan Br. (vgl. sund.).

සුංහල (?), gēsōngning lati abangkit, anungkēlan rosning wangkong, fr., z. djungkēl.

සුංහල, njungkil, door inschuiwing openmaken als een varken in iets zijn snoet stekende, de kampjah met een tjanggah (sas., njēluh; sund. sungkal, vgl. ungkil, sumbil en sumbit); vgl. lumbih.

සුංහල I, Bjw., een zakdoek een kind om 't hoofd gewonden ter vervanging van een hoofddoek.

II., *sungkul², B. Z. 81, 20 (blongsong); snsungkul, djuluk², asusungkul mas, v. e. pasung, Kid. Sund. Z. 2, 53; pinajungan kēias hidjwasusungkul mas, R. L. Z. 11, 31.

සුංහල, in toorn bij de moeders in pl. v. singal.

සුංහල, sas., pēsor.

සුංහල, verb. v. çrēngkhala, W. Z. 9, 1 (antē), tut. 56 b.; çangkalamaja paçawandha (ook in 't jav. hds.), Utt. 5 (vgl. onder ajah); kaçangkala, Sut. Z. 41, 2 (kaāntē); paçangkalan, *gevangenis?*, Kam. 9 b.; konēn çangkalanēn, *laat hem in de boeien sluiten?*, T. b. Z. 4, 140, vgl. 141; panjangkalan, *de boeien*, Z. 4, 148; paçaçangkalan, *in woorden uitgedrukte cijfers* v. e. datum (jav. tjandra-

sangkala); ndah paçaçangkalan moksa pañdita rasa tunggal (1670), Djpur.; vgl. sēngkali.

සුංහල I. (sangkaon), s.; sangkala agung, *duhka; buka sangkala, kadi winara; nora sangkala, *nirwikara; mañ sangkala bāan sakit ngēbus ngujang; sangkalanungkala, kotjap átmanikang kala trisamaja (gedood door de 3 goden v. dien naam) matēmahan ta raksasa ro kwēhnya, midjil mandēlōng (?) gunung wihang gamaja, sangkala nungkala ngaranya, Tt. 45, vgl. ook onder pangawan; njangkala, *mamarikala, *mighna, *angwiruddha, *mahāwighna, *angalangalangi; tan njangkala, *tan wikalpa; sinangkala, (sinangkaōn); sinangkalēng dušāwamana kuhaka drōwi, T. Z. 4, 17 (kasangkala olih enz.), vgl. sēbala; njinangkala, iemand *bemoelijken* b. v. op weg; njinangkala riug awan, Ar., kasinangkala (kasinangkaōn), ook door ziekte; kasangkala, *kabañtjana; sampun manjōngkalēn, *tan wadhakanta; njōngkalēn, *mighna, *wikalpa; tkannjané i anggada djalané nora njangkalēn, tka nora nglantas, R. 17 Z. 4, 16?; kasangkalan en kasangkaōn, *kawighnan; kasangkalēn, *bhinanggan; pēnjankalan atma, z. onder ané ngadang; panjangkalēn, *bañtjana.

II., z. onder kāla.

සුංහල, 's., T. Z. 1, 54; tinut dēming dušātataji wruh sangkulāmawa mas, Z. 3, 32; rādjalaksmi sangkula amēnuhi rādja, T. Z. 1, 3 (kasugihan sangkula

aměpěki nagara, k. mapupul èbèk ring djro puri), vgl. onder duškrěti.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶ, jav. (z. çrěngkhala); pīnanah mangké ranté sěngkall (z. w. te Mech. anjasěngkali) en vgl. onder *ajah en salėmun.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏꦏꦏꦂ, s. (çrěngkhalakāra), v. e. pjl, W. Z. 9, 1 (anté wiçésa, a. ka-rėsřes); vgl. çangkala.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, z. slingkad.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, mal. (Perz.); Ks. 5 (ook sakėlat), sangklat gadang akuūb.

2°, nm. v. e. oneetbare tuūng-soort met lichtroode, als een kers groote, vruchten; elders tuūng praū.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, jav. (sěngklit en tjěngklit), vro. = slět; njungklit kris, vro. = njlět kadutan; vgl. suugkėlang.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, z. onder kilad.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, s., ndan sang karīna djugā pratiwadaka, aparihara agawé wahrjakti (wakrokti) sangkalita, Ud.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, z. onder kalis.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, s., aanh. onder wikalpa (vgl. onder prapañtja en aanh. onder rěsěp); sinangkalpa, in den echt *verbonden*, Ar. Pr. Z. 20, 26 en 27.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, s., hana ta sangkalpā ngaranira, hana ta sang dharmma ngaranira waněh, mānasikaputra dé bhairā brahmā (sarwėsām api pūrwwadjāh), rumuhun ta sira midjil sakėng dēwarī sanga, bhrėgu ādining winuwus tambajan, ikā ta sang hjang sangkalpā lawan sang hjang dharmma,

sira ta dumadyakėna sukāni sarwwa bhūta, sira ta kālih mětū sakė mauah bhairā br. ikā, kunang bhagawān dakša midjil saking (kė) prāna bh. br. sira, bh. maritji sakėng mata, rudra sakėng ahangkara, bhrėgu sakėng hati, anggira sakėng wakindrīja (g), bh. atri sakėng çrotė, bh. pulastya sakėng udāna, pulaha sakėng bjāna bh. wasišta sakėng samāna, kratu sakėng apāna, nāhan lwirnyanak bh. br. rwawlas samudajanira, Brh. 9 (Ag. 2, dakša mahawan prānabāju bhagawān (b.: maritji mwan bh.) rutji midjil sakė mata bhairā br. cri (b.: bhaū?) nilalohita midjil sakėng ahėngkāra, bhagawān bhrėgu sakėng hati, bh. atri midjil sakėng talinga sira bh. anggira midjil sakė tēndasnira, bh. pulaha sakėng prānabāju (?), bh. kratu midjil sakėng apānabāju, bh. waçišta midjil sakėng samānabāju; sira nāhan ta kramanira sang brahamarī midjil sakė pañtjapraña bhairā brahmā; vgl. Wiśnupurāna, bl. 50 in de noot).

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, sangkalpana, aanh. onder mānawa.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, naar beneden *met de punt of den kop gericht* (b. v. v. e. vaartuig); bintang runė suba njungklēm, vgl. njungsat en suugkēm.

ꦱꦶꦏꦸꦭꦶꦏ, njungklibang, *verbergen*; ook njangkribaug (z. ilid); mėsangkliban, mēngkėb, ook v. iemand, die tegen den regen schuilt; vgl. onder saugid.

សំគ្រា, sangkalanga, *terwijl nog*; nah tjal buwin natakon tarəgtəgang né né djani sangkalanga kapəntjil twara nggəlah patjang saūt, Bngk. s. 85; tut buri djani ənggalang di djalan² kəmbarin sangkalanga pada angob, ald. 94; vgl. sədəkana.

សំគ្រា, een band v. vlechtwerk binnen de tšətjapil, waarin 't hoofd gepast wordt; de rand v. e. ləsung; vgl. suwər.

សំគ្រា, jav. (səngkəlang), Mal. 65 (sund. njungkəlang of tjungkəlang? *jav. sangkəlang, ook Bjw., mad. tjangkəlang); anungklang kris, T. Z. 8, 83; Was. 26 o. (anungkling); sinungkəlang, v. e. badama, B. Z. 29, 15 (pasləta); vgl. sungklit.

សំគ្រា, W. Z. 8, 3 (srəgəp), B. Z. 49, 6 (pəpək); sangkəping sañdjata, Adip. 115; sangkəping sopatjara, Smw. Z. 14, 14 (vgl. *jav.); sangkəping bhūsaña, Adip. 63 (vert. v. dəwjàbhārañabhūśita), z. sanggəp, waarneē het telkens verward wordt; sangkəpan, *vergadering* v. hoofden, leden v. d. subak enz., aanh. onder pənggak; kulkul sangkəpan, in tegenst. v. kulkul bulus; asangkəpan, Wir. 64 b.; Bh. 77, B. Z. 54, 3 (tiasan), Z. 73, 2 (mapupul).

សំគ្រា, sas., pipi, aanh. onder gowap.

សំគ្រា, de inhoud v. twee handen, opgehouden en aan elkaār gedrukt; asangkop, nasi dwang sangkop; njangkop, *anjawuk, water met de handen *opscheppen*; met beide open handen ontvangen b. v. nasi (mal. tjungkup, jav. tjakup, z. ook ald.).

សំគ្រា, çangkapāni; sang sangkapanya, *hjang atuha; mangkə sira pinisəlang, apan mangkana kramaning nātadi, nangkən puriaməng katjatur, sira sinangkapanya dənira sang rəsi tlas astupungku sanuštananira nrəpati, sakabwatan tan kari, Kid. Pam. 111; dəwarəsi saka sangkapani, Swrg. 40.

សំគ្រា, s., z. onder tjaturlokapāla.

សំគ្រា, z. sakəput.

សំគ្រា, z. onder kodjor.

សំគ្រា, s. (sangkhjā), *aantal* v. lettergrepen Wrs.; sèwù sangkjā balanyā pada mamawa arug bhisañkrəp larənya, Hariç. Z. 12, 4, Adip. 45, Hw. Z. 2, 6, R. 6 Z. 3, 12 (pawilangan), 7. Z. 19, 12 (wilangan); *kasangkya, B. Z. 76, 8 (kasangkət, ja wilang, kasoran), beroemd?, Sum. Z. 51, 7, Z. 53, 2; Hw. 52, 4, Z. 53, 2; tan kinawruhan sangkjani panahnya, Bh. 69; kasangkya, v. e. vrouw, die zwanger zijnde, zich niet met haren gemaal kan laten verbranden, Br. Z. 14, 4 (kasangkala, kasangkaōn); ghūrnita tanpasangkja, B. Z. 80, 26 (tanpaparungwan, tanpaganti, tanpapəgatan); kadi dhatu tanpasangkjan umidjil sakə sənəning arka tanpapəgatan, Rm. Z. 47, 13; pada tamatanpasangkja pinaparing astra widjaja ndatanpatəmahan, ald. 14; rāksasa tanpasangkja, 18, Z. 87, 14 (tanpaitungan), Z. 84, 3 (tanpəgat), Z. 13, 6 (tanwilangən), Z. 79, 7 (tanpawilangan, tan kəna winilang), Z. 81, 52 (tan mari tanpaitungan); vgl. asangkja; kasangkja,

aanh. onder samba en jawadwipa; ndā tatwanya kasangkja tan pōdjaha dēning amara rēsi daitya dānawa, anghèng mānuša çakti tapwa pinakāntakanika pawēkas hjang içwara, Hw. Z. 2, 6.

සංක්‍රා, s. (sāngkhja), onder de heilige boeken, Utt. 22.

සංක්‍රාම, s., z. onder paṇḍita.

සුංක්‍රේ, I., jav. sumungkēming çawa, L. Z. 9, 6 (ngēbkkēbin wangké); sumungkan ring, Br. Z. 13, 21 (mangēbbēbin); njungkēmin, zelden als h. of vrn. v. nglingēbin, Dd. 10 b.; anungkēmi suku, Br. Z. 36, 10 (ngēkkēbin tjokor, ngakēbin pada); sinungkēman, L. Z. 9, 3 (ēbbēlinja); vgl. njungklēm.

II., njungkēmin kēnēh, njobain.

සිංක්‍රේ, jav., *kēngis; aningkab, de gordijnen, tegenov. anaput, Ww. b. Z. 3, 165 (aningkab warana); aningkab langsé, Mal. 106 (ngungkab l; vgl. ingkab, sungkab en mal. singkab en ook 't lingkab, waaruit blijkt dat de active vorm ningkab hier aanleiding gegeven heeft tot de l, evenals bij liṇḍih naast tiṇḍih uit niṇḍih, en vgl. tinggala naast ninggala, vgl. sund. kilab uit een vroeger likab denkelijk te verklaren; vgl. voorts mlg. sukatra, dat in de afleiding sukaf vertoont); aningkab roma, Sut. Z. 39, 4 (njēbit); kasingkab, door den wind v. d. tapih, Adip. 62, kaklēsang v. e. kleed, Sm. Z. 4, 4, v. d. siṇḍjang, Sum. Z. 117 of 115?, 2 (sund. njingkab), R. 6 Z. 1,

11; 14 Z. 2, 2; Ar. 11 o.; sumingkabakēn, van den wind de tapih, Adip. 50 b.; tanpasingkaban, *tan wring ēnaka; aputēk manahaira tamanpasingkaban, R. 14 Z. 2, 2 (nora sēnggang, nora ingganān); pētēng pēpēt tanpasingkaban (vgl. onder linggar), T. Z. 4, 6, 9; Wir. 36 b.; Bh. 78.

සුංක්‍රේ, I., sungkab bulun kalong, z. onder kalong; sungkab tulang, benaming v. badjo, waarvan de graat terzijde v. d. visch ligt en als 't ware daarop kan gevouwen worden; njungkab sokasi, Pan. Br. 19; manjungkab pané pangaron, 20; njungkab tuṅg, z. onder tuṅg; njungkabang (tapih), mamabaki, B. Z. 56, 3 (vgl. *singkab).

II., kēduman, ten Z. v. Kbon dalēm, mētilas; ook ēngkab.

සුංක්‍රේ, sungkub sutra pērēmas 3 bi-dang (sangkuṭb?).

ආආක්‍රේ, over de ooren hangende van 't haar, soort van hoed, suikerbroodvormig en van bamboe, als een scherm 't geheele lijf bedekkende; ook v. K. (vgl. mal. sungkab, sund. tjokrom v. d. oogharen tegenov. njangglōg; z. sukup); bok songkob tuṅg, ringgit, waarop Willem III met 't haar over de ooren, terwijl die, waarop W. II is afgebeeld, omdat 't haar naar voren gestreken is, songkob kaēp (ook r. kuping?), maar vaker djambul, heeten; vgl. songkrong en lukub; songkobang kaēp romané, van een dansende heks, Tj. A. ad. (vgl. onder robrob, malu en bujar).

සිංක්‍රේ, jav., vrn. = subēng (sas. een su-

běng v. bladen v. d. ěntal, in tegenst. v. tindik.

សំ ង ១ of sangkung; winadahan sěngkung (variant sangkur), v. water (sangku), Stn. 7, 7.

សំ ង ១, onder de vaartuigen, Smw. Z. 8, 21.

សំ ង ១, in de taal der kinderen tli; z. nonok.

សំ ង ១, in jav. geschriften door de bal. uit singid verbasterd; bisa manasangang da-ja liwat sangid twarada taū, fr.; njangidang urip, in veiligheid brengen; njangidang dēwēk kni sampunēn kni sabēh, kni kakēkēs laūt sangidang; sangidanga ulanguné, *wining-kis ing langē'; pasangidan, aanh. onder utuh; pasangidan, bergplaats, zooals voor gestolen dingen; kawangunang gēdong pasangi-dan magēnah djroning tlagā ilēhin api murub srēgēp saha saūdjata ngēmit, pēpēk manjatur dēsa, om Pariksit voor Tak-saka's beet te behoeden, Kid. Adip. C. Z. 1; masangidan, v. *masusupan, B. Z. 48, 17, v. iemand, die tegen den regen schuilt, v. e. dief, in een bosch, Bw. 42, 43 (ngungsi), Tjp. Z. 1, 71, *malińdungan.

សំ ង ១, naast 't jav. singēd; njěngōda-kēn, ngěngkēbang; ook sěngid.

II., baděng sěngēd, Bag., sēlēm kotot.

សំ ង ១, z. onder singid.

សំ ង ១, z. onder sěngēd.

សំ ង ១, jav. (waar ook singēd), v. e. onbewoond eiland, Amd. Z. 16; njai da ngwē-rajang, apang singid, B. U. 263 (sēlib); *si-

singid, bewaarplaats, Ar. 6 o. (z. sangid); sakit singid (a.: pingit), B. U. 268; njingid, *angēnēs (vgl. tag. singit); siningidakēn, Tj. A. 1, 3; (vgl. sěngēd); kalan dané njingidang padjalané luwas, sēdēngniran uminggat angnēs hilang; manjingidang, *anēnētakēn, vgl. aanh. onder piçâtja; magawé gaba masingidan padjalané, *magawé bhawa mahindjijan laku; R 3 Z. 1, 30.

សំ ង ១, tanpasangadi, zonder te groeten!, Hadji D. 67 b.

សំ ង ១, Shr., uit vrees in pl. v. samong (verbasting v. singhāndaka?).

សំ ង ១, jav., h. v. hangēt; mēsangētīn, pēsangētīn, erger maken van zieken; sangē-tang antuk ngupin bēdah, blaast men er hard op, dan gaat het kapot.

សំ ង ១ I. (vgl. jav.), Adip. 43 bis; asangit, T. Z. 4, 46 (angit), Z. 3, 59, aanh. onder mūtra; krēsāsangit, T. Z. 6, 30.

II., jav. (mad. branderig, rookerig, hat. sangit; vgl. pēngit); asangit (b.: angit), Kam. 16 (z. onder pēngus); balang sangit (*wań-tjak sangit, Man. Abh. Z. 27, 9), de bekende stinkende vlinder, die de padi vernielt; vgl. kēnango en onder aūs, rēroto, balang sēngkēk, tjandang en klēmbing.

សំ ង ១, een parēkan van de Korawa's, die na de overwinning van de Padawa's, tot deze overloopt; de pop is in de w. groen en heeft een kuñtjir; over het algemeen treden Sangut en Dēlēm als bedienden ook van de tegenpartij der Pan-

dawa's, vandaar zijn ze in de Bs. bedienden v. Jama, terwijl Gagak ampuhan en Twa- lèn de Pañdawa's aanhangen (vgl. onder dèlèm en gala²); ook sèngut en mèngut (njangut, te Bdngr.; z. onder gulu); njangut of njèngut, (mègatarasa, *de partij van den sterkste houden* (vgl. onder blanak); i tjupak njunsat tøndas manjangut, v. Tj. aan een boom gebonden, toen zijn broër den reus uitdaagde; ter verklaring dient, Sangut gaat op den kop staan om zich te verbergen.

2°, eigenn. pl. in Mngw.

ㄨㄢ ㄨㄢ I., Bjw., jav. antup (tjèlak; sèngaq, njèngaq); njèngèt, Bbg., ngatjèl (ook sas., mal. sèngat, jav. slèngèt, men. panjàngat, bat. pijongot, malag. fananitrà, wesp), Satyawan bl. 21 b. (vgl. *jav. masèngèt en sumèngèt); buka ngalap njawan dingdjing ai mamud i tókèning madu twara da karunguwang panjèngèt panahé tan pègat masusan, pèsu ull pamèntangan lwir tambu- llingan sami, Br. K. (Z. 14, 35), vgl. singèt.

II., sas., lèbuk; elders, als te Koripan, pamor; vgl. lobok?

ㄨㄢ ㄨㄢ I., jav. (*sènghit), *galak, *hè- wa, *krodha, *anggètèm, *dukha, R. 5 Z. 5, 27, 7 Z. 19, 1 en 4 (mapulih, mrang- tijang), Z. 9, 21 (ngrodajang, maglèng); asènghit, B. Z. 43, 9 (kroda, maglèng ngèmbulin), v. e. klophaan; (ngadj. sangit; bat. salngit, *sterk* v. geur als peper, tag. sangit, *worsch*, vgl. sund. en z. onder sangit II), *masènghit, R. 3 Z. 1, 67 (kabangan, 48 m., 53 m., 67 b., 73 m.; Lamb. Z. 32, 2; imut²); 9 Z. 2, 4 (brangti, kruda); ma-

sèngit, *lawanya, Hr.; masènghit pèdjah tunggangan mwan rathásak, R. 19 Z. 16, 3 (mamrangtiang matin djarané miwah r. rusak, sèbèt ban matin djarané tkèn ratanjané dèkdèk); njèngitang, *aan* iemand 't land hebben; sèngitan, *meer of min boos* (batav.), *waringutèn, v. e. plant, zooals b. v. de lorigilo, die spoedig bij verplanting dood gaat (z. gañdjih, kènjih, mèkèsyab); kwat sèngitan, *telkens 't land hebben* over te lang- zaam schrijven b. v. op glad papier; vgl. ngantènan.

II., sinahutmami sèngit, *met felheid*, T. b. Z. 3, 9; Br. Z. 29, 9; R. 4 Z. 1, 7.

ㄨㄢ ㄨㄢ, jav., R. L. Z. 11, 4 (tanduk), singhat, O. en eedf.; z. sangut 2°.

ㄨㄢ ㄨㄢ, njingèt v. muskieten, njit (vgl. sèngèt); ada singèt (b.: sèngèt) kaladjèng- king, B. U. 731; gèèng mènjingèt, z. onder gèèng; panjingèt, *pagumpèt (lamp. pa- njingoq, *bij*), vgl. sèngèt en katuk.

ㄨㄢ ㄨㄢ, *lingsir, naar 't westen hellende vóór langsir, W. Z. 3, 4, v. d. zon (vgl. mal.), singhitèng tutur, T. Z. 1, 16; singhit²irè hati, Br. Z. 26, 9 (né pingit dané ring kahjun); singit maraka, *satyakaka, aanh. onder logañda; siningit, *guhja; sing ka- singitèng hati, *wat ge ook verlangt* uw vader zal het u geven, T. Z. 1, 23; kasingitèng ati, Z. 1, 27; sing kasingitting atiné, *sakápti- ning manah, v. 't gemoed; *kasinghitan wirang, antuk dahat djèngahé, vgl. Bh. *schuins* v. d. gang v. e. wagen, Wir 51 o., 53

b.; *geheel bezig gehouden met, afgetrokken door* iets van zijn plichten, T. Z. 3, 41 (vgl. *singhit*); *kasinghitan*, Lamb. Z. 28, 4 (*sor); *manjingitang*, *aněně'takěn (vgl. jav.).

ស្យូតា, jav., v. d. slagorde makara, B. Z. 84, 5 (kapit en sungut; tag. songót; men. sisungut, ngadj. sasingut, *knevel*), v. e. makara, Sut. Z. 127, 9, v. e. djambu, Adip. 41, v. e. garnaal, Br. Z. 13, 24 (Bjw. songot, djambut udang, mad. *knevel*, waarmeê vgl. men. sisungut; vgl. onder bungut); *ma-sungut wlas harěp*, hadden als 't ware tot voelborens of knevel (?) de w. a. v. boomen Sum. 30, 14; m. c. sunghut, aanh. onder tanah.

2°, ngoko-vorm v. singat, T. Z. 5, 131 (tanduk), Z. 2, 17.

សាមាស, *schuinsch* v. chiese oogen b. v., *scheel* 't eene oog ter zijde kijkende; z. djèrèng, sudat, sèro en dilěng.

សាមាស, z. sangut.

សាមាស, *pasongět*, v. lieden, die voor hoog water staan, wachtende tot het lager wordt *naar de lucht kijken* (vgl. *sungèngèt*).

សាមាស, *sosongot*, 't haar van 't *pudendum* eener vrouw, aanh. onder grēmis en drawès (vgl. onder bungut).

*2°, z. onder sungut.

សាមាស, z. onder sanggaita.

ស្យូតា, (zeer verdacht en misschien een verschreven *suruta*), z. onder tangis, *krijten* v. e. pasgeboren kind, Tjt. 36, bis, v. d. bewoners v. e. paleis, ald. 209.

សាមាស, *sěmotol*, vgl. *sěmaluh*.

សាមាស of *sang tabé*, z. onder tabé.

សាមាស, s., *stuti*, *amudji*.

សាមាស, eigenn., z. onder sang.

សាមាស, *káladèça, *tjidra; *njingsé* *masijat*, *dijh majuddha; *manjingsé*, *sumilěb, *anjidranjidra; *manjingsé i sing-gah*, *angaling² kidang*; *kasingsé*, *niet op zijn hoede zijn, verschalkt*; *kasilib; *rusak dēkdēk tatunnjané gbuga sděk ja kasingsé gluga*, R. 18 Z. 20, 2; *kasingsèn i musuhé*, *tjidraning ripu (*kasilip); *njingsèjang* of *ngěnsingsèjang*, v. eekhorens *beloeren*, v. stelende raven, v. dieven iemand, die afwezig is, *anjidra.

សាមាស, *bhinna, *verschillen* v. geslacht, kaste, gedaante enz., *vreemd, ongepast*, van wat in tegenstelling v. iets anders breeder is (vgl. *ngtimang*), v. iemands gedrag, b. v. v. iemand v. lage geboorte, die zich met een prins wil meten, Kid. Adip. b. Z. 5, 65, *ahiwang (vgl. onder *sapěkěn*); *tong duga tjal tawanga*, *apan sangsih gobantjainé né suba*, Lp., aanh. onder *gondong* (vgl. *sangsing*, *singsal* en *gěsěh*), z. *měklanjigan*.

សាមាស, *meer en meer* (al ouder en ouder b. v. worden); *i sangsan*, *i busan*; *njangsan*, *sansan*, *sajan*, *sangçaja.

សាមាស, s., 't *leven hier op aarde* als zijnde een voorbijgaande toestand, waarin iemand verkeert en de gevolgen ondervindt v. 't geen hij in een vroeger bestaan heeft gedaan, aanh. onder *kuritjak*; *djanmasangsāra*, *de weder-*

geboorte, waarvan men wenscht verlost te zijn, aanh. onder triguṇa (vgl. onder sāgara en sasar, dat van sangsāra een verbastering zou kunnen zijn), v. d. toestand v. iemand, die nog niet verlost is, Adip. bl. 25 (telkens), aanh. onder pramāṇa, rubēda, *duhka, *duhkita, *çoka, *mangēntakēntak, W. Z. 25, 3 (kasakitan, kapanasan, ngadj. sangsara, *armoede, lépra?*, vgl. jav. onder kudjana). *lang met den dood strijden*, Br. Z. 45, 3, *kēdjat; sangsara tan wawang pēdjah, v. e. vermoorde aanh. onder sirara (kasakitan) en *vgl. Kern's Buddh. 367; angidēp sangsara, T. Z. 4, 48 (manahēn duhkita); sang agawé sangsara, die hem had gekweld, hem had willen dooden, Was. Z. 2, 28; gadung sangsara, nm. v. e. balineesch gedicht; mantuk mara ring kawah tambragomuka sangsara sija taṇ, Dd. 14 b.; sangsara kēnēh ēmbaké, *mananā manahku; warinākung araras bjakta anusah, tansah anangsara liring, Kid. Sund. Z. 2, 49; nēh lambungnirané suduk, ēda maman manjangsara, apangnira ēnggal mati, Kw.; sinangsara, v. iemand in de kawah, Bs.; njinangsara v. e. ongebooren kind zijn moeder, Mw.; vgl. njinambrama; panangsaran, *surawajan; tēgal panangsaran, aanh. onder pitrē, amé, wālukārānawa en lēbu, vgl. de Dj. Pramēja bl. 24 b.; pinindā anak(putra)nira nabi jakub duk nabi jusup tēku (iku) sinangsara (sinihasat) sinēpakan, ingunuskēn pēdang mahlh, Jsp. Z. 14 (varianten uit Jsp. j.).

සිංහල සාගර, s., Bh. 47 ('t origin. mrētyusangsārasāgara).

සිංහල, sangçrita, T. Z. 3, 20, *ami-lēt, vaak saçritah, z. çritah en vgl. sangçliṣṭah.

සිංහල, s., 't zich wenden tot een bondgenoot, z. onder sadguṇa.

සිංහල, s., T. Z. 4, 29 (kasih), ald. 50 (pamitra), Z. 5, 12, vriend, Z. 2, 28; B. Z. 76, 5 (kakasih); Kam. 15 m., 22 b.; *de omgang* met iemand, z. onder pralada, aanh. onder huwā; nora masangsargah (sic.) ring sang rādja Putri, *tatanpamuktyang wararādjakanyā, aanh. onder piçāṭja; nihan lwirning tan sangsargan, wwang mangulahakēn pisakit, parapida durātjāra, wwang gēng pramada, wwang tan apagēh kabhaktinya, wwang gēng rāga, wang sakta ring madya, nāhan tang nēm kanistaning wwang tan jogja siwin, tut 43 (vgl. Ind. Spr. 6664, alwaar b. iets anders heeft dan wiçīṣṭa ragam bahu majimantja, naitān nisēwēta naradhamān sat); ikaug tan wēnang rowangan ing sangsara, wwang duṣia, satwa landēp sungunya, malandēp kukunya matwas strinira sang ratu, hanā (nimnagā?) mbēbēngang hawan, wargga sang ratu, tan jogja ika makasangsarggaha, Kam. 25 (tan wēnang kaṇṭi ruru çrēngganya tikṣha wwang rusuh daçi māwiṣa wibhuh, T. Z. 5, 12, 8, ook Ind. Spr. 3214, waar çrēnggiṇāñtja padināñtja nakhinām çastrapāninām wiçwaso naiwa karttawjah

striśu rādjakulèśu tja; de Kam. heeft dit vers ook, maar 't eenig leesbare is wiçwasa (sic.) nai karttawja (sic.); tan sangsargganēn ikanang malandēp tutuknya mwang sihungnya madawēng sungunya, T. b. Z. 4, 326, z. aanh. onder wiçwāsa; pasangsarga, *viendschap* tusschen 2 personen, T. b. Z. 2, 49, vgl. onder pralada.

𑄣𑄧𑄣𑄧𑄣𑄧, s., sangsarggini (sic.), nga., buddhi kapangguh dèning pasangsargga lāwan sang wihikan, Kam. b.

𑄣𑄧𑄣𑄧, z. onder sungsat.

𑄣𑄧𑄣𑄧 of askara, s. (sangskāra), Adip. 19, 86, 21, 19, 80, 81, 74; Wir. 27, 28; 49, 39 (vgl. onder astawa); vgl. vooraf, Bh. 48, 80, Adig. 43 (bis), O. 37 b.; paran binané kalih ja riwana kaki ja ta gadung ri sangaskara wadhu, T. Z. 4, 40 (apa lènané dadwa banahé tjai to gadung kantjap luh mwani); sumangaskara, z. onder wiku; sang anangaskara; aanh. onder pitrè (sang mawèh pabrèsihan); sangaskaranta, aanh. onder prèta (tunasang pangëntas); pasangaskaran, aanh. onder adji en tapowrèddhah; pangaskaran, vrn. = pabrèsihan, aanh. onder pingkèr.

𑄣𑄧𑄣𑄧, aanh. onder èkadjāti, paksa (waar b.: suskara leest) en upādjhāja; z. sangaskara.

2°, z. onder samutpada.

𑄣𑄧𑄣𑄧, s. (sangskrèta?), naam, Hadji D. l. 44; 2° z. onder askrèta.

𑄣𑄧𑄣𑄧, z. onder askrèta.

𑄣𑄧𑄣𑄧, s., z. onder sabhā.

𑄣𑄧𑄣𑄧, *zeker gevleugeld insekt*, dat de kippen in den aars kruipt; ziet er uit als een juffertje, de jav. bĕtātung (sund. oraj dulĕk, jav. duwĕk of diwĕl); oorzaak v. e. ziekte (urĕk en zeldener katuk sangsit; vgl. batav.); Bjw. di pangan buruk; de sas. opvatting is verschillend, z. onder tlĕsĕk; buka syap urĕk sangsit, v. e. magere.

2°, zekere kleine visch zich in de riviermondingen ophoudende.

3°, eigenn. v. e. zeeplaats in 't Bll. (vgl. onder burung); benaming v. e. langwerpige kladi-soort, die alleen te S. aangetroffen wordt; Bjw. talĕs anjangan.

𑄣𑄧𑄣𑄧, njangso tang, van voren *openmaken* 't kleed (kambĕn); sampun kĕsĕhin wastra kasangso tang, L. sari, z. lĕsit en tjingtjing; kasangso tang, *verkleed?*

𑄣𑄧𑄣𑄧, jav.; vrn. = kañtjut? (vgl. jav. paningsĕt; vgl. tingsĕt), Kam. 14 m. (ter); makañtjut masingsĕt, makañtjut ginting; diningsĕt, *kinañtjutakĕn.

2°, *stovig gebouwd* (vgl. onder bulusan en tingkĕs), Bjw., tĕkĕh; masingsĕt, *strak gebonden*, R. 12 Z. 2, 26 (tĕkĕk); asingsĕt, 11 Z. 4, 8 (nora ampis, ginting, *masimpĕn); *asingsĕt, R. 11 Z. 4, 8 (ginting); mĕsingsĕt, b. v. om te gaan vechten; sampun tĕki ginandha patra kinĕnan djinĕm arĕdja siningsĕt ing djĕnu, Kk. Z. 30, 1; aningsĕtyamrijambada, Hadji D. l. 1; Ws. 11 b.; vgl. 18 o., 19 o., 22 o.; aningsĕti baddha,

B. Z. 12, 10 (nĕkĕkang kĕtu, manjĕĕt k.); Sm. Z. 1, 25; siningsĕtan pinĕkul, Mal. 57 b., 58 b.; lĕn kĕmbang djĕnu sumaur paningsĕting hjang, toen Ratih zich in 't vuur wierp, om haren gemaal te volgen, zoodat 't hier *goodkeuring* moet beteekenen, Z. 23, 8 (pambusanan ikang dĕwa, pangastawan dĕwanĕ), Mal. 322 o.

ㄨㄢㄨㄢ, sas., tungging.

ㄨㄢㄨㄢ, njungsat, op het hoofd zooals de aŋdja² (sas. njungsaq), *ondersteboven*, vgl. *sungsang, vgl. njungklĕm.

ㄨㄢㄨㄢ, sungkawa, *angunngun, Br. Z. 51, 20 (bĕndu), W. Z. 17, 9 (sĕbĕt, gĕlĕng), T. Z. 4, 26 (g.). wingit, *sukska, *prij, *asuma; masawang sungsut, *asuma.

2°, vrn. = ibuk, W. Z. 17, 9 (runtik, glĕng, sbĕt, sungkawa); daat sungsut, prarudita.

ㄨㄢㄨㄢ, z. onder ĉosaŋa.

ㄨㄢㄨㄢ I., jav., nglingsang?, Hw. Z. 40, 9; *katiling, Ar. Pr. 65; kasingsal, B. Z. 9, 2 (kontal); Adip. 23 (vgl. sund. kasingsal); tan kasingsalan, aanh. onder djajasunu.

II., onderscheid, *afwijking* (akdik singsalĕ) zoo b. v. tusschen verkeerd genummerde bladzijden; tan singsal, Smw. Z. 1, 28; tan singsala, *tan ĉangkara; vgl. sangsib.

ㄨㄢㄨㄢ, s., kapwa sangĕliĕtah (hds., saĉliĕtah) dĕning gadung, aanh. onder kamĕsa en vgl. saĉiĕtah.

ㄨㄢㄨㄢ, z. sangksĕpa.

ㄨㄢㄨㄢ, s. (ĉimĉapa of simsapā, dalbergia sisu); parŋnah lor hana wrĕksa singksapa (sic.) rumbaj awilĕta ikang latĕsalit, op een ksĕtra, na vermelding v. e. ĉami in 't zuiden, Kk. 27, 4; vgl. Tawnay, vert. v. d. Kathĕsarits. S. II 293 en passim, de wĕtala aan zulk een boom hangende.

ㄨㄢㄨㄢ, z. *asparĕa.

ㄨㄢㄨㄢ, s. (sangksipta), W. Z. 4, 9 (katjaritan, kantĕnanya); lalu sinangsipta, rarasing salulut, v. e. minnedicht, T. Z. 4, 33 (kaŋtjapang tingkahing sapaturonĕ); sangsiptan pawarahnya, *worde gzwegen van 't geen hij mededeelde*, Br. Z. 44, 2 (samangkana, kalinganya); sangsiptan, W. Z. 35, 5 (tan tjaritanĕn, tan lingĕn); brahmĕdi wiĕnu tika ja tan kawĕdya, sangsipta ko ratu katungka mahĕtipĕpa, Sut. Z. 110, 9 en 10 (mingkin kĕ); tan wring sangsipta, v. iemand, die de beteekenis v. zekere gebaren niet begrijpt, Hadji D. 76; sinangsipta, *behartigd?*, T. b. Z. 4, 346.

2°, *derhalve, dus*, Br. Z. 4, 8, 14; sangsiptaning guju, *de aanleiding*, T. Z. 5, 111 (daging); sangsipta malih, *ten gevolge* waarvan?, *gevolgelijk?*, Ww. Z. 3, 136.

3°, *terecht* wilden zij niet, dat ik hem er uithaalde, T. b. Z. 4, 142.

ㄨㄢㄨㄢ, s., *zorg, bekommernis*, aanh. onder tan apilih, Sum. Z. 1, 7. R. 3 Z. 1, 39, slang, sĕndya; z. onder sandĕ?; tan sangĉaya nrĕpati, Br. Z. 17, 6 (sampun sumandĕja, s. sumĕlang); sangĉajaning

swatjittaka, B. Z. 23, 3 (kasumandijanin lëwih di ati, kasëlangin ring tëlëng ning manahdané „né k. ring manah); **tat sangçaya**, R. 13 Z. 1, 3 (da mamëlangin, z. onder pëlang); **anangçaja**, R. L. Z. 11, 4 (sumëlang ring), *bezorgd zijn* over, Sm. Z. 1, 3; **hunyanangçaja**, *hun wantrouwen*, T. Z. 3, 11; **tan sinangçaja**, naast tan rinëngë', Tjt. 82, 811, bis; **sijapa kasangçajan tëkapira**, *voor wien zou hij zich geneeren*, toen de bedienden reeds waren weggegaan, W. Z. 18, 9 (njëndjakasandëjanin ulih dané, nj. kasandé ja alih d., tan ana, sinandëan a. d., nj. sumëndëjanin a. d.); **kasangçajanira**, *wat hem zorg baarde* was 't verklappen van zijn geheim, Z. 20, 3 (sumëlangindané, kasandëjandané, kasëbëtandané); vgl. Z. 21, 3.

2°. ***sangçaja**, B. Z. 45, 15 (sansan, sumingkin, z. saja l), aanh. onder ksaja (njangsan); **sangçajásakit**, L. Z. 9, 1 (sumangkin wjadhi); **mangkin sangçaya agëng galaknya**, Adip. 109 o.; Br. Z. 19, 22 (vgl. sund. njangsaja); **da tjal sumangsaja këñëk** (z. tjupar II); **arüpa sinangsajënidï nohan prënah kinon angadipati**, v. iemand, dien de vorst niet vertrouwt, R. L. Z. 1, 14 (Ar., arüpa tan kändël dënira, dinohakën kinon adipatiha ring sungëñëp).

II., s. (sangksaja), O. 7; **sandëha ta sirari tëkanikang pralaja sumangsajëng tribhuhana gësënga, dëning sampatakåla**, Adip. 32 (tag. aksajá); **pratipakásangçaya**, z. onder pratipaksa.

ᮘᮧᮧᮧᮧ, *de weervogel*, ook tangsyah; z. *manjar.

ᮘᮧᮧᮧ I., jav., ëngsut; **mësangsang**, om gedroogd te worden; **sumangsang**, Adip. 37 m. en o., hangen aan de takken, Kam. 20 o. (sund. njangsang, mad., *over iets hangen*, lamp. njangsang, door elkaar de draden spannen v. e. spin; **salangsang** of **sangsang lawah**, *spinneweb*; **njalangsang**, het haar *van netten ontdoen*); **njangsang**, *een wikara laten hangen*, ngrëñëgang?; **sinangsang**, *papikat; **kasangsang**, v. lijken, B. Z. 9, 25 ëngsut, mëngsutan), ***kasangga**; **kasangsangan gadjih**, v. wapens, B. Z. 85, 17; **sinangsangakën ing pang**, T. Z. 5, 50 (kaëngsutang); **sinangsangakën ing kurug**, aanh. onder gëgërën; ***kasangga lwir sangsangan**, sumampir; **sangsangan mas**, *djapita tatur; **sangsangan**, de op godsdienstige feesten op de sanggha's en balé's opgehangen kleedstukken (nimmer gebruikte); **sangsangan pipis**, z. gëgrëntëngan; **sangsangan ring sinandang**, aanh. onder upalaksha (vert. v. swalangkrëta), vgl. onder auggas.

II., **pasangsang**, *samaja; **mësangsang**, *aan een afspraak gebonden zijn*, zooals bij 't wederzijds bepalen v. e. prijs; **akwëh pasangsang irëka**, tot iemand, die iets zegt, om in een voorstel niet toe te stemmen, R. sas. Z. 1; **tukad pasangsang**, nm. v. e. rivier in Gj.

III., **njangsang**, sas., njangsang gawah; **kasangsang**, naast kaposog; **kapangsoq kasangsang**, v. iemand, die op de jacht van zijn gevolg afraakt.

ꦱꦶꦱꦶꦁ v. d. smaak v. d. aardappel, v. zuurzak, eenigzins vreemd in 't algemeen wat niet algemeen genuttigd wordt (vgl. sangsih); *twarā ada sangsing*, *tamar wikara, R. 16 Z. 8, 15; *kapijalang sangsing*, een *verhinderig op reis ondervinden*, vgl. sangsih en onder sēpkēn.

ꦱꦶꦱꦶꦁ I., stop v. e. flesch b. v. (alf. id., bug. sāsang, mak. sasang, batav. songsong, sangir. sēnsing; vgl. tabēng); *njēngsēng*, *dicht stoppen* den tromp. v. e. geweer met sambuk, de opening v. d. koker waarin de pangirikan bewaard wordt; *njēngsēngin*, *dichtstoppen* den neus om niet te ruiken; z. tabēng.

II. (vgl. sēng), masē'ng tangis, Br. Z. 50, 4 (masawang); *sēngsēngning harsa*, Ar. Pr. 16 b; *angrawit asēngsēng tangis*, Ar. Pr. 9 m., 18 o.; *asēngsēng waspakaraña*, T. b. Z. 4, 73; *asēng smara*, Ar. Pr. 14 b.

ꦱꦶꦱꦶꦁ I., *tanpasingsingan*, Sm. Z. 2, 16 (tanpalutuh), *tanpabhusaña; *air tambang kumutjar saké sēngsēngatni pasanganika tanpasingsingan*, Rm. Z. 30, aanh. onder *kalantara*, Lamb. Z. 11, 3; *Krsn. Z. 10, 10*; *Sum. Z. 44, 1*; vgl. bat. en mak.; *kēsingsingan* of *singsingan*, Sbr., *singsingēn*, gescheurde tijdnagels, die soms scheuren hebben, aan de zool v. d. voet een scheur hebben in 't eelt, z. pētjing² en katimumulan.

II., z. onder II.

ꦱꦶꦱꦶꦁ, jav., Anj. Z. 33, 1 (adhomukha; vgl. onder *wiparita*), Ar. Z. 65, 6; *sungsang*

pangawruhta ja hingsakaromma, R. 5 Z. 9, 10 (maplit kaputusané iba mamati², i twah sungsang tjarik manah iba m.), en v. *kālāmra*, Brh. 50, 51 (Bh. 10, hana ta wwawwahan *kālāmra* ngaranya kadi poh sungsang tadakāranya, z. ook onder *kālāmra*); *kala sungsang*, in de palalintangan, andja²; *poh sungsang, verkl. v. *djanma djungkir*; *sungsang tjarik*, z. onder *tjarik*; vgl. *supēt*; *sungsang kaping*, aanh. onder *tjolompong*; *nah djani tjai mapahjas, masaput sutra surindit, makambēn kakañtjan idjo, masabuk (sung)sang matēpi, banjumasnjané ngēndih*, Tj. b. Z. 2, 51; *sungsang sēro*, aanh. onder *rēdjang*; *sumungsang*, *met den kop naar beneden*, B. 3 Z. 1, 5 (*njangsang, tērasé māt tuūn*), v. slapende kalong's, aanh. onder *kalong*; *anungsang*, Sut. Z. 132, 7 (*njumbēlang*); *nungsang*, *manumpēt; *anungsang çāçana*, v. die met iemand van minderen rang zich afgeeft, T. Z. 5, 95 (*plih laksana*); *anungsang² rambutira*, v. e. heks, Tj. A. d. (ad.: *ngaēpang romané n., ngarēpang r.*; vgl. onder *robrob*); *kasungsang*, T. Z. 5, 94 (*madjungkēl*; vgl. bat. en *sungsat*); *manjungsangang sañdjata*, teeken v. onderwerping, Meg.

2°, jav., Anj. Z. 32, (de mandalika), *waratula (?), de bloem v. d. mandalika, zeer fraai en er uitzierende als een badjra, de umbi ervan om honden meê te vergiftigen; de bloem heeft een groote kelk, geel onder en boven rood.

3°, (jav. *djulung*); *sungsang*, nm. v. e.

wuku; buda sungsang, goed voor 't planten (vgl. taulu), ratu ngrèntèng, bijgenaamd.

ᮊᮧ ᮊᮧ I., sungsonian, *de steel* v. d. lalangbladeren in een dak; tēpèn sungsonian, een vervloeking (ook tēpèn tapis), zooals bij meened, zoodat zelfs het geringste iemand ten verderve is.

II., v. e. vorst, *siwi, R. Z. 1, 13; anung-sung, T. Z. 4, 48 (mamapag); zij ging naar Jusup, arsa nungsong ing swapna, om achter den droom te komen, Jsp. b. Z. 1 (aptyatakè nasupèna); anungsong tōkanira, Br. Z. 46, 10 (amapag, mēndak); sinungsong, Br. Z. 34, 9 (pinapag, kapēndak); sinungsong, *siniwi, vgl. aanh. onder pūdjā; kasungsong, *siniwi; pasungsong, *pananggraha; līngan panungsong guju (jav. hds., līlā masungsong g.), W. Z. 1, 14 (warnanèn manjambèng raçmi, jan utjapang mamapag olih smita, boni kali asēm).

2°, sungsong tityang, *siwinku; panung-sung, z. onder sanggraha; sing ada njan-dang sungsong, *nora jogja sèwan; njung-sung, een godheid vereeren; sungsonga baan dètyané, *siniwinikang rāksasa; kasungsong, *inastuti; panungsonian dèsa, pēnjungsonian subak, v. d. voornaamsten god, die vereerd wordt.

*III., jav., z. Wir. 42 o.; sinungsonian, *begiftigd* door den vorst, Mal. 93 b.; pasung-sung, *gift* v. e. vorst, 93; sungsongèng panēpi, zegt een vrouw v. iemand, waarop zij verliefd is, Hadji D. 66.

IV., sungsong guju, aanh. onder pulakèt; npanungsong guju, W. Z. 1, 14 (njambing raçmi, mapag olih smita, kapi-asēm); sungsong guju, Sum. Z. 21, 4 (tatah djaran); sungsong gujunèn gantal sakètèng (b.: sakèdèng) katurōna, voorschrift tot iemand ten opzichte van zijn guru, Adig. 30; ikang mawèh nasi, tan antukning kasakitan, ring hawan asungsong, angèl tan karoruhnya, agō'ng ikung çubhakarmaphala katōmu dènya dlāha, tut. 29 (vert. v. jo dadyād apriklistam annam adhwam wartaté, çrāntājādrēstapūr wāja, tasya punyaphalam mahat, vgl. Ind. Spr. 5592, mal. manjungsung of manjongsong, *te goe moel gaan*, mak. sosong), vgl. onder guju; sumungsong sira, R. 18, Z. 7, 8 (mapagin, mamēndakin); anungsong, R. 19 Z. 5, 2 mamēndak (mēndak); manungsong, aanh. onder lwang, R. 5 Z. 3, c. (mapag, mamēndakin), Z. 4, 5 (mamapag).

ᮊᮧ ᮊᮧ, njèngsèng, ngèdèng guūné; i kētut kèwantèn (dogèn dané) djumah, dané ngidjèng padidit, nunun tjèpuk mēganada dané, manunun di ampik, munjin pandalané asri, lwir bōndé ngalup³, sasèng-sèngan (sèngsèngan) lwir gēnta orag masijok (masyoh) kadi salonding, parorogan tan (lwir) pèndah lwir munjin tuluktak, Swg. Z. 3, vgl. aanh. onder lēngkèk.

ᮊᮧ ᮊᮧ, aanh. onder drēmba.

ᮊᮧ ᮊᮧ I., jav. (z. onder *song), B. Z. 4, 17 (padjèng robrob, kēmūl, kaku-

dung); awèh songsong ing katikšnan, v. e. groot vorst, W. Ast.; awèh songsongan ing wong kapanasan, Kuntij. (vgl. aanh. onder song en lju); nityásung songsong ing katikšnan, Ww. Z. 1, 117 (agung danané, paring sahdang wong kawudan suka tékèn wong kalunjon angung kudung ing kapanasèn paring pangan ing djanma kaluwèn karja sukaning prihatin, tuhu tan kèna winañtji danané, 3 w. l 2; adana paring sahdang ing kawudan s. t. ing kalunjon paring kudung ing k. suka pangan ing kluwèn paring pajung ing wong kodanan akarja s. ing p. tuhu t. k. winañtjénan lélabuhaning ratu punika, 137, pranjata jèn ratu agéng danané, matédani pangan ing wong kaluwèn, sahdang ing wong kawudan, tékèn ing kalunjon, pajung ing wong kapanasan, Tj. w. 4, vgl. aanh. onder sadikara); kadjang songsong, samir; atis ngkánanpasongsong hina, Br. Z. 50, 4 (kadinginan ika kiněmulan ambubu).

II., njongsong, met beide handen *dragen* b. v. een kind, een heiligdom als b. v. een prasasti bij mékiis, al is 't aan den eenen kant op den schouder, een doodzieken priester, vrn. = ngrěrampa of njuñ; songsonga, *pinuñdut; njongsongang, een kind op 't paard lichten.

သိကလျီ, sěngal², sěbak², v. e. stervende of die hijgend op zijn adem wil terug komen, *npakědjat², aanh. onder salambjung (těrsěngal² napasnja, btv. v., 157, sampe-

lah ija děngan napas těrsěngal² sěbab běrlari ija karna di usir olih tukang pandjak kromong itu laksana hari-mow měngusir pělanduk itu, Tj. w. p. 60); sěngal² ja mangling, Basur; raris katjėkuk baōngé, sang wanari sěngal², tong dadi mangurědjat, T. bg. Z. 6, 53; vgl. sěngangal.

သိကလျီ, djadig; njěngəl, njadingan? သိကလျီ, njingal, op de heup dragen een kind b. v. (vgl. hjang); manjingal, *huměmban (vgl. njangkal), onder sěngkəl; njingal panaka, *manghěmbhan anaknya; kasingal olih injané, *ingangěmban, R. L. Z. 8, 28; kasingal, *ingěmban, T. Sut. m. ?; panjingalan, *hěmbanan.

သိကလျီ, jav., běborèh om den hals (Gj. vgl. singul; Bjw. h. v. uděng; sund. sěngal *hoofddoek*), singəl, o. bl. 37 b., kalung, Sm. Z. 16, 5, Br. Z. 23, 2; B. Z. 80, 27 (sambajut, sisimping), Z. 81, 27 (sampět), Z. 85, 7 (s.), bl. 27 m.?, vgl. aanh. onder guduha en djun; sěsingəl, een stuk zijde of andere stof om den steel v. e. zonnescerm bij processies.

သိကလျီ, borèh (isin rong) di tuwěd baōng, als geneesmiddel tegen ngěbus pěngěng.

သွင်္ဂါလျီ I., R. 24 Z. 12, 8 (loloan), vgl. sungi.

II., Was. Z. 2, 102, v. 't oor bij muziek, bij 't hooren v. woorden, R. L. Z. 7, 23 (vgl. jav.).

၇သကလျီ, aan een zijde hangen v. 't hoofd door een ziekte b. v. *ter zijde gewend* v. d. hals, aanh. onder sěpak en guridjang; njěngəl,

v. e. **hoofddoek**, waarvan de punt aan een kant naar voren hangt; vgl. lèlèng.

မၤၤ, sumangla (sumānglah?), Sm. Z. 13, 3 (kasiasih, ndjěmpang); kasangla, aanh. onder anggah?, Rm. Z. 49, 1, a.

မၤၤ, z. onder sanghulun.

မၤၤ, z. onder hulun.

မၤၤ, jav., *aan één kant een groote kloot hebben*; ook sangglir; sanglir nga., gagantongau tan mētu sasisih, v. e. paard, Tjr. 3, 2; z. wingsilan, krok, bluh (kalis).

မၤၤ, B. Z. 93, 4 (plih), Z. 88, 13 (kalis); Sut. Z. 101, 7; Br. Z. 40, 6 Z. 44, 1 (lupat, plih; jav. vert. sumingkir); R. 20 Z. 15, 8 (tjělih), tut. 39 a.; Spt. Z. 4, 49, v. niet geraakte; singlar akalih, R. 23 Z. 4, 5; singlaring pati, z. onder anusmarana; asinglar, asingidan (kr.); singlar olih akalih, B. Z. 85, 4 (plih kawalēs blig); pasinglar lumah, Us. 4 a., bov. 384; tōka singlar, tōka punah singlar, sidi mantrangku, in de mantra's v. d. Us.; panjinglar bédil, om door 't geweer niet geraakt te worden; *kasinglaran, B. Z. 81, 27 (tangkis); norana njinglarin, *ndá tanpamjati, Br. Z. 11, 4.

မၤၤ of singlar, silur; pasinglur, ahurup, *orup; njinglurin, iemand vervangen als hoofd (vgl. nggěntosin); njinglurin antuk, *humurup i; pasinglur bungkung (makatjira trēsna), elkaár zijn ring geven (ten teeken v. liefde).

မၤၤ, saluk; njangluk mowanl.

မၤၤ, z. sangglok.

မၤၤ or sangglad; kasanglad i pasir². nya çawaning pudak anak²an hibék parab, Sum. Z. 164, 3; njangladin raübé (apang da parěwé); panjangladan, v. e. stok met ter weérzijde uitstaande staken, om er een plant meê te steunen, tusschen 2 tjanggah's om brandhout of sunggwan enz. tegen aan te zetten, vgl. aanh. onder kěbjoh.

2°, *de lage wand v. e. bédég aan 't voet-einde v. 't bed, om de kleeren aan op te hangen*; énggal mai kai gutgut titih, dini busan (zegt de vorst) pangajahé njabsab, kapanggih tumané kakalih, sampun matur ing sang nata, inggih dèwa kapanggih tuma kakalih, tur sampun padémang tityang „né né nggutgut kai twahnja titih, dini busan pangajahé njabsab papédék rawwing sangladé, rarls ngungkabang kasur, kapanggih titihé ngěpil, di dingdingé makadadwa, luh mowanl ditu, T. bg. Z. 4, 17 en vlgd.; sandang di sangladé, Sbr., éngsutang di bédégé (di dingdingé); njangladang, d. steen op den slinger leggen.

မၤၤ, wadwaning pañdè gěhding.

မၤၤ, kèras v. d. taal, slecht een taal spreken, verschillen in uitspr. v. e. vreemdeling b. v. in gedaante, jav. widung, v. e. angśel die in 't vers niet te pas komt; ongepast, onbetamelijk v. iemands wijze v. handelen; tókèn tjai djěnōng (b.: nguda) sènglad, ras u erg in gedaante verschillen, B. U. 157 b.

မၤၤ, ook sanglong?; mēsangle-tan, vastzitten achter de ooren als een bril b.

v., bangun njanglot, raadsel voor sabang, vgl. gandut.

සෘතෘසෘ, bal. uitspr. v. 't jav. sangawelas, z. onder sija.

සෘප්පෘ, asanglapan, een poosje gezien, v. iets dat men maar eventjes heeft gezien (vgl. sanglèp); njanglap, scheelsch iemand aankijken; adja njanglap gurn, Wtb.)?

සෘප්පෘ of sangglup, de hoepel die de pranak van een bēbēdilan verbindt met den hoofdkoker (vgl. Bal.); njanglup, anggon njanglup lima, v. e. vingerhoed, z. srobang.

2°, sumpé; dantanyásanglup wēsi, v. e. olifant, Ww. Z. 2, 50 (b.: asalup wēsi).

සෘප්පෘ (sa + nglèp); asanglèpan, voor een poosje, z. sanglap.

සෘප්පෘ, z. sungglap en onder sèlap.

සෘප්පෘ, jav.; sinangling, W. Z. 3, 3 Z. 17, 4, z. onder sèpah; ngañtjina sinangling, gelijk goud enz. v. d. huid, Ar. Pr. 57 b. (tag. sanling, mad. njangling, de tanden vijlen); us sinangling, *winasèhan.

2°, sangih; untunjané baü sangling manginang baü ping tēlu, L. s.; ada djati di sastranja, swasasanané jukti arēkas djalēmané pēdjah, di nusangé puput kēto, mēkané makada tjēlang, kēkēh gigi ēnto wadjané makada „makada gading sikapa, taluhé ja manjanghngin (manglilingin), (dadi) putih (lēmbut) gading njalang, lēngis (lēngané) makada alus, monmoné maka(da)inggas, munji manis kanda nggawēnang manah (ontbr. een lettergreep, b.: sēkēn darta ngawé rēna), Bugk. (vgl. onder sipta).

සෘප්පෘ, Tbn., djēēt.

සෘප්පෘ, z. sanglot; njanglong, een touw om iets heen slaan?, een kist b. v., om die te versjouwen.

සෘප්පෘ, verbijsterd? v. krankzinnigen, vgl. linglung.

සෘප්පෘ, z. sungglēng.

සෘප්පෘ, z. sēngab, schichtig v. e. hond, die een stok ziet, v. e. klophaan, die de kamp niet aandurft, B. U. 472, v. e. maagd met de variant rēngas, Kid. dina, aanh. onder djalanglan (vgl. mal.); apa pwa kulun kang kawanin mwang kasughan kawitjaksānan tan patut ing lungguh, hana wwang godèg bris mawēdi, hana wwang malēñtjir matjiljanjriwing (b.: matjaljaniriwing) murinding mahala rūpanya wani, hana wwang makadu (b.: dūng) magōmpal awaknya ja pragiwaka, hana wwang malēñtjir mapañdji² malistig malaris djaridjinya, ja mūdha mapunggang ja sēngap, hana wwang kataman roga tjēdāngga, kāūdēhan wuta tuli, ja sugih, apa kalinganya pwahulun, sumahur bhagawān rāma paraçu, mangkana si putu sang durjodhana, udjaring pralampita, rēngē' çlokanya adi djanmé kantjandrē, djaja tētām mahawawal, tjaksu najanatihundé, dōmi çajat kañtananté; mangkana pamitjaraning sipta, adi djanma wwang malawu, kanti, tjandra, wwang mapēkik ahaju, djaja wwang wani, mahāwawal, wwang ambēk kapanditan, tjaksu, nga., kabhisān, najana, nga., mata, atihundé, nga., wwang ring dalēm tan

www.libtool.com.cn

hana kapingginganira, dēmi, nga., pipis, sajat, nga., akwēh, kañtjana nga., émas, iku (ta kang) sinangguh pañtjawrētti matjēngilan, dēnya pwa hana pangubananya sowang³, salah siki, kadyangganing bhūdjaga, upala, rośan, mangkana pwa ja wrētining wwang, huwus kawrēti dé bhatāra, wwang ala rūpanya mūdha ja, kasugihan pangubananya-waknya, hana wwang (b. nog: kasihan amosèl, kakulanya pangubanyawaknya, hana wwang) masor kulanya, hala rūpanya, sanggēm gōlēm (manggēm gēlēman) pangubanyawaknya, hana wwang matakut, manjurā (mabura) pangadēgnya, rūpanya pangubanyawaknya, hana wwang masor kulanya, masor rūpanya, kapradjnjanan(nya) pangubanyawaknya, Krws. (hierop volgt de aanh. onder lēñdō').

သ္မာပၢၣ်, jav., sungapaning djaladhi, v. e. rivier, aanh. onder sangkrama.

သံပုၣ်, soort hekserij met e. bēbaji; z. pulung.

သံဇာၣ်, frequente spelling en uitspr. v. safidjata.

သံန့ၣ်, s. (safidnja), *ngaran, Sum. Z. 44, 4; vgl. sadnja.

သံနီၣ်, s., genaamd, Sut. Z. 21, 5, Z. 22, 8; ook met een k.

သံယုၣ်, s., tegelijk met; mangsō' sarwja- ngajat hrūnira linēpasakēn sangjutēng man- tra siddhi, L. Z. 27, 4 (tumandang saha mēntang panah dané katibakang saha mantranya wasat).

သံယုၣ်, s., aanh. onder sukhā.

သံၣ်ကၢၣ်, s., sinangjoga, *sanidja, *sapaniwjan; masangjoga, coire, Adip. 47, 50; sinangjoga, aanh. onder swapita (kapa- tēmuang, kapawarangang), T. Z. 5, 63 (vgl. jav. Wdb. onder pasang); pasangjogā- kēna, aanh. onder hēlēm; jarjogja tulusakēna sli sang çri dwidjēçwara anubhāwana warsa- dñjana ri parokning kalih hilanging lupa mwang tutur ēndi nggwanya pasangjoga; kanakawēçma pasangjogan, Wir. 73.

သံၣ်, soort v. dansersessen, beschouwd ver- schillende wezens (dēwa, dēdari, mēmēdi enz.) voor te stellen; men neemt er nog niet huwbare meisjes voor (vgl. de jav. sintren!) en, voordat zij dansen, brengen zij zich in een staat van bedwelming, door zich over een wie- rooktest gedurende eenigen tijd neer te buigen (vgl. onder lēpas); de sangjang mēmēdi is een mannelijk persoon en wordt door gebrande paardedrek berookt (dusdus); deze is zeer on- deugend, en pakt soms de toeschouwers op en legt ze b. v. op het kerkhof (Bjw. sangjang, mannen, die, evenals de bal. sangjang, geïn- spireerd zijn, bal. zingen en op suling-muziek dansen, voorts een omprok op hebben en een soort v. mannelijke sēblang zijn; de sē- blang is oorspronkelijk, de andere v. bal. oor- sprong; sumangjang, 3e phase, onmiddelijk volgende op die, welke dumēgēn heet, als wan- neer de pop reeds sporen vertoont v. vleugels; ook v. allerlei rupsen en diertjes, die naderhand gevleugeld zijn, gumanja ng; bungas guwa

marép kangin suba pèdas „mangarèpin dju-
rang sèngka, tampak bèlané ngulapin, ma-
sawang nundèn mulihan, rarisang dané iriki,
mangkin njandang sampun atig, mungpang
(pung) dané njumangjang, kèto rasanya
ngwangsitin, W. K. (Z. 3, 5), vgl. onder
windu en gumègèn; prasangjang, zekere
onderafdeeling der 2e kaste, die echter in 't
Bl. weinig in tel is, daar 2 dansmeiden aldaar
er toe behooren; z. pandak, sang, aju en
bagus.

2e, z. onder èñdjung.

ꦱꦶꦁꦒꦏꦺꦴꦤ꧀ (?), asongjang (asèngsèng mis-
schien te lezen) i para mantrinira samadaja,
om hun gevoelen te hooren, Hadji D. 38 b.

ꦱꦶꦁꦒꦏꦺꦴꦤ꧀ (bilih) z. sinja.

ꦱꦶꦁꦒꦏꦺꦴꦤ꧀, pañdji smangdjaja, eigenn.
v. e. prins v. Koripan, die zich onder dien
naam te Gèglang ophield, z. onder tjopèt.

ꦱꦶꦁꦒꦏꦺꦴꦤ꧀, eigenn. v. e. dèsa in 't gebergte
v. Tèdjakula bij de grenzen v. Bangli;
pasèk sangambu, Tjp. 57.

ꦱꦶꦁꦒꦏꦺꦴꦤ꧀, jav., sakasangga dèning hhùmi,
z. onder sungku en kuça en verder de aanh.
onder tawing; sangga wwang, nm. v. e.
songkèt-soort; sangga langit, Mal. b., 66, 2;
sanggakàça; i bli mandados ampèl gading,
tityang sangga langit mangrèmbun mangrem-
pjok mrih kaahan, Meg. 12; vgl. Bw. 27 m.;
sangga nlla, Mal. 500 m.; talingan manjangga
kasa, te lezen in pl. v. manjangga karša
(variant B. U. 43); sanggah en sanggar
langit (?), Meg. 87; sangga kisma, z. on-

der ksmâ; sangga urip; ben. v. e. soort
sompjan; vgl. tjapak; asangga wèhang,
W. Z. 3, 16 (natakin djagut, mata-
takan tjadik); smangga, v. e. hoofd,
Sut. Z. 131, 5 (tinampa), R. 12 Z. 2,
17 (katampa), 16 Z. 8, 7 (tampanya),
Br. Z. 20, 9; anangga, z. b. v. onder kamumu;
njangga, njandangin z. onder tjadaug;
manangga ri susunya, Br. Z. 2, 8 (mana-
takin, manèkèp, manampa, njangga
njonjo limané makakalih); kasangga,
v. darmen op de punten v. d. kori, B. Z. 9,
20 (katjanggung, kasangsang, vgl. Atj.);
kasangga, B. Z. 9, 26 (katjanggung, ka-
sangsang); aanh. onder song; sampjan tég-
tég pisangga, sèlèem, Kr., *opgestreken?* v. d.
knevel, R. 1 Z. 1, 68 (gambèng).

II., sumangawwat sari, Mal. 377 b., sinang-
ganyangarès karo, R. L. Z. 10, 19 (sambil
ndiman makadadwa).

2e, hana wwang ahutang atak sari, ka-
sumba, kapas, dodot lènga, bèsar, pataranu,
alawas pwa tan panahura, tagihèn pañtjagiba
sahutangnya, jan sasangga, mulih 5 sangga,
Sdj., aanh. onder singkal en añtjing.

*II., *bijslaap*, aanh. onder bhurmañdala
(z. onder rakèt); çakta ring sangga, Sut.
56 a (maithuna); mlètuk ing roma su-
mangga, R. L. Z. 10, 21 (mènggèl rambutè
inganing ban).

ꦱꦶꦁꦒꦏꦺꦴꦤ꧀, s., vaak sanggja gespeld; masang-
gha, Br. Z. 16, 17 (matèmu); srègalasang-
gha, Bh. 68, vert. v. gomâjugaha; teekon
v. 't meervoud, Sut. Z. 83, 3 (z. onder dang),

duh sang minasanggha, v. *visschen!* T. b. 4, 65; ikang wwang magawé samaja ring grâma, ring dèça ring sanggha, satyaha ja ri lingnya, kunang jan adwa ja ri samajanya, makanimitta labhanya, ènggatakna ja saké kahananya, mangdadyahé (?) ri tuhunya, dandânta ja 100 suwarîna, mâ, çu, 1, 6400, dandaning mithya samaja ring grâma, ma, çu, 1, mâ, 8, 9600, dandaning mithya ring dèça, ma, çu, 1, pa, 4, 14, 600 dandanikang mithya ring sanggha, ja ika sinangguh sipatning nirînasamaja, danda gatinika, Sdj. (vgl. Manu VIII 2, 9 vlgd.); pari rwang sangghârpât sahapipisan, bij een trouwplechtigheid, Sum. Z. 111, 8.

ᨗᨕᨕᨕ, in pl. v. sènggu, Bngk. s. 18; dé sènggu, ald. 16.

ᨗᨕᨕᨕ, kadi tan gunung³ inuᅇᅇ³ kadi singgi simban ahangan, v. d. apen bergen versjouwende, R. 16 Z. 8, 8 (kasawangang nora giri² né né kanjèng²ang lwir, bungkalan sabatanga ingan, gunung pada ganduwan ipun kadi tingkih..... ipun tka dangan, ikang adri lwir tan adri tjèngklakang ipun lwir gandu, mwah umban hing(sing)ipuné; jav. R. 319, kinarja kaba²); z. sènggi.

ᨗᨕᨕᨕ, v. jip, v. buluh of andere stoffen vervaardigde *voetangel* schuins staande en verschillend v. tunggak, aanh. onder sampana (oost-jav., K. B. 63 en ngadj. id., sungga jaitu borang randjow, hh. B., 94; sas. djongah en djonggër; 't sas., evenals 't

jav., (tabah²an in pl. v. tabèh²an, sèсах, sègah, sèdah, anèlahi enz., vgl. onder tuwèk), maakt van een è in de laatste lettergreep vóór *h* altijd *a*, z. tipah, pisah en èndah, vgl. voorts katingansch suha, sampit suwa, ngadj. suah, mak. sura, mal. en atj. suda iloc. en bat. suga, ibn. tuga en voorts mal. sronda en bat. rungga, alf. tmbb. susula, *distel*, f. adim, zoowel *distel* als *voetangel*, malag., sora, een *stekelvarkengelijk dier*); T. Z. 1, 54; Wtb. 9; aanh. onder purèntah, R. 5 Z. 9, 16 (Bjw. en ngadj. id. vgl. bat. suga, mal. suda, lamp., sund, en mak. sura, bat. rungga, angas; schijnt ook in de Molukken bekend te zijn; want Valentijn, Besch. der kruiden, bl. 254, spreekt v. e. sajor songga vertalende 't met *voetangels-kruid*); vgl. sunggha, tunggah en paling; knèn (?) sungga, v. buron; tijang nègak di sunggané muluk! wèntèu nggènahin sunggané padot, verbl. v. penis; masungga kadatan, v. iets, dat moeielijk te genaken is, aanh. onder lèbu; kadi sungga-jang, *lwir pinasang; atèmu tadjî tadjèm sinunggakèn, B. Z. 6, 4 (lwir gañdjira lungid pinasangakèn, upama g. malungid p.); sinunggan, R. 18 Z. 8, 8; sungga wlah, R. 5 Z. 9, 16.

ᨗᨕᨕᨕ, jav., njunggi en njonggi, een kind *dragen* op den schouder, 't kind den drager bij 't hoofd vasthoudende (vgl. djangkong); kasunggi, *inusung; kèpwan sang daçawaktra sor sira sukôr sunggwî strang malthli, R. 5 Z. 2, 4 (kutjiwa dané kèwèdan njangkol sang sita); djura songgi parè-

kan tjokor i dèwa, amalaku sunggi (hier is 't passief geheel balin., vgl. een ander voorb. onder doša, hino), T. Z. 4, 67 (nagih magandong; sas. sungkiq, gandong; mad. sânggoj; vgl. sungkiq), Adip. 86, 87; vgl. onder suñn.

ᮘᮧᮧ, z. sungguh, susti; sungguja, Sw.

ᮘᮧᮧᮧ, sawalih (?) lwir udan sènggi (singgi) ngèmani, v. brokken aarde door een stier met de horens opgeworpen, T. Z. 2, 7.

ᮘᮧᮧᮧ, soort v. pil om de cunnus sluitend te maken, bij de mannen om de roede stijf te maken; best. uit allerlei isin djong en zou in K. A. vervaardigd worden, vgl. gopita en lèpja.

ᮘᮧᮧᮧ, z. sunggi.

ᮘᮧᮧᮧ I., *sanggar, op een erf staande kapeltjes, waarin de godheid heet te huizen en de sari der aldaar ter neêrgelegde offeranden nuttig; op 4 stijlen rustende en v. e. dak voorzien, heeft de sanggah veel v. e. dui-ventil (pamradjan); 2° in 't leger v. e. tjangkrik d. v. d. hoofdgang aftakkende enigzins naar boven oplopende zijbaan; fig. v. e. hoofd; sanggah pènikia tjtjing, zoo een brahm. vrouw door een sudra wordt beslapen.

II. in pl. v. sènggah II; sumanggah rahi sira, *sagen haar voor R. aan*, Sum. Z. 10, 2; jèka sinanggah wwang adhama, Ud. 16 (vert. v. tamahu purusâdhamam); tananggahèn, Wir. 86 b., 71 o., *denk niet, meen niet*, *ananggah, B. Z. 13, 4 (ngaku); tanpananggaha, *wantrouw niet*, Br. Z. 18, 2 (pora wènan manglawan tan tulak).

ᮘᮧᮧᮧ, z. onder sèngguh.

ᮘᮧᮧᮧ I., h. v. kidang (Kl.), elders mañdjangan, *kidang, Ar. Z. 20, 17; echter onder *ruru (panggah, Men. 398, zal wel een mislezing zijn, want de mal. text v. Niemann's Mal. Lb. I 148 heeft rusa, de uitgave bij v. Dorp, dipanggâ; Bbg. een rundgelijk dier met de staart v. e. geit?, dat op 't hoofd 2 niet ziende oogen zou hebben, de pooten als die v. e. rund.

II., *sinanggah, Wir. 47 b. (vert. v. sardjinggita), *geroemd als?*, Sum. Z. 81, 6; panènggah, eigenn., B. U. 74 b.; *naam* iemand gegeven wegens 't een of 't ander (*jav.); tantri panènggahning sarât, *T. heet zij bij de geheele wereld*, T. b. 6, 11, *ngaran, R. 7 Z. 4, 29; panènggahan, *bijnaam*, Utt. 16, aanh. onder aštasèni, Sm. 26, 6 (utjapanga); sinungan pasènggahan arja wirarâdja, Ar. (R. L. Z. 1, 14, sinung abhisèka arja wirâdja sira); vgl. sangah II.

III., z. sanggah II.; tan sènggahèn, *denk niet*, dat ik niet meê wil, T. Z. 8, 72; ndan i hallwatkwanènggaha liwatnikarjjaku, B. Z. 8, 6 (smalih di mēntas niraué sèngguhanga, nira nglintangin s. di manglintang ingsun nora winèhan las karjja ika mami); manènggah, W. Z. 22, 1 (manjèngguhanga, mangatjapang, manjaurin); sinènggah naast dinalih, aanh. onder djahëli (vgl. onder sidëp); kasinènggah, aanh. onder duskrëta; sènggah langit, z. onder sangga.

ᮘᮧᮧᮧ en sangguh; W. Z. 8, 19 Z. 12,

21; salah sēngguh, z. onder salah; sumēngguh ri, iemand zus of zoo noemen, Adip. 94, aanh. onder kutik; nēngguh, meenen dat, denken dat, T. Z. 5, 54 (sēngguhanga), Adip. 94 (ter.); Wtb. III 19 m., verdenken v. medeplichtigheid, Adip. 71 m., bedoelen, 106 b., iemand vader noemen, Bh. 82 o.; manēngguh, beschuldigen, betichten, aanh. onder ajan; anēngguh wangbang widēja, zich noemen, Ww. Z. 1, 58; manangguh ta sira bapa ri kaki-nira, hij noemde zijn grootvader vader, ald. 97; sinēngguh tapatya, T. genoemd, Adip. 94; jatékana sinangguh agnibrata, R. 25 Z. 8, 18 (ka ùtjapang, tēngguh hang); kasangguh, verdacht; ook kasinēngguh, *prasadha; kapinēngguh mamaling, kasinēngguh ti-tyang sampun padém, z. onder manah; ikang sinēngguhan darmma, R. Inl. Z. 1, 47; mē-njēngguh hang, *manēngguh; sēngguh hang adi, *walingmu; njēnggwang, meenen dat; sēngguhanga, *winalingnya; panēngguh, *panaikkan?; sēngguan, eigenn. pl. o. Klingk., aanh. onder koçala; pasangguhan, naam, Ud. 54 b., 75 b.

၁၂၅၅၅, sēngguh; sinēnggèh wus mati, R. sas., Z. 12: sun sēnggèh sira pēdjah, ald. aanh. onder kēndawiwara.

၁၂၅၅၆ I., (simpang), ergens aangaan, in 't voorbijgaan, eventjes aankomen (simpang, mal. id.); njinggahin, iemand uitnoodigen ons te bezoeken.

II., sumingguh, uitwijken op den weg zoo-als voor iemand v. hooger rang; kinonira suminggha di mahārādja soda, tau suming-

guh ta sira (de brahmaan), āpan tan jogja brāhmañāningghana ratu, Adip. 96; *sumingguh, Ar. Pr. 55, 64; Mal. 118 b., v. e. pijl, aanh. onder ampir; sumingghakēu ta, v. e. voerman tot de op den weg loopende, vert. v. aparhi, Kutr. (Manu VIII 292), aanh. onder pilih; maningghahi, aanh. onder jukti; aningghahi halis, aanh. onder panēlat; singgahanēnglara, Mal. 160 b.; kēna sininggahan, aanh. onder widhiwaça en karmmapatha; kasinggahan udan, W. Z. 16, 6 (kaplihan, kaimpasan), Lamb. Z. 37; Adig. 96 (ter), 20, 21; aningghakēn ratha, Ar. Pr. 64; aningghakēn, waarschuwen uit den weg te gaan bij 't vellen of besnoeien v. e. boom, Wtb.

III., onder de hulun hadji, O. VII 4, a., aanh. onder rādjawiddhi (djuru lēbang).

၁၂၅၅၇, *sodjar, vóór 't geen een onderdaan heeft te zeggen of tot antwoord geeft, T. Z. 1, 42, (ingghih, B. Z. 1, 1; wjakti, sawjakti; vgl. sunggu en mal. sungguh), Ar. Z. 1, 8, R. L. Z. 7, 27 (vgl. sādijja), met een imperat. in een vriendelijk verzoek; sumēpōra singgih sirèng dēça madura, T. b. Z. 4, 117; gandongēn ngwang singgih, ald. 175; in tegenst. v. *dwa (z. ald.); sumingghakēn, bevestigen, Adig. 52; aningghakēn, z. onder jugala; tuhu singgih ika (b.: ku) çabdēnudjarakēn dēwi kunti, hajwa tatanpisinggih ika jatanyan sa-swatāmangghihēnak(k)ita, Ud. 94 (vert. v. satyam āha prēthā wākjam); mamisinggih, doen naar iemands woorden, bevestigen, Kid. Adip. no. 2 bl. 25, *anuhwakēn, *angjugalani; amisinggih, geloof slaan aan iemands

verklaring, T. Z. 3, 74, *gehoorzaam*, T. b. Z. 6, 92; *tanpamisinggih ing bapa*, B. Z. 47, 10 (noro ngiring ikung hapa, tanpamin-tuhu ring i. b., tan ngiringang pitan isun); *kapisinggih*, *kahidëp; *pisinggih*, hidëpën; *pisinggih tjai*, pituhunta.

2°, jav., v. iemand v. hogere kaste, in tegenst. v. çùdra, aanh. onder jadjnja, Wtb. III 7 b., Sut. Z. 113, 10; *mësor singgih*, v. *versch. rangen*, hoog en laag; *munji singgih*, *hooge taal*, in tegenst. v. *munji kasar*; *wong tan singgih*, Was. Z. 3, 73; *basa singgih*, 't jav. *krama*; *misinggihang*, *zich verhoogen* door woorden, als *njingakin*, v. *zich zelf te gebruiken*, b. v. *atur tityang pisinggih i dëwa*, **wuwusku hidëpënta*; *kasinggihan*, bij 't aanspreken der goden, aanh. onder *sontëng* en *sumbu*; *kasinggihan ratu pambajun kajangan*, *hjangin ké tityang mangkin*, *itja sinampura*, Tj. b. Z. 1, 96; *kasinggihan ratu mèling*, *mangkin durusang*, *itja i ratu sami*, 100.

ḡḡḡḡ, Wir. 32, tut. 59 b., *sunggusung-guh*, *sasiu, *kasungguhan*, Wir. 25, 32.

ḡḡḡḡ, iemand, die geen brahmaan is, maar toch de wëda's mompelt; in tegenwoordigheid v. e. *padanda*, zit zoo iemand beneden, terwijl achter hem drie personen zitten, die onder zijn geprevel en gebed met de linkerhand de *sungu*, de *këtëpluk* en de *gënta* onder een plank, waarop een tijgerbeeld (*matjan²an*) bevestigd, doen klinken, ook mag hij geen *pëdapa* gebruiken; z. *orag*, *sungu*, *këtëpluk* en *guto*,

ḡḡḡḡḡḡ, *overgebleven nasi*, die ge-droogd wordt, om bewaard te kunnen blijven (jav. *tjëngkaruk*, sas. *tjënggaruk*; z. *sëng-garèq*); ben. v. e. *poksoort*; *kaju sënggauk*, de *bagu* voor *toltouw*; *njënggaük*, *meer hard dan waterig* v. e. *vrucht als de muntis*, zoodat zij maanden kan bewaard worden, tegenov. *muwah*.

ḡḡḡḡḡḡ of *sangáita* of *sëngita*, zeker *gebak* v. in olie gebakken *kësèla* of *kladi* draden in een eenigzins ronden vorm bij elkaar zittende; komt overeen met onze *drabbelkoek*, volgens anderen ongeveer als de *gëgodoh*, maar met *cocosnootkern* er bij; vgl. *djadja tulud* en *srëbët*.

ḡḡḡḡḡḡ, een graad verder dan *bujut*; *kaki kumpl*, *bujut sanggèn*.

ḡḡḡḡḡḡ, *njinggèn*, *stof voor gordelbanden maken* door 't te beschilderen *lijnwaad* om een *touw* te wikkelen, er *knoopen* in makende, die *geopend* met *kësumba* en *muruh* geverfd worden, de *regelmatige gekleurde figuren* ontstaan door 't *regelmatig* in *vakken* aan 't *touw vastgeknootte lijnwaad*.

ḡḡḡḡḡḡ of *songga*; *sësonggan*, *spreekwijze*, v. e. *woord*, dat ten *spreekvoord* ge-worden is.

ḡḡḡḡḡḡḡḡ, *sa-ungwan?*, *cën van gevoel*, *gelijk smakend* bij de *coitus*, Hadji D. 28.

ḡḡḡḡḡḡ, Adig. 102; *asanggani*, B. Z. 97, 2 (*matëmu*), R. 15 Z. 1, 12 (*magënti*). Bh. 4 b., 2 Z. b. (*jav. *sanggani*); ook *sang-ghjani* (vgl. *srënggani*); *mrak lka njuwong sumangganing kokila*, Ww. b. Z. 3, 200; *kala*

saha çangka sangganikananuni manawa suka, R. 23 Z. 4, 25 (mangké (l) saha sungu ika inunyakèn swaranya mangdé ènak); masanggani *apratidh wani; masanggjani, L. Z. 2, 9 (asahuran).

සිද්ධකී, z. onder kadukduk.

සට්ටයා, eigenn. v. e. strijdswagen, Adip. 114.

සඳු, jav., aanh. onder surèn; prèthi-wjanglangkar sanggar, z. onder langkar en sanggah; mangrug sanggar parjjangan, aanh. onder pundung; sanggar tawang, z. onder tawang; sèsanggaran, v. metselwerk, tegenov. lèlèngisan; djurang angajuh sanggar, aanh. onder djurang; sanggar langit, z. onder sangga.

II., sanggar warèng tjanggah w., aanh. onder kotjèk.

සැකැත්ත, z. onder sèkang.

සිද්ධ, sèsinggër, sas., pèpii.

සුදු, jav., vrn. = pètät (te Bbg. en in 't sas., 't gewone woord; vgl. mal. sugar, bis. sugkaj); njunggar rèma, ald.; sinunggar malètuk, Stn. Z. 1; anunggarl wèni, T. Z. 1, 38; Ws. 32 b.; ki djapa tuwan lumampah, tan doh ki (b. sira) gagak turas lumaris, rasanja dané sang lampus, tan sah sumèlap ing tingal, tampak bèla smu putih samping ènu, tèmpeuh angin magajungan, marupa sawang ngulapin dadi glis (dadya aglis) ing lumampah, (ana) katon (iku) lunggah ing (nikang) sikari, mirib mituduhin ènu, mirib (tur) ngènkèn manggèlisang, anut buri lam-

pah né né (sang) lampus, nadyan (dadya a) glis ing lumampah, prapti (ta) ring tèpining warih „kanggèk tèpinikang luwah, ana katon sarwa (sèwala mungging) sèlanèki, tinawan (?) ing ganggèng (ga) iku, kadi sri-natan sang lina, tling gading tininggal ing tjalungipun, lwir pupu katon angligas, dadi anungtung ing sèdih „njuh dantané makèmbaran, katon kadi (lwir) pajodara né rupit (ngmu rumpit) pamuluné gading lumlum, mimbané mangrèngutang, kari roro (mangragasang ki roro) katut (rèké) rwan ipan, lwir tmahané (siratmajané) sang lina, rë-djasané mirib (sawang) kènjing wad ing pakuné (ma)rèmpjah, katon kadi wèni né sampun (sang waù) lalis, waù lukar magih adjum, pusuh bakung patjurangah, lwir njunggarin wèninandané sang lampus, dadya nawang tingal, (m)angèmböng tirtaning aksi, Djp., Z. 2 (vgl. onder amput), rèma; njunggarang rambut, sasunggaran, aanh. onder suluh II., pusèk en suga.

2°, opstaan v. d. nekharen uit vrees (vgl. bat. sogar?); bulun kalongé sunggar susunggar, Was. Z. 2, 84; Z. 1, 53; Pam. 18. (gondong); pèlan sunggaran, Wd. 38.

සැඟු, *sanggraha; njanggra, ngiring; vrn. = njandang; njanggra panglamar, njanggraang, eten klaar maken voor een voorname; mèpa sanggraan, vrn. = mèdunungan.

සැඟු, asanggaruhan, R. L. Z. 11, 124; Ar. 9, Br. Z. 10, 3 (mabjajuhan, salèng timbalin); masanggraharuhan (m. c.), Br. Z. 10, 3 (silih tambungin, mabijajuhan,

salèng timbal, Wnt. masanggaruhan, ambal'an).

ਸੰਗ੍ਰਹ, humadang, Kr., Br. Z. 9, 3, *bestemd* voor, R. 7 Z. 5, 16, 2 Z. 1, 4, W. Z. 16, 8 (matjandang, matjawis), Stn. 278, *beherberging?*; Sum. Z. 1, 1, R. 2 Z. 1, 4 (bis); vgl. mal. en sanggra; sanggrahèng lekika, W. Z. 1 (nggawènanng djagaditané); tatan sanggraha ring sarwakârjja, verl. v. sarwarambhaparityaga, aanh. onder hija; humadung sanggrahèng sang tapaswi, B. Z. 1, 18 (inawit panungsung ring sang pañdita, tjumawis makapalungguban sang tapasa, matjadang tjawisang sang tapa putus); tan sanggrahèng wâhana, v. Bhîma, Br. Z. 9. 3 (nora matëgakan açwa, n. m., twara ngandëlang tëgakan); tan sanggrahèng wâhana, Sut. Z. 11, 4, 6 (tanpatungangan); masanggraha, *sich gereed houden*, Adip. 76 o., 73 o., 79 o.; sumanggraha, Sm. Z. 2, 1, *wachten op*, Adip. 63; vgl. 86; mananggraha, *masëgëh; sinanggraha, *opgewacht*, W. Z. 14, 2 (katjadangang, tjadanganga, katjadang); Adig. 10 o., 11 b.; sinanggraha, *voorsien van* (besproeid met amrëta), Z. W. 28, 3 (katjawisang katjadangang), *opgewacht*, Z. 35, 9 (tjinadangang, katjadangang), *opgewacht* een mau door eene vrouw in haar bed, Adip. 70, R. 2 Z. 1, 4 (matjawisan, katjadangang); sinanggraha sirëng bhodjana, *onthaald* (voor hem werd klaar gezet), ald. 73, 86; sinanggrahèng palinggihan, *sinandji ring asana; vgl. Sut. Z. 115, 6; pasanggraha,

Sm. Z. 25, 5; pananggraha, Lamb. Z. 19 (panjaparé), ter verwelkoming of *onthaling* v. e. gast, Adip. 19 b., vgl. 91 b. (bis), Br. Z. 21, 8 (pambrama, pasungsung); hana tâ pananggrahamami atiti (thi) djuga bapangu kâsyasih, wees gij als je belieft de gast, we hebben iets klaar om u te onthalen, W. 14, 20 (naar een jav. hds., alleen in de uitgave, kâsyasih, 'tgeen onzin geeft, in pl. v. mami atiti te lezen ma [᳚]᳚᳚᳚᳚᳚).

2°, wawadah; grëhasanggraha, *logeervertrek*, W. Z. 29. 8 (balé patjadang, djro katjadanga, wësma patjadang; z. sanggraha); winutah tang radjapëni sanggrahaning wiwahakarjja, T. b. 18 b.; sanggrahaning sadji, ald. m.; njanggraha nulu-*ngin*, de schipbreukelingen; pasanggrahan, jav. vrn. = *dunungan*.

.II., wong kakung anggaml stri larangan, ring çunya ring abjantara kunang, dañda, 7000, sanggraha nga, Adig. 20 o., 23 o., aanh. onder tërëh; nihan lwirning sanggraha, suhâgu (b.: sahûga), nga., sapangan kënulan (b.: ring) istri larangan, paraçraha (b.: paraugraha), nga., salaku lumbajan lawan stri larangan, rëswadakrëta (b.: grëha), nga., amarani djro stri larangan, wastragusa nga., anganggo wastraning stri l., ikâ ta sama dañda, 20.000, Krtp. 8 b.; strisanggraha (Kutara v. Kl. strisanggrahaña, bl. 51, 52), Wir. 27 m.; tan sanggrahan, B. Z. 27, 17 (sampun njakitin); strisanggraha, aanh. onder bitjaruka, War. b. 40, bis.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, s., ulah tan jogja ring laki stri, Sdj.; z. onder sanggraha.

မံၣ်တၢၢ်ဂၢၢ်, sas., sěnggaŭk, vgl. gěrěng.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, nanggrama, nambrama; nanggrama kang wahu prapta, Stn. Z. 5, passim sanggrama (vgl. onder *sambrama); něnggrama tumudju napa (*anambhrama), Stn. 85.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, s., z. onder prang, Br. Z. 20, 17 (samara, pondok!), Wir. 33 o.; sanggrama widjaja, eigenn., O., z. onder widjaja.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, z. sanggrama.

မံၣ်တၢၢ်ဂၢၢ်, Wrs. 22; singgrong, B. Z. 1, 14 (siluk², góok²; vgl. jav. sigrong en vgl. onder grong).

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, sanggokan, sanglokan.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ် I., *spreekwijze* zooals die onder énggong, *beleedigend* v. woorden (vgl. mal.?). njěnggakin, *op iemand toespelen*; kasěnggakan, door 't publiek *meer of min ongunstig besproken worden*; sěsěnggak, *deuntje* v. kinderen; *ten spreekwoord geworden spreekwijze*, waar- onder vele geheel plaatselijk zijn en dus allen geen plaats kunnen vinden in een wdb., ook gezegd v. e. blabad, omdat door 't rijm soms op de beteekenis wordt toegespeeld (z. een goed voorbeeld onder bawang; vgl. onder kalijuntu en anturan), Ar. Pr. Z. 20, 19; njěnggakang, iets *tot spreekwoord maken* b. v. de kěsěla anturan; kěduduk dauk le pang, panak biju taněm di wang, su- ba djuk bin lěbang, anak liju édalě-

min tijang is een sěsěnggakan of sěsěndaran, vgl. aanh. onder uja II.

II., z. onder sěgak.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, z. onder sěnguk.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, si talo no sěnggoq surak (b.: tasurakin ija), Dtd. Z. 5, 68.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, njinggaq, sas., ngutang, njilih; basinggaqang, měutangang.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, tinulak, B. U. 21 (batav.; mal. sěnggut); masingguk, slěng singgukin, *binikwakěn; njingguk, *met den elleboog tegen iets aanstooten*, vgl. onder tuŭk; nigtig tan sa namplak manjingguk mangimpěk raris mangasgas, v. e. tegenstrevende maagd, Swg. Z. 3 (T. b.: manjiguk manjakar né kang tan djrih kagaŭk ngawas bětěk bais njalang sumangkin manggawé lulut); anjingguk, *manikwakěn, met den elleboog duwen; ngiděm sambil manjingguk, *miděm anikwana, vgl. onder balik; kasingguk, *kasiku, kasingguk², *sinikusiku.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, sas., gandong; basěnggěq, nggandong.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, ibu², Sm. Z. 24, 3 (i sanggalangit), Stn., sǎnggǎkǎsǎ, z. onder sangga.

မံၣ်တၢၢ်မၢၢ်, jav., kěn sanggit, nm. gegeven aan een der vertrouwde bedienden eener prinses (mal. id., de prinses v. Daha, Puspaningrat of Tjandrakirana, krijgt tot panghulu péngasuh Bajan, dochter v. den patih, Sanggit dochter v. den tuměnggung, كى قتلہ (z. onder tjońdong), de dochter v. d. děmang,

ᮊ), dochter v. d. rangga en ᮊ), dochter v. d. djaksa, P. S. 16; aan 't slot v. e. ander Pandji-verh., maka djärudèh itupon di djadikan patih maka di kawinkan dëngan kèn bajan dan punta di djadikan dëmang di kawinkannya dëngan kèn sanggit, dan kèrtala di djadikannya tumënggung di kawinkan dëngan kèn pasiran dan përsanta di djadikannya rangga di kawinkan dëngan kèn pisang, dan situras di djadikannya djaksa di kawinkan dëngan si ᮊ); vgl. onder dyah, pasiran en togog), Ar. Pr. en Mal.; vgl. bajan.

ᮊ), z. onder sënggwat.

ᮊ), z. sëgut?, Hadji D. 24.

ᮊ) I., *grosse schraper* voor cocosnoot; *singgatan njuhé*, akas kikihané, als de tai v. d. njuh gròf is en er uit ziet als de singgat; levert weinig olie op; *singgatang njuhé* voor de urab.

II., jav., *made*, T. Z. 5, 34, zooals die in de kaas, *worm*, ook die in de rotan en pinang?, v. die in de bloemen, zelfs in pl. v. tëmbiluk; *singgatan* v. d. tabakplant; *singgatën*, aanh. onder ramhat.

ᮊ), z. onder sunggut.

ᮊ), jav. (z. sënggwat), om water te putten, Sut. 43 (mad. sëngut, *wip*).

ᮊ), z. tungkas; *sunggat mënjama*, tungkas mënjama.

II., *singgatan* of *kasinggatan*, door alles, als b. v. jip, houtsplinter, met uitzondering v. dorens ('t geen tusuk duwi heet); 't actief

njunggat niet in gebruik, maar wel ngènnain; vgl. *sungga* en *subsub*.

ᮊ), *kapwâtëmpuh masunggut* (b.: *singgut*), Ar. Z. 6, 10.

ᮊ), naast ènggot (vgl. jav. *sronggot*).

ᮊ), s. (*sangghâta* of *sangghatîa*); *sanggata mapagakën*, B. Z. 49, 12 (gaglis);

sanggatanën papag prasamanën sahananikahën, Z. 80, 4 (sambamanën timpalin tandingin sahananipuné punika);

ook *sangghjata*, saha bala wisa *sangghjata*, Sut. Z. 115, 2 (sarëng, wadwa pradjurit makabèhan);

timira sanggata, aanh. onder rëtjèp, awajawa, triwikrama en stawaka; *sasanggata* en *sasangghjattah*, s. (*sangghatîa?*),

salwiring kënas manglèngi sma en sakwèhning kënas anglèng ring lëmah, Krws., waar nader gesproken wordt v. kalabang en wijung; nghing *sangghjata* nghulun idènta tøkâ swadèha, Sut. Z. 15, 4 (kagjat).

ᮊ), s., Bh. 75; *babaht kuwa* (gubâ?) *sangghâta*, v. 't verblif v. e. rākāsasa, Utt. 96.

ᮊ), s., *lwir sanggatah pangringringnya marûm*, v. bjen, fr.

ᮊ), ?, R. 5 Z. 2, 4 (njunggi, njangkol).

ᮊ) of *singgwat*, jav. en sund. sënggot (z. sënggot en onder sëgok, vgl. pëtjuwat); *aninggwatakën*, T. Z. 3, 60; *anibani sënggwat tiwèga sira dumudut*, v. d. brahmaan, die water uit den put wilde halen,

www.libtool.com.cn

Z. 3, 58 (Kam. 6, tinimba ing kundinira; Mah. fr., Z. 2, sanggot, bis).

မိန္တလါ I., Bjw.; tudju di ulunati (vgl. pulung).

II., R. 21 Z. 4, 3, b. (njarèndèng); Gh. Z. 4, 6; manjinggul, *molah; mawödi kasinggula, bevreesd dat de slapenden door 't gevecht *souden gestoord worden*, Adip. 88 (Bjw. sènggol, porod, vgl. jav.); pitréné manjinggul.

III., apang da njinggul, v. d. geesten dat *sij geen kwaad mogen doen*; da njipat da njinggul, zegt men tegen de pitra, bij 't brengen v. puñjung of wel tegen kalika; anjinggul, Us. E. 2 m.

၇၈၇၈၈၈၈၈၈၈, z. onder singgul II.

မိန္တလါ, sangghalu skar, B. Z. 12, 12 (sang najakaning rēsi, s. ěmpu sēkar).

မိန္တလါ, z. sanglir.

မိန္တလါ, saluk; njanggluk mwani.

မိန္တလါ of sanglok; sangglokan, een aan een kant opene bamboekoker, die men op-hangt, en waarin men een kommetje met olie en pit plaatst; vgl. tongkok.

မိန္တလါ, z. sanglad.

မိန္တလါ, z. sanglup.

မိန္တလါ of sunglap, *sulap; njunglap, *májá, R. Inl. 54 (vgl. batav.; vgl. sandur); ngwangun dané sungglap, májá gawajani-ra; kapasangin tja panjunglap, *kinénan tajèng maja; pisunglap en panjunglap, *sulap.

မိန္တလါ, sinanggalung ing kombala rañdi, Ks. 14 o.; kōñdittira sinanggalung, Mal. 391 o., Ww. Z. 3, 97, aputjak mirah sumana sinanggalung ing ratna, Dpt. Z. 7.

မိန္တလါ, sangglang^{an}, gēndēng^{an}.

မိန္တလါ of sunglèng, v. d. oogen *verduisterd* ten gevolge v. congestie, duizelig door toorn; sungglèng^o, v. pijn in den rug en tevens duizelig.

၇၈၇၈၈၈၈၈ of tjèngglong^o; njèngglong, z. onder tjèkuwung.

မိန္တလါ, sanggëpan lèk, v. d. maanden v. zwangerschap, Sm. Z. 28, 11 (us puput ulanan, b. sangkëpang), B. Z. 73, 2 (njrë-gëpang mapupul, *gereed, bij elkaár* v. jacht-werktuigen, L. Z. 2, 3 (tan kakurangan); saha koça wáhana padáti sanggëpan, B. Z. 39, 2 (srëgëp); dëpun sanggëpa, T. Z. 1, 12 (apang tégëp, apang ipun pëpëk), Z. 4, 13 (këni tëtëp, apang tégap); sangrabdha ri pa-sanggëpanikang sañdjata, Adip. 36; vgl. sanggëm en sangkëp.

မိန္တလါ, jav., sanggup dogèn, *fraaie be-loften slechts* v. iemand, die heldendaden zou verrichten, maar een lafaard blijkt te zijn, Tjp. Z. 1, 68; sanggup kèwala, *beloven slechts*, niets echter betalen; silih sanggup warajang, R. L. Z. 7, 103 (salèng tibanin ru); masanggup ngtohang uripjané, Lamb. Z. 34, 2; vgl. ngakuáng; masanggup, *angaku; njanggu-ptu, iemand *beloven*; kasanggupin, *inubhaja (mak. sangguq en sanggoq); njanggupang en sumanggup, h. v. ngakuáng, *ngakusa-ra, *beloven op zich nemen* iets te zullen doen, aanh. onder raksa.

សង្ខា, z. sanggha.

សង្ខារិ, z. onder sangghāni.

សង្ខាតា, z. onder sanggata.

ស្យុត្តយា, z. tunggajap.

ស្យុត្តយិ, Smbr., zeker zeer klein insect, dat de pas uitkomende padi opeet.

ស្យុត្តយិ, z. sanggōp; sanggēm anulung, B. Z. 49, 8 (srōgōp makapatulung).

II., R. 23 Z. 12, 36 (sugēm).

ស្យុត្តយិ, s., aanh. onder asta (krida); mamukti sanggama, W. Z. 15, 1 (manēmu tjumbana, mamukti sasmaranē); sanggamanya, v. twee rivieren, R. 2 Z. 1, 36 (njamuhinya, patjampuhannjanē); wāhja sanggama, z. onder wāhja; buron arēbat sanggama, z. aanh. onder rama; mukti sanggama, B. Z. 15, 1 manēmu tjumbwana; masanggama, Adip. 57 o., *asamagama (vgl. *jav.); sumanggama, beslapen een vrouw, Adip. 50 m.; das sinanggama, *mēh kadjamaha; sēdōng sinanggama, aanh. onder wini (kalanja makrida); kasanggamani, *kawawa; pasangaman, B. Z. 3, 16 (patjumbanan, patēmu sasmarā, panjumbanan), Z. 41, 9 (satjumbwanan, patēmu smara, wor sarimang).

ស្យុត្តយិ, kaju sēkang; kōmbang sing-ruga, Sm. Z. 21, 3 (i bungan sēkang, vgl. Filet en mal).

ស្យុត្តយិ, z. onder rēngasingan.

ស្យុត្តយិ, een teekenaar, maker v. portretten, renten, ook beeldhouwer, vgl. onder prahangkara (z. sungging); njanggingin.

*II., aanh. onder dadong.

ស្យុត្តយិ, sas., bangul, vgl. aŋdja h.

ស្យុត្តយិ, versuimd, ophouden v. e. kwaal voor een poos (vgl. ŋggang); nora sōnggang, *taman pasingkaban; nētōn mōduwō sōnggang, geen tijd hebben; njōnggangang, open doen den mond, eventjes open, de deur; masih twara sōngganganja gigis, aanh. onder rubēda.

ស្យុត្តយិ I., jav., Sm. Z. 21, 9 (ŋntikan, vgl. èmbong); pari singgang, *pratāna; ikang asabhā sukēt (? origin. wanatjārīnah), wjādhān, tuhaburu, çākunikān, paksyamrē-gānganti (?), prapikat, prasari (?) manuk, manghwan djawi², kawarttān, wwang aparahuparahu, (gopān, mūlakhānakān), wwang manuhan suddha (l. sunda of suda) uwi hilus, wjāgrāhān, wwang amēt ulā, wuhaja (hds. huwaja), untjawrētīn, wwang angasagasas singgang wwang anagotjara (wanagotjarān), wwang anulup lutung, aŋdjala iwak, ikā ta kabēh takwanana dō sang prabhū, padjarakēnana lakṣānanikang watēs, sapawarahnya pagēhakēna dō sang prabhū, ikang ing lēmah ikang awitjara kālīh, dharmma sira jan mangkana, v. degenen, die men, uit gehrek aan anderen, aangaande een grensscheid-ing kan raadplegen, Sdj. (Manu VIII, 260).

2°, singgangan, weder uitschietende padi-stoppels; ook sindjangan?

*II., z. onder tingguk.

ស្យុត្តយិ, tjaru sēsingungan?

ស្យុត្តយិ, jav., ranggadjiwa, tjitrakāra (sungging, araning anglukis); wwang

asungging, *wèsmakangka, *mpu prabhangkara, *mpu tjipta, Tjt., O., Ww. Z. 3, 63; vgl. sangging.

၇၈၇၉၀၁, in pl. v. songgèng?; blah sèng-gong, *bèntar sajat.

၇၈၇၉၀၂, schuins overhellend, *gumiwang, *mènggung (vgl. sèng); masonggèngan, magiwangan; njonggèngang, iets schuins houden; songgangsunggèng, vgl. djèngka-djèngku.

၈၇၉၀၁, z. sanghub.

၈၇၉၀၂, schuw?, aanh. onder garasah.

၈၇၉၀၃, jav., sumingèb panoné, Djt. 78.

၈၇၉၀၄, z. onder sanga.

၈၇၉၀၅, stinken als de balang sangit, wandluizen en de pèpii, *sènghar; ook sèngèng en sènging (vgl. sèngèh en onder sèpèkèh).

၈၇၉၀၆, mangsit; z. sèngang; tanah sènging, tanah (tanah garung), Anj. Z. 21, 8 (Z. 28, 3, singing, z. singi?).

၈၇၉၀၇, z. sèngang en sèngèh.

၈၇၉၀၈, z. sènging.

၇၈၇၉၀၉, z. onder sungé.

၇၈၇၉၁၀, Bjw., bulun tjunguh.

၈၇၉၀၁၁, Bjw. (*sang hjang ngwé), Adig. 53 (jav. srèngéngé), *bhānu; sangèngé, tégésé, dèn pariksa ring bala kabèh, lawan ta jèn hana drèwènira dèn karsani, adjànganti dèn téda, wèhna tusia manahé wadwanira, nisia ring ratu jèn anganti tinédan dèné wadwané, katon kumbiné, Tjt. 65. alwaar v. d. bhānubrata gesproken wordt; 2°, benam. v. d. zonnebloem (sas. sringéngé); sangèng éné baü kèmbang mirib prarain i bli.

၈၇၉၀၁၂, njungèngèt, *lumèngghé, *tumèngghá, naar iets, dat boven is, b. v. in een boom staren, mungadah, R. 5 Z. 2, 2 (tènga); vgl. songèt.

၈၇၉၀၁၃, njèngongot, nggèmk?

၈၇၉၀၁၄, vgl. sèngal; njèngangal, wijd open van den mond, v. e. deur, v. zekere pitten in den grond splijten (vgl. dangal); pèsèngangal, meerv.

၈၂

၈၂ I., genoot in 'tgeen er achter genoemd wordt; waumah, huisgenoot, ook met de beperkte beteekenis v. iemands vrouw of man en met deze bet. beleefder dan somah; in processtukken kawumah, vgl. kawéka of kaōka en kapjanak tēmēn (z. onder putra); wadèsa, dèsa-genoot; wasama, evenmensch, Bs. bl. telkens.

II. of uwa; oom, tante v. voornamen, als 1° pers. jegens zijn broers- of zusters-kinderen en zoo ook als 2° pers. tot een oom of tante wa-patih, Mw.; i wa, zegt men v. zijn oom, zoo b. v. Tridjata v. Daçamukka, vert. R. 16 Z. 8, 3 en 7.

III., z. onder huwa.

IV., verk. v. wagé, waja en waja als triwara-dag-benaming.

V., letter v. 't alphabeth; in Ind. woorden vaak door *bh* vervangen en omgekeerd b. v. *bhjoma* en *wiru*; *w* of *wě* wordt o vóór *l* en *r*, b. v. *olas*, *orta*, bij meerlettergrepige woorden *u*, b. v. *urangka*.

၅၂ of m. e. wa, *gloeiende kool*, R. 10 Z. 5, 4, aanh. onder *wělé'*, Sm. Z. 13, 3 (awu), R. 18 Z. 8, 1 (surja!), v. verbrande beenderen, Sum. Z. 9, 3; *gaganopamang manah awá*, Sut. Z. 40, 5 (ikang *hjun lwir ambara malilang*); vgl. *wangba* en jav. *wáwá*, *wánjwá* en *máwá*; aangaande de reduplicatie, z. onder *tud*; vgl. onder *băă*).

၅၂ I., tusschen twee *tjarik's* bet. *kawitan* en duidt aan, dat er een *ouverture* volgt, 't zij van dezelfde of van een andere versmaat.

II., jav. in pl. v. *uwi*, aanh. onder *trabakta*.

III., z. onder *hwi* en aanh. onder *çiwo-pakaraña*.

IV., verk. v. *windu*.

V., vóór eigenn. naast *kèn*; *wi radjata*, R. L. Z. 4, 116 (*kèn r.*, ald. 117).

၅၂, s., z. onder *paksi*.

၅၂, *mawú*, R. 17 Z. 6 (*padjrit*), van iemand, die om hulp schreeuwt, Adip. 32, *awú*, R. 10 Z. 23, 7 (*masurak*); *mawu*, ten gevolge v. 'svorsten droefheid, T. Z. 4, 6; *wá-gjutpátáglap tan prakáta kadi kitérni hrénging sad(t)padáwú*, Br. Z. 9, 6 (*wurung*); *kawú*, R. 23 Z. 12, 14 (*muúg*), Ar. Z. 47, 2; *pinawúwakón*, R. 21 Z. 9, 12 (*kasurjjakin*).

၇၅၂ of waj (overgebleven, in 't jav. *wé-dang*, lamp. *waj*, bug. *uwaé*); *wèçarfra*, het 2e lichaam, dat *Çiwa* van *Brahma* verkreeg, aanh. onder *aštatanu*; *irikân winèhakèn sang-hjang wèçarfranira*, ja ta *matangnyan tan dadi sang panditádyus láwan anakbinira*, *ngóniwèh jan angisingangéjõha ring wwé*, *mahidwarõhaka kunang*, *ápan paçarira bhatára tatwaniká*, Brh. 8 (vgl. *djalamúrta*, een der namen v. *Çiwa*, onder *kajèh* en *Wiñu-purána*, p. 301, *Manu IV 56*); *uwajanya*, 't water er van (v. d. zee), R. 20 Z. 19, 5, z. onder *wèda* en *wèrandanu*; *wèçara*, *baruñástra.

II., z. *pé* en vgl. *pré* uit *wré* en de 2 beteekenissen v. *djèlo*, z. *ngwé*; *hjang waj*, Sm. Z. 21, 10 (*h. surja*); *atjuringa rahina sawé gèng*, *telkens wanneer er een feestdag is?*, O.; *ahára wwé*, v. iemand, die boete doet, Adip. 59, (lamp. *pawaj*, *mawajko*, in de *zon drogen*); *wé* of *wwaj tis*, *de gaanderij vóór de poort v. e. paleis*, waar de hitte niet gevoeld wordt?, en *sabhá*, T. Z. 3, 78, Ud. 27, 17, 45; *amatya mwanng mantri prasama mararém kapwa matata*, *tékèng wétis hængning alun^a ikang bhrétya mariwég*, Rm. Z. 19, 5 (Ar. Pr. Z. 1, 12; *mamatis*).

III., sas., *iba*, *kbj*. Z. 1, 65.

၇၅၂, z. onder *gading*.

၅၃၂ of wáh en verkeerdelijk *wwah*, B. Z. 78, 10 (*gèntuh*), Z. 88, 9 (*guntur*), R. 10 Z. 7, 2 (*g.*, *kambahan*; vgl. *ěmbah*, aanh. onder *ambèng*, jav. *wawahan*, mal.

bah, mad. baäh, sund. tjaäh, mak. aqba);
 wah turida, aanh. onder éntas; saksät wah
 suka, W. Z. 36, 1 (hadi gëntuh ikang
 kasuhan, k. ombak k., k. g. suka), wah
 gunung, B. Z. 98, 13 (gëntuh sakèng
 adri); lwir dānaning wah dhana, Sut. Z.
 36, 6 (i sugih); wah balawirja, Madp. d.
 30; kadi wah wahu (b.: wawahu) kwèh-
 ing amarék, R. L. Z. 4, 73; sang dyah wahi
 rum, Was., Z. 6, 188; wahing rát (wwah
 er?); nm. v. e. versm. van 24 lettergrepen
 (*jav. wohingrat, z. onder wirat); māmah
 wukir, Sut. Z. 30, 16 (hadi gëntuh sa-
 king gunung); amahwah, als stroomende van
 regen, Brh. 3; amah gunung, van droefheid,
 Dpt. Z. 3; winah gunung, W. Z. 26, 11 (lwir
 émbah saking a., l. gëntuh s. a., l. g.
 parwata); amahi puspawarsa, Br. Z. 48,
 8 (anibani kusuma lwir udan); amahi
 raras, eigenn. van de prinses van Daha, Was.
 (z. onder lara); amahi raçmi, eigenn., Mal.;
 amahi astra, Ar. Pr. 64; amahi wāhana, Br.
 Z. 16, 3 (ngémbahin); amāhi wangkaj, ald.
 12; kawāhan, (b.: kawarsan) suka, B. Z.
 89, 1 (kagëntuhan enak); kawahan kung,
 T. Z. 8, 106 (kakēnan ulangun); kawahan
 unang, *kasékan smara (vgl. onder gun-
 tur, sarambah eu jav. kabafidjiran wu-
 jung); kahibékan kawahan asura, B. Z. 79,
 9 (kakwèhan djégél olih ikang danu-
 dja, kapénuhan kēmbahan danawa);
 kawahan bukti, ald. (katuukan motah);
 kawahan wārastra, Sut. Z. 122, 21 (kaém-
 bahan); çésaning pdjah pada kapalaju adjrih

tan kawahan wani kédik kang kari, Us. h.
 kâwan (vert. v. kawahan) suka, T. Z. 4
 28 (kambahan réstah; vgl. onder rug);
 kâwan panah bjuh, ald. Z. 8, 7 (kakwèhan
 bhukti); winahan watjana, Ar. Pr. 52; wi-
 nâhan pdjâ, Br. Z. 36, 2 (winèhan upa-
 kara, inémbahan wèda), ald. 5°; winahan
 widadari, aanh. onder palèri; pamah, Br.
 Z. 10, 10 (pambah); lèwu gunturing lara
 lumud pamalabari pamahnikang tangis, ald.
 Z. 21, 15; guntur mumbul pamahaning gadja
 turaga rathâ çirna sâk syuh sakambah, Rm.,
 Z. 44, 2; kadi pamahmahning (pasang
 ning nogin b.) wwal midjil sakèng tasik,
 Utt. 13 (vert. v. wârjjoghah sâgarâd iwa,
 maar 't origin., ùrmajas); lamp. *natuurlijke
 vijver, pool*.

II., sas., sula, ook was.

ၵၵၵ, maling awèh lajat awèdi ri, çakti
 sang prabhu, Br. Z. 15 (owah, djrih, kang
 angamèt, mamaridusta; jav. vert. man-
 tun, bibar, susah); énak kréta ring ga-
 djahwaja, sasab awèh (maling awèh) mur-
 minggat nora (ora) nir tan hana, patik wè-
 nang wrèddhi makwèh, èling tibaning dja-
 wuh akwèh, Krws. 19; awèh wrèddyakwèh
 tang gring, Brh. 80.

ၵၵၵ, s. (wai? vgl. onder djaga), na een
 woord en vóór de verklaring; jasmâl lokatra-
 jam twètad ráwitam bhajam ágatam, tasmât
 twam rawana nama namná wira bhawisyasi,
 rawa wih ngaraning çabdaghora ghuránita
 hinrikakénmu, ja ta hētunikang trallokja
 trâsa girigirin, tasmâd ráwana nâma, ma-

tangjar(n) si rawana ngaranamwa kaseng-
guba denikang rat, Utt. 18de srg.; hjun^o siré
wuwus ikân (kang?) wara rawaneng rat,
hêtunya rawana ngaranya tēkap bha-
tāra, Ar. Z. 10, 17; ndân maksa wih ta
ja, Adip. 25, Wir. 13; nihan wih alanya,
Wrt. 33; mawèh amangan angingwani wih
van een vader; *en ook, voorts (?) opvoedt*, aanh.
onder sangka; ngumi wih, *zoo juist, zoo even?*,
aanh. onder tjupu; wwang mahadyan wih
ing rûm, Kk. Z. 23, 4.

II., uitroeping om de aandacht te trekken?,
Bg. b. Z. 1, 23.

ᵛᵛᵛ, verk. van dawuh? (vgl. wuwuh
II), aan 't begin van een paswara; wuh titi
swarané ida anaké agung, enz.

II., in pl. v. wuwuh, mawuh manis,
awor m.

ᵛᵛᵛ I., *ooit, vroeger*, R. 2 Z. 1, 6; wèh
mangsang, *van nature of zoo dat?* stond zijn
hoofd onder, R. 1 Z. 1, 5 (ja); taman hana
wèh marangké, R. 5 Z. 7, 7 (nora wèn-
lèn suka mai); wih?, 14 Z. 2, 15, evenals
't bat. djolo in een verzoek; jam magjâ saka-
rēnga wèh kitātparārjjan, *rust dan eerst een
ogenblik*, R. 7 Z. 2, 4, Z. 5, 18; pwa wèh,
vroeger, R. 2 Z. 16; mawà tang daçadiçi
amja wèh kasēnwan, Rm., Z. 10, 1; kadi ta ja
nēgha sangka ri hiringnikang ambara wèh,
z. e. uitrukkende troep, Z. 6, 18; tan jogja
an wuwusa wèh paturdnira ngkâ, R. Z. 1,
15 (ika), aanh. onder sara; nguniwèh, z.
nder nguni.

II., jav. of uwèh, *begelukt* h. v. door 't

aantreffen van een geheel witten aap; awèh
lēpasēng alas gōng, uw doel was mijn dood,
veroorzakende, dat we in een groot bosch dwaalden,
Br. Z. 48, 4; mawèh wōrē, Adip. 79, R. 1
Z. 1, 40, 10 Z. 6, 5; B. Z. 11, 3 (mbētji-
kang); mawèh wruh ing lor kidul, R. 2 Z.
1, 12 (makatawang ring, manginanin
krana nawang); winēhta sora, R. 2 Z. 129
(kagnahan tunaân, gawèn bijang nis-
tajan, saosang mémé kutjiwa); pawèh,
B. Z. 104, 8 (pakirim, kapaitjajang), Z.
99, 6 (pasung), *pakirim; wèhan, *zoon v.
e. godheid*, zooals de Pañdawa's; ikang ha-
rēp wèhana, z. aanh. onder pa III; winèh
upadrawa, Sm. Z. 22, 19 (tinibanan tē-
mah); prisakiti ta hatinya wèh saranta, R.
9 Z. 4, 5 (dajaang pasakit ja knēhanya
gawè sangsaranya); winèh sēpah, B. Z.
27, 3 (inasungan, kasukèn); dumillah wi-
nèh pradipta, Z. 23, 2 (winastwan ēndi-
hanga magēng); ngōwèhin, naast njukèn,
h. v. mbaang (bug. wéré, bat. bēré, mal.
bēri); nguwèhin ajam nēda, h. v. maang
sijap ngamah; lēga ngōwèhin ipun njē-
lang skadi né ring arēp, kwèhin tamju punika
njēlang dunungan; nguwèhang, *masung;
kawèhan, v. iemand, wien iets ongemeens te
beurt valt, vgl. onder sung; jogja kamin
wèhana dēnta, B. Z. 83, 3 (patutnjané
bhodjananēn bapa ring i dēwa, bapa
ika bhodjanain i. d.).

III., in pl. v. wé, aanh. onder lētuh.

ᵛᵛᵛ, jav. of oh (*wwah), zelden h. v.

buwah (z. onder oōh); wohing tangis, van

een persoon, naar wien men verlangt, zoals Sitá naar Râma, R. sas. Z. 8, *pakohan; pawwahan, Mal. 336; simsim pasada woh, O.; woh²an of oöhan, h. v. buwah²an; sira wohé twasmami, tot een geliefden zoon, R. m. (R. k. wohé tyas); wohén talinganya, aanh. onder saptawâra; woh atinira sunpanah, R., sas. Z. 1; wohikang tangis, v. e. betreurd persoon, ald., Z. 6, 28; sira dadi wohing ati, tot iemand waarop zij verliefd is, ald. Z. 1 (vgl. mal. buwah ati als troetelwoord), vgl. onder trëng.

ဝါဝါ, vgl. *ng wâj; awal, dwang wai (kalih raina); duwa en tēlu wai, ook in gebruik bij sommigen (vgl. onder bulan); awai né djani (araina né mangkin, vgl. onder mangk é), heden; wai²an of waiwajan, dagelijks (z. ngléměng); wainan, den geheelen dag door; ngēwai iederen dag v. e. koorts, b. v. z. sañdjakēwai.

ဝါဝါ, *wâhu, fijner dan baü (mal. bharu, bat. imbaru, lamp. bahju, 't geen overeenstemt met een mal. bharu); T. Z. 8, 64 (gumara, baü); i waü, h. v. i nuni; *wahu² titir, W. Z. 30, 7 (malih²in, baü mara); voor de eerste maal, R. 4 Z. 1, 55 (tumbèn né djani, baü akěné), nauwelijks, aanh. onder mahu; wahwi, z. ald.; rwang ngwé rwang wěngi wahwawahwaning puri djro, B. Z. 28, 21 (baü katuronan, waü mapanggih); wahu² telkens, R. 13 Z. 2, 16 (mawali²; *jav. wahja, zoals in wahja prapta, jav. W. 163 is in pl. v. wahwa prapta, d. i. wahu en aprapta,

vgl. onder sarwi); waü², telkens, R. sas. 133 en Z. 1; wahu²n, nieuwsgierig, verrast vreemdeling?, B. Z. 4, 19 (katumbènar dèning tumbèn, madulur²); kawaho rarasing turon, Ar. Pr. 41 b.; amahoni weder iets doen, herhalen; amahonyangringgit weder zich met de wajang bezig houden, Ww. b. Z. 1, 124; malih ngwainin upaja, wede een list op 't touw zellen om iemand in he verderf te storten, Kid. Adip. b. Z. 4, 50 *amahwa²ni glung, L. Z. 52, 1 (mahaju) W. Z. 38, 1; amahoni pahèsira, na het bad P. Marg. S. 3 a, b. (jav. wahon, dat onder wahu moest staan); amahoni pupudjan. Ar. Pr. 68, vgl. onder wawu?

ဝါဝါ, aanh. onder krékara; mawahin mēbangkēs, aanh. onder giriça, Nw. (Bjw. id. of wain, Dw., hds., jav. waing, malag miēwinā en ewinā?, tag. bahin, iloc baèn, lamp. bahēn, ngadj. baujin, sam pit bangin, mad. asim, sas. kēbasing kēbakēsing of basing, mak. borasing bug. barāsing, bat. barsi², mal. bērsin).

ဝါဝါ, s., trekbeest, Wir. 54, 47, onderscheiden van ratha, van een olifant, B. Z. 110, 3 (tunggangan); wāhana piak, Mal. 417; kang wahana pada ngrik, Kid. Pam. 74, z. wāna.

2², jav., verklaring v. e. droom, Smw. Z. 7, 37; Kuntij. str. 12, Und. Pngr. Z. 1, Jsp.

ဝါဝါ, aanh. onder wading.

ဝါဝါ, s., sawāhini, tlung gana, Adip. 4 (vgl. *jav.), sapuluh prētana, Ud. 109, aanh. onder patti.

ဝိဟာရိ, kr. vorm van wihâra?, O.

ဝိဟာ?, z. wijara.

ဝဟိရိ, wairi, *tegenstander?* in 't spel *awahiri), hiršya (ngadj. bahiri); *tökaling maminta parèhèring awahiri* (een jav. hds. ingèringi, een ander awangiré) *datèng ta-an humung*, W. Z. 50, 5 (olihing malaku parèh ngèdalém nunain di raùh i dèwa nora ujut, olihnja managih tohé djèngah ja kuwanginja di tékan tjainé nora ingèh olih ing m. pamènan gé dj. ja waù saraùh tjainé tan umung), R. L. Z. 1, 52, wahèri; *wjakti sèdih wahiri ida ring tingkap i dèwané silih sukanin, *bjaktanangisa ri rèhning silihasih*, Sut. Z. 60, 2.

ဝဟာရိ, z. onder wahiri.

ဝိဟာဂ, s., aanh. onder wèçya, R. 2 Z. 7, 1 (né njakitin, Spt. Z. 5, 265, rujawara), Anj. Z. 21, 3, van de woonplaats v. Wairojtjana. K. 1; *kuñi sila (?) wihâra* (hds. wihâra) *jaça pada hilang, gopuranya rubuh tjawiri kahabalang, pratimà sèpi himpèr alara siwuhèn, anangis bhramarànghrèng amarèki (ngi?) kupu, ri tégalnya kapála kawalakat agal, ri tamanya pètung dukut awilèt akèt, hana djangkrik açabda ri wiwaranika kadi mawara tingkahing alapa dangu, sakaton iki tháni djanapada kabèh, ring uçana pènuh bhanidja pada sugih, ndah alasnya widjung djuga lagi katèmu, arumuh rihalèmbu (?) pira'ng iwu sahat karawira pati salahasa, v. e. verwoeste plaats, Hw. Z. 35, 3 (bat.*

bijara, steenen bouwvallen v. d. ouden tijd; de benaming is uit Padang Bolak, Tijds. v. 't Aard. Gen. 2e serie III 8); vgl. wihantèn.

ဝဟိဂါ, z. onder wirat, vgl. wahing-rát.

ဝိဟိကါ, R. inl. 36 (tètèh); *wihikan ing adji*, 2 Z. 1, 46 (pradjuan ring aksara, djitaksara; z. wikan), B. Z. 1, 20 (uning, uninga), Z. 21, 20, Z. 7, 11; *wihikan ing sarwwâjudha*, z. onder kuçala; *sang winihikan*, R. 20 Z. 9, 13.

ဝဟါ, *belast*, T. Z. 1, 53 en 56, z. baát.

ဝိဟါ, I., z. wijat; II. in pl. v. wjat; *nda tan wihat (ongedeerd) sang binakar, mangkin atis kajènilir*, Spt. Z. 4, 56.

ဝဟာ, O., aanh. onder rádjawidhi (mabadju sèlèh) en dharmmaçâsana, O. (Tijdschr. Batav. Gen. I, reg. 14), Wt. 38 b; *wahuta rama*, Adig. 4 b., 16 b.

ဝဟာ, *aansluitend v. d. voegen v. timmerwerk; gesloten v. e. genezen wonde; tiba, mangké ma* (b.: runtuh tumiba) *ing sili gètihé muñtjirat mèdal, lwir gunung rëbah swarané, kadi linuh kang pratata, satibané ring lómah, malih waras punang tatu, tókèng lómah dadi purña sadjatiné nora mati, jadyan pasah gulunira, pinukangpukang awaké, jèn tumiba maring (tiba mara ing) lómah, tatunira wus ilang (pan purna), awaras kadi rumuñ, tan ana djinampjakéna (tanpaadji tanpajapa)*, R. sas. Z. 1, *sang rawana runtuh nulja kahantu, tumiba*

ing bantala sang r. malih, satibané maring lémah, tatunira purna waras mulih djati, bl. 158, daar de dètya's, den grond aanrakende, weér herstellen (vgl. aant. op de Baron Sakèndèr, bl. 344 en een der aanh. onder rāmājāna; uit Men. VI 2de uitg., 240, 243 en 244 blijkt het, dat naar 't volks-geloof een raksasa niet voor de 2de keer mag worden gewond); z. onder waras en vgl. ngěp.

၁၇၇၈၁၂, kr. v. wadja met de bet. v. *staal*, zoowel als v. *tand* (z. onder kěpjak); kadi hlaring kumbang wahos, R. L. Z. 8, 3; aanh. onder tatah; alap duhnya, kla ring kawali waos, Us. 210.

2°, wawos, z. wahwas, *galah; tēngahnya matrēm kēngis alisnyangwahos ing hrú, Kid. Sund. Z. 2, z. waspěněk.

၁၇၇၈၁၂, in pl. v. *wwas, O. (vgl. tēas).

၁၇၇၈၁၂ en wahisa, z. onder mahisa, R. L. 4, 23 en 24, maar in eigenn. aldaar ook mahisa.

၁၇၇၈၁၂, s., z. onder *ulá çawa.

၁၇၇၈၁၂, z. onder wijasěk.

၁၇၇၈၁၂, v. wahu?, op 't punt van, B. Z. 111, 14; wahuwáhwa, Z. 3, 1 (tēmbé); awáhwaⁿ, Sm. Z. 28, 6 (olih strin idané ngidam).

၁၇၇၈၁၂, Sum. Z. 39, 4; wahwas hrú, pijl-weerhaak, Br. Z. 44, 6 (sangkut isu); z. wahos.

၁၇၇၈၁၂, mon jan kadya urrāga mung-gwa ri gōlung mangě mihat ing wahól mē-nur, Hw. Z. 11, 3; tan mřēm lwir winahól,

van de oogen, Sut. Z. 73, 16 (dumling); winahlan gadung, T. Z. 4, 38 (sarěng ring sikari); *wahól glung, Anj. Z. 15, 2 (pa-ngisi pusung); winahólakěn ing gōlung, v. e. bloem, Hw. Z. 10, 5, de band v. d. haar-wrong, Sut. Z. 58, 5; winahōlan, te lezen in de aanh. onder taja?

၁၇၇၈၁၂, matjōngil wahil matēmahan ma-tukar, R. 7 Z. 3, 14 (mijěgan djail phalana, madjaldjal, patungkarjané i rāksasa mangrasajang mētū mijěgan); hajwa djuga ngwang sumahur awahilⁿ an lāwan guru, tut. 31 (vert. v. guruñā wairapir-wandho na kartawjah, Anuçāsanap. alwaar tjaiwa in pl. v. waira); winahil, *beknord!*, R. 21 Z. 2, 10 (brangtinin; jav. pail!; z. R. 428).

၁၇၇၈၁၂, s., broeder v. Çāntanu, Ud. 100, vgl. dēwapi.

၁၇၇၈၁၂, z. onder wáhja II.

၁၇၇၈၁၂ I. s. (báhja), *sakala, B. Z. 12, 10 (hol), Sm. Z. 23, 7 (kahanan), in tegenst. v. hiernamaalsche gevaren v. 't rāksasa leger, R. 18 Z. 9, 13 (katon, vgl. jav. wahé of bahé en z. onder waja), tegenov. abhjantara, aanh. onder dānta, ādhjāt-mika; rāgawáhja indrja, Sm. Z. 1, 15 (lulut mawak ring iděp)!, v. e. rěsi, Lamb., Z. 2, 4, 1 (putus); wáhjawibhawa, tegenov. mokšaphala, W. Z. 5, 2 (suka sakala, s. waja); wáhjaphala, ald. 7 (s. w., bwat kaānggungjané, kabjudajan); sutji ring wáhjābhjantara, van buiten en van binnen, tut.

9; wâhjâdyâtmika tan hanêki ring apan ma-
nginakana ri buddhining tuhan, Ar. 74, 2;
wâhjaphala, Brh. 33, tegenov. dhjâtmika-
phala; wâhjêndrija, z. Pabraton bl. 17 a.,
sukawâhja, Kam. 26, Wir. 71; wâhjaçarira,
Sum. Z. 13, 3; maçarirawâhja, Ar. Z. 8, 7;
Z. 68, 2; mûr sang hjang sadabhidjnjawâhja
sang sutasoma, v. S. zijn menschelijke gedaante
weêr aannemende; tarkapêngin ta sira ring
sukawahja, vert. v. bhoganisprêha; Tjt.
82, toen hij uit de zee opdook, mari marûpa
uraga, wahja sang ardjuna, die in zee dook
in de gedaante v. e. draak, ald. 64, hilang
kalêçanya (zij waren râksasa's) wahja ma-
rûpa djanma, 216, maar 68, sang rudra
sang uma ruwat, mari marupa durgga
kâla, wahja sang hjang pramêçwara
enz.; wahjawibhawa, Sut. Z. 39, 8 (sukawa-
ja); wahjalinggâdi, aanh. onder anumâna;
wâhjawahja, L. Z. 33, 1 (waja dhjâtmika;
vgl. *jav.); kawâhja, Bh. 2 b.; winâhjâkên,
Adig. 45, medegeheel, aan, Sum. Z. 18, 10;
in 't hart bewarend, niet *blijkbaar gemaakt*, Hw.
Z. 12, 2; kawahjajang, Kid. Adip. no. 2 bl.
8 (bis), 12.

2°, z. onder triwara.

II., s. (wahja; *jav. *paard*, R. v. Eijs.);
ikang pihutang alawas ja(n) tan kalantara,
alapan(pên) kalantaranya pisan ri satahun,
kamna jan lèpiahakôna, kunang jan hutang
dhânya, sada (hds. tâja), wâhja, lawa, ala-
was ta ja katahuran, pantjaguna panahu-
ranya, pari, lênga, atak, ja dhânya nga.,
„kupas, bêsar, kasumba, ja sinangguh sada

(hds.: smaja). nga., minjak, pêhan, ghrôta
(hds.: ghata), jêka lawa, nga., „tilam pata-
rana, dampa, pajung jêka wâhja nga., Sdj.
(vgl. Manu VIII, 181, alwaar wâhja, vgl.
anitihi suraga).

၁၂၀၂၂, s. (wihajâh), z. onder paksi.

၁၂၀၂၂, mahâgrâha, tut. 48; 61 (vgl.
onder lodan); Sut. Z. 72, 2 (prênung), R.
10 Z. 9, 6 (p.), W. Z. 6, z. (buwaja, p.),
aanh. onder nista (vert. v. graha, sund.
buhaja, malag. wuai, mal. buwaja); wina-
tja wuhaja, door de toeschouwers v. lakar,
Sm. Z. 19, 4; mapasang³ wuhaja, Sum. Z.
75, 1; jan ing lwah tulja wuhaja amamangsa
wisajané, Ar. Pr. Z. 13, 1; mangkwa mangê-
bak sang nrêpâtmadja kalih, nêhêr hana
wuhaja magung agalak, ja ta sinahut sang
krêçna, ginilut dé(nya) sang kakarsana, wi-
nôngkang tutuh ing kolka dé sang kakar-
çana dinah tjangkôm ing wuhaja dé sang
krêçna sinêndal lidahing wuhaja, binuñtjal
tibêng darat, pêdjah tang kolka, alami tu-
wuh lidah punikâ matêmahan saki wungli,
sangkaning wuhaja tanpa lidah, Tjt. 39; ald.
17, kola (kolka?) antakarina, pringga (vgl.
jav. bâjâ), twaja (bwaja), nga., wuhaja kang
djalu, saragraha, durbalawé, kang wadon.

၁၂၀၂၂, aanh. onder parawjâ-
para.

၁၂၀၂၂, Sut. Z. 4, 14 (sukawajané).

၁၂၀၂၂, z. onder *wahin.

၁၂၀၂၂, z. onder wa.

ဝိဟာဂ, s., manuk, Sum. Z. 22, 4; sang wijaga baka, T. b. Z. 4, 57; pan kwèh tang wihaganing (of ni, zoodat het een meervoud schijnt te zijn), T. Z. 5 (né kèwèhang); ap-tyangwihagèng paksi baka jan tuhu sadbhii, de kreeft wilde zien of de baka werkelijk braaf was, T. Z. 3, 17.

2°, voorteecken, omen, als vert. v. çakuna, dat, evenals utpâta, de beide beteekenissen heeft), W. Z. 23, 2 (panglingga, pralingga, subamanggala; utpâta); pan sang rēsi ganânèng gagana ngastutya, djaja² lwir alir² angrèngrèng kusuma, akwèh wihaganira, çarira kampa çubhanimitta kâdjarnya, lagi mēnanjèng djurit, Spt. Z. 5, 6, waar is de macht v. e. zware stem, wihagé ripu bhītālpagūna en niet te week, T. Z. 2, 12 ('t is een teeken v. e. zwakken vijand); ap-tyangwihagèng paksi, wilde hem op de proef stellen, Z. 3, 17; wihaga hagè'ng, B. Z. 39, 13 (tjirin rahaju anghjun²i).

ဝိဟုံ, te vermoeden uit mal. bañg en sund. tjañg.

ဝိဟုံ, vert. v. gañda, Br. Z. 11, 7, W. Z. 3, 10 (tjadik; mal. v. Pal. wang, rand v. d. onderkaak, vgl. jav., mad. tjáang, kieuw), Z. 12, 14; Mal. 66; ook wwang; sangkal tikēl piñdanya wwang ingsun, Apngk. Z. 1, waar de versm. adri is.

ဝိဟုံ I., R. 2 Z. 1, 12 (piwal, matungkas, tulak), *alēmēb, singgah, Kr. (*jav. wijang), 13 Z. 1, 2 (tungkas), B. Z. 2, 10 (tulak), B. Z. 32, 10 (pēng-

kung); tan (of tar) wihang, B. Z. 54, 9, 12 (tan tulak); wihang mingé, Br. Z. 10, 15 (tulak tan tjumpu, t. wa, t. maméngos, langgana mēngos); tar wihang, R. 10 Z. 4, 15 (ninutin, tan tulak); winihang, niet behartigd v. e. goeden raad, T. b. Z. 4, 45; tar winihang dé sang sudharmmā, zijne gade S. verzette sich niet tegen zijn vertrek, Ud 54; amihangi hinundang'inghulun, B. Z. 64, 4 (tka tulak iniñdjēm ingsun, tan mahjun tuūr tityang); pamihang, Z. 3, 8 (langghjana, tulak, wiwal); tamatarpamihang, R. 7 Z. 14, 4 (norana tulak).

II., vertrekken; lēs wihang of wijang, Tj. A. a., telkens en afgewisseld met lēs lungha; ingsun tan wijang anakira pun čmpu bahula kang inutus, ik zelf kan niet gaan, mijn zoon e. B. wordt door mij gezonden, Tj. A. a.; mijang, jav., gaan, Am. (sund. uitgaan, vertrekken; vgl. ook jav. mēnjang?); 2° overlijden v. e. priester of priesteres (vgl. lēpas).

ဝိဟိင်, *awihing², v. e. ploeg, B. Z. 55, 8 (bunuh).

ဝိဟုံ, z. onder wijung.

ဝိဟုံ, s., jav. manuk; ton tang mat-sya wihanggamēkana (jav. tekst: wijangaminaka) si kūrmmānaknya norēniwé, Nts. Z. 1, 12 (b.: tanaši), z. wjangga en onder asparça.

ဝိဟုံ or wahanggamaja (?); ta-tjapa ta sang hjang iowara brahma wiśa umēdjahi tikang kâla trisamaja dinlêngnira tang drēsti, wiśa syuh bhasmi tampa (bhūt!)

Smahan awu awunira tang k. t. matēmahan
anung wiranggamaja wakanggāmaja nga-
anya gunung pangawan, hawan sang kâla
. katjaritanya ngūni, Tt. 18, vgl. onder pa-
gawan.

ᵘᵘᵘᵘ, frequente spelling v. uwan.

ᵘᵘᵘᵘ, jav., tan wun, Br. Z. 38, 12, T.
L. 4, 18 (tan urung), ald. 80 (twara plih),
L. 1, 29 (l. wandé), Z. 1, 28 (twara bu-
lengan), R. L. Z. 8, 13 (tan priwandé);
an wun kēwōh jan katēngōr, vert. 10 Z. 22,
7; tan wun rusak, tan wuu atēmah pati en
tan wun ngōmasi, T. Z. 8, 14 (sing ada
buŭng tani pēdjah), vgl. aanh. onder
wjabhitjāra.

ᵘᵘᵘᵘ I., bangiwèn, R. 20 Z. 4, 3, 6, 7,
Z. 3, 19, Z. 2, 17, 19; Z. 4, 3.

II., R. 20 Z. 4, 6 en 7 (dèning), Z. 3, 19
(‘t schijnt ‘t Mal. maka te zijn na een op-
gave v. d. reden).

ᵘᵘᵘᵘ I., s., *alas (vgl. sund. bala);
ᵘᵘᵘᵘ, alasan; b. v. krēwag wana, T. Z. 8, 107
(kbo gamang); swāna wana, B. Z. 47, 1
(asu asang, tjitjing alas); dwipa wana,
T. Z. 3, 46 (b. Z. 4, 100, liman alas); wana
gotjara, aanh. onder singgang; *wanadara
v. e. prins op de jacht, T. Z. 1, 39, (T. h.:
wanatjara; vgl. gagañatjara), aburu²,
Z. 8, 92 (andon raçmi, lunga maboros),
Kam. 23 o.; *wanawāsa, s., *verblijf in de
bosschen*, vgl. onder wānaprastha en aanh.
onder taluwah (*jav. wanawasa, wana
en wana tarataban); mawanawāsa, *sich*

als kluisenaar in een woestijn ophouden, Adip.
63; amanawasa, Was. Z. 6, 121 en 177,
kambodjawana (?), Br. Z. 18, 33; lumaku
wanawāça, Adip. 63 (‘t origin. wañam wi-
wēça); wanabhaja, onder de gevaarlijke wilde
dieren, aanh. onder bañtèng, Tjt. 38; wana-
grēnggi, z. onder sapi; wanamâlâ, ben. v.
e. versm. (ᵘᵘᵘᵘᵘᵘ — ᵘ — ᵘ — ᵘ — ᵘ
— ᵘ —), R. 9 Z. 8; prabhu ing wanasa-
bha, een der personen v. d. Kuntijadnja,
vader v. Srigati; wanamrēgi, Wrs., vgl.
gañamrēgi; kawatan, v. verwaarloosde ge-
bouwen, Sut. Z. 26, 4 (kabētān).

II., z. onder wanañdjari.

III., een andere nm. v. Mrēdah, bediende
v. d. Pañdawa's, en man v. Klētèng sari.

ᵘᵘᵘᵘ, z. wanah; lunggahning wana
kānginan Iwir angawé larini ratha nirantarâ-
laris, Rn. Z. 60, 8, onder de bloemen heeft
Tjt. wana, mrēt bungka (?).

ᵘᵘᵘᵘ, s., *pijl*, z. bāña II.

ᵘᵘᵘᵘ, samentr. v. wāhana, T. Z. 8,
103 (tēgakan).

ᵘᵘᵘᵘ, de kēmang mangifera, de Mal.
bindjeje, op Bali zeer lekker, maar in Oost-
jav. niet bekend; deze vrucht schillende zou
men een kaal hoofd krijgen (z. phalawira en
wanganal en onder manggis en pèlèt); pa-
sōk gading wani, ben. v. e. stand, die vroeger
onder Mangwi stond, maar door bemiddeling
van den eersten priester, die op Bali kwam,
vrij werd; parèrènan batan wani, nm. v. e.
rustplaats v. lieden uit Tabanan (marga)

ten N. v. Gitgit, naar een grooten wani-boom aldus genaamd; thans in onbruik gekomen door een steenen brug een weinig ten O. over de rivier geslagen.

II., z. onder wani; sri wani, eigenn. v. d. moeder v. Sri tañdjung.

ꦮꦤ꧀, jav., *praçûra, *purun, *wikrama, sotya (?), pramoda, *sotsâha, satwika, tadja (?), dhîra, sudhîra, prawîra, wîra, walila (?), djaja, bani (sampit bahani, mal. bĕrani, men. baranji naast barani, tag. en pamp. bajani; katingan en ngadj. bahanji, dat aanleiding gegeven heeft aan een stamw. hanji door den invloed v. 't praefix ba, z. wanèn) als substantif, B. Z. 48, 23 (purusa); sang atanding wani, die elkaâr bestrijden; ook wani, m. ç., Br. Z. 44, 18, tan wani, ald. (djrih); sahabi wawani ika, Us. 155 (*çûrèng raña); bhrĕtya winani, B. Z. 4, 20 (kaûla pradjurit, wadwané né p.); winaniwani, R. 7 Z. 4, 3 (bani tjapala, tan katunan kawanènan, suradira, wani ring samara), 7 Z. 19, 4 (né wanèn², né krĕng²); pamani timbrah, Us. 170, 171, 172; padâtanding kawanin; kawawanya sumangkin maimbuh, *kaçûranya makin atambĕh; wawaning agawé rasa wani adjur, pidjĕr ginĕrus, wuh ing sagawé pinipis, rok kabĕh kalawan rasa, musa warĕng, badigal, gni sara dĕ(n) warĕg, awalĕr mari gumĕtĕr, siddha wani kasiddhan, sing kumiriñtjing lĕbur, darwa milu adjur, wadjaha timaha milu siddha adjur, Us. 159, aanh. onder timah.

ꦮꦤ꧀, verb. v. wanuh (vgl. wanuh onder wanoh en manuh), (?); makatodyanida kewanon panĕmbĕning makanti, *saksyanirân prathama tambajaning mamitra kĕwanon ring, met een vorst op een goede voet staan,

ꦮꦤ꧀ I., *wanwa, land, bepaaldelijk groot land, jav., bânâ, z. onder kling); wanasaba, residentie v. Danuradja; Kuntij. (jav. wânâ sâbâ); sawano satuwuk, Ar. Pr. 57.

II., amĕt açraja awawanonĕng daha, R. L. Z. 1, 16; kapĕngin ngong awawanon nĕngĕnu, verwelkomen, Kid. Sund. Z. 1, 50; maûura lan ing pulĕmbang, a(wa)wanon sirakalih, sang saking bali dĕn winong, ring apopojan amanis, rĕsĕp rasaning ati, wuwinĕh langsaran kampuh, brangbangan ing pasurwan, kâlih sirâsalin rapi, pinalulutowi pan amimisanan, Kid. Pam. 37, aanh. onder salondoh; vgl. onder wanu en wanoh.

ꦮꦤ꧀, *hĕni, *damala (djambâla?; mak. boné, z. aanm. onder hĕli), Nw., ĕndul, Hadji D. 33, aanh. onder lalosta en rapab: 2°, smerig, bezoedeld?, Was. Z. 1, 53, 34 (Bjw. sanggâ wĕni, jav. sanggâ wĕdi; een ander verwisseling v. w en h, z. onder *hĕning en boni); sâgara wĕni, z. onder wâlukârânawa; sawĕni, v. e. groote menigte, R. bl. en aanh. onder gĕbjug.

ꦮꦤ꧀, z. winang.

ꦮꦤ꧀, s., een luit, Utt. 104, z. winârawana.

ꦮꦤ꧀, kiñdjĕng, z. onder lawu.

ဝိသိၤ, in pl. v. wini, *sundari, W. Z. 1, 15.

ဝိသိၤ, T. Z. 5, 6 (luh), Adig. 66, Ws. 16 (sang wini); djada wini, *raksasi; winighara, R. 1 Z. 1, 8, Ar. Z. 64, 5; wini m. c. ook in de jav. hds. niettegenstaande hier wadhû beter zou zijn) sukha sôdông inanggama magarbha wêkasanika dukha an hadô, Nts, Z. 3, 6; nghing mawinyosirên, Sut. Z. 4, 7 (arddhanarêçwariné gawênang).

ပုသိၤ I., tut. 18 b.; amuni, iets verbergen in zijn kleeding, Ar. Z. 40, 6, Br. Z. 64, 9 (mangubda); amuni turida, Anj. Z. 3, 1 (amêm lulut, angubda smara); rahaşyaşing winuni môtû, R. 2 Z. 6, 6 (bat. buni, men. mal. sambuni, mal. sêmbunji; z. buniq); winuni, Lamb. Z. 16, 2 (katawêngan), in geele zijde *gewikkeld* v. e. tekening (portret), Kid. Sund. Z. 1, 17; pamuni, R. 20 Z. 12, 5.

II., z. boni, *pramoda (?), Br. Z. 1, 15; wadja tan wah ing wuni tuhun kaphasêm unênging tumon sira, Sm. Z. 2, 17 (ikang daçi twara buwah boni masih mang-dé mlêd kasmaran né ngatonang ida); ranga wuni, z. onder wişnuwardhana.

III., winuni, *al bewerkstelligd?* v. vermaken, Ww. h., Z. 1, 51 (vgl. unên²?); tan warhênng margga sangêng tuban winuni, R. L. Z. 9, 36, *vermeld?* en dus in pl. v. inuni?

၇၁၃၂, s., eigenn. v. e. vorst, vader v. Prêthu, Brh. (z. sunithâ); wênâtmadja,

Prêthu, Brh. 61; wênatanaja, Prêthu, T. Z. 5, 99 (wişnu!).

၇၁၃၃, s., aanh. onder prêthu.

၇၁၃၄, s., T. Z. 4, 13, 37 (pusung; vgl. jav. en sund.), z. Ar. Z. 32, 9; wêninyamulumkang wré gring komyangrrinting gondong punuké anggêndol dingkêl kawot djaridji tubug, E. Z. 1, 22; z. onder gempuh.

၇၁၃၅ I., kawêni, R. 15 Z. 3, 1 (kagawokan); *uitgenoodigd?*, Sum. Z. 44, 1; désang hjang lingkang wibhisaña hadô nda tar kawênirika, Ar. Z. 1, 25.

II., poh wêni, ronder dan de pakêl en de gom in de schil witter (mad. bèni, Bjw. kwêni).

၇၁၃၆, s., z. onder pring; wêhuwinâdi, aanh. onder ganta en dorata.

၇၁၃၇, door aan banah te denken is hier de h. denkelijk te veel en moet de ware vorm wanâ geweest zijn (vgl. 't nyuh der bal. in pl. v. nyû door aan nyuh te denken), Sm. Z. 24, 8 (gadung, men. banar dioscorea Zollinger); z. banah, bâña I en riwana (de smilax china, verh. Batav. Gen. VIII. bl. 308).

၇၁၃၈, vr. = mêd, *bêsur, *Anj. Z. 3, 2 (bêsur, bosên), *sanuh, *awarsih (z. wanuh; Bjw.; Tjungking, id., *jav. wênêh, warêg?, Indr. dj. 43); *awanêh, W. Z. 30, 8 (nora wanêh, tan bosên, tan marên); Was. 14, o.; tanpamanêhi, Sut. Z. 71, 7 (tan mangdé warêh); null asung djaridji dên kon anôsêpa ing djaridjinô ika abas anôsêp

djaridji lan mursid ika sami wanèh sakalih, beiden versmachten v. dorst, Smng. Z. 13.

၅၅၅၂, wanèh, Smw. Z. 14, 1, Tjatri 1 b., Mal. 118 b.; R. L. Z. 10, 12, R. m. Z. 31, 2 (ook in R. K. b.); tan wanuh, T. Z. 1, 17 (tan mari), aanh. onder guña (twarabisa mèd); tan wanuh tjulika kita tan surud kaléngka ring djagat, iemand, die een vrouw geroofd heeft, verwijtingen doende, Ar. Pr. Z. 23, 28 (b.: Z. 22, 39); mawanwa²n, Sm. Z. 26, 7 (pasilih sukanin, vgl. onder wanu).

II., z. onder manih I.

၅၇၈၅၂, R. 2, Z. 1, 2 (sèdjènan, ljan; jav. wènèh, z. aanh. onder damu); alas wanèh, R. 3 Z. 1, 29 (wana lènan; z. banèh); sawanèh, R. 3 Z. 1, 73 (sèdjèn, ljan, lèn); awanèhan, B. Z. 95, 5 (makamiwah).

၅၇၈၅၂, jav. (wanuh), als het paard sterft, tan wanoh lugsnn muwah lawan kang amatyani, Mal. 208 b. (mad. banoh); djalan né singguh muljam humah bapané malali, apang tjái kadung wanoh tkèn misantjainé luh, Lr., (vgl. wawuh); awawanonan, Kid. Pam. Z. 4, 12.

၅၇၈၅၂, z. onder wanèh.

၅၈၅၂ I., jav., binih (bug. winé, mal. bènih); winih aténah, een ténah padi als zaad, 't geen, als de grond goed is, 50 ténah's rendeert, aan geld belasting opbrengende satak, aan padjèg 5 timbang; suwinih of swinih.

2°, eigenn. v. e. berg, waarop de eerste menschen werden geschapen, Tt. (ten N. v.

Bandjarnégara, Ind. Gids 1888 Juni, bl. 707) aninggal pawinhan, Mal. 160; matja pawinhan, T. Z. 3, 105 (gaguritan, denkdij door pènguritan, dus een blbd.).

၅၅၅၂, amunuh, T. Z. 4, 63 (ngamah) opmaken de visschen v. d. baka, Z. 3, 17 v. e. bhûta de tjaru, aanh. onder bēbē amunuh patik wénang, Mal.; pisang amunuh pwa witnya ja matud pwa (h)apûrwwa ka ton, onder de slechte voorteekens, Rm. Z. 98, 18; amumunuh p., van de vijanden na dēsa's verwoest te hebben, Ar. Pr. Z. 22, 15; winunuh, ald. (ginorok), Adip. 96; matike dak ngong wunuh, T. Z. 4, 59 (mati iba né djani kái amah iba); tēlas drōwēné dēwunuh olh sang manik angkēran, die aan het spel verslaafd was; mon pē'kōn (hds. pēkin) wunuhēn matāku, Sut. Z. 141, 8 (gorok), aanh. onder gawaja; wunuhōngkwa, Br. Z. 29, 8 (kái goroka); jēn hana asalah kē'tjap wunuhēn dēn kadi asu (b.: sing amungpang wunuhēn kadi a.), bij 't verbod den eigentlichen naam uit te spreken, toen Pañdji zich en zijn volgelingen een anderen naam gaf, Mal. 146 b.; wunuhan (toloran, vgl. tag. bonohan), R. 3 Z. 7, 30 (matampah, jav. R. 119; *jav. bēbahan, vgl. mal. bunuhan); mawunuhan, L. Z. 19, 14 (matindihan); awunuhan, Br. Z. 34, 1 (sampus puput, nora kēna tjinonggah), z. aanh. onder ukih.

၅၇၈၅၂, eigenn. v. e. vrouw v. Ardjuna, Tjt. 68 (jav. manohara door misverstand van W. Z. 1), z. rumawati.

ဝိသယဗျ, in pl. v. wināça?; tumuli mangkjadan çatru winahaça, Ww. b. Z. 2, 45 (a. 42).

ဝယကျ, z. onder uwan.

ဝယကျ, *wāni, dapper (Bjw. id., 'tjav. wani er niet in zwang zijnde); sang wanèn, *sang agunakāja, *wira; kawanènan, *kaçûran; tan katunan kawanènan, *winiwāni.

ဝယကျ, in pl. v. gañita? (vgl. *jav. wañita); wahnitan; zoo zij geteld worden, R. 20 Z. 8, 11.

ဝယကျ, s., denkelijk met een praepositie vert. v. wanāntaré, B. Z. 78, 27 (tēngahing alas), Z. 24, 41, Z. 46, 9 (mal. bālantara, siernaam v. e. bosch of woeste vlakte; vgl. walantaga II), W. Z. 2, 3; warinané padājuhaju, lwir hjanging wanāntara panganggoné sarwa putih pilih amūdjā brata hanèng karttika, v. bèla's, Kid. Sund. Z. 3, 14.

ဝယကျ, z. onder wainatèja.

ဝယကျ, s. (wanatjarah); wanatjara maburn°, Kam. 2 (hds., wana ahara).

ဝယကျ, s., T. Z. 3, 88, 86, Sut. Z. 122, 14 (karōjah, volgens Domis jav. wēnārā en mēnārā; h. v. kētèk); wānara istri, *wānari.

ဝယကျ, s., apin, T. Z. 4, 66 en 68, bis (wanara istri, kapi stri, kapi dyab), *mrōgataru.

ဝယကျ, z. winā, W. Z. 31, 1 (soling rēbad, linēwuhina); wimarāwanāstra (?), R. 7 Z. 5, 76; Wir. 39, 40, 65.

မိမိယဗျ, mangisyani wainurāga, Sm. Z. 38, 18 (ndjalanang djananuragané).

ဝယကျ, s. (banik), aanh. onder wrēd-dhi, ook banik ada gang.

မိမိယကျ, s., bondgenoot der Korawa's, Bh. 52.

မိမိယကျ, z. onder suwarānangkara en sēnuka.

ဝယကျ, s. (wanaukāh), z. onder raraj alas.

ဝယကျ, z. onder mungkarun.

ဝယကျ I, s., in pl. v. bandha (*jav. wāndā, awak) z. onder çangkala en páça.

II, s. (bandha), vgl. *jav. wāndā, nog niet aangetroffen.

ဝယကျ I, wāndan of rēwanda?, Tl. 10; ratuning wanda, Meg. 15; çri wanda, z. onder siwanda.

II, prangnya ridu awor wus mataliwanda (bandha?), Smw. Z. 22, 21; kēbat tjukat taliwanda, W., Bjw. bet. onbekend, vgl. jav. tjañtjut ataliwanda, z. onder taliwanda.

ဝယကျ, z. onder sūta.

ဝယကျ, s. (bandhu), Nitis. 21, 28 (kula santana); kulawandhuwargga, Ar. Z. 43, 2, z. onder wandhawa.

ဝယကျ, misschien uit Pāñdu, die impotent was (vgl. wisuna in pl. v. pisuna), impotent v. e. manspersoon (jav., bañtjih, z. onder kēdi); z. mētètèjengan.

ဝယကျ, z. wangdé.

ဝယကျ, s. (binda), eigenn., B. Z. 87, 8, Br. Z. 18, 28, onder de bondgenooten v. Djarā-

www.libtool.com.cn

sandha, Hw. Z. 28, 4, een der Korawa's, Tjt. 47; z. anuwinda.

ဝိန္ဒု I., s., z. onder sirat, *drop*, Brh. 58 (vgl. bat. bindu); dalu denta tan wrub i wibuhing sutra anjaptawindu, T. Z. 4, 39 (liwat baän tjainé twara nawang wibuh sutrané mabalik pingpitu); windusara (windusarah), aanh. onder salang en djambûnadi; windusara, een edelgesteente rood, maar in 't midden met een witte vlek, als ring en op 't slagveld gedragen om onkwetsbaar te zijn; silaué katon manapak, tuwi twara patjang gungguh, mamusti ñdjang-kain angkihan, tuktuk tjunguhé patitis, urip bukah ngalahin, matjêlup kadjroning windu, sangkan dadi mbambêgèn, pandingêhé suba mari, sangkan suñg suba maraba(ga) niska, W. K. (Z. 3, 7), vgl. onder sumangjang; bhagawân windupada, Z. Tjt. 220, zijn kluis te Gandhasikara, 221; windubuwana, schijnt de nm. te zijn v. e. heerlijke plaats (van de heerlijkheden v. Indra's hemel sprekende vindt men in de Stn., lëwih ring windu b.; z. windun tingal); windusagara, nm. v. e. zoon v. Bhima, in de zee zich ophoudende; hij zou volgens de w. 't oog houden op Bhoma (w. Kap., lîndusagara, en andere naam v. Antarêdja, de zoon v. Bhima, die zich onder den grond ophield), vgl. giripawaka; mamintanugraha sinuksma ri windwatanu, T. Z. 3, 63; sinuksma ring windwatanu, aanh. onder padmâsana; lalajan winindu, Sm. Z. 4, 15 (inidëran tèm bok), kanta, Kr.; windunâda, *druppel-geluid*;

lwir onkâra mawindunâda kadi hëmwamira hëlôm anëmwacûnyata, Sum. Z. 1, 18; winawèng gubja windwantahrëddi swadjâti hjang atma sthitya, v. iemand, die weër in het leven gebracht wordt, T. Z. 4, 27 (kaäba katan katoné karëgëp ring windu tatasang hjang hurip kaidëp).

II. nul v. 't cijfer; meestal matan titiran. II., z. onder windhja en aanh. onder kërë.

ဟုန္ဒု of hunduh?; hati sawunduh, die mij 't been uit de keel haalt, krijgt van mij de lever v. e. *haas?*, T. Z. 3, 31 (vroeger ruru en naderhand çaçä), men kan ook sahunduh opvatten als *al wat* aan wild door mij *verkrege*n wordt.

ပန္နကါ, jav. (*kroosharig*), eigenn. v. e. buiten Java liggend rijk, denklijk de Molukken, aanh. onder nusantara (mal. bandan, mak. bandang, eigenn. v. d. Banda-archipel), Kid. Sund. Z. 1, 1; dagangan kang saking wañdan, pala tjëngkëh lan masoji, Tjat. Z. 3, aanh. onder tañda, (vgl. jav. Damarwulan, v. D. bl. 14 onder de palawidja, Men. 232; wong wañdan, vert. v. رنجي, ar-jav. Wdb.); vgl. onder bulé, poloso, tja bol en boñdan; kaludan wañdan, *palawi (?).

ပန္နကါ, s. (bandhana), R. 20 Z. 3, 9, vgl. onder uttarasangga.

ပန္နကါ, s., z. onder tjaitya.

ဝိန္ဒု, in pl. v. indhana, T. Z. 3, 47, Us. Dj.

ဝိန္ဒုမိဂါ, eigenn., B. U. 14, 32.

ပန္နက, verb. v. wánara (vgl. bandèga),
aanh. onder garasah.

ပန္နကီ, verb. v. wánari.

ပန္နကီ, s. (bhāndira), *grodha, z. onder
bingin, en vgl. mandira, B. Z. 44 (wandira
taru), waringin, L. Z. 2, 5; Sum. Z. 80,
6; Rumph. spreekt v. bandira als Mataramsch;
vgl. Lassen, Alt. I 257 noot); ook in de Us.;
waringin lawan wandira sarūpa bhēda, wa-
ringin ahirōng wwahnya wandira mēntah
ratōng abang wwahnya; wandirāmbulu, z.
onder ambulu.

ပန္နကီ, z. onder wrēnda.

ပန္နကီ, s., z. onder simbar.

ပန္နကီ, s., z. onder djalwir.

ပန္နကီ, eigenn. v. e. dukuh, Djpur.

ပန္နကီ, s. (bandhawa), Ud. 92 (vert. v.
dijnāti); kula bandhawa, T. Z. 4, 30 en 31
(braja). Wir. 27 (vgl. *jav. bandu, dat
wandhu is, kadang wandawa, sanak sa-
dèrèk); wandhu wandhawa, R. L. Z. 10, 15
(ujama braja); kulawandhuwandhawa,
aanh. onder widyá, vgl. a wandhawa en
onder wandhu.

ပန္နကီ, verb. s. widhawa?; windawi,
*walu?; windawining pradjurit, *rabining
prawira (de i om 't vrouwelijk te maken,
z. onder uttari).

ပန္နကီ, s. (bandhja), Sut. Z. 110, 6, Z.
117, 2, B. Z. 78, 10 (suūd, pasah), Ar. Z.
57, 10; tampamandya, Sm. Z. 28, 3 (vgl.
wangde).

ပန္နကီ, s., eigenn. v. e. berg z. onder sa-
takulaparwwata, R. 6 Z. 4, 2; 24 Z. 1, 21,
vlgd., verhief zich te hoog, dreigende Indra's
hemel aan te stooten en ging eerst op verzoek
v. Agastya zich verlagen, R. 24 Z. 1 en 5
(jav. R. 148 wēndya, wáráwēndyá en
wáráwindu, 152; ardi windu, 154; arga
windu, 156; wukir windu, vgl. aanh. onder
kèri); angawindhja, naar de W., B. Z. 6,
14 (vgl. jav. ngadjawa enz.?).

ပန္နကီ, in pl. v. 't *jav. wanodya
door aan dyah te denken, Meg. (in pl. v.
manoddijnā?).

ပန္နကီ (?), son, aanh. onder çakuntalá
(jav. suwandangni, maar suwandagni
Tjat. Z. 1, Djt. b., 110).

ပန္နကီ, Bjw., bunut, *T. Z. 3, 85 (in
de fabel, waar een oude gans een vlucht ganzen
redt, wordt in de Pañtjatantra v. e. walli
gesproken met name Kausambi of Kausākhi,
z. Benfey's vert. bl. 139 en de aant., Stn.
(*jav. nm. v. e. boom, lamp. bunuq, sund.
vgl. langgurung), aanh. onder song.

ပန္နကီ, s., Hadji D. 3, Nts. Z. 4, 15 (wa-
dudjana), *anakbi, R. 4, Z. 1, 76; wanita-
wanitá, Sm. Z. 25, 14 (widadari); smara-
wanita, Ratih, Hadji D. 78, ook kasumá-
judhawanita, Ww. b. Z. 1, 78; dūta wa-
nita, een vrouw, die meêgaat als spion, even
als Suprabhá met Ardjuna ging om Niwa-
takawatja te verlokken, Tjt. 209.

ပန္နကီ, waniti, jav. aanh. onder amir.

ပန္နကီ, s., eigenn. v. e. aap, R. 6 Z. 3, 12;
21 Z. 7, 1; 18 Z. 7, 3.

ဝိဇ္ဇာ, s., eigenn. moeder v. Aruṅa en Garuda (z. wainatèja en kadru), Adip., aanh. onder obèt.

ဝိဇ္ဇာ, s., z. onder wihhakti.

ဝန္တာ, dalima wanta, *zonder vrucht* maar groote roode bloem, B. U. 67 (v. e. schoone vrouw); jav. dalima wantah.

ဝန္တာ, jav. (vgl. sund.); angwanti v. surjak; mawanti², W. Z. 4, 9 (mawantun², mawaliwalènin), *herhaaldelijk*, K. 13, aanh. onder pongah; wantipura, onder de niet Jav. staten, Smw. Z. 8, 11; z. awanti.

ဝန္တာ, uit een vroeger wantuj, zooals blijkt uit wanti, vgl. tami en tamu uit tamuj (vgl. wantun); kawantu kapindo, Ar. Pr. 23 b.; awantu², v. surak, Was. Z. 2, 25; malih wantunin, *walujana muwah; kawantunin, *winalujan; talaga² ring kadatwan winantwanya (b. winatwanya, z. onder watu) dèning manik tjandrakanta, R. 10 Z. 1, 2, b. (parigi); sang winanton v. iemand, dien de raad gegeven wordt, naar zijn land terug te keeren, Djprm.

II., z. onder timpuh.

III., jav., ben. v. d. kleinere pajuk, waarin 't water ter bljgieting in de kookpot, zoo hierin te weinig water is.

IV., mawanti, *weigeren* aan te nemen, i bajan mamaṅg sèpah anaké tjèrik mawantu, P. U. b.

ဝန္တာ, z. wantajan en wantèjan.

ဝန္တာ, *jav., R. 7 Z. 19, 20 (šmpèng, madèdèl), v. d. twas v. e. lontar-boom,

20 Z. 17, 6, 10 Z. 23, 2 (šmpèng; vgl. jav. batav. buntu), v. 't geluid in 't oor; jan wantu norana muni karèngè' dènta, Kalimahosada; dènika nirantaram wantu ja, Sw.; wantwing akâça, B. Z. 88, 10, (sèsèk ikang bjoma); *wuntu silèt, z. onder kang kang juju, z. ook untu II; muntosi, aanh. onder tènèng.

ဝန္တာ I., hudan watu kadbhutawantah ring akâça, Adip. 116, bis; humwang gamuruh wantahnya ring akâça, ald., Hw. Z. 40, 9; awantah, *awor, *apagut, W. Z. 25, 4 (sèbèt, mawisèsa, mapagut); mawantah, Z. 8, 12 (mapagut), aanh. onder gubar; mawantah djémur, Br. Z. 10, 17 (matmu maduk); çighra mawantah tikang prang, çara dukduk konta prajaga, kadi salabha, tan bana bhagna pada molih sang alaga, mrèdangga gumèrèh, willis apagut anrèg sinrèg, Tjt. 216; awantah agra, Br. Z. 16, 17 (mapagut puputjuk); awantah atri, Sm. Z. 6, 4 (umung patmunya); Ar. Z. 6, 11 Bh. 74; mawantah atèmu, v. pijlen, R. 22 Z. 3, 9 (papanggihé mapapas); *kapwawantah, B. Z. 88, 10 (pada mapagut); pawantah, aanh. onder hèla; sèwu sangang atus kwèhniká, ginuṅa pwa samaṅkasa dèning pat, wantah iká pitung nèmang atus, Brh. 41.

II., h. v. twah, *wel is waar* heb ik rudjak gegeten, maar 't is al lang geleden; wantah kèkalih, *slechts twee*; wantah asiki, wantah ké, *wel is waar*; jèn wantah, h. v. jèn twah.

III., jav. kang tinanjan sahur wantah, R. m.

ဝန္တီၤ I. Bjw., kunaán; z. idjoan en wéntén II.

II., z. onder wwalu.

III., in pl. v. wantun?; awantén, aanh. onder trép, naderhand ngombali.

ဝန္တီၤ, krama-vorm v. wali, lah wantuna (wangsula) anak ingsun, R. sas. Z. 10; mawantun², *mawanti²; kawantunin, *winalujan, Z. 34, 8; Lamb. Z. 28; nging si rangga wantuwantun pada tinanjan polahing saang tjidréng prang, Ww. b. Z. 2, 83, vgl. wantu.

ဝန္တီၤ I., zeer vaak in pl. v. wontén (wə is hier in pl. v. wa, daar het met o gelijkgesteld wordt, z. olas en orta; van daar ook, wəlakwalik in pl. v. wolakwalik), vgl. *wəl, wəd en pəh.

II., verkl. v. çabda bətjik onder de vogels, Nw., z. wantén.

ဝန္တီၤ I., z. *intén, *diamant*, waarmee de bal niet erg bekend is (de w misschien te verklaren uit eene vroegere uitspraak hintén als krama-vorm v. hira; als batav. wordt opgegeven wisit naast isit).

II., mawintén, misschien v. e. pawintén als krama-vorm v. pawitra, *sich geestelijk zuiveren* om bij 't lezen van voor heilig gehouden geschriften, zooals de parwwa's, niet wegens heiligschennis gestraft te worden, niet alleen geschiedt dit bij een padanda, die met de jonge bloem v. d. tjəmpaka en honig op de tong van den adept een mythisch woord schrijft, maar ook in een tempel; men vindt

ook dalang's, die 't mawintén hebben ondergaan en deze kunnen dan de Tjalou Arang vertoonen en ook een prutjut dragen; de səngguú's krijgen hunne waardigheid ook door 't mawintén; volgens anderen heet dit echter mapodgala; jən sira angliəkaskəkən pawinténan, çaraña kawall lawon winúhan (pənuhi?) toja, tinumpangan damar lan pajung ring utjarana, kadi nguni, fr. s.; de lijken v. personen, die 't mawintén hebben ondergaan, worden niet gedurende 't njəpi uit het huis verwijderd.

ဝန္တီၤ, krama-vorm v. wuri?, z. kawuntén.

၇ဝန္တီၤ, h. v. ada; wənténan, h. v. adəjan (vgl. bat. adongán); tan wəntén, jav. (tan wontén; Pandj. Dj. tilam 66 b., wontén dənipun, jav. wondəning, Ww. b. Z. 3, 33); vgl. *bontén, wwantén, bəntén en nəntén.

၇ဝန္တီၤ, z. onder wəntén.

ဝန္တီၤ, Adig. 42 b.; agnining wantéran, *budjal (?).

ဝန္တီၤ, gagarangan; z. wuntirah.

ဝန္တီၤ, z. wuntira (? *vliegende vos?*, Malag. wuntsira, mustəla galora, z. Sibree, 46); umumur ulá bisa wuntirah manub, *vergiftige slangen namen de wijk, de w. zat so na*, R. 24 Z. 33, 2 (door aan bun te denken vertaald met pasrawé lwir pətjut i bun katirah monggol!), ook wantirah?; aanh. onder tjamah.

ဝိန္တရာဂါ, *witarāga, nm. v. Ardjuna als kniizenaar, Saty. 22 (jav. mintārāgā; mal. mintaraga, nm. v. e. grot, waarin Ardjuna boete deed).

ပွန္တရံ, z. puntarang.

ပွန္တရီ, wuntatnirèkápang, in *zijn afwezigheid*, B. Z. 37, 6 (kaōnin ida majuda, kakaōnin malaga); ri wuntatnira, na 't vertrek v. Krěśna, Ud. (mad. buntéq; vgl. 't gebruik v. wuri); kawuntat, Sut. Z. 139, 11 (katinggal), kapiuntatipun, *wēkasnika; ing wuntat ofing wingking, achter de versmaat-benamingen, wanneer de bedoelde versmaat in een volgenden zang gebezigd wordt, b. v. smarandanèng wuntat, Am., pamuntat, W. Z. 27, 4 (paling pungkur); kaping wuntat (h.: kang ing wuntat), Kid. Sund. Z. 2, 57, 2°, 't laatste, slot v. e. geschrift.

II., kawuntat, roer?, R. 21 Z. 2, 21; vgl. onder likur II.

ပွန္တရီ I., *wugat, met de bet. v. staart naast buntut, R. m. (vgl. untjat en buntjal), evenals buntut (z. ald.) bij het tellen v. dieren; wwang anjolong ikētan, danda dwisantapana, 4000, tbasan, 200, amutung kang sawuntat², tur mangōljani sapinanganya dēning paçu, Wtb. (lamp. puntut, *het achterkwartier* v. e. mensch of dier, mal. pantat hier bij te brengen?).

II., z. onder buntut III.

ဝိန္တရာဂါ, s., wēnatēja.

ပွန္တရီ, Ud. 124; saling wantus ring tomara, *siliharug (vgl. bantus); z. onder

wanting en z. *jav.); winatus, aanh. onder tugur; *kawantusing watu, Sm. Z. 21, 11 (kantěp); kawantusing pawanāgung, eedf. v. 't hoofd door den vijand, Ar. Pr. Z. 10, 3; wantusakna ring watu (hal. eedformulier); vgl. Br. Z. 30, 9; Z. 44, 11; Bh. 67 b. (vgl. jav. bēntus); awantusan tri humung, v. e. leger, Tj. Ar. 51, 52 (humung awantusan atri, v. surak); surak awantusan, R. L. 106; *kawantus, Br. Z. 44, 11 (kaāntěp; jav. kabēntus), *gestuit* v. den loop v. e. rivier, Brhmd. 59.

ဝိန္တရီ, jav., *wētis, Mal. 120, z. aanh. onder wingkis.

2°, sigra wus kapungkur pradēsèng wēwētis, lumaku angantun² liwat tpisiringē nāgara ring madjalangu prapting balēnting mangké haru² (?) kalangkung nagarèng djirah kahiring liwat saking lēmah tulis, Ws.

ပွန္တရီ, talaga² ring kadatwan winantwan ja dēning mañik tjandrakanté dangu, warden onmiddelijk droog door den braud door Hanumán veroorzaakt, R. 10 Z. 1, 2, b. (tamané ika pagēh ring djro pinarigi ija olih m. tj. nē nguni, ranu bēdji ring puri pinariginya antuk ratna çarikanta ingūni; dus winatwan te lezen?).

ပွန္တရီ, wantilan, h. v. tētarub, aanh. onder lukat (sund. tjantilan, mak. bantilang).

ပွန္တရီ, wēkasira magawé huñdi alang-alang, sing mandudut ikang winuntēlan sira gumantjana ratu, mandudut sira kapat, né

tan kadudut ikang winuntélan, wékasas ta katudju sang wrétti kanda jun, Tt. (bij Kern; in mijn exemplaar niet te vinden); z. onder untél.

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦭꦶ, te vermoeden uit buntil en *jav. until.

ꦒꦫꦸꦢ, s., Garuda, R. 7 Z. 1, 1, B. Z. 106, 4; wainatèjâstra, eigenn. v. e. pijl, Z. 91, 8 (*jav. winantèja, ook in Tjt. en wantèjal, mal. W. b. bl. 154, گرد و نتي).

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦸ, z. onder wantu.

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀, aṅdah (aṅda) sawantajan, O., een kooi vol eenden, aanh. onder kulang (lag. bantajan, plaats, waar men de wacht houdt; malag. wantaza, plat dak, vgl. sund. lantajan, lamp. bantajan, een lange en breede mat v. rumbaj, op feestelijke gelegenheden op de vloer v. d. sēsāt gespreid), ald. 8 reg. 1, aṅdah limang gagalah; aanh. onder kajop; ri wwitning. wandirāgè'ng haja gadjah inapus rantaj aswangga bhinna lagjādédè'ng manèngkè' lèbuhaja dudutang hastyané wantajanya, Kk. Z. 3, 6; vgl. wantèjan.

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀, Bjw., koffie-droogschuur; vgl. srisigan en wantajan.

ꦒꦫꦸꦢ, z. onder wèna.

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀ I. (z. banting); kawantus kawanting, R. 21 Z. 4, 3 b (kapanting); mantingakèn hantiù ing watu sīma, O. XXIX.

II., wawanting, de handen wasschen voor men eet, lev. v. Mah.; Z. 7, bis; lah ta kakāng nēda wawanting, adan wawanting rēké, wus ja

wawanting iku, adan sira adahar, Djt. 24, (vgl. jav. Wdb.).

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀, (vgl. *jav. wèntang), wètang, R. 1 Z. 1, 34, 69, 8 Z. 10, 6, Br. Z. 36, 9 (vgl. mal. pèntang en jav. bèntang).

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀, *jav., B. Z. 92, 5 (bintang; jav. ook lintang, verwisseling v. w en l, z. onder wajang); wintang^{mi} kantarnya, R. 18, Z. 3, 6 (babintangan); wainyâtīcuddha mallang kadi sītaracmi, mabhrā hēninya kumēnjar ja(h)amintang aṅ(ng)llpah, Rm. Z. 13, 2.

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀, jav., putihing nara; mawēnēs, verbleeken, R. s. Z. 1, 74, Br. Z. 8, 4 (sēlab, atjum, kētjud); kawēnēsan, Sm. Z. 1, 15; kagman amēnēsī, T. Z. 1, 20 (kētjud), Mal. 229, 357; putjat^o wēnēs, hds., وانس, v. 't gelast, P. S. 421, وانس, Tj. b. 3 (alf. wēlēs, flots, dor; mawēllēs, verwelken, mad. bēnēs; vgl. ook jav. ngēnēs).

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀, s., Sut. Z. 2, 2 (wiçirīna), *kšaja, W. Z. 8, 14 (gēmpung), ilang (vgl. mal. binasa), tut. 25 (vgl. nāça), aanh. onder hila (matlahang); sumjuk lwir dja-wēhing kasapta tumibèng wungkal wināçang çara, v. wapens op een onkwetsbare, Ar. Z. 51, 12, Z. 62, 9; tjaturwinasa, z. onder tjatur, 2°, z. onder jama.

ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦶꦗꦤ꧀, s., B. Z. 17, 7 (utjapang, ka-utjapang!); winasīa karwa aṅgēmasi hantu, v. d. tuma en zijn wijfje, toen hij ontdekt werd, T. Z. 3, 21.

ပကသုဇိၣ်, s., T. Z. 1, 32 (kaju agëng), Adip. 31, van boomen, zooals de waringin, ambulu, wudi, die geen zichtbare bloemen, maar wel vruchten dragen, kaju mawwah tanpakëmbang, Ag. 61, (ook banaspati, Tjt. 72, sing taru awwah tanpasëkar banaspati, ngaranya, lo, wudi, ambula, panggang. prih, karoja, mandira, groda; z. wrëksa.

ပိကဏ္ဍဇိၣ်, s., hilang.

ပဏ္ဍာ, bewoonde plaats, in tegenst. v. alas, fr. (bis. banúa, *dorp*; mal. banuwa, voor namen v. groote rijken als b. v. China, bat. banuwa, *landschap*, h. giñdjang *hemel*; het is een zeer verspreid woord met meer of mindere ruime bet., evenals dësa, dat in 't mal. *grondgebied* bet.; vgl. ook 'alam in 'alam minangkabow, Banggaaische bonua, *huis*, Blijd. XXXVIII 19, vgl. onder bhûmi en umah), *de landlieden* of *berglieden*, R. 1 Z. 1, 12; z. wano; djañdjan mēñdjuh djatinikang wang wahu wanwa, R. 11 Z. 3, 4 (mlid suka tingkahing wwang bañ asih); wanwa wanwa, Sut. Z. 1, 7; awanwa, Hw. Z. 7, 4; madjar amanwa³, *aanmoedigen*, Sum. Z. 96, 7; winanwawanwa, Gh. Z. 25, 13; kawanwan, B. Z. 79, 8 (dëça) Hw. Z. 14, 4.

ပုဏ္ဍရိၣ်, wunwunan, *voorkruis*, Sum. Z. 10, 11 (vgl. bunbunan), aanh. onder sudjèn; atatupl tikaug nawadwara i çarfranta, tãndëlakën tikaug manah ring hrëdajapangkadja, tnah (hënah?) ta ri wunwunan sang hjang prãnabãju, gawajakën ta jogadhã-

raka, Bh. 35 (vert. v. sarwwadwãrãni sangjamja mano hrëdi nirudhja tja, mürdhnyãdhãjãtmanah prãnam ãsthi-to joga dhãrajët, waarvoor 't origin., 1155, dhãrañam heeft), T. b. Z. 1, 32 (vgl. jav. bunbunan, mal. ubun'an, bat. ambubu, halimbubu en salimbubu); *kruis*, Adip. 71, Bs. bl., pawunwunan.

ပကပဇိၣ်, eigenn., Tjt. 78, aanh. onder kèçawa.

ပိဇွဲၣ်, zekere boom, Dd. 11 b., z. winong.

ပာကပ္ပယျာ, s., anusup ing wanawasa, matapa masamãdhi, tan këna dyah bhakti lila ring bhûwana, Kr., z. tjaturãçrama en brahmatjãri.

ပာဏိဇာၣ်, s. (bãñidja, z. ald.) aanh. onder wrëddhi, met ngadagang en banyaga, verkl. v. sãrtha, tut. 32 b.; z. walidja.

ပာဏိဇာၣ်, z. wanañdjari.

ပာဏိဇိကာၣ်, s. (bãñidjika), ngaran ing adagang.

ပိကယၣ် I., s. R. 2 Z. 3, 1 en 3 (wisësa, pangraõs, kamandaka), aanh. onder pãçupata en nãla, Wrt. 31, aanh. onder sadak en gusi, z. onder sabhinaja; ksatrijawinaja.

II., kawinaja, h. v. kakodagang; apañ winaja kagëbug (Lingg. Pta 75, v. d. atma sasar); mangwinaja, *rumaksa, sang mangwinaja loka, *sang umë'bing djagat; winaja sampanna, Adip. 73, waar het voorkomt als d. naam v. Widura's zoon; djawining sang mawa bhumi, to kudyang tijang dëning ka-

langkëb langit, masa buñg mamëgat prangsangsa pitrésna tókèn béli wirèh kawisésa dèning kabwatan lawan tan wënanng adrëwë budi, rëh kawinaja kënken baän né djani, zegt een meisje tot haren dooden minnaar; zij wil namentlijk als maagd sterven om hem getrouw te blijven, maar wat te doen, als de vorst haar begeert, fr.; vgl. abhinaja; kawinajan, Wt. 25 o.

ဝိနယနာ၂ L, Nārada, Tjt. (passim), z. ook onder saptarši, çakuntalā en kanyakā. II, z. onder winājaka.

ဝိနယနာ၂, s., Gañēça, aanh. onder tap; sang hjang winajaka, *s. h. gana, Gadjëndrawadana, L. Z. 37, 2; prāsāda winājakañglarani, pangënahān kidul ing dawëhan, rinongan, War.; vgl. onder rota.

၂, Buddha, Tjt. (alwaar telkens winajana, b. v. bl. 73); vgl. widajaka.

ဝိနယနာ၂, een widadari, die den vroomen asura çūradharma tot vrouw gegeven werd, en moeder van Kramawati, Tjt. 219.

ပကလ္လဂါ၂, T. Z. 4, 41 (gadung); wanādjarī, Sm. Z. 22, 4 (g.); z. bana I.

၇ပကလ္လဂါ၂, s., aanh. onder kuça.

ပကလ္လဂါ၂, s., Sdj.

ပကလ္လဂါ၂, verb. v. wangëñ (vgl. mad. tanang onder tangan), *afgesloten vierkante ruimte* op de kalangan v. e. haneperk, waar de hanen losgelaten worden (z. lalatja, tlëmpang); *termijn*, b. v. van de 25 jaren, die verlopen moeten, voor men 't lijk v. e. mati kabë-

bëng of een mati kailangang verbrandt; wanëng dawa, *de uiterste grens* v. de kalangan in tegenstelling waarvan de wanëng, wanëng bawak heet; wanëng en wawanëngan, *hingan; di tëngah wanëng.

ဝိနယနာ၂, aanh. onder ingu (vert. v. samartha), *in staat zijn*, het over zich kunnen verkrijgen? iets te doen, R. 2 Z. 1, 27 (jogja, nganjandangang); wënanng², tut. 22 b. en Ud. 23 (vert. v. paçu); wënanng² of wawënanng, Wtb. II 25, 27, 39, 41; inuhutan tan wënanng, W. Z. 19, 5 (kagraha, kapangguh, bakat), *in staat zijn*, 't gelukte hem, R. 1, Z. 1, 74, aanh. onder lumé (kasiddhan); kapiwënanng, *kakawaça; tityang wënanng nudukin, 't is mij vergund een heffing er op te doen, ik mag enz.; nganggo sakawënanng *despotische macht hebben*, zelfs een onschuldige mogen dooden, aanh. onder manik (vgl. jav. nganggo kawënanng); umënanng, R. 3 Z. 1, 45 (kawaça); hatur maling kawënanngan, *beschaamd als een betrapte dief*, T. Z. 3, 18 (vgl. jav., waar ook een konangan uit een vroeger kawënanngan moet verklaard worden; vgl. sund. beunang); amënanng, Ar. 25; kawënanng, v. lijken, B. Z. 42, 14 en 18 (kakëkëp, mati, pëdjah), heeft de beteekenis v. 't mal. dapat, R. 19, Z. 4, 4 (bakat, kawisésa), Adip. 78 (bis); kawënanng inustruikang musuh, B. Z. 1, 6, 4 (bakat sadyajanga ban i musuh, dadi kaprihang dënikang çatru); kawënanng², *privileges*, aanh. onder gopura (kadadyan); tan kawënanng *niet in staat* om te vechten, B. Z. 45, 11 (tong

dādi, tan d.), maar swaçakti; ikang saka wēwang, Sw.; amēnangi, *aantreffen* een kreet, T. Z. 4, 53 (amanggih), een kluis, Z. 2, 39, Adip. 16, 90 (bis), *aantreffen* den vorst in de audientie-zaal, Tj. A. 50, 8; sirēm'ing arkka pājuni wuwusnya mamēnangana tambwang-ing wulan, 't resultaat van de beraadslaging der hemelse dames was, te vertrekken bij zonsondergang, om van 't maanlicht te profiteeren, W. Z. 2, 6 (di ēngsēb surjané samapta idēprijané mambarēngin ri wētuning sasih, waū surup hjang arka puput udjarnya molih padjang ning s., ri surup ing surja patut ikang gostiya mambarēngin widjiling s.); kawēnangan v. e. tijd, die aangebroken is, Adip. 36, 113; ngawiwēwang ring sawawēngkaning rat ring bulēlēng, v. den oppersten vorst of wel een resident; ngawiwēwang djagaté sami, *angawaçəng lhuwana kabèh.

2°, mēnang, z. onder de ma en vgl. onder ulih.

II., lawé (z. bēnang); kadi lawé wēwang lwirnya, vert. v. tantupāwikāçanikaça (waarvoor te lezen tantupawita sannibha?); rangga wēwang, R. L., Z. 7, vaak.

ဝိနိ, pedante spelling in pl. v. onēng, Smw. Z. 2, 5.

ဝိနိ, uitroeping?; winang dyah, W. Z. 18, 3 (dēwan tityang, dēwa aju), Br. Z. 15, 12 (dēwa, ngasihasih, *jav. winang, pinangēran).

ဝိနိ, Bjw., brēgiding, z. onder kiling jumbu.

ဝိ၇နိ, nm. v. e. boom in de Us. bal, z. winwang.

၁၂၂, T. Z. 4, 50 (utjapang, vgl. uwatja); satya ring watjawatjan, R. 5, Z. 5, 39 (tlēb of tlēb ring tutur); dhana phalaning montan angutjap wwang, ikang agalak ring watjanēmu dulka, ikang umēnēng ljab dhana ja matumpuk, damar uga himpōrnikanang açabda, Nts. Z. 5, 2; watja ghorawa, aanh. onder krētu; z. patja.

II., watjèn, z. onder paōs; watjanēa, Lamb. Z. 1, 2 (paōsin); ngōwatjèn.

ဝိနိ, s., ombak; rjjak.

၇၁၂၂ *awètji, aanh. onder tikēl; ngwangun wètji, *slechte dingen doen?* v. iemand, die vroeger goed was; ngaturang wètji, *slechte dingen (rēgēd)*; jadin tityang baktan i dēwa kawētjiné, tityang ngiring i dēwa, R. 16 Z. 3, 16, aanh. onder tikēl en rawēja.

2°, naast mukha, zooals men uit gowètji zou vermoeden.

၁၂၂၂, aanh. onder baçmakara.

၁၂၂၂, s., *bevel* v. e. vorst, *tuduh; aanh. onder haritjandana (pangarttika); wētēn dawuh watjanam tjekor i dēwa, sang watēk prawarapanidita watjanapati, *de woordvoerder der goden* v. Wrēhaspati, Sm. Z. 12, 1; nunas watjana, *nadah waramrēta, vgl. onder rēntēh.

၁၂၂၂ (?), aanh. onder dhairjja.

ဝိ၇နိ, s. (witjhédaka); wjawa-hārawitjtjhédaka, O., Adig. 1, 2.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, s., *sapratèkaning mapadu witjara kanda, saksi dwang diri, pigugu pètang diri, toh sèpa satus; amitjara tanpanut çastra, widangga, arddhabuddhi, angarkka (anarkka?), Tjt. 20; amitjarèng ambèk, bij zichzelf spreken, Tjt. 82, 208; ngwitjara en ngawitjarèn, iemand een proces aandoen (mal. bëtjara, ngadj. basara), aanh. onder udàsina; amitjarèng buddhi, 44 (vgl. onder wiwèka); amitjarèng nala en amitjarèng kalbu, Dj. (vgl. jav. Men.); tan witjaranèn (of tan kunang pwa witjara), *hem moge geen proces er over aangedaan worden*, gevolgd door jan ana mikarajang tan kèdèpa; pangwitjara, de door den vorst of uit zijn naam opgestelde *aanklacht*, van wege den beschuldiger (de kantja krijgt er 300 voor); surat pamitjara, *aanklacht*, door 't hoofd aan den beschuldigde gegeven; parikanda pamitjaran, aanh. onder bikang.*

ꦱꦶꦮꦲꦮꦤꦶꦏꦁ (?!), *swabhâwanikang àçrajâ-mitjaranàçraja karès ika jânggrömèt**, B. Z. 2, 17 (mapan tingkah sang amèt kanti us kasukanin bantu ika idèpujané apang glisang, tingkah ika nunas itja misèrèngang sang makakanti antuk wèdinya patjang rinèmk).

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, *péwatjékan*, 't gedeelte v. d. wariga, dat over de geboorte v. e. kind handelt, en 't geneesmiddel daarnaar bepaalt; *méwatjékan, péwatjékan*, de horoscoop v. e. pas geboren kind, aan de padanda, tjanang aanbiedende, *laten trekken*, gestolen goed door een baljan door middel v. e. ténung *laten opsporen*; z. èèd.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, z. onder wadjik, Bgd. telkens.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, in pl. v. *witjaksana*; ririh pradjan witjak tkèn sastra, B. U. Inl. 3.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, z. putjuk.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, s., *ling, *udjaran, *udjar, *çabda; *manghanâkèn kâjika wâtjika*, v. kluizenaars, die een pas aangekomen vorst ontvangen, Ud. 52, v. e. kluizenares twee gasten verwelkomende, ald. 63, aanh. onder nira djnani; *ikang prèthiwi, apah, tédja, bâju, âkâça, lâwan buddhi manah, lâwan ahangkâra, nâhan tang tatwa wwalung siki damèlinghulun, hana ta lèn sangkèrikâ, damèlinghulun, sang hjang djitwa ngaranira, prasiddha pinakahuripnikang rât kabèh, ikâ ta samangkana, jèkâ hidèpènta pisan ri çarira, makasâdhanang kâjika, wâtjika, mânasika, japwan mangkana*, Bh. 54; vgl. *wiwatjika* en *mânasika*.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, Wir. 59, 65, Bh. 73 (waitjitrja), z. *witjitrja*.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, s., z. onder pañdita, Sut. Z. 38, 9 (wagèd), B. Z. 3, 33 (pratyaksa, tut. 61 (vert. v. suwidwân), aanh. onder *widya (mal. bidjaksana), *widagdha.

ꦱꦶꦮꦠꦺꦏꦤꦶꦁ, s., Sut. Z. 125, 5; *vlug?*, R. 20 Z. 19, 4 (mangrusak), Adip. 93 o., Pam 1 o., Br. Z. 47, 5 (bëtjat); *witjitra haramping wiplatwang manèk ing kaju*, v. e. aap, T. Z. 5, 13; **witjirèng magandi*, B. Z. 8, 5 (nè wruh manjabat, wruh ing tangkis magandèwa); *witjitra mamalès*, Z. 93, 3 (widagda mangwalès); vgl. *waitjitrja*;

witjitraratha, eigenn., Sum. Z. 33, 1, alwaar het meervoudig schijnt gebruikt te worden; opgegeven wordt als de naam v. Prijambada's vader; latere naam v. Anggáraparhá (z. ald.), Adip. 93; **witjitrawirjja**, s., eigenn. v. d. jongste broeder v. Bhisma, Ud. (Adip. 68 en aanh. onder tjampa, tjitrawirjja, vgl. onder pratjinti; Tjt. 42 tjitrasèna en evenzoo in 't mal. W. verhaal, z. T. Batav. Gen. XXV. 494); **rangga witjitra**, aangenomen nm. v. Djurudèh, Ww.; **kusumawitjitra**, z. onder kusuma.

၅၂၅, z. onder witjitra.

၅၂၆, s., z. onder wréhaspati.

ဝိညှိတုံ, bětjat?, kaharöp ingsun aglis witjyatèng upaja, T. Z. 5, 25 (pa ng rasan ira ènggalang ñdjalana ng dajané).

ဝိညှိတု, s., swargawitjyuta, tut. 32, vgl. onder tjyuta.

၅၂၇ (watjém), aanh. onder nijama.

၅၂၈ I., W. Z. 1, 11 (pakébër), Sm. Z. 5, 7 (kastab); **lampahira sigra wër ing antariksa**, R. m. (R. K.: aglis sira mumbul maring djumantara); **awër?**, Br. Z. 20, 23; **umër**, ook umur?, Br. Z. 50, 2, *mibër (*jav. painur, pa mèsat), in 't passif ook mër, b. v. **jan sirahjun mër'rakémangkwa kita**, T. b. Z. 4, 71 (ald. 74 wërakèna); **mër**, W. Z. 19, 10 en 12 (makbër, mèsat); **mër**, Anj. Z. 19, 6 (kastab), v. d. manah, Sm. Z. 24, 5 (mahajangan), v. vonken, Z. 30, 8 (k.), Sut. Z. 46, 4.

II., **winér**, Ar. Z. 64, 3; **wimër** (jav. hds., sinër)nirèng tjuriga, Br. Z. 38, 12 (iris dané, kakèët).

၅၂၉, z. onder wër.

၅၃၀, Bjw., èr, door verkeerde scheiding v. djambù èr, vgl. banju èdang in pl. v. b. wèdang, mad. djambu wir, aanh. onder katjipir (vgl. jav.).

II., aanh. onder djamdjam.

၅၃၁, Br. Z. 40, 4 (vgl. oran); **awor**, B. Z. 27, 1 (mawuh, mawor), *awantah, W. Z. 25, 3 (marok, matjèpuk, sinarèngan), Anj. Z. 1, 4 (maöran, rok); **awor hangin**, B. Z. 3, 56 (kadulurin angin, madulur anila, sinahajaning pawana, katampwan samirana); **awor unèng**, W. Z. 3, 6 (kapasukan rimang, awor dèmén, kaworan rimang); **nabda awor?**, aanh. onder wisya; **umor ing tawang**, Ar. Pr. 5 m.; z. onder widhi; **amor ing tanana**, *sùk-šmama; **amor**, Br. Z. 40, 8 (masarèngan, mangaduk); **amor arupa bràhmaña**, v. e. bhûta, die de vrouw v. e. brahmaan beslaapt door op hem te gelijken, Hadji D. 39, 41 (z. momor); **amor ing wong wanita**, *de gedaante b. v. v. e. vrouw aannemen*, ald. 56 (bis), **amor ing çawa**, *zich onder de lijken verbergen v. e. dief*, ald. bis; **tan winoran**, *noráselat; **kaworan**, W. Z. 5, 6 (tjinaruban, kalétuhan, kaduluran), fats. term?, *de lusten hebben v. e. zwangere vrouw*, Adig. 26 m., *pas geconcipieerd hebben*, Wtb. 259, Sm. Z. 25, 1 (mangidam; vgl. Was. Z. 5, 54 en de lakon's uitg. te Mech. bl. 258 en 25, waar

bet ten onrechte met kawurjan wordt ver-
klaard, vgl. Men. 70; Pandji Raras, bl. 7,
njidam kaworan); tan kaworan?, Utt. 43;
râpanira wor²an, fr. S.; pamoran, z. aanh.
onder galuh.

၅၂၂ I., s., W. Z. 1, 3, Z. 27, 2 (nugraha
vgl. onder anugraha), Br. Z. 12, 19 (wisésa),
saduk idané amarai tjai, *sédéngirang anu-
grahé kita; waraksamakna, Wir. 33, 64
m. vgl. warah II.; waramrêta in pl. v. wa-
ramrêta; doning ra potraka prapti, nadah
waramrêta ptyanuhun pada dang guru, T. Z.
5, 60 (krana tityang rawuh mriki nunas
watjana jadya masiwa ring pranda, k.
t. r. n. dawég nunas itja tityang makê-
nêh m. ring i ratu); lwir kañdanan wara-
mrêta, v. groote blijdschap, Swg. Z. 47, 7 Z. 3,
18; warâjudha, B. Z. 3, 20 (astra motama,
sañdjata sakti, s. utama astrottama);
dêwatâwara, een geschenk v. e. godheid, Utt.;
vóór eigenn.; wara dumdubhi, Sut. Z. 122,
20 (sang).

II., warakusa, z. onder parkusa.

III., kadi winara (b.: mawara), W. Z.
7, 5 (buka sangkala, lwir kasaugkala,
lwir binañtjana); swang awara² ring dhar-
ma, R. 9 Z. 3, 10 (i blog pituturin ring
kaçantan, tan mari manuturang ring
kadarman); vgl. awara.

2°, tra dadi wara, tra dadi tinjak ba-
ing; warana, tinjak baānga; ngōwara, niet
oelaten, dat iemand ergens komt; tēkōn wara-
margga, aanh. onder lungid.

IV., warawiri, Hadji D. 33 o. (sund. ba-
lawiri).

V., frequente spelling v. wwara.

VI., s., z. onder wērēwērē.

၅၂၂, m. c. in pl. v. wwara?, B. Z.
47, 4.

၅၂၂ I., s., dag v. d. wuku?, O. IV;
aśtawāra, Çri, Indra, Guru, Jama, Rudra
Brahma, Kāla, Umā, z. saptawāra; tri-
wāra, paññawāra en sangawāra.

II., s. (vocht, hoeveelheid), aanh. onder mèda.

III., z. sawara.

၅၂၂, wari bang, sas., putjuk bang
(dangin poñdjok; batav. uribang, mad.
baribang; z. onder ribang); wari pingé,
putjuk putib, Us.; *wunga wari, R. 15 Z.
5, 1 (putjuk, sund. wera; warna mukanja
umpama bunga wari, Hikajat Tjindrawan
putih, Singap. uitg., 17, meestal mukanja
mèrah sapèrti kēmbang uribang, 't geen
in 't Mak. Djajalangara, bl. 82, aldus nagevolgd
is, èdja ma rupana kama bunga bisu,
vgl. onder tjotot); wunga wari putih, wara-
kusuma, sumara, wunga wari pari, labda
wara, djapâkusuma, widula; wong awari
rakta lawan putih, Mal. 720.

၅၂၂, s., z. bij warih.

၅၂၂, jav., zekere boom (hibiscus tileaceus),
men heeft er met roode en met geele bloemen;
de bladeren aan schildpadden gegeven (sund. id.,
bug. waruq, mak. baruq, ngadj. baro, tag.
balibago; fldj. vau; afb. Rumph. II pl. 73 (z.
onder djēmbung); kēmbang waru, zeker deel in

de maag v. e. varken, wordt genuttigd; raraq
 kōmbang waru, sas., عصر?, ook bij de bal.
 wordt 't vallen v. d. waru-bladeren als tijds-
 bepaling gebezigd, daar zij tegen den namiddag
 neêrvallen; kōmbang waru, nm. zeevisch-soort;
 katiban sēkul ing waru, hana durdjana ma-
 ngalap (sarwa) drōwjaning sādhu, mās,
 pirak, wastra, paçu, pari, nyù, sōrōh, wwah,
 sarwa phala nāhan ādinya, jan mās inalap
 māsnya kēwala, tarimanya tininggalakēn, jan
 paçu inalapnya mangçanya kēwala, sungunya
 kikilnya, tjarmmanya tininggalakēn ri sthà-
 na sang krōtta, jan nyù, sarwa phala, sōrōh,
 wwah kunang, inalap isinya wurjja²nya ti-
 ninggalakēn (b. nog: inārjjakēn) inōnah
 ri sthàna sang krōtta marjjakēn ring umah
 pakaraugau (b.: ring kubwan, ring alas
 tēgal, sawah), ring lēbuh, ring (ontbr. b.)
 natar (b. nog: kunang), ring kubwan, ring
 gaga sawah ing lèn (b.: samangkanang-
 gwani kang mamuñtjalakēn of mam-
 buñtjangakēn jékā katiban sēkul ing
 waru, nga.), Pg. 8, Dp. 41, vgl. Ar. Pr. Z.
 3, 7; ngōwaru v. pèlèt, die blauw is als de
 lēs v. d. waru-boom, is goedkoop en niet
 zeer geacht; òmpak njarang waru, spreekw.;
 *waron² en wawarwan, z. walwadja (jav.
 waron, trigonella foenum graecum; 2° musk-
 mallono, fr. ketmie (?) musque, egyptische
 hibiscus, mal. gandapura; abelmoschus
 moschatus, Soerab. Hand. 1885, 21 Maart
 bijvoegsel (z. gandapura); rēmanira tan
 akas tan almēs, sdēng kumōmbang waru,
 Us. Bal., ed. Fried. bl. 307.

٥٧١, omzetting v. rawé; awarajan v.
 d. darmen, Sut. Z. 123, 8, vgl. darawaj.
 ٥٧١, v. d. kōktēg, Mal. Z. 2; kōkōtēg-
 nya wra, kōktēgira wra, Stn. (vgl. onder
 samburat); wrāning wēni, T. Z. 4, 5; wrā-
 ning tjāmpaka, Br. Z. 38, 15 (klēs, sambēh),
 awrà, v. 't haar, Br. Z. 44, 4 (lukar, bujar),
 Sm. Z. 27, 5 (pasrawé), Br. Z. 9, 1 (mai-
 dōhan, djēdjēl), Z. 15, 23 (sambēh, pas-
 rawé), v. e. nevel, Ar. Z. 20, 20, v. 't haar,
 Mal. (kēsa wra); gōlung akusut awrà, v. die
 v. 't bed opstaan, Sm. Z. 27, 5 (pasrawé);
 māwrà, v. limutning waj, B. Z. 4, 1 (muñ-
 tjrat); vgl. ura en prah.

٥٧١, verk. v. wrēhaspati.

٥٧١, verliefd v. e. jongeling, Adip. 25 b.:
 aanh. onder abhidjana; wērē², een verliefde,
 minnaar, vrijer; wērē² arané djadjaka, Wtb.
 215 (in een ander art. is het eene vertaling v.
 wara, sund. beubeureuh); 2° jongeling¹,
 Wtb. II 59; mawōrē¹, Br. Z. 23, 4 (wuru).
 *mētta (sund. weureu); awōrē¹, W. Z. 16.
 17 (punjah); buddhinya wōrē¹, aanh. onder
 sākṣi ('t origineel unmatta); mawōrē¹ dē-
 ning wajah, Ud. 47 (vert. v. wajodarppa);
 awōrē¹ taupanginum, v. e. vergramde, Dpt. Z.
 4, 2; Wtb. onder bl. 26; sinimbat dēning
 awōrē¹ nga., hana wwang murdjajati (b.:
 murkkadij.), mèlik ring (sang) sādhu, mwan-
 sang watōk krōtta sangka ri garwanya, wē-
 kasan sinimbat tang murkka dēning durdjana,
 saka ri dwaisanya, mwan wōrēnya, sang
 sādhu (mwan sang) kr. sinangguh manim-

bat rjjawaknya, jêka sinimbat dèning ma-wèrè, nga., lupat sang (watèk) kr. ring panangguhning mangkana, hajwa pinramâ-nâkèn dé sang prabhu pinangguh ikâ, Pg. 10; 3° l.: wèrèh II.

ꦒꦶ, z., wrin en wèdi, awri wulangun, W. Z. 25, 9 (paling ban djrihé, djrih paling, lali takut); sang wri liringnikang rèsöp angampirakèn liringing ngwang ing susn, B. Z. 64, 7 (dané ngwangsitin tingal ika mangdé dömèn uibajang ika lijan irané lyat? ring santèn danèné, widagda ika liring danèné angulanguni laüt mauibajang ika lalijat irané kanu-rodjanidané); vgl. onder kukud.

II., z. onder wring.

ꦒꦶꦲ of wraj. naarmate v. d. versmaat (R. K. b., steeds wrèh); pakis wraj angurambat ing prih, Lamb. Z. 2, 1, 1 (pakis lutung); iwak wré, R. 6 Z. 10, 2, wré sang wré patl, *kapindra, z. pré en oré.

ꦒꦶꦲ, s., B. Z. 87, 24 (wanèn); watèk wira, *watèk prang; vóór vele eigenn., z. onder tamtam, wiranantadja enz.; wira pralabda, eigenn. v. e. olifant, Ww. Z. 1, 37 (b. Z. 2, 24); wirabâhu, eigenn. een korawa, Bh. 46; djajawitrâtmake, naam v. Smarawédana (vgl. onder walat); kadi wiraning tulis, Kid. Sund.; kawirabratan, B. Z. 72, 18 (kasinghawikraman); wiraloka, R. 23 Z. 10, 3 (wišnuloka; vgl. Benfey, Chr. bl. 113, 6); wiralalita, z. prawiralalita; wiraçajana v. d. çaratalpa, Bh. 88; wira

dipati en wira djinatra, eigenn., z. onder bu-wangsakti; wiratana, eigenn. v. e. prinses v. Daha, Tt. 38 (z. onder anggira); wira-tjlta of wiratana, z. onder tanu; wirabhumi of wiradèça, eigenn. v. e. rijk, Was. Z. 3, 121 en 123; wirasabha, R. L. Z. 3, 3, in de nabijheid v. Madjapahit, Z. 6, 16, waarvan het een voorstad schijnt te bet. en ondersch. v. kuila; wirasingha, eigenn. v. d. patih v. Suparka; djaran wirapaksa, aangenomen nm. v. Krétala, Ww.; wirarâdja, eigenn. v. e. adipati v. Sumènèp, helpt Widjaja tegen Daha, vader v. R. Lawé en later den titel dragende v. arjjâdikara, R. L. Z. 7, 161 (mantri paramarta); wirasanta, aanh. onder pidik; wirasèna, eigenn. v. e. prins (zoon v. Gandasèna, Kam. 9 m.), die door de slang, in de fabel van den ondankbaren goudsmid, gebeten wordt, T. Z. 4, 146; wiraprana, eigenn. van den prins in de fabel v. d. slang en raaf, Kam. 22; phalawira, h. v. wani (zelden, Kl.); wiratama, in pl. v. wirottama, R. m. Z. 25, 72 (R. k. b.: wirèng prang; vgl. onder purusa); wirabâhu, eigenn., aanh. onder kêçawa; wirakanti, titel v. e. mij onbekende kidung, naar den naam v. d. held, 't volgende is er uit, i kêtut kêna gunaguna sasak mangênain srananja tjëlébingkah mapalu ènto bakat pindan tjéktjék mapalu ènto bakat langkahinja linglung, paling gadak ujang di pèdèman; wiradja, z. onder purwadjati.

ꦒꦶꦲ, warawiri, jav., v. d. onderdanen v. e. vorst met levenslust zich bewegen en hun werk

deen, doordat er welvaart in 't land heerscht; *awarawiri*, aanh. onder ulat.

ဝိ၇၂, jav., *wiru*, W. Z. 3, 11 (lěpit²an, lěpit²); *kadi wiru²ni ljanging wulih*, Sm. Z. 24, 7 (muwah ring né sairib ring song bulihé); *wiru²ni tēpinya*, Anj. Z. 1, 9 (lěpit²anya ri tanggunya, amilpilang tanggunika); *wiwiru*, *de vrouwen* v. d. kusensloop, waarin zich een wandluis versteekt, T. Z. 3, 3; *amiru², W. Z. 30, 14 (milpilang, mēnahang); *ri sampunirādus mēntas sarwjamiru² taph*, Mis. Gag. 16 b. (vgl. sund. *biru*, mal. *biru²*); na haar beslapen te hebben, *pinangku rabiné, pinawirokakēn taph*, Stn.

ဝိ၇၂, jan *wirun mawēdi*, aanh. onder *bhiru* (dahating gēlap).

ဝိ၇၂၂ (jav. vgl. ook *miré*); *si wēksirsa maring paturwan wiré hawanirēki aglis lampahira aminta tjaru gētih mēntah daging mēntah*, Tj. A. x. (b.: s. w. mañdjing èng p. ing wwang, mahawaning wiré², angungkab²èng paugrēt, maminta tj. a: s. w. s. m. èng umah, mahawan ljanging wiré); *krūramiré sira ri* (jav. hds. *miré miraji*) *kūwaraning rathālwa*, W. Z. 21, 5 (mēmèngkèng, mambèngkèng, mēngo).

ဝိ၇၂၂, bèro; z. aanh. onder *rapuh* (*jav. *wirong*, sēdih vgl. ook jav. *mirong*); *soka wiro*, Ar. Pr. 46 o. (= *lulut*, vgl. *ēmban*).

II., pada *wiro pada angēmban kung sang tami tan sah djroning tjitta mwang sang tamjamēm raga karana*, van op elkaár verlief-

den, Djpur.; *amēm wiro*, Was. Z. 7, 3; *harsa wiro*, Ar. Pr. 46 o., 51 o.; *hjang çaçi midjil kumēnjar amungwakēn laraning sang kasēkan wiro*, Ar. Pr. Z. 18, 41 (laraning kasēkan wirangrong, ald. 56); *lañ gēsēng asung wiro*, Was 19 o., 20 o., Z. 2, 82; *ra wiro*, in den 3^m persoon v. e. gastheer, die schijnbaar vertoornd is?, R. L. Z. 11, 127 en 129; *watawana angrapuhi mamirwani*, **kānginan ipu wirangrwang*; *kawiron*, R. L. Z. 10, 16 (njēdihang).

၅၇၂, *añdjlawura (b.: *ahurang*); z. onder *djalawura*.

II., naast *dhawala, nirmmala, çuddha, çūnya, hēning*, vgl. *bura*.

၅၇၂ I., *winuriwuri*, *bekleed* door een *taph*, B. Z. 107, 4 (*rinēnggan*), Sm. Z. 7, 7 (*binusanan*); vgl. *wiru.

*II., *ri wuringku*, R. 4 Z. 1, 63 (*sakalahin tityang, pungkuran t., sapatanggal tityangé, di makalah tityangé*); *ri wurinra*, ald. 64 (*sakalahin ida, sapakaōndanēné, pungkurin dané*); *wurinya ginarut*, R. 11 Z. 2, 15 (*laād kagaük*); *wurinya manahut pipi*, 11 Z. 2, 16 (*laād manggutgut pipi*; tag. *hulé*; z. *wri* en vgl. jav. *buri* en *kawurjan, dat eigentl. beteek. *op 't spoor gekomen*, mad. *budi*; sas. *muri* en *mudi*, bug. *munri*; dorijan; vgl. *halpudian*, men. *kudijan* en mal. *kēmēdijan* uit *kumudijan, katingan, sampit* en *ngadj.*

harian uit een *huri*, z. Tob. Spr., en onder *hēli* en *kamodi*); *wurining kurōn, na 't certrek van*, B. Z. 59, 16 (*wantēn tampak*

ing mapaŋmahan, pětjak ing mapu- II., jav., van strijdenden, Was. Z. 2, 9; mahan, p. ing mapamitra); vgl. onder awuru, aanh. onder saksı ('t origineel matta; wuntat); tan káwarahan lakunira, jan pa- z. onder wërě'); agonggrongan awuwuron, mangguh gunung watu magě'ng trus dènira Mal. 117 b.; duh makaparan jèn uripěn pu- tanpawuri, Wri. v. d. aŋimá; wurjjèng pan- niku saksat angurip wong awuron, zegt de dung, R. m. (R. k. tilasé p.); wurjjasusur, prinses tot Ardjuna, die den bhūta vergiffe- van tanden, Smw. Z. 1, 11; amanggih wurjja nis wilde schenken, Ar. Pr. 1 Z. 13, 1; suka çri surabitanaja, T. Z. 2, 4; mingwuri, aanh. girang amangan anginum awuron², Sk. onder tjangkirang, z. turah en urjja: ၵၢၣ်ၤ I., jav., *uitgestrekt* van een vlakte, kawurjjan, Smw. Z. 7, 2, Z. 6, 36, *op 't spoor* Kam. 20 b. (Bjw., jav. ámbá, z. II.; vgl. *gekomen* v. e. dief, R. m.; angawurjjakěn, Br. *jav. bawèra), *wawahan, wétu, R. m. Z. 10, 5 (mamungkurakěn); sakawurjjakna, Z. 16, 3, Z. 20, 1 (R. kb.: wirwa); sagara Br. Z. 18, 17 (asing kapungkurika); wu- wèra, *de groote volle zee*; ngèwèraŋg, ngor- rjjan, W. Z. 5, 6 (lampak), T. Z. 5, 64, tajaung; vgl. Kam. 24 m. (bis); hajwa wèra, Br. Z. 18, 17 (vgl. *jav. wurja); wurjja- vindt men achter vele recepten, Us.; hajwa ning apuj, tampakning a; fr.; wurjjané, wawahan wastwatěmah pati jan wèraha sang pětjaké, aanh. onder wangur; wurjjaning katong, T. Z. 5, 102 (da wèra wastuanja kanin, naast bikět (aanh. onder abuh); wu- (sèda) sang prabu jan i dèwa ngora- rjjaning kikir, O. (vgl. onder turah); kaja hang); da wèra, *tatanwákprakaia; sa- wurjjaning alawas asusupan, *als het ware ten* wèra (wijar) ningkaung nagara, Jsp. Z. 4, z. *gerolge van*, T. Z. 5, 60; wadja wurjjaning ook swèra. asisig, R. L. Z. 10, 21 (pětjak untunya II., s. (waira), *heldhaftigheid*, Ar. Z. 63, wus asusur); wurjjaning asusur, Ww. b. 1; *vijandschap*, aanh. onder huwus, Ud. 6, Utt., Z. 5, 66. darppawaira, Adip. 106; Br. Z. 4, 6; tēlas- ning wèramuk, Br. Z. 20, 17 (di usané mawjadi, ri uwus dané maibukan); aanh. onder diwal en bháradhwádja, R. z. wèri. 25 Z. 12, 14, 7 Z. 17, 1 (i punaân, i pu- ၵၢၣ်ၤ, z. onder wèra II. tēh, i sugěm), zekere vogel, aanh. onder ၵၢၣ်ၤ, s. (wairi), z. onder çatru, rēkoh, Wit. 13 b.; Wit. 7 b. (mad. babu- *prang, T. Z. 5, 19, 28 (musuh), Z. 1, 42 ruh?, zekere kleine vleermuissoort; jav. dja- (paibuk), H. Z. 53, 14; aanh. onder wisar- ka wuru, bubut), St. l. 8; Ap. 31 m.; wuru djdjawa (waar saısatru bedoeld is), Bh. kutut, R. 7 Z. 17 (titiran; vgl. purukutut); 72; tkaning wèri, *npaprang; (vgl. a wa- vgl. onder sěpang. hiri).

၁၇၇၂ I., jav., awarah rjjabhimatèng laku, T. Z. 5, 59 (z. uninga); awarah, B. Z. 47, 15 (ngadjarang; vgl. badah, badaq en bat. bagah, niad. bálè); mawarah, B. Z. 29, 5 (mapiñning, mangaturang); awarahi, *merkende, ziende*, Br. Z. 16, 8; tan warah kita, *zonder U kennis te geven*, B. Z. 26, 3 (tan nguninga i dèwa, t. manguninga i dèwa); nghulun awaraha, B. Z. 16, 6 (mami natu-ajang, tityang madjarang, t. ngorahin bli); awarawarah, R. 2 Z. 1, 43 (natwajang, mangaturang); an sang nàtha tan umarah nganak ri cila, B. Z. 75, 29 (antuk i ratuné nora mitèkètin wèkané ring kadharm-man); umarahakèn, R. 2 Z. 1, 26 (manutur-ang, angadjarang); winarah i, *verwilligd worden* van iemands dood b. v., R. 21 Z. 1, 1; winarah tikang bala, R. 2 Z. 1, 3 (ka ára-hang ing wadwané, kañdjarang ring ikang wadwa); winarawarah mangadjya, R. inl. 35 (inuruk); warahón ngwang i dukka rakrjan, Sut. Z. 5, 7 (pangandikain bapa ring né sungsutang i dèwa); winarahan, R. inl. 36 (kadjahin); amarahakèn, B. Z. 49, 1 (ngadjarang).

2°, warah², *algemeene bekendmaking*, zooals dat een vrn. pers. zal komen; vgl. arah.

II., verb. v. wara; warahin tityang, *tanga-nugrahèng hulun; warahan, aanh. onder makudur.

၁၇၇၂. *wári (vgl. onder tuli II), vrn. = èntjéh); mēwarih, vrn. = ngèñtjéh; (Ram. sas. steeds wari met de bet. v. water, de bal.

afschrijvers veranderen dit in warih); manū warih, z. onder toja; (vgl. warigalu).

၆၄၇၂ I., R. 10 Z. 9, 3, B. Z. 80, 9 (didih) vert. v. phèna, Sw., aanh. onder anusma raña, B. Z. 79, 9 (jav. uruh, lamp. buroh) ngadj. burá, sumbanesesch bora, bat. bugá en gubo, dair. bogo, terwjl men bēgoh zou verwachten, malag. wuri, vgl. bat. bura, sund. budah, tag. bulá, terwjl bugá *puimsteen* beteekent, his. bolá, alf. bol. mang. loba, jav. muruh, mēdidih; vgl. voorts badaq; mērē²h mukāmōrēh, R. 22 Z. 3, 20 (wadana sēbuh).

II., vgl. wērē²; sēdēng wōrē²h katon, B. Z. 2, 19 (pamēngpēng badjang kaksii; mungpung djadjaka katēn); Jan raré mē-rē²h, Sum. Z. 49, 1 (aankomende jongens²). Z. 10, 35.

၆၄၇၂ I., jav., *jatna, *W. Z. 7, 2, R. 19 Z. 18, 12, Z. 16, 7, B. Z. 49, 11 (widagda), Z. 64, 7 (ugēh); *kennis hebben* vooral geheime en bovennatuurlijke, *jatna, Sm. Z. 28, 1; wruh ing wēda, *wēdadjnja; tarwruh. R. 20 Z. 15, 3 (nora naēnang); wruhanta, T. Z. 1, 24 (apang gusti nawang, a. i dēwa n.); piwruhi, *atagēn; piniwruhandané sang ráwana sēdan sang apatih, *winarah ta sang daçamukhé pati sang patih; kumawruh, *mededeelen* de reden van zijne komst enz., F. b. Z. 4, 17; kumawruhana. R. 23 Z. 8, 15; tan ana wwang angawruhi. T. Z. 5, 94 (twara ada anak taū); kawruhi, W. Z. 141, 19 (tatasang, kawikana); ngalih kawruhan; kawruhan, *op heeter daad*

betragt, Wtb. 134; *kinawruhan*, B. Z. 47, 11 (katěngěr); *tan kinawruhan*, vert. v. *awibhāwja*; *sami kinawruhan*, *sarwadnja; *mapiwruh*, *kumapaksa; *mapitanwruh*, W. Z. 5, 3 (maāpi tar uning; vgl. *tandruh en jav. pitambuh*).

II., *wru^h*, schijnt de naam van een boom te zijn; *wruk hana ring wru^h lumumpat*, R. 24 Z. 16, 1 (ibuk gnabing sugēm makējos, kēbukan dēning ja wikan raris ja wiplatwang).

၇၅၅, z. onder *wré*.

၆၇၅, *rabut wirah*, z. onder *rabut*.

၆၇၇၅, h. v. *sangkal*, *omdat* in processtukken; *wirèh asapunika*, *wirèh tityang ngrandah prauné*.

၅၇၅, *mawurahan*, v. d. zee, W. Z. 25, 3 (matrajuhan, otjak); *awurahan*, W. Z. 19, 11 (mabjajuhan, masliwuran, matr.; vgl. jav.); *mawurahan*, B. Z. 29, 6 (magorohan, umjang), W. Z. 20, 1 (maglijuran), Sm. Z. 18, 9 (mab.); *lananpawurahan*, B. Z. 7, 8.

၁၇၅, s., W. Z. 7, 5 (tjélèng, tjèntèn), T. Z. 5, 107; *warāhakarūna*, v. e. pijl, Br. Z. 31, 2 (kadi kapēning sukara; mal. vert., rupanja sēpērti tēlinga babi); *prataja warāha*, R. 10 Z. 9, 11.

၆၇၅, s., T. Z. 4, 8, *wijoga, *tināmbang, *wiwardjita; *wiraha ring kungkung*, **mapasah lawan prija*; *prijawiraha*, z. onder *prija*.

၆၇၅, s., *wrak*; *warhiwāhana*, z. onder *kumāra*.

၆၇၅, s., *wrak*; *hana kadi hlar ing warhiha*, Krws. 13.

၅၇၅, aangenomen num. v. *Ardjuna* aan 't hof v. *Wirāta*, waar hij vermoed voor een kēdi doorging (jav. kēndi wratnala), *Wir.*; ook *wrēhadnala*; vgl. aanh. onder *kiriti*.

၁၇၅, B. Z. 2, 7 (sūkara, tjèntèn).

၅၇၅, z. *wrēhannala*.

၅၇၅, s., zoon v. *Basu* en vader v. *Djarāsandha*, Hw. Z. 3, 7, z. *damagoša*.

၅၇၅, z. onder *sugih*.

၅၇၅, s., *gēni mungwing pañdēkatja tjañdala* (b.: *tjañdanala*) *wrēhadbhānu*, *witihotra*, *ngaranya*.

၅၇၅, eigenn., Br. Z. 11, 2; Z. 13, 27.

၅၇၅, s. (*wrēhātswādha*); *wrēhātswādha kitātah pawèh*, R. 20 Z. 10, 2.

၅၇၅, s., onder de *Pāñdawa's*, Bh. 46.

၆၇၅ of *wirasa*, jav., h. v. *isi* (waar dit inhoud v. e. brief beteekent); *sawiraōsing sang hjang çāstra*, *surasa s. *āgama*; *wiraōs*, *ahēm; *mawiraōs*, **ahē'mhēm*; *daging wiraōs*, *inhoud van een brief* (vgl. *surasa*); *pawiraōsan*, **pahē'man*.

၅၇၅, s. (*brēhaspati*), ben. v. e. godheid en v. d. planeet *Jupiter*, W. Z. 4, 120 (*wakpati*), *djiwa, *ānggirasa, *wā-tjaspati, *dhisaña, *tjitra, *çikhāñdija*, *guru, *gišpati*, *surātjarjja* (vgl. *gihpa-*

ti); de 4^e dag v. d. saptawara, *Donderdag* (jav. *rĕspati*), verkort ဝ; nghulun ikā ma-
ngaran *wrĕhaspati jan ing sarwwa kawi*, Bh.
37 (vert. v. *kawinām učanā kawih*), Ud.
110 ('t origin. *učanah*; vgl. onder *çukra*);
wrĕhaspatitatwa, nm. v. e. tutur, die wei-
nig om 't lijf heeft (in de hh. is geknoeid b.
v. *aāiçwarjja* in pl. v. *anaiçwarjja*);
aanh. die nu en dan zeer duister zijn, z. onder
adharmma, *adnjāna*, *anumāna* en *ai-
çwarjja*.

ဝကရီ၁, v. *warah?*; *wĕwaran*, naast
dĕdongĕng, *satwa*.

ဝြီ၁, z. *wri*; *awrin kawĕ's*, B. Z. 13,
5 (*dahating djrih*); *wrin² ngĕsngĕsĕn*, Sut.
Z. 1, 7 (*rĕsrĕsĕn*), T. Z. 2, 17, Was. Z. 2,
29; *wrin² buddhinikang sarādja*, Sut. Z.
115, 1 (*rĕsrĕsĕn*).

ဝိကရီ၁, eigenn. v. e. volgeling v. Mantri
wadak, Smw. Z. 1, 50 en *Undakan Pa-
ngrus* (jav. *Pandj. Djajĕng Tilam 131*, en in
de *Pandji raras*, op Java een der figuren uit
de *wajang gĕdĕg*, vgl. onder *krĕtala?*);
*anambut panah parĕng angĕrab roma kadi
wirun² ĕng tulis*, R. L. Z. 7, 78, vgl. aanh.
onder *abuk II*.

2e, sas., een andere naam v. *Djrudé* in de
Dd.

ဝကရီ၁ I., s., *hlĕt, *klir, Anj. Z. 20,
1 (*pagĕr*), R. aanh. onder *kalung* (*jav.
wrana, *aling²*); vgl. *āwāraña*; *soring
wāraña*, *pagĕr²; *ikang pajasan makawa-
raña*, *atawing² tjrĕmin; *aningkab
wāraña*, z. onder *singkab*; *kawaranan*,

*katawĕngan, door boomen v. d. maan,
Wt. 10 b., v. e. *daitya*, die een vrouw
rooft, Utt. 53, aanh. onder *kalamar* (op
deze plaatsen is *āwāraña* bedoeld); *atang-
kĕb waraña* (vgl. *atangkĕb samir*), Kid.
Sund. 49 b., Dpt. Z. 2; *aningkab waraña*,
Ww. Z. 3, 163.

II., s., *liman*, Tjt. 75; *suta lawan sang
nantara* (een der 13 dochters v. e. *Dakṣa*,
uitgehuwd aan *Pradjapati*); *pada warala*
(sic.) *kalih amurddha asura*, *ngaran sang (a)
çwamukha*, *sang durmukha*, *kinarjja pangrid
dĕ sang niwatakawatja*, Tjt. 73 (aanh. onder
çwĕtā); *wārañādhipa*, een der namen v. *Ga-
nĕça*, Kr.; *apangrid wāraña*, *goiaka*, nga.,
apangrid iba (ibha), *sambĕra*, nga., *apangrid
kuda papat satus sĕwu*, *ratha*, nga., Tjt. 32
(vgl. onder *goiaka*).

III., kind, Tjt. 79.

ဝကရီ၁, *wsi waraṇi*, W. Z. 23, 6; Bs. 9
b. (mal. *bĕsi hāraṇi*), v. d. nagels v. *Bhima*,
Kuntij. en fr. *Kid. Adip.*, *putjukipun ma-
lĕla*, ald., *wĕsi wrani* ook v. *Bh.'s* nagels,
Bs.; *angga umakas*, *kadi wĕsi urani*, Dur.,
alo waraṇi, aanh. onder *duwak*.

ဝြီ၁, *warña*; *anĕnggih baginda am-
syah*, *kang winrĕna tjaritanĕ puniki*, Am.:
ingong amrĕna tjarita, ald., z. onder *grĕmi*.

ဝြီ၁, s., *kleur*, *kleursol*, al wat ter kleu-
ring dient, aanh. onder *tuli*; *kaste*, aanh. on-
der *ĕkadjāti*; *kawruhanira kang (b.: rĕkang
udjar adon lawan tanpadon*, *niwang ikang
tuhu lawan adwa*, *nāhan ta karjjanikang*

vjawahâra kalih, ingêt ënira, tumutana kraning warnanikang wjawahâra, fr. Sdj. (vgl. Manu VIII. 24); taturwarîna. tj. djan-na, tul. 8; warnasangkâra, s., v. 't overspel ener vrouw, zich met iemand v. lagere kaste afgeveude, Kam. 23; tan hana taturjuga ritang dëça, krëta lâwan trëtâ ikang juga waluj*, tøkâning çâkadwipa djuga mangkana, ikëng kroñtjad. kuçad. ika mangkana kramanya, atëguh tang warnuâçrama ngkâna iharmma, nora warnasangkâra, tau hana nadwâmawuwus, matangnyan sadâkâla suka ang wwang ringkâna, mâjalobha, isyâstja bhâ-pwa tan hanërja, matëguh ring dharmma owang* ikang taturwarîna, tan hana drë-ja hadji, nora danda tan hana jogja dandan, tapwan dharmmadnja ikang wwang ngkâna, nâda ta silih raksa, akwëh ta mâs manik rikang dëça, tan pinakâpang kanaka, aratang arwwa dhâtu irja, tanpakâlâwwah akamang ikang sarwaphala sarwapuâpa Irikang dë-ça, ikang tanpawwah lagi ngkëng bhâratawar-â, mawwah ikâ jan tumuwuh ringkâna, ikang anpakambang makambang ikâ jan tumu-ruh ringkâna, kambangnikâwangi sugandha, wahnikâ manis surasa, ikang tan ënak lagi ing bhârataw. ënak ikâ jan ring çâkadwi-â, mapa kari wwahnikang waringin rasa angsura (?), Brh. 87; warnasangara, mis-adige kastermënging, T. b. Z. 4, 302 T. Z. 5, 91 (warnuasangkâra en vert. met tangdë trang bhuwana, vgl. 't jav. on-er sangara).

2°, *kleur, verf* (z. wrëna, vgl. mal., bat.

borna, ngadj. barana, *soort*, tag. walnâ, *bontgekleurd weefsel*); pulas antuk warna; amarîna, v. d. lieden, die pas aangekomenen bekijken en bespreken, Mal. 125; warnan, Sut. Z. 96, 2 (tjaritanën); tan warnuân, W. Z. 7, 4 (tan tjinanën, tan utjapën); tangëh jan warnan, Sut. Z. 86, 3 (dawa jan apiang); warnanën, B. Z. 2, 21 (ta-twajang, tjaritanën); winarîna ri hati, Sm. Z. 22, 21 (kawarna, rinatjana); pamarîna, v. d. wijze, waarop een vrouw over een man spreekt, Hadji D. 66 (z. parna); kawarnaha, ook in Bal. gedichten ter aanduiding v. e. overgang tot een ander persoon of incident; kawarnaha malih sang indradjit, R. m. Z. 31, 1 (R. k. s. en b., winangsita, 't geen ook gezegd wordt, waar R. m. Z. 32, 16, winasita heeft); tangëh jan warnanën, Was. Z. 7, 78; sakalawarîna, B. Z. 109, 6 (né mangkin tatur djanmanë); warnabraña (?), *ganitri; sawarnaning poh, *allerlei soor-ten van enz.*; pëngëwarnan, *een grover penseel* v. varkenshaar, dan pënjawian.

II., bahuwarîna, z. onder bâhwâbharâna. འཇམ་ལྷོ་, *warîna, vrn. = goba.

འཇམ་ལྷོ་ (?), aanh. onder lalër (nanah).

འཇམ་ལྷོ་, s., *beschrijving*. R. 23 Z. 20, 15 (njaritajang)?; amarîna, 24, Z. 4, d(nja-rita, manjaritajaug); naban lingnika jan pamarîna ri polahaning abajurâga ring ti-lam, Sut. Z. 44, 9 (natwajang ri tingkahë matëmuang sasmara ring çajana).

འཇམ་ལྷོ་, eigenn. v. d. prins v. Daha,

gewoonlijk i Malaju (evenzoo in 't Mal., vgl. Niemann, Mal. lb., 3 druk, I aant. 9).

ပွဲၵ်း, s., B. Z. 81. 32 (wilang), v. wolken die de zon onzichtbaar maken, R. 6 Z. 1, 7 (mapupul, bêt; *jav. wëndra), Ar. Z. 6, 2; gadjawrönda, B. Z. 101, 10 (liman jutajan); z. wrëndáwana.

၇၁၇၂၅, wé en randanu?, eigenn. v. e. groot water, T. Z. 5, 78 (T. b., Z. 4, 48, lwah maniçuddha).

ပွဲၵ်းၵ်း, s., z. onder dèwa.

ပွဲၵ်းပုၵ်း, s. (waar Krěšña zich met de herderinnetjes amuseerde), eigenn. v. e. plaats, Sum. Z. 90, 3; z. wrönda.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, wurandungön, Br. Z. 19, 8, lwir pupungun, pungun²; vgl. jav. wirañdungan).

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, R. 23 Z. 19, 16, 30.

ပွဲၵ်း, z. wrëtta II 2°.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, s., eigenn. v. e. stad, van waar Bhíśma Ambá en hare zusters wegvoerde, Adip. 66 (wáránawati); z. kaçi.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, aanh. onder warña.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, s., naast pètung?, Adip. 24, bis.; vgl. çarastambha.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, eigenn. v. e. plaats, Adip. 85, vaak, werwaarts Durjodhana de Páñdawa's lokte; z. ook awisthala.

ပွဲၵ်း, s. (wartjah); kunang sang ratu watja (sic.), sang abhimanyu satmaka tmahan sang hjang wulan, Surg. 37 (vgl. Adip. 't origin. 2747, waar gezegd wordt, dat W. op aarde Abhimanyu werd).

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, aanh. onder djina.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, s., Sut. Z. 51, 12; T. Z. 68, aanh. onder djina en vooral onder pañtjasugata, Ar. Z. 24, 4; kadadèn wèratjana, *buddhadjanma; artjan hjang wèrotjana, *mahá buddhawimba; hjang wèrotjanamarga, *sakalabuddhamúrtti.

II., z. onder wadjradjwála.

III., s. (wirotjana, zoon v. Prahláda, z. Wilson's Wiśhup.), eigenn. zoon v. Kasipu, Brh. Z. 5, 23.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း (?), wwang adagang kuda.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, s., z. onder tahi.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, z. onder kakul.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, s. (schrijver v. e. nitisára), eigenn. v. d. schrijver v. d. Sârasamutjtjhaja: amòh pwèkang gandharwa, apsara sahâjanika, sang çitraratha pinakawuruk, apsara rasika, sang wararutji (l. wasurutji), gandharwa rasika, Brhmd. 64.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, stamw. v. murirak?

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, warurutön, v. pas tot bezinning gekomen, hr. Z. 46, 9, R. 22 Z. 3, 25 (jav. R. 4, 66, wirurut, 467, wirurutën; knikkebollen van iemand, die pas wakker is, B. Z. 111, 1 (pupungan), R. 13, Z. 2, 1 (kapupungan), Sm. Z. 18, 5 (kapupungën).

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း (?), z. rurut.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, z. onder wrirang.

ပွဲၵ်းပွဲၵ်း, het te berge rijzen v. 't haar, Wir 27, 51, Bh. 52, aanh. onder sarisrèpa (vgl. sund. puriding en muringkah?); murirang.

R. 4, Z. 14, 8 (rimrim), 24, Z. 18, 2 (karsrës, djring); **wismaja manahnira, mogha muriring wulunyawaknira manambah ta sira tëhër modjar**, Bh. 37 (vert. v. sa wismajâ-wišto hrëštaromâdhanañdjajah prananya sirasâ dëwam krëtâñdjaler abhâsata; **umuring**, R. 4 Z. 1, 79 (djring); (*jav. muriring, jav R. 241 en muriring), Sut. Z. 95, 9 (vgl. onder riris en puhun); **muriring kangën**, B. Z. 105, 8 (dahating djrih); **tatan hana wënanng sumahur, hunëñëng mogha muriring wulunwang sabhâ kabëh**, Ud. 30 ('t origin.. stimitâ hrëštaromaña âsan sarwwë sabhâsadah), vgl. onder kapwa.

၅၂၂၂, jav., *gandaka, *khadgi, Adip. 42, *paka danu, Tjt. 44, aanh. onder paf-tjanakha, z. wadak en triwarak; bahëm warak, onder de geneesmiddelen, Us. 222; pawawarakan, War. b. 55.

၅၂၂၂, z. onder paruk.

၅၂၂၂, jav. tjuka, Wtb. 241; of, naar bal. uitspr., orak, urak; **wrak tahun**, z. onder tahun; **wrak** (b.: urakurak) **ikâkrah asrak apa tam bari² masagi**, B. Z. 81, of 80, 42 (mak wëh urab²annjanë parakanga dëning titir makapasuguh, pasliwëran nguni punika saka-tahnya sarëng marakang milih² matanding, olah²an makwëh masarëngan dëning tan ima² matjadang).

၅၂၂၂, titi wërëk, aanh. onder tumpëk, vgl. titi buük.

၅၂၂၂, mal. bërük?, R. 23 Z. 12, 20, i brü(k), aanh. onder *uruwruh.

၅၂၂၂, z. parëk.

၅၂၂၂ I., *kalf*, Brhm. telkens, mrësada, bhawakrah (wrësabha, nawadja?; mad. buruq en budu, *welp, jong* v. e. hond, gans b. v., abudu, *jongen werpen*), Wir. 54, O.; hana wwang nista lanang wadona kunang, agring alara, mulih ring rama rëña, pëdjah wuruk mulih ring kadangë, ng., sang rama rëña manahura sahutangnya ring pradana, jan malër agring wënanng këna pagawë (b.: pawadal) wilang gawë, salawasnya tan kawaçanglakoni gawë dë (b.: ha, ngajahi gawë) ning pradana, jan lanang, wilang gawë, 50 ring sadina, mangkana çasananing motang, Wtb., Dp. 63, 21; T. b. Z. 1, 69; pikulaning wuruk, pasangan, Tjt.; paugon wurukira dëmang, *de hoeder van de runderen des dëmang's*, Hadji D. 30; pawuruk, aanh. onder rädjawidhi, na pahaliman en pakuda en vóór pawëdus, O.; hajam wuruk, eigenn. v. e. vorst, Pm. 15, O. K. (çaka 1295); **bhrëng kahuripan aputra titiga, midjil bhâtara prabhu, kasir²ira, çri hajam wuruk radën tètëp, djudjukira jën anapuk, sira dalang tritaradju, lamun amadoni** (b.: awadoni), **sira pagër antimun lamun awajang banjol sira gagakatawang, jan riug kaçëwan, sira mpu djanëçwara bhisëkanira çri rädja sanâgara** (vgl. rädja), **kaprabhunira (bhra-jang ontbreekt in b.) hjang wëkasing suka**, Ar. 30 (z. ranamangala); hij was de neef

(nephew) v. d. vorsten van Koripan en watja, W. Z. 21, 2 (jav. W. 122; wirakša Urawan, maar regeerde te Madjapahit; en 126, wiraktra).

vraagt de hand v. d. dochter v. d. koning v. Sunda, Kid. Sund. Z. 1, 1, vlgd., overleed ongehuwd (vgl. onder taruña) aan hartzeer, 1000 maagden hem op den brandstapel volgende, ald. Z. 3; *erjajam wuruk nāmanira saking bapa, dēnira anunggali prabhawaning bapa, sira smarawidjaja, nāmanira saking bibi, apan maumatha ingarttjaña ingāni* (hierop volgt de aanh. onder hajatular); Kid. Pam. Z. 1, 91 (vgl. Babad, ed. Meinsma, bl. 25, jav. gesprekken bl. 26; Wint., Samenspr. bl. 29); vgl. onder wardhana.

II., z. onder baru II (mal. buruk).

III., *winuruk, Br. Z. 46, 10 (kaādjahin, maūruk), *volleerd?*, *uitgeslapen* v. e. asura, Sm. Z. 30, 5 (né durandara; z. uruk).

ပုကာ, *wrēkadhūpa*, s., z. onder kasturi.

ပုကီ, *tan warñuanēn durgandhaning smarāwuk nanāh, apangkawatang wrēki* (sāmara in de versm. verkort), Spl. Z. 5, 207.

ဝိကီ, s., z. onder kanjèri.

ပုကာကီ, s., *wrēkāsya.

ပုကာကီလီ v. Bhīma, Hw. Z. 57, 16 (wrēkodara?).

ဝိကီလီ, Bjw., *iets voor den schijn doen om bij zijn meerderen gezien te zijn.*

ပုကာကီလီ, s., een bijnaam v. Bhīma, Br. en Nw. (vgl. jav. en z. rēkodara).

ဝိကီလီ, s., aanh. onder dharmma.

2°, eigenn. v. e. mantri v. Niwataka-ladhi.

ဝိကီလီ, z. onder wirati.

ပုကာလီ, Bjw., nm. v. e. groote varensoort.

ပုကာလီ, Bjw.; sēēt; sawrēkis, asēēt; rong wrēkis, dwang sēēt; mrēkisi, rjēēt bulih (vgl. mal. bērkas).

ပုကာလီ, s., kaju mawwah makēmbang, Ag. 62, v. 't stuk hout, dat de schildpad, door de ganzen vervoerd, in den bek hield, T. Z. 2, 48; z. wanaspati en twāksāra.

ပုကာလီ, of prēkēsēt?; mamrōp mamrēkēsēt, R. 18 Z. 8, 7 (mamukul manj rēgēm).

ပုကာလီ, eigenn. v. e. plaats, door Krēśna aangedaan, toen hij naar Hāstina gezonden werd, om de helft v. 't rijk voor de Pañdawa's op te eischen, Ud., z. ook onder awisthala.

ပုကာလီ, s., karnikara, kani-gara; z. wrēghotpala.

ပုကာလီ, z. onder saptakulapar-wwata.

ပုကာလီ, s., nm. v. e. paard v. Dūm-rakša, R. 20 Z. 13, 7; Z. 14, 7; Z. 16, 5 (wrēkānana; jav. R., si wērka).

ပုကာလီ, z. urukung.

ပုကာလီ, Ar. Z. 6, 6.

ပုကာလီ (l. turida), *angarang.

ပုကာလီ, s., gulēm.

ပုကာလီ, s. (wāridhi), *sāgara, *dja-

ပျာလာ, prēdo, aanh. onder tjěrak.
 ပျာလာ (?), hanāmběkira mantukāmruda
 tuhun mawaraha rumuhun ri sang prabhu,
 Sum. Z. 102, 1.

I, s. (wirādhā), eigenn. v. e.
 monster, R. 3 Z. 17, 5, 9; Z. 2, 14 (vgl. Muir
 II of M. Will., Ind. Wisd., 313, noot 1).

II, tiing of buluh?, wirāda gading wa-
 hu sah ing tjalumpring, Mal. 70, Was. Z. 3, 82.

III. (wiroda?), duran kita tuh wāsih ma-
 pau wiroda kramantēng hulun, T. b. Z. 3, 15;
 banjak wirada, aangenomen nm. v. Djurudēh
 in de Mw.

ပျာလာ, s., Br. Z. 48, 11 (bēndu), Sut.
 Z. 31, 8 (brangti), R. 2 Z. 1, 29 (dubkita,
 rusak, mawikarā), 4, Z. 1, 60 (brangti,
 kroda), aanh. onder gēlēh; sangkauikang
 wirodha, aanh. onder rēnukā (wētuning
 bjotané); tan patut pada wirodha, aanh.
 onder tor (latan atul sami mabjota);
 ring wong pada sēngité, pada galaké, pada
 waniné, pada landépé krisé, tumbaké, atukar
 pada panuduké, jan mati salah tunggal, ikang
 kari ahurip tan dandanēn dēnira sang ama-
 wa bhāmi, krodha wirodha arané luinging
 āgama, Wtb. 68; pinggōl wirodhagung (l.:
 wod agung?), Mal. 53; sukēnak aturū sang
 çānta ngaranira, sang tau ahjun ring djaja-
 parādjaja, kunang ikang wwang wirodha jēkā
 tan ēnak tarūnya, Ud. 38 (vert. v. sukham
 praçāntah swapiti, hitwādajajapara-
 djajau, djātawairaç tja puruṣo, duh-
 kām swapiti nityadā); sampun anggung

wiroda, werd niet toornig, Spt. Z. 4, 128;
 wwang mawiroda lāwan wwang mahāçakti,
 Ud. 18 (vert. v. abhijuktam balawatā);
 awiroda, Br. Z. 35, 13 (mawiwada);
 mawirodha, v. elkaar bekijken, ald. 14
 (maibukan); antuk danēnē mawirodha,
 saug kēng wāda; pawirodhahan, aanh. onder
 talēh; z. onder wiruddha.

ဘဂလာ, aanh. onder sahakāri.

ဘလိ, z. arddani.

ဘလိ, z. radanika.

ဘဂ္ဂါ, z. onder çālwa.

ပျာလာ, z. wrēddhah; sānak wrēddha
 gatinya rakwa ja tōkap çri magadhēndra
 prabhu, Sut. Z. 57, 13 (kanjama klihan);
 sang huwus wrēddha (vgl. onder tuha) ring
 prang, Br. Z. 9, 7 (s. ginulang alu ring
 rañanggana, s. pradana ring juda, s.
 kaütjap putus ing paprangan); sang
 wrēddha wrēddhēng laga, aanh. onder mahā-
 ratha (saug putus iug prang); wrēddhang
 lēk, van de baring eener zwangere, Sut. Z. 1,
 12 (puput ulanan); wrēddhakāta, eigenn.,
 waarover z. aanh. onder kisapu.

ပျာလာ, s., voordeelen, teugevolge eener goede
 daad, aanh. onder jaça, tegenov. kśaja, tut.
 47, aanh. onder lēwas, R. 5 Z. 4, 28 (wi-
 buh, ngēbēk), wrēddhyani rah dagingnya,
 aanh. onder nastika (vert. v. māngsaçōhi-
 tawarddhana); amrēddhyakēn çīsyasanggha,
 B. Z. 1, 24 (ngwibuhang); sang amrēddhya-
 kēna jaduwangsa, Bh. 61 (vert. v. jadu-
 wiwarddhana).

2°, benaming van *interest-soorten* (kaja wrēddhi, karikāwrēddhi, tjakrawrē-dhi), z. Kutara (kl.) 56; Wtb. onder bl. 39, Wtb. II 24.

3°, *vermeerderen, toenemen*, van schatten enz., T. Z. 1, 55, bis. (vgl. ordi II); *welig* van de padi, R. 21, 1 Z. 1, 11, aanh. onder gopita en signa (vgl. jav.), v. e. kluis, str. 29, v. moeite, R. 7 Z. 4, 24, v. vuur, B. Z. 95, 18 (mumbul); *kunang ikang wrēddhi* ('t origineel, upatjijanté), *pat lwirnya, wipra, sang prabhu, wwang sugih* ('t origin. ádhja), *wanidja* ('t origin. wanik), Sdj. (Manu VIII 165); *kunang sang prabhu jan pangalapa drēwja tan jogjālapēnira, durbbala sira jan mangkana, hilang sira mangké, hilang sira dlāha jan mangalap sira drēwja jogjālapēnira dharmma sangsargga ngaranira, karaksahaning dēça durbbala, ikā ta kabēh ja nimittaning agēng prabhawa sang prabhu wrēddhi mangké sira mwan dlāha*, Sdj. (Manu VIII, 171 en 172); *bjakta wrēddhjaning bharatawārsa dēnya*, Adip. 106; *nda nāhan ta kapintonanikā ri rahadyan sanghulun, kunang ādjnjā çri arjja bhiśma, kumonakēn ikang kadatwan parwāna, sang durjodhana ratwa ri hastinapura, sang judhisthira ratwa ring kaūdawaprastha, ika tang punpunan winēh samabhāga, jatanyan pada wrēddhja sira kālīh*, 107; *mās ja ta pahawrēddhini*, R. 2 Z. 5, 2; *naranātha krēsna kawēkas lanāmahaju rāt, pīnakasurākā rākāka siran prasiddha winuwus trilokawarāna*, Hw. Z. 51, 6.

4°, v. zeilen *gezwollen?*, aanh. onder guwug, zoodat het zoogenaamd kawi is in pl. v. kēmbang.

II., *wrēti?*, *mrēdditjitra kapūrwwa* (b.: parwwa), R. L. Z. 4, 49.

၅၂၅၂. s., *niet in overeenstemming met 't geen men verwacht*; *kim idam wartatbhadre wiruddham jauwanasya té, na juktā tawa rūpasya wirūpasya pratikrijā* (uit de vertaling blijkt, dat een verandering dezer plaats naar 't origin., dat afwijkt, ongepast zou zijn; 't origin. vervolgt met rūpam tē' nupamam bhīru kāmōnmādakam nrēnām, na juktām tapas āsthātum wrēddhānāmēsa niçtjajah, dit uit de uitg. v. Gorresio); *ibungku kita sang ahaju, apa kārjjantātapa sēdēng jowanī, ja tika wiruddha ngaranikong (kang?) kārjja ginawajakēnta, apan tan sajuktining rūpāhaju dumamēlang kārjja mangko (kā?) ngaranya ulahaning wirūpa djuga jukti, ja(n) tan mangkana ulahning huwus atuha kunang*, Utt. 31 (ja tan mangkana kan weggeleden worden en dan leze men ulahaning huwus), Adip. 104, 105, Hadji D. 3; *oneenigheid*, T. b., Z. 4, 90 en 248 (Nts. Z. 1, 10, *wirodha*), *wiruddhawēça*, z. onder *wēça*; *hāh rāga dhik mara wiruddha tamanpahingan, tanwring wēlas ring atiduhka wimohang āmbēk*, Rn. Z. 8, 5; *kinon andēwaçrajā dō paramadiguru siddhaning amrih akinkin tananāngwiruddha*, I. Z. 5, 66 (katundēn mapinunas ring dēwa antuk siwantityang tityang masadya nabdahang manah nora tityang njangkala, k. dēwaçrajā

a. h. t. t. nam tamang dèwèk tityang (vgl. aanm. onder hēli); sadana wrēdaja, z. tan wēntēn tityang mamēda); wiru- ddha pawèwèh, v. iemand, die een geschenk terugvordert, Wtb. O. 72; ikang marjjādā buwus ginawajakēn sang pañdita, dharmikang brāhmanā gawajakēna tanpawirud- dba ja lawan dēcakuladjātiwargga dē sang pragwiwaka, Sdj. (Manu XIII 46), aanh. onder sang ara.

ဝဲၤ, jav., z. *arwuda; sawurda, *sajuta.

ဝဲၤၤ I., s. wajah v. sadjēng, Us.; wus wrēddhah, v. zijn eigen vader, B. Z. 100, 7 (*jav. wērda en warda); amrēddhah, aanh. onder rādjawidhi, z. odah.

II., z. onder mrēdah.

ဝဲၤၤၤ, s., dyah bwas (of uwas?) çri- dajakirttiwarddhana, eigenn. v. e. vorst, O. Bandjarnagara, his; O. I. bl. 4, 5; çri rā- djasawarddhani, gemalin v. Rañamanggala en dochter v. d. jongsten broeder van Hajam wuruk, O., k.; Ar. 50; çri krētawarddhana.

ဝဲၤၤၤၤ, z. arddhani.

ဝဲၤၤၤၤၤ, z. onder radanika.

ဝဲၤၤၤၤၤၤ, s., W. Z. 5, 2 (kabajan ing rēsi, panditarēsi, odah pañdita).

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤ, s., undahagi, z. onder ma- nimpiki.

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤၤ, z., onder indra.

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤၤၤ, in pl. v. wrēdaja door de gelijk- stelling v. daja met ati.

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤၤၤၤ, aanh. onder dēwawarmi.

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤၤၤၤၤ, *hrēdaja, jav., vrn. = angēnan

(vgl. aanm. onder hēli); angista wrēdaja, w. onder dangdaug gula; of wrēdu; vgl. mal. bērudu, bētjing).

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤ, eigenn. v. e. slachter, wiens varkens, door een heilig geworden zwarten hond vervloekt, crepeerden, Tt. 28.

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤ (?), tulad.

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤၤ, wawarutan, aanh. onder lingga- pranala, z. wrut?

ဝဲၤၤၤၤၤၤၤၤ, mrāt, v. d. pijn v. e. wonde, T. Z. 5, 4 (sangēt), Bh. 90; amrat v. d. borsten Anj. Z. 17, 1 (gēmuk).

၂၁, naast garbhini en akradja (?), amē- tēng, Tjt. 26 en telkens (vgl. mobot); ana surawani agēng wujung anom tan wruh ing rēh, aran sira nawang langit, tamēng mēga lunju, rinukti santēn agēmuh, anglung ing djangga tēnggēkē, nētrané anuñdjung biru, rēmané wērat apandjang, djaladara ngēmu udan, Stn.; ndāwrāt tang sahur, v. iemand, die pas uit een flauwte bijgekomen is, B. Z. 50, 4 (kari uggramang pasaūt danēné); wrati kápalaning wong mati sinambōring glap, Us. 155; *wrat*, B. Z. 80, 42 (mang- sēg); sang sēdōng kēsyan amrāt, de zwangere koningin, Sut. Z. 1, 11 (s. sdēng garbbhini kahwatan; mēngandung bērat, op 't punt v. te bevallen?, Tj. b. 94; vgl. onder isi en de aanh. onder paliré); wratēn tim- bangēn arlu, denk er toch aan, bedenk toch?, hoe groot is de macht v. e. raaf, T. Z. 5, 45, vgl. aanh. onder sannyāsa; timbang wratēn,

aanh. onder parâdjaja en joga; **amrati**, *treffen?* v. schoonheid, Was. Z. 2, 68; **kadyâ-mrat²i** mas djuga ngwang amagantakên purikning dadi, Sum. Z. 16, 5; **amrati**, Mal. 359; **kawratân**, *kakken*, Am. 3 (Men. alhier, atotoja; vgl. sund. en kabotan en orat); ***pamrat**, *gevolg*, Sut. Z. 50, 15; **pamrating smara kaja matya angubda ragi**, Mal. 543; **pamrat**, 't *gevolg* v. e. handeling, Sut. Z. 50, 15 (lêmahân).

၅၂၅၂, jav. (sund. hërit); **adja sira angidul punika writ nora këna sinaba**, Amd. s.; **awrit**, R. L. Z. 8, 19, aanh. onder madjusi (buron asrang wurahan malaju angung-si wërit, op de nadering v. e. groot leger, Smng. Z. 4).

၅၂၅၂, Bjw. pulir 2°; vgl. wrutwrut; **tënggökanyâtiçaja agëng tëhër wëwërut**, v. e. grooten stier, T. b. Z. 5, 4.

၅၂၅၂, uit wâhirat of wirât?, ben. v. e. kawi-versm. v. 23 letters, zooals de 2° Z. v. W. en de 1ste v. Br., maar hds. v. Wrs. heeft deze benaming als die van strophe 109, terwijl strophe 111, die in dezelfde versm. v. 23 lettergr. is, aldaar wawahirat heet (Raffl. I 398, wahirat), z. onder lëngëng, ngurëd en hastakoçala.

၅၂၅၂, z. aanh. onder samrât, rësa-bha en gomëda.

၅၂၅၂, vgl. wrut; **mâwâ tang gagaña katon kadi pwa mahjas, ratnânopura pataping tarangganângdjrah, paunglungning wurut alaris ja tèka sâksât, hastanyângëlih angawé mawèh twas onëng**, Rm. Z. 27, 8.

၅၂၅၂, *lumrà, Br. Z. 4, 12; **rëmané wërata pañdjang, djaladara ngëmu udan**. Stu. (vgl. jav. en z. watra en ratâ).

၅၂၅၂, foutief in pl. v. warùtbini, een fout, die ook Ud. 109 voorkomt; **sawaruthi**, *sârwuda, *sâjuta.

၅၂၅၂, **tanpamrata**, aanh. onder djada en rawa.

၅၂၅၂, s. (wrati); **wrati**, in tegenst. v. wâlaka, aanh. onder sapaka, (z. urati en brata); **wratiçâsana, çâsana sang wiku**, Wrt. 1, titel v. e. belangrijk prozawerk, waaruit zeer vele aanhalingen alhier te vinden; dat de afschrijvers er in geknoeid hebben, kan men zien uit de aanh. onder tjoda; **wrati tuwuh** en ngad.

၅၂၅၂, jav. z. onder wrëti.

၅၂၅၂, s. (wrëtti); **awëwrëti**, *ontrekken* v. e. afbeelding, *schetsen* om eene tekening te maken, Ar. Pr. Z. 18, 48, voor een patroon. Ww. Z. 5, 54; **jën sira anandang judané anggawëja tunggul pëiak, dën agung tur adjëmbar (djimbar), wrëttënana (ortënana awak ingsun, apiñda rupa manira „mangkana tjihna (makatjri a)wak mami, sasat ingsun anëng rika (kana), woorden v. Hanumân tot Ardjuna om een aap in 't vaandel te dragen, R., sas., Z. 9 vgl. onder kapi; z. orti; tjittawrëti, z. onder nirodha; wrëti wâli**, aanh. onder wadjana; **tuñdjung wrëti**, verkl. v. pranilina (?), Kw.

II., jav., orta en als h. er van, maar in Lomboksche brieven (z. gatra); **tan kawrëti**

in pl. v. tan tjaritanën of tan kawarña, Bwsk., telkens (vermoedelijk door Sasakschen invloed), want ook dowā komt in dat gedicht voor; evenzoo wrëta, z. wrëtta.

𑄎𑄓𑄗𑄓, s., eigenn., *râdjya mañya, onder de bondgenooten v. Djarâsandha; Hw. Z. 28, 4; sang prabhu wirâta, *sang matsyâdhipa; wirâtaçwara, Br. Z. 10, 19; hadji wirâta, Z. 12, 1 (sang matsyapati); sang wirâtanrëpati, B. Z. 131, 6 (sang matsyapati); sang prabhu wirâta, *s. p. siughaghosa; wirâtaparwa, een der overgebleven parwa's v. 't Mahâbhârata (de text zeer gehavend, 't skr. er in komt meer overeen met 't origineel van de Bombay uitgave dan met de Calcuttasche, z. onder mârda-wa).

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓, s. (wirakti), onder de daçaçila en nader verklaard met tan mânasika, vgl. onder tapa; dëpun çanta wirati, Wrt. 31; wees gematigd, geef niet toe aan uwe lusten, zegt de tuma tot de wandluis, die, zegt hij, niet dadelijk toehappen moet, maar wachten tot de slaper vast slaapt, T. Z. 3, 8; turung wiratiki maprang, B. Z. 12, 13 (pradjurit); prawira wirati, getrouwe (?) helden, R. 22 Z. 4, 1; ikang turida raga sâmpun amatëh inlu mamirâtyakën manah, Sum. Z. 4, 2 (ikung idëp kasmaran suba patuh mangiring mawawikon punika ring kajun); wiratin, *wairâgja; kawiratin, W. Z. 8, 10 (kasantosan, kaputusan, kawikun); atinggal kawiratin (in pl. v. kawiratyan, vgl. karatun in pl. v. karatwan), B. Z. 4, 19 (asalah kawikun, ngëdjang kapanditan,

mangutang tanpanjané); vgl. R. 8 Z. 6, 7, k. 4 b.; Sum. Z. 8, 8; R. 20 Z. 177 (wani); 23 Z. 18, 8; ri hadjin dukka kawiratyan intara, B. Z. 82, 10 (antuk i dëwa né mbaangin tityang sëdih lunga matapa).

II. (?), aanh. onder dëlo.

III., eigenn. z. onder buwang sakti.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓, jav. (galak); sang wirota of sang awirota, bijnm. v. Bhîma in de Nw., toen hij de amrëtañdjiwani moest halen, aanh. onder rëdju.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓𑄓, z. onder wirati.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓, ikang sapuluh tjamuh ja sâksohini ngaranya, sawaruthi (sic.) ngaranya wanëh, Ud. 109 (vert. v. aksohini tu parjajair niruktâ tja waruthini), vgl. waruthi en awaruthini.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓, held en titel v. e. bal. gedicht in ginada versm., 't fragment, dat mij ten dienste stond, gaat niet verder dan de schaking v. Wiratantri door den held en den oploop v. hare verwanten, aanh. er uit b. v. onder gënal, ëmbut, pitik enz.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓, watra (vgl. sund. walatra); bal. gedichten hebben soms warasta, Meg. 98.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓, z. wrëtta.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓, s. (de dooder v. Wrëtra), z. onder indra.

𑄎𑄓𑄗𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓𑄓, kanyâpuriki panëlahnya wartta, B. Z. 34, 4 (kanyabhawana adana kakëtahang, ring djro tjrëmi kasub têngnanya); warttabhaksanën iki jogja pawatëning-suu, zeggen de jakhalzen Nandaka ziende,

T. Z. 2, 5; **winarttākēn**, aan allen uitgedeeld?, Sut. Z. 147, 15 (kawatrajang).

ဝိဘူဝါ, s. (āwartta?), Wir. 5; **wrah ri wārttanikang wrēśabha**, v. e. hoeder v. rundbeesten, ald. 70, waar bwartti leest.

ဝိဘူဝါ I., s. (wrētra), eigenn., Bh. 72; Adip. 91; toespeling op zijn dood in de zee, R. 13, Z. 1, 8 (jav. wërta, z. jav. R. 275); **wrēttadjit**, Indra, T. Z. 5, 23, *çatākṛētu.

II., s. (wrēttā of warttā), Sm. Z. 24, 13 (z. orta); *awēwrētta, Was. Z. 1, 45, Z. 2, 18, z. wrēta.

2°, s. (wrēttā of wrēntā), nm. v. e. versm. (ဝဝဝ, ဝဝဝ, ဝဝဝ, —ဝ), nda tan akaliba kita tâwrētta), Wrs. 54 (Tjt. noemt deze versm., zoo het schijnt, madhubulāmṛētta in pl. v. hula te lezen gula?); **wrēttajuddha**, eigenn. v. e. widyādharma, hr. Z. 45, 4 en 12, Z. 47, 3.

ဝိဘူဝါ I., s., **sangkan raraj paṇḍitawrētti-lakṣana**, Sut. Z. 19, 1; ndah jèkan karananya rakwa musirang haripada makawrēttyanindita, Ar. Z. 74, 1.

II. (vgl. wrēti?), v. de godheid, R. 16 Z. 9, 4; **wālakawrētti**, Wrt. 56; **kuçāgrawrētti**, T. Z. 4, 14 (né tilēh). aanh. onder bamba-ra; **kuçāgrawrētti wētih**, R. inl., 24 (ambēngan tungtung tarpatlētēb); **sang wrētti kandahjun**, z. onder mangukuhan.

ဝိဘူဝါ, z. onder antara.

ဝိဘူဝါ, s., metaal voor gong's, Adip. 29.

2°, pujuh, Adip. 117, 118; **kadi warttaka ja wulangun tēka marēki kakung**, T. Z. 1,

30 (lwir paksi puh paling raūh ngalih né mwani); **wartakapota**, *jonge kwartel* (vgl. potaka); **puṣkarawarttaka** en onder pujuh II; **warttakah**, *pujuh, R. 10, Z. 1, 2, ikang pujuh wadwan.

ဝိဘူဝါ, z. onder wira.

ဝိဘူဝါ, R. 6 Z. 5, 6 (wani tan mari).

ဝိဘူဝါ, **mawrutwrut**, Adip. 89, 88 (vgl. jav. brut² en onder inggēl); **māwrutwrut kadi dhūma**, B. Z. 72, 11 (gēmpuk ikang wēni lwir andus, iñtjēng. lees giñtjēng?, maikēlan l. a); vgl. wruten rutrut.

ဝိဘူဝါ, z. bhartula.

ဝိဘူဝါ, s., *thans geschiedende*, tegenov. atita en anāgata, Sut. Z. 139, 5 (hēsuk!); Z. 52, 4; Sm. Z. 20, 6, v. d. wereld pas geschapen, W. Z. 23, 12 (anjar, né djani); Adip. 26, 105, O., aanh. onder parityāga; **tōkēng warttamāna**, *tot heden* is de goudsmid een verworpene, T. Z. 4, 31 (lēkaning hēsuk).

ဝိဘူဝါ, z. onder badijulsaman.

ဝိဘူဝါ, s. (warttma?), *hawan, *hēnū, *arggi.

ဝိဘူဝါ, *welarend er uit zien, gezet* v. lie-den en beesten, *stevig* b. v. v. e. paard, *lijvig* v. e. goed gevoeden hond (vgl. mokoh), v. e. rijk *welarend* (vgl. jav. en en z. waās: z. èbuh.

*2°, sulakṣana, *niet gek*, bij zijn zinnen.

Hadji D. 57, in een verwijt bhrētya tan waras,

R. 17 Z. 5, 4 (tan tindih, sangsara); hulu waras, ring daksina kembang mirah hjang brahma sira nandura, ring ati prènanira alinggih sira kâlihan, pantès akembang amirah tèmbe jèn tumitis manuh, suka sugih hulu waras wiçesa sirèng bhûwana, Adji kembang, waar het steeds in 't zelfde verband voorkomt.

II., jav., aanh. onder sulpit, Meg. 38, 59, amarasi, *augènaki; *amarasi ri, genezen iemand v. e. kwaal, Adip. 46; *marasana, B. Z. 41, 1 (maugènakin).

*III. sas., iga².

၅၂၂, jav. (ar., mal.); wawarisan, adumduman; saprasanakira sampun, sami kawarisan minda „saputrané ja'kub iki, sami kawarisan minda, sèwu sowang dumdumané, amung jusup nèm èwu dawak, Jsp. b. Z. 1 (mampan saprasanaknèku kabèh wus sinungan m. „sakatahing putranèki, sinungan n. è. d., Jsp. j.); of andanatirta, Ad. 67 (de awèntèn èdjiu wawarisan, Am. Z. 9; sadina èdjiu iki manira mati wong tuwaningsun, manira awawarisan, ald.; anadènè rèké parail, angutjap wawarisan, Dpt., b. 114.

၅၂၂, wrès amamor (warša mawor?), Mal. c. 56.

၅၂၂, *rasa, Br. Z. 52, 11, Sm. Z. 22, 44, dalèm wirasané, diepzinnig als de Tjowak, wiraòs.

II., s., padákön ikang surasa lâwan wirasa, Bh. 27.

၅၂၂, *sáhasa, *sáhasika.

၅၂၂, s., *djawuh; kaja tibaning warsa, spreekwijze aanduidende, dat de vorst, bij 't geven van geschenken, niemand overslaat, Nitipr. (vgl. Ind. spr. 5166); tan pègat dènránibakèn dana warsopama, Ud. 105; warsabrata,

jèn adana dèn kadi hudan adja pilih bala, Tjt. 65; adana kadi warsa, van een milddadig vorst, ald. (jèn sira adana ring wadwa dèn kadi djawèh tègèsé dèn watraha adjana kawula dèra pilih, ald. 219 (vgl. aanh.

onder ranu), adana kaja hudan, norana wong dèn pilih, 214, angulah sama danana kadi hudan, 216); ljabnyanugraha hadji dadar lèlèré tan kèndat anjampuni mili lir djawah ing siti, W., R., 3); z. T. W. 1, 56, lir tirta mili danané, R., 212, dananira gung lir toja mili Ad. 212, danané banju milir, Am., vgl. jèh sèkala, vgl. onder ili); ring mangadög kitèklaring in een geding, Hadji D. 37, *uni; kana ta warsakala sakala, R. 20 Z. 9, 11 (z. onder adög, tan kañdög mintir danané, Men. Z. 13); kawarsan suka, B. Z. 59, 1

(kadjawuhan kénak, kaūdanan kasukan; vgl. onder wáh); tarawarša, z. tarahudan; warsadjjana, Sm. Z. 10, 31 (Z. 13, 3), *sirat, Wit. 31; Ud. 69; v. e. vorsteljik bevel, T. Z. 5, 96 (vgl. sabuh en onder djawuh en landung), Z. 5, 63; Z. 1, 11; warsadjjana, aanh. onder anubháwa; duh singgih warsadjjana nrépati, Z. 1, 11 (inggih ratu kadi rēntēh pangandikan tjokor i dēwa); warsadhara, kēdi (Tj. ook, maar op bl. 34, hasabara).

2°, landstreek, aanh. onder parináha en z. bháratawarša; çri warsadjaja, eigenn., Sum. Z. 184, 1.

၅၁၂, wrēsakētana en wrēsakētu, s., çiwa; sangkan ingaran wrēsakētu (sic.), sambu, çrawa (çarwa), bhawa, dara, imu, soma, wrék (somabhrék), duk atapèng gunung lawu, abanju atos, Tjt. 1; Z. çrikantha.

၅၁၂, s., indra.

၅၁၃, s., aanh. onder sisir.

၅၁၄, awarsih, W. Z. 34, 4 (bosēn, wanēh); *bēsür, Ar. Z. 29, 6, Was. Z. 3, 66; tan mangdé warsih, *tan pamanēhi; vgl. wadih.

၅၁၅, z. onder kasa.

၅၁၆, kapi, wrēsihan ta (ha)na ring taru, amèpèti lakinēki, lwir pèndah djama solahé, angudjiwat rabinipun, kadyanglipurakēn manah, ni sutjita ndan ling ni(nè)ki, kadi wwang idèpipun, dēnya sisiwo lan istri, Stn., Z. 5; warstjan, Stn., bnjw., Z. 1.

၅၁၇, tjitjibak gangsa, Tjt.

၅၁၈, s., wingsilan; hajwa wwang tjunatjad samasta djana nora tanana tjatjadya ring pradjá, hjang towin sira sang hjang indra bahulotjana wrēsahanirèki tan gēuēp, sang hjang tjandra tjinihianing çaça bhātāra rawi sira mahosnikaug (m. c. in pl. mahosnèkaug) prabhā, sang hjang çang-kara nllakantha paçupāla tjatjadira bhātāra kēwaça, Nts. Z. 4, 5 (tjula; Ind. Spr. 1110, alwaar Indra een sañdha wordt genoemd en Krēsña de zoon v. e. herder; de jav. text v. 'sLandsdrukkerij, z. bl. 68, heeft hier een andere versm. en geheel verschillende bewoordingen; vgl. aanh. onder doša, wungkuk, en ook Ind. Spr. 2049 Z.); ikangwé sinangguh çutji, tan çutji iká, dēni purisyaning matsya, ikang pēhan çinutjyan, tan çutji iká an tēdani putranya, mangkana kambang sinangguh çutji tan çutjyan dēning bhramarā nityāngaras sarinya, sang hjang wulan sira sinangguh nirmala tanpatjalja, atjalja (abalja?) sira, anon çaça ri djronira, Kam. 16 (ikang pradjanggusya sinangguh pawitra tan çutji dēning hima lumētuh kalawan ikang ghrēta pēhan sinangguh pawitra tan çutji dēni wuruknyāngalani mangkana tang sēkar pawitra, tan çutji mapan ingarasing bramara sang hjang wulan tjinihna dēning çaça, T. b., Z. 1, 69, vgl. onder çutji, waar dit op volgt).

၅၁၉, s., z. onder jadu en watèk, Br.

Z. 8, 17, Z. 49, 9?, B. Z. 1, 15, Z. 110, 8; trachten te verleiden, Catal. 246, warsini; wangça wrěšni, *watěk jadu; jaduwrěšni, vgl. onder rasiki), Anj. Z. 4, 1, Was. 28 b. B. Z. 45, 1; wrěšnikula, *sátyaki, Tjt. 49, (wrěçiki), naast sumanasa, Ww. Z. 1, die tot 't zelfde geslacht behoorde (jav. wrěšni, 131 en 132.

ook naam van de moeder v. Satyaki; vgl. andaka).

ဝိကမ္မာ, s., aanh. onder padmāsana.

ပုမန္တိ, sang sēnapati wrěsantěn pu mamañg, O. b., fr.

ဝိမန္တဝါ, s., ring bhāratawarśa pangu-tjapan çāsananing pradjā, sang bhārata sira kabèh „sang bhārata ngaranira, sira ta bhātāra manu ikā kabèh, matangnyan bhārata ngaranira, çakti ri kabharāna pradjā rakwa sira, bharaña ngaranya, sasifah sumangkaneñg (?) pradjèngkāna „ri dènyan śināsanan sang bhārata, jathā(ta) matangnyan bhāratawarśa ngaranikang warśa, ikang wwang ring bhāratawarśa bwat mulih ring swargga, bwat mangguhakěn ikang amokśapadan, mara ring nirajaloka ika wih, sangkèng bhārata nijatanikā, dumèh jan mangkana ngké wih pagawajan karmma çubhāçubha, ngké pagawajan krētuwidhānakarmma, ngké pagawajan tapa djapa brata samādhi „ikang warsāntara tātan mangkana, kadyangganing kimpuruśa-ramjakādi, tan mangkana ikā, Brh. 71.

ပုဗ္ဗမာ, War. 65 (verk. v. 3 weekdag-benamingen?).

ပုဗ္ဗိ, s., scorpioen, aanh. onder tēngēt (*jav. mrětjika en pratjika).

ဝိမိ, s., tjampaka, sumanasa (jav. nm. v. e. der widyadari's, die Ardjuna

ပုမိ, s. (hrěšikēça), Wiśnu, Krws. vgl. onder hēli en sumbar.

ပုမာ, naast guta en astaka, amrēg, Tjt. onder de hofbeambten, ald. 223, 208.

ဝိကမ္မာ, asēkar wirasada, Mal. 387; akēmbang wirasada wungu, Ww. Z. 3, 28.

ပုမာ, s., sirat?

ပုမိ, mamursita, Br. Z. 1, 3 (angabhakti, mangastawa, ngasor, ngaturang pudja); amursita, bij 't afscheid nemen, W. Z. 1, 9; lingirāmursita (b.: alon lingiro-djar). Ar. Pr. Z. 15, 5; winursita, Br. Z. 21, 7 (kadjaja², inastuti), aanh. onder jawa (inartjtjana), Sut. Z. 54, 5 (inastawa), door een priester, R. 1, Z. 1, 29 (inastuti), Ar. Z. 30, 1; Z. 39, 6, Z. 55, 8; Ar. Pr. 31 b.; begroeten?, Sut. Z. 2, 1; winursita ring ghrētatlādi, Utt. 51 (vert. v. pūdjitah..... hajwais); mwang dēwasthana (m. c.; jav. hds., grēha) tan winursita rubuh wangunan ika pahardjja sēmbahēn, Nts. Z. 4, 6 (djron dēwa nora sang ngabakti rusak balè-njané pahaju atwangin); sang winursitan, T. Z. 3, 16, de met „waar komt ge van daan enz.” aangesprokene, Z. 5, 59 (s. inudjara), v. Indra en andere goden, Wir. 63, H. Z. 48, 2; pamursita, *pamudji, v. Nārada met djajāstu Ardjuna sahasrabāhu de overwinning toezeggende, R. 19, Z. 19, 2, bis

(panambhrama); aluru pamûrsitanira, W. Z. 3, 6 (bunga pangawanginé laju, us laju këmbang pangabhaktin danéné, l. sêkar pangabaktin d., samun pamudjan danéné); pušpa pamûrsita, R. 10 Z. 9, 3 (skar pangabhakti); pamursita, *pûdjâ; tanpamûrsita, *zonder geluid te geven buigen*, Hadji D. 29; pamûrsitan, Sut. Z. 29, 26; 3e, v. e. plaats, waar geofferd wordt, Ar. Z. 14, 2; Adip. 106, Adig. 15; Ar. Pr. 2e.

𑄢𑄣𑄤𑄥, z. onder waratra.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦, z. urjasta; tapning wirasta, T. Z. 4, 33 (atap ikang aksara); wruh ing wirasta guñasandhi, ald. 41 (uninga tèn (l. tkèn) pawilangan patêmun sastrané).

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧, s., udjan (vgl. onder tarawarsa). swanitâdrës amrësti, Mal. 105; swêdâdrës amrësti, v. wege de hitte, T. Z. 1, 55; wrësti-pâta, hudan adrës, Adip. 10; syoking tjâmarâmrešiti tinûbing anilâris, Wit. 29.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨, s., *bondgenoot der Korawa's*, Ud. 119.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩, s., *warajang, Br. Z. 30, 8 (warajang), *dhanurwêda, R. Inl. 35, *astra, ald. 56; warâstrasari, eigenn. v. d. princes v. Daha, met wie Makaradhwadja verloofd was (z. singhamatra), Ww.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪, in pl. v. wëksirsa, Tj. A. n. telkens.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫, z. onder widêja.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬, s., z. onder çûdra.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭, s., eigenn. v. e. vorst der detya's, aanh. onder çukra, Adip. 54, Utt. 87 (Tjt. 72, wrëçwaparwa).

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮, uitspr. v. wrêhaspati, R. Z. 1, 11.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯, of warsâdjnâna; warsâdjnânrëpati, *wat de vorst zeide of beval*, Spt. Z. 4, 89; sawarsâdjnânantêniring, ald. 47 (vgl. onder sabuh).

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯𑄰, z. wrësihan.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯𑄰𑄱, nm. v. den held v. e. bal. gedicht, versm. ginada.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯𑄰𑄱𑄲, s., *stier*, B. Z. 75, 15 (lëmbu, sampi); teeken in de râçi (*jav. mrësâbâ, vgl. onder bañtêng; bat. marsoba, vgl. bij mrëjtjika en sorpa); wrësabhadêwa, z. onder andaka; wrësabhadhwadja, Çiwa: sangkan ingaran, prawësada, wrësabhadhwadja, içwânukara, pitâmbara, bhairawa, dak arûpa daitya amañtjanêng pândawa, Kr. 1.

2^e, eigenn. v. e. paard, Smw. Z. 16, 24.

3^e, eigenn. v. e. aap, R. 18 Z. 7, 5 (jav. wrëksaba, R. k., wrakšaba; z. bij rësa-bha); v. e. jongeren broeder v. Çakuni. aanh. onder pëdjah.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯𑄰𑄱𑄲𑄳, s., z. onder wijung.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯𑄰𑄱𑄲𑄳𑄴, z. onder çangka II.

𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯𑄰𑄱𑄲𑄳𑄴𑄵, (vgl. onder çangka II) en Kalësa kti, eigenn. v. twee personen, die op tortelduiven (titiran) moesten passen en die Râwaha liet onthoofden, om Sitâ te doen gelooven. dat Râma en Lakšmana dood waren, R. sas.; R. m.: prawasakala en kalasakata (R. k. b.: sata), R. k. a.: sangkala sasra de jav. R. bl. 306 vermeldt geen namen, Mal. R. bl. 141 كمال منقي en فرواشكال.

ဝကပနါ, R. 25 Z. 8 (raraðn).
 ဝဲဝဲ, wawar, zeker sieraad als de sam-
 jan v. klapperbladeren aan de pannung
 . e. vrouw, die in 't vuur springt.
 ဝဲဝဲ, z. onder *arub.
 ဝကပိဏါ, aanh. onder kembang.
 ဝဲဝဲ, aanh. onder wulung.
 ဝကပါ, (b.: marul), R. 24, Z. 33, 5
 waru, magantung).
 ဝဲဝဲ, v. pauwevederen, Sm. Z. 30, 9
 ulu; te lezen wulu).
 ဝဲဝဲ, s., aanh. onder wiruddha, T. Z.
 . 43 (gobanipun kaðn), B. Z. 97, Z. (sa-
 nun), aanh. onder emël, tegenov. rupa,
oeljkheid, tut. 57; 2° z. aanh. onder supit;
virupaning aksara, bij de afschrijvers vergiffe-
 nis vragende voor hun slecht schrift.
 ll., in pl. v. abhirupa, Kr., vgl. wipraja.
 ဝဲဝဲ, s., Çiwa, aanh. onder giri-
 ra; eigenn. v. e. ráksasa, onderhoorige v.
 taljawan, Hariç. Z. 11, 4, Utt. 9, een der
 i vertrouwde mantri's v. Ráwaña, R. 18,
 . 24, 19, Z. 11, 1, 22 Z. 6 en 8; Z. 8, 26,
 18, Z. 6, 1 (m. c. wirupáksa, Ar. Z. 6, 13).
 ဝကပကါ, s., abhra kadi warápsara, Ww.
 . Z. 2, 11.
 ဝကပကါ, eigenn. v. e. tuin, Kr., Mal.
 11, 42 (Mal. c. bl. 7, warapsantun en
 warapsëkar); te Gèlgèl, aanh. onder to-
 angkir; marmanuing alot patik bhata-
 èrikàngringi tjidra sandhi, ri kàla diwa
 ahaju, sira laksmining pura, lungèng waráp-

sari, kirána tuhwalangu, lwir nandakawana
 tan siring, ri bhuwanânda sami, woorden v.
 Prabhankara uitgezonden om de begeerde
 princes af te beelden, maar lang wegblijvende,
 Spt. Z. 1, 14; onder de bloemen; kawarapsa-
 rên, naast kawidyadarên, Atp.; 2° zou in de
 R. L. voorkomen met de beteekenis v. tjam-
 pur; is dit zoo, dan zal het 't jav. garapsari
 (vgl. anggarapbanju) zijn; vgl. onder pu-
 pawati en radjaswala en sumn. matoron
 sari); die pl. in de R. L. luidt (Z. 8, 4), sumjuk
 kwèhing ambabakta sopatjara tuhwangrawit
 kadi puspitândjrah tinon raspati anaúðang ku-
 ning wjakti wantèng puri kabwatan raras
 kaduk rum wajahé anom² wikau wahu ma-
 rapsari amèdar hjun angimba (b.: miúnda)
 raçmining tjitra; amarapsari, v. zwanger ge-
 worden apsari's, dus *geen stonden meer*
krijgen?, Tjt. 52.
 ဝကိဏါ, s., tuñdjung putih.
 ဝဲဝဲ, z. gobadjra.
 ဝကုဏါ, jav. (warudju), *de jongste* (mal.
 v. Pal. bërudju, tag. baroró en bososó),
 T., b., Z. 4; v. Nakula en Sahadèwa, Sdm.,
 Bs., in bal. gedichten urudju (këtut), vgl.
 onder wungsu.
 ဝကိဏါ (b.: waridjan), eigenn. broeder
 v. sodja, Amd.
 ဝဲဝဲ, s., z. onder wilut.
 ဝဲဝဲ, s., matangnya nihan kadajákèna-
 ning wwang tan wák, tan kâja, tan manah, ka-
 wardjdjanâ makolahang açubhakarmma, ápan
 ikang wwang mulahakèn ikang hajn, hajn

tinēmunya, japwan hala pinakalahnya, hala tinēmunya, tut. 21; ikā tang udjarakēna, rahajwa ta ja, hajwa ta winistarākēn, hajwa hjun² kawardjjanāngutjap, āpan ikang udjar jangdjambat hanang harsa hanang ilik pinu- haranya tan rahaju ta ngaranika, ald. 16.

ဝိဘူဝါ, winiwārdjja, L. Z. 3, 2 (stri kakutang), z. onder wiwardjita.

ပုဂ္ဂလိ, bodjog?; jan winarinā patih hadjya, lwir krōwag wana lan sapi, hariña widjung lan wrēdjog, sāmpan sangçaja nrē-pati, djuru burwan dawuhi, umawa djaring lan radjut, hala (?) tulup tududjah, kēwaljā-nāsiki kalih, zegt iemand zich vernederende, om den toornigen vorst te sussen, Spt. Z. 3, 129.

ပုဗ္ဗိ, z. onder wré.

ဝိဗ္ဗိ, Adig. 61 bis, 62.

ဝိဗ္ဗိ, s., W. Z. 1, 1, Z. 12, 5 (wibhuh), Adip. 78, aanh. onder sadikāra; warawirjja v. d. bovennatuurlijke macht, Niwatakawatja gegeven, subhaga en subala wirjja, z. onder subhaga en subala; kawirjjan, Adip. 95 (vert. v. tēdjah).

2°, z. kāma, 2°.

3°, suka, z. onder ordi II, ègar, aanh. onder pragiwang; kawirjjan, R. 10 Z. 4, 6 (suka); antyanta ring kawirjjan artha su-warīna ranta pata, Tjt. 228.

4°, voortreffelijk v. e. onthaal, Ww. b. Z. 1, 51; wirjja kanuwirjjan en wirjja kasalasa, aanh. onder wādhaka.

ဝိဗ္ဗိ, z. onder wuri.

ဝိကယဇာနၢ, s., *legerplaats*, Br. Z. 36, 5 (prawira astana, gnah ing pondok), Rm. Z. 50, 1, pondok ing prang, Kr.; anaké ngk-nèng wirājatana, *ngsanagara; z. ājaiana.

ဝိဗ္ဗိ, z. urjasta.

ဝိဗ္ဗိ, aanh. onder awalā, kawir-jjawān, aanh. onder wimoha (ksugihan), vgl. aanh. onder pora en wibhawa.

ဝိဗ္ဗိ, aanh. onder dwilatēk, çū-dra en sadak.

ဝိဗ္ဗိ, Hw. Z. 51, 3.

ဝိဗ္ဗိ, z. aanh. onder wah.

ဝါဂါ, I., *jav. (panah), Br. Z. 31, 22 (warāstra). *çara, *hrù (vgl. ngadj. rawajang, soort *harpoen* of lands met weēraken: winarajang, *pinanah.

II. (?), mār amarajang v. d. rook, Sm. Z. 22, 16 (marasa ja nēgēhang, inungsi dēwal).

III., z. onder krēmi.

ဝိဗ္ဗိ I., warèng, putu bujut tjanggh warjjangku, Kam. 18. (z. onder tjanggh: tunggakning warjjang, O.

II., z. bangjang.

ဝိဂိ, s., bh. Brahma, B. Z. 109, 3. Rt. Z. 16, 1; *wiriñtjiputra, eigenn., Z. 57. 11, *padmajonidja.

ဝိဂါ, verb. v. bhimara, z. onder prang: pawiraman, *slagveld*, Tjt. 218.

2°, winiraman (?), aanh. onder arès.

ဝိဂါ, W. Z. 29, 10; Wtb. III 13 b, ararjjan awirāma, v. d. strijd *wirusten*, Bh.

173; awirama *zich verlustigen*, Tjt. 73, 74, *te maat* der Ind. versmaten; mawirama, *naar te maat zingen* de kĕkawin's (vgl. jav., irama en sund. wirahma); araras muni puning gĕnding rara bujut duk ing kaping tiga tahu alangu atut lawan wirama kangsi, Ww. Z. 3, 90; ni wirama, eigenn. in de Mis. Gag.; kawirama, *verhaald worden* (?) v. 't geen op 't slagveld geschiedde, R. m. (z. wirama); pawiraman, Sm. Z. 25, 2 (paugraōsan), tut. 29 (vert. v. ārāma).

ဝဲၼ်, s., z. onder kawatja.

ဝဲၼ်, s., eigenn. v. vorsten op de inscripties v. Djambu en Tjampea, alwaar Purnawarmā, z. Burnell, South. Indian Palaeography 131.

ဝဲၼ်, z. onder amrĕta.

ဝဲၼ်, z. onder sĕmat.

ဝဲၼ်, z. onder wawa.

ဝဲၼ်, jav., vrn. = bĕtĕk, *R. 6 Z. 9, 13 (kadawĕgan); warĕg hurang, B. Z. 39, 23 (mĕtĕkang udang, di bĕtĕknjanĕ baān U.); winarĕgan udjar sĕstawa, *met scheldwoorden overladen*, Br. Z. 43, 4 (kawĕdin, kĕmpĕngan); pawarĕgan, vrn. = paōn (vgl. krandan en pabĕtĕkan); tanpakawarĕgan, *onversadelijk*, naast tanpakabĕsuran, aanh. onder bhurmañdala.

2, *beu* v. droefheid, R. 6, Z. 1, 19, Z. 4, 8; iniwĕ winarĕgan, aanh. onder pilang (saluwuk); patjĕkwarĕg of pantjavarĕg, ben. v. ringen, waarop de steen uitsteekt, als het ware verwijderd op de stang gehecht is.

ပွဲၼ် (vgl. wurug); mawrĕg, R. 19, Z. 16, 9 (ūd); awrĕg, W. Z. 25, 8 (malaju, malaib, magrudug), B. Z. 45, 7, Z. 101, 2 (maglijuran); māwrĕg ri hati, v. d. sadwarga, 21, Z. 2, 17 (pagrĕdĕg, vgl. srĕg); padāwu ja māwrĕg, 19, Z. 16, 9 (pada muōg makojonan, sami ĕndĕb ja iid); umrĕg v. e. sārathĭ (jav. gĕrĕg en brĕg, vgl. onder *wĕlĕg); amrĕg, *mennen?* een padati, Mal. 145 (jav. wuruk, *wagenmänner, koetsier*); āmrĕg, een paard *aanzetten*, B. Z. 45, 11 (mjaratinin), Adig. 20 b. (bis); aanh. onder trĕb en mrĕga; amrĕgi v. iemand, die een gilingan ment, Ww. Z. 1, 69 (z. orĕg wrĕsada en hirid); pāwrĕg, B. Z. 40, 21 (antuk maglijuran); pangwĕrĕg, sārathĭ, Br. Z. 15, 21 (jav. W., pamĕrĕg); wrĕgan; z. onder susuh.

ဝိၼ်, anona pwa kita wwan, nirwighna, swastha, pagĕh angĕnya tan kataman wairāgja, anpanon wwan djirĭna, durbbala dĕning tuha, wwan alara kunang, wwan māti kunang tinonya, ndā tan wirigĕn, kadi ta ngka mangkana hidĕpnya, ikang wwan mangkana kramanya, tan hana pahinya lāwan wastu, tanpawiwĕka, nangghaiapaiādi, tut. 48.

ဝိၼ်, jav., aanh. onder tjamah, verklaring v. gĕtĕran onder de kleine dieren, Nw.

ပွဲၼ်, wuragan patinya kna prih, jan stri tkā rungrung ndan kurasan ja, tan siddha kārjja ja, War. 52, Us. 469 en 185.

ပွဲၼ်, tanpamurug, aanh. onder *alu; winurug, *weggezonden*, R. 16 Z. 8, 11 (katun-

dung, ka è ng galang, katulakang), *bij elkaar gedreven* v. runderen door den hoeder, Bh. 79 (vert. v. gokula; vgl. wrèg); *kawurug*, *verjaagd* v. vogels, R. 7 Z. 5, 1 (kaōgarang, maōgaran; vgl. sund. wërèg), 14, Z. 2, 11 (katětèh, katětèhan); *awurugan*, een *kudde* (?) zwijnen, aanh. onder kulang.

၅၇၇၂, nm. v. e. wuku; de sanèstjara kliön wariga is tumpèk pangatag en valt in versch. maanden, in de kaūlu (6e febr. 1886), in de katiga (4 Aug.), z. warigadyan.

2e, z. garga, nm. v. e. astrologischen kalender, waaruit de padanda den naam haalt voor het kind bij 't nēlu bulanin (die naam slechts na den dood in gebruik); er zijn vele bewerkingen, ook in dichtmaat; zij zijn niet overal verstaanbaar; hoe zij de woorden verhaspelen, ziet men uit de aanhalingen onder *sanga*, *samutpāda*, *dingdang*, *salingsang*, *tēmēn* en *sisir*; ik heb een hds. geraadpleegd, dat de oud-jav. spelling nogal getrouw weêrgeeft; *nihan kāla warigā ngaranya*, *çaçi(h)*, ka, 7, *kidul çirah sang kāla wariga*, *phalguña*, *çjètra*, *wèçaka*, *djyèsia*, *sadà*, *çrawaņa*, *bhadrawada*, *hlor çirah sang k. wariga*, *asudji*, *kārttikā*, *mārggasira*, *pošya*, *kulon çirah sang k. w.*; War. b. is zeer modern, een brok er van Mahomedaansch zijnde; afkomstig v. Banjuwangi, daar er woorden in voorkomen, die aldaar nog in gebruik zijn (z. grus, batjot, njiru enz.).

၅၇၇၂, B. Z. 6, 11, Z. 7, 2, R. 22, Z. 4, 24 (balé; sas. barugaq, balé; bim. paruga,

alf. *huisje boven 't graf*, 'tgeen bahugha is in sangir.; redj., bug. en mak. baruga, lamp. parugan, bërugu, waarvoor te lezen barugā, *koepel* of balkonnetje vóór of ter zijde v. 't huis, waar de vrijsters zitten te weven, v. d. Hoeven, Benkoelen bl. 35, brogo, de gewone zitkamer, Journal to Pasemah lebar, p. 10); z. onder *tuwung.

၅၇၇၂ I., s. (bhrègu); *wrègusuta*, Paracurāma, Krws.

II., jav. (waar ook wargu pëndjalin), onder de insignia met een pèdang een vorst vooruit gedragen; *sang nātha kotjapa mangké*, *médaling jawl manguntur*, *ring ajun wrègu lan pèdang*, *sopatjara jajèng tulis*, Sty. Z. 5, dus *wandelstok*, *staf?* (sund. wargu, benaming v. e. dwergpalm-varieteit; wërègu, ben. v. e. dikke rotan-soort, waarvan wandelstokken en lansstelen, dat in 't jav. règu is); *tumbak wrègu*, *ganitra (?); z. aanh. onder bulé.

၅၇၇၂, eigenn. z. onder tjopèt; *wiragasmara*, eigenn. v. d. man van Nawangrum, Mal.; *wiragapati*, eigenn. v. e. bediende v. Tridjata, R. m. en R. k. b. (R. k., ragawati).

၅၇၇၂, B. L. 19, 4 (gambir), aanh. onder dāndan, Gh. Z. 5, 8; *wirāga salaga*, Br. L. 37, 6 (surastri mnuh, kètaki m.; jav. vert., gambir kuñtjup); Z. 38, 5 (traunggana); *asadak wirāga*, T. Z. 1, 58 (masadah baān pusuh); aanh. onder sawung; *çrènggārawirāga*, z. onder srènggara.

၅၇၇၂, ja ta tēhēra wirāgjā tan polih ngwang apunagi, zegt Indra tot Ardjuna.

om te kennen te geven, dat hij bevreesd was, zijn doel niet te bereiken, zoo A. met zijn boe-
tedoening de zaligheid alleen bedoelde, W. Z. 6, 7, z. onder wairágja.

ဝိက၇က၁, Ws. 8 b. vgl. wairágja.

ဝဲက၁, s., z. onder dùm, Adip. 53, vgl. onder tjaturwarga; wargga dalém, R. L. 3; Hadji D. 57, 58; wargga dalém, personen in dienst v. d. vorst als hansworsten, dansers, enz.? (vgl. mal.); warggádji, O.; warggèbu, B. Z. 4, 10 (kadang njai, kadang uling luh); i warga santun, aanh. onder ajam; wargasari, nm. v. e. kidung bij 't nuntun gebezigd; z. onder purwa en tjaltjal.

ဝဲက၁, s., eigenn., Adip. 111 en 112 (alwaar sarwadá).

ဝဲကိ၁, s. (z. warga), *kadang, R. 17 Z. 3, 3?; pandjak wargi, *wadwa hadji (warga dalém worden door een vorst steeds uitgezonden, om te onderzoeken, wat de rede is eener opschudding buiten, om personen binnen te brengen enz., P. s. telkens, waar warga nu en dan door santana wordt vervangen).

2*, h. v. prabali en kadang, in de bet. v. e. soort wèsya afstammende v. vaderzijde v. e. gusti, een prabali, als verwante v. d. vorst, en als zoodanig vrij van heerendiensten; sommige wèsya's heeten wargi, zooals die v. Patëmon, omdat zij door den vorst, die uit hunne rangen eene vrouw of wel eene moeder heeft, als verwanten worden erkend.

ဝဲက၁, jav., kang wargu rubuh tur kufung, kèndi pratola tur rêmuk, sang nata èmèng

manahé, tèka ingkang kètug lîndu, udan riris awor barat, prabawané ratu pèdjah, Stn. Z. 11; wargu dombras, z. onder brègu.

ဝဲကက၁, z. baragah.

ပွက၁, z. bij tangkèp II.

ဝဲကိက၁, de wuku of wariga, die in 't jav. warigalit heet (de volgende warigagung).

ပွကက၁, z. wrèksotpala, Anj. Z. 4, 3 (kanigara), T. Z. 1, 38 (tjampaka kuning), *kanigara.

ပွက၁, awrègas, B. Z. 7, 14 (hangras pragalbha); vgl. prègas.

ပွကိ၁, nm. v. e. visch, *danuwa (?), R. 24 Z. 12, 8 (kipi, njaljan).

II., z. onder wègil.

ပွကိ၁, z. onder wègil; amrègila ri patapan sang ràmaparaçu, Krws., mrègil en margil, R. m.

ပွက၁, z. onder brègul.

ပွကိ၁, jav., pamuragil, v. Sahadèwa Sdm. 2; v. Nagatyaksi, Kuntij.; z. pambarèt.

ဝဲကလိ၁, Brh. 1 a.

ဝဲကက၁, *jav. (alwaar ook warihaluh en wirigaluh z. b. v. Men. Z. 73 en 74, waar het van een baas of aanvoerder v. zeevaarders gezegd wordt en de vertaling schijnt te zijn van 't mal. puwawang, bl. 25, of v. pawang, bl. 26, v. d. Hikajat Hamzah, uitg. v. Singapore, wong warihaluh naast wong misaja ulam, Anb. 174; Winter's vert. v. d. 1001 Nachtvert. be-

zigt steeds tukang amèk iwak); warigaloh, *koopman*, R. v. Eijs., warigaloh, banténsch arab. jav. Wdb. warigaluh, صياد, *wwang amisaja matsyèng pasir (z. *tuha rawa).

ဝဲာ်ဂ့ၤ, wèràgja, aanh. onder áça.

ဂုာ်မ့ၤ, s. (*hartstochthoosheid*), singiting hjang, kr., *bedroefd*, T. Z. 5, 29 (jav. wiragé), Br. Z. 36, 11 (wiratin), *bedroefd*, aanh. onder wirig en áça, pijn hebben v. e. tijger met een been in de keel, Z. 5, 31 (kèwèhan), Wir. 19; *lusteloos* v. verdriet, Kam. (vgl. bij Wint. bl. 137); kawairárgan, W. Z. 5, 2 (kapanditan), vgl. wirági en wirágé.

ဝဲာ်ဂ့ၤ I., tanpa tuwan waragang², W. Z. 24, 2 (bala pisatja, radigradig, kèwala bala péka); tlas winaragang angolahakèning lagi, v. worstelaars, Wir. 14.

II. *nyù, R. 18 Z. 10, 11, Sut. Z. 19, 15; Ar. Z. 29, 10; Adip. 55 b. (vgl. *jav. en sund.), Sum. Z. 1, 47, 1, Sm. Z. 53, 5; sa-djèng hano ljan waragang láwan siwalan, Kid. Sund. Z. 5, 5.

ဝဲာ်ဂ့ၤ (?), z. murègang.

ဝဲာ်ဂ့ၤ I., *bèsan (vgl. aanh. onder turun), *de betrekking tusschen lieden, wier kinderen aan elkaár gehuwd zijn* (Bndj., barwarang, *in de betrekking van ouders v. e. getrouwd paar tot elkaár staan*, tidungsch mal. bèwarang; parang bèsan en parang bèsanen; vgl. sund. id. en pawarang; in de w. verh. door Roorda uitgegeven, bl. 211); warang mwani en warang luh; sawarang², wiwáha, *udwáha, *parinaja; umarang, aanh. onder tjasa;

*mamarang, W. Z. 34, 3 (manèmwang); amarang larangan, Wtb. 17; amarang langé, aanh. onder apita; winarang, W. Z. 29, 8, Z. 31 (kabuñtjintang, kawiwaha, kapatmu-ang), Adig. 67, 73; apujning winarang, *apan agni sáksiká kramaning wiwáha*, tut. 8 b. (vert. v. garhapatya); dèn warang, Wtb. II, 7 (bis); nihan tatakramaning wong laki. amarang mèt istri, makarabinya, né jogja. saking nitisastra pawarah bháira dharmma-jogi, ndyá ta nyan, jan hana brahmanawangça. wnanng arabi tjatur, lwirnya, brahmani(na; wangça, satrijawangça, wèsyawangça, sudrawangça, samangkana wnanng, tan wènanng mèt sapisan, hala tmèn, patang wngi wnanng wiwahakarjja, rahaju kadjarnya ika „jan sang satrija, wnanng arabi, 3, lwirnya satrijawè-sya wangça, sudrawangça, tatan sajogja mèt sapisan, hala tmèn, tigang ratri wiwaha-karjja, haju palanya „jan wèsyawangça amarang istri, roro wnanng mèt istri, lwirnya wèsya, sudra mangkana wnanng, hajwa mèt istri dina sapisan, hala tmèn, rwang wngi wiwahakarjja, haju palanya „jan wang sudra djadmanya, tan wènanng mèt istri roro dina sapisan, hala tmèn, salah krama wwanng mangkana, jan sajogjanya stri sanunggal winarangkèn, rahaju wiwahakarjja, samangkana dharmmakrama mamèt istri winarangkèn „jan hana wwanng sawangçanya kabèh mèt istri winarangkèn, rwa tlu tjatur mèt makastrinya. sadina wngi sapisan ingalap tur winiwahakèn. tûr pakridanya tunggal paturwan, tan sajogja krama wwanng mangkana amadamada sang-

raman bhairāra t̄aturmukha, kna upadrawa
 lē bhairāra sami „iti upadrawan bhairāra,
 na, brahmaghni t̄aturwaktraṁ, brah-
 nanam̄ djagatpralajam̄, sarwa narawipatha-
 sam̄, padrawam̄ bumi sangar ring bhūmi
 nandalam̄ witjitraṁ, bajabajē dipambwanam̄,
 padrawē djagat witjitraṁ, djagat wignaklē-
 saduhkam̄ „mangkana upadrawan bhairāra
 t̄aturmukha, ring wwang akrama mangkana
 „tgēsing upadrawa, winastu djadma ika
 „wastu djah tasmāt kita manusa, angliētuhin
 bhūmi, ngawē sangaring bwana anrang-
 rangin sadjagat, anasar kasaktin sang ratu
 lēwata lalis mūrjā ring ragan sang ratu,
 wastu wong ika mawak butha iladarwwa,
 unglungsur sarwa gunaning gumi, anglung-
 sur kaprabhon sang ratu, salwiring djapa
 wēdamantra tan mandi, olih wwang t̄jāndala
 ika, angampuri bumi anglu(ng)surakēn ka-
 prawiran kadiran watēking prang mawtu
 nam̄sia guna angadakēn watēk djēdjērih,
 rusak gumi ika jan kagnahan wang mang-
 tanā, ling bhairāra dharmmajogi, hajwa wi-
 tēh sodjaring sang ratu, mwah ring sang
 watēk bathamantrinira sang ratu, angawē
 ētuh palinggih sang ratu mangkana wwang
 ika „jadyan sira sang ratu majasa dharmma
 ngawē rahaju karatonya, hajwa maflah krama
 kadi saika kna upadrawa dō bhairāra t̄aturmu-
 ka, winastu makwēh kala kali ring buminira.
 mangkana sapan bhairāra „mwah jan ana
 wwang sawangçanya kabēh, anglajat wong
 stri ngangkēp dina sapisan pangalapnya.
 jadyan gumasih kasihnya tka wwang pasahēn

p̄gatēn istrinya, wawēng puri agung, lakinya
 wwang baṣtanēn gnahang ring sma agung tka
 wwang borosēn, olih asu dulurin wang akwēh
 surakēn, mangkana panudaning dōsa, wus
 mangkana wēhana stri sanunggal, né sawi-
 dji wēhakna ring sang adrōwē istri, malih
 pangilang dōsa, dēnda, gēng artha, 6000,
 mangkana sidaning utang ring djagat, manih
 panampurina upadrawa ring widi, mapra-
 jaçtjita lēwih, kalukat dē sang sadhaka
 sidimantra, ngawangun karjja sēwana, saha-
 naning wwang mangkana, jan nora samang-
 kanā sang rumaksa bumi kna upadrawa
 ring sang hjang brahmaghni, mangkana ka-
 djaring adji „mwah jang ana wwang sampuh
 arabi, mwah mēt mitra stri kinaruhakēn
 idēpnya, kinon istrinya nuñdjōmakēn mitra-
 nya tka ngkē, tutut istrinya sapakon lakinya,
 tka mitranya, tumamēng paturwan, lawut
 masanggama ring mitranya kasanding ring
 strinya mula jan hana katngēr olih sang
 adrōwē istri ika, kapanggih makrida, tka
 wwang baṣtanēn wang ika, talēnēn patguh, gna-
 hakna ring smasana gung, makatigang diri,
 patēnēn lakinya, istrinya wawēng puri, dadi
 munggah ring paḍn sang ratu, mangkana
 sudoṣa wwang mangkana „hajwa sang amawa
 bumi marihnōng krama wang mangkanā,
 palanya katama upadrawa buminira sang
 ratu, samangkana sasana dharmman sang
 makraman sang dumadi t̄aturwangçā djadma,
 saking nitisastra hjang dharmma, sasana
 widi „tlas, fr. bpl.; vgl. aanh. onder djarub;
 pawarangan, *wiwāha W., Z. 29, 10 (pa-

bunjtingan, pawiwaha); 2° in pl. v. warang, R. L. Z. 12, 11; umah pawarangan, R. 1 Z. 1, 65 (patěmon); kapawarangan, *sinangjoga; balé pawarangan en jaça pawarangan, *grěhalatá; vgl. aanh. onder dangastra.

II., Bjw., gělěm ngěbus, z. aanh. onder pujěng kuris; awarang brana, z. onder urup en brana.

III., warangan (de eerste a helder uit te spreken), *rattelkruid* (sas. barangan), veel gebruikt bij 't schoonmaken v. wapens (z. ñdjěruk); nm. v. e. roodachtige tjampaka, Mal. 420, *tjandurakta (?), en dito kunjitsort, v. e. gěđang-soort, die, rijp, hard blijft (z. onder lumut, rěntěng enz.); *pisang warangan, R. 25 Z. 8 (biju warangan), *grěšii; kunir warangan, aanh. onder purub, timbrahing warangan, aanh. onder sangar.

*IV., wwara warawarangan (mal. barangan, jav. sarangan?), kapundung limus, R. 15 Z. 6, 4 (karoja mwah waringin. djirěk mwah sukun, lěwih plawagané ngamaranin k. munděp); 2°, *scheiding of ruimte* tusschen de baksteen v. e. vloer, een muur v. d. trap, v. e. těmbok, de zichtbare spleet v. een deksel, hoe sluitend ook; aping-gěl sira warang, Was. Z. 7, 56; tjako warangan, z. onder tjako.

V., in pl. v. walang, vooral vóór woorden als darjja (z. ald. en vgl. Tob. Spr. en onder rumpuh); apinda warang tann, z. onder tanu.

၅၇၂, jav., een bizonder fatsoen v. net v. garen of kaping vervaardigd om impun meē

te vangen (b.: baring of wading, *jagerma* ten), *tamajaka (?); hjun² tang balapěka jodha mangalap matsyānikěp ring banja mwanng těkang manusug hananpangaraké kirinang djalakwěh datěng, Ar. Z. 39, 4 (jav. Ar. bl. 209, suka wadya kang samja angambil, kěhing mina ana kang amětjak, wěneh anikěp aněsěr, angandě ańđo nusug, angarakat tuwin ańđjaring).

၅၇၂ I., jav. pěpěnggak met tenten (zelden, zijnde 't woord zeer modern), Tjp. 5; ngěwěwarung, měměnggak; amamarung, z. onder walidja.

*II., warung², B. Z. 40, 2 (ranggon), *door een leger opgeslagen woningen* om er in te ver-nachten, Utt. 33 (sas. wawarung, tataring: leven van Moh., Z. 5 bis, waar het naast po-ńđokan gebezigd wordt, tag. balong, *hutje, schuilloods*), Us. 105 (vgl. mal. en bal-barung²).

၅၇၂ I., z. onder bangjang en warjjang.

*2°, sas., wangkal.

3°, ? aanh. onder wani.

II., jav. (*warjjang); ki batur wuwusé miděra ring sanggar nini, kalih lan kati putu, kinidungan sri manurun, juwona aniněnniněn, atjanggal awarěng putu, tinung-guwa děning jaja, kongkulana sri sadana, Stn., Bjw. Z. 6, 52; ingong dinus sira nini mari kang lupa lěsu, ilang tab kang tudja těluh, jowana aniněnniněn, luputa tulah tau aju luputa sakěhing lara, mulja aju tur aěndah, Z. 5, 148, toen Nini Sritańđjung weěr 't leven schonk; z. aanh. onder tjanggal

an anggas; **tunggak warèng**, een weér uit-
 pruilende boomstam, v. e. kutuh, wiens bla-
 deren weér uitkomen, nadat de vruchten droog-
 geworden zijn, de kapuk hiervan niet te bezi-
 en voor kussens of bultzakken, als bēbali fun-
 cioneerende; **tunggaking warèng**, zeker gebrek
 bij de rundbeesten, wier ribbeenderen niet
 doorloopen.

III., niet zeer bekend (z. taluh nguda):
warèngan, een wind-ei (Bjw. warèng).

IV., **arddhalèpa kita warèngku aranta**,
ungling sirākrajan patih, ingsun patihira,
saranāthèng prangmukāranpatih rañjana
pakti, Spt. Z. 5, 61 (om de versm. warèng
 in pl. v. warahing en ku als aku behandeld).

ᮘᮞ᮪, jav., aanh. onder lanas en z. mrèng.

ᮘᮞ᮪, in pl. v. wruhing (*jav. wrin),
 maar wri vóór een bepaald substant., tan
 wri rátnya, Sum. Z. 153, 38, Z. 149, 3;
 tan wring raōs of tan wring daja, *durnaja.

ᮘᮞ᮪, T. Z. 5, 35 (vgl. brung).

ᮘᮞ᮪ I., jav., L. Z. 29, 2 (mèrang), *mè-
 rang, *sich wreken* over een belediging zijn
 familie aangedaan?; **kang adrōwé wirang** en
kadangé kang kawirangan, v. iemand, wiens
 vrouw men geschaakt heeft, Ps. achter, Wtb.
 o. bl. 75; **asēmu wirang**, Lamb. Z. 10, 1
 (Iwir lañdjita; vgl. sēmwerang); **patukup**
wirang, Adig. 20 b.; **saling wirang**, *op elkaár*
sich verhalen de bloedwraak toepassen; ***turung**
awirang i madyaning rana, Ar. Z. 40, 5;
angludi wirang, aanh. onder kaduhung;
mangwawirang (vert. Sut. Z. 87, 4) en ngēwē-

wirang, iemand zoo *beschaamd maken*, dat hij
 iemand bestrijdt, wien hij eigenlijk niet aan-
 durft; **ngōwirangang**, *wogens* iets *beschaamd*
zijn v. e. voorname, *sich wreken* over iets
smadelijks b. v. over overspel v. e. vrouw;
mimirang, v. e. hond, die een zeug niet wil
 aanvallen Md., Z. 3; **angwiwirangi**, *angi-
 rangirangi.; **mangwirangin**, aanh. onder bis-
 bis; **kawus atanding juddha, mangké tan**
ljan ta kakādji, amirangana wēkasan i ladjeki,
 v. iemand, die, overwonnen, om hulp vraagt,
 Spt. Z. 5, 83; **ndi rakwa mèrangana**, T. Z.
 4, 34 (ēngkèn ika djēngahin); **né sōdōng**
wirangin tjái; kang kawirangan, de beledigde
partij b. v. 't meisje, dat geschaakt is, Pasw.
 3; ***i wirangan**, ring kiwa (bat. hambir-
 rang, ns. kabèra), *aan de linkerkant*, O.;
 vgl. aanm. bij kiwa.

II., **wirang utan**, z. wurang utan.

ᮘᮞ᮪ of pirèng, z. ald.

ᮘᮞ᮪, biing, aanh. onder ngad (vgl., mad.
 en ngadj. biring, jav. wiring en 't verbaster-
 de irēnggallèh); **banyu wiring, gētih** (vgl.
 onder surakta), Kid. Sund. Z. 1, 71, R. L.
 Z. 11, 86, Und. Pngr.; **kuda wiring**, Spt. Z.
 5, 32 (putih wiring, *wil met een rooden*
gloed, als de kleur v. Baladèwa, z. Tijdschr.
 v. 't Batav. Gen. XXV 504, mal. W., bl. 125,
 putih mèrah; v. vgl. tjamani); **tēmbé**
sun anahur jan hana djong alajar ing luhur
wukir, lawan dangdang wiring kuntul kiru
 (biru) **jan hana tuma sadjagir hangga mu-**
rub ikū, lawan asu asungu pujuh sèroh

tatandangé, E. 28; gagak wiring, sikëp, Sg., pakis wiring, aanh. onder çákhî; putjuk wiring, Kid. Pam. Z. 5; vgl. onder surákta.

ဝိၵ်ႈၵျီၵ်ႈ (?), wiro; amirong kampuh (wiru), Stn. z. jav. mèrong.

ဝိၵ်ႈၵျီၵ်ႈ, wurangutan, *de orang utan* (jav. rangutan en wrangutan, Dwd. 153; het is zonderling, daar de echte Maleiers dit dier mawas en op Borneo majas noemen, terwijl zij oraug utan op een wilde toepassen), R., aanh. onder tjamah; Ar. Pr. Z. 6, 4, wirang utan.

ဝိၵ်ႈၵျီၵ်ႈ I., z. urung, B. Z. 4, 13 (z. aanh. onder sêngka), tegenov. tulus; sawurung, aanh. onder djátaka; tan wurung, Lamb. Z. 11, 4 (dèrèng; vgl. turung); tar wurung, B. Z. 87, 24 (nora buungan); mas wurung, z. onder urung; rauu wurung, eigenn. Tt. 18; nihan banju wurung, nga., sakalwiraning kârjja hala, jan alulungaha, jan ananēmuanēma sarwwa tinanēm, umahomaha, anēbusana wong, sintà, bu, banju wurung, landēp, çu, kurantil, ra, tolu, ang, gumrëg, wrë, wariga pangatag, çu, djulung wangi, tja, sung-sang, bu, dungulan, çu, langkir, ra, madàsihà, ang, djulung pudjut, wrë, pahang, ang, marakih, tja, tambir, bu, madangkungan, çu, wujé, ra, manahil, ang, prangbakat, wrë, bàla, çu, wajang, tja, kulawu, bu, dukut, çu, banju wurung, watugunung, hamèt rahaju, War. 9; nyan iti kang kèngétakna, banju wurung, nga., hajwa angambah, jèn ababada, muluku, anauēm sarwa tinanēm, tan ojja tutèu salwiring gawé, jèn ana wong anahurpunagi, anudju banju w., hajo ananggapi,

dalanya tibanakën raré mênggat, tinokona na mas pirak, malingan, pijutang mati kang matuwa, tukona tapih, dodot, pinangauing tikus, iku phalanya hala, hajo lali, War. b. 97; tamanpamurungi, v. e. wapen, R. 22 Z. 3, 5 (nora tani ngrusakang); kawurungan asusuri, Mal. b. 6 (bis); murungakën, tut. 58: paran wurunganing çatru gëmpung, Mal. 170; wurungan, Br. Z. 8, 16, z. onder turungang; lënga wurungau, (?) Us.; wurung'aning atanah, B. Z. 3, 37 (potokan tanah garung, tugélan ampasanya l. garu).

2°, wurungan, z. onder sangawara. ratu?, Tt. 12.

II., z. aanh. onder mlëtjtjha.

ဝိၵ်ႈၵျီၵ်ႈ, jav. R. 14 Z. 8, 5 (grodha, baingin) *nyagrodha, *matjtjitabra (?), wada (wata?), *katuwa (?), aanh. onder song; hilang pukah tà waringin kujau ta ja, hiuidëpnya waringin i samipaning hënú, ter aanduinding v. iets lofwaardigs, B. Z. 2, 53; mwah jan hana wangça brähmaña, katjatjad kawangçané olih wanèh, jan kantèn kawongané, jan murud matainding munggwing soring waringin ring pasèban, pada ngamidjilang prakanda mapitangguh, samangkanà sang pagòh ring dharmmasasana wangça purusa, ling sang dharmmajogi, fr. bpl.; kunga tang dannda kramaning karësyàn ndà tan kapramanahé sang prabhà: kèwalja sahë'buning waringin para dang àtjârjja çitwa kabèh pramanèng dannda karësyàn mawas bwat magawaji(wé hi)lahila

lan salah pramāna, Pg. 7 (b. nog, paradah
 ká, tēkaning pēpēd prañantika sakadi
 watning brahmānda halanya mahā-
 bhāra); kadi ta koning (?) waringin iku,
 akēmbang ratna kañtjana, twas ing sun ka-
 panggih lan sira iku, zegt R. zijn 2 zoonen
 leerende kennen, R. b. (R. sas., lwir amang-
 gih mandira, woh kēñtjana asēkar
 tuñdjung mas tatur, kang alēbur nala
 ning wang, mustikané nala mami); vgl.
 wandira, mandira, wudi en aanh. onder
 lērēk, pēpēr en onder lo; sang arja wari-
 ngin, een hofgroote, die v. Arja Kēñtjēng
 Kapal tot appanage verkreeg; z. onder arja
 damar; pisang waringin, *gorda (?).

ဝိကံၤ, *ontsteld*, Sut. Z. 115, 1 (dabat
 kēbukan); *besorgd*, Br. Z. 50, 1 (ngungun);
verlegen v. die niet weet wat te moeten
 doen, aanh. onder apakrama (vgl. jav.
 *wirangrong; vgl. onder wiro), wi-
 rangrwang angēsah prihati, B. Z. 26, 14
 (ibuk prapañtja sdih mamulisah); sang
 mangidēp wirangrong, *sang sēdēng ma-
 prapañtja; puh wirangrong, in Jsp. j. alleen,
 bl. 145, wus tlas tuturaknēki, atakēn
 kang rama alon paran njananira duk
 rumuhun, bujamin anēng mēsir dinalih
 njolong kilak ora tawa ēstu, anjo-
 long tawa ora „aturé prasanak sami,
 duk samana ariningwang anēng du-
 nung kalané nēng m., mangkana tuturira,
 nabjakub ngrasa ing drija, mongsa
 duduwanak mami, jusup ta sang ka-
 tong apan, b. ika, kala dipun undang

dēn tibani, sarta ingañdēg pisan, dē-
 nira sira sang nata „jata ēwa putra
 sami, pan mungkur kapatospatos nuli
 para putra sami muhun, rawuh pra-
 djuma'at sami, anglawad nabjakub ika,
 umatur jēn nabining jang „punapa
 tingkah puniki, manawa wontēn sih
 katong, ing wuri ta bindjang bētjikipun,
 nabi jakub ngēlilir, ngungkabi pēti-
 nira, isi prisé nabi adam „rēma nabi
 adam dimin, dinaudanan dyan dina-
 kon, ing karoné asta tapihipun, babu
 hawa nguni ingkang mungguhing sirah,
 ikēté nabi س ika; amirangrwangi,
 Wrs. 106.

ဝကူၤ, z. wrangka; *sarungan; wi-
 narangka, *gekerkerd*, Utt. m.

ဝကူၤဆၢၤ, onder de dieren in een hok,
 R. 16 Z. 2, 8 (padingkrak, patjang atu-
 rané); kunang anak bhagawān pulawa i
 sang mrēga(mrēgi), nyang kidang, çaça,
 kañtjil, warangkakan, Ag. 35; suta lawan
 sang mrēgi, mētū kēnas, kañtjil, palanduk,
 çaça, wurangutan, Tjt. 71; warangkakan,
 (?), aanh. onder ranta; vgl. nog onder wa-
 rangka.

ဝပူၤ, Mal. 110 (vgl. pērēngkēng
 en jav.).

ဝပူၤ, jav. (wringut en wingut);
 waringutēn, Sm. Z. 8, 18 (grēgētēn), Z. 9,
 14, *karēsres, *ingut²ēn, B. Z. 7, 14
 (sēngitan), *woodend* v. olifanten door hun
 mēda, Adip. 83, v. strijdende apen, R. 20 Z.
 17, 1; vgl. bingut en ingut.

ပွဲၤၤ, wrəngatwrəngut, z. onder
mrəngut.

ပွဲၤၤ (၂), z. murungut.

ပွဲၤၤ, z. onder *wurang.

ပွဲၤၤ I., mulata wurangutan (lees
waringutēn). Sm. Z. 30, 4 (tingkahnya
grəgətēn).

II., z. onder wurang.

ပွဲၤၤ, jav. (pringis), hieronder mu-
ringis?

ပွဲၤၤ, onder de dieren genoemd, Kr.
(jav. ringsang, wliugsang en lingsang);
hawadjal (?), kamasa (?), ngaraning waring-
sang kang djalu, krumaja (?), kang wadon;
z. wingsang en risang.

ပွဲၤၤ, pokiraning pasurjjan awrəngul
(norsch?), Mal. Z. 4, 6; awrəngul ring pra-
tingkahing rupa, agung aluhur ing panga-
dėgan v. Bhīma, Nw.

ပွဲၤၤ, s., een schoone vrouw, v. e.
wid yadhari (*jav. waranggana); vgl.
aanh. onder kāmatura, tādana, niskala
en gañika.

ပွဲၤၤ, eigenn. v. e. berg, z. onder
wihanggamaja.

ပွဲၤၤ, z. murəngang.

ပွဲၤၤ, z. onder uwaq.

ပွဲၤၤ, s., bungut (z. wakbadjra,
onder trikāja en daçəndrya), *ling; ma-
wāk ja manəhər mamisuh, R. 7 Z. 2, 14;
wāknya makusut, 22 Z. 4, 7 (tjāngkəm-
nya brəngos); wāk karkaça, *vervloeking?*,
Utt. 4 (naderhand çapa): wāktjapala, z. onder

tjapala; wāktjitta, *innerlijke gedachte?*, Ar.
Z. 4, 17, wākdusta, Br. Z. 29, 2 wākçura,
R. 2 Z. 3, 4 (singhanāda); jan ring ma-
hjanikang musuh mutjapakēn wāk singhākreti,
Nts. Z. 1, 4; mawaksura, in pl. v. mawak-
çura, R. 16 Z. 8, 8, *asinghanada; wāk
patu, Sut. Z. 34, 7: wākparusya, z. onder
pārusya; wāk surəng pati, R. L. Z. 7, 119:
wāksapatha, v. e. vervloeking door den vorst
uitgesproken, die den priester verbiedt voortaan
met zijn gemalin 't huis v. e. goudsmid te
betreden, omdat de goudsmid een brahmaan
ondankbaar had behandeld, T. 4. 31 (munjin
rahaju z. sapatha); wākprakata v. dron-
kaards, R. 7 Z. 3, 17 (munjiné magrəng.
mamunji pragalba): tātān wākprakatā
jadin tēmu mahādēwi sirang maithili, R. 6
Z. 3, 9 (da mamunji umuug jèn ja ka-
panggih ida sang mahādēwi sita, jan
ida katəpuk anaké agung sang s. da
wəra); *bluffen?*, Wir. 50; sahawākpraka-
tāngamahamah makon prajātā, den vijand
willende dooden, Bh. 67, awakprakata, *ang-
hrik; wāksampriti, aanh. onder həbang.

ပွဲၤၤ, W. Z. 7, 4 (tjələng, tjəntən:
*jav. uwəg); ook wuk (z. onder damalung);
kong wə'k, *jij zwijn*, Br. Z. 29, 4 en 8:
alah wə'k, R. 22 Z. 4, 3.

2°, karang uwək, stelt voor 't profi v. e.
varken; wəksirsa, eigenn. v. e. volgeling v.
Tj. A.; vgl. onder mahiṣa; pamə'k, z. onder
abir.

ပွဲၤၤ, sas., wiq bijan, ihi ləməng.

၂၅၂ I. of wuk, Sut. Z. 98, 9, Z. 122, 14 (pangsəh), B. Z. 12, 19 (pamuk, pangamuk), Sut. Z. 99, 4, L. Z. 19, 14 (tudjah; hiervan ၂၅၂); amuk, Sut. Z. 121, 13 (angrəwək); krurəngamuk, Sut. Z. 128, 6 (katatakut pangsəhnya); winuk, B. Z. 45, 13, Z. 87, 39, Z. 49, 13, L. Z. 19, 8 (tinəmpub); pamuk, Br. Z. 18, 4 (pangruwək, paprang), Z. 13, 15 (pangrəwək).

II., z. onder wək.

III. ngwang wak taru ngwang bwahən (hwabən?), R. 21 Z. 3, 2 (anak mədəm ja maūwəb).

၂၅၃ of wuk, T. Z. 8 (banjəh); awak v. krogen, T. Z. 8, 42; ləwas awək, B. Z. 13, 6 (suba bərək, majang dahat), v. e. lang bewaarde hoog, R. 4, Z. 1, 33 (təpu; naar een vaste klankwet 't mal. buruk, lamp. bujuk, sund. bijuk; f. wuk, *etter*; vgl. jav. Wdb.); pinəndəm tan awak, v. e. onkwetsbare, Brw., aanh. onder pañtjasona: awək masu kring, aanh. onder djataka; dadung awak, jav., onder de monsters, fr. 8; pinggəl-ira dadung awak, Mal. 147; awuka (bal. eed-formulier patjuka) tan tēmwa sama, O. b. I; 8, a; wibatsa awak, T. Z. 8, 66, tadah awak, Adig. 85, onder de trimaladjanma, benaming v. d. persoon, die de banjəh v. e. lijk wegwerpt, onder de plaats veegt, en daarvoor beloond wordt, aanh. onder tjuté (volgens sommigen ook ben. v. e. put of water bij een kerkhof, doch dit is niet algemeen bekend); winək, B. Z. 87, 39 (rinok, inamuk); wu-

kaning hantiga (vgl. jav. wukan, lamp. bukan), aanh. onder hapa² (vert. puttikā, waarvoor Çantiparwa, 12, 144. pūtyanda heeft, maar aan beide woorden wordt in 't sanskr. Wdb. een andere bet. gegeven); antiga wukan, sambuək, Us.

II., z. onder wuk.

၂၅၄, z. uwək.

၂၅၅ I., jav., Sum. Z. 28, 6; R. 7 Z. 4, 4; 11 Z. 4, 8 (djənggot), bris, 23 Z. 12, 26; R. L. 108, aanh. onder *əmuk (bok?, vgl. oək en sund. buək, bat., dair., bək, mal. bauk); awədi wwang wwajawok, R. 7 Z. 17, 1 (djrih kahawa ikang baləkok); awok gulunya lwir wonga kundar; sapa wong iku wokuwok, vragende naar den bedien- de v. d. vorst v. Djabalkap, Spt. Z. 4, 86.

II., duk, Krws. aanh. onder paljat, dus ook djaka; beide beteekenissen zijn mogelijk, als men denkt aan 't mak. inruq = sund. idjuk en mal. idjuk).

၂၅၆, s., kəmbangning wakā, als onderdoende in schoonheid voor de voeten v. d. prinses, B. Z. 19, 1 (səkar kaju tawa); tyung wakatalnya lèn karawilanya mawwah asigar, Z. 40, 3, (tuŋg kaju tawa madə-pit ljan kakara wila ja mabuwah asi-bakl).

၂၅၇, z. oka, Sm. Z. 30, 4 (trəh); kawəka antuk, *suta dé; mantu wəka, Mal. 179 b., (his); rakal wəka, O. I 1.

၂၅၈, Sut. Z. 19, 8 (ari v. Tjandra-wati, maar het zou hier ook jongere zuster

kunnen beteekenen, z. onder *tjandrawati*, waar Tjt. van een jongere zuster v. Daçabâhu, spreekt), ald. Z. 57, 1, moet het de beteekenis hebben van *neef uit een jongeren oom* of *jonger cousin*, v. daar Z. 57, 4, is S. de jaji v. D. en ald. 5 noemt hij haar *parinah wungsu tēkapku*.

ဝိသိၤ, *jav., *wéking digantarâla*, v. geluid, Br. Z. 15, 26 (*ibék tēngahning gagana*); *wéki sék*, B. Z. 19, 5 (*ibék djédjél*); Br. Z. 10, 4 (z. onder *wkèsék*); *wéki kadi wah*, Sum. Z. 29, 7 (*mangēbék kadi gēntuh*).

ဝိသိၤ, *tanpajadja*, *tanpadana*, *tan apunya*, *tan akirtti*, *wiwiki*, *tjupar bhangga*, *poraka*, *angkara*, *mamati djanma*, Sk., aanh. onder *giruh*.

ဝိသိၤ, *jav. (prâkr. uitspr. v. *bhikṣu*, *bh* en *w* telkens verwisseld wordende, z. b. v. *bhjasama*), R. 3 Z. 1, 19 (*bhikṣu*; vgl. onder *daluwang*), Br. Z. 46, 8 (*pandita nganggé santa*), Bh. 18 (vert. v. *muni*), aanh. onder *sâksi*, alwaar 't origineel *linggastha* heeft; heeft op Bali vaak de bet. v. *priester* (z. aanh. onder *bhudjanga*); mag geen hond leiden, aanh. onder *tjedar* (vgl. aanh. onder *wâlaka* en *wlangwling*); *linungsurira tēkang rādjabhāsana*, *makâdi tjūdâmani*, *lèn kuṅdala sawit kanaka kiratbâhu pinunyakēnira ri sang tapa*, *muwah sa-bhāsana sang stri hadji*, *masalin ta sira bhāsana kulitning kaju sawēsaning wiku wēsanira makâhâra mûlaphala*, *sarwaphala*, *mahas ta sirēng âçrama*, *amēta dēça ung-*

gwananirân wiku, v. e. vorst, die een kluiswaarsleven gaat leiden, Adip. 76; *wiku râksasa*, R. 7 Z. 5, 12 (*guruning pandéstian, pandita r.*); *pinarnah ikanang sadji i sang makudur i sorni witana*, *mangârgha ta sang pinakawiku sumangâskara ikanang susuk kalumpang, mandiri* (modern in pl. v. *mangdiri*) *ta sang makudur*, enz. (O., T. v. N. I. 1878 Febr. 130); *mapēta maâbēt wiku anging ngandang*, v. *Tjupak*, die blufferig was, Tjp. Z. 1, 2; *ra wiku hadji*, als *vrnw. 1°* pers. door een kluisenaar, Utt. 103, telkens, naast *budjanga hadji* en dit steeds zonder *ra wiku*; *angwikwani*, aanh. onder *bawa*; *kawikun*, Sm. Z. 26, 9, W. Z. 6, 71, *kawiratin; *wiku²an*, aanh. onder *kotjék*; *awiwikwan*, aanh. onder *dyah*; *âsta kawikon*, aanh. onder *sangara*; *mawawikon punika ring kaju*, **mamirâtyakēn manah*; *rēh awiwikon*, Wrt. 30 b.

ဝိသိၤ, jav., v. e. bamboe, W. Z. 30, 12 (*buku*), *parwwa*, B. Z. 81, 43 (z. onder *uku*); *winukawuku ing mas sumunu adikara*, v. d. slaglanden v. e. olifant, Dpt. Z. 7, 4; *wuku²*, *sandhi.

², als ben. v. tijdperken, waarvan 30; War.: ook ros, z. *sinta*, *watu gunung* enz.; *kala wuku*, War. b. 41.

ဝိသိၤ, *wékēn*, aanh. onder *barin bhawa*.

ဝိသိၤ, *wihikan, *vrn.* = *ririh*, *bisa* en *nawang*, *wâgmî, *bedreven*, *kunstoeldig* (vgl. jav.); *kawikana*, *kawrubî; *i baja raris manginaung*, *spah banga anaké alt. radēn mantri ngutjap alon saûré amanis nja-*

ujur, dèrèng tjang wikan nginang, tjang pamit, émbok ngitjèn tjang sèpah, Pk.; arjja tan wikan, a. blog. Kid. Pam.

ဝိန္နိၤ (?), ambèkahröl wikèn mnèng tan mangga pèsara, fr. s.

ဝိပုဗ္ဗိၤ, s. (waikuñha), z. onder wiñhu, T. Z. 1, 6, aanh. onder sumbar.

2°, *talaga, Lamb. Z. 28, 2.

ဝိဗ္ဗိၤ, aanh. onder tjampa.

ဝိပုဗ္ဗိၤ, s. (waikhánasa), wána-prastha; mungguh pwa sirèng guru, brahmatjári ngaranya(nira) sumáadhanèng dharma pwa sira, grèhastha ngaranira, sumáadhanèng taja (?) pwa sira hanèng alas, waikhánasa ngaranira, jatna pwa sira ring joga, jati ngaranira, ri dènyan sáadhanèng àçrama dharmma, matangjan sádaka ngaranira, Brhm. 23, z. onder adjar².

ဝိန္ဒြိယၤ, in pl. v. wágindrija, aanh. onder daçèndrija.

ဝိန္နိၤ, stamw. v. mēkar (tag. bukarkar, kēmbang; *jav. winēkar v. e. zonnescerm, Men. 207; vgl. onder sēkar); pōdjah kawēkarèn, ten gevolge van te groote zatheid, door opzetting v. d. buik, T. Z. 5, 133 (mati mamarang); Kam. 79, bis, van overzatheid barsten?

ပုဗ္ဗိၤ, jav., heuvel, W. Z. 2, 1 (alf. id., bis., tag., ibn. en bic. bukid, f. wukin, mlg. wu-hitrā, berg; de Bjw. en bal. uitspr., ukir; ook in 't jav. gebruikelijk, b. v. in ngukir rē-taū, w. door te M. uitgegeven, bl. 170, reg. 5; z. bukit); wukir sàgara, nm. v. e. slagorde,

z. onder sòdaça (vgl. mal. gesch. der Pandawa's, bl. 259), titiñdih wukir, Nt. 26, 28 (vgl. gugunungan).

2°, eigenn. v. e. kēmbar, Dpt. (vgl. pasir); patjar wukir, L. Z. 3, 7 (p. galub); balé wukir, Mal. 106, pasir wukir, ben. v. e. was-tra, Was. Z. 2, 10; Z. 7, 14; siñdjang lubang mijat pasir parwata, ald. Z. 7, 33; atumbak wukir, Mal. 898 b.; awukiran, T. Z. 3, 69 (vgl. onder gunung); wuwukiran, aanh. onder langkara; wukir^{an}, een kunst-heuvel in een lusthof niet zoo hoog, of men kan er iets overheen werpen; Nt.; adalan ing wukir^{an}, in een tuin en kamègétan, om de slapende prinses te verrassen, Mal. Z. 3, 118 (ugambahin kapang aping).

3°, z. onder adri.

ပုဗ္ဗိၤ, z. ukur II en onder bukur.

ဝိဇာတိၤ, een zaak, rechtsgeding, vgl. wij-tjara en Wtb. onder bl. 71; tulus pamikara, ald.

ဝိဇာတိၤ I., s., incarnatie, Sm. Z. 38, 7.

II., letsel, Sm. Z. 7, 9, aan 't oog, Adip. 16; Wir. 66, gebrekkig v. 't lichaam, Adip. 28; aanh. onder sàksi en kutik, Adip. 28, 97; v. 't gemoed, 107; tan wikàra, Br. Z. 23, 2 (nora kanin, paripurna), aanh. onder kathamapi en uttarakānda; sirādiptatya wihikan sirèng kapatin, anghing tan wikarèng panon, R. L. Z. 10, 9 (nora kakobétang ring kajun, tan katarèng ulat); nora wikàraning hati tuminghal i durmanggala, zich niet stoorende aan die omina, Kid. Sund. Z. 1, 41; norana wikàra, *taman wighani; wikàra dèha, aanh. onder pingkèr; hjang

apuj tuwi wikâra sira mênô, onder de omina, R. 13 Z. 2, 22 (nora kêbus); wwang wikâra kurang lëwih awajawanya, tut. 17 ('t origin. hînaŋga en atiriktâŋga); tjittawikâra, tut. 63 m., aanh. onder tjêslâkâra; sapta wikâra, inandêhan ing saptawikâra lwirnya, kaming, pantên, gringan, wudug, busung, djanggitan, kênêng sapa, ika saptawikâra, nga., Atp.; amikâra, B. Z. 84, 15 (manjangkalên); Sm. Z. 28, 1 (amighani); mikâra, *angapa; jan sang brahmana atataji, wadjohôn (?) ing toja sira linabuh, hajwa kadga sâdananing amatyani, maran tanpamikarê, Wtb. onder bl. 68; mikarani, Adip. 97 (ora mikarani, jav. vert. v. *tanpamjati, Br. Krit. Aant. bl. 142); kawikaraning hati, Sm. Z. 25, 14; pamikara, *prabañjana.

ဝိခဲဗျာ, eigenn., Br. Z. 8, 4, een bondgenoot der Korawa's, Z. 15, 35, een der Korawa's, Wir. 39, Ud. 81, waar hij Krêšna, afscheid nemende v. Dhrêtarâstra, met Jujutsu, Bhîsma, Droña, Krêpa, Widura enz. uitgeleide doet.

၁၇၂၅, s., Wrt. 2, z. onder sangkalita en waktrokti, ook wakroti?; om singgih pangutjapta mênggêp agawé wakroti tanpanggalôŋ, Rm. Z. 80, 13.

၁၇၂၅, z. onder wakroti.

ဝိခဲဗျာ, s., isor, Kr.

၇၂၅, s., B. Z. 38, 25 (bis).

ဝိခဲဗျာ, s., z. onder súrjja ('t handsteeds wêkarttana, z. onder kiraña).

ဝိခဲဗျာ, s., Wrt. 53.

၁၇၂၅, z. waktrâsya.

ဝိခဲဗျာ (l. wikraja); wwang atuku kêbo sapi, salwiraning paçu, jan hana tjatjadnya, wênang wangsula jan karo têngah lèk (b. nog: jan tan pajuning ubhaja), lamonposi (b.: jan) lintang karo têngah lèk, tan jogja wangsulakôna (b.: angsulakôna) jan apaksa angwangsulakôna lintang saking karo têngah lèk (b.: angsula). dañda, 9900 (b.: 8800), hasta wikrija, ngaranya, Adig.: stri linamar, sampun samapta paju, huwus masrah wêljan djêbêng (l. djêbêng) ing karjja, ikang stri dên urupi, wênang kang lanang mangukiha strinya, wênang alapên karo daudanya, swamiwikrija (te lezen aswamiwikraja) ngaranya, ald.

ဝိခဲဗျာ, s., z. onder wani, kaçaktin. wjawasâja; wikramotsâha, R. 5, Z. 4, 26 (kadhiran lëwih, purusa tan mari. kasingawikraman); wikramottunggadêwa (vgl. parakramottunggad.), z. onder içâna; djina wikrama, z. onder djina.

2°, z. aanh. onder musub, waar het *gepast gedrag* schijnt te beteekenen.

3°, eigenn. v. e. vorst, Sm. Z. 38. 6; wikramabâhu, ald. 9, vgl. Adip. 1; bhûta wikrama, aanh. onder sasat.

ဝိခဲဗျာ, *gawé (z. onder lampù).

ဝိခဲဗျာ, s. (eigenn. v. iemand, v. d. Jadu familie); âpan wikadra pa sang uddhawâdi. B. Z. 51, 3 (wruh ing tjêtta of w. i. takrama, naar een wikan rûpa, 't geen

- onmogelijk is, daar 't kawi wihikan heeft, maar wat doet pa er bij?)
- ဝါကော့, nm. v. e. poksoort, Us.
- ဝါကော့, of wikët?; aanh. onder giriça; wikët katiban gulunya, door de vruchten v. d. kaju tjuriga; K. 8 (ander handschrift of bewerking), aanh. onder bèsèr (aan bikët te denken?); ta salwiring lara kuris lar-larén (lalarén?), busung, bujan, sangar, mwang ajan, wikët añdjarém, Us Z. 51.
- ဝါကော့, kadyàngañdjali lunggahing wa-katha hëndjuh amidjah i sampaning dju-rang, Rm. Z. 30, 5.
- ဝါကော့, s., eigenn. v. e. ráksasa onder Ráwaña, Ar. Z. 6, 13, onder Maljawán, Hariç. Z. 11, 8, Utt. 91, Hariç. Z. 12, 4, 24; Z. 12, 10, Sm. Z. 30, 8, Rt. Z. 7, 8; djaja-wikaia, evenals in 't jav. eigenn. v. e. broeder v. Durjodhana, Br. Z. 29, 2.
- ဝါကော့, s. (waktá); mawakta, Sut. Z. 18, 2 (maswanah; jav. kawaktan, kotjap); winakta, Sut. Z. 113, 14 (kotjap), T. Z. 4, 34 (winarúna), aanh. onder paçupata; *tan waktan, Br. Z. 13, 28 (norana ém-bang), *laat staan*, Z. 19, 16; Wts. str. 108; aanh. onder pitrë (apa tjaritajang), Adip. 30, 41, *worde vermeld*, Br. Z. 18, 4, Sut. Z. 118, 13.
- ဝါကော့, s., Br. Z. 13, 4 (muka; vgl. onder der gadja waktra) v. e. slagorde, Z. 10, 11 (pangarëp, pëngarëpé, kaütjap); usap waktra, z. onder damwan; sãmpuning waktra çotja, B. Z. 1, 25 (dèning suba
- mapabrësihan utama, ri wus ingarë-pang pabrësihé, subané mawarah); waktrabhíma, eigenn., Sm. Z. 30, 8; kébo waktra, z. onder mahísa.
- ဝါကော့ (l.: wakrokti), v. e. niet geheel waar zeggen, 't geen men weet achterhoudende, Wir. 69, bis
- ဝါကော့, eigenn. v. e. onderhoorige v. Djajantaka, Sut. Z. 127, 11.
- ဝါကော့, eigenn., Ar. Z. 6, 14 (ald. 8, tjakrásya v. Dhanèçwara, vgl. skr. tjakramukha en kutanu bijnaam v. Ku-wèra wegens zijn mismaktheid), zoodat men wakrásya zal moeten lezen.
- ဝါကော့, s., eigenn. v. e. kameel, T. Z. 8, 8 (b. Z. 4, 109, 115 witaksa).
- ဝါကော့, nm. v. e. reuzin door Hanumán gedood, R. 7 Z. 3, 1 en 3 (R. sas., kataksini).
- ဝါကော့, s., *buitengemeen groot, reus- of monsterachtig in grootte* v. e. kreeft, R. 24 Z. 12, 10 (kroda patjang kakapit).
- ဝါကော့, B. Z. 40, 3 (katjang, kaju tawa madëpit), z. bakatal en onder *waká.
- ဝါကော့, *plaats*, B. Z. 16, 9 (gënah, unggwan), Z. 39, 2 (panëlas, ditu); Sm. Z. 22, 4 (w.), *bepaald tijdstip, iemands einde*, Z. 21, 12; wëkasning ramájana, inaranan uttarakánda, Utt. 1; wëkasning rëkha, R. 10 Z. 4, 12 (unining surat); wëkasning pajowaktra, z. onder damwan; sãmpuning waktra, z. onder langit; syapa wruh ri wëkasning

langit, T. Z. 5, 63 (ěnjèn nawang dju-
mun langité, njèn manawang wétu-
ning l.); wékasning tatwa, Sm. Z. 1, 23;
Adip. 38, superlatief, Adig. 59 (vgl. urjja);
wékasning mūdha, aanh. onder pisaningu
(waar 't origin. mūdhatara heeft, maar de
Ind. Spr. mūdhatama); wékasing arūm,
Anj. Z. 3, 2 (putus ing mrik, puput i m.,
vgl. onder hingan), Ar. Pr. 58; wékasning
stri siddhi, 't puikje der, Sum. Z. 51, 71;
ikā tang wwang i bhāratawarśa i dwapara-
juga wékasning guñādhikang rāt tēkapnya, Bh.
18 (vert. v. guñottaram haimawataim
dwāparé 'smin narādhīpa, vgl. 't origin.
400); hjang wékasing suka, z. onder ha-
jam wuruk; paitipuné wékas, *builengemeen*
van kintne b. v.; né wékasing nista, *nis-
tanikang kaniśta, aanh. onder dhana;
né né wékasning mottama, *uttamaning
inuttama; okas ing itja, *de vriendelijkheid*
in persoon?; wōwékas, T. Z. 1, 31 (pabē-
sēn); bwin awékas, *in een toekomstig leven*,
Tbg. Z. 4, 19; takut kasangsara, bwin awékas,
Z. 2, 27; amékas, *nalaten een zoon*, -Kid. Pam.,
winékas, *zaakgelastigde?* (zie parudjar,
O.); gusti winékas, aanh. onder dharmma-
çāsana, O.; winékas i kulak tamuj, belast
met 't leveren v. d. maten op 't feest voor de
rijst door de gasten te nuttigen?, O.; winékas
(s.) i tjangkir, w. (s.) i séga lalab, w. (s.)
i pasir (*met zout*), ald.; kawékas, *achtergela-*
ten, achterblijven, verlaten door iemand, Adip.
50, 64, 79, W. Z. 5, 1 (kari), Kam. 7 b.;
mamékas hurip, *den adem uitblazen*, Adip.

88; amékas h. (vgl. onder ájub), T. Z. 4, 4;
amékas pati, Ar. Pr. Z. 3, 9; mamékas
praña (uitg.: pamékasing p.); W. Z. 25, 5
(maninggalang urip, pamuputing u., mam-
gat u.); amékas praña kumětōr, Sut. Z.
131, 4 (ngětōr di ngasèné); amékas, B. Z.
114 (maninggalang); winékasakēnku, Sm. Z.
25, 10 (saduké blasin bli); pawékas, R. 9
Z. 3, 11 (pabēsēn, kaūtjapang); pawékas,
z. onder sēsēd; pawékas, *uitspraak v. e.*
godheid in de toekomst bewaarheid, Hw. Z. 2, 6;
piwékas, *bestelling*, Wir. 60; pamékasing lu-
mampah, W. Z. 23, 8 (pilih pungkur);
wékasanika, aanh. onder dhik (kapiūnta-
tipun), onder wini (pamragaté).

2° of okas; *wékas surēndra, Sut. Z. 139,
9 (pakon); mēlōng ring piwékas rakan wē-
kas ida; pariwékas, *aan een ander over te*
brengen woorden; mokas, h. v. mēbēsēn;
ngokasin, *iemand opdragen 'tgeen men te zeg-*
gen heeft, hem verzoeken 't over te brengen,
aanh. onder ēntug; kawékas durgan, *in*
ongelegenheid geraken.

3°, W. Z. 19, 8 (puput, gnah, unggwan);
kawékas, *ten slotte, en eindelijk*; sang wini-
wékas, Ar. Pr. 64; wékasing mahardhika,
Ar. Z. 20, 2; Z. 1, 4 (vgl. jav. pamékas):
mamkasakēn, Adip. 117.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s., z. onder wasu.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, s. (waksah), Br. Z. 42, 8, Z. 11,
9 (tangkah), Sm. Z. 35, 11, R. 7 Z. 4, 4
*widjau, vgl. onder dāda.

𑀓𑀲𑀭𑀸𑀓, wikśabāna, Z. 5, 1, eigenn. v.
e. daitya, Hr. Z. (wikśobhāna?) 46, 4 en 7.

ဝိနာဝိဿာ, z. onder wiçirâna.

ပုဆွဲကု, z. onder sura.

ဝိနာမဟာ, s., *sumkar, Sw. en *mêkar, R. 4 Z. 1, 70 (skr. wikâçatâ?). *mkar, Sm. Z. 14, 11; W. Z. 25, 15 (êmbud), Anj. Z. 3, 3, *añdjrah, anêdêng, aanh. onder djamani.

ဝိနာမိဗာ, wikasitakusuma, z. krauñtjapadâ.

ဝိနာဝိဗာ, s., çatawiksita, R. 19 Z. 15, 2 (rusak; vgl. onder çata).

ပုဆွဲပု, z. onder oksawa.

ပုဆွဲပု, z. aanh. onder druta.

ဝိနာမာဏာ, z. onder wiksabâna.

ပုဆွဲပု, mal. (ar.), voorloopig bestuur in pl. v. d. verbannen vorst v. Boelêlèng eerst in 't jaar 1873 ingesteld en bestaande uit 2 priesters en 2 pamêkêl's, waarvan een als patih fungeerde; bij de aanstelling v. e. resident opgeheven.

ပုဆွဲပု, een hooge soort v. mand, zooals die voor de daksina, *pañdjang; sawakul, T. Z. 4, 23; salang wakul, een diergelijk ornament als de salang kampjah; wakulan, een rond v. bladeren gemaakt korfje voor offeranden, v. busung gevlochten mandje v. e. bizonder fatsoen om eetwaren in te doen.

ဝိနာပု, jan wêkêl kasadhunya, Dp. 19, Nt. 25.

ဝိနာပု, pang wikul, *witapa, aanh. onder pêngkang.

ပုဆွဲပု, z. onder wungkil.

ဝိနာပု, s., lichaamsgebrek; wikala tutnira (kutnira?) tan paripûrânadêha, Ud. 101; durlaksanânggawikala, ald. ('t origin. twagdošêha pradusita en hinângga); z. wikalèndrija.

ဝိနာပု, s., een der zintuigen missende v. e. blinde, Ud. 97, vgl. wikala.

ဝိနာပု, s., van streek door verbaasdheid, W. Z. 17, 5 (gaðk); R. 16 Z. 1, 6, Br. Z. 28, 22 (ibuk); Sut. Z. 109, 3 (sangçaja), vermanende woorden, Tjt., v. iemand, die zijn vorst een strijd ontraadt, Sut. Z. 98, 1 (maungu), aanh. onder tkasih, weerstreven, Adip. 69 (winikalpanta pwa kami), Brh. Z. 5, 7; Dp. m., bezorgdheid aangaande iemands plannen, Sum. Z. 1, 4 en 7; Br. Z. 31, 15; hajwa ta kakangku kôdô' wikalpa, derhalve moet ge niet trachten het te beletten, Br. Z. 48, 14 (njêngkalèn, manjangkala); wikalpadjnâna, tut. 54 b. (vert. v. Witarka); agawé wikalpa, B. Z. 28, 22 (makrana ibuk); tan wikalpa, W. Z. 4, 8 (t. njangkala, nora mambêda); mawikalpa?, Z. 31, 15 (manjangkala); awikalpa, v. Çâlja, die de aanmerking maakte, dat Karnâ te hoog aanlegde, Br. Z. 35 6 (manjisipang); mikalpa, waarschuwen, of willen tegenhouden v. e. portier iemand, die binnen wil gaan, Ar. Z. 10, 8; jan ana dyah kapapag, pada tunggal, singgahana, jèn anapa adja sinahuran, jèn saharana, minggata dyah ika, kôna ring wikalpa, mamikalpa, Wrh. (vert. v. mantâ); çabda rinêngô', sparça rinêsôp, rûpa tinon, rasa

rinasan, gandha inambung, sangkalpa winikalpa, ald.; luput winikalpa, aanh. onder dijāni, *het niet eens zijn met?*, Hadji D. 18, *verschillende opvatting*, tut. 12 b., B. Z. 54, 11 (djangël), *'t op hun hoede zijn*, Sut. Z. 110, 3; Z. 140, 13.

2°, *spreken* in 't algemeen, z. onder mēčng en plēsāt; mawikalpa, mangutjap; mawikalpa ring hēnu, van twee lieden, die ergens naar toe gaan, Tjt. 209; mēntjo kang bisa wikalpa, djanadé (?), *naradjit (?), vgl. aanh. onder rēsēp; mangkwa masawala pada mētu wikalpa tan rahaju, v. twistenden, Tjt. 49; winikalpa hala, aanh. onder musuh; wikalpa tarogati, awēkas udjar, Tjt.; jan hana dyah kapapag, pada tunggal, singgahana; jēn anapa adja sūhuran, jēn sahurana, minggata dyah ikā kēna ring wikalpa bhaja, Tjt. 14.

၁၂၅ I. (b.: wangklang), parigha, *pratigatastra of pratigastra (?), *sluiting?*; wangkēlangnikang kaudang, Sdj.; kunang ikang stri^o sudjanma, alaki tanpalaki kunang, tan wēhōn mahasahasa, mangantya rjjumah, pahajun wangklangana ikang umah kahananya, ja kaprasiddha umah ling bhāra manu, ald., vgl. walangkang en pangklang.

II., *bari^o.

၁၂၆, s., *wrēhaspati, *ra wipra suranātha.

2°, eigenn. v. e. wiku, Sm. Z. 28, 4.

၁၂၇, Sut. Z. 34, 7 (udjar rahaju).

၁၂၈, s., Ar. Z. 12, 7; lud of lun wākja, Wir. 64; wākjakāça, *een stem uit den hemel*, Smw. Z. 2, 16, 17 (Ud. 84 en 97, çabdawakāçal); wākjasanggama, *belofte*, Utt. 36; vgl. onder satya.

၁၂၉ (wikājika), akalis ing pañdita, tan arēp agawé haju, Tjt. 66, vgl. kājika en aanh. onder wiwatjika.

၁၃၀, s. (wiklijāta), *genaamd* achter den naam, O. v. Kutěj.

၁၃၁, s., Ud. 81, aanh. onder tatas.

၁၃၂, s. (wāgbadjra), R. Z. 15, 4 (siddhiwakja, siddhawakja), *siddhi, Adip. 11, 15; *siddawākja, vgl. aanh. onder batēk en siddhi.

2°, eigenn. v. e. kuwong, T. b. Z. 4, 78.

၁၃၃, zekere bloem, Gh. Z. 2, 18 (vgl. bakung).

၁၃၄, z. onder bukung.

၁၃၅, s., z. onder wulwan.

၁၃၆ I., z. uwēd en aanm. onder wēntēn. II., verb. v. wwad, Us., wēd ing paja puḥ.

၁၃၇, z. onder wwad; pinggēl kana wod agung, Mal. 14, 30; wod ing kuping, Am. ep. (h. H., فوهن تليغ).

၁၃၈, s. (wadha); hjang wisḥu towin akētēr sira tan wadhēja, daar het nog de tijd niet is v. Rāwaṇa's dood, *sal W. zelfs hem niet kunnen doden*, Ar. Z. 58, 4; çalyawadha, Br. Z. 52, 10 en de slotwoorden, hr. Z. 46, 8; t. utjapa mahārādja kangça, prihatin

tanwruh dènyāngupaja raré akuning la-
wan ahirōng iku, sakwèhing wadwa tan
hanāmanggih, sing amanggih ginañdjar,
mangké tjidranira sang kangça, mangōna-
kēn tontonan, maprōp atarung ring ma-
nguntur, pada pinangarahan, sakwèhing
anak² kakung, jèn tan dèn wōdalakēn
dinōnda wada, rōbah kuping sawēd gulu,
kinukud anak rabiné, sāmpun asowara katah
ing dēça, mangka sang bhasudēwa mangutus
sirāntōnira, sang arjja wabra marēng pako-
wan, kinèn sang krēsina kakārsana, adja milu
aninghali marēng pura, konōn si antagopa
ajasoda, angōnakēna tontonan dēwèk, gagan-
djaran djēdjōbēngan pépērōpan dèn pangara-
hana dēçané, bhawis mangkat sang antēn
prāptēng pakowan, kapanggih sang antagopa,
ra soda, ó antagopa ra soda, poma adja
dēnta wēhi anak ing ngong marēng pura,
mahārādja k. mangki angōnakēn tontonan,
dèn wōwētū anakingong, pangōnakēn tontonan
dēwèk kita pangarahi dēça uingong, Tjt. 38
en vlgd.; aanh. onder linggodbhawa.

၅၂၇၂ l., jav. (*jav. wāda), *gebrek?*, Wtb.
II 59, *zedelijk gebrek* v. iemand, die te fel op
de vrouwen is, Ar. Pr. Z. 6, 2; jèn wada
tongada ibuk, jèn alēm tongada ēgèl, tut.
K. Z. 8 (vgl. onder adjum); jèn wada tong-
ada ibuk, jèn alēm tongada ēgèl, Njeling
4 (agēng wadēnira rarè(k) iki, kang
dagang wahu atanya, inggih punapa
wadēné, wruhanira palinjokan, utilan
paminggatan, Anb. fr.); Anb. 73, wadi en
laré; Srg. Z. 3, akēh tjatjadé rarēki,

sumahur punang adagang, punapa tja-
tjadaning raré, linjok ababanjol ing
ipèn tur tan waktja, Jsp. j.; agung wadané
rarēki, matur mangkó sang adagang, punapa
wadané, linjok ababanjol ika, ing ipèn datan
waktja; winada alaku dudu, Stn., Bnjw., Z.
5, bis. (ingaranan laku tjidra); angadu
wada, Kam. 5, 26; ngwada, iets *gebrekkig*
vinden; mangwada, *angupēt; ēda adjum
ēda pisan mangawada, Bngk. s.; amada,
*anañjad, Hadji D. 17, 18; winada, *inu-
tjap; mada (pramada?), B. Z. 54, 5 (tjam-
pah); z. onder mawa; pangdēning widhi tan
wōnang winada, *kan niet ontweken worden*,
Sum. Z. 12, 2; dahat pangwadan kami ring
wwang kēto, *dik nindaku ring mangkana;
wōwadañ, bijn. uaar e. lichamelijk gebrek;
gebrek of geardheid, uiterlijk b. v. i tjangak
(Bjw. wadanan); tanpawadēng laku, *zonder*
gebreken v. e. schoonen man, Hadji D. 66;
Mal. 129.

၅၂၇၂, s., R. 20 Z. 9, 13 (wjadi), sangkēng
wāda, Z. 50, 12 (antuk danéné mawiro-
da), aanh. onder swāmiwāda; mēgatakēm
wādaning wwang ri sarwwarādja, Pg. 2;
muwah lokika, sāmī (sic.) wāda, nga., andalih
ingaranan paradara (b.: amamāpan), apan
pamōdjahi (wwang), adel wong tanpadosa,
anggēgētih anggupāupā (b.: angupasupas),
amēt patyaming sādhu, angurip dūsīta tjorah
salwiraning tan sādhudjana dèn udjarakēn,
sang kinārjja udjar sudjanmā, satatā ring
angrējoni (rajona) djagat, sang agawé udjar
pahūdjana, tan jogjandēlōn dé sang prabhu,

dañda aṣṭaguñottana, 160000, nahan lanang wadon angèdanakön, nga., Wtb., aanh. onder apakarana; mawáda, schelden?, Adip. 85, *twisten* aanh. onder pratispardhá; sang lawaning mawádada, Br. Z. 35, 8 (sang anëmbungi udjar; vgl. bat. bada).

၁၃၂၂ I., *buis?*, *sinëbit wadi dëñrirar dudut ja, R. 3 Z. 1, 8* (lwir njëbit akah antuk ida mangëdëng; kadi manjëbit a. a. dané mangëdëng ja); *kawadi larangku, Lamb. Z. 34, 2?* (kadudut baän sëdih tityangé).

II., *tëgës, Sum. Z. 44, 1* (vgl. jav. wadi en wëdi in sudara w.); *punapa wadinipun, Mal. 107 b., paran wadiné hudjarirëki (beteekenis), Hadji D. 45; Was. Z. 2, 128* (vgl. sund.); *sawadinipun, Ws. 15; sawadinipun pukulun lamun pakanira djumënénga ugi, gehoord hebbende de belofte v. zijn gast, Arok 24 (R. L. Z. 1, 151, s. dëwa mon p. sid-dha djumënéng u.); sapa hing mampang wadi huné hungsun ratuha, Was. Z. 2, 59 o.; z. awadi?; *madadyana tanah kawadi (uitg. v. Fr. hathadi) larani wúrjjaning kuku, W. Z. 31, 6* (kadadyang tanah garu kakrik sakit tampaking naka, k. t. garung nora sakit kakrik olih ikang naka).

III., z. wadihati.

၁၃၂၃, s. (wadhù); *apsarawadhù, z. onder apsara (*jav. wadu, wadon, vgl. onder wadwa); misan uli wadu, z. onder puruṣa; sapi wadu, T. Z. 5, 27; çri narëndra wadu, Dpt. Z. 1, naast n. wadon, Mw.; wadudjana, *wanita, aanh. onder wilut (lëgong!) en loṣia; awadu, *verwijfd?**

v. Ardjuna, die, daar hij door een kar voortgetrokken wordt, verklaard wordt niet een gepaste tegenstander te zijn in een tweegevecht met den knods tegen Durjodhana, aanh. onder *asëh; *wadhüttama, aanh. onder gañika.*

၁၇၃၂ I., *gaww kapot* als vervalschte handelswaar (z. onder ratna en vgl. gañdijl); ook v. d. oogen gezegd; *gaww rijp* en *oud* v. lieden, die spoedig tandeloos worden b. v., *wadé, slecht goed* (wadëjan, Bjw., *goed dat gaww kapot gaat*, daar vooral de Engelsche lijnwaden bekend staan als spoedig versleten, tegenov. anggon in de bet. v. *duurzaam*, vgl. jav.); *ngëwadé, iets niet sterk maken.*

II., aanh. onder gilang; *pëwadëan* z. onder këwadé.

III., jav., *mawadé hajunya, v. maagden. B. Z. 6, 13* (matëmuang adjëngnya, *ma-polah dining raṣminya, madudwan'an karasminya*); vgl. onder djadja.

၁၇၃၃, z. onder wadwa; *wado barat, aanh. onder rädjawidhi.*

၆၃၂၂, jav., aanh. onder arddhanarëçwari; *wëdi malëla, op 't eiland Mandjëti, Amd. (elders, wësi); wëwëdi, z. onder wälukâr-ñnawa; sanggawëdi, jav.; nulja (a)molaha-kön wilmana, nulja ngëmbat suligi anggigilani (këñdit brajung angëmbatëmbat suligi), anging sang k. brajung (angan-dika k. brajung), amir lah (sira a.) dës parijatna (prajitna), a. amsyah pan (dja-jëngrana) sampun prajatnëng këwuh, aku-*

dung parisé malèla srija mēdal (angdēdēl ing) **sanggawēdi**, Djb. Z. 6.

ငါ့ of naar de uitspr., odi, B. Z. 15, 2 (kēngguh), T. Z. 4, 67 (takut), *akri (z. *wri); **mawēdi**, *nāgata; **nēntēn wēdi ring pati**; **mawēdi**, Sm. Z. 24, 15 (djrih); **awēdi**, W. Z. 3, 2 (bita); **mawēdi strinya** (?) Kam. b. (vert. v. bhīrudjana); **mamēdi**, ook **pamēdi** (*pamēdi?), *spook* (mad. dinbēdin, dat dus, 't aanh. is bevattende, overeenkomt met een pamēdi; z. tonja en vgl. aanh. onder widang); 2° ben. v. e. kleine lange soort tjapung (Bjw. d u d u k d o m, batav. tjapung djarum, jav. kiñdjēng dom); **sat ngadjak mamēdi**, v. iemand, die een vreemdeling, wiens taal hij niet verstaat, te woord staat, **pamēdi**, z. aanh. onder *rēpēh (anak ing mamēdi, *hala², Kr.); **sang jang mamēdi**, zijn mannen, die vuile taal uitslaan en vrouwen molesteeren; zij leveren als 't ware de parodie v. d. s. dēdari; **dadimamēdi** v. e. berooide; **saksak mēmēdi**, de Amerikaansche lantana door Zollinger 't eerst te Bjw. ingevoerd; v. daar aldaar **kēmbang slingēr**, dat er naast k. batjin en tribah in zwang is; soerab. ronjokan; de bloem is fraai geelrood met geele sterretjes; de plant is zeer lastig voor andere gewassen, zoodat men in 't Djmbr. deze plant uit wraak in een anders tuin of sawah werpt, om 't gewas te doen stikken; **sandat mēmēdi**, een kleine in 't bosch groeiende soort; **mēdi²**, *trachten af te schrikken*, R. 4 Z. 1, 29 (matakut, madjēdjēhin); **kawēdi²**, girigirin,

*kātatarata, *katatakut, Kam. b. (vert. v. bhīruka); **mamēdēnin**, aanh. onder tunggèk; **kinawēdēn**, Wtb. II 11; **amēdēkēn**, Was. Z. 2, 33.

II., **amēdēni** z. onder pēdē.

ငါ့, *pupur, Sm. Z. 4, 11 (mandaga), B. Z. 19, 2 en Br. Z. 14, 5 (pupur), W. Z. 30, 9 (srēbuk, wēdak), z. onder tawar, Ar. Pr. 58 m.; W. Z. 35, 11? (mandaga); **awida nāgarāci**, O. III 1 b.; Adig. 14 m., **punang kēndit nistēdjātjum kadi tampaking widda lulur** (l. lutur?) **ing hasta sang nātha**, Hadji D. 61.

ငါ့, *widhi; **mangwidi**, *verzoeken, op iets aandringen* v. e. kind b. v.; **1 kōtut sē-rēng mangwidi**, **ngadjakin mabalih barong**, Pan Br. 16; **patjang kawidi mangusanang**, *bestemd om*; **kawidi**, *uitgekipt, vastbepaald* v. 't geen men te doen heeft; **kawidi ptang dina**, Kid. Adip. b. bl. 23; **bas kawidi ban sang prabhu**, B. U. 145, 247, 278, 294; **wēwidēn**, v. timmer- of ander werk *netjes afgewerkt*, 't tegenov. v. momos.

2°, *voortreffelijk, uitstekend* b. v. van schrift; **jēn ada widi**, *als 't meēloopt*; **antuk widinē**, mogen zij geen ander werk verrichten dan metaal smeden; **lampahē dulurin widi**, B. U. 329; **widi²an**, v. e. beschikking v. 't noodlot; **uran wēwidēn**, een klophaan, waarop men genoodzaakt is groote weddingschappen te doen; z. pamugpug (tot 10,000 toe); **wēwidēn**, de door onderhoorigen van verre aangebrachte klophaan, zoo v. Djēmbrana voor een door den vorst v. Bll. aangelegde kloppartij op ver-

www.libtool.com.cn

zuim boete van 1000 (z. uran); tityang manunas, lungsuran „antuk tityangé mangkin ngaléntuk, kakéninin uran mawidèn matoh ahöti, antuk i gusti agung, jan tityang tan wèntèn ngadu, hapongor kapaöbatang, Bgd.; nèntèn mōwēwidian, *sonder onderscheid te kiezen.*

विधि, s. (widhi), Sut. Z. 19, 11; hjang widhi, Brahma, Ar. Z. 68, 4, Çiwa (z. onder tjaturbhudja), B. Z. 1, 26 (bhatāra); titahaning widhi, tut. 54 o.; sang moktah amoring widhi, R. L. Z. 1, 104 (vgl. aanh. onder sawang); widhiwaça, Br. Z. 81, 3 (hjang wisèsa), R. 19 Z. 18, 8 (pagan-tian, katunan kirtil), R. 7 Z. 8, 84 (tuh, hjang nuduh), tut. 54 o.; tar këna sninggahan ikang suka dukka ngaranya, pangawaçaning widhiwaça karananing sarwabhawan panömu suka mwang dukka, tut. b. 87 (Ind. Spr. 7063); widiwasa, *God, de Almachtige, in brieven door Mahomedanen opgesteld* (*jav., dèwa); moga³ glis karawuhang antuk ida sang hjang widiwaça surat puniki ri adjöng çri paduka sawitran saja, uit een brief v. d. vorst v. Bangli aan den res. v. v. Bali en Lombok (1883 Maart), de geheele zin is een navolging uit 't Maleisch, op Bali door de tolken, meestal Mahomedanen, ingevoerd en van hen weér overgenomen door sommige balin. vorsten in hunne brieven san de regeering; sahawidhisamāhita, W. Z. 29, 6 (sawidiwidana saōpakara sami, saha habantèn wus inastawa); sangkëp awidhi, B. Z. 1, 4 Z. 81, 4 (srögëp sa-

pakara); widhikrama (a., wiwāhakarjja), v. e. luwelijk. Ww. b. Z. 1, 23.

2°, *bevel, last* v. e. vorst, om op te rukken, Sum. Z. 25, 1; anèkawidi (widhi?), v. pijlen, Adip. 83; widhidèwi, aanh. onder nala; widhiçastra, Wtb. III 28; aštaka widhi, nyan tatwa pūrbhasasana, ngaranya, saking nitiçastra bhagawān pūrbhasomjādjujana, mitökëti warah nugraha, çisyanira çri bhanoradja, tingkahing dadi ratu anjakrawartti djagat, rumaköt ing çastra pūrbhasasanawiddhi katatwaning sang hjang aštakawiddhi ring sarira nyan prakaraning sang hjang aštakawiddhi, nga., walu kwèhnya, Iwirnya, sang hjang agni sang hjang samraña, sang hjang sūrjja, sang hjang jama. sang hjang indra, s. h. pröthiwi, s. h. mahādèwa, s. h. wèçrawana „jan anggögë sarwastra bhawa kwèhnya, sarwa dèwa ring çarira, ja tilka çarirākën dènira sang amawa bhūmi, wirjjawān phalanya, hajwan sang amawa bhūmi, doh ring sang hjang saraswati, jatika djuga pinakagura rupaka hajwa murug linging adji, sarodrësti, Iwirnya, pūrwwasasana, rësisasana, wratisasana, kutaramanawa, makadinya joga tapa samādhi, mwah mantra, mwah tan lupa ring dèwa pitara, bhūtha (sic.), makrëtajadjjapañtjadèwata, ring tjatuspathanira sang amawa bhūmi, samangkana tatwan amatènin rāgawisaja ika; mwah warānën sang rësi pūrbhasomi, mungging giri rënggaratnasajaka, ingajapi watëk para çisyanira wiku kabèh, tumut çri bhanoradja, sang akadaton

ring pûrbbbhasasana, mantyanta halépnya kadi swarggan bhâtâra çîwa, ingajap i dèwata sangghja, mangkana halépnya, dadi ta matûr çri bh. ring sang guru purohitanira, nèhër sèmbah anikèl tibawrètthi, tabé ranak sang mahârési hana patanja sangka jan muda nirghrèna ranak sang mahàmuni, ri tatkala hana kali sangara bumi, syapa wnanng angilangakèn klèsaning bumi, ja tikâ matanja ranak sang mahârési, ling sang rési p., anaku çri bh., mangké rêngè pawarahmami dèn pahènak, hana makawnanng angilangakèn ludakaning djagat, sangkâ janugraha bhâtâra dharmmasasana, ring mami, lwirnya wnanng anaku minahahju bwana gung, wnanngunèn karjja pûdjâ homatraja ring bumi-nira, saha widhiwidhana, mwah hutinya „adyâ ngaran homatraja, sang triwangça jogja anggèlarakèn pudja homatraja ika, lwirnya sang sadaka çîwa buddha putus, mwah sang wiku radjakrètta, sang triwangça wnanng angunjarakèn pudja homatraja, apan sira maraga brahma wiñnu içwara, maraga sabda baju hidèp, maraga parama guhja widjaja kabèh, çîwa, maraga brahma, buddha, maraga wiñnu, satrija putus maraga içwara, dadi èkadjnana, dadi maraga sanghjang litjin, sang tri dadi maraga tunggal, anlasakèn wiçhnaning djagat trimañdala, apan sira sang çîwa buddha mwah budjangga hadji, maraga ingkaramantra, pañtjaksara, pañtjabraha (?), rijaksara, utpisthitipraliña, wruh angèntas bumi, wruh tangi lawan turu, wruh ring wrètthasamaja, mwah sang hjang aštaka wid-

dhi rumakèt ing angga sang triwangça, kadi sira anakmami çri hadji tias makabwat ing tatwa utama mungging antawrèdaja parungguh, putus sahananing tatwa kapañditan, wnanng çri hadji namèl (ndamèl?) karjja homatraja, amrèddhiakèn kahajoning djagat, anglèpasakèn ingkara(?)ning djagatrija (sic.), tumut tan hiba ring sang sadaka wiçèsa, çîwa maraga brahmamûrtti, buddhâ sadaka maraga wiñnumûrtti, sang wiku radjakrètta, maraga içwaramûrtti, sinahibing (?) dèning sang hjang aštakawiddhi, mapwara jowana ikang bwana lit lawan bwana gung, gsèng dé sang hjang agni, anèlasakèn sangar ikang rat, apan sang tiga maraga wwè, maraga baju, maraga agni, sang tiga maraga tribwana, kasimpèn saising ning bwana agung dé sang triwangça, ika ngaran tribwana, brahma wiñnu içwara, sidâ kahajonikang rat, ratu sakti, brahmana sakti, wadwa matis kadi hinènhèh ikang mrètta, sida waras ikang bumi „singgih sangtabé ja ranak sang mahârési mahabara dahat watjana sang mahârési, antyanta pramèja sira, apa(n) abasialamaja, sira ta susuksma tuwi, atibara, apan mèrumañdala, kadi bwatuning mèruparwata, lawan ikang gunung himawan, mwang windhja, mangkana bwatnira, akrètiakèn kajowananing rat, amatiakèn sangarikang bumi, mangkanâ tingkah ikang sang buhpalakèng rat, andamèl bwana sarira, sadulur sang sadaka wiçèsa „jan ing kali sangara bumi, brahma amûrtti sanunggal, pada amèsèhmèsèh lawan pada ratu, sakti

amanasin rat sang ratu djumnöng ring sa-
 ngara, wadwa kapanasan hidöpnya, tahun
 matngahtngah uljauya mangkanà sira (hier
 een groote leemte); op een andere plaats, nihan
 prakaraña sang hjang asiakawiddhi, nga., wa-
 lu kwèhnya, lwirnya, sang hjang agni, s. h.
 samiraña, s. h. sùrja, s. h. jama, s. h. indra, s.
 h. pröthiwi, s. h. mahādèwa, s. h. wèçrawaia,
 jèka guaning s. h. asiakawiddhi, jogjata
 ning wang sarirakèn ndonta kabèh, nahan gu-
 na swang² (sowang²) „kunang guaning s.
 h. agni, satata sira(s)manggësengakèn ripu,
 mwanng duratmaka, panggësënganing gëlèh
 talètèhing djagat bwana kabèh, makalwi-
 raning tan sadu ring rat, mwanng amurang
 karmmaning rat, dūrta durdjana kabèh,
 jèka gunaning s. h. a., an sinarirakèn ku-
 nang gunan s. h. indra, satata sira muddha
 ning (manghudani) rat, umawèh sira tušta
 ring djagat suka budining rat, mangdè pūrna-
 ning djagat, sira kabèh, sira ta angalus
 budining rat, jèka guan s. h. i., an sina-
 rirakèn kunang guan s. h. pröthiwi, sira ta
 satata manggëng tunggëng sirè sthana, tutur²
 tan kampëtta, samanng pasilanira, nirsrèt-
 thaja, jèka guña s. h. p., an sinarirakèn,
 kunang guña s. h. jama, satata siran tan
 madoh aparèk matguh lingning s. h. agama,
 amasangjogja tan ogja, dañdanèn, sakti ma-
 dulur anututur, margganya umarèng swargga
 mwanng papa, mwanng matutur jogjaning hala
 haju pati hurip „jèka guña s. h. jama, an sina-
 rirakèn, kunang guña s. h. sùrja, satata siran
 manulahi rat buwana kabèh, tan paslan tè-

djanirèng rat, ja ta mangdè pratijaksa ikang
 loka ring hala haju ning rat, jèka guña s.
 h. s., an sira sinarirakèn kunang g. s. h.
 mahi (?) mahādèwa, satata siran ruminga-
 ringa i djanaloka, asi lumaksana karja
 karmmaning rat, mwanng anganggo karmma
 tanpajakti, mwanng kang anjro (onduidelijk)
 dèça, mwanng magawé ja kingking, mwanng
 amanamanahèng hjang mwanng kabjangan,
 ja don hilangakna dé sang jun paripurina
 kaprabhon, jèka guña s. h. mahi m., an
 sinarirakèn, kunang g. s. h. samiraña satata
 siran wruh ring polahing rat kabèh, sadja-
 naloka kabèh, an sinarirakèn budining rat
 sudjana durdjdjana, apan sira wagminaja
 pakangga sasmita kabèh, uda tar kua kata-
 wëngan wruh sakaptining rat, trus tké ddon.
 jèka guña s. h. s., an sinarirakèn kunang
 guña s. h. wèçrawaia (z. hier wat o. lo-
 gañda staat) an sinarirakèn nduh çri hadji,
 samangkana prakaraña guna s. h. asiaka-
 widdhi, wruha çri hadji makapurbhaning
 krètta kaprabhon çri hadji, an sinatyaha dé
 çri hadji, fr. bpl., vgl. onder taluwah, lëmèh.
 walatung en tunggëng; ngëwidi, z. onder
 prèdi; amiddi, Ar. Pr. 30 (bis), 31; Hadji D.
 53; tumali sira amidhi ing bujut pañdak wa-
 hëng kalapawillis, R. L. Z. 1, 107 (Ar., sira
 amalampah ingaturan sèdëngan); an
 rëng amidi, z. onder srëng; winidhi mang
 katalaga, B. Z. 39, 4 (katuduh); sang
 winidhi, v. iemand door een vorst gelast zich
 naast hem te zetten, Kid. Sund. Z. 1, 6
 siddha widyamidèni, T. Z. 5, 73; bhaid

durgga ingsun ańdjalu kasiđen, widēnana ingsun aminta lot kēduk timbul m.; pamidi, Sut. Z. 25, 5; Ar. Z. 1, 4; pamidhi, *geschenk*, v. e. godheid, aanh. onder linggapranala; ugraha ngaraning pamiddhi (sic.), Krws.; papakēring anganggo kawidēnwidēn, sabda sogol, dēning kakāwasa wtuning sabdakas, dadi ta sira atakon swargga ring ida manuaba, ika pitudjuha(n) dé sang pańdya m., jan hana bnēr klod, ladju asamaja manglēbokang sagara, dé tkang panēmaja, çri hadji pamadé sira angadēg, Pam. b. 50 (Kid. Z. 5; 44, kawarńnaha mangko sang anandang bhimasakti polah tanpapakēring adjrih punang wong andulu tkaning çabda sogol akas rasanikang ati apan sinung nugraha dēra sang nātha „dadi ta atakon swargga ring sira sang apalinggih m. kang dēn ěndog tinuduhan dé sang rēsi kang swargga dēn ulati lamun ana bnēr kidul, lējēp tan katon dēça ladjwasamaja sang rēsi anglēbok sāgara tkēng panamaja „ingandēg dēra sang nātha wurung mangkwanglēbok pasir).

ဝိည, s. (widhu), z. onder wulan en wiśńu.

ဝိည, R. 23 Z. 12, 18 (wikul), aanh. onder sākxi; sang widwanggawa naprawēçana samudragati manut i lampahing kali, Nts. Z. 4, 8, hoort bij de aanh. onder nindita, alwaar 't vervolg; widu mangidung, aanh. onder rādja widhi (dalang mēmańdjangang), aanh.

onder tangkil hja ng; manuk widu, aanh. onder krūrapakxi, B. Z. 29, 1 (mrak).

II., widon en widwan, s. (widwān), T. Z. 4, 14 (pańdita), Wtb. III 13, R. L. Z. 10, 28 (wiku), Sw. 9 b.; sang widwan, v. e. kluitjapa dé ngurah mambal, kang kasa, tanzenaar, Md. Z. 2, als voornw. 2° pers. tot een kluizenaar, Djpur. mahāwidon naast mahā-sogol, dēning kakāwasa wtuning sabdakas, jati, aanh. onder buta; pakxi widwan, R. 23 Z. 12, 20 (anyabrēta, manuk tutuhu); awidu², 23 Z. 12, 18 (sang putus ing pańdita mandiksain, W. 21); hana hamidu atēkap, bij een feest als 't atotoja, Ww. Z. 3, 98; hawidu, z. onder amañtjagina (Maxwell heeft bidu en biduwan met de bet. van een vrouw, die tooverformules opdreunt, 't mal. Wdb., bēduwan).

ဝိ၇၁၂, widēning ratha, *(rasamanya, rathamadhja?), wuruka (?); ratha widé gusti (gupti?), z. onder bidé; banjak widé, eigenn., R. L. Z. 1, 14, als adipati v. Sumēńēp Wiraradja (in 't jav. is B. W. een geheel ander persoon, z. Babad ed. Meinsna bl. 17 en vlgd.).

ဝိ၇၁၂, jan marapat mataluh² ring pinggir, tjēkēkatēngah wiwidējan, puh kakarangan, nga., Us.; patang widé, aanh. onder gosali (dwang tali samas).

ဝိ၇၁၂, jav. v. e. klophaan, Pdj. 23.

၅၁၂, wuda (l. wuta)ha ja, tut. 53 b. (vert. v. nētrahina); pakanira adaçih (b.: adaçi) mūda winudēki, R. L. Z. 10, 18 (tityang anggēn pańdjak blog twara nawang pangrasa).

II., z. onder saptawara.

၅၂၁, jav., awuda², Sut. Z. 66, 5 (malalung); amuda, R. 10 Z. 8, 2 (ngliga), Sm. Z. 21, 7; Sut. Z. 9, 2; anglusé, Sm. Z. 16, 3; wwang amuda, *gatrani, *prabhāsawa; muda², W. Z. 5, 2 (mambogol); mamudāngliga, aanh. onder liga (vert. v. nirambara); dang guru ɕridanta muda² tumakul, T. Z. 5, 2 (sang paṇḍita sutji mambogol tumungkul); *kawudan, R. 14 Z. 8, 4 (kalalungin), B. Z. 4, 7 (stri malalung); Sut. Z. 82, 10 (kalusyan), aanh. onder sadikara; kawudan wastra, R. L. Z. 10, 7 (kalukaran dodot); mitra sangcaja dalu kawudan sihtèring wong mahjun matinggala mami ndan mamriha hurip dawak sirèki, T. b. Z. 4, 58 (T. a. Z. 2, 51, duh dèwa lukan lalistèringsun, jan atiwarèriki amrih sukaniing swatmaka dawak tan ton laraniing mitra).

၅၂၂, bodhi, zekere boom, aṅtjak, *pilu, Mal. 59, aanh. onder song; wudi ambulu, T. b. Z. 4, 81, maar ald. 86, ambulu groda, (*jav.; vgl. mak. boqdi, bug. woqdi); hēbning wudi waringin, (vgl. onder bodhi), Hadji D. 62, elders (79); wudi mandira (wodi zou uragstema Rumphi! zijn); pradēsēng wudi hahēbaniing enz., Ws. 22 b.; wudi djar, Mal. 298 bis, 337, Sbr. Z. 3.

၅၂၃, amudokēn tēmēn po sira iki miñdaha ingsun konkon sira māti, zegt de vorst, toen zijn patih weigerde een verhaal te doen, waardoor de stomme prinses aan 't spreken kon gebracht worden, Hadji D. 71; dahat ma-

muḍu karjja, v. iemand, die dwarsboomt, R. m. (R. K. I. 294); angur sun wudu taruni, *liever blijf ik een oude maagd*, dan zoo iemand te trouwen, Kid. Pam.; angur taruni awudu, U. Pangr. 5; wuwudu, aanh. onder sijungan z. udu en udu; aanh. onder bruwati.

၅၂၄ of udu, lintang.

၅၂၅, s. (wèdhāh), brahma.

၅၂၆, s., *de heilige boeken*, die een padanda of sēngguū alleen mogen lezen, dikwijls verward met mantra, *pūdjā; wèda pāraga, z. onder pāraga; wèda tatwawit, T. Z. 1, 2; wwalu likur kwèhnira brahmarsi huwus umjāsa sang hjang wèda, angkēn dwāparaniing wèwaswatamanu, tambajaniing wèwaswatamanu kadwāparan, hjang swājambhuwa manu sira tambajaniing umabjasa, (sic) sira mārpat s. h. wèda, kapingrwanja bhagawān dakṣa (pradja pati), kaping tiga bh. uṣa (uṣana), kaping pat bh. wrōhaspati, kaping lima s. h. āditya (sawitā), kaping nēm s. h. mrētyu, kaping pitu s. h. indra, kaping wwalu bh. waṣiṣṭa, sārswati (sārswata) kaping sanga, kaping sapuluh bh. tridatu (tridhāman), kaping sawlas bh. tridrēt (triwrēsān), kaping rwa was sanadwadja (bhara dwādja), kaping tiga was bh. ākāṣa (antarikṣa), kaping pad was s. h. dharmma (wapra), kaping lima was s. h. trajjārūna, kaping nēm was bh. dhanañdjaja, kaping pitu was krētañdjaja, kaping wwalu was bh. rēhāñdjaja (rēhā), kaping sanga was bh. bhara dwādja, karwang puluh bh. gotama, kasalikul bh.

uttama, karwa likur bh. arjja datta (wèña), katiga likur bh. wadjaçrawa (trèñawindu), kapat likur bh. sosmanjana (rikša), kalima likur bh. trèñawindu (çakti), kanëm likur bh. rutsa (parâçara), kapitu likur bh. çakri (djaratkaru), kawwalu likur bh. parâçara (kršñadwaipâjana), wwalu likur kwèhnira wèdabjäsaktita rjjadëgning wèwaswatamann, Brhm. 45 (de varianten uit Wišnup. 272, waar somaçušmâpaña een bijnaam heet te zijn van trèñawindu); *awèda, B. Z. 15, 4 (pudja); ngadjahin pranda mawèda, aanh. onder sopak.

2°, eigenn. v. e. leerling v. Dh a u m j a, Adip. 10.

᳚᳚᳚, Bh. 85 bis.

᳚᳚᳚, s. (bodha), Sm. Z. 12, 10 (mèugët); amoda, B. Z. 99, 7 (makèling), *vermanen, waarschuwen.*

᳚᳚᳚, jav., *plaats om iets in te bergen* 't zij doos, kist of iets anders; wawadah, *sang-graha; mawadah, *in iets geborgen, gelegd* enz., b. v. mawadah pëti, *in een kist*; mōwadah boñdjor, *in een boñdjor*; ngēwadahin, *iets v. e. wadahi voorzien, iets ergens in doen*, b. v. wadahiin pajak, *in een pot gedaan*; wadahiin gēdah, *kinëkës ing g.; vgl. onder kotak.

2°, *toestel*, soort catafalk, waarbovenin 't lijk ter verbranding vervoerd wordt (pamrë-man en badé); z. bukur.

᳚᳚᳚ I., manëh, z. onder mēd, Smw. Z. 14, 2, Djprm.; vgl. warsih; ngēnot ida di pabiman, twara wadih, buka dēwi lawan dēwa, Bt. 119.

II., zekere zee-visch.

᳚᳚᳚, vrn. = pëšs (z. iduh en bëbës); mōwiduh, vrn. = mēkëtjuh; ngidwang vrn. = ngëtjuwang.

᳚᳚᳚, s. (budhāh); té wudhāh, s a n g pañdita, Sw., tut. telkens.

᳚᳚᳚, z. onder ᳚᳚᳚.

᳚᳚᳚, Br. Z. 21, 7 (tiganan, kamipuh), W. Z. 23, 5 (wastra, dodot), *was-tra, Adip. 43 m., 44 b., 68 b., B. Z. 4, 9 (kambën, wastra, dodot).

᳚᳚᳚, O., lumëkas ta samëgët wadhati ring witāna, anëtëk gulūning hajam, enz., O. K., aanh. onder uttarāsangga (né mamatja pamastu), vgl. onder mëgët.

᳚᳚᳚, waduhuma prana.

᳚᳚᳚, jav., lanang wadon, *lakibi; tjrita wadon, nm. v. e. kris-lemmet-fatsoen met 2 gleuven boven; wawadonën, *vrouwziek of vrouwgek*, Ww. Z. 2, 2 (ald. 71, de koningin ging mede ten strijde, pan tan kasahan wawadonën sira çri narèndra), aanh. onder dèlo; nora wawadonën, v. e. pauw *geen ander wijfje begeeren*, aanh. onder majùra.

᳚᳚᳚, z. widu.

᳚᳚᳚, jav., lwir wuwudun mungging nabhi, R. L. Z. 7, 25, v. e. gevaarlijk mensch, Ar. 15 (sas. budun en budul, busul, bis. bogon, bc. bogon); wuwudunën, aanh. onder rambat.

᳚᳚᳚, s., *gelaat*, aanh. onder sipta, vgl. waktra.

2°, jav., R. L. Z. 11, 1 (pangarëp); wong

tani kula wadana en thâni wadana kula, Wtb. bl. 57; wong tani wadana, in tegenst. v. brâhmaña en kšatrya, zoodat het wèsya moet beteekenen; jèn saug brahmaña sira arabi papat sawos kâwongani rabinira papat, arabi pada kawonganira, sira ta brahmañi, manih arabi kšatryakula, manih arabi thâni wadana, manih arabi wong adagang prèdhana ika ta rabinira papat pada anak² sawidji sowang, wèkasan sang brahmaña arabi papat mati sira, atinggal anak papat, arthanira sang br. sakèti, dinûm pinarapât, tingkahing dùm²an utjapèu mangké, anaki rabinira sang br. lâwan brâhmañi kaduman patang lakša, anaknira sang br. lâwan kšatryakula kadûman tëlung lakša, anaknira sang br. lâwan wwang thani wadana-kula kadûman rong lakša, anaknira sang br. lâwan adagang bauldja-kula kadûman salakša (vgl. Manu IX 155), mangkana ta rêhing (a)dum²an (jan) ing sang brahmaña arabi tjaturdjanma, apan ing kula kawongan tan hana amadani kulaning sang brahmaña sirottamakula, kunõng jèn sang br. anak² lâwan djadjaman sor kadjanmané wong atuwané wadon, anak sang br. ika dûmana sawèlasau nga, tan wèhana sapadûmanikang mētu sakèng brahmañi, saking kšatrya, saking wong thâni, saking adagang, tan padākèna, mangkana dharmmaning rât kabèh, Wtb. 250; prang wadana, Ar. Pr. Z. 18, 41, Mal. 207, 351 b., 278 b., 312 m., 346 b. (z. onder pangkur), eigenn. v. e. god (?) die H. D. vervloekte, Hadji D. 19; toja pasurjan lawan

sapu wadana, Ww. Z. 4, 38; mahiša wadana, z. onder mahiša.

၆၂၈၂, z. onder kětjèklik en udani.

၆၂၈၂, s., lukat, kaglaran, Kr.: sawidhiwidhânaning ahoma, T. Z. 4, 15 (sababantènipun tingkabomané); widhânanikang çri, R. 10 Z. 9, 9 (pawilangangan!); widhiwidhâna, Adip., bl. 19 o. (bis), 26 m., 42 b. en o., 79 b., sawidhiwidhâna, *widhisamâhita, vgl. çawawèdana en aštiwèdana.

၇၂၈၂, s., pijn, van iemand die gaat ster- ven, Bh. 89, 91; R. 10 Z. 4, 10; madana wèdanâtura, R. 6 Z. 1, 16; L. Z. 19, 5 (sakit); vgl. kâmâtura; matsyawèdana, z. onder bibit.

2°, z. onder samutpada.

၇၂၈၂, s. (bhodana), Gh. Z. 40, 6; Wir. 26 m.; tut. 22 b., Ud. 8; wodhanani sang bhîma nakula sahadèwa, spreek aan B. enz. als de personen, waarmee ge u ook moet verzoenen, Bh. 91; Iwirning wodanân, al degenen, die zooals met rampen bezochte, moeten opgebeurd worden, tut. 33 a. (âçwâsân budhinya, ald.); amodana, Br. Z. 51, 1 (mapangandika), Z. 38, 9; winodana, vermaand worden van iemand, dien men iets onder 't oog brengt, Utt. 61, aanh. onder drèštânta; winodana(n), W. Z. 16, 12 (inudjaran tinangguhan, kabrantèn); winodhanè-nâçwasa tókrap sang korawa, enz. van den stervenden Bhîsma, dien zij kwamen opbeuren?, ald.; winodaning hati mopèk, R. 10 Z. 9, 20

(dundunio); z. modana; kawodanâstra v. e. pjl, B. Z. 13, 2 (katibahang, karëgëp).

၇၂၈၅၂, s., Ag. 38.

ဝိသနိကံ, eigenn. v. e. gemalin v. Bañ-djaransari, A. W. Z. 9 (Men. III, 377, widaninggar).

ဝသံ, awadar tlung pawadaran, O. b. fr.

ဝသံ, jav., wadër, anaking sitino, Tjt.; wadër pari, *warasita; abangët (langkung) asru tapiné (ing tapané), amung (ta) sèkar kang dinahar (dèn dahar), jèn arsa angudjung (ngundjuk?, nginum) toja, angisëp maduning santun, jan lumampah ing daratan „pan atapak wadër pari, pati(ng)kulisir tut wuatat, gambir malati rijaké, awangi tan-pagaganda (nda), ni mas kusuma rara (aju ing argapura), wanodya wasis ing èlmu, tètëp pangabakti nira, v. Rëngganis, Rng. Z. 1, vgl. jav. Rng. Z. 34, aanh. onder djadjung.

ဝသံ, jav. (vgl. wudar); mawëdar, een siñdjang, Br. Z. 4, 13 (kalungsëan, ka-klësang winëdar; sund. udar), amëdar têngah, aanh. onder wwah (mad. bëdar, jav. mëkar; amdar wangi T. Z. 4, 39 (ngawëtuaug bo), Mal. 303; tuwi rãgamargganira sang dyah odjar amëdar, Anj. Z. 6, 2 (angucwakën sagih, amëdarakën udjar); mamëdar lumah, v. badenden, R. 24 Z. 12, 4 (tan klar anglawani, raris nungkajak); apan alawas inintë pinrangning kilat amëdar, Anj. Z. 3, 3 (dëning kaswën inintip patmuné lwir tatit tan lana, wjakti k. i. ri, z. mandori), een plant, met blindmakende patmuningsun l. t. tan lawas); winëdar,

opengemaakt v. e. minnebrief of pudak in djring-bladen gewikkeld; winëdari panggjat-ing kilat, Br. Z. 24, 4 (sundarinja antuk tatit, kinëjangan ing gënyakring wi-dyut); winëdarling duhung, aanh. onder angkara; winëdar ing pangkwan, v. bloemen, Ww. b. Z. 1, 47 en 134; kawëdar, aanh. onder gatarasa; tan kawëdar, *tinëngët v. e. mantra, kubda, kënjëp (vgl. onder këkëp), suksma, gupta, gopita (?); man-tran tan kawëdar, *djapamantra; amëdari kathà, T. Z. 3, 48.

ဝသံ, jav. (udar), amudar, Sm. Z. 16, 3 (anglusé); amudar siñdjang, anglukarani, Br. Z. 4, 10 (nglësang).

ဝသံ I., s. (badara), *karkañdah, *kilih, *wadari, B. Z. 12, 17; W. Z. 24, 4 (bëkul), R. 15 Z. 6, 4; widara, jav. Wtb. III b., aanh. onder waduri (vgl. mal. bidara). II., s., z. onder kapas.

ဝသံ, z. onder wadara en bij wad-arjjâçrama (vgl. *jav. sri wëdari of sri wandari, nm. v. e. bosch en lusthof, widara hañdang, z. w. ed. te Mech., wë-dari naast taman santun, Ad. 60); wadari tapowana, W. Z. 36, 1 (gunung wadari patapan, W. p.).

ဝသံ en badhira, s., doof, misschien wel doofstom, in een çloka, O. K. (wãdhirjja met tuli vert., Ag.); z. ook onder kidung.

ဝသံ, goriwa (?), L. Z. 37, 3 (madu-gom, Adip. 12 (bis), alwaar 't een vertaling

www.libtool.com.cn

is van arkapatra; waduri maron tunggal, in de doodenwereld; ana pètra kapllangu, ri soring waduri règès, Stn. (z. manduri); oja mangëb ring kètaki, oja mangëb ring rangrè', oja mangëb ring waduri maron tunggal, oja mangëb ing tahèn widara kapana-san, akujangkajingan, Atp.; deze plant in de hel heeft den naam te danken aan de dubbele bet. van tapana in 't oud. ind., *hel* en *colotropis gigantea*.

ဝိဇာဂါ, z. onder wadara en bidara; udjung widara, eigenn. v. e. pl., aanh. onder pulung.

ဝိဇ္ဇာဂါ, s., eigenn. v. den uit eene slavin geboren zoon v. Bjasa en een incarnatie v. Jama, die vervloekt werd, mangdjan ma ta kita mānuša, mèbwa çùdra, atēhēr pintjang kita, Adip. 71 (jav. jama widura), Ud. (vert. v. ksattā); z. onder gāwal-gaṇi en aanh. onder tjampa.

ဝိဇ္ဇာဂါမိနီ, eigenn., aanh. onder jadjjawati.

ဝိဇ္ဇာဂါ, *waidúrjja, aanh. onder sēngkēr.

ဝိဇ္ဇာဂါ, widorismara, nm. v. e. gedicht, de versm. dēmung.

ဝိဇာဂါ, z. onder bidara.

ဝိဇာဂါ, sijapa rowangta ringuni ang-rungu wuwusing sang singha sang sambadānahuri „nghulun djuga widaranira ngunitan parowang kami, Tl. Z. 4, 93 (a. Z. 3, 42, sapa rowangmu anjruti wuwus sang tjandapinggala samana ah tan bontēn

pangèran pan ring çunya dèçà tētēmu, prihawak manirāngapi).

ဝိဇာဂါ, s. (widharaka); sabarinyan margganing kawidjajan tapwa ja, japwan dhà-raka widhàraka ring rañakrija, unggwana tlas aniddhākēn kārjja, wruh ta umadjarakēna satinanjan, hajwa ta barang wiçwasa, mangka Iwiranikang pakasēnāpatinta Ud. 104.

ဘဇိယျ, z. onder wadhira.

ဘဇိယျ, s. (waidúrjja), *lapis lazuli* (mal. biduri), Br. Z. 6, 2; aanh. onder rētjēp (widuri, uit welke plaats men zou moeten opmaken, dat 't op de daken als duré werd gebezigd); mabhušaṇa wēdurjja, *tjinaraṇa hidjo.

ဘဇိယျ, vgl. s. (badariçaila. jav. sriwandari, tuin v. Ardjunasasra b. en verder wēdari), B. Z. 13, 7 (patapan wadari).

ဝိဇ္ဇာ, s., kalpataru, Sm. Z. 24, 11; R. 10 Z. 9, 9; 11 Z. 3, 1 (sasotjan, manik); Sut. Z. 64, 4; hintēn widruma kuçyarāga ja hēnfnika mawatu baghanta lēn pawal, onder de kostbaarheden in zee gevonden, Ar. Z. 40, 2; sàçri pañjabalé tinap hinululan çaçaradbira rinēngga widruma, Hr. Z. 14, 23, vgl. onder pahat.

II., émas.

ဝိဇ္ဇာ, Ar. Pr. 68.

ဝိဇာ, s., eigenn., Sum. Z.

ဝိဇာ, Ud. telkens.

ဘဇိယျ, *mrēga wana, *wilde buffel* of

rund, naast *bañtèng*, Mw.; (prasala, tūr-ja, badrah, nga., wadak kakung, wana-*çrèngga*, *krèwag gahana*, wadak wadon, Tjt. 16), *mahisa wadak*, *kèbo wana, B. Z. 40, 5; *paçu wadak munggwing wana*, T. b. Z. 1, 99, schijnt bepaaldelijk op de *wilde rundbeesten* te slaan, Z. 2, 8; *wild dier* in 't algem.; *mantri wadak*, held en titel v. e. zeer modern gedicht (z. *sèlup*), waarin vele bal. woorden; de held, kroonprins v. Koripan, wordt er als stier geboren en krijgt naderhand in den hemel v. *Çiwa* een menschelijke gedaante en den naam *Sura* of *Wira Sudjaja*, de versmaten zijn *djurangandanu*, *adri*, *pangkur* en *sinom*; z. onder *mrètadjiwa*; *ngèwadak*, *verwilderd* v. vee, v. e. hoer, Adig. 42.

II., z. *lohada*k.

ꦠꦸꦏ꧀, jav., naast *wètèng* en *usus* (sund. *tjaduk*; z. *badok* en onder *odol*); *pèpètèn karnané*, *pèpètèn irungé*, *halarèn* (*lalarèn*?) *waduké*, *dèn lakarèn walungé*, m., aanh. onder *sijungan*.

ꦠꦸꦏ꧀, timba upih, Tjt., vgl. *panduk*?

ꦠꦸꦏ꧀, jav., *odak* (vgl. tag. *barák*); **awédak*², W. Z. 2, 4 (*maborèh*², *arahup hurap*²), Z. 23, 7; *mawédak*² *hangèt* (jav. hds. *mamèdak* *hangitangit*), ald. Z. 3, 11; *nyan pamédak bhaga*, *wuduking tikus*, *wuduking wédus*, *wulunya kasih kalih* (*kalih katih*?), *lèpàkèna*, *kanyà dènya*, fr. War.; vgl. *gopita*.

ꦠꦸꦏ꧀, *bidak*; *widaké kumèndung tuha açri dinulu lwir patah lukar*, enz., Mal.

c. bl. 39, 45; *sawidak*, jav., 60, Was. Z. 2, 65; Mal. 145.

ꦠꦸꦏ꧀, z. onder *bidé*.

ꦠꦸꦏ꧀, s., B. Z. 97, 1 (*langit*; *jav. *tawang*); aanh. onder *çawa*; z. *digwidig* en *dik*.

ꦠꦸꦏ꧀, *gadjih*, (z. *putih*), *vet* (vgl. jav.). R. 7 Z. 3. 17. T. Z. 4, 45 (*muluk*), T. Z. 2, 14, Z. 5, 66; *bhèdàsangkèrikà*, v. de zout-, melk- suikerrietsap-, wijnzee enz.; *hana ta tasik swàdu ngaranya*, *wuduk pinakarašanya pradhàna*, Bh. 17; *wuduknikang satwa*, Adip. 30, 43; *ktan wuduk*, *ktan gadjih* (z. onder *çali*); *ikang wuduk*, Sw., vgl. tut. 58 b.; *wuduk amanis*, Bs. 2; *uduk mlès*, T. Z. 5, 66 (*basangèbrèk*, *batuka mbud*); *awuduk*, *swadu, R. fr. Z. 1, 13 (vgl. de analogie v. 't bat. *tabó*), *putih* (z. Petersb. Wdb. *pùti*).

ꦠꦸꦏ꧀, s. (*bàdhaka*), *beletsel*?, R. 14 Z. 2, 5, L. Z. 4, 7, Sum. Z. 177, 6 (*jav. *wadaka*); *jatanyan tanpawàdhaka nghulun tumunggalakènanng kadatwan*, *opdat ik geen beletsel hebbe 't rijk alleen te bezitten*, Adip. 85; *punikà* (b.: *ki*) *rukma bisama wirjja kanuwirjjan wirjja kàsalaça*, *wirjja kawadakartta*; *tègèsnya*, *wirjja kanuwirjjan* (z. onder *anuwirjja* en verder, *wirjjakàsalaça*, *ngaraning ratu dinānan padané ratu*, *surèm prabhāné*, *katitihan kramawirané*, *katon arddha tiwasi*, *akutjèm tèkèng wadwa prawirané*, *punikà* (b.: *ki*) *krama bhisama lwirnya*, volgen *wikalpabhaja*, *harsabh.*, *tjittabh.*, *indrabh.*,

www.libtool.com.cn

patabh., sopanabh., puṣpabh., puriṣabh. en putrabhaja), Tjt. 14; wirjja kawada-kârta, ratu angadé bala, dinon ing wèri, aprang kapépésan trésha ring hurip anungkul, djinarah kakasihé tinonakéning awaké anuli kapundut sah saking sanané, kaliwat wirangé, tan jogja tutén dèning nâtha wruh ing krama, Tjt. 13; tan wâdhakanta ri dja-jânira pañduputra, Br. Z. 48, 11 (sampun manjangkalèn); tau wnanng winadakèng kabjun, T. Z. 1, 32 (tosong adi dadi kahjuné tungkasin); Adip. 85, 100, Bh. 58 (kawadakan tjitta), 90; vgl. Sut. Z. 23, 1 (wadaka, antwoord?); sang winadakañtra, die hij trachtte van hare reis terug te houden, T. Z. 5, 73; tan kèna winadaka, niet van haar voornemen af te brengen, T. Z. 5, 114 (long dadi andëg); ikang anyajàng-ruddhâmadakani, ikang krôtawarânugraha rasa sang hjang âdijnâ hadji, O.

II., puspa wadaka, s. (badhaka, zekere boom), gambir.

III.,?, katjang:

၁၁၈၁၂, pipi (kapèja), Anj. Z. 5, 2.

၁၁၈၁၂, s., een brahmaan, die de wèda's kent, Bh. 89; danghjang wèdika, T. Z. 4, 26 (sang pandita astasèni), Z. 4, 3; wèdikawidyâ, z. aanh. onder adhjâtmika.

၁၁၇၈၁၂, s., Brh.

၁၁၈၁၂, eigenn. v. d. oudste der drie menschevleesch-etende prinsessen in de Hadji D. (jav. widata); de daarop in ouderdom volgende heeten Widata (jav. widati, vgl. widhatâ) en Widati (jav. witarsih).

၁၁၇၈၁၂, zekere zeevisch?, Ar. Pr. Z. 7, 9 (mal. en daj. badukang; vgl. jav. dukang, dokang, kèdukang of kèdokang), de hds. hebben sèwadukang te lezen in pl. van wadukang, zoodat de plaats v. Ar. Z. 39, 5, hier nagevolgd is, waar één hds. dezelfde fout heeft, terwijl een ander pé wadukang leest.

၁၁၇၈၁၂, s., z. onder bhoktah.

၁၁၈၁၂, z. onder widhjâdhari.

၁၁၇၈၁၂, eigenn., Adip. 48?

၁၁၇၈၁၂, *pata (?), Tjt. 17, Bjw., bêték bâis (vgl. sund. en jav., waar ook bèdidang); asabuk gringsing sisigèn asmu landung tumampik wadidang, Ww. b. Z. 3, 29, aanh. onder bèsèr.

၁၁၇၈၁၂, jav., zeker klein slangetje, eedf. O., vgl. onder sarisrèpa en aanh. onder t. mûtra.

၁၁၇၈၁၂, eigenn. v. e. prinses, Smw.? Z. 38, 8; vgl. onder widakxi.

၁၁၇၈၁၂, z. onder râdhâ; eigenn. z. onder data.

၁၁၇၈၁၂ en dhatâ, s., eigenn. v. twee vrouwen, die het fatum voorstellen, Adip. 17, vgl. onder widakxi.

၁၁၇၈၁၂, s., Brâhma.

၁၁၇၈၁၂, s., aanh. onder mârkañdèja.

၁၁၇၈၁၂, in de eigenn. ananggawidûta vervangen door antaka en mati.

၁၁၇၈၁၂, s., Aw., 76, aanh. onder upi.

၁၁၇၈၁၂, wadis ani, Krsn. Z. 5, 6?

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, jav. R. 2 Z. 6, 5 (kambing; smbw. bēdis), in een vergelijking, z. aanh. onder mēsi; makabalasah kawēs ngamara-bhrētya dēni warajang suwanda rumudjag, kadi tamatanpanolih apulih muwah kadi wēdus kēnēng banju magē'ng, Rm. Z. 57, 2; amungkur wēdus, R. L. Z. 11, 62 (vgl. onder tawon en minda); wēdus minda, aanh. onder çutji; katawurag wadya kupar, alu(n)luuan malaju mungkur kambing (vgl. jav. mungkur mēnda, Men. II 73, 192; lumaju apungkur wēdus, Men. I. Z. 21; de uitg. v. W.: arēbut putjung; z. onder minda), Dm. (elders ald.: judané mungkur mangkara, 't geen overeenkomt met mal. kaād udang); wēdus bang, Sdm. 6, een mensch als tjaru bij 't bouwen v. e. tempelpoort gebezigd, Ar. 1; minda, wanēka, tiwang wēdus, Us. x. 36; puñh wēdus, aanh. onder kowèk; sikarddha, nga., wēdus djalu; mēsa, wasna, wēdus wadon, Tjt. 16; pawēdus, z. onder wuruk.

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, angawēdus, ruiken; ingong angawēdus ambuning mānusa, zegt een jakša, fr., kawēdus ambuning djanma, ald.

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, s., z. onder bibit.

၇၁၂၈၅, Adip. 41 (bis).

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, warak, Tjt. 227, aanh. onder tangkilung, warak djalu; basut anaking wadasiro, Tjt.

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, jav., dingin?; de strijd v. Widasari tegen Lasēm, na die v. Glogor, z. Mal. 162, 185; widasantun, Smw. Z. 10, 26.

၇၁၂၈၅, s., aanh. onder mārkañdēja. ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, eigenn. v. e. bediende v. Wasēng, Z. 2, z. onder bakung.

၇၁၂၈၅, R. Inl. 35 (lěkasiug mapanahan).

၁၂၅, s. (badwa), onderdanen, onderhoo- rige, Sm. Z. 5, 3 (parēpat), Adip. 46, 49 (lamp. baduwa en midden-Celebes, batua, slaaf; *jav. wadya en wadu, dat om 't rijm in pl. v. wado nog in gebruik is, z. Dwd. 189, Ad. 4, mal. w. steeds wadya kala, كالو, benaming der volgelingen v. Durga op 't kerkhof Gandamaju; ook wado, wado- kála, volgelingen v. Jama, Bs. v. Durga, Sdm., 2 vlgd.; waduñni wadwan, Hariç. Z. 16, 15; watwa wadwa, Z. 12, 5; wadwa hadji, Ap. 12; wado hadji, Mal. 259, Wtb. III., 7, 3, 13; wadwādji, onderdaan v. d. vorst, T. Z. 5, 75; wado barat, aanh. onder radja widhi (sadohaja?, jav. wadu barat, volgelingen v. Durga, vgl. onder wadhù); gringsing wado alas, Mal. 328.

2*, vrienden en verwanten (in pl. v. wadhù?).

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, s. (wadawá, merrie)?; mahisa wadawa, eigenn. v. e. volgeling v. Tj. A. (z. onder mahisa); wadawámuka, z. ald., R. 22 Z. 1, 1; vgl. wádawánala.

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, s. (widhawá), stri rañda, s. balu; z. windawa en windawi.

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, s., z. onder pañdita en onder widu; sang widwan, *mahádjana.

ဝိဗ္ဗုဒ္ဓါ, s., aanh. onder *kuwa³,

apuj ahulu kuda hanè(ng) dasaring samudra, Adip. 99, aanh. onder lémah (badawanggèni, apwi ahulu kuda); Tj. 72, andawanala (vgl. onder sadjaratulmuntaba; in 't mal. een *kreeft* de oorzaak v. ebbe en vloed, terwijl men in de Padangsche bovenlanden geloofd, dat de lāmbu, z. onder idup, op een onbewegelijke visch overeind staat; hiermeé komt overeen de volgende aanhaling, wontèn malih kang winuwus dasar ing bumi winarñi sajèkti bumi sèdaja, tumumpang sungu ning sapi, wus nurunakèn jjang sukma, saking swarga pirdos jèkti, ija sing pirdos satuhu, dihin asalé kang sapi, duwèni lēmbu punika, ja lēmbu kang nānggā bumi, singat dasa atus sasra, antarané singat sidji „ing sawidji²nipun lakon limang atus warsi, lan kèhé singat punika, tjatur dasa sasra warsi, kuping lawan gulunira, patang puluh èwu warsami „miwah tjangkēm lawan irung, tingal untu iku sami ija tjatur dasa sasra, sirahé mēngkana ugi, wontèn ing masrik kang sirah, buntuté wontèn ing mahrib „lan ija sapi puniku, agēngipun anglangkungi, datan wontèn ingkang wikan, amung jjang sukma pribadi, kala sapi iku mutah, toja mēdal wētēng sapi „kang punang toja, ija saking wētēng sapi, tatkala wangsul kang toja, malēbbēt ing wētēng sapi „kang sēgara mara iku dadya asatpunang warih milanipun kang sagara

uga agung uga kēdik kang sapi malih winarna, antjik² sèla sutji „akumrintjing tjurinipun mutyara idjo kēpati, déné ta tjuri punika, tudjwèwu bolongnja nēnggih, sabèn bolongan satunggal djēmbaré tana udani „wong sawidji tanana wruh, sipaté kang punang tjuri, lan kang anèng djro ning sèla, katah mahluk ing jjang widi, tanana mahluk kang wikan amung jjang sukma pribadi „katjarita kandēlipun ija ingkang punang tjuri, kadya kandēl ing akasa, lan kandēlé ingkang bumi, apan ta tjuri punika, nēbut nēmbah ing jjang widi „utawi tjuri puniku, sinānggā ulam gigiring déné wastané kang ulam jahmutun mina wastaning, kotjap sirahé kang mina, kēlawan mina kēpèting „kēpèt djumēpat manduwur, tutug anèng aras kursi, satuhuné punang mina, angambang anèng djēladri, ana déné kang sēgara, apan sinānggā ing angin „prabata angin puniku, anānggā punang djēladri, satuhuné kang sēgara, nēraka djabanam jèkti ija nēraka djahanam atas sinānggā ing angin „jata punang angin iku, pēpētēng ingkang anjānggi, lawan pēpētēng punika sinānggā ing aling², lan aling² punika sinānggā dasar ing bumi „lan dasar ing bumi iku, kumambang kodrat ing widi, Anb. I. 15 en vlgd.), B. Z. 95, 18 (z. onder nala); rukmālwāmbadawānalāngalad-alad pawulatanika muntab udjwala, onder de

schatten in zee gevonden, Ar. Z. 40, 4, vgl. wadawâgni.

ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါ, s. (buddhadá), eigenn., Adip. 111.

၇၁၈၁၆၅, s., eigenn. dochter v. Kuçadhwadja, die, beleedigd door Ráwána, zich in 't vuur stort en later als Sítá werd geboren (Muir IV 458), Ar. Z. 11, 1, Utt. 30 (jav. widawati, z. jav. Ar. bl. 82); Utt. bal., wèdati.

2°, z. onder mèdawati.

၁၆၁၅၅၆, s. (badawâ mukha), R. 20 Z. 19, 5 (émpas wadana, vgl. 't Skr. hajasirab); hana ta gunung ri slanikang mènakâgiri lawan çakra ring sambartaka ngaranya ngkâ ta kabananing orwâgni, apuj amangan wèning sâgara apuj orwa katjartanya winèhnira munggwâ ring wadawâ mukha, sambartakawadawâ mukha ngaranya, Brh. 84.

၁၆၁၅၅၅, s., R. 21 Z. 2, 21 (wadawang nala), aanh. onder djalod dha; vgl. surawâgni.

၁၆၁၅၅၅, en wadawang, schildpad (vgl. badawang), naast widung, T. Z. 3, 1, Z. 2, 49 (vgl. onder pas); wadawang nala, *wadawâgni.

၁၆၁၅၅၅, jav. (padal); wadal agawó, Wtb. II 42 (vgl. sund.), vgl. jav. eigenn. ni wadal kardi, Catal. 161; amadal sanggama v. e. vrouw, die een afkeer van haren man heeft en deswegen de koopprijs verdubbeld moet teruggeven, Wtb.; v. e. meisje, dat zich door haren man niet wil laten beslapen, ald.; pa-

ngèling³ pangraös rarimbukan (verb. v. jav. rarëmbugan?) dané i tuwan palèk (Valk) ring punggawané sami ring lodji, ngraös sin djanmané luwa madal smara kajogja djanmané luh nguljang pamli nikël apisan tka ning nguljang pratèkaning pamèbasan jèn nora sinahuran, jogja kakutang ka djamrana masôngkër pétang témwang, salwiring palampahan mulih andwi djuga, Pasw.; tambâning kèrangan tan winadal i lidahing kâma nâban rasanya, Sum. Z. 86, 2; winadal i lidahing huwus wibhuh, W. Z. 14, 13 (tka natak sapangandikan bhaiâra, ngandika wadal sang putus ing prabhu, kapangandikain sampun çakti); kawadal, v. e. hulës, Sum. Z. 136, 1; kawadal, door dètya's v. d. top v. e. berg, Sut. Z. 95, 3 (tinapak), v. e. berg door twee machtingen aan 't strijden, Ar. Z. 8, 10; ngkâ bjûha çirîna kawadal tjaturangga kumjus, hr. Z. 49, 14; pawadal gawé, schadevergoeding voor 't werk v. e. slaaf gedurende zijn vlucht verloren gegaan, aanh. onder wuruk, Wtb. (voor één dag 25, een jonge 50 pipis; volgens andere wetboeken 50 en 100); widjiling pihutang pawadal inanirawangikânukani, Sum. Z. 47, 2.

၁၆၁၅၅၅, wadil of wadél en wadyal moet bestaan hebben blijkens badil en 't ald. aangehaalde sund. woord.

၁၆၁၅၅၅, jav., wadul, z. aanh. onder lintah; jan ring wténg pagduhnya, tiwang wadul, nga., Us. 464; angwawadul, lasteren, T. Z. 3, 45 (mad. mēmatul, klikken; ngawa-

dulna, Bjw., ngaduāng); nmadēp wawadulaning wadwa, Tj. A. 49; wawadulan, Mal. 266; knèng wawadulan, Hadji D. 3; wawadulan, *lasterpraat*, vgl. aanh. onder lungsur naast udjar kang ala, Stn. Z. 8.

ဝိဇာဏါ, z. odal, kodal en sodal; wēdal^{an}, *wat de bewoners te leveren hebben*, zoals b. v. de dingen onder kaluwangan vermeld.

ဝိဇ္ဇာဏါ I. (vgl. bēdēl); amēdōl rare djro wētēng, aanb. onder pēr; *amēdōli suku, v. beenringen, Sm. Z. 14, 3 (amidjēti); amēdōli, v. iemand, die gaat slapen, R. 10 Z. 11, 2 (ngotjok, mētjik²); winēdōlan, v. d. voeten, T. b. Z. 1, 31, pinidjētan, Kr.

II., geleerde, maar verkeerde spelling v. odēl.

III., jav., amēdōl, *blauw verwen* (z. onder aśiatjañdāla en amēs), O.

ပုဇာဏါ, z. onder udal.

ပုဇ်ဏါ, *nābhi, Tjt. 17 (z. onder odēl), 2^e, Bjw., ben. v. e. korte min of meer kromme en dikke als een navel er uitzierende Sp. peper-soort, lombok wudēl.

ပုဗ္ဗဏါ, jav., v. d. buik of darmen, Sut. Z. 101, 12; vgl. udul; misschien een ngokovorm v. wēdal.

ဝိဇာဏါ, s., *kater*, Aw. 71.

ဝိဗ္ဗာဏါ, s., eigenn., Ud. 32 (alwaar widura).

ပဇာဏါ, dezelfde als Limbur in de Lodraladri, waarin zij zich voor de verloren prinses v. Daha, Tjandrakirana, uitgeeft

en Pañdji te Koripan gaat bezoeken (wadalwērdi kang anjidra dēwi tjandrakirana, R. v. Eijs., 't jav. Wdb. onder hantjidro).

၇၂၇ နာပ၇၂၅၂, s., Adip. 80.

ဝိ၇၇ နာဇ၂, s. (ook widaudjāh), z. onder Indra, Utt. 23, soms widyadja naar de jav. uitspr. in pl. v. widwadja; dwa widodjat, in pl. v. do, z. wipadja.

၇၂၅ နာဇ၂, s., Nts. Z. 1, 14 (wruh ing wēda).

ဝိဇာဏါ, kēn widaja, Mal. 570, 396, eigenn. v. e. bediende v. Makaradhwadja, die aan 't hof van Daha, toen ook zijn heer zich een anderen naam gaf, den naam draagt v. Gagakpraharu, Ww.; karang kawidajan, Ww. b. Z. 4, 9; vgl. onder punta.

ဝိဗ္ဗာဏါ I., verk. v. widyādhari, Apkt. telkens.

II., widyapura, z. onder ajodhjá.

ဝိဗ္ဗာဏါ, s., aanb. onder abhidjana, mangadji (z. onder daçadharmā), Adip. 94; wala-widya, Adip. 10; mahāwidya, Adig. 10, Wrt. 4 b. (vgl. widyawisa); widyā witjaksāñanulus bisānglus bhūmi miuaki sang swami, T. Z. 1, 42 (wruh ing adji muput bisa makaju djagat manglēgani gusti); ring wēngi sang hjang wulan sira ta makadipa ring dinakāla sang hjang sastra (sahasra)bhanu pinakasēlēhing bhūmi, jan ring trilokadjanāna sang hjang dharmma ta sira tan lēn makasuluh, ring kulawandhu suputra

kang anélèhi, T. b. Z. 1, 40; jan tédja ring ràtri sang hjang wulan, sira ta pinakasuluhning ràt, jan ring dinakàla, sang hjang sùrjja djuga sira, anélèhing bhuwana ring prèthiwimandala, sing sargga(ring swargga?)madhjpátala jan ring malawas, tan kadi dharmmaçàstra, pinakásuluh ring bhùmi, tumatasakèn sinàdhjá, jan ring kulasantana, putra pinakasulub pratali(?)ni parawargga, jau suputra wiçèsa, Kam. 10; sang hjang tjandra taranggaña pinakadipa mamadangi ri kálaning wéngi, sang hjang sùrjja sèdèng prabhàta makadipa mamadangi ri bhùmimandala, widyá (b.: diwja) çàstra sudharma dipanikanang tribhuwana sumèné' prabháswara, jan ring putra suputra sàdhù gunawàn mamadangi kula wandhuwandhawa, Nts. Z. 4, 1 (Ind. Spr. 6428); widyamidani?, Sum. Z. 21, 6, widyadhana, Brh. 30, 31.

2°, v. e. hagedis, T. b. Z. 4, 312 (z. saraswati); widyadèwi, z. aanh. onder wiñhu.

ဝိဂ္ဂဟယ, naast witjaksana, pratyaksa, pragiwaka en pradnja met hisa verklaard; wangbhang widèja apañdji wirèçwara, aan 't hof v. Daha aangenomen naam v. Makaradhwadja, prins v. Koripan (een der handschr. draagt tot titel wangbhang tjatjantètan), en een andere titel z. onder antèb.

ဝိပဗ္ဗာ, s., *geneesheer*, Bh. 89 bis; v. e. paarde-dokter, Wir. 4 o., R. 13 Z. 3, 3 (tamba, mantra); R. 25, Z. 20, 5 (mratjèka,

mamawa tamba), watèk mawi (?) wèdya wèdika, Ud. 105 ('t origin. waidyâçtjèkèt-sakâb); wèdya sarpawisòsadha, Adip. 41 (te voren, bis, mantrosadha sarpa bisa).

ဝိညုတ္တမာ, z. widyutmalá.

ဝိသယဇာ, s. (widhájaka?); widájaka, aanh. onder najawit, Gh. Z. 12, 3, Z. 19, 3, Z. 31, 3 (vgl. *jav. en R. v. Eijs. en winájaka; prabu widájáká, bijn. v. Adji Saka); jan wagnikawidájakástagnanèn nganakóbi tékaping mahádjana, ring bhukti-uyatikúsiabhága tékaping purusa kèlarikásta-bhaganèn, Nts. Z. 4, 17 ('t vervolg onder asta); amidajaka, v. vorsten, T. Z. 2, 53; midajaka pung, T. Z. 5, 123 (ugodagang anak mwani).

ဝိညုဇာ, s. (widyádhana) Brh. 30, 31.

ဝိညုဇာဂ, s. (widyádhara), *hemelbewoner*, mannelijk v. widyádhari.

ဝိညုဇာဂီ, s. (widyádhari), Sm. Z. 4, 9 (ni kinari) *wiwudànggaña (vgl. dadara en dadari, jav. widadari); in de N. W. 12 genoemd, namentl. suprabha, nilotama, sang suhi (b.: en ook later suhini, z. suwini), sang prabhataçini, sang prabhatawani (b.: wati), sang ménaka, sang lènglèng mandanu, sang tuñdjung biru, sang sulasih, sang kuranta, sang gagar majang, widyadari towok (vgl. Adip. 4816 en vlgd., Catal. 246, sulangsib, irim?, warsini, wilutama), ald. 247, prabasini; vgl. w., te M., 113 alwaar 5 genoemd wordt.

ဝိညှိၤ၊ s., z. wagjut en onder wagjutpáta.

ဝိညှိၤ၊ s. (waidyuta?), *kilat; kèn widyuta, eigenn. v. e. slang, T. Z. 4, 20 (Kam. 6, 9 (bis) en T. b. p.; widyutanana): hé widyuta wjala, tegen de slang, die den prins had gedood, T. Z. 4, 14.

ဝိညှိၤ၊ s., z. onder widyuta.

ဝိညှိၤ၊ s. (karálá), met çri er vóór, misschien Durga, Sut. Z. 10, 1 (sang hjang bhèrawi; Tjt. 8, sang gori).

ဝိညှိၤ၊ s., eigenn. zoon v. Hèti, vader v. Sukèça, Utt., z. onder prahèti.

ဝိညှိၤ၊ s., 't vliegen v. d. bliksem, vgl. wajutpáta en wágjutpáta.

ဝိညှိၤ၊ s. (*jav. widyutmaka, widyutmaka barung lawan tatit, Ad. 94 m.).

ဝိညှိၤ၊ s., onder saraswati, Ag. 68 l. widyátmaka?

ဝိညှိၤ၊ s. (widyunmála), aanh. onder triwikrama, versm. (— — —, — — —), R. 20 Z. 14, 3, laatste regel (tatit maktép; jav. widjutmala en wigjutmala).

ဝိညှိၤ၊ R. 24 Z. 8, 3 (z. dingin²; vgl. widasari; z. onder walulir).

ဝိညှိၤ၊ kèn of sang widyawisa, nm. v. e. slang, T. Z. 3, 76, 77, Z. 5, 4, als eigenschap; ald. 45: milangan widyawisa, Z. 4, 18 (ngitjalang wisyan tityangé).

ဝိညှိၤ၊ z. onder wadil.

ဝိညှိၤ၊ z. onder widodja.

ဝိညှိၤ၊ s., eigenn. ráksasa, wien Çúrppanakha tot man kreeg, Utt. 23 (Utt. m. 47, kalakèja).

ဝိညှိၤ၊ aanh. onder tuhayana.

ဝိညှိၤ၊ s., Adip. 72.

ဝိညှိၤ၊ s. (widhyámreṭa), widyámreṭa sadjtwani, de formule van 't levendmakend middel; Adip. 53 vlgd. ('t origin., sañ-djîwani widyá).

ဝိညှိၤ၊ s., aanh. onder nijama, tut. 51.

ဝိညှိၤ၊ alara dèné kèdanan, kawuwus dèra ulangun, kang wèdom (te lezen édom?) katon wédung, paparé katon baligo, wèdi (wudi) waringin poh sungsang, katon akémbang, kutjubung, kalurak katon waribang, salak katon mawoh (mawos?) séntul, gunungé katon sagara, sagarané katon gunung, lor mangké katon kidul, wétan mangké katon kulon, rahina wéngi tan karwan, katon mangké pténg ribut, tan karwan ja padjalaran, surja lor katon sumurup, Kd. 34.

ဝိညှိၤ၊ awadag punang sumaguna, Mal. 220 m.; skar puṣpa wadag, 249 m., vgl. aanh. onder lèmbong; kawadagan tjitta sang korawa, kumétör atis sumimpèn i takura(ug)nira, Ardjuna ziende water uit den grond schietende, Bb. 90.

*ဝိညှိၤ၊ gudug, Ag. 9 (vert. v. *doç-tjarmja), *pratiroña (?), kauṣtam (lees. kuṣta), Tjt. (z. onder kaniṣta en jav.); O. Was. Z. 3, 18 (vgl. mal. uduk en bodok; sund. budug, schurftig; jav. budug, tag.

borog); Wtb. II 32, Adig. 30 b. enz., K. 8 b., 10 o.; Wrt. 44 m.; amudug tugöl, O. II 2 b., soorten, Us. 431.

ဝိသုဒ္ဓါ, s. (widagdha), h. v. duwëg!, *witjitra, *wagmimaja, *wruh, B. Z. 37, 17 (witjaksana, wruh), z. rawos; widagdha, nitimán; kawidagdèng naja, uitgeslapen in streken; kawidagdèng kaja, bij de hand bij 't geld verdienen (vgl. abhinawa); widagdha ring juddha (h.: pratyaksa ing j.), Ww. Z. 2, 1; sang putus widagdha ring pajudan, *sang huwus wrédha ring prang.

ဝါဒီ, jav., sòkul wadang, Pabr. 10 a.

ဝါဒီ, katwan ta sang putri manangis alungwing wading, mahalingan, tambanging kópuh, Tj. A. b. (a.: katon t. s. p. m. a. wahiñni, m. t. i. k., zijne dochter was namentl. naar de plaats gegaan, waar 't lijk v. hare moeder was verbrand); z. wëding.

ဝါဒီ, z. onder badung.

ဝါဒီ I., wëwadungan, onvoltooid werk, dat iemand door dood of ziekte heeft laten liggen, v. e. zaak, die nog niet bekend is; wadungan, door een ander voortgezet en volbracht werk.

*II., jav., kandik, onder de tizeren gereedschappen, O. I. 13, 8; vgl. onder prékul; wadung putung pinapagèng ratnamulja, R. L. Z. 8, 39; madung taru, T. Z. 4, 86 (ngandik kaju); winadung, v. e. boom, Bh. 72 (vert. v. tñhidyamána); wadungön, aanh. onder mimba ('t origin. paraçuná), R. 22 Z. 4, 22 (kandika; vgl. sund.); K. 9 o.

ဝိသုဒ္ဓါ, wwang awëdëng anggogöndok, *awidagra (?); pawëdëngan, sadjëng-verkoopplaats, Tjt. 208 (te lezen pawadjëngan?).

ဝိသုဒ္ဓါ, wëding*, lappen v. kleëren?, Sut. Z. 30, 2 (karësrés!); kalaça sëbit awor wëding, op een ksëtra, Kk. Z. 27, 8; vgl. wading.

ဝါဒီ, jav., B. Z. 108, 6 (blakas), aanh. onder halangan; wëdung pamók, Z. 48, 2 (kandik pangamakan, dubung sikëp), wëdung tëmpak, z. onder tëmpak; adhah tjemër kaja wëdung tëmpak, zegt een veroornde vorst tot zijn patih, die v. geen oorlog wilde weten, Spt. Z. 1, 28.

ဝါဒီ I. of widang?; awidang v. d. báhu, R. 3 Z. 1, 43 (molah, mëlär, lurus; mad., bidang, mal. bidang, breed vooral v. d. borst, bat. bidang, breed, ngadj. birang); djadja wëlar awidjang, G. w. 11, jav. midang, vrn. = pundak, de m alhier vgl. madaharan en mëmëdi; jav. pamidangan of midangan, vrn. = pundak, in 't jav. Wtb. onder midang); mawidang, *aros; sang mabáhu mawidang, R. 23 Z. 28, 7 (sang mapala mlar, s. m. naradju; *jav. widjangkara, wong djëmbar dadané; widjang, bahu, vgl. ook bidang), Sum. Z. 72 o.

2°, z. aanh. onder kutjitangga.

II., z. midangan en bédang.

ဝါဒီ, wëwidangan, van bladen (klapper b. v.) gevlochten om er op te rusten, van klang-sah's voor tètaring of raáb (sas. surat wëwidangan, surat utusan; vgl. lëlé-

baran); kəbatin wəwidang; pinda lwang manah bapa, bapa apti, twara jèn mawiwidangan, B. U. (hds.).

ဝိသိ၂, jav. naast rakata, naast juju, T. Z. 3, 17, Z. 4, 54; vgl. widung.

ဝိသိ၂, hana po istri nitya dēnggi nisphalèng rūpa akuməl salisuh gawèné atukar widing³ angling, jogja rēko tinggalèn dé sang purusa, T. b. Z. 1, 26 (ikang wawadon ahala rūpanya, wajah tuha, aglèng(h) bwatukar djuga kaharəpnnya rəbat udjar mawidingan, kinəlìkan dèni swāminya, jogja makasawanahan (?) i kakungnya, matinggala rija, Kam. 7; de çloka komt hoe verhaspeld ook overeen met Ind. Spr. 5445; jan ing wrəddha tan wring laku drēnggi nitya bwat wiwiltan tut ri buddhining laki mupawada drowikānèng maru „tuhwatur kəmbang ing lading ring smaçana atambəh dur-gandha, T. a. Z. 1, 23 en vlgd); vgl. onder awalá; sira ta (tá) widingan mangutjap lāwan anaknira, Ud. 82 ('t origin., djagarhé putram); awidingan awurahan silih tjatjad, Sum. Z. 29, 3.

ဝိသိ၂, naast wadawang, T. Z. 3, 2; vgl. widəng.

၇၁၃၂ I. jav., jəh angət, Nw. (z. ook ədang); banju wədang, nm. v. e. warme bron in 't w.; lwir umədangan kang tunu, aanh. onder madhja.

2°, zeker lichaamsvocht, dat onder den buik zich zou bevinden.

II., in pl. v. wədaāng?; mawədang, effect hebben v. e. geneesmiddel, v. e. strijder, die velen gedood heeft, *beproefd* v. die reeds overwonnen hebben (vgl. onder tjienna); dēning sring mawədang ri wiçəsaning putra, *wətnyan lanəpratjaja ri çaktining anak; ngəwədang pangandikan tjokor i ratu, *volvoeren* den last v. e. vorst; sing mawədang, *tātān madwa.

ဝိသိ၂, s., katimun.

ဝိသိ၂, s., z. onder lampəni.

၁၅၂, z. wwāt II.

ဝိသိ၂, jav. (*wwit), R. 7 Z. 13, 1 (pukuh, bongkol), h. v. punja en puñ als hulptelwoord (punjan njambu awit, Kid. Adip. b. Z. 4, 29), T. Z. 5, 46 (bungkil), *bungkah; witning kaju, *prakānda; bun tanpawit, *zonder stam*; ook fig. v. d. geest zonder grenzen; *witning kahajon, Ar. Pr. Z. 18, 28; sastra wit mungguh tan muni, pəmada, Sg. (vgl. onder bongkol en punpun).

*2°, *hoofdsom*, tegenov. interest, aanh. onder bəgal (jav. pawitan), surat pawitan, Wtb. II 22, 50; sakawit en sukawit, *geheel en al, som en interest, met wortel en al*; witning kəiti mwanə wijat, Sut. Z. 32, 9; witing tahən agə'ng, B. Z. 7, 15; sawit, 't *geheele bedrag* v. d. geheele schuld *zonder interest*; witan, Adip. 25; laki witan, *hare vroegere of eigenlijke man*, 24; vgl. purwwaka en purwwa; wit bratau, *oorspronkelijke B.* in tegenst. v. pət'an (vgl. mit).

3°, kèto wité malu (asapunika réké angawité dumun), bij 't vermelden v. d. aak.

4°, vader, ouders?, Ar. Pr. Z. 22, 1 (duk arja tininggal wité); vgl. rawit; kavitān, z. onder de ka; awitan plsis, aanh. onder dingdaug; witan en witan arum, nm. : jav. versmaten, z. Satyawan bl. 5, 49?; ang witan (b. s. mamitan), van wien afscheid genomen wordt; Ar. Pr. Z. 16, 8 (vgl. awit); ing witan, Mal. 359, bis., 360; awarah awit, vergunning vragen, aanh. onder bāhughna, vgl. amwit en z. mimit; *amiti, B. Z. 11, 3 (mamulihin); rohēngkwiki kabēhnya tau wita kēnēng bhairāra walatēn, zonder den goden verlof te vragen (?) zal ik den vijand opzoeken en pakken, Sut. Z. 112, 9 (tan uninga ring sang hjang); mawiti, War. 49 b.

᳚᳚᳚ I., aanh. onder tjamah, alwaar wūt, R. 7 Z. 5, 11; Z. 16, 1; 23 Z. 12, 14 (sēmal); urēnya wurahan amangsa wohan, wut lutang ika rowangé, arēbut mangsanipun, Tjnt. Z. 1 (vgl. sund. buūt, mad. ēbuq, lamp. buwēt, terwijl but er de kreet is, waarmeē men eekhorens wegjaagt, tag. soort konijn, maar volgens Blumentritt, die boot opgeeft, spookdiertje, tarsis spectrum; z. tjuwut en onder tjabol); Sm. Z. 21, 5, T. b. 27; diefstal er op, Wtb. 24.

II., pēpētēng, R. fr. Z. 1, 46?

᳚᳚᳚, Adip. 68 (vgl. wētbēt); z. wētān.

2°, ēkēnāpi na tuljo'sau (namentl. Wiśnu door Wēdawati geprezen) bhudjēna mama

wirjjatah, ikong (kāng) wiśnu lingnyu arah, jadyapin tanganku siki, tan pada ja lāwanya, wētni gō'ngni prabhāwangku kalinganika, Utt. 32 (vgl. onder baksaṇa, apan rasika dēwa hina putus ing mahādurjjaça tanganku sasikiki tar makapadaṇya sikwākēna, Ar. Z. 13, 2); wētning, jav., T. Z. 4, 66 (santukan); wētning tan suka mihata, Sut. Z. 20, 5 (antukan tan); wētnyān lanā, R. 19 Z. 19, 1 (dēning sring); sawētning takut, 5 Z. 25 (olihing mawēdi, sāantukan wēdi, ban takut); sawētning lara, R. 2 Z. 1, 44 (antuk sēdihé; olih ing kabrangtan).

᳚᳚᳚ I., Bjw. (*wwat); beladen (mal. muwat, vgl. buwat); amot tullis, een brief overbrengen, R. L. Z. 4, 47; amot, inschepen goederen, Mal. 82; mondoug v. e. stuk hout, T. b. Z. 2, 13; amot, aanh. onder lawana; wotēn ing djarau, wotānā prāūné; winot, ingescheept, Mal. 82; winotan, beladen met v. e. stier, T. b. Z. 1, 105; winowotan, beladen v. pēdati's, Mal. 377; winotakēnēng hasti, R. L. Z. 7, 112 (inunggahakēning); 2°, dragen, dulden, z. onder lāwanabrata; awot sari of santun, jav., vgl. onder kuśuma en puśpa (Bjw. brasé wis di wot ing sampan; z. momot).

II., jav., titi, *kramarasa (?), sangkrama (z. onder wwat), duraggara (?), sakarañjara (?); balé wot, *sakramadurgga (?), Ar. Pr. 41, 69, 37; wot gantung, op weg naar een kerkhof, T. Z. 5, 64.

III. (vgl. bwat).

*IV., *vaartuig*, Krst., 19, 28, Smrw. Z. 8, 20; *sagara winotan*, eigenn. v. e. onderdaan v. Djaja katong, R. L. Z. 2, 24; *pamotan*, z. onder pamot; *bunut wot* (?), *pung, aanh. onder pilang.

၅၃၂, s., *ambulu*, Kr., *ficus indica*, Sut. Z. 54, 1 (*běkull*), Z. 94, 1; Z. 109, 13 (vgl. jav. bula).

၅၃၃, z. *watakawatja*.

၅၃၄, s., *bāju, *anila (*jav. *wanta*); *kañliring wāta*, *kānginan, *kawatan*, *kānginan, z. *watawaná* en onder *puruša*.
2°, *lijden aan winden*, aanh. onder *ādjhāt-mika*.

၅၃၅ (?) I., *padawatn aruköt*, Sut. Z. 135, 2 (p. *wruh marənggut*).

II., vaak voorkomende uitgang v. vrouwelijke eigennamen, b. v. *Kamalawati*, *Nindyawati* enz.

၅၃၆, jav., *upala; *norana kang wong ika tuwuh watua*, *er is toch niemand, die zoo oud wordt als een steen?*, Was. Z. 2, 5; vgl. *wungkal*; *ulu watu*, z. onder *śadkajangan* en *basakih*; *watu wajang* en *watu dawa*, z. onder *aga*; *watu madəg*, aanh. onder *tantu*; *lənga watu*, aanh. onder *ahal; O. S. a. (onder b.: *lənga widjyan*, zijnde *batu* = 't *bal*. = jav. *widji*); *watwan*, R. 12 Z. 2, 49 (*sahaja*), aanh. onder *mṛətyu* en *wantwa*; *saktəng dharmmakārja makawatwan satyawatjana*, Bh. 18 (vert. v. *dhārmika* en *satyawādi*); *makawatwan satyawatjana*, Bh. 16, aanh. onder *ani*, z. *waton* en vgl. *wungkalan*.

၅၃၇, *dadi, *matəməhan, v. e. *geheim*, R. 2, Z. 6, 6 (*wəra*, *pəsu*, *mawətu*, *udjarang*), 't *uikomen* v. *padi*, B. Z. 2, 24 (*tumbuhan*, *əmbud*); *kunəng wətuni dənirāwarawarah*, W. Z. 20, 3 (*dəning sampun inadjarang ika waranugrahané*, d. *kapəsuang olih dané w.*, *smalib awədar antuk dané waranugraha*); *tə paraning pasuk wətu*, v. *god*, Bngk. s.: *wətu wangdə*, *gevolgelyk ging de zaak niet door*; *tinarima dowanira*, *bibi dənira jang widi*, *ataken ramané kang wong*, *ingəndi wətunirəki*, *sumahur ta pun basir*, *adagang nəbus mring sun*, *awəkasan sang katong*, *ing məsir anəbus kami*, *mangkə ingsun kinənkən dərə sang nata*, „*atur kulambi lan surat mring ramanira nərpəti*, Jsp. Z. 15 (hds. bl. 227; t. *donganira babu d. j. w.*, a. *babuné rəko*, *saking ndi wədalanəki*, s. t. p. b., *anəbusiringsun*, a. s. k., i. m. *nəbusi k.*, m. i. k. d. s. n. „*a. k. l. s. maring kang rama puniki*; Jsp. j., bl. 155, t. *donganira bibi ing pangərəu takən babunira lah ingəndi kawətoné p. b. aturipun gih wong dagang nəbus məring kami wəkasan srinaləndra ing m. anəbus anuli kinəngkən ingwang ngaturakən ing sərat lawan kulambi mring nabi ja'qub ingwang*); *pasuk wətu*, *pati hurip; *awətu*, L. Z. 3, 9 (*ngawtuang*); Hw. Z. 1, 1; *mawətu*, *vervolgens*, *mogha; *wlnətuwətwing parahos* v. e. *tapih*, Ar. Pr. Z. 20, 10; vgl. onder *təbu* en *langkara*; *kadi bintang kawətuin antuk hjang*

vulan ništédja lwir wulan kawétuñ antuk
urja, *lwir wintang ri widjil hjang
ndu makutjém lwir indu ing bháska-
ra, Sut. Z. 51, 3; mamétwakén, v. e. vader
en zoon, R. 2 Z. 1, 12 (manganajang, ma-
gadakang); amétwakén ri, aanh. onder pitrè
manglèkkadang); amétokén tédja, *bhás-
wara, Br. Z. 23, 4; wéton, z. onder oton;
édih ring pawétwan, *kangéning tuwuh;
nawétwaⁿ ulah udjar, kaséwakan, W. Z. 28,
5 (pada ngawétuang polah udjar bwa-
ling panasirta, mangutjap² p. çabda
maséwaka, mawtu²ang polahé mamu-
ñi bwat séwaka).

၅၂၂ I., *namentlijk*, Utt. 59; Wir. 45, 48
bis. en o., 50, 61, 63, 68, Bh. 81, 89; wita
dibja takwanantánaku, T. Z. 5, 63, aanh.
onder *ahil.

II., wita rupa, 't beeld v. e. schim v. e.
padanda kasasar op de tjandi béntar,
half dier en half mensch, dragende in de rech-
terhand een badjra, terwijl zijn vrouw een
wierooktest houdt en wini rupa heet (is wi-
ta hier een verkorting v. prawita?).

III., z. onder witatha.

IV., z. aanh. onder utsawa.

၅၂၂ I., s., witarága, R. 5, 5, 36 (ma-
ngrét smara), W. Z. 4, 7 (wiku tanpa-
guru, djajèndrija, mamari hjun, mari
smara), aanh. onder taja; witarága, titel
v. e. kidung in dëmung, behelzende niet
meer dan 37 strophen (een aanh. onder tjan-
trik); giháning witarága, aanh. onder ki-
rii (mal. guha mintaraga d. spelonk waar-

in Ardjuna boete deed op de Indrakila);
wiku witarága, Ardjuna (z. wintaraga);
wítadèça, B. Z. 54, 9 (jadin amaradèça);
ginéséngan ri dilah sang hjang wítamala,
Ag. 68 (67, wigatamala); wita dibja, T.
Z. 5, 63 (lèwih pisan, bas tëlèh).

II., z. onder *sawit I.

၅၂၂, z. onder *uñdi.

၅၂၂, wíthotra, s., z. onder agni en
wrèhadbhánu.

၅၂၂, *blind*, vert. v. daté en kabhu-
hanan, Tjt., Adip. 12, bis, R. 21 Z. 1, 2
(buta); si wuta, Br. Z. 29, 3; *sumur wuta,
een put zonder water, Us. (T. Z. 4, 16, sumur
mati en de vert. sèmèr m., T. b. Z. 4, 111
en 112, sumbèr m. en sumur m., misschien
vert. v. andhakúpa; mal. pèrigi buta;
z. onder bangka en mati); mumuta mlèk,
z. onder mlèk; amuta²ni, *blinddoeken* 't ge-
weten?, Adip. 51; mamutani, z. aanh. onder
tégèl; amumutani, T. Z. 4, 50 (nguluk²);
tan kóna winutan, kunnen de goden *geblind-
doekt* worden of liever *kan men niet de oogen
er voor sluiten*, Adip. 52.

၅၂၂, z. utu II.

၅၂၂, glis (wèga?).

၅၂၂, s. (wètti), *kinawruhan.

၅၂၂, z. aanh. onder pangur en kuku.

၅၂၂ (tuwuk, kèdèh), L. Z. 29, 6 (ti-
lèh), *ongedeerd* (z. wutuh), Ar. Z. 69, 5; *her-
steld*, v. e. vorigen nederlaag moed scheppende,
omdat Droña de veldheer was van den dag,

Br. Z. 13, 14 (vert. onzin), Mal. 66 b. (vgl. aanm. onder latah).

ဝိဇိၵ်ႈ (vgl. mal. bērtih); sagula wētih, R. 23 Z. 12, 16 (kadi gula ganting, sané manik bubuh); vgl. onder wrētti; wēwētih, eigenn. v. e. pl., Ws. 1 m.

ၵၢၵ်ႈ, *uitgestort* v. zaad uit een blad, Adip. 46 m., *uitkomen* v. e. geheim, W. Z. 16, 12 (pēsū, wētū), Sut. Z. 101, 12 v. bloemen uit een omgeworpen korf, R. L. Z. 10, 8, v. d. hersens, Mj. W. Z. 25, 3 (mang-sēh, mtu) v. d. vijand, 171, v. e. geheim, B. Z. 84, 10 (vgl. sanggraha), aanh. onder giriṣa; awutah, z. aanh. onder kasok; mangkin kawutah rasané hatinira, v. genoeg, Dpt. Z. 7, 10; winutah, v. kostbaarheden, T. b. Z. 1, 71; para mantri winutah, Z. 1, 89.

ၵၢၵ်ႈ I., jav., *ongerept* v. e. maagdom, Smw. Z. 13, 11, vgl. *wētēh en jav. wētah; z. ook utuh.

II., amarantēn mamutuhi sântēn, B. Z. 21, 2 (maântēng manaputin susul).

ဝိဇိၵ်ႈ, z. onder witi.

ဝိဇိၵ်ႈ, sang witahtmadja, z. onder sawita II.

ၵၢၵ်ႈ, z. wati.

ၵၢၵ်ႈ, jav. (mal. hantun); wantunēn, W. Z. 35, 8 (kiskisin, tlahin, udud); winatunya, R. 1 Z. 1, 11 (kiskisanga); T. b. Z. 1, 73; Ar. Pr. Z. 8, 8; witānadanta. hana pwa lēmēhnikāmatuna, B. Z. 2, 24 Smw. Z. 15, 29.

(wantēn ika antuk majus ipuné madjukut, w. punika a., ipuné m. ngiskis);

amatuni djanggut, Sm. Z. 28, 7 (mambubut djènggot), aanh. onder tampad.

ၵၢၵ်ႈ, v. watu, in de lengte liggend rand v. e. pēplangkan, in tegenst. v. apit saka (vgl. jav.), vgl. onder watu.

ဝိဇိၵ်ႈ en witanarum, nm. v. versuuten in de Satyawana; de witan volgens de Apkt. u 10, e6, i8, u9, u8, u8, a8, maar dit moet verbeterd worden, 't hds. te vele fouten bevattende (Sty., u8, i8, è8, u8, a8, i8, u7, i8); van de wita arum een proef te vinden in de aanh. onder pasung.

ၵၢၵ်ႈ, jav. (v. wēt?), udaja; agraning gunung wētan, *udajagiri; galang wētan, g. kangin, Bt.; sang maritja ja mamusti, asidakēp marōp wētan, voor hij de gedaante v. e. kidang aannam, R. sas. Z. 1. amumusti gēnta tansah tinabuh, asila marōp wētan, v. Rāwana om de apen te kunnen betooveren, ald. Z. 11, aanh. onder dangka; angawētan angalor, L. Z. 2, 4 (mangadja-kanginang); mangētau hulun tan kapangētanan, fr. s. (vgl. onder astamana).

ဝိဇိၵ်ႈ I., s. (tent, troonhemel), feestmaal met den blooten grond tot vloer, O. H. zoo 't schijnt, want er wordt v. tjatuspatha ook gesproken, b. v. O. I. 3 reg. 14 (ter), Sut. Z. 79, 3 (patokan) z. onder wiku, bij een

feest als 't atotoja eener prinses, Ww. Z. 3, 87, Sut. Z. 79, 3; R. L. op e. bruiloftsfeest. T. b. Z. 1, 73; Ar. Pr. Z. 8, 8; witānadanta. hana pwa lēmēhnikāmatuna, B. Z. 2, 24 Smw. Z. 15, 29.

II., nm. v. e. versm., Wrs. 33; paksi wita, ald.

၇၁၁၁၁၁, z. onder daksina.

၁၁၁၁၁, h. v. njang of inganan, *pinlën; watara akutus diri, watara wëntën mapangadji ajuta; watara wëntën slat apalimpugan, aanh. onder rëmpong; sawatara, *akâra; vgl. wjatara.

၁၁၁၁၁, om 't rijm in pl. v. watara; tigangatus watari, R. L. Z. 7, 134 (watara tiga ratus).

၁၁၁၁, omzetting s. warata of wrata, allen, Hadji D. 56, Ar. Pr. 13 a.; bêtök watra, *warëg kabèh; overal was hun zoeken, T. Z. 3, 78; watra dënawuhan, Z. 5, 116 (data; vgl. râta); winatran, R. L. Z. 11, 172, Ar. Pr. 10 o., 32 o., winatra dinumèng mantri, v. buit, R. L. Z. 7, 146 (naratjak tjinatjar ing punggawa), aanh. onder warša en ranu; vgl. swatra.

၇၁၁၁၁၁, s., helrivier, R. 19 Z. 1, 2; z. tut. 14 b.; vgl. Utt. 45, waar als nadere verklaring lwah rudhira, aanh. onder djaloddha.

၇၁၁၁၁, s., argwaan, vermoeden, R. 5 Z. 4, 23 (salah sêngguh, salah kajun, njëwatab); vgl. wikalpa.

၁၇၁၁၁၁, nm. v. e. versm., z. R. 14 Z. 4; Wrs. Str. (— — —, — — —, — — —); ook labdhadjiwa (jav. lëbdadjiwa, volgens Winter versm. v. 11 lettergrepen), en wimala, en dit volgens de Tjt.

၁၇၁၁၁၁ I., uittrekken een wapen uit een wand; watök ta ikanang konta, R. 23 Z. 3, 5 (kakëdëng kaäbut, jav. R. 493, ti-

narik); Sut. Z. 55, 1 (vgl. jav. batök, bug. wataq, z. onder bitök); Br. Z. 30, 8, v. e. wagen; spannen, een boog trekken, R. 1 Z. 1, 74; 7 Z. 18, 23, Wir. 47 b. (?); H. 7 o., 6 o. (suud. batök); ja ta umatök, R. 22 Z. 5. 1 (ika pangarad); *umatök, v. paarden een wagen, R. 22 Z. 5, 2 of 1 (mangirid); matök, een wapen uit een scheede trekken (jav. 'mbatök, stijf aantrekken); matök langkap, *majat laras, Br. Z. 15, 38; matök, *mir (onder ir); ngawatökang ikung warastrané, *tumihangakën ikang sarottama; midör amatök ring sawah, v. e. ploegos, tut. 7; mwatök, intrekken eene vervloeking; tarwatök ja, v. e. pijl, R. 7 Z. 19, 23 (nora këdënga); kadyanggamaminwatök çapa (lees pé) kita, mangkana kitanwatök çapanta ri kaml, Adip. 15 ('t origin. çäpampratyädätum); winatökira, v. e. adji, aanh. onder pratjañda (rinëgëpira); winatök, getrokken door olifanten v. e. wagen, Hariç. Z. 21, 1; kawatök v. e. wapen, R. 22 Z. 5, 5 (kampëgang); kawatök, *tibra, Adip. 41; Bh. 62; umatökakën, opwekken de strijdenden, Wir. 57; winatökakën, äkrësyanté; pamatök, de sleepkracht der goddelijkheid, Sm. Z. 24, 9; v. 't maagdom, Z. 25, 4; B. Z. 53, 5 (kadudut), v. beesten, die een strijddkar trekken, Sut. Z. 115, 9; pamatöknya, B. Z. 54, 5 (kakëdëng punika, kadudut ipun); pamatökni çilanya ngüni, 't gevolg van zijn gedrag in eene vroegere menschworing, Ag.

II., geaardheid?, Sut. Z. 26, 3; Z. 34, 11; pamatökning karäksasan, de geaardheid v. räk-

śasa's, Sut. Z. 22, 7; winatök, *versierd*, bezet met edelgesteenten (te lezen pinatik?), Sut. Z. 121, 8; een ander pëmatëk, z. beneden.

III., *dagteekening in woorden uitgedrukt*, evenals de jav. tjandrasangkala, meestal wawatëkan, 't geen door sommigen door verwarring met wëwatjëkan ook op de pëlëlintangan wordt toegepast; een opgave v. deze woorden vindt men in een fragment, waarvan 't meerendeel onbruikbaar is; een proefje er uit is wëdang banju panas dëning aditya „sâgara, grubuging ombak „krëtti, banjuning ëbun „suti, banjuning susu „djaladi, mëgha „adi, b. paçutjën „mahwah, b. mili ring natar „samudra, b. ring panaradjon „djala, b. ning samodâna „nidi, hudan „warûna, b. ning anjangging „toja, b. mili „diwahana, b. ring sangku ring tjاراتan kunang, wahu dadi, b. sumbër „siñdu, b. ning odod „warih, b. ning duwëgan „di, b. ning djinala tunda „tasik, ombaking sâgara „tjatur, b. pañtjuran „juga, hudan ring kapat, watëk 4; een fr. uit eenkr., kuda, gunung, padjaran, rësi, watëk 7, pañdita, hasti, lingga, watëk 8; lëng, dëwata (dwâra?), watëk 9, sùrjja, tjandra, gumi (?), wiku, wong, ratu, watëk 1, aksi, tangan, apit (?), karûna, suku, watëk 2, agni, kuña, nawut (?), guña, watëk 3, kumbang, sâgara, tjaturjuga, dëwa, watëk 4, angin, indrija, bhûta watëk 5, gaña, watëk 6.

IV., z. onder kaûla en pañdjak, vóór

een subst. om een soort v. meerv. aan te duiden; watëk hjang kabëh, Bh. 61 (vert. v. meerv. v. sura); watëk jawana, 69 ('t origineel meerv. v. j.); watëk jadu (vert. v. wrëshë in 't meerv.; vgl. 't gebruik v. halak in 't bat., Tob. Spr. bl. 427); watëk ráksasa, W. Z. 23. 11 (soroh r. kañtjan r.); sang watëk ratu, B. Z. 111, 2 (sakwëhing partha), watëk ratuné kabëh, *para ratu sanggha; sang watëk manu, *manawah, Sw., watëk indrija, R. 20 Z. 9, 6 (kañtjan i), 17 Z. 1, 8 (pañdjak), Z. 18, L. Z. 25, 2 (rowang), Z. 13, 2 (wadwa); Sut. Z. 118, 8; watëknira, R. 19, Z. 19, 2 (pangiring danéné, punggawan d.); sawatëk ri hastina, Sut. Z. 128, 7 (sakañtjan gadjawajané); watëk pañdawa, Br. Z. 9, 15 (sami sang p. para ratuné ring p., sakañtjan gangsal wëkané); watëk pañduputra, ald. 14 (sampi p. tanaja, kañtjan sang sanak, saputran sang pañdawané, sakañtjan pandawané sawëka); sang watëk jadu, B. Z. 78, 5 (s. w. jadawa, sasoroh sang jadu); lakunirang watëk jadu, B. Z. 39, 13 (pamargin sang jadawa, lampahida parajaduné); watëk agalah, Sm. Z. 30, 4 (kañtjané matumhak); watëk jama, *de onderhoorigen* v. Jama, Bs.; watëk ráwana, *die* v. R., Ar. Z. 61, 16 en 17; sahana watëk mahisuta, B. Z. 111, 2 (sané pëttjak marawang sang bhoma, sakwëh sakajan s. bhomané; vgl. onder bhârgawa en hëhaja); *watëk prang, Z. 45, 6 (sang w. wira); watëk mapëkôn, R. 7 Z. 3, 15 (djuru kapasar, sâ-

sañtjān mamëkën); watëk suwarga, aanh. onder pundut; sawatëk, *sakāja.

၁၅၂၂ I., jav., mēwatuk, vrn. = ma-
lohkohan; apiwatuk, W. Z. 5, 4 (magawé
tokohan, mapitjékoh), ta., watuk, ça.,
njañg mali, kuñd njuh njambulung né
pasal, ktan gadjih, asahang lijuné (b.: pada
téhè), raris anggè(n) bubuk majèh (antuk
téh), kuñd ika, jau (wus) ratëng, wadahn
jawan (né) putih sidu dëning rontal (éntal),
ma)radjah garudamawamrëta (tahap), Us.,
389 en 316.

II., Bngl., lalata (jav. batuk).

၁၅၂၃ (?), Wir. 45.

၁၅၂၄, lajang'an.

၁၅၂၅, z. onder wikañákša.

၁၅၂၆, ontstaan doordat men ni,
evenals bij lotama en sada (z. onder ni-
sáda) voor 't jav. vóór vrouwelijke eigenn.
gebezigd woordje hield; i wata kawatja, *Niwá-
lakawatja, zijn vader zou in 't jav. Érang-
baja heeten, z. Raffl. I; umah i watakawa-
tja, himañimántaka.

၁၅၂၇, War. 20.

၁၅၂၈, s., wasu, koša, laksmi; mwang
prijanya mahawitta mamunya, R. 11 Z. 2,
14, manjadangang!

၁၅၂၉, s., z. onder lënjok; hana pwa
saksí, tan satya makahëtu lobhanya, mürka-
nya, wëdinya, pamitranya, hjanya, gëlëngnya,
punggungnya, rarënya, jëka saksí witatha
(hds. wita), nga., Sdj. (Manu VIII 118).

၁၅၃၀, s., z. onder waiçrawana.

၁၅၃၁, z. onder mäs.

၁၅၃၂, *hingan, vert. v. sima, Sdj.,
vgl. aanh. onder çapatha, *Br. Z. 51, 3
(pambëlat, sipat); watës nugraha, *anta-
çapa; raju tapël watës, Srt., Panglatan;
z. onder takšu; mēwatës, *zich houdën aan 't
geen verboden is te doen* bij 't gebruik v. e.
geneesmiddel; ngëwatësin, iemand *iets opgeven*
ter onthouding v. iemand, die een geneesmiddel
geeft; pamatës, B. Z. 59, 2 (sisi, tēpi);
*pamatësnl tēdjani kilatnika, B. Z. 59, 2
(slëddëtan, matēpi, wjakti pantës).

၁၅၃၃, *de kuit* v. 't been (sas. en mal.
bëtis, mad. bëtës, men. bitis, mak. biti-
siq, bug. witiq, ngadj. buntis; vgl. wën-
tis), W. Z. 2, 5 (djanggja), Z. 30, 11 (suku),
Z. 34, 2 (djanggja, djalan?); aanh. onder
gurinda; vgl. onder pudak.

၁၅၃၄, z. onder wé.

၁၅၃၅ I., s., *kalf*, Adip. 4; 2° z. onder
pujut en vgl. onder watsya.

II., eigenn., z. onder çapatha, onder de
bondgenooten der Pāñdawa's, Bh. 51.

၁၅၃၆, z. onder watsya.

၁၅၃၇, wangbang batur witaskara,
nm. v. e. dief, die zich bekeert, T. Z. 5, 61,
z. taskara.

၁၅၃၈, s., aanh. onder mantrakrëtu.

၁၅၃၉ of watsi, *rund* (vgl. watsa), T.
Z. 1, 51, Z. 9, 10 (watsya), watsi, T. Z.
5, 107 (bantëng).

ဘဗျှ, s., z. onder mudgala.
 ဘဗျှ, om 't rijm in pl. v. watsya,
 T. Z. 1, 57, vgl. sērut.
 ဘဗျှ, s. (watawān, windig), *kā-
 nginan, z. wātā.
 ဝိဗျှ, s., aanh. onder saptāgni.
 ဂဗျှ, verk. v. waitālika, mwan-
 raktjan apatih suwanda dinulurnikang ma-
 gadha sō'k, lāwan wētall sargga lèn bala
 sahasrakōti mariwēg, Rm. Z. 29, 7.
 ဂဗျှ, bhaga, z. onder gēmbok en
 aanh. onder djahinang.
 ဂဗျှ, s., een bard, Utt. 63, Sm.
 Z. 4, 18 (watēk sudrané!), Bh. 24 o.;
 Brhm., Z. 3, 10 m. c., tālika; tékaninggong
 tatabuhan garantung norāna kantun wētālika
 kagataka sūta magadha samāngiring, fr. A.;
 bhiksuka, wētālika ('t origin. bandi), sang
 diksita unḍahagi ('t origin. kāru), ika ta
 kabèh, tanuhutana sadya pangutjaputjapa
 lawan strining lèn, Sdj. (Manu VIII 360); z.
 onder suta.
 ဂဗျှ, s., nm. v. e. versm. (—, —,
 —, —, —, —, —, —, —, —, —, —,
 —), R. 3 Z. 1, 3 en 4 Z. Str., zijn in dien
 zang vermengd met de aupatjtjandasika,
 onvermengd, 23 Z. 19.
 ဝိဗျှ, pang wikul, Sw.
 ဝိဗျှ, s., z. onder kaju.
 ဘဗျှ, bala winatya, R. L. Z. 11, 115.
 ဂဗျှ, s., eigen. v. e. vorst, Aw. 50.
 ဝိဗျှ, bētēg?, Dd. 3 b., suku wētēg

mambubung kwèhing tambra bufit doniag
 bōrung.
 ဂဗျှ, *jav., v. *wēt (z. ald.), *
 kroost, nakomelingschap, voorgeslacht, T. Z. 4,
 55 (totos), b. Z. 4, 222, W. Z. 21, 2 (tērēh;
 jav. bēbēt, dat Hadji D. 4 voorkomt, lamp
 wit, nakomelingschap, kroost); z. bibit.
 ဝိဗျှ I., jav., R. L. Z. 7, 160 (tjēndēk
 (an)), 120, tumbak, *galah, *langkap;
 bhindiwāla, L. Z. 27, 2, B. Z. 8, 9, waar
 een paar vingers v. e. dame een lans in
 rechtheid overtreft; sarōbah watang, om een
 kleinen afstand aan te duiden, Ww. Z. 2, 58;
 urang watang, z. onder pakung en galah;
 samasamafang akuk dukduk lēpas dēni-
 kāngduk, B. Z. 8, 2 (samyān ikang aban-
 drangan nudjah pli bananga nibani
 s. i. a. manudjah p. antuk ikang niba-
 nin); winatang, *ginalah, aanh. onder ka-
 puwa (vert. v. kāsṭa), boomstam, Adip. 41
 (mal. batang; vgl. ook jav.).
 2°, blida? z. onder mundar; wong
 amatang, lansdragers in 't gevolg, Smw. Z.
 11, 15; watangan, steel v. e. pijl, Adip. 80
 bis. (op bl. 84, çaraštambha); 2° *panga-
 strjanam, R. 17 Z. 1, 1 e (djaha tēngah,
 bañtjingah), Br. Z. 7, 7 (pasēbhan), W.
 Z. 29, 31 vgl. jav.), *pasabhan, Ud. 49 ('t
 origin. sabhā); mangkana pwa ja, mangutas
 ata sirā miwaksaha, wwanng wruh ing āgama.
 çighra mangutjapa jan tinakwanan sang
 makwèh kawruhnira, çruti wēda, pada-
 mlakna watangan pāt, ikang wētān pamuwak-

šana (in de plaats waar recht gesproken wordt), sakwèh sang umungguh irika, sira ta pada umingöttingöta sarasaning wjawahara „manghanakna (?) sadjining watangan, apuj ring pajadnju, kumbha mèsya banju, halalang, sarwa widja, manik tjuriga mungguh (gwa) ring sèndi, tumama pwa sang pragwiwaka ring sabhâ, mawdihana, saliputa, mangañdjaliba ring tjaturlokapala, lumkasa ta sira mangingöttingöta karjjanikang mawjawahara kabèh, Sdj.; amatang juddha, z. onder palugon; ngawatangang, aanh. onder randah.

II., b. v. bangké (z. batang), v. e. rākšasa, Tjp. Z. 1, 62; *R. 23 Z. 1, 53 (wangké); watangan, *lijk in huis* nog niet begraven, en dat door geen pèrèraï behoeft voorgesteld te worden (lajon; vgl. onder gisi), *kurungan; bij die van Bratan geschiedt dit tot dat 't voor de begravenis noodige geld bijeen is; die in huis een lijk hebben, verzoeken geen gasten bij zich, maar worden uit eigen beweging bezocht; ngəwatangin, v. e. in huis bewaard lijk een ander, dat opgegraven is, *op de verbranding meenemen*, daar al de begravenen alsdan tegelijk verbrand worden.

III. (tjina wjakti), de in pleit zijnde zaak; *corpus delicti*; watang putung, spreekw. bij rechtzaak *zich beroepen op* een getuige, die niet te vinden is; tan wèntèn nuntun indik wikara punika, wjadin ngodjah sapangumbal ipun i timbul makadi ngaturang sawatang wihara punika; ngəwatang, iemand *noemen* als tegenwoordig bij zeker misdrijf; mörəbatin watang, v. schuldenaar en schuldeischer, als

er geen getuige of schriftelijk bewijs aanwezig is; ngawatangang, aanh. onder randah.

IV., wiuatang, in 't voorbijgaan vermeld?, Hadji D. 90; mangwatang, *anarkka, z. onder batang; watang waçistha, Bh. 4, vgl. onder wuwur.

၁၂၅၂, W. Z. 13, 7 (*aanleiding?*).

၆၅၂, vgl. wèntang, *umiang, R. 1 Z. 1, 51, 57 (maməntang).

၆၆၂, jav., *kuksi, *udara, *garbha (vgl. onder bətək), vrn. = basang (vgl. waduk), darah; tulis wətəng, aanh. onder wadjana; winətəngakən, Ud. 94 (vert. v. kuksiñā dhṛəta); *amətəngakən, *van iemand zwanger gaan*, B. Z. 2, 8 (ngarbinian); wəwətəngan, *zwangerschap*, aanh. onder paliré; pamətəng, v. iets, dat tusschen twee andere zaken eene plaats heeft, b. v. van de kapitu tusschen de voorgaande en volgende maand.

၆၅၂, z. onder bəlung.

၆၆၂, s. (*duivetil*), kapotapalika, Br. Z. 6, 7 (putaka, palisir).

၁၂၅၂ I. of uwas, de 3e der sadwara, aanh. onder tunglèh.

II., z. waspənək.

III., z. onder wah II; maraq si was, z. onder bəngan.

IV., samentrekking v. waās, uwas II.

V., stamw. mwas?, zoodat umwas in pl. v. amwas te lezen zou zijn.

၁၂၅၂, z. onder awas (vgl. sund. waās).

၆၆၂, hiervan kawəs wəs en kawəs?

၅၂၂, jav. (*huwus), wus hajwa, aanh. onder bilasa; wus dagdha, R. 11 Z. 4, 15 (puput wikan; z. *huwus); amusani v. de nacht strijdenden, Sut. Z. 123, 7 (anapih), R. L. Z. 7, 14, vgl. mahuwusan; amusani, Mal. 127, bis; angëwusakën çarfra, v. e. berg en een adj. Krws. 57; *wusan, T. Z. 1, 47 (usan), Wr. 24 b.; winusan, v. e. wagen bij de aankomst op de djaha larangan, Ww. b. Z. 1, 70, Smw. Z. 13, 43 (Z. 15, 51, inusan); mawusan amuŕti sañdjata, Br. Z. 13, 6 (mararjjan mamning enz.); aanh. onder sila II (vgl. onder huwus); konën awusan, winusan.

၅၂၃ I., T. Z. 5, 22 (ter), opdat?, Z. 5, 93 (dadi), Br. Z. 36, 10 (laüt); mèh waça ring ulah awèh jathàsuka, W. Z. 51, 9 (wus wagëd ing polah ika ngsungin rëstah, das asih ring p. mambúangin lëga, wáu katuronan angasungi ulah ika ènak); kadyangganing tréñalata tan katiban warša, wasa lurwaking tanpasëmi, tēka pwa karttikamasa saba wrëŕti, mētu pwa sēwēnya, mwang skarnya, samangkana padaning wadwa, tumon ing sang prabhu pagotjara ring wadwa, pada bingar, mtu rasminya, Rj.; waça², telkens?, H. Z. 13, 1, terstond daarop?, Z. 28, 5; Ar. Pr. 6 b., H. 13 m.; Br. Z. 56, 10; tēkà waça, op eens, Sum. Z. 6, 6; waça añdjrit, op eens schreeuwde hij, T. Z. 4, 2, Z. 3, 78, in 't zelfde verband, kagjat, tegen verwachting, Z. 4, 4; waça hamalah, T. Z. 5, 95 (dadi mawastu); waçasiwo, nog zich vermaken,

R. 24 Z. 12, 3; amaça² (bal. hds. amasa²), W. Z. 52, 1 (ngrumrum, ngasih², mryambada), Z. 51, 6 (mamatjuh², maugrëmih², mamasihin), T. b. Z. 2, 56.

*II., s., Sum. Z. 1, 11 b en e (vgl. baça en z. onder waçitwa); widhiwasa, z. onder widhi; kuda wasëngsmara, een andere naam v. Anuŕapati, Mal. 53, 46 (kuda wasëngsari, ongeveer hetzelfde beteekenende als amalataçmi, als men let op de bet. v. sari voor vrouw, prinses, maar w. R., bl. 298, geeft wangsëng sari op als een naam v. radën Tjarang waspa, z. onder walat) z. onder tantam; winaça, Sm. Z. 26, 7 (bañ nuronin; z. kawaça); winaça ring langsó, v. e. bruid, Ar. Pr. Z. 5, 1; kawaça, bemachtigd, beheerscht door toorn, tut. 14 b., 15 a., 21 b., onderworpen v. d. vijand, Adip. 45; kawaça², v. e. vrouw met geweld weggevoerd; amaça², Smw. Z. 12, 28.

၅၂၄, tēmaga wasa, spinsbek, niet algemeen bekend en in een brief uit K. A. toegepast op koperen beschreven platen (mal. suwasa, lamp. wawasa en men. asã²), aanh. onder djangkrik en balapan.

၅၂၅, s., woning; wanawāsa, z. onder wana; garbhawāsa, z. onder garbha en vgl. bagawasa (mërtawangsa, nm. v. e. tuin. waar Pandu zich plagt te vermaken en naderhand woonplaats v. Pāñdawa's, mal. w. b.).

၅၂၆, s. (zou ook een verb. of verk. kunnen zijn van wanawāsi, en vgl. jav. wasi. in 't jav. Wdb.), vgl. aanh. onder wangbang;

angawasi, v. heksen die bij een priester in de leer gaan, Tj. A. d.; angawasi asurud aju ring sang mabhiksu, Tj. A. d., vgl. aanh. onder podjala en dyah, aanh. onder sapa-ka; z. wasih en pangawaçèn; ni waçi (b.: ki waçi), Mal. Z. 4, 22, vlgd.; pirang-kara (la)ri lawasnya awawasi, T. b. Z. 4, 264 (T. a. Z. 8, 69, pintèn lamanyádjaradjar, kudang bulan makloné madudukwan en wjakti swé madadukwan); patrawina (?), raganaksi (?), nga., wawasi, Tjt.; guruwaçi, putrawaçi, kulawaçi, Wrt. 49.

𑄎𑄓𑄔, s., z. onder witta, wasudèwa, z. basudèwa; wasuprada of basuprada, eigenn. v. d. jongen, die tegeltjk met Giriká bij den berg Kalagiri door Basûparitjara gevonden werd en later door dezen vorst tot generaal werd aangesteld, Adip. 46 (vgl. 't origineel çloka 2370, alwaar wasuprada de aanleiding is van den naam); z. wasudèwa en bhásudèwa; *hjang wasudèwa, s. (wásudèwa, Krěšna); hjang wásudèwârddhanarèçwari mwan sananing watèk hjang sadèwástia dèwi pratistièng dalaning kamala wikasèng tanu, T. Z. 1, 14 (bhâîâri satji dèwi a. mwab sahananing dèwata asta dèwata dèwati umungguh ri lawèning tuñdjungé ring kahjun, ngadjak bhâîâri dèwaning wanita pradanapurusa sami para dèwatané lanang wadon magènah ring lawèning padma mèkariana ring angga).

𑄎𑄓𑄔, wasènikà v. e. putjang-boom, B. Z. 47, 7 (kosohan, di don basèné).

𑄎𑄓𑄔, jav., açmasâra; anak wèsi, *gombara (?), T. Z. 3, 4; Wir. 22 (slaaf, en vert. onder prâtikâmi, aanh. onder kembang); (*vgl. 't mal. anak émas en 't vroeger gebruik v. ijzer als geld, zooals in de Bataklanden); als vnv. 1° pers. tot een vorst. 30, bis, 31, kulun² wèsi, R. L. Z. 9, 88; wèsi hadji, aanh. onder rádjotpatti; manuk wèsi, lohaprèstha (z. onder pètjuk), Bh. 4; guru wèsi, Pam. 26, tampak wèsi, z. onder tampak, Wtb. II 41; hajwânulis lémah ri harèping guru, gudig wèsi kita, Adig. 50 (vgl. onder lirèk); awèsi, als ijzer v. slaganden, L. Z. 18, 1; kawèsèn, oven van den ijzersmid? (naderhand kamasan in den zin van oven van een goudsmid); gèni muggwing kawèsèn, rohitâçwa, dahana açuçuksani, ngaranya.

𑄎𑄓𑄔, s., vergif v. e. slang, T. Z. 4, 18 (wisya), aanh. onder amrèta (vert. v. mrètyu); mamukti wisa, Br. Z. 3, 8 (ugamah tjètik, amangan wisya, mangan né létuh); wisakalpaçara, Wir. 89 m. (vert. v. wisâgnikalpa); wisakusuma, Sut. Z. 78, 8 (sèkaring latèng).

𑄎𑄓𑄔, wisu arakta, *rudhira.

𑄎𑄓𑄔, Bjw., pusut, aanh. onder paftjak en prang² (sotya dèn butula agé, adja lawan wèwusu, Anb. hds.); awan wusu, z. 𑄎𑄓𑄔 III.; usu (sic.), *prani (?); wusu², aanh. onder wungkudu (pakusuân); pamuswan, B. Z. 12, 8 (panggawènan apwi).

𑄎𑄓𑄔, jav. (wusu), Brh.? (mal. en bat. busur, mak. bisoròq, bug. usoq, *werktuig*

om kapas te zuiveren); lawan tkang wusu-wusú lawajan gumantung (b.: tumantu), B. Z. 12, 6 (mwah ikang isu isuh sasantun kinantil, m. i. sikat bĕnang saha sangsanganja, m. ikang srat di bnaugé nggalanting, vgl. jav. pusuh?).

၇၁၃၂ I., s., iemands uitzicht in zoover 't blijdschap, smart enz. uitdrukt (vgl. sĕhĕng); wĕça ruksa, *er ter neérgeslagen uitzien*, R. 5 Z. 4, 7 bis (maruk, gĕsit); sang awĕça rĕsi, *die zich als een rĕsi voordoet*, T. Z. 3, 70; vgl. Adip. 76 b.; krija sĕntawĕça, v. e. priester, die verdacht wordt van diefstal, en die dus alleen 't uiterlijk heeft v. e. geestelijke, T. Z. 3, 70; vgl. R. 5 Z. 9, 5; 10 Z. 3, 4; wirud-dhawĕça, W. Z. 8, 6 (salah bawa, dudu krama); wiruddhĕwĕça sadbhĭh, van een brahmaan, die heet een prins vermoord te hebben, T. Z. 3, 71; makawĕça pañdita, Nts. Z. 4, 9 (mabĕt wiku).

II. wĕsa rĕngga en wĕsa rinangga, Ar. Pr. Z. 7; in pl. v. waisĕriĕna.

၇၁၃၂, s., aanh. onder wiku; wwang makawĕsa tan jogja wĕsanya, aanh. onder lĕmĕh (vert. v. anisĕawĕsa); ook wĕsĕh (vert. v. ĕkalpah), zelden wĕsya, sang wrĕhannala makawĕsya rĕpa kĕdi, Wis. 70, sawĕsyaning wiku pinakawĕsyanira, Krws., waar een weinig verder sabhĕsana n. w. pinakabhawanira, Krws. ald. 89.

၇၁၃၂, z. bij bjĕsa en vgl. wĕgra.

၁၂၃၂ en basah.

၁၂၃၂, vgl. wasuh, water om de voeten te wasschen, Br. Z. 36, 9 (wadjik, ngĕwa-

djikin); wasĕh pada hasta, *arghjapĕdya: kurang wasĕh, B. Z. 56, 2 (kuwang hĕsabin); wnang wasĕha djĕng, jogja anggo basĕh batis; *nat* v. zweet; winasĕhan, W. Z. 15, 10 (kadi kasiraman binasĕhan, dinyusan); tambaga winasĕhan, R. 15 Z. 5, 2 (tambra, us. sinangling, t. tĕlah); winasĕhan, aanh. onder dĕnta en jukti?; wĕ wasĕh, aanh. onder sa ba ta a i; kadi manik en sphaĕka winasĕhan, aanh. onder giriĕa en plawa; pamasĕhnya djĕng nrĕpasuta, B. Z. 49, 9 (pangwasĕh, anggonja mbasĕh); nihan pamasĕh bhaga, ngaranya, kultĭng tjampaka, kultĭng poh, pipis pangana-kĕna, ampasnya tampĕlakĕna ring bhaga mahangĕt asat dĕnya, Was. b. 66; pĕhning djnjĕna maho dhjanĕpamasĕhang malawimala ring anggamañdala, Rm. Z. 23, 6.

၁၂၃၂. z. onder waĕi; sang awasih tot een dukuh, Rm.

2°, nm. v. e. kidung-versm. (datĕng ring umah sang dukuh, kapanggih putri kakalih, wohwohan sarwa gantungĕ. sadja lontu (sadjĕng lontar?) lawan budur (sawusanira anadah) ling ira rahadĕn mantri), kantun sira pama dukuh, (ingsun ngumbara mangkin), Apkt. (W. Z. 35, 5 te lezen warsih).

၁၂၃၂, *wasĕh; wasuh pada, wadjik tjokor, Kid. Br.; angwasuh suku, Stn. fr. (masĕhin tjokor; vgl. isuh en jav. wisuh en z. onder wadjik); amamasuh, *de stonden hebben* (een verbloemde uitdrukking, vgl. onder amhuh); Kĕlan swara kondigt hare zwan-

erschap aan Ratna Diwati, aturé kaŋla ingatur uninga, jèn kaŋla angidam, lami ontèn amamasuh, Prtj. 81 (Men. IV., 224, vus tri sasiné, batèn anggarap san-un); amasuhakèn i sirang salwa marèng sarwwatâgra, Sut. Z. 100, 2 (manggosong lané saug s. ring putjaking adri); wisasuhakèn, tegen een steen, boon, *gestingerd, vestagen* denkelijk door de beteekenis v. pan-ing, Tjt. 225 (bis.).

ဝိမာဒါ, z. onder kasa.

ဝိမိဒါ, Wir. 32 b. (pisih te lezen?).

၇၀၆၇၂, z. wêsa.

ပုမာဒါ, z. onder wus.

ဝပမာဒါ, s., z. onder wastra en bhâsana.

ဝပမာဒါ, *awasâna, aanh. onder obèt, R. 22 Z. 4, 25 (wastuna); B. Z. 17, 7 (jav. wusana); wasana *mrôtyu; surating hjang waçanan (sic.) tinût, T. Z. 5, 76; vgl. Wir. 30 b.; kalawasana, kâlâwasanna, *kâlamrôtyu; jêki dharmawaçana tinut, *dit is de gematigdheid waarmeê gij handelen moet*; iti wasana, z. onder iti.

ဝိမာဒါ, wel eens in pl. v. usana (vgl. wisada).

ဝိမာဒါ, s., sungu; ikang panah kângkèn wisita (nisita?) wisâna, Wir. 54, waar 't gevecht v. Droña en Ardjuna vergeleken wordt met dat v. olifanten; vgl. tanduh.

ဝိမာဒါ, Bjw., wallichii porphyrocaspâ, Vr.

ဝိမာဒါ, s., adhoksadjah, widhu, çripati, wiswaksêna, indrawarâdja, upendra,

pitâmbara, atjyuta, gowinda, garuda-dhwadja, puñdarikâksa, tjakrapâni, padmânâbha, bâsudêwa, waikuñta, wištaraçrawa (wištaraçrawâh), mâdhawa, swabhû, çârnggi, hrêsikêça, triwikrama, *dailyaripu, *purušottama, B. Z. 1, 4 (kêçawa; vgl. onder râma, nâra en sêmbajut); sang hjang wišnu, *bhaîâra puruša; purâ kila surâh sarwwé râjaç tja samâgatâh, pitâmaham upâsêduh parwwatê gandhamâdané, ngûni rakwa ring asitkâla ahêm asamudaja sakwêh sang watêk dêwata mawang sang watêk rêsi, manangkil ing bhaîâra brahmâ, ngkâné rjjagranikang gandhamâdana, sêdông pinatangkilakèn bh. br., katañtjana katon ta rakwa bh. wišnu têkapnira, mangañdjali ta sira, atêhêr anamburatakèn kambang urâ saha gandhaksata, milu ta sang watêk dêwatâ mawang watêk rêsi, mangañdjali ri katonanira bh. br. mangutjaranâstuti, lingnira, wiçwâwasur wiçwamûrttir wiçwêço wiçwakêçno wiçwakarmmâ waçi tja, wiçwêçwaro wâsudêwo'si, hé kita bhaîâra sang makadrôwjang rât kabêh, sang makâhawan (lees: wak) sarwwa hana, sang makapramâna ring sakala djajat(d)mañdala, sang gumawé utpattisthitipralajaning bhuwana, sang makawadwang sarwwabhâwa, sang makakârjjang sarwwakârjja, sang waçawaçitwa ri pakêkêsning sthawaradjanggama pâdaw tawa dharâ dêwi diço bâhur diwah ('t hds. digwasasç tja nabhasç), çirah, mûrttis tê'ham surâh kâjaç çandrâdityaw tja tjaksuñi, têtjo'gni pawanah çwâsa âpas to

swédasambhawáh ('t hds. rudhiránggatah),
 açwinau çrawañau nityaw ('t hds. widyá)
 dèwí djihwá saraswati ('t hds. sabhárati),
 hé kita kamung hjang sang makapádatalang
 prëtiwimánda, sang makatakurang dih(g)
 widig, sang makaçirah ákâça, sang maka-
 mûrtti hulun (nghulun te lezen), sang ma-
 kâwak watëk hjang kabèh, sang makamatang
 tjanràditya, sang makatëdjang bahui, sang
 makaçwásang angin sang makarudhirang
 ápah, sang makatalingang açwino sang ma-
 kalidah bhatári saraswati, Bh. 60 en 61, deze
 plaats Hariç. Z. 7, 3d. — 5 op deze wijze
 nagevolgd, ráksang rát kita bhuanèçwara
 nda tan lèn, sakwèhning bhuwana çar-
 rira dé bhatára, urddha (lees mûrddha)
 bhjoma padatalá(lang?) bhasundharëka,
 dih(g)dèçá patakuranganta jëka sáksát,
 bájwátoçwasa rudhiráng a(sang a)-
 pah nda jëká, bahnyodjwála ja ta niç-
 tjanitya nagdha (dagdha?), tjandhráditya
 lumihat ing djagattrajëká, sakwèh-
 ning bhuwana makángga dé bhatára,
 ráksantëkâna sahananya jëka donya;
 wiñhuloka, *wiraloka, *haribhawana;
 wiñhumûrti, eigenn. v. 't vaandel van Ardjuna,
 Ar. Pr. Z. 12; wiñhubhawana, *de hemel van*
 W., waar de ksatrija's in opgenomen wor-
 den, Bs., Kid. Sund. c. Z. 1, 66; ook wiñhupada,
 waar de ziel van den leeuw, die in den strijd
 tegen den stier medesneefde, terwijl die van
 den stier in de Çiwapada belandde, T. b. Z.
 4, 345, Smw. Z. 12, 12; wiñhuwimba, Sut.
 137, 1, d. (artjan hjang wèñhawa); sama

winwat ing gillingan wong wiñhuwrëddh-
 nánggiring, v. vrouwen, die zich op 't slagveld
 gaan dooden, Ww. b. Z. 2, 73 (z. onder
 singhawrëdana); wiñhumûrti, aanh. onder
 blakas; wiñhu sáksát, R. 10 Z. 3, 4 (lwir
 wèñhawa, hari sakala); wiñhugupta,
 eigenn. v. e. vorst v. Kusambi, T. b. Z. 3, 6
 (misschien Tjandragupta hier bedoeld, die te
 Pátaliputra heerschte); 2°, een andere naam
 v. Tjanakja, lofdicht op Erlangga met-
 gedeeld door K.; wiñhuwarddhana, vorst v.
 Tumapël; zijn naam was eigenlijk Rangga
 wuni, regeert 14 jaren en overlijdt in 1194;
 opgevolgd door zijn zoon Krëttanagara;
 hij was de zoon v. Anusapati en stichtte
 Tjanggu lor, Ar. 16.

2°, eigenn. v. e. onderdaan v. Danèçwara.
 Ar. Z. 6, 15 en 8, Utt. 28, z. jogandhi.

၅၂၅၂, s., wasundharasuta, B. Z. 89.
 30 (bhumitanaja, bhumidja).

၅၂၅၂, s., bhatara Prëthiwi, B. Z.
 2, 8 (vgl. basundhari): wasundharisuta,
 Bhoma, Z. 84, 30 (bhumidja).

၅၂၅၂, s., of wisákxi, eigenn. v. e.
 neef v. Anggadipa en resideerende te Ma-
 japuri, dat later Suptapura heet, Ar. Pr.
 Z. 12, 12; Ar. Pr. Z. 11, 5, Z. 13, 12.

၅၂၅၂, z. bhasanta, Anj. Z. 20, 8 (ka-
 sapuluh).

၅၂၅၂, s., mënur.

၅၂၅၂, nisita pinarabëkakëm dëning
 patni, madhja wwang pinakramakakëm dëning
 jajah reña, utama wwang jèn arabi anuka

ring prang, atoh djfwa, atawing tjurik, lla-wirjja santaki wisonita praja, ngaraning ratu daridra, amanggih wirjjaning prija, Tjt. 79; vgl. aanh. onder çulka.

၇၁၈၅၂, s., talaga, patunahan.

၁၂၅၅၂, s. (wasanti, 3e pers. meerv. en ing); *munggu ring, *munggwing, T. Z. 5, 58; wasanting ring, Z. 7, 2, 11.

၇၁၅၅၂, s., nm. v. e. offerande, Utt. 57, v. e. brata, ald. 62, ngaraning sañdjata sang hjang wiññu, Bh. 91.

2e, Wiññu, Hariç. Z. 11, 10; wèññawaradja, eigenn. v. e. rijk, Djaj. Prameja, 12, 177; bhagawân wèññawa, B. Z. 1, 21 (bhâlâra wiññu), vgl. R. inl. 2; kadi wèññawimba pawalataniranpamutêr guduha, Sum. Z. 3, 1 (lwir bhâlâra wiññu warña pakatonan ida ngilêhang pawilanganê); artjan hjang wèññawa, *wiññuwimba; jan hana wwanng kumawruh i djanmaninghulun, paramârtha dènyângawruhi, bjakta jan paçarira, tan dadi ta ja punardjanma, ngkulun djaga paranikâ, sâwasthani kawèññawan tinûtnikâ, Bh. 31 (vert. v. djanma karma tja mé diwjam, êwam jo wètti tatwatâh, tyaktwâ dèham punardjanma naiti mâm èti so...); wèññawâstra, Sut. Z. 122, 22; lwir wèññawa, *wiññusâksât.

၇၁၅၅၂, aanh. onder djajabhaja.

၇၁၅၅၂, wiññwangça dèwa ta kitânaku dibjaçakti, R. 1 Z. 1, 47 (hjang kari atmah duh dèwa tjai, vgl. onder nârâjanângça, dus atma te lezen?), Krêñña.

၇၁၅၅၂ v. d. kûrmmarâdjâ bij 't karnen der zee, Hr. Z. 2, 12, z. akupa.

၇၁၅၅၂ (wânñjita?); sandika sang wastjita tu(ti)nurat dé ranak sadyaja (?), wat Uwe heiligheid zegt, zal door uwen zoon (den vorst) gevolgd worden, Tj. A. b. (a., anghing çri ranak jatindra, umiring sawatjana rahadyan sanghulun), en zoo telkens sang wastjita v. mpu Bradah.

၇၁၅၅၂, z. onder sulur.

၇၁၅၅၂, s., z. onder rabina.

၇၁၅၅၂, s.?, T. Z. 4, 51, 54, 57 (matjan), Z. 5, 8 (m); wasarjja, Z. 3, 76, Z. 4, 53, Z. 5, 51, alwaar wajasari (singha).

၇၁၅၅၂, z. onder wé.

၇၁၅၅၂, slordige uitspraak v. wastra, vgl. sasra.

၇၁၅၅၂, s., visch, Ar. Pr. Z. 7, 9 (bis), 10; vgl. onder wèça II.

၇၁၅၅၂ (verb. v. wiksina, vgl. parik-siña), *winâça, W. Z. 14, 15, Z. 18, 12 ('t jav. hds. wiçarñna), Br. Z. 10, 17 (tlas), aanh. onder kêtû.

၇၁၅၅၂, z. wararutji.

၇၁၅၅၂, eigenn., z. onder daksa 2e.

၇၁၅၅၂ (?), eigenn. Utt. 57.

၇၁၅၅၂, kên wisarsa, volgeling v. d. prins v. Gëglang (Mal. 53), Paññji als bijslaap toegevoegd (54).

၇၁၅၅၂, waçarirâgasyak, B. Z. 13, 8 (mamahaju glis, dadi gaglisan).

ୱିତ୍ତୱା, s., eigenn. vader v. Waiçrawaṇa, Rāwaṇa enz. (Wg., Tjitrabaja en ook bagawan Sarwa, waarvoor bij Hageman, 267, Hangsarwa en R. K. radja Sarwa, ook Tjitrabaja, z. onder tjitrabaja, wiens vader Brahmaradja of Bramaradja, door Watugunung, aldaar Salaprawata genoemd, overwonnen werd; Sarwa's zonen waren Misrawana en Bisawerna, z. onder bisawarna; in een 2° huwelijk, toen hij reeds afstand gedaan had v. d. regeering, gewon hij bij een prinses 4 kinderen; de oudste was Dasamuka, de daaropvolgende was een dochter Kalinyungi, de 3° Kumbakerna en de jongste Wibisana; Dasamuka volgde zijn stiefbroeder als vorst op van Ngalangka; Raffl. I. 381, Tjitrabalas en Tjaturbodja; denklijk putte hij uit Mal. in arab. schrift geschreven stukken, zoodat men op die namen weinig staat kan maken), Ar. Z. 1, 8; z. bharaḥwadja; wiçrawasṇu, Rāwaṇa Z. 4, 86.

ୱିସୱା, s., manuṣyadharmā, dhanada, kinnarèçwara, kinnarèndra, èlawila, polastya, çadjarādja, narawāhana, çūsa, puṇyadjanèçwara, guhjakādhipa, uttarāçapati, wittèça, danèçwara, R. 6 Z. 9, 8, 4, Z. 1, 80 (danèçwara, jav. R. 234, wisrawana); ook bhèçrawaṇa; pinudji dèning hjang wèçrawaṇa, v. e. mede lijdenden crediteur en erkentelijken debiteur, D. p. (bij Raffl. I. 382 wordt hij v. Bisawarna onderscheiden); ri sakwèhning jaksarāksasa

nggulun wèçrawaṇa, Bh. 36 (vert. v. wittè-çojaksarāksasām); jan pangalor sang hjang āditya, matitisa dèça hjang waiçrawaṇa, samuluhana sakala bhūmimāndala, makawāhanang ratha prodbhutakiraṇa, ja tikā sinangguh kāla pawitra ngaranya, Bh. 84 (vert. v. diçam waiçrawaṇākrāntām jadāgantā diwākarah, artijtjismān pratapan loké, rathèntamatèdjasā, vgl. 't origin. 5741), z. onder bhūmipatra en bèsawarna.

ୱିସ୍ତୱା, sakwèhning bhūtāmigna winisar-
djakēnira, T. b. Z. 1, 80.

ୱିସ୍ତୱା, s., weggaan, Sut. Z. 12, 4 (ilang); vgl. T. b. Z. 1, 81; amisardjdjana (ri dukka, Sut. Z. 139, 8 (maripurānajaṅg); syapa misardjdjana huripning kangçāsura, v. Krēsna, Ud. 80.

ୱିସ୍ତୱା (wisardjana?), jadyan sawisardjdjana mèru bwating klèça bara (bhara; wisardjawātēmah namuk (lees namū) muksa çirna kawèri ganggopama çuddha halangja kasarbwadjnānan sang wiku lwir djroning udadhi, T. Z. 8, 61.

ୱିସ୍ତୱା, s., T. Z. 8, 62.

II., z. onder bisah.

ୱିସିକା, Djaj. b. v. 8 b. (pangrumrum; vgl. bisik); winisikan, Anj. Z. 8, 2 (karumrum); Wit. 33 b., van den leerling v. e. priester, T. Z. 8, 62, 69 (onderricht); awisik, W. Z. 4, 8 (makisi²); ampèhning mawisik² (jav. hds., mabisik²), Z. 31, 9 (wètuning pangrumrumé, tingkah danèné makisi², kēsèhanan prahasana); Br. Z. 21, 16 en 19:

amistikmisk, Lamb. Z. 8, 1 (mangisingisi-
in); amistikl, Sut. Z. 28, 5, 6, vgl. aanh.
nder sēdēp.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, eigenn. v. e. berg op Java, op
velks top Mahādēwa troont, Pam. 16; vgl.
sasukih.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s. (wiçākḥā), Kumāra.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s. (wiçākḥā); kunang sinang-
ruh wangun²an salahukur, lingning loka,
lèka wiçākḥā ngaranya, pat wintangnikā, Ag.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s. (wiçikha), *pijl* naast ropa
kalamba, kānda en adjihmaga; maha
wiçika, Wir. 52 m. (bis).

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, z. onder waswokasāra.

II. eigenn. koetsier v. Bhīma, Bh. 66.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, z. basuki.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s. (waiçākha): wēçākha
māsa, *basanta, Mal. 26 m., nm. v. e.
maand, Wit. slot, *kasapuluh, B. Z. 54,
6 (Tjt. passim isaka); purnamaning wē-
çākha dina anggara kash, Ww. Z. 1, 47
(b.: amrēta masēng wēçākha).

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s., *vogel*, Wrs. 22?

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, z. wisēndrija.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s. (bhāskala), Brh. 29, aanh. onder
bahwrētja.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s., Bh. 7; Brhm. Z. 7, 82.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, z. onder bisah.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, z. onder lēmah.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s., eigenn. v. d. vrouw v. Māli,
Utt. 10.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ (misschien door een vroeger ge-
bruikelijk wiśāda ontstaan), z. usada.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, z. wisyadah.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s., bondgenoot der Korawa's,
Bh. 52 (alwaar Bāhudana).

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, R. 6 Z. 2, 2 (nirmmala); wēhēn
wiçuddhāng manah, 10 Z. 4, 5 (lwiḥ tanpata-
lētēh); wiçuddha ring niti, 12 Z. 2, 3 (pra-
gat(a) ring daja); mamriha wiçuddhaning
parāpawāda, manādaha satya ring guru pada
ring dēwajatana kunang, Pg. 10 (ujadyain
maka ilangjané panjatjad djagaté, nu-
nas upasakṣi ring tjokor surjjanida
makadi ri bhatāra çiwāgni smalih);
kaula wisuda, een sudra die een zekeren
rang van den Dēwa Agung gekregen heeft,
zooals die van Pandak, die onder de pra-
sangjang sorteeren.

2°, z. onder kula.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, z. onder wasu en bāsu-
dēwa.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s. (waçāt, ablat. v. waça),
*siddhi; Inuwahan mantrawasat, *inabhi-
mantra, Sm. Z. 7, 11; z. mantrawasat.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, wangsit.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, mēwasèt, *alle hoop opgegeven*
op de genezing v. e. kwaal (vgl. ngambul,
nglalu); mēwasèt kēnēhē; vgl. nglaluang.

ꦠꦸꦱꦶꦏꦶꦏꦶ, s. (wāsita), aanh. onder supra-
djata, R. L. Z. 10, 14 en 27 (munji, udjar;
jav. warsita, dit ook in bal. hds. v. d. Stn.,
en wartjata; kowosito bij R. v. Etja., vgl.
onder warāna); Was. Z. 2, 32; Ijū Jan
wasita, *tangēh kawarāna; sang sinrahan
wasit, R. L. Z. 8, 29 (sang amutjang was-

tđanja, sang aju kalih; de eerste heeft sinēdaban of sinrahan); wasita nimittanta manōmu laksmī, wasita nimittanta pati kapanggih, wasita nimittanta manōmu mitra, wasita nimittanta manōmu dhuka, Nts. Z. 8, 3 (munji; vgl. Ind. Spr. 2419); awasita, Sut. Z. 17, 4; awasita, Sut. Z. 17, 4 (umodjar); kawasita, kotjap, tjaritanēn, Lb., passim; wasitanēn, *udjarēn; sang winasitan, *die aangesproken werd*, Was. Z. 2, 32; tangēh jan wasitakēna, Z. 3, 28; akwēh jan wasitakna, T. Z. 1, 47.

ဝိသဇာ, z. onder niçātha.

ဝိဘာဇာ, *gerust, vol vertrouwen* (suscr., wiçwasa?); Br. Z. 8, 17 (anglaris, us doh, sampun d.), Z. 15, 36 (kapalaju), B. Z. 28, 24 (manglajat, matinggal); wiçatang manah, R. 17 Z. 6, 6 (sampun kasapuh ring idēp); wiçātaturū, R. 21 Z. 4, 2, d. (bisa ja mamulēs tanpolih mēdēm).

ဝိသဇာ of wiçāta?, mēsāt, Br. Z. 28, 24, Mal. fr. (matinggal; *jav. wisata, kēsah, manahawon), R. 1 Z. 1, 21 (nglunganin); 5 Z. 6, 1 (palaliana!), 10 Z. 3, 1 (ngaliñtjang); Ar. Pr. 29 m.; Ud. 8 o., Hw. Z. 27, 1, Wrs. Str. 111; çighra mampēt marus wisata hagra (?), Ar. Pr. Z. 22, 45; amisāta, Anj. Z. 8, 1 (angēnēs, mangēnēs); amisata, *weggaan, vertrekken*, T. b. Z. 88 b., T. Z. 2, 80; vgl. R. 1 Z. 1, 21; anglampus misatānillb, v. e. meisje, dat, gedwongen te huwen, hare ouders verlaat, T. Z. 8, 70; mrak nikā misata mungsī tēgal patalunan, T. b. 27 o., z. onder wipatha.

ဝိသဇာ, eigenn., z. onder sutjitra.

ဝဗ္ဗာ, z. winasīa.

ဝဗ္ဗာ I., jav. (*awasthā, h. v. adan). ook wasti; ngawastanin, *angarani; mawastanin, *hinaran.

II., kasapuluh, Anj. Z. 20. 8.

III., s., wēdus wini.

ဝဗ္ဗာ, z. onder wasta.

ဝဗ္ဗာ I., jav., *mogha, *wēkasan, Sm. Z. 7, 9, Br. Z. 25, 2, Adip. 84 o., 85 b. (vgl. pastu); wastu i anu kna ring saupadrawaning tjor, eedf; tanpawastu, v. iemands zegen *niets bevallen*, dat de zaak kan uitmaken. Hadji D. 39, *tanpadjamuga, Kam. 15 m.; Hadji D. l. 39; *tanpatēmahan, *namu-, *zonder werkelijkheid* v. d. droom bij 't ontwaken; nlr tanpawastu, aanh. onder tjungkub: alpawastu, T. Z. 1, 11 (z. vertaling); wastu rahaju, *um swāstū, B. Z. 3, 31; mawastu, *utinam!*, *dumadak, Us. Bal. 265; winastu dēning hjang, door de goden naar *verkiezing bestuurd* v. d. schepselen, Smw. Z. 1, 38; kawastu, T. Z. 4, 27 (wjaktinya); wastu-ēn?, Wrs. str. 125; mangwastuni, *manādhukāra; mangwastoni, *manādhukāra; mangwastonin, *mangastwakēn; nādhu-kāra mastwani siddhēng laku, 't *gelukken* v. e. *onderneming door zegening toe te zeggen!* (kan ook v. astu afgeleid worden), T. Z. 3, 78; winaston, Hadji D. 9 b., 10 m.; winastwan, Adip. 39 m.; winastwan, *winēk; kawastonin, *vervloekt*, aanh. onder tjatataka, z. pastu; kawastunan, *çināpa;

pamastuning hjang, *der goden beschikking*, baja), z. bisti en vgl. onder saptaprakrēti, Smw. Z. 1, 28; zij herleefden, pamastunira v. e. bosch, Lamb. Z. 15, 3; B. Z. 45, 10; hjang widhi, Ar. Pr. Z. 3, 17; wastuanya, Z. 79, 1 (vgl. vert.), v. e. boom, aanh. onder *dadi, Sm. Z. 8, 22; wastuwanipun en ma- kašyapa; wištyaku pēdjah, Br. Z. 19, 4 wastu, *apuhara, Z. 28, 4; wastwanipun (*stellig zal ik sneven?*); banjak wišti, aange- en wastuana, *wkasan. nomen nm. v. e. kalang, Mw.; tambak wišti,

II., s., *ding*, Adip. 20 o., L. Z. 9, aanh. onder wirig, tabil en angkēn; wastwasam- bhawa, z. onder sam bhawa; wastuning amanggih suka, tut. 63 b. (vert. v. sukhi bhawēt), aanh. onder samēlat; asing was- tu pinanganing daridra djuga mēnak, apan ikang lapā ja mangun inakning pinangan, ring daridra tandilamikā (aldus alle 3 hds., te lezen tandēlanikā?), kunang ring sang sugih, tanunggu ikā, ald. 38 (Ind. spr. 688, 1); wastwapurwwa, T. Z. 3, 43; Brh. 1 a.; wastutatwa, tut. 54 a., 55 a. (bis.); sarwwa wastu mulja, T. Z. 4, 68 (uttama lwih); Wir. 11 b., 72 o.; Adip 20 m.; wastu sinang- saja, Brh. vert. v. mantawja.

၅၅၂ (?), tan wištāngrēpa mangalap tapih saputri, B. Z. 28, 20 (tan mari mañdjrum manglus siñdjang sangahajuné, tantu- na magaāng mangambil s. sang arum).

၅၅၃, jav., ala, W. Z. 35, 8 (manah mēwēh); tambak wišti, z. onder tambak en vgl. onder bhaja, dat met wišti afwis- selt, B. Z. 7, 11 (kēwēh); T. Z. 1, 59, Z. 2, 15 en 6, *een ongeval*, Z. 5, 74, B. Z. 39, 24 (kēwēh); *jav. wēšti; surawēšti naast surabangi, bij R. v. Eysinga suruhēšti, in pl. v. surawēšti, als kawi-ben. v. Sura-

eigenn. v. e. karung, Was. Z. 5.

၅၅၄၂ en wjastara, wjatarā; sawasta- ra sampun rēké tēlu bulan, Pdj., wjastara madé sasih, ald.

၅၅၅၂, s.

၅၅၆၂, s., *duur* v. d. ttjd, Adip. 63 b., *uitgebreidheid*, aanh. onder tuhu, *voortgaan*, met verhalen, Adip. 39 m, *breedvoerig*, Bh. 18 b.; amistarākēn, *verhalen*, *mededeelen* een vertelling, T. Z. 1, 49, Z. 3, 2; amistarākēn sang hjang wēda, Adip. 70; 2°, *durung wis- tāra kangamēt rānak sang nātha*, Smw. Z. 1, 25; Z. 6, 31; manawi dērēng wistāra punang awrēta, Ww. b. Z. 1, 151 (a.: awas); sakrijalanēnguni kabēh sama winastarān, *al zijn vroegere bedreven misdaden werden opge- biecht*, T. Z. 5, 61.

2°, *seker* v. iets, dat bevestigd kan worden door getuigen, T. b. Z. 4, 97; tanpagawajakna purih, mwang wistara, O. XXI. a., VIII 3 b. (alwaar wisthara); kawistara, *jav., h. v. katara, *algemeen bekend*; kawistara bisa nglējak (vgl. sund. kēwēstara en jav. ka- wastara); ja asung lawan tanpasung winastarākōna uga, Smw. Z. 10, 8; ngwis- tarakēn en angwistara, *bekend maken* wie men is, Smw. Z. 15, 9.

၁၂၅၂, s., *tjèla, *wasana, *tjota, vrn. = kambèn, *W. Z. 29, 3 (rapih, wédiban, dodot); wastrânirttama, z. onder dodot; *wastragusa, aanh. onder sanggraha.

၁၂၅၃, pawistrèn, v. 't jav. pawèstri, h. v. palaljan in de bet. v. *middel om een vrouw op zich te doen verlieven* (pangastran); vgl. onder asri.

၁၂၅၄, s., z. onder wiśhu.

၁၂၅၅, s., kunang ikang wwang mangké kramanya, tan dèwa, tan wwang matuha, tan tamuj, tan raré, ikang rumuhnn amangan jjumlahnya ikà ta wwang mangkana, ráksasa ngaranika, apa tar wruh ri sang hjang wasatkáramantramanggala apa tanpanghanákèn patularing dèwádi, tut. 30 (Anuçásanap. 4732, alwaar nirwiçangkána manggalán in pl. v. nuwasatkáram).

၁၂၅၆, z. onder wastitya.

၁၂၅၇, aanh. onder kèmbah.

၁၂၅၈, s., z. onder indra.

၁၂၅၉, s., tan hana wèngang langghané (sa)wuwusnira, tan hana angalangana (b.: kahalangan) sira ri sakètjanira, ika (b.: jèka) sinangguh waçitwa ngaranya; Nw., wèngang sira madjalantara, manampak wètan wètu kulon, masilurup ing banju tan tëlès, masilurup ing lèmah, tanpabanju kawaça, sapa ta haranira ta ginulanggulang (b.: in tèmbang wasitya en verder wèngang añdjalantara lan nampak wètan mètu kulwan tan tëlès,

lèbwing banju silurup ing lèmah mang- ka kawaça sirèki saporaparania tan gulang²); vgl. onder asìèçwarjja, T. Z. 2, 18; Wir. 11 m., H. Z. 45, 1, Wir.

71 m.; Bh. 60 o.; Wt. 58 o.; waçawaçitwa. *bjakta², L. Z. 33, 1; B. Z. 106, 7 (ugodagang); hé kita bhaitàra, sang makadrèwja ràt kabèh, sang makahawan sarwwahana, sang makapramaña ring sakaladjagatmaida, sang magawé utpattisthitipralajaning bhùwana, sang makawadwang sarwwabhawa, sang makakárjja sarwwanárjja, sang waçawaçitwa ri pakèkèsning sthawaradjanggama, Bh. b. 81 (vert. v. wiçwásurwiçwamdr-ttir, wiçwèço wiçwakarañah (sic.), wiçwaksèno wiçwakarmá, waçiwèwaçiro wibho, vgl. 't origin. 294; waardoor het niet te verbeteren is); waçawaçitwa ri huripning mrèga sahananya mangwing kanana, v. d. leeuw, T. b. Z. 3, 13; wasawaçitwabhùpati, B. Z. 107, 7 (mangodagang sahanan ratuné).

၁၂၆၀, s., umah.

၁၂၆၁, of wastiti (awasthiti?), R. L. Z. 7, 153 (djantèn pisan); wastityasirèp (vast slapen?) widji tanpaswabhawa kèning opaja sandhi (b.: siddhi) enz., R. L. Z. 1. 77, namelijk ten gevolge v. d. sisirèp.

၁၂၆၂, s., den eersten rang bekleeden uitsteken boven allen; himawán pinakawitèsaning wukir, áditya pinakawitèsaning sarwwatèdja, kadyangganiká kabèh, mangkana ta kitat pinakaprottungganing wuh

dhanurwèda, èkadhanurdhara tapwa ngara- wiçèsa, Br. Z. 15, 6; kawicèsa, *kaka wa- nanta ngké ring rât, àpan tan hana rakwa ça, *kawawa, *kagraha. tumandíngtandíng i kita, Bh. 91 (vert. v. 2°, *machtig* v. e. vorst, b. v. Muir L. 388 girinâm himawân warah, ádityas en 417. tédjasám çrèsió, çrèstias twam asi ဝဏ်ဗျူ, s. (waçisítha), eigenn. v. d. dhanwinâm; 't origin. heeft nog, wat éka- opperste der saptarèsi, W. Z. 29, 5 (vgl. dhanurdhara verklaart, dhanurdधार- onder dèwarèsi), T. Z. 1, 48, Z. 5, 21 (kum- nâm èkas twam prèthiwjâm prabaso- bhajoni; aldaar wordt vermeld, dat zijn 100 nrèsu, vgl. onder adhikára); wiçèsapuruša, zonen of kinderen door den ráksasa Soda v. e. heiligen man, Sum. Z. 172, 1; jan ring opgegeten werden), Bh. 4 b., Adip. 49, 62; djanma mânusa, japwan ring dharmma, R. Inl. 35, z. Utt. 85; waçistasraja, aanh. bráhmana sira lèwih, kunöng jan ring tédja onder lègarang en çawa. sang hjang áditya, sira lèwih jan ring awa- ဝဏ်ဗျူ, hana tãri bhagawân çakri, sã- jawa, nang pãnipãdãdi, hulu ikang wiçèsa tus kwèhnya wãçisã bráhmana ngaranya kabèh, Adip. 7. nghing kasatyan wiçèsa, tut. 18 (vert. v. sa- ဝိသုဒ္ဓါ (?) z. onder darat. tyam uttamam), Bh. 91 (z. onder graha); mahàràdja prèthu pinakàdirãdja, ádirãdja ဝဏ်ဗျူ, s., Wir. 47, bis, R. 23 Z. 8, 21 ngaranya wiçèsaning ràdja, Brh. 58; sira ta (lèwih, magè' nah), vgl. wiçèsa en aanh. wiçèsaning jogi ngaranira, Bh. 39 (vert. v. onder lwih. sa jogi paramo matah); sang pinaka- ဝိသုဒ္ဓါ, eigenn.; z. onder daksa 2°. wiçèsaning wruh ring dhanurwèda, 23 (vert. ဝိဂဟဗျူ (?), *vrij v. onreinheid* des geestes?; sangsiptanya wisoswatiki kita tanpara puri- sangsiptanya wisoswatiki kita tanpara puri- pinakawicèsaning wruh dhanurwèda, Bh. hön i duhkaning hidèp, Sut. Z. 147, 4 (kan- 21 (vert. v. dhãma sarwwa dhanušma- tãnanja apang wruh né mangkin tjai- da manggugwanin momon manahé). lám); wiçèsa ring drèwi, aanh. onder dji- wãdhãna; çarirãwiçèsa, *çarirakampa; ဝဏ်ဗျူ, z. baçawa. pinakawicèsaning ràdjarì, Ud. 100 ('t origin. ဝိဗျူ, Sut. Z. 140, 5; wiçwakadru, s., ràdjarìsisattama); lèwihing wiçèsa, *çak- asu paburu en pamburu (vgl. mrègajã- timân, vgl. onder winaja; çãstrawicèsa, kuçala); wiçwakarmmã, s., z. onder sùrjja, Nts. Z. 2, 1 (kottaman adjiné); sang áditya en aanh. dhruwa; kadì wiçwakar- amiçèsa djagat, *sang mamawa rât; mmã matanya jan pandèlèng, v. Kãla, aanh. ngawicèsa, beschikken over 't goed zijns vaders onder dja hinang; *de architect der goden*, ald., na diens dood b. v., *baça; sang mangè' R. 6 Z. 6, 1, maakt Tilottamã uit een edelge-

steente, om haar tot twistappel tusschen Sunda en Upasunda te maken, Tjt. 69 (vgl. onder sunda, sukarma en maja); wiçwamúrtri 16; ndah wáswás, W. Z. 17, 7 (dèn tata v. Wiñnu zich in zijn ware gedaante vertoovende, Bh. 47; sang sáksát paramawiçéša wiçwamúrtri, tot Wiñnu, Hariç. Z. 7, 1 (z. sokarma en syukarma), 2°, eigenn., R. 7 Z. 6, 1, Ud. 4 ('t origin. takśá); wiçwabadjra, eigenn. vorst. v. Magadha, bondgenoot v. Ardjuna sahasra b., Ar. Z. 42, 6, aanh. onder anggáraparña (jav. Ar. bl. 225, wisabadjra); wiçwadéwa, Adip. 48 ('t origin. 2762); wiswamuka, z. wisyamuka; wiçwadéwa, aanh. onder nala; wiçwadéça, Sm. Z. 1, 18.

ဝိဗ္ဗုပု, s., equinox als de tijd, waarom men geschenken moet uitdeelen, aanh. onder sadasíti, Adip. 3, *pranawa; z. bisuwa.

ဂံပုဏ္ဏ, s., R. 20 Z. 18, 3, Z. 3, 12 (agni).

ဂံပုဏ္ဏ, s. (waiçwánara), agni, *wèçwánala.

2°, z. aanh. onder çukra.

ဂုဏ္ဏ, z. onder wèçwánara, R. 20 Z. 3, 12 (pawaka); çri wèçwánala paramártha súksmadèha, Hr. Z. 4, 1.

ဝိဗ္ဗုဏ္ဏ, s., z. onder wiñnu en sumbar.

ပဗ္ဗုဏ္ဏ, s., z. aanh. onder djambúnadi en sukka ('t gedicht wiçoka).

ပဗ္ဗုဝါ, of wáswás, Br. Z. 27, 7 (katon-ton, jav. vert., pasti); waswas, *trachten te kennen* of *te doorgronden* wat iemand in zijn schild voert, W. Z. 1, 9; maswas aningall,

bekijken sieraden, T. Z. 3, 69; 32 o.; mang-waswas² en amaswas, *angiling²i, Ar. Pr. 16; ndah wáswás, W. Z. 17, 7 (dèn tata-sèn, né djani djalan pèdasang, ika pèdasang); waswasèn, L. Z. 9, 6 (tèðasang); winaswas, Sm. Z. 27, 4 (kaksi), aanh. onder ringi en ingèt; kawaswas, liningling; dèa waswas, *hij kook haar aan*, Was. Z. 6, 74; krà-ràning ripuçéša durrdjána gèlèngnyáwèki tan waswasán (jav. hds. wiswasèn), Nts. Z. 1, 5 (da ké tani nawang akèto); kawaswasan, aanh. onder siddhi.

ကဝေဝေ, kawéswés, Sm. Z. 8, 8 (rès-rèsèn), B. Z. 95, 1 d.; jèkán gupé katétèran makukud kawéswés, Hr. Z. 49, 13; kawéswés glánanton lungajané kakantádbhuta lumung, toen Ardjuna sahasrabáhu zijn ontzaglijke gedaante had aangenomen, Ar. Z. 41, 3; rapuh kawé'swé's, Z. 45, 9 (rèmpuh dahat djèdjèh, ibuk ban djrihé); kombak bèntar bubar ksatrijakula rinamé's pùh kawéswés kangèlan, Rt. Z. 11, 11, vgl. kawé's en wuswus.

ပုဗ္ဗုဝါ, manangis wuswusèn glána raksa, Ar. Z. 8, 5; wuswusèn, Sut. Z. 95, 10 (rès-rèsèn), z. wés wés.

ဝိဗ္ဗုဝါ, s., R. 23 Z. 12, 8 (laüt); *gerust, veilig?*, 1 Z. 1, 13 (wastuna), 21 (dadyana). Kam. 25 m.; Hr. Z. 6, 12; aanh. onder wi-dháraka; T. b., Z. 4, 26, en v. 't gemoed v. iemand, die in een tuin wandelt, 150 (waar wiçwata); Adip. 43 o. (*vertrouwen*), *goed bekend* met de gesteldheid van den grond, waar de strijd zal plaats hebben, of *vertrouwen?*

W. Z. 22, 4 (pědas, tatas, wruh), *meege-slept* door zijne lusten, Kam. 1, Wir. 6; *tan wiçwāsāna ta ikahēn, dien moet ge niet ver-trouwen*, R. 2, Z. 4, 7 (vert. onzin); *krūrāning (ri)puçēsa dardjana gēla(lēng)nya iwēki tan wiçwasan*, Nts. Z. 1, 5; *ikang wé dalém, satwa lañdēp kukunya mawang sungunya (mawang) dantinya, nguniwēh ikang wwang manggēgō' sañdjata, tatan wēnang iku wiçwāsānēn, ma-kādi tingkah, sang prabhu tar wēnang ikang wwang wiçwāsaha ri sihnira, mapan tan kēnē-naku ikang sih sang nātha*, Kam. (T. b., Z. 1, 34, *lwah madrēs gambhira, çēsāning ripu anggēgō' kadga tikšha, sato malungid iug sungu mawang bhārjjānlañdji, jogja tēki sinangçaja dēning sang pradjña makādi sang prabhu gēngning brahma-tya*; ald. 326, *warah²ni sang pañdita sinangsiptēki, tan sangsargganēn ika-nang malandēp tutuknya mawang si-hungnya madawē(ng) sungunya, vgl. onder sangsargga*); *kawiçwasēng (?) lobha, door hebsucht beheerscht*, T. Z. 3, 68.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, *gade v. Satyaki; Bhūriçrawa* en hij vrijden naar haar tegeltjk, maar daar zij S. vóórtrok, werd B. zijn onverzoenlijke vijand, Tjt. 49.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, s., bh. Bráhma.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, s., eigenn. v. Widyádhara, vader v. Pramadwará, Adip. 21 vgl. ald. 93.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, Hr. Z. 1, 12.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, s., ben. v. e. jadjnjá, Adip. 61, Utt. 57, Ag. 13, aanh. onder jadjnja.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, s., eigenn. vader v. Çakuntalá, Adip. 49 (Tjt. Sumitra, aanh. onder çakuntalá; vgl. sukarma), R. inl. 38, Adip. 95, B. Z. 13, 7, z. onder aśtaka, koçika, subáhu en gādhi.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, s., z. onder lēmah en dropa.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, z. onder *wingsil.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, z. gadung.

ဝိဗြုဗ္ဗိ, z. onder lwá, W. Z. 21, 9; *atwiçála, v. d. muil v. e. monster*, R. 7 Z. 1, 5 (daāting linggah).

ဝိဗြုဗ္ဗိ, s., eigenn. v. e. Korawa, Bh. 70 b. (Br. Z. 15, 35 en dirghanētra).

ဝိဗြုဗ္ဗိ, s. (wiçalja); *wiçaljharini, wisaljakarini*, als nm. v. e. osadhilatá, dat Hanuman haalde, om de gesneuvelden weér in 't leven te brengen, R. 22 Z. 3, 23 (Bh. 3540, *wiçaljakarini osadhí*; jav. naam v. e. versm. v. 21 lettergr., zoodat de zoo juist aangehaalde zang v. d. R. de aan-leiding van die benaming is; de maat aldaar is,

— — —, — — —, — — —, — — —, — — —, — — —, — — —; vgl. Nitiç. Z. 4); *kulwanika*

(v. d. hēmaparwata) si *waláhaka gunung djatyañdjanamaja, dyutimān ngaranya wanēh, kārānah kulwan sançkēng gunung si drona, ringkāna ta kahananing osadhilāta, wisalja-karini ngaranya wanēh, amrētasañdjwani ngaranya wanēh, pangadoni ngaranya si droña, jēka si puspawār ngaranya, Brhm. 88, ko-çaljaw. osadhi; z. sandilata.*

ဝိဗြုဗ္ဗိ, *mawastip, aanh. onder kais en sēlir.*

ဝမ္မ၂, z. onder waluh; mananēma sar-wa widja, waspa, tyung, War. aanh. onder bakatal.

ဝမ္မ၂, s., jèh mata; wàspa ing aksi, aanh. onder sapuh.

ဝိမ္မ၂, s., tegengif, Adip. 40; mala wisanyàngēbusi mamisana tan kawisápaha, T. Z. 5, 46; pōdjah dèning sarppàngēbusi tan kawisápaha, T. Z. 4, 3; wruh ring wisápaha, v. d. mpu danghjang wédika, ald.

ဝမ္မ၂, was een verb. zijnde v. 't jav. wáos, ben. van 't hardste staal voor krissen, wadja tumpēng; vgl. onder pnēk.

ဝမ္မ၂, jav., L. Z. 3, 15 (tatas), Sum. Z. 74, 5; rahināwa wáspāda patingkahi kaja ri sarènikang gēgēr, Z. 6, 1 (katon); tan waspada, W. Z. 22, 1 (nora binyakta-jang, nora djati, nora ika kabjatajang); tatas waspada saūninga, v. getuigen; kawaspada, *linihatan; kawaspada, *katon, *betragt* v. e. dief?, L. Z. 3, 12?; amaspadakēn, B. Z. 32, 6 (manatasang).

ဝိမ္မ၂, kēn wisapati, volgeling v. d. prinses v. Gēglang, Mal. 53, Pañdji als bijslaap toegekend, 541 c., 42.

ဝိမ္မ၂, Bh. 75 b., vgl. spulingga.

ဝိမ္မ၂ I, s., land, achter eigenn., Adip. 48 b.; madrawisaja, *m. rádjya; magadha-wisaja, 45 o.; tjèdiwisaja, B. Z. 116, 2, ter, vaak vert. van pura, R. 2 Z. 1, 1, vgl., vgl. onder ajodhjá.

II., *zinnelijkheid, zelfzucht*, W. Z. 1, 1, aanh. onder praja en puškara, *indrija,

Adip. 109, 110, R. 2 Z. 6, 8, wisajané lali-ma, *pantjèndrija; abrata wisaja, B. Z. 25, 6 (mamari indrija, mabrata i.; vgl.

onder pañtja); amukti wisaja, *als vorst heerschen*, Adip. 59, bis; sang mamari wisaja,

*djitèndrija; manahtra çuddha janpamisajé pradjapati tēpēt, B. Z. 48, 8 (tjittan ida lilang jan kanugraha dé hjang datra djati, kajuu danèné malilang ika mangrēgēpang mamagēhang hjang datrē).

III., *kostwinning wat iemand pleegt uit te voeren*, aanh. onder lèjak, aanh. onder wu-

haja, Ar. Pr. 33, K. 4, 5; wiçajèng ktr (wisa jèng?), T. Z. 3, 106 (tasak ing gēnding); wisaja gawé papat (Mal. 115 b.

bov.); wisaja manuduk, Mal. 117 b.; ana papa wisaja anēluh, winalatung mangké, Stn. 6; ikang anjolong hajam, bèbèk, jan tau

anggawa kala wisaja lwirnya, djaring radjut, kala idēr² (djēēt undēr), makanguni akurukawat (?), jan tanahakēka (tanpahēka), dañda, 4000, kang satunggal kang tj-

nolong muljamēpēs, rēganing hajam, bèbèk, 100, jèn amawa upakara jogja patyanana wong mangkana, Sdj.; radèn wisajèndrija.

misan v. Anggapati, Ar. Pr. Z. 31, 6; amisaja (jav. wisaja en wisadi; z. onder warigaluh en rawá).

ဝိမ္မ၂, sang wisajt, R. 4 Z. 1, 77 (sang kasmaran, s. indrija).

ဝိမ္မ၂, s., z. onder šadwargga.

ဝိမ္မ၂, verb. v. wisa, *venijn* v. e. slang. aanh. onder tēngēt en djirūna (*jav. wis-

wa, vgl. onder drēšti, vgl. de verbastering patani gulang² (b.: gilang²), sabagjan (b.: purisya); wisyadharna, Adig. 19 b., vgl. çabhagja wēnang agawé wihāra, çala, par-wisyadah; wisyamrēta, dochter v. d. vorst hjangān, kuī, patapan ityēwamādi, Ag. 35; v. Djagaraga, gade v. Kuda Panglulut; Iwirni prawrētti sang brāhmaṇa, manasya wisyasari of sēkar, eigenn. residentie van djuga sira, makaswabhāwa mauadaha pu-Anālapati; wisyamuka, eigenn. v. e. kluis nyadana, japwan sang prabhu, mangraksa v. mpu Bradah, Tj. A. a. (b.: wiswamuka); bhuwana pakōnanira, kunang ikang wēçya amisyani wong istri, aanh. onder upas; kē-nēng wisyaning nabda (in pl. v. nāda) amor, wa) mās madwalāwōljāsawah sawārjja gi-Was. Z. 3, 114; ngōwisyahin, *schade aanbren-* gen van de damuh lēngis, b. v., v. e. wapen; riwara, Ud. 82 (vert. v. brāhmaṇah pratja-mangwisyanin, *angēbusi, *anglarani, rēt bhaikšyam ksatrijah paripārajēt Sum. Z. 7, 3 (vgl. onder bisa); iets *bedreigen* waiçyo dhanārdjjanam kurjjāt çū-met gevaar niet alleen v. vergift, maar ook drah paritjarētj tja tān, 4488), vergl. van andere zaken; b. v. v. e. boom een huis onder tjitāgni; z. gusti, grama en onder eronder staande, bedreigende, doordat hij er rawuhan, idjyā en kulina? op mocht vallen; kadahatan pangawisyané, II., s. (wēçyā of wēsya), een hoer, aanh. *pratitarodra, R. 7 Z. 1, 5. onder gaṇika.

၇၁၅၂ I., s. (waiçya), *de 3e kaste*, bhū-misprēk, arjja, ūrudja, dusun, wwang tani, Wtb. II, 60, Nts. Z. 4, telkens (sata-magada), Tjt.; manudja, djanma wēçya, Iwiraya wwang tani, djuru bujut andēn sa-ngandyam (vgl. onder thāni), kunang çlla (b. ulahan) ning sang wēçya jatnā ta sira ri karakšan sang hjang çri, çri ngaranya, mās maṇik, radjasa wastradhānyādi, mwing karakšaning pāçu wēnang² saprakāra, ngū-niwēh krijāsambyawahāra, jatnā sang wēsya ngaranya, an (b.: tan) paratjitra ring para, tan panirwa ulah sang ksatrija, kēwalja dharmmaning wēçya (b.: djuga) gawajakē-uanira, ulih pwa sira mangardjana, maga-waja ta sira kājikadharmma kadyangganing

၇၁၅၂, z. onder wēsā.

၁၅၅၅, sēda, T. Z. 1, 16, Z. 4, 47 (pēdjah), Z. 5, 21, 52, 77, 97 en 113 (mati), aanh. onder hēna; tumut waçyanti, van een vrouw, die haren man in den dood wil volgen, Kid. Sund. b. Z. 8, vgl. onder bhawa.

၅၅၅၅, fout, door wisya, in pl. v. wisadah of garadah, z. onder sadā-tataji.

၅၅၅၅, s., z. onder babatang.

၅၅၅၅, s., of wisama (z. bisama), B. Z. 84, 3 en 15 (ngēwēhi); wisama ta sirā-galaka, *zal hij denkelijk boos zijn*, Adip. 26.

II., udgatawisama, B. Z. 46, Was. 101, sorabhawisama, 102, lalitawisama, 105.

ဝိပူ, z. aanh. onder lajon.

၇၂၅, s., grēha (*jav. wisma), aanh. onder putjang (pomahan); ahjun mulhèng wèçma, Sut. Z. 125, 8 (mulih kadjumaha); wèçmakarmma, s., T. Z. 4, 56 (undagi; vgl. onder manimpiki); pawèçma, in pl. v. panomah; simahakèn pwa sèdah panglarang, ljan sphatika sadama pawèçma dèra mpu bahula, katanggapan dèra tjalwan arang, Tj. A. b. 10 (a. winèhakèn dé mpu b. radjata m'wang mas mañi, sphatika nawaratnādi, tinarima dènira sang rangda, sapanomahira mpu b.; x., sinèrahan sèdah panglamar lan pisis „m'wang tang rādjabhūsaña tan karuhan kañahipun enz.); kala wèçma, een bijnm. v. bhāṭara Kāla, Tjt. telkens.

၁၂၅၂, z. onder bindar.

ဝိပူဇိ, s., W. Z. 9, 11, Z. 13, 1, T. Z. 4, 16 (lali), B. Z. 101, 2, Z. 27, 3 (ngēngsapiñ, tan mèling), 50 b.; haja wismrētyanuhu, T. Z. 1, 42 (wjakti nirdon panawitan tityangé); nda tan wismrēti rumakšèng pradjāmañdala, T. Z. 1 (tan wèntèn lupta mangēmit djagaté sami).

၁၂၅၃, s., z. onder lèmah.

၇၂၅၄, s., eigenn. v. e. leerling v. Bjaśa, Adip. 45.

ဝိပူဇိ, s., vervaard. R. 21 Z. 3, 9 (gaók), aanh. onder wuriring; sawismaja, R. 17 Z. 6, 5 (kagjat); tan wismajèng wisti, T. Z. 5, 29; kawismajan, Jsp., j. en sas. Jsp. (b.: kagawokan), aanh. onder ilab.

ဝိပူဇိ, Sm. Z. 38, 3 (kalagni); apu (wisaghna).

၁၂၅၅, z. onder sumbar.

၁၂၅၆, s., kawaçibhūtan sang çwami, Wir. 66 b.

၁၂၅၇, z. onder tamtam.

ဝိပူဇိ, eigenn. v. e. aap?, R. 18 Z. 7, 5.

၁၂၅၈, vgl. onder aba; anèka wawa mawa-wajah padjég, tan wawaragèn (rèngé??), niet bezorgd?, Br. Z. 7, 10 (dèrèng manglaksana, dèrèng ngrihinang); wawarèngé', bewust zijn, beseffen, aanh. onder wjākula; tan wawarèngé', Sut. Z. 28, 1, Z. 25, 3; Ar. Z. 61, 5; Br. Z. 51, 5, v. e. bedroefde, Z. 13, 10 (nora nglingu), Lamb. Z. 54, 1; Kam. 16, R. 6, Z. 2, 8 (ngrungu); Bh. 42 b., aanh. onder arisṭa (variant uninga en vert. van atjintya; vgl. *jav. wawarèngèn); tan wawarèngèn, aanh. onder dlik (masih pèt tan karungu); swadharmmanikang kadi kitātaḥ wawarèngèhèn, Bh. 28 (vert. v. awèksya: hajwa tan wawarèngé' lara humadang, R. 13 Z. 2, 24 (sampunang twara ngrungo sakit matjadang); nghing pamékas ing sun sampun wawakèlu dukanirèki tjarané laki-nira hala, Mal. 76; anging ta(pa)wèwku manira pangèran jèn a(ing)sun lungha nini sampun sira wawakèlu kèkèlik ba(la)huh ing sun tuwan angatawotèn (b.: angatèhening) buddhjambèngkung (pèngkuh) ring alaki rādja putra tan kna drèwèha buddhi. katuhon ing tan sakaja sapata kna manira dyah ari djédjèrth trèshèng tumuwuh linjok

in pradjurit anghing tang lāwan gusti agung daar als gewoonlijk volgt pangkur, tawan, andanipun saksat anglāwan bhuwana ndi tirip), O. II 5 a., VIII 6 a.; wawanén, L. rgoning olih ahurip, U. Pngr. 89; amawa, W. Z. 14, 4 (atét); kawawa, *beheerscht* door . 7, 8 (ngaba), Z. 33, 6 (nggamël, ma- een vorst v. e. rijk, Smw. Z. 18, 2; *ontmaagd*, gagëm); mawa, Z. 12, 14 (ngaba); mamawa, Sum. Z. 10, 36, Z. 123, 1, Z. 124, 3, Ud. . 23, 5 (ang gawa) ald. 7 (ng gawa); 133 (vroeger kaparigraha), *met geweld be-* mawa phala, Br. Z. 81, 3 (nggawa pako- *slapen?*, Sm. Z. 22, 8, W. Z. 50, 11 (katu- ih, umawèh p.); amawa lori, Z. 21, 10 ronan), Sm. Z. 26, 2 (di katuronané), mangagëm, mbakta); amawa djagat, B. Z. W. Z. 19, 1 (kabhukti, kawisèsa), B. Z. 8, 18 (mandisi rat, mandarana r.); 2, 7 (kasanggamain, kabhukti, kawiang mamawa rât, Z. 101, 1; amawa rât, sèsa), Hadji D. 22, Z. 31, 9 (kawisèsa); ld. 12 (manggisi djagat, a. bhûmi); sang kawawa dènira v. e. staat of vorstendom, namawa rât, Sm. Z. 1, 7 (sang amisèsa Mal. 333, *ergens gevoerd worden*, Kam.; ngadj. l jagat), *sang angdiri; amawa wadwa, kabawa, mal. v. Bndjm. kawawa, *kunnen*, sènâpati; amawa rûpa kadi smarângindârât, *in staat zijn*, z. Ind. Gids. bl. 173, 3e jaarg. Ww. b. Z. 1, 52; mamawa, B. Z. 86, 7 (numu- Juli; jav. kuwawi, vgl. kangkat); adoh .i); mamawa suka magë'ng, R. 14 Z. 1, ulihtrānusup kawawèng nisadakuwu, T. Z. 10 (mabaabaân kasukan gëdë); amawa 2, 58; pamawa, *regeering*; landuh ikang rât rûpa, Hadji D. 9 (bis), Ww. b. Z. 3, 72, 78; ri pamawanira, Tjt. A. b. 4; pawawan (?), jêkāmawa kasukan, R. 2 Z. 3, 1 (mangdé aanh. onder ranjih; pamawānang lara kung lëga budin tjainé, punika nggamël lulut hidép ja, R. 10 Z. 8, 1 (mûrūnajang, kastèswarjané); ida sang amawa bhumi, manalimur). *de vorst*, Wtb.; ngawawa v. e. vorst; Kid. ၅၅၂, dadi manusa wawi (?), v. iemand, Adip. n°. 2 bl. 43 (bis); ngëwawanin upaja, die bedelt, steelt enz. ngëwawaang gumi, z. onder tjakrawarti; ၅၅၂. *wahu; amawoni, Wtb. III 4e enz. ngawawanin, ñdjumuin, Kid. Adip. b. Z. (vgl. jav.); waun (b.: wawuh); wong dalëm 3, 4; ngawawanin bwin ngalih somah, ngawa- saja (b.: pada wus) Mal Z. 3, 173; ngawa- wanin bwin ngalih këmulan; wināwa, Z. 18, 6 wonin, v. naderbij zien iemand, die men wil (iloc. kaāba; bug. wawa?, z. gawa en vgl. bestrijden, T. bj. Z. 12. gawar onder *wawar, mal. bawa); wa- ၅၅၂ v. iemand, die een ander leed doet; wa ta, R. 7 Z. 20, 2 (aba); winawèng hasta, ook hëbái. B. Z. 1, 6 (kakaratala, kagambël, ka- ၇၅၂ of waj, B. Z. 4, 7. gamël); sang winawa sang mana katrini (een ၅၅၂, uitspr. v. wiwāha (vgl. prasta). andere O., sang winawa katrini, waarop

ဝိဝိ mal. biri²; aanh. onder kulang, R. 25 Z. 18, 1 (kambing, in tegenst. v. minda); ikang wédus, wiwi minda kunang, sinahut ing asu, tatan tinulungan dènikang mangon, mati pwèkang wédus, samuljanikang mati, hòljanana dènikang mangwan, Sdj.; Bjw. wéwé, spook als een geit er uitzierende en wiwi gimbal, vgl. jav. wéwé gombèl als een schaap, mad. bi ibi; vgl. jav. en voorts bèbéé, naast wédus, T. b. Z. 4, 269 en 270 (wiwi, Kam. bl. 23 m.); sangksèpa sang hjang adji, jar unggu ring duççlla, wjartha sira mârî pawitra, kadyangganing wwé munggu ring kapâla, kadyangganing wwé munggu ring çwadrèti kunang, drèti ngaranya kullitning wiwi sinasat ginawé baladèwa, pinakapanga(ng)swan, kullitning srègala pwa ikang ginawé drèti, ja tikâ çwadrèti ngaranya, wwal makabhâdjanang mangkana kapâna tikân çutjya kahawâ dèning sthâna-dèsa, mangkana ta sang hjang adji jarunggu irikang duççlla, wjartha ta rakwa sira, âpan taupagawé kapâwanân (b.: apan tan wèning pagawé k., c.: kapâpanân), tut. 46 (vert. v. Çântip. 1334); wiwiñ wadwan, een geit, T. Z. 5, 75; wédus wiwi, z. onder padu; vgl. mèsa; tjung kang of djung kang wiwi, Stn. (sing kang of sik kang wiwi, Bjw., zekere nachtvoegselsoort, wil); paksi muni wèngi akèh, tatèkkèk lan manuk bungkus, tukang wiwi darès umrang, têngah wana salèwèdan, Stn., bujw., Z. 5, 92 (b. h. b.: manuk kang asaba wèngi, muni sang kukuk bèluk, darès bungkus tjukang (tjung kang) wiwi, tatè-

kèk pating salèwèt, kèdasih mung alè-
 lètuk, gèrèk muni asahuran, prabawa-
 nira kang lunga „samong pèlak syarané
 agèlur, kadyanapa mangké); tukang
 wiwi, stri badia; djambé wiwi, *pa-
 suki (?).

ဝိဝိ, te vermoeden spelling v. 't jav.
 wiwi, dat met muka verklaard wordt
 onder bibih (het als kawi afgegeven bibir
 is uit 't mal.).

ဝုဝု, jav., bubu; muwah guru tan (b.:
 tar) wnanng sèmbahèn, ring marga, ring lè-
 buh, ring patajèn (patahjan?), ring lawang,
 jan kapapag, kapanggih, kramanya, kèwala
 (b.: kèwalja), sangsung gujunèn, gantal
 sakètèng, katurèna, jan si bhakti, dèn tum-
 lus kabhaktinira (b.: tyanira) sangksèpani
 gaguru kadi ulam kalèbu ring wuwu, wènanng
 mara, tan wènanng mundur, daar men als leer-
 ling tegenover een guru zooveel moet in acht
 nemen om in een volgende menschwording niet
 ongelukkig te worden, Adig., aanh. onder ga-
 rang; wuwu langit, eigenn. v. e. vorst v.
 Mdanggana, Tt. 19, waar 2 dochters v. d.
 genoemden vorst met name Kasingi en Ma-
 dumali.

၇၅၇၅၁ I., amanggih mèt wèwèni manis-
 nira, Sm. Z. 27, 2 (Iwir gagèndong anèmu
 dana enz.).

II., anaking wèwé, *kumbika, z. onder
 *wiwi.

၇၅၇၅၁, z. wwawwa.

၅၅၅၁ I., awawah, T. Z. 5, 112 (ngora-
 hang); mangwawahang, *mangadjarakèn.

leen gij moogt het weten; hajwa wawahan (b.: wawuhan), v. e. geheim, W. Z. 19, 8
sampun ika ngawèrajang, sampun i
lèwa djrèwèhèn), T. Z. 5, 102 (wèra);
rawah (wawang?) angndajagiri, v. d. zon,
fj. A. 52.

II., mawawahan, v. e. sterken regen, B. Z.
16, 17 (mawanti?); z. wah.

᳚᳚᳚, jav., *familiaar bekend* met iemand;
ra wawuh tkèn dané, z. onder wawu en
vgl. wanoh.

᳚᳚᳚ I., jav. (wob); wwahing djawuh,
lagel, Z. 29, 8; wwahèn, aanh. onder tlèh;
pawwah, B. Z. 19, 5; wwawwahan, R. 5
Z. 5, 53 (wowohan); pawwahan, betel-
loosdrager, B. Z. 3, 2 (pamutjangan; 't mal.
᳚᳚᳚ hiervan een verbastering?), Ud. 86; betel-
loos, B. Z. 3, 33, Sut. Z. 73, 5 (patjanangan),
Br. Z. 1, 16 (lalañtjang), aanh. onder çiwo-
pakaraña; ngkâ ta dyah harliñ marâdyus
amédar téngah abungah amawwahan gading,
Sum. Z. 1, 64.

2°, Sut. Z. 137, 1, b. (batun butuh).

II., z. wah en onder mwah.

᳚᳚᳚ of wuwuh, jav. (wèwah); awu-
wah warasira, B. Z. 49, 7 (mèmbuh
sègèr danéné), mawuwuh en kawèwèhan,
*kèmbuhan; ngèwèwèhin, angumbuhi;
kawuwuhan, *mèmbuh, 48 o.; kawèwè-
han, *linúd, W. Z. 2, 3 Z. 17, 9 (kèmbu-
han), Z. 21, 13; amuwuhi, Sm. Z. 30,
9 (angimbuhi); mawuwuh, W. Z. 24, 2
(maimbuh), Z. 25, 4 (matamhuh); nga-

wèwèhin, *angimbuhi; kawuwuhin,
Kid. Adip. n°. 2 bl. 37.

᳚᳚᳚ I., z. wèwèh; pawuwah z. pawuh.
II., in pl. v. damuh (vgl. wuh), z. aanh.
onder *kuhaka.

᳚᳚᳚ I., jav., mawèwèh, Wrt. 19 (vert.
v. dâna); lka mawèwèhin, jarpanomaha,
ngawèwèhin, 17, Z. 3, 2; asing sawinèwè-
hakènta, aanh. onder arpana; pawèwèh,
*pakirim; kawula pawèwèhing wong,
Wtb. (vert. v. datrima, z. onder sapta
dâsih).

II., wèwèhan, z. wèwèjan.

᳚᳚᳚, s., z. onder warang, *huwelijk*,
W. Z. 36, 2 (pawarangan), aanh. onder
utsawa en pâñgraha; amiwâha, zijn doch-
ter *uihuwelijken*, Smw. Z. 15, 19; awiwâhèng
sira, om U uit te huwelijken, Mal. 344 b.,
Ww. Z. 1, 19; ardjunawiwâha, titel v. e.
bekende kakawin, meestal Wiwâha en in
't bal. Wiwa genaamd (de stof is ontleend aan
de Wanaparwa, die op Bali verloren is
geraakt); z. onder pârtha.

᳚᳚᳚, lwir kalasâ wawan, *gespreid?*, B.
Z. 7, 7 (kadi langsé, k. kalantaka ma-
margi, tingkah bêté kawuwuhan!);
awawan karang aringi?, v. hofdames aan 't
strand (mangéntasin); ghaia kanaka wawan
tirtha, Sum. Z. 111, 7; hirèngi kutjuping
trikantju sumelat padi sipata wawan pudak?,
Sum. Z. 2, 2; kunèng jan lèmbu kapila lwir-
nikang dânakèna, dedotana bhâsananing
kanaka tungtungni sungunya, saha kangsa-
bhâdjana, wawan ingamèh, phalanya diâha,

kamadughadènu, lèmbu mamèt wakèn saka-
hjun, kadi bhatarî nandini drawjanikâ ring
paraloka, tut. 27 (vert. v. dadyatjtjubhâm
jah kapilâm satjailâm kangsopadohâm
kanakagraçrenggam taihtair guñaih
kâmadughâ hi bhût wâ naram pradâta-
ram upaiti sâ gauh, vgl. Wanaparwa,
12, 725); tjarwantèbu sèpahta mar mrik awa-
wan latî rôngat arèdjângghêmû guju, Anj.
Z. 1, 8 (saking lambé bêtjik bangkit,
s. l. b.).

၂၂၅၂, pawuwunan, z. onder wunwun.

၂၅၅၂ I., h. v. wwara jav. (wntën);
z. wëntën.

II., blijkens wëntën vermoedelijk de oude
spelling v. wantën.

၂၅၅၂, tan arèp asungsung, tan arèp
anâma (lees anapa) wadwa, adoh ing adâna,
arèp duwèné baléné, çinèwakan apitanwruh,
Tjt. 66; puniki suraga palénan lwirnya, wi-
kâjika wiwatjika, (wi)mânasika, wikâjika
tègèsnya, ratu tan arèp udjar amanis, ado-
hing panggawé haju, akalis ing kabètjikan
pratjèda ring pañdita, asawat ing pasungsung,
sobha jèn sinungsungan, sinèwakan apitan-
wruh, wiwâtjika, tègèsnya, nâtha astiting
(asèngèt?), pañdita, anginahina ring wong
angadji, tan arèp angulah dâna, akalis ing
sama santana wargga daridra, nityasa amat
drèwèning(né) wadwané, tanpawèh dèn tja-
ra, dèn dodoša, dèn dènda tan pa(sa)krama,
(wi) mânasika, tègèsnya ratu tan arèp apunya
haju, nityasa angrusak prakrèttining wong,

rahina wèngi dèn itung kasugihané balané
dèn titibani, (dèn)dènda tan sa(pa)djan
„sing duwèning(né) wadwa(né) kang abètjik
dèn alap, sapa kaja isun, tanpahètang ing
pèdjah, tan sapura ring dudûning wadwa,
dèn prih olihané artha, tan ahètang rusak
ing (ké) balané, dèn gungakèn kawirjané,
èlik wadwané, padâtilar balané warggané
padânisih, kari mati agujang lawan kasugi-
hané, tan jogja tûtèn dènira sang wruh ing
krama, ald. 13, vgl. aanh. onder wimânasika
en wikâjika.

၂၅၅၂ I., T. Z. 89, 122 (ringring); Hadji
D., 13, bis (vgl. Angl. D. Z. 1, 22, Wilkens, Sewaka
en jav. gègawar, pinasangan gawar
djanur kuning, awar² en 't mal. gawar²,
men. sawar); napi doning ngèlong munji,
anaké malinggih i dèwa, tan wènanng (b.:
wëntën patut) ngadowang munji (zegt
Sugriwa, Râma verwijtende hem in zijn
gevecht met Bali niet bijgestaan te hebben,
waarop R. zegt), sampura, bli (sa ng) sugriwa,
dèning bli èmèng pisan, warnané patuh ka-
kalih, boja ki (sakèng) bli ngadowang, tan
pagòh tkèning munji „mlah wawarin ikuhé
sugriwa, apang èda èmèng bli, malih mang-
ké majuda, lawan dané sang bali radja,
sang s. raris misinggih, sampun mawawar,
tumuli(h) matangkèp malih, R. bl. Z. 4, 32;
wiphâlâwawar gadung anganti ring gèlung,
B. Z. 39, 15 (tanpagawé mangèñdjèr
çikari mungguh ring pusung, nirdoa
traanggana gadungé né unggahanga ring
patah); Adig. 38, z. warwar; balé mawa-

rar, *patani djamur; awawar asëmpal, l. VIII 4 a.; III 3 a.; winawaran djamur, onder djamur; awnës amawar, R. L., Z. 147; Hadji D. 80; pinghaj amawar, v. e. vastra, B, Z. 49, 2 (alus, mirir), Kid. lund. 11; awawar djanur aking, aanh. onder lëngën (maulap³ ambu tuh); warna (rù-
na) mawar tjané (tjabjaniug) sumuluh (of sumunuh), na na 't baden zijn toilet gemaakt e hebben. Stn.; asu wawar, vgl. jav., zou volgens sommigen 't zelfde zijn als amawar; madangsiha, bhatari durga amala, tjara asu wawar, kinulub wungkul, winadahan takir upih, sèkul sapadangan, tjarokëna, sor ing dëngën, tok tan sinarungan, War., z. onder awar II.

II., *wind?*, Smw. Z. 13, 31, z. haliwawar.

of uwër², een soms met edelgesteenten bezette ring onder 't gevest v. e. kris (mad. bëbbër, jav. uwër, en vgl. këmëndak); Mal. 102, aanh. onder tëpang (sang putri nunurat sampun, saësti praja katulis, kawrat datëng surat mangko sampun winëwër kang surat tan asantun, daarop gaat de utusan, mal., fr. c.).

amiwir³ hëlar (vgl. jav. 'mabëbër), W. Z. 16, 3 (mangëbërang of ngëbërang kapid), aanh. onder garung; amiwir, de borst, ald. 3 (mangëndingang); *amiwir², z. onder këbër: amiwir kuping, Wtb. 229 (*jav. aëdjiwir); winiwir v. d. bahu, R. 20 Z. 15, 1 (kakënjëngang).

I., jav. (z. *uwur²), v. d. sterren, Auj. Z. 19, 4; mangkin awuwuh awuwur, v. d. sterren, B. Z. 41, 9 (inuwuhan dëning urutan).

2°, *de melkweg* (z. nabhowithi); kunang ikang wintang wuwur linging loka, jëka sura-
uadi ngaranya, lwahing kadëwatan patirthan sang saptarsi, Ag.; tapwan tka bhatari gang-gâ ring prëthiwi, katon ring akâça djuga sira dëning djanma manusa, ja tikâ tjàjâpatha katonanira, wintang watang wuwur mangalor (?) lwirnikang bhuwana ri sira, Brhm., 81 (Z. 12, 2 en 3, ndâ tapwan tëka ring djagat turunira, çri dëwi ganggodaka, ndan ring bhjoma djugan katon tëkap ikang djanmërikëng bhütala, mäjâkâraniran katon jaja kumëndëng ring langit dirgha ja, ndan wintang ja watang wuwur ja gumuling mawas hanëng bhütala); mëtu sang hjang indu kadi luëndak; tjipl hallsing akung kënëng unëng, larap-
ing taitit kadi liringuing arëdja kataman raras hati, ghaña mawjang ëndah anamar gölung araras akung hanjar muré, kënjaring wuwur kadi mënur, wahu² tumibâ sakëng gölung, Rm., Z. 23, 14.

II., jav., winuwuranëng mantri, v. aarde opgeschept als middel tegen een sisirëp, R. L., Z. 1, 78 (vgl. Anb. 187, ongeveer 't zelfde als maka di lihat oleh rasulallah sëgala marikaitu tërtidur, dëngan sëndjatanja hädliir maka di ambil olih baginda tanah itu maka di hambur-

www.libtool.com.cn

kěnnja kapada kěpala sěgala mal'un
itu, Muhamad Hanifah, Singapura steendruk
uitg., bl. 22); winuwuram astra, ald. Z. 11,
96; vgl. běběh.

၂၇၂ (wwantěn), R. 3 Z. 1, 60, 48
(mad. bada of bodě, maar tadě, *niet aan-
wezig*, z. ada, waaruit blijkt, dat tadě of
taděq een samentr. is v. ta en adě, zoodat
't mad. hier een b heeft laten vallen, terwijl
twara uit ta en wwara is ontstaan, tag.
en bis. oala, *niet aanwezig*).

၂၇၂ I, s., *gihá, 't hol v. e. stekel-
varken, T., b., Z. 2, 4, van een muis, Z. 4
282, Lamb. Z. 14, 4 (luwang; *jav.), aanh.
onder lalaron en bakiti; wiwarapála,
beelden aan de poort?, gopála?, L., Z. 3, 1
(kori togognja, vgl. dwárapála); lwir
guntur ghora sangké wiwara lakunikang
wirajodhá mapangkat, Rm. Z. 42, 4 (vgl.
onder girá); huwus mangké wiwara rasaning
hati dé pawarah sang mahájogicwara,
na antwoord op zijn vraag gekregen te hebben,
Hws., alwaar het telkens afgewisseld wordt
met mangké apadang rasané hatinku
en met kadi pinañdjutan guwa garbha-
nira; kadi winiwaran hatinira; ook huwus
wiwara hatininghulun mangké jaja winiwa-
ran (dinamaraan te lezen) rasani tyěsning
hulun, of mapadang rasani nalangku
of apadang hati mami mangké jaja di-
namaraan rasaning angěnanğőn mangké
dé sang jogicwara; ook wus lěng ha-
tingku, aanh. onder lingga.

II., verb. v. wjawahara; pawiwara, *de
zaak van N. N.*

၂၇၂, v. d. melk der koeien onder de
omina, R., 13, Z. 2, 22 (ala warna).

၂၇၂, s., Lm. Z. 8, 11 (maraga
wibhuh).

၂၇၂, z. bhibrata.

၂၇၂, s., T. Z. 4, 16 (lali), naast
wiraha, tyakta, wijoga, adané (?), ty-
djět, pasah, pěgat; naast binodong of
binodang (?), tininggal; impěr mādja-
kěn laranya winiwardjđita (alle 3 hh. wiwi-
wardjđata) ja linawading mahas mangě,
L., Z. 3, 2 (mirib ngorahang sědihjaně
stril kakutang ika tanana ñdjěnuke
sang masusup ngawi), vgl. onder djana.

၂၇၂, z. onder wawa.

၂၇၂-(?) (vgl. kiwik); pamiwik, v. e.
draak, R. 21 Z. 8, 4 (panjěbak?); vgl. awik.

၂၇၂, z. uók II.

၂၇၂, ngőwėwėk, iemand, die boos
op ons is, *tarten* door b. v. hem telkens te
bezoeken; mangwėwėk, *uminginingin.

၂၇၂, s., z. onder wiwaksa II.

၂၇၂, s., R. 20, Z. 19, 1 (plapan):
agěng wiwėka, tut., 38 b. (vert. v. tějjaswi.
vgl. onder gulang), Mal. 129 (jav. wėwėka);
kong wiwėka, Hadji D., 14; mawiwėka, *zin-
nen* op een list, H. Z. 53, 2, Br. Z. 49, 2, R.
3 Z. 1, 24; mangwiwėka, Z. 2, 23 (maug-
ráōsang, maugupája); winiwėka v. e. paard.
B. Z. 10, 4 (kaătěh, kaāba); kahanan
tėki winiwėka, *de plaats* waar hij kwetsbaar

s, *worde uitgevorsch*, W. Z. 14, 16 (gnah-
jané ika kěraósang, wulikén), Br. Z.
11, 1; *hilangakéna jan sadoša wuwusén*
wiwékan tēmén, R. 2, Z. 7, 6 (dé suūdnjané
tiněūtjan), z. nirwuwéka en onder niru-
wéksa; *awiwéka ring ambók*, Tjt. 42, z. onder
witjara.

ဝိဝနာဂါ (?) *ngong amiwakara mèt adjrum*
vjakti pangdani wijoganira saprija kàlih,
m den leeuw met Nandaka in twist te
vengen, T. Z. 2, 43 (T. b. Z. 4, 22, nghu-
un magawé djruma makadon pasa-
wiréki).

ဝိဝနာ၁ I., *wiwaksán*, Sm. Z. 39, 2 en
W. Z. 17, 1 (udjarakén); *nora wiwaksán*,
tan wuwusan.

II. (lees wiwáka), aanh. onder watangan;
sang prabhu tan kahanan sira ri pápa, sang
sawiwakša kabèh ('t origin. sabhásadah)
uput sira ring pápa, Sdj. (Manu VIII 19).

ဝိဝနာ၁၂, Sut. Z. 53, 12, B. Z. 99,
Z. 59, 3, Z. 112, 2.

ဝိဝနာ၁၃, z. onder wawa.

ဝိဝနာ၁၄, vgl. onder ဝိဝနာ၁, de aant. onder
bad, B. Z. 1, 14, W., Z. 15, 10, T. Z. 5,
9 (akah), aanh. onder akét en taném,
vgl. onder énggung; T. b. Z. 4, 305, wod
vgl. hod of oód); vgl. wwat en twadi.

ဝိဝနာ၁၅, in pl. v. wédang?; *wwèda dja-*
ur mandi, Sm. Z. 16, 5 (jèh oóng kokak).

ဝိဝနာ၁၆, s., *pangutjap*, Pg. 1; *awiwada*,
awiroda; *panggang wiwáda*, Sm. Z. 1,
3; *dásiwiváda*, z. onder dási; *wiwádah*

swámipálah, *patukaring raré angon mwang*
pinangonakén, Wtb. (waar widasámi pha-
lá?); vgl. onder lwan en aanh. onder awjá-
wabárika.

ဝိဝိ၁၁, s. (wiwidha); *humadang sa-*
kwèhning padátibala, saha sañdjata wiwidha
prakára, Ud. 106.

ဝိဝိ၁၂, s. (wibudha), L. Z. 14, 2, *dè-
wata; *wiwudhapati*, Sum. Z. 10, 31, waar
't onzeker is, wie bedoeld wordt; W. Z. 14,
115 (bhasawah çalakétu), Z. 16, 8 (hjang
trinètra, hjang indra).

ဝိဝိ၁၃, s., W. Z. 3, 6 (widyadari,
suranggana).

ဝိဝိ၁၄ I., vgl. hwat; *awwat*, B. Z. 48,
9 (ugaturang), *brenge*, Ar. Z. 4, 4; R. 7
Z. 20, 1; vgl. 17 Z. 1, 6 en 9 (z. wot); *ma-*
wwat, met zich meénemen, Adip. 74; *lah sun*
(w)wati indani, hem! ik zal hout op hem (den
stier) *laden*, T. Z. 1, 52; *ng hulun djuga*
prihawak dèn wati kajwaking, ald., 55;
winwat, meégeoerd, R. 7 Z. 21, 1; *winwat*
hinénwan, z. onder *hěnu; *winwat*, R. 10

Z. 3, 5 (ginawa, katur); *wwatén ing ba-*
nawa, Sum. Z. 47, 5; *kawwat dèning*, T. Z.
5, 97 (kadudut); *kawwat ing laku djuti*
meégeslept, Kid. Sund., Z. 5; *kawwat ing*
laku bhèda, ald. 15 (vgl. karwat, káwat en
onder pilug); *jaja tēndasni daityapati*
djuga kawwat hidépira, hij, Indra, dacht 't
hoofd v. d. Tilan-vorst in zijn macht te hebben,
W. Z. 5, 1 (kadarana, kagisi, kaatur);
winwatakén, met zich meégenomen, Adip.,

46 (ter), 92, Kam., 8 (umwatakën); pawat, v. e. geschenk voor den vorst, R. 11 Z. 9, 13 en 14 (aturan z. pawat); sang arjja pamwatan (pamotan?), Adig. 1°; Us. Djawa; pamwatan bjawahâra, Adig. 57 enz., 65, 66; pawwat^{an}, v. 't hoofd eens vijands, R. 7 Z. 19, 2.

II., W. Z. 5, 10 (titi; jav. wot) of wwad, *vonder, brugje*, Sum. Z. 74, 2, *sangkrama; ook wat, Sm. Z. 23, 6; matmahan ta ja kaja² wwating pangisingan, pinakatulumpakan sang dânaçûranpangising, mangkana tmahan ikang wwang tan wruh ing rêña, apan sampun krëtopakâra dênira sang dânaçura pisaningun sumôngka djanmanya sangkêng mahâwwah, Ag. 51 (vgl. onder pèpèr); silih tuntan nghâning djurang arupit awwat w(w)ad aléjê', Sum. Z. 167, 1 (Kid. Z. 4, 311 s. t. dèning rupiting hënu angamër laku wantën watwad angrës gati); wwat ènggungan, z. onder *ingung (vgl. onder *agil); pèkên wwatana, R. 2 Z. 7, 1 (pasar bwatang!, titi muwah pasar, pkên apang gédé); winwatan pètung, *overbrugd* met een pètung bamboe, aanh. onder lalëh; pamwatan, z. onder pamot.

III., panguwat, z. onder *uwat.

ပိတ် of wit, tut. 64 b. (vert. v. mûla; z. wit en rawit II en vgl. puhun III); sawwit, O. b. fr.; rawwit z. onder rawit; sang sawwit, z. onder rawit; mamwit, *mamuhun, R. 1 Z. 1, 66 (amit; vgl. pamit en Tob. Spr. bl. 279); winwit, *toegestaan?*, R. 23 Z. 16, 1; vgl. 3 Z. 1, 10 en 11; win-

wit inarëkan kinolakën, v. e. dochter, var wie afscheid genomen wordt, Ud. 54 (vgl. onder wit); amwiti gaga sawah aju, War. amwiti kèbo tjèlèng enz., ald.; mamwita nèng kalima, dat de oorlog zou beginnen in de 5e maand, Br. Z. 8, 12 (mamimitin); amwitakën, om iets verzoeken, Wir, 27 o., z. onder mit; kawwitan, Sut. Z. 19, 6.

ပုပ္ဖါ, wuwutëning mina rodra, eedl. ဂဟာဂဟါ, aanh. onder jama brata en wot.

ဝိပူဖါ, z. onder andhawibhûta.

ပုပ္ဖါ, rijst uit den bolster gestampt, O. b. fr. (jav. uwas, h. v. bërâs, dit ook mal. tag. bigas, bat. boras, vrucht).

ဝိဝိပါ, Kam. 23 m.; z. wiwi.

ပုပ္ဖါ, jav., W. Z. 2, 6 (gosti, idèp, udjar), Z. 3, 10 (gostih, munji, udjar); wuwusën, Sm. Z. 1, 23 (utjapa); tan wuwusën, Z. 29, 1 (nora wiwaksan, tan utjapën); winuwus, op bevel v. d. godheid bestemd om zonder lichaam te zijn, Sm. Z. 22, 20; hajwata winuwus sang dhârmnika, tut. 17 (vert. v. djanah kimpunarâstikah); pëmuwus dëwa, *godspraak* v. bezielden (dasarân).

ဝိပူဖါ, s., bhâtâra wiwaswân, R. 10 Z. 9, 19 (sang hjang sùrjja).

နိပူဖါ, s., nm. v. d. laatsten Manu (Kid. Adip. Z. 1, 10, dëwaswatamanu); z. onder manu, sañdjâ en swâjambuwa², z. onder jama.

ပုပ္ဖါ, jav. (uwa²), R. 7 Z. 1, 16 (uwa² 123; Z. 12, 14; later wowo, aanh. onder

ari (als benaming v. e. aapsoort nog oost-av., blijkens Soer. Handbl. 1880, No. 288; sund. owa).

၁၁၂၂ (??), sring amawala (anawala?) tēdran, v. Bhoma, Hw. Z. 44, 5, aanh. onder sēngap.

၁၁၂၃, Sm. Z. 24, 8 bis. (pēngkuh n kowat), R. 24 Z. 6, 12.

၁၁၂၄ of wjēl (z. katyēng), aanh. onder angkut, Sut. Z. 73, 5 (i tjabol; z. ald., *jav. wol, tjēbol); Ar. Z. 29, 13, Z. 61, 8, Z. 32, 26, als hofnar, Z. 64, 4, aanh. onder ungut, dweg, Z. 49, 4; Z. 73, 5, O. I. reg. 8; wwang wwal, aanh. onder kutjitāngga; vgl. wēl en wjēl.

၁၁၂၅, kawōwōlōn, Bjw., puntēdan (bat. salimbolbolon, bolbol en bēlbēlōn, sund. kabeubeuheulan, mak. kamaqmalang, lamp. bubolan, bulbolan, kabubbēlan van bēbol, bubol of bubbēl en bolbol, een drol).

၁၁၂၆ (*jav. wil, z. uwil), R. 7 Z. 4, 11 (katara, kalana); wwiling wwil rāk-sasa wēki kadi wah, Sm. Z. 29, 7 (tjoré n. tjoré mwah kalana mangbēk kadi gēntub); anaking wll, *kumbi.

၁၁၂၇ I., T. Z. 5 (tulak), *gefrons?*, *ontevreden gebaar eener vrouw*; mimba marācraja tikōlnya hané halista, polahanikang kusumasari hané wiwal ta manggišta wāhu rinēmēk tumibé kējtapta, Sum. Z. 5, 9; akwēh bud-dhinikān mahāsēmu wiwal kadi wiwal ingarēs pinangkwakēn, Sut. Z. 48, 6; mingé kadi

kagunturan ri manising prahasana kinajuh bangun wiwal, v. kluizenaars, die de verleiding v. hemelsche dames weêrstand bieden, Rt. Z. 3, 6, *ongehoorzaam?*, B. Z. 47, 10 (tulak), *pamihang; tan wiwal ing tuduh, T. Z. 5, 109 (tan tulak ing watjana, saporēntah tuwan kawula tan wiwal kapti, Smng., vgl. piwal).

2°, *veranderd*, Br. Z. 45, 12 (nora sama, lēné), H. Z. 52, 5 en 6; *verschillen* v. e. persoon v. 't beeld, dat men v. hem in den droom gezien heeft (*jav. ēwah); kawiwal, Sut. Z. 15, 7 (i wang).

၁၁၂၈, *twist?*, Hadji D. 38, Wit. 3 (tjēngga bwat wiwil), Wtb. III 12; awiwil, Mal. 142; drēnggi nitya bwat wiwil, aanh. onder widing (iri ati sái nggaé paibuk, drēnggi satata djamadjēngilan); wiwilan, awanan v. e. twist; mawiwilan satwa, v. vrouw en man (masēbitan munji).

၁၁၂၉, wowolan, Bjw., de kleinere subatah, die zich in de djarak ophoudt (vgl. wēlwēlan); wowolan aŋtjuk, hs. 389.

၁၁၃၀, wiwola, wala, ngaraning blah, Krws., aanh. onder kunang.

၁၁၃၁, jav., wolu (sas. balu, bat. uwalu, tag. walo; vgl. wlu); angawwalu, *een godsdienstig feest viereen in de 8e maand*, aanh. onder rádjakárjja (vgl. onder puluh), een krama-vorm wantēn kan men vinden, aanh. onder sēbsēb (vgl. onder *halu); amarawolu, z. onder pra IV.

၁၁၃၂, z. wé.

၂၅၁, B. Z. 99, 4 (wèntěn), z. waja en oja.

၇၀၇၁၁၁, z. onder bijah²; huriping nariti sang hjang kamadipa (kamadhipa?); rupa kadi kembang wewèjan, sañdjatanira, Nw., ook wewèhan; sapa adrèwé swarga kang lor wètan, abiru angëmbang wewèhan katon dènkū, ling guru, ring èrsanyapada arané, swarggané bhāīāra sambu, bhāīāri tégasakti (sic.) sabda watuk, m., ong, w., prabhawa patēr, sañdjata aughus wāhana warak, sēdakan wēsi wawadjan, manikarisati (?), Bs. 2; rupanira bhīru kadi kembang wewèhan, fr. s. (vgl. jav. Wdb. 3e, uitg. in de bijv.).

၆၂၂၂၂, Wir. 29 m.

၆၆၆၆၆ I., *blijven staan* v. d. prijs, niet dalen en niet rijzen, in tegenst. v. sērad-sērod (vgl. sund.), z. tētēl.

II., kawewègan, *verbaasd* over iemands schoone gedaante, Ww. b. Z. 1, 47, *kahēnēngan, T. Z. 5, 40, *magēgēh (vgl. onder mēmēg).

၂၂၂၂၂, z. wogan.

၁၁၁ I., Br. Z. 10, 17 (wèga), Anj. Z. 6, 1 (agé, aglis), R. 23 Z. 14, 4 (w., glis), B. Z. 72, 6 (kšipram, glis); tau wawang, Br. Z. 17, 11 (nora ladjū, n. glis; Br. K., tondèn inggas); hajwa wawang, Sut. Z. 75, 2 (da idju); nda tan wawang māti, Br. Z. 45, 5 (nora gantas pēdjah, tar wēga p.); vgl. wawang.

II., kambang (knēhē); aanh. onder kangka; vgl. ngaloara.

၆၆၆ I., R. 13 Z. 1, 11 (nara; wong; vgl. rowwang, mad. bang in bangatuwa cu mal. naga wang, titel v. e. verhaal, waarvan de held een in een slang veranderde prins en deswege *draakmens*, nāga wwang, heet); als hulptelw., terwijl in een vroegeren zang siki wordt gebezigd; tigang wwang, W. Z. 17, 7 (diri, widji, sang tiga), vóór sanak zonder wijziging in beteekenis aan te brengen z. aanh. onder ruku (vgl. wong I); tjēti wwang, *sakhidjana; wwang bāng, z. wawang bang; sampun dahat amimwangi prijatū, Smw. Z. 12, 12; wwang^{an}, ang, pūr, ning lara, kumbha dēwatanya, bras putih, bāng, kuning, hirōng, parsilihnya, wwang^{an}, nariti panimpalanya, tngah ngwé waras; bu, pūr, ning lara, sañdang mahādēwa dēwatanya, skul putih, kuning, bāng, hirōng, parsilihnya, wwang^{an}, wangun rahina panimpalanya kidul, 4, ngwé waras; wrē, pūr, ning lara, dēwa dēwatanya, skul putih, parsilihnya, wwang^{an}, dodotnya tjaturwarina, kōmbangnyābāng, wudi, mandu, bajawja panimpalanya, sowé laranya, ndan warasja; çu, pūr, ning lara, ākāça dēwatanya, skul putih, parsilihnya, wwang^{an} aiçanya, panimpalanya, tngah ngwé waras; çu, pūr, ning lara, tjinta dēwatanya, sih gurunya, jan èsak laranya, parsilihnya bras, tōndasnya sēkul warūnaning awaknya, kuning djōngnya kīlih, aiçanya panimpalanya; tjā, pūr, ning lara, tngah ngwé, parsilihnya, tōndasnya triwarina,

tkèng awaknya, kuning tanganya kâ, 2 (zoo steeds in pl. v. kâlib), bâng djë'ngnya, kâ, 2, lor panimpalanya, â, mantranya, lti pa-
 çoťjaning saptawâra patakwaning' wwang lara, War.; wwang'an, Sum. Z. 40, 4; kawangan, aanh. onder abhidjana en pëtlëng (kawangsan kakulaân), *kula, in een vraag; aparanta kawwanganta, wat ben je voor een? welke is uwe kaste, Adip. b. 3 o., vgl. 104 b., Bh. 13 b.; Wtb. 16, vorm aan iets gegeven?; aanh. onder tadwat, kawongan, *djâti, z. ngwang.

II., amwang, bewaken, oppassen, Adip. 33 b. een kind, Sum. Z. 10, 8 (jav. among); amwang apuj, B. Z. 41, 10 (ngëndihang); motns sirâmwangana bahni, Sut. Z. 105, 5 (makon dané ngawangunang apuj); winwangan apuj, aanh. onder tjuriga.

III., pedante spelling v. ong in de m.

IV., z. onder *wëhang.

V?, sukaning madadya manuk nghulun umaluja ring wëngi wwanga, Lamb. Z. 12, 3 (ènak jan mangdadi tadabarsa ingsun jan mawaluj galang di tilëmé).

ဝိဝံ, aanh. onder kutjitângga.

ဝိဝံ I., jav., Suñ. Z. 20, 1 (bis., bat. bubung, tag. bobongan), Sut. Z. 14, 1, T. Z. 5, 117 (raáb); aanh. onder rëťjëp en gambar (malag. wuwungană, sas. en skk. buwung, nê'b), Smw. Z. 13, 22; wuwuwung, aanh. onder tjtutjur, awawang pörémas, T. Z. 1, 39 (malungka²p); wuwungan, z. uwungan (Bjw., nêb, mak. pamunggang, malag. wuwunană).

*II., jav., winuwang, Br. Z. 30, 2 (tinëbök).

III., z. onder ambuh.

၇၁၇ဝဲ, z. onder turuk.

ဝိဝိန္တိ, s., eigenn. Korawa, Bh. 17.

ဝိဝိန္တိ, z. onder mâlini.

ဝိဝိ, gundik sakwëhnya tjetí pada m-rék i sirâmwangwwangâ(ng)lâlanâmbök, ndâ tan també putëkniug hati linipalipur mangkin angdó prapañja, Hw. Z. 6, 14.

ဝိဝါ, in pl. v. *wwal, T. b. Z. 1, 92, vlgd. (vgl. onder wudjil en wjël en aanm. onder wëntën); dus gelijk een vroeger wol, z. sëwës naast sëwos en vgl. wëntën in pl. v. wwantën, en wlu in pl. v. wolu of wwalu.

ဝိဝါ of uwil, bal. uitspr. v. *wwil, in geschriften onder de monsters genoemd.

၇၁၇ဝဲ, z. uwël.

၇၁၇ဝဲ, z. wwal (mol, z. ald., gelijk een dwerg?).

၇၁၇ဝဲ, kantah bij 't spel v. sp. matten (als onze fishes?; kit. paingët); Wtb. III 4 m. enz., 5 b.; wala tñhna, Hw. Z. 8, 4; wala saksi, Wtb. III 4 m. enz. 5 b. (vgl.

*jav. marawala, mah. fr. b. Z. 35, bis, wala naast tulis); wala tulis en wala ghoto, aanh. onder sawi (vgl. *jav.); walâ², vergunning, om ergens te jagen, strikken te spannen enz.?; kunang ikang tuwa burwa masang², dârâsthânâ ja, adoh sangkëng hawan, prö-mananya sagalah, sadôpa, saroh, sangkëng hawan, tuwi tanâtating tatih walâ², tanigrahan tuhwaburu, sangambajën (?) nigrahanën

sanigrahaning maling drōwja hadji ɕu, 3, mā, 2, Wtb.; hana ta wwang masungga², ring gaga, ring kubwan, sawitën wran (lees rwan) godong wala², hana ta, ɕēsanya malapi, olih ta ja wwang sungganya, mawēha ta ja dañda ring wwang kënë sungganya madhja sahasottama, 10000, makanimitta ɕramanya, palēh² kunang pwékang wwang kënëng sungga mati ta ja, dañda sahasottama 20000, ja ta pwa kang masungga mangkana nityasa, himika, nga., makalampahnya, malapani ɕēsani(ng) sungganya, Krtp., Wtb. 9; manggōng molih wala² wilalan, R. 24 Z. 14, 1 (mitjagēr polih angan balang tjapung); wala tjihna simsimira dēnta sūngakēn, krēsna panjōlōk aki (?) mulja tēmōn, Hw. Z. 8, 4; mati wala, *schijndood*, ook van een penis, die niet staan wil, Us. 255, vgl. 176; sang tjalwan arang, iniring dēni sisyanira kabēh, umigōl tang kanang wawala, sdōng tngah wngi muni tang kamanakangsi, parōng pwa ja sama umigōl, Tjt. A. b. 5 (a.: sakšana sah lampahirēng smasana, ingiring dēni ɕisyanira sami, prapta ring tjatuspatha, amunyang kamanakangsi nēhēr ingigēlan, sama parōng; x.: samāngigēl anēng wawala); ikang katingalan mangan-djali rangdēng girah, mangaran tj. a. umigōl kanang wawala, tkani sisyanira kabēh, ald. (a.: ikang kadulwing, kana wontēn kanya ring g., m. tj. a., u. ta ja ngkănēng tjatuspatha, tké ɕisyaniyāta); sun tinggal anēng wawalaning margi, Sty. Z. 5, maar vroeger, Z. 2, v. denzelfden persoon

tinilar maksib ring margi; kawinala kusa, z. onder prakusa; sun walani tigang dina, R. m. Z. 1 (R. K. b.: sun sēmajani tri d.); walañn, 't geen te veel betaald wordt aan den winner en 't geen hij dus niet tot zich nemen mag; zoo b. v. als men 100 inzet, maar een atak opsteekt.

ᵛᵛᵛ, walā tjakrawāka, R. 10 Z. 2, 2, b. ᵛᵛᵛ, s. (bāla), z. onder raré, *anwam, aanh. onder gurinda, tjetikawala, *kakānwam, vert. v. njoman in eigenamen, b. v. wala muka, (gusti) Njoman Rái; walanira, *nwamnira; walakula z. tjiptawarana; sangkan wala, *van kinds-been*, T. Z. 3, 52; wālawidhjá, aanh. onder upādhjája, T. Z. 2, 15, Z. 4, 46 (sodjaring a djil); wala rūpanira, Smw. Z. 14, 7; awala, jong, Hadji D. 86 b., vgl. onder bongoh; sdōngnika wala, *in zijn jeugd?*, Sut. Z. 142, 6; kawalan, *te jong?*, Kid. Sund. Z. 1, 27; *ulah kawalaçflan, B. Z. 75, 26 (dēning polahing djadjaka).

ᵛᵛᵛ I., *waluj; tulak wali, heen en terug op den dag; sampar wali, sampar wantu; mawali, vrn. = malipōtan (vgl. sund. malēni); mawali, *gumanti, *sumilih (Z. 1, 5), naast mawantun en matulak ook van, iets, dat teruggegeven wordt: mawali², *telkens*, Kam. 1, aanh. onder pongah. *mawangsulān; tan amali bhaja, B. Z. 87, 31 (nora mangrasa kēwēh); amalēni smara, aanh. onder lalis en mapan; pak-sāmalēni angganipun malih, *wilde weér in*

sijn afgelegd *lichaam terugkeeren*, Hadji D. 84
h.: *ngawalènin*, op iets *terugkomen* een vloek
intrekkende, aanh. onder *kadang*, *herhalen*;
walènin, h. v. *djumunin*; z. onder *wan-*
tu: *kawalènin*, *winalujan; *mawalèn*, h.
v. *njumunin*; *mawallwalènin*, **mawanti*²;
amalèkèn, iets op iemand *doen vallen* b. v.
een schuld, zoo hij *maling patra* is, door
hem 't geen hij eischt verdubbeld te laten
betalen, Wtb. onder bl. 58.

*II., W. Z. 29, 3 (babali tjara, sopa-
kara; *jav., upatjara); O. Holle 8 (vgl. onder
tu wuh); *pépèk kang sadji wali²ning amra-*
djaja lagings paprangan, Ww. b. Z. 2, 83;
aanh. onder *ahjágata* (vgl. onder *pali*);
walkarmma z. onder *bhútajadjja*; *ama-*
lèni bakti, z. onder *pali* ('t stamw. tot nog
toe niet gevonden); *asèkar wali*, Br. Z. 1, 14
(*kembang tudung maling putih*; *jav.
sèkar walikadèp); *walin dèwa*; *feestdag*
v. d. *goden* (odalan); ook *budjawali* (z.
onder *paras* en *wangsul*); *mawéwalèn*,
*waljan, Us. Bal. 280; Wir. (z. onder *gèn-*
ta), de *wéwalèn's* hebben versierde namen
van plaatsen; b. v. *ratun Sèmar*, *Pañdji*;
dingding wajang, *liran* (voor *klir*); *un-*
lèng, *kaju*, *lès*; *kaju masèbit*, *sèmbiran*;
kukusé mangundang taksu, *malingsé ring*;
wawalèné, Ws., *tumuli dadari turun*, *malingsé*
ring wawalèné, ald.; *wéwalènan*, 't feest op
den volgenden dag v. e. feest in den tempel,
waarop men de daratan laat orakelen; *dja-*
jawali z. onder *djaja*.

III., s., *wali karmmapudja*, Wit. 2 m. (vgl.

bali); *winalikrama*, v. e. *maagd*, *iniwè;
sang sátyaki gumawaja walkarmma wighna-
winaçana apan haristangkua (?) *ratu sapa-*
ngarèp sang korawa, Ud. 88 ('t origin., pra-
tiprâsthânikam karma sâtyakis tu
kariçyati); *walin subak*, v. e. *hanekloppartij*
op de *sawah* aangelegd bij 't *ngusaba*,
waarbij vele offeranden (*ngaturin pèngulu*
di èmpèlan), aanh. onder *rimah*; *ngadaing*
wéwali.

IV., *anandang wali djènar*, Mal. 414 (vgl.
mal., z. *samir*), *wali kuwang*, Sum. Z. 52,
4; *qwèta wali*, *pita wali* en *ranggâ wali*,
aanh. onder *gubah*.

V., in pl. v. *walli*.

VI., *walatwali*, aanh. onder *râdjawali*;
danda wali, aanh. onder *gulu*.

၅၂), z. *balu*; *amalwani*, Adig. 69 m.
(bis), *walu*², Sm. Z. 9, 5 (ulandjar), Sut.
Z. 58, 9 (*windawi*), Adip. 62; *stri walwa-*
walwan mânak raraj raksanèn ikâ dé sang
prabhu, *stri walwa tanpabapèbu*, *stri walu*
wjâdhi makapanggwan satyanya ri djalunya,
ika ta katiga raksanèn dé sang prabhu, *sira*
anghilangkna jan hana wwang awamâna
irija, *matangjan mangkana*, *ika kasatyan*
hanèrija, *pâwak bhairâra dharmma katwa-*
nganira kunang jan satya ikang stri hajwa
sang prabhu parabjapara irikâ kabèh, Sdj.
(vgl. *Manu VIII 28*); *kawalon*, *kawalwan,
stiefkind, Hadji D. 58, 89; Wtb. II 35; B. Z.
55, 7; *sang kawalonira*, *Uw Hoogheids stief-*
zoon, Hadji D. 87, Sum. Z. 147, 10; *stri*
walû râdjapatni, B. Z. 19, 9 (*wanita rang-*

da pramiswari, kamini r. stringing ratu);
mémé kwalon, *stiefmoeder*; bibi kawalwan,
Tj. A.; *kéwalonan, wat tusschen 2 staten of*
dèsa's gelegen is en als neutrale grond wordt
beschouwd.

II., z. onder prënggi.

၅၂၂ I., walû kumëndung, R. 21 Z. 8, 5
(magèlóan, néděng); walû kumëndung ja
kumëndung ing titil, 28 Z. 19, 1 (wáu ma-
néděng bun kalot atub); tangkil roma
gélung walû gróhalatà dèçanta janpanglaré,
Sm. Z. 1, 4 (ring sang báu mapusung
ungguan i dèwané pagěh i dèwa angu-
languni); pinggöl odod walû, Mal. h. 34.

II., z. onder walu.

၅၂၂, aparimita wélan (l. wélar) ning
radjáhudyana maparé', Hariç. Z. 9, 16.

၅၂၂, W. Z. 9, 1, Z. 16, 1 (buntěr);
mamělé', z. onder wělu.

၅၂၂, mamli, *koopen* (vgl. hěli), běli, Adip.
65, 113; wělin, R. 1 Z. 1, 50 (mapaměli,
tukon); pamli, ald.; wěljan, Wtb. art. 112
(vgl. onder tuku); II 32; wěliněn ing prang
adbhūta, Hw. Z. 4, 3; sawělihaning tiwas,
Smw. Z. 1, 31; jan jogja wliněning (lezing
v. 't jav. hds.) suraduhitá, W. Z. 19, 1 (jan
patut ipun pakolihin i surapsari,
njandang ika babalinin); sawělin, z.
under singgi.

၅၂၂, in pl. v. wwalu, Smw. Z. 12, 28;
T. b. Z. 4, 137 (vgl. wěntěn en wěli); la-
wuh wělu, T. Z. 5, 114.

II., wělu sakěběh agasyak ndan moghá-

wědi wěkasan, kaguju² kagōmanan prāptāng
wělu sabatang, Sum. Z. 113, 3.

၅၂၂ I., R. 6 Z. 2, 3; awělu, 7 Z. 14, 7
(buntěr; vgl. wělé'); mawělé' mawělu wā
tulja jan lě'nglana, R. 18 Z. 8, 1 (magilěhan
nètranya buntěr enz.); mawělu, in pl. v.
makawlu, langkap, *spannen*, Ar. Pr. Z. 4:
pajung wělu, O., aanh. onder wungkudu
(padjěng robrob).

II., onder de lichaamsgebreken, aanh. onder
tjoda (onder trimala en bèsèr, wělub) te
lezen wluh, *malimah (?), vgl. bluh.

၅၂၂ I., *jav. (verb. v. *wilwa); wila
tikta en wila langu, als vert. v. Madjapahit:
tgal wila djanggala, eigenn. (weinige regels
verder máos), T. b. Z. 4, 43, eigenn. v. e.
vlakke, waar 't leger van Madjapahit zich
verzamelde om naar Bubad, waar de Sunda's
waren, op te trekken, Kid. Sund. Z. 2, 65
(vgl. onder wěla); tgal wilámreṭa, Smw. Z.
6, 9, 11, 16.

II., mawila² wělang, R. 20 Z. 18, 12 (ma-
tjoblèg² blang, matabih²), v. e. vreeselijk
rijdier, Sm. Z. 28, 5; awila² lung sahuudi
kagiri², v. e. vreeselijken stier, T. Z. 2, 11:
mawila mawingkal woknya mawjang kumis-
nya, R. 11 Z. 4, 8 (matabih² pabingkěléd
djènggot ika abang rawisnya, kabhina-
wa mangampigang djènggotnya abang
těkaning kumis).

၅၂၂, (?) aanh. onder pišta.

၅၂၂, z. wulih.

၅၂၂, jav., B. Z. 13, 4 (bulu, bok; Z.

2; *wulwan en pamulu); **asalin wulu** (z. wralu), R. 23 Z. 13, 11 (masèh pamulu); **katibân wulu**², z. onder wulu IV; **suku wulun** (b.: suku wulu), *de beenen behaard*, Sum. Z. 25, 6; **mëlèla wulu**, Stn. 99 (wulung?); **wulû tjumbu**, z. onder tjumbu; **ulu** (?) **kuwu**, z. onder kuwu IV en hululañtjang; **wawulu** (?), aanh. onder guwug; **pamulu**, *wulu, B. Z. 107, 4 (warña), Z. 19, 9 (sarira), v. d. vederen v. e. vogel, Hadji D. 29 (bis); *huidkleur*, soms als vrn. = ulès (jav., z. Dwd. 346 en Anb. 70, vgl. lamp. mulu, pamulwan, bat. mangilulu, tag. lonò); **mapamulu sëlém**, *krěśñawarña (vgl. pangulu en z. ook hulu IV en V); **wawuloné karob**, v. e. pauw. T. Z. 3, 24; **wulwan**, **swadukañtaka**, **wikangkata**, R. 24 Z. 16, 2, Sut. Z. 9, 3 (*jav. wulon, rambutan, Tjnt.), z. bulwan en vgl. wunglwan.

၁၅၅, **wulû**² **parawulû**, aanh. onder rádjawidhi en sinagiha, O. 8, 6 b., misschien 't jav. wulu tjumbu, R. L. Z. 8, 25, waar 't *gunsteling* schijnt te beteekenen, vgl. onder tjumbu; **wulu**², **nga.**, **andyun**, **angéñdi**, **apañdé** **salwirning** **apañdé**, **undahagi**, **amaranggi**, **djalagraha**, **angukir**, **anglukis**, **angapus**, **mañdjahit awajang** (b.: mangwajang), **mèn**², **hidjo**² (b.: amidu) **amañtjangan**, **anggoða**, **arakétan**, **iká ta kabèh**, **wulu**² **nga.**, Wrt. 32 (bis), 40 enz., z. aanh. onder djalagraha; **awarawarña**, **djaghanyadja**, **çúdra**, **wuwulu ngaranya**, Krws.; **duhka kita tómbé**, **dadi wuwuluning dèça tjandala dènta hmasi pwa ja**, ald.

၁၅၆, z. aanh. onder *ungkut.

၁၅၇, s. (*tuin*), waluh; vgl. kitu onder waluh?; **kananawèla** (vgl. onder wila I.), T. Z. 2, 4.

၁၅၈, s. (waila, Kern), Sut., **wailarâdjyâdinâtha**, eigenn. v. e. bondgenoot v. Anarânya, niet in Utt. vermeld), Ar. Z. 17, 6 en 3; **sang prabhu ring wèla**, *s. çri mârutarâdja; **çri wèlanâtha**, Sut. Z. 128, 8 (sang prabhu maruta).

၁၅၉, s., Aw. 78, bis, vgl. onder sandhi en wèlaja (mal. bila?) en bij bèla.

၁၆၀, z. onder wwalu.

၁၆၁, **kawalahan**, jav. kuwalahén; **apèsèh twasira djanggan**, **kawalahan anggétak lalawah** (de h is bal.) **akèh amangan woh i(ng)djambunira**, Ar. 4.

၁၆၂, jav. (*labu of alâbu in den nomin. alâbuh), *waspa (dit door aan luh te denken?, z. aanh. onder waspa), wèla (?), kètri (?), tanû (War., tabhû), *pompoen*; Bbg., waluh pait (ngadj. baloh, bug. lawo, mal. labu; z. onder prënggi), R. 4 Z. 1, 66; aanh. onder hadju; K. A.; waluh pait, *lagenaria vulgaris*, oneetbaar en slechts tot waterkruik dienende, afb. Rumph. V. pl. 44 (jav. waluh kèñti, bug. lawo paiq); een waluh bij zich heeft de dukuh volgens de voorstelling in de w. (z. onder baru), 't geen overeenkomt met R. 4 Z. 1, alwaar Râwana, vermomd als geestelijke, ook een waluh bij zich heeft; **waluh djukut** (K. A. tabu), de eetbare soort (bat. tabu², mal. labu,

tag. tabo en panabo, mak. laù, malag. wua tawu, lamp. tabu naast kibug tabu); waluh rumambating natar, Adig. 13; anandang waluh, v. e. nagna, T. Z. 5, 98; ngöwaluh, mungáin djit, zich voor bekwaam uitgeven, *lieyen* (bat. bagé'ñtjémun mungá'i imputna).

2º, aanh. onder gèrong; waluh bang, eigenn. v. e. heilige, de helpt v. èmpu Paljat, de andere èmpu Barang zijnde, Tt. 34, 22.

၅၂၂ I., jav., onder de papasangan met wilantih, Tjt. (Bjw., sungga; vgl. rundung), Br. Z. 50, 6; Hw. Z. 135, 11, aanh. onder puréntah sambang en tawa VIII); kadyanapak wélah, jav., Br. Z. 22, 19; wélawélah, Sum. Z. 177, 7; wélahning pangawaknya, çokamaja, W. Z. 33, 2 (galar, patampig).

2º, *roeriem* (z. olah en jav. pambélah en sund. pabélah), Adig. 43, 70; karananikán pangöjtjèpuk awélah marèng tépi, z. onder katjèpuk; tinumpak wélah, rechtsterm, v. e. slaaf of bediende van zich geen (blijvend) spoor nalaten als water door een roeriem?, Adig. 13 a.; mwah wwang pèdjah kasiluk ring dèçaning adèça, lèbhing alèbuh, sang aduwé dèça mwang sang aduwé lèbuh, tan hanàngawruhi, sánahing pèdjah sira wruh, utama dènda, 20000, nghing lokika nga., mwah rowangipun sapakarâman, tinumpak wélah, nga., Adig. (lan maning singsapa anèbus botjah lanang atawa botjah wadon oranana tjap kandjèng sultan ing dalèm tangané kang anèbus iku katému dè-

ning panglaku dalèm ka'dol botjah sarta kadènda sarèganing botjah iku anudjah wélah, pijagèm v. Bantèn in de Bijdr. 4º volgr. VIII bl. 8, vgl. ook de Banténsche pijagèm's uitgeg. in T. Btv. gn. XXIX; katudjah wélah, nm. v. e. boete, die ieder treft bij 't ontslag v. e. pasirah, Ind. Bj. 410 en 411).

II., wulan anisih mungup ri wélahing ghaña ruksa kutjém, Rm. Z. 52, 6; lwir kumbha sphatiká mungup ri wélahing mèghá lumèng bhaswara, v. d. volle maan, ald. Z. 33, 17 (vgl. bèlah?); lâwan sang nâradâsrang makopik i wélahing mègha mawri makandèl, sangké harsa nda tan wigani ri lèpas ikang hrû tókèng ambarâkwèh, koutal tang walkala mwang djamang inagèmiré hasta mangkin kahâñdjur, ald. Z. 40, 7; wélahan, W. Z. 17, 12 (samipa, pantara), Z. 27, 2 (pungkuran); *kil* v. e. groote rivier, Ar. Z. 38, 10; Hw. Z. 16, 1 (Ar. 6 (bis), wélaran); tjarwani bubur ing wlahan, War., aanh. onder suûk.

၅၂၂, sawèlihaning tiwas?, Smw. Z. 1. 33; z. onder wli.

၅၂၂, z. wlù II., aanh. onder giriça.

၅၂၂ (vgl. jav. en sund.), *bonglot, z. olèh en onder suji; sira kèmbâr apamèlèh, ring sira gadjah mada anull inguman sira banjak angâmuluhi; millu apamèlèh, Ar. 32; piwèlèhing hjang taja, v. d. brand v. Lèngka door Hanuman als straf v. Râwana, R. m. (R. K., pawèlèh jang Anb.

120, o; pawëlèh, v. God., die een misdaad op 't spoor doet komen); mawëlèh, *èrang, Krws.; awëlèh, *asuji, *awantaki, aanh. onder djimprak.

Uruꦱꦶ I., vloer?, (alf. wawila, mat), Was. Z. 2, 106 (vgl. jav., mal. bilah?); râmjâning grôharatna lênglêng angadjap lêngêng araras i râm narêçwari, lênglêngnyânpasuhun prijambada winatwan i luluting akungnda tan kaçah, raçminyânpawillah² panèpi ros kadi padapa kasênwaning wulan, tibrakungnya ri paughréting turida lot tinalitalini sandhining samara, Rm. Z. 25, 2; wilahnika palambang, Auj. Z. 12, 2 (lawê'nikung kakawin); vgl. Z. 20, 4; wilahing jaça, Sut. Z. 88, 5 (têtëning mahantën); mijat ing kakawin ri wilahika (van dat gebouw) hanjar tjinariktjarikan, K. R. Z. 25, 5: panguing çoka ginatra kèri wangunanya turida mawillah karàsikan, mosuk harsalulut rinangkitan akingking inadu patèduh, Rarasati; pring sawilah, om meê te geeselen, Wtb. onder bl. 54 (vgl. mal. bilah, lamp. babilah; bamboe *splijtsels*); sawilah, z. onder paro; pèdang wiwilah, Umarmaja.

II., ngèwillahin, met gebrande tingkih inwrijven en dan afwrijven met gamèt om de letters op 't blad te doen uitkomen; mèwillah, ingewreven met tingkih van een met de pëngutik beschreven lontar-blad (vgl. onder ubad en sipat); wilahan, de toedracht eener zaak?; sampun kantèu wilahnja irik bapangrawuhin, zoodra we zekerheid hebben, kom ik u bezoeken.

ꦑꦸꦭꦶ, moet door aan 't bal. bulih (z. ald.) te denken een fout zijn in pl. v. wuli (vgl. wanah); *staak* bamboe, Adip. 24 (bis; vgl. jav. wuli); Sm. Z. 24, 17; wulih (l. wuli?) turung kinèliran, aanh. onder angguh; sawulih, z. onder sènggi.

ꦑꦸꦭꦸ, jav., Sm. Z. 22, 4 (lawu). W. Z. 4, 4 (lawu, buluh); madhu wuluh, Sm. Z. 27, 10 (sarkara ring lawu); duduk wuluh, z. onder njawa en dukduk; atumbak wuluh (b.: anumbak wuluh) kapinganggan polahipun, v. e. *teleurgestelde*, St.; amuluh rêmpu, v. liefkozingen (vgl. muluh²), T. Z. 5, 110 en 112 (mandudut ati, ndédëkang manah), v. e. klagende, Br. Z. 19, 13 (amuluh aghâsa; Amd. s. v. e. schreiende vrouw anglir wuluh pinipitan, vgl. onder pulung vgl. jav. swara muluh); amuluh v. d. stem, Br. Z. 15, 16; amuluh rêmuk, v. d. stem, Stu. (lwir); winuluh (rasané nalauira), door een bamboesplinter gesneden? (vgl. onder wlad); amuluh, *trachten over te halen*, Ww. b. Z. 1, 76; amumuluh, *klagen*, T. Z. 1, 56; lwir winuluh rêmpuh, v. e. verteederd gemoed, Kid. Sund. Z. 1, 23 (Ktj. v. d., 99, z. onder wlad); angrës twasé lwir winuluh, Ww. Z. 3, 18 (tambuh rasaning ati tyasira kadi winuluh, Swrg. Z. 14, vgl. onder wèlad); punika wuluhi (b.: uluhi) wuwus, *tracht die over te halen*, op uwe hand te krijgen, R. L. Z. 2, 9 (vgl. wulur); amumuluh adéging bhukti, Wtb. 44.

*II., wulahan, Bjw., *ankertouw* van duk voor djukung's.

ဝိလဟါ?, R. 24 Z. 6, 18.

ဝလဟါ, *rivier*, Wrs. 25 (jav. lahar eigentlich lavastroom), B. Z. 11, 8 (tukad; vgl. mal. lahar, maar P. S. heeft telkens, b. v. 292, *يلاهر*, zoodat hier aan wélahar te denken is); **walahar gangga**, T. Z. 1, 54.

ဝလဟါ, s., awun², z. onder wègha.

2°, eigenn. v. e. paard v. Krésna, Br. Z. 14, 15 (i walaka; jav. wélaka, tjiptawalaka, Adji Saka bl. 144; z. abhrapuśpa.

ဝိဂဟါ, eigenn. v. e. der 6 mantri's v. Rāwaha, R. 18 Z. 2, 4, 22 Z. 3, 28.

ဝလဟု, z. walawulu.

ဝလဟု, jav., ubéd² (vgl. bat., lamp. en men. mal. balun, bug. walung, *lijkkleed*), Sum. Z. 16, 8; awalun, Mal. 403; winalun, z. aanh. onder bungbung; winalunan wédihau, v. d. pangungangan, Sum. Z. 25, 2 (z. onder djring); winalunwalunan, Mal. 375; *rāga walunanira*, 't *sterfelijk hulsel*, waarin de zielen binuen komen, om weér op aarde te leven, Ar. Pr. Z. 13, 16, Wd. 46; K. 21, aanh. onder ghaṭa en vgl. kurungan.

ဝဟါ, z. onder wali; prawalèn, zij worden geraadpleegd b. v. ook omtrent den tijd, wanneer de panglēm's moeten geworpen worden.

ဝဟါ, *walu; kōwalonan, *tusschen de grenzen van oorlogvoerenden gelegen grond*, waarop niemand aanspraak maakt, aan de grenzen waarvan de gēlar's v. d. twee staten

zich bevinden, *dēçanikang rañggaña; z. kalangan.

မလှ, mawölun², v. rook, R. 2 Z. 1, 5 (malēpug, maulēk²an, mēkēlēkēl); vgl. wluh.

မလှ, jav., niçānātha, widhu, çitāngçu, himāngçu, rāhuçatru, *mrēgāngka, tārāpati, udupa, udupati, çirāngçu, indu, sitarasrum, punggukan (z. wungkukan en vgl. mal. pungguk), tjandrama, *abdja, ośadhīça, *sudhāngçu, *çubhrāngçu, *çaçalāñtjana, *rādjarādja, W. Z. 33, 4 (çaçāngka, çaçadhara; vgl. onder çāçi); **tan apilih unggwanta mawèh suka kadi tēdjaning wulan jadyapin jēki umahing tjāndāla tuwi kasēlēhan tēdjanira**, T. b., Z. 4, 31 (T. Z. 2, 46, ulahira sang jadjamana batur niçākara supūrnānēngah ing bhjomāntara çudhānuluhi sutjāra nitjāra tan bhēda dēnira asung trēptyaning kahjun, en Z. 3, 60, krama sang widon kadi sahasrabhanu nda tan sauēh² dēranuka prijahitēng rāt, waarvoor T. b. Z. 4, 116, tan ulahaning kadi kami rakwa brāhmaña hila² jan mēlik iug sarwwa djanma, rāgadwēsāranyēki; vgl. Ind. Spr. 3755 en aanh. onder parsuka); **kalapa wulan**, *kulañdja; **pratjēkaning wulan**, tanggal pisan, indrani, niçānātha, nga., itangsu, mrēgāngka, tanggal ping kalih; tanggal ping tiga, rāhuçatra, sitāngçu, nga., tanggal ping pat somawindu, tārāpati, nga., t. p. lima,

jandramâ, usadipa (lees osadhica?), nga.,
 ing nôm, çadadjabhu, soma, nga., ping pitu,
 sirasangga, widhu, nga., p. wolu, sadadjasta,
 dimângçu, nga., p. sanga, nawamidarsa (dar-
 a), imaratji (lees himaraçmi) nga., P.
 apuluh, daçami, timiranda, nga., p., sawlas,
 ndra, asupa, nga., p. rwawlas, kamari, udipa
 lees: udupa) nga., ping triwlas rônggasara,
 içirângçu, nga., p. padblas, târâpatni, aũdja
 lees abdja), nga., p. gangsal wlas, tjandra-
 wârîna, tjandramâ, purînama, nga., midjil
 undadari, mirandaça, nga., mangungkuli giri,
 ratnami (râtrimani?) nga., sanalika, çâ-
 ãngka, çaçi, nga., kalih dawuh, dajupatra,
 iångçu, nga., tigang dawuh, sadâbisadami,
 nga., tiling wêtan, niçânâtha, nga., tangangé,
 niçangkara (niçâkara), nga., lingsir kulon,
 jitaraçmi (lees sitaraçmi), nga., tigang
 iawuh, çaçadhara, nga., rwang nalika, râ-
 tjâurang, mrêgângçu, nga., sadawuh, çaçi-
 hami, ghrahara, nga., pinanganing kâla
 râhu, tjandragra(haha?) êwami garaha (gra-
 ra), nga., jên tlas pisan, digdabhaja (?), çâ-
 çabhaja, wulan pangastananya, tuhun ingaran
 ratnawindu (b.: hindu), Tjt. 4; wulan², als
 t ware de maan enz., B. Z. 2, 26; mapupuk
 wulan², W. Z. 14, 6 (w. tumanggal, ta-
 anggalan); amulan karahinan, Ws. 26.

၁၇၇၈၂၂, aanh. onder sâksi.

၁၇၇၈၂၂, *sadhkroša (vgl. jav. tla-
 rakan); ook olanakan; z. blanakan.

၁၇၇၈၂၂, Us. 154, bis, aanh. onder bala-
 ran; batu wlanda, zeker roodachtig edelge-
 steente.

ပွဲၼ်ၼ်, jav., sêkar wêringin lawan sêkar
 ôlo, wêlandi rowangé, Stn. b. b. Z. 5; adan-
 dan sêdak ring wañtji suruh anèng kakaça,
 tjandi kinasturi sampun, bokor wêlandi wa-
 dahé, sinamiran lungsir kuning, bjow. Z. 3,
 27; bokor walandi, aanh. onder pasung.

၁၇၇၈၂၂ (?), eigenn. v. e. berg, aanh.
 onder durgga.

၁၇၇၈၂၂, met wlah onder de papasa-
 ngan, Tjt., O. VIII. 6 b., *geraakt* door W. van
 hantèng's, (in de jav. bet. natuurlijk), Sut.
 Z. 9, 3 (blantik); kônèng sungga wilantih,
 aanh. onder pangawan.

၁၇၇၈၂၂, jav. (krama-vorm v. e. Tamil
 wañnara, vgl. mal. bñnara); kuntul wi-
 nalantèn of k. pinètakan; z. onder kukub;
 apti rèreñ ni mas ing ardi, lan kang uwa,
 marmaja punika, tēpiné wêlahar gèdè, angam-
 bil toja kuluh (wulu), niwang sira ni mas
 aju ardi, anganggo srēwa pēiak, umarmaja
 sampun, anganggé wawalautèn (jav. Rng.
 Z. 34, anganggo sarwa pēiak, vgl. onder
 putih) mung dañaré punika kapuk binibis,
 agagandan tjandana, Djb.; mōlantèn, angum-
 bah en anak mantèng saput, onder de
 nitjagati, T. Z. 3, 50 (vgl. onder ašia-
 tjañdala); amalantèn, aanh. onder antya-
 dja; wong amalantèn, v. iemand, die een
 beeld met een siñdjang en een sēsampur
 aankleedt, Hadji D. 71, Wr. 12 bis, vgl. onder
 *radin; pamalantēnan, B. Z. 6, 11 (to-
 ngos ngaé daluwang padjunan, paè-
 mangkaran!); vgl. radjaka en banantèn.

လှူဒါန, z. onder bluntas.

လှူဒါန I. (vgl. ulantaga), *hima, een wille vlag?; mawalantagârang aputih çikharanika kajunya kânginan, kumêlabkêlab kadi kôlabni tapihing amarângganânglajang, van een kluis, Sut. Z. 17, 1; Wir. 64, W. Z. 16, 1 (pangning hnu, i mèru, djaladhara; *jav. W. 95, ed. G., walataga, tatêngéré sang tapa, apati gëni; jav. W., ed. v. d. Br., 54, gëña kékélèng; *jav. id. en praboting tapa); T. Z. 5, 118 (lunggul); k. b. (panjihna, sanggar mêmèron); lumrà tang djaladân uminduhur anût sêlêwang asmu walantagângadêg, Rt. Z. 1, 14; sajabni djaladân rumingring anamir kadi nanapiki tinghaling mulat, Z. 13, 22; kuméndông awalantaga pwa sawanêh lwir angalani ri wétwaning djawuh, kadi pwa ja kukuksikang wadawabahnî humisêp i wajing mahodadhi, Rm. Z. 14, 6; makulilingan ing pangigôlan inandêgan ta ja walantaga, dawalângçuka ri satanda², Brh., 1; walantaga aringring pèrêmas, Mal. 24; awuwung walantaga, van een prasada, Smw.; nmjang syaraning bédagan, bubar sêsining wanadri, sakutuning walantaga, kang kasórang dèning wadya, Smng. Z. 14.

II., verb. v. *wanântara, bosch; Am. ten gevolge v. 't doortrekken v. e. leger; wanangung dadi tégal sing kamargan alarud, saisining walantaga kabarasat, bantèng widjung kidang kañjil, Dm.; kutu² walantaga, Ud. 63; mrôga sakutu²nikang walantaga, Krws.

(jav. sakutu walantaga, Men. Z. 13, bl. 78; v. D. uitg., 75 walang taga, jav. Wdb. sakutu walanga taga!).

လှူဒါန, jav. (verbod; vgl. bat. balok en balèng), aanh. onder buka; tan ana kang wésma kalintangan, saking katunu walért, puraning sitâ wutuh, tan kabakar ljan iku énting salwirning wawangunan, pan brasta dadyawu, warnining papajon lawan, sisingên pan pada luluh adjur gusis, branèng sapradja têlas, R. m., aanh. onder prakâça; pinalar (lees: winalêr?); lamlam tanpamalêr, B. Z. 3, 11 (alam²in bané tanpatalêtêh); apamalêr, verbieden, aanh. onder kas, Djaj. Pramêja 5 b. (walêr), bl. 7 m. (bis); êwêh ring smara pinamalôran, Wtb. art. 159, aanh. onder lamakan.

လှူဒါန, onder de jeukverwekkende zaken, K. 11 o., de tiih? (jav. een knolgewas, dat 24 uur in kalkwater moet geweekt worden om niet doodelijk te zijn).

လှူဒါန, jav., âmbâ, (bat. bolak en bêlang. alf. bolar en bolad, mat, dus 't in de breedte uitgespreide, bat., dairisch, bêlagên, slaapmat, malag. wêlatrà, dat r, d, k, g en ng als sluiters identisch zijn, ziet men uit jav. pusêr, bal. pungsêd, mal. pusa t, bat. pusok en posong, de g in 't bat. niet geduld wordende, zoo vindt men de g terug in deze of gene afleiding door middel v. e. suffix beginnende met een klinker), Smw. Z. 18, 8; awôlar, v. e. paleis op den top v. e. berg, Ar. Z. 5, 1, vgl. onder wêla en z. wêlaran. aanh. onder badawaça.

2^a, jav. (mēlar), een blad ter verwijding v. 't oorgat; lajang piak wēlaré wargasari angragag, Mal. 87 o.; mēlar, *geveugeld?* v. wajang poppen (dus v. lar of hēlar?); palandanēné mēlar, *bahunirāwidang; pam-lar, subēng, T. Z. 5, 104 (sēngkang); pam-laré roma, Ws. 4 b., 7 b.; *pamlarira lajang gadung, T. Z. 5, 104 (masēngkang dontal dadang).

3^a, wēlaran, Bjw., abjan; *wēlaran hiring ingrawa² kadisāgara konangunang, Kk. Z. 25, 1.

ဝိလှ, galunipun awiwillur, mah. fr., b., Z. 39; bahunira awiwillur, Z. 33.

ပျလှ, winuluran, in pl. v. winuluhan?, R. L. Z. 7, 131 (sinarēngan).

ဝလှိ (??), tēbu walari, *sarambu (??).

ဝလှိက, z. onder blida, *tjapa, nañda (wápadañda?) *wiradanēr (??); matōkēn walira, aanh. onder wadjana.

ဝလှက I., dwining walura lumarang ka-hampir ing dēwandaru pajunan tuhwalangu, Mal. c. 42, 't geen blijkbaar een navolging is van W. Z. 1, 13, d, zoodat lumarab en ma-jūra bedoeld zijn; vgl. wajura.

II., z. onder badigal.

ဝလှကိ, aanh. onder gandasari.

ဝလှကွ, s. (bālārka), sang hja ng Aditya wabu midjil, *de morgenson*, B. Z. 81, 34, Z. 108, 1 (vgl. onder nguda en de aanh. onder udaja en 't skr. taruñārka en bālātapa in 't aanh. in 't Petersburger Wdb., *de stralen van de jonge zon vallen op de bergen*).

ဝလှိကိ, z. onder urirang, Sm. Z. 22, 16 (warirang); tampakaning timbrahing wa-lirang, ari²ning pusa kling, kumbang asa-saki tumpēkaliwon, kaphalaning wong si-nambēring glap, isēni timbrah walirang, alēkalēkēn ing tuduh, wnang anampak ga-gana dēnya, Us. 153.

ဝလှိကိ (wlēk?), v. d. stof, Br. Z. 12, 12 (mlēk, mlēpuk, sēpukan, vgl. wlēk).

ဝလှိကိ I., walik (jav. hds. balik), pwa, en toeh, *desniettegenstaande*, W. Z. 18, 10, en balik (wangsul), Mal. 104 o.; *walik adēp, Sm. Z. 21, 3 (tampak bēla; mal. balik adap); *walik ajap, Anj. Z. 194, aanh. onder laju²; walik sumpahēn dēning asu bang; sata walik, aanh. onder djurang; ajam walik irēng, War. b. 41; ajam tulak walik, ald.; walik angin (sund. tjalik angin); walik sadya, v. d. beschuldiger, die kēmpakan saksi is en geen pētabēh's genoeg heeft op den dag der eedaflegging, hij werd beboet met 8000, terwijl de aanklager in 't zelfde geval beboet wordt met 4000; kawalik sadya of kawinalik sadya; walikan, Mal. 105 b.; arara-san djroning parimara, wolakwalik ing atiné, R. sas. Z. 7, aanh. onder dangka; mata ma-lik, R. 22 Z. 3, 20 (malédru); mata umalik, 18 Z. 12, 2 (mandēlip, mamēlik); tjorah amalik laku wwang anjolong sarwa phala, ph. gantung, ph. bungkah kunang, anuli katara, añdjaluk lingnya, walik, nga., danda 4000, Dp.; kawalik, aanh. onder bufitjang; mawalikan, *mawangsulan; mombakan mawalikan, B. Z. 97, 6 (otjak manjēngan).

sanigrahaning maling drōwja hadji ḡu, 3, mā, 2, Wtb.; hana ta wwang masungga², ring gaga, ring kubwan, sawitōn wran (lees rwan) godong wala², hana ta, ḡēsanya malapi, olih ta ja wwang sungganya, mawēha ta ja dañda ring wwang kēnē sungganya madhja sahasottama, 10000, makanimitta ḡramanya, palēh² kunang pwēkang wwang kēnēng sungga mati ta ja, dañda sahasottama 20000, ja ta pwa kang masungga mangkana nityasa, himika, nga., makalampahnya, malapani ḡēsani(ng) sungganya, Krtp., Wtb. 9; manggēng molih wala² wilalan, R. 24 Z. 14, 1 (mitjagēr polih angan balang tjapung); wala ḡihna simsimira dēnta sūngakēn, krēsna panjēlōk aki (?) mulja tēmēn, Hw. Z. 8, 4; mati wala, *schijndood*, ook van een penis, die niet staan wil, Us. 255, vgl. 176; sang tjalwan arang, iniring dēni sisyanira kabēh, umigēl tang kanang wawala, sdēng tngah wngi muni tang kamanakangsi, parēng pwa ja sama umigēl, Tjt. A. b. 5 (a.: sakšana sab lampahirēng smasana, ingiring dēni ḡisyanira sami, prapta ring tjatuspatha, amunyang kamanakangsi nēhēr ingigēlan, sama parēng; x.: samāngigēl anēng wawala); ikang katingalan mangañdjali rangdēng girah, mangaran tj. a. umigēl kanang wawala, tkani sisyanira kabēh, ald. (a.: ikang kadulwing, kana wontēn kanya ring g., m. tj. a., u. ta ja ngkānēng tjatuspatha, tkē ḡisyaniyātab); sun tinggal anēng wawalaning margi, Sty. Z. 5, maar vroeger, Z. 2, v. denzelfden persoon

tinilar maksib ring margi; kawinala kusa, z. onder prakusa; sun walani tigang dina, R. m. Z. 1 (R. K. b.: sun sēmajani tri d.); walañn, 't geen te veel betaald wordt aan den winner en 't geen hij dus niet tot zich nemen mag; zoo b. v. als men 100 inzet, maar een atak opsteekt.

၁၂၁၂, walā tjakrawāka, R. 10 Z. 2, 2, b.

၁၂၁၂, s. (bāla), z. onder raré,

*anwam, aanh. onder gurinda, tjētikawala, *kakānwam, vert. v. njoman in eigenamen, b. v. wala muka, (gusti) Njoman Rái; walanira, *nwamnira; walakula z. tjiptawarana; sangkan wala, *van kindsbeen*, T. Z. 3, 52; wālawidhjá, aanh. onder upādhjája, T. Z. 2, 15, Z. 4, 46 (sodjaring adji); wala rūpanira, Smw. Z. 14, 7; awala jong, Hadji D. 86 b., vgl. onder bongoh; sdēngnika wala, *in zijn jeugd?*, Sut. Z. 142, 6; kawalan, *te jong?*, Kid. Sund. Z. 1, 27; *ulah kawālaçllan, B. Z. 75, 26 (dēning polahing djadjaka).

၁၂၁၂ I, *waluj; tulak wali, heen en terug op den dag; sampar wali, sampar wantu; mawali, vrn. = malipētan (vgl. sund. malēni); mawali, *gumanti, *sumilib (Z. 1, 5), naast mawantun en matulak ook van, iets, dat teruggegeven wordt; mawali², *telkens*, Kam. 1, aanh. onder pongah. *mawangsulān; tan amali bhaja, B. Z. 87, 31 (nora mangrasa kēwēh); amalēni smara, aanh. onder lalis en mapan; pak-sāmalēni angganipun malih, *wilde weer in*

sijn afgelegd *lichaam terugkeeren*, Hadji D. 84 h.; *ngawalènin*, op iets *terugkomen* een vloek intrekken, aanh. onder kadang, *herhalen*; *walènin*, h. v. djumunin; z. onder wantu; *kawalènin*, *winalujan; *mawalèn*, h. v. njumunin; *mawallwalènin*, *mawanti²; *amalèkèn*, iets op iemand *doen vallen* b. v. een schuld, zoo hij maling patra is, door hem 't geen hij eischt verdubbeld te laten betalen, Wtb. onder bl. 58.

*II., W. Z. 29, 3 (babali tjara, sopakara; *jav., upatjara); O. Holle 5 (vgl. onder tuwuh); *pépèk kang sadji wali²ning amradjaja laging paprangan*, Ww. b. Z. 2, 83; aanh. onder abhjàgata (vgl. onder pali); *walikarmma* z. onder bhùtajadjnja; *amalèni bakti*, z. onder pali ('t stamw. tot nog toe niet gevonden); *asèkar wali*, Br. Z. 1, 14 (kèmbang tudung maling putih; *jav. sèkar walikadèp); *walin dèwa*; *feestdag v. d. goden* (odalan); ook *hudjawali* (z. onder paras en wangsul); *mawèwalèn*, *waljan, Us. Bal. 280; Wir. (z. onder gènta), de wèwalèn's hebben versierde namen van plaatsen; b. v. ratun Sèmar, Pañdji; *dingding wajang*, liran (voor klir); *untlèng*, kaju, lès; kaju masèbit, sèmbiran; *kukusé mangundang taksu*, malingsé ring *wawalèné*, Ws., tumuli dadari turun, malingsé ring *wawalèné*, ald.; *wèwalènan*, 't feest op den volgenden dag v. e. feest in den tempel, waarop men de daratan laat orakelen; *djawawali* z. onder djaja.

III., s., wali karmmapùdjá, Wit. 2 m. (vgl.

bali); *winalikrama*, v. e. maagd, *iniwè²; *sang sâtyaki gumawaja walikarmma wighnawinaçana apan haristangkna (?) ratu sapangarèp sang korawa*, Ud. 88 ('t origin., pratiprâsthânikam karma sâtyakis tu kariçyati); *walin subak*, v. e. hanekloppartij op de sawah aangelegd bij 't ngusaba, waarbij vele offeranden (ngaturin pèngulu di èmpèlan), aanh. onder rimab; *ngadaing wèwali*.

IV., *anandang wali djènar*, Mal. 414 (vgl. mal., z. samir), *wali kuwang*, Sum. Z. 52, 4; *çwèta wali*, *pita wali* en *ranggâ wali*, aanh. onder gubah.

V., in pl. v. walli.

VI., *walatwali*, aanh. onder râdjawali; *dañda wali*, aanh. onder gulu.

၅၂၂, z. balu; *amalwani*, Adig. 69 m. (bis), walu², Sm. Z. 9, 5 (ulandjar), Sut. Z. 58, 9 (windawi), Adip. 62; *stri walwawalwan mânak raraj râksanèn ikâ dé sang prabhu*, *stri walwa tanpabapèbu*, *stri waluwjâdhi makapanggwan satyanya ri djalunya*, *ika ta katiga râksanèn dé sang prabhu*, *sira anghilangakna jan hana wwang awamâna irija*, *matangjan mangkana*, *ika kasatyan hanèrija*, *pâwak bhafâra dharmma katwanganira kunang jan satya ikang stri hajwa sang prabhu parabjapara irikâ kabèh*, Sdj. (vgl. Manu VIII 28); *kawalon*, *kawalwan, *stiefkind*, Hadji D. 58, 89; Wtb. II 35; B. Z. 55, 7; *sang kawalonira*, *Uw Hoogheids stiefzoon*, Hadji D. 87, Sum. Z. 147, 10; *stri walû râdjapatni*, B. Z. 19, 9 (wanita rang-

၂, z. onder tanggala; wintang waluku, War. b. 84.

၂, z. onder lëkab; walkah ikang parangan, aanh. onder ratjêh.

၂, s., *sandwoestijn in de hel*, Aw. 83 (Utl. 48, tasik lëbû), Krsn. Z. 30, 7 (vgl. skr. bûluka prabhâ), T. Z. 8, 134 (kawah), Adip. 8, aanh. onder mûtra en hitip, Bs. bl. schijnt 't vertaald te hebben met wëwëdi, ook manukarunnawa (!); tansah malëjtjut radèn (b.: narja waarvoor te lezen arja) bhîma andarung (b.: lumaku), angalor lumampah (b.: nguntara, in pl. v. nguttara, lampahé), mèh prâpta marèng wëwëdi, tan kahitung, prâptèng lëgal panangsaran; K. 7, sagara wëni mëlësëk pagawé né ala bëtjik; tan wëntën dados pëlihang, patjang panggih di matiné, néné mangkin sang pawika, padjalanipun mungpang, tan panglingu lingning tutur, dadi pandasarin (ring?) kawah „doané mamati mati, saidupé mangupaja, mambañtjana tur manjingsé, ngamatiang anak olas (namentl. de apin, die P. geholpen had), agung manggih sangsara, kadasar guminé njusup, mawasta manuk arnawa „tur tiba kagumi tai, ëboné bangës malëkag, tong dadi adëk andihi, atukad banjêbé njlatjah, tjatjingé pasulèngkat, nggulung kangin nggulung ka ùh, daät mamanggih sangsara „pëtèng lëmah mangsit sëngir, sakité tong kënëng sambat, tur wëntën sasë(ng)kërané,

pantës ngëntas saking kawah, buluo tëndasé wilang, anggèn djinahin mangitung, nè né akatih atëmuang „akëto laminja manggih, tapakané sang pawika, kalih di gantin suüdé, magingsir saking naraka, tumbub kamadyapada, adaninja tanpawastu, tanpabatis tanpalima „mandadi kékèlik gumi, masi ngonjang² lara, këto dëwa pandadosé. satingkahé sang pawika, bagawan nutturang, padjalan anaké dudu, nè né mangulah sakala, woorden v. e. hemelbewoner tot de deugzame apin, T. hg. Z. 6, 65 en vlgd.

၂, Ag. 12.

၂, z. onder kalikukun; winalikukun, aanh. onder sundik.

၂, sula walikatën (z. bij bëbijulan en vgl. jav. likatën), Us. 487, 5 b. bov.; mising walikatan, Us. 339, 181 (Mal. balikat); vgl. blikat.

၂ (?), eigenn. v. e. vrouwelijke djangkung, T. b. Z. 4, 74.

၂, z. onder walkala.

၂, *magë'ng, z. ulikas.

၂, s., B. Z. 3, 39 (daluwang; W. Kap. walkata naast këtu); W. Z. 8, 3 (d. de uitgave balañdjang?; vgl. onder palu), walkaladhara, Sum. Z. 159, 2, z. onder daluwang en wëlah.

II, s., eigenn. v. e. daitya, die later Bhagadatta werd, Adip. 48, Krws., Rt. Z. 8, 11.

ပလ္လင်္ဂါ, s., *kluisenaar* of *kluisenares*, Ar. Z. 12, 4, Z. 13, 11, v. e. vrouw, Sut. Z. 103 8.

ဘလိင်္ဂါ, s. (*bálíkkilja*), Adip. 34, aanh. onder *kšamá*, verslag Bal. 45; grootvader v. Naudaka, T. Z. 2, 19, T. b. Z. 3, 13.

ပလ္လင်္ဂါ, die goederen bezitten?, Ar. Pr. 61 m., aanh. onder *kidang*?

ပလ္လင်္ဂါ, z. *gáwalkaṇi*.

ပလ္လင်္ဂါ, *gigir*, *prěśiha*, v. d. *wimána* als de plaats, waar de door *Ráwana* geroofde vrouwen zitten, Utt. 49 (mal. *béla-kang*); *omalakang*, W. Z. 26, 2 (*kasakitan*) met afgewend gelaat iets den rug toekeeren, tut. 5 a. (vert. v. *parangmukha*), vgl. **balakang*.

ပွဲလ်, of *wélkang*, vert. v. *trěśita*, tut. 29 b. (mad. *pélkaq* vermoedelijk uit een vroeger *blikah*, z. onder *sěpěkkěn*), T. Z. 3, 16 (*běđak*), Z. 5, 54 en 36, Z. 1, 88; *lára wélkang*, Bh. 11 ('t origin. *pipáśá*); *wélkang ring jěh* of *wélkang toja*, **malapa wwaj*, Adip. 96 m.; z. onder *çuska* en *asat*.

ပလ္လင်္ဂါ, *effen*, *gelijk* v. d. grond b. v., *ondiep* worden v. water (vgl. jav., sund. *waléd* en mad. *bálět*, *slib*); *ngěwalédta*, iemand doen ophouden bij 't lezen, hem vragende b. v. „hoe is dat?” (ik heb niet gehoord), zoo b. v. *Wilmana*.

bij de vergelijking v. bh.; *smaal* niet op *Karna's* afkomst, want 2 brahmanen, door u vereerd, zijn hun oorsprong aan gewone dingen verschuldigd, *uli didja tókān (wětun) ida makakalib da lampjas mēsawang munji wa-*

lědin aběté malu, *maritjěda sang kārāa*, *apan lju unggwan sang alěwih mētū ada*

uli di gošk ada uli di klupakan tiling (toespeling of *Droṇa* en *Krěpa's* geboorte), Kid. Adip. b. Z. 5, 70, vgl. *walět*; *pangwaléd*, middel om den buikloop te stuiten.

ပွဲလ်, jav. (vgl. **lād*); *rasané galih ingsun kaja di iris ing wélad*, fb. IV 46; *swarané amlad prana dukha*, *amlad prāna*, T. b., Z. 4, 71, ald. 73 (*amlad ati*); *amlad ati*, **angrěsi*, Lamb. Z. 27; Was. 26 o. (jav. R. *mamělad atil*, z. ook **jav. mělad* en *mělad ati*, *tyasira rudjit*, *jajah kadya winělad*, Djm. 16; vgl. *hiris*); *Jaja winulad twasé*, Was. bl. 3 o., Sum. Z. 141, 9; Wir. 25 m. (vgl. onder *wuluh* en de uitdrukking in de mal. gedichten, *hatiku pilu*, *bagej di hiris děngan sěmbilu*, *hantjur lah rasanja djantung hatinja*, dan *bagej di hiris děngan hambu sěmbilu itu dan sěpěrti luka di pěrěskěn djěruruk tipis*, W. b. 12, vgl. onder *wuluh*; *kawélad hatinya*, Sum. Z. 5, 11, *laraning kawélad*, Z. 124, 3.

ပလ္လင်္ဂါ, z. onder *çalwa*.

ပွဲလ်, W. Bjw., eigenn. v. iemand uit 't gevolg v. *Ghaṭotkatja* en broeder v. *Wilmana*.

ပလ္လင်္ဂါ I., s. (*balát*); *sang walat smara*, Mal. 64, 281; *walat smara*, *amaling*, *rimang*, Anj. Z. 26, 2, Was. Z. 2, 2 (vgl. jav. *malat kung*, waarvan de beteekenis in 't Wdb. zeer aan twijfel onderworpen is); *widjaja walat*

kung (vgl. amalatraçmi), een der namen v. Smarawédana, Smw. Z. 2, 17 (vgl. onder wirat); **sang walat raçmi**, Mal. 106; **ndan kotjapa ta çri hadji walat kahjun angambah istri larangan „ndan kjaji di lèr wihikan rinádjasan punang rabi**, Kid. Pam. Z. 8, 14 (’t proza, tutjapa ta dalëm, walatira puput, angalap larangan rabining arabi, wruh ki gusti kalèr, rabinira rinádjasan); **pañdjyamalatraçmi**, de naam, waaronder Anusapati te Daha bekend was (mal. èndang malat rasmi, titel v. e. verhaal naar den aangenomen naam v. d. prinses v. Daha als boeteling, toen zij met hare volgelingen door een god in een bosch werd neergelaten); ’t gedicht, zijne lotgevallen bezingende heet **Malat** en is in de versmaten dëmung en kadiri, Mal.; de hds. verschillen zeer van elkaar en sommigen dragen de sporen v. Bal. invloed b. v. anguluh in pl. v. amuluh, z. uluh II; v. ’t begin bestaan 3 verschillende redacties, z. b. v. onder ogha en de aanh. onder swabbawa en mingmang; schandelijke fouten en zeer afwijkende varianten zelfs in de beste handschriften, z. b. v. onder usnîsa, bun, kèçardja en walura; eigenamen komen in Mal. c. voor, die elders niet aangetroffen worden, z. tjitrawati en pang ing smara; een navolging in ’t bal., zie onder pakang; ’t verschil met de jav. gedichten en de mal. verhalen, de lotgevallen v. denzelfden held behandelende, is zeer groot. (z. b. v. onder dyah); ook de mal. bewerking wijkt v. d. jav. af; zoo b. v. heet d. jongere broeder van Körtapati in ’t jav. Pañdji Tjarang waspa, maar in ’t mal. Tjarang tinanglub en Ratna wilis, K.’s jongere zuster, volgens de mal. verhalen, w. R. 1205. **dèwi Unëngan**, vgl. ook onder porong en radèn alu; **amalat hjun**, z. onder tjidra; **amalat**, amèt istri gnëp wandhu wargganya, Wtb.; **sang amalat turida**, v. e. schaker, Dpt. Z. 3, 12; **sang amalat kèn**, ald.: **sang amalat**, die ’t maagdom verovert, Smw. Z. 16, 34; **winalatira**, veroverd v. rijken, Sut. Z. 92, 13 (ambil dané), Ar. Z. 6, 9, aanh. onder apatjara (manjonjolong); **winalat en dèpun walat**, v. e. vrouw voor een ander bestemd, Tjt. 79 en 80, waar ook dèn purugul, Wtb. II 3; Adig. 19, z. bl. 21 m.; Sut. Z. 131, 13; Ar. Pr. 66, B. Z. 78, 25; **tjampaka winalat kadga**, Was. Z. 3. 67, Kid. Sund. Z. 1, 12; **asumpang djalaprang winalat kris**, Mal., rabujut wilis winalat tjuriga. Smw. Z. 4, 33 (z. onder bahudangris).
II., *valsche bewering* in een geding; **akrama walat**, aanh. onder kumara; **dèn walat**, Tjt. 211, waar ook dèn paladjëngakëñ en pinaladjëngakëñ, *ontvoerd, geschaakt* v. e. dame; **ngëwalatang**, *tegenspreken, bestrijden?*; **ngawalatang**, iemand *bekend maken, aankondigen, introducèren*, Kid. Adip. Z. 8, 58.
၅၅၅၂, **jan ana wong angrusak walèt ring karang pomahan muwah ring sawah ring kubon, jan akrana anglarani matémahau mati kang kaäpít, wëñang danda pati sang mangrusak walèt ika, muwah jan mangrusak walèt durung mati kang kaäpít, wëñang**

sang mangrusak walét kadanda dènira sang akiris, anusa(h) tjitta èlikèng tadah guling, amawa bhàmi, 20000, tur walét ika wénang R. L. Z. 1, 14, 3.

pinàju kadi nguni anjarwani, omheining of ll., sèngka, *mocielijk* v. e. passage, z. on-
liever al 't geen 't kapit zijn beletten kan?, der milèt.
Wtb. III 5 o. enz. (*jav. walatana, pagèr *wredjina, *kuñtjita, alai, v. e. boom
siti), vgl. waléd.

ဝါလီၤ, jav., z. onder kapung; pawlit, O. VII.

ဝါလီၤ, jav., T. Z. 3, 23, 35, aanh. onder kèduk (mal. bëlut, 't sund. bëlut zou-
geltjk 't batav. lindung zijn; bat. bolut);
tuwang wèlut, z. aanh. onder ludjug; paré
wèlut, z. onder nènipi; wèlut putih, z. jav.
Wdb. en Pañdji raras 44; mamèlut, onder de
jachtprivileges, O.

ဝါလီၤ I., wilét basung, aanh. onder
lungid; awilét, B. Z. 6, 6 (sambèn, ma-
rakitan, sèmput), Sm. Z. 32, 5, Br. Z. 12,
15 (makilit, pasulingkèt), B. Z. 81, 17
(marukèt, makilit); awilét, W. Z. 23,
10 (mahilit, malilit); prang awilét, B.
Z. 81, 19 (paprangnya marurèk); akrál
awilét, ald. 27 (pagèh pamrèkuya); vgl.
pulèt; amilét² laku, v. kinderen, Sum. Z.
52, 7; amilété wétista, Br. Z. 45, 7 (njalim-
putin); amilét, Anj. Z. 32 b. (sasritah);
amilét ja, Anj. Z. 32, 1 (saçritah ja); lan;
awilawilásalita winlétting sèkar gadung, Sm.
Z. 24, 14 (maènggèt²an, angasorakèn pa-
lilit); pawilétting naga, *nágapáçagraña;
pawilétan, z. onder tégar; warñanira awor
awilétan, tahu jan witning lèwih sotaning
kànglihan samawénès amawar çaríraruksa
R. L. Z. 1, 14, 3.
Il., sèngka, *mocielijk* v. e. passage, z. on-
der milèt.
ဝါလီၤ (naast okèl), kuñila, anrédju
*wredjina, *kuñtjita, alai, v. e. boom
aanh. onder tinggaraug, Gh. Z. 8, 6; ku-
tilam wilut ja, Sw.; anguwah karna akusut
tanpasusumping, Iwirning tan ródju ring
djagattri gantra(ka)nya tan abènér ulahnya
kawruhi, stri hodwad kalawan lwah anrédju
wilut lakunika pada tau wénang tutén, jan
wwantén kumudátjukul (jav. hds., tuwuh)
sakarikang watu mabènér ulahning anggana,
sangsiptanya wuwusku jatna sira sang su-
djana siniwi ring wadhúdjana, Nts. Z. 4,
16 (biluk); pangning margga wilutikang
awan (kangawan) jan èwèh, Sm. Z. 23, 6
(pasimpanganing marginé malikuk pu-
nika inéntasan punika ngèwèhin, ri-
tjangguh i bnù di mabiluk margaué
mwah di sèugkaué); anguwah karúna aku-
sut tanpasusumping, atjéttjéñtung sada wilut
pau anguwal, U. Pngr. 9, aanh. onder rambid;
wilutan, B. Z. 44, 1 (bungkutan; samah).
ဝါလီၤ, Sut. Z. 108, 4, Z. 106, 7 (sund.
ulat); Iiringing wulat, Sm. Z. 2, 17 (wu-
ulatning langit, W. Z. 1, 10; winu-
latan, R. 2, Z. 8, 7 (pradatajang).
ဝါလီၤ, annurat ring wulét, Mal. 308,
310 (bis); ana ta patani ring djung Iwir si-
luman wangunaué wus lèwas asèmu samun
wulétanikálatur, Alis² i.; wulétan, W. Z.
34, 8 (lèpihan), *lèpihan; Anj. Z. 23, 3

www.libtool.com.cn

(atēp, raāb); kadi wulētan mungging awig³ rūpanya, Krws. 87, aanh. onder mrētjukunda; sinimpēn ana ring wulētan, v. e. gebraden vogel, Amd. d.

၁၂၂၁, verb. v. lohita, *gadā.

၁၂၂၂, *talmen?*, Hadji D. 10 o.

၁၂၂၃, sagula sawēltih ing patōmu, B. Z. 27, 4 (kadi gēndis rinok ing santēn p., lwir g. ring santēn papanggih, i pula tēkēpin matjakēp).

၁၂၂၄, R. 24 Z. 6, 4; z. palatuk.

၁၂၂၅ of wlētik, Sut. Z. 34, 6; W. Z. 7, 3 (wlēkahan of tumbuh); wlētik, *lung; wēlētiking wrōta, Sdm. 4; Kid. Sund. Z. 1, 4; wlētiking wuwus, *gerucht*, Ww. Z. 1, 111 (sund. pēlētik, bat. bortik), v. stof, z. onder rēni; lwir wēltiking indani ri agraning parangan, *bangun kaju tumuwuh i dunghusing parung; mōlttik z. onder ōntik.

၁၂၂၆, vgl. jav. plētuk; makadilah tjāpadañdanira, makakukus wōltunikang lēbū kāmbah dēni rathanira, Bh. 79; mlētuk v. d. wolken, T. Z. 3, 75 (vgl. onder wēluk), v. hoofdhaar, Ar. Pr. 7 b., 38 o., v. stof, B. Z. 85, 18 (makēdus), Z. 29, 15 (masēpuk), *mēlèk, Was. Z. 2, 85, v. stof, R. L. 108; mōltuk, Hw. Z. 2, 10; aanh. onder utjyar en dik, *mēsāt, R. 6 Z. 1, 15 (makēbēr); umlētuk, 7 Z. 1, 3 (malētjat).

၁၂၂၇, s. (balātkāra, vgl. balat-kāra), Adip. 66 (ter), aanh. onder swatantra

met geweld een vrouw nemen, 95; een koe, 96-124, vgl. Wir. 20 m. (winalatkaja); *kinē-walan makalaksanajang walātkāra, *met geweld* bij 't schaken, Ud. 124; amalatkāra, T. Z. 5, 3; winalatkāra, R. 18 Z. 10, 2 (kakosa; z. walat).

၁၂၂၈, z. tilottama.

၁၂၂၉, jav. (waar ook latung, z. ook onder latung in 't Wdb.), ben. v. e. kleine zeer buigzame rotansoort, T. Z. 3, 72; Bjw. slatung, zekere uit Borneo geïmporteerde rotansoort, die op Borneo's oostkust, z. Ind. Gids 1868 bl. 258, wēlatong zou heeten, maka sēgala korawa pon mēngambil rotan بلاتنج lalu di ikatnja bima itu tēngah² satēlah itu maka lalu di sērētinja, mal. w. 268, Kij. Z. 5, 2; wēlatung, waar jav. f. Z. 8, sēlatung heeft); djinapit dēning walatung, Wtb. 26; binōbōd sirēng walatung, Tp. 28; rampasōn walatungēn, bwangōn marēng sāgara, v. slechte priesters, Sut. Z. 4, 8; ana papané wisa anōluh, winalatung mangkō, in de doodenwereld, Stn. winōlatung, T. Z. 3, 72 en 76, Z. 4, 17 (kablatingin!; z. vooral onder hwi); winōlatunging pasar, wegens roof en moord, T. Z. 4, 76; Jan hana wiku wakparusyā tjapala, amimisuh samanya wwang, papa sang wiku mangkana, tka wnanng putjanōn Jan hana v. mangkanā wiwikuwan, nga., wiku tjēda (kātatan wōnang puponōn, sangar pwaranira sadjagat sang prabhu dō sang w. mangkanā „mwah Jan ana w. ring nagarakrama, aning-dakin wang duštatorah, ri sang amawa bh.

apa lwirnya, angrabèni strinira sang prabhu, ring sang hjang bruha, ngawé tlas sadoša
 amat pawongan inèman, angrabènin wa- wikara, tan kawighnan djagatnira sang r.
 laⁿ sang ratu, salwiring tjorah ring purin „mwah jan hana djadma sadoša ring sang
 sang amawa bh., wkasanya katngör lampah r., langgana mtu tjorah duša ring puri,
 w. ika tjihna sajakti, w nang putjanèn w. kara(h)rah djadma ika tan kni olih sang
 ika, tär simlèhan dèning adji sang hjang ma- mangrarah, hana w. aningidakèn ngawé hu-
 nu, w nang kataman daüda „mwah jan utama ripnya, kinèn angrès dūradèça, jan katngör
 došan sang w., naya ta lwirnya, jan ana w. hana w. mangkanà, tka w nang binlatungan
 ring nagarakrama, aningidakèn wang duša (wiulatungan te lezen) awaknya mangkana,
 tjorah ring sang ratu, hana wwang angrabèni fr. bpl.
 strin. sang r., angrabèni walu^a samanya sang
 r. ring puri, katjihnan amtöng dèning wong,
 ańđjamah, aminta sahaja ring w. ika, siddha
 punah wong amtöng ika, tuwon sang w. ika,
 anut sapaksaning tjorah ring sang r., sang
 w. ika tumut bisèkajang, ngawé urung ngar-
 bini wong istri ika, makon kinon wong wruh
 amati manik, ring djro siddha labuh, jan anà
 w. mangkanà, jadyan tan katngör kraman
 w. ika, ring samanya wang, dèwa djuga ma-
 katjūrāna hala haju, kna upadrawa dō pā-
 duka bhāīāra çiwāditya, mwah sang hjang
 dharmama hadji, mār sang hjang aśīakawidhi,
 mrēta matmahan wiśya, dudu wiku dharm-
 madji, w. raksasa, ngaranya, tatan w nang
 maha(h)ju dēwwa, mwah amudja wang pati
 hurip, ila kang djagat, alpajusa sang amawa
 bh., rūg ikang djagat, thaning pralaja sang
 w. ika, papa brahmahatya w. ika, tumut
 amati raré djroning garbha, rēh sira kna
 upati ring sang hjang çiwāditya mulih ring
 kawah òñtjēp, tan dadi djadma mwah, sarwa
 gagila dadiné, mangkana linging adji „mwah
 jan katöngör w. samangkana, jogja aturang

᳚᳚᳚᳚, aanh. onder mundung.

᳚᳚᳚᳚, tarwalès, R. 12 Z. 2, 6 (nora
 mapulih, vgl. onder pēpalès en tjantit);
 malès, *integendeel*, Sut. Z. 91, 10; taja ma-
 malès, R. 7 Z. 14, 3 (nora nggudisi, n.
 mangwalès); ngōwalès, h. v. malès; ngōwa-
 lèsang, *op iemand verhalen*; pamalès, Sm. Z.
 22, 1 (panuwal).

᳚᳚᳚᳚ I., jav., z. olas, W. Z. 33, 6 (olas
 kapiwlasēn), *sambēga; wēlasahjun, ze-
 kere slingerplant, Sum. Z. 60, 1; Sut. Z. 44,
 1, Z. 43, 2; Ar. Z. 30, 6; Z. 31, 5; wēlas
 harēp, z. onder lēmēs; wēlas arēp, W. Z.
 1, 13 (bun kawlasasih; jav. W. bl. 2 prada-
 paning djēring); Anj. Z. 32, 1; Ks. 7 (vgl.
 jav. wlasrēs, jav. Ar. 181); awēlas ingsun,
 ziende uwe magerheid, T. Z. 5, 60 (bēngong,
 kangēn); kawēlas, Sm. Z. 28, 10 (mapa-
 ngēnan); kawlasēn, *mār; piwēlas, z. onder
 olas; lintang sami kapiwēlas, Meg. 5; ka-
 piwlasan, z. onder olas.

II., jav. *rwa wēlas, R. 26 Z. 9, 10
 (roras); mamibhāga sakwēhnikang wadwa

sinawlas kramanya rinintji, Ud. 108 ('t ori-gusti, m. lagjanom, anganggo m. b., gin. wjabhadjat tányani káni daça tjai tuwi kaja b., pan adjènggot); **lalër willis**, kañtja); **kalih wēlas**, roras; **kinalihwēla-**jav., Sut. Z. 125, 10 (tjatjing kuritjak), **san**, Adig. 45 b. enz.

၂ိ၂ိ၂ိ, irēng mawor kuning, Krws., 4, 198 enz. (T. Z. 5, 20; lalër lalu in dezelfde T. Z. 5, 117 (gadang), *jōng* in tegenst. v. fabel); **paksi willis**, z. onder idjo; **katjang willis**, djara, T. Z. 1, 23 (badjang), v. haar, Ar. Hadji D. 62; **hatak willis**, z. onder atak, Pr. 28, v. e. bleeke kleur, ald. 44 b. (vgl. L. Z. 37, 4 (katjang idjo); **rakta willis**, z. onder hidjo en çyâma); **sagara willis**, een soort van doode zee; **dadi sagara willis**, *uitge-roeid*, *vernietigd worden*, Kid. Pam. Z. 5, 19, 124 (vgl. onder idjo); **pamulwawēnēs awi-**roeid, *vernietigd worden*, Kid. Pam. Z. 5, 19, 115, 336; **willis gadangipun**; **gunang willis**, aanh. onder kajwan, (vgl. onder sâgara), eigenn. v. e. berg op Java, fr. S., Ww. Z. 3, ook **tasik willis**, v. e. verwoeste plaats, waar ***pakis willis**, L. Z. 5, 7 (paku djukut); **onkruid** natuurlijk weêr de overhand krijgt, **tēbu willis**, prajada (?), **kalapâwillis**, aanh. R. m. (sagara idjo, Men. Z. 26; uitg. v. onder widhi; **atmaning wong baljan prapta**, W., sukat mändjadi sâgara gētih dan **néné bisa manguūt**, manjadak laré di basang, bângawan hidjow v. des vijands woonplaats, **buta willis amidanda**, atma tibanya maring maka puwaslah rasaku, P. v. 54, djklow **kawah gung**, buta rērègèk kita midudu (deze kita langgar djuga nistjaja mändjadi 10 lettergr. te veel; b.: raréné masurak, bangawan hidjow lab nēgēri madjapanéné kasadak ring uni, pabikir maring hit dan sâgara gētih itu, ald. 29; Dw. b. luūr, tjērik² patjarungung. néné sinadak b.: sun gēmpuré madjalēngka, pēsli dadi ring kuna, angutjapa maring luhur, tan irēngan, ngong karja sēgara marus); **dangin dosané njadak**, sidēp gampang **mas willis**, *best goud* (z. onder asih), ***mās** maring madya „sang djogor manik laris tatur; **roma willis**, ***gēlung akiris**; **njaäk** amastu, tanpasēngkēr rēké, maring **willis**, z. onder njaäk. **wah agung tēki**); **tjatjah kang atmané**,

2°, v. e. vorst, T. Z. 5, 120 (an om); **kēlēt² tēbih²**, sēbsēb apanga rēmpuh, sam-nwam, kunēng kjaji agung rukmi, mangko **békang kadalan agung**, sija taūn lawasjané, huwus srēdah (l.: wērdah) pwa sasanakira **jau tutug sēngkērsēngkēripun**, mara numitis „sok kjaji anglurah mambal sira mangko **ring pada**, taupaērah pandadinja, Bs. bl.

rjjawillis, lwir bhimâpan adjèdjènggot, nganggo 2°, v. klophanen, idjo, maar meer als uitroeping. **mantra bhimaçakti**, norâna dēn kēringi, Kid. Pam. Z. 5, 30 ('t proza, anghing i gusti 3°, een gerecht.

kamasan wrēdah sasanakira, sok i 11., z. onder wirama en prang; **patēma-**

haning willis kadya ruga tang atjala, tjangtjing v. á r á ma?); isun amalaku sinakuta ring sira, tjèng patangkising wadja galah, gèk grang pa- tangkising gadâ, Tjt. 74. aanh. onder wantah; sang mawiwilis en ngmawiwilis, Krws. 35 a., terwijn ald. b. sang mèn mèn gebezigd wordt.

2º, v. gekookt vleesch met allerlei bladen groen gemaakt.

၂၇၂၂, wulusan, nadi sakèng wukir tumèdun ing pasir (vgl. jav.); *pasisi wulusan, Lamb. Z. 4, 1 (sagara lènglèng), vgl. Mal. 52 o., 70 o.; pasir ulusan (*sâgaralângě), Br. Z. 44, 10, *pasir adoh, Sm. Z. 1, 15; wulus tlgang rát, aanh. onder dè-waçâsana; wwantèn dharmma ri pinggir ing wulusan ing samudra dinèlè', Rm. Z. 2, 44; wwantèn parwwata çûnya munggiwî tēpi ning djaladhi wulusan ing mahânadi, Z. 4, 1.

၁၇၇၂, z. onder kalong, anaking kalong, Tjt. (*jav. waladja, kalong), vgl. onder bēdog.

၁၇၇၂, s. (wilâsa), wadjik, Sw., W. Z. 2, 4 (polab; jav. W. 15, asmara ingkang sajēkti), W. Z. 35, 5; Ar. Z. 46, 4 (vgl. jav.); wilâçaning tjilta, B. Z. 23, 8 (tiban kahjun, salah ikang manah); malar swanaha wilasané nrēpati, Jsp., Z. 13, 70 (sas. Jsp. m. ta ana w. n.; Jsp. j.: m. anaha ing wēlas n., x. m. a. sēh n.); mawilâça, aanh. onder awatâra (matjangkrama); awilâça, Ar. Z. 21, 1; sudi wilâça h. v. olas; winilâsan, tot zich genomen?, v. e. verlaten kind, Arok 13 o., 15 b., vgl. 23 b. (ter), 24 o.; (Ind. Spr. 2045); ook wila, z. ald., en vgl. jaça pawilâsan, aanh. onder sukrēta (vert.

jèn hana pawilasanira, Ar. (k. L. Z. 1, 139, sumakutaha sirèrisun mon asèh); anēda winilasa, vraagt begenadigd te worden door, Kid. Sund. Z. 1, 26; anggautyanin ngawilasēn

kadi sang amanakang tjai, *sumilihé sih i sang atanajé rēsun tuban, L. Z. 9, 4.

2º, van iemand houden, Mal. 115 (ged. b.) m.; willen, genoeg in iets nemen, Sdm. (vgl. jav.).

၂၇၂၂, Bjw., jav. tumbu, als de pēnarak, maar groffer vlechtwerk; wlasah tjilik, jav. ténong.

၁၇၇၂, s., stri; nm. versm. (၁၁၁, ၁—၁, —၁၁, ၁—၁, ၁၁၁), R. 22 Z. 5, B. Z. 31.

၂၇၂၂, stamw. v. mulisak? ၁၇၇၂, in pl. v. kulawicuddha? angwalisuda, iemand tot zijn opvolger als kroonprins bevestigen, Mal. 24, 25, 47.

၁၇၇၂, s., ulâ, aanh. onder kâla. ၁၇၇၂, onder de watervogels, *gotana, Tjt. 27, vgl. waluwan.

၁၇၇၂, z. onder waluj.

၁၇၇၂, s., madja, z. L. Z. 5, 5, in tegenst. v. sasawi in een spreekwijze, die overeenkomt met onzen splinter en balk; purihnikang durdjana, jadyan sawidjining sasawi doša sang sâdhu, katon djuga dēnya, kunang jan dosanyawaknya jadyan sawwahning wilwa towi katon ata dēnya, tan tinon djuga, tut. 45 bila); wilwatikta en wilatikta, Madjapahit.

www.libtool.com.cn

၁၂၂၁, tinil, Tjt., vgl. waluwo.

၁၂၂၂, z. onder wulu.

၁၂၂၃, s., lembu lanang, vgl. onder sapi.

၁၂၂၄, achter darapati, R. 23 Z. 12, 12 (i balëkok).

၁၂၂၅, vert. met kēdi (sund. malawading, men. budang bading). z. aanh. onder çukra, alwaar wala wādihara, zevenmaandsch kind of wel te vroeg geboren misdracht?, vgl. Wd. 37.

၁၂၂၆, walawidhja?, T. Z. 2, 18, Z. 4, 66 (sodjar ing adji).

၁၂၂၇, *sarasa, Tjt. 27, B. Z. 39, 23 (balibis), z. çatapattra.

၁၂၂၈, wēlwēlan, h. v. subatah (Mngw.; vgl. wowolan), omdat awakipun kēlkēl, dus v. wēl, wol? (vgl. bat. uwal²?).

၁၂၂၉ (fr. S, walahulu), eigenn. v. e. berg, Tt., tut. K. Z. 13 (jav. alaūlu, Tj. b.: nm. v. e. berg waar zich vele kluizenaars^{op} houden).

၁၂၃၀, wlawling ulahnira, Lamb. Z. 30 (uñtja hañtjih).

၁၂၃၁, s. (of balbadja, eleusine indica), wuron² (k.), wawarwan (k. Holl.); z. padang blulang.

၁၂၃၂, nirwa(wang) kuñdala tan kaginđalan awulwang alupa ri enz., v. iemand, die door liefde zijn plicht als asceet uit 't oog verliest, Sm. Z. 24, 6 (pantēsñjané sang maanting² twara obah matēmuang pawilangané tka ngēngsap ring).

၁၂၃၃ of walēlwan?; winalēlwan, v. e. drakehuid in *zijn geheel*, Sm. Z. 30, 2 (wintangun urip): tapwan rañtja hatinya kēwala walēlwan amagōhakōn ing kakanyakān, Suni. Z. 59, 4; tuñdjung walulwan (vgl. ngadj. bēlom, bat. ngolu?).

၁၂၃၄ of walēlē'; kawalēlē', R. 22 Z. 3, 32 (lēnlēnan); hana pinangan kawalēlē ginlut, Sm. Z. 34, 2 (kaūluh); z. *hēlē'.

၁၂၃၅, tjapung, Mal. 14 enz. ook wilalan, Adip. 71 (vert. v. patanggika), R. 24 1; Adip. 71; Wt. 2 o., B. U. 21 (malag. walala, mal. bilalang; wuta wilalan, z. onder kēdēr); lumrà sē'k wilalanya tulja humiring rumahun i lakuning rathāgēlis. Kn. Z. 30, 8; wilalā malanting angēpōr karsakat anlibā marantunan, Z. 31, 4.

၁၂၃၆, s., rank, Bh. 19 o.; z. wali?

၁၂၃၇, z. onder walulir, vgl. tjrēmin.

၁၂၃၈, z. wilala en patanggika.

၁၂၃၉, odod walulir, verkl. v. widyadhari, Nw., bun basang sijap?, Was. Z. 2, 82. Z. 3, 3 (jav. walulin, Men. uitg. v. Winter 123?; Purwakanda 36; Amd. Z. 29, ojet in pl. v. ojed wiluli, terwijl 't mal. verhaal aldaar slechts *وَالِي* heeft, misschien heeft men de *n* van 't jav. woord weggelaten uit vrees, dat 't te balineesch zou luiden.

၁၂၄၀, s., mal. balur, lamp. balor. tag. balol, atj. balu; z. dēngdēng.

၁၂၄၁, z. ballawa

၁၂၄၂, z. *walēlu.

၁၂၂၂, katèngsun manusa djati, walu-¹verkocht); amaladja, wwang amamarung; lja rawuh mriki, *zonder te sterven* ben ik in *amalidja lulut, B. Z. 6, 12 (madagang dit rijk der schimmen gekomen, Stn. Z. 5 smara).

(sabalongkot raganingsun een weinig verder). ဝိဗုဒ္ဓါ, jav., *tañdjung, Sm. Z. 15, 15 (kamoning), Br. Z. 6, 2 (tañdjung, angka-

၁၂၂၃, s., z. onder gopa; *wallabhān, tan), T. Z. 5, 88 (rādjaça); vgl. Wnt. W. Z. 7. 1 (kawahan dana), 71?; sang 2°, eigenn. v. e. vrouwelijke bediende in de wallabha, gunsteling v. e. vorst?, R. 2 Z. 8, Lb., vgl. Damar W. (v. Dorp), bl. 554.

2; wallabhé sang daçāsya, 11 Z. 4, 5 (kembangan bhukti dènira sang daçānana, ၁၂၂၄, wederom; waluj arūpa, Br. Z. 8, 7 (malih mawarna, mawali mawarna, kawèhin dana dé sang råwana), mamalih goba); walwi, maluj, T. Z. 3, 43; umalwi, *waluja; waluj², B. Z. 2, 3 (mabalik, kalipët, malipët²an; vgl. sund. walu in walon en onder apuj); waluj atè-

၁၂၂၅, z. blulang; kadi walulang tinunwan alajá gumulung ja kabèh, Rt. Z. 12, 11; hasti winalulang, *gadjàdjina. mahan indra, W. Z. 6, 6 (malipëtan dadi hjang i.); umaluj wré, *weer een aap worden*,

၁၂၂၆, awilawilalang sakundika, T. Z. 2, 11. R. 7 Z. 4, 25 (vgl. jav. mulja, waar het teruggekeerd in een vorigen toestand beteekend);

၁၂၂၇, z. awalèpa. maluj, R. 2 Z. 1, 17 (malipëtan); malwi,

၁၂၂၈, s., brief, Hw. Z. 4, 5, 7; Z. 21, 1, sas. Jsp., (Jsp. j. en a., surat), Anj. Z. 6, 1 (tulis, surat), Sm. Z. 26, 5 (tika), W. Z. 30, 4 (palambang, pangawi, tulis), B. Z. 64, 4 (vgl. *jav. en z. onder stri); wohing in pl. v. maluj, B. Z. 110, 2; kawaluj, v. e. wagen, R. 22 Z. 5, 9 (mabalik kasangkala); ndâ walujana muwah çälja tjaritan, Br. Z. 56, 2 (malipëtin malih sang ç. kotjapau, muwah mawali malih sang ç. winuwus); nihan walujana muwah, *hier worde*

၁၂၂၉, jav. (*banidja), wwang adja-¹dja, een vrouw, die gebak verkoopt (awadé *weér gesproken van*, aanh. onder gopura (madjadja), Akw.; nadat de Korawa's en hunne ¹lèh wantunèn); winalujan, W. Z. 34, 8 aanhangers weér in 't leven zijn gebracht, sang (kabalikin, kawantunin, kawalènin); pândawa tēmbé makawalidja tjandala ring amalujakēn, B. Z. 92, 11 (manglipëtang); gadjahwaja dé sang korawa, Krws., (*jav., pawalujan (?), *wadiju (dwirúdhâ of dibakul), Kr. 3 m. (mad. wâlidja, sumēnēp, dhisu?) malaki (dus te lezen malaki pabalidja, vgl. tag. balidya, bc. balidyá, walujan); anakuing mawalujan, *puarpanay. pagbaligjá, *verkoop*, nabaligjá; bhawa.

၅၂၅၂, s., *bracelet*, Wir. 45, 75, Ud. 106 (Tjt., tjanling).

၅၂၅၂, *precies gelijkende, geheel terugge-
geven* v. iets door eene teekening (z. tumuli
en mjélëbongkot), *in eigen persoon*, aanh.
onder mēđang; *waluja bwin ngandik, verder
van 't houthakken geheel hersteld* alsof zij
niet verbrand geweest was, Kid. Adip. c. Z.
1, 54; hij was verheugd te zien dat zijn dochter
(Çikhandhi) *waluja kakung, werkelijk een
manspersoon was*, Tjt. 44; *rēp saksana ndah
walujâ nrēpātmadja*, Sut. Z. 54, 5 (umalwi),
vgl. vooral onder wahja; *waluja djati*, Hadji
D. 84 o. (jav. mulja sadjati); *çri rādja
dēwatī waluja mīnda ri nrēpa walja wadu*,
T. Z. 5, 100, v. e. godbeid (bhatari giri-
putri rauh dadi pramiçwari); *ngwalu-
jajang*, Kid. Adip. c. Z. 1, 30 en 32.

*2°, *weér mensch worden*, Hadji D. 83 o.
en 42; vgl. Krsn. Z. 32. 7; *winaluja ring
surālaja tēké djarumanya tumūt*, Rm. Z.
6, 20.

၅၂၅၂, *welâ (stroam)* en ja te schei-
den?; *pēmbahnjané wēlaja* *hilinyāngga-
luntang.

၅၂၅၂, vgl. glajut; *ulun sang hjang
lbur bhuwana hangadēg hulun tanpawawa-
jangan gumantung hulun tanpawilajutan*, fr.
s.; *nirbhumi, nirkkaçēm, nirñalēm, nirlēm-
bapi, nirsurjja, nirtjandra, nirtjhamaruta,
nirtthēdjo, nirwinduté, nirjoga, nirsuksma,
nirddēwa nirrūpa hartthanya nihan, nirbhumi
duk tanana prētiwi, nirkkaçēm duk tanana-*

*ning akaça, nirñalēm duk tanana banja
nirlēm-bapi duk tanananing ghni, nirtjha-
marutha duk tanananing angin, nirsurjja duk
tanananing raditya, nirtjandra duk tana-
naning wulan, nirttēdjo duk tanananing
tēdja, nirwinduté duk tanananing lintang
tranggaña, nirpurwwa tanananing wētan,
kidul kulon blor, tanananing lçor iluhur,
tanananing dēwasuksmâ dēn awangawang hu-
wunguwang, tanananing sarwwa², kunang
sang ana samana, sang hjang hērtthahērttho,
sira tanparūpa tanpawarīna, kunang ta hawa
(in 't handsch. alleen te lezen i) dang rupanira
hning çira hagawé tan ginawé, ajuga tan ji-
nuga, ajuga, ta sira manih, agawēha tēkang
bhuwana, ajuga ta sira, rēp midjil sang hjang
nirawajawa, kinon ta jugaha sang nira-
wajawa, dēnira sang hērtthahērttho, ajuga
sang nirjjawajawa, rēp midjil sang lohana.
rēp midjil sang granawiçēsa, kinon haju-
gaha sanggrana wiçēsa, dēnira sang lohana.
ajuga sang grañawiçēsa, rēp midjil sang
nantawiçēsa, saki manah sanggrana wiçēsa.
i (of a) mradēkna hangisēnana tēkang bhu-
wana, tan wijang sang hjang anantawiçē-
sa, mnōng² tēkang bhuwana, mkar çittanira
sawidjining djawa gēngira, makambang²an.
aputih akiru akilamaja, rūpanira samana,
sang hjang manik anungku (rat) ha(ra)-
nira samana, gumisirttha sira manih, sang
hjang manik mlēng² haranira çamana, sa-
katjang idjo gungira samana, çariramaja
haranira samana, gumisirttha sira manih.
sang hjang manik pulung djatiwiçēsa ha-*

ranira samana, sabotor gëngira samaña, ru-
panira haputth kadi banju mungawi roning
kamumu mlöng² tan titis, rüpanira samaña,
çarira gatra haranira samaña, gumisirttha
sira manih, sang hjang manik parimbon
aranira samaña, sahantiga gëngira samana,
gumisirttha sira manih sang hjang manik
çuradirâ haranira samaña sabëñdaju (?) gëngi-
ra samana, gumisirttha sira manih, sakalapa
gungira samana, sang hjang manik namu²
haranira samana, gumisirttha sira manih,
sabaligo hakukuñtjit gungira samana, sang
hjang hanung haranira samana, mnëng ta
sira samana, dëra dlëng hawangawanguwung-
uwung tanana wëtan kidul kulon lor, içor
iruhur, gumantung tanana dëra gumantung,
tjumanitël tanana dëra tjumanitël, padang
anarawang, tanananing paran² samana, sira
winangsitau, gumantung tanpawilajutan, wi-
nangsitan siwur tanpatjatjanitël. sigar pwa
kultira iluhur hatmahun akaça, sapajung
lonira samaña, sigar pwa kultira içor atma-
han pratiwi, sarimbag lonira samaña, ana
ta sira moñtjongok kadi tunggak, kang tan-
pëndah kadi sira, kadi hanakanakan danta
rüpanira samaña, sang hjang taja tjanduçâkti
ha(rani)ra samana, ambëkan pwa sira sa-
mana, sang hjang manik tutur mmëngët
haranira samana, mlëkah kapwa, çotjanira
kiwa tngën, atmahën raditya wulan, minangka
tingalira ring djagat kumëdap kapwa sira,
kilat prabhawanira samana, molah pwa sira
lindu prabhawanira samaña, angutjapwa sira
patër prabhawanira samana, karingëtën pwa

sira, udan prabhawanira samaña, angadëg
pwa sira tédjâ prabhawanira samaña, sang
hjang manik rëtahsa (?) nulah haranira sa-
mana enz., aanvang v. 't hds. gemerkt fr. s.

၁၇၂၅၂, T. Z. 4, 3 (baljan); O., Sum.
Z. 28, 1; Adip. 12 (vert. v. bhisak), 40 o.
(alf. walijan, wadijan en bolian), Adig.
43 enz., wawaljan naast dudukan, Hadji D.
73, 74 (Ad. 26 b., dukun), aanh. onder
tjuri; gëndëng waljan, in den nacht, Sum.
Z. 29, 1.

၁၇၂၅၂, z. balunjab.

၁၇၂၅၂, jav., *eene weduwe, die nog geen
kind gehad heeft*, Mal. B. Z. 3, 13, 88, 17
(balu), kudumbini, Sut. Z. 9, 2; aanh. onder
udal (tag. bulandál); wulañdjaring kuming
z. onder kuming; sëkar wulañdjaran, aanh.
onder rabusèt; pamulañdjaran, een gebouw
in 't paleis, waar vrouwen v. d. overleden
vorst gevestigd zijn?, Kk. Z. 4, 1; panti pa-
mulañdjaran, Utt. 63, vgl. ald. 129.

၁၇၂၅၂, *vruchteloos; tan siddha sâdhja
dlâha wiluma sing sësita prajodjananya*, tut.
28 (vert. v. Açâstasya hatâh sarwwâh,
Anuçasanap. 405); *tan wiluma, sonder twijfel
komt hij om aan te vallen*, Hw. Z. 8, 7; *tan
wiluma tëmpuhai panah sang ardjuna, trus
limpad khumbhani liman sang wikarua tē-
kapnja*, Wir. 59 m.; *nihan tang tōlu tan
wiluma kapanggiha rjjumah sang sadjdja-
na, pratyëkanya, sâmsam, pangkti panamuj,
wwai hidëng udjar amanis, satya hitawatja-
na, ja tika tau lupta katëmwa rjjumah sang*

mahādjana, tut. 29 (vert. v. trēnāni bhū-
mir udakam, waktjaturthi tjasūnrētā,
satām étāni, gēhēsu, notjtjhidyanté,
vgl. Ind. Spr. 2589, en aanh. onder sadjdja-
na); *hajwa wiluma, B. Z. 79, 3 (sampun
ima²); tar wiluma, v. d. maan, die steeds
uit vrees voor Rāwata vol was, R. 4 Z. 1,
19 (nora mari, nora panglonga). v. be-
dienden *niet nonchalant*, 9 Z. 2, 10 (nora
hima, nora lali).

ဝိလူနာ, jav., ontstaan uit wil en wimā-
na, doordat men er een gevleugeld monster
onder verstaat (b.: wimana), *bovennatuurlijk
voertuig*, T. Z. 4, 48 (puśpaka; mal. id., bug.
en mak. ulamana, waarbij Matthes ten
onrechte een men. woord aanhaalt; is wel
ontstaan uit een mal. origineel, dat **ولمان**
heeft gespeld, vgl. de mal. spelling **ولغ**) in pl.
v. 't jav. walang, in gedichten vindt men toch
vaak **اولغ هات**); vgl. wildātā.

ပလူနာ, eigenn., Sm. Z. 30, 5, vgl.
balamuka?

ပလူနာ, s., z. onder hunur en balmika.

၇ပလူနာ, z. onder wuluku; hrū wē-
lamba, W. Z. 8, 12 (astra langgala, ru-
tanggala).

ဝိလူနာ, s., alwan, T. Z. 2, 14 (asu-
wé), Wit. 4 a., alon; tan wilambitārdjdja-
tulung, T. Z. 4, 17 (glisang tulungin);
tan wilambitāglis kalaku, aanh. onder hēlēm
(da njuwēnang glisang djalanang); wāk-
sura gunita mwan tyaga mapunya, ring
brahmāngca parārsi, jwa nagatēng kārjja,

jan marmmājunikang rāt, rāksan tang djagat
atan wilambitēng ulah pahapagēh kinēmī,
Spt. Z. 5, 258.

ပလူနာ, eigenn. v. e. berg, O. II, Tl.
6 (b.: walangbangan); fr. s. balangbangan.

ပလူနာ, amlög, zijn paard *aanzetten*, T.
21, 54, Kid. Sund. Z. 2, 129; amlög liman,
Mal. 352 (jav. pēlak, mēlak, in de Am.
mēlēk, b. v. mēlēk asti, jav. mēlak èši,
vgl. onder *wrēg; 't jav. gēlak is een
andere vorm blijktens panggēlēk, *pang-
hañdjur, Br. Krit. Aant. 31); T. Z. 48,
2, krtjgsknechten, Was. Z. 2, 25; mlög ri
limanikā, B. Z. 43, 12 (ndruwak ang
gadjahnjané, gētjēkang); winōlög v. e.
olifant, Sm. Z. 34, 4; dēn wōlög, B. Z. 95,
8 (dēn gētjēkang); luhja tanpawōlōgan,
Z. 44, 2 (lajah tong dadi gētjēkang, ka-
dahatan kabōdakan).

ပလူနာ, s., bafitjang, vgl. onder tēngah.

ပလူနာ, misschien bāla-gbāra, aanh.
onder bikang; papasan walaghara, z. onder
papas.

ပလူနာ, aanh. onder rādjawidhi (pa-
kēnan² djanmané).

ပလူနာ, tan walagri, tan gigisu.

ပလူနာ, jav., z. onder slut; awalagri mi-
rah suga, v. e. kris, Mal. 328 m.

ပလူနာ, z. onder *wjāghra.

ပလူနာ, R. L. Z. 11, 202 (110).

ပလူနာ, s., lumumpat.

၁၇၂၅၁, s., *kakkerlak*, naast *parošñi* kleineren als *sprinkhaan*, zooals blijkt uit 't sas. *tailapájiká* (vgl. Hématjandra's *Abhihánatj.* bl. 250).

၁၇၂၅၂, *jav., *rawi, *aruña, Am. p., *wilabagni*.

၁၇၂၅၃, s. (balibbuk), *gagak*.

၁၇၂၅၄, s. (balabhit), z. onder *indra*; *parawalabhit, de mindere goden?*, Tjt. 12; *marádja judhísthira prabhu ring astina, sang bhima ratu ring subala, binisèka marádja arddhanarèçwari „sang partha nátha ring awangga, bhinisèka ingaran marádja djiánu, sang nakula nátha ring madrapura, bhinisèka mar. subangça, sang sahadèwa prabhu ring sindu bhinisèka ingaran mar. walabhit*, Tjt. 77, aanh. onder *lanas*.

၁၇၂၅၅, z. onder *wilaba*.

၁၇၂၅၆, titel v. e. op Lombok populair gedicht, dat op *Java* denklijk onbekend is en behoorende tot de *Amir*; *Suwangsa* loor *Bènu Srèkap* overwonnen, in de onderwereld geslingerd, huwt daar de twee dochters v. *Antaboga*, voorts worden er *Amsyah* en *Umarmaja* door *Bnu Srèkap* ingeslikt; sommige brokken van dit gedicht, zooals onder andere, 't huweljk met de twee dochters van *A.*, doen aan de *Wangbang Astuti* denken.

၁၇၂၅၇, jav., B. Z. 95, 3 (*djangkrik*), aanh. onder *djangkung*; *walang krik*, aanh. onder *tjutjur*; *amalangkrik, v. d. penis, Sut. I. 95, 7; *sèngning láti (?) djugàn walang*arès humulat awèdi langhiding wadja*, W. Z. 3, 2.

2°, *wəwalang* (bkg., *balang*), nm. v. e.

kleinere vliegende visch (het is wel op te vaten als *sprinkhaan*, zooals blijkt uit 't sas. *balang* en 't mal. ikan *bəlalang*, men. *bilalang*; vgl. *balangan*), men verkoopt ze aan speetjes gebraden; *wawalang ləpas ibərə*, Stn. b.; *walangan*, een haan, die na den aanval weglloopt en dan weér aanvalt (Bjw. *gladagan*); *sawalang°, kid.? 10 b. en m.; *walang tinəbah*, aanh. onder *tjələng*; *pomajwa walang karsa, anuta karsaning adji*, Jsp. b. 113.

II., *awalang*°, B. Z. 40, 20 (daät slang; jav. *walang* en *wəlang*, mal. gedichten (والنگ)); z. *warang* IV en *wəlang* II.

၁၇၂၅၈, *moening, veronderstelling*; *waling* (m. c.), Sm. Z. 22, 3 (*səngguh*); *walingmu, je denkt, dat ik slecht ben*, R. 4 Z. 1, 58; *walingira*, Br. Z. 13, 29 (*rasajang dané*); *walingnira musuh datəng*, R. 2 Z. 1. 42 (*karasa ban dané, dajanin ida*); *winaling, binidəp* (k.); *winalingira*, R. 5 Z. 4, 1 (*raəs dané, dajanindané*); *walingnira*, 2 Z. 1, 42 (*dajanin ida, krasa bandané*); *walingnya, sij dachten dat 't Rawaña was*, 14 Z. 1, 2 (*dajanira*), B. Z. 13, 3 (*səngguhanga*); *anahəwalingnya*, Z. 105, 12 (*ngraəsang səngguhanga ida*); *sun waling, *simbantən*; *waling* (b.: li) *nəki*, v. e. brief, R. L. Z. 7, 123 (*uni*; dus in pl. v. *ling*).

၁၇၂၅၉, T. Z. 3, 50, Z. 4, 64 (*tulang*); R. L. 82 (*balung*; vgl. *wangsing* en *wjas*); Tj. A. d.; *wawalangan, hoornves en paarden*.

၁၇၂၆၀, I., W. Z. 21, 4 (*poləng, blang, balalah*), Ar. Z. 13, 2; Gh. Z. 28, 6, *Adip.*

98 (vert. v. kalmâsa); çawala(m) wêlang ja, Sw.; wêlang², B. Z. 84, 22 (balalak); sak-sat amitra sarppa wêlang, Mal. 264 o.; ulâ wêlang, is zeer vergiftig, z. onder sabuk (vgl. sund. en onder ola ng), T. Z. 4, 3, 6, 45.

II., tatan wêlang çuddha manahta jâlan, R. 12 Z. 2, 3 (norana lêtêh suka idêp amêdjahi satru, nora kapalang putus katahên jan ring mapagut), in pl. v. walang II (vgl. onder wañtjak); pawêlang², aanh. onder rádjawidhi (djuru andêg) en sinagiha.

၆၆၅, jav., tan awéling, v. *bijen niet af te houden*, Sum. Z. 22, 6 kk. 40, 6, v. e. lastigen minnaar, Sm. Z. 22, 12 (to(ng) dadi glè-mèkin); kâlanyan mawéling waték wiwudhasanggha supta ring ajun, hr. Z. 46, 8, Z. 52, 16; tan çobhâ lumiring larapui kônjaring manik tan awéling, Rm. Z. 2, 20; drésning warâa bangun pinañdjara hanêng djinôm tan awéling, ald. 52; hana pwa wiku malakja marabi, ikang wadon manañding bhwa saluwang, ikang lanang manandang djata jan amundia, abhûsaña wulung, jan (i)kang lanang manandang bhawa daluwang, ikang wadon manañding bhawa djata mwan amun-di jêkâ wlangwéling ngaranya, danandanya patang êwu (i wu), ljan angëmasi pâpa çariranya, Wt. 57 m.; nètra abang awéling, v. d. monsters op iemand afgezonden, Mw. Z. 1; adja kakêhan wéling (l. ling?), Njk.; vgl. bëling.

၆၆၆, jav., h. v. pètèk (mal. bilang), *piñda; wilangnya, *âkâra; wilang gawé,

aanh. onder wuruk; tar kênî wilang, *apramêja; mangwilang, mibhâga; ngêwilangia rêtjêh panagarané; ngêwilangang, h. v. mêsênang; pawilangan, *çangka, Sm. Z. 6. 15, *guduha, *ganitri (mad. bilang? en bug. bilampilang, *rosékran*); pawilangan, *pratyêka; kêtian pawilangan jutaân, *koiyarwudâjuta; mepêwilangan, h. v. mepaitungan.

၆၆၇ (z. onder bulang), Sut. Z. 49, 2 (suntagi); hana tânawung turida tañdingi-ka, wulang analjanî langê', B. Z. 62, 1 (umingguh anak mangadu rimang kantandang punika, makabulang katalinan ban ulanguné, wwantên ikamanjolong smara ika sawawa, makabulang pambêdbêdan ikang pangawi); anamar wulang tatur, Rt. Z. 18, 10; wulang tatur, Sum. Z. 41, 7; wulang hulu, O., aanh. onder çiwopakaraña; kêngis katomni wéising mawulang masampir, Sm. Z. 4, 7 (makalê susun); kaja sata wluulang pupuné kalih ri tur dëkungnya murëgang punang kërîs, R. L. Z. 7; 13 b.; té çikharâh, ikang wulang², Sw. (bat. bulang²).

၆၆၈, z. muling.

၆၆၉, jav., B. Z. 56, 2 (slêm; z. ook onder ulung); ulâ wulung, zeer vergiftige slangsoort (misschien is hier wulung de ngoko-vorm v. wêlang; 't jav. Wdb. verwijst bij wulung naar sarpa, maar men vindt daar niets), T. Z. 4, 51 (nanipi sëlêm; vgl. dumung); wadjana sdi of sëndi wulung, z. onder wadjana, Wir.

21 o., 60 b.; saroraha lumimbak ing çela wulung, R. L. Z. 4, 25, aanh. onder sukanya; sih ingsun (b.: kula) sakuku wulung kakang maring dika, Stn. Z. 1 (vgl. gesch. der Pandawa's in 't Tijdschr. v. 't Batav. Gen.); bhūsaña wulung, aanh. onder wlangwling; wulung kuku, Krsn. Z. 7, 4 (vgl. onder kuku); manuk wulung, naast gagak, T. Z. 5, 48 en 49; pawulung², slaaf op valken op de jacht passende? O.; kasang wulung, z. onder kasang en tjarib; adampa wulung, v. kluizenaars, Sum. Z. 39, 4; dara wulung, zekere donkerkleurige duifsoort; tka ta wāhana bhātāri çri manuk pata (pārāpata?), manuk patang siki kwēhnya, Iwirnya, kitiran; putēr, wuru² spang, dara wulung, binuru dé sang pañja putra, katututan tumap (tumrap), ing warwang (warjang?), diniwal ta dé sang wrōtti kandañun (ka)rurū tihnikang manuk, tkang kitiran mēsi widja putih, dara wulung mēsi widja hirēng, ikang wuru² spang mēsi widja mirah, ikang putēr mēsi widja kuning mrēbuk awaņi gandhanikā, harsa tāmōk sang pañja putra, ginugtnira tlas, ja ta matangnyān noraña (nora hana) widja kuning, (ka)thamapi tkaning mangké apan hēnti ginugut sang pañja putra, sang mangukuhan sira mangipuk ikang widja putih bāng hirēng, ja ta kadi pari, (ka)thamapi tkaning mangké, kunang kang widja kuning kulitnja pinōndēmñira matmahan kunir ja ta gnōp ikang widja tjaturwarña, (ka)thamapi tkaning mangké, Tl. 36 (bij K. in 't begin); duhungē malēla wulung, Sty. Z. 1 en 3; kuku wulung,

aanh. onder rudjuk; giri wulung, aanh. onder çakuntala.

၁၂၆၂, jav., karahaban walingi, v. d. padi, B. Z. 2, 24 (de vert. onbruikbaar, een der vertalers heeft aan *waling gedacht en vertaald met raōs; vgl. sund. walingi, zekere grassoort en wawalingian); çawa magēlar kadi babadan walingi, Tjt. 216, 22 (vgl. in 't jav. babadan patjing en de bat. spreekwijze rabi tolong en verder galunggung, z. Aant. op bat. lb., bl. 24); vgl. onder lumbu, gēntēn en harjjas.

၁၂၆၂, jav., R. 20 Z. 65, 5 (marēngang); mulinga, Sut. Z. 121, 5 (m); proksaka mulingangmulat, Sm. Z. 3, 2 (mriksa mē-tjingak murēngang); mulat mulinga, Br. Z. 18, 8, Sut. Z. 142, 8, mamulinga, Br. Z. 28, 1, Sut. Z. 122, 5 (vgl. mal. lēngar?); mulingang (sic.), T. Z. 5, 5 (gulijas); munglingang, *atjingang, vgl. aanh. onder milēng en z. pulinga.

၁၂၆၂, vert. v. umatta. Ag., R. 6, Z. 9, 1 (lingluug), mēndra, Wir. 59, Bh. 55 (eedf., wulangun tan wruh ing lor kidul); R. 6 Z. 8, 3, T. Z. 1, 30 (paling), Br. Z. 12, 12 (bungēng, paling); kapatuli tan wēnang mulat, wulangun tar wēnang i dēja, Ud. 64 (vert. v. na çrēnomi na paçyāmi, nātmano wēdmi kārañam); mangkana wadwa sang korawa, syuh djar-djharita dēni sañdjata sang ardjuna, ja ta matangjan wulangun aputērau ngkâné tēngahning palagan, kadi juwati sēdēng kāmatura, Bh. 66 (vert. v. tathaiwa korawasai-

nyam, bhimârdjdjunapariksâtam, mu-
hjaté tatratawaiwa samadêwa warâng-
ganâ, vgl. 't origin. 3310); wong awèh upa-
kâra ring maling awèh mantraning amama-
ling, ja guruning maling arané, wulangun
araning wong mangkana, dëndanên, 60000,
dèning sang amawa bhûmi, Wtb. art. 27;
làwan kônèng duk wulangun kinonta, B. Z.
48, 6 (paling kludin ban konta, paling
kakonta); amulanguni, Sm. Z. 22; kaûla-
ngunan, *mojut; amulangunakém, Sut. Z. 87,
1 (amëtèngi); ulangunang, *pahákung;
dahat ulangun, *gě'ng lulut, *atimar-
mma; olihing ulangun kahjuné, *těk a p-
ing manah lèngé'ng; kakénan hjun ula-
ngun, *kěna prih anglaré; amuhara wu-
langun ring apunggung, tut. 63 (vert. v. mo-
hajantya witjaksanan).

2°, *verliefd* van voorname personen; buduh
wulangun ring, *smoorlijk verliefd op*; ka-
ûlangunan, *kararwan; i kaûlangunan,
*prapañtja; dahat ulangun. *kanděhan
rimang.

၅၂၅၅, wlangkétôn, Bjw., *overversa-*
digd.

၅၂၅၆, wlungkutan, Bjw., *nog in zijn*
geheel v. koffieboonen, vgl. blongkot.

၅၂၅၇, jav., aanh. onder djalarang,
z. langkapa.

၅၂၅၈, *stut?*, dasaring sapta pátâla,
walangkangîng âkâça, panggantunganing la-
ngit, fr., vgl. wangklang.

၅၂၅၉, z. walulir.

၅၂၆၀, Bjw., dingding ando (bamboe
om de pasgevormde en nog natte dakpan tegea-
aan te zetten, Pasuruhan, z. Catal. Amst. Ten-
toonst. v. 1883 Groep II bl. 260).

၅၂၆၁, pun duta walangsang tinghal
atur sêkar mungwing walangsang, Ww. Z.
2, 133; wus winalangsang, v. geplukte bloe-
men, ald. 132; marék mangko sira ababaridja
ambakta sêkar mangli ring walangsang, Ww.
Z. 3, 88, 183.

၅၂၆၂, atêngéran wulungsung, v. e. lijk
op 't slagveld, K. L. Z. 12, 26, vgl. blongsong
en z. aanh. onder umpal; ulâmilungsung,
Wir. 83 (panâgan (k.)); hilang tékang çarira
mânusa ri sira, kadyulâ mahâmilungsung
ikâ rupanira masalin sira rûpa, arûpa dè-
watâ, makahêtu (dèni) kapawitranira sang
hjang ganggâ, Swrg. 31; walungsungan, jav.,
*limungsungan (Bantěnsch en Bjw. pa-
lungsungan).

၅၂၆၃, zekere visch?, mapulung wi-
lunglung umilung djulung?, R. 14 Z. 2, 16
(mapunduh maliwêtan i lunglungan
saréng ning i bulung, m. mapèngolan
njaréngin sundul kasundul).

၅၂၆၄, z. onder walambangan.

၅၂၆၅ of wupit?, W. Z. 38, 13.

၅၂၆၆, ri bhatâra çangkara wipâha
harah, R. 7 Z. 3, 38 (ida bh. çiwa niwa-
kang mangdé sakit, ring sang hjang
içwara kasakitan djani).

၅၂၆၇, s., z. onder pêkên.

ဝိပင်္ဂါ, om 't rijm in pl. v. wipanna?,
T. Z. 79.

ဝိပင်္ဂါ, s., z. onder alas.

ဝိပင်္ဂါ, z. onder wipani.

ဝိပု, s., sang wipra, Droña, Br. Z. 8,
3 (vgl. sadaka); wipratanaja, Br. Z. 51,
24 (Açwatthama, zijnde hij een zoon v.
Droña); sang wiprawara, Aw. bl. 65 (bis);
rawipra suranâtha, Sm. Z. 9, 11 (wakpati).

ဝိပုဇာယ, Aw. 55 (b.: wipraja).

ဝိပုဇိဇ္ဇိ, s., vader v. Râhu, hr. Z.
48, 10, waar wipratjinti, z. onder pra-
tjinti en maja (wipratjinti, Adip. 51,
48; vgl. Ag. 18); wipratjintyâtmadja, hr. Z.
59, 6.

ဝိပုဇာယ, z. baparakêçwra.

ဝိပုဇိ, s., siratning alun, vgl. onder
sirat?.

ဝိပင်္ဂါ, s., omgekeerd, 't tegenoverge-
stelde, Adip. 15 m., tut. 45 a. (bis) T. Z. 4,
25 en 49 (paling), R. 7 Z. 9, 3 (saputan),
Ar. Z. 36, 6, v. visschen, édan (k.), R. 5 Z.
4, 36; 7 Z. 12, 8 (maplit); vgl. Kam. 24
b.; Adig. 52 m., 53 b. en o., 54 b. enz., niet
bij sinnen; Adip. 86 m., van slapenden, R. 7
Z. 9, 5; 21 Z. 1, 2; Z. 2, 1; kapûhan mata
ngwang dêniking rât, hêtuning mangkana,
ikang sâmuhara irang ri sang sâdhu, jatikâ
wiparita, nijatâmuhara suka ja irikang dur-
djana, tut. 45 (Ind. Spr. 836); lâwan swabhâ-
waning durdjana, ikâ sang sâdhu atyanta
djuga sukaniranpanambah atwang âdara ri
sang wrêddha pañdita, tatan mangkanang

durdjana wiparita kramanya, atyanta pari-
tuštanyân tlas maniraskârawâmangapahâsa
ri sang mahâpurusa, ald. (Ind. Spr. 805);
wiparita, nga, sang pinakahulum dèni hulu-
nya, pinakakatik dèni katiknya, Wrh.; sang
wiparita, Ar. Z. 1, 2, Z. 21, 5; ja ta umang-
guhakna sawiparitaning brahmanamuka (?).
cedf. 1.

ဝိပုဇ္ဇိ, s., onder de bondgenooten v.
Krêšna, Kw. Z. 35, 2, waar wiprêtu.

ဝိပုဇ္ဇိ, Ar. Z. 1, 13.

ဝိပုဇ္ဇိ, s., z. onder adji en vgl. onder
djadja.

ဝိပုဇ္ဇိ, s., sang wiprêçwara, *sang
pinâñdita.

ဝိပုဇ္ဇိ, z. onder abhiprâja.

ဝိပုဇ္ဇိ, s., nihan tang pañtjawipar-
jaja, nga, lwirnya, tamah, moha, mahâmoha,
tamiçra, andhatamiçra, ika ta kabêh nimit-
taning âtmasangsara ikâ, Wrh.; sang râdjâ-
siwitèng sasèna taja sang madu mamilih
ulah wiparjaja, namentl. in 't Kali-tijdperk,
Nts. Z. 4, 11 (singda ada ngêdumpili-
hang bikas paling makêdjang).

ဝိပုဇ္ဇိ, s., tut. 62 b., 65 b. (vert.
door pasah).

ဝိပုဇ္ဇိ, s., Sut. Z. 3, 5 (sang najaka-
ning rêsi).

ဝိပုဇ္ဇိ, s., ratèng.

ဝိပုဇ္ဇိ I., s., z. onder çatru en maling.

II., z. onder trêñhawindu.

ဝိပုဇ္ဇိ, vallen v. e. traan, T. Z. 1, 24,
in pl. v. wipatita; vgl. wipati I.

ဝိပဏၤ, s., *ongelukkig astloopen*, Sum. Z. 1, 11, R. 4 Z. 1, 56 (tan patut, nora rahaju), 5 Z. 4, 34, lalis, tanpagawé, 23 Z. 13, 33; Sum. Z. 7, 1 en 7; Z. 13, 2, waar overall wipata, Gh. Z. 25, 2, Sm. Z. 9, 9 (djélé) Z. 12, 8 (tan patut); hajwa wipata, aanh. onder paradah (da salah unduk).

II., in pl. v. wiçata, Anj. Z. 3, 23, 2 (patinggal, papasah), Z. 31, 1 (aninggali); vgl. aanh. onder *ulah en dátá.

ဝိပဏိၤ I., vgl. wipata, zoodat het gelijk staat met katibân (z. onder bun); matèja mangsul ańdjrit prápti ri djroning kanana sálakibja umungsyèng lèbak suka ja wipati ngkálakanya hanèng ranu çukara widjang lan kruwag sálaki bri mwàng watsyawana salaki wini adulur, fr., aanh. onder ańdodja?; wipati wangké kabunan, O. VIII 1 a.; VIII 4 b.

II., s. (pibati, 3de pers. praes. v. pá?), *anginum, *ininum; wipatinya, *ininumnya, R. 7 Z. 3, 17; kèb ring bhukti wipati, *sakta ring pangan inum.

ဝိပဏိဏၤ, s.?, T. Z. 5, 29 (sapa), Z. 4, 15 (tiba), vgl. aanh. onder wangçapatra.

ဝိပဏၤ, s., eigenn. v. e. rivier, Adip. 97, aanh. onder mlètja.

ဝိပဏိဏိၤ, s., z. onder pańdita en boddha (?).

ဝပုဗ္ဗဏၤ, s., gemalin v. Djanamèdjaja, dochter v. d. Kaçi-vorst, Adig. 42 (alwaar bhámusímán), z. onder bha.

ဝပုဗ္ဗဏိၤ, s. (wapusmán), aanh. onder gomèda, vgl. djyotismanta.

ဝိပဏၤ (?), al de apen, die door dat water besproeid werden, dadya tri wipalanya, R. m. (R. K., ping tiga w.).

ဝိပဏၤ, s., tanpagawé, Sut. Z. 82, 4 B. Z. 46, 8 (nirdon), aanh. onder sampaj; lwir wiphala gatinya, v. e. verzoek, aanh. onder upakára (vert. v. kliwawadwákja); nora wiphala, v. wapens, B. Z. 42, 16 (ngé nani, twara tani mapakolih).

ဝိပုဏၤ, s., z. onder ańdèng².

ဝိပုဏၤ, s., wipulákas lwir gunung anak B. Z. 92, 13 (mapukuh matiguh, lèwih ing kowat); kadi dátumidji saking wipulapala hilini rahnya, Wir. 59.

ဝိပုဏိၤ, s., z. onder sirat en wiprut.

ဝိပုဏိၤ, T. Z. 5, 13 (makètjos), *sich uit de voeten maken*, psat, Sm. Z. 6, *lumumpat R. 17 Z. 6, 3, *mèsat; lumpat wiplatwang, T. Z. 5, 35 (kètjos²).

ဝိပဏၤ en wipodja, z. onder indra, H. Z. 51, 1 en 4; z. widodja.

ဝိပဏၤ, R. 19 Z. 18, 1 (lèsu, gèmpor), v. 't gemoed, 5 Z. 6, 16 (liwat lupa buka lus); v. d. sandhi, 18 Z. 10, 3 (lè mèt), aanh. onder syama.

ဝဏၤ, jav., v. 't tjser v. e. galah, Sm. Z. 34, 3, B. Z. 85, 8 en 11 (sangkut; vgl. onder wahos); wadja galah B. Z. 105, 3 (bèsin tumbak); awadja galah, W. Z. 23, 4 (sinangkutan, tinuting sara galah); wadja adjur en wadjadJur, Us. 152 en aldus 2°, B. Z. 26, 1 (dasi, gigi); pawadja tandvleesch, Z. 46, 6, waar op de rádjasa te

vens wordt toegespeeld (untul); **késisan wadja**, Br. Z. 44, 14 (kěnjěm², angliga untu, lwir kěnjing).

3°, *staal; de stukjes staal als tanden in den mond v. e. doode* gedaan om hem in eene latere menschwording mooie tanden te bezorgen, vgl. aanh. onder sipta en sangling (v. daar in 't jav. vrn. = untu), vgl. *de ijzeren tanden* iemand toegezegd in de Ādiparwa, z. 't uit-treksel in Hofer's leesb. bl. 35; v. daar ook 't bat. badja, *tandenzwartsel* en vgl. onder *sihung; bij die stukjes staal worden den doode op de oogen spiegeltjes, in de neusgaten een mēnub-bloem, en op de wenkbrauwen don-intaran gedaan, vgl. onder tuung hola; **pěmadja**, *de ijzeren tong* v. e. schaaf (sas., pěngutik), vgl. aanh. onder karantiga, waar de transcriptie ten onrechte pamanja heeft; 2°, *voorvechters, voorposten of voorhoede* v. e. leger, Bh. 53, Wir. 41 (vgl. 't gebruik v. tjaling), W. Z. 23, 7 (taruna, pangarěp), B. Z. 87, 30 (p.), Sum. Z. 144, 3, Sm. Z. 30, 4, Bh. 53; **wěk pamadja** diuk, Lamb. Z. 56, 1 (widjung katudjah olih dukduk); **wwan-těn wira surāpsarātīcaja çūrasāra pamadja**, Rm. Z. 45, 2; **pamadjatuha**, O. K. II a; **pamadjanwam**, ald. (z. sangkal en kuping); **wawadjan**, v. e. kris, die niet mētatah is; **sakala wadjadrawa**, W. Z. 29, 6 (jěh pandé); **tlaga wadja**, eigenn. v. e. rivier in K. A., Ps.; **paku wadja** of p. wadji, een bijn. v. Umarmaja (jav. tasik wadja); **wadja drawa**, eigenn. v. e. vorst, Sm. Z. 39, 4, Z. 38, 14.

၁၂၅ z. padji, *amadji kapě', v. e. stort-vloed, Anj. Z. 23, 2 (angantu talinga) Sut. Z. 82, 1; **amadji talinga**, v. muziek, Sum. Z. 52, 6, *aměpěki kapě', van den donder, Wrs. str. 99, *aměpěki kapě, B. Z. 87, 29; **amadji kapě'**, *karñaçula; **amadji padma-ning hati**, W. Z. 31, 2 (manjusup tlěnging manah, anatoni manahnya); **kadi pinadji** (lees winadji) nūndjěm hati, Wir. 48.

၁၂၆, s., B. Z. 98, 7 (djaran); Hadji D. 86 (*jav. wadjik); ook wědji, R. sas. Z. 15, bis; **stnipat bot wadji**, Ww. Z. 3, 25; Z. 1, 66, lungid ing drija kinahaněng sipat binot pakudan, vgl. asipat bot pakudan, Mal. Z. 5; R. L. Z. 8, 3, asipat bot pangadjaran; **wadjiwěda**, Brhm. 38.

၁၂၇, s., manuk, z. onder paksi.

၁၂၈, kañtjuga, L. Z. 19, 12; **harnas**, aanh. onder luput, Br. Z. 46, 12 (kulambi, z. badju); **arěh winadjuwadju**, W. Z. 3, 11, (tiningkah babapangan, mantingkah b.); **pinghaj awadju**, Adig. 4; **sang mawadju hadji**, z. onder kalambi; **mawadju saké harěp**, aanh. onder uttarāsangga.

၁၂၉, *de slapen* v. 't hoofd?; **kānan mwang kěri sāmpun widjanira kataman widjātīcud-dha**, Sut. Z. 109, 1, waar gesproken wordt v. iemand, die zich als een priester voordoet, vgl. onder djěnu.

II., **parawidja**, v. die bij een zieke gekomen en geraadpleegd was, Mal. Z. 2 (dwidja of bhisak te lezen?).

ဝိဇ္ဇာ, s., aanh. onder sēwō', *anak; midjil mangkō widja, Bh. 19 o. (vert. v. udbhidja); winidjan, *bevrucht worden* v. e. vrouw, Adip. 47 o., 23 o.

2°, z. onder kama.

*3°, Br. Z. 1, 1 (satēm, bras), B. Z. 27, 6 (b.), Sum. Z. 1, 1 (s.), Wtb. II 2, 23; Adig. 23 o.; widjapūra, z. onder djruk, aanh. onder widja, háas, Sut. Z. 91, 1 (vgl. mak. bug. en bidja), Sum. Z. 170, 1; sarwawidja, pari, djagung, djawa, djall, katjang, kawrōta (?), godēm, in tegenst. v. phala gantung, rōndon en satju, War. b. 11, 5; wiwidjan, z. aanh. onder wungkal.

4°, *kind* v. e. vorst, Mal. 149 m. (vgl. bidja); vgl. kura; widja wiša (b., widyewisa), Adip. 32 (adji panghilang wiša), 't orig. 1204, wisakari widyā.

ဝိဇ္ဇာ jav. (waar ook idji, sund. hidji, vgl. onder hēli), naast siki, Ap. 6 (sund. hidji, mal. bidji, mal. v. Bndjm. bigi, mad. bikgi, *pit* en als hulptelw. mikgi; bug. wigi, *afdeeling* v. e. vrucht, zooals de vakken v. e. pompelmoes, vgl. gintēn en onder djaridji; z. onder pamidjyan); widjining koñtol, aanh. onder poto II; widji mata, T. Z. 5, 16 (batun matané); asirōp widji, z. onder wastitya; sawidji, W. Z. 5, 9 (adii); widji tan hanānganya, *geen enkel wapen had uitwerking*, Krsn. Z. 18, 2; salah sawidji, *een van beiden*, Wtb. vgl. onder salit; pētang widji, *patang siki; winidjiwidji, *één voor één*, Hadji D. 73, riniñtji; widjinēm, Wtb.

II 32; widjinēm swang, v. e. boete, die ieder der schuldigen valt; ring wong anjolong iwak ing tambak, malih jan larangana, *dé daning anjolong 8000 dé sang amawa bhunjan akēh kang anjolong, widji²nēm amelun tali ring wong satunggal², tur iwak kang dé tjolong mulih anikōl pingro, jan wōngi kané anjolong patēnana došanō*, Wtb. e. bl. 10; widjēn, jav., (*widjyan, lēnga wō djyan, Sb.), *tila (z. onder lisah en vgl. mal. bidjan); matje widjēn, z. onder matje; sumambal (hēl?) widjēn, wijang pagawēnya, ring sumur dēnyāmōndēm, wajahnja sumambal widjēn, Was.

၇၁၆၂, z. onder wādji.

၁၇၆၅၅, z. onder wikara.

ဝိဇ္ဇာ I, *spoedig?*, Br. Z. 21, 1, midjah v. bloemen, Ar. Z. 32, 3, v. vogels (matjanda, vgl. sund. midjah), Sut. Z. 139, 7; R. 7 Z. 2, 4; widjawidjah, W. Z. 20, 6 (magirang², masukan², suka lōga); widjah², *opgeruimd. vechtlustig?*, Kam. 26 b.; amidja²h sōkar, R. 4 Z. 1, 28; mimidjah v. pañdan's, Ar. Z. 2, 1; midjah², T. Z. 1, 5 (madungan², masukan²); amidjah², v. visschen in 't water. T. Z. 5, 54 (magirang²an); amidjahakō. *aanmoedigen, opwekken*, Gh. Z. 1, 6.

II., widjahan, z. onder djohan II.

ဝိဇ္ဇာ, *kieskeurig*, voor men eet de spijs bekijken (vgl. wigih en z. onder gidat), qinjig en djlikdjik.

၁၇၆၅၅, ginōlar ta bhūśāhanira mung-gwing wadjana sōdi wulung, v. iemand die een

ad wil nemen, Kam. 22; asalah tang bhusana
ing wadjana ndihuli, T. Z. 8, 49 (ditu ma-
ngsutan ring kaju, T. b. Z. 4, 235 en 236,
endi wulung, vgl. watu hitém); tuhun
inawéngakén sang waték kréta, katéka
ing santana pratisantana samásanak samuda-
a, makangáni kahiwwananing raré sutakádi,
satjuringa kinangsyas mangungkunga ring
ahinèng kulém, mamanguta pajung kaju
sas (ontbr. in b.) samásékar (b.: masékara)
tatang² makawatja magélung grét (b.: gréto)
naséndya wulung, madjuá, kanakálawé', ku-
tuwaka, luwir (b.: wér) luwér wréttiwáli,
tála angkusa mapáduka, manganggo salwi-
ing ratna, makád imanik magéng, manggun-
ting ring ruhur(ing) balé, manusuna salé,
mapalangka binubut mapatarána banantén
(b.: mering ringabantén), mawida nagarasí
(b.: puspa) mamanan kuhulan, masuntuna
tjélèng, matékéna.walira, gutjuan, ungangan,
tulis (b.: lisan) wéténg, andélan (b.: amlan-
susu) dinulang ring madhuparkka, tarima,
panti, pasilih kámbungan, pasilih galuh,
pasilihing kdi, prasanggi, praswata(ng),
prasiddhájuga, maglang (b.: apinggél) mas-
ring tangan ring suku, pamikulakna palungan
ahulés barnantén, anunggi raré magénding²,
mapangándjar tówék, magulang² kuning, ma-
nguda² sapi makluhana pahangan matuntuna
taljan sabuk, muktya rádjamangsa, wnanng
managih²a tatkálaning sawung, baraka
kunéng, wnanng manumpangawarang, wnanng
angalap (sanák) amisan, wnanng awarang
wnanng sanak amingrawa (b.: amingrwan)

wnanng mangróbahakén pring sadapur, wnanng
anrakrak angukrik, Pg. 4; vgl. onder hi-
tém en tuwut.

وزیر, z. onder adjir, III.

باجی, s., wadjraprakára, z. onder bapiq
en wulakan.

كومبارنا, s., eigenn. v. d. vrouw v.
Kumbhakarña, een kleindochter v. Wairo-
tjana, Utt. 24 (alwaar waktradjwala en
bij Gorr. widyudjwála).

بازسی I. Bjw., bluluk gebezigd om
iemand jeuk te bezorgen; gatélé kaja di wa-
djak, nggolék kolangkaling arép san nggo
ngowdjak (?) si wadjak anu.

II., nm. v. e. rijk?, kalpika bet wadjak,
Mal. 359 b.; wastra widjil wadjak, Ww. Z.
3, 17.

بازسی I., *wiláya (vgl. bat. badjik),
v. d. handen, R. 20 Z. 18, 17 (makébitan)
23 Z. 12, 7 (mantangkis, ngwangsitin'
wangsité, madyus); sinwanning taru
kañtjan ángédapédap kadi mawadjik akon
umañdjinga, bij 't verwelkomen, Hariç. Z. 8,
1; mawadjik, *lalita, vgl. aanb. onder garung.

II., Bbg. watjik, *waséh (jav. widjik,
dat Tjt. Z. 4 voorkomt, vgl. onder wasuh):
mawadjik, vrn. = kajéh (vgl. onder bèdji),
wawadjik, *de handen wasschen*, vóór 't eten,
Mahomeds leven, bl. 20 b., 27 b., wadjik tjo-
kor, *arggha; mèpuh éñdjuha wadjikanya,
R. 11 Z. 2, 13 (dahat suka mambaséh
mbaséhin); ngaturang wadjik tangan tjo-
kor, *mangarggha; pawadjikan, vrn. =
pabaséhan, vgl. panastan.

III., jav., zeker gebak v. kتان en suiker (mal. v. Djembr. badjik).

ဝိဇ္ဇာ (၂), z. pędjak.

ဝိဇ္ဇာ, jav., Mis. Gag. 14 b. (z. bēdjēk).

ဝိဇ္ဇာ, z. onder wadjik, II.

ပုဗ္ဗ, awudjuk, R. 23 Z. 13, 10 (njudjwang, mamasikin); amudjuki, een vrouw trachten over te halen, R. 7 Z. 5, 21, 24 (mangakuang, manggulgul), 16 Z. 1, 6 (ngakonakonin, ngadjakin, nglēmēsin; mal. budjuk); sangksēpankang stri durātjāra juga ja, tan kawēnang sinōngkōran, jadyapin sinōngkōran winarah ring marjjādaajukti, Apa tan saugkā ri pamatihnyan winarah matangnyan anukūla pakatonanya ri djalunya, kunang prasiddha kāraṇanya, ri dēnyan tan kinārja juga, nora mudjuk²i ja, pilih dēni takutnya kunang, pilih paribhawa kunang, kāraṇanyan mangkana, tut. 57 (Ind. Spr. 256); amudjukmudjuki, a ngaku²a ng; vgl. udjuk; malujāmudjukmudjukanēki donira, R. 7 Z. 5, 21 (ngakonakonin, nggulgul).

ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ, s., Sut. Z. 4, 4; paçupati widjāksaranya, *p. çastrakastu.

ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ, eigenn. v. e. vorst, Sm. Z. 39, 4.

ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ, s., z. onder anak.

ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ, s., z. onder domba en aanh. onder nira ngkuça; tingkahing widjati, *tjāndālakarma.

ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ, bidjal?, Hadji D. 57; ngwidjal ing, Smw. Z. 6, 45; angwidjal, aanh. onder

rēgēh; pinudjing widjalan, Z. 6, 47; winidjalan, Z. 7, 7.

ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ I., jan paminta widjiling tapih: widjil sāgara, v. visschen enz.; Ar. Pr. 40 b. gutji, pinggan sakēhing wawadah widjil padjuman, kēndi kunang, Wtb. 241; midjil, jav. vrn. = lēkad (vgl. sund. bidjil), *umidjil. *Sut. Z. 78, 1 (ēmbas), Sm. Z. 29, 1; sanghjang āditya wahu midjil, *wālārkkamangwidjilang ring, *makakula; kawidjilan van de cunnus, Sm. Z. 22, 15 (kala i dēwa managih daging siñdjangé manglusan); kawidjilan, mūrṭti; widjilaning mata, aanh. onder balēngbong.

2°, widjil pisan, v. d. plaats, waar men voor den vorst verschijnen kan, T. Z. 1. 3 (pamēngkang), Mal. Z. 3, 75 (patandakan). Was. 4; Ar. Pr. 30, 40, 58 (wijos); widjil ping trini, T. Z. 1, 7 (mañtjagina, djaba pisan).

3°, kleedingstoffen, lēluwēs; mēdagang widjil, in kleedingstoffen handel drijven; mawastra widjil alus, *amanggala tjawēt alus, b.; widjil kling, bwat kling; widjiling djawa, *botan djawi, vgl. onder wijos; pamidjil, een nm. v. d. versm. midjil, die in nieuwere mah. gedichten voorkomt en er ook kodal en raras nala heet; Stn. Bnjw., Z. 2. 10i, 6o, 10e, 10i en 12u, maar deze laatste soms verdeeld in 2 maal 6, waarvan de eerste helft op i eindigt, vgl. onder dalēm.

II., *wudjil, eigenn. v. e. bediende v. e. prins v. Koripan in de satwa en in de ardja (ook in de gambuh te Bdnng., waar zijn broeder Wiradja truna zou heeten).

ပုရိသီ, *jav., *nanigu (?), een dwerg, mad. budjil, kleine soort v. paarden), Ar. Z. 9, 13; k. 8, aanh. onder kutjitangga, aanh. onder rādjawidhi (pēdit), Pam. 10, Mal. 56, Is hofbediende, T. Z. 5, 89; de wacht houdende bij de slaapplek v. d. vorst, ook zorgende voor de lamp (T. b. Z. 1, 92, wēl istri), net wungkuk aangesproken, ald. 58, worden de twee bedienden met kēmbār wudjil aangesproken, terwijl 60 van hen met wungkuk wordt gesproken, T. Z. 1, 26 (tjrik wajah); kimuta tikang wudjil dadi magē'ng tapas hirōng anēka roga ksaaja, Sut. Z. 2, 2 (makamuwah ikung tjēdilēn dadi walikas tjabwal dēkat tan tunggal ikang mala winaça), z. widjil II. en budjil (vgl. *jav., waar ook mudjil, kados tjang tjēbol zou zijn); pun wudjil, dezelfde als Panamun kung, Mal. 148, 203, 223.

ဝိဘုဒ္ဓါ, widjajadhanu, Br. Z. 30, 9, widjajātāpa, Z. 31, 1; widjajakusuma, Br. Z. 13, 16 (tjampaka mas mawiçēsa); kēmbang widjajakusuma, puṣpa widjajamala, B. Z. 99, 6 (mal. z. Gesch. der Pandawa's bl. 84, jav. widjajamulja, 't geen Gesch. Pand., 94 met w. madyu bedoeld is); manglé widjaja, z. onder manglé; widjajaghañta, B. Z. 11, 1 (pangastawa badjra, gēnta; vgl. djajaghañti, vgl. onder manglé); astu djuga widjaja, zeide hij, B. Z. 2, 9, ngwastani djaja tan kapradjaja; ardjunawidjaja, titel v. e. kēkawin (de jav. A. sasrabahu, door Winter en Palmer v. d. Broek uitgegeven; een vertaling van de eerst-

genoemde uitgave in Ind. Mag. 2°, twaalfstal bl. 300 vlgd.); sang widjaja, *phalguña, Br. Z. 17, 6; pandji widjaja krama, een andere titel van de R. L. vermoedelijk naar Widjaja v. Tumapēl, die Madjapahit stichtte en aldaar de eerste vorst was met den naam v. Bhrawidjaja, (of Krētaradjasa, Ar.) en ook de bijnaam v. Widjaja motama (R. L. Z. 7, 153); hij was de zoon v. Mahiṣa tjampaka en regeerde tegelijk met zijn miñdon, Çiwabuddha, als 2° vorst, Ar., R. L. Z. 1, 4; hij beoorlogde Daha met behulp der Chinezen; hierop slaat 't volgende uit de Kid. Sund. Z. 1, 43, sopana sang prabhu djong sasanga wangunan ring tatar nagari tinirwan i dangu wus ing prang çri widjaja hadji bhraṣṭanikang kadiri; volgens een O. (verh. Batav. Gen. VIII) moet zijn titel of naam, voordat hij als vorst regeerde, sanggrāmawidjaja geweest zijn (reg. 3 ald. te lezen, mahasangdinja narārjja sanggrāma widjaja); hij huwde met een prinses v. Tumapēl, dochter v. Krētanagara; astrawidjaja, *saug prabhu; widjajapati, z. onder djaja; kawidjajan, W. Z. 1, 2 (kapolihan, kamolihan); 2° z. onder ananta.

ဝိဘုဒ္ဓါ, s., Wrs.

ဝိဘုဒ္ဓါ, puniki widjajastra, sopadina, nagaradjanana, Iwirnya widjajastra, nāthamityasa pa(ma)nggawé haju, mangalah samadana, tan spilih wadwa, wruh jēn kinatakutan dēning wadwa, angilangakōn ambēk murk-

ka, widjilnya arum, sapura ring muda lulut
ing pandita, suka dinoning amalampah asih
ing kasihan, Tjt. 13, vervolg onder sopadina
en sadikara.

ဝိညှိ၁, s., widjñeng çastra, T. Z. 4, 39
(uninga ring adji, jav. wignja) 1°.

ဝိညှိ၁, aanh. onder tjangkirang.

၂°, z. onder samutpada.

ဝိညှိ၁, prèkti, utyaté.

ဝိညှိ၁, of widjig?, *hardvochtig*; tar wi-
djigiring çatra tar èlik (R. 9 Z. 2, 4; nora
bègig ring musuh nora gèdèg).

ဝိညှိ၁ (de ngoko-vorm waju, tuwak nog
in 'tbd. sund.), Br. Z. 2, 10 (larih, madya,
tuwak), vgl. sadjèng en widèng.

ဝိညှိ၁ (fout in pl. v. tadjong?), een pot
die dieper is dan de pané? (niet bekend);
mangroh wadjong mwan gagandongniro-
bwan, v. plundersaars in een overwinning, Sut.
Z. 13, 1, c. (ñdjuwangin tatègènan
mwah gagandèk inungkaban).

ဝိညှိ၁, B. Z. 94, 1 (dada); W. Z. 3, 11
(waksa, tangkah), Br. Z. 17, 3, Z. 21, 19;
B. Z. 18, 7, 10, Z. 27, 9 (in de jav. Idj. bl.
140, wordt wadja gebezigd in den zin v. *borst*,
ald. r. 4 staat namentl. angliga pajudara
en naderhand, r. 9, ngliga wadja, zoodat
alhier widjang bedoeld moet zijn, z. onder
widang).

ဝိညှိ၁, *jav., tjèlèng (alf. wijo, *wild varken*),
Sut. Z. 9, 3, Z. 33, 22; Br. Z. 50, 6; z. ba-
luka en idjung; dūkara widjung, T. Z.
1, 32.

၂၅၁, jav., tēmbé, Kr.; wuwudjang, z.
onder rara (vgl. mal. budjang en bat. bu-
djing), z. ook onder budjang.

၁၁၂ I., bal. uitspr. v. *wáhja (z. een
voorbeeld, aanh. onder lupa); wája dyatmika,
Lamb. Z. 16, 3 (sakala niskalané); suka
waja, *wáhja wibhawa, *wáhjaphala:
wajapala, *aardsche goederen* (wordt hier ver-
staan); aanh. onder kimut.

၂°, K. A., pèdas, kawaja antuk tityang.
II., andere spelling v. *wwaja.

III., nm. v. e. triwára.

၁၁၂ I., jav., baju (lamp. baju, ngadj.
bajo, sund., sas. en bat. bari, bug. wari,
sumèñp baruj, mal. basi hierbij te ver-
gelijken).

၂°, z. wajon.

II., z. onder maju.

၂၅၁, ons *b. v.?*, Sw., muwah pwèka sa
dantya, wènanng dadya talawja (sic.), wja
niskaraña, niskaraña.

၂၅၁, R. 15 Z. 6, 5 (gèdang, ubi); vgl.
biju.

၂၅၁, *wujaj, O., aanh. onder boh-
dan; tahining wujé, War. 20, z. uje.

၂၅၁, pèpèka, aanh. onder rotaka en
pùdjá.

၂၅၁, andere spelling v. *wwaja; z.
oja en boja.

၂၅၁, boja wojl, oud Bjw., boja
wèntèn.

၂၅၁, s. (*leestijd*), nwami wajah, *jeugd*.
aanh. onder mitya, vgl. aanh. onder çila.

ud, sterk v. thee of tuwak, rijp v. boonsoorten
 ls undis, katjang enz. (hiervan mag men
 asak niet gebruiken, vgl. onder wrëddhah,
 nen. sabaja, v. *denzel* (den ouderdom?); donker
 an kleuren, *opgesierd* met stijlfranjes v. d.
 vaj-taal b. v., *vergevorderd* v. zwangerschap,
 iemands voetsool *geschikt* of sterk genoeg
 om ongeschoeid te zijn, zoo ook van de huid,
 en gevolge v. d. djuuk lëngis; tjrik wajah,
 z. onder tj.; awajah, de a aan 't begin v. e.
 ettergr. (᠘); matëngënan awajah, op een
 opgeslokte k eindigen, zooals bij vele sas. woor-
 den; ëntal wajah, 't blad geschikt om beschre-
 ven te worden (z. muftjuk); basang wajah,
 *antra, is gekronkelder dan de basang
 nguda, de groote darmen in tegenst. van
 nguda en onder de bëbëtokan; alas
 wajah, wana gahana (vgl. onder dää);
 pëtëng wajah, *diepe nacht*; mäs wajah, *mäs
 tatur; anwaming wajah z. onder nwam;
 ngäé wajah, *ontzaggelijk maken* b. v. de ver-
 tooning v. e. waj., een gewoon bal. woord door
 er een oud-javaanschen klank aan te geven, b.
 v. paruk in pl. v. pajuk; guminé sampun
 wajah, spreekw. om aan te duiden 't bederf
 der tijden, als wanneer kinderen reeds aan den
 coitus denken; ngëwajaäng, *gisten* v. tuwak.
 2°, jav., *ouderdom*, Adip. 71 (vgl. mal.),
tijdstip, aanh. onder kungkang; wajahan of
 wajan, de oudste v. zusters of broeders in
 eigenn. (K. A. gdé); nm. v. d. oudste onder
 de kinderen, *djyësta; basang wajah, *an-
 tra; piniwajah, *agradja; ida wajahan,
 de oudste als de moeder van minder kaste

is of tot de 4° kaste behoort (z. bagus en
 kompjang); djro wajahan, v. iemand wiens
 naam men niet kent (uit beleefdheid); gusti
 wajahan, de held en titel v. e. bal. gedicht
 (versm. ginada); deze eigenn. ook in Rw.
 zoowel v. Ranapati als v. zijn vrouw Rara-
 wangi gebezigd; het laten dooden v. iemand,
 omdat hij een mooie vrouw heeft, is in bal.
 gedichten een vaak voorkomend incident, z.
 ook Dj. pr. z. prëwajak.

5°, k. v. kaki, R. 2 Z. 1, 7 (jav. kr. h.
 v. putu); piniwajah, R. m. Z. 17, 35.

4°, nm. v. e. soussoort bij varkens of buffel-
 vleesch; basa wajah, sous bij 't varkensvleesch
 bestaande uit de hier genoemde ingredienten,
 middel tegen de kuwa; best. uit tjëkub,
 isën, djaé, kunjít (soms banglé), mëtjak-
 tjak, jëhé inëma; ook tuban kuwa.

᠘ᠤᠮᠤᠮᠤᠮᠤ, jav., *wufl* in liefde v. mannen, B.
 Z. 55 8? (purusa né tuhwa?, vgl. mal.
 bajoh), Z. 59, 7 (pratjatjah); Br. Z. 4,
 10 (i pratjatjah, sang abagus, wong
 istri, kakung prapantja), aanh. onder
 talu; awajuh, *met meer dan ééne vrouw
 leven*, 87 (vgl. onder *do); *kinawajuh, R.
 15 Z. 4, 5 (kadjudjuh, katuronan); kawa-
 juhan, kapurusän; nghulun tan aharëp
 kawajuhën alaräku tan kahur, B. Z. 68, 2
 (sing tityang njak ring anaké pratja-
 tjah); angawajuhan salinglingnyän, Sum. Z.
 48, 5.

᠘ᠤᠮᠤᠮᠤᠮᠤ, R. 24, Z. 33, 1 (bijah); z. onder
 bijah² en wëwëhan; pajung wjah, R. 23
 Z. 20, 6 (padjëng kobër, kadjang mrak).

ဝိသုဒ္ဓါ, aanh. onder sulung en gingsir.

ဥပသုဒ္ဓါ, dadi sampurna wyaharadin, R. L. Z. 2, 14.

ဝယသုဒ္ဓါ I., z. onder wajah en wai.

II., sas., naast wajah; wajan kélém, vgl. onder sangkar.

ဘုရားသုဒ္ဓါ, T. b. 11 b., kawajon, Ws. 11 b.; wəwajonan, v. waju denkelijk; feest bestaande in dansen enz. den volgenden dag na 't eigentl. feest, zoo b. v. de dag na sipəng; naast unèn?

ဥပသုဒ္ဓါ, iti prattiti, içaka, 1335, pūrnāning tinilar (l. tinular) parituṣṭapakrana (l. parintosakəna) wirūpaning aksara „grəha sutji pamadé ring wjan (l. abjan) pahit kiduling gunung limbah (?) kulouing mèru, wratmara mtu wətan, tlas samangkana, usana bali (de afschrijver), ed. Friederich bl. 303.

ဥပသုဒ္ဓါ, z. onder awjanti.

ဝယသုဒ္ဓါ, sund. tjajur, mal. bajur.

ဝိသုဒ္ဓါ, vgl. *jav. wər? en z. wijar; wjar tang sítakárakutjəm kadi kamərangən i mukhanikang warəngganə, Hw. Z. 2, 14; wjar tikang wujung, Ar. Pr. Z. 20, 18; wjar tan ana kətung, v. d. liefde eener vrouw bij 't zien eener schoonere, ald. Z. 18, 43; tan wjar, *het faalt niet*, wat de priester gezegd heeft, dient beaamd te worden, T. Z. 4, 15 (nora nirdon); tan wjar kapanggih, *het faalde niet of*, T. Z. 3, 64 (vgl. onder wjartha), Z. 2, 26; tan wjar labdhəng irang, Z. 5, 25 (twarə lənan bakat djəngah); bhrasīa rug kəli kasrang dèning lungidning drija jaja

warəstra tumampuh ing banju wjar tan pamjati twas litjin, Ww. b. Z. 1, 55; wjar ta en wjartha worden in de handschr. telkens verward, b. v. W. Z. 1, 5, alwaar wjartəkang in andere handschr. wjarthəkang is, zoodat de een het vertaalt met ilang en de andere met nirdon.

ဝိသုဒ္ဓါ I., jav., linggah; v. e. djanggala, T. Z. 5, 38, T. Z. 1, 5 (əlah, linggah), (vgl. *wjar en 't mal. bijar?); z. onder liwang en aanh. onder tuwang en djalangan.

II., z. onder wijara.

ဝိသုဒ္ဓါ, dé wujar i glungé, Adig. 16; z. bujar.

ဘုရားသုဒ္ဓါ, asumping wájura hardjəja, Mal. 371; asəkar wajura, Ww. Z. 1, 70 (b. Z. 5, 220); vermoedelijk de kamərankan, want wajura zal wel majura zijn (vgl. wahisa).

ဝိသုဒ္ဓါ, vgl. wjawara, T. Z. 4, 43 (maijəgan; b.: wjala); sang wjara, ald. 46 (sang matjəngil), *leed, ellendige toestand*, Z. 5, 30, ald. 5; wjarəng kəwuh, *bezorgd voor gevaar*, ald. 44, 55 b.?; wjara kabranan, *asakit kanin; apam sada wjara, aanh. onder səmpong; wjara kapə', *karṇaçūla, R. 13 Z. 3, 2; awjarərəbut angadu tjəngil lawa, Z. 4, 42 (mawjadi ngadu paibuk ngalawan); mawjara, *atjəngil; kawjara d kawilaran, T. Z. 5, 38 (kəbukan, kasakitan, z. onder gorowək), *lara; wjaran, aanh. onder rasa (sakitən, gəgringən).

ဝိသုဒ္ဓါ, s., aanh. onder *alu (vert. anartha), W. Z. 1, 5 (nirdon, z. onder wjar).

www.libtool.com.cn

van pijlen, Br. Z. 15, 30 (sisip, nirdon); aanh. onder suprasaṣi (tanpaṅkok); tan wjartha, B. Z. 104, 4 (nora nirdon); W. Z. 27, 7 (nora sisip), Ar. Z. 60, 5; tan wjartholih ripu mati kapisan, B. Z. 86, 12 (twara tani mapakolih ikang çatru pēdjah kakēnan); wjartha dahatikā pamū-djānta ri sang hjang agni, kālanta tumarppaṅha sira ri khāṅdawadahana, Aw. 67 (bij J. corrupt); tan wjarthan, 't faalt niet of hij spreekt na wat hij hoort, T. Z. 2, 42; tan wjarthān mamangun tibānira, Br. Z. 15, 4 (nora panggil nora ika magaé ēbah danēné, nora iwang punika magawé runtuh idané).

၂၇၈၇၇၇, s. Wt. 4, aanh. onder upadbjāja (vgl. jav. wjakdrana?), aanh. onder badawaça.

၂၇၈၇၇၇, s., sang wruh ri kādjaraning sarwwārtha sira wajākarāṅha ngaranira, Ud. 27 (vert. v. sarwwārthanām wjakaraṅād wajākarāṅha utjtjyaté).

၂၇၈၇၇၇, s., winyākṛēta, medegedeeld, verhaald v. e. parwa, Bh. 1 o.

၂၇၈၇၇၇, s., de waarheid v. e. zeggen, Adip. 105 (z. jakti); mangké wjaktini tan harōp-ira, B. Z. 3, 6 (né djani makantēn antuk tan itjan ida, n. dj. suba pēdas ban èlik idané); wjaktinya, *tuhun, W. Z. 30, 5; tjina wjakti, h. v. watang (z. onder tjina); pangawjakti, v. e. handeling, waaruit iemands bovennatuurlijke macht blijkt, Ar.

၂၇၇၈၇၇, s. z. onder sumēkar en mēkar.

၂၇၇၇၇၇, s., v. d. buddhi, *vertrouwd?*, Hw. Z. 2, 8, *afgetrokken*; jan wjākula manahnya, tan ilu sumahājēng mata mulata ja towi Irikang wastu, tan katon djuga dēnikā, āpan manahikang wawarēngō' ngaranya hingan-nyan pradhānang manah kalinganika, tut. 11; vgl. onder ingas.

၂၇၇၇, s., ulā; vgl. wjāla.

၂၇၇၇, s. (wjādha), aanh. onder singgang.

၂၇၇၇, s. (wjādhi), *asakit (vgl. *jav. wjadi), R. 10 Z. 6, 5 (i sakit, s.) T. Z. 1, 8 (gēgēring) en 22 (s., i sēbēt ati; T. b. leest hier wjādhaja), Z. 3, 75, aanh. onder hēlēm, Adig. 104, *wāda; awjadi, *twisten*, T. Z. 1, 49; mawjadi, *matjēngil, *awjara; di usané mawjadi, *tēlasning wērāmuk; polih mawjadi mawanan judda; wjadi kabranan, *asakit kanin, aanh. onder tikēl.

၂၇၇၇၇၇, jadin; mangda kabojanin, ti-tyang samī purun manangguh wjadin najubang tjor.

၂၇၇၇၇၇, s. (wjadhita), vert. v. wjādhi bahulah, tut. 20.

၂၇၇၇၇၇, s. (wjādhajah, meerv. v. wjādhi, z. aanm. onder puṅyamanta), *ziek*, T. b. Z. 4, 87, 89, aanh. onder guṅha, djirṅha en rēmpoṅg (z. onder wjādhi).

၂၇၇၇၇၇, z. onder kroso.

၂၇၇၇၇၇, verb. v. wjathā?; tan hana wjat, R. 20 Z. 19, 15 (norana ngraātin); tarpa wjat, *onverlet* gelijk ijzer door een tinnen hamer geslagen, R. 7 Z. 20, 1 (nora raāt); tātarpawjat, B. Z. 15, 6 (norana ngraāti;

*jav. mijatani); awjat, L. Z. 28, 8 (mbing- nrang kadi w. p., tan k. mèga ahëning lakin), R. 20 Z. 17, 7, Z. 19, 13 (vgl. awèt?); djahit ing nètra amanis lwir madu g tan hanawjat gësöng, niets bleef heel, ver- „p. nipun manis t., l. m. k., r. p. a. a. brandde, Sut. Z. 137, 2, b. (tanpaçèsa); a. l. m. m. a. w. j. m. r., t. lwir p. k. wi- amjati, B. Z. 2, 3 (mbëlurin, ngudilin, nihat; sas. Jsp.: l. patrëm winyan, a. ngraätin); mamjati, R. 4 Z. 14, 1 (ngudisin, l. p. k. lirnya en wadananira trang kadi ngudili); tanpamjati, 21 Z. 7, 6 (nora çaçih p., nètra tinrapan, atëtël émas ngraätin), Sm. Z. 7, 1 (nora ngudili), atap!

*tanpabisa, Ar. Z. 49, 10; Was. 1, 2; Adig. 88, H. Z. 46, 5, anamun tanpamjati pahèa, v. bedroefde vrouwen, R. L. Z. 10, 2 (gësit nora mapajas); taja mamjati, R. 21 Z. 4, 1, b. (nora mbëlurin, n. ngraätin). ဝိသိယံ I., s., Sut. Z. 48, 4 (wjati), *tawang; sasat bëtël manah wijat, Swg. Z. 3, 47 (vgl. onder bëtël), ook wihat; sangga wijat, sanggákâça, Tj. A. x.

II., T. Z. 5, 5 (nglintangin); pan tan hanang wijati sukaning twas apulang lulut ri ratnakanyaka, ald., Z. 1, 11 (apan sing ada nandingin lëgan idëpé matëmu smara ring anak luh dää, dëning nora manglëwihin lëgan atiné mangkuh angkuhan ngadjak radjaputri).

III., mèngsëm sang prabu mangké sarja ngandika, sapaju kajèki, wadanané anrang mangké wulan purnama, kang tan kèwëran mèga, éning nètranya ika, lir tumètësa gëndis, panabdanira arum amanis tuwan, lir midjila kasturi, rèmanira pañdjang akëtël lëmës atap, ahirëng lir mèga malih, angëmu warsa, jajah midjila riris, têngahira lir patrëm kèngis winijat, Jsp., j.; (x. mësëm s. p. sarwjangdika, sapa aju kajèki, w.

nrang kadi w. p., tan k. mèga ahëning lakin); djahit ing nètra amanis lwir madu g „p. nipun manis t., l. m. k., r. p. a. a. brandde, Sut. Z. 137, 2, b. (tanpaçèsa); a. l. m. m. a. w. j. m. r., t. lwir p. k. wi- amjati, B. Z. 2, 3 (mbëlurin, ngudilin, nihat; sas. Jsp.: l. patrëm winyan, a. ngraätin); mamjati, R. 4 Z. 14, 1 (ngudisin, l. p. k. lirnya en wadananira trang kadi ngudili); tanpamjati, 21 Z. 7, 6 (nora çaçih p., nètra tinrapan, atëtël émas ngraätin), Sm. Z. 7, 1 (nora ngudili), atap!

ဝိသိယံ I., s., z. wjat. ဝိသိယံ, s. (wijati, locatief v. wijat; vgl. daçadiçi), *langit (*jav.); rwabning lara lwir kagunturan wjati, T. Z. 4, 6.

ဝိသိယံ I., na zijn gebed, dat de stroom mocht ophouden, kang tambak tan wijata, R. m. (R. k., tan mintaja).

II., amanggih wijata, v. iemand, die leproos geworden is, Tjt. 49, W. II., s. (wja thá). ဝိသိယံ en jwatara, ongeveer, plus minus; wjatara sa, ongeveer een, T. Z. 5. 46; Pam. 18. Kam. 21; Adig. 20; Was. 34; wjatara lama- nipun ikang rahadyan, soolang de r. nog niet teruggevonden was, Smw. Z. 1, 37; vgl. watara, wjastara, wastara en ajwatara.

ဝိသိယံ, s., adwa nitya ring sama- ja, Utt.

ဝိသိယံ (b.: bjátita), B. Z. 28, 17 (tan utjapan, tutjapën).

ဝိသိယံ, s., ongewoon luchtverschijn- sel, ongewone wind; z. bajutpata, widyut- pata en wágjutpata.

ဝိသိယံ, bal. kawi, in pl. v. bijas (vgl. 't jav. watin en parawatin uit 't lamp- batin, rijk, 't geen in 't mal. nog titel is ea

onder walung); *sangga wjas*, tjanggah jas, tevens door te denken aan 't jav. *sang-* wēdi, Tj. A. d.

ဝိ၇မာမိ၇, jav., Kid. Sund. 10; wijos san, Mal. 324, Ar. Pr. 29; wijos pingrwa .: pamēngkang), B. U. 528; wijosing wur, v. 't geen e. kluizenaar zijn gasten voort, Djpur, vgl. widjil; 2°, *kledingstof*, aanh. nder balung tikēl.

ဘမမ၇, s., *kraai*, Ar. Z. 14, 3, Hw. Z. 1, 16; *wājasabrata*, z. onder gagak.

ပျမ၇, z. *bjāsa*; *umjāsa*, *verzamelen*, *ngschikken?*, aanh. onder wēda.

ပျမ၇, z. onder jusa.

ပျမ၇, *dyūtawjasana rikā pamāntjanyu ri sang pāndawa*, *mrētyuwjasana muranya tké kanyu*, Ud. 77, vgl. onder bhjana.

ဘမမ၇, *wajasari*, z. onder wasari.

ပျမ၇, s., Aw. 48.

ပျမ၇ of *wihasēk*; *tan kawihāsēkan* *kawyasēkan*, *niet vervaard*, den moed niet gegeven, Wir. 86, T. Z. 5, 131 (*kébukan*); *tan awyasēkan dēnirāmanggh lara*, *niet ter neer* *slagen bij de ramp, die hem getroffen had*, Z. 3, 75; *tan kawyasēkan kapadgatēng* *isti*, Z. 2, 15; *sampun wyaskēng ara*, *maak* *niet bezorgd over 't eten of over uw levens-* *onderhoud*, Z. 3, 5.

ပျမ၇, *nēmonin pūrnamasiddhi masi-* *g ja maībuh*, *dingarjan amangun gēlung*, *pan malingōb wyastané*, *masēkar ja bungan* *aluh*, v. Limbur, Lmb.

ပျမ၇, s., *hana ta pāntaraning usā wjušta*, *usā ngaraning wēngi*, *wjušta ngaraning ra-* *hina*, *pāntaraning rahina lāwan wēngi*, *ja ta* *sandhja ngaranya*, (*pi*)*ra suwēning rahina*, *lima wlas muhūrta*, *ikang samuhūrta nga-* *ranya*, *tlung puluh kalā*, *nda tan pada dawa-* *ning rahina ring uttarājaña*, *lāwan ring dak-* *sinājaña*, *tan pada kwēhni muhūrttanya* *kalinganikā*, Brhm. 105.

ပျမ၇, z. *wastara*.

ပျမ၇, s., *eigenn. aanh. onder swa-* *tantra*.

ဘမမ၇, z. onder *awajawa, Brhm. Z. 1, 4; m. c., *wājawa* (*ēmbuh wājawa* *rukša maljus akisut wrungkutnirā* *tardahat*).

ပျမ၇, s., *pangutjap*, Kam. 19; *Adig.*; vgl. jav. *biwara en bajawara*.

ပျမ၇, *litigant*, o.

ပျမ၇, *wjawahāra; *blahaning ašta-* *daça wjawara*, T. Z. 4, 44 (*tingkah çastra* *galuré*, z. *wjara*); *mawjawara mamōsēh* *pan njantēh*.

ဘမမ၇, s., *aanh. onder tapowrē-* *ddah*.

ဘမမ၇, *aanh. onder pañtjanakha* (*vgl. onder godhā*), *çiçumāra (Brhm. heeft *wajawak*, waar *Wišhupur*. over *Dhruwa* *sprekende*, p. 240, noot 7, *çiçumāra* heeft), *awagraba* of *graha* (*sund. en tag. baja-* *wak*, *mal. bijawak*, *mad. banjoabag*, *jav. mēnjawak*, dat in Oost-jav. de groote op de *boomen klimmende soort zou beteekenen*, *ngadj*.

ba djawak, zoodat 't sas. djawak eene verkorting moet zijn, mal. v. Pal. puru biañtjak, waarin b.: bijawak is, zooals blijkt uit 't sund. sañtja = jav. sawa enz., want die rambutan-benaming doet denken aan een diergelyke in 't lamp. takujung alu, (*leguaan-rug*), z. *wajambit; Tjt. 17, prabaungsu, pradina (b.: pwadina) majawak djalu, bapuh (vgl. jav. sarira), gâtra kang wadon.

၂၂၁၁၂, Adig. 62 b.

၂၂၁၁၂, wus kawjawasèng bhûmi kotama rahadyan sanghulun, *beroemd?*, T. Z. 2, 45 (T. b. Z. 4, 24, prakaca karungu kottamanta nityèng djagat); tan kawjawaçèng ràt, Z. 5, 101 (apang da(ada)ngalahang di djagaté), Bh. 58, 79, Utt. 11; kawjawaçan, *gelatenheid, lijdzzaamheid* bij 't dragen v. e. ramp, T. Z. 3, 75; Z. 4, 26 (kotaman).

၂၂၁၁၂, s., kawjawasâ, Wir. 27; syapa ta wwang syapa ta dèwata, wènanng amari-trânang watèk pândawa, an kakaratâla wjawasâ huripnya dé bhagawân bhîsma mrètyurûpa, Bh. 50 (b. 64); ook bjawasâtha, Pg. (wjawahara).

၂၂၁၁၂, s., phalaniké kawjawasajangu ring tapa, Utt. 33; kawjawasâjawikraman, v. d. kracht, waarmeé Bhîsma streed, Bh. 79, vgl. 58; tan sanggahèn wjawasâjawaighna lwir tan knoh hidöp patih hadji, ri prawrètti rahadyan sanghulun, Ardjuna en Krèshna belettende Bhîsma te dooden, Bh. 58 (b. 77).

၂၂၁၁၂, de 4de v. d. satsnâna; snân makalaksanang sumilèmakèn çarira tøkèng uttamângga, makanimitta wèlèkning lèbè sangkè sukuning lèmbu en ginrèk ring lèmbu pawitra, Wrt. 18.

၂၂၁၁၂, Kam. 19 telkens, z. wwal en tyèng.

၂၂၁၁၂ I., s., *bhudjaga, aanh. onder kuwa²; dyah wjâlaning ràh, eigenn. v. d. dochter v. Anantabhoga, T. Z. 5, 95 (z. nagagini); hjang wjâla bhuh, z. onder bhuh; wjâlapuspa, T. Z. 4, 34 (nagasari); wjâlasòkar, *nâgapuspita; wjâlagràha, aanh. onder singgang, vgl. wjâda.

II., z. onder wjara.

၂၂၁၁၂, s., Bh. 22, hr. Z. 6, 9.

၂၂၁၁၂, kadi pwa mapa(ma)ti wjalanga mangöpöp rikang wé hëning, angèmanika pangkadjanya kawawèri dènyân parèng, satè pwa ja winèh, wisa pwa, dawutèn sadènyân padèm, tamat lwir angalap swamina lèkning mamatyèrikâ, kunang sahana sang tapèdhara halib tamad wring naja, bangun kumuda witnya jèka gènahing wjalanggâdbhuta Rm. Z. 22, 3 en 4.

၂၂၁၁၂, tan hanâwjav, Ar. Z. 19, 11.

၂၂၁၁၂, s., wjâpiwjàpaka, W. Z. 11, 1 (wisèsa tan kawisèsa; jav. W. bjapaka ingkang wisèsa; bjapi, wisèsa).

၂၂၁၁၂, Sm. Z. 1, 14, hr. Z. 13, 9, *hande ling*, goede of kwade, Adig. 51, aanh. onder upalahi, z. onder bjâpâra.

ປຼປາງາ of bjaparé (?); pamjaparé, *panamuj; na door den kluzenaar onthaald te zijn, liwar suka twasé sang abagus pamjaparé marémpuh, fr.; makrah ika pamjaparénya wowohan mwah babungkilan, *kwèhni pasanggrahanya phala mula, Lamb. Z. 19.

ဝယပခါ of wjapak, eigenn. v. e. be- diende v. Radèn Tjopèt, U. Pngr., Tba. 7 a. (dezelfde als dijapak?, z. onder turas), z. satya 2°.

ပျပခါ, s., B. Z., 117, 8 (amisèsa), Ar. Pr. 21 (vgl. bjapaka); wjapaka (ka) sub ing ràt, Dpt. Z. 3, 22; wjapakèng kawula, T. Z. 105, 9 (ngawisèsa tityang); (di) wjapakanira ngrutji kètur, T. Z. 8, 108 (kabisan danèné mangwilang pupuh); tahu prabhu wjapakaning djagat, Mal. 878; tan wjapakèng swabhuh, *onverschillig voor zijn land?*, T. Z. 3, 74; tahu kawigwara wjapakèng kalangwan, v. die bedreven is in 't beschrijven van natuurtooneelen, Ww. Z. 3, 139; wjapakèng racmining sañtjaja puspa warina, v. e. godheid, Ww. 24, 30, ook bjapaka, Sm. Z. 1, 2, kabjapaka dèning swami, v. e. vrouw, Smw. Z. 18, 11; am- bjapaka, *vorst zijn over een rijk*, ald.; ka- wjapakan, *overmeesterd?*, Ud. 28.

ပျပခါ, s., aanh. onder swara- wjañdjana.

ပျပခါ, z. kèpèt en tálawrènta.

ပျပခါ, s., eene bezigheid door iemand, die zich vermomt, Wir. 2 o.

ပျပခါ, z. wujé.

ပျပခါ, z. bjaja.

ဝိယျု, jav., winijujung, Am. (Men. 264, binándá); dèn wijujung, ald.

ပျပခါ, s., *medeklinker*, Sm. Z. 1, 9; swarawjañdjana, titel v. e. geschrift hande- lende over de spelling; z. onder sandhi.

ပျပခါ, z. bjoma.

ပျပခါ of bjamoha, s. (wjámoha), R. 21 Z. 2, 27 (syamoha); Z. 49, 4; bja- moha, Sut. Z. 6, 9 (kapalingan), wjamoha- hana, Br. Z. 23, 6?

ပျပခါ, s., *vogel*, Wrs. 21 o.; z. *bjoma.

ဝယခါ, *leguaan*, Sg., majambit, alu (jav. mǝnjambik, Oost-jav., *leguaan*, ei v. e. *leguaan*, Bjw. mǝnjambit, alu); plèr anak- ing wajambit, basnu anaking kawuk, Tjt.; vgl. *wajawak.

ဝိယာ, aanh. onder laju², (?) wihaga.

ဝိယာ, s., *mapasah, *ongesteld-* of *droefheid* v. die ontstemd is, T., b., Z. 1, 27 en 23 bis, aanh. onder kadat; *scheiding*, Z. 4, 70 (vgl. *jav.); tan kataman wijoga, z. onder tunggèng (nora ngrasa sakit); sang wijoga, *prijawiraha; prijawijoga, R. 8, Z. 6, 8 (kaèlādan somah); amukti wijoga, 25 Z. 9, 8 (amanggih papasahé); hāh wijoga kadurus nrosādha, R. 6 Z. 1, 30 (ih i balu kaliwatan tanpatamba, wjaktina kaèlādané nora nutugang ngubadin), vgl. aanh. onder pněp.

ပျပခါ, s., W. Z. 21, 6 (mong); samong;

Anj. 56, wègra; Am. wilagra (*jav. wagra), Akw. sastra wagra, s. asu?, ald.).

၅၇၂၅၇၂, s., djalak.

၇၂၅၇၂၅၇၂, z. onder arghja onder argha?

၅၇၂၅၇၂, s., Sm. Z. 3, 12, Ud. 5, Wir. 1, 5, *missen* v. e. wapen, 61; tatan wjabhitjára, Bh. 49, 57; jan hana wwang bhakti ring hulun, tatan wjabhitjára kasèwakanya, jèka wèngang malahakèn tribhuwana, bjakta ja mantuk ing swargaloka, Bh. 40 (vert. v. mánitja jo' wjabhitjarèna bhaktijogèna sèwaté, saguñán samatityaitán brahmabhújaja kalpaté); tan wjabhitjára, tan wurung, Sm. Z. 3, 12 (tan wrungan), T. Z. 5, 73, 't *miste niet*, er gebeurde wat hij wenschte, Ud. 5; na een vloek uitgesproken of wel een gunst verleend te hebben, astu tan wjabhitjára iké wuwusku, Utt. 19; aanh. onder pungpang, vgl. 16; sing tan pamintuhu udjar-inghulun, tan wjabhitjára prâptang upadrawa dé mami, Tj. A. a. (een weinig vroeger zegt dezelfde heilige, jan sira tan humidèp rjjudjaring kadi kami, tan wun upadrawa tèka ri kita).

၁၅၇၂၅, z. bajabja.

၁၅၇၂, jav., *ringgit, *witangka (?); *rèkatjarmma, prañakara, prañagasta, rágatjipta, paranté (?), Tjt. 22, Br. Z. 2, 20, de figuren uit koe- of buffelhuid vervaardigd, die in de poppekast vertoond worden; vele karakters daarin zijn v. bal. vinding en op Java onbekend (b. v. Giripawaka

en Windusagara); dat er vele lalakon's waren die misschien niet meer bekend zijn, blijkt uit de aanh. onder gringsing; amanèk-manèka tibèng andèmana wajang²nya, vloek in O., getranscribeerd, bl. 47 (vgl. onder adèg); awajang, aanh. onder mlètjtjha; *upama wajang manira tan wèngang langganaha, spreekw. om zich te verontschuldigen bij 't uitvoeren v. iets op last v. e. meester, U. Pngr. 87; madjadjar wajang, v. huizen in een lange rei; madèrèk madjadjar wajang; *wajang²an, aanh. onder m r è g à n g g a.

2°, nm. v. e. wuku en v. d. breedbladige blatung; tumpèk wajang, de godsdienstige feestdag, waarop aan de wajang poppen wordt geofferd; wajang, figuren, teekeningen; wajang²an, allerlei figuren, zooals die uit 't blad v. d. mandari met de nagels uitgekuipt; *wajang²an, 't in een spiegel verschijnende beeld v. iets, tul. 40 (jav. lajangan, vgl. onder wintang); wawajangan, z. onder lawat, *wimba (vgl. aanh. onder puñduk); pan ing dèwa rakwa tanpawawajangan, want de goden hebben (naar de Indische voorstelling) geen schaduw, Brw. (vgl. mal. bajang?).

3°, (vgl. sund.?); wawajang, z. aanh. onder krèmi; krisning awajang, aanh. onder dangan; hajwa ngwajangi, laat er geen schaduw op vallen, Us.; winajangakèn ing tawang, W. Kap., di abèngakèn; darmma pèwajangan, een geschrift, waarin de dalang aanwijzingen vindt omtrent de voornaamste personen, die optreden; kanaka tinèpa winajang-wajang abhra, Sm. Z. 15, 1 (hèma pinin-

la togog²an dumilah); manik wajangan |
 tadyanikēp wawajangan, z. onder wimba; |
 wawajangan, wimba, wibangsu (?) sraja |
 açraja), maja v. de oogen?, Us. (z. onder |
 silak en májarûpa), gekookte stukken var- |
 tensvleesch aan speetjes (aan 't hof v. K. A.); |
 Mal. 118 b., 301 o. (tumpěng lawan wa- |
 ang); ta., glēm, ça., panatapaning kēçari |
 sakamulan, ngamēt hajwa kawajangan, Us. |
 360, aanh. onder babak (vgl. onder lawat); |
 mangwajang, z. onder *tjakrawartti.

၅၂၁, awjang, Sm. Z. 8, 8 (barak; *jav. |
 amjang), v. haar, B. Z. 72, 11; R. 7 Z. 4, |
 4, 19, v. gras, B. Z. 4, 13 (aanh. onder sēng- |
 ka); Z. 39, 25 (baak); mawjang kēçānawang |
 mēgha, Br. Z. 9, 8 (dēm dēm, magambha- |
 han), aanh. onder triwikrama; ghañā |
 wajang lwirning roma, Z. 29, 15, aanh. onder |
 wuwur; manaruh dināwjang umurub, Sut. |
 Z. 68, 1; pudjin apan amjang ēñdjing ama- |
 djēng lafi tan sah inēr, Sm. Z. 26, 1 (ma- |
 tangkid antuk tjampur).

၅၂၂, z. wihang II.

၅၂၃, *jav., *kikvorsch*, *warśābhu (wi- |
 hung, bhēka), aanh. onder piçita, R. 6 Z. |
 1, 21; T. Z. 5, 35; Kam. 17 b.; Hw. Z. 20, 17; |
 vgl. sanggata; jan guru kapanasan, ama- |
 mikul, çisya apapajung wijung binanting (b. |
 binakti), tan jowana kita, Adig. 30; vgl. |
 onder lirēk.

၅၂၄, *jav., mawujung, Br. Z. 48, 12 |
 (bēndu, kroda); *amanggih wujung, T. Z. |
 5, 21 (anēmuduhka), aanh. onder āçā;

tan tollh wujunganirang surēndra çatru, B. |
 Z. 28, 11 (nora ja manglingu bēndu |
 danēné sang bhoma); bhrānta wujung, |
 T. Z. 5, 120 (sēdih pisan); awujung, R. 14 |
 Z. 2, 14 (linjun); winujung, L. Z. 15, 1 |
 (aminta djiwa); kawujungan, Ud. 92 (vert. |
 v. kopita, de Calcutta editie heeft hier to- |
 šita, juist 't omgekeerde); kinawujungan, v. |
 iemand, tegen wien men een grief heeft, T. |
 t. 6 b.

II., z. hujung II.

၅၂၅, s., *kikvorsch* (Nitiç. Z. 1, 12, wi- |
 jangga; vgl. jav., waarook mijangga met |
 de bet. v. *leguaan*); inḍik anaking wijangga, |
 Tjt., vgl. onder pas.

၅၂၆, unjah?; anapu hisning swēda |
 awēnjah i slaning susu, Ww. b. Z. 3, 136; |
 swanita tan katrasan (?) awēnjah i witing |
 pupu, ald. 191.

၅၂၇ I., jav., v. e. paard, R. L. Z. 8, 28, |
 bang om te vechten, vooral v. hanen, Dj. Pr. |
 Ws. 10 o.; vgl. mēñji.

II., als de dulang maar kleiner, aanh. wlan- |
 di en onder gēmpalan (Bjw., wañtjos, |
 pabwan, jav. wadah kinang; de verklaring |
 in 't jav. Wdb., warna niet toepasselijk op |
 bēbadong sawañtji?, Dw., bij v. D., 59, |
 kang istri nampa wañtjiné, isi djam- |
 bé ban suruh, Dm.), Ws.; winadahan wañ- |
 tji, v. bloemen; gupuh sēso ngalih tjanang |
 sarwa anjar wañtji alit tur matulis basé bwah |
 sampun pput tōmbako gambir irika, Swg. |
 62, 57 en 58; awañtji magēng baktanja

(katahja); taluh sikapa lan kunjit, wadja mōka mwanng kakosok, di nusangé puput kēto (b.: sapunapi kramanipun), Bngkl., volgt op de aanh. onder nusang.

III., jav., *geaardheid*, Dpt. Z. 1 Z. 3, 3, *tijd, uur*; kang awañtji kadi nusa w., groote visschen, R. m. Z. 14, 3 (R. K. b. id.); *tijd* van den dag, aanh. onder argi en joni.

IV., aanh. onder madhja.

၁၇၅၆၂, z. onder kiti II.

၁၇၅၆၂, mañdjan, T. b. Z. 4, 234; kañtjil, Nw. (b. leest watjira); winañtjira, kidang, Nw. (b. leest winatjira); in de Mal. c. vaak wañtjiran en op bl. 42 v. d. gazelle door Râma nagezet.

၁၇၅၆၂ I., jav. (waar ook wēñtjak; vgl. ook jav. mañtjak), krama-vorm v. walang; wañtjak darjja, T. Z. 3, 52, Z. 5, 41, *bezorgd* (jav. walang drija; vgl. Pañdji Dj. T. 132 kalbu); wañtjak daja (wañtjak kalbu, z. vertelling door P. v. d. Br. 23); Ar. Pr. 37, Z. 21, 4; wañtjakôdu, (?), Pam. 5 (de Kid. warangdarjja); bango wañtjak, *waradja. Tjt. 27.

II. of pañtjak? z. mañtjak.

III., jav. walang, Men. Abha, Z. 27, 9; ubēl, antiganing wañtjak, didik, anaking wañtjak, Tjt.; wañtjak sangit, walang sangit.

IV., wañtjak sadji, z. onder añtjak.

၁၇၅၆၂, R. L. Z. 7, 131 (pali?).

၁၇၅၆၂, z. onder wañtji II.

၁၇၅၆၂, z. onder uñtjal.

၁၇၅၆၂ of puñtjang?; amuñtjang (kuda R. 18 Z. 8, 9 (mañtjut).

၁၇၅၆၂, s., linker, Ar. Z. 10, 14; z. onder bâma.

၁၇၅၆၂ I., W. Z. 35, 8 (momo); *mi-achtend?*, Krsn. Z. 4, 9; B. Z. 104, 4, door droefheid (paling), R. 6, Z. 8, 9 (saputan). 10 Z. 10, 1 (bungěng); wimoha murkka. v. asura's, Hariç. Z. 7, 7 (vgl. onder me-hita); kala wimowa, aanh. onder pungu: katiban sara wimoha (hds., wimowa), *kinēnan maja; pangdēning kali mūrkkaning djana wimoha matukar arēbut kawirjjawā. Nts. Z. 4, 10 (angkarān djanmané momo); bwat punika, kawimohan tityang kumāula. *gē'ngnyārēmba patik hadji huluna (vgl. onder māda); kawimohan kēçwarjjan. *kamānawibhawan.

II., wi en 't bal. mowa, z. parawimwa. ၁၇၅၆၂, wimohanaçarastra, v. e. wapen v. Indradjit, R. 22 Z. 3, 14 (R. m. wimohana sara en wimonasa raña: jav. R. 463, wimonasara), ald. 17, mohanaçara; Sum. Z. 32 14, maar 9 en 15, mohana; z. wimohanâstra.

၁၇၅၆၂, z. Wir., aanh. onder niçtjētana; vgl. wimohana en pramohanâstra.

၁၇၅၆၂, s., B. Z. 17, 9, aanh. onder purih (duhkita), ald. 9 (dahat paling). ၁၇၅၆၂, z. *awamana.

၁၇၅၆၂, s., z. onder aśtadiggadja.

၁၇၅၆၂, 't voertuig v. Râwaha, v. men-

heltjke gedaante, Ar. Z. 57, 5 (pundak-
sang wimâna); Br. Z. 45, 11; B. Z. 99,
Z. 95, 14, Z. 101, 5 (awanan); T. Z. 4,
3 (pušpaka); over de wimâna, Krtb. 15;
gl. wilmana.

ဝိ၇၇၈၁၂, eigenn. van den patih v. Dja-
lantaka, Sut. Z. 115, 4. Z. 108, 2, Z. 110,
2; eigenn. v. e. asura, Hariç. Z. 18, 2 vgl.
ramona.

ဝိ၇၈၁၂, tan arēp adâna anâma ba-
anra, dèn itung duwèné wadwané, ana du-
rèné wadwané abētjik dèn alap, tan awèh
lèn tjatjara, dèn parikâla, dèn dēnda tan
akrama, hana wong anēnēmu dèn alap,
na anaking wong bētjik dèn walat, djōnōngira
nadamâna lobha tamaha, Tjt. 66, vgl. onder
wiwâtjika.

ဝိ၇၉၁၂, B. Z. 17, 5.

ဝိ၇၉၂၁၂, s., Br. Z. 14, 3 (malētjut-
kang angēn, kalalèn).

ဝိ၇၉၃၁၂, Sum. Z. 15, 7; v. gedrag, B. Z.
15, 29 (tau rahaju), vgl. onder drohi en
aanh. onder pācupata, butus en tādana
(salah lampah).

ဝိ၇၉၄၁၂, van 't goede afkeerig, B. Z. 3, 27
(tar mahjun), R. 7 Z. 5, 60 (nora ma-
muka).

ဝိ၇၉၅၁၂, hana ta ja jadjja dibja wi-
nangun atidurgga tēmēn, ri tēngahikang
rañggana (h)anindya tamarpapadé, pada
magawé wimoksa kalawan brata dhiratara,
Rm. Z. 38, 17.

ဝိ၇၉၆၁၂, s. (wimūdha), aanh. onder ta-

ni; *seer dom* door afschrijvers van zich zelf
gezegd, Br. Z. 19, 10, Z. 35, 1, R. 4 Z. 1, 58,
T. Z. 4118 (blog); kadi sang hjang indra
sira sang manēmu wibhawa bhoga wirjja-
wân, sira sang wa(wi)wēka guhamanta pada
lawan hjang içwara ikanang wimūda paçu-
tulja manahika mabhoga sanggama, atjjo-
wanātuha sudharmma padanira bhatâra
kēçawa, Nts. Z. 9, 1.

ဝိ၇၉၇၁၂, s., wimatsaritwa ngaraning
hajwa irsyâ, tut. 8.

ဝိ၇၉၈၁၂, z. wimoha.

ဝိ၇၉၉၁၂, s., W. Z. 5, 2 (nirawarana,
tar kalēlēhan, éning), aanh. onder wasēh;
't uitspansel, T. b. Z. 2, 47.

2°, z. wâtormi.

ဝိ၇၉၉၂၁၂, s., z. onder hunur.

ဝိ၇၉၉၃၁၂, B. Z. 72, 26 (manjangkala,
masiluman); z. onder garadag.

ဝိ၇၉၉၄၁၂, jav., âmbâl, Smw. Z. 13, 22 (his);
v. e. guntur, ald. Z. 15, 18.

ဝိ၇၉၉၅၁၂, s., 't beeld v. e. god, Br. Z. 6, 2
(vgl. onder waišhawa); Sut. Z. 13, 1; Z.
137, 1, d. (artja), v. d. zon, B. Z. 88, 10

(tédja); W. Z. 23, 1 (warâna tédja); wim-
baning wulan, aanh. onder bumé; wimba
hjang arkkakutjēm, Sut. Z. 114, 11 (tédjan

hjang surjané dajuh), wawajangan,
schaduw, afschijnsel (kadyanikēp wimba,
Tjt. 226); *çaçangkawimba*, R. 10, Z. 10, 1

(*jav. in surja mimba, Men. 74, 359); kadi
wimba, B. Z. 44, 3 (lwir katon); sahasâ-

nikēp ri sang suprasēna tanpadjamuga, ka-

www.libtool.com.cn

dyanikēp wimba, Tjt. 225 (mahjun anikēp tan kēna sinikēp, kadyanikēp wawajangan 86); **wimbani sēkar açoka**, B. Z. 107, 4 (kadi pušpaning rudita); **winimba**, R. Z. 1, 1 (tiniru, kawarūna); aanh. onder rēka, *afgeschreven* v. e. handschr., woorden v. e. afschrijver v. 't Br.; **winimbaçara**, in *den vorm v. e. wapen*, W. Z. 12, 1 (vgl. Wnt. bl. 297, jav. W. 65, kagawé sañdjata); ***winimba wanita**, B. Z. 15, 8 (mapihnda istri, pinihnda stri); **simsim agöng kluēñdit ing pudak winimbānakanakan**, Ww. b. Z. 1, 160 (de ring diende de pudak pop tot gordel); **tanpawimba**, *zonder wederga*, in schoonheid, Djpur; **mimbēng diri**, aanh. onder diri, vgl. imba.

2°, in pl. v. mimba, *halis; **jata nabi jusup angling, wimba sēkaring djro wrangka, akudjamas ing lēlangon**, Jsp. b. (Jus., j.: j. n. j. tèki mēdal saking wawrangkan, asiram gagāndā), liwat sihira nērpāti, maring nabi j. lka, **sawimbanira saking djro wrangka**, ald. (Jsp., j.: kaliwat sih ing n., ing bagiñda, J. i., sawēdalirēki mangko, saking pandjara punika); **sawimbanira nērpāti saking pasowan**, Jsp. b. 169; **mimba** (vgl. jav., waar ook mēmba); **mimba angdon musuh**, aanh. onder rádjakārjja; **ndan sang prabu sampun mimba sinēwaka, sira rakrjan apatih mwanng mantri sēdaja, pramantja nēgara, sas.**, Jsp. (Jsp., j. sang aprabu midjil pinarēk ta sira, dēnira sang apatih mjang mantrija, p. n.).

II., ben. v. e. gerecht?, z. onder tampih.

၁၂၂၂, z. uwag.

၂၁၂၂ of uwèg, *wijd* v. de opening v. e. mond, de bek v. e. djangkrik, in tegenst. v. lon; **muwègan**, v. d. mond; **nguwègang**, de opening v. e. sok *verwijden* door de beide kanten v. elkaâr te doen.

၁၂၂၂, *mislukken?*, v. gewas; **trang² bjoma hudan salah masa wētunyān sarwwa widjan wagu**, Sut. Z. 4, 7 (pujung).

၁၂၂၂ I., jav., nm. v. e. pañtjawāra. O.; **sukra wagé dukut**, z. onder dukut.

II., Bjw., *speelnoot, kameraad*.

၁၂၂၂, *wroed?*, B. Z. 85, 18 (tatas).

၁၂၂၂, jav., aanh. onder bondan.

၂၁၂၂, s., *adrēs, maglis, B. Z. 75. 37, çighra, R. 16 Z. 8, 6 (bētjat, glis); 25 Z. 16, 3, *wawang; **atiwēga**, W. Z. 35, 9 (dahating glis di bētjat, kalintang g.); aanh. onder bēngkung (dahat bulus); **tiwēga**, T. Z. 3, 58; **sawēga**, T. Z. 3, 59; Br. Z. 19, 5; 2° z. onder bērsēt; **wēgamaja**, Wir. 18; vgl. wēgēna en wēgaçtja.

၁၂၂၂, **wēwagahan**, *gissing*; **sakēng wēwagahan**, *naar gissing, op den gis*.

၁၂၂၂ I., andere spelling v. wugah (z. onder bēgah); **awēgah awugēr**, v. 't lichaam v. Durga, toen Umā daarin veranderd werd. Krws.

*II., Bjw., gáok angob; vgl. onder bēgah.

၁၂၂၂, jav., njinjig (vgl. widjik), B. l. 241, 269; Stn. b.; **ambēhi wigljan**, aanh. onder dingdang.

၂၇၃၂ of hugah?; agöng awugah (jav. hds. nog awugër evenzoo), Wir. 14, tanpa- hingan ta(l. ká)taraning rûpanya agöng awugah awugër pangawaknya; apañdjang v. Kumbhakarna, Utt. 17; wugah agöng, Gh. Z. 37, 12; Z. 29, 23; Z. 27, 12, v. Gha- lotkatja in bovennatuurlijke gedaante, Br. Z. 19, 2 (papupuling gëdé, wjakti gëdé); jav. verl.; rowa agung, agëng abërawa); Hariç., Z. 14, 6; göng awugah, *aruhur agëng, T. Z. 3, 54; uguh agëng, *agëng aruhur; giri wugah agung, *parwwatâruhur agëng; birden agungmwawugah kagiri³ lömu saporwatan laku, tot een olifant, vgl. wëgah.

၂၇၃၃ I. of wwagan, *ongelukkiger-, toevalligerwijs*, B. Z. 45, 7 (wastuanja, kawëwëgan, dadi), Z. 78, 12 (kado); wwagan (jav. hds., wogan), Br. Z. 44, 11 (iwagan, mawastu), Ar. Z. 59, 8; wwagan, Wl. 32 o., tut. 46 a. (wwang nirbhagja); kalis, ogan çirna rômpakang sari (*pijl*, in pl. v. sara), Ar. Pr. Z. 3, 12, beiden werden niet geraakt, maar daarentegen de krijgsknechten, Z. 22, 40; ogan in tegenst. van nohan, T. b. Z. 4, 296.

II., z. onder sangawâra.

၂၇၃၄, s., Br. Z. 37, 17 (tanpaguna, mùda); jadyapin winiguna lwirnikang swadharmma ndan löwih djuga jâsangkëng paradharmma ginawajakën, paradharmma ngaranya si tan dharmmaning ksatrija, Bh. 30 (vert. çrëjân swadharmma wiguhah, paradharmmat swanuslitât; vgl. 't origin. 985).

ဝိသုဒ္ဓိ, R. 21 Z. 9, 1 (këwëban); tar wighâni, tan gigisan (kr.), R. 1 Z. 1, 36; aanh. onder wëlah, Sm. Z. 7, 3 (tar këngguh), *niet uit 't veld geslagen*, R. 24 Z. 12, 5 (tan surud, tar kudu). Adip. 36, 91; Bh. 53, 84, 't *deerde hem niet*; tan wigani sira, *onverlet*, Utt. 28, 38, Tjt. a. (b.: t. wikara); taman wighâni, R. 19 Z. 10, 3 (norana wikara).

၂၇၃၅, instrumentalis v. wëga; wawëgëna, *bâjubadjra.

ဝိဗ္ဗာ, s., v. d. rampen in een volgend leven, Hadji D. 42, *pâpa; kadi ta wighna, R. 14, Z. 2, 2 (sawang ja mamijalang); mari wighnanya, *marjjahala; wighna- këtü, zoon v. Wighnotsawa en Pratjasti; mighna, R. 3 Z. 1, 46 (njangkala, njang- kalèn); mighnanin, *mamañtjana; mami- ghnâni, een boeteling v. e. schoone vrouw, Adip. 49; amighnani, *amikara; kawighnan, B. Z. 47, 12 (kasangkalan, kasangkaon).

ဝိဗ္ဗာန္တိ, z. onder gaña.

၂၇၃၆, mond, aanh. onder daçën- dria en sangkalpa (waar Wiñupurâna mond heeft).

ဝိဗ္ဗာဗာဗျာ, Sm. Z. 28, 15 (mama- rijang ugawëtuwang jogané).

ဝိဗ္ဗာန္တိ, s., Gaña, Sm. Z. 28, 15.

ဝိဗ္ဗာဗျာ or wighnaçawa en wi- ghnotpati (volgens een ander hds. van Ww.), eigenn. v. e. jaksa-vorst, door Suprasëna overwonnen, z. onder djina?

ဝိဗ္ဗာဗျာ, z. onder djina wikrama.

၁၆၂, Bjw. nm. v. e. langsnebbigen op menschedrek azenden vogel (*turdus cyaneus*, Vr.).

၁၆၃, jav., v. e. verlepte bloem, Hadji D. 61; *kawigaran*, *strijdlustig*, Ar. Z. 44, 10, W. Z. 23, 7 (girang tan wrieng bhaja), Br. Z. 9, 4 (sahasa), Z. 20, 6 (tanpanaha), Z. 23, 4 (egar). Sut. Z. 31, 3; *awigaran angamuk anuljanudjah musuh*, van een olifant, Ww. Z. 2, 52 (a.: wáhananirangamuk anudjah ambanting m.).

၁၆၄, ugër?, *awugër*, z. onder wugah. ၁၆၅, R. 22 Z. 4, 16 (tatimpug), aanh. onder halangan; *hrû wugari*, R. 7 Z. 12, 14 en 15; *amugari ring çilabadjra*, Rt. Z. 11, 11; *winugari*, *npabëntur, Sm. Z. 32, Z. 34, 2 (katimpug; vgl. *jav. mugari en pramugari, babañdëm, gigitik); *giri pamugari*, 't geen waarmeë men werpt, hout en steenen, T. Z. 5, 51, W. Z. 26, 2 (atjala né kadagëlang, gunung pandagëlé, adri inabalangkëñ); *pamugarinya*, v. e. rots, R. 7 Z. 12, 24 (né samparanga); *pamugarining kajwara*, 23 Z. 12, 11.

၁၆၆, z. *wjâghra*.

၁၆၇, z. *wigraha.

၁၆၈, z. onder *wjâghra* en vgl. *wësa*.

၁၆၉, s., aanh. onder *sadguña*, lara, *tibra*, *pribati* (k.), Adig. 93, 106, tegenover *anugraha*, R. 2 Z. 7, 6; *râdjânugraha wigrabhëka magawé bhaktyânikang râk kabëh*, Sut. Z. 4, 10; *wigrahanta*, *moet ge straffen*, R. 2 Z. 7, 6 (njakitin); indien de afstand

van 't gevonden lijk geen 160 dëpa's be- draagt, *tibâui wigraha tikang râma dëpa mulat mnëng*, aanh. onder *romapâta* (straf hem met de straf, die op 't mulat mnëng staat); *jën hana dyah gumuju*, *adja pinarëngan*, *jën parëngana*, *kënëng wigrâbhaja*. Tjt.; *umigraha*, aanh. onder *ringgung*; *amigraha*, iemand *verderven*, aanh. onder *triwikrama*; *mahjun migrahâ sang djanarddana*, v. Durjjodhana Krëšna willende dooden, Ud. 80; *amigraha*, *ngulgul*, Sm. Z. 12, 5 en 12 (njangkala); *amigrahani dahat*, v. e. geheim, zoo het een vrouw meêgedeeld wordt, Hadji D. 9; *winigrahan*, aanh. onder *tjitat*; *pamigraha*, L. Z. 14, 15 (sakitin); *pamigraha*, om te verdrijven? Adip. 108.

II., als rechtsterm, Pg. (pamidanda, endanda), Pg. 8 vlgd., wt. 49 o., 50 b. (vgl. *nigraha*); *pañtja wigraha*, z. onder *kilalâ*; *mamigraha* of *mamigra*, op iemand een *verderfelijken invloed uitoefenen*, hem ziek maken v. e. heiligen boom, b. v. *schadelijk* v. zekere vruchten, v. buta's *kwellen* door een kwaal, *manasin*; *mamigrantin*, *liefdepijn* bij iemand *verwekken* v. e. meisje; Swg. Z. 1, 58, alwaar ook *manasin*, en verder *manësin*; *amigrahani*, aanh. onder *dëngëñ*.

၁၇၀, *dyah asampé ring prija*, Tjt. 12.

၁၇၁, *wagakën*, kan men lezen in *amahiwagakën*, z. onder *hiwag*.

၁၇၂, jav., Ar. Z. 30, 8, *widagda. *witjaksana, *wagus, R. 15 Z. 2, 1; Hw.

L. 27, 9; Sm. Z. 25, 8 (bisa), Sm. Z. 10, 7
 truk praten, Z. 62, 1; *hiwag wagéd ing
 ástra, R. L. Z. 12, 8; wagéd ring tastra
 wagéd ing polah, *darççanija; aanh.
 onder saptawára.

ပုဂ္ဂါ, *jav. (waar ook wugjat), *ikù,
 R. 23 Z. 12, 11 (ikuh, ikù), aanh. onder
 djiring, (vgl. bat. amburat of amburèt,
 mal. burit); ri wugat, *achter*, Br. Z. 17, 7,
 8; R. L. 97; kumëtèrkëtèr tikà wugat
 nira, R. 7 Z. 5, 12 (kédjar² ika ikù unggit
 tan dané); anglung wugat, van den hond
 uit ontzag voor den leeuw, T. Z. 5, 80; z.
 onder lung.

ဝိဂတ, tan wigata, B. Z. 87, 17 (tan
 kèngguh); wigata bhaja, R. 6 Z. 4, 9 (nora
 náèn kèwèh); wigata malu, z. onder wita.

ဝိသက, s., kunang ikang burwan ka-
 waça ika hingsan, sakalwiring mréga, paksi,
 matsya singawakanya, nguntjunin walang,
 wilalan, ityèwamadi, tan doša wiku hingsaká
 ri samangkana, jan makadon bhinukti, mu-
 wah ika jogja hingsan, ikang sarwwaprání
 dharmmawighâta, mwang jogawighâta, ikang
 sinangah magawé çarirawikârakâra (b.:
 ná), ndya ta lwirnya, tuma, titinggi, namuk,
 ityèwamadi salwiring manglarani panahutnya
 mwang pangumpètnya, wènanng patyana iká,
 muwah adinya hingsakanikang çarirawikâra-
 kâra, ikang dharmma wighâta, nga, ma-
 ling jogja sang wiku mamédjahanèrija, jan
 marèrjjumahnira, umahni wèkanira, u. ni
 kadang mwang wwang sânaknira, jan mi-

tranira kunang, nguniwèh rjjumah sang guru,
 jan guruputra kunang, tan doša sang wiku
 hingsaká ri samangkana, Wrt. 2.

ဝိကဗျ, s., bhûsâna ngaraning katata-
 kut, wikatah ja tiká tan hanèrija, nahan
 matangnyau wibhîsâna pangaranya tékap ja-
 jahnya, Ull. 17.

ပုဂ္ဂါ, R. 16 Z. 9, 6 (wikan, wagéd);
 awagus, T. Z. 5, 11; Br. Z. 18, 10 (bagus),
 Z. 15, 15, van een reus.

ပုဂ္ဂါ, *fluks*, spoedig daarna, T. Z. 3,
 52; vgl. gaçtja en z. wéga.

ပုဂ္ဂါ, eigenn., Br. Z. 20, 21; wagi-
 çwaragnjanaçrawa, z. onder djnjanèçwara.

ပုဂ္ဂါ, s., saraswati, Was. Z. 2, 132;
 wâgiçwarîwa, tulja hjang saraswati pradj-
 njanira, Kam.; wâgiçwarjé namah, aan 't slot
 van afschriften; z. wagiçwarjjé.

ပုဂ္ဂါ I., z. onder kuntijadnja.

II., wagal² agul, van ongeletterde dètya's,
 ruw? (vgl. bagal), B. Z. 7, 11 (tjampah
 tanpapakèring, ganal pragalba t. p.,
 magiranga t. p.); misa pawagal, nm. v. e.
 versm., maar in 't begin v. d. Tuñdjung biru,
 terwijl 't overige in dèmung is; 't is dus
 een kawitan v. d. dèmung (dukuh da-
 jang, djari kasulam apupul, pramañ-
 tjané, mangranëmin, kadung, manjusup
 di tjaksu, mamètèl kadjroning ati, sang-
 kaning karèpé bèro); mahîsa wagal of
 pawagal, eigenn. v. e. held onder Wiðjaja,
 R. L. Z. 1, 57.

III., kalima, kanëm, kapitu, kulwan çirah

sang hjang nâga, wêtan buntutnira, kidul wêténgira, umarép lor kulwan amaluku, angurit ataném, asing kârjja, tjaru kuning djuga, iwak kukuninging antiga, kembangnya kuning, pañdjungdjungnya kaju mäs, pangalédan winih wagal wuhaja, bhâganya saténgah wêtan, rwa bhâga saténgah kulwan, War. (panggal buwènja).

IV., jav., onder de visschen, *kènadja, *waranasarâ.

ဝိဂိလိ, R. 13 Z. 1, 12; 2 Z. 36, 13; 14 Z. 1, 1; 3 Z. 1, 58, 61, 70; wëgilöu, B. Z. 78, 4 (kaödjog); mëgil, Sut. Z. 16, 5; umëgil, *dumunung; wëgilan, *een plaats waar men zich tijdelijk gaat ophouden*, Hadji D. 39 m., Hw. Z. 18, 1; Sut. Z. 148, 16 (*jav. wrëgil, mërgil); mëgil awaknya, *zijn lichaam (of zich) bergen* v. e. vluchtende, die zijn gevallen heer verlaat, R. 23 Z. 4, 3 (mrihang çariranya, ngëngkëbang angganya); saphalan winëgil, R. 3 Z. 1, 15 (njandang tibaparanin); amrëgil, vert. van 't bal. madunungan, aanh. onder kapulungan.

ဘွဲ့, *ontsteld?*, R. 21 Z. 3, 4 (gambura); 18 Z. 7, 16 (magojoran); hr. Z. 2, 20.

ဘွဲ့၍, hanginya tanpântara wâgjut udjwala B. Z. 98, 10 (angin'nya tan pëgat gédé ngalisyus; z. widyut en vgl. jav. wâgjut en widjuta, Ad. 166 b.); wâgjut salëngkâ, R. 18 Z. 9, 3 (pagrijut ring l.); mahjâ kapwa parëng ghurñlita kadi rubuhang parwatâtyantawâgjut, Hariç. Z. 12, 1.

ဘွဲ့၍ in pl. v. widyutpâta (vgl. wâjutpata); wâgjutpâta kilat, uit de toppen der slaglanden, W. Z. 25, 2 (widyut tiba këlèp, lwiring pralaja ikung tatit, paptëng, tatit); wâgjutpâtâgëlap, Br. Z. 9, 6 (rëmrëm kilap, tatit, tibâ patër, angin tarik krug, papëtëng kilap).

ဘွဲ့, s., wruh ing gita, B. Z. 1, 26 (wruh, putus); Br. Z. 40, 2 (widagda). B. Z. 76, 2 (ririh, wikan).

ဘွဲ့၍, wruh ing gita; wruhing wagmlimaja, W. Z. 12, 14 (tjësïakara).

ဘွဲ့၍, wâgicwarjé namah, afschrijven v. d. Sut.; z. onder wâgicwari.

ဘွဲ့၍, wagugën, jav., Sm. Z. 29, 1 (dahat kampëgan); Br. Z. 15, 10 (agja, ngugonin; jav. vert. gadjëg²).

ဝိဂိလိ, kawëgëgën, Gh. Z. 10, 1.

ဝိဂိလိ, jav. (Men. 24 o.), *ondeugend, overmoedig*, aanh. onder panggah, B. Z. 12, 6 (gudip, risëb, bëtah), Sm. Z. 12, 3 (ngulgul), R. 4 Z. 1, 8 (tjinging, bëgig); Adip. 33 b.; R. 2 Z. 6, 6; 5, Z. 1, 61; (risëb, gudip), ald. 70 (usil, kopëkan); 7 Z. 21, 2; 8 Z. 22, 2; 9 Z. 1, 2 (risëb); Ar. Z. 10, 19; aanh. onder pamanggahan (waar 't origin. darpita heeft); puñdaknya kârwa pada mësï wëgig silih prëp, *een ondeugend kind*, B. Z. 12, 6 (sandanganya kalihp. madaging bëtah salëng gëtok, di pu-salëngkâ, R. 18 Z. 9, 3 (pagrijut ring l.); nuknjané dadwa sami maisi risëb saling pantig); kita wëgig ing musuh dangudang magëlë'm angawit, R. 4 Z. 1, 8 (bli twabna

linging ngalih musuhé né suba djani onjak manjandang, i dèwa kaduli dè-ing çatru má? né suba kahjuné twah jadang).

𑄎𑄓𑄗𑄓, z. onder wákbadjra.

𑄎𑄓𑄗, *akhuh, bihul (sas. bëgang), aast tikus, T. b. Z. 4, aanh. onder kulara.

𑄎𑄓𑄗, *kulëm, dina, Hadji D. 91 o., Us. bal. 296; Ar. Pr. 6 b., 69 b., Mal. 60 o.; sawëung, sadina, sawëngi; jadin rwang wëgung, Z. 3, 5; sawëgung, R. L. Z. 10, 8 (uli bi sañdja); sungana pangan ping ro sawëgung, den vogel namentlijk, Hadji D. 47.

𑄎𑄓𑄗, z. onder wé.

𑄎𑄓𑄗, *jav. (susah), Smng. Z. 18.

𑄎𑄓𑄗, s., W. Z. 14, 13 (wirjja, prahu çakti, bhatára), *wrëddbi *samrëldhi, *astu, v. Ardjuna sahasrabâhu, oen hij een ontzaggelijke gedaante aannam, om de Narmmada droog te maken, Ar. Z. 18, 9; maraga wibhuh, wiwrëddhadëhajang kala wibu (sic.) kawurjjan v. (umbhakarña half dronken, R. k. b.), v. (rëšña in bovennatuurlijke gedaante, Br. Z. 1, 1 (gëdé, mamurti mawak gëdé; vgl. onder adikára); wibhuhing kasukan, *sutasadâ; wibhuh guna, *guñamânta; wibhuhing tapabrata, aanh. onder kangka; wibhuhing sastra, suçâstra; wibhuhing djinah, *sugih artha; sinuguhan wibhuhing tadahan, Ar. Br. Z. 23, 8; vgl. wibuh; ngwibuhang, *amrëddhyakën.

𑄎𑄓𑄗 (?), sang hjang buddha wibána supta ja gëngën ring bjühakamandaka, Sut. Z. 4, 4 (tan pangënanangënan panölas; m. c. in pl. v. nirbâna?).

𑄎𑄓𑄗, s. (babhru), nakula, garangan (*jav. wabru, *leuw!*, Men. 212, sund. babruh; de Am. heeft hier singa, de Mal. text, Singapur. uitg., bl. 53 vlgd.).

2^e, eigenn., B. Z. 73, 6; Z. 92, 7; eigenn. v. e. broeder v. Kunti, aanh. onder çakuntalâ en musuh, 't aldaar gebezigde árjja of narárjja wabbru heeft aanleiding gegeven tot 't jav. en 't mal. arja prabu (z. de lakon's door te Mech. uitg. en 't Tijdschr. Batav. Gen. XXV. 498); wabhrawâhana, eigenn. v. e. zoon v. Ardjuna bij Tjitrânggadâ, Adip. 112.

𑄎𑄓𑄗, dadali mahas maharëp ing wibhrëti, R. 24 Z. 6, 21.

𑄎𑄓𑄗, s., W. Z. 7, 4 (midër), T. Z. 5, 18 (mëdran), v. 't hoofdhaar, Sm. Z. 18, 14 (sasah), van duisternis, Sut. Z. 123, 9, v. vaandels (tar djnëk).

𑄎𑄓𑄗, B. Z. 37, 26 (kasakitan).

𑄎𑄓𑄗 (te lezen winati); prabëdaning talangkup, sëmbah lwirnya matalangkupa ring (w wang) samanya, ring nabhi hinganya, sëmbah ing(a)jajah, rëña, (ri) hrëdaja hinganya, sëmbah ring gusti (tuwan mwah ring) pangëran ring bâhu hinganya, sëmbah ring pangadjyan(?) ring tutuk hinganya, sëmbah ring a(sang)guru, (ring)wunwunân hinganya, sëmbah ring dëwa, samuñti sakëng wunwu-

nan hinganya, sēmbah ring bhūta pisātja, ring lōngēn hinganya, sēmbah ring pitara, ring alis hinganya, sēmbah ring ratu (ring) ghraña hinganya, sēmbah ring hjang ning hjang, ring murdi hinganya, ja ta sinangguh wruh ring (a)sor aruhur, nga., wruh ring nītisodi (?) sira wruh ring daça wibhakti (b.: winakti), nga., Wtb. en Kr. waaruit de varianten, vgl. onder adji.

ဝိဘူတိ, R. 6 Z. 8, 4 (mati), T. Z. 5, 124; wibhukti tapwan hana rāmjang ungsirōn, Ar. Z. 12, 1; vgl. wibhoga.

ပုဘူကု, s. (bubhukṣu); āhāralagha-wa, nga., ènggal amangan tanpati kēdō ring surasa, hajwa wubhukṣu, hajwa djēnēk ing bhoga mangsānpamēt (b.: mangsa, mamēt) daginging sarwaprāñi, kēwala santoṣa tah kita, hajwa krodha jan tan surasa ikang sarwwa bhakṣan, hajwa pramāda ring sarwwa pinangan, Wrt. 22.

ဝိဘူတိ, krodha sang datawikrama, majamūrtti sang hjang pētrādhipa, rinēgōp mantra samādhinira, jēka sidyawibadya, katon sang hjang atmarādja, anēng lungiding çara, Tjt. 235; sang wiraprabhā sidyawibadya, marūpa kāla sakoīlakṣa, rēp sang hjang naranagnī enz., ald. 224.

ဝိဘူတိ, R. 10 Z. 10, 3 (kadahatan); kawibhūtan, Brh. 37; vgl. onder andhawibhūta.

ဝိဘူတိ, s., eigenn. v. Çiwa?, Sm. Z. 6, 7, Bh. 44; vgl. onder aṣtēçwarjja.

၁, R. 9 Z. 4, 1 (djuwita), 23 Z. 19, 25, aanh. onder kimburu.

ဝိဘူတိ, z. onder djaha III.

ဝိဘူတိ I., s. (bībhatsa, z. ald), Wit 15; Wir. 47 b. (maramēh); Bh. 47, tut. 14 b., 58 b., awibhatsa, Bh. 58; wibhatsa kupa hawuk, T. Z. 5, 66, (bangké, bangké suba brēk).

II., verb. v. bībhatsu; sang wibhatsa *kirīti.

ဝိဘူတိ II., z. onder wibhatsa II.

၇၁၈၅၅, himpēr anityanityomansi sahananing paṅka wēbhatsya hēnti, swatang rāt lwir latēk tang kudjana ja ta ma-king dēni sang bhūpalēng rāt, Rm. Z. 21, 8.

ဝိဘူတိ, s., eigenn. v. e. broeder v. Rāwana die, door hem beleedigd, naar Rāma's leger overliep, R. 17 Z. 4, 2 (sang punta w.; jav. sang koda wibisana) z. onder wigatah.

ဝိဘူတိ, s., aardsche goederen als masmanik, aanh. onder abhidjana en ingin. v. anna pāna ratna wastrādi bhogopabhoga, ald. 54 a., aanh. onder wimūdhataupadon kardjjananing wibhawa, tut. 7 b. (vert. v. wibhawa ih kim prajodjanan). 41 a. (vert. v. artha); kawibhawan, suka; sukawibhawa, W. Z. 5, 11 (suka sakala, suka wirjja, suka kabjudajan), Z. 54, 4 (vgl. onder wāhja); rādjawibhawa, T. Z. 1, 2; tan ahjun nghulun i kawidjjan, tan kapēngin ing rādjayawibhawa, Bh. 30 ('t orig. nakāngkṣē widjajani na tja rādjanā sukhāni tja); mamukti suka wibhawa bhoga wirjjan, aanh. onder bhīru (manēmā

kasukan sugih adjengan tur agung g³dé; vgl. 't jav. mukti W. onder kari), vgl. mâna.

မိစ္ဆာပဂ္ဂီ, s., aanh. onder sukhâ.

မိစ္ဆာပဗ္ဗ, s., eigenn. v. e. broeder v. Supratika, Adip. 34, alwaar hun gevecht en verandering in een schildpad en olifant; z. kajtjhapa; Krws. 90 en 91.

မိစ္ဆာပဗ္ဗကမ္မ, s., tagwénang djugâku laki mangdohi sang korawa, sangka jan kabwatan dèning wibhawopakarâna, kabandhana dèning mâs mañi radjajogja, matangnya, Bh. 42 ('t origin. baddho² smjartihèna kaurawaih); vgl. onder upakâra en pratyupakâra.

မိစ္ဆာပ, Bh. 91 m.

မိစ္ဆာပ, aanh. onder mlétjtjha.

မိစ္ဆာပ, hilang tikang badjra wibadjra dènku, Sut. Z. 30, 9 (marëkawatnya).

မိစ္ဆာပ, s., Wir. 12 b.; Bh. 51 o.; amibâdjya, Br. Z. 21, 6 (tanpawilanganl); siddhyâmibhadjya ri gulû, Sut. Z. 128, 8; winibhadjya, vernietigen?, Krsn. Z. 4, 7; winibhadjya, *dûm; buddhasmrëti pwang winibhâdjya ring çawa, Sut. Z. 36, 4 (çinari-rakën); wibhâdjyanta çariranta, makawwang sâna(ng) baladêwa, makânakang pradjumna, makapupwang aniruddha, Bh. 62 (vgl. 't origin. 2967); kawibhadjyanikang sawah, verdeeling der opbrengst v. d. sawah's, O.

မိစ္ဆာပ, ghorâgrah ang bhuwana wibhamajèng rañangga, hr. Z. 49, 28.

မိစ္ဆာပ, Adip. 105, verdeeld in stukken, Wir. 57 o., aanh. onder sadgûna, Bh. 66, 78, van elkaâr gaan? Kw. Z. 46, 1; wibhaga gûna, T. Z. 2, 48; anêka tøkaping wibhâga, Br. Z. 10, 18 (tan tunggal olih ing mangwilang); mamibhâga, aanh. onder wlas; adaça wibhâga, ben. v. d. boete een brahmaan opgelegd, zijnde 1/10 v. die iemand v. d. 4e kaste te betalen heeft; mibagani gatinikang bala jogja lawan punang ajogja, T. Z. 2, 43.

မိစ္ဆာပ, Spt. Z. 5, 210, aanh. onder hènâ en wibhoga, T. Z. 5, 112 en 114 (mati en sèda); wjaktinja ja wibhogi, *nijatânyâ mâtya; *di wibhogi né badjang jadin tuwa kasukané ngrorod punika bjana pagèh, *anitya tikanang hurip nwami wajah kasugihan atilar nda tan sthiti; vgl. wibhukti.

II., z. onder sugih, aanb. onder hina.

မိစ္ဆာပ I., tan sawang (?); tanpawang mâtra karungu, er was niet de minste kans dat zij, T. Z. 3, 69; tanpawang mâtra kadulu, ald. 44, Wir. 30 b., nadat hij zijn vijanden had overwonnen, trok Paraçurâma in een kluis, tanwang mâtra sirâharöp ri phalaning çurâ sôdèng digdjaja, Rm. Z. 63, 1.

II., di wang, buiten een huis, muur (di djabaan); suba tøkôd di wangan, reeds buiten 't huis aangekomen; kadugi djagan tityang umamètèn punika sangking di wangan, waarin di wangan als substant. optreedt (vgl. djumah); padiwangan, buiten de umah mètèn; maid kadiwangan panjèngkôr kubu punika.

III., *w wang en wong, wang tani kélén, wang éndok^{an}, z. onder djro.

IV., *z. u wang I; sangga wang, ter wederzijde v. e. staander boven aan een scherpen hoek staande versierde platte stukken hout in de sanggah's, balé's.

V., *smeersel op de borsten?*, Was. Z. 6, 183 (z. wangwang); iwak wang agadjih alému, B. Z. 30, 43 (hé kalabunga mokoh); angwang, aanh. onder rakut.

၆၂ (?), kawngan, Ar. Z. 20, 18, Z. 8, 13, *verbaasd*, Z. 66, 4, Sum. Z. 14, 2, *blind*, Adip. 65 b.; Ar. Z. 44, 8, Z. 64, 6; T. Z. 5, 26 (hěngong), 134 (gáok), ook bal. (*adbhūta, R. 23 Z. 12, 1).

၇၆၂ I., *w wang, T. Z. 1, 11 (para, djalěma), in een bijzondere spreekwijze, aanh. onder gěmi II; pandan wong, Ar. Pr. 62 m. (jav. p. djanma, z. Raffles I 401); rangga wong, en dangdang wong, eigenn. v. twee hofgrooten v. Madusadana; *among, paramongmong tuwan, v. personen, die een vorst in 't bad vergezellen, Atp. 15 (bis); ngamongmong, *andama²; winong ing groda, Wit. 12, b. 16 b. (wong ing tutur); winongta baiāra enz., O. I. 3, 17, v. e. sadji; winong ing widhi, Mal. 104; lampah amurang tan winong, 115 (bis); winong agošti ring ratha, Ud. 85; among winong, 36, Ar. Pr. 61, 58, 73; winongwong, T. Z. 5, 6 (kaěmpu); lampah amurang tan winong, Mal. Z. 4, 1; tan sah amukti smara durung wanuh uminongi kapti, Ar. Pr. Z. 7; kawongan, *djāti, *gotra, *kawangčan (z. ook

onder hong); rara wiçèsa kawongané, Wib. pituwi ja katuuhan kawongan, *jadi tasudjanmā tuwi; wong^{an}, de gewone krijgsknechten?, vgl. onder lafitjing, *bubuhan (vgl. among^{an}); *pleeg-* of *voedsterkind*, de door een inja opgepaste persoon, Tjt. 209 b. (bis), z. wongwong en mongmong; pamong, v. e. oude bediende, vroegere kinderopvester eener prinses, Ww. Z. 4, 98; pamongmong, v. e. vrouw, die een pas beslapen maagd moet baden, Mal. 57, 58, op een kind past, Was. Z. 2, 25; *pawongan, jav., padjěrowan, R. L. Z. 10, 26 (pangajah); mèn paongan, nm. v. Klěntěngsari, toen zij nog jong was; amawongan, als pawongan dienst doen, Mal. 344.

II., van vuur *aangelegd*, R. 23 Z. 16 2 (vgl. Z. 15, 4 *mong); ngkānpamong apuj, R. 16 Z. 6, 4 (ngamong, namping), Wr. 21 (*amongi).

၆၇၂, jav., *sugandha (iloc. bangi, lamp. bangiq, *lekker, aangenaam*), W. Z. 32, 3 (gandha); wangi², aanh. onder mimba: awangi, Sm. Z. 4, 11 (miik); bunga pangawangi, *pamursita.

2°, bangkit, v. woorden waarnaar men zich gedraagt; pati wangi, aanh. onder andong: dañda wangi, aanh. onder tjěrak; *wangining sěmbah, v. vrouwen als huldebewijs den overwinnaar aangeboden, Kid. Sund. Z. 2, 68 en 214; lěwihing wangi, *sugandha; akar wangi, z. onder babad sanur; makaka wangi, L. Z. 37, 3 (*paněkaraning enz.); banjuwangi, eigenn. v. e. geheel ten 0. op

ava gelegen plaats, vroeger een residentie, waaronder Bali stond, daar de Commissaris voor de Balische en Lomboksche zaken tevens resident van Banjuwangi was; sedert 1882 is assistent-residentie onder Běsuki geëst; de tongval v. Bjw. verschilt van 't jav. niet alleen door woorden, maar ook in uitspraak; de *k* onder anderen wordt er als *lot* letter duidelijk, evenals in 't bal., sund. *n* bal., uitgesproken (vgl. echter onder 621); verder zegt men er *djoksá* in pl. v. *djaksa* en *oksa* in pl. v. *paksa* (vgl. *jotna* en *palos-ra*), *samokta*, Jsp b. 108; aan 't begin wordt *ku*, evenals in 't bal., vaak als *u* (uitgesproken, b. v. *ukir* in pl. v. *wukir* (z. *tosing* en *árá*); er zijn Balinezen, die Bjw. met Djawa verwarren (z. *blangbangan*); *wawang*, *gandha*, R. 25 Z. 12, 2; *kawangjan*, aanh. onder *sajut*; *kawangèn*, na 't *ngiděrin puri* en 5 maal een bloem aan 't lijk geboden te hebben; *kuwangèn*, z. bov.; *wěwangènan*, *isin-rong* (mal. *bá u²an?*).

ᨗᨑᨗ, *měngá*, v. d. muil v. e. monster, R. 7 Z. 1, 5 (*ěnggang*); *huměngha* (b.: *tuměngha*), v. deuren, B. Z. 23, 5 (*maāmpak*, *mabuka*, *ngadj. bangah*); *měngèin* (sic.) *blilawangan*, Pts. (waar vroeger *bukain*); *měngajang tjangkémira*, *tumuli laris měngajang*, ald., R. 19 Z. 5, 1 (*kabuka*), W. Z. 27, 7 (*měngkab*, *mampak*); *wěngakěna tutukira*, T. Z. 5, 31 (*sěbakang ké bungut tjainé*).

ᨗᨑᨗ, jav., *jámiká, *çarwwari, h.

v. *pětěng* *B. Z. 3, 11 (*radjani, ratri*); *maměngi *tan hanáčabda*; *maměngi²*, B. Z. 80, 25 (*manilib, manjilibnjilib, ngrundingin*); *kawěngèn, door den nacht overvallen*, Dp.; *wwang djadjaka, wěré²* (b.: *djadjakawěré*), *manawanakěn stri kanyá, walat asih, nga., mangětětan* (*mahět²an*) *ring dēçaning adēça, wěnanng bapaning stri kanyá amědjahana, jan durung kamběngan dēning wěngi* (b.: *mawěngèn*), *jan sampun kawěngèn* (b.: *awěngjan*), *tan jogja patyanana ika, kunang dununganya, dańda, 24000* (b.: *uttama sahasa 20000*), *asthananing tjorah, nga., Wtb.*; een variant *ikang wěré²tumawanakěn kanyá tanpamwita ja ring kawitan, rinaksa pwa ja ring dēçan-tara, ikang wěré² jogja patyanana dēni kawitaning kanyá*; een ander Wtb. heeft eenige regels vroeger nog *wong atatawan, lunga ring rahina, katmu wwang pada sarahina, jan lunga ring wěngi katmu pada sarěng ring wěngi, pada wnanng patyanana kang ring rahina patyani rahina „jan sampun kalih wěngi, tigaug wěngi, tan ogja mati ika, dańda rong laksa* (vgl. *Jonker's Wtb.* 14); *těhěr anawěngjakěn turung atanghi*, B. Z. 5, 7 (*dēning suba djoh pětěug durung mang-lilir, laút makalin (?) ja mědēm nora bangun*); *aměngjakěn laku*, Z. 98, 2 (*lumampah gaglisan*); *manawěngjakěn pánotsawa pinakətjihuaning angěkatjitta*, Utt.

53; *winěngjakěn* (een jav. hds., *winang-*

jakěn; winědakakěn; jav. vert. ingěněpakěn en siněmbul ing wawangi), Br. Z. 13, 31; sawěngěkěna, aanh. onder tjatjab; sawěngěkna, èsuk karamasakna, Us. 189; dju-ruh awěngjan njěnjěrira māmrat, L. B. 20, b. (nabunan, mangributang).

၁၂၂, z. mukta II en muktasphota (vgl. jav.).

II., *jav., awinga², v. e. vertoornde, Bs.; glis matur ja manggělur abang awinga², v. e. kala, die een slechte tijding brengt, fr., aanh. onder tjotot (sas., swingan²).

၁၂၃, Bjw., i sēsai.

၁၂၄ en wonga, vóór bloemenamen en wonga en met kěmbang er nog voor, aanh. onder rangga en angkěn (jav. wong o; mal. bunga, *bloem*); wunga kuning, R. 15 Z. 2, 9 (kěmbang kuning, vgl. onder tahun en wungan); wunga rumpuk, jav. Stn. b. 3, Wit. 28 b.; vgl. onder tlěng; wunga tali, jav. (Banjumas, alwaar de roode alleen bekend is. kutjangan); Br. Z. 15, 11 (ikuh lutung; z. onder tali); *wunga wari, Sm. Z. 27, 4 (putjuk bang); wunga rangga, z. onder rongga; wunga rědja z. onder rědja; wunga² ni susu, pěpěntiling susu, W. Z. 3, 10 (tuktuk njonjo, tungtunging sari, t. ning pajodara; jav. W. bl. 26; wonga², irěng² ing susu); pajodhara agěmuh ahirěng awunga, v. e. meisje, dat zwanger is, Hadji D. 52.

II., z. onder kapuk salamba, kapas en bunga II.

၁၂၅ I., amungu, B. Z. 27, 10 (manggu-

gah, nanginin); amumungu, T. Z. 1, 14 (māatur pamungu), Z. 5, 32 (maingět); mungwakěn, een zaak *weér op 't tapijt bren gen*, O.; pamungu, *upapatti, *pangěwala (z. pungu en ungu); wwil sapamungwan Wrts. 44 b.; sěmpalěning ráksasa si pamungou, O. v. Kěndal.

II., vgl. onder wungú, *djhintí, *saha tjara, *bānā (z. onder bāna).

၁၂၆, B. Z. 41, 12 (hongor, tangi). W. Z. 2, 2 (katangga, ungu; jav. wungu, mal. en sund. bungur, lagerstroemia reginae met groote tuilen v. prachtige paarsche bloemen); R. 15 Z. 2, 9; Sut. Z. 54, 2; aanh. onder pi-

၁၂၇, z. onder wangěl.

၁၂၈, z. onder muwara en sambong.

၁၂၉, jav., suku tumaněm bumiku.

wangěn ing děkung djronira, Am. (Men. v. Dorp, 453, tumañtjěplěmah sadjěngku); wangěn gulu, *tot den hals* v. hoogwater, Tjt. A. b., aanh. onder pangsa en olam; z. waněng.

၁၃၀, van den dag (z. bangun); wangun dahina (jav. bangun rina, Bjw. b. rahina); amangun kidung, Kuntij. 1 b.

2*, ngawangun pamběda, *npagawě bañtjana; ngawangun tapa, aanh. onder sampolih (vgl. onder taugan); amangun brata, T. Z. 1, 20 (ugrěgěpang b., manglěkasang b.); winangun tuwuh, aanh. onder bulé; ngěwangunang, vrn. = nangun, aanh. onder manik (bis); mangwangun pangindradjala

n ngwangunang paréntah, *mamèt upája; nangwangunang surat, T. bg. Z. 2, 43; wawangunan, z. mèru; v. Duççasana boete loende op den berg Prakuita, amrih turunanira sang hjang çiwa, apa ta lókasnira, nangèkapáda, pañtjawsa lawasnya, tan cahuban wawangunan, amuhung riris jan panatjar, tanpariris, émbun jan panatjar, mawilis çariranya, dèning lulumutén, du du dèning lapá mwanng kuru, énak pwa dènràmènerakèn nala, huanghning buddhi-nira kadi sphaika winasèhan guhâgarbhannira sang d., kédèk turunanira bh. ç., kanajana pwa joganira dè bh. ç., Krws. 81; wangun²an salah ukur, z. onder wiçâkhâ. ယကါ, wungan bhawah?, Wir. 6; pinakawungan, v. e. goede raad, Bh. 60; Iwir sapawungan kawah (jav. hds., hawah), prârthananya, majodjanakèn patyaning råwana makakâraña striharana djuga ja, Utt. 49; wungan bhawah ni wuwusikâmèngèn, W. Z. 28, 9 (bhagè udjarnya, bhagjan liju kèto pangrasanya, ngrasa bhagja mangka udjarnya); T. Z. 2, 47, Z. 5, 101 (dahat bhagja, liwat sadya); jan sira tuhu asih makawungan bawahirèngsun, ald. 43; Bh. 78?; vgl. Utt. 69, waar 't beteekent, waar men dagelijks over spreekt (vgl. de jav. uitdrukking kèmbang lambènè tijang v. e. schoon meisje, jav. lb. bl. 278 en mal. buwah mulut, zoodat hier bawah 't bat. babah zou kunnen zijn; Was. Z. 1, 61 van een schoon mau; tan ljan makèsining laï, sapan djang djalan djadi isi mulut djan-

da dan anak dara² v. e. schoon man, fr. vgl. buwah bibih); wungan tahun, z. onder tahun.

ယကုၼ်, jav. (manguntur), Sut. Z. 112, 15 en verkl. door djabaning alun², Br. Z. 36, 5 (taratag, bañtjingah), T. Z. 1, 40 (b.); wanguntur bhatu, Br. Z. 2, 4 (vgl. onder bâng).

ယကုၼ်, jav., kang palwaga gitèng ambu, pada bédès ambunya amis muwah ambèt buta apèk wangur, R. m. (R. K., ngambus ambus, bèbuta, gandanira kèlangkung a. apèngur); wwanng angaku angikèt paçuning lèn kèboha, sapiha, kudaha (b.: adjaran) nora nggwané (b.: nggoné) amangan tanèm²an, sinikèpnnya, ring alas, ring tègal, ring dalan, nora hana pramânané, apasadu ring kang jogja sadonana, angikèt kawanguran, nga, dañda ja dwiprathama sahasa, 10000, paçu amutung muliha (b.: muljamutung) ring kang adrèwé pûrwwa, Krtp.; wwanng angaku angikèt paçuning lèn, pinariksa nora ptjaké (b.: wurjjané) amangan, angrèmpak pagèr, noràngrusak angidèk tanèm²an, çri, sarwwa widja kunang, wwanng mangkana uninga kawanguran, ngaddwa (b.: wadwa) angaku angikèt dañda dwiprathama, 10000, paçu mulhamutung ring kang adrèwé, ald (misschien bijvorm v. bangèr, vgl. kata-ugèhan, aanh. onder tap).

ယကုၼ်, z. bungaran; awungaran, B. Z. 21, 3; mungari, Wrs. 83 (*jav. ungaran, wiwitan, udaran, mungar; mangari, miwiti; mad. bungaran, eerst); mamungari

gandhaning sókar, v. bijen, Krsn. Z. 7, 12 (*jav. sawawéngkan djagaté, *salébani bhù mungarani, miwiti, z. jav. W., uitgave van mañdala.

de Br., bl. 95); kinon mamungarana, W. Z. 30 6 (kapangandikajang makapangadép, lantaarn met ijzeren ringen er om heen; katuduh manggala); Hw. Z. 2, 8; sang raka kaja bhramaràngarang mijat pañdjrahèng (b. nèng) sári dalöm ing pahèsan sok amungari tinghal taupoljambungari wangi, R. L. Z. 4, 75.

၁၇၅၂, *kawangkèn, Was. Z. 2, 38.

၁၇၅၂, wangku'nui wangkwangnya, R. 21 Z. 4, 5 (pukuh kèmpolikang babokong), Sut. Z. 137, 1 b. (babokong).

၁၇၅၂ of wangkaj, *çawa (vgl. onder langgata en bangké); tali wangké, jav., nm. v. e. dag alleen goed om er strikken, netten enz. op te maken en overigens een ongunstige dèwasa; wwang sahilon lawan duśta, huwus wruh ja ring duśta, amaratamuha, angatōra aningidakèn, towi apihalang udjar kèwala, wwang mangkana amangikètakèn sukaning wangké nga, sama uttamadañda, 20000, Krt., vgl. Wtb. art. 32 kawangkajan, aanh. onder kawa; tali wangké, z. kd. dina.

၁၇၅၂, maméngka, v. e. vorst heerschen; malwaning nàgara winéngka salèk inganing parimañdala, T. b. Z. 4, 3; wawéngkan of wawéngkon, grondgebied v. e. staat (z. palè-mahan); wawéngkan tabanan, h. v. ru-raan T., sorteerende onder T.; ring wawéngkan boelèlèng (K. A. wawéngkon); sawéngkèng nusa djawa, R. L. Z. 7, 4; sawéngkan surabhawana, *sapinasuking suralaja; tih Gadjah mada de schuld droeg van den

၁၇၅၂ I., jav., paméngku, fence v. e. scheepsde hoepel of beslag v. e. djantra of rad te-genov. tjrangtjang en butuh, *kipingan. II., wawéngkon; sawawéngkoning, *sapinasuking; ugawéngku guminé, vgl. wéngka.

၁၇၅၂, jav. (*wingká), tjélèbingkah, z. aanh. onder popok en bubat II; Wtb. II. 61 (verkeerdelijk wingka), vert. v. losia (vgl. onder tjélèbingkah), tut. 8 a. aanh. onder nèb en bubat.

2, Bjw., v. rijstemeel vervaardigd witgebak in een pèngaron en vormende een halve bol, waarvan er 2 op elkaar (mal. bingka, sund. bibika of wiwingka, tag. bibingka: wiwingka en linirang vert. met sinigar.

၁၇၅၂, z. onder wingka.

၁၇၅၂, pawungkuñung, aanh. onder rá-djawidhi (pambarèt).

၁၇၅၂, eigenn. v. e. plaats, Ar. 32, 34. Mal.; sang wéngkër, Brh. 10; 9 b.; çryadjí

wéngkër, eigenn. v. d. vorst v. Urawan of Gègèlang, Kid. Pam., die hem een neef (comparimañdala, T. b. Z. 4, 3; wawéngkan of wawéngkon, grondgebied v. e. staat (z. palè-mahan); wawéngkan tabanan, h. v. ru-raan T., sorteerende onder T.; ring wawéngkan boelèlèng (K. A. wawéngkon); sawéngkèng nusa djawa, R. L. Z. 7, 4; sawéngkan surabhawana, *sapinasuking suralaja; tih Gadjah mada de schuld droeg van den

oorlog tegen den vorst van Sunda; *nāling ananikā*, van wat de maan verontreinigt, R. sang *mājati kajoman dèning mantri, çryadji* 13 Z. 2, 36 (hungkut nongosin ja, vgl. *wëngkër asömu söndu mawang sang nāthèng* der *wrěsaña*); vgl. onder *wungkut* als *koripan liwat runtik ing hati*, Kid. Sund. Z. vert. v. *kalëngka*; vgl. *ihungkut* en 3, 68 (redactie b. steeds *Wëngkër* en *nimpungkukan*).

Urawan); *wëngkër* schijnt een blbd. te zijn van *gëlang* (vgl. *blëngkër*); Mal. c. bl. 8 naast *Gagëlang*; zonderling is *wanggar* (te verbet. in *wëngkër*?) als de naam v. 't rijk waarvan de vader v. Kentambuhan koning was, zoodat men hier van *Daha* zou denken, z. Versl. mal. bh. v. d. Royal Asiatic soc. bl. 9.

ပိန္နဲ, z. onder *pindëk* I.

ပုဏ္ဏား, *winangkrah atap*, v. vleesch, R. 21 Z. 1, 11 (maglar katah).

ပုဏ္ဏား, jav. (onder de *palawidja*, *Damar W.*, v. *Dorp*, 14), *Sut. Z. 73, 8* (*dëjog*), *Molukken, mëngkudu, ugadj. mangkudo, *kubdja*, aanh. onder *kutjitangga*, B. Z. men. *bangkudu*, tag. en his., waar ook 6, 20 (*lwir bungkut*); v. e. *besje*, *Hadji D. pangkodo, bangkoro, mak. bingku-69, Sut. Z. 73, 8* (*malag. wukukă, mungkuk*), een *bocheltje* als bediende, T. Z. 1, 60 (*podu*), *Adig. 81 b.* (*Raffl. History op Java z. onder wudjil*), *Ar. Z. 10, 3*; vert. v. *mi-karaçmi* (?) en *kukak*; *raré wungkuk*, *Dl. 8 bl. 299* heeft *wangkudu*); *manula Stn.*; *pun wungkuk*, *Mal. 156*; *hajwa lung-wangkudu*, O.; *nda honja ikang miçra maguh i palungguhaning guru, wungkuk kita njëmbul, mamahang, manglakâ, manggumara ring dlâha*, *Adig. 30* (vgl. onder *lirëk*); *çaça* (b.: *rang*), *manjarub* (b.: *matarub*), *wungkukan*, onder de namen v. d. maan, kr. *mangapus, mangubar, manula wungkudu*, hds. *Holle* (maar in een bal. hds. zonder *çaça*; *manjangwring, mamëdël, manggula, mamubut*, z. *punggakan* onder *wulan*); *kawalik çaça magawé kisi* (b.: *kisi*?), *wusu?*, *pajung wlu, wungkukan sang hjang wulan*, onder de ongunstige omina, *Ud. 90* ('t origin. 4843 *somanganam*?, *magawé suri* (b.: *surwi*, lees *masya lakşma wjâwrëttam*); *wungkuk-suru*), *mangdjaring, manawang, manang-*

ပုဏ္ဏား, zekere hertsoort?, *Ap. 8*; vgl. *langkapan*.

ပုဏ္ဏား, jav., *mëwangkid*, met *uitstel afgezegd worden*; *ngëwangkidin*, iemand *uitstel veroorzaken* of wel hem *uitstel aanbevelen*; *ngëwangkidang*, iemand *verzoeken geduld te hebben* b. v. met 't terug vragen v. e. geleend goed; *verschuiven* op een anderen tijd; *mëpë-wangkid, mësangké*.

ပုဏ္ဏား, *tibah* (sas. *bëngkudu* naast *patjé*, dat ook *Smbw.*, *tibah*, mal. van *Ambon bëngkudu*, jav. *kudu*, mal., ook v. d. *Molukken, mëngkudu, ugadj. mangkudo, pangkodo, bangkoro, mak. bingku-69, Sut. Z. 73, 8* (*malag. wukukă, mungkuk*), een *bocheltje* als bediende, T. Z. 1, 60 (*podu*), *Adig. 81 b.* (*Raffl. History op Java I, eerste druk, bl. 190* en *Verh. Batav. Gen.*

Dl. 8 bl. 299 heeft *wangkudu*); *manula Stn.*; *pun wungkuk*, *Mal. 156*; *hajwa lung-wangkudu*, O.; *nda honja ikang miçra maguh i palungguhaning guru, wungkuk kita njëmbul, mamahang, manglakâ, manggumara ring dlâha*, *Adig. 30* (vgl. onder *lirëk*); *çaça* (b.: *rang*), *manjarub* (b.: *matarub*), *wungkukan*, onder de namen v. d. maan, kr. *mangapus, mangubar, manula wungkudu*, hds. *Holle* (maar in een bal. hds. zonder *çaça*; *manjangwring, mamëdël, manggula, mamubut*, z. *punggakan* onder *wulan*); *kawalik çaça magawé kisi* (b.: *kisi*?), *wusu?*, *pajung wlu, wungkukan sang hjang wulan*, onder de ongunstige omina, *Ud. 90* ('t origin. 4843 *somanganam*?, *magawé suri* (b.: *surwi*, lees *masya lakşma wjâwrëttam*); *wungkuk-suru*), *mangdjaring, manawang, manang-*

köb, mangradjut, mamisandung manuk, makala², mapikat, madjala, Pg. 15.

ဝလံ့ဃါ, 't jav. walangkadak?, onder de watervogels, *maduña, Tjt. 27.

ဝလံ့ဃါ, achterlijk in groei, tegenov. longgor; vgl. pëdit en tjëdil.

ဝလံ့ဃါ, aanh. onder giriça.

ပွဲဃါ, Brhmd. Z. 1, 4, *kalëngka; z. onder ungtkut en vgl. bungkut.

ပွဲဃါ, bëkutis?, aanh. onder lëtong.

ပွဲဃါ, ben. v. witte hoenderen met eenig bruin aan de vlerken en versch. gekleurde pooten (vgl. mal. bangkas, tag. bangkás, lamp. mangkas).

ပွဲဃါ, rand v. d. kěndang v. rotan, bamboe of metaal.

ပွဲဃါ, amingkas (b.: amingkis?) basahan, Mal. 346 b. (njingsëtin).

ပွဲဃါ, jav., awingkis, asiluman, Wir. 26 b.; sarwjawingkis, *te gelijkertijd de mouw opstroopen?* v. iemand, die gaat strijden, Ar. Pr. Z. 3, 5 (vgl. jav.); tumurun rahadyan iniringing kadèhan angrawit awingkis rapi angradjasingha sarwjangagëm tjamëti, R. L. Z. 4, 143; mingkis, B. Z. 10, 2 (mëngkëban);

Sut. Z. 138, 1 a.; amingkis wastra, v. die een boom gaat beklimmen, Ww. b. Z. 1, 132; amingkis kampuh (mad. mingkis, *schorten*);

Ar. Pr. 10 o.; L. Z. 28, 2 (mtjikin); amingkis wasta en a. basahan, v. iemand, die zich gereed maakt voor den strijd, Kid. Adip. fr.; mamingkis ring rwan salawë', aanh. onder lawë'; winingkis, Br. Z. 22, 3 (sinimpën,

katakil); winingkis ing langë, B. Z. 5, 1 (sang i danga ulanguné, ungguhang kapangawi), v. e. samir, Mal. 299 m. dwal winingkis, aanh. onder bhāñdā (vgl. jav. bingkis); wëntis winingkisan siñdjam 308 m.; amingkisakën tapih, v. vrouwen die uwur² zoeken, Sum. Z. 50, 4; pamingkisan B. Z. 5, 59 (pangaputan), Ar. Z. 38, 7.

ပွဲဃါ, mēnga mingkus, Sm. Z. 27. (kèngkabanya siningsëtakën); awëdi kumël mingkus ararëm, Brhmd. 1 a.; matakum mingkus, R. 21 Z. 3, 5 (mawëdi mdalëkkëp. vgl. ingkus).

ပွဲဃါ, mungkus awaknyèng hëduk, R. 21 Z. 4, 2 a., (ngaput çariranya ring duk); winungkus, *versegeld* v. e. depositum aanh. onder awibhāwja; vgl. ungtus; wuwungkusan, Ar. Pr. 36 b.; wungkusaning wingsilan, aanh. onder lukut.

ပွဲဃါ, W. Z. 21, 7 (indratjapa, jang lalah, kalialah, çirilëngkawa, jav. *regerboog*), Z. 23, 8; kadi wangkawa pamulakaning rah, Mal. 175, o.; awangkawa, Sm. Z. 31, 11 (lwir hjang lalah; vgl. onder kuwung; *mawangkawa, B. Z. 107, 10 (mahjang lalah).

ပွဲဃါ, B. Z. 12, 18 (wangkong, habokong), R. 20 Z. 18, 15 (b.), Sut. Z. 137, 1. h., vgl. onder wangku.

ပွဲဃါ I., zekere boom (jav. soort v. mimosa, Verh. Batav. Gen. VIII 309). Ar. Z. 25, 16; Sum. Z. 1, 21; Sut. Z. 90, 6. 't zwarte hout voor adëgan sanggah of glëbëg en ook voor brandhout, albizzia pro-

era; de bubuk zeer gezocht tegen roest en op vapens als krissen enz. gestrooid, vgl. onder bubuk en suwat); tjerman waukkal, Us. 2. 4 b.

II., jav., kawangkalan, *geraakt, verstompt* loor iets dagelijks te ruiken, *onvermaanbaar*; kawangkalan tuminé tuwa di njama, ngalè-nèk sai* Indiu makolkolan dèkka watuk giningan, palan bungkut unggakangkik, amah panganan, pèdpédang ènggal mati, Tj. h. Z. 1.

ပွဲင်္ဂါ, jav., amangkël, Sm. Z. 24, 8 (mamèngkul), vgl. onder pangkël.

ပွဲင်္ဂါ, wèwèngkal, aanh. onder gosrok.

ပွဲင်္ဂါ, mawingkal, wila II.

ပွဲင်္ဂါ, onder de kwalen, Us. 317 (kanisia djama, tuwa, tuli, pintjang, wingkël).

ပွဲင်္ဂါ (?), mingkil, v. kleine borsten, Sum. Z. 10, 19.

ပွဲင်္ဂါ, èrén ring marga awingkul èmban ring wwat agènggungan, zegt een vrouw tot haren pas gedooden man, dien zij wil volgen, Mv. Z. 3.

ပွဲင်္ဂါ, *rots*, Ud. 40 (vert. v. giri), naast watu, aanh. onder syuh, Br. Z. 30, 4 (watu) v. d. çèla matakép, Bs. (vgl. jav., waar het ook de beteek. v. 't ngadj. en bat. woord moet gehad hebben, z. handschr. ed. Gunning, 67 a., ngadj. unggal en bungkal, dat, als 't bat. bungkal en 't mal. bongkal, v. gewichtjes, waarvoor vroeger steenen, zooals ook uit de beteekenis van mawungkal batu blijkt, dienden, gebezigd wordt, 't lamp. bungkal als hulptelwoord in gebruik evenals ons *stuk*;

vgl. bongkol, ngadj. batu bangkalan, *slijpsteen*, a in de 3de lettergr. v. achteren in pl. v. u), Sm. Z. 39, 3; W. Z. 8, 11 (hatu), rah wungkal, *gestold (?) bloed*, R. 20 Z. 16, 8 (gètih ring çilâl); ri slaning wungkal, Kid. Sund. 86 m.; lènga wungkal, tut. 27 a. (vert. v. tîla); tan kabèta ring tulah, luputa sarwa roga Iringong dirgajusâ tuwuha wungkal. Sdm. (vgl. onder watu); makawungkalan, Wir. 40 b.; makawungkalana satyasatwika, Wrt. 48 (vgl. watwan); wungkalan, *de hoofdoorzaak, de voornaamste bewerker* v. 't geen iemand is everkomen; kunang wungkalanikang adamôi kapâpan ikâ sang ârjja bhisma, Ud. 127 ('t origin. anajasyâsya tu mukhan bhismah), 47 m.; prawrèttèka (nikaug) sadjdjana dharmmârtha djuga wungkalanya, prasiddha katon ngkè ring loka, ikang durddjana ngaranya wiparitanya djuga kinârjjanikâ, ald. 75 (vert. v. dharmmârtha juktâ lokèsmin, prawrèttir lak-syaté satâm, asatâm wiparità tu lak-syaté); wungkal sahinganing tadah pawitra hanèng wukir, wawungkalan wiwidjan lèwih tang sarwa phala, v. geschenken, die d. zoon eens priesters een prins aanbiedt, W. W. Z. 1, 45.

2°, z. unggal.

ပွဲင်္ဂါ, mungkil, Adig. 16 b.; tan kawungkil^a dé sama sânak ing tubanjaru mawang sama sânak ing kusambjan, apan uwus parnâh phala çrama dyah makarahwadja, O. (1245); mungkimungkil, z. O. XVI b. 4, XIX, O. b. III 4 b., tan wukil^a,

amungkimungkilāngruddha marawaça rasa
sang hjaug ràdja praçastyanugraha, O. VII.
b. z.

ပွဲလှူ၍, z. ungkul II., kinulub wungkul,
aanh. onder wawar.

ပွဲလှူ၍, rūpanira mlēng², sawidjining
wangkulu (wangkudu?) gēngira, fr. S.

ပွဲလှူ၍, spelling v. oōng hilat?, aanh.
onder sang a.

ပွဲလှူ၍, z. sund. Wdb.

ပွဲလှူ၍, katjapa, wyangga, bulus la-
nang, wijaranu (?) bulus wadon, lwirnya,
nakanya?, tri bulus, tjatur wangkulus, pan-
tja pas sad badawang, z. ook onder magēl.

ပွဲလှူ၍, z. waklang (vgl. men. bingka-
lang), Ag. 17.

ပွဲလှူ၍, z. wangké.

ပွဲလှူ၍ of wangkjul (dit onder de ijze-
ren gereedschappen), O. I. aanh. onder karan-
tiga en z. bangkil.

ပွဲလှူ၍, z. onder bangkjang.

ပွဲလှူ၍, winingkab, in pl. v. siningkab.

ပွဲလှူ၍, jav., Smw. Z. 8, 21.

ပွဲလှူ၍, mpu tapa wangkēng, eigenn. Ar.
1, incarnatie v. Brahma, T. 28 (vgl. bij de
Holl. Hndl. bl. 126, ki bujut wangkēng).

ပွဲလှူ၍, jav., z. onder bangkjang; wang-
king, z. onder *kati, *patakurangan, *sto-
wa (?); ring tjaúdala anglungguh palunggu-
hanika sang brāhmaña, ika tjaúdala çudra
prangēn wangking²nya dé sang prabhu, Wtb.;
tali wangking, Kam. 16, driemaal, T. b. Z. 4,
296 en 297, waar T. a., Z. 8, 14, tali wang-

kwang heeft; wawangking, takurang;
wangking²an, Brh. 75 b.; wawangkingan,
*kásti, *rasala, Tjt. 17, Aw. (Men. Z. 40,
bangkèkan).

ပွဲလှူ၍, udang (pangkung of pakuug?).

ပွဲလှူ၍, z. onder bangkjang.

ပွဲလှူ၍, jav., vr. = bangkjang, waug-
kwang, wawangkwang, T. Z. 4, 49 (bēbo-
kong, uit een vroeger wangkjang of wel een
bijvorm ervan; z. onder bangkjang); kotjap ba-
tari ningradja (sic.), sarōng ring putrané sami.
nuptupang galih dēn asru, né ring ulu batari
mangkjanuptupang „né ring dada manup-
tupin, sang judistira sarōngan, sang ardjuna
saērng ditu, né ring wangkongé nakula, ri
pupu sadēwa, kalih pun tawalén anēng suku.
sampun pragat prasamá mangèkapada, Br.
bl.; tali wangkong, rugband v. rotan bij 't be-
klimmen v. hooge (lusuh) boomen in gebruik
(Bjw., tali angkong, vgl. *tali wangking
en bangkjang); anghiwati wangkong, v. hoofd-
haar, Mal. 241 (mad. lafidjung njasar tong-
kēng, lang tot over de billen v. hoofdhaar).
Smw. Z. 15, 21; hinganing wangkong, Was.
Z. 2, 81, Mal. 100 (roma binganing wang-
kong), 't loshangend haar van vrouwen, die
zich op 't slagveld bij 't lijk v. haren gemaal
willen doorsteken, Kid. Sund. Z. 3, 6 (vgl.
onder itik²), aanh. onder hēn.

ပွဲလှူ၍ I., jav., winēngkang, v. d. bek v. e.
crocodil, zoodat hij de bek niet sluiten kan.
aanh. onder wuhaja.

II., z. pamēngkaug.

ဝိန္တီ, jav., *wuri, W. Z. 23, 8 (pung-¹mana); kawangčan, B. Z. 77, 8 (kawangan, kur); marép wingking, z. onder Garuda; kajonin). *djáti; wangçapatra, *gédak ing wingking, z. onder wuntat; kawing- (vgl. ook bhangçapatra); lwirnika wangking, h. v. dorian (maar in een brief van çapatra patitèng çajana juu aguling, Wrs. den vorst van Tabanan aan den bandar 82; çirna bëntar hënti twasira rumasa lwir v. Sangsit, een Chinees, zoo 't schijnt als wangçapatra tèki, wipatitèng çilla, Kid. Sund., laag); Garuda kawingking, Kid. Sund. 4 (z. b., Z. 1. 37 (lir pañdjangputra tiba ing onder Garuda); amingkingakèn, B. Z. 13, 6 (amungkuri, ngaëdin); amingkingakèn tjangtjangan, z. onder tj.; wawangkingan, pangkur als versm., door pungkur; wawingkingan, een der namen v. d. versm. pangkur, een hds. v. Amd., kawingkingan.

၁၇၅၂, *wandhja, h. v. búung (jav. wandé); vgl. priwandé en urung.

ဝိလိ၁၂, jav., bedroefd, T. Z. 1, 18, bis. (ibuk, sèbèt), Br. Z. 4, 8 (kohèt, sungsut, runtik), Nt. Z. 1, 5 (koh); sampun aryang wingit, maak *U niet ongerust*, aanh. onder awis, vgl. ook onder kadat; wingit², W. Z. 14, 3 (rèngu³, nora braugti, twara braugti dadi braugti); mawingit, *ontzagwekkend, majestueus?* v. e. leeuw, R. 5 Z. 7, 8 (mailidan!; vgl. jav.).

2°, *korzelig* v. aard; vgl. onder *àçá.

ဝိလိ၁၂, T. Z. 2, 41, Z. 4, 65 (kènjëm), Z. 5, 24 (z. onder mèngas), *bevreest?*, H. Z. 50, 2; Ar. Pr. Z. 22, 47; awóngis, Br. Z. 18, 15 (mal. bèngis), T. Z. 5, 1, van op de vlucht geslagenen, Z. 2, 10 (bis).

၁၇၅၂, s., *geslacht, familie, kaste*; wangça swara, Z. 1; kamajangan sira sudyangang-wrésni, Br. Z. 14, 5 (tèrèhning w.); brah-mawangça, T. Z. 4, 52 (tosiuq brah-dika angaku sanak).

82; çirna bëntar hënti twasira rumasa lwir v. Sangsit, een Chinees, zoo 't schijnt als wangçapatra tèki, wipatitèng çilla, Kid. Sund., b., Z. 1. 37 (lir pañdjangputra tiba ing sèla kumalasa susirna raòs ing galih, evenzoo v. e. verliefde, Anh., h., Dw. proza 190?; kadya piring tumiba balabag wési, Djm. 42, upama kang pañdjang putra binanting nèng sila langking, 393, pjuring nala lir p. p. b., munggèng ing gigi-lang, 194. hatinya pon hantjur luluh sèpèrti katja djatoh di batu, P. S. 70, tèrlalu pilu h. l. rasa hatinya sèpèrti k. dj. d. b. rëmak rëdam, Tj. b. 76).

2°, wangçapatrapatita, nm. v. e. versm., Wrs. Str. 82 (— u u, — u —, u u u, — u u, u u u, u — u), R. 21 Z. 3; (*jav. versm. v. 17 lettergr., z. Nitiç. Z. 2; z. ook onder hajangan); R. 19 Z. 17, d. en 20 Z. 3, 21 d.; wangçasthiti, lwirnika, wangçapatra tumibèng watu rëmék apasah, Nts. Z. 2, 15 (parisaksat gèdah labuh kabatuné blah tong dadi tuptupang, vgl. aanh. onder tuptup, tèkëk en çirna); mangun di wàngsá, w., Bjw., een bijn. v. Bagong.

3°, *broeder*. R. m. en telkens, ook Djati-

swara, Z. 1; kamajangan sira sudyangang-wrésni, Br. Z. 14, 5 (tèrèhning w.); brah-dika angaku sanak).

၁၇၂၂ I., z. onder sandat (Bjw. wángsá),
aanh. onder kalak, R. L. Z. 4, 2.

II., z. onder pangsa.

III., z. wangça 2°.

IV., passive vorm v. mángsá; lah kakang
pakanira, dahara mpólém puniki, sampun
ta wangénan dèra wawaugsa, R. m. 8 (R.
k. b.: lah sampun wangéna dènya w.);
pisang radja wangsa, *langkaba (?), vgl.
onder umbuk.

၁၇၂၃, z. bangsi.

၁၇၂၄, eigenn v. e. jakhals; ni wangsi,
T. Z. 2, 53.

၁၇၂၅, passive vorm v. mangsě?; tau-
dwa aprang atjutjuh ramé awawangson, v. 2
legers, Ar. Pr. Z. 14, 12; wangsokakéna uga
dèn tékâ ring djro pura, ruk voorwaarts,
Dpt. Z. 5, 5; winangsokén, v. e. hond tegen
een zeug, Md. Z. 3; lwir rubuh kawangson
v. e. boom, waaraan een tijger krabt; z. rukruk.

၁၇၂၆, als vocat. jegens een zoon. B. Z.
2, 29 (mal. en sund. bungsu, tag. bongso,
lamp. bunsu, pungsu en punsu; z. *wu-
rudju), tot Kuñdjarakarña door Tjika-
rahala (vgl. 't gebruik in 't bat., waar de
geesten met *grooten vader* worden aangespro-
ken); pamungsu, *de jongste* v. twee, tegenov.
agradja, Sut. Z. 19, 1 en 3; T. Z. 4, 42
(né tjérikán), Ar. 53 o. (bis), tegenov. agra-
dja, O. k.; atuha ring wu(ng)swan, ald. II a.;
kaka ri (ning) pamungsu, njoman (Wtb.,
kakang ing wurudju), Tt.; kawungsu,
Adip. 48 b.

၁၇၂၇, aanh. onder kirapa.

၁၇၂၈, jav., *inggita, *wenk*, allerlei
teekens, waarmee men iemand van iets, zonder
te spreken kennis geeft, *gebaar* zonder iets te
zeggen, Hadji D. 76, *kidung, aanh. onder
hirit, *signaal*, v. d. widi *openbaring*; z.
*wasit; mēwangsit, *met gebaren spreken* als
b. v. een stomme, Ar. Pr. 56 b. (bis); ku-
dyang ngandika mituduh bañ wangsit, v.
iemand die niet spreken kan wegens aambor-
stigheid, U. Gj. 63; dèn wangsit, *hem werd*
door teekenen te kennen gegeven door die vrou-
wen, Hadji D. 75; somprèt kanggon ngawang-
sitin; ngawangsitin, *angrudjiwati, *tekenen*
geven aan iemand, hem zeggende met gebaren.
gefluit, in 't kort zonder te spreken, wat hij
te doen heeft, aanh. onder sipta; sapunapl
wangsitè, *wat bedoelt hij met dien wenk* (?);
kawangsitán, z. onder wasita; kawangsitán
(b.: katjañta), foutief in pl. v. kawasitan.
Meg. 55.

၁၇၂၉, wasèt?

၁၇၃၀, z. onder bisah.

၁၇၃၁, s., rwang puluh, T. Z. 1, 53.
wingçatibáhu, s., Ráwaña, T. Z. 1, 41:
aanh. onder kapwa (pada wiçésákujěng
akulilingan, lwir djataju wingçati
ramá tanding juddha, Spt. Z. 5, 45), vgl.
onder *éka.

၁၇၃၂, s., wangçasthita, Wrs (—
—, — —, — —, — —); z. onder upa-
djáti.

ဝဏ္ဏသိဝါ (ander hds. wangçasthita), nm. v. e. versm. (ဝ — ဝ, — ဝ, ဝ — ဝ, — ဝ ဝ); ook wangçasthá, Wrs. Str. 56; R. 10 Z. 6 heeft de indrawangça in den 2° regel; ook Z. 2 v. d. 12° sarga is met de indrawangça vermengd, z. Str. 17 en 18.

ဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ, z. onder angçawatára.

ဝဏ္ဏာလှီ, wangsalan, jav., h. v. blahad?, b. v. zooals buka bèlong lumutan apit djangu (in pl. v. a. dj. ook slëbër sada njantëh), een toespeling op iemands voorkomen, als 't bëgbëg is, zonder middel, d. i. niet mëros; vgl. wel een toespeling op zijn wijze van doen, om hem belachelijk te maken, zooals soms de dalang doet door middel v. d. komiek, nadat hem door een der omstanders bericht is gegeven van 't een of 't ander, dat iemand heeft uitgevoerd; als wangsalan ook sèpanan mèmula djaé, ènggalan mèmula waluh, tondèn (sèpanan) bisa mègeaé, ènggalan ngalih anak luh.

ဝဏ္ဏိလှီ, andere vorm v. wangsul; wangsul ta siràmèt upàjasandhi muwah, Wir. 27; mangsil mañdjing, Lamb. Z. 16, 4 (mantukan mëtü); amangsil, *lumësu; tan wënanng ikang drëwja dinanäkën wangsilën, kunnen niet teruggegeven worden, ald.; pamangsil, teruggaan, Adip. 99 b.; pamangsilèng hurip, om 't leven terug te brengen, T. Z. 4, 27 (manulak djiwa; Tjt.: panghrët hurip, pamangsul sang hjang prëmana, nm. v. e. alji door Santanu aan Bhîsma geschonken, vgl. aanh. onder swatjtjhanda); kaloka lë-

wih sakti makadinja wikan ring pamangsilèng djiwa mangrëréd ngúuhin (b.: wënaug mangrëréd bwin) urip ing raga, Kid. Adip. b. Z. 2, 2.

ဝဏ္ဏာလှီ I., jav., krama vorm v. wali (vgl. wangsul); tulak wangsul, een losse strik, die los te trekken is in tegenst. v. sët mat; naga wangsul, ben. v. e. lang afhange sjerp bij wajang poppen, magulung wampul, aanh. onder tañdjëk; mangsul, vrn. = ngutah (vgl. angsul); Aw. 29 m.; né suba mangwangsul ru wiçësa, *lâgi panulak warajang wiçësa; winangsul, afgewezen v. iemand die naar de hand eener prinses dingt, Was. Z. 2, 1, Z. 1, 5; mangsulang rah, vrn. = ngutahang gëtih; kawangsulang, v. d. kostbaarheden, die Taksaka uitbraakte om Kasyapa, v. plan zijnde Pariksit te genezen, te bewegen terug te keeren, Kid. Adip. c. Z. 1; pamangsul sang hjang prëmana, z. onder wangsul; çabda wangsulan, *pratidhwani, *pratiçrut; mawangsul, B. Z. 58, 2 (mawali², mawalikan).

II., amangsul, v. kidung's, Ar. Pr. 31 b.; Br. Z. 50, 6; B. Z. 4, 17 (matjëngèk, matulak, maswari); pamangsul, Wrs. str. 85 en 93 (Djpur. paçuling kidang).

III., krama-vorm zoo het schijnt v. wali III (vgl. bangsul), een voor bëbali gebezigd gestreept kleedingstuk zonder uiteinde, rond als een suñnan en wordt op de tètèmpèh met offeranden, die op een dulaug ligt als dekkleed gebezigd; v. e. soort v. antëng op

feestdagen gedragen: mangsul, T. Z. 5, 47 (malaib); kawangsul, T. Z. 5, 16 (kětjag).
 မိကျိၼ် I, kawingsil, v. d. oogen uit-
 spalten?, R. 20 Z. 19, 24 (mlěktik) aanh.
 onder tinggi; m. c.: kawisil, R. 22 Z. 3,
 32 (plut); mingsil v. d. oogen, 18 Z. 8, 9
 (mlěktik); mulu kang mata kawingsil, vgl.
 klingsir.

*II., wingsilan, Bjw., batun butuh,
 *wrěsaña, aanh. onder lukut, naast kon-
 iol, fr. 8 (jav. id., wringsilan, pringsilan,
 ringsilan en tringsilan, vgl. wungsilan).
 *wrěsaña; 2°, Bjw., kloop v. e. strik (jav.
 bingsilan of bėngsilan, zooals de Ind. ma-
 trozen zeggen).

မိကျိၼ်, wungsilan, B. Z. 94, 3 a (ba-
 buwahan), mrětamangça (b.: prětam.?),
 z. wingsilan.

မကူၼ်, s., kawangçadjan, kawongan,
 B. Z. 89, 5.

မကျိၼ်, in pl v. bangsing, Durma; vgl.
 onder walung.

II., eigenn. v. e. teef, T. Z. 2, 53 en vgl.

မိကျိၼ် (jav. lingsang?, bat. misang, mal.
 musang?): aanh. onder tjama h, vgl. wa-
 ringsang.

မကျိၼ်, jav., wangwaning gni, fr. S., z. onder
 angwa; tangguli wongwa, aanh. onder tadj,
 als men die geit goed bekijkt, *ziel zij er niet
 uit als iemand die in 't gevecht sterk is.*

မိကျိၼ် I., jav. (ook wawang); tan wang-
 wang, niet aarzelen: tan wangwang lumėbwing
 sumur, tau awėdi tan gigtin, v. Bhima, Nw.;
 tan wangwang mangrangkul mamrasana,

v. d. 8 hemelsche
 dames die Bh. kwamen verleiden, ald.: wi-
 nangwang, B. Z. 8 (jan rasaja ng); jan
 winangwang dudù rûpanya subala ring ajua.
 T. Z. 5, 12 (jan kėnėhang pėlih warnanya
 wani ring pajudan, vgl. aanh. onder papra-
 sanan), *bezocht* door menschen, B. 18 b.;
 kawangwang warnanira, Mal. 292; tjintra
 kawangwang, Dpt. Z. 5, 33.

II., smeersel v. kaju manis-bladen met
 uien op de keel van kinderen gesmeerd bij
 heeschheid (vgl. *jav. uwang² en nguwaug².
 Br. Z. 5, 5, lamp. wěwang); ook daarvoor
 gebezigd lumut gėbėh; z. wang IV.

III., ngėwangwang, *aansetten* tot spoed bij
 een werk, *aanvuren* tot den strijd, door op zijn
 eergevoel te werken, hem verwijten doende
 (*wawang), matkat, *larten*, aanh. onder
 tanpasruti; pangwangwang, v. e. vijand
 tevens de tegenpartij uitmakende.

မိကျိၼ်, turuk wėngwėng, z. onder tjougė.
 salah wėngwėng, jav.; ěmanė mami, winė-
 kas dė ěri rania, tan sinungan lamun, salah
 wėngwėng kărjja lgėna, R. m. Z. 25, 71.

မိကျိၼ်, winongwong, T. Z. 5, 6 (ka-
 ěmpu); wongwongan, *bubuhan, de per-
 soon, bij wien iemandinja is; z. wong, Tjt.
 209; vgl. mongmong.

မိကျိၼ် I., e. mindere soort v. wani,
 eenigszins sėpėt, of flauw, de pit gevuld en
 de schil v. anderen rood.

II., *durven* iets te ondernemen?, R. 4 Z. 1,
 26 (manglawan, marain?).

၁၆၇၂, lawan?, R. 4 Z. 1, 26, z. wangla;
lwir kawangël (b.: kawanghël) tjittanira
dèni wujung bhagawân dèwabrata, Bh. 77.

၁၆၇၃, wani of wanggla, *pangpang,
B. Z. 78, 38 (tungkas, pangpang), Sut.
Z. 139, 15 (tulak), brutaal v. e. vrouw jegens
haren man b. v., *abhimâna, R. 23, Z.
12; z. wangël.

၁၆၇၄, aanh. onder kèdèlé.

၁၆၇၅, aanh. onder suwing; wninglè,
Pg. (djawa gènding).

၁၆၇၆, R. 24 Z. 8, 3 (padapan bongli;
vgl. Filet's wongli?, sund. panglaj, mal.
bunglaj), z. aanh. onder wuhaja.

၁၆၇၇, z. wunglwan.

၁၆၇၈, I., garen, eigentlich bulang, z.
ald., om de urangka v. e. kris gewonden,
aan de eene zijde een knobbel vormende, om
te beletten, dat het uit de sabuk of bij 't
ophangen in een lus naar beneden glijde.

II., met voorbehoud voor eene mededeeling.
die slechts naar hooren zeggen is, njantos.

၁၆၇၉, *wènta (z. wèni?), *wina
dastra (?), warakèça (?), R. 15 Z. 6, 4
(jav. R. 133, 158 wunglon, zekere vrucht),
Ar. Z. 32, 3 (vgl. unglon), *wulwan (mad.
bunglon), aanh. onder gandasari.

2*, jav. bunglon? (zooals te vermoeden is
uit sund. ngunglon, dat v. e. unglon zal
moeten komen).

၁၆၈၀, nm. v. e. tempel op de Batukáu.

၁၆၈၁, *awangga, sang prabhu wangga,
sang nrèpati Karña, Br. Z. 16, 11.

၁၆၈၂, z. wangla.

၁၆၈၃, apuj wangba, aanh. onder çisîá-
tjâra, Sut. 57 (vert. v. anggâra); vgl. wâ.

၁၆၈၄ of wangbhang, Sut. Z. 99, 3 (brah-
mana), *mangbang naast brahmaña,
Hadji D. 38, 44, ook wwangbâng gespeld en
vertaling v. *brâhmaña, Br. Z. 20, 9, in

een eigenn. en naast batur (z. onder tas-
kara); kañtjapang sang wènanng mênga-
djêngin (namentlijk 't slangoffer) mawèda
muungguh tan ljan ida brahmana budjangga
wnang ngadjêngin kotjap jan brahmana wang-
bhang jadin brahmana mambang (sic.) boja
kèngin mangadjêngin wèda muungguh, Kid.
Adip. c. Z. 2, 79; kunang ikang prasantana

ngaranikâ, sang brahmaña arabi sang brah-
mañi, tøkèng djawa jan manak lanang, wang-
bhang ngaranira, ikang bikang (jav.?) inga-
lap ing wangbang, manak lanang wangbang
djuga ngaranira, jan binisèka dé sang brah-
maña, mulih brahmaña, kunöng ikang wang-
bang jan angalap (ing) anak ing mantri ma-
nak lanang dadi bhudjangga, jan wadwan
bhudjanggi, kunöng (ikang) sang bhudjang-
ga arabi bhudjanggi, manak ta sira lanang,
masih bhudjanggi (l.: ga) „Jan angalap
anaking mantri, jan manak lanang, dadi
bhudjangga panawasikan, jan binisèka dé
sang brahmaña, wènanng anganggo brahmaña-
bhusaña, amankuha kuñda „kunöng sang
bhudjangga panawasikan angalap anaking
mantri dadi djadjangga(n) dadinira, hakâr
(?) ingaranan prasantana „sang djadjanggan

www.libtool.com.cn

angalap anaking mantri dadi mañdala anakira, sang mañdala angalap anaking mantri, dadi mantri anakira, kunöng bhudjangga angalap anaking wèçya, dadi djadjanggan auakira, mwah sang bhudjangga angalap ing çudra, dadi mañdala anakira, tan wënanng anganggo brahmañabhusaña, amantuha (?) kuñda, ka-wënannganya awasiwaçi (sic.), hupasaka, sama lan mantri „kunöng ikang mantri mangalap anaking wèçya, manak lanang mantri djuga ngaranya, sang mantri ngalap anaking çudra, manak lanang dadi wèçya, wèçya mangalap anaking çudra, manak lanang dadi çudra, kunöng sang bhudjangga angalap anaking djadjanggan, manak lanang dadi djadjanggan, mwah sang bhudjangga anaking mañdala. manak lanang molih bhudjangga, bhudjaggi ingalap ing mantri manak lanang dadi mantri, mantri ngalap wèçya, manak

lanang dadi wèçya, wèçya ingalap ing çudra, manak dadi çudra, Sdj.

2°, eigenn. v. e. kadèhan, Was. Z. 2, 56; Z. 6, 74; wangbang taskara, T. Z. 5, 60 (ida bagus, i batur t), z. onder tigar on. kawidosa, taskara en wilaskara; wangbang astuti, nm. v. den held en titel v. e. gedicht.

3°, titel v. brahmanen uit een wèsya-moeder; arja wangbang, ben. v. d. voorvader v. d. arja Pinatih, zijnde een brahmaan, door een wèsya-vorst tot zoon aangenomen; adji wangbang, eigenn. v. e. vorst door Radèn Suparka overwonnen, tengevolge waarvan zijn dochter Jadjnjawati, R. S. werd aangeboden, zijn leger bala tanak genoemd, z. onder rawèja.

၂၄၂, wungbung ing pètung, Gh. Z. 5, 7; vgl. buungbung.

၃၂

၃၂, in 't oud-bal. v. Sbr. wordt bij vele woorden a v. e. voorgaande lettergr. vóór de l scherp uitgesproken, zóó alsof men 2 l's hoorde; een uitspraak, die misschien op een vroegeren toestand licht kan werpen, b. v. tá-luh of talluh (taluh), pálu (palu), bá-lungan, dálwang (daluwang).

II., z. onder lah.

III., sa en la (z. lala) vóór namen v. vrouwen (vgl. mak.); la tjill, v. e. gewone meid door een vorst; la tjë(m)paka, nm. v. e.

pañdjéroan, Tjupak ten geschenke gegeven, Tjp., vgl. luq en z. onder kodjor en tjëbèq.

၃၂ of alá; malà (jav. hds. mala d), v. d. tong, R. 21 Z. 4, 1, 3 Z. 1, 70 (malèdlèd; jav. mèlé en mèlèt), 21 Z. 4, 10 v. e. slang, R. 8 Z. 7, 10; mala djiwa (dji hwa)nya anglud, van vermoeide jakhalzen, T. Z. 2, 2; ghorèkan pangémah warastra umala bang wlang lldahnyádawa, Ar. Z. 18, 2 (jav. mèlé 129, vgl. onder amsat), vgl. ook onder ulù en lala I.

ꦏꦶꦭꦶꦠꦺꦤ꧀, in pl. v. hëlè', manglè, *amangan, Sut. Z. 139, 1.

ꦏꦶꦭꦶꦠꦺꦤ꧀, tanpalè' tang wètèng dènikang wré, zijn buik was niet *gespannen?* door de opgegeten apen, van Kumbhakarna, R. 21 Z. 4, 1, d. (nora luwad ikang basang olih ikang wanarané).

ꦏꦶꦭꦶꦠꦺꦤ꧀ I., rijst-vijselblokstamper bij een kè-tungan of lèsung (lamp. lu of hëlu, sas. anak lu, mal. halu, tag. halo, hat. andalu, indalu en lalu); z. rëndèng en klèsug.

II., apora, z. onder ghora.

III., z. anglu II.

IV., zeer vaak in pl. v. luq in de Datu Daha, z. onder buling.

ꦏꦶꦭꦶꦠꦺꦤ꧀, z. lumé; pangëlé, pënjada.

ꦏꦶꦭꦶꦠꦺꦤ꧀ I., jav. (*lwa, sund. lowa, vgl. onder *hwan), aanh. onder wlandi, lwa, *udumbara, jadjnjàngga; *loha, äš, aanh. onder wanaspati; kadya manggih skaring lo, om aan te duiden iets onverwachts, Kd. 254, Was. 9 (vgl. bij këtjupitan en bug. Wdb. onder buwadjäug en mak. onder biraèng, vgl. ook Ind. Spr. 7490); lwir amanggih këmbang lo ring madyaning sâgara, is onze blijdschap, T. Z. 5, 126 (tuñdjung!); skaring lo skaring waringin, in de wereld der schimmen of Indra's hemel, Stn.; alo warani, aanh. onder duwak.

*II., *lwá, rada lo karinanya, angëbëki lonikang arah³, Mal. 275; sagunging lo li-ting sawah, naarmate de uitgestrektheid v. d. s.; kaliwat alo saking bumi, hds. door Gunn.

uitgegeven, bl. 16, b., lonningkang tasik la-wan djronipun kaliwat, mah. fr., c.

ꦏꦶꦭꦶꦠꦺꦤ꧀ I., hajwa ta sangçajanaku katon lahning watök hëhaja, Rm. Z. 59, 13; alah, R. inl. Z. 2, 2 (kalah; mal. id. vgl. sund. èlèh en onder ambat), Kid. Pam. ('t proza, kakih), *beswijken* v. e. dam, Adip. 10, Sut.

Z. 115, 9; alah sinukù, 4 Z. 1, 88 (kalah kagëbug, adah k.); alah mëmang, W. Z. 87, 54 (djaja kapradjaja); lumah, *neerliggen*, v. Ardjuna sahasra bâhu, Ar. Z. 41,

7, in zijn wagen *neerliggen* v. e. gesneuvelde, Bh. 48, B. Z. 102, 5 (pëdjah; vgl. jav.),

*pëdjah, Ar. 24, B. Z. 9, 21 (mëdëm, ñdjëmpang, nggulajah; vgl. jav. malu-

mah en kalumah), v. e. vorst, R. 2 Z. 1, 44; sang lumah ing, vóór den eigenen v. e.

pl. duidt overleden vorsten aan; sang lumah ring panadahan sadjông, v. Çiwabuddha,

die onder 't drinken v. tuwak gedood werd, Ar. (R. L. Z. 1, 138, moktah çri bhaiära

uni ring panadjëngan), vgl. onder çata-çrëngga en agra (aldus ook te lezen in 't

fragment door Holle, uit een oud-sund. hds. meêgedeeld, T. Btv. Gen. XXVIII 96, z. ook de

batu tulis te Buitenzorg in dat hds.); lumah ing lëpihan, Lamb. Z. 8, 2 (ngëbkëbin,

pangawi); wënanng malahakën indrija, Ud. 101 (vert. v. djatëndrija); lnumahakën

kinurëbakën, Tjt. 86; ida lumahang iba,

*sira patyanamu; manglah, R. 21, Z. 4, 1 (manggulajah), *kaguling; sinawat

inumban anglah anibà pwa mukhanya rë-

njuh, Rm. Z. 38, 27, aanh. onder kukung, B. Z. 91, 18 (mañdjëmpang), *liggen* te slapen, Ar. Z. 57, 7, tegenov. kumurëb, K. 11 bis, 4 (vgl. de analogie v. 't jav. sumaré); *tan hana kalahalah*, W. Z. 12, 3 (norana kurangan n. alanira tanpata lëtëhan); *kâlahanikang musuh*, R. 20, Z. 4, 13; *makwëh ikang ipjan mahala, tjihua ni* (b. prasârîta)ng açnbhanimitta tëlâs katon, 5 (dahating djrih); *sangsâta ngwang alëh, wastwapûrwwa ikang mahotpâta, ndan âdjarakën kâlahaning korawa, widjajaning pâh-dawa djuga katonanya, arës muriring mata puhun wuluning wang tëkapnya*, Ud. 90 ('t origin. 4838, swapnâhi bahawo ghôrâ drësyanté nimittâni tja ghorâni, latotpâtâh sudâruñâh, parâdjajam dharttarâšîra widjajân tja judhišîrë, çangsanta iti wiwidhâ romaharsañâh); *pangalah*, B. Z. 103, 1 (mangasorang), Z. 101, 16 (djaja); *darma pangalah pamupug sang bhûta kabëh*, Us.; *pangalah pamall, ald.; panglahan*, K. A., h. v. sëma (variant v. pananggahan, Wtb.); *çmasâna matunggalan panglahan lâwan, v. e. vrouw, die tegelijk met haren man gedood wordt, Tjt. 73, suka manira hakalihan panglahan, Mal. 344; *pangalahan mrëtyu, mrëtyuñdjajâstrâdhîpa*; z. lumah en lahlah.

II. K. A., sih (bbg.: la) als nitroeping; *ngalahang*, Tjw. 18.

III., interj. (vgl. jav.), T. Z. 1, 24 (nah, punika); *lah gantënanëngsun*, R. L. Z. 10, 28 (nah sëpahang tityang), z. onder dawak.

ꦒꦶ I., *glad, vederloos* v. jonge vogels!, *lëngis, *stomp* v. 't scherp v. e. mes (vgl. puntul); *glad* v. zekere vruchten zonder dorens, *lëjê'.

*II., in pl. v. luh; *alëh*, v. d. ambëk v. die de hoop opgeven, W. Z. 4, 9 (alah, alëh, kalah); *alëh anangis*, Sut. Z. 114, 9 (kamakitan nangis); *alëh mawëdi*, B. Z. 10, 5 (dahating djrih); *sangsâta ngwang alëh*, Sm. Z. 3, 3 (dahat); *alëh piningit*, B. Z. 22, 1 (ibuk kapingit, buh ëritang), vgl. onder lumuh en sapta; *halëh*, Ws. 22 b.; vgl.

ꦤꦶ I., *verzwikt* v. e. der ledematen van den vinger of den voet b. v. (vgl. onder duk IV), aanh. onder pëngkang; *lih pëngatëp tulang*.

II., z. 𑀅𑀲𑀓𑀲𑀓

ꦤꦶ I., jav., *nëtrawâri, B. Z. 59, 5 (çrupata, waspa), Anj. Z. 5, 3 (jèh mata; Stn. telkens iluh, dus = bat. ilu of èluh, misschien constante fout in pl. v. ëluh); ook lëh (alf., loh, lué en lua, tag. loha, panay. luhá, bat. ilu en èluh); *malûh*, Br. Z. 44, 14 (majèh mata, manjrupata); *lumuh*, Br. Z. 13, 12 (ugling); *lumuh*, R. 23 Z. 13, 19, v. d. oogen, Sum. Z. 33, 2, B. Z. 2, 14 (ibuk, waspa); *lumuh mataning turanggana*, onder de ongunstige voortekens, Ud. 90 (muñtjantya çrûñi wâdjinah); *kahatur madhudrawa humis ri matanika lumuh nirantara*, Rm. Z. 34, 1; *kabalik langë'nya matëmah turida lumuh angëmböng ing mata*, ald., 3; *mang-luh, *anangis*, R. 10 Z. 1, 1, 20 Z. 15, 6

(lēmēt); kapuluh, Br. Z. 37, 4 (anangis, mangling); arddha kapuluh, Sm. K. 14, 4 (dahating sēdih); kapingluh, jav. (kapi-luh), T. Z. 4, 22 (mangēmbēng ling), R. L. Z. 10, 26 (kapiwlasēn uging) Mal. 148 (bis); vgl. Adig. 107; kapingluh, verb. v. kapiluh?, z. onder ilu; pangluhing tangis, R. L. Z. 12, 5; z. lumuh, anglu en onder tangis.

II., vrouw (istri), (luha, z. luwa II), de boete door eene vrouw te betalen de helft kleiner, Krt. 19; i luh, nm. gegeven aan de oudste dochter v. e. prabali (z. indé); djéro luh, z. onder putu; luh, vocatief door een priester tot praantēn z. aanh. onder afitjing; luh ngarsa, eigenn. v. de vrouw v. Singhasari en dochter v. e. kabajan, Tjb.; puh ōluh, aankondiging v. d. versmaat v. Z. 3 in de Mw., zijnde dezelfde als die v. d. Sritañjung, dat door de Balinezen veranderd in istri t., aanleiding tot dezen naam heeft gegeven; i gusti luh bijang, z. onder patih.

III., lumuh, foutief in pl. linu en van 't hart, Ar. Pr. 25 m.

ruꦭꦸ I., vgl. *lé; lumèh, laju, W. Z. 33, 5 (luru); kalumèhan, *kanglihan (kalēson).

II., tra nglah lèhan, v. e. vagebond; z. onder gidig, bēbēdag.

ruꦭꦸ I., z. onder *lwah, *hradini, *dhuni, *nimnaga, srawanti, srotaswati (vgl. onder kali), aanh. onder talota, lolohan en vgl. onder warigaluh.

II., lungning djangga angajuh loh (lo te lezen?), Djpur; loh gawé, eigenn. v. e. brahmaan uit Djambudwipa, die zich te Taloka ten O. v. d. Kawi vestigde en kèn Angrok, aangaande wien hij eene openbaring gehad had, tot zoon aannam, vgl. onder gawé,

ruꦭꦸ, jav., lumaha, z. lah.

ruꦭꦸ, jav. (laha), onder de vischtuigen, Kam. 2, aanh. onder patjikur.

ruꦭꦸ I., vrijgevig, barès (z. gái), v. haar netjes, glad, gekort, ongehinderd een reis voortzetten; nglainin, beredderen, in orde brengen.

II., soort spook?, vermagerde lieden worden er voor aangezien, Mw. (bis), vroeger rērēgèk (te Sbr. lalai, een spook dat door de tjëgatan naar beneden wordt gehaald).

III., sas., laku, naast aning; ndéq na gitaq lai, v. iemand, die 't gezicht verloren heeft; ook laiq, z. onder gamgam.

ruꦭꦸ, schrapsels boombast in de tuwak gedaan, om 't zuur worden te voorkomen (mal. en jav. laru; z. bēbēna); soms wordt het woord gebezigd van boomen, als de putat, wier bast daartoe dient; lēlāon, vr. = sadang.

ruꦭꦸ, nglac, sas., nglēlangi, maar op den rug, z. ngonong.

ruꦭꦸ, z. luwa.

ruꦭꦸ, asval, vuilmis (mak. loro); luñ dadah, verwelkt afgevalen blad ('t jav. larah-an, mad. dadar; z. lundadah); djölma luñ², v. zichzelf uit nederigheid.

2°, luñ², de nageboorte (afi²), wordt voor-al, wanneer het v. e. kat is, als ambar

gezocht voor klophanen en tevens als panjê-sêh voor kraamvrouwen (vgl. onder sêmpulung); luû òngsut di pagèhan (ander hds. tulèn, z. onder pagèhan); udang luû, met zeer korte en duune kapit en niet zeer gezocht, zijnde eenigszins spët; tityang kassar ngumbara, satiba ko tityang latjur, andé tityang luûn gaga, né bwin pidan dja djuk maèdon maàkah, B. U. (hds. in pl. v. str. 220 der uitgave).

၇၂၂၂, munggwí hrédajantá si lukú, jengens iemand, die geen goeden raad aanneemt, R. 21 Z. 2, 13 (magnah ring manah bli tahu mis).

၇၂၂၂၂, W. Z. 8, 12 (wsi, hitusch loa, z. Reinwardt's Reis, bl. 460), Adip. 86, ook lwa gespeld in de bal. vertalingen; lohakára, wwang apaéndé wési; ook lohakáraka en lohakárjja, aanh. onder tjora, bhagawán lohakara, *de smid der goden*, Krws.; lohaprés-íha, z. onder pètjuk en manuk bési.

II., z. onder lo.

၇၂၂၂၂ I., v. d. buik, waar hij niet gezwollen is, tegenov. sampët, *effen* ook v. e. weg, v. bamboe, tegenover pirèt, *glad* v. de stem v. e. dalang, b. v. ten gevolge v. d. pêngoloh, vgl. aanh. onder purónamasada; tlabah suba mlah twara ada manjampétin suba laûh padjalan ójèhé mēmbah, toespeling op een reeds bekende maagd, fr.; aanh. onder glatur; manah galang marga laûh, Njéling 12, z. loñtjos, baûh, lusuh en laûs.

2°, gédé gangnih?, v. e. persoon.

II., z. lawuh.

၇၂၂၂၂ I., nglainin, *van iets vaak en bij beetjes nemen*, b. v. allengskens opmaken, *van iemands grond iets telkens in bezit nemen*, een boom *zoetjes aan neêrvellen*.

II., z. onder lai?

၇၂၂၂၂, sas., njanan; laun djulu, èndèn malu; laun gabé, *vroeg of laat* (sund., vgl. onder lawon).

၇၂၂၂၂, sang lohana, aanh. onder wilajut.

၇၂၂၂၂, s., mrògalohinif, eigenn. v. e. kidang in de fabel v. d. leeuw, en 't bosch die elkaâr in 't verderf stortten, T. b. Z. 4, 23.

၇၂၂၂, z. walahar.

၇၂၂၂, sas., salaèr.

၇၂၂၂, jav. (vgl. ruhur); bajém luûr, K. A., kētil balang, dadostachys putescens. een soort met roode en witte bloemen, *afh. Rumph. V pl. 83 fig. 2* (batav. bajém duhur), vgl. mal. Wdb. onder bajam en Filet onder bañtji; lèluhur, door sommige door raab kambèn verklaard, *tent*, *biddhanâga, R. 25 Z. 9, 4 (z. onder ulap²); la-luûr, B. U. 18 b., aanh. onder tuha; limuûran, *kongkulan; kaluûran (kawitan), *coerouders*, naast luluhur, *kula, aanh. onder mēnur; piniluûr, *djyèsta.

၇၂၂၂၂, mal., *gulù, Am., telkens; tali lèhèr, *kalung?; mangrasuk tali lèhèr, akarah akalung; sampët mwah lèhèr, ald. 30, Z. 81, 27; de pawongan, niet begrijpende hoe uit een gesloten poort iemand bloemen uit de tuin stal, zeide, pundi dadalané baja

„pan lawang maksu kinuñtji, sapa kang kumawanija, kapingin putung lèhèrè, Rng, Z. 1 (de jav. text heeft hier niets van en wijkt aan 't slot v. Z. 1 geheel af), vgl. tjyum, waaruit men zien kan dat de bal. vertalers allerlei vreemde woorden overnemen.

ru, trang, Kr., panas, droog v. het weder, R. Inl. 12 (masan panas, vgl. bat. logo, lamp. lègaw?, sund. halodo, z. laru II); sà çarat, ikang lahu, Sw., (vgl. aanh. onder kangkang); ring lahu, R. Inl. 11 (di trangé), 5 Z. 10, 2, 6 Z. 2, 6, T. Z. 3, 51; rwan gumantung kakingan dèning lahu, Adip. 24; anisi kalahruning anala, Hr. Z. 5, 12; kalahrwan, Sum. Z. 28, 15, Z. 109, 9; kalahron, is *ellende verheeren* uit gebrek aan voedsel, T. Z. 2, 28 (vgl. bat. sijak en la-sajak, pogos, etymol. jav. pèdès); lah-rwaning trènalatàngèlih ing açudji lurwa kànginan, Krsn. Z. 15, 6; kalahrun, *verschroeid*, Br. Z. 12, 18, T. Z. 5, 71; kadi salaga kalahrwan mèmbang wahu kadjawuhan, Sum. Z. 111, 9; angliñtjak asiwo tjèngil akrah lahu ta ngawang, v. dartele jakhalzen, T. Z. 1, 1?

ru, zekere boom, waarvan de eenigzins zoete roode vruchten genuttigd worden, z. soni.

ru I., en verkort léq, aan iemand; naar eene plaats; batrus taik léq langit (vgl. onder syarah); sugul laiq kori, z. onder léman; datu léq dèsa (b.: silèkan) kling; z. lai III; èmbé jaq ta laiq, t'odjok.

II., sas., sañdja (z. galèng); lémaq laiq,

sèlid sañdja; rubu laiq, z. bijan; wah laiq, w. b.

ru, sas., 't noorden (bug. O., mad. Z., iloc. laud, W.; vgl. lod, lor en kèlod); blañq, ngèlodang, z. bug. Wdb. onder 't woord, en aanh. onder daja.

ru, sas., né maluan, maklo; laéqna baguru tèlu bulan kalaéqna (vgl. onder onéq); laéq, z. aanh. onder bunut; bèbèk tawa laéq, blibis.

ru, *lalu pwa ri luhiknirang-wahi, L. Z. 30, 9 (bas kaliwat mityan i dèwané enz.); dosamu luhik, tot iemand, die een hem gegeven last niet naar de letter heeft uitgevoerd, Kid. Pam. ('t proza, dosanmu tan manjiddhiang pangandikan dalè'm); vgl. lèhik.

ru of lúük, jav. (lowok), v. e. kuil of afgrond; lúük, bolong v. e. sok, *lèbak; lóuking tangan, Us. 201, maar 150; maloök, bèngong (Bjw. mlèngok); maloök, *malwà; maloök matanya, *masèluk pamatanya; ngèloökang galar, v. *elkander doen de galar om ruimte te hebben er tusschenin te schijten, van zieken, die niet naar beneden kunnen gaan; een tèmbuku door dat 't water er doorloopt, bèdèg, èmpèlan; salolokan ing tangau, z. slowok, fr. bpl. 47, lokwok; garèm salolowokaning tangan, Us. 211.*

ru, en lad (pètjak) voor substantiv., evenals 't mal. bèkas, om aan te duiden, *wal geweest is, vroeger tot iets gediend heeft, *wuri; laid, *turah; tatuné lad kuku, *nakha-*

braha; lad somaha, *sijn gewesen vrouw, sijn vroeger vrouw* (vgl. jav. lahar); lad manas. v. e. mes, waarmee men ananas gesneden heeft; korèng lada, op die plek *is vroeger schurft geweest*; laüd öntasin tanggala, v. d. voren v. e. ploeg; laüd ibi sañdja ilang, Pk. (telkens), aanh. onder lulus; twara laüd² bisik, v. e. nooit begane weg, aanh. onder bëndil; nuli raüh maring tunon, dapétang bangbangé suung tékèn çawan danèné ilang, twara dini, laüd dané sampun kèsah, ald.; alaüd, *zeer weinig*; alaüd, Tbn., s aké lènglèng, W. K. (Z. 24, 4, b.); kèbus kabinawa tong ada jèh alaüd; ngölaüdüng, *opsporen, volgen* 't voetspoor; iets, dat door diefstal weg is, *trachten op te sporen* (ngöladang padi); irlugané pablasat, ada ngodjog kaüh ada mangungsi ngadjanang manglaüdüng tampak kidangé malaüb, twara bukat tudtudang ('t dier had de vorst getroffen, maar was nog niet dood), Kid. Adip. c. Z. 1, 4; kènkèn báan mangingètin nglaüdüng öndjékan prañné möntas téngah sagara mrasa tong bakat ingètin masih patuh buka gobannjané mula, fr. Djajengpatra.

ru, Sbr. tatakan?

ru I., laudan, h. v. punggalan; nglaudín, manunggal.

II., ngölaudín, ngáüdin; mölaüdüng, v. e. niet corrupten tekst, van 't geluid van de kulkulan; alaüd tjépèng, z. onder tjépèng.

III., z. klaüdan.

ru. tlèbrèh, v. e. kleed, waar door men alles ziet; lèdèd ipun mèkambèn, als

't ware bloot, zoodat de schaamdeelen te zien zijn, aanh. onder dojan.

ru, zekere boom, Was. (loadak? of l. wadak?).

ru, ar. mal.; titel en held v. e. op Lombok populair gedicht, denklijk 't jav. van dien naam, z. Med. Zndl. XIII. 331, daar ook Amsyah er in sterft (jav. lakad, z. Djm. 190 en Amb., 193 vlgd., Catal. 68, 63).

ru, kañtjing, Anj. Z. 20, 3, *kamudi, *pin* meestal v. ujong gemaakt en in 't hout geslagen, om het stevig vast te zetten, ook van kalikukun-hout; v. metaal, om de knop v. e. stok er aan vast te hechten; plat (z. djalak); lait dapidap, z. onder uñtjah-añtjih.

ru I. (raris), *voorts, vervolgen*, *wasa, tumuluj (jav. kalaüt; z. larut, lantasi); manglaüt, *tumanduk; komañjal nglaut kapuriné, *lah nini maring daléma; tögèhjané bas manglaüt, Tjp. Z. 1, 74, *buitengemeen*; twara kalántang dané kadjantra, *tan tumuluj tjinakra sira: bas kalaüt (kadurus), *te ver*, z. aanh. onder adug.

II., mal., pasih (Smbw. lit of lut), Kid. Sund. Z. 1, 21 (simbur laüt of s. sègara, sas., sèmbilang); dara laut, *darapati, R. 23 Z. 12, 12 (vgl. onder langlang) kadödör dèning sölatan (z. onder dèdèl) lwir dara laut anglang, kadi paksi anglang ring uwung, Sin. (ook lampahé lic dara laüt).

lumihat, *z. lijat; lumihat, sien, opnemen*, zijn geheele leven den grond mogende bewerken, heet de p. ilang, daar de eigenaar dit mal. lihat, lamp. lijaq); makom lumihata, niet behoefst weder te geven, anders p. urip. hij beveelt haar te sien, dat zij geheel alleen waren?, W. Z. 18, 9 (mundèn tumingal); manglihati, aanh. onder kawaça; lilihatan, u s.

B. Z. 4, 22 (kawâspada). njembang laos, Bjw., a ñ djéiët tot wegens hebben; tēpung gumpang (d. i. oöt), patjèt iët; laos²an, z. onder milu.

di umah (d. i. lintah), een bld. om te genzin uit te drukken (twara loöt tēkèn lintahé).

ru I., s., abang; lohltawadana, z. langkwas.

nm. v. Bhima's knots, Bh. 68 m. (z. walita en lolita; *jav. lahita, gâdâ; lahita muka, gâdâ pangadjëng, jav. w., lukita wëdânâ); lohltâsinang, v. d. zon, hr. Z. 50, 2; lohltaparwata (s. lauhitya?), Aw. 82.

II., ngëlahlah, *besmettelijk*; vgl. lalah; ngëlahlahin, kalahlahan, *aangestoken, aange-*

smeerd door een ander, die de kwaal heeft.

ru I., s, eigenn. v. e. rivier, aanh. onder mlétja. mëlulahlan, mëlëgar, v. e. badplaats, tegenov. mëkribëng v. e. erf, zonder omheining.

ru I., s, eigenn., z. onder gunatama. malëhlëhin, aanh. onder juju.

malëhleh, B. U. (uitg.), 727 (l.: malohpoh).

laāpan, *rek* op vier steilen vóór de huizen op den weg vóór de erven om offeranden op dagen als tilëm enz. op te zetten of om de këtimun gantung op te laten klimmen, aanh. onder sarik.

muwah lokika drōwja, nga., hana wwang kapandangan ring kulöm, wadahing drōwja karing löbuh, kapanggih

dèning wong, binakta mulih, tan wruh jan luhja arèp anidra, Spt. Z. 1, 33; pada akuku-drèwèning wong kamalingan, wèkasan ka-dèng kuita, umèhah luhja dèning sari² aprang, panggih dènikang adrèwé, dèn sapa jan drè-wènipun, jan wadahaning drèwé hilang kapan-dungan, sang mawa mulih wawadah ika, wèwang katiban pakikirab, jan tan arèp, danda sang amanggih wawadah, sadandaning maling, drèwja mulih anikèl, jan awawarah ring tatanggi siddha maling aiaup², jan tan awawarah asuwé rangkung ring sadaça dala, dadi kapanggih olih kang adrèwé wawadah hilang kang amanggih wawadah kapuruganing adigama, dandaning walat parunggonna, drèwja muliha basadja, Wtb.; amangsul malaup, v. e. kidang, Krws. 71; nglaupin, Lèmukih, — ngaùkin.

၇၇၇၇၇, sas., laèp, dilap; talaèp isiq apl; z. onder gèntèr.

၇၇၇၇, djaé (lamp. id., noord-men. en ns. lahija, mak. laija, dialect v. Salejer ladja; tag. luja, pamp. laja, mal. halija, alf. v. d. Min. lija, skk. lèa, ngadj. lai, bim. reja); O. S. a., rasuna, halja; z. *djahja.

၇၇၇၇, Sm. Z. 21, 2 (oòñ), Z. 24, 12 (lèsu), Z. 27, 6 (kalèson), luwa, Lamb. Z. 18, 6, Br. Z. 44, 8 (lèsu, tarpaknèh, di blas. njaùh), *hongerig*, L. Z. 73, T. Z. 8, 22; luh-jàjàrjjan, T. Z. 4, 34 (raris); vgl. luwé en jav. ngèlih, *hongerig*, dat in 't oud-jav. *vermoeid* beteekent, vgl. bis. luja en z. onder *lapá, *slapen?* v. dronkenschap, Adip. 84, tut. 86 a. (vert. v. Alasya); tan luhja ri çiwártjjana T. Z. 1, 14 (t. lali ngartjana bhaàra çywa, astiti tèkèn dèwapudja);

ald. Z. 8, 206; kadah kañtjanaçakti „rinèng-gut djinambak inguñdàning tawang, luhja kaprèm tan dèling rjjumlahing bala suguña haju, T. Z. 1, 11 (lali sirèp nora uninga ri tingkah kawulané né lané né makrama rahaju); kanglihan èpu luhja, *afgemat*, B. Z. 44, 2? en 8 (ibuk kalèswan, gèmpor), z. aanh. onder wèlèg.

၇၇၇၇၇, s., Adip. 112.
၇၇၇၇၇. R. 8 Z. 2, 8 (kampid). T. Z. 3, 40; Bh. 84 m., 84 b. (naast dwi); katon wita (?) kâsyasihnira, bjakta tanpânak tan-pawadwa, kadî manuk hilang lahujuangnya, v. d. ouders van Durjjodana, Ud. 76 ('t origin. hata mitrau hatâmâtyau lûnapakšaw iwâñdadjaw).

၇၇၇၇၇, tibang lahujung, v. e. vogel, T. Z. 3, 40.

၇၇၇၇၇ (?), mèlilit pèsan sing da-di blas.

၇၇၇၇၇ (vgl. lèb?); mèlailb (kapilaju). *wegloopen, ontsnappen, op den loop gaan*, v. regen, die telkens door droogte afgewisseld wordt: *sich verplaatsen* van een kwaal; mèlailbang, mèlailbang, *met* iets *wegloopen* (K. A. ngèlailut. 86 a. (vert. v. Alasya); tan luhja ri misa, labuh bisé matjkar, palan pèdèl nu akalih, né né titiga, onja laibang tjitjing

„raris nōmak manganggar sasatē misa, wana tañdjèn njiŋipiu (de tante bedankt), daār tjai daār, wa takukèn (?) si misa, i tjurik kōdik nggarikgik, twah nani pongah, manglèklèk tōdan tjitjng, Tj. b., vgl. aanb. onder tjuriga; pōlaibang ibané, z. onder iba; mèlaibin, pōlaibin, van iets *wegloopen*.

ruṭṭṭ, tuwak ěntal (vgl. sund. en jav., maar volgens Soer. Hndsbl. 1881 No. 205 is dit door verkoking lijmig gewordenene lègèn, mad. laàng, *sap van suikerriet*); Sm. Z. 39, 4, Ws. 18, suçrada (?), Sum. Z. 29, 16.

ruṭṭṭ, *onregelmatig gebouwd* van paarden en runderen?, *te lang* in verhouding v. e. tempelpoort (z. rēntèt); *rijzig* zonder takken aan weérzij v. sommige gewassen, *te hoog* v. statuur v. e. meisje, laung pangadégé, Pts.; sampi laung, soort v. spookbeest (vgl. jav. bawung); tandangé laung, adégé laung.

ruṭṭṭ, R. 2 Z. 1, 12 (lèhngan, sukajan) 7 Z. 5, 23 (s.); lèhngan, W. Z. 16, 9; met een conjunctif, Sut. Z. 139, 2, a. (adajan); hanaka lèhng, Kāsih, Br. Z. 12, 3; lèhngang pōdjah pwa kaçula, B. 19 Z. 18, 7 (adajan); lèhngang mati, 3, Z. 1, 64 (vgl. luung); lèhngan, *lèhng; lèhngan da tityang pamit.

ruṭṭṭ, alijang ing pangkwan, R. L. Z. 10, 2 (kaābin); alijangèng pangkwan, pan tan mari sungkawa, R. L. Z. 1, 142; linihangan, Sum. Z. 72, c.; angljangi pangkon, Was. Z. 7, 27; lumèjangi (te lezen lumihat i?), Sm. Z. 24, 15 (manjingakin); lihangnan, Sm. Z. 5, 3 (unđi), Anj. Z. 20, 8

(patalangan); alihangan I, *leunen* op zijn knods, Br. Z. 13, 7 (njolahang, ngujōng; beter de jav. vert. asēsēndèn), Lamb. Z. 8, 1 (matěňnan), *steunen* op iemand, Gh. Z. 3, 5, H. Z. 47, 4 (jav. alijangan; *jav. mērlijang, njēndèkakēn; malijang, sumēndé); alihangan pupū, W. Z. 3, 16 (matěň pāā, mangédèngang p.l.); trika dang hjang droña bhranta kalōngōr kadi kahilangan prāña, mingó ta sirālihangnan tjapa saha talinya, ndan asor tikang tjāpa, umaraharah ri wōhang d. h. d., Swrg. 45.

ruṭṭṭ, ngēlihing sutra adjl kōpōr.

ruṭṭṭ, z. liwung.

ruṭṭṭ, *voortreffelijk, zeer fraai* (vgl. lēōng; en jav. luwung); luhungēn, z. onder lampus.

ruṭṭṭ, jav., bijna nimmer in de spreektaal; ada pada lan tong ada, apang djanba magēdi, apang twara kai ngēnot, satata twah mangrobēdin, of jī er bent of niet, 't is precies 't zelfde, ruk uit enz. tot zijn vrouw, die niets uitvoerde, Pan Br. 25.

ruṭṭṭ, z. lēnlēn.

ruṭṭṭ, z. onder lēn.

ruṭṭṭ I., *een praatje, vreemd gerucht*; nglu-nang, *overal besproken* van 't publiek de penis van Pan Palēg, *apadang, B. Z. 6, 4 (mjaktajang?); kēlun, kasub, amjug; ngalih lun, ngasubang dēwèk apang klun; kalun lng bhūmi, aanh. onder saīśākī.

II., stamw. v. ruṭṭṭ I. I.; manglu-nang kambangnya, *manglugas kusuma.

၇၇၁၂, amawa hrú lèn larasnyèng ta-
ngan, L. Z. 2, 3 (m w a h).

၇၇၁၂, v. héli (ljan, sèdjé, sèwě's of sèos),
verschillend, een ander, anders, afgewend van den
blik (vgl. mal. en sas. lain, Smbw. Hin), R. 3
Z. 1, 31, bis.; tan lèn, B. Z. 16, 1 (tan olin),
ald. 6 (tarolin); lèn ta, zonder er van uit!
(mal. malainkan); lèn^², wat ter vergoeding
gegeven wordt, aanh. onder iwat; lèna tan
hana, R. 7, Z. 8, 9; tan kalèn, Wrs. 24 o.,
R. 23 Z. 14, 3 en 5; tatan kalèn, R. 2 Z.,
2 (norana lijanan, nora wantèn ljan),
ald. 13 (nora w w a n g w a n è h, n. w. b a n è h);
ngimpök ngölèn mata, achter den rug klappen,
een anders naam aannemen bij 't iemand be-
lasteren; ngölènin sánt, *salah sahur, W.
Z. 15, 7; manglènanang, den anderen kant uit-
kijken om zijn lachen te verbergen, bij 't hoo-
ren van iets, dat wat raar klinkt; ngölènanang
(mata), *mingé, Br. Z. 44, 16, de oogen
afwenden, vgl. B. U. 8 b.; sing da lènan ring;
wana lènan, *alas wanèh; palènan, pra-
bhèda, W. 1, 5 (paèlènan), *bhèda; ma-
palènaning hawan, B. Z. 6, 2 (mabinajan
ikang sáwatan).

၇၇၁၂, angloni, Br. Z. 36, 14 (angrú-
unin, ndum unin); lungha hangloni, om
aan het gevaar te ontsnappen, T. Z. 5, 55
(malu makaád); *pradjnangloni kasèwa-
kan, *vrijelijk zijne onderwerping iemand aan-*
bieden, W. Z. 18, 5 (tuhu wikan ngruhuni
panèwakan, widagda ngruhuni mana-
wita, bisa ndum unin ngáula); vgl.

manglologi; ngölöni, 't passif ook kèlonin,
iets *oorder in 't werk stellen; ngölöni mēgat.*

II., z. alon en lonlon, en vgl. lawon.

၇၇၁၂, lantur; vgl. *laná.

၇၇၁၂, s., *langgèng, Br. Z. 35, 9;
kintu pwa hajwanira lāna tikā katēnku (uit
een jav. hds. in sának ika te verbeteren).

၇၇၁၂, sas., njawan dingdingai (bat.
uwani, ngadj. badjanji, katingan. baiji,
sangsit birani, bug. awani, owani, smbw.
aniq, mak. bani, mal. v. Timor ani; dyai
manji, *honig, skk. wané, bij); vgl. kēnjē-*
ruhan.

၇၇၁၂, s., narèndra lina sámpun atuha,
Sut. Z. 5, 2, naast sèda, Sut. Z. 19, 2 (mok-
šawa), Z. 34, 4, v. e. prins, T. Z. 4, 18
(sèda), *pèdjah; kalinamargan, van 't vuur,
waar in zij den dood moest vinden, Sm. Z. 23,
3 (awanan mati); naast çirūna, aanh.
onder utpatté; putusning linanya ótas.
*krétasamajang prajoga; vgl. pralina.

၇၇၁၂, jav., *puh van het hart, Ar. Pr.
25 b.; alinu, Br. Z. 32, 4 (malimunau!
jav. vert. suměblak); z. onder luh of
limun; suku linu, Us. 882.

၇၇၁၂, aardbeving (batav. linu, sund.
lini uit een vroegere linuj, zooals nog in 't
lamp., sas. en mal. v. Kut. lindur, dat ook
in de Djowarsah aangetroffen wordt, smbw.
linir, tag. lindól, bis. en bic. linog, iba.
lunig, sl. liuuk, bat. rēnur, alf. rinu en
linug, f. ninug, mak. (Sal.) lindung, z.
onder sapèkēn; z. *lihdú en vgl. onder

paët en idup); oorzaak der aardbevingen, z. aanh. onder gunjing en idup; *nglinuh, tril-len, draaien?* v. d. oogen.

လၢၤ, mal., soort *zeeroovers* in vroegeren tijd (mak. lanong, bug. nanong, mad. lanon, *neger*; z. lingga en tẽmbelo); *ngẽlanun, ngadagdig; rondswerven; diefachtig; lanun pẽsan tjai, jegens een boosdoener, dief.*

၃*, sas., de vrouw, die over de bala-
ngingiq-zeeroovers 't bevel zou voeren.

လိၤ, z. onder linuh.

၇၇၇၇၇၇, naar achteren steken van de horens van buffels, b. v., z. lukuh, tjongklok.

လၢၤ, lãlanakan, baarmoeder, volgens sommigen 't gedeelte der darmen, waarin geen drek (vgl. blanakan).

လိၤ, Ud. 82, = linët?

လၢၤ, v. d. tamarinde-vrucht, die rijp, niet afvalt, maar zich vasthoudt aan den boom (vgl. tag. lunak); vandaar een beeld v. kop-pigheid; lunak gantung, de tamarinde reeds asẽm geworden, maar nog aan den boom; *ngẽlanak, niet deugen* v. zeer ongehoorzame kinderen en apen, van slechtaards (vgl. *ngluwẽng 'en kuwal*); z. *tjẽmpaluk* en onder taun.

၇၇၇၇၇၇, Sbr., ngara mẽkufitjur.

လိၤ, z. onder riti.

လၢၤ I., Sum. Z. 60, 3.

II. jav. (lãndã); *lanãaning gumpang, Us.*

လၢၤ I., verk. v. blanda; ၃*, nm. v. e. witte fijne steensoort als de pit van een *angka* (*anggonã babungsẽlan di pasijatan*),

in de *sabuk* gedragen en voor een *paitjan* *widi* doorgaande.

II., *pahja landa, Sbr., paja tanduk.*

III., *landalundu, gelijk een tambah met tanden van ujung om te ngiskis* (z. 't *mad. landu, hak, houw*); *alandalundu, spitten.*

IV., jav., Us.

လၢၤ, ampas?; *Jan ja ngawẽ pũ nuh bẽtjik, ça, montong isẽn, bras bang pini-pis pẽt landũ* (jav. lãndã?) *nẽ, bangkõtẽ wẽ-dakua, Us.*

လၢၤ, tali landu, beter lali landu, *zoo loopen of doen* alsof men niets in den zin had, om iemand niet op zijn boede te doen zijn, b. v. bij 't willen stelen of iemand dooden, aanh. onder *gantung.*

လၢၤ, lãlando, sas., tẽmbisi.

လၢၤ, z. onder lãndẽ'.

လၢၤ, alẽndõ', *ter neer liggen* v. flauwte, B. 223 reg. 23; *supta, malẽndõ, T. b. Z. 1, 31; wimurtjãnglõndõhẽng kãiti, T. Z. 3, 77; Adip. 88, anglũndũ, 21; manglõndõ', liggen* plat op den grond, Adip. 10; *trus twas sang nrõpa karwa mãti tumbãnglõndõ'* (hds., de bal. uitspr. lãnda) *tikang rãh mulõk, Rm. Z. 54, 8, aanh. onder wẽruh; makumpala salẽndõ', om met den dooden man op eẽn plaats te liggen, Ar. Z. 64, 2, bal. uitspr. anglẽnda, aanh. onder lolos; tuhũ kita lumẽndõwalõn-dwa ri çawangku, en zoo ge mijn lijk rust geeft?, Sum. Z. 7, 12, *lumẽndõ, Sm. Z. 8, 1 (makilunduh), v. e. gesneuvelde, Ar. Z. 19, 3; manglah lumẽndõwẽng lẽmah, Sut. Z. 122, 12;*

hana wwang mala rūpanya, tjañdala ri djan-
 manya, norana kabhisanya, norana wus tan
 tinuduhan ri gawènya, pètèng pèpèt ri ha-
 tinya, tan sé lara mangèr ing prèdhana tus-
 tumusnya lèndè² (b.: lèndèlèndi) tan wruh
 mamèt udjaranya, mañdèg i ganas (ganal)
 i kabarèpnya, ika ta jan hana wwang mang-
 kana, tjihnami hitipning kawah, dadèning
 ulih²an sato marūpa djanma ta nga., Krws.
 (vgl. de tegenst. onder la wu); ni lèndè, eigenn.
 v. e. volgeling v. Tj. A.

ꦤꦶꦭꦺꦤꦺ, ni lèndi, eigenn. v. e. volgeling v.
 Tj. A.

ꦤꦶꦩꦺꦤꦶ, *manis, Sum. Z. 4, 3; Adip. 46
 v. d. oogen, W. Z. 16, 2 (mrèdu, vgl. onder
 lèr I), Ws. 22 o. (jav. lindri), B. Z. 107,
 4 (kamanisan); Hindining smita, *raç-
 mining guju; kèni lèndi (R. K., lindri)
 ning sabda, v. e. overgehaalde, R. m.; tjina-
 tjah alindi sahan timun ginèntèn (jav. text
 tegen 't metrum, tj. alindri satimun gi-
 nitwès), Br. Z. 14, 1 (rèmək masih
 bagus hatur lingir winarna kanaka, brahma majuga)
 tahu dadi, hudan ma-
 dèkdèk m. b. sang atumon kadi gtès!
 jav. vertaling, tjinatjah awènès of alin-
 dri kadi timun ginubah; terwijnl gitwès
 v. d. jav. text hetzelfde zou zijn als gityès
 hetgeen met rəmèk wordt weergegeven);
 Hindini tinghaling linarihan, B. Z. 80, 46
 (bolèr palijatè i kaladjèngan manis
 pawulatannjané sang kaidèran).

ꦤꦶꦭꦺꦤꦺ, jav. (lindu), Br. Z. 29, 17, Z. 8,
 3 (linuh); Hinduning prèthiwi, Bh. 85 (vert.
 v. ksitikampa), B. Z. 16, 3 (kèguh mo-

gahan, sgah); lindu tang bhumi, Sut. Z. 1,
 12 (kègu); lindu tikang salah ulah kumèdut
 paranti, Sm. Z. 4, 4 (ogah ikang balé
 tingkahé kumèlègné kaunggwanan).

2e, meest als uitr., idup!; pèlèlinduan,
 in de wariga de aanwijzing van 't geen de
 aardbeving beteekent; palilindon çarira, z.
 stuk over de ominouse bewegingen; ipèn ala
 wwang kadjarang palilindon kang ala, Us.,
 een stuk beschilderd doek, waarop de omi-
 neuse beteekenis der aardbevingen, naarmate
 v. d. maand, waarin zij voorvallen, wordt aan-
 geduid; zulke tabellen worden vooral te Klugk.

gemaakt; nyan palilindon kèngtakna hala
 hajunya, jan lindu ring ka, 1, bhañari prèthi-
 wi majuga, haju ikang råt kadjar dènya,
 dulurana pùdjá, barata (brata), mopawaça
 kunang; jan lindu, ring, ka, 2, bhañari gang-
 gá majuga, apagèh ikang råt dènya (b.: hu-
 dan landuh); lindu ring, ka, 3, bhañara
 wişnu majuga, tahun dadi, sarwwa phala
 dadi kadjar dènya; l. r. ka, 4, (b.: bhañara
 tahun dadi, hudan ma-
 kwèh (b.: landuh) kadjar (dè)nya; l. r. ka,
 5, (b.: bhañarèçwara majuga) mārāñak-
 wèh, djahat ikang råt kadjar (b.: hudan
 landuh, sarwa tinandur dadi, agring
 kang wwang); l. r., ka, 6, (b.: bhañari
 çrī majuga), sabsab makwèh, mārāña wrèd-
 dhi kadjar, l. r., ka, 7, (b.: bhañara guru
 majuga, rādjabhaja, sang prabhu ina-
 djarakèn adjagra gaha, atawura sama-
 na, ila durga), durbhalā sang sinitwi, wu-
 jung ikang råt kadjar dènya; l. r., ka, 8,

rəngat ikang nāgara, ilālèn kādjar dènikā (b.: bhāṭāra iṭwara majuga, kang nagara ilā, ilpad? ikang radja, rēkaning nagara); l. r., ka, 9, (b.: bhāṭāri umā majuga), mangādjarakēn udan apuj; l. r., ka, 10, (bhāṭāra sangkara majuga), mangādjarakēn rahājwaning (haju kang rat, sarwa tinandur dadi, sarwa murah, apagēh kang) rāt; l. r. d̄jyēsia, (b.: bh. sambu majuga), mangādja(r)akēna rusakikang (b.: kang nagara tan ènak, hal. tèkang) rāt, tahun dadi; j. l. ring asada, (bha. kāla majuga) ilālèn, sabsab makwèh, mārana wrèddhi kādjar, War. 4, vgl. War. b. 27; līndu sagara, z. onder windu.

၇၂၅, landalundu, z. landa II.

II. of lundu?, aanh. onder trikāladnja.

၇၇၇, sas., lawat (alf. leno, deno, olinu en olinou, bim. ninu, bat. en lamp. halinu, pamp. alino, tag. en magind. anino, ibn. aninu, panp. aninau, hol. wolilu, sumb. kaninu, skk. linong, *spiegel*, be. panganinwān, *spiegel* v. anino, vgl. onder tokol), vgl. lingon.

၇၅၅, *glad er uit gaan* van de drek, *er ingaan* v. e. wapen, een werktuig, dat goed toegepast kan worden; nglandéhang, de pis *glad uit doen komen*; vgl. parus en lampjas.

၇၅၅, *rustig*, waar geen wikara's plaats hebben, onder een goede regeering, aanh. onder wawa, *vlot* lezen b. v. (vgl. landēh), tjoloh; manggawé landuh, *angubhaja lanā, R. 2 Z. 4, 2; nagara daāting landuh,

B. W.; udan alanduh, War.; tegenov. apundat?; lali landuhina, tlimbangina; nglan-duhi pura, *anglus nagari.

၇၅၅, jav. lumindih, aanh. onder trajuga; anglindih, *op zijn heetst?* van den strijd, Was. Z. 2, 19; anglindih, van aanvallers, Mal. 380; kalindih, aanh. onder plawa; kahlindihan, *verdrongen worden*; panglindih, aanh. onder ngulēsir; vgl. katiindihan.

၇၅၅, kaslunduhēn, *verslagen?*, v. d. Korawa's na Bhīma's val, Bh. 87 o. (vgl. slinduh); dēnta lundubi artha kanaka ratna, jemens iemand, die een voor een ander bestemde bruid door schatten heeft weten te krijgen, Tjt. 212 (verder dēra soki en vroeger, 209, dēpun urugi tukon artha k. r. paṭa kēnkēn).

၇၅၅, panglunduhan, als de tambah met vier tanden, maar v. ujung; ngōlunduhin tusschen de padi, die pas opgeschoten is, 't onkruid wegschoffelen; ook nglandanglunduhin, vgl. *lanḍuk.

၇၇၇, loloundoh, zekere visch?, aanh. onder mundung.

II., nglondoh, v. d. borsten v. e. bezette merrie b. v., palondoh, *noérhagen* v. borsten enz., *angudoda; ta., jan anglondoh² (lasalèsé) gringnya, tiwang badjulit, nga., Us. x., 38, Us. 226, jan ja lasaloso, t. b. uga., ald. 439; vgl. glondoh.

၇၅၅, nandir?

၇၅၅, mōlindōr, *ronddraaien*; *sich links on rechts wonden*, als die aan 't zoeken is (vgl.

lěngěd en ngětipěr); mlindör guminé, voor iemand, die dronken is.

လိန္ဒု I., z. onder linuh; balinduran, sas., rillen v. vrees, Kbj. 1, 64, aanh. onder ěntan; bibit nětěk déq tawo mumi balinduran.

II., zekere boom, 't hout rood, de vruchten, waarvan in tijden v. hongersnood ter vergroo- ting v. de rijsthoeveelheid, worden genuttigd; groeit op brakke plaatsen, jav. tañdjang?, te Bjuw. een andere boom dan de tañdjang.

၇၇၇၂၂, lëndër, lasaloso?

လန္ဒု၂၂, bug. (lanraq), een groot soort v. net.

လန္ဒု၂၂, jav., *çallaki, aanh. onder pañtjanakha, R. 3 Z. 1, 31 (tjabolangkik, malag. trandrakă), patjėkan; těnggill of tangtri landak, zekere groote zeevisch, die voor den vorst bestemd is; ingeval van ver- zuim is men bantug; de vorst geeft er geschenken voor, al is de visch nog zoo klein; lante in de zijde v. e. grafkuil voor lijken, waarop geen aarde komt (ar. mal. لندك, batav. lubang landak, 't geen in 't bat. geheel iets anders bet.; sund. lalandak; z. slėpa); ngě- landakang, ter zijde v. d. grafkuil plaatsen over een lijk, om te beletten, dat het met aarde over- stort wordt, 't geen geschiedt als men geen slėpa gebruikt; lėlandak, kangka II (z. angkul?); een borstwering v. bamboe, waarin sungga's in rijen geplant zijn; ook bėbulu; daityakwėh lwir linandak tőkapi katjěrětjėbning hrú katjurutjup, Sm. Z. 53, 11 (kadi landaki

antuk balės ikang sañdjata patjurerė- gėh); landakėn, Bbg., lañdji naar de kleur v. d. stekels v. d. l.

လန္ဒု၂၂, aanh. onder karantiga (mad. landu, hak, houw, alandu, spitten), onder de ijzere gereedschappen, O. 1.

လန္ဒု၂၂, sas., h. v. asah, s.

လန္ဒု၂၂, *sirarâ, Sm. Z. 21, 6 (vgl. ulundadah en luündadah; mad. dadar. drooge cocosbladeren, z. luü); buka lundadah babar linus, *lwir sukėting halisyus, B. Z. 87, 39.

လန္ဒု၂၂, anglėndat kıkang rãh, een andere scheiding in de aanh. onder lėndė'.

လန္ဒု၂၂, jav., linandėsakėn, L. Z. 16 of 23?, 4 (katandalang); landėsan, evenals in 't jav. groot en lang en niet opstaande als de paron, om er groote stukken ijzer, die de paron zouden kapot maken op te smeden (sas., talėnan, bis. landasán, mak. lanra- sang, onder tanrasang, men. lindsay. aanbeeld, vgl. onder laju), *Sum. Z. 147, 9: alandėsan kuku, W. Z. 14, 4 (matalėnan kuku, winadahau kanaka, kantėp ring naka); kadyarės tanahing wang ěpa karagėt sawang awėdi kalandėsing kuku. Anj. Z. 1, 8 (wjakti mangrėsang manah tanah garung ingsunė ibuk nira nu- lisang lwir sangahaju kala manjakar. lwir krėsan tanah garwingsun ang- buki lwi(r) panggaok i takut kature- nan ri naka).

2°, landėsan, sas., talėnan.

လိန္ဒါ I., kapalindës, R. 7 Z. 12, 19 (kapalintëng, katëlëhan); kapënjët kapalindës ring lömah, *plat neégedrukt op den grond*, zegt Garuda, die, toen Wisnu hem zijn linkerarm op den schouder legde, in zwijm viel, Ud. 60 (vert. v. nispišto 'smi mahitalé), vgl. onder pèdèl.

II., né ada kañtjing gumi, pakarjan batara, twara ada mangrusak, jadyapin dëwata tuwi, rawuh mangrusak, né madan kañtjing gumi „tong njidajang dëning pañtjéré mandasar, awasang kai djani, wënan mangrusakang, apanga pisan ënjag, lulus ja mandadi api (woorden v. d. blufferige geit), laüt kababar, lunglung lindës pradjani „dëning kaju puñ pëtjak api ngamah, kranan lindës pradjani, i matjan ngawasan, pësun bajuné runtag, takuté tan sipi², lijaté réngas, djani laüt malaib, T. bg. Z. 7, 15 en 16 (vgl. onder sumana djanu).

၇၇၇၇၇၇, mëlëndës, *sichtbaar* v. d. penis door geopende kleeding; *landaslëndës* v. e. groote penis.

လ၇၇၇၇၇, jav., malandëp, R. 3 Z. 2, 2 (tadjëp), 20 Z. 16, 1 (matadjëp, magariiti), *niçita, z. aanh. onder lilis; wunga landëp, 24 Z. 26, 3; landëping tingal, *haris mata; landëp², zekere doornige plant met geele volle bloemen, onder de geneesmiddelen, Us.

2°, nm. v. e. wuku; tumpëk landëp, feestdag der lëlandëp, z. pëmatjëkan.

လ၇၇၇၇၇, aanh. onder landung.

၇၇၇၇၇၇, nm. v. e. volgeling v. Tj. A., z. lëndi.

၇၇၇၇၇၇၇, jav., h. en vrn. v. danganan; sang landëjan, nm. v. d. vorst, die in de satwa, v. e. aap een bak vol eten uit de testikels te eten kreeg, in 't denkbeeld dat het bé gamët was.

၇၇၇၇၇၇၇, balondam, sas., mëlalung ook balombas.

လ၇၇၇၇၇, s., (ladduka, z. tjuriga), R. 16 Z. 10, 2 (brëm); 23 Z. 20, 10, zekere spjis², 25 Z. 8 (dodol).

လ၇၇၇၇၇, oftalanđang, aanh. onder radjut.

လ၇၇၇၇၇, landung; dilahni gupuranya dudug lumanđëng, Kk. Z. 18, 19; lumrà landëngikang kukus, L. Z. 2, 5 (ngëbëk panjaput ikang limut); anglanđëng aputih banjunya, Z. 3, 6 (ning wëning pañtjuran); lumranđanđëng ikang limut réngaréngatni gëgër²ikà marantajan, kumram lwir siné pang sawang tjinaranëng rawikira(h) amët wakën kilat, saksát dhüma bhafära rudra ri sëdëngnira tumunung anangga çirna ja, Rm. Z. 7, 8; panglanđëng, aanh. onder urut.

လ၇၇၇၇၇, jav., *aruhur (vgl. landëng); rijzig v. gestalte, *hoog*; *ontspannen*? een boog, (vgl. onder dawa); susuné kopëk tur landung, R. sas. Z. 6; i pañdji landung, nm. v. e. reusachtig spook (Bjw. gëndruwá of gándáruwá, jav. gëndruwo); die hem tusschen de beenen door kan loopen, wint altijd in 't spel; landung puang warisa, T. Z. 1, 15 (pagëh ikang nagara, vgl. jav. glandëng v. e. wolk), Adig. 44; landung tëkang

tahun, sang hjang warša apañdjang, a(n)da-
di sarwa tinandur, Tjt. 219, en een paar regels
verder sampun rēké krētta bhuwana dèning
patulungirā tapa (tot de 8 PĀṇḍawa's, die
boete deden), amrētani ring djagat, sam-
pun krēta pasēk pagōh tēkang bhuwana,
alañdung sang hjang warša, andadi sarwa
widja, adoh kang marāna dwidjana sampun
kawrēs (vgl. onder dawa); alañdung (jav.
tekst alañduj) saçri tang mukha, v. e.
gesneuvelde, Br. Z. 32, 2 (mangkana kali-
wat rasmi; jav. vert. bijas z. ook, C. St's
Krit. Aant. op de Brātājudā bl. 224 vlgd.);
npalañdung, aanh. onder kañdung; japwan
palañdunga, R. 1, Z. 1, 78 (jèn dirghāju-
sa); mangadjarakēnō lañdunganyanghudan
rah, Br. Z. 9, 8 (angadjarang balēs udjan
gētihē, mangaturang punika bajan?
balēsē udjan gētih, mangwawahang ika
balēs punika u. g., *jav. vert. tjarat ing
tahun), vgl. Wt. 38 b.; masor huwus palañ-
dung, v. Indra door Kumbhakarṇa, 21 Z.
9, 11 (kaōn suba katiñdih).

၇၅၁, suba mati antuk sang bima
manglandēng ban gagitk, Br. K. (Z. 16, 2, b.).

၇၅၂, kjangōng ing palandongan, rā-
matuwa v. Lawé, R. L. Z. 11, 11, Z. 12, 8.

၇၅၃ of lēlōndang en rēndang, sas., tē-
gal; sawang kēnjēl djani sang bima palguna
tuhuh nigtigi tuwi musuhē arōndang, Br. K.
(Z. 16, 4, sadjanggala).

၇၅၄, Bjw., geheel van streek, als iemand,
die door dronkenschap niet weet wat hij doet.

၇၅၅, tjèlèng hirēng liñdung, aanh.
onder djātaka?; malindungan, B. Z. 98, 21;
alindungan tahēn, B. Z. 6, 23 (vgl. jav. en
mal.), alindungan, W. Z. 35, 14 (asindut,
mēngkēb, mailidan).

၇၅၆, zekere kleinere palingsoort, jav.
wēlut (batav. id., kating. bl. 10, ngadj.
lindong, mak. lēndong, bug. lēnrong; bt.
dungdung, z. bédj ulit, kulēn en onder
plēting); katjang kumalindung, *sog jong
en week*; tulang lundung, *smalle rand* aan
matten overeenkomende met dwarsliggende
graten (vgl. sund. tjutjuk bēlut)
talin kroñtjongan mēbēdbēd adji
pēnjalin, de knop v. bunata op den top
v. e. tjatjapil; de rotan-band v. e. kroñ-
tjongan, v. rotan gemaakte band onder
de usuk² in de pēmadé; buka lindung (di
djadja, ada damēkan); ngēlindung, v. bloed
uit den neus (z. onder tēmbisi); da lindung,
de dentale d onder geschreven; nga mēda
lindung, de ; lindunggan, z. onder ikik.

၇၅၇, lēlōndong, sas., blulang (smbw.
lēnong).

၇၅၈, londong sutra, nm. v. e. kam-
bēn of saput v. bizondere kleuren.

၇၅၉ I., lēlanatan, *de baarmoeder uit-
hangen hebben*, ulanakan en lalanakan z.
bēluh en tombong.

II., sas., zekere padi-worm.

III., apanga lanat pundukanō, apanga
kēdas.

၇၆၀, kintu pwa lānatikā (jav. hds.
sānakikā) katōnku, Br. Z. 35, 9.

ကလံၤ၊ kadung lanét di bañtjindah (suung?), B. U. 759.

ကလံၤ၊ angangèn ta hjang mëlöng, mwah ta hjang rati, tumurun ta anggawa pari, tumiba ana ring linét, mantuk ta hjang m., kalih hjang r., ana ring pahoman, murah ikang rari (pari) agirang manah ing wong sudra, angrébut ikang pari, ingéndah dèning wong sudra ibuh ikang wang, tan kurang pangan kènum, sampun dènira amukti sòkul, nging tjarub bohdan, mèmènè dèn lañtjabin, njamané dèn lañtjabin, pjanaké dèn lañtjabin, létuh ikang bwana, arang ikang pari, asat ikang wé, matikang taru, tanana mangan ikang wang kasuwèn, Pam-bañtjindah Mawospahit; kalinétan (b.: kalli wétan), v. visschen in de zee door reuzen, Sut. Z. 114, 11 (jav. linéd).

ကလံၤ၊ s. (3de pers. sing. v. lá), Wdl. Raffl.

ကလံၤ၊ nglanti, Tab., vrn. = njèrèt; sa-djéng ring lanti, fr.

ကလံၤ၊ lantu², z. onder galik.

ကလံၤ၊ jav., benaming v. rotan-matten, *T. Z. 1, 40, Mal. 411 o., ook om lijken in te wikkelen, maar in dit geval op een bamboe-raam van elf galar's gevlochten (z. tyuk, gutuk); tikéh lanté, panglanté, die in 't gevolg v. e. vorst de zitmat nadraagt, Ar. 12 b. (vgl. onder kañdaga).

2°, lalanté, sañh. onder bèka; nglanté, een gebroken arm *setten* met een lanté, vgl. jav. widé; sampun tókók padanda (beticht,

v. 'svorsten zoon vermoord te hebben) matali, tur kalanté, T. hg. Z. 4, 70; djani apang masinja, dosané né malu, apang mati di bañtjindah, djroning lanté, da pisan patjang olasin, iba dini lañt nggèbag, woorden v. d. vorst, ald. 71.

3°, lantéan, sas., *sijplaats in een* djukung, bestaande uit een soort v. vloer v. naast elkaar gelegd splijtsel v. hout of bamboe (vgl. mal. lantéj), z. lasah.

ကလံၤ၊ djogéd (?); nglénté, v. iemand, die fraai danst, zich bevallig beweegt; manglólénté kadi wajang mungging klr, B. U.; warnaniranglólénté, Stn. fr. (ngajangajang); pamuluniranglólénté, Stn. 7 (jav. nglélèntèh); anglénté², v. bladen, Mis. Gag. 34 o.; nglalénté, * mangigél.

ကလံၤ၊ jav., lumintu, Mal. 15, 31.

ကလံၤ၊ Bh. 15.

ကလံၤ၊ kalunta², kalunghalunghá, kalulu, Lamb. Z. 15, 4; ring alas mulisah kadung lunta²; kalunta² kanjudang antuk angin, Meg. 11; kalunta² mómargi, *rondslo-teren* (djatu tórlunta² daténg sèkarang ini dèngan satu kain satu badju v. iemand uit 't huis gejaagd W. b. 47), z. onder luta.

ကလံၤ၊ z. onder lonto; lènté wákja, Wir. 64.

ကလံၤ၊ I., *onvermengd* v. nasi zonder toespis, echt; djélima lonto bikasé v. e. aap; *werkelijk*, məkəbər lonto, v. e. stoomboot, *sáksát; ook, maar zelden, lènté; puniki

bungkung tityangé ratu, sampun angambila, mané, ika atma tanpa tutur, wénang ring ngédalém tityang ngaturin, bos lonto (wan-tah tulèn), bungkung éduk, paitja uli di gunung, i pasék sangambu ngitjèn, rahadèn miréngang kénjung, döpang dja(sau)nira mungkungang, lamun suba gölah tja, Tjp. Z. 1, 63; mëkëdihang lonto, z. onder prajtjuma, z. blég en séléh; lölontoŋu, voor 't *geven, pro deo.*

II., telang lonto, sas. tulang giing.

လူနွဲ့၇၂, latih (vgl. ngadj. lamp. en jav. lantèh), Mal. 297, T. Z. 1, 56, aanh. onder bulai.

လူနွဲ့၇၂, jav., hana udjar jogja hidöpön hitawaçana mwan pitutur sang pañdita, tinukupaya talinganyanpangrëngé iká, kadi sinula hidöpnyanpangrëngé' mangkana kunang jan udjar ahala mwan kapotjaran (b.: kápatjána?) ing lèn, upét lawan wadul², talinga lintah jèriká, Ag. (sund. tjeuli lèntaheun; ook door de Batak's wordt v. d. bloedzuigers gezegd, dat zij scherp hooren); Kid. Pam. Z. 4, 293; lölintah, *bloedzuiger* (sas. lèntaq); Pam., 32 b. vgl. eedf. (z. patjët, kalimandul), *om niets hoegenaamd* aan te duiden (vgl. onder loöt); twara ngaba lintah, *niets hoegenaamd bij sich hebben*, of sing da misi lintah, v. iemand, die *niets hoegenaamd* is; tra tawang lintah; bibih lintah warég lëbir, v. dikke uitstekende lippen, Dd. 3 b.; tudju lölintah, in de ulunati; atmaning wong twara bisa makidung, tani nawang sasra, bibihé katuwih², matané kañtjuk², sang tjikrabala mangrëbut, kabèdèng², at-

mané, ika atma tanpa tutur, wénang ring éndut gënahang, apang ja amah lalintah, Bs. bl., kang ora bisa angidung akéh atma mangu², këméngan ring dadalané atmané kang bisa ngidung tumuli winéngan lawang dënira jang dora kala, Stn., b. b. Z. 7 (k. nora b. ngidung admané pada rarangu tan sinungan lawang maangké), vgl. aanh. onder gonggang; puñh lalintah, aanh. onder kopok²an; lintah², zekere plant in de natte rijstakkers groeiende, waarvan de stengel tot subéng's verwerkt wordt.

2°, de 2 ijseren hoepels of ringen, die de uiteinden van 't dwarshout, waarin de 4 tanden v. d. tamhah srampang steken, omsluiten; in K. A. zijn nog 2 ringen aan weërszijde v. d. steel, die in 't dwarshout steekt; z. buntar.

လူနွဲ့၇၂, manglintih, z. aanh. onder ludjug; ngölintyang, een verbaal *geregeld mededeelen*, de 4 kasten *geregeld vermelden* ieder naar rang enz.; lintyan, bunan, sorohan; lintyan buné, mölintyan, mëruntutan.

လူနွဲ့၇၂, Bjw., ngangah.

လူနွဲ့၇၂, eigenn., aanh. onder pangawan.

လူနွဲ့၇၂ I., jav. lantaran, T. Z. 5, 114 (titi), aanh. onder pandalan (titi gangça), *brandstapel*, Sm. Z. 23, 4 (apwi, awanan; vgl. ald., waar de zin niet duidelijk is, vgl. tumangan), Kam. 24 o. (vgl. mal. pëlautaran); lantaranirâçri paramadani rinènda, Mal. 392 (vgl. onder siñdjang); tyang ngaturang lan-

taran patola sutra; malantaran, *atampakan; raris katundèn majasin, djani pada malantaran, antuk seroh kambèn né lèwih*, tkéd kalang kalun*, fr. B., bij de ontvangst v. Krésna in Hastina; ring djro nagara wus acri, pada sampun alantaran sarwawulja, ter verwelkoming v. d. verwachte vorsten, Spt. Z. 4, 101; pèlantaran, kleeden tot den ingang v. e. bañdjar gespreid ter vervulling eener gelofte?.

2°, lantaran, Sm. Z. 23, 1 (awanan); luhiradrès midjil alantarèng wèhang, Mal. 294; alantaran wèhang, Mis. Gag., 11 en Nw.; lèbuhnya sinapon pada hiuyasan alantaran kalasa tutug katèkèng manguntur, ter verwelkoming v. e. overwinnaar, Ww. b. Z. 2, 82, vgl. Z. 3, 64 en 65; sawimbané jusup lantaran dèwangga, djèram kinèn angiris, Jsp., h., 176 (Jsp., j., ja ta mèdal nabi j., alantaran); sami kalantarin en sami malantaran, *padânatar.

II., *duidelijk* v. d. letters, te Bll.: antar.

၇၁ I., jav., *ongedeerd*, *niets mankeeren* (vgl. bat. rantur), *vlot* lezen, v. e. terrein zonder rivieren of bergen (z. lana); mangdé ta kasidan lantur; lantur pèdjalané.

II., sas., tomplok of babar?; patjé ungkah lantur sampl, atò susah latjur kadji, versje v. e. afschrijver.

၇၁, in de bungan tjagtjag zittende, een span lange staven, kèkuningan om 't geluid aangenaam te maken.

၇၁, *bezorgd*; kai suba ngambahin, kènè

buka iba bobotoh tanpatémah, saïdup² ésal, lèntir kalahan, magélar ban mamaling, Tj. b.

၇၁, of glintir? z. ald.

၇၁ I., pangluntur, bij Raffl. *purgatie* (jav. djamu luntur), meer in gebruik pangurus, z. lutur.

*2°, Bjw. tjob; *verkleuren?* v. sits (ook Bjw. jav. ngèbjok).

II., lunturan, *volgorde*; z. runtutan.

၇၁, lèlèntèr, afhangende, aan de gèglungan vastgemaakte bladeren v. de gègiring bij de gambuh, elders ook evenals de ontjèr, *strook zijde* etc. aan kris of gordel vastgemaakt; mèlèlèntèr muté, basasumping lalèntèran kèmbang gadung, Tjp.

၇၁, ben. v. e. lange katjang-soort; alèntor ngonjaang pipis (apémalaran); ngalih lèlèntèran, v. eene geile vrouw; lèn lèntèran, *tot een andere categorie behooren* b. v. van de djun en de pané, de djun bij de pajuk en de pané bij de gèbèh sorteerende; djëlma lèlèntèran, v. e. vrouw, djëlma lèlèntèran v. e. man *wellustig*.

၇၁, mal., h. v. éntal; ook rontal, waarvan het een omzetting is (z. ron en vgl. duntal), *pustaka.

*2°, Bjw., tjakèpan.

၇၁, alontor, abèdjungan, amunduk.

၇၁, jav., ook lantreb; ngèlèntèrèh ngèlènté, Stn.; Stn. b.; wong akuning anglantreb, v. e. schoon meisje, ald. Z. 1, vgl. onder padapa.

လိန္တီၤ, zekere soort van speelkaarten (mad. lèntèrèq) timah bèsar, t. kutus, t. nēm bēndèra; z. lèlangan.

လန္တီၤ I., jav. (*laadstok*); pēlantak, z. pēngilib (mal. en z. tēgan), 2° 't stuk hout in de kēkētjètan, waardoor het water opgetrokken wordt (sas. pēngēlantak of pēngēlantēk, pēngēlnalan; vgl. mal. en ngadj.); lantakan, v. goud nog tot geen sieraden verwerkt (mal. mas lantak, jav. lantakan).

II., sas., tjantik.

လန္တီၤ, z. onder lantak I.

လန္တီၤ, paksi togong munyanglantuk, Stn. b. b. Z. 5, v. d. paksi gēnding, ald.

လန္တီၤ, anglēntak, Ar. Pr. Z. 16, 6; alara lagjanglōlōntak, v. iemand door een slang gebeten; T. Z. 4, 2; pan dèrèng pēdjah lagi anglōlōntak, v. e. doorstoken paard, Mal. Z. 6, vgl. *angēntak?

လန္တီၤ (?), ngalēntuk, aanh. onder widhi.

လိန္တီၤ, lintakan, eigenn. O. I; malintaki, O. I, reg. 2.

လိန္တီၤ, sas., dēkdēk.

လိန္တီၤ, sas., liking.

လိန္တီၤ of lontēk (vgl. tjuntik); ngēlantuk, *loipeuteren* wat kleeft, *uispeuteren* b. v. de tju pak v. e. opiumpijp, zalf uit een pot, een oog (vgl. tjulik), een tingkih om den inhoud voor basa te gebruiken (vgl. njēluh); panglantikan, *een scheppertje* meestal v. metaal, om kalk op 't betelblad te smeren (jav. lu'ik).

2°, panjolèkan; luntikēn sotjané, m.; ngēlantuk asēm, *tamarinde pitten uipeuteren*.

၇လန္တီၤ, z. onder lintah.

၇လန္တီၤ, lōlōntēk, te Bll., lotēk; djagut lōlōntēklōntēk, *lange kin* als Ordah tegenover pakat? (vgl. onder kuris); ngēlōntēkin, *iemand den middenvinger als 't ware in de oogen toesteken*, zoals bij twistende vrouwen; njungjung adji lōlōntēklōntēkina, v. e. vrouw een man den middenvinger uitsteken, de anderen krommende (apa bikasé kadèn somahé kēkētóang).

II., Sbr., ratna.

၇လန္တီၤ, Bjw., zekere witachtige rups, die vooral den koffiëboom aantast en doet sterven.

၇လန္တီၤ, z. luntik.

II., lalontēk, z. rarontēk.

၇လန္တီၤ, z. onder ratna; lolontok, pēntung?, aanh. onder lajah.

လန္တီၤ, *verhinderd* v. werk of de persoon die werkt, v. 't geen een opiumschuiver verricht, als hij nog niets geschoven heeft; toen zij de tjurik, door haren vader gevonden, wilde hebben, dadi tōka mēmēnja laūt nampokang, tani ukwangukwangin, ngubuh kēdis busah, lantud makēdjang², katungkul ngingōtang tjurik, bēh mēmé baāng (geef hem mij), nēh kōma djroné guling „bau kēnto munjin mēmēnja ngandēgang, i lah madé lung asih ngambis, malaibang, nōkēpin ban sok padah, njēn bakal ngangkabngangkabin, moga²nja, gudig buka i tjurik, Tj. b. Z. 1, likad: margané sōngka tur panés tan sipi djoh awor lantud.

၇၇၇၇၇၇၇၇, jèh ning mèlèntèd, *afhangend* v. e. druppel; mèlèntèd, v. tuwak tegenov. gètar (vgl. mèblèd); tain toja palèntèd lwir ngèngès mètu, Dd. 11 a.

၇၇၇၇၇၇၇၇, *wihangen* v. d. tong b. v. uit den mond, *vooroverhangen* (z. sèlèr); ma-lontod, *mèlèlè'; mèlontod bolé, z. pèlud; ngèlontodang, *wisteken* den kop v. e. schildpad.

၇၇၇၇၇၇, sas., bidjal (bat. attatadu, men. tintadu en sintadu, atj. sangkadu, lamp. kataru, sund. sitataru, mal. sèntadu, bis. hantatalo, alf. Ponos., tantaru, bc. antataró); vgl. ulèd tjitjing.

၇၇၇၇၇၇, (raris), z. laùt; lantás mulih; ngèlantás, *voorwaarts gaan*, tegenov. lilih, bètèiné nglantás, *trus limpad; mulih makalantad, *voor goed weggaan*; mulih nglantás, *voor goed terugkeeren*; makalantás (makararis?), *doorregenen* b. v. van den regen; kalandasan, *katulujan.

၇၇၇၇၇၇၇၇, sas., grof woord in pl. v. bakat, Lb. Z. 16, 20.

၇၇၇၇၇၇, pangwalésó sigug, rupa lalanténgan, masih twah kamulan daki twara manut krama tjara papatutan, U. Bll. Z. 2.

၇၇၇၇၇၇ I., ngèlantig (antuk kaju), iemand *slaan* (met een stuk hout), slaan, *knuppelen* met een dik stuk hout b. v., *afranselen* (z. tigtig).

II., aharóp alantigan winulatan, Sum. Z. 22, 3.

၇၇၇၇၇၇, ngluntéb basangé, bij 't zien v. iemand, die vuil eet; mangluntéb, *angumèk²,

zich benauwd gevoelen de oogen verduisterd zijnde; ngèluntéb sènèb, *misselijk* v. iemand, die aan puruh lijdt.

၇၇၇၇၇, naast dawa; lantang tuwuh, *kadirghájusan (Sm. Z. 1, 1); salantang djalan of marga, *tut awan; salantang² djalan, *overal langs den weg* (vgl. bat.).

၇၇၇၇၇, ngèlanténg, *in eens doorloopen* v. d. eene plaats naar de andere, *rechtstreeks op iemand af loopen*, *doorgaan* met werken, den geheelen dag door b. v.; alanténgan, *in eens door* reizen, zeilen, akènjélan, amédan.

၇၇၇၇၇, planting, een bun, touw of iets anders, waar langs men zich naar boven werkt, *apus, R. 23 Z. 19, 9 (vgl. slingkad); malanting, *hangen*, T. Z. 5, 22 (magantung) z. Sm. Z. 3, 13; nglanting en planting, mè-planting tall.

၇၇၇၇၇ (?) Sum. Z. 154, 5; lènga lantung, jav., *tanah, Tjt. 29, Us. 151; lisahing lantung, 165.

၇၇၇၇၇, sas., tuting; lantong tall, tuting tali; lantong dèsa, enz.

၇၇၇၇၇, sas., lènting, kaitjing (kori); tjupak tama mangan lènting lawan tégug, daténg grantang lakoq bukaq, Tjp.; balènting, *gengrendeld* v. e. deur.

၇၇၇၇၇ I., jav. (*halintang), h. v. lèbih (vgl. langkung), Adig. 18 m. (bis), tegenover kirang, aanh. onder uñdjuk; lintang tambèt, *atitanirguna; lintang lédang, z. hèntyarsa; lumintang, T. Z. 158; malang lumintang, aanh. onder rádja widhi; anglintangi, *mégat², z. onder anglimpadi; mang-

lintang ngalintang, *mëntas, *haliwat; lintang, en kalintang (vgl. kaliwat), *ati (z. onder atiwèga), *atiçaja; kalintang, *lëwu; warna kalintang mukja, v. e. schoone princes, fr. 3; bas kalintang ban iba mëswang kruna, tuwi iba njakitin, W. K. (Z. 8, 7); nglintangin, *lumëwihi; nglintangin, *ngwijati; kalintangan, kahaliwatan; di panglintang en di nglintang, *ri haliwat; lintangan, h. v. lëbihan; lintangan ring ping pat, *meer dan viermaal*.

II., jav. (bintang), pëlîntangan, soort wicheltabel, vaak op doek geschilderd en eigentl. een stuk uit de War.; lintang angalih, aanh. onder djahinang.

လိန္တီ (?) lintëng, pëlîntëng, v. e. vrouw een man aanzoeken?

လိန္တီ, met katoen omwonden stokje met djarak klikli-olie om als sundih gebruikt te worden, ook v. e. kaars (vgl. jav. en sund. en z. onder tadjö).

2°, nglinting, omstrengelen, sich om iets winden v. e. slang; tangan sukuné télas lininting sang nata, dëning ular akwëh njokoti, nulja niba sang nata satëngahing paprangan tèki, miwah ki patya, ingkang karo wus lininting, Wl.

၇၇၇၇, mëlèntangin, pëlèntangin, aan iets iets zwaars hangen b. v. aan een hond om hem 't wegloopen te beletten, aan een vlieger om het doorgaan te verhinderen.

၇၇၇၇, ana wong madung lèntèng³ adipun parani, Mrs.

၇၇၇၇, ben. v. e. halve vadem lange maar dunne katjang-soort, die maar schaars groeit, aan een boom ongeveer 10, maar ook de pitten zijn dun gezaaid, z. ranti.

လိန္တီ, zekere geele, zeer dunne worm, die van onder den grond te voorschijn komt, (de groote kladi-worm?), van boven ziet de plant met dat al er gezond uit; in den regentijd is de lanas fel op de sëmangka (vgl. jav. soer., kleine zwarte vlieg op de bladeren azende en veel schade berokkenende als de padi ouder is, Tijdschr. Nijv. V bl. 138); lanas tjandangën, v. veldgewas, War.: salwiring amangan ring sawah ingsun ulër pupusër (?), puputih, wëröng, lanas, walang, lëmbing, tikus, pada sira lungaha, War. b. 61.

လိန္တီ, ongehinderd, zonder iets te mankeeren groeien b. v. v. e. plant, tegenov. tjétana of ëp en pëjos, rechttop groeiende tegenov. sondoh v. e. boom, vlet leesbaar zijn v. e. handschrift zonder fouten, v. iemand zonder krop, v. beenderen, die rechtstandig zijn, niet krom en in den grond kunnen gestoken worden, om er langs naar boven te komen; Tjp. Z. 1, 95, niet aan kwalen lijden, er van vrij loopen, tegenov. basah, War. (z. bij lunas); sing pamula dojan lanus (vgl. onder bèkung); nah apang tjai lanus, tot een kind als zegenwensch; tjunguhnya isis waïs lunas suba lëmah mabarësih, Tjp., sègër ogër lunaslanus, niets hoognaamd mankeeren, Bngk. 4 (vgl. jav.).

လိန္တီ, hoos (vgl. alijulus), ook kali-

nusan (vgl. lisus, z. lilus); mangalinus, warrelen van rook of stof, *halisyus; manglinus, *kumusuh; ngalinus, *halisyus, *humjus, *kumukus, anglisyus; matjé-puk tinubing allinus, *awor alisyus mëlëk.

රුකා, I., mal., kiel v. e. vaartuig; dñjâ-nanta lunas nastanana, R. 21 Z. 2, 20 (idëp bliné lunas papan rusak).

II., tulang lunas, de *schoon*; vgl. onder bëtëk.

III., z. onder lanus.

රුකුකා, lanlanan, wat de subak aan offeranden voor de bëdugul moet opbrengen; këna lanlanan, *offeranden*, als gebak, pisanë enz., *moeten opbrengen* op de pangusaba.

රුකුකා, lën vertegenwoordigt lëd of *hë-lëd (tag. lonlôn, *inslikken* zonder te kauwen, vgl. bat. tolon en tëlëdën, mal. tãlan); lënlënan, *sich verslikken* bij gekookte rijst b. v. (jav. kalëlgëñ), aanh. onder sadak en angkid (lamp. këlënan en katëlënan, vgl. ngadj. kalénén); vgl. kilën, onder lëlën en z. kasimbal; nglënlënan, uggëlkëng; manglënlënan, glënlënan, *kahalëlë'n mëlëlë'.

රුකුකුකා zie lën.

රුකුකුකා, malonlonan, *anghadé²; manglonloni kasëwakan, *uit eigen beweging sich onderwerpen* of overgeven, W. Z. 18, 2 (mangrihini, mangrihinang, angruhuni; vgl. angloni); alonlonan, W. Z. 30, 14; alon lumonlon, R. 7 Z. 18, b. (lambat adëng², a.²).

රුකුකුකා, jav., vr. = mwani (mal. v. Bndjm. lanang²; mal. laki²); panglalanang, middel om de penis dik en lang te maken; tjarita lanang, ben. v. e. fats. v. krissen; *lading lanang, te Bjw., uaast 't jav. pangot; kamiri lanang, aanh. onder tja tjab; *mamët panglanang, v. vluchtelingen, die in de boomen klimmen, Sut. Z. 137, 1, a. (pangraksa djiwa); lanangan, onder de vaartuigen, Smw. Z. 8, 21; kalanangan, z. onder purus.

රුකුකුකුකා, pinggirning talagawukir² anak pataninka manumpak auglënan. Sum. Z. 154, 7, aanh. onder mëkala.

රුකුකුකුකුකා, manglunang, v. e. berg, B. Z. 40, 12 (galang, ninggang); angkën tofånglunang pëka gadjaratha sumëngkã ri djëngning himãdri, Br. Z. 27, 3 (maãlun); angllanglunang tasik kidul, v. e. kluis op een berg, T. Z. 5, 107 (bëtjik nëgëhin pasihé klod); tëgëh nglunang, *angungkulungkuli tangwang; lakunja mungguh atut gëgër anglunang ngungang katon djaladi, Djpur.; karang²-lug dëça nglunang buka manampurina ati kanglhan, ald.; wus anglunang apadang, v. e. plaats, van waar men de galagah heeft weggekapt, Hadji D. 33; pasanggrahan arësik anglunang umarëp kidul, Kid. Sund. Z. 1, 48, aanh. onder dëwatã; anglunang, Krns. Z. 10, 5, Sum. Z. 20, 2 (*jav. lumunang, ngombak).

රුකුකුකුකුකුකා, tanpalatja², *sonder spoor*, B. Z. 2, 4 (tanpasangkan, tanparawat²); angadëgakën katimang latja², O. VIII, 4 a.;

gandapura wangi rinégép (h.: rinërëp) ing atinipun (b.: ningsun) lalatjanira jan satya èling surapatinira, Stn. fr. (pratjina); lalatja, de ruimte naast de wanëng; pinagër tuëndjung lalatjani bapra padmajoni pada wëtu ing ukir^{an}, Djpur.; mèlatja², pas aangeduid voor 't een of ander, dat gemaakt moet worden, *geschetst* v. teekening, nog niet gekleurd; lumatjalatja (jav. hds., malatja²), W. Z. 6, 9 (ngamimitin, mariwo², mataki²); latjaⁿ, pas *beginnen?*; linatjalatjan, W. Z. 14, 3 (kalilipur, inamër²); lalatjaän, van een voor een rijstakker bestemden grond, *schets*, v. iets (z. ortèn).

၇၂၁ (?), *kinalatjyan, Br. Z. 5, 3 (jan tjaritajang, raris sidu, sinuron, parwa ring).

၇၂၂ I., nm. v. e. boom; de gestampte bast ervan om lijnwaad, in den grond begraven, donker te kleuren, ook om netten rood en sterk te maken; z. samak en tibah en tingi.

II., klëtjan; lëtja lablab, aanh. onder rádjawidhi.

၇၇၂၁, malëtjo, *ontsnapt* aan iemands greep b. v. een garnaal, die wegspringt, meestal van gladde dingen, v. e. vogel *ontsnappen*; *uitkomen* v. e. bloem; vgl. mëlëtod.

၇၂၂၂, allitjyan lumakwanusup, T. Z. 5, 130 (médran); mangkat aglis allitjyan malaju, v. jakhalzen, Z. 2, 2.

၇၂၂၃, jav., aanh. onder potèt, djépat en lulur, Was. Z. 2, 92 (bis, en ander hds. tjulu²,

mad. tjonlotjon, *hansworst*, *grappemaker*), T. Z. 5, 25 (mungil), aanh. onder prigët 2°, *vrijpostig?* (lamp. *onbeschaamd aanhouden* bij een vrouw, ook v. iemand die telkens om eten vraagt); kaliwating lutju, v. e. kála, die aandringt op de hand v. e. prinses voor zijn meester, fr.; dé dukuh itja mangkin mañdjakang buron né lutju, T. bal.; lutju mam-bëk ririh, R. bl. Z. 1, 1.

*III., z. bij këtjitjang.

၇၇၂၂၂, tja lëtja, de pasangan tja, die *tjh* vertegenwoordigt, zooals in itjtjhá (ge-daante လ, terwijl de tja gantung လ, is).

၇၇၂၂၃, këmbang lëtju, *seer flets* v. iemands gelaat; z. k. lèbé.

၇၇၂၂၄, nglëtjo tjandu, met een stuk hout v. d. lengte v. e. voorarm, Bngl. ngajak tj.

၇၇၂၂၅ of lotjan?; lotjanan, *ongelukkig* (?), niet slagen in zijn doel (?) v. e. dief b. v., die een bangkung te pakken krijgt in pl. v. e. kutjit.

၇၇၂၂၆, ngletjo, Bjw. en Klingk., njok-tjok (batav. id., mal. v. Sukadua lotjok).

၇၂၂၂၇, agawé turidaning akiré manah litjin, v. hemelsche dames, uitgezonden om kluizenaars te verleiden, Rt. Z. 19, 1, *vrijlooper* v. liefde, Krsw. Z. 13, 3; sang muksèng litjin, v. e. overleden vorst, T. Z. 2, 35 (vgl. onder lëngis, hëning, dèwálaja, hjang, sadyuh. awjati en siddha, Kid. Pam.); aanh. onder wjar, vert. v. liña, Br. Z. 20, 16 (sida. lasya), Krb., aanh. onder bungkil; allitjin. Lamb. Z. 2, 2; allitjin, *mangwuwus²; tatura saltjin, T. Z. 2, 24; Wtb. III 1; Ws.

17 b.; vgl. Ap. 35 bis of Ag. 31, 70; **mwang pabëkan pëtjöl** ikang litjin atjèkatjèkah, B. Z. 80, 35 (mwah kèbëkan né mabasa paptjak ika né maplètjing maëbëëb, smalih kakwèhan slutan ikung né maplètjing babi gubab, miwah katah mapëtjak'an punika ljanan mapëñtjok); **manah litjin**, idëp kasadhun, Lamb. Z. 20, 2; **karuña tjitta litjin** ing laku nissahâja, Sut. Z. 111, 3 (darma ring manah ngalih kaputusané tanparowang); **hawus litjin**, v. e. vrouw, die op 't slagveld zich doorstoken hebbende, in 't uitspansel door haren gesneuvelden man ingehaald wordt, Rm. Z. 60, 10; **tka nirmala manglitjinin**, *alilângu wawah.

2°, aanh. onder darta.

II., ben. v. e. groote mangga-soort naar een plaats in 't Bjuwsche (alhier nog niet lang bekend).

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, s., **wé lotjana**, jèh mata, R. m. (R. K., lutjana, Men. VI, 49, 180, 122); **lotjana liman**, nm. v. d. wondervogel, wiens hart enz. door Amad en zijn broeder werden opgegeten en de aanleiding hunner verheffing tot vorstelijke personen, Amd. s. Z. 10, 1 (lotjana liman, sund. bloemlezing bl. 104; **Anb. hds. v. Ismangun**, bl. 102 en **Anb. m.**, 97, **kañtjana liman**, nm. v. d. fraaien vogel, die David in verzoeking bracht; de uitg. bl. 140 **luñtjana liman**, de mal. vert. **چيانا ليمان**, Kbj. b., waar het de vogels zijn v. d. Mahom. hemel, **këñtjana liman**).

2°, aanh. onder dyâtas.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, s., **apan rasika lotjanâng-dadi**, Sut. Z. 72, 5 (kadadèn dèwi l.), gade v. Wèrotjana in de Buddhapada en naderhand op aarde als de gade v. Sutasoma, Sut. Z. 83, 7; **bharâli lotjanâ**, de çakti v. d. dhjâ nibuddha Aksohbja, Not. Btv. gen. XXVI, bijlage XIV.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **ongelukkig** (Bjw. id., vgl. sund. en jav.), Pam. 19 o.; **anggèn sarwi ati ibuk ban latjuran**.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **nglètjirang katjing**, Meg. 193 (de uitg., **ngë'tjirang**).

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **wraj akik latjak ja kapitjil**, R. 22 Z. 3, 8 (**wânara makwit**, lutjut ja kapipis).

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **eenigzins versleten** v. e. kleedingstuk; z. **búuk**.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **lëtjaklëtjok**, B. U. 23.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **panglotjokan**, een *koker-tje*, waarin tandeloos de betel en toebehooren *zijn stampen*, mal. gobèk (panjawisan of pangratëngan; sas. pëlötjok, vgl. onder inñtjuk en jav., waar ook klëtjok en sund., waar ook lolotjo); z. onder panjaktjokan en onder gigi; **ngëlötjok** (vgl. klëtjok); **tain lotjokan**, een blabad in pl. v. padëm door adëm.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **malëtjat**, z. *umëlëtuk; **malëtjat maring tawang**, v. d. atma, Sin. fr. (mabur); **mëlëtjat** (magëdi); **kalëtjat sang-sit**, vgl. malëtas.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, z. lëtjig.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱦ, **mlëtjut dèràlëlëngingan**, R. L.

Z. 10, 22 (njlöp ban dané masuri); allis tadjöp malötjut, Tjw. (vgl. onder lönjad); malötjut ikang angön, *wimürtjita; malötjut, *verdwijnen* v. e. godheid, Stn. Z. 5, 162, v. e. schim, ald. aanh. onder çabda (vgl. jav. palëñtjut), aanh. onder djangkung.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ, v. e. vertrappt hoofd, Sut. Z. 122, 8 (koplar); z. onder lutjut.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ I., *kletsnat*, ook lotjot; (Bjw. gëblës of goblos; jav. klutjut). *rurû, *latjak; lotjotan door den regen; vgl. blus. lëpëg en lëtjig.

*II., lëngit; laklak lutjut jan lutjat, R. 21 Z. 4, 1, c. (këlët² plut ikâ mapëlotan, klët lonjat ja makëtjos); laklak lutjut ja pakâmahëtëtani wajing räs (?) prihawaknya manglah, Man. Abh. Z. 27, 2.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ, z. aanh. onder bungbung

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ, z. onder lutjut.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ, *alotjita, T. Z. 4, 59 (pa ngrasa), Z. 4, 21 (rawos vgl. *jav., waar ook anlotjipta, Djm. 38, 40); lumotjita, ald. 15; wruhnyānglotjittëng (b.: ta) djrūm, *een list bedenken*, T. Z. 5, 51 (bisa ja ngrin-tjikang daja), aanh. onder sanuh en ramës; nabi jusup këmëngan, ing nala wahu kahëtung, patungkasira kang rama, anlotjittëng djrōning ati, baginda j. këmëngan, ambabara (pa)ipëu njawang (ningwang?), mënë wong murdad ing rama, jèn ingsun tan djatja, kënëng linjok awakingsun, manira tan arsa tjidra, Jsp., b. (n. j. k., ing ati aying kang këtung, pawëkasing ramanira, jèn angu-

tjapa ing ati, b. j. k., jèn apadjara ta mangko, dadya anglirakën wëkas, jèn tan anuturana, k. l. a., ingsun tanpajun linjoka, Jsp., j.; x., dadyanirnakën wawëkas, jèn tan awawërtoha, këna ing l. mangké ingsun); linotjita, T. Z. 3, 69; pauglotjittëng wisiti, ald. 77.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ (?) , lënga kurang pan nora la-tjapi, R. m. Z. 4, 35 (R. K. b. l. k. nora anglatjëpi), v. d. olie, waarmeë Hanuman moest begoten worden (R. k. data n njukupi), te lezen njëkapi?

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ, aanh. onder djëbad.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ en lëtjit, *nat* door den regen, b. v. door een protjot op den kop te krijgen. Dd. 5 a.; vgl. lutjut.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ, nglëtjëngin, nglëtërin.

ruṣṣṭṭṭṭṭṭṭ, benaming v. kris-besten, die boven niet, zooals de grantim, hol zijn en versierd met een liking paku, maar plat hoewel met guirlandes van goud versierd, als de grantim, maar zonder slut; niet in 't Boeilengsche gedragen.

ru I., zeker waterdier?, Wrt. 58 b.

II., z. onder wëlar.

ru I., bënëng b. v. van de regels (ririg); v. e. geschrift, tegenov. bringkutan, vgl. lusuh.

II., jav., bëbëdilawé wënanng, 12, lër (ilë han?), tëtëbus sawëlas lër, War. b. 67, vgl. onder rarab?, vgl. njëlër.

ru, *langzaam?*, Sum. Z. 74, 5 (sūd-leueur?); lër (lëlëng?) matanya lumiring.

ald. Z. 25, 12 (vgl. lijër); lè'r dènya tu-
murun ahawan antih^{an}, Sum. Z. 1, 16; vgl.
limër.

၇၂၂, *alles wat bij 't spel geluk heet aan te
brengen*; mjilih lir, om bij den handel of 't spel
te winnen met eens anders duiten.

၇၂၃ I., sang linèran liring (b.: s. sinuk-
sma lindining liring), Ww. Z. 1, 63;
anglèr ing pratjidraning Hring, ald. (b.: ang-
lèri tjidran l.); Mal. 405 b.; Ar. Pr. 50 b.
(ter), 51 m., 44 o.; lèrana liring, Br. Z. 37,
7 (sarèrèh ikang aksi, jav. vert. adjèra-
na ulat); Hnèrakèn, *linurwakèn; anglè-
rakèn, aanh. onder djèbad.

II., in poëzie dèn; lèr gunung, dèn lèr
bukit, U. Bil. Z. 2, 31 (vgl. *lor en kalèr)

III., lawan sira suka sugih, dèning rarèku
adèniré tumèkèng lèrira, tan pègat sira ingu-
tjap tèkèng jaumulkijamat, saking bërkat
ing rarèku, Jsp., b., 43 (Jsp., j., kalawan
ta s. s., d. r. ija, tumèka lèrira mangko,
t. p. s. i. t. dina kijamat, dèning b. i.
r.; x. en a. komt hier meê overeen), sas. Jsp.

၇၂၄, jav. (vgl. *lod); sira mawèh wrub
ing lor kidul, R. 2 Z. 1, 12 (ida mangi-
tjanin krana nawang kadja klod, i.
itja matawangang ring k. k.); angalor,
B. Z. 40, 10 (ngadjanang); mibër angalor,
14 Z. 1, 1 (ngadjanang); lèr wètan, Sut.
Z. 9, 5 (èrsanga), naast kadja kangin, Bt.
60 en 64 (vgl. onder astamana); bot lor,
T. Z. 1 (widjil kling); sèkalor, Bjw., bena-
ming v. e. smeerselsoort aangewend op de
beenen van iemand, die vermoeid is (vgl. jav.);

inganggjananggjan sira, bot sèkalor pinatik
ing ratua murub, pèlag tèkèng pènggöllira
mjang kèkalungira adi, mjang kadi sih (b.
en x. katuwon si) ajunira jajah muksa
kèdèpèn sang putrjajah (x. jaja murtja
kadipèna, kèdèpèna, sang putri jaja)
muksaha dinulu ing palinggijanira (z. onder
sana) amuwahi anglèpira mangké iku, Jsp.
j.; agègèlang sami bot lor, ald., aanh. onder
bantal.

၇၂၅ I. of rara, jav., *B. Z. 52, 11 (rèt-
salja, sakit), R. 6 Z. 9, 7 (duhka, sèbèt),
B. Z. 94, 1, d. (kawjaraan, sakit); tan
kènèng lara duhka, *anámaja; matakwan
amèpè'r sirèka lara sang narèndra pèdjah,
R. 2, 1, 26 (né kasung kanang dé sang
natha lina ring sungkané né kaáwanin
sèda); *lara ràga, Sm. Z. 25, 6 (lulut ka-
smaran); larani kawaston, een der bea-
mingen v. d. versm. smarandana?, Pdj.;
i rara (of Pan Tiwas), eigenn. v. e. armen
drommel in de satwa (vgl. bat. marsahit);
tah alara, Sm. Z. 22, 21 (nora pèsèt);
alara, tut. 40 (vert. v. anutapjaté), *bedroefd*,
W. Z. 35, 9 (prihatinan kabrangtèn),
aanh. onder sàksi ('t origineel ártta), Adip.
51, 54 (vgl. onder çaraña); amilara, Bs. 7
(bis); amahilara, de naam, die de prinses
v. Daha droeg, toen zij te zoek was, Was.
Z. 4; kaplrara, v. iemand, die ongelukkig is
door, b. v., aan handen en voeten lam te zijn;
lumarèng wang, R. 5 Z. 41, 16 (ugrarèngo);
lumaré, anglarani, *molestecren*, R. 5 Z. 1,
17; anglaré hati, B. Z. 52, 1 (mangibukin

manah, nduhkitanin tjitta); manglaré, (anglarani), 3 Z. 1, 39 (njëbëtang manah, lwir njangkala, njangkalèn); anglaré, W. Z. 2, 5 (anggota); wèhi ta wuwus anung manglaré, R. 6 Z. 2, 7 (pësuin tjai muuji né manjakitin, baëngin muuji pangëmëd); ngraranin, *ziek maken, aansteken*; kalaran, R. 20 Z. 8, 20 (kabrangtèn, sëdih); ënto marga mangun lara tityang numadi kalaran.

II., z. onder rara V.

ruñ\, gang v. wagens, B. Z. 4, 16 (lampah), *lampah, loop v. e. rivier, Brhmd. 59 b., *laku, v. e. vuurberg, Br. Z. 9, 5 (lumaku; de vertalers hebben 't woord op Ardjuna toegepast, vgl. mal.); bwat lari tût laringku, B. Z. 78, 36 (bëtjat mlaib né tutug kái; vgl. jav.); lumari, v. d. bliksem, W. Z. 15, 14 (lumarap, galang, ngrëdëp); lalarjjanan, T. Z. 5, 117 (badé); lalarjjanan, ald. 121 (palajah; vgl. onder lajanti, rarèn en jav. larèn); larjjaⁿ, Sm. Z. 2, 8 (panglilajan); *pënglari, Bjw., lambang, jav. glandar, Sum. Z. 38, 4, aanh. onder muhùrtta

II balari, sas., vluchten, sisan mati balari; lari, mal., R. sas., Z. 15 en telkens; ika krana sun lari, Ls. b., singandalang nulja lari, ald.

ru\ I., jav., T. Z. 4, 48 (laü; mal. id., bat. raru); dën laroni madjum, *hij deed in die dranken een slaapverwekkend mengsel*, Ww. Z. 3, 97.

II., laru³, Bh. 38 en Ud. 79 (vert. v. pa-tangga), Wir. 49 enz.; Gh. Z. 4, 15, Sum. Z. 51, 1, Z. 144, 1 (kid. walang); lalaron, jav., salabha (sund. siraru); tó salabhâh ikang laru³, Sw.; laru³ tumibâ rikang apuj, R. 19 Z. 14, 4 (kbus kapanasan katëpën dëning agni, z. hier III., kadi i dadalu mangëbërin apiné); ook larwa³, Sut. Z. 32, 8; larwalarwan, Br. Z. 42, 4 (dadalu, salabha); larwâniwi, R. 23 Z. 12, 15 (dadalu njawita, i salabha ngasor, i syung manjungjung; T. b. Z. 4, 207 en 290 is larwan een vogel, die in de gewone T., Z. 5, 18, een syung is); lwir lalaron midjil, Kid. Sund. Z. 1, 35, aanh. onder kadjamas; kadi lalaron midjil sakëng wiwara, v. vele vijanden, R. L. Z. 9, 28; lwir lalaron abubaling labuh kapat, Djb. Z. 8, jav. Rng. Z. 21 (z. jav. Wdb. onder bubul), vgl. onder bakiti.

III., lahru (vgl. raru); lumarulara, v. lootjes, B. Z. 6, 15 (kapanasan); kalaron, Ws. 14 o.; nandang kalaron, *ellende verduren* v. eene verlatene prinses; kotjap nagara ring purbakara tanpapolah rusak sarang laru rudjit kadjëmur tanpamuntjuk tanpabungkil. Djpur., waar later dadyatmah laru tang nagari sarang barubah rug tampagati tanpatungtung tanpabungkar; pangdjarahing laru³, Gh. Z. 5, 14; nira twah masamodana, kèwala nira maki-dung, tan wëntën wruh ing basa, kadi lalaron amëtu, sah saking wiwara tan dëh, ta mêngët maring umahnya, sing djalan³, ngastun, tulus mati dinto³, tut. K. Z. 6.

ruḡḡ, *raré (z. onder boŋtjah); alaré sira masingong, R. L. Z. 10, 15 (buka anaké tjirik i dèwa).

ruḡ, lumrà, Sut. Z. 80, 2, van iemands jaça, R. 21 Z. 2, 5 (kasub), W. Z. 23, 2, 9 (pènub, sambèh), v. glans, R. 5 Z. 5, 15 (limbak, dumilah), v. schuim, R. 10 Z. 9, 3 (sambèh), v. limut, Br. Z. 4, 12 (masasah); maling makwèh lumrà, R. 2 Z. 8, 2 (pandung katah limbah); lumrà ing ràt, 11 Z. 1, 10 (limbah), ambè'ning gandha lumrà, 23 Z. 12, 2 (boning tjandana limbak); Hnrân sèkar, v. e. heilige plaats, Br. Z. 50, 8 (inidèran); kalrân ràtri, Sm. Z. 21, 10 (di sèdèk pètèngé); kalrân ràtri taman pètèng ri kènjaring ratnodjwalâ-bhrâhulap, Rm. Z. 1, 4; lumràkèn tanganya, aanh. onder mudrà; lumràkèn dana pènuh, T. Z. 5, 126 (manibakang dana makwèh), ald. 115; lumràkèn dana puñya jadjnja, Z. 1, 9 (manjambèhang mas manik makajaça, mangwibuhang madana mapunja majadjnja); anaknira sang jadamwang sang puru, sira tiká(ng)lràkèn santâna wangça, praktisîha kumawaçákèn ikang prèthiwimandala, Ud. 70 ('t origineel purur jaduç tja dwau, wangçau warddhamâ-nau narottamau tabhjàm pratisthito lokah); jav. Iran, wradin; lumrah w., misuwur, lumrang gandanira, Men. VI 207; angràkèn, bloemen, Br. Z. 20, 5 (njam-bèhang; vgl. mak. lara); z. Irah.

ruḡ, jav., banju lèri pingé, Us.; kla ring lèrining bras putih, Us. 191; duhi banju

lèri, ald., met de bet. v. 't jav. banju, zoodat het een vert. is v. banju (?), Amd. d.; lèri ktan gadjih tahap, Us. 222, aanh. onder dandang.

ruḡ, z. riru.

ruḡ I. of lurù, *apèdé, *alum, 't flauw schijnen v. d. maan, W. Z. 1, 10 (raçmi), v. d. blikken v. verliefde vrouwen, W. Z. 14, 2 (lumé, njènjèr, kamanisan); luru amanis ikang akši, Kid. Pam. Z. 6, 30, aanh. onder rèka en nilotpala; dahat luru, *atirukša; kapèndak antuk patjingak luru, *pinapag ing liring amanis, T. Z. 1, 19, T. Z. 1, 20 (kiris, kusya), Br. Z. 13, 31 (kahjun-hjun; jav. vert. atjum en lijèp; vgl. *jav.), sotjâmanis aluru lwir nlotpaladala, Kid. Sund. Z. 3, 6; wènès aluru makèmul² hima, Kk. Z. 8, 11; lirang aluru kalahrun dèning bhas-kara sumèné', Rn. Z. 3, 2; lâwan tañit ma-Ilmunan malurù hanèng rêm, ald. Z. 13, 11; warna aluru amadapa, Dpt. Z. 1; luruning kilat, Hr. Z. 3, 10; alurà, v. d. oogen, Ar. Z. 12, 6, Hw. Z. 6, 6; aluru v. bloemen, Sm. Z. 21, 13 (us laju), W. Z. 3, 6 (laju, samun), v. 't lichaam v. iemand, die eet noch slaapt, Smw. Z. 15, 18; aluru kinuça v. dooden, Br. Z. 12, 2 (lajon gujangan dané, ban kèbukané kagujangan, lèsu mulisahin; jav. vert. tan sah dèpun aras, anggung kinuswa); rukša malurun kapanggih pè-djah, Ar. Z. 63, 8; aluru solahnya, bemin-*nelijk?*, Smw. Z. 2, 6; wulatnya luru, *ting-halikapèdé; asèmu géjuh warina, mawar

aluru, v. e. vrouw, die de lusten heeft, T. Z. 3, 34; nihan ikang kembang tan jogja pûdjakôna ring bhafâra, kembang hulêrôn, kembang lurû (rurû?) tan inuñduh, kembang sêmûtôn, kembang lajwan, lajwan ngaranya, alêwas môkar, kembang mungguh ring sma, nâhan ta lwirikang kembang tan jogja pûdjakôna dênikang satwika, kembang utama pûdjakônânira, Ag. 14; sumawar kang sôkar kadî jusup kinusâ malurû, Rm. Z. 6, 16; linurwakôn, Br. Z. 37, 5.

II., vgl. jav., zeker metaal?, Nw. 21 o. (bis); slaka luru, Stn. (vgl. *jav. luru en ngluru, vgl. ook jav. kañtjana lurus); vgl. onder sosa; linuru, aanh. onder mlêng; amañtjat luron, z. Wtb. onder bl. 22; luluron z. onder dëlêg.

၇၇၅၂, jav. v. diamant, W. Z. 21, 10 (gagitik), R. 22 Z. 4, 12 (lughora), 20 Z. 17, 6 (luri, jav. vert. v. gadâ, Br. Z. 28, 4); manglori, R. 18, Z. 8, 3 (nglugora).

၇၇၅၂, z. onder rarah.

၇၇၅၂, jav., *wadjêng; anggawaha, tum-pông sêwu miwah larîh, sasra gata sawar-inaning kadrawinan (lees kang drawina), R. m., Ar. Pr. 17, 36 (kalarihan); ring alarîh, aanh. onder prêgas, B. Z. 80, 47 (ring amator, ring sang mangidêrin); malarîh, R. 23 Z. 8 (nglalawuh); linarîhan, B. Z. 3, 2 (idêranya winêhan).

၇၇၅၂ in pl. v. lrâ; lumrah, v. bloemen Sut. Z. 73, 1 (z. lumbrâh); ktôg²ira lumrah ing djadja, T. b. Z. 2, 37 (vgl. onder rundah en samburat).

၇၇၅၂ I., O. III 3 b. (bis).

II., z. onder tèrek; apadaka susun pa-mañtja prang² kusuma kalih lirihan pangarîhira rinûpa kasèsêgan sawit, Ww. b. Z. 1, 76.

၇၇၅၂ I., W. Z. 16, 3 (lêbak, tégâl, djanggala; lamp. rulah, ravij), djêmbar, tégâl (vgl. aré); lurahning dêça tan awas, Mal. 300 b., 307 b.; hana drêwé titipan ring wwang binaranang ring wwang tinumpû ring wwang binahak, tjihnanya duhung tumbak, jan sarwa mulja, wwang tatêlu pat udjarnya tunggal wêkasan ingaturakôn ri sirarjopapati, d. a lurahan, sakwêhing milu ambaranang, ambahak, anumpû, d. dwigunottama, 40,000, wwang satunggal² drêwja mullih amañtjagîna, wwang mullih amañtjagîna, hinganya d. ning wwang makwêh d. luluruhan nêmang juta 5 kôfi 4 laksa sêwu, Adig. 41; vgl. ald. 11 b. (bis); katen luralurahnikang paspasirnyau arddha lêjêp, Rm. Z. 32, 1, en onder rurah.

II., ngêlurah, z. onder rurah; kalurah, beheerscht, R. sas. 170 o.; anglurah, hoofden, z. onder sikêp.

III., z. onder rurah; vóór namen v. voorname lieden, aanh. onder tolangkir, vgl. aanh. onder balapan.

IV., een tugu op de rijstakkers, tégâl, tuinen (te Sawan gebruikelijk en niet overal te Bll.).

၇၇၅၂, z. onder laru.

၇၇၅၂, oude nm. v. Têdjakula; gunung liran, eigenn. berg in K. A.?, aanh. onder bulwan.

လက်ရွဲခါ, poëtisch; *groote smart*, aanb. onder blabur.

လက်ခါ, anglarik, v. 't water der zee, Wit. 17 a.

ကုပ္ပခါ, z. onder rërèk; kawruhana dé sang prabhu hingan'ing lwah (Imah?)ing mawjawahara, makanimitta tjihnauya, ta-nèmana kaju ikang watès, nyagroda, wari-ngin, boddhi, dadap, çalmali, lèrèk, çala, randè, kèkang (?) mangwan, Sdj. (vgl. Manu VIII 246).

လိကခါ, lumiraklirak, v. d. oogen v. e. heks, Tj. A. d.; vgl. murirak en lirèk.

လိပ္ပခါ (vgl. lirik); hajwànglirèki, di-löng kita ring dlâha, jegens een leerling tegen-over zijn guru, Adig. 30 (rèšičâsana, b.); vgl. onder tuduh, tjala.

လိဂီခါ, jav., sarasidja mèkar kadi nè-traning dyah, lumirik (vgl. kataksa), Bw. 27 m.; lumirik, T. Z. 8, 9 (mandèlik), Z. 3, 84 en 88 (jav. palirikan, de oogen verdraaid hebben, scheel zien, Kern op de Kañtjil v. P. v. d. Broek); dajohé kang dèn liriki, v. e. verliefde vrouw haren gast, Stn. Z. 1.

လှကခါ, alurak lèbar dami, v. sawah's, Man. Abb. Z. 8, 8 (alurik, jav., te lezen; vgl. onder kalurak); katingalan kang sagara kidul, lurak² mangké, rijém² angèdani, Stn. 76; anglurak² (?), Sm. Z. 21, 11 (anèng lègal).

လှကခါ, luluruk, *titarañtjana, sang-gapani (?); askar luluruk, Mal. 258 o., 389 b.; hana luluruk añdjarah (l.: angdjarah), B. Z. 20, 1 (oja kadukduk manèdèng);

luruluruk, Z. 10, 1; 33 b.; luruk², Wb. 20 m. (kadukduk); R. 18 Z. 8, 1; 24 Z. 7, 9; kèmbangning luruk aluruk alurá makin jwa mèmbang, Rm. Z. 10, 4; anghing lajwan ikang luruk² anan kadi tumut i gilingni-kang ratha, Z. 89, 8.

၇၇၆ခါ, Ws. 7 m., 22 m.; anglèrèk, Mal. 361, 238; Was. Z. 6, 1, 191 (vgl. jav. mlèrok).

၇၇၇ခါ, lirik; ki èndèr mangkjagu-linganèng Imah anangis swarané angulunulun twir asu tiniinggaling guñtinipun tur kawur (?) dènyànglèrèk rabinèki sèsègèa rabinipun anglèrèk koñtol lakinèki sasambaté koñtol irèku sangkrèbanèng dodotira, E. Z. 2.

၇၇၈ခါ, rorok.

လကခါ (z. rarad en *jav.); lönglöng sang prabhú kámbahan laralarad, Krsn. Z. 19, 8; vgl. 20, 5; *alaradan, W. Z. 24, 1 (maid, larud), B. Z. 1, 28 (larud, rarud); *malaradan, W. Z. 18, 1 (rarud, larud, kubarasat); alaradan, Z. 16, 2 (lilih, ma-kaád); dadyalaradan runtik, R. m. (R. K. d. sirèp kang r.); ktug linuh klèp ilang malara-dan, Meg. 16; z. larud en vgl. onder sasar.

လကခါ, z. rarud, *mangili.

လကခါ, z. onder lumurud.

၇၇၉ခါ, rorod; manglorodang awa-ké, *sich verdoen?*, *wegloopen* v. e. slaaf, Wtb.

III, 8 o. ('t woord is door den uitgang ang balin., zoodat men misschien te lezen heeft manglorodakèn awaké of manglorod ing a.), z. onder rorod.

၇၂၅၂ I., Sut. Z. 118, 7, laüt, Pam. 25; B. Z. 87, 6 (bungkah), 10, 11 (lilih), v. pijlen geen effect hebbende, Br. Z. 19, 4 (tlas, lilih, kandap; vgl. rarud); *mās ratnādi tēlas larut inalap*, v. e. veroverde stad, Z. 43, 20 (sampun tēlah kaāmbil, katlasang pisan inalap); *alah larut*, v. mislukte verleiding, Sut. Z. 51, 1 (tlas kuttjiwa); *anglarut ahurip*, Hadji D. 13, 74; *anglarut djiwa*, 14; Was. Z. 4, 11 (jav. nganjut urip).

II., rarud, Pam. telkens, *afwesig?*, Gh. Z. 10, 3, v. e. pijl, Br. Z. 20, 20; Z. 19, 4, v. e. leger, Z. 20, 10; lilih, B. Z. 87, 10 en 11 (z. bungkah), *het niet treffen* v. wapens, Br. Z. 19, 4, z. rarut II.

၇၂၅၂, linuratan (?), aanh. onder bapapan.

၇၂၅၂ I., jav. (vgl. sund. raras).

II., *apalarasan*, jav., zich verschuilen?, Adig. 40, enz.; aanh. onder *anilanila*, Sum. Z. 38, 2 *malarasan, R. 5 Z. 7, 11 (masurupan); *patita*, Anj. Z. 23, 3 (vgl. kararas).

*III. *jav., langkap, Br. Z. 16, 17 (gandiwa; mal. *loop* v. e. geweer, z. pamēntangan).

၇၂၅၂ I., vgl. onder *lais*, v. d. panēpi, W. Z. 15, 4 (mēros); *atyanta larisnya ri pinggir* (lees paminggir), v. d. neus, R. 11, Z. Z. 2 (narukti, mēros); *alaris*, v. d. wenkbrouwen, W. Z. 30, 8 (arasang?, katingkahang, bēnēng); *malaris djaridjinya* (vgl. lurus); *malaris*, mēros, Anj. Z. 16, v.

d. neus, R. 3 Z. 1, 32, v. d. blik, v. bladeren, 5 Z. 6, 9, v. d. wenkbrouwen, 11 Z. 2, 18 (maros); *alaris* v. d. leest, Sum. Z. 1, 12; *sangkonangunangalarisni matanta*, Bh. 61 (vert. v. *wiçālakṣa*).

II., *raris*, *linud, *tumuluj, *doergaan*, wel geschieden, *lumēkas*; *larisnikang watang*, B. Z. 18, 9 (lurus); *larinyalaris*, Br. Z. 50, 5 (lakunya anglēbat); *tan alaris*, B. Z. 59, 1 (tan arēn); *maran alaris patining djajadrathēng prang*, Br. Z. 16, 15 (ika sidha; Kid. Br. *mandé njani lah ja mati s. dj.*); *lumaris*, B. Z. 4, 24 (ngraris; vgl. onder *lastari*), Hadji D. 52 o., Sm. Z. 28, 9 (matinggal), T. Z. 5, 64, 73; *lumarisakēn*, *ten uiivoer brengen* een last, L. Z. 13, 1 (manglakṣanajang); *anglarisakna saling surādhipa*, Sut. Z. 42, 4, v. water, L. Z. 4, 57 (ñdjalanang), Z. 4, 6; 2°, aanh. onder *pulakēt*.

၇၂၅၂, *laris; *lurus* (sulur?) *ing açoka*, Sum. Z. 117, 4 (*twigg?*, *loot?*); *alurus*, v. d. handen eener vrouw, B. Z. 4, 12 (*rurus*, mēros), v. nagels, *araras, Lamb. Z. 12, 1, *dij en been*, R. 3 Z. 1, 31; 5 Z. 6, 9, v. d. tēngah eener vrouw, T. Z. 5, 69, v. d. kaju *harēng*, R. 24 Z. 33, 1 (lusub, mēros); *madyāllitalurus*, Mal. 105 m., *malurus* v. d. boomen, B. Z. 39, 29 (*makiris); *jan ing baju adrēs alurus*, Sa. 4; *baju milēt alurus*, ald. 2, vgl. *laris* I.

၇၂၅, *larwa*, *dadali, Tjt. 27.

၇၂၅, aanh. onder *wikēt*.

လက်ပါး, B. Z. 3, 42 (kědap), Z. 98, 7, v. d. bliksem, Sm. Z. 22, 7 (kědèpan); larap bjar, War. b., 54 en 55; lumarap, R. 17 Z. 6, 10 (maslědět), *kumlab, v. vaandels B. Z. 56, 4, v. slagstanden, R. 21 Z. 9, 2 (ngaranjab), v. vogels, W. Z. 16, 5 (mangrèdèp), v. d. bliksem, Z. 21, 9 (dumilah); anglarap², B. Z. 85, 8 (pakadèpdèp); linarapakön, Mal. 115, 122, 123; vgl. onder srědda; larapan, *sopana, Mal. 119 b.; magawé lupalarapanikang pati, W. Z. 27, 7 (makrana lali awanan mati, mawangun lali awanan pědjah), Adip. bl. 41 o., 99 b.; tanpalarapan, *sonder zich te melden* (?), Hadji D. 54 m. (vgl. onder rarap); makalarapan, *sádana, Bh. 57 o.; makalarapan atwang ing bapa, B. Z. 2, 33 (makadjaran bhakti ring bapa, awanan bh. njané makawitan).

လှပပါး, rěřp, Mal. c. bis; liněřpakön ing kasyapon, Ws. 19 b.

လက်ပါး, jav., sanggakaçásuhun santun, anglirap sěkarnya putih, Sty. Z. 5; kang bėdji tojanja biru, putih katon lirap², Stn. 25.

လက်ပါး, larap? (z. onder ambat); angin minaka huçoswan, gñi minaka hanju (?), kukus m. hambėkan, Híndu nuçolah, kítug m. tindak, tulít m. kděp, killít (lat) m. kudjiwat, kujar m. guju, lělěrèp m. hěsēm grěh minaka tēb, glap mēktjap udan m. hujuh, guludug m. hěntut, tahijěng m. tahi, bun m. karingět, iti pawilangan hawak bhuwana lawan çarira, fr. s.

လှပပါး, in pl. v. narmada, Smw. Z. 13, 40, Saty. telkens, vgl. marmadya.

လှပပါး, nirmuda.

လှပပါး, airmawa; Bngl. gěrnawa.

လက်ပါး, lumirig, v. wagens, Dpt. Z. 7, 27; ngěllirig sada sawat, Mal.?, 585 (o., lumirig).

လှပပါး, jav., manglarug, *dumon; lumurug, W. Z. 16, 8 (magěbug, mamėkani, manggěbug; sund. rurug), Br. Z. 13, 5 (nglaksanain) v. e. wagen, Ar. Z. 5, 5.

လက်ပါး I., z. onder rěrèg.

II., anglěrèg maring kiwa, *swenken* in den strijd, Ww. Z. 2, 42.

လှပပါး, sas., uitspr. v. lugra, z. prawa.

လှပပါး, z. onder nirguña.

လှပပါး, z. onder klěntěng sari en z. onder tokol.

လက်ပါး, kadi wuta buburwaning lorogro ikang tahön rawu, Pam. 20 (Kid. Z. 4, kadi wuta abuburwing tahön rawu, lorogro tanpagati).

လှပပါး, ẽrgilo (in 't O. wordt de kleinere donkerroode soort lĩrgilo tangi genaamd, terwijl hier ros er voor in gebruik is en onder lĩrgilo de witte soort wordt verstaan).

လက်ပါး, lumarab sėbning udan, T. b. Z. 2, 25 (b. pnėnikang u., c., rėbni tėkang u.), z. rarab.

လှပပါး, jav., z. rurub.

လက်ပါး, z. rorob.

လက်ပါး naast rarang en arang (zeer zelden); tan larang tohana pati tumbasön ing

prang adbhuta, v. e. schoone vrouw, Ww. Z. 3, 143; manglarangi, h. v. nombang, alarang, arabi sor rūpané, wwang tan polih rasa tutukon tan ênak rasané, larangan, kânana, banda, tan wênang ingambah, jên ambahôn kahartha; larangan, anak rabining wong, Tjt. 20; larangan, v. e. vrouw, die niet door een ander mag gebruikt worden, aanh. onder swatantra; v. e. plaats, Adig. 41; v. e. bosch, waarin de vorst alleen mag jagen; Ww. Z. 1, 10; stri larangan, Mal. Z. 3, 77 (anak lub somah anak, a. l. kagèlan a.), ald. 78 (kagèlan anak), Wtb. 9; stri larangan, B. Z. 43, 19 (wanita papingitan, stri wus akurèn, kamini balu), Mal. 94, 95; glêm astrî larangan, vert. v. paradaratwa; larangan of djaba larangan, de plaats bij een paleis, waar men afstijgen moet, Ww. b. Z. 1, 44, 69, Z. 2, 12; jawi larangan, R. L. Z. 2, 31; sapa ta laranganira, hoe is uw naam?, R. sas. Z. 8; sapa laranganirèku, Z. 6, lev. v. Mal. Z. 4, bis; wwang djadjaka anglamar taruni, kang linamar nityasa tanpahjun, djadjaka keddô' awèh panglarang, hilang panglarangnya, danasañdjiwa, nga., Dj. (geschenk of som, waarmede hij 't meisje voor een ander onbereikbaar maakt), aanh. onder udal en wèçma; sambègan djuga dènta panglaranga tjihnaning aharôp aminta sanmata, Lb. Z. 9, 5 (wjakti apang itja i dèwa ring pawèwèh tityangé matjiri ulangun manunas kaswètjain).

ruj I., ni larung, eigenn. v. e. volgeling v. Tj. A.; si larung, z. onder tumbal.

*II., jav., Kam. 24, Wir. 27 (mal. doeb kist); makalarung rathanya, pirang iwu tan pèdjah makalarung rathanya nijutâwudany sinasah, Rm. Z. 47, 10; aanh. onder kiwul larungan, T. Z. 3, 116 en 119 (badé), Wtb. II 47; sâmpun prâpta ing pañtjaka laranganira nrèpati kang surak tanpaparungos sâmpun umidér ping trihi ring taratag anul kang lajon sâmpun tumurun mungghah ing patulangan linôpas dèra sang rësi çewasagata amûdjâ sakahwatan, arab² kang minastra null ginôsông nrèpati lumôkas kang bêla mangko ri tunwanira nrèpati prasana angabhakti parông samângunus duhung tyagisduk çarira kawônggan kang aninghali kwèhing bêla asuduk anèng pañtjaka, Kid. Sund. Z. 3, 56 en 57 (pèrbuwatkèn lah aku larung jang bèsar akan tèmpat mait mèsè pandjëlmaân ini maka sagala kadèjan pon mèmbuwat larung itu tèrlalu bèsar di tarohnja batap dan dinding tèrlalu baik sapèrti sabuwah rumah dan di tarohnja tabir langit² dan tikar bantal langkap lah samuwanja dèngan sapèrtinja ..... maka larungan itu pon di tarohnja tunggul di pinggirnja bërkkëliling dèngan tjindej tèrlalu baik rupanja di tijup olib angin sapèrti pèrahu bèrlajar lakunja katèngah harus itu di bawanja katèngah laut makin djaoh², P. S. 233 en vlg.; batara Kala, deed hem met de zijnen herleven, maka radèn pèrbatasari pon bangun lah dèngan sagala kadèjanja di lihat

lirinja di dalam larungan di dalam
 ratiinja aku ini mati rupanja maka
 li larungkan itu, ald., 256, maka mēsa
 pēndjēlmaān pon kaluwar lah dari
 lalam larungan itu, ald.; vgl. rarung
 en mal. v. *Bandjar larung, doodkist* v. e. vorst,
 in een tjandi gedaan; maka di pērbuwat-
 kan rakit maka di ambilnja mait dalang
 dēngan pandjaknja dan krisnja pon di
 taruhnja sama² maka di ambilnja sē-
 gala bunga²an di dalam hutan dan di
 gantungnja dalam rakit itu maka di
 taruhnja tabir dan langit satēlah su-
 dah maka di suruhnja angkat rakit
 itu di bawa ka pinggir laūt maka di
 hanjutkannja rakit itu ka laūt, P. x.
 86; vgl. Ken Tnb. ed. d. H. bl. 24); mala-
 rungan, z. onder buduh.

၂၀, aanh. onder suwangsa.

၂၁၂၂ I., soms, maar zeer zelden als h. v.
 djaka, Tjnt. Z. 1 (Bjw., waar kaju putus
 ook in zwang is in de taal der artsenijskunde),
 *W. Z. 2, 2 (dj.); Sut. Z. 43, 1, aanh. onder
 twaksāra; sēkaring hirang, dang u, Sg., vgl.
 onder arēn II; hirang alurus rwa songsuja
 (?) mapāng tōlu pat sawanēh, onder de
 ongunstige voortekens, Rm. Z. 38, 18.

II., jav., salirang, 1/2, idjēng, maar te Bjw.
 idjas, 't jav. sisor en 't mal. sikat, sund.
 salérang of sarérang, vgl. bat. arirang,
 lamp. rilang, een gevallen kokostak); salirang,
 sasisih; linrang, z. onder wingka, vgl.
 rirang.

၂၁၂၂ I., pinapaging hring manis, T. Z.
 1, 19 (kapapag ban lijat manis); *ha-
 ua hring angapè', L. Z. 6, 3 (rwaning
 djaliring molah); harsangkwing hati mār
 pinēm kawētu uālaning apaliringan lawan
 kakung, Lamb. Z. 11, 8 (hrēstah ingsun
 dahat kinubda, ngantēnang né ring
 angēn matjihna ring wulan patēmuné
 ring prija); lumiring, Br. Z. 44, 14 (njingak,
 tuminghal, manjarèrè); *ēr hring, jèh
 mata, R. sas., 176 b.

II., riring; surat paliring, een verklaring
 van de tosan's aan de krēta's ingeleverd
 ter bevestiging van de verklaring van één der
 partijen; dēsa hring, aanh. onder tangsub.

၂၁၂၂, malurung, O.; lurungan, lēnga-
 ning djarak, Tjt., aanh. onder klar; lēnga
 lurungan, Tjr. 8, vgl. onder urung.

II., z. onder djering.

III., rurung, op de vraag, waarom 't
 kleed bebloed was van den pas getrouwden man,
 antwoordt een der wasschers, lurung pari alit,
 apan tanana, manusa ngēmarginin, met toe-
 speling op de cunnus der bruid, Ls. b. (in a
 niet te vinden).

၂၁၂၂၂, z. onder bèrong.

၂၁၂၂, laq ambing, z. onder lēkambing.

၂၁၂၂ I., z. ngēlak.

II., sas., bungkok II (zou in 't mal. v.
 Ampēnan klēpèr kambing heeten).

၂၁၂၂ (mamindah), taū, tinjak (zou
 wel 't zelfde kunnen zijn als *lè'k, vgl. de
 bet. van 't jav. en 't bal. sungkan); lēk ati,

nglök ati, *alëmöh; anak ngölök ati, *een onwillige*.

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, alök, B. Z. 15, 5 (lwir kébukan, *jav. alök; vgl. bat. aluk), Sm. Z. 11, 7 (ibuk), Z. 27, 10 (gëdëg), v. de maan, Lamb. Z. 15, 4 (nistédja), B. Z. 58, 2 (gësit), Wir. 12; alök, Br. Z. 20, 24, Z. 21, 11 (malëngök); malök, Z. 20, 13 (kaibukan, manguntuk), Br. Z. 18, 16 Z. 20, 13 en 25, W. Z. 4, 9 (kalah), v. wapens, die geen uitwerking hebben, *verdoofd*, R. Z. 36, 16 (lung, lunglung); awënës anglih alök (?) tinghalmira dëning lapâ, Brh. 59, a, vgl. aanh. onder laksmi; umalök, R. 11 Z. 1, 5 (ngëdalëm); malökälök, 22 Z. 10, 12 (matjara); angësah alök, B. Z. 31, 1 (njang mangulangsah); amrëm alök, B. Z. 46, 2 (ngidëm lwir angëwani); Stn. anglök, Z. 5, 1; anglök dënira tumingal en anglök tah rasaning kalbu.

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, z. *alik; anglik, v. e. vogel, Wit. 15 b., aanh. onder këla (jav. ngëlik).

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, sas., i van manspersonen (vgl. la); vgl. onder kësëq, ook lu?

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, jav., *bocht* van het lemmet v. e. kris (vgl. mal.), deze bochten van weerskanten geteld, zoodat men er heeft van 25 bochten, zooals die v. Sasak; pangluk, v. d. hals, *panglung, Djaj. 1 b. (vgl. *hëluk); ang-luking gadung, in pl. v. anglung ing g., Ld. en Tjk.

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, z. laiç; léq atas, sas., bëduür; léq bawah, di bëtèn; léq dalëm, léq bawahon dunya.

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀ I., *ringvinger* (sas. id.), *anamika, *anami.

*II., *jav., bulan (jav. de maand, waarin de bevalling moet plaats hebben), *duur* eener zwangerschap; atuwëki lëkni arinta, aanh. onder usu en pangabaran; lëk rwawëlas kitèkana ta mârngaçirsa kalima, R. 23 Z. 9, 10 (waar de bh. allen lèn hebben); wrëddhang lëk, z. onder wrëddha; tan wënanng lëkakëna mantuk, Smw. Z. 1, 34; sang arjja lëkan, Adig. 1 o., 37 b., ook in de Us. Dj.: samëgët lëkan, O.; tanpalëkan, Sum. Z. 141, 4; sang lëkan, 10.

II., z. onder ëlëk.

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, malok, R. 5 Z. 7, 9 (magoök); malapat lëngë'ng tégal alok tikang hawan, B. Z. 39, 20 (samah alëp t. linggah punika inëntasan, bëtjik ikang bët di papëgok lurahé ika i., bët bëtjik lurah mapëgok ikang hnu); ana ring loking slagang çila magoök, *aniluk i salwang ing watu sumong; alok, Sum. Z. 167, 1; ngëlok ban santën, v. d. tuman; aluk mangëtan, Pam. 30.

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, z. *lâka, galuga, aanh. onder djëbad.

2°, z. onder gëndola.

ꦒꦺꦴꦭꦺꦏ꧀, prákrët-vorm v. lâksâ (z. Murathee Dict. lâkha), R. 1 Z. 1, 10; warëna lâka, v. e. çiwapriester, R. 4 Z. 1, 66 (abang, barak, linaka); hanâkadjang lâka?, Mal. 355 b.; akadjang laka, Hadji D. 88 o. (vgl. sas. en *jav. laka; tag. lakha, vgl. Blanco bl. 673 vlgd.); djëng lwir

laka sēmunya, Sm. Z. 21, 2 (bang ikang uku warnanya); kuda bang laka, R. L. 4, 4; malaka en manglaka, O.; manglaka, anh. onder tjëmbul; linaka, Br. Z. 9, 12 rakta, mabang, barak); linakan, *tjinaha, anh. onder suga.

laka, *swami, *sënëng, ook v. iemands vrouw (vgl. de analogie v. rabi), R. bal. fr.; lakihëng pun lawé, R. L. Z. 10, 6 (mapatmahan, tékèn tityang), als vocatief veraling van watsa, anh. onder atyanta; *laki bi, laki bini v. ganzen, 14 Z. 8, 3 (luh nuwani), 25 Z. 12, 9; rondon laki, anh. onder galih tjoda en duwak; *laki², R. 25 Z. 12, 10 (vgl. mal.); sang laki², 18 Z. 9, 3 (s. purusa); alaki, T. Z. 5, 91 (masasaki, makarama); lumakilaki wânara, *tot lapperheid aansporen*, 18 Z. 9, 1; anglaki², *aanvuren?* in den strijd, R. 20 Z. 18, 9 (matatarian); amalakékën, anh. onder tadin; salakihané rãdjaputri makçatmaningsun, Mal. 129 (salaki vr. = samama, vgl. sund.); sapalakën, één paar v. dieren, mannetje en wijfje.

laka I., W. Z. 35, 1 (lari, lampah), Z. 35, 9 (padjalan); B. Z. 39, 13 (pamargi); salah laku, *sich verstuijpen of verzwikken* (vgl. lih en kadjampèlok); laku bawak laku dawa, *in de breedte of in de lengte loopen* v. e. schaar b. v. in een ijzeren staaf; kangin laku, *sla oostwaarts in*, 'tzij bij 't wijken voor een voorname of 't zoeken v. iemand's huis; sing laku, *asing paran; pongah twara nawang laku (b.: karwan angkuh) nëgakin

singasana, van iemand van lage afkomst, Kid. Adip. Z. 5, 66; nglali laku, anh. onder ganting; tan wring laku, T. Z. 1, 23 (salah tampi, bélog); alaku², B. Z. 57, 4 (mangalih); laku² dada, z. onder dada; salaku², murang²; salakwadulur, T. Z. 5, 17 (salaku sëlwan); mëlaku dagang; lumaku, Sut. Z. 3, 9 (djanggamah); *lumaku kili, *sich tot kluisenares vervormen*, W. Z. 16, 2; lumaku wiku, Adip. bl.; lumaku, *lumampah; lumakwakën, Sm. Z. 24, 9; Z. 26, 10; z. onder puntul; ngëlaku², ngulak²; nglakonin, *fungeeren*, met een prevelformulier v. e. baljan (ngrajuni); z. kauntap; nglakonin gama, *de Mah. godsdienst betrachten*; nglakonin bantën, v. e. baljan (ngrajuni); kadung lakonin, *ik ben er nu toch aan verlaafd*, aan de opium; linakwan, Br. Z. 48, 2 (nora djangka, linaksanan); kalakwanan, *kahawan; anglakwakën obat adangan, Us. Dj.; ngëlakuang, *toepassen een woord*; matakën ri pauangkan palaku, *matakwan ri sangkan paran; sing sapalaku, *asing saparan; palakunya, *paranyongsirën, L. Z. 15, 4; sapalakwan i dëwa iring tityang; sing palakuan, *asing saparan; palakwan, *toepassing v. e. woord*; tanganya panglakunya, R. 3 Z. 1, 5 (limanjané anggonja maldjalan); tanganya panglakunya, R. 3 Z. 1, 5 (limanya tindakanga, limané padjalanjané); lakon, mula; lakon ija djëlma majus, lakon njai bëlër, sëlalakon (Bjw. id. vgl. jav.); 2°, mal., lais.

3e, *gedrag*, Tjt. 214.

II., vgl. jav., *amalaku*, Sm. Z. 28, 2 (mabudi); B. Z. 3, 22 (ngēdih, amalampah, managih; sas. lakoq en balakoq, nagih), ald. 23; *mamalaku bhuwana*, v. d. dood, W. Z. 23, 91; *alaku*, om de maat in pl. v. *amalaku*; *alaku sinampuri*, R. L. Z. 2, 5; *mēlaku sisip* of *mēlaku plih*, h. v. ngidih salah; *lumaku* (!) *iwang* en *mangaksama mamilaku ring*, z. onder idih; *palaku*, *aksama; *mapilaku*, bij den vader van 't geschaakte meisje van wege den schaker, ook *mēlaku plih*, waarbij de koopprijs tevens overhandigd wordt; *suka nampi pilakuné pan gēdah* (de schaker), *pamilaku*.

ru I., titel v. e. vrouw van den vorst uit een mindere kaste (vgl. onder *halu* en *paramèçwari*).

II., *i liku^e ring ikū of i likulikur?, R. 23 Z. 12, 3 (kituk²inja baān ikuh, sadsadinja); 23 Z. 12, 15 (sēsapi).

ru (Mal. luka?); *tan aluki*, R. 21 Z. 7, 6 (sing mētatu).

ru I., *ngēluku*, *zich onderwerpen na den strijd*; *zich gewonnen geven* (ngasor; vgl. *nungkul*), *schuld bekende*, *ngēlukuin*, *zich aan iemand onderwerpen*; *ngēlukuang ibana*, *zich onderwerpen*; *pangluku*, *het zich onderwerpen*.

II. z. *lukun* II.

ru, jav., (werktuig ongeveer als een *kudi*?), onder de ijzeren gereedschappen, O. I. 3, 15, aanh. onder *karantiga* en *kāmpadjiwa*, Tt. 2; aanh. onder *piso*; *kakara*

luké, *kantima (?); *sirèng palukajan*, *ars-naal*?, v. iemand, die onderzoek doet naar zijn wapens, Sum. Z. 28, 3; *simālukajan*, aanh. onder *kudur*.

ru, s., (lèkha), aanh. onder *ba*; *djrangça*.

ru, *slecht* v. stukken grond enz. *moeielijk te begaan*, z. *likad*.

ru I., z. onder *adar*, Mngw., ben. v. vrouwelijke baljan's, die evenals de *sangjang* dansen.

II., *gula lēko* (alhier te Pabējan *gula bēko* of *bēbēko*, chin. *bèlèq ko*, *djagung-suiker*) uit *djagung* of *kētan-spruiten* vervaardigd en ter aankleving, vooral bij *dipang* v. *katjang tanah* (te Batavia *bēbēho*?); z. *bipang* (die *suiker* ook bij *matjo* gebezigd); G. *blēko*.

III. z. onder *lékoq*.

ru, s., *djagat; *kaloka*, *kjāl *berucht*, *beroemd*, R. L. Z. 7, 99 (kawrēta), Z. 11, 222, *kasub (vgl. jav. *kaloking* of *kalokèng*?); *kaloka baān parané*, aanh. onder *pragiwang* (jav. *kalok*, dat v. e. *ēlok* of *alok* heet afgeleid te zijn); *kasub kaloka*; *bhatāra lokanātha*, *Padmapāni* of *Awalokitèçwara*, Not. Blv. Gen. XXV 177, z. *manikuçala*; *djanmané ring lokaparwa* (?), *pranusantara; *lokasthiti*, Adip. 83; vgl. *lokamarjjadā* en z. *lokapāla* en *lokopāja*; *apan manggēh kinon bhūpala sira kumēmit* *lokaçrēdjēka nitya*, Rm. Z. 21, 9 (srēdjya bedoeld?, vgl. *çrēdjja*).

မုဆုၵ်း I. Wa. 18 o.; mëlökah, v. rook of rasem, *sich vertoonen*, v. streken *sich verraden*, *nillekken* v. e. geheim, aanh. onder gëdong. *vergeklapt worden*; malökah, v. e. vloek, aanh. onder batëk; pamrat sapané nglökah (b.: nalëkah), Kid. Adip. c. Z. 2, 44; mëlökah, av. z. aanh. onder kararap; manömbur tadi ula, sing kasömbur mlökah abuh mati, fjt. 236; kabus bañg bukah api, dadi malökah, di matanjané ngöndih, W. k. (Z. 21, 5, d.).

*II., mö'lkah, Sm. Z. 8, 15 (këbus), Hr. Z. 3, 2; mödal saking lökah (b.: wlëkah) ing rawi, v. e. godheid, Mal. Z. 3, 95; midjil saking lökahan surja tjandra nurun buka wiraga slaga, minnelied.

မုဆုၵ်း, *voetstuk* v. rotan of bamboe, waarop een pot v. 't vuur gezet wordt (jav. lëkër, mal. lëkar, ngadj. rakar, mal. v. Banda lakar, mal. v. Timor lakaré, bat. rohar en okar, *hondehok*), ook dëdupak sok, als blbd., nglëkëh; ngëlököh, v. e. verklaring, die er om heen draait, of v. iemand, die niet verder komt, v. d. zee om een eiland.

၂, böngang atukël makalököh tjoblong, die voor de tjor dienen moet; nglököhin, Gj., *de tjoblong met een draad om binden*.

မုဆုၵ်း, ngëlöküh, *groot of dik sich voordoen* v. groote umbi's v. d. kësèla b. v., v. de penis; ook mlöküh, meerv. gëdé pëlöküh.

မုဆုၵ်း, middenin gelegde bamboe- of houten latten in de galar (6 zijn er), de balken, waarop de galar rust (sas. djëlikah, 't geen aan 't jav. dalika doet denken), *salë', vgl. aanh. onder luduh.

မုဆုၵ်း, *slap* neêrhangen v. d. horens v. sommige buffels (z. lomor); matanduk lukuh anëh.

၇၇၇၇၇၇, Bjw., djaën (z. ook onder dit woord), v. rudjak of groente, die tevens vast is (vgl. *jav. tjëkoh).

မုဆုၵ်း, sasat; lakon iba tjurik pë-lud, manjoktjok baüs kal djakan, Tjrk.

မုဆုၵ်း, ki bujut putih tóké samajândungkap sunyapada ka(kang?) dinunang muk-sèng palinggihan barèng rabiné likin, Djpur.; kalingané mas kutanpakahanan hjunira tan këna winastu ring bhumi sakalaniskala sira likin, ald.

မုဆုၵ်း, likën banna mënpön (gampil).

မုဆုၵ်း I., *erg* is zijn gevoelloosheid, R. 5 Z. 1, 11 (liwat, kada'hatan), B. Z. 99, 11 (katëkan); kamangkara, katuhon, luhur, lëwih, *buitengemeen* is zijn droefheid (medelijden) voor hem, R. 17 Z. 1, 7; T. b. Z. 4, 68; lukan, R. 2 Z. 1, 27 (liwat), 7 Z. 2, 6 (lëwih), fr. b. Z. 2, 14, 14; Kam. 24 b., lukan jan pwa, *een wonder*, zoo hij den vijand niet doodde, B. Z. 95, 3 (kaliwat, liwat), *en nu* met bevreëding, R. 7 Z. 18, 17; lukan lalistërisun, *wat zijt ge wreed jegens mij*, daar gij mij verlaten wilt; aanh. onder wuda; lukan tuhun (b.: tuhu), *O, hoe* wordt uwe verwensching *bewaarheid!*, R. 5 Z. 1, 14 (ujati sasadjan, lëwih pasadja).

II., z. onder agop.

မုဆုၵ်း (vgl. sund., ngadj. lukon), *een pakje op elkaar liggende betel-bladeren* (z. lëpit);

nglukunin, *samenbinden* een zeker getal betel-
bladeren, z. tampin.

၇၇၈၂၂ I., sas., uli (vgl. onder laiq);
pébangkol babéling manis, lalu bé lékan
mésaq² matatig, Tjp. z. onder bériq en
ondong.

II., z. onder dharmadhakṣa, O. onder
lèk?

၇၇၈၂၂, damar (mal. schelp voor
lampek gebezigt; vgl. sèmbé en onder
kréng).

2°, Sbr., *aandeel* in olie door iederen bewo-
ner op te brengen voor een feest en ten voor-
deele v. d. pèngulu.

၇၇၈၂၂, mawa lokana (jav. hds. soka-
na), Br. Z. 25, 2 (andudut ati, jav. vert.
angému sungkawa en këmèngan); ver-
moedelijk awalokana.

၇၇၈၂၂ (?), sèblang² lèkènta sing kang
dadi èntjokana, begin v. d. zang der sèblang.

၇၇၈၂၂, Bjw., sarikonta.

၇၇၈၂၂, s., rahu kampu (?) muwah;
z. onder rahu I en daü.

၇၇၈၂၂ I., jav., *grondstof*; waaruit iets ge-
maakt wordt, zooals b. v. de tanah lègit
als lakar v. pajuk, *hout reeds geveld* en ter
bouwing geschikt (vgl. mal., lamp. kalakar,
een onafgewerkt gebouw, vgl. ald. rakal en
lakar); lakar sadék, *waaruit s. bereid wordt*
in tegenst. v. sadék ada; nglakar, *hout*
zoeken om iets te bouwen; sang manglakar,
*sang atahén; lakar aba mulih, *om naar*
huis gebracht te worden; mèlakarin, pèlakarin,

*t silver v. e. sieraad iemand ter leen geven
lakaran djègèg pisan, *zij zal zeer mooi worden*

lèlakaran gèdè, v. e. jongen hond, die belooft
groot te worden; palakaran.

II., *goud?*, Ar. bis; lakar², Sum. Z. 19
4; luput kinalakaran, aanh. onder *anus
lakarén walungé (= tèktèk?); z. onder
waduk.

၇၇၈၂၂, z. onder lèkèh en aanh. onder
gunjing.

၇၇၈၂၂ I., jav., ter telling boven de twintig;
salikur, W. Z. 29, 6 (èkawingsati); dwa-
likur, tlu likur tot met pitu likur; ulu likur,
28, maar vaker tlung dasa kwang dadwa-
salikuran, zeker spel met Europ. kaarten
„vingt-et-un”, z. lèlangan.

II., tanpanolha i wuntat tattinghala i
likuran, O. Minto en K. (alf. likur, rug).

၇၇၈၂၂, jav., v. 't haar, W. Z. 32, 1 (kè-
mud, kèbah), Z. 18, 8, Z. 30, 3 (klès), v.
d. gèlung, B. Z. 27, 2 (kèbah), Sut. Z. 47,
6; tan lukar, v. d. tapih, W. Z. 14, 4 (nora
kalusyan); aglung buwana lukar, v. Bhi-
ma in de w.; ngölukar, vrn. = mungkah
of nglus; anglukari kampuh, T. Z. 5, 108
(nglèpi = nglèlésin k.); lajwan linukaran
wastra, T. Z. 4, 27 (wangké kalèlèhan
dodot); kalukaran dodot, *kawudan was-
tra; lagi kalukaran djamang, v. e. vrouw,
wier borsten te zien zijn, T. Z. 5 (laüt ja
klès antèngé).

၇၇၈၂၂, s., z. onder indra en ar-
dhanarèçwari.

၇၃၂, **balalakaq**, sas., magëndug; knjing malalakaq, Njalig.

၇၃၂, tagih?; **balakoq**, nagih, z. bij amalaku.

၇၃၂, sas., klès v. d. puñdjung b. v., èmbus v. kleèren; **lëkaqang**, gambaang.

၇၃၂ (vgl. lkèk); **aèng sakit tunduné mëlökak**, zeer erg (volgens anderen buka mlëkaän); **ngëlökak**, v. e. hen; **madja lëkak**, madja pahit, Kid. Sund. c., Z. 1, 44, Us.

*II., sas., hobab, maük.

၇၃၂, ngëlökik v. fraaie beelden.

၇၃၂, z. onder tjëlégèk; **aïq salëkuk** **dewang**, jèh atjëlégèkan dogèn.

၇၃၂ (vgl. lkak); **mëlökèk**, ook v. sommige dingen, b. v. v. krislemmetten; **paït mëlökèk**, zeer bitter (batav.) of *ziltig*; ook pait mlëkik (vgl. ngadj. pakak).

၇၃၂, jav., z. aanh. onder pusgara.

II., sas., tjékong en lëbah.

၇၃၂, **malikuk**, aanh. onder *wilut; **malikuk**, v. d. weg, T. b. 8, anut lkuk, **tëpinikang wukir**, Djpur.; **likalikuk**, *bochtig* (men. lëkoq, jav. lèngkok en vgl. batav. mëlèngkok, tag. likó), vgl. klëtjagklëtjug.

၇၃၂ I., sas., luwas (lumbar; vgl. mak., mlg. mandèba v. lèha of alèha); **kadji pamit nongka lëkaq** (b.: nané lampaq).

II., lëlëkaq, z. onder rangkëpan.

၇၃၂, sas., basé (mak. id.); bovenl. = kandjul, ook lëko, aanh. onder podah en dèngkol.

၇၃၂, sas., pëlut (sang. id. bim. loke, bug. lopéq); **talokéq lëndongora nu**; **blukéq** en **nglukéq**, mlut; vgl. lokèng.

၇၃၂ I., s. (laukika), W. Z. 1, 1, B. Z. 112, 4 (tjidra), aanh. onder anggas en anggir (dadalihan, panëngguh), vgl. aanh. onder lawè'; **kamu tan wruh ing lokika**, zegt Wèdawati tot Ráwana, die hare wrong had gekust, Ar. Z. 13, 9; **lokika-dharma**, aanh. onder pëdës.

2°, Adig. 10 enz., 11 o. (*verdenking*); **kati-ban lokika**, onder *verdenking* liggen, *schijnbaar schuldig*, den schijn tegen zich hebbende, zooals **katiban sèkuling waru**, k. pala kang aking, k. sirara kánginan, k. paksi romapáta, k. wangké kabunan, **angadëg ing panganggasan**, **angantëp ing anggiran**, Dp. 41 o., aanh. onder wáda, dalamé, wëlah, drëwja en lëmbu; **lokikawidjã**, z. aanh. onder adhjãtmika.

3°, *gissing* naar iemands gedrag of karakter bij 't beslissen v. e. zaak b. v. waar geen getuige of schriftelijk bewijs aanwezig is (vgl. onder pidi), wat men algemeen aangaande hem zegt?

II., beter dan lopika; **nglokika**, iets *verzinnen*.

၇၃၂, z. onder walikukun.

၇၃၂, s., *aku sakala loki-kántaka, W. Z. 27, 5 (kái mawak kálamrëtyu, k. saksat mrëtyun djagat, k. mawak ring rat mrëtyu).

၇၃၂, aanh. onder rádjawidhi.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, Brhm. 36.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎𑄏, Krěšna wilde Abhimanyu wel tot schoonzoon hebben; *ikang kawōdi lokikāgama ja kāraṇanira tan atēn amidyani*, Gh. Z. 3, 2, want zijne dochter was aan den zoon v. Durjjodhana verloofd.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, *geboren* (midjil, ěmbas; z. ěndah); *opkomen* v. d. zon (z. ěndag); *uling mara lĕkad*, van de geboorte af aan b. v. v. gebreken; *ngĕlĕkadang*, ter wereld brengen een kind v. e. vrouw; *manglĕkadang*, *amĕt wakĕn ri; *lĕkadan dini*, iemand van deze plaats geboortig; *pĕlĕkadan*, geboorte-tijd.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, *aŋdjana, indigo met kalk aan 't schuimen gebracht om er kleedingstoffen in te doopen, z. onder amĕs en aanh. onder badjana.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, *belemmerd* in 't loopen door eene kleeding b. v., *moeielijk* v. e. weg; *lastig niet goed uit te voeren*, *moeielijk* v. e. taal (z. lĕkĕ, rungka); *ngĕlikadin*, *bemoeielijken*, *belemmeren*; *manglikadin*, *manghalangi; *daĕt manglikadin*, *katihalang.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, pan of mĕn lukadan, als nm. personen, die nog geen kinderen hebben, waarnaar zij den naam veranderen, vgl. bakalan.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, lakĕtan en lĕkĕtan (z. onder iŋdjin), ktan (mal. v. Kut., id., Tidung lakatan, tag. lagkitan en maglitan, Borneo oost zou lakatan de nm. zijn v. e. padisoort, Ind. Gids 1888, bl. 246 en 247; 't mad. plotan schijnt van 't mal. pulut afgeleid te zijn), R. 25 Z. 8; *laktan tapĕ pangisi

lĕn, R. 16 Z. 10, 13 (anggawĕ laklak adangaput tapĕ, ljan tapĕ tapĕ ktan winangunya); *laktan mirah*, raktacali; *laktan wuduk*, mahacali, z. onder cĕali.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎 I., *gaarne ergens zijn*, er sich te huis gevoelen; *ergens blijven* v. e. slaaf, die het goed heeft (vgl. mal. lĕkat en z. nau); *lĕkĕt mĕnjama*, van elkaār seer veel houden, met elkaār op een goeden voet zijn; *lĕkĕt pĕsan bon tainĕ*, udjar ala da ngĕlĕkĕtang ja amanasi kahjun, Tjw.

II., z. onder tĕkĕk en brĕkĕngking.

III., lĕkĕtan, z. onder lakĕtan.

IV., sas., v. jachthonden door de wilde varkens gewond?, *getroffen* door bijting; *limandaru ndĕqna lĕkĕt siq saŋdjata*, Tj.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, likat (b.: ngĕngat) kiri kanan, Tjp.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎 I., malikĕt, *sieden?*, Adip. 50 bis; *mwang ksiroda lanā kasūban apanas wwenyātittibrālikĕt*, Hr. Z. 2, 25; *palikĕt*, R. 25 Z. 8 (djadja), aanh. onder subsub.

II., z. onder klikĕt.

III. (b.: latĕk?), aanh. onder grĕsik.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎 I., alikit, *onbevallig?*; *hana pahĕnya didik alikit iki sang pangĕran* (de banjo naast l.) *punang mrak abhirama adawa akukuŋġit*, sang pangĕran lĕngar tĕkĕng djuluk, T. Z. 3, 27.

*II., sas., giftjĕng.

𑄎𑄏𑄎𑄎𑄏𑄎, tandwa kapanggih tan margga hri(t) turun²an kadjog tur alikut trĕmtrĕm alaju hĕndutnya ngriwĕgi wĕntia, Mal. 504; *malikut*, *kalilungka.

ru 1. I., *uitgebreidheid* v. e. sawah; lukatni sawahnya, tēmpah 20, O. K. (bis); sawah lukat, O. VIII 3 a.

II., Sum. Z. 7, 21; anglukat, ngōlukat, *wegnemen* den tijdelijken toestand, waarin iemand ten gevolge v. e. vloek verkeert, Nw. (bis. lukat, *ingelost* v. e. pand; mal. lokat, *losgeraakt*; vgl. supat), *verlossen door den dood* iemand, die een monster-gedaante heeft gekregen ten gevolge v. e. vloek, Kuntij.; Was. Z. 1, 27, 5, Ar. Pr. 22; Bs. 2 b. enz. 9; lukat ing panugraha, *antaçapa; lumukat ri pāpaninghulan, Sut. Z. 144, 6 (apang purna narakan tityangé); ngōlukat pāpa² of sangsara, Was. 23 bis, Mal. 6, 7, 24, als *ruwat, Atp. 18; ngōlukat, *besprengen* met wijwater de wajang-poppen, zich zelf v. den dalang na de vertooning, een feestelijk optocht naar de rivier houden waarin de pēpēkir's worden weggeworpen; palukat ipèn alamwah lara wighna, sēbbēl kandōl (?) iki anggèn anglukat, m. Us., vgl. aanh. onder dēngēn; panglukat, Z. 147, 5 (prajaçtjita), aanh. onder gonggang, trikāladjaja en sara-djana; toja pēlōlukatan, ook middel om 't ongeluk uit te wisschen voor lieden gevraagd, die steeds verliezen; panglukatan dasamala, v. water, Stn.; aanh. onder tarañdjana; né djumlah malih kotjapan, djro dukuh banjol masutji, makiré patjang mapijos, i tjaliung i tjaluwing, jatna sēbbēt ngajahin, sami sāmipun pada puput, babantēné masoreh, tēkaning panggurujogi, tumpang tōlu,

masanggar maguru kraman „raris mungghah ring wantilan, saparikrama kamargi, swaran gēhiané mangajon, tabuh tōlu gula millir, wēda mantra ngastuti, pangaksama manis njunjur, lèn mudra rawit katon, gēlaring wahana malih, sāmipun puput, rawuh ing panglulukatan „djro putu patni ngandikah nah né pakan kōtut djani, among gurun gēdē rodjong, padyusin panglulukatin, mèn tjikur mèn tjulangih, mèn gēdē amongin mandus, adjak djro baljan rēbong, sutjēnin panglulukatin, barōng puput ring gurun gēdē tumandang „mèn tjikur barōng wwan sonar, makumabhisa njaputin, mèn gēdē mangantrogantrog, mbus pasukang budang bading, mangrungkug sagèt tjringtjing, ñdjag-djag rawuh dēsak djungut, mandamprat dēladēlo, kadēnang gampang nukangin, nah bēh ōmbus, lijatni djani pastjang „sagèt puput djani ngiras, tatagēlani malonjig, dané pakan kōtut malong, dumunan puput njaputin, mapusung djit tumbisi, kōkōlingan wastanipun, warggi liju mangrodjong, ma-maëkin luh mowani, patjarungung, ngajahin barōng ngatōhang „ndalēpdēp raris nam-pōkang, manjintud pada mamuñti, ngandika djro dukuh banjol, mabhakti sapisan djani, raris pada mabhakti, djro putu patni masaur nah kirajang tongosé sanggaré djani arēpin, pakan kōtut, paëkin sanding dabdbang „sēkaré djani agēmang, kasurja malu bhaktinin, sāmipun sarōng sapalakèn, pi(ng?) pat sēkaré mamarggi, puput sampun nga-

wangi, nikölang raris manglöbur, marjjarané magéntos, parab suradnjana malih wirautanu kadi (lacune) ḡ „magéntos raris nampékang, sapalakèn luh mowani, djro gédé sampun mapijos, ngajuhang suku ngaröpin, kawasuh kasapsapin, kaolès lènga pangapun, mandilat mpu (lacune), volgt op de aanh. onder sarung.

၇၇၅၅၅, kabujutan lèwas sakanya sasih ariñjung pan mèh katungkéban katuwwaning karajap lukut, Wit. 1 a. (sund id lamp. luk uq, *seewier*, lalukuq, *mos*, z. onder simbarèn); mèwwiwu mawan çakāngrēmbun ngringring karajap lukut, T. Z. 3, 28; Z. 4, 61, z. onder pirak; sēmar pinaka bāju, djurudèh pinaka çabdalukut pinaka hidēp, gar (?), smar pinaka turu, djurudèh pinaka hipi, lukut pinaka hamplu gar (?), smar pinaka smu, dj. pinaka hambēk, lukut pinaka tutur, fr. S.; nihan kapurušan „smar pinaka wuluning kapurušan, djurudèh pinaka wungkusaning wingçilan, wingçilan tngēn sakuli, w. kiwa sadēwa, bhīma pinaka purus gada wsi pinaka akasing purus, lukut pinaka putjuking purus, danañdjaja pinaka kama, judhišihira pinaka rasà, ald.

၇၇၇၈၅၅, sas., por.

၇၇၇၈၅၅, s. (likhita), h. v. pangèling-èling of padol (radjég dalēm), surating kapala, Wtb. II, Adig. 25 o., vgl. 't skr. patra, z. Benfey Chr. p. 132, 13; anèng likita parèntahing hjang, 't is geschreven v. iemands lot, Hadji D. 28; linikita, *geschreven*,

Hadji D. aan 't slot, vgl. B.; likitatjitra, z. onder tjitra.

၇၇၇၈၅၅, *jav. (lowong); jèn alukta daḡ doša, brajan musum rēhing wang, amawēng ampölēm katur, ring sang prabwing mradjantaka, R. m. (R. K. b. māngsà mēngkana m. kang pēlēm k. mring sang mradja bradjataka).

၇၇၇၈၅၅, kaloktah, *besproken* v. iemand, v. e. ver verspreide ziekte, zooals de venerische, elders kaloka; vgl. koktah.

၇၇၇၈၅၅, sotning lokatara pramāna djuga lingning umulat i sira, Sut. Z. 113, 6 (dèning tingkah ing anak mangwiçesa djagat wjakti kēto utjapanga antuk né ngatonang dané).

၇၇၇၈၅၅, palaktik, v. vruchten, R. 5 Z. 6, 6 (vert.); v. kogels *verspreid*; plōkētik en palangkētik, *kabwang; mōlōkētik, *umēsāt, *afvliegen* v. e. afgehouwen hoofd?, *kawingsil; malangkētik, *kantal; ook mōklētik (vgl. mal. kēlētik en gēlētik); mōlōkētik, *uitspringen* v. d. oogen, naar boven *springen* v. d. kalimēnjad, om te bijten; ngēlōkētikin of nglōkētōkin, *iets bespotten* als modder, drek, vonken enz.; pēlōkētōk ina; mlēkētikang dēwēk, *zich elders begeven* om den kost te zoeken; mlēkētikang, plōkētikang, 't water uit de gēbēh b. v. *doen spotten* v. viassen, die men er in houdt; kōbah lōkētikanujanó, lukar asirat².

၇၇၇၈၅၅, ulah lokātikranta, een tegen de gewoonte strijdende daad?, v. die eene pleegdochter tot vrouw neemt, Wir. 72.

၇၁၁ I., *strijdkracht, gedrag, wijze van doen*, Br. Z. 49, 1; Adip. 88, 90, aanh. onder *niçtjaja*; *lumëkas, aan den gang gaan*, Kam. 9, W. Z. 7, 3 (tumandang, lumaku, madjalan), T. Z. 4, 14 (laris); *anglëkasakën, uitvoeren, vertoonen een lakon*; *anglëkasakën suprabhādūta dé bhairāra*, Ww. b. Z. 3, 86; *lumëkasakën i bhuddhining guru*, Nis. Z. 4, 18 (njalanin buka pakajun nabèn tjaī).

2°, jav., *nglëkasin, op iets formules, mantra's, enz. toepassen*, b. v. op een lèjak, om hem onschadelijk te maken; *kalëkasin, *pinudja*; *manglëkasang brata, *amanguu b.*; *nglëkasang mantra, toepassen, in werking brengen*; *nglëkasang wèda, *sajogadjapa*; *lëkasan, toepassing, v. e. guna enz., aanh. onder rëh, astu en daçabāju* (vgl. ngadj).

*II., *nglëkasi, Bjw., mëkasi, van die aan 't zieltoegen is*; *sëkarat badé nglëkasi*, W. Kap.

III., verb. v. *alkas, z. onder pètaldjëmur*.

IV., z. onder *ëngkas*.

၇၁၂ I., *lëkësan, langwerpig gevouwen betelblad met toebehooren, en met een draadje ombonden*; z. *tampinan* en *porosan*.

၇၁၃ I., jav., *nglikas, ook nglidu v. e. sampi*; *panglikasan, z. Matthes Atlas pl. V. 5*, (vgl. *ulakan*); *raré ika tjinangking, ingubëngakën sirëku, mungöng kadi likasan*, Am.; *lakuné kadyanglikasi*, Stn., Bnjw., Z. 3 (mubëng k. l., Men. Z. 40, *mubëng apiñda likasan, b.: m. saparti l.*, vgl. Ktj., v. D., 77 en onder *undar* en *këpër*).

2°, ben. v. e. *sampëan speelkaart, de liguur daarop op een panglikasan* (gelijkende; Bjw. *kisut*).

3°, *likasan, z. onder bidara*.

၇၁၄ I., jav., onder de *visschen*, Tjt. b. 131 (a. *lakapl*), **tarëngga, *saradé, *ubun pangatag, ladjar, djinumputan, tëmbat* (?).

၇၁၅ I., jav., *tulis*; *anglukis, aanh. onder wulu*² (vgl. mal. z. onder *sungging*), *anglukis, sangging* (vgl. aanh. onder *djalagraha* en *suratma*); *paralukis asipët mwang angdjahit*, Sum. Z. 19, 6; *kampuh linukisan, *uttarija, *angçuka*.

2°, z. *lokis*.

II., *nglukis, afkluiven, afschrappen*; *nggulis; mën burajut masih pongah twara ja manawang imbih, ngalilig sasatë tjalon, tulang songoné djwa lukis*, Pan Br. 27.

၇၁၆ I., *lukub* (z. *ludus*), *tegenov. mëtjanggah tëlü; rada lukus bahunja; nglukus, verlamd; kumëtör angganëki pasunggiri tur anglukus*, Us. Dj. 8.

II., z. *bélukus*.

၇၁၇ I., z. *lopis*.

၇၁၈ I., s., bh. *Brahma*.

2°, *bhūmi lokësa, eigenn. v. e. pl., Dj. Pramèja bl. 1, 23*.

၇၁၉ I., jav. (s., 100,000; vgl. onder *juta*), *10000*; *salakësa*, Sm. Z. 30, 4 (*lakësan*), Ar. Pr. Z. 22, 29, *raksa*; vgl. *rëbak* onder *pää* en z. *bungkus*.

II., laksa mamanani, Br. Z. 12, 9 (mandingin, manibanin, laksajanné mangwarajaingin!); Inaksan, H. Z. 39, 4; vgl. 44, 4; Br. Z. 15, 31, 38, *schieten op*, 41, R. 33 Z. 4, 5; Inaksa, aanh. onder *irup en dé.

III., z. onder lētēh II.

လိခါၤ, s., taluh kutuh (sas. lisaq, jav. lingsa, bat. en sund. lisa, tag. en iloc. lisa, bis. lusa, bc. losá, pamp. lias, ibn. litá, lamp. lěsa, mal. v. Kut. kēlingsa, mak. kulitja, bug. alisa, en ulisa, ngadj. lias; Krtb. lingsa, antiganing tuma, mad. salěsa, roos op 't hoofd; de overeenkomst v. alle deze woorden met 't Indische is vreemd, dat *ks* reeds vroeg *s* werd uitgesproken ziet men uit samá en siti enz., dat men in 't batav. de Chin. woorden katjowak en bangsat vindt in pl. v. inlandsche mag ook bevreemding wekken en evenzoo dat 't tag., 't bat. en mal. voor *knevel* een Tamilsch woord bezigt; 't batav. bangsat is namentl. 't Chin. bak sat, *houlluis*; vgl. onder pēlēkutus); ikang wwalu trasarēna, nga., lōbū katon sdēnging rawi sutēdja, sumōnē' ring tawang, jēka salaksa, nga., tigang laksa, sasawi putih ngaranya, tigang sasawi putih, sasawi kuning ngaranya nēm(a ng) sasawi kuning, tōngah jawa ngaranya, tlgang jawa, sakrēsñalam ngaranya, limang krēsñalam, samas ngaranya, nōmbēlas mas ngaranya, satahil kunang ngaranya, mā, 4, jan ing pirak, patang tahlil kunang, ja satahil pirak ngaranya, ikang sapuluh tahlil kunang ja sadara (dharāña) ngaranya, jan ing mās, mā, ၈, mā, 8, tkanya

jan ing pirak ikang pirak sasaga wlatnya, ja kalinganing dwé krēsñalé, samadhrété, taradjawana kabēh wēhēn pada bwatnya, ja kalinganing samadhrété, tkākēn ta limang saga, ikang mās, wēh pada uratnya dēning amrati, ikang limang saga wratning pirak ku, 1, ngaranya, ikang limang saga wratning mās, ku, 1, ngaranya rupjah mās slaka ngaranya, Sdj. (Manu VIII 155 vlgd.).

လိခါၤ I., s., *gedrag, handeling, goede* of kwade, *gita, *ulah; dahat iwang laksana, duk salah çila sipi; tan wring laksana patut, *tan wruh ring laku sadjāti pēlih laksana, *tanpa krama; galak, *krurakarma; tan wring laksanaunjané, *tan wruh ing kon; makalaksana, door middel v. geweld, Ud., 124, ook de ablatief; makalaksanang mantra (vert. v. mantratah; vgl. onder wēt); makalaksanang walātkāra, v. Bhīma met geweld de 3 prinsessen meēnemende, Ud. 131 (z. onder walatkāra); jan pīditan pisakitana makalaksanang kārjja tan jogja, aanh. onder pīdita (vert. v. ajogēna pīdita); vgl. hētu en nimitta; makalaksana, duidt d. instrumentalis aan, b. v. makalaksanang bhasma, vert. v. basmanā; mēlaksana tan patut, mēlaksana patut, mēlaksana kaon, mēlaksana tjorah ring tityang, v. e. dief; nglaksanain, *mamanan; manglaksanain, *anjakra, *lumurug; Inaksanan, *linakwan; kalaksanain, *pinanah; manglaksanajang, *lumarisakēn.

*II., *schoonheid* v. lichaam, Ar. Z. 18 en 22, *uiterlijk voorkomen*, Adip. 63, B. Z. 52,

11?; Sut. Z. 141, 13; wiśwanurun lakṣaṇa dēwamūrttikā, B. Z. 23, 13 (harimurti tingkah idané pawakan dēwa, h. sakala dēwa maāwak; vgl. mal.); tulja lakṣana sang prabhū ikang rūpa, *op een vorst gelijken*, v. zijne kinderen, Adip. 58; pinakaḍihna lakṣananing djaja, hij nam dat voertuig in bezit *ten teeken dat hij gezegevierd had*, Utt. 15de Srg.; 't origin. djajalakṣaṇa, *teeken* met omniseuse betoekenis, aanh. onder ariṣṭa; lakṣaṇakumāra, eigenn. v. e. aangenomen zoon van Durjodhana, Gh. Z. 18, 3; 2° zoon van Djajadrata bij Dursila (z. duççalā); sang banumati tanpasuta, wētēn ātmadjanira sang dursila ari sang korawa wurudju kīlap dé sang djajadrata, maputra djalur sasiki, ngaran sang lakṣanakumara, ingaku anak dé sang durjodhana, Tjt. 48 (de strophe aangehaald door Coh. St., bl. 88 der Krit. Aant., staat in één jav. hds. en in geen enkel bal. hds.; jav. en mal. lakṣamanak., een zoon v. D.); linakṣanan, *ten uitvoer gebracht*, Kam. 21 (vgl. sund. en jav.); tan kēna linakṣanan, aanh. onder djājanī.

III. en lakṣaṇah, s., çatapattrah lakṣaṇah, gaçah (?) ngwaliwis.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱨ, z. onder āga.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱨ, s., R. 23 Z. 4, 5.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱨ, s., Bh. 58, Adip. 104, 112, 82, getroffen; lumakṣya, *mamanah; kṇa lakṣja, linakṣyakēn, Br. Z. 52, 11 (djalananga).

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱨ, s., z. onder witta, tut. 63 b., Ud. 21 (vert. v. çri), aanh. onder surabhi;

tatan adwa hilang ta lakṣminya dumadak alèk awēnēs, girigirin mogha katrésan çināpaning bhudjanga ta ja, Ud. 13 (vert. v. tēnābhudhatatèdjāç tja, nihçriç tja); *rādjalakṣmi, R. 23, Z. 12, 2 (kagungan, lung'an tarulatal z. onder rādja II); lung'an kakajon, sang makadrēbjang lakṣmi, tut 63 b. (vert. v. dhanawāu); lakṣmiwati, R. 19 Z. 19, 4 (lěwihing kahajon).

2°, z. prabhāwati en raçmi; çri lakṣmikiranā, z. aanh. onder langgala.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱨ, s., de Rāma steeds vergezelende broeder, R.; lakṣmanāñudja, s., de op L. in ouderdom volgende Çatrughna, Utt. 97, 98; sang truna lakṣmana, R. bl. telkens; lakṣmanakumara, z. onder lakṣana; çri lakṣmaṇa, eigenn. v. e. chineeschen held, R. h. Z.

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱨ, s., *schoon* v. vrouwen, R. 1 Z. 20, 4 (lěwihing kahajon, anaké luh),

ᱠᱤᱨᱤᱰᱤᱨ I., zeker *rond gebak* v. rijstmeel, veel overeenkomst hebbende met onze *poffertjes* en op dezelfde wijze vervaardigd, boertenderwijs om 't pudendum muliebre aan te duiden; vgl. onder panjuh, grēmong; nglaklak, *tumiba, v. bloed, in dikke klonters vallende; panglaklakan, *kleine pannetjes*, waarin de laklak wordt bereid; laklak kaput, zekere vogel naar 't geluid.

II., *afgestroopt?*, R. 21 Z. 4, 1 reg. 3 (kě-lèt); v. d. penis, Sut. Z. 137, 1 b. (komba r, waarvoor te lezen koplar).

III. (vgl. jav.); gumujwalaklakan, *luidkeels lachen*, Hadji D. 43; Dd. 4.

IV., jav., laklakaning nāga, Wrt. 36, aanh. onder giriça.

ကွဲ၍ I., *mociolijk* ergens ingaan; ook v. iemands *telkens afgebroken spreken als 't wa-re stotteren* (vgl. kēta); *nglōklōkang*, *met ge-weld iets ergens in doen*, dat te groot is voor een kleine ruimte.

*II., *mwah wong*, *anglōklōk watēs*, *jan karahatan panglōklōkē*, *dañda sang mang-lōklōk*, 40000 „*jan akōdik panglōklōkē ðañda*, 20000, *dēnira sang amawa bhūmi*, Wtb.

လိ၍, *ngōliklik*, *kēlor van de noodige basa voorzien*, best. uit njuh, bawang, kēsuna, tabja, isēn enz., groenten in jonge co-cosnootkeru leggen en dan gaar maken; *pa-ngōliklik*, *de cocosnoot ouder dan de kuūd en jonger dan de pēnjadi* (anggonā *nglik-lik djukut*); *djukut liklik*, z. pēnjalon en sēmpalan.

လှ၍, R. 23 Z. 12, 15?, Man. Abb. Z. 27, 1, waar 't een insekt schijnt te be-teekenen.

လှ၍, R. 23 Z. 12, 15 (i mēmēri)?

လှ၍, *kaluklukin*, **tinibān lma*h (vgl. luluh); *ngōlukluk*, *swart verven* éntal of kleedingstukken, door ze, na er tēngēh opgedaan te hebben, in den grond te begraven; *luklukan* of *lōluklukan*, v. lijnwaad in de modder zwart gemaakt na met tēngēh ge-kleurd te zijn (kapada *ပုံပုံ* di suruh mandikan, *ပုံပုံ* sangat busuk bañja, di sana lah kuda di sēlamkannja, P. S. g. 129; bl. 131, *ပုံပုံ*; de proza bewerking b. bl.

66, maka ija pon naik kudanja maka di bawanja kapada gupakan kērbow maka kudanja itu pon di mandikannja dēngan lumpur itu; een ander hds. bl. 70, maka ija pon sigēra naik kudanja maka di mandikan kudanja di dalam lumpur dan ada lah sapērti kērbow bharu naik dari panggajangan djuwa rupanja kuda pandji smirang itu); *ngō-luklukang*, *in de modder steken lijnwaad* (vgl. talok).

၇၇၇၇၇၇၇၇, *ngōlēklēk*, *vreten*, in toorn ook van menschen (z. laklak, badog, tidik, amah, tagētih); *ōnto lēklēk*, *daar! vreet 't op!*; *lēklēk udjan*, *door regen 'nat geworden*, vgl. plukplak.

၇၇၇၇၇၇၇၇, Bjw., ben. v. e. schelpsoort, de inhoud waarvan, evenals die v. d. komak, gedroogd wordt en per pikol 11 sp. matten kost (vgl. sund.).

လိ၍လိ၍, aanh. onder siwalik.

၇၇၇၇၇၇၇၇, *maloklokan*, in 't water *zitten*, mēmēma.

II., *ngloklok*, *ngolkol*, *nglōklōk* v. e. hond b. v. vgl. mokplok.

၇၇၇၇၇၇၇၇, s., *hjang naranarājania ngaranika kālih*, *matapa ring gunung*, *lokā-loka*, ring lambung sang hjang mahāmēra, Ud. 26 b. ('t origin. *naranarājānān* étou, *lokālokañ samāsthitau*), z. aanh. onder *sukhā*.

ကွဲ၍, *sapa lwir rawana prabhu*, *lō-kēp tan kirang ing bumi*, R. m. (R. K., sang-kēp; 't mal. langkap?).

လိကျပ်၊ *sami likupina*, v. kusta 't geheele lijf.

လှေကျပ်၊ *sas.*, tjakur².

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *s.*, *wereldhoeder*, v. Danè-
çwara, Ar. Z. 4, 12, Z. 6, 4, 5; vgl. O. en
z. onder tjatur; *kalokapálan*, aanh. onder
dhana.

2*, *lokapálalañjana*, *tinañda lokapála*,
zoodat het hier een figuur moet voorstellen,
waarmee een vorst een praçásti merkte, O.
K., waar ook *suk lokapála*, maar die oorkonde
bevat vele fouten.

၇၇၇၈၈၈၈၈၊ *s.*, *tan lokopájaning
çatru, W. Z. 22, 7 (tan kabjakta paran-
tiné ring i musuh, nora koptah pangu-
pajaning ripu, n. kabjakta jang pangu-
pajané ring ripu, tan kabjakta paranti).

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *z.* onder *suprasèna* en
datawikrama.

၇၇၈၈၈၈၊ *s.* (*lèkhja*), *pustaka*, Kr.:
lèkja arané ring tjiri, Wtb. art. 72.

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ of *lokajati*, *z.* onder *amir*
en *dulang mas*.

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *z.* onder *karambil* en
twaksára.

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *Bjw.*, *sarcolobus spanoghu*,
jav. kalakambing (*sund. walikambing*);
ook *laqambing* en *olaqambing*, *z.* achter
onder *bungkak njingnjing*.

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *mèlókag*, *erg stinken*, *dom zijn*;
bangès malókag, aanh. onder *lad* (*z.* onder
kédus); *boné malókag*, *ngadèk boné mlókag*,
durèn, meestal v. d. schil v. d. *djagung?*,
*angungas durgandha; *bodoné malókag* vgl. *lokéq* en onder *kulit*.

(*bodoné pantji*); *lèkig k. malèkas*, Tjp.,
vgl. *mèlèkak*.

II., in pl. v. *lèkig*, *alèmh.

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *niel naarstig*, ook v. vrucht-
boomen, 't tegenov. van *djèmet*; vgl. *báat*
gugung.

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ K. 4 m. en O.

လိကျပ်၊ *nglikub*, *likken* v. vuur, aanh.
onder *ilab* en *ila*; *amung puutka kalikub*
(b.: *bèn sèkul*), v. schelpen enz. door een
prinses genuttigd, Meg. Z. 2.

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *spits toeloopen* v. e. dak v. d.
bladen v. d. tuding; *maling* bij aanraken
gesloten hangen, *naar beneden afhangende* v.
d. kap v. e. lamp b. v., *sund. lingkup ge-*
sloten blad enz.; *mal. v. Kut.*, *lokop*, *slap* v.
d. ooren v. e. bond; *z. lukus*, *kutjup* en
songkob.

၇၇၈၈၈၈၊ *z. mèlakang*.

၇၇၈၈၈၈၊ *itik bulu lèking* (b.: i. b. *aking*).

၇၇၈၈၈၈၊ *sas.*, *tingkih*; *kémiri*, Kr.
en Us.

II., *tras lèkong*, v. d. kop v. e. hoen achter
de *djanggar musi*, *een spleet of deuk mid-*
den in hebben.

လိကျပ်၊ *de krul* v. e. varen die nog jong
is; *lking pahu*, een sieraad binnen in de
tjènanng v. e. kris (*bug. opschiolen* v. touw,
vgl. *mal. kolok paku*, *Bjw. ukəl pakis*).

၇၇၈၈၈၈၈၈၊ *benedenlandsch*, *lèndong*
(*mangg. lokèm* of *loké*); *tasusuk siq lokèng*
durèn, meestal v. d. schil v. d. *djagung?*,
vgl. *lokéq* en onder *kulit*.

၇၂၂ I., *in stukken, kapot* v. papier, *versleten* v. e. kleedingstuk, v. 't vleesch v. e. kreng; malër kari makatung antuk bangkèn nauipi lidi kantos bangës malëkag ulëdë pakrënjuk, isiné lad pataladtad, Kid. Adip. c. Z. 1; tan lad, *tansah, *inunggu, B. Z. 2, 21 (wasanting); tan lad ring kapurusan, R. 18 Z. 3, 9; tra lad², *niet ophouden*, steeds voortwoeden v. e. oorlog, *onophoudelijk*; né luh twara ëlad manahjané tkèn né mwani, fr.; nora lad, *tan kapasah, *tapwansah; nglad, *niet meer* b. v. de school frequentieren, *loslaten*, v. e. verzaigden bloedzuiger, *van zelf afvallen, losspringen*, v. d. pëjtuntil, de pëtangkebhan en pëngëdjukan këdis; ngëladin, *met iets uitscheiden*; ngëladin tijang; kaëladan, *apasah, *wijoga; kaëladan somah, *prijawijoga, *prijawiraha; lèn tèkang hana ring langit ja kaladan mür-tjjanibëng bhütala, Ar. Z. 18, 4; kladang karaühin, *gatarasa pinaran.

II., zeer gewone samentrekking v. laäd (z. ald.); lad²an, *waarop getrapt wordt* in een kooi; lad ibi, *sedert gisteren*; bëbëk ladladan aükud, Us. dj. 31.

III., angidung lad langë', Mal. 560.

၇၂၃, of lad (vgl. wlad); anglad ri tjitta, B. Z. 33, 6 (mandudut manah); anglad praña, Br. Z. 25, 3 (andudut ati); Z. 8, 13, Z. 18, 3; manglad ingtwas (mangrësi hati); munyàngrës twasikang tjutjur pangidunganyànglad masëngsëng tangis, Br. Z. 50, 4 (masabda angrarasi manah ikung

tj. amañdjang ika alon masawang ma-tjapan), vgl. Was. Z. 6, 112; linäd, B. Z. 2, 15 (iniris, gëtës, ëngadin); Lamb. Z. 1, 11; Hw. Z. 2, 136; Hadji D. 22 (?) 25 (vgl. *lumad); linädnya ring tanah, B. Z. 62, 2 (sinurat antuk tanah garung, kataton dëning t. g.); jaja linäd, *kadi hiniris; tanpangladan, O.

၇၂၄ I., hëläd (vgl. tlëd, blëd en lën-lën); mëläd, *ingestikt worden*, z. nggëläkang en nguluh.

II., *invloed* v. e. drank b. v. op iemands gestel; *beteekenis, bedoeling*, ook v. e. woord; lëd manahipun, *zijne geheime bedoeling*; këkèn lëd pangandikané (sukësma), vgl. onder basang; panglëd, z. benden.

၇၂၅ I. of lüd, H. Z. 35, 1; Adip. 31 b.; lüd gharünita, R. 7 Z. 15, 4 (dabat umung, liwat u.); lud tan mati, Br. Z. 13, 10 (kaliwat); paran polahira wjara lud lapa hakuru, T. Z. 5, 4 (sapunapi i dëwa mangkin sakit laja brag); lud dëning krëtta, Adig. 35; ludnya kuilla, B. Z. 76, 6 (bin dahating tjorah); wänara lud, R. 17 Z. 7, 2 (tuhu bodjog, i lutung balër); bokë barak lud pudjut giling mabrëng²an: lumud, met een tjandrahäsa *afmaken* op 't slagveld een getroffen, Bh. 47; lumud, Br. Z. 21, 15 (maimbub), Z. 29, 4, Z. 19, 10 (inëcludan), Z. 20, 14?; lumud, tutut; wänara lumud, R. 17 Z. 7, 2 (tulung bëlër); anglud rapuh, B. Z. 72, 15 (kaimbuban oön); anglud singi, Sm. Z. 21, 2 (daba-

ting malandëp); aanh. onder lala I; ngëlud awak, *sich uitkleeden* om iets te bezitten, door wat men nog heeft te verkoopen of wel weg te schenken; linûd, *vernietigd, weggevaagd*, Br. Z. 25, 5, Z. 43, 16 (kambah), aanh. onder *urak, Sm. Z. 8, 22; W. Z. 28, 1 (kaludan, kawëwëhan), H. Z. 44, 5; linud sinambër dëning paksi mutah marus, na zich eerst gestooten te hebben op een gelijken weg, viel hij op den grond, Mal. 172; linud pinangan dëning asu, T. b. Z. 4, 45, 111; uwe zijn in de put geraakt door een storm, tûr linud masa madhjarâtri tanpântara sumaput, T. Z. 3, 59; kalûd, aanh. onder sambah; kalud, als linud, T. b. Z. 4, 111, *daarenboven*, Ar. Pr. 1, bis, 20, 23; Br. Z. 31, 12; Hadji D. 64, 68, 85; Bw. 2, *en daarbij*, ook lud, Br. Z. 14, 2; Bw. 3; anglud i wirang, Adig. 24, 35; hêtunyâtilar anglës anglud i takutnyârës tëkapning musuh, v. d. râksasa's, toen Râwana gebonden werd, Ar. Z. 62, 10; ngëludin, *vermoederen de slagen of wonden* iemand reeds toegebracht (vgl. onder klud); sawatara (twara nêda) lima bulan, bin ëludin (baan né ja) dus dus bëngu, ban bangkéné i rangsara, sakit atiné mangunga (kasakitan ngadëhbëngwal), Tjp. Z. 1, 95; dën lud, aanh. onder gëtjug; ngëludin, na een eerste bewerking iets *een tweede doen ondergaan*, b. v. na metaal met olie v. roest bevrijd te hebben er nog overheen wrijven of borstelen; ludin danda, *en daarenboven beboet*; ludin liju ngrubëda, aanh. onder rubëda; dudu manusa wjakti hjang

smarâminða manusa kalud inggal mantukëng smarabhawana, sakti malih kaludin ban bëtël tingal v. e. sëngguû; z. kalud; angludi wirang, aanh. onder kaduhung; linûdan, W. Z. 18, 8 (kimbuan, winuwuhan); *winor, Z. 25, 9; *verhoogd* v. glans, Z. 18, 8; kaludan = *winuwuhan, Wrs. 18, paling; këludan ban konta, wulangun kinonta; kaludan di pëtëngé; sakulëm, L. Z. 8, 1; mwah jan hana satrija maha-bala, aûdjamah brâhmani, matjiri ngarbbhini, wnanng tûndung ring wanâdri, hajwa winèh ring nagarakramma, jan amurug mangkana patënën, ri sampun kadaçawarsa laminya, mânak satrija ika, saking brâhmani ika, wkasan polih nilib ngalap satrija utama, tri pamuktèn sira polih ngalap satrija raga, ri sampun ping tiga, wnanng pinahajunën adudus agung ring wanâdri, mapadjati ring sang hjang trijodasaksi mwah ring saug hjang çwâditya, angludakën tjandalaning wangça, mangkana linging adji, walwi wangça satrija tan anglëtëhi buhloka, fr. bpl.; amalaku ludan, verzoeken afgemaakt te worden; lûdan, aanh. onder râdjawali.

II., bëdak; bunguté lud mabudi jëh, ook v. lieden die geheel berooid zijn; lud bëdaké tuh kakolongné nagih jëh dogèn; vgl. ngilur bëdaké; tra nawang lud, v. e. onwetende.

ꦒꦸꦭꦺꦤ꧀, ngëlëdang, *ombuigen* een plant b. v.

ꦒꦸꦭꦺꦤ꧀, see, Sut. Z. 20, 5; Br. Z. 20, 22 en 25 (sagara, djaladi, mal. laut, vgl. malag. alautrá, vgl. onder këlod, waaruit

te vermoeden is dat *lor eigenlijk 't zelfde woord is;iloc. láud, 't *westen*, vgl. laud).

2°, z. kēlod en dēlod.

ꦫꦗꦲ, sas., *djulaq lada*, pēšs gēdubang.

ꦫꦗꦲ, jav., *ngladèni*, v. die een vrouwen dienste wil zijn, aanh. onder djaja, ginoda tan linajanan, Stn. b. b. Z. 5; *baja sira nora lanang, dèné tanpangladènana*, „baja sira tah nora kapēntjut, aningali mangkè, ing pipi mēntēs akuning, lawan pambajun dōmba, ald. x.; vgl. aanh. onder djaja.

ꦫꦗꦲꦲ, z. onder djamblahita.

ꦫꦗꦲꦲ, sas., naast tērong.

ꦫꦗꦲꦲ, 't *middenrif* v. 't blad v. e. palm (mal. id.; ngdj. lalidi); Mngw. ańtjang; lidin djaka, z. kawung; nōnipi lidi, *ula dlēs; z. kisi III en onder tampar.

ꦫꦗꦲꦲ, ngēlldu, *zich 't touw om de horens winden* v. e. rundbeest (z. nglikas, gēgowangan en mèda); *garen om de hand of vinger winden*; kalidu ēbok puniku raris ingumadumad (Bajan, die den vorst had gezegd, hoe familiaar Pakang raras met de prinses was), dēwa gusti, puputang djwa kuda tityang, P. k.

ꦫꦗꦲꦲ, in pl. v. tēlu en dō; ngldudo, *in een weddingschap 3 tegen 2 zetten*, vgl. ngē-tjok, nggasal enz.

ꦫꦗꦲꦲ, jav. (vgl. onder dilah en ańda), Sut. Z. 121, 12 (djiwa), zelden (z. ilat); vrn. = lajah (bij de Mahom. ook gebezigd van de tong v. e. rundbeest als voedsel), *W. Z. 23, 9 (ilat), tut. 57 b. (vert. van djihwá); bōsi lidahan; lilidah, jav. (waarvan de bet.

wel een bewijs is dat lidah uit dilah is ontstaan); mańtjur kadi lilidah, Amd., z. onder prabawa.

2°, *schuitje tin, timah alidah, t. dwang lidah.*

ꦫꦗꦲꦲ, maludih, B. U. 22, 71 b. v. d. recht weg; mlah djadma mēludih, een welgevormd en zich goed gedragend mensch; tusing ada maludih, verbloemd, tjampur; sagt kēdèké mabijog, lod panggung mawantī. topèngé njaūp maujangkol, tjōrik²é mabalih, dēdēpēnga mangēling, maūpah pipis tatēla, mēmēnja mangamalmal, twah topèng tani maludih, topèng buduh bas tani ukuhukuāng. (vervolg onder kumēl), nah né suba lampahin tjai makōdjang, kēwala tondèn mati, kēné suba tawang. né kēto suba tawang. makōdjang salulung tjai, lampahé salah, kadyang bakat maludih, Tj. b. Z. 1, 70, aanh. onder molo en surup.

ꦫꦗꦲꦲ, Bjw. (vgl. lodoh), v. kleeding, T. Z. 5, 64 (brēk); kinōla awaké luduh. Bs. b. 3; kadjugdjug nggwaning palumpangan, lēwas wus luduh (b.: salu wus lēwas galaré, kang likah wus ēnting nangké (b.: lēwas kabèh), antolipun norana, Sdn., c.: katudju ng. p., salu wus luduh galaré likah kang wus tēpu, phalāluduh ing witanya; Ww. Z. 1, 126; sēlé patjalompong tinambēl luduh tumanya duluring pinanggirnumpot (djinumpot)djumpot ring tapih pinunggut-punggut kumrēpēt mitah (misah) rahaya hanēng lambēnipun parēng roug daça sapisan, L. Z. 2.

၇၇၇၇၇၇, een steenpuist met vele sigi's an de onderbenen of billen; z. spo, samurin, busul.

၇၇၇၇၇၇, Bjw. (vgl. *luduh), v. ruchten murw (batav. lodo), v. d. stem, aanh. nder bonjoq, v. 't hart v. verliefden, Pan r. 40, aanh. onder lèdog (vgl. njag); saür é adjak mapéta, né madènan twara tanding (av. ngèdanin) buka timahé maborbor, ènèh mboké sèdih kingking (ènjag kènèh uka girik), njag lodoh buka mati ngèot gobané bas (njané), bagus jèn katjokan pisan (atjèpok), sèdèng anggon bèkél mati as kadurus rarasé (bagusé) manglébur djira, Pan Br.; makada lodoh taruna tanpa araba(pa) ja tèka, v. e. mantra om jongengen verlièfd te maken, Tj. A. ad.; z. onder ijug en gèbuh.

၇၇၇၇၇၇, kakantjan alèdan² ring wèngi, r. d. 2 Wirun's, die met elkaar vriendschap gesloten hebben en den buidel vol buit hebben, Kr.

၇၇၇၇၇၇, jav. (v. lod?), onder de vischen, die genuttigd mogen worden, Wit. T. alwaar daging ing lodan, daging ing kugu vert. v. grâha, kumbhira en nakra), Smw. Z. 8, 23 (sas., ulam agung).

၇၇၇၇၇၇, nabi ning jang sukma, dinuman nangké sirèki, sèwos² silmu njang wong, nabi suh sinungan tèki, sarèngat dèning jang widi, bagiñda ibrahim tèku, sinung ilmu dèning lang asung rahasja lamou angling nabi musa sinungan ilmu munadjat, bagiñda hilir sinungan dèning jang ilmu laduni, durung wèruh

wong sampun wikan, bagiñda sulèman tèki, sinung mantèk sirèki, wikan saliring basèku, muwah basaning hèwan, nabi jakub jusup tèki sinung ilmu wikan tégèsing supèna, bagiñda rasul punika, sinung ilmu dèning jang widi, wikan ilmu sakèh njang wong, pan linuwih sakèh nabi amuwusi ing nabi, norana kadi djèng rasul, nabi parèk dèning jang kinasihian tuhu luwih, Ija iku panutané nabi ning jang, Jsp., j., 88 (vgl. x. 62, b. 184, sas. Jsp. 113 panutub ing nabi; hds. bt. 109, mapan nabi ning jang suksma, dinuman ilmu sirèki, asaòsan ilmunya wong, nabi ènuh sinung tèki, sarijad dé jang widi, bagènda j. iku, ilmu batin jang manon, lan rahaswa lamou angling, bagiñda m. sinung ilmu mudjat „b. နိရိဝိ sinungan ilmu laduni jang w., durungira wus wruh mangko, b. s. tèki, sinung mantèk sirèki biring (bè-sèng) sarwa basèku, m. b. n. sato, n. j. j. t., s. i. bisa ngarti ning swapana „b. r. ana parèngnirèki, winarangka wong tatèlu, sas. Jsp. 111 en Jsp. j. 87 en x. (b.: wontèn ingkang angiring, w. w. t.).

၇၇၇၇၇၇, z. rudra.
၇၇၇၇၇၇, in pl. v. bludru, Am. 29.
၇၇၇၇၇၇, z. rudhira.
၇၇၇၇၇၇, s., z. onder djirèk.
၇၇၇၇၇၇, verb. v. mal. roda, rad v. e. wagen enz. (mad. kalotro).

၇၇၂၇၇၇၇၇၇, zou te Bjw. de titel zijn van 't gedicht, dat Winter in zijn Zam. I Kudâ Nârâwângsâ noemt; het is de verbasterde uitspraak v. wadalardi.

၇၇၇၇၇၇၇, misschien 't zelfde als banjol (vgl. gudrug); mangludrugin, *pipirusa, R. 23 Z. 12, 12, njulingin (vgl. jav. ludruk bij Jansz, die twijfelend opgeeft *dol van pred*).

၇၇၇၇၇၇၇, z. bij lading.

၇၇၇၇၇၇၇, tapak; z. lafitjab.

၇၇၇၇၇၇၇, dëkdëk v. menschen bij een epidemie (z. këtjèk, dëkdëk); dëkdëk lidëk, v. 't gemoed v. iemand die bekommerd is; anglidëk, v. e. strijd, fr. v. e. R. Bal.; lidëk asam i anu.

၇၇၇၇၇၇၇ (vgl. lidëk); ngëliduk, treffen iemand v. sterken drank b. v.

၇၇၇၇၇၇၇, kwalster?; z. aanh. onder buwati.

၇၇၇၇၇၇၇, nglëdok, de tjandu of rijst in de pot omroeren, met een panglëdakan (z. ngajak), de bubuh met een sijut om de stof këmbi te maken; tojané lëdok ban katik, Djp., Z. 6, 36.

၇၇၇၇၇၇၇ I., tjolèk v. d. tjandu; nglodëk tjandu, met de pëmëtik (z. ngëndag); nglodëkan, nglodokang, ngadukang.

II., soort v. rudjak v. gëdang, biju, kësèla, kutuh enz. (Bjw. lëtok); z. rudjak en pëtis.

၇၇၇၇၇၇၇ I., ngalodok tëndas, besmeren 't hoofd v. e. kind pas geboren om 't

hoofd rond te maken met burat wangi B. U. 61; lëlodok, *smearsel op den mond* als geneesmiddel; ta, tjarjar jan ja uwing, çasibatah, lëngis tanusan, tambus makalodok Us.; ook op den hals tegen uwing; gulil-
ngang lolodok (basa?) pulasin ujah, udud (?) bilang akatih, inëmin waragan, atjèkè né madadwa, Tj. b., Z. 1, 37.

II., Bjw., ugug; lolodokin bungutné ban tabjà kringi, v. e. lasteraar, vgl. B. U. 738: wontën kawula bësi alanglang iki „dadya dënrungokakën manuk saksana, mangké sira abësi, apan kadrawinan, mëntas manginum arak, aturu djawiné kori, v. e. cipier, Tjt. Z. 7; aturu ki abësi mangké pakënak, malah silité djëngking, ingalap saksana, lolodok kuñtji ika, saking gigiré abësi, van den cipier door de vrouw, die de prinses wilde uitlaten: dën lodok mënğa mangké kang punang kori. Tjatri, Z. 7 (bl. 25), vgl. jav. Wdb. logok.

၇၇၇၇၇၇၇, verkeerde uitspraak lubdhaka.

၇၇၇၇၇၇၇, lodakaning djagat, aanh. onder widhi.

၇၇၇၇၇၇၇, *jav., in pl. v. çilodaka.

၇၇၇၇၇၇၇, lodhâksa (roodoog)?, *tijgerin?*; lwir lodaksâ manon kërala sëdëng aglak lwirriranon suçatru, Hr. Z. 48, 6, vgl. lodaksaka.

၇၇၇၇၇၇၇ (lohâksaka?), matjan Nw., *mrëganâtha.

၇၇၇၇၇၇၇, z. onder lañduga.

၇၇၇၇၇၇၇, jav., aanh. onder lasat.

၇၂၃၇၂၂, lèdap.

၇၂၃၇၂၂, mèlèlèdotan, *talmen op weg* elkens naar 't een of ander kijkende, v. iemand, lie zich kamt, olie op zijn haar doet, zijn toilet nakende, niet v. d. badplaats kunnende gaan.

၇၂၃၇၂၂, Bjw. (waar 't jav. ludès meer n gebruik is bij 't schelden), lisik, vgl. lindès en lidès.

၇၂၃၇၂၂, z. onder lètòs.

၇၂၃၇၂၂, nglidès, nglèklèk; vgl. lindès.

၇၂၃၇၂၂, *verwelkt hangen en slap* v. d. laden v. e. boom door den wind, *versengd* v. e. boom, v. planten, doordat er dranken over heen gaan; vgl. dudus, lukus.

၇၂၃၇၂၂ van lèd; palèdlèdan, vrn. = katonlongan (jav. pangèlèdan, jav. ngèlèd = ngèlèd, Anb.), z. tanèng.

၇၂၃၇၂၂, ngèlndud, *schoonmaken* door hard wrijven of slaan, *over* de buik b. v. wrijven v. e. zieke.

၇၂၃၇၂၂, malèdlèd, *angalad?, *malà, *maladalad, *uithangen* v. e. tong (vgl. èlèl; batav. lotlot en lètlèt, jav. èlèt), v. spog, tranen; ngalèdlèdin gantèn, op de punt v. d. tong iemand een sèpah, z. ook onder lèlès.

၇၂၃၇၂၂, mèlodlod, *uitpuilen* v. d. oogen, *umulù, *uitsteken* v. d. bol; malodlod barak nètranya, *asluk bangnikang najana, T. Z. 6, 132; bol malodlod, Us. E. 7 (vgl. mèbontod).

၇၂၃၇၂၂, *steeds of strak op iets gevestigd*, *tjalita, v. d. blik v. e. man, belust, op eene

vrouw verliefd (z. blaki), T. b. 2, 3, b., v. d. oogen, *adrès; èda rêngas tjai mabikas malijat kapatl ijat'in (c.: iwas'in), ijat anggon dosa kadung kasula (b.: kasura) lèdap apan liju mangèdamin (b.: liju tjai manèdanin) druwèn sang nata tèmbe tjai mamanggih, Durma (c.: mamanggihin); nglèdap, v. d. oogen v. iemand, die een mooie kris in ontvangst neemt en bluffend daarmee wonderen beweert te zullen uitvoeren. Tjp.

၇၂၃၇၂၂, z. onder pèspès.

၇၂၃၇၂၂, v. 't voorkomen v. iemand, die onpasselijk is, B. U. 230 (batav. lèdèk?), z. onder brèkut.

၇၂၃၇၂၂, *zeer troebel* v. water (z. putèk); ptèng lidèg, ptèng budèg; nglidèg, v. e. overspelige vrouw, z. onder glidug.

၇၂၃၇၂၂, mangké sampun bangbang wètan, malidog silabagni (kwam de zon op?), dèstidarma amatura, duh pangèrau amba amit, ika kalpika sawidji, tuwan anggènèn mas tantun (tatur?), adja ijuh ing manah, jan dika antuka kali, adjubna kawala aglis prapta, hb. Z. 23; zou blèdok moeten zijn.

၇၂၃၇၂၂, lèdèg, z. onder girik.

၇၂၃၇၂၂, lèwih anaké né istri lèdog lodoh (b.: ènjag lodoh) twara magantulan, en nog meer de vrouwen waren op hen verliefd, Rkd., Z. 1, 7; malèdog ban gètih, *andutning ráh.

၇၂၃၇၂၂ (?), bahèlung lading, z. onder bahèlung.

လၢၤ I., jav., aanh. onder halangan, lading², Lm. Z. 32, 8 (blakas; sas. ladik, tijuk); panglaladingan, aanh. onder umbé II.

II., nm. v. d. phallus; lijk- of koningskaarsbloem (amorphallus campanulatus), die van ver een lijkucht afgeeft, de jav. bangah, mad. lorkong, sund. hileus, afb. Rumph. V pl. 113 fig. 2, zou de bloem v. d. tiih zijn, T. Z. 1, 24, Z. 8, 88, T. b. Z. 2, 9; tih lading, stinkkut; ladingan, 't gebrek hebben v. e. lijk-lucht af te laten zooals sommige lieden; uit de neus stinken, 'tgeen ook ẽmpët ati zou heeten naar de oorzaak.

လၢၤ I., afgesneden draden of 't weefgetouw?; kudu² mēgoba mulah njambang ladung twara bisa, tot een dom coquet meisje.

2°, ladung², nm. v. e. zeevisch.

II., jav., krtb. 46 b.

လၢၤ I., kildungan, zekere grijskleurige, langstaartige vogel (Raffl. mal. punaj tanah).

လၢၤ I., Bjw., pērag; ngludang, mērag, vgl. aanh. onder bodong.

II., jav., angludang ri hurip, Br. Z. 38, 1 (ngilangang; *jav. ngludang, ngrompungi; vgl. lamp.).

လၢၤ I., vrn. = bēbas, van 't gemoed (kajun) om welgevallen uit te drukken, *paritušta; lintang lēdang, *hēntyarsa.

II., jav., kadang arsa alalēdang, Ls. b.

လၢၤ I., of mēdodong (vgl. dit woord bij 't jav.), Bjw., bangka (Tēnggēr mati); z. ngēmbang gēdang.

လၢၤ I., lat kēlémaq, *bin pwan smēngan.

လၢၤ I., niet versch van een ei b. v., v. lang gelegen aardvruchten of zaden, die te lang bewaard zijn gebleven en daarom niet willen opkomen, v. e. lijk, dat lang gelegen heeft; v. tabak, zoodat hij apēk geworden is, van pavan die te lang in de glēbēg gelegen heeft en van daar veel aāsan los laat; v. schrift oud; v. drank, die lang gestaan heeft; lētān, v. e. reeds gebruikte lontar; sambuk lēt voor laū; mēlētīn of ngēlētīn, bamboe, om er bēdēg v. te maken, laten liggen.

II., jav., ngēlēt, huren (z. djatah); ngēlēt kaūng, om een zeug te laten bespringen.

III., *hlēt, wēntēn mēlētān limang tiban (vgl. mal. lat, bat, olat, mak. alaq); mahēlēt ta ja gulungan kauratan, zijn vrouw niet kunnende brengen, huurde hij een vrachtkar, T. b., Z. 4; *kalēt, z. kalē?

လၢၤ I., aars, lēt nga., silit, aanh. onder tēwē'r (waar 't origin. guda heeft); angising pakēnanya, fr., Adig. 71, bis; Sut. Z. 187, 1 b. (djit, kr., hlēt, silit); angīēt. Wit. 16 a., v. vlinders T., Z. 8, 8 (matalub. punang lalēr ngakusara manira angīētān. T. Z. 8, 34 (ngēmpok); T. b. Z. 4, 25. isingana pwa dēning hulun; *manghwa-bi ri lētnika, B. Z. 8, 7 (maūwab djlit-njané, pēsu ēntutnjané, ngēntut).

လၢၤ I., weigerachtig te betalen enz.; lit pēsān maūtang, jan ipun lit tan wēntēn mā-mamargi, tang taēn ngēllit, v. e. steeds overwinnende djangkrik, van een onfeilbare mantra of guna, Meg. 193; tra (sra en

sri) ngöllit, *aanmoedigingskreet* bij het loslaten van krekels, of in 't gevecht van menschen; raris mapasang guna di pusung sipatin alisé, né suba tong taèn öllit (b.: ngëlit) sing kënëhang sing tudju, buka tong taèn ja luput, södöng twapik (twah apik) pangaug-goné, maparab i tinđjak lösung, nuli (anu-lih) lan i latöngmara, katiga i djaring sutra, Lamb.

II., z. onder alit, sagungliting këbo sapt, *naar mate de grootte*, Wtb.

III., z. onder laüt II; indrarsëna ring ratri angutjap², aringku wanèngpati, ring ëñ-djang adandan, tjakrabjüha wangunta, mawja sang náthangkarèki, hijun marèngarsa rëbu-tën kanan kèri ngka ring untat ring arsa inirup ika, patihing sam lawan ki patih rüm sukinya, makakiping prasama watök punggawa tan kari, pakökésnika rari ki wanèngpati „padmabjüha makástadala surákša apatih mangkubhümi lan patih djabalkap, mápatih çèlarádja, dëmung tumënggung ngrowangi, mwang sunítimán, tumënggung anggakari „naranátha anwam litnikang sarodja, Spt. Z. 5. 24 en vlgd.

၇၂၅၂ I., anglut (b.: anglu), aanh. onder rëmpong (ngilut te lezen).

II., verk. in gedichten v. laüt, echter ook in een interlin. vert. v. Nts.

၇၂၅၂ I., walatung lot, een soort met korte dorens en vierkante stengen; z. onder lëngis.

II., lot ginugah, Br. Z. 44, 15; lot pa-nangçaja, Br. Z. 21, 10 (tan pëgat); lot

inëntasan, Z. 44, 6; lotning wruh (jav. hds. hru), ald. d., B. Z. 9, 15 (tan mari), Wrs., 21 en 82, *bestendig?*, aanh. onder bahud.

III., tan lot angrëti kahajun, of was niet in staat (?) hare begeerte (verliefd zijnde) in te loomen, Djpur.

IV., z. onder lwat.

၇၂၅၂, z. lalata.

၇၂၅၂, sang prabhu lwir kadi lata (latah), omdat zijn dochter plotseling was weggevoerd, Mw.

၇၂၅၂, s., parwa lumung, bun, W. Z. 14, 1 (gulma odwad), *hotot, alaja; latâgrëha, aanh. onder tarëtëp, z. onder grëdhalata.

2e, eigenn., Adip. 111 (alwaar sitalâ, dus sitala), vgl. onder gulma.

၇၂၅၂, *lippezalf?*, Gh. Z. 13, 2 (jav. vrn. v. lambé en sisig; vgl. de analogie v. wadja en Crawford); tapwan marën amahaju pahjas angratjana uñdjang asipat alati, Hw., Z. 19, 1, B. Z. 17, 4 (lambé ušta), W. Z. 3, 2, waarom de versm. láti zal gelezen moeten worden; makning lati, aanh. onder wungan; vgl. onder djamus.

၇၂၅၂, lëlatu, *snuitsel* van een utik; lëlatu sigi, *snuitsel v. e. lampepil* (Bjw. en batav. id.); lalatonën, z. aanh. mala; lata², B. Z. 41, 10 (sputha); W. Z. 21, 5, Lm. Z. 30, 8 (sphulingga; mad. to-lato, sund. silatu, alf. atuhatu, tag. alipato,iloc. dalipato, bis. aligato; lamp. latung), v. stof, R. 22, Z. 4, 16, *vonken* (mak. en bug. lalitung,

jav. latu, h. v. gēni), 7 Z. 14; 7 (lalatu); malatu², 21 Z. 7, 2 (masēmbaran); kalaton, War. b. 129; kaja bantèng kalalaton, Was, Z. 2, 43 (een vergelijking vaak gevonden ook in mal. verhalen; de verandering in kataton in de verhalen, door te M. uitg., onnoodig, vgl. ook de jav. uitdrukking kadi mahèsa kinēmaduh, W., 367); wastra bantèng kalalaton (om 't rijm), Kid. Pam. Z. 5 (v. lateren datum lor andaka brana, l. M. II, 183 zoo ook l. a. kaânin (kang kanin?), Anb. 195, regel 1).

လိဟုၤ, lituhadjé'ng, B. Z. 24, 12 (kagawasan) z. lituhaju.

လိဟုၤ, sas., naast kěté (vermoedelijk in pl. v. léq té en evenzoo lito in pl. v. léq to).

လိဟုၤ, sas., naast kěto, z. onder lité.

လှၤ I., wwang djadjaka asisiwo lawan kanyá, ring cūnya, ring lēbuh, ring gagá, ring sawah kunang, salwiranya, 25000, kaluta², nga., Dp. 21 b. (kalunta²).

II., gigi tonggos bok uban siingiginé maluta (tēbēl) óngkahnjané bangēt bēngu, Tjw., lamun twah lobané tuūkin buka punuké maāpun samanja tjélèng mandus tōka ja maluta daki masa buñg manēpèn kawah suba mandég pēt matutur saū kēröp dungki langah makatja sumangkin lamur, lb.

၇၇၇၇၇, nglèto, ngigēl.

၇၇၇၇၇, z. onder malati.

၇၇၇၇၇, Smbw., baās.

လှၤ I., jav., R. L., Z. 4, 140, Z. 6. 2 (waar het *verstomd* schijnt te bet.), Mal. 206; Pam. 14 b.; Was. Z. 6, 193, Ww., b., Z. 1, 137; kalatahan wēdi, Ar. Z. 36, 4, z. lata.

II., padi-deeltjes als b. v. vlietsjes, nog in de baās zich bevindende, en haar verontreinigende (mal. en Bjw. antah, men. atah, sas. ètaq, ngadj. èta, bat. bota² of bētah, batav. lantah; daar het deelen zijn, die onverlet gebleven zijn, zelfs na de stamping, zoo is 't waarschijnlijk dat we opklimmen moeten tot een oud-jav. wētēh of een wētah als kramavorm v. wutuh, 't geen dus 't sp. salvado is); z. oōt en miñtjid.

လှၤ I., h. v. lais?, *gelukkig in den handel zijn*, 't tegenov. v. bantug (ook lantih), bij 't zetten v. strikken; latih mēdagang, T. Z. 1, 52, aanh. onder pēnggak; tiwang latih. Us. x. 39 (vgl. djirēt); pēnglōlatihan, bijgevoelig middel om nering te hebben; vgl. lais, bangèn, dampuk.

II., h. v. djěēt (Bbg., djěēt, dat er niet in gebruik is), van hoofdhaar in elkaār gedraaid, *verward?*; rambuté latihang labang, z. onder kabang.

လှၤ I., jav., *zeewier?*, Djt. 71 (lamp. id.). Br. Z. 12, 13 (spukan, mis, mawé; jav. vert. raté wulung; vgl. bulung), rēnēk. Sin. Z. 5, 9, *modder*, T. Z. 1, 32; z. aanh. onder patjarjjan en vgl. lamun.

II., *verdroogd*, mager als een oud man, *droog*; tulus latuh borok ja amah subatah. v. e. boom; Swg. Z. 3, 12; latuh wrēda, riñ-

tjung sok ləwas atuha, B. Z. 4. 7; mōlatuh, z. onder ɛmpok.

၇၅၅၂ I., mēduwé lētēh thēn matjané, v. iemand, die opgegeten wordt; tanpalētēh, *nirwikāra; tar kōlētōhan, *wimala; *tan kataman lētuh; nglētōhan, *tanpa bhāgnakēna; manglētōhin, *tjumēmēr i, z. *talētēh, lutuh en lētuh.

II., kawulaning adol laksa.

၇၅၅၂, onaangenaam soet v. d. rangkēsari-pompelmoes (vgl. jav.); manis lētih v. zuurzak, walgelijk soet; z. sēnggēh² en kēnjēb².

၇၅၅၂, *kaçmala tegenov. pawitra, Bngk. s., *kalusa, tjuntaka, *tjamah; ngutjapang i angsa lētuh, *angalpa hangça; apan sang gurupatni katiban lētuh, sēdēk mangradjaswala, Kid. Adip. c., Z. 2, 11, anamponi wé (hds., wèh), spreekwijze v. iemand, die een anders vrouw beslaapt, Ar. Pr. Z. 1, 13; kadi lwirning wwai, gangga tapwa tar-kēnēng lētuh, Ud. 18 (vert. v. gānggo hrada iwaksobhjo); tan kataman lētuh, aanh. onder nisprija (t. kalētēhan); *malētuh, v. d. zee door vele daitya's er in loopende, Sut. Z. 114, 11 (purēk), *abala, h. Z. 18, 8; wé malētuh, B. Z. 76, 41 (toja mawor ēndut, jēh malēmēt), Sut. Z. 79, 11 (i. m.); anglētuhī, aanh. onder krama; vgl. lētēh.

၇၅၅၂, v. e. padanda, die overspel bedrijft; vgl. onder runtuh, tēluh, lētuh en lētēh.

၇၅၅၂, Brh. 69 (vert. v. prijadarçaña), sulakṣaṇa, *lituhadjēng, Br. Z. 2, 1; vgl. listwaju.

၇၅၅၂ I. v. pupur, B. Z. 6, 7 (aās, as, klès), v. e. geschrift, ald. 19 (tuddud, surud), daru, Anj. Z. 1, 8, v. e. mala (luntur), Sut. Z. 104, 3, 22 o., ləwas, Anj. Z. 23, 3, samar, Lamb. Z. 9, 4, van vergift, aanh. onder tawar, v. e. guna, aanh. onder limbur; asōmu kalutur angrungu, Ar. Pr. Z. 7, 6.

II., op?, verminderen v. iemands gezindheid, v. hout; pangluturin, purgatie?; tamba panglutur, v. e. middel om stank aan 't lijf weg te maken; z. luntur.

၇၅၅၂, nglētērin, iemand de vingers, vooral v. d. linkerhand, toesteken bij wijze v. belediging, nglētjēngin nglēngērin, vgl. nudingin.

၇၅၅၂, z. *ratri.

၇၅၅၂, z. onder salodira.

၇၅၅၂, holl., loterij, meer bij vreemdelingen bekend.

၇၅၅၂ of klatak?; nglatak, v. e. sawah drooggeloopt, zoodat de grond ēngkag is.

၇၅၅၂, jav. (vgl. aldaar latēk), aanh. onder jukti (vert. v. pangka. sund. bd. latak), R. 14 Z. 2, 8 (ēndut, buūg), B. Z. 40, 8 (lēbug, buūg, ēndut; mal. v. blt. latak, sund. lēntak, vgl. lamp.), djambālah, karddama, bhadda (?), nisiddara (lees nisidwara); kadi padma ring latēk, R. 10 Z. 6, 3 (di puwēkē, munggwing ēndut); kbo lalatēk, Bs., 8, aanh. onder bolot; anduhi latēk, z. onder duh en vgl. Adig. 8 o.;

katibanan laték latu tulah munuh (manuh)
tanpatómah, lëbur awu tanpasèsa, als ge
 den brief leest, dien ik U meêgeef, Stn. Z. 3.
 လီၤခါၤ, misschien in pl. v. lati, omdat
 dit woord er meê geschreven moet worden;
 ta latik, de linguale ta (၉၁).

၇၂၁၁, mëlétak putihé, putih mëlétak,
 seer wit.

၇၂၁၂ I., mëlétik z. onder mëntik,
 *tumuwuh, Kam. 15 (léték?).

II., bijah létik, z. onder bijah.

၇၂၁၃, mëlétuk, *mésat *mlék (z.
 onder lëpuk), *sumar, Anj. Z. 20, 6; *ma-
 létuk, Br. Z. 31, 4 (mlétjut), v. stof, B. Z.
 29, 17 (mulékan, masépu); *kédasih
 munya lëlétuk, Stn.; muni kang paksi sijung
 sumjak lug luhur pang ika kajasih (kédasih)
 muni ngëlélatak gépah (gérèh?) muni kidul
 wétan, ald., z. mlétuk.

၇၂၁၄, s., towès (z. ranték), talé-
 téq lsiq pëdang.

၇၂၁၅, v. d. takken of v. bladen, schraal
 v. 't hoofdhaar, aanh. onder añdja?

II., palitik, aanh. onder pëkok.

၇၂၁၆, sas., ngaduádu palitoq pali-
 téq (verdraaien) munjin dëngan (litoq, pl. v.
 lito en litéq, pl. v. litè); vgl. létok.

၇၂၁၇, jav.?, aanh. onder bungkil.

၇၂၁၈ I., kroonloos v. e. boom.

II., sang mpulutuk, naar 't schijnt de naam
 v. d. schrijver v. e. geschriftje, dat gemeenlijk
 plutuk heet, en de offeranden opsomt, waar-
 door de ziel degenen, die haar in de andere

wereld belagen (né ngadang; vgl. onder bilaj,
 heeft te verzoenen; de taal is modern en ver-
 mengd met bal., de aanvang luidt, iti lingira
 sang mpulutuk.

၇၂၁၉, sas., pënëkin?

၇၂၂၀, z. lodèk.

၇၂၂၁, verward spreken uit groote
 vrees b. v. zoodat men een vrouw tjai en een
 man njai noemt (vgl. onder *tjélatokan),
 B. U 387, v. e. woord krom of gebrekkig uit-
 gesproken z. onder éngëb en patikatjah:
 ngëlétok, ulujali, fraasi?

၇၂၂၂ I., Bjw., lung'an bédég.

II., Bjw., tjolék, loièké (of tjutiké)
 òñdjét, pënjolèkan pamor (vgl. jav., en z.
 luntik).

၇၂၂၃, K. A., vrn. = djagut, vgl.
 lëlènték.

၇၂၂၄, mëlétod, uitkomen v. e. ster,
 uitschieten v. e. plant, v. d. biju kuma-
 tanduk; vgl. mëlétjo en mëlèpod.

၇၂၂၅, i lotot, nm. v. e. komiek
 in de waj., een andere naam v. Twalèn?

၇၂၂၆ (?), dèn lutaté ni wang alot.
 Was. Z. 2, 100; bij 't muziekmaken lutaté-
 nana, ald. 104.

၇၂၂၇, ndan lotatya narèndra ring
 hulun apan mùdhâtímùdhâdhana, R. 6, Z.
 3, 4 (mangkin palila kahjun sang nâtha
 ring tityang dèning blog, kni lama tje-
 kor i dèwa ngawulajang tityang); lota-
 tèn, geduldig?; satya apangèran, lotatèn lot
 angèl, amumuri ring rahadyan, v. d. :

bedienden v. Bhîma, die hem op zijn gevaarlijken tocht vergezelden, Nw.; djanma né tiwas² pada tutut badah ngalap sor smuné andudut tjita padèngèt ring tiwasnya djanmané né sugih² pada dana lèga asih ing kasyarsa lotatèn ring wong muda punggung suka sambada tong ada wong pada maudjar kalah, Djpur.; djani suba lalèn mèh paèkan lèmah, pangrasané di ati, suba matuptupan, nanging kari santosa, lotatèn ngantosang kampid, mabulu samah, ditu ndjalanang bu-di, v. e. geplukte tjurik, die zich wil wreken, Tj. b.; kasinggihan ratu pambajun kahjangan, hjangin ké tityang mangkin, ija sinampura, boja saka ring tityang, masadya dumun nggingsirin, dadi parèkan, wantah tityang subakti „i tjantula i botoh rara mangiwat, karaning tityang sisip, kawasa matinggal, jèn tityang kari sadya mabalu samah makampid, tityang ngawula malih ngatûrang bakti „pilih sadya lotatèn ratu santosa, rèh sadyan tityang kari, mamalès wilasa, sukani pun ring tityang, mangupa² ngubuhin, bilih katèkan, antuk tityang naürin „durus ija ratu aju manik muntjar, malih i ratu manik, mas murub makèbjar, sarèngin ké i raka, i ratu pambajun sakti, hjangin, ké tityang mabulu gèlis, ald. (de tjurik was namentlijk door zijn meester geplukt en tracht door een gebed weêr veêren te krijgen, tevens de reden opgevend, waarom hij de dienst der goden heeft moeten verlaten).

မာတိယ, malétas, *msat, v. e. boek v. d. een naar d. andere, door uitgeleend te wor-

den; sing da ija mañ malétas, zij konden niet ontsnappen, omdat zij niet te veel vijanden te doen hadden; mlétas kapungkur, om den aauval te ontwijken, Tjp Z. 1, 44; vgl. ma-létjat.

မာတိယ, bol malétus, Us; E., 7; malétus, aanh. onder grè mèng.

မာတိယ, mëlétos, uitpuilen als de oogen v. e. garnaal (jav. mëlétos vgl. mëlétod); dumilah malétos (hds. malédos), *dumëlè' malèlè'.

မာတိယ, nglitis, z. onder risèb (jav. ngglitis).

မာတိယ, ngèlatlat, v. klophanen, die los zijn, en die in de kooi is bepikken; ngèlatlat mējuda.

မာတိယ, sēsaté van 5 à 7 soorten.

မာတိယ, nentèn litlit (of bintul) antuk sang djata, v. e. onkwetsbare (vgl. mabèlut).

II. donkwanglitlita roma rakrjan anapaka hajuni masku ring tilam, Sum. Z. 103, 3.

မာတိယ, z. onder alit.

မာတိယ, uitgewischt v. schrift door ouderdom b. v., v. d. figuren op iets (Bjw. blédus), verkleuren; ook lotlot; vgl. lutur, lét, bráu en tjoh.

မာတိယ, duk dèsané di kaju mëlèt-lèt (babakan); z. klèt.

မာတိယ, z. lutlut.

မာတိယ, lotopan, sas., tudtudan.

မာတိယ, z. onder nilotpala.

မာတိယ *tilottamá; i lotama of nilotama, eigenn. v. e. widyadari, Stn.; tulèn

dadari suprabha lan lotama, Meg. 16 ('t mal. نيلوتام is ontstaan uit ni lotama of wel door te denken aan nila; verbeter hierna 't geen in Tob. spraakk. gezegd is, vgl. aanh. onder samba).

၇၇၇၇၇၇, meer of min laf v. smaak; njēm of njēb lètèg, zeer onsmakelijk; koud op 't gevoel v. 't lichaam (Bjw. ndjēlu); kēm-bang lètèg, k. lèbé.

၇၇၇၇, jav., brandnetel (sas. djelatēng, bat. latong, ns. lato, sangir. ŋnggalating, mak. lalatang, mal. djelatēng, men. dji-latang, lamp. djalatong, dat sund. de nm. is van een soort, bc. langaton); skar latēng, zeker fatsoen v. krislemmet; latēng mara en naderhand i latēng pasih, nm. v. e. guna, aanh. onder lit; ra nini lalatēng, z. onder nini; lalatēng, *wigwapatwa, tadih, wisaruha; nglatēngin, met brandnetels slaan, een straf, die pēnjēroan's wel eens in de paleizen ondergaan; buka latēngin, wegens geilheid; lēlatēngan, kleine haartjes, gevolgd naderhand door langere; kalangkung linarak-larak, dèn kamadu(h) dèn latēngi, tinarungku tumull, v. e. vijand, Anb. 208).

2°, nm. v. e. vrij dikke mangga-soort en eigenn. v. e. dēsa in Bngl.

၇၇၇၇, vast v. kleur v. d. vroegere batik, v. goede inkt; slēm lētōng, slēm djēngēt, z. sru.

၇၇၇၇, droog en fig. zeer arm (z. tuh); tal tuh lētung, droog en reeds beschimmelde drek, z. lētong.

၇၇၇၇, tahi lētong rigēd papung haru-king paramahing wangkutus ulihanya pa-tranyambukti (T. b., Z. 4, 44, purisa ning sapi saking parumahing kutis mako-lihanyēki putranya; t. I. b. p., tahining wrēsabhāking ika, parumahaning kutis, ulih'nya ri putraning hangsa), T. Z. 2, 54 (vgl. jav. tjletong, tlētong, tlētong, tlēpong en tlēpong, mad. tjelatong drek v. 4 voetsige dieren, Bjw. tai kēpong, koedrek), vgl. papung en pampung.

၇၇၇၇, de gewone grijze aap (zie 2°, o.), *tjēmbulan, balapatra (het wordt vaak in pl. van een kleinen bodjog gezegd, maar behoort meer tot de schrijftaal; herhaald op sommige plaatsen = njut², om apen te roepen: jav. fr., Z. 3, na 't proces met den aap, kē-tèk, verloren te hebben vóór de platuk, door den aap omgekocht, werd de lutung veroordeeld, zich van vruchten te onthouden en slechts bladeren te eten); ikuh, ikū ('t geen eigentl. oud. jav. is en in schrift en de tongval v. Bhg. meer voorkomt) of ikut lutung, *wungat-tali (Bjw. Smn. Z. 9, 4 en bij Rumph. wungatambang, zooals te lezen is in pl. v. lungat.), kaju tali (kr.), zekere plant met een staartgelijke bloem acalypha densiflora op Java vaak buntut kutjing genaamd; er is een witte en een roode soort en bloeit bijna 't geheele jaar door (afb. Rumph. IV pl. 36: ngat lutung, *kañdujahan; tjumba, lutung lauang, tambilu kang wadon, Tjt. 16: Gj. langsat lutung?; tjlak lutung, 't pennetje.

waarop 't slaghoedje (kèp) valt (z. lajah bèbèk, onder bukai en pèngotolan); pèngangon lutung, zekere zwarte van vruchten levende vogel met een weelderige staart; 't geluid tjaluluk kakukut; slingkad lutung, benam. v. e. zeer sterke bun met vele kronkels gebezigd ter versjouwung van zwaar hout.

2°, jav., *tjundaga, B. Z. 10, 10 (krěšnarěma; z. idjah); ring lutung godong bolong tan dèn pangan, mangkana ring ratu adja pati papangani adja mangan kaja panganan kawala, ala bětjik dèn pangan, Tjt. 11; Krtb. 21 o. (vgl. onder irěngan); papan arasuk lutung, *mabhušana irěng, Sm. Z. 30, 3, bekleed met apehuiden.

၇၇၅၁, njēm lètěng.

၇၇၅၁, zekere spijs best. uit gedroogde katjang of pangi, kědělé door de bergbewoners in pl. v. dèngdèng genuttigd.

မာလာအံ့ကူရ, makalafangkura ulūnyusunya, Bh. 58; Sm. Z. 1, 15; lunglunging laifangkura sama lumung asmi angrawit lumalaja angrěmbun, fr. A., aanh. onder signa.

၇၇၅၁ I., *lalis, Anj. Z. 5, 4, wreed, ongevoelig v. iemand, die zijn minnares verlaat, B. Z. 16, 10 (vert.), 't jav. tēga, z. tyāga; hardvochtig bij 't spel groote sommen op 't spel durvende zetten, *lalu; tra las ngalahin, 't niet over zich kunnen verkrijgen hun meester te verlaten; las ring kapatyan, onverschillig omtrent den dood; tong dadi lasang, tauwnang kinas, Lamb. Z. 15, 1; ngēlasang, kleeding openmaken (klasan).

II., jav., tlu las, (tiga blas), 13; lima las, 15; pitu las, 17; maar patblas, nēmblas; z. onder sija en kutus.

II., jav., batu las, zekere zwarte steensoort (z. mal. Wdb.), waarvan de scherven vergruisd gebezigd worden om krissen meê te doen glimmen, nadat zij geslepen zijn.

၇၇၅၁ I., 't hart v. e. boom, leverende 't hardste hout, tegenov. pēngubal (z. untěng); van dat v. d. tjamara worden blaasroeren vervaardigd; maēlas, *atwas.

2°, eigenn. v. e. dēsa ten Oosten v. Tjèdjakula, aldus genoemd, omdat men aldaar den Agung uit 't oog verliest, daar lēs verdwijnen moest beteekend hebben; Tanuktukan heet zoo, omdat men van daar den top van dien berg nog zien kan.

*II., W. Z. 4, 1 (glis, laris, raris), Sum. Z. 130, 3; B. Z. 8, 3 (raris, takut; vgl. onder *ingā), R. 25 Z. 1, 3; Sut. Z. 20, 5 (kagèt), Br. Z. 19, 5, 5; K. 5 o. (vgl. sund. lēs), B. Z. 26, 14 (nglaut); lēs wihang, z. onder wihang; anglēs, Ar. Z. 7, 6, Z. 6, 16; Sut. Z. 100, 4 (raris) vluchten, Wit. 11 b.; vgl. sund.; alēs matilar kadatwan, nadat Rāwana zich er van meester gemaakt had, Ar. Z. 2, 8.

၇၇၅၁ I., een dikke bos, op een stoffer gelijkende, in reepjes gescheurde busung, waarmeê men besprenkelt (vgl. onder rāçi); de busung heeft veel v. lalang, hiervan mlis?; matan lis, twee duiten met de offeranden weggeworpen.

*II., sas., mēnděp.

III., stamw. v. lumis?
 ru 𑄓𑄗𑄚, buka lus, *wipajoh; nadtad
 kadutan mëlus, uit de scheede, bloot v. e. kris
 enz.; anglus prana, *atalang djiwa; anglus,
 weggaan?, Mal. 106 m.; anglus basahan, Was.
 26 o., 28 o., 't hoofdhaar, Ws. 7 o.; anglus
 bhûmi, T. Z. 1, 3 (mahaju djagat, ngërus
 nagara), anglus nagari, R. L. Z. 7, 156
 (nglanduhi pura); anglus nagantun, T. Z. 2,
 37, Z. 3, 75; ngëlus, uitdoen kleederen, uit elkaâr
 nemen een gebouw, open maken een mat over
 een kooi, ontblooten een pdang (*angunus,
 R. 5 Z. 2, 2); ngëlus kris, B. Z. 91, 4 (vgl.
 ngluslusin); twara ngëlus kampuh, *tan-
 patjutjul k.; linus v. d. basahan, Mal.
 39; dèn ëlus gëlunge, kakëmbënë dèn waho-
 ni, Bujw. Z. 5, 86; anglusi suruh (andere hds.
 anglusi s.), Ws. 7 b.; ngëlusin, *linusan
 v. hoofdhaar, Ar. 32, v. e. padati bij aan-
 komst, Hadji D. 88, 91; nglusi, sumb. ngi-
 jusin?, Stn. b. b.; ngëlusin, v. e. band ont-
 slaan, een hond b. v. v. e. band bevrijden;
 mëlusan, op vrije voeten gesteld v. e. gevangene;
 malusan, uit het touw. Tjp. Z. 1, 62.
 ru 𑄓𑄗𑄚 I., L. Z. 31, 2 (maklid, vgl. jav.
 anglès en nglèsi en z. onder klès); alès,
 B. Z. 8, 2 (ngaadin, maklid), aanh. onder
 laghawa; alès, Br. Z. 46, 15 (anggingsiri),
 Sut. 135 o.; L. Z. 20, 2 (milag), nglidin,
 Z. 21, 11; anglès samaja, 't beloofde niet na-
 komen, R. L. Z. 7, 161 (ninggal ubaja);
 anglèsyakulilingan, om te ontwijken, Hadji D.
 36; *linèsan, L. Z. 12, 19 (kaklidin); Z. 94,
 3 (vgl. mal. palijas); linèsan, Sut. Z. 101,

1, B. Z. 12, 19 (tinangkisan); tau kën
 linèsan, T. Z. 5, 57 (sing dadi ban mël-
 hin, tong dadi impasin; vgl. aanh. onder
 kas), R. L. Z. 11, 159, 226, 227.
 ru 𑄓𑄗𑄚 I., holl. (loods), wegwijzer, gids
 in den oorlog (zeer modern woord en niet
 algemeen bekend).
 II., nm. v. e. sterke geïmporteerde garen-
 soort, die voor vliegers wordt gebezigd; sterker
 dan de bënëng bola.
 ru 𑄓𑄗𑄚, volgens de balineezen mal. (is
 smbw., mak. of bug.; bim. lasu, tuis, mangg.
 latjo, angel, dus 't bal. tjëlak, de tj vaak
 in pl. v. d. s, b. v. tjutju, mal. susu), tjê-
 lak (maar meestal alleen bij de Mahomedanen
 in gebruik).
 ru 𑄓𑄗𑄚 I., vrn = kënëjël *gupé; lëswing
 tangan, B. Z. 37, 28 (asëp ring lungajan,
 lumah katjèkuk); lësu kajun danënë, *mar-
 hatinira; alësu twasningsun, T. Z. 5, 49
 (on idëp iranë); lwir kalëswan, angëlib:
 kalëson, doodmoede ook v. zich zelf.
 *II., v. e. wapen zonder kracht, B. Z. 37,
 28 (mapës), vgl. onder antardhana, v. e.
 bhagawân, niet bestand tegenstand te bieden;
 lumësu, een pijl, Br. Z. 31, 10 (amangsil);
 linësu, W. Z. 5, 4 (marënëng of inuwusan;
 vgl. B. 78 b.?, R. 7 Z. 4, 14, Br. Z. 8, 7, Z. 25,
 13; Z. 31, 9; kadî rûpa sang hjang aditya
 lësu tédjanira atëhër lungha sumurup ring
 astaparwata, Bh. 63 (vert. v. astam wradja
 jathaditya, prabhâm adaja gattjhati,
 vgl. 't origin. 1977); lësun tèku, namentl. die
 pijlen, Br. Z. 51, 20 (marijang); lëson,

makilusuh; lésunén joganta, Tjt. 43; lésunén tapabratánira, 219; lésunén pwa gléng haiára, Br. Z. 8, 7 (uúsang ika béndu dewané, usanang p. d. id.); léswang ngusanang, nguúsang volgens 2 andere ert.) mawarína waraha, *mari marúpa ukara, B. Z. 2, 6.

၇၇၂၁, verb. v. 't mal. sëlésèj, naar v. uitspr. sëlésé, puput v. e. zaak.

၇၇၂၁, z. liksa.

၇၇၂၁, alisu, z. onder araña.

၇၇၂၁, sang pawika lusu², inggih mémé randong tityang, T. bg. Z. 6, 49.

၇၇၂၁, vgl. lungsé; sémuniran lusé apihira, B. Z. 27, 7 (bikasang ida ngé-usang siñdjang ida, tingkah danéné ka malalung); anglusé taphira, Z. 27, 1 (nglèsang, mangémbusin), *amudar anamur; anglusé, *angliga²; manglusé, z. *mangligáligá; anglusyani kam-puh, Ws. 7 m.; kalusyan, *kawudan; kalusyan tambing, beroofd v. 't beschot?, B. Z. 4, 7 (nggélénténg njisi, klès padju-ugutnjané, kaklèsan purbanja); nora kalusyan, *tan lukar, Ar. Pr. 58 b.; kalusyaning kasur, beslapen? door een man (alusé, prasidaha samarèng djiném rum), Ww b. Z. 1, 28; mangluséjang madya, *angligá lèngah; njadyajang mangluséang, *mahá-ngisisakén; hastangalaja amrih panglu-syaning tapih, Z. 3, 190.

၇၇၇၂၁, léséq?, lésé², ngélésé²in, over iets heen *strijken*, met den slappen penis over de tli; lasalésé, z. onder londonh.

၇၇၇၂၁, mangloso, *makilusuh; nglo-so, v. iemand, die ujang is; lasaloso, v. slangen *heen en weer zweven* om in 't vuur te springen, Kid. Adip. c. Z. 3, 8, z. aanh. onder londonh; pèdjalané lólosoan, v. slangen enz., naga loso, z. onder mingmang (z. kloso); loso báhunya, aanh. onder saptawára.

၇၇၇၂၁, sas., galar plangkan (ngadj. lasaeh, vloer); turun tipaq lasah mas (b.: h. tiba palangkan mas); vgl. malaq en lantèjan.

၇၇၇၂၁, v. e. boom, T. Z. 3, 28 en 32, (b.: lésés), Z. 5, 64 (lusuh) aanh. onder kasyapa B. Z. 39, 9, aanh. onder ras (buük; men. palásah), Sut. Z. 104, 6 (jav. lésah); wahu léséh, v. e. kleed, B. Z. 4, 9 (laju bunga, baü laju, baü buük); asému larukaléséh, Z. 1, b. (masawang maabas ligir lwir inabas laju); tan léséh, v. bloemen, Sut. Z. 67, 5 (tan kataman uüd); tar léséh, *akas; turung léséh, hanjar; dafin pisang léséh (godong gèdang garing) ing wit (uwité), lara smara (brangta) tan waras dèning usada, een wangsalan, die op kraras toespeelt, Rng. (varianten uit een jav. hndsch. Z. 3; Dw. h. Z. 24, ron ing pisang kang lésah, asung raras wong asinggit).

၇၇၇၂၁ I., lumurud (vgl. jav.), mólisah i, méapun; ngélisah, lisahakna, aanh. onder këtjër.

၇၇၇၂၁, lènga widjèn.

၇၇၇၂၁, z. lingséh.

၇၇၇၂၁, Bjw., tujuh, aanh. onder nan-

dinî (jav. lèsuh v. d. hand v. iemand, die druk gevochten heeft, z. jav. R. 471; awakku tēka lisuh, kabèh v. iemand, die een zwaren val gedaan heeft, W. Kap. 33, *alisuh sajah); alisuh, R. 21 Z. 44 (kěnjël), W. Z. 12, 7 (tujuk); alisuh atawéng³ hima, Sum. Z. 1, 14.

rujyja I., *gedragen* v. kléeren, Adig. 37 b. enz., *lēsēh en lēsēs (mal. id., men. *versleten, afgedragen*; z. lēwas, en vgl. jav. losoh, *verrot*); tan lusuh, v. d. vloek, die den goudsmid treft, T. Z. 4, 31 (tan mari); lusuhan sang arum, v. e. kleedingstuk, B. Z. 17, 9 (lëlēdan sang aju, vgl. lungstuan).

II., een bijvorm v. lēsēr; bēnēng, *alurus, *alēsēs v. e. boomstam, waaraan geen takken, ribben, ringen of pangkēd's aange-troffen worden, v. e. lu, aanh. onder djaruh, *malurus, R. 5 Z. 6, 9, 7 Z. 15, 1 (*umēnduh); bungking kēma ngarajang, unggat-unggēt ngundit ubi ida gēdō raris njingak, katon ubi lusuh³, ida gēdō mangandika, iba bungking, apa aba magrēdotan, Bngk. 9; ngēlusuhang bais, z. nglēsērang b.; z. lēsēh en vgl. tēndas blakas.

ruksakia, v. lēs; nglēsānīn, *talkens met een taak uitscheiden* (nēntēn slēg mēkarja), *sich* v. iets *afmaken*, zonder iets te zeggen, weggaan v. e. hoer, knēha nglēwa, sing da sēkēn².

II., jav., *schijf*, als ik ze beiden in handen krijg, aptya sun gawé lēsan, pinasangan kalhipun, pinētjutan gēntēr (?) timah, na dit zeggen algemeen gelach, Knb. Z. 5 (Rng. slechts sun gawé kēkēboan).

rukyak, z. onder kēsuna, rasuna, dasun en onder djasun (sas. langsunā, bal. mak. en bug. lasuna, alf. lasuna, Iansuna en dansuna, maar met een woord er bij, dat *wit* beteekent *knoflook*, tag. lasona, bim. ntjuna, sawu lahuna, z. onder mésaq, rt. laisona, ui, skk. huna, *ajuin*, lamp. lasun, bis. lasó, ui, z. onder bawang), Br. Z. 19, 5.

ruśia, jav., *rechttop staande* v. d. ooren v. e. hond; v. e. lemmet zonder luk, bēnēng (vgl. lusub, waaruit blijkt, dat dit vroeger uit lusur ontstaan is en dus, door den invloed v. d. triller, 't zelfde is als mal. lurus); ngēlēsērang, *uitstrekken* de beenen (vgl. ngēlusuang b.), tegenov. ndungkulang; vgl. sēlēr en njēlēr, z. djodjos; alēsēran. Kid. Sund. Z. 1, 51.

ruśia, z. onder lus.

ruḡḡśia, *ondiep* v. borden in tegenst. v. luñdjung (Bjw. naast 't jav. lètēr), *saman-tēn; watu lēsēr, *čilā kumalasa; batu lēsēr, *čilātala; z. lēngsēr en lēmpēh.

ruḡḡśia (z. longsor), *sulur; manglosor, *mangduk.

ruśia, mēlēsēk, z. onder wālukār-ūnawa.

ruśia, lēlēsūq, z. onder tulang sambung.

ruśia, z. likśā.

ruśia, sas., baān; lisiqna adjar, z. isiq.

ruśia I., *tilas, z. onder arāha: plih³ ring lisikō, *kasasar salakwan, Sm

Z. 20, 14; lisik rurung, Bbg. lubukan r., aanh. onder bëndil.

II., op, *schoon op*; ki tjupak amanagn (mangan ja) tanpangitung, kadi sasab mrana, bé guling aŕikud lisik (abis), nu tulangnjané dltu (tulangnja dogan kantun), sijapé pitung ukud, énu wadahjané dogan, ébat lawar ébat patung, sami pada usan tólas (ja tólah), Tjp. Z. 1 39, aanh. onder saplar; lisik adópa (Bjw. grémüt, séga sakéma-raug grémüt di tjékék, nasi asok lisik tidika); lisik bana, *door hem opgemaakt* (vgl. onder tlah); z. onja.

III., bbg., lubukan; gunung témah arah² sing kamargan pada lisik, R. sas. Z. 14 (b.: g. atémahan antar, labët ing ditya mamargi).

၇၇၇၈၉၀, sas. (smb. léléq), tjélak, kléng, v. e. tjaratan, monmon (vgl. de 2° beteekenis v. *tjarat en 't sund. sirit).

၇၈၉၀၁၂, mal. (ar. ٤٤); mangkana malih wong swarga, tatkalané aningali jang widi tjéngéng kalih atus tahun, tan éling sira kéndra, lasat ing swarga tanana kètung déning liwat onéng ing jang, lasatipun aningali, sas. Jsp. (Jsp. j., m. m. w. s. t. nira ningali sang widi k. a. t. iku tan éling siréng kéndran laladaté swarga tanana kahétung déning unéng ing jang, laladaté aningali; een bal. hds., lédjët, dus lédjat?).

၇၉၀၁၂၃ I., mëlésit, v. d. anus *sichtbaar*, *mbedekt* (jav. malésit, v. e. kleedingstuk, Ad. 71 bov.); ngélésitang, v. achteren en voor *open*

maken 't kleed; *ontblooten* de posteriores bij 't mēkoñtjèng b. v., zoo ook v. die een gandrung gebruiken; nglésitang gandrung, z. saungsat en lëging.

II., malésit, aanh. onder njamus, *berooïd?*, ook lésatlésit, wong pararudan, pëtjaké lésatlésit, Um.; anak agung lésit, in Mangwi.

III., mëlésit, Shr., njēm in den zin v. e. *flauwen smaak hebben* v. iemand, die geen betel genuttigd heeft.

၇၉၀၂၃၄, putih mëlésèt, z. onder plésèt.

၇၉၀၅၆၇, lulusut, Br. Z. 1, 13 (lumut).

၇၉၀၈၉၀, lésit?, z. mëlésèt.

၇၉၀၁၂, lalasta, *jav. (lèsta, daratan); munggwing lalasta arata arsik kaja hning (b.: wning) pasir, R. L. Z. 6, 2.

၇၉၀၃၄, prapta ring bangawan tjunggu jaja binañtjanèng hjang, kotal tèkang kris pasung çryajam wuruk tiba ri madyaning lalasti énti dalémning warih „lastarja glis pinintonan sarung ika lumuñdjuk punang kris muwah ri sarunganipun nimitanya ingaran mangko punang kris si bangawan tjunggu kakjating ràt suguña çakti kinadjrihaning ari, Kid. Pam. Z. 3 ('t proza, ndan prapta siré bangawan tjunggujatra, kotal taug kadga ika kumélém (b.; sumélém) pwajèng bangawan, iugèdèngan déning saungnya, lumuñdjuk pwèkang kadga mantuk ing saungnya, ja ta donya pinaraban bangawan tjunggu, ikang kris pinasung (b.: pisuka) çryadji wilatikta, nmtl. bij 's vorsten terugkeer

v. Madjapahit; wus riwating lalasti ambar lajar, ald.; mëlëlasti, v. d. goden, mlali of mëlëlastjaraan bij 't mēkiis; lalasti, Ar. Pr. 20 b., 36 b., 39 o., 70 b. (lalawuh?); hana wwang pûrnatjandra, mapunggung mûdha dahat, hana wwang hala rûpanya, widagda ri kabisanya, hana wwang sawèhara (sambèwara) walidja tjandala, plnakadunungan mās pisis, sèkul ulam sadjèng lalasti (b.: lalawuh), Krws. 60.

လိမ္မာ, *jav. (warni), listwaju (*jav. listya, Angl. D. 1, 12 fb. IV., 234); listwardja, Kid. Sund. Z. 1, 3, Us.; vgl. lituhaju.

၇၀၆, s., kluit aarde, *wingka (z. loslawat), aanh. onder rwa II (alutén!); atunah tang losia tumpér ing angwa, op e. lijkverbrandings-plaats, T. Z. 5, 64 (tjlabingkah).

၇၀၆ (schrijffout in pl. v. losia?), T. Z. 5, 64.

လိမ္မာ, jav., T. Z. 5, 127 (ngraris); lastari tumdun, enz., Kam. 25 (paju of 't bat. saüt), Hadji D. 10; tang dùta tumurun mangko, lastarjèng gèdong kaputrèn, Spt. Z. 4, 36, aanh. onder duwak; lastarjjana potusan, Kid. Sund.; akèn lumastarjja pisan, om in eens door te gaan naar de kagaluhan, Ww. b., Z. 1, 4, 1 (42, kinèn lumarisèng kagaluhan); nglastarjakèn (hds., anglastarèkèn), uitvoeren een bevel, Hadji D. 42 b., (Bjw. gedichten hebben lèstara).

လိမ္မာ, z. onder lastari.

လိမ္မာ, lastari?; listuri lampahira, Swrg. Z. 14; listura lampahnya, Z. 11.

၇၀၆, s., gelijk een kluit aarde te beschouwen, tut., in eene vertaling v. Ind. Spr. 4805 (jav. lostawat, wingkå, in 't jav. Wd. lokawat en loskawat, vgl. Wnt. Zam. II bl. 216, No. 584); z. *losia en onder tjë-lëbningkah.

လိမ္မာ, lituhaju (z. listu).

လိမ္မာ (b.: lèsèh), T. Z. 5, 64 (lusuh v. e. rañdè', R. 7 Z. 4, 16; Bh. 4 m.; Br. Z. 20, 23; alèsès lèngis³ ikangèrèngès, R. 24 Z. 18, 2 (suluh ikang tahèn putih lwir patarèmbès lènga, lusuh rañdu njèlèp lèh punika kadahatan).

လိမ္မာ, jav. (lèsus); pawanàbhutà-lisus apûrwwa bhisaña manùb rikang çarawasa, Rm. Z. 57, 1; lisus mamètèng katatakut, *riwut pradurgga (sund. id.; z. alisus, halisyus en linus); ngallisus, *adrès.

လိမ္မာ, tra kèlaslasang ban sanèjata, vgl. bèlur.

လိမ္မာ, vgl. lèslès; mëlislis, v. d. dorens aan 't onderinde v. d. rotan, om deze in gabung's te kunnen vastbinden.

လိမ္မာ, lañtjinganira luslusaning putih, Was. Z. 2, 14; kampuh luslusaning piak mirir, Mal. 157.

II., nglustusin, v. lus, vgl. musbusin.

၇၀၆, vgl. lislis; nglèslèsin, van hout de schors verwijderen om 't spoediger droog te doen worden, de dorens verwijderen v. d. tjanging, vgl. mëlutin.

လိမ္မာ, *litjin; vrijraken b. v. van iemand. die schuld heeft, vrijloopen v. e. ziekte, niets

mankeeren, ongedeerd, v. e. vlieger, die nergens aan vast blijft haken, v. e. stuk grond, dat mag verkocht worden, omdat het niet verpand of reeds verkocht is, ergens aankomen zonder 't geen men van plan is er te brengen, zonder bijleekens v. letters (z. palos; vgl. jav. lusi of lungsi); kni lasya tan witjaranan pamarginé i dana ngadjak djanma luh puniki, soort pas v. Mangwi; vgl. onder laris.

ru si w, sas., adajan, sukajan.

ru si w, B. Z. 47, 15 (udjar dalihan, auggèn d.), Sut. Z. 51, 10; makaliçya manasya dhana, voorgevende te bedelen om geld of een andere kostbaarheid, Sut. Z. 108, 5 (anggon kai dalihan mangidih mas); lisyallsyan, B. Z. 19, 10 (njaru²aug).

ru si w, W. Z. 4, 3 (lingsé, sarwi, dalihan; jav. W. 33, lingsèn); lèçyan, voorwendsel (vgl. lèsan onder lès), B. Z. 37, 23, Z. 57, 5; W. Z. 7, 7; alèçyan, als voorwendsel gebruiken of aanwenden, B. Z. 26, 14; lèçya pattirasa pada kèkès wilàça, W. Z. 17, 1 (lingsyan patya rasa tunggal ngubda ring sala, sarwwi bètjik dëmèn sama ngubda polah, dalihané patya sami wis kaidèp mangubda polah); pakalèçya, Z. 14, 11 (malingsé, masarwi, makalingsé); kalisyantug arusah, v. 't geen de baka deed om zijn booze geaardheid te verbergen, T. Z. 38.

ru si w, eigenn., Ar. Pr. 30, vgl.

ru si w, kaal v. iets, waar zeker sicraad aan ontbreekt, b. v. krisheften zonder stut,

zonder tjanggah als de manas raras; ngèlosjong, van eene vrouw met ontbloote borsten; mëlèlègè.

ru si w, eigenn. v. e. pl. op Java, Mal.

2°, soort geïmporteerde gebatikte kleedingstof.

ru si w, versloten v. e. kleed b. v., ruw bij 't verklaren v. e. moeielijke plaats, stordig v. haar (buüt; lèsag bokné).

ru si w, bēga² bēkahbōkih tadjal tadjus katinggal dèning wwangnya kabèh tōka lèsèg (ngojong, nongos), Us. 5 b. bov.; malèsègang, èngsèk, nongos; mëlèsègang ibaua, geen kik geven v. iemand, die een verlies betreurt, b. v.

ru si w, nat v. d. veëren.

ru si w, malisig, aanh. onder sèngap; sajan moko ngèmbut lisig, T. bg. Z. 21; inggih jawak tityang ratu, sadyan gustiné maraga, dadi gustin ngèmbut lisig tityang nguda kéné pajah, zegt wandluis tot de tuma, ald. Z. 3.

ru si w, variant masi; édaq lasing, masi twara ada; samènu aturna ima, naé matur sakèno lasing (b.: masi), z. ook aanh. onder aruman.

ru si w, jav., rijstvijselblok, *lumpang (mal. id., sas. lisung of lèsung; ugsung, tegenov. ngrèpaq; tag. losóng, mak. asung, mal. v. Ménado lisong, mal. v. Ambon lasong, ssk. nuhung, smba. ngusung), loopt naar 't midden toe dun uit (z. onder bangkjang; z. klèsagklèsug, djidjih, galih, sèruh); lèsung masèèn, v. iemand, die kroost heeft; tumbak lèsung, zijnde lu, slaat als

blbd. op ilu; *djamuring lésung*, Adip. 6 b. enz.; *tuñdjak lésung*, nm. v. e. wonderkris, die den gedooide doet rollen als een lésung, waartegen men schopt en deswegen zoo heet; 2° nm. v. e. *guna*, aanh. onder lit en *sampurégèl*; *lèlèsungan*, 't reeds in de lésung *bestampte* en klaar voor de *sidi*; *palèlèsungan*, aanh. onder *ghata*.

လိယှ် of *lèsung*, z. onder *lèsung*; *lurah lisung* z. onder *lurah praja*.

၇၇၇၁, *děngèl*.

လ၁၂ I., **lawě'*, *bloembladen* v. e. *tjampaka* vooral, minder vaak v. e. *tuñdjung*, *pudak*, de onderste uit *lotusbloemen* bestaande bloemen, v. e. *sěkah*.

II., s., z. aanh. *wáhja*.

III., s., eigenn. v. den tweeling-broeder v. *Kuça*, Utt. 95 (mal. jav. *djěnggápuláwá?*, vgl. *Hageman Fabell. 292*, die echter maar van éenen zoon spreekt, terwijl 293 gesproken wordt v. e. zoon met name *Butalawa*, die *Râma* opvolgde; volgens *R. sas.*, Z. 15 en bl. heeten de tweelingen *Bètlawa* en *Botlawa* (*bèlawa* R. bl.), en werden beiden door *Síta* in de kluis van *Balmiki* gebaar.

*IV. (?), *lawálawáung winiwěka sang prabhú*, R. 21 Z. 2, 23 (*timpal²in ikung ráos sang bupati, tañding² ika raósang ring nátha*); z. onder *ulú*.

လ၁၂, *lalawá*, R. 24 Z. 16, 1 (*lalawah*, z. ald.), aanh. onder *tjamah*; *lalawa wadwan*, *djatuká, *adjinapatra* R. 24 Z. 24, 6 (*kupak*, *don*, *dala*); vgl. onder *siku* en *kěkawa*.

လ၁၂ I., *lěmbar ing sěkar*, *salaga blad* v. e. *pudak*, B. Z. 4, 8 (*pupak*, *dala*, Sm. Z. 39, 6 (*dala*), H. Z. 11, 2; Ar. Pr. 46 m.; Was. 11 o., 12 b. v. e. *kleed*, *Sut. Z. 105, 8*; *lawě'ning tuñdjung*, R. h. 57, waar 't een vert. is v. *phullámbudjapatra*, welke woorden echter niet in de *Calcutta*-editie v. 't origin. voorkomen (*jav. *lawěn*, *ing-kang ulat amanis alindri lir lawěn tuñdjung biru*, jav. W. 20; vgl. onder *arawinda); *dalēm lawě'nya* v. e. *kumala*, Sw.; *lawě' ing kětaki*, om eenen *minnebrief* te schrijven, Mal. Z. 3, 24 v. e. *sumanasa wilis*, waarop een *minnelied*. Ar. Pr. Z. 18, 59, z. onder *kětaka*; *lawá III.*, hulptelwoord van *kleedingstukken*, zoo 't schijnt; *wědihan salawě'*, O. (1062); *wěsang mamingkis* (*ring*) *rwan salawě'*, *lwirya japwan hana wwang salah pati ri praděçasthânâçramanira, pđjah sinimbat* (*děning maling, riněwěk, iněnggas* (*ontbr. in b. iněntal děning durdjana sáwakanya, tau kinawruhan hētuni kapědjahnya, çawanya đga kapanggih ri sthánamañdala sahinai punpunanira, tan dadi sang krětta tēkasatānauira pratisantana lokikanāna manimbatowi jan sěngguhěn matyanang mangkasa jan jukti sang prabhú mangupakārahé siramwang mamigrahāna*, Pg. 11; *alawě'*, Swg. 29, 55; *sahasra patra, kang alawěn sěwa kamala, nga.*; *çatapatra kang alawěn sata kuçěçaja, nga.*, Kr.; *lawon*, aanh. onder *djalinang*.

2°, *verheugd*, Sum. Z. 10, 3; *pahalawě'*.

ahalilang, Lamb. Z. 33, 1; Wir. 6 o.; 29 o.; Gh. Z. 24, 5; lawéⁿ, Kam. 23 m.; Bh. 19 o.

II., z. lawu.

ru I. (*jav. lawung), *wuluh, Sm. Z. 29, 7, Z. 4, 4; wwang malawu, *adidjana (abhidjana?); tan satwa lawu, *het is geen gewoon beest*, v. e. stier gezegd door jakhalzen, die verbaasd zijn over zijn grootte, T. Z. 2, 4; satwa alawu, Z. 5, 11 (buron lëwih; ald. l, tan mréga samanya); ih satwa murldhi lawu, ald. 24 (né buron lëwih); hana wwang malawu kulanya, widagdákweh kapuhanya, abagus rûpanya mangilabi wwang kwèh jan sama (b.: papa) djénênganya, umbék kapanditan, wruh ring ádisopèksa wruh mangigël masasaraman, wruh makawin mangidung, wruh matjitrapta, wruh umbéking wanèh, darppanuwhakèn rêta ring (a)nakèbi, dana pwa ja sarwasajat pak wènanng wrèddhi, suwarina, pata, nasi, urà, langgèng saksat sang (wai)çrawana ring kasugihan, drèman matanaja, makikis chrètyàngidèri, malungajan tjàraka (c.: majaraha mada) mapàda dasih, ika ta jan rana wwang maugkana, tjihnaning dèwata tadènda (b.: danda), tuturunan saking swaraga, Krws. (vgl. de tegenst. onder lèndè'); alawu, *gelukkig?*, v. e. land, Smw. Z. 13, 25; arpalawu ring kaçûran, *niet te kort schieten*, v. e. land, Smw. Z. 13, 25; arpalawu, *'t zoude een wonder zijn zoo hij geen persoon was v. hooge kaste*, Mal., 't tegenst. v. samanya, vgl. Kid. Pam. Z. 6, 47; nihan

çasananing brâhmaña, ksatrija, wèsyaha, wènanng añdjamaha sañda daçi kanyâ, jan sama harépé lan gustiné, angrömèk manik, nga., tan sahuré hutang daçihé, sahutangé dadi makatukoné, jan pinaran sinahasa daçihé, arép dèn djamah, daçihé tan arép, tan kèna ja djinamah, malaju maring râma rêhané, mwang kadang warggané kunang, tan ulahing djauma lawu, amrédjo nga., sang pradhana mangkana, hilanga piraké makadošané piraké hilang, Wtb.; z. samanya; andaka lawuh, lëmbu lalawon, lëmbu lawé', andaka lawu, eigenn., Ws. 24 enz.; lalawon, sula-bhah (?); lalawun, een scheldwoord?, aanh₁ onder tjèpak.

II. (vgl. onder lawuh); lãwuwina, s. (alãwuwina); lãwu ikang waluh, winã ikang kiúdjèng, Sw.; èping lwir anglawuni, *pamuling èping, Sum. Z. 9, 3, Z. 9, 8; linawunan en linawuwina, *pinanulingakèn; lawuwina (z. winã), T. Z. 5, 102 (rèbad suling); R. 2 Z. 1, 39 (vgl. onder *kinara); 15 Z. 1, 10, Sw. 10 b.; Wir. 21 o.; Wt. 45 m., anglawuni, *anuling, Sm. Z. 4, 8, Z. 9, 3, *winna, suling, Z. 4, 10; linèwuhina (?), *winãrãwana.

III., *werpspies?*; munggwun rathàngajëm lawu saha lunggala alungid, van Baladèwa, Ar. Pr. Z. 20, 45 en 46 (jav. lawung), Gl. halu?; *makalawu, Sm. Z. 13, 3 (ndjè-uukin); dèça palalawun, *onderhoorigheden?*, Ar. Pr. Z. 22, 15, *jachtvelden?*, Mal.

IV., jav., eigenn. v. e. berg op Java vermeld als de plaats, waar Çiwa boete deed (z. onder

wrěsakètu); **kunang bhafāra kāla lumawu-lawu ta hawakira, matangnyan hana gunung lawu ngaranya mangké, patapanira bh. kāla rudra, malawas ta bh. k. mangēnakēn tapa, waluj arūpa djāti, bh. guru sira muwah, Tt. 20; vgl. onder nandaka.**

ᮊᮧᮧᮧ I., jav., *blad* v. e. bloem?, z. lawě'; **lawèné hawor**, v. e. rapi djalada suko-mapětak miru, Ar. Pr. Z. 2, 2, 3 en pas-sim; **sandang lawé**, zekere vogel, War. (zekere boschvogel te Bjw.); **gēlang lawé**, Sum. Z. 10, 11; **lawèning garagating**, *djaniᅇ?; **sala-wé**, z. salaé; **prājanglawja gulūnya dyah uttara**, Sut. Z. 101, 2 (mamunggal); **rangga lawé**, eigenn. zoon v. Wiraradja en aldus door Widjaja genoemd; hij is de held v. e. zeer populair gedicht in de nieuwste versmaten (sinom, durma enz.) en in 't Bal. gewoonlijk **Lawé** genaamd (z. onder widjaja); het be-zingt den strijd v. Daba tegen Tumapēl, de stichting v. Madjapahit, den strijd v. dezen staat tegen Daba, waarbij de Chineezēn te hulp geroepen werden en den opstand v. R. L. (onder vorst Djajanagara, Ar.); volgens de Balineezēn zou het eene dichterlijke om-werking zijn v. d. Arok en vele passages zijn dan ook bijna letterlijk gelijkkluidend (z. b. v. onder ruhun en gēpok); de overeen-komende plaatsen zijn hier geciteerd, waar zij eene verklaring aan de hand doen (z. b. v. onder lumah en agah); de rijmen, die in de strophe voorkomen, komen niet steeds over-een met die der jav. gedichten (z. b. v. Z. 2 in pangkur, waar alleen i v. de 11 letter-

grepen, u v. d. 12 en de laatste overeenkomen); uit 't voorkomen v. woorden als mramaga zou men 't besluit trekken, dat het op Bali is vervaardigd; de namen der helden, die er in optreden, zijn tevens benamingen van verschil-lende krislemmet-fatsoenen (z. b. v. onder mu-darang en rupak); **palawējan**, eigenn. v. e. pl. in de nabijheid van Madjapahit, Kid. Sund. Z. 1, 59.

II., **lawējan**, *lawajan, zeker spook be- staande slechts uit een romp, en op de kerk- hoven huizende (vgl. jav. gēmbung²); ook **buta lawé**, welke naam ook gegeven wordt aan een djangkrik, die door iemand gevon- den wordt, wien eene ontmoeting met zoo een spook te beurt viel (jav. een volg. van Rāwa- ŋa volgens Hageman Fabell. 290).

ᮊᮧ I., Sut. Z. 90, 6 (a.), R. 15 Z. 6, 4, z. onder lo.

II., z. luwa II.

III., z. onder *loha.

ᮊᮧ, z. lba en vgl. lo II, lwa, *breedte* v. de borst, B. Z. 105, 4 (lumbang), Z. 87, 20 (djimbar); **lwā**, R. 7 Z. 9, 21 (linggar); **salwāning jawabhūmi**, Br. Z. 52, 5 (jav. vert. sawijar saubēng); **salwa²nikanang palugwan**, B. Z. 73, 10 (salinggah, sala-pang); **alwā**, B. Z. 99, 4 (lumbang), W. Z. 21, 5 (djimbar, linggah); **malwā**, Sut. Z. 10, 2 (ibag); **alwā**, *wiçāla; **malwā**, R. 21 Z. 8, 4 (maloök), v. d. oogen, R. Z. 98, 5 (gēdē); **lwāmbōkta**, *wess er van verzekerd*. Ar. Z. 47, 5, Sum. Z. 13, 4 (pagēhang ka-juné), Z. 22, 6 (palilajang); W. Z. 35, 7

(lilagang manah tjai; vgl. onder lbá); Ar. Z. 45, 5, Z. 65, 3.

II., z. onder loha.

လွဲၵိၵ်, löwi², R. 24 Z. 12, 8; löwi hadji, *cene belasting op de rijtschuren?* (vgl. sund.), aanh. onder tawur.

လွဲၵိၵ်, *lëwas, Anj. Z. 4, 1 (dahat), W. Z. 1, 4 (d., kalintang), v. bloemen door den wind, Sm. Z. 3, 15 (rusak); B. Z. 31, 6, Z. 105, 2; Br. Z. 20, 15; löwu pëtöng, B. Z. 105, 2 (liwat mamëtöng); löwu jogja, B. Z. 52, 2 (dahuting patut, liwat p.); djanma löwu tuhwapëkik, tamèng sèmu prädjnjánulus suçaktimán, Spt. Z. 4, 16 (vgl. çud dhakula).

လွဲၵိၵ် I., putjaug, W. Z. 31, 9 (njaugluh, jav. luwa, rambon, 'tgeen niet in 't Hand. wdb. staat, maar door Wnt. verklaard wordt met wangèn), vgl. onder luwak.

II., in pl. v. lub en a (vgl. muwanina), meestal လွဲၵိၵ် gespeld, Smbr. luha, *wijffe* v. dieren; elders ook v. menschen (anak luwa, Bbg., a. luh); v. e. platte koffieboom (z. onder mwani).

လွဲၵိၵ် I., jav. (*luhja), vrn. = sèduk, aanh. onder sadikara (bat. lé en léhé): luwé banja, *dorst hebben*, Mw. (kaluwèning warih, Djm. 37).

II., jav., luluwé, *lalung kuta (?); anak ing luluwé, *sèlur.

လွဲၵိၵ်, z. jav., Wdb., (ik heb het nooit aangetroffen, en kan het dus niet als goed kawi opgeven).

လွဲၵိၵ်, lalawah, *djatuká *adjinapatia, *kalwang, *vloermuis* (mal. këlélawar, jav. lãwã, *lalawa, tag. kabag, kakabag of kabag², ngadj. lalawah, *soort wesp*; vgl. onder kékawa); kapid lölawah, nm. v. e. soort *parasols* v. kleedingstof (z. onder ubur²); gowa of song lölawah, eigenn. v. e. pl. in Kl., waar een groote tempel (pënjiwyan ida i dèwa agung; deze pl. is door Friederich bedoeld, waar hij, v. d. sadkajangan sprekende, een giralawa noemt, op de kaart, song lawa); sang hjang rabut guwa lalawah, aanh. onder basakih.

လွဲၵိၵ်, lawuh; lawéh², *vleeschgerecht*, Sut. Z. 22, 6 en 7 (bé), Z. 147, 13 (kapa rakang).

လွဲၵိၵ်, jav., Mal. 66; lölawuh, *tambu- tambul, zelden als h. v. ébat en meer in poesie, aanh. onder djalan (vgl. onder lalasti); lölauh, e. bizondere wijze v. vleeschbereiding?; nglawuhi, malarih; linawuh, *onthaald?*, Krsn. Z. 32, 8; maganti anglalawuhin, angawat aganti.

2°, z. lawu.

3°, nglawuh, z. onder labuh III.

လွဲၵိၵ်, lalawoh, aanh. onder dingdang. လွဲၵိၵ်, B. Z. 47, 4 (nadi, gangga; overgebleven in 't jav. iwak loh; z. loh); lwah, Br. Z. 22, 9 (sulasih jèh).

လွဲၵိၵ်, lèhieh, in tegenst. v. sor, aanh. onder joga (vert. v. siddhi); löwih sájuta, W. Z. 25, 11 (rangkung ring sawaruti, langkung ajuta); mangkana ikang klan

www.libtool.com.cn

lwihihákakèng tan kèlan, aanh. onder **samaréddhi** (vert. v. tathâtikiksur atiki-kéor wiçistah); **mangkana sang pañdita**, **lèwih sirásakèng tan pañdita**, ald. (vert. v. **widwángstathaiwáwidusah pradhánah**); **bungah tanpah(na)ñdang** (panganggé, aanh. onder **hètèl**) **lèwih**, v. **grootte blijdschap**, Swg. Z. 1, 77; **tan hana**, **lèwih asakèng mahádhana**, aanh. onder **kali** (boja wéntèn **uttama jan ring anaké sugih**); **andungkap lèwih**, T. Z. 2, 20, aanh. onder **prabawa**; **sang pitara andungkap lèwih**, aanh. onder **aštásèni**; **sang wréddharádja siratilar nagari** „**bhinagawan asalah kaprabhon sira**, **tumut angrádjarési**, **swadjáti tan ilang**, **sirèng tatwadyatmika**, **margganing andungkap lèwih walujanira hanèng niskaladjati**, Kid. Pam. Z. 1, 101; **lèwih mawadwa ratu**, ***subala kèçwarjjan**; **makalèwihñjané**, ***pinudji**; **lumèwihl**, aanh. onder **tjandana**, bis (**ugrangkingin**, **nglintangin**); **manglèwihin** ***angwijati**; **lèwihan tókèn en kumalèwih ing**, ***gaçtjat ing**; **kinalèwihan**, ***kahaliwatan**.

2°, *en ook, en verder*; uw heer gaat het als die papegai, **sang mangingonin katut**, **munji lèwih laksana**, T. bg. Z. 2, 35; **tur sapa sira pasèngan**, **lèwih nagarané nguni**, ald. 16; **waarom vlucht ge als ademloos**, **lèwih iba ulih di djaä**, *en voorts*, **waarom jelui van daar**, ald. 1; **dyastu ala lèwih bëtjik**, *onverschillig of het goed of kwaad is*, aanh. onder **titah**.

၇၂၂၂, **aliwullwuhau**, v. **golven**, Sut. Z. 89, 2 (**maguling**²an).

၇၂၂၂ I, **mèluwah**, **mèlyah**; **ngèluwah**, **braken** v. **zuigelingen**, jav. **gumoh** (mal., mal. v. Amb. **loha**, malag. **loa**, vgl. tag. **lowá**).

II., Bbg., **arus nganginang in tegenst.** v. **aüs** (sas., *de stroom, die naar 't noorden loopt in tegenst.* v. **aüs**, *die naar 't Zuiden*).

2°, **luwahan**, Bbg., **tjèburan jèh**; **uglawahang?**, z. onder **hurus**.

၇၂၂၂, **mèluwèh**², *overvolciën* v. **azijn** uit de flesch.

၇၂၂၂ of **lâwan**, B. Z. 15, 12 (**sèring**, **miwah**, **masarèngan ring**), Z. 37, 10 (**sari**, **ring aprang lâwan**, **adwandwa lâwan**), **mijn strijd met**, Sm. Z. 28, 8 (**matèmu ring**), Bh. 45 en 46; **lawan sènéng**, B. Z. 47, 9 (**ngadjak rabi**, **saha laki**; vgl. **djémur** 2°); **lumawan**, *bestrijden* v. **honden een stier**. T. Z. 5, 130 (**nimpalin**), ***makalaga**; **lumawanana raganinghulun**, Lamb. Z. 9, 5 (**timpalin kasmaran tityangé**); **manglawan**, B. Z. 47, 12 (**magutin**, **manglagani**); **aku lawananya**, B. Z. 27, 11 (**tityang paguta ipun**, **ingsun rowanganya**, **ira apang lawanya**); **ngèlawan idaju**, v. e. **sudra een brahm. vrouw nemen** (wordt verzopen); **nglawan dèsak**, **een ksatrija-vrouw nemen** (wordt verbrand, te Bll. verliest zij de kaste); **nglawan misan ngara dadi**, Sbr., *een rolle neef of nicht huwen is verboden*, **een mindoa is geoorloofd**; **anglawan**, *bedienen* **een vorst bij 't bad, 't eten enz.**, Hadji D. 17 (bis), 87; Mal. 252, 298; **kalawan**, jav., R. 10 Z. 3, 1 (**makamiwah**), ald. 3 (**masarèngan**); **makonin sadja kalawan twara sadja né mamègal**

ni sukrasti tur makatang bungkungé enz.; nglawanlawanin, *mana²; nglawanin sakité, *matahén lara, *sich tegen* de pijn of kwaal *verzellen*; nglawanin tujuh danéné, *humě-něběněb kangélanira; nglawanin madjalan, *pati lumampab; tan kna lawanin, *tanpatahénan; lawanana sihku, B. Z. 24, 6 (timpalin); tan dadi lawanin, *tan kawaça tinalěnan; anglalawani, eene vrouw *beslapen*, ald. 52, 53; 54; *atě'm linawanan? (uděpnjané jan kěnjakin, misadja rinowang salulut); linawanan, uit verliefdheid, B. Z. 4, 19 (jèn kěnjakin, němuin, rinowang salulut), Z. 103, 2 (katimpalan); tan kalawanan tókaping abaju, Lamb. Z. 1, 2 (nora sinanmata antuk i dèwa); sangkâ ja tan kalawanan, v. Râwana, die Sitâ trachte over te halen, R. 16, Z. 1, 5 (sântukan nora kataněhan, haăné katonjakin), aanh. onder dhâraña; palawan, Was. Z. 2, 27; paksa lalawanan, *tegenspraak* v. d. beschuldigde; salah lawanin, ook v. die bloedsehende bedrijven; lělawanin, 't *tegenovergestelde woord* in beteekenis b. v. idup is de lělawanin v. mati; alalawanin lawan, *overspel bedrijven met*, Hadji D. 5.

၇၁၃, z. onder lawě', Stn. Bojw., telkens.

၇၁၃ (?) , aanh. onder tjěpak.

၇၁၃ I. (vgl. mal.), sakalawon², Ar. 2, 5, *langzamerhand*; vgl. laŭn en lon in alon (mad. laon; djangan tuwanku sangat běrtjinta lambat lawon di pěr-

těmukěn dèwata muljaraja djuga kang děngan kakang sělabrangta itu, troostende een verliefde, P. b., 6).

II., jav., aanh. onder wintěn.

III., z. onder lawě'.

၇၁၃, *hoofdeinde* v. e. bed (vgl. lamp.); kaluwan, z. kluwan; ngěluwanang, *rivieropwaarts*; vgl. dulu en ulwan.

၇၁၃, s., z. sadrasa, lawanasagara, Sm. Z. 38, 11 (tasik asin).

2°, eigenn. v. e. râksasa, zoon v. Madhu bij Kumbhinasī en vorst v. Madura (Mathurâ) en beoorloogd door Çatruğna en Bharata, Ag., waar naar het Râmâjana verwezen wordt, Utt. 91 vlgd.; raktalawana, *djingğadarana; çwětalawana, *darapětak!

3°, eigenn., z. onder kuça.

၇၁၃, s., pasih, *sâgara; lăwana samudra, aanh. onder karěm; lăwanabrata, dèn amot dudūning wadwa dèn sapura, Tjt. 11; lăwanabrata, lungguh ing sâgara dèn amot, tégěsing amot dèn sapura, ald. 65, v. ald. 77.

၇၁၃, eigenn., z. onder tēga en vgl. lohana.

၇၁၃, s., ksira (lees ksāra) ngaraning tasik lawanārīnawa, Bh. 17, later lawanasâgara; vgl. onder madirâ, air enz.

၇၁၃, zeker rauwvleeschgerecht, tasak matah (mad. id.; mak. lawarâq, bug. lawoq, bat. rabar, lamp. labar en rabal; vgl. ook jav. lawaran); pakung lawar. *pakung

a hanjang; liwawar, *hinanjang; talös ika lawaran, Sm. Z. 14, 4 (tjatjah kaladiné); kadi téktékan lawar, v. d. drek v. iemand, die aan aambeien lijdt (tudju bëngang), vgl. onder rumbah.

၇၂၁, eigenn. v. e. pl., R. L. Z. 1, 48, Z. 7, 8, aanh. onder paridjata.

၇၂၂ I., *breedte* v. d. ooren, Ar. Z. 1, 12; vgl. lwá?

II., naast lor, vgl. rwan in pl. v. ron.

III., mal., tañdjung luwar, eigenn. v. e. pl. op Lombok.

၇၂၃, *wijze* v. *handelen*, aanh. onder harëng, W. Z. 4, 2 (tingkah, pratingkah), aanh. onder kapwa, *gedrag?*, R. 20 Z. 17, 11, Sm. Z. 39, 13 en 4 (polah); Adip. 91, 59, 76, 77, 99 (lwiran); kadi lwirning kâmi, R. 14 Z. 8, 2 (tingkah); lwirning âkâça, 't *geheele luchtruim*, R. 7 Z. 15, 8 (salwaning ambara, tingkah ambarané); ulâ lwirnikang hrânya, 7 Z. 19. 25 (naga djë-nëng ikang warajangé, nanipi warnan ikang isunya); tatan lwir, 20 Z. 18, 17 (tanpaina); salah lwir, v. e. kind, in den buik, Sm. Z. 28, 1 (salah rûpa); lwiring dharmmaçâstra, R. 18 Z. 3, 21 (tingkahing indiking aksara).

2°, buka (*jav. lir), naast baugun, aanh. onder hëlar; lwirnya, *padanya; lwiripun, gaat vóór eene optelling v. goederen in een procesverbaal; lwiripun kambën, saput enz.; de gestolen goederen zijn; napi ko lwir²é, *welke goederen ook* die zich in 't paleis bevinden;

napi dja lwiré, *wat 't ook zij*; anglwirakën, z. onder nir.

၇၂၄, h. v. liwat, *ophouden* v. d. stonden door zwangerheid?; liwar sandé kañn, malih adañh aströpan raré, liwar pat bulan; *tan liwar, *niet overdreven* is 't geen men van zijne schoonheid verhaalt, Mal. 3, 97; tan liwar, *niet overdreven* is wat men van uwe bekwaamheid zegt, T. Z. 5, 134 (nora iwang), aanh. onder upas; *liwar sukanikang manuk, T. Z. 5, 36; liwaran tékën kali tépët,

၇၂၅, aliwër, vaandels, Sut. Z. 112, 15 (maslur), Ar. Z. 22, 1, Z. 23, 3; Z. 31, 4; Sut. Z. 122, 10, v. d. bliksem; maliwëran, Sm. Z. 1, 24, B. Z. 61, 4 (umëntas, mijuran, magliwëran); aliwëran, v. raven op een kerkhof, Sut. Z. 9, 6 (maindangan). Z. 103, 12 (pasaliwër), v. d. top v. e. berg. aanh. onder lingga; aliwëran, T. Z. 5, 65 (maslijuran, paglindëng).

၇၂၆ I., angluwari tangkilan, *uiteen laten gaan* v. e. vorst, Hadji D. 39 m.; angluwari, *uitscheiden met audientie te verleenen*, aanh. onder djëng; sang nâthângluwari saba, sang anëwa wus umullih, Spt. Z. 4, 16 (vgl. onder lëbar); angluwarakën, een schuld, aanh. onder tjañdak; aluwaran, Br. Z. 24, 3; maluwaran, *lugas, *lëbar, *uiteengaan* v. e. toernooi, Adip. 81, v. e. strijd, Wir. 36; v. e. strijd, Bh. 24; aluwaran sinëba, v. iemand. die naar binnen gaat, zich niet meer als vorstelijk persoon in 't openbaar vertoont, Ar.: panëbusaning maling jën amalaku ingurip

8000, ring wong satunggal², mangkana kalu-
warané, Wtb. 26.

II., ngöluwarang baju, *den adem uitblazen*,
Tjp. Z. 1, 42; ngluwarang, aan 't sterven,
laatste worsteling tegen den dood, ngutang
(*lijk*).

III., punang luwar, ook pangluwar?, een
bediende v. d. prinses v. Singasari om naar
den achtergelaten ring onderzoek te doen (verkl.
met parékkan), Mal. 102, 47.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ. skah luwër jan pëtang tēmwang
skah luwër, ngöluwër, vrn. = nglukat, *het*
laatste doodenfeest vieren, als nglukat, vgl.
onder pitrë; luwirluwër, aanh. onder wa-
djana.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ. z. onder luwër.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, *boven breed uitloopen*, v. boven
breeder dan v. anderen, zooals sommige potten,
enz.

II., tegenov. bungkëm, vgl. mëkar.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, këlëwaran, z. onder kalëwaran.
2°, këlëwaran, de vader v. d. bujut?

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, benaming of titel v. iemand
uit 't gevolg v. e. vorst, dienst doende als
directeur v. e. orchest, wajang en andere
publieke vermakelijkheden, Ww. Z. 1, 28; tjing); kadi luwak angëpñ, v. vluchtenden,
aluwarak, anabuh gëñding, K. 4 o.; halu-
warak, Pg. (djuru pangajah). O.; pun lu-
warak, *musiekmeester?*, Mal. 392.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, tamas? P. b.; wadah luwak
mabulu ni mamata, Us. 440 (dus kaü); la-
wak bulu, 177, vgl. jav. ba'ok bolu (malag.
lawakä, *gat*); hana brata anëkul banju,

nistaning brata salawak, sawulan lawasnya,
madhjaning brata sarahup, pitung dina la-
wasnya, uttamaning brata saslowokaning (v.
lohok) tangan, tlung dina lawasnya; tē-
mu lawak, jav. (mak. tamulawa); ka-
panggjan lawak, Us. (z. onder panggjan);
ta, lawak binakar, Us; lawak buru, Sum. Z.
10, 11.

II., eigenn. v. e. bergtop in Mngwi.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, z. bij labuh.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ I. (de spelling v. 't hds. ljëk);
alwak (b.: alë'k) awnés mukanya, tut. 39
(vert. v. waiwarñya).

II., lowak, ënggang, tjowak.

III., z. onder luwak.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, ambunja anglëwëk angarang,
v. krenge, Dd. 14 a.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, T. Z. 3, 41, 45 en 52; nitja lë-
wik, T. Z. 4, 18 (dabat nista); kutlalëwik,
ald. 47 (liwating tjorah); ih luwik (lë-
wik?) dalwamu munggun, *wat ben je dom!*
T. Z. 3, 31; vgl. luhik.

ꦏꦸꦭꦸꦮꦫꦺꦤ, z. lubak, aanh. onder tjamah,
sërung, ambung², sëtan en tangkilung;
*wiku luwak, Ag. 71 (vgl. jav. Wdb. onder ku-
tjing); kadi luwak angëpñ, v. vluchtenden,
Kid. Sund. Z. 2, 94; papatining luwak, aanh.
onder ambung; putjang luwak, *geurige pi-
nangsoort?*; sëdah arum lan putjang luwak,
Ww. Z. 3, 53; djambë luwak, *datardji
(?); duh antënkü kita dyah ari mapa rëha-
ningwang kakënan raga dë hjang smara ap-
tyangkamarani anggawa sërëh putjang

www.libtool.com.cn

lěwak (sic.) lan sěkar sumanasa katur ing sang apėkik malar swėtjtjhásėng smita irisun, fr. A., aanh. onder hėnti; karė luwak, aanh. onder kadělė.

လူယုၼ် I., jav., v. d. ula dělės, T. Z. 8, 91 (vgl. Adip. 21 o.); *angluwuk, *gelijk een luwuk?*, B. Z. 84, 21 (z. onder udung).

II., *lbak, aanh. onder tupis (vgl. men. mal. lubuq), Hw. Z. 22, 2; luwukning djurang, Sm. Z. 21, 8 (slowang ing pangkung); luwukning gunung, ald. 7 (slėwang); luwuking gėgėr, Kk. Z. 16, 1; karėngė' ri luwuking atjalámangun langė', v. 't geluid v. pauwen, Rt. Z. 1, 14; awiwarāngluwuki, v. slangen een boom, T. Z. 8, 49.

လူယုၼ်, sas., vgl. luwih, liju (mak. lowé).

လူယုၼ် (?), aanh. onder tjarbik.

လူယုၼ်, sas. (kuripan), kaüh; vgl. bungkut.

လူယုၼ်, z. loók.

လူယုၼ်, jav., Sm., Z. 22, 17 (tiñdjo), R. 23 Z. 12, 17, 7 Z. 8, 11; lumawad, *onderzoek doen naar* iemands nog aanwezig zijn, 9, Z. 3, 3 (manatasang jėn kari); manglawad, *angirim, Br. Z. 10, 1 (mapawasan, mamėlikin); anglawad, B. Z. 3, 2 (amaranin, marangkė); anglawad, B. Z. 35, 2 (midara, nėlokin), Z. 46, 10 (nėlokin, mañdjėnukin), Z. 81, 8 (matiñdjo), v. e. zieke, Mal. 336, 331; 't gebergte, Sm. Z. 9, 3 (ñdjėnukin); linawad, *besocht* door regen, T. Z. 8, 71, door de rook of damp, Br. Z. 6,

2 (sinarėngan, kaparani, dinatėngan inaras); linawad ing bhramara, aanh. onder kiwa (pinaran, pinidara); lawadėn, L. Z. 3, 9 (katiñdjo); lawadėn, z. ald. 88 (kadjėnukin); aharėp lawad'ėn ing gėrėh, L. Z. 3, 9 (angati katiñdjo); anglawadi, *een lijk bezoeken*, Sm. Z. 22, 14 (ñdjėnukin); anglawadi, B. Z. 22, 3 (ngirimi, mandėlokin), vgl. sund. lajad en mal. mawas en majas; anglawadi, B. Z. 22, 3 (mandėlokin); ngėlawadin, zelden als h. gebezigd v. nėlokin; panglawad, Mal. 56 (bis), 69; lawadan, zekere vogel, War. b., 112 b.

လူယုၼ်, jav. (lawėd); pitowi hana tėki rakwa hana bañtjananika lėwėdėn narėwara, Sut. Z. 116, 10 (i dėwa nolėk ti-tyang); linėwėd ing sarwa kusuma, v. was na geindėld te zijn, Adip. 17 a.; pipisaning anglėwėd gandha, *pawaradan (?). vgl. rėmėd.

လူယုၼ်, *te verzadigd* v. zoete dingen; nora luwad ikang basang, *tan kalė' tang wėtėng.

လူယုၼ် I., ngluwėd, *iets uitvorschen*, ngėmalihin; dahat ing tjabarmu, amėdang nora ngėnaha, *murdėngkara kabangan kalintang* brangti, angluwėd amėdanga, Dm.; ngėluwėdang, *onderzoek doen naar* iets, van af 't begin *herhalen*.

II., *ngluwėd, vgl. nglowėd, Bjw.. na ngrėmponi, *voor de 3e keer beploegen* en vóór 't nėtėr, z. njlusuh; muñjuk luwėd agung Us. 356; tjarman luwėd agung, 357.

III., luwéd agung, nm. v. e. gouden met bloemwerk versierde subéng, Swg. Z. 3; z. onder wod.

၇၇၇၇၇၇, lölèwèd (raras mèn), *franjes* v. taal (niet bekend).

၇၇၇၇၇၇ (?), *twas*.

၇၇၇၇၇၇ I., *wimba, sraja (áčraja), wawajangan, mája, djantaja (?), subangsu, Kr., *afschaduwing, weerspiegeling* v. e. beeld in een spiegel b. v., *schaduw* op lichten grond, *wiwanané ngölawatín, de w. geeft aan* (dat verhaal), *een schaduw* van waarschijnlijkheid; *lawatin damar*, aanh. onder kusya; *lawat takutinja*, aanh. onder luñdjuk; *mölawat*, *een beeld of afschijnsel vertoonen* als een spiegel of iets glimmends, *doorschijnen* v. letters op een dun lontar-blad; *kadi sata kala-lawatan ing hólàng*, R. L. Z. 8, 32, Us. x., 36, vgl. onder wajang.

II., z. onder lawang II.

၇၇၇၇၇၇, vgl. alot, B. Z. 80, 8 (katéghan, vgl. aanh. onder widi); *alwat*, R. 18 Z. 8, 16, 20 Z. 19, 14, Sut. Z. 134 a (tëguh), B. Z. 94, 3 c.; Ar. Z. 10, 15; *malwat*, *tunggëng, timbul; *këkëh tur malwat*, *tuunggëng atëguh, *matëguh, v. e. çùla, die niet uitgetrokken kan worden, Adip. 71; *alwat*, R. 25 Z. 8 (njanggël); ook *malot*, dat *uitstellen* schijnt te beteekenen; *jan malot*, lintang sapuluh dina, pamangsulanya tan wnang, *jan huwus malot lintang satabun tan wnang ika pamangsulakëna*, Krtp.; *lwat*?, *pesen*?, tut. 58 b.

2°, spr. luwat, *taai*; *moeielijk sterren*; Bjw., *lawar* (z. pënaga); *moeielijk te genesen*? v. e. ziekte; vgl. onder alot.

၇၇၇၇၇၇, *lwir ringgitangkaparanggang mangkin rarasinganangkil, kadi tau alé-watinon*, R. L. Z. 8, 34.

၇၇၇၇၇၇ (liwar), jav. (z. *haliwat) *liwat lédang*, *hëntyarša; *möllwat, péli-wat, inhalen, op weg iemand vooruit gaan*; *lumiwat*, *lumangkuug; *kaliwat*, *atyanta (vgl. kalintang); *kaliwat en bas kaliwat*, Tjp. Z. 2, 7; *ngöliwatín, over een water steken*; *iemand passeeren* (hem niet kennen in iets).

၇၇၇၇၇၇, jav., vrn. = djakan, *Kam. 19 o. (bis); Gh. Z. 3, 7; *liwët sakalor*, Ar. Pr. Z. 18, 20 (Bjw. pëndil pangliwétan, *pajuk panëpëngan*?); *liwët gurih*, War. b., 63; *liwëtén*, Br. Z. 27, 7 (kinéla); *kaliwétan*, Sut. Z. 114, 11 (k.; z. onder linët).

၇၇၇၇၇၇, sas., 't *onderkleed* v. e. man door de sabuk vast gehouden, naast kèrèng; z. bèndaug.

၇၇၇၇၇၇, z. onder lèjot.

၇၇၇၇၇၇, s., z. ani².

၇၇၇၇၇၇ I., *geleding* v. e. hamboe, 't geen zich tusschen de natuurlijke kwasten v. e. bamboe of rotting bevind (ngadj. en kating. id., bis. lawás, ibn. lawát).

II., jav., naast suwé, als h. v. maklo; *batur lélawasan*, nm. v. e. geschrift mij onbekend, zou ook over de expiatio handelen bij gelegenheid v. e. manak salah.

III., *kalawasan*, isèn, Us.; vgl. lahwas:

IV., sas., gënding; balawas, mēgënding (Smbw. id.); bij de Bal. blijkens mēblawas, met de beteekenis van *singen* v. Mahomedanen (b. v. mabalawas munjiné djangih muluk), blawas als stamw. in gebruik; gujuné blik², kang sawénèh ana alawasana rakétan, Am.

လှဝါ, lawos; lawés kapur, Us. x. 12, vgl. rawés.

လှတဝါ, lahwas.

လှတဝါ, 't tegenov. v. anjar, Sut. Z. 9, 8 (vgl. lowas), v. e. plant door de bitte, B. Z. 6, 15 (laju), v. e. bloem, T. Z. 1, 15 (majang), B. Z. 5, 36; lőwasing tuwuh, *lingsiring wajah; smi wáhu lőwas, Z. 14, 4 (laju), Wit. 12 b., *vervallen* v. e. gebouw (vgl. Brh. Z. 1, 4), *verstelen* van kleëren, verder dan lusuh, Wtb., aanh. onder luduh, v. e. lijk, aanh. onder siluk, v. e. gebouw, aanh. onder rěñtjuug; lőwas atuha, aanh. onder sampiran (lambihan odah, liwat buük); gurun lőwas, *vuil ei?*, z. onder gurun en *lowas; lőwas ring rat, Adig. 60 b.; anaku lőwas pangaçrajan, *ik ben te oud onderdanen tot toevlucht te zijn*, B. Z. 3, 30 (dėning bapa suba tuwa jan makakanti, dahat makakanti, sampun tuha jan makakanti); skar lőwas, Anj. Z. 1, 3; Ap. 14; anglőwasí suka pamuktinirėng nagara, v. e. ouden vorst, die kluizenaar gaat worden, Sum. Z. 159, 1; sahananyawajawani çariranirálőwasí, Z. 161, 3; lőwasan, kuwuk, Nw.; tanpalőwasan, v. bloemen, B. Z. 40, 9 (tan

kahaman uüd, norana majang), tut. 48 a.; ikang wwang māsih ri kadangnya rakwa mo(n) daridra kasyasih tuwika wargganya. nda inanugrahanya djuga ènak ambèk, ikang wwang mangkana, bjaktámanggih kawrėd-dyan mwang jaça tanpalwasan rakwa ikà, ngūniwėh anaknya wrėddhi lāwan wėnang²-nya kimpunah tėkanang kutumba, Ud. 25 (vert. v. jadjnjātīm anugrėhnāti, dari-dram dinam āturām, sa putra paçubhib wrėddhim, jaçaçtjākšajam açnutė, vgl. de Calcutta uitg. str. 1462); tan kalőwasan pamarantning manuk, *zonder ophouden of ongestoord door vogels bezocht*, die op visschen azen, T. b. Z. 4, 53.

II., Br. Z. 45, 8 (lőwu, kaliwat, lőwės te lezen).

လှဝါ, hevig is mijn droefheid om u, Sm. Z. 22, 1 (liwat), Br. Z. 56, 13 (l., dahat), Sut. Z. 50, 4, Z. 137, 2, c. (kalingkė; Brh. Z. 4, 8, 't *ergste*, Br. Z. 20, 13; lőwės langė', B. Z. 3, 13 (liwat ing aju, dahati a.); lőwės langė'nya, *buitengemeen*, Z. 14, 5. Ar. Z. 5, 8, Z. 13, 19; *lőwės dėnirangatyatí pakanira, *zeer heeft hij naar u verlangd*, T. Z. 3, 34 (*jav. luwės, Angl. D. 67), aanh. onder kapalang. z. lőwas II; lajwan ngaranya, alőwės mėkar, Ag. (vert. v. parimala; waarvoor te lezen parimlāna); aanh. onder galing.

လှဝါ (lunga), Sbr., was of uwas gaan vertrekken, *mintar (sund. los, jav. lolos, vgl. onder duh); mėluwasang, pėluwasang, mėtėnungang of mėwatjakan, ees

zieke bij een baljan *tot voorwerp van raad-oleging maken*; de baljan krijgt daarvoor eenige betel en 66 duiten (vgl. mēsēmbuang); ngēluwasin, v. e. kwaal; ngēluwasang mēkambēn gadang ngēmuliang mēkambēn kuning, anak njēkēb biju (*raadsel*; bbg. nggēding); kōluwasan, *afwezig* bij e. brandwonde van de huid, v. e. varken *aangebrand*, zoodat er niet gekorkord kan worden.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, L, *lekker* v. d. smaak v. e. gebak, *fijn*, tegenov. akas, v. papier tegenov. kahkah of een lontar, die gemakkelijker beschreven wordt.

II., lōluwas, *lijnwaden*, vooral vreemde, *pralēmba; kasa luwēs, pēlak alus, T. Z. 1, 6.

III. of lowēs, Bjw., sigi (jav. utjēng damar).

ꦒꦸꦱꦶꦭ, mēlēwas, pōlēwas, sas., nimpug.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, sas., njag, bērēk (Bjw. buak v. kambēn b. v.; lamp. luwas, *sijn kracht verloren hebben* van tabak); z. lēwas.

ꦒꦸꦱꦶꦭ?, laluwasa, sas., lasya, v. die het gemakkelijk heeft, niet overmatig moet afbrengen enz. (sund. laluwasa).

ꦒꦸꦱꦶꦭ, nālwāla, v. golven, R. 20 Z. 18, 5.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, z. onder kojakah.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, lawajan, B. Z. 12, 5, 2°, lawējan, *kawandha, aanh. onder ilēg (vgl. jav. 3ēmbung²), Adip. 27, B. Z. 87, 1; lintang lawējan, aanh. onder tanggala; vgl. lawé.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, z. onder aram².

ꦒꦸꦱꦶꦭ, tistis tang daça dēça dūṣia naliwēg ring tanpakālāngasut, Sut. Z. 417.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, bograh v. e. sombah b. v.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, spr. luwab, *wasem* v. kokend water; mōluwab, *wasemen, zieden*, *mwab, v. tuwak aan 't gisten (z. kluwab, gēmhlak en ng rēdēk); mōluwab², *borrelen* als een heete bron; kapulang atmané, di djambangané mangēndih, apinjané panēs maluwab² ngaruduk, Drm.; luwabin ipun antuk tojané; atēngah luwaban, v. half gaar gekookte eieren.

ꦒꦸꦱꦶꦭ, I., jav., v. e. *spelonk*, R. 5 Z. 8, 1 (muwara); lawangan, vrn. = kori; patah lawang, *gopura; hētwaning palawang rādja, v. d. oorlog, die den Pāṇḍawa's 't rijk weēr kan bezorgen, Ud. 102; mandēg saré (soring?) palawangan, Bs. arura, 5 b. (bis); salawang², *sakuwu²; vgl. onder pridondi en kētēng; palalawangan, aanh. onder tumpēk.

2°, sas., djēlanan (baban); nihan sikuting lawang²an, aranya kawruhakua, sadōpa saking pinggir, ng. 1, anak lanang, 2 haju brahmājanyāta, 3, rahaju, pēk çatru, 4, hala, kadang kēring, 5, rahaju, guruputra, 6, War. 5; palawangan tлага, z. tлага.

II., ngēlawang, *rondegaande, zich voor loon aanbieden* zoo b. v. van gambuh's (batav.; Bjw. amēn).

2°, anglawang (?) gada lalita, v. Bhīma in de waj.; bij anderen anglawat.

III., palawangan, *kasboek?*, v. d. pēnjarian kan dēsa, waarin de geleende gelden ingeboekt zijn.

IV., thër manglawang, B. Z. 44, 4 (uora rërènanng); rimang anglawang², Sum. Z. 64, 4.

V., wungalawang tjëngkèh madja musi (vgl. mal., Amb. pèkalawa, T. Batav. Gen. XXVII 85; bat. labang, *spijker*); z. lawangga.

ruḡ I., nglawungi, Bjw., naar de meiden *beginnen te loopen* van aankomende jongelingen.

II., jav.; *steel* v. e. standaard, Am.

ruḡ I., kurang (vgl. long); lwang ikang lara, B. Z. 49, 7 (kamurudan ikang sakit, mangilaung sakité); âpan alwang huripnikang raré jan pinaraning atuha, jatnâ pwang raré, manungsung mangabhiwâda, manëmbah, maluj ta huripnikâ, tut. 32 (Manu II 120); amrètântukiug anglawangi çaçadhara pûrûna, W. Z. 29, 6 (tirta olihing amèt çaçih purûna, jèh sakèng tjandrakanta pawitra, amrëta olih ida ngambil ring wulan paripurûna; jav. W. 162, kalalaring wulan); panglwang, B. Z. 21, 3 (panglong); palwangan, aanh. onder pramohanâstra; ljab 2 lwangnyang bhuwanatala pënuh, R. 20 Z. 8, 7 (kaëbëkin sawëngkonya, lwâ te lezen?, of bet. lwang, *ruimte?*, (vgl. luwang en longan).

II., nm. v. e. èkawâra.

ruḡ, lëwilëwing waliwis lëwësing sungil, R. 24 Z. 12, 8, z. lëwi.

ruḡ, vgl. jav., liwangliwang, B. Z. 3, 40 (linggah dalëm, l. pëngung); djurang liwang, T. Z. 5, 34; wiwanikâwîjar liwang, ald. 48 (dalëm); pan lwa tojanya liwang, v. e. water, Z. 5, 34, vaak lihung, vgl. onder luwang.

ruḡ, hol v. e. boom, T. Z. 5, 45 (gowok), ald. 65 (slagan, sëla), aanh. onder kašyapa (vgl. jav.; tag. lowang suung; z. lwang en longan), R. 14 Z. 7, 8 (bangbang goðk). T. Z. 5, 65 en 76, *wiwara, *droña (?) Adip. 80 (op beide plaatsen v. d. pot, waaruit Droña ontstond); sëka saluwang, z. onder *ëka; angurugi luwang, aanh. onder iwat: tiba ring luwang, z. aanh. onder këlar: damjaluwang aliwung, aanh. onder sarasi: tanganya pitjih sish sëngkok sada siku luwang (in plaats van kaluwang met een knobbel op den elleboog?). Dd. 4 a., aanh. onder sapa en tumpëk; luwang matanya, aanh. onder saptawâra; gënding luwang, soort v. gambang te Kl. in gebruik, Mal.: sabrang saluwang, aanh. onder trabakta, lawos djaé këntjur, pada saluwa (sic.), Sdj.: mëluwangan, pëluwangan, *tussenruimte*, *intermezzo* van droge dagen in de regenmoeson (mal. pëluwang); piluwang, aanh. onder gëbjog; luluwangan, z. aanh. onder butuh II.

2°, *wolfskuil?*, met sungga en bañtjang vermeld, War. b. 17, vgl. onder tawa; ngluwang, K. A., mbangbang; *klëwung; ginë-règèl rimihin, sinërëtsërëtan puwus (b.: pus): nya kâla luwang djirët pilangkung lan tadji ori pinasang, èna ginrëk tumuli, R. L. Z. 4. 102; nihan paluluwangan çaçi, ka, ra, luwang: 2, bu; ka, 3, ang; ka, 4, tja; 5, wrë; ka 6, çu; 7, ça; 8, çu; ka, 9, wrë; 10, tja; djyësia ang; sada, bu, luwang, sakârjja hala, War. 8; (War. b., 79, nyau diwasa luwang: nga, tan ogja ambahën salwiring gawé,

omah², wulan kasa, ra; karo, bu; kati-
ga, tja; kapat, tja; kalima, çu; kënëm,
wrë; kapitu, a., kawolu, çu; kasanga,
wrë; kadasa, tja; dyèsta, bu; sada, a.).
2°, lowang djaùm, tēlin dj. of song
djaùm; sas. (jav.), *grafkuil*, of lowang, z.
lëlôngkaq; kaluwangan, K. A., tjëtjatut;
i bandèsa djani ja amuwus, ngorahin sajané,
krabin njamané sami, sajané laüt nggölur,
tèmpèk kangin pèsu abu, ta kaüh mèdal
tabja, t. kēlod mèdal djuük, t. kadja kaluwa-
ngan, sajané mèdal kikihan, Tjrk., namentl.
om Pan Mandang 't'hoofd af te schrapen,
met tabja enz. te besmeren.

ꦫꦸꦮꦺꦁ, ngluwèng, kuwa, vgl. nglunak.

ꦫꦸꦗꦺꦤ꧀, T. Z. 1, 50; wangçadja luwang,
Z. 5, 95 (né mawangça sudra).

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, sas., limpa, kuwa; ook timpaq.

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, zekere zeevisch?, aanh. onder
bandèng, ook Man. Ab.

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, aanh. onder djaka.

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, sas., èmbid; bumi maraq aür
lèwèng (b.: pètur lowèng; c.: na adjur),
ten gevolge v. d. geweerschoten, Sdj.

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, sas., mēmula (padi); vgl.
lalët.

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, s., kulit lawang, Sw. (vgl.
nal.), (of lawangu?), R. 15 Z. 2, 4 (lang-
at lutung en pohl).

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, stamw., hiervan *ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀?

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀, log stroomend v. water, in tegenst.
gangsar; lël pëmbah jèhé; vgl. gamol.

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀ I., malala djiwa(djihwa)nyu
anglud, v. e. vlugtenden aan de tromp gewonden
olifant, T. Z. 3, 53 (z. lā en vgl. onder himi²).

II., sas., tain lala, tēlōngis; nglala, ndēg-
dēgin; 2°, Bbg.; nanusin; awlu gumulak
kadi timah linala, aanh. onder gorowong.

III., sas., vrouwelijk v. lala; la.

ꦫꦸꦠꦺꦤ꧀ I., jav., h. v. èngsap, *kalèpjan,
wisrèti, *Hw. Z. 2, 19, Z. 2, 9 (vgl. mal.
lalaj); tēngah lēmōng lali, *na middernacht* 't
uur onbepaald; suba lalinan pētōng, *sām-
pun lung hāng wēngi; wētēn asu lali²
malndēngan tēngah alas, T. bg. Z. 3, 89,
aanh. onder tingkah; bli nudju tēkēd kōmu,
lali² di subanjané saph, sang majnda sam-
pun mantuk, T. bg. Z. 2, 9 (de jakhals, die
oorlogstrom vindt); mēlali (mēsēsandjan);
sich vermaken met te wandelen (mēlēlāfitja-
ran, mēkēlangun), *amēng², *atjangkra-
ma, *sich verstrooien*; de blabad er van, wanneer
het in een slechten zin gebezigd wordt v. ie-
mand, die niet werken wil en slechts slentert,
is ngundali; mlali, plali, *met iets spelen*;
mēlali² njonjo, *angudang² susu, malali²,
anghadé²; linallali tan lali, aanh. onder
syama en kēla; suba lalin das lēmah, suba
lalin tēngah lēmōng, djani suba lalin mēh
paēkan lēmah Tj. b.; suba pētōng pēdas
djani tityang barēng mēdōm ditu, ajwastara
tēngah lēmōng ko lalinan „makadadwa (haar
man en hare madu) pulēs djani, mandoök
mēdōm nungkajak, Tj. Z. 3; kalalēn, *wi-
murtjita, v. iemand, die door met iemand te

praten, te laat weg gaat; **klalèn**, door het zien naar iets *afgetrokken*, b. v. bij een vermakkelijkheid te lang blijven staan kijken, zoodat men er niet aan denkt, dat men ergens naar toe moet en gevolgelijk er te laat komt; als vrn. in zwang **këpingon**; **këlaljan**, h. v. **ëngsap?** (vgl. mal. **laléj**); **pëlaljan**, ***lalana**, 't geen waarmee men zich vermaakt, *speelgoed*, 't een of 't andere middel, waarmee men iemand een kwaal bezorgt, die meestal ongeneeslijk is, *geheim toovermiddel*, bestaand uit vergif of 't geen iemand ziek maakt (vgl. men. **pamainan**); **palalian kal**, ***pasabhasabhängku**; **kna pëlaljan anak**, van iemand, die behekst is; **mëplaljan** (h. en vr., **mëkëklëtjan**), *spelen*, ook zooals met hanegevechten, met kaarten; **mëplaljan tëtadjèn**.

II., T. Z. 5, 110 (dadyanya, mal. lulu); **anglali**, aanh. onder **lëpit**.

ruj, v. droefheid, Br. Z. 12, 2 (bas kaliwat en kaliwat), in een klacht over den dood v. haren man, R. 16 Z. 6, 13 (dahat las), 2 Z. 1, 10 (*te erg, zeer*), B. Z. 14, 5 (djoh, kaliwat), *hoe erg is uw niet vreezen der goden*, R. 23 Z. 23, 29; vgl. onder diwasa; lulu tan wring bhaja, hoe is 't mogelijk, dat ge 't gevaar niet inzielt, T. Z. 5, 70; lulu pwa, *hoeveel te meer?*, Kam. 16 b.; **lalër lulu**, ***kamunun**, Tjt. 23, Kam. 56; **sakwëhning pãpa kapanggih marëngih² ri samipanya**, **nguniwëh kang (?) sarwwa kumëlíp kabèh pada anumpëp (angumpët?)**, **lalër lulu**, **lalër idjo**, **tëtëk lintah**, **langgaka**

(?), **iris² poh**, **lawan namuk**, Swrg. 13; **aprang lulu**, Mal. 323; **anglalu pëdjah**, *zich dool wanen?*, v. zich schuil houdende dieven, W. Pngr. 85; **kalalwan**, B. Z. 4, 16 (kalintangan); **manglalu**, ***ahanjutan**, *onverschillig?* T. b. Z. 49, b.; **kadung bli manglalu ika tan mangidëpang ring raës sang ririhé**, ***kalih ta kasulapa tatpiluhu niti sang niti-mân**, R. 23 Z. 7, 11; **ngölalu**, jav., *wanhopig. alle hoop opgeven* (vgl. **mëwasèt**); **manglalu** naast **manglampu**, aanh. onder **ratib**; **tiyang wong tamporat rëko**, **satibaning lampah**, **djurang parung**, **djro gödé lampahin**, **manglalu ngutangutang awak**, **tampangitung baja nglaluwang raga**, **buron apa iba mai töka nglalu iba sadya mapuputan**, **kranasé töka mai**, **kakutang ban somah**, **barëng mangadjak pjanak**, de tijger tot de geit, T. bg. Z. 7, 10; **tibang lalü(ug)**, Lamb. Z. 13 (sdëk pasang damar); Br. Z. 52, 8 (*jav. **tiba lulu wañtji asar**); **kalalu**, B. Z. 39, 21 (adoh, us kalintang), **kalunta²**, Lamb. Z. 15, 4; Br. Z. 36, 3 (kalintangan), L. Z. 4, 1; **tot**; **kalalu**, Sut. Z. 16, 4; vgl. onder **limpas**; **kölalu** v. e. zieke; **kadung kalalwan** (of **kadalon**) **pulésé**, v. die zich heeft ver-slapen; **stri kinalalwaning djalu**, Z. 68, 1 (**wanita katamporatang olih kakungnya**); **surja kalalun**, **lingsir**; **pinilalu**, aanh. onder **garabag**; **padånadah akálíhan sama kinon marëka sukha linawwalawwakën**, Sum. Z. 129, 1; **manglalu angawak**, v. iemand, die gaat zwerven, Meg. 4, 33; **nglaluwang**, in on-zekerheid verkeerende, als 't ware in wanhoop

een besluit nemen, aanh. onder rubèda; djèl-
ma panglaluan; vgl. mawasèt.

II., sas., titel gegeven aan iemand uit een
radèn met een vrouw v. gewonen stand ge-
sproten, vgl. lala en buling.

ꦭꦸꦩꦭꦭꦗ of lalaj; lumalaj, Hw. Z. 2, 17;
Z. 23, 9; lumalé, B. Z. 6, 4 (i bun kama-
lé, palalépé); lumalaj ing hawan v. takken,
Sut. Z. 34, 5 (marawèjan); lumalajlalaj,
Z. 6, 16 (pasrawé), v. d. gadung, Kk. 29, 7.

II., lalèjan, z. onder lalajan.

ꦭꦸꦮꦱ, sas., luwas (lumar, vgl.
mak.; mal. lalu?); njèlalo, singgah.

ꦩꦭꦺꦭꦺ I., nga malèlé, de ꦩꦭꦺꦭꦺ (jav. ngalè-
lèl).

II., z. *malèlè'.

ꦭꦸꦩꦱꦱ I., sas., naast ilaq (Smbw.?); vgl.
onder lèmpas.

II., ambèk nirwisajâlilanguwahuwah (jav.
hds. lila ng huwa²), Iwirnyan sukàdhyat-
mika, W. Z. 1, 5 (over 't sund. lila te den-
ken?).

ꦭꦸꦩꦱꦱ, s. (lilâ), *lipur, v. d. tjitta,
Br. Z. 15, 28 (rèstah, suka; Br. K. lijang),
*çobha, B. Z. 3, 14; Sut. Z. 114, 3, Z. 107,
2, Z. 110, 1, Z. 121, 5, Z. 143, 2, *suka
(tušia), W. Z. 16, 3, aanh. onder awatâra
(masukân²), Hw. Z. 23, 1, *op zijn gemak?*,
sonder moeite, tut. 54 a., aanh. onder swa-
tjthanda; kadi Iliani lakuning singha
lakunira, Ud. 112 ('t origin. sanghakhèla-
gati); Adip. 88; Iliâtriwikrama, Br. Z. 8, 1
(dibja, paripûrâna); tan kna lila, Wir.
10 (bis), 7; Mal. bl. 20 o.; Iliâwarâna, aanh.

onder mlëng, mrëtjukunda, trikâladnja
en plawa; manglila, W. Z. 17, 2 (mang-
langë, manglilipur); anglila², Kam. 11;
Hw. Z. 2, 11; anglila² wingit, T. Z. 1, 18
(manjalimurang sèbèt, aanh. onder këla
en syama, njaru²ang ibuké); manglila²,
*amëng²; lilla tan lila, Mal. 79, 106; lu-
milla, R. m. Z. 30, 22 en 29 (waar R. K. b.
dumila heeft); lilajang manah tjâl, *Iwam-
bèkta; ngilajang, *lumipur; panglilângku,
B. Z. 16, 7 (pamëngamëngan nghulun,
pangangguran tityang, patjangkraman t.);
panglilan ati, sèdèhé tong dadi lila, z. onder
purna; i sor i panglilânira, *onder de rust-
plaats*, balé (?), v. d. kluizenaar, Adip. 71 m.

ꦭꦸꦭꦸ, z. lilèn.

ꦭꦸꦭꦸ, tut. 15 b., Wit. 14 b.; Wir. 62
(vgl. bug. en bat.); lila tumakul, W. Z. 5, 2
(tuwa ungkuh, djada ungkuh, tjokoh
rëgoh), Sum. Z. 48, 1.

ꦭꦸꦭꦸ (?), bobabé ngluli, *erg liegen*, vgl.
onder tilu.

ꦭꦸꦭꦸ I., alulu, v. honden, H. Z. 34, 1;
Adig. 55 m., R. 20 Z. 18, 6; ramja sona ma-
krah malulu, Dd. 5 a. (Bjw. nglulu, ngu-
lun, mal. lulung, men. mahalulung, mak.
lolong, tag. alolong, alf., toumbul. lolon,
gehuil v. honden; vgl. ulun III); anglulu, T.
Z. 5, 68 (ngulun); manghalulu, Kk. Z. 27,
6; mangalulwasunika, Sut. Z. 14, 2 (man-
djalung); mangalulu, v. honden (een slecht
voorteeiken bij de geboorte), Adip. 74; panga-
lulu, Wir. 34 b.

II., malulu, Sm. Z. 12, 12 (sang kamalulu); *tampèndah rumba^h kadi lulu sinèsèb tèkang çawa samar*, Sm. Z. 33, 13 (kaintuk kèdèkdèkang).

III., saling lulu, v. vechtende runderen (z. mapalu, tjantèt, graing, tègèh); ngèlulu, voorwaarts *gaan* b. v. v. e. verslagen vijand.

IV., mèlulu, *tegen* iets *aanraken* als iemand, die leunt (ook ugèlulu?), v. Mahomedanen bij 't bidden op den grond gebogen (vgl. dong-sok); nglululun, *tegen* zijn slaapkameraad in *aanraking komen*, met iets in *aanraking komen*, v. 't hoofd der Mahomedanen onder 't bidden met den grond; z. luù.

V., luluån, verk. v. luu^{an}?, bras in de kètungan gestampt en wit gemaakt (Bjw. kèntjongan); deze soort zet zich uit, zoo zij gekookt wordt; z. sèruhan.

VI., aanh. onder rëmpjuh, lulu nagih simpangin, Tb.

ru, angilulù, *gekscheren*, R. 23 Z. 13, 27 (nggulgul).

ru, mal., aanh. onder rëmrëm.

ru, jav. (*clarias punctatus*), zekere zoetwater-visch met een patik, *sarsa, *karapala (?), *mrëtjuté (?); *strigani (?), srënggi (çrënggi), z. onder dlëg en patik.

ru, *krachteloos* door een ziekte b. v. zoodat men niet kan loopen (vgl. lèlor), *angèlih, *manglih, R. 11 Z. 2, 21, Br. Z. 22, 8; vgl. lëmët.

2°, *versot* op een vrouw of man.

ru I., s., v. d. staart, R. 19 Z. 3, 5; 20 Z. 19, 7 (lëmuh), v. vlamvend vuur, 10 Z. 1, 1, reg. 3 (molah).

II., krang mata lola, zekere *scholp*-soort.

ru, sang hjang naga lola, m.

ru I., mèlolo², *angstig schreeuwen* in den droom?, Us. 480 o., v. de wijze v. spreken v. Mèn Tëmbola, z. aanh. onder gomblang.

II., sas., punja (alf. *halm*); salolo, apuäs. 2°, z. onder dii II.

III., lolowan, z. onder madjagáu; eigenn. v. e. riv. Djibr. (in pl. v. loh^{an}, ngadj. lolohan).

ru I., *scherp* als gember, *bijlend* op de tong, op de huid (malag. lala, *arm*; 't bat. pogós, *arm*, is naar een vaste klankwet 't jar. pèdès en sijak is in 't bat. *keet* op de tong en *ellendig*, terwijl 't Chin. klasseteeken 160 *bijlend* op de tong, *bitter* en tevens *leed*, *bekommernis* beteekent; bis. lala, *vanij*; vgl. *panas; 2° en ngahngah); ngèlalah, v. onkruid, als b. v. blatung, zich op een erf *verspreiden* en het bederven; ngèlalahin, *anulari, *besmottelijk* v. e. kwaal; *overwaaien* v. e. vreemd woord (vgl. lahlab); bajëm lalahan, soort met kleine bladeren.

*II., kanaka lalah, *gesmolten* (?) *goud*, B. Z. 43, 25 (ban sungsut danèné); alalah atjangkrama, aanh. onder rádjakárjja; *anglalah, v. iemand, die in de bosschen vermaakshalve wandelt, T. Z. 4, 57 (m-mëngamëng); sang wahu prapti sampu

anglalah, Mal. 122 m.; kalalah, *ongeduld*, Adip. 98, *met ongeduld verlangen* naar den nederlaag des vijands, R. 22 Z. 4, 13; 16 Z. 8, 8 (malēwih²an nagih; ngadjap²), naar den dood als naar een vriend, aanh. onder krēta-krētya; R. 17 Z. 8, 1; Z. 9, 1; 5 Z. 8, 8; 7 Z. 2, 7 (ngadjap²), *van ongeduld branden*, 23 Z. 13, 3 (bas kasuwèn); B. Z. 43, 25 (maklo), *hāmham; Anj. Z. 15, 2; saranta.

III., jav., lalahan sawah lalahan mēntas ginaru, Ar., aanh. onder daugir.

IV., kōlalah, sas., likad.

V., hjanglalah, z. onder janglala.

ruꦫꦭꦭ I., alalēh, Anj. Z. 23, 6 (maālēp); Lamb. Z. 15, 5 (pnēd), Z. 15, 6 (asah), v. het geluid, L. Z. 2, 9 (raçmi); lālanālālēh alon, B. Z. 7, 2 (mlali² asrēt adēug, maās suka manglila, manglila² atjangkrama), Br. Z. 50, 2; gērōhnya lalēh tan humung, T. b. Z. 2, 25; lalēh dumulu, Z. 2, 3; hana winwatan pētung gantung alalēh inambah ēnggungan, v. e. walahar, Kk. Z. 38, 2.

II., Sbr., maklo.

ruꦫꦭꦭ, sas., oōn (z. onder lēlēh en luluh).

ruꦫꦭꦭ I., Wr. 14, *bedroefd?*, Br. Z. 32, 3 (kalaran); lēlēh anangis, lēnglēng, W. Z. 35, 4; B. Z. 82, 15 (luluh); Was. Z. 3; 118; *linlēh, B. Z. 60, 3 (lipurang); ginangsal dé çri narēndra, punang pōta dinu-ia liningling, binulakbalik tan bēsūr, tinaha tan manūsa, bhatāring bhatāri, lēlēh twastrādjur, tēkā angluh sarwja ngasyasih, ngaras-

aras tan aris, bij 't zien v. 't portret v. d. princes, Spt. Z. 1, 17.

II., *buiten kennis* v. e. zwaar gewonde, die gaat sterven, v. e. zware zieke (mal. lēlah, *vermoeid*; vgl. lilih II., lēlah en luluh II); lēlēh nandang tatu papitu; lēlēh manisó, *het is buitengewoon zoet*; lēlēh padingōhan, v. e. zang *aandoenlijk?*

ruꦫꦭꦭ I., *kondur, *kawus, *larut, *alaradan, *mundur, *kadahut, *wijken* in den strijd (jav. *wijken* van iemand's toorn; vgl. nglantas); *op de vlucht geslagen* v. overwonnenen; milu lilih, *tumūt katawurag, aanh. onder māha; kallih, kahala; angli-ihin, *angulih, Anj. Z. 21, 5.

II., kangēlan lilih (ander hds. leest sira) rōmpuh ndan angrēmpung, Ww. Z. 2, 80; lilih angrasa pōga angrēmpung, tengevolge v. e. hardnekkigen strijd, 67; arasa lilih gōjuh dēning suwēnira arōnggut, ald. b., 61 (vgl. lēlēh II en luluh II, vgl. mal. sirih, jav. suruh en *sōrēh).

ruꦫꦭꦭ, mēlulahan, *zonder omheining* of tēmbok v. e. huis of tuin, v. d. beenen daar 't kleed opgetrokken is.

ruꦫꦭꦭ I., *modder* om tēmbok's te maken (vgl. jav. batav. en sund.; z. ēndut); ngēluluh, *modder voor een tēmbok trappende maken*.

II., sas., oōn (vgl. lēlah), *vermoeid*; angrasa luluh katikōhāning rawi, T. Z. 2, 2 (vgl. lēlēh); mati luluh winahaning turida rāgi, Ww. Z. 3, 58; sampun luluh ing kadharmman, *huwus çanta karuḥa; luluh adjur awak-

ipun, R. sas., rēmēk luluh (luluh rēm-pub amba), ten gevolge v. Rāma's pijl, ald. Z. 1; pēga lwir luluh, v. e. door droefheid overstelpte, T. Z. 4, 5; *verteederd* v. liefde (vgl. blabad onder tēbēg); timahé luluh, *timah drawa; luluh mami ngatonang, *lobha hatingku wulatija, R. 11 Z. 3, 3; luluh manahdané, *drawa ta hatinira, aanh. onder kēla; lwir linuluh twastra, Hadji D. 47 o.; miluluhan anon ing atmadjanira, Jsp., b. 99 (Jsp., j.; kamiluluhēn mulat tingkahé putra, die aan liefdesmart leed).

2°, aanh. onder sulēman.

၇၇၇၇၇၇ I. of lēhlēh; mēlēlēh, *open* als een doos, *ongedeekt*, *ongekurkt* v. e. flesch, in tegenst. v. mētābēng, *bloot*, v. onopgeborgen goederen (vgl. mal.), aanh. onder kētjuh (waar 't jav. woord toepasselijk zou kunnen zijn); ngēlēlēhang, iets *ongedeekt laten*, *ongesloten laten* een kast b. v.; kalēlēhang dodot; *linukaran wastra (vgl. ngēlēh), aanh. onder surup.

II., ngēlēlēhin, *moois beloften* iemand doen om van hem iets gedaan te krijgen.

III., ngēlēh (nglēlēh?) laraningsun.

၇၇၇၇၇၇, Ar. Z. 36, 1.

၇၇၇၇၇၇?, linolēh, pinēhan.

၇၇၇၇၇၇ I., jav., *in te nemen* of *ingenomen geneesmiddel* (tamba adjēngan); hieronder 't dagelijks aan de deur verkochte drankgelijke brouwsel, waarvan vooral de vrouwen gebruik maken om de eetlust op te wekken.

II., lolohan, in pl. v. loh²an v. loh of

uitspr. v. loloran?, h. v. sowan?, tasik anak, *kleine rivier*, Bjw. paluh?) Sm. Z. 5, 9 (sungé, ngadj. lalohan); eigenn. v. e. pl. in 't Djēmbrenasche; mēloloan, Tab., h. v. mising, vgl. kajēh.

2°, z. onder madjagan.

၇၇၇၇၇၇, sámpun pwékang gadá nuksa uamu² hilang tanpantara lēlén, Kw. Z. 36, 19. လိလိလိ I., sas., malēm (vgl. mal. en jav.); kasuwan dīpaning lilin, Ww. b. Z. 4, 63, *kaarsje* v. djarak en gamēt; damar djarak, blo, kililin (K. A. liling).

II., eigenn. v. e. pl. op Lombok, Rkd.

လိ၇၇၇၇၇ I. of lēlén, v. lēn?, misschien v. e. lili (jav. ili², vgl. lalang met jav. alang²); mēlilēnin, pēlilēnin, mēsilihin (z. onder ili III); angilēni, *vergoeden* een weggeraakte slaaf, Darmaw. hds. v. Kl. 12; tka wēnang pigugu ika mēlilēnin kadi sistigé ni wajan masih.

II., *sambēr lilin, z. onder katibangbung (jav. sambēr ilén); fr. s. rūpanira kadi hlaring sambalilén.

၇၇၇၇၇၇, z. onder lulud.

II., *jav., sajat lulunya, Sm. Z. 8, 21 (daha magulungan; sund. naast lēléd, z. onder tikēh); ngalulun, angguluung; kalulun ing tilam, v. e. man, die zich verbergt. Hadji D. 22; kalulun, B. Z. 87, 49 (kaguluung); mombabakan, W. Z. 25, 5 (magulungan), v. d. huid, R. 21 Z. 7, 6; Ar. Z. 36, 3, v. e. tapih; alulunan, B. Z. 42, 14; awarīna kēn alulunan, Arj. Z. 9, 1 (alulungan); malulunan, v. e. vluchtend leger.

Ar. Pr. 65 b.; pada malajwalulunan, Spt. Z. 5, 41, Was. Z. 2, 28; dodotnya lus alulunan, aanh. onder grēm̄is; bēntar bubar sing inambah alulunan, Spt. Z. 5, 42, kalah kalulun, Tjt. 220, kalulun larat, ald.; kullitnya tjaťjal alulunan, R. 21 Z. 7, 6 (ñjal maplutan); gring malulunan, Us. E. 11 b.; malulunan ring wētēng, Us. 242, aanh. onder grita; panglulunan, een stuk hout of bamboe, aan weėrskanten waarvan een inkeping om garen op te vinden.

ꠐꠢꠢꠠꠣꠠ, s., dyah wruh raçmi (b.: rasya) ning kakung, Kr., z. onder stri en aanh. onder tjiptabhaja en vgl. lalani.

ꠐꠢꠢꠠꠣꠠ, s., wandelen en deswege langzaam gaan v. d. gang v. wagens, als v. die zich ergens vermeien, B. Z. 4, 16 (mangrantun, atjangkrama, alwan), Z. 57, 5 (mamēng-amēng), *humalisak, Am. Z. 1, 1 (vgl. sund. ugalalana); lalana ištanya bjakta katurunan manobhu alalanēng himalaja, dinulur dēning tāpsaragaña sanggēpa, zoo dacht 't dēning tōpsaragaña sanggēpa, zoo dacht 't publiek, toen de vorst met zijn gevolg plaats genomen had, Ww. Kid. b. 12; linālana, R. 2 Z. 1, 18 (kalalimur, manjalimurang, manglipuraug), 't geen men doet om zich te verstrooien, W. Z. 14, 4 (palajan, padjēng!), B. Z. 110, 2 (daāt suba), tut. 54 b.; linalana, linipur, Kr.

2°, vertroeteling, v. kinderen in tegenst. tādana; hajwālālana putra sang sudjana doša tēmahika wimārgga tan wurung, aanh. onder tādana; tau lalana, niet talmend v. d. duk en vgl. lulur; nglalar, van drek suive-

gang v. reizenden, B. Z. 4, 16 (nora ala- wan, n. mangratun); apa tan lālana, v. e. paard, dat mager is, Z. 13, 11 (dēning tan rērēnang); manglalana, *umabas; manglulané lālana, rjjunōngiré nrēpaputra, haarpur, manjalipur); panglālana, Sm. Z. 20, 8 (njalimur), vgl. Wt. 14 b. en aanh. onder tādana; lumalanēkang manah, v. e. bedroefde, R. 2 Z. 1, 21 (manglipurang); maprang lālana?, aanh. onder utsāha.

3°, swerven, Bw. 2°; anglalana, swerven uit wanhoop over 't verlies v. e. minnares, 2 b. ruꠢꠢꠠꠣꠠ, in pl. v. lalanā, aanh. onder djahinang (vgl. onder uttari).

ꠐꠢꠢꠠꠣꠠ I., ksamā tāntēn ta panglalarana samādhing kadi kita (een jav. hds. sira, daarbij samāddhining tegen de versm.), W. Z. 5, 5 (samura pisadya norana mangalangin prajogan tjainé, dēwa tanpamijalang p. kadi ida, ampura tan sadyan bapa manglētēhin samahitan anaké kadi de zuiverheid v. uwe boete zal verontreinigd worden, door uwen toorn, Sum. 7, 7 (vgl. jav), verontreinigen, dus zoodat men aan nglahlahi denken moet; nda tar hajun paparigraha, tan arēp marabja, dumēh sira mangkana, djēnēk ring kabrahmatjarjjan, alēmēh kalalarana gumawajakēn joga, Brh. 5.

*ll., umbah lalar, *kapēta kumbahēn; anglalar usus (vgl. onder ulur); anglalar atmané, Bs. 5, z. vooral onder hēdēt en wa-

ren den buik v. e. slachtbeest; lalarön, lijden aan 't uithangen v. d. darmen?, z. aanh. onder wikët.

ꦫꦸꦫꦺ, jav., *kšudra (sund. laleur, lamp. ral, lalor en raral, mal. lalat, mad. lalaq, malag. lalitra, bat. lanok, nalöng; z. maksika); swabhawanikanang lalër maharöp ing brana (b.: wëni) purihika darpparing kanin, ikang wajasa (in pl. v. wájasa) kaka darppa haröp ing kunapa midër angambaranglajang, ikang kudjana dadyaning kalaha kahjunikâ mulat i (b.: a) duhkaning para, kšamâ mudita kahjuning sudjana dharmanira mulata tuštaning para (b.: djagat; jav. hds. tinakitaki nitya tan lupa), Nts. Z. 3, 11 (vrije vert. v. Ind. Spr. 4651; de jav. text v. 's Landsdrukkerij geheel anders en in een andere versm., de vergelijking v. e. vlieg met een kudjana vindt men terug in de aanh. onder barung); alu lalër, z. aanh. onder *alu; anglalër, *gelijk vliegen?*, Ar. Z. 29, 8.

ꦫꦸꦫꦺꦺ, nglëlër, naast nglëklëk.

ꦫꦸꦫꦺꦺ I., jav., anglilir, B. Z. 5, 7 (ngëndusin, ëntën), uit eene flauwte, Z. 47, 17 (mëngët, mëling, labdadjiwa; angrilir, Stn., Bujw., Z. 5, 16, 104 en 105); sirënjandra (die tevens in slaap was gebracht) kinotjok anglilir angusap akši, adahëm watuk asring, tinëhak dëra sang aju, sapanggawa ingkono, dëça paran kunang iki, kën tuja kapupungën ja patigarap, Spt. Z. 219; ngöllilir, *bijkomen* v. e. schijndoode? (lamp. ngalilir, *bijkomen*

v. verplante planten, v. e. zieke, zoodat hij weer eetlust krijgt).

*II., anglilir, *erven*, Lamb. Z. 33, 2 (mapakolih), Hadji D. 41, 44, enz.; kaliliran, B. Z. 38, 25 (olih anëmu); kumalilir, Adip. 38 ter, Gh. Z. 46, 4; kumaliliri kaprabhu hadji, *den vorst* (zijn vader) *opvolgen*, Sut. Z. 47, 22; drëwé kaliliraning bapa, Wtb. II 35, 42, Adip. 34; 50, Ar. Z. 3, 10; musuh kaliliran, *erfviand*, *çatru kaluša, Ar. Z. 43, 10 (jav. satru këbujutan); kaliliran, *erfstuk* v. e. voortreffelijke kris als de pëntjok saäng; kampuh liliran sahapatra, Ww. Z. 3, 145.

III., sas., djadja bëndu.

ꦫꦸꦫꦺꦺ I., jav., lulud; wida lulur, aanh. onder wida, Was. Z. 1, 52; norana mjati risang rwa, lwir lulur watu lan mimis, lwir burat tikšnaning waös, kaja siniram ing warih, sama tan hanamjati, Spt. Z. 4, 54; anangis alulur suku, Stn. Bb. Z. 5 en Bujw. telkens (Men. VI 126); manglulur usus, hr. Z. 38, 3 (vgl. lalar); lulurën, B. Z. 15, 9 (mahjun lamurudin; mal. lulut), Ar. Z. 32, 9, Hw. Z. 49, 6 (vgl. sund. batav. en mad. ngadj. luloh); angluluri, naast amboborëhi, Was. Z. 1, 58 en 59; lulurana pahjas, Smw. Z. 14, 7, 13.

II., jav., antir (?), Tjt. 17; (te Ngajogja lumosir, ulâ², dat te Bjuw. tulaug giiug is), z. lamungsir en onder dumi, aanh. onder djahinang.

ꦫꦸꦫꦺꦺ I., Wtb. 98.

II., mëlèlèran, v. d. nog niet opgezette be-
landdeelen v. e. huis, këtjètjèran op 't erf,
ondèn mètangkidan, mēgampilan;
gl. lèlèh.

၇၇၇၇၇၇, paling, *anglih, Br. Z. 22,
z. lèlo.

၇၇၇၇၇၇ I., papperig, ook v. 't puden-
um v. e. vrouw, v. e. modderigen weg (vgl.
ēbuh en mabēboran), b. v. v. tin in 't
uur; sōdih paling (kangēn) knēh tityangé
atata, kadi ilēhin gni, ēlad patēladtad kadi
inahé dadah lolor adjur tanpagalikèné ra-
anja amanggih panas (b.: larèng) ati, fr.

II., loloran, ombak² (vgl. loloran), aanh.
nder sirir; awarāna loloran, v. e. kris,
lal. 102, v. e. pinggēl, 403; vgl. Smw. Z.
4, 8, Z. 15, 23; awastra udarāga ardja
inulam loloran, U. Pngr.

*III., sas., djadjah en polo (deze 2 bet.
ok in 't men. bānaq).

၇၇၇၇၇၇, minder geworden v. brandhout
v.; ngōlalakang, bosch opklaren door velling
er boomen; v. beesten 't plantsoen opmaken.

၇၇၇၇၇၇, sas., gati of pēsān (mad.
ērlalu); sastra lōngé laloq, vgl. aanh. onder
ntoh.

၇၇၇၇၇၇ I., ngōlōlōk djaēné (kadi mēlō-
uk tkēd di basang), zeer lekker; vgl.
ladnjad.

II., pētjēng lēlōk (b.: pēkēk mata), sas.,
n die door een vloek getroffen is.

၇၇၇၇၇၇, ngōllōk paité of ngilēng p.,
ter uglilēng bon ēntuté; ngōllōk djaēn
māarné.

၇၇၇၇၇၇, z. onder klilik.

၇၇၇၇၇၇ I., z. onder léséq.

II., sas., këtjorin.

၇၇၇၇၇၇, sas., lēbuk; vgl. sēngēt.

၇၇၇၇၇၇ I., anglaladi, aanh. onder pēh-
dēng; laladan, jav., Ws. 23 b., 32 o., aanh. onder
ēñdjēk; nihan sapañdjēnēng pangèran agung,
ring swētjēhalinggarsapura, wus amutēr ba-
li mwanng sasak, tkanieing balungbungan, tur
siwinōn dēning para punggawa, makadi para
ksātrija, mwanng mantri, pramañtja, tkanieing
prabhēl, kalaning pangèran agung, amarōk
maring basukih, dēça ring slat kidul ing
undōhan, alaladan pasagi ring ballranté, 1,
aisi wastra dagangan, dēça ring kalungkuug,
alaladan pasagi, 1, aisi wastra pingé tutuli-
san, dēça ring buhahja, alaladan pasagi, 7,
aisi wastra udaragi tutulisan, dēça ring
matjētra, alaladan pasagi, 1, aisi wastra
widjil bali, pada papanira sira bangēr ing
patandakan, manih pasagi aisi kombala sēlir
ing baléranté, dēça bēnē(bé?)tin, alaladan,
1, paparanira tunggiling sritanggēlam, manih
pasagi (hds., djgi) ring padjōrukan, aisi
wastra sakalor, dēça ring lēba alaladan, 1,
paparanira parih, ika tingkahing djumnēng
ring gēlgēl, Pam. b. 60.

II., laladan, zekere vogel, T. b. Z. 2, 10.

၇၇၇၇၇၇, ngōlōlōdin, op iets terugkomen
b. v. een 2° boodschap waardoor iemand op
een anderen tijd besteld wordt, voor de 2° à
3° maal gebruiken een kleedingstuk; herhaalde-
lijk lezen een geschrift; panglōlōd, iemand, die

een vroegere bestelling verandert; lələdan, 't onder bēdēt; lilit satwané, 't beloop v. e. onderwerp v. e. gesprek, niet meer gebruikt v. verhaal; sajawining (sadjawining) lilit pu. e. pot h. v., afgelegd kleedingstuk reeds gedragen (lungsaan), *lungsuran, Lamb. Z. 22, brief uit Bangli (vgl. mal. om pustaka's te 4; lələdan sang aju, *lusuhan sang arum, tellen, p. tiga lilit), aanh. onder *səngka. z. lajud en lungsur.

၇၇၇၇၇၇ I., Gh. Z. 19, 2 (b.: lulun), B. Z. 11, 3 (lēmurud, kakosot); kinōman lulud, R. 23 Z. 13, 11 (suūd kalamurudin), soort v. borèh; *alulud, B. Z. 21, 2 (malumarud); sampun (b.: lampu); lambungkâ-kiris (b.: kilá) pamulu tjampaka linuludau (b.: lunan) i drēsing djawuh, Gh. Z. 4, 3; vgl. lulur.

II., vrn. of h. v. əntud? (ugadj. lulur en rurur of ruror; lamp. lulur en rūrul, scheen, f. nunug, alf. en tag. lolór, de beenpijp, tibia, mal. v. Kut., scheen, iloc. lulud, hiel, boven-hiel, mad. lolor, been); alulud, aəntud; twara nawang lulud, Mngw., niets hoegenaamd weten.

၇၇၇၇၇၇၇, mələləd, golven, *stroomen v. e. menigte lieden, *humili.

၇၇၇၇၇၇, ngələlət, ngringkəs (vgl. ngadj. lalat?, lamp. lələt, zwachtel); malələt, inge-rol v. e. sigaar; 2° v. e. lijk, vrn. = mēgung of mēsəkəh (vgl. jav.); alələt tunggul, aanh. onder tjankirang; skar sakupak kalih salələt, bij 't aanbieden v. offeranden (tanding); lələtan, vrn. = tampinan of is 't sas.?, dus vrn. v. slojo; anginang angagēm lələtan, Hw. Z. 1.

၇၇၇၇၇၇ I., (vgl. kilit en mal.); ngllilit, *angasut; malilit, *awilət; gula lilit, z.

2°, nm. v. e. guna, z. onder patjundang;

paít mələlilit, zooals de antawali of tuung kokak; swarané manis malilit, v. die een gedicht opdreunt, Bt. 42 (vgl. kalilit); né té apa makada sang prabhu buduh ulangun əngsap sadja təkən raga kalilit ban guna mələh „rabiné pada nongos dé butju, gusti pradəwané, gobanjané bətjək“, v. e. vorst, die 2 vrouwen v. minderen stand tot zich nam

en de andere verwaarloosde (vgl. onder ujuk).

*II., tulis, mat?; kadi lilit patapatahanikang hənrija, W. Z. 15, 10 (lwir palilit, buka gambar, lwir g.); pinggir², iká lahieh kadi lilit, v. d. zee, Rm. Z. 28, 5; iñdja lilit, z. onder iñdja; katjang lilit, zekere katjang-soort, aanh. onder langwan.

III., sas., bulusan.

၇၇၇၇၇၇, verkloefdheid aan zijn ouders.

Sut. Z. 7, 3; B. Z. 32, 4 (trēsšā; bis lot); wahnikang lulut, Sm. Z. 24, 1 (gəntubing magamasa); aməgat lulut, z. onder pəgat; kabwatan lulut (z. raras), W. Z. 15, 4 (kadabatan ulangun, k. unəng. binwatan sasmara); kəndit warina lulut, Ar. Pr. 56, 70, Hadji D. 71, z. aanh. onder tampu; apulang lulut, z. onder pulan; gəng lulut, Sut. Z. 43, 4 (dahat ulangun.

jaça məgat lulut, T. Z. 1, 17 (balé munda. b. məgat sih); angdó manah kəng lulut.

Nts. Z. 1, 4 (makada kĕnĕh dĕmĕn mapulilit); lulut asih, z. asmarandana; tumpĕk lulut, sanistjara klion kruwlut, soms in pl. v. tumpĕk landĕp; pakis lulut, aanh. onder djangkrik en grĕmĕng; ulĕr lulut, aanh. onder samĕni; rinowang salulut, z. onder rowang; salulut, T. Z. 4, 34 (sapaturon); vgl. wiro; saput sĕlulut, als bĕbali; alulut, B. Z. 40, 22; kaluluting, Z. 15, 14 (kasajangang ring, karabi olih, makarabin); kalulutira, W. Z. 16, 4 (kakasih danĕ, kinonĕnganira); kalulut, *karakĕtan; kalulutmami kita, Wrs. 52; kalulut, amahijun; kalulutingsun, *asihku, de persoon, waarop men verliefd is, Hw. Z. 7, 8; sami kalulut danĕnĕ, W. Z. 15, 2; z. onder *sali; sang kinalulut, *sang konĕng; angluluti, *rĕsĕp; kapilulut, h. v. trĕšĕna; *kapilulutĕn, B. Z. 59, 13; kapilulutan, *karakteran, kama, trĕšĕna, Br. Z. 4, 9; kuda panglulut, eigenn., zoon v. d. vorst v. Pawonawon, wilde na 't afsterven zijner gade, niet meer trouwen, zoo hij niemand vond gelijk haar, waarvan hij een portret liet maken; hij wordt kluizenaar in 't bosch v. Taratĕ bang, later draagt hij den naam v. Djaran Nirarĕsa, Mal. Z. 1; eigenn., aanh. onder kais.

၇၇၇၇၇၇ I., *opschiklievend* (ilĕ; vgl. atav., Bjw., jav. lĕlĕwa); z. bĕtak.

II., sas., tjĕlak (v. e. tlĕdu, njawan nz.), gatjĕl; tĕdĕs lĕlĕt of pusut, babwang.

၇၇၇၇၇၇, sas., blig; lĕpang lolat, adangan.

၇၇၇၇၇, s., vrn. = gidat, * R. 17 Z. 6, 12 (slat tardja); 2 Z. 42 (kaphala, muplakanta); lĕlĕta, m. c., aanh. onder adji, vgl. onder rahi en baĭuk.

၇၇၇၇၇, s., mawadjik, kr., *bevallig*, Sut. Z. 69, 8, R. 20 Z. 17, 6; 23 Z. 12, 3 (tan mari, tan pĕgat, z. lalitya), 22 Z. 2, 2 (maĕlĕgan), W. Z. 14, 7, aanh. onder kiwa en sarik, T. Z. 1, 18 (tan mari); bhramarĕmong lalitya angudang madu, Z. 4, 34 (tan pĕgat); aanh. onder kudang; prawira, wĭralalitya, z. onder prawira; lalityapada, z. tamarasa.

၇၇၇၇၇၇ I., s., kalolita, *met weemoed* aan den doode *denken*, Kid. Sund. Z. 3, 1 en 77, Was. Z. 3, 117; kalolitĕng sang wuri, *met weemoed denken aan?* de prinses, die hij moest achterlaten, R. L. Z. 4, 106; dadya mĕtu mari lolitĕng kahjun, ald. Z. 10, 30 (wastuanja lali kajunĕ).

II., verb. v. lohita in de W.

၇၇၇၇၇၇, nm. v. d. zoon v. Tolĕ, zwarte kleine figuur.

၇၇၇၇၇၇, s., Wr. 20, Br. Z. 12, 14 (tan pĕgat kaliwat); lalitya, m. c., Sut. Z. 69, 2, T. Z. 118 (tan mari).

၇၇၇၇၇၇ (?), manglalĕsin (manglĕmĕsin?), *anghariharis.

၇၇၇၇၇၇ I., *ongevoelig*, geen medelijden hebbende, Sut. Z. 8, 1; B. Z. 2, 28 (las, kinas), *gevoelloos*, Z. 44, 9 (las, lipja), R. 5 Z. 1, 11 (kalis, l.), 6 Z. 4, 59 (tan itja); R. 5 Z. 1, 7 (kalis), 7 Z. 5, 22 (tan tolih, k.), 20 Z. 2, 16; Wr. 13, *wreed, hardvochtig*;

B. Z. 16, 10 (las, bis), Z. 15, 5 (matinggal. maninggalin); mäsih apuhara lalis, nga., alömöh amidanaha makanimittang sih, i wë-dinrân luputana ri buddhising putra çisya. Wrt. 22; sang lalis atilar bhumi, Dj. Pr. 7; jan tēka lalisning widhiwaça, tut. 63 b. (bhawanti widhiparjjajé): häh aho lalu lalisnira sang hjang, R. 16 Z. 6, 11 (ngadupira dahat tan mèling ida dèwata); jâmalu lalis, 22 Z. 3, 6 (ja nggitik sahasa); lalu lalis ta ring huluu, tot iemand, die, stervende, u verlaat, T. Z. 1, 57, Z. 4, 7 en 8, vgl. aanh. onder wuda; sampun lalis pangëmpon, tot een pas ontmaagde in flauwte gevallen; Ar. Pr. Z. 20, 32; jèn sira dyah tulusa lalis kakanta mangkjamitalabéh gëul, ald. 33 (vandaar de jav. opvatting); alalis, B. Z. 16, 10 (tarpatolih, las); hana wiku sudoša, amalëul smara istri anwam, katngër oll(h) wwang, sah saking dëçanya sah panjawitanya, ngungsi gumi ljan irika djnëk panjawitanya, wiku ngumbara, anawan sudošaning awak, nga., hajwa sang krötta diksita, sang pradjaraksakëng rat, anguripakëna kawikon wiku ika, mapwara hala ikang rat dëwa malalis ring sang rumakša djagat, bawur ikang rat, jan hana guna sastra pranjan (pradjnan) ring sarwa adji, najawiwëka, pragiwaka, mwah wagöd ing basatatwa tjarita, angënaki tjita sang sinawita, wiku ika „wiku ngumbara, nga., sing sudi angurip kawikunira, wnanng prajaçtjita, ping, 3, bwat sudošanya, nisiamadyamotama „tias katjmëran wiku samangkana, ndya

kramaning prajaçtjita raga, mawanawaça, ring girigahana „satapiin „ring wanagahana, satapiin „tpining samudra satapiin, ping tiga prajaçtjita raga, sida rahaju rawuh ring gröhanya, malih mapudgala ngëkapai-dita murwanin, jadyan sida samangkana. hajwa sang bu(h)palakëng rat mapatfirthan ring uriping wiku ika, palanya katinda dëning loka jau mangkana, né wnanng arjja patih, djadma sudra² wnanng, mangkana tatakramaning wiku ring sastra tgasang (tgësing) sang hjang tjaturjuga, tias, fr. bpl., aanh. onder waraug; lalis san njai mas mirah, in een rouwklacht v. e. man jegens zijn overleden vrouw, Drm. 23; hajwa hana kâsih dënira hajwa hana kalalis dënira, v. d. plichten v. e. vorst, Sdj. (Manu VIII 173): kinalalisaning sambodda, Kam. b. (vert. v. djnâtiwahiskrëta), B. U. bl. 47 (vgl. onder kalis); kinalalisan, *verlaten, verwaarloosd* v. e. gebouw, Kk. Z. 26, 9.

2°, met eene ontkenning *niet in staat* iets te verlaten, 't *niet over zijn hart kunnen krijgen* v. iets afstand te doen; batisë bërung akatih, njlrapa suba mambongkol, bujungé ngëbat pagrijung, ubës²sé mapalpal, sajan ngëntip. bujungé tong lalis luwas, Mdj., tong lalis makalah mulih, omdat hij haar zoo mooi vond, Pdj.

3°, naast lampus, Mal. Z. 1 en ook naast lina, daar een stervende 't hart heeft de zijner te verlaten, aanh. onder sunggar (vgl. jav.

ᮊᮧᮒᮧᮒ I. jav., ngëlëlés, *leuw drans*

met de pangikal²an, scheuren sambuk om tot touw te twijnen (angin lələs, رجا, ar-jav. Wdb.); lələsan, v. tali duk.

II., ngələləs, v. e. gezongen brok uit een gedicht.

للیلی, dək dək; gömpung lllis, Ww. Z. 3, 127 en passim; gömpung lllis rampung tigəl, Us., manggih swarga mēnga manggih dalam arata sing kapapag gömpung sing malang lllis sing sēmpat lulus sing landöp pupug buta buti kala kaljanungkul, Dd. 12 a.; gömpung lllis tanpaçesa, fr. S.

للیلی, linus, Am., ngalilus, Br. Z. 43, 2, *adrēs v. d. wind, Sm. Z. 28; ngulisting manglilus masələt pöntung, v. vagebonden, Kid. Adip. Z. 3, 19; djanmané pətjak malakiana tjorah manglilus magənti darma para ljanı astiti njaluk brata, in vorst Djanaməljaja's gelukkige regeering, ald. c. Z. 1, 49; gallus, *kumusuh; 2°, Bbg., masəpuk.

للیلی I., *ter neer geslagen* v. planten, truiken, lalang enz., doordat er vele lieden oor geloopen hebben, of wel door een groot eest, door water enz.; asing əntasina lulus, vele dieren (vgl. jav. lusan); watək dəwanə lulus, ndjədjəh pada pabləsət, ban muhə mangəpungin, W. K. (Z. 24, 4); i tjupak anutug arinipun, adi anti kaka, di djää a alih adi, laädang né né buüt (lulus), o ko (ənto né) masih karuruh (tutug), di kapanggih ariné, i tjupak dəkah mangsur, ki grantang mangké angutjap, kənən djani ban madaja (baän mandajanang), p. Z. 1, 76; daät ibuk ngənotang, ban

alası lulus puün, api kənken to adannja, T. bg. Z. 6, 8; sing katəpuk kapalu mandadi apja, lulus ənjag pradjani, Z. 7, 20, aanh. onder lindəs, z. aanh. onder lilis.

II., *kalalah, R. 7 Z. 2, 7.

للیلی I., Bjw., van zelf afgevallen koffiboonen, of die door de luhak uit gekakt zijn, de koffie de lekkerste heetende te zijn.

II., sas., pətjəh.

III., matan kainé (b.: tityangé) malodlod pəsu (b.: pəlud), palonə malələs (b.: malədləd, c.: tut polo madəsədəs), Drm. 56.

للیلی I., mələlos, *afglijden* v. e. kleed doordat het niet om den middel door de sabuk bevestigd is, *vallen* uit een mand, waarin een gat is (vgl. mal. lulus en bilulus); inungkab punang samir amaswas rūpa sang aguling, murtjtjita manahnya lolos, tiba angləndahəng kstı, toen de vorst de geroofde prinses zag, Spt., Z. 2, 8; vgl. prodjol.

II., Sbr., mising; nangka lolos, Kl. nangka bubuh; lolos tarik salapuqna bala kutjiwa, Tjp.

للیلی?, kapwa makən laləçaja dukula laka tulalaj, R. 16 Z. 10, 14 (patola sutra rakta maəntjər),

للیلی, zekere groote *hagedissoort*, in 't jav. kadal; alasan (K. A.); zou gewond door een lipan koedrek tegen 't gift aanwenden, door zich er in te wentelen; maikut of maikut lələsan, v. d. padi verder dan ləg (kuning atugəl); z. srab (en niet zoover als mara ləg?); natahə bət tumbuhin padang, djalanənə lllitın bun tong dadi ubətang

. tókèn umahé sami samun tongosin alasan, Tjw. (later umahin a.); een bizondere soort z. onder tjáu en kadal.

လူလူ, *luluj, T. Z. 5, 25 (pongah); lwir alulur tjumbu, Z. 5, 6 (ja dahat mangikut), apunggun, ald. Z. 4, 41 (dahat pëngkuh), B. Z. 23, 9 (kasaatang, ika kattëbang, kadurus).

လူလူမူ, jav., mal. èlah (eigentl. sund.).

လူလူလူ I., oost-jav. (den slaap uit de ooggen niet kunnen weren); lëlëp alësu, afgemat wilende slapen, T. Z. 4, 54 (kalëson aguling. mal. lëlap en lamp. lëloq; vast slapen, men. lälöq slapen); anidra lëlëp tan dëliling, Spt. Z. 2, 1; kalëläp, z. onder gëlaq.

II., jav., kalëläp, v. e. blad, dat niet drijven wil, Tj. A. b. (a.: karëm); kalëläpëng toja, aanh. onder murddhi (vgl. sund. lëlëp).

လီလီ, z. kalilip.

II., kalilip, aanh. onder dojan.

လူလူလူ I., vgl. alup; anglulup, v. jakhalzen, T. Z. 5, 68.

II., sas., gëlam.

လူလူလူ, z. onder paparu.

လူလူလူ I., z. onder lalé; mangkin sèmi raganing hati wawang lumalaj asëmn lunggahing gadung, Hw. Z. 2, 17; lumalaj-lalaj, B. Z. 6, 16 (pasrawé, malalépé pasrawé).

II., *laljan, B. Z. 6, 19 (bapra, tëm-bok), Z. 7, 6, Z. 4, 11?, W. Z. 16, 1 (t.). aanh. onder sukrëta (*jav. lalëjan, pagër, bat. lalëjan, vgl. aanh. onder twara).

လူလူလူ, Br. Z. 44, 7 (malib, lulut:

jav. vert. arsa, tjipta), vermoeid, zat?, Bh. 18; v. e. verliefde, Hw. Z. 4, 8; luluj amëkul tawaug, v. d. looten v. d. gadung, de vergeltjking met hare buigzaamheid niet kun-nende doorstaan, Br. Z. 37, 3 (awali ika anga-juh akasa; wáu ngajuh ambara; jav. vert. ngámbráámbrá; vgl. lulwi); lulujaya

modjar, R. 9 Z. 4, 5 (mlid mamunji, m. ja mawuwus); marahakëni lulujntug dai-tya mangkin pragalba, om te melden hoezeer de d. woeden, Sm. Z. 28, 7 (dahat); mang-(h)rënggut amrëp anëkëk ja luluj mamampjal. hr. Z. 49, 12 (*jav. palulujan, pasëm-baran); luluj djandjan, R. 17 Z. 7, 1 (ngu-da buduh).

လူလူလူ, s. (lulja), lësu, lali, Kr., T.

Z. 2, 48, aanh. onder ruku, Sut. Z. 73, 5, L. Z. 30, 10 (ëngsap); Z. 35, 2; Sm. Z. 26, 7 (ulangun kasmara); Br. Z. 38, 9; Wir. 19, v. e. plant, T. Z. 4, 11, Br. Z. 19, 10 (ëng-sap), Sm. Z. 22, 16, vergeten v. slaperigen, Hw. Z. 49, 1, verzuimen?, in den wind slaan,

aanh. onder druta, aanh. onder ghata (bis; vgl. *jav. lulja); aloljâharip, aanh. onder swapanâstra; lolja molah, R. 7 Z. 18, b. (tan mari makitukan, malëdlëd mak.); kâmalolja, Adip. 69, Hw. Z. 9, 4 (vgl. onder kâma); loljan, tut., 57 a. (bis); tatwa je-linoljan ta lanâ, R. inl., 41 (katuturan ka-uningan ika pagëh); kalangë'n linoljan sagandhaning sëkar, B. Z. 39, 27 (ulangun mapakolih kasusup dëning wangin)

pušpa, dēmēn ring patjangkramajan
dih ambēning p. raçminya kēngsapin
ngisisan sarining bunga), aanh. onder
parigraha; kunang si jan linoljan.

රුරුකල, z. onder lalaj.

රුරුකල, nglalamēna, niet zich bij één
verk houden, v. d. tak op de hak, nu dit dan
lat aanpakken, v. e. ondeugende koppig, zich
niet aan vermaningen storende, 't jav. 'mblasar?

රුරුකල, ngēlilig, over iemand rollen v.
pēdati b. v. over iets rijden v. e. wagen,
op iets kauwen, aanh. onder lukis; ada ka-
umbak tundun ada tarōdjak djaran lèn ada
lilig pēdati mēntjub soroh né nōgakin djaran,
Bngk. s. 243; kalilig, *kapipis; lilig dèn
lōmbat, Us. 224; vgl. ulig, giling en glilig.

රුරුකල. Tbn., i pēngantjatan.

රුරුකල, of liligondi, s. (nirguñdi,
vitea negundo d. i. vitea bicolor; jav. lēguñdi,
ag. lagondi; vgl. bij kaju bangēs); vitea
rifolia, afb. Rumph. IV pl. 18 (wordt in de
churen gelegd, om de bubuk v. d. padi af
te houden; 't geen ook bij Makassar en Bugi-
eezen, evenals op de Philippijnen, in zwang
te zijn, zooals men zien kan uit 't Mak. Wdb. v.
aura, 't Bug. onder lawarani en 't bis
lagondi, terwijl Blanco 314 en Rumph. IV
pl. 49 bewezen, dat ook de wandluizen er mee
te verwijderd kunnen gehouden worden.

රුරුකල, jav., T. Z. 4, 49 (djukut);
ira pada hininamnyadarppapan bētah ang-
im, sagutji ja ta linanggā lèn tang masta-
a ja marām, linalabakēn i tañdasning

wjāgrāmangang inagēm, ginilut ika kahēnti
mwang rahnyā ja ta hininum, v. smullende
asura's, Hariç. Z. 9, 2.

රුරුකල, verbeurd, vervallen v. e. pand;
z. onder lēb, Wtb. II 29; Adig. 22.

රුරුකල I. (ambēngan, vgl. *alalang),
imperata arundinacea, het hoogopschietende gras,
dat men gemeenlijk alang² noemt en in 't Bll.
ter bedaking bezigt, terwijl in 't Djibr. bu-
juk daarvoor dient (vgl. onder duk, mal. en
mad. id., jav. alang², bēdilé angalang ka-
tunon, Tj. A. b. 10; vgl. onder glagah,
vgl. padang en onder rangsēk en sawēn);
de uitbatsels zijn zeer scherp; van daar het
raadsel er op, panaka galak inana
buh, mēmēna djēmēt panaka galak,
vgl. Bngk. s.; tan pēndah don lalang mama-
dèn patrēm ingunus, Dj. Pr.; tjtjth lalang,
omdat de lalang dadelijk bloemen krijgt (z.
onder tjtjth); mēdon lalang, v. d. bizon-
dere gedaante v. e. tadjji; sawan lalang, vliegt
zeer laag en bevindt zich in de l. of glagah;
lalang liggah, z. onder bratan.

II., sas., sēlat.

රුරුකල I., malalung, naakt, *awuda²; ka-
lalungin, *kawudan, z. lugas en tilah.
*II., Br. Z. 52, 8 (dañh wolu; z. onder
lalu); kunang kamōnaning umangkata hu-
mēr lalungning kulēm, Hr. Z. 13, 20; tibang
lalung, *sandhja, W. Z. 35, 13 (ri sēdē-
king sandikala, sandyawēla), B. Z. 41,
3 (dé sandé kalané); masaning tibāng
lalung, Anj. Z. 28, 1 (kalaning dawuh

olu); **kalaning tibang lalung**, Lamb. Z. 1, 3 (pasang damar); **kalalung**, L. Z. 4, 183; **kalalung**, v. d. zon, ald. Z. 51, 8, aanh. onder hawu.

III., z. onder kalasa.

ru ru I., R. 23 Z. 13, 21; **dahating lalang**, *paripûrûna; *alilang, R. 7 Z. 5, 74 (tlah, akila), W. Z. 21, 14 (rusak, tlah), B. Z. 79, 5 (galang, çirûna); **malilang**, *çuddhaning, *sudânta; **malilang**, tawá; **anglilangakôn**, aanh. onder rawêja.

II., **kalilangan**, v. iemand, bij wien de lullekaas zich ophoopt, v. d. cunnus *roode lippen hebben?*

ru ru I., mak. (mal. lilin), *een kaars*; **liling tingkih**, blotong; **lilingan**, damar, z. lilin.

II., **liling** en **i liling**, *kiñdjëng; **kaliling**, zekere watervogel, Wt. 58 b., Auj. Z. 61, bov. (z. onder puhok); **alilingan**, R. 23 Z. 12. 16 (kandik², maidëran); **kalilingan**, pujuh, Kr.

III., **malilingan**, *midër.

ru ru, **kang wong pada bingung paling lönglëng lulaug tanpatolha amudun (?) kangin katon kañ kadja katon klod**, Dd. 4 a.

ru ru, **masawang siñdjang alulungan**, *awarûna kën alulunan.

ru ru I., mal. (Portug.), *verkoopings, vendutie, auctie*; **ngölëlang**, *op een vendutie iets kopen*; **ngölëlangang**, *iets op een vendutie ver- kopen*.

II., **lëlangan**, *Europeesche speelkaarten*; **më lëlangan**, daarmede spelen; z. sampëjan; **nglëlang** z. onder aas II.

III., **ngölëlang**, *zeer behoeftig?*

ru ru ru, *schuins, scheef* (vgl. ëlëng); **ngölëlëng**, het hoofd *schuins honden* om goed te hooren; **blakas lëlëng** (timpas), blbd., in pl. v. impasin, vgl. onder tëmpejëng.

ru ru ru, *zeer dom*, aanh. onder sontëng (sund. *blind* met open oogen; batav. *kip-pig*); **blog lolong**, **pölolong**, met tin verzwaarde *tjëlëbontangan* om valsch te kunnen spelen (z. tijas); ***rangda lolong**, z. onder lëlëngëh.

ru ru I., **ngölëpin**, *inslikken* v. e. slang.

II., **kalëpan**, aanh. onder haras (vert. v. samâwrëta); **alëpa**, *uitgezonderd?*, Bh. 2.

ru ru, **ngölöp**, *inzwelgen* v. d. lëmpu-tu-slang; **ngölöp api**, *vuur in den mond houden*, een sigaar *omgekeerd in den mond houden*.

ru ru, **amukti palapa**, *zijn ontslag nemen* of ontbijt, Arok. 32 (ter), 35, 30.

ru ru, R. 21 Z. 42 a., T. Z. 5, 4 (lajah; mal. en mad. *lapar*, bat. *rapar*, sas. *lapah*; vgl. jav. *lapa*; sund. *palaj*, dat als vrn. woord ook *vermoed* bet., door den invloed v. den triller in pl. v. *lapaj*, in 't lamp. bet. *palaj*, *pijn doen* v. d. voet wegens groote vermoedheid; vgl. de verschuivingen v. bet. v. lom, luhja en ngëlih, 't mal. *lëtsk*, men. *litaq* met *lita*, Napal *litjin hunger*, volgen v. Hasselt's de talen en letterk. v. Middel-Sumatra, bl. 43); **makakârana lapaning wadwa**, Kam. b. (vert. v. *durbhikša wjasanopëta*).

alapa toja, *dorst hebben*, Adip. 56; malapa w waj, B. Z. 9, 24 (mamudi jèh, lajah j: wèlkang toja); z. onder hungang.

ru, malapu², *ronddolen?*; tani dusin, *onverschillig, niet geven om*; èngkèn ambah dané rëko, *tujuh malapu*² (b.: nutug tur kalampus²), Bt. 305; panglapwan, O. S. a., 14; ringkèl manuk, nga., diwasa, tanpangumbana umah, hala, pagawajana panglapwan haju, wà, ka, wré, bu, wà, kà, War. 18; plapwan, eigenn. dèsa, W. Bll.

ru, usapakèna ring lèpa²ning tangan, Us. 28; lèpa²ning tangan, fr. s., z. aanh. onder arèn (vert. v. karatala) en giriça.

ru I., bal. lèpé; sajan kalèpèn (b.: kalèson) twan galuh, Meg. Z. 2; kalèpèn dèning anginum, v. wachters, die in slaap gevallen zijn, U. Pngr. 84 (onder lipja?).

II., lèlèpi, durèn, kètan-meel en suiker in upih gewikkeld en aan de beide kanten ingebonden, een sèmut of een bamboe-touw tje vastgemaakt, de platte soort heet in Tb. eigentlijk zoo, terwijl er de ronde ook dodol heet, Bjw. djènanng durèn.

ru, klèpon mèdjanggar, kèkupa v. binnen een unti (nagih mèkukup).

ru, z. onder lèpi I; nglèpèang tjotor, z. onder salah.

ru I., lèlèpi, z. nènipi.

II., s., lilipjan, z. onder lipja; kalipjan, aanh. onder drèstanta.

ru, ndà tan kalipwan tjitta bhagawan lèwabrata, toen hij die vijanden zag aanrukken, Bh. 52, aanh. onder sampàta.

ru I., jav., R. 19 Z. 17, 3, 20 Z. 3, 3 (lèpèh), Bs. 2 o., v. d. voeten, Mal. 58; *mat*, niet in staat om ver te gaan; *murtja lupa*, v. iemand in zwijm, Utt. 29; vgl. aanh. onder niçtjètana; alupa, R. 5 Z. 8, 7 (bingung, kè mèng); mohang tjittàlupa mawèrè, R. 2 Z. 6, 6 (paling knèhé lèpèh punjah); pilih alupàng sèpèt gading adoh, bij 't zien van bare borsten, Br. Z. 59, 3 (sinama ika kasor njuh danta nora sama, wjakti laju i nj. danta kasoran); liwat lupa, *wipajoh; niçtjètana lupa murtjtjha, ten gevolge v. d. pramohanàstra, Bh. 66; mùdha lupa ring dharmmasmarana, ald. 27 ('t origiu., dharmma sammùdha tjètjàh); t. suku lupa, War. b. 44.

II., *a tjètana, W. Z. 25, 6 (lali); bluluk lupa, vert. met bungsil (waarbij hluluk de jav. beteekenis heeft); kapi mamadèming ampjah pringnyanyù makin alupa, B. Z. 10, 11 (mapinda mangasorang l tiing ampèl dèning tirisan mara mabungkak, bahni amèdjahi t. a. i njuh mangko tuh, apa mamatyanga njuhé né ndèsèk tingingé né djani laju); makèdika tuwi tan dadi ja kinalupan, R. 14 Z. 1, 4 (akikit wjakti tan wènanng ika èngsapang); malupèng wahjawibhawa, W. Z. 5, 2 (mangèngsapin suka sakala, lali ring sukawaja, èngsapinja bwat kabjudajané).

ru, s., wat aan huismuren gesmeerd wordt, de kalk, ook op cement toegepast (vgl. jav. en mal., vgl. ngadj. lipa); kasa lèpa, v. dichter

weefsel dan de kasa bubuh; pamor lèpa; in tegenst. v. d. kalk voor de betel; vroeger onbekend en slechts aan de stranden verkocht (skk. lèpa, *kalken*); mëlèpa ban pamor, lèpa nèpa, R. 2 Z. 1, 23 (kaōdakin); lèpa dèning idjo pahul tjintrèng parada, v. e. witaana, Ar. Pr. Z. 8, 8; pangalèpa, *metselaars-troffel*, vgl. lèpana.

ꦫꦸꦤꦶ, stamw. v. kalèpjan?, vgl. lipja.

ꦫꦸꦫꦸ, *gupé (z. lèpèh); lèlèpéning samir, Dd. Z. Z. 11; malalèpé pasrawé, *lumalajalaj, vgl. lèpèk; nglèlèpé, *mâpès; manglèpé, *lumanggé, R. 23 Z. 12, 2; nglèlèpé laju, v. e. zwak kind, aanh. onder pèngkas; manglalèpé, *sumaré; manglèlèpé madapa laju, Meg. 236; palalèpé, angalajan; patalèpé, *lumalé.

ꦫꦸꦫꦸ I., *wolp* v. e. tijger, Tjt. 82, op een andere plaats lèpa anaking mrètungga, grènda anaking gogor.

II., kasa lèpo, z. onder èpo.

ꦫꦸꦤꦶ, lopa², Mngw., vrn. = tèpak (vgl. lopak²), uit 't bug?

ꦫꦸꦫꦸ, is in 't sas. naast ulah in gebruik, maar haast verouderd.

ꦫꦸꦫꦸ I., palapah, jav., *mengsol* in 't algemeen b. v. bij water, om het smakelijk te maken, zooals de bladen v. d. klajan; plapah djukut, plapah borèh, pèdjadi, waarin alles wat samentrekt (als b. v. têngèh), om er de lontar-bladen in te doopen, ten einde de insecten te weeren; ook een middel om iemand op zich te doen verlieven?

II., z. onder *lapá; masana datèng tégari nané uwah panas lapah (b.: sèluq), aanh. onder sujung.

ꦫꦸꦫꦸ, *sterk* v. thee b. v., *siedend* v. water b. v. twee à driemaal borrelen, v. gekusde ananas, meer dan gèbuh; fig. *seer lang*; lèpah dini nganti tendèn tōka masi ulèt dèn alèpah, Us. x., 12.

ꦫꦸꦫꦸ, winaswan lunghàngdoh bangun alèpèha kàraña hurip, Kk. Z. 33, 1; mëlèpèh, v. de ouders v. iemand, die een vrouw geschaakt heeft, eten brengen aan 't huis der ouders v. de geschaakte, deze tevens trachtende te verbidden, om de drie dagen geschiedt 't totdat overeengekomen is omtrent den prijs der geschaakte; mama lèpèh nunas sasampurajan, *sumantèn angupak samakèn i wjung, Br. Z. 49, 2; mëlèpèhang, pèlèpèhang, voor den schaker door aanbieding v. geschenken, bij den vader van 't geschaakte meisje tusschenbeiden komen.

ꦫꦸꦫꦸ I., Adig. 37, 66; manglèpèh, ald. 12; nglèpèh, v. iemand, die de interest niet betaalt en gevolgelijk op de volgende sangkèpan 't dubbele van 't verschuldigde heeft te betalen, niet op de sangkèpan of voor de sèkää niet werkt (kni babaktan), *bebet worden*, de boete telkens verdubbelende; nglèpèh nglèngit? (vgl. sund.), vgl. nglèpit; ikang dwipa kabèh, tumut kalèpèh ikang dwipa kahananya, kadi ratnadi drèwjaning djan budwipa linèpèh dèning ratnadi drèwja ris çakadwipa, Brhm. 94; anglèpèhakèn, aanh. onder sarwwaswa; sawilang ikang (n)

hutangnya kang inangas lèpiahakèna, evenzoo v. die met een niet bestaande schuldvordering aankomt, Sdj. (Manu VIII 89).

II., pillih alahànglèpih ri hadjènging rath kita mapèku durjjaça pati, Br. Z. 37, 8 (wjakti kasoran tjatjritan ring kahajon smarapatni antuk i dèwa jan sapuna-pi krana kasor karaçminja); nglèpihang, la lpihang omong itjangé; pinalèpih (?), z. onder ilèp; lèpihan, T. Z. 8, 106 (pangawi), wulètan, W. Z. 18, 14 (ulètan; bal. opijan en lapihin, vgl. lèpitan en jav. èpijan en z. onder mangsi en têngèn; نمبر لغيار nm. v. e. tooverboek, waaruit men zien kan, waar een verdwenene gebleven is, mal. V. 495); ja tanah kasning astra puśpa lèpihan lukarning tèpih, ald. Z. 20, 38; makalèpihan lukarning sindjang mrik minging tanah kasning astra puśpa, v. d. coitus, w. Z. 5, 149; alèpihan lukarning kèn tum kang tanah kasning astra puśpa, Ar. Z. 8.

ᮊᮧᮒᮧ I., dèkdèk; z. sèpuh III; mèlèp-mèlèpuph mègarapan, druk aan 't werk.

II., lèlèpuh, zekere gestekelde zeevisch, zoals de sèmbilang maar dunner (Bjw. lèp, sas. lèpuq); vgl. sèpuh III.

ᮊᮧᮒᮧ, jav., ngèlèpèh, uitspuwen wat lekker is, zoals ampas, 't vocht inslikende (z. kètjuh), v. kinderen uit overzatheid l. sund.), natahang.

ᮊᮧᮒᮧ (?), mèlipah, spoedig rijk in de deren zitten? v. e. plant, vgl. lèpah.

ᮊᮧᮒᮧ, erg ziek, bedlegerig (lipèh kurenan i anuné glèm bah bèdèg), v. 't lem-met v. e. mes, dat geheel krom en omgebogen is, zoodat het niet meer te gebruiken is, aanh. onder tjatjah (vgl. plit, pungak en ibul); nglipèh, v. iets hards een patuk, aanh. onder patuk, vgl. ripèh.

ᮊᮧᮒᮧ, mèlèpah, v. e. kruiplant zonder stek zooals komkommer, kèsèla, smangka enz., op den grond slingeren, zich spreiden v. onkruid; vgl. lipah.

ᮊᮧᮒᮧ, z. lèpé, zeer vermoed, uitgeput, manglih, *alupa, lumé mangèlih, *gupé; lèpèh idané, *ngèlnira.

2°, plat, v. ijzer, ook lèmpèh; mèlèpèh of mèlèpé théd mál, v. e. slingerplant?

3°, *manglih.

ᮊᮧᮒᮧ, wwang aburu, anumbaka buron, luput, kna rowangé mawèha patiba djampi, satak, jan mati mawèha pamidara, satail salapan, Wtb.; wwang amupuh asu, amamaling, jan mati, asu srahna ring kang adrówé asu, tan witjaranèn, jan ingambil asu dènè kang amupuh, dauda satahil salapan, ald.; z. dwalapan.

ᮊᮧᮒᮧ, Sbr., alipan; lèlipan, duisend-poot (mal. lipan, sas. limpan, ngadj. halipan, bug. balipang, mak. alipang, bim. rifa, lamp. lupan en halupan, alf. lipan, olipan en ulipan, tag. alopihan, olopihan en olapihan, mad. loban of lopàn, een niet vergiftige soort), de bek als ingredient voor de ontal²an v. klophanen (vgl. onder

lëlaskan); een kip, die een lipan in 't pikken voor is, wint het, is de l. de eerste, dan gaat de kip dood, sing maluan njotot wë-nang, de eerste slag is een daalder waard; kumalipan, v. e. meisje, dat de mannen zoekt; ngëlipan, als een duizendpoot zoo nijdig v. klophanen door de uitwerking v. d. untal²an; buka lëlipan tókèn sijap sing duñina mati, sprkw., de eerste slag is een daalder waard; djadjaltané ngalipan, aanh. onder tjalompong.

ꦭꦶꦥꦠꦏꦶ, s., T. Z. 4, 23 (kadi wëdak), aanh. onder mimba; alèpana wangi², R. L. Z. 12, 5; jan sirânëmbah, tan kèngang nora lèpana, Adig. 30; linèpana, R. 2 Z. 1, 23 (kaòdakin), *djnu; z. anggaràga en vgl. lèpa.

ꦭꦶꦥꦠꦏꦶ, lavender (aan de stranden alleen bekend).

ꦭꦶꦥꦠꦏꦶ (?), bahu, Br. Z. 11, 6.

ꦭꦶꦥꦠꦏꦶ, opgehelderd v. e. stuk grond door weggapping der struiken b. v., geheel en al kapot v. e. tèmboek door den regen.

ꦭꦶꦥꦠꦏꦶ I., manggà tan lèparang djapàstawa, Sum. Z. 17, 4, Hr. Z. 2, 2; hjang kàmèçwara nllakaniá sadrèçottama makahuriping djagat-taja, nityàwèh waranugrahà ring atibhaktin angusuma hamúdja tan lèpar, náhan hètuni sang rwa tan bèsur angartjjana ri pada bhaitara ngañdjali, nirwighnàstu phalanya tan karakèt ing mala malawi (wimala?) wiçirina nityasa, Rm. Z. 25, 5.

II., sas., (gahgah, mègambahan); si

konjaq lèpar puñdjung, die het haar los draagt (de jav. tekst, nguré wèni), uit de Indra-djaja; lèpar puñdjung, mègambaän v. vrouwen; lèpar rèma, z. onder kintrang, z. bəbaro en èmpar².

ꦭꦶꦥꦠꦏꦶ, alèpir, Sum. Z. 113, 11.

ꦭꦶꦥꦠꦏꦶ, jav., *umari, E.; jadyapi saru-tikanirèki tan wun atémah lipur, T. Z. 1, 25 (pituwi sabèndundané twara bəungan dadi purnajan, tag. lipal, verwoest, een einde nemen, bat. ripur, weggeveegd); tarpalipur, B. Z. 60, 2 (tan dadi salimur); lumipur, B. Z. 17, 1; lumipur, een bedroefde Sut. Z. 8, 9 (nglilajang); lumipur kəngaira R. 10 Z. 3, 6 (murnnajang, njalimur); manglilipur, *manglila, *lumalana, ald 82 o.!?; kalilipur, *linatjalatjan; lipurè ta larangku, B. Z. 35, 1 (katungkulan dèwa sakit tityang, ilangangké sdi tityangé); manglipurang, *lumalana panglipur, ben. v. e. luthof, (mal. panglipur lara); 2° ben. v. e. rijm-versm., waarin de Lajon sari is gedicht (8 i, 8 a, 8 u, 8 s, 8 i, 8 u en 12 a); i panglipur, eigenn. v. e. bovennatuurlijken kris in Mèngwi (z. domp en onder gudug); banju panglipur, eigenn. v. e. rivier in de doodenwereld, aanh. onder bramaga; balé pəngangən en panglipur Stn. 99; panglipur, een andere naam v. e. versm. lajon sari (lipurkəna in pl. lipurakəna, kan niet goed zijn, Was. 53 tanpalipuran, Anj. Z. 8, 1 (tanpatambana tan sinalimur).

᳚᳚᳚᳚, *plat*, niet hol, tegenov. mēkē-dongan (jav. letter); lōlēpēr, *een soort schaal* of *bak* v. bēsi putih, dieper dan een dulang om sirih of vruchten enz. op aan te bieden, ook voor offeranden, B. U. bl. 50, z. bokor.

᳚᳚᳚᳚, *nihan*, dja(pa), tirttha rahi, sang hjang hning midjil saking guwa bulakan winadahan mahapadma, sinangga dēning baju çabda hidēp, hning³ hulun wkasing ning; jēn akēkēmu mangkana, si radjah si tamah si drēm̄ba moha si durgga lipruh si kala kaitung mētaha saki guha garbhaningsun hisun angrasukakēn darmmadji kēné gnahanira ring radja pariperaka, durssang radjah tamah, durssang drēm̄ba moha, durssang durgga lipruh, durssa(ng) durggamurkka durssakēhi malapataka çatru musuh, deṣṭi marana tudju tluh tarañdjana apan ingulun angrasukakēn hjang darmma wiçēsa, sakēhi mala p. ç. m. d. maraṇa t. t. t., sumalaha ring nganggaspāraka lbur muksa hilang, fr. s.

᳚᳚᳚᳚, oṅg ati v. e. zieke; ngēpēr t. onder aās II.

᳚᳚᳚᳚᳚, *uitgeteerd* zooals ten gevolge v. buikloop (brag), *erg ziek*, *bedlegerig*, vgl. èmpor?

᳚᳚᳚᳚, blēkok, Tjt.

᳚᳚᳚᳚, sēlapuq, sas., ma k ē dja ng, sami.

᳚᳚᳚᳚, v. d. sirih-plant door gebrek an regen (bij velen onbekend).

᳚᳚᳚᳚, z. onder lēpēh.

᳚᳚᳚᳚, z. onder lēpah.

᳚᳚᳚᳚, z. onder lēpuh II.

᳚᳚᳚᳚, malēpuk, *mlēk, *kumukus mlēpug en mlugpug.

᳚᳚᳚᳚, sas., ēngsap, vgl. lupa.

᳚᳚᳚᳚, sas., sampan, eigentl., *de sloep* bij een vaartuig behoorende (smbw. id., bug. lēpa, mal. v. Ambon lēpa²); volgens andere lēpak; lalēpak, Bbg., sampan.

᳚᳚᳚᳚ I., mēlēpakan, v. e. plant, die slingert, maar als de gambir, op den grond blijft.

II., z. onder lēpaq.

᳚᳚᳚᳚᳚, *slap hangen* v. d. ooren v. e. Europ. hond, v. d. borsten v. e. vrouw (batav., sas. lapèk, lambih v. borsten; vgl. jav.: lamp. lipit, z. koplèk); nog week v. 't vleesch v. e. kúud; kampèk misi tōmbako, njonjo lēpèk masi kanggo; kbo lēpèk, ben. v. e. krissoort; nglēpèk v. natte kleeren; kumalēpèk, v. de kēdēlé nog zoo jong, dat de vrucht nog pēsēt² is, v. 't vleesch v. e. kúud, die jonger is dan de kúud pēngangon, zacht maar reeds aan te vatten; vgl. onder umbēl.

II., lōlēpèk, sas., bokor.

᳚᳚᳚᳚ (?), aanh. onder paçupata.

᳚᳚᳚᳚, beter lokika; ngēlopika. nglēngit.

᳚᳚᳚᳚᳚ of kalopaksa, eigenn. v. e. plaats in W. Bll.

᳚᳚᳚᳚, mēlēpud, nodos.

မုၵ်မုၵ်, mēlēpod, v. d. rook warrelen, hoog opschielen v. e. boom, vgl. mēlētod en longgor.

လပၵ် I., jav., Mal. 7 o., Ws. 2, v. 't geluid v. d. kokila, T. b. Z. 2, 32, R. L. Z. 1, 123 (vgl. sund. en batav., maka tērdēngērlah lapat² antara kadēngaran dēngan tijada 'suwaranja orang mēnangis, W. b. 49); lapat² wēring hangça, Wt. 17; lapat matra kaksi, T. b. 27; alapat, R. L. 15 o.; udjaring lapat, Mal. 70 b.; asōsrēbōng lalapatan, Was. Z. 6, 90, vgl. lamat.

II., kuning nguda; mēdii lapat mēpakan badjumas, v. d. tēpi mētjrangtjang.

II., Padawa, babab.

လပၵ်, lapētan pangtēlu (tindihan, titian p. t.), ook lampētan en lambitan.

လပုၵ်, ngēlaput, nivelēren?, v. e. klein getal dobbelaars de geheele menigte een slechten naam geven; manglaput, *mangasut; klaput ban musuha.

မုၵ်မုၵ် I., schuld hebben, zondig zoodat men gestraft wordt met den dood, tegenov. bēnēh (jav. in Kr. lēpat, vgl. luput); O. IX, pl. in reg. 2 en 3; lēpēt tēkēn widiné, schuldig bevonden? door enz.; lēpēt di raga, 't geen beschouwd wordt als 't gevolg van den toorn v. d. panjungsungan; lēpētan, beter dan kalēpētan.

II., lēlēpēt, de gedroogde raratjah, de grang of badjo lēlēpēt wordt aan de huizen rond gebracht.

III., jav., lēpēt kawēdar, aanh. onder djahinang.

မုၵ်မုၵ် I., lēpitting wuwukiran, T. Z. 8, 116 (slowang); lēlēpēt, kañtjut; mangalēpēt, een lontar brief, vgl. lang?; kulit linēpēt, taru v. e. trom, T. Z. 2, 14; lēpēt² en lēpēt²an, *wiru²; mēlēpitan, opgevouwen, in vouwen liggende v. e. kleedingstuk (sund. lēpēt, jav. lēmpit, mad. lēpēt, bat. lompit en haropit, dat als hulptelw., zooals gewoonlijk 't voorvoegsel ha neemt en de l in r verandert, door de aantrekking van de r in napuran of burangir, vgl. mal. lipat, mlg. lēfitrā); lēpitan, aanh. onder garung en vgl. lēpihan.

II., anglēpēt, iemand v. hogere kaste wegvoeren?, in welk geval de doodstraffer op staat, zelfs als de schuldige om 't leven vraagt; met boete zoo de gelēpēte v. gelijke kaste is, Wtb. III 6 o. (vaak); ring wong anjolong drēwé, tan katon dēné ambukti, tēgésé anglēpēt sawah, sakalwiraning bukti dēn lēpēt. anglali² gagaduhan salwiring gagaduhan. wkasan karuruh kasapēksan dēning wong kēh maling ring wong mongkono arané. patēnana dēnira sang mawa bhumi, Wtb. art. 52; ngēlēpēt, zijn goederen verdonkeramen v. iemand, die de dañda niet betaalt en wiens goed wordt opgenomen; manglēpētang saprabot bañdjar, 't een of ander, op 't feest aanwezige, wegfuutselen (vgl. nglēpēt), 2° z. onder hakal.

III., een zeker aantal pisang bladeren op elkaar liggende, een katern papier, v. 5 à 10 bladz.; z. lukun.

IV., z. onder djēngking.

ꦠꦶꦥꦺꦠ, tjiuk lipët (vgl. mal.) of slipët, knipmes; lipët², *awalikan, L. Z. 13; lipat-lipët, *heen en weer gaan*: mabalik kalipët, *waluj²; ngölipëtín, *om iets terugkeeren*; kalipëtín, *walujana; mangalipëtang; *terug brengen*, *amalujakën; malipëtán (matulak, mawali en mawantun), *terugkeeren* (mawali), *maluj; malipëtán dadi hjang fadra, *waluj atëmahan i; mallipët²an, *waluj².

ꦠꦶꦥꦸꦠ, mangliput, *sumahab, *sumaput (*jav. limput), *lumangkung; ngaliput, *pléng, R. 7 Z. 2, 8; liniput ing krodha, Us. dj.; liputa bañ lbuk, aanh. onder rubèda; kaliput, *inëmukan; liniput, *ginurumung; kaliput, *kalamukan.

ꦠꦶꦥꦸꦠꦶ, I., R. 22 Z. 3, 4 (tjèlih), *ontsnapt*, B. Z. 15, 1 (plib), singlar; luput rikang indrija, R. 23 Z. 15, 19 (maupih ikang wisaja, pëlih ring w.); takasung-ryan luputa sangkèng tambra gohwaktra, L. Z. 18 of 19?, 4 (tityang tan njukajang ja patjang plih ring rorawané); luputitana bandhananya, R. 17 Z. 1, 10 (ëmbusin); kunang ikang rahasya tèmën padjara-tëninghulun iri kita, bjakta kita luput sang-tèng karmmaçubha jan mangkana jat wruhè-iki, Bh. 42 (vert. v. idan tu té guhjatanam prawakšyamjanasujawé, djnjānam ridjnjānaśabitam jadjnjātwa mokyasé' açubhāt); luput sangkaring karma abhāçubha, ald. 43 ('t origin. çubhāçubha-halair éwam mokšyasé karmmaban-

dhanaih); tityang dawög nunas luput, R. bl. Z. 3, 14; tityang twah manunas luput, apang sisip ring idèwa, ald.; amalaku luput, ngëdih salah, Kuntij., str. 1717?; *tjèb luput, z. onder tjèb; maluput, *uittrekken* zijn harnas, Bh. 41; maluput wadju rukuh mwanng kèça-pàça, v. die met 't strijden gebonden, Bh. 88; tanpaluputan pangadwa (panganggwa?, *sonder zich uit te kleeden*), Kam. 6, bis; angluputi, iemand *bevrijden* v. d. banden, Utt. 45; linuputan, v. e. kawatja, B. Z. 10, 3 (Us. ngluskulambi, kašmbusin), *een band losmaken*, Wir. 28 m., *niet geraakt worden* door pijlen, Br. Z. 30, 9 (plib); gölung linuputan apus, R. 2 Z. 1, 24 (pusung kaklèsan pančkès patah kakèsahan paça); amrih kaluputan, T. Z. 5, 90 en 93, (masadya apang plih, apang mangdé plihé); kaluputan laku, schuldig of verkeerd *gehandeld hebben*, Z. 4, 22 (iwanng lakšanan tityangé); lumuputakön bhušananya, Wir. ('t origin. 2139); luputan, *schuld, misdrijf*, T. Z. 3, 72.

2e, *vrij loopen* v. heerendiensten, zooals templehoeders, lieden van hoogere kaste of wel van de werkzaamheden een lid v. d. subak opgelegd; luput k'ëmpëlan, z. ëmpëlan; luput ëmpëlan, *geen ëmpëlan behoeven te maken*; ngëluputin ajahan, iemand *van het verplichte werk vrijstellen*, zooals de subak in sommige gevallen doet; këna löluputan, di bandjar; löluputan, nëntën kni pangajah.

ꦠꦶꦥꦸꦠꦶ, lapitaparwwa, 't gedeelte v. de Tjt., waarin de vrouwen der Korawa's zich aan den dood willen wijden, maar daarin door

Bhîma bemocielijkt worden (vgl. 't 3de gedeelte v. d. geschiedenis der Pañdawa's in 't Tijdschr. Batav. Gen.); en verder Drēstharastra's droefheid; ook wordt daarin de verheffing der Pañdawa's als vorsten over verschillende rijken vermeld, vgl. pralapita.

လိယှီ, s., een wijfjes-kwartel, tweede vrouw v. Mandapāla, Adip. 117; z. djaritā.

လိယှီ, linytēng laronēng, Wrs. 49 en 80.

လှီ, s., Sut. Z. 13, 9 (dwang), H. Z. 38, 20; Z. 44, 3, *wismrēti, *missen, verzuimd, nalatig?*, Dj. Pr. 38, 14 o., *verzuimd*, Hw. Z. 9, 8, Z. 18, 2, B. U. 54; lupta tōkēng parabujutēng; tan lupta, v. droefheid, Sm. Z. 1, 40; *het miste niet* of, Sut. Z. 20, 8; ja tika tan lupta katēmwa rjjumah sang mahādjana; aanh. onder wiluma; dwaning tityang nora lupta, jēn manilib, radēn galuh djamintora, B. U. 878.

II., eigenn., Sut. Z. 122, 13.

လိယှီ, watang talapis, bij het plēngkungan, Tjp. (vgl. lampis en mal.), later, tabukus, aanh. onder rangkēp.

လိယှီ, B. Z. 39, 19 (manglintang), *vertrokken* v. die iemand verlaat, T. Z. 1, 58, Tj. A., Sudam. (bis), z. aanh. onder wēh, v. e. padanda, sēda (vgl. mur), *B. Z. 2, 4 en 5 (nglintang); Mal. 40 o.; 37 b., *verlost* uit 't leven, Br. Z. 36, 17 (paratra, mati), aanh. onder lōngis, L. Z. 38, 2 (*mulih), Br. Z. 8, 13; Bh. 88; lōpas kni, *nu eens troft het*, dat er een gekuifde bij is, v. eendeneieren; jēn lōpas antuk nambanin (plih); (padang l.) dukut lōpas, B. Z. 39, 25; dharmma lō-

pas, v. e. tempel voor den dienst waarvan de vorst lieden wegschenkt, Ar. Z. 32, 2; apantatra lōpas tan kōna ring radjaswa kēnsang prabhu, Wrt. 48 (vgl. onder swatantra); padang lōpas, vgl. onder kawat; dukut lōpas sapunggōl, Adip. 60 (vert. v. trēñaka); dharmasīma lōpas, O. Holl. (vgl. swatantra); wwantēn dharmma lōpas rubah, Ar. Z. 30, 2; lōpas lakunira dūra sangkēng, Adip. 67; lōpas lampahira, Mal. bl. 3^e enz.; kēmbang lōpas, aanh. onder tadjī; padang lōpas, aanh. onder pandan; kain lōpas, handelsterm, v. sarong's, die niet aan elkaar genaaid zijn, zooals die voor vrouwen ladjus tegenov. sarung voor mannen; anglēpasakēn warāstra, Br. Z. 43, 2 (manibajang, anibakakēn); lōpasakēn, *sasardja: nglōpasang, iemands misdrijf *door de vingers sien*, hem niet deswegen verklagen; ngēlōpasang sangjang, naar zee geleiden in een pangogongan om ze daar voor de laatste maal te laten dansen; hierop zijn ze geen sangjangs meer; munggwing ni sari (eene der vrouwen, die koffie hadden gestolen) kalōpasang salitipuné wirēh ipun kari allit; kalōpasan of kalōpasēn, *nirbāna en nirwāna: panglōpas, aanh. onder kotjēk; kalōpasan, *nirbāna, Sut. Z. 146, 1 (kamoksau), Adig. 59; mlaku kēlōpasan, v. iemand, die voor den schaker bij de ouders vergiffenis vraagt, tevens vragende naar 't bedrag der koopsom; norang dharmma panglōpasa djīwa, L. Z. 9, 5 (tan ana daglarananang akikit maka pralina).

ကွပ်မိ၊ *bleek*, v. d. lippen v. iemand, die geen betel nuttigt of door behoefte er aan; *nglèpis*, geen betel nuttigen v. de Mahom. gedurende de vaste.

ကိပ်မိ၊ misschien v. *klipës*, *ngèlipës*, drukken iemand v. e. aan weerskanten opdringende menigte; z. *djèpës*.

ကျပ်မိ၊ jav. (*lopis*), zeker gebak v. *kétan* met geraspte cocos in staafjes v. e. vingerlang, waarop suiker, gula ganting (batav.) wordt wel eens gegeven aan honden, die *mèdang* tiing binnengekregen hebben; ook *lukis* en *lokis*, vgl. onder *pupur*.

ကကုပမိ၊ *nglèpès*, *slap* v. d. armen v. *gamèlan*-spelers, dezulken worden gesurjakind; eene vermakelijkheid op feesten als b. v. het *mèsangih*.

ကညပ်မိ၊ *apinó* *nglaplap* *kéma mái*, v. inkt *vlocien* op slecht papier; *raùh mariki* *ngèlaplap*, v. e. *gègandangan*, in gebruik komen; vgl. *lèplèp*.

ကညပ်မိ၊ *karörèp, *tolkens in slaap vallen*, zeer *slaperig* zijn, **atögè'* (mal. *lèlap*); *ngèlèplèp* (*klafidjuran pulésé*); *lèplèp pulésné*; *ngèlèplèpin*, aan één kant vatten v. 't vuur nat brandhout (vgl. *lèplèp* en *laplap*), *iets in den mond steken* zonder 't te bijten v. e. klein kind, *eten* een *pakèl*, daar de vels niet te kauwen zijn; *i luh puspa ngrasa unjah*, *tuù ja twah nglèngèhin*, *bas kada-vègan ban ngamah*, *pètèng lèmah twara nari*, *djagung to twah abulih*, *sai ilag adjak lju*, *masih twara da onja*, *manglèplèpin sai*,

pinah ngilu bungut giginé bétènan, slaat op de ontmaagding v. e. meisje door een vorst, die vele vrouwen heeft (de *djagung* is verbloemd de penis), fr.

လိပ္ပိ၊ I., nm. v. e. spook, waaraan 't onbegrijpelijk wegraken van iets toegeschreven wordt, *sund. longlongan*; bij een verlies zegt men, *adjro liplip jèn raùh giah tyangé*, *tyang mèsésangi mèbantèn laklak akèlan*; *madu liplip*, die heimelijk iemands vrouw gebruikt, zijn geheime madu als 't ware (z. *ngèntulin*); **sirna buron lwir linlip ing widi*, Mal. c. bl. 3; *linlipang mèmèdi*, Dd. 10 a.; *nglipipang*, iets te *zoek brengen* alsof *Liplip* het gedaan had (*èngkèbang mèmèdi*); *kalinlipang*, War. 42, b.

II., Gj., ipit.

ကညပ်မိ၊ *patiluplup*, v. vele personen, die verslagen zijn; *patiluplup* (*patiklid*), *verdwalen*: *èdan buduh paling pati pañjing patiluplup*, Us. 5 a. ond.; *mlalb pati luplup*, *hals over kop de vlucht nemen*, vgl. *birit*.

ကကုညပ်မိ၊ *kusta lèplèp*, nm. v. e. bijzondere soort, die zich spoedig over het geheele lichaam verspreidt; *barah lèplèp*, Us. z. 24; *ngèlèplèp*, *belikken* v. vuur een nabij zijnd gebouw b. v.; *saàngó bólus dadi lèplèpina dogèn tókèn apinó*, vgl. *laplap*, *lèplèp* en *angilabin*.

ကကုညပ်မိ၊ *maloplopan*, v. die aan 't *mètjakup gula* doen, onafscheidelijk v. elkaar zijn, zoo v. iemand, die alles bij zijn vriend of vriendin brengt; *maloplopan ngojang*

trésna ptöng lömah baröng, enz., v. twee in vriendschap levende, *onafscheidelijk*; altijd bij elkaar zijnde, met elkaar uitgaan, slapen enz.; wadu angidömidöm maloplop pada tanpagoba djanma, Dd. 19, b. v. bevulde houtskoolmakers.

လှပူ၍, i lupuj, *ulupuj.

လှပူ၍ I., jav. (*lèpja), vrn. = éngsap (ook Bjw.), *lalis (z. lali en vgl. jav. lèpèn, ngadj. kalapèan, lamp. kalipin); kalèpjan, R. 5 Z. 8, 7 (lali, këmèngan), *këmèngan; tigang tahun samajanya, salèk hajwa kalèpèn, fr. (vgl. R. v. Eijs.'s liptja); nguda lipja ko i ratu, tan èling ring pakajunan, zegt Wibhísana tot Râma, die met zijn leger v. apen door Indradjit's nagapasa van streek was, R. bl. vgl. onder lèpi.

II., liplipjan, naast simsin en kalpika, R. m. (jav. lèpèn), kalèpjan, aanh. onder pariksa (lali).

III., kalipjan, z. onder lipi, II.

လှပူ၍, z. lipja.

II., zeker wit poeder v. basakih, waarmede de penis, eerst met spog nat gemaakt, bestrooid wordt, om de coitus aangenaam te maken; ook als gopita aangewend.

လှပူ၍ en lèpjakâra, een (toover) boek, Tj. Ar. vlgd; waar het naast pustaka voorkomt.

လှပူ၍, s., eigenn. v. d. moeder v. Drèdasyu, Ag. 1, gemalin v. Agastya, Wir. 23.

လှပူ၍ I., B. U. 76, 8; malèpug, warrelen v. rook, *mawlun² (vgl. onder klèbuh);

lèpugan, 't warrelen v. stof, rook; malèpug andusnjané raratjikan astanggi (vgl. maim-pugan); labuh pada lèpug, v. lijken (te scheiden pa-dalèpug?), B. Z. 94, 3 d. (*makatlèbuk tibâ); vgl. malugpug en malèpuk.

II., v. iemand, die verscheidene malen om een ding heeft geloopt; vgl. punju, tujuh.

III., v. gras te kort, omdat er te veel v. gesneden is, v. iemands loopen (tindakané lèpug) te veel geloopt hebben, z. ook aanh. onder pañtjër; masi djadja pènah lèpug, amah bangkung ama tjèdar, B. U. 765, vgl. aanh. onder randah.

လှပူ၍, mèmèlus, lotjot, vgl. tjèpil.

လှပူ၍, jav., salapang, *salwâ; tanah lapang, waarin vele steenen.

လှပူ၍ I., *kamurugan (lamp., kommer en ald. aangeh. spreekw.), Br. Z. 4, 11; Was. 4, 20.

II., linèpang, z. onder lèmpag.

လှပူ၍, Sm. Z. 30, 4 (tomara); Hw. Z. 49, 1; Bh. 64, 75 (mlg. lèfunä); kadi lipung tallinganya, vert. v. çangkukarhna, Adip. 89, m., tut. 64 a. (vert. v. çangku), Bh. 48 (vert. v. çakti, z. limpung).

လှပူ၍ I., sas., katak (z. onder krèk, lobat); batih lèpang, z. onder butih; kasombun lèpang, kabanggian?, vgl. onder krèk.

II., batu lèpang, nm. v. e. soort v. prabali's, waarvan te Kl.

လှပူ၍, jav. en sas. laôs; vgl. onder kapur (mak. en sund. id., lamp. lidjaq, dus is láos

een krama-vorm naar de analogie v. madja en máos), R. 24 Z. 10, 2 (isèn. gamongan); naném tbu mwah ladja, War.

ruḡa, vgl. radju, aanh. onder iwat; aladju palaibnjané, *lajatalajû, B. Z. 43, 16; nora ladju, *amëndëg, *tan wawang; bas ladju, bas kadurus; da ndèn iba pati ladju, wees niet *te gauw in den aanval*, want hier heb ik e. kris, die ieder doodt, Bngk. S.

ruḡara, rabining kuming rabining ladjo, aanh. onder tërëh; ladjwa, Wt. 32, aanh. onder trimala.

ruḡara, Bbg., nodja.

ruḡara, mal., woning v. 't hoofd v. bestuur, zelden in pl. v. puri, aanh. onder wadal en kanjitnjit.

ruḡara, z. onder adjar.

ruḡara, stijf, niet buigzaam v. bladeren.

ruḡara, sas., binal; vgl. lëdjëh en z. bantat.

ruḡara, (këdëh), *volhouden, niet kunnen weerhouden worden*; masalit i lingga pëtak, tityang bjana ngaba pipis, dagangi lëdjëh mangonkon, niki ambil da manaür, tityang suka mangaturang, ring i bëli, i l. p nari-ma, Lp. (vgl. uitg. 21); pëlëdjëhin, B. U. bl. 45 (pëkëringin); kapëlëdjëhin, v. iemand, die door een verzoek lastig gevallen wordt; jan lëdjëh bani miwallu, Lsb. 63; jan lëdjëh ada anak bani ngusakasik tégai, v. hem, ibid.; jan i gusti durus itja, tityang njarik, gusti lëdjëh manjërëngang, hij wilde uit be-deedheid niet samen met zijn heer eten, maar

zijn heer drong er op aan, Lp.; lamun bëli twah lëgawa, twara lëdjëh kaputjingin, ngajunang tañdjungé rëko, anging té bëli nu tujuh, apan tongosjané likad, apit bëdil, apit këris apit tumbak, Bt. 123, waar de prinses tot haren minnaar zegt, dat zij niet zonder gevaar kon verkregen worden.

ruḡara, lëdjëh?; mangalëdjuh, aanh. onder darurung.

ruḡara, ngëludjuh, tegenov. ngandang, in *dezelfde richting* (vgl. mal. budjur en mudjur); ngëludjuhang, ludjuang, iets in *de lengte plaatsen* enz.

ruḡara, *mosyan, *glana, Ar. Z. 24, 1, Z. 39, 5 (jav. Ar. bl. 209, luñdjur), *sekere visch*, *radjiwa; bhumidharf ikang wlut, bhûmidharf lajur ladjar, wiwañdjan (?), kapiting, tirëm, tbalan (ook Man. Ab.), bukur, rëmas (rëmis), jaja bhûmidharf, apan asa-bhâlatëk, Tjt.; op de vraag v. Karhna, waarom er lieden zijn, die dieren aanbidden, zegt Râma paraçu, dat sang hjang Tunggal², die ook sang hjang ëka² of ëkasuksma genaamd wordt, Çiwa en Umâ, die om verlossing v. hun monstergedaante baden, toen zij op de aarde kwamen, telkens in de gedaante v. e. dier in den weg trad, b. v. ënak pwa ja lampahira dënira kumulling djagattraja, katatjit pwa ja sang hjang ëka matëmahan uling mwang marûpa nâga pañdita, paksa-nirângambaha ërtali, bhatâra tripurâri kâlîh bhatâri suparînakâ, mëdal tikang nâga pañdita saking dalëming ërtali parëng lâwan mina uling, muñtjul ing arëp bhatâra guru,

wruh pwa bhaiāra g. sira, jan atōmahan ladjar uling, manambah pwa sira bh. g. kalih lan pramēḡwari, Krws., aanh. onder trikāladjaja.

ꦤꦶꦱꦶ, jav., z. onder pli, B. Z. 80, 5 (turus; vgl. jav. en ook ald. lañdjaran), Br. Z. 40, 7 (t.), aanh. onder bēngkung, halangan en rañtjang (vgl. tadjēr en jav. tladjēr); pradjñānira ladjēranirān patambaka, B. Z. 38, 14 (anggen ida turus mangēmpēl, pagēhan ida matimbak); z. pañtjung.

ꦤꦶꦱꦶ I., v. e. berg. Brh. 67 b. (ngadj. radjur); lumadjur, aanh. onder kēndang; ngēladjur, zonder aan te gaan *doorgaan*, als b. v. *langs den geheelen weg* (ēmbon ngladjur); lumadjur mangawētan, v. bergen, Bh. 6 (vert. v. prāgājata); mēladjuran, v. bergketenen v. Oost naar West b. v. (?).

II., lang onderkleed (meestal 2½, dēpa) v. mannen tegenov. kambēn luh of rambit (z. dēpa), waarvan de helften niet aan elkaar behoeven genaaid te worden en wier lengte soms grooter is, al naarmate men een kañtjut langer of korter draagt; kambēn sarah luh pētang, lidang kambēn sara ladjur abidang, Parikanda, z. sakordi.

ꦤꦶꦱꦶ I., jav., Dp. Wtb. 1, III 13, 15; *verheugd*, Pam. 32, Ud. Z. 5, 71; dahat lēdjar, *atisomja; lēdjar wirasēng twas, Smw. Z. 1, 37, aanh. onder kais en dojong.

II., eigenn. v. e. berg, Ar. 8 o.

ꦤꦶꦱꦶ, mēlōdjēr, v. d. plosor, 't tegenov. v. ēmpal.

ꦤꦶꦱꦶ, z. aanh. onder tiga en lasat.

ꦤꦶꦱꦶ, mēlōdjit, *pas uitgekomen* v. e. plant.

ꦤꦶꦱꦶ, z. onder ladjo.

ꦤꦶꦱꦶ, s., Ar. Z. 58, 6, B. Z. 37, 33 (djēngah, mērang); ladjdjērang, aanh. onder ganika.

ꦤꦶꦱꦶ, s., R. 9 Z. 2, 3 (ngēdalēm), wirang, *ērang, Anj. Z. 9, 1 (z. lañdjita en lañdj).

ꦤꦶꦱꦶ, alisē maspat paparasanē ladjig, Njalig, bl. 1.

ꦤꦶꦱꦶ, mēlōdjōg, tegenov. ngrēmpajak, njēlēg; mēlōdjōg andusō bnēh mēnēk, malōdjōg mēnēkang, v. rook, Tjw., aanh. onder sãã.

ꦤꦶꦱꦶ, ngēlōdjog, van volwassenen *ongekleed* (tra sēlēg mēkambēn); mēlōdjog, *geheel naakt*; vgl. mēlalung.

ꦤꦶꦱꦶ I., kalah ludjug tanpawaman tjor, v. iemand, die bekend, zoodat de beschuldiger geen eed heeft te doen (z. utuh), ook v. e. haan, die losgelaten, te hang is om te vechten (vgl. gēbog); mulih ludjug, zonder iets verkregen te hebben, enz.; mētanēm ludjug, in tegenst v. mabēn, zoo b. v. van die v. Bratan.

II., mēludjug of ngludjug, v. kludjug, *zich ophessen* v. d. buik, ook door haat (gēdēg basangē); ja lara ring udōl, manglit tur manglitihi maludjug kañlan ati tiwang wlut, ng., Us. 472 m.

ꦤꦶꦱꦶ, lumadjang, eigenn. v. e. plaats op Java; sang arja djunipati ing lumadjang

těngah, noemt zich Bima in de sumbar, waj. Kap. 123.

रुद्वि, maladjěng, jav., *malajû, B. Z. 87, 44; R. 14 Z. 7, 1 (*malajû), pinaladjěngakěu, z. onder walat.

रुवा I., in pl. v. alaja?, W. Z. 12, 12 (nagara, dèça), Kam. 12 (T. b. Z. 1, 52, wèçma); ring hlět, ring alas, ring pringga, ring laja, salwirning dukkahètu, ring paprangnan kunang tarkka djuga ikang bhaja, risang dharmmika, àpan ikang çubhakarmma rumakša sira, tut. 6 (Ind. Spr. 1628, alwaar satwawatām in pl. v. dharmmawatām).

II., lumalaja, Ws. 21 o., aanh. onder laiāngkura, Hw. Z. 2, 17, puniki çāstra kalajā, z. lalaj; kōlaja², rondslechteren v. e. deugniet, iemand die geen heenkomen heeft; sōdōngning laja, Sm. Z. 37, 9 (saduknjané rarud).

III., anglajani hiněb, aan een kant of half gesloten v. e. deur, Br. Z. 4, 13 (aněh ma-ūněb, a. ma-ūbět, laūt tinangkěh, mēnga sasisih, jav. vert.: awěnēs sasisih); z. salaja; lumajalaja, uitvorschen?, Wir. 30 b.; manggāmuka wong tatar tanpalalajātangkis karwa karo kris, R. L. Z. 7, 139.

रुव्य I., verschroeid v. bladeren of bloemen, *lěwas, *ruru, *angělih, *alum, *lěsěh (mal., *verwelkt*, mak. taju, waaruit een naju elders te vermoeden is, vgl. onder těnggala en z. majang); flauw v. iemand, die niets genuttigd heeft, aanh. onder pēngkas, *verslapt* v. d. penis v. e. impotente; *lajwan, Sm. Z. 1, 3 (konduh); lajon, jav. (*lajwan), vrn.

= watangan of bangké (vgl. lajěn); kēm-bang lajwan, aanh. onder luru; njumbah lajan, een feest te Klungkung, waarbij de vorsten de nog niet verbrande lijken eerbied bewijzen; damar lajon, z. onder damar; truna lajon, benam. v. e. keurkorps in Bangli; i lajon sari, nm. v. d. vrouw v. Djaja Prana, titel of heldin v. e. bal. gedicht (hiervan draagt de versm., die ook panglipur heet, denzelfden naam en is: 8 i, 8 a, 8 u, 8 a, 8 i, 8 u, 12 a, deze laatste regel wordt ook afscheiden in 4 en dan in 8, maar 't rijm is op de 4de lettergreep niet vast; men vindt daar vaak a, z. b. v. aanh. onder galigas); een andere bewerking is van Lombok (z. onder pisěr, pusěl en simbit) afkomstig en is in de versmaten durma enz.; blijkens wisma in pl. v. wèçma en ètja, lalèdang en njawa onder modern-jav. invloed gemaakt ('t handschr. zeer corrupt en de versm. in de war); vgl. onder pradja, sangih en lurung.

II., jav. (waar ook lələjun, Rng.); laju², B. Z. 84, 28 (raronték, vgl. lalajung), L. Z. 20, 2, Br. Z. 36, 7 (iměr, luruh²); lalajuné pinandi, Mal. 170, Hadji D. 11; krēpning tunggul pirang koi nijuta lajulajwālan wan djong marampak, Rm. Z. 44, 2; kadali danta ronya kadi wyaga kutjuping tarawarša murttihaning landěping arug walik ajap haning hunnr çudda lwir laju², fr.

III., B. Z. 42, 20 (lilib); katawan dēning prang laju, nga., hana wwang kasimbat dēning dušta saka ri durbalanikang sinimbat towi mēh matya, hana wwang sādhu sinang-

guh manibat rjjawaknya, pdjahnya wksan, wangkènya kinawruhan dèning wanèh, kramanya inukur dohing dèça maparèk sanding wangké, 160, dpa, kunang jan gnöp parimana, nirdoša kang adrëwé dèça, jan kurang parimánanya, tibani wigraha tèkang ráma dèça mulat mnöng, Wtb., kahawa dèning aprang laju, nga, h. w. k. d. d. tapwan hanátjurairya (?), s. r. d. n. s. towin m. m. asing wwang sinangguh m. r., sang krëtta kunang sinangguh manibat jèkà kahawa dèning aprang laju, Pg. 10; alaju, R. 7 Z. 14, 4 (malaib), v. couriers te paard, B. Z. 75, 1 (gaglisán, mabédalan); malajá, takut hálaju (l. t. tálaju), W. Z. 25, 8; amalajwakèn, pinalajwakèn, *met iets op den loop gaan*, Djpur (vgl. onder ladjéng); kalajokang, kapalaibang, R. bl. Z. 3, 25; kapilaju, h. v. malaib, *op den loop gaan*; palaju, *lengte v. e. dam*, R. m.; 2e, nm. v. e. nieuwe versmaat, die ook tjandra kamasan zou heeten, Z. 8 en 11 v. Dj. is er in (8 i, 8 d, 8 o, 8 a, 15 u, 8 a; 't handschr.; zeer slecht, bevat misschien een fout in de stemrust u).

လှူ၍ v. haren, R. 4 Z. 1, 43 (löh, blig; vgl. jav. lunju), B. Z. 87, 27, Br. Z. 45, 7 b. Z. 47, 3 (antuk bligé), Sut. Z. 130, 6; löngis aléjé', v. steenen Sm. Z. 21, 3 (b.), aanh. onder wwat; aléjé' v. 't hoofd, aanh. onder pipit; kapaléjé, *uitglijden*, Br. Z. 44, 8 (manjaüh), W. Z. 1, 15 (b., matjyöp); makapaléjé, v. e. werptuig *afglijden?*, R. 7 Z. 12, 15 (manjalèsèr; *jav. kapaléjéh, kaplèsèd; katéléjéh, késlijo; z. kasè-

lèjé); 14 Z. 3, 10 (njaüh), 6 Z. 4, 43? (kaplihin); wwanyanunggul agantungan kapaléjé' wutnyamarabañdjaran, Sm. Z. 21, 5 (kaplihin antuk i smalja sai² maranin).

လှူ၍ (akéh of kàtah), *veel, talrijk* (vgl. lamp.); lju kidik, *hoeveelheid*; möljunin, pèljunin, *vermeerderen*; dahat malijunin nètra, *amahák wèh mata; akuda, wisèsané wong sawidji jan palijunin adjak mangarang olèh daja né göting, *pira çaktinikang wwang tunggal jan kinabèhan rinèbuting najapiranti, T. Z. 5; ngölljunang, *sich vermeerderen*.

လှူ၍, bangkjangjané manglijé boké sama mbaümbun; mailög tuhwa ngrimangi llög²nya nglilijé kadi dyadari nurun, Rw., z. lijo II en de aanh. onder djangdja ng.

လှူ၍, asamir sapta (b.: pusa) lijo, R. L. Z. 12, 6.

II., matindak lijo, sing raras anggonja(na) bangkit, fr. t. bis.

လှူ၍, z. onder trèššá.

လှူ၍ I., *jav. (larut), *anglih; aluju, Mal. 304; nglésa lujú, (alaju?) v. iemand, die een steek ontwijkt, Smw. Z. 11, 29; sang ingukih (b.: inukih) dahat pratjaksá aluju tjaliring mlétjut kadi tanpanampak (b.: tananampak) lémah, Ww. Z. 2, 32; lujú mèsat², ald. 54.

II., oón, aanh. onder rëmpóng; malah soré pènah lujú, v. e. langen strijd, Kuntj. Str. 225; lujú bédak lajah sami, U. Bil. Z. 1:

kwat suwé lujū, *akasaléjě'; mararjan dè-ning laju padjalané núút gunung maménggah mangésorang, makasongsong ring kapanésan (vgl. aanh. onder songsong), maka tékénig aluju, fr.; vgl. lujuk; marga pringga aluju, aanh. onder gëbjug.

၇၇၁၂ (?), vgl. laja, ngélèja, v. onderdanan zonder vorst; ngélèja², ampah, man, niet op zijn tellen passen.

၇၇၇၁၂, lèjo², bug. of mak. (lijo²), 't mikknopje (vizierkorrel) boven op den loop van 't geweer (bij sommige pëtitis) z. kubikan.

၇၇၁၂ I. (ilat), tong (lidah); saksat lajahnya, *ilatnya; tuktuk lajah, uitdrukking, bij 't niet op een woord kunnen komen, gebezigd, wanneer men 't als 't ware reeds op de lippen heeft; tuktuk lajahi, z. onder tuktuk, tiktik; de rekel zei tot de teef, die beweerde een schildpad te zien, waarmee ganzen wegvlogen, salah ton njai buri lung, mëndöp twara nawang lémah „ban nölajah dadi paling, Tbg. Z. 3, 90 en 91, aanh. onder sampolih; saput malajah tjédar, lolontok singkar mangéñdjir, v. die naar een baneklopping gaat, Tj. b. Z. 1, 19; palajah, een plank aan de lingga, die teruggetrokken wordt, zoodat de vrouw in 't vuur valt, *larjjan (R. sas. Z. 13, bis, tatra djangan).

2°, naar de opening toestaande stekels in de tubuh (Bjw. sidap); lajah ombo, z. onder ajombo; lajah sampi, benam. v. e. gebak, vit, v. rijstmeel, dat gegeten wordt, met bruine uiker, de naam naar de gedaante.

II., op sommige pl. als h. in gebruik v. sèduk, *lapá; z. luwé.

*III., pralajalah kabèh, v. weggevraagde wapens, R. 22 Z. 4, 18 (mati sagènah).

IV., jav., lalah, z. onder dorpa darani.

၇၇၁၂, lèjéh mēmitra.

၇၇၁၂ I., mēlijah, sich verspreiden v. inkt op 't papier, vuur naar de rirun; ngēlijahin, v. 't water; kalijahan, door 't water.

*II., rēngas (mal. lijar).

၇၇၁၂, lalèjah, sas., natah.

၇၇၇၁၂, pungsédó mēlojoh, aanh. onder lēñdjèr; ook nglojoh.

၇၇၁၂, (vgl. jav.); ngalajan, een vrouw bezwangeren?, Hadji D. 57, 58, 59, 4 (bis); aanh. onder djangkiling; manglajaning lēmbujané, z. onder marmma; mantrjanglajani, Mal. 122; arsa agawéja kēwuh nahing botén kalajanan, v. d. vorst, die Stn. wilde verleiden, Stn. 86, aanh. onder ladi, *ahawan langit malajanan, v. werptuigen, B. Z. 85, 5 (magèntuhan ring bhjoma masimban).

II., verk. v. tjär kōlajan apti juda lajan djōngira, R. m. (en K.).

၇၇၁၂, in pl. v. lajon? (vgl. parén in pl. v. paron b. v.); askar lajén, Mal. 229 b.

၇၇၁၂, *hljan v. hli, h. v. lèn; nora ljan en n. ljanan, *tan kalèn, R. 2 Z. 1, 2.

၇၇၁၂, angidéri lajanti (b.: lajantě) pingtrjapradaksina (l.: larjan nēhēr of nti ping t.), T. Z. 5, 119 (mangilēhin krēn ping tlu idēr tēngōn).

ruwaj, s., Ud. 56.

ruwaj, jav., *zeil*, *Lamb. Z. 15, 7, B. Z. 4, 1 (bidak); *wwang bwat lajara*n, een zee-man of visscher?, vroeger tuha rawa, Atp. 3 maal.

2°, benam. v. lampepitten (sigi), die, in een éntal-bladen stukje gestoken, midden in de olie drijven, terwijl de andere daarentegen uit 't lampebakje hangen; *babad lajar*, zeker in 't Bll. onbekend werk, waaruit de vertooningen v. de mandir en de lègong; *bubar lajar*, benam. v. e. titiran, die aan beide vlerken wit is (vgl. sorog en djukung); *lajara, de nautilus? (Bjw. *lajara*n, *sekere groote zeevich*), R. 14 Z. 2, 16; *latèng lajar*, z. onder pasih; *mègadé lajar*, mèkanta-hang; *kabajan panglajar*, eigenn., Tt. 22, z. onder bandèra.

ruwaj, jav., te Badung veelvuldig en gedroogd nu en dan hier aangewend z. aanh. onder bandèng, ladjar en mundung.

ruwaj (vgl. lijèp en jav. kijèr); lijèr°, v. d. oogen v. e. gewonde, aanh. onder muluh en rëdjang; *ngëlijèr*, *slap en flauw staan* v. d. oogen; *manglalijèr tan pëndah* (masawang) *bintang kartika*, Pan Br. en fr. t.

ruwaj, mal. (rèjal), 1/2 bongkal of de zwaarte v. e. ringgit burung; z. tail en aanh. onder satu.

ruwaj I., z. onder èlor.

II., *tindakoné lèjarlèjor* (b.: kané matlèmposan), *mangungai ma(ja)ngalih kaju*,

anggon manuñdjangin awak, *pilih dadi*, Tjp. Z. 2, 1.

ruwaj I., *ngëlajak*, *op den rug liggen* v. het water, als vrn. = nungkajak (lajak?, Sbr., nungkajak); v. *sangjang's*, *sich achterwaarts onder het dansen buigen* (mëtjëtjantèkan, *tjandangina antuk bantang tumbak*); *lömöté manglalajak*, Meg. 327.

II., z. onder sawawa, en vgl. jav. of mal. aanh. onder sangké.

ruwaj, z. lwak.

ruwaj, B. Z. 94, 2 (gèmpor), variant onder rusuk, L. Z. 16, 6 (kangèlan), Z. 15, 1 (lilih), Z. 26, 3 (bungkak); Ar. Pr. 28 b.; *kalësawan* (lilih), Br. Z. 11, 3, Z. 20, 11 (grèpu, kangèlan); *töka angliah çarirani pun lwir além tau bisa molah lujuk kadi kantaka*, Hw. b. Z. 2, 70; *alujuk* (jav. hds. *arukët*), Z. 40, 3 (z. onder mol), H. Z. 41, 2, B. Z. 87, 58 (gëñdjor); *lujuk arës*, Br. Z. 51, 19 (malaju takut); *lujuk*°, Bh. 79 b., *lajatalujuk, B. Z. 43, 5 (ladju patinggalanya); *nda tandwawrög ta sang jedukulalujuk mamrih alaju*, Hw. Z. 58, 6; *asing astranikang raksasålambusa djugan* (!) *kasangkara tëkapnya* (door de bhaskarogradjanana), *tâtan wënanng apulih lujulujuk tanpanggarit*, Bh. 79; *pratidinAmangprang, sama lujuk tang adjurit, kälud ikang prang*, Spt. Z. 5, 23; vgl. luju.

ruwaj (dèsti), *heks kwalen of de dood kunnende verwekken*; *ngëlèjak* (nèsti), *abbè tjara, *agëlèh; *pada pasëlèng takonia*, n

té njai apa kranan, doning tiba ring kawah gung, né takonin mangorahang, jèn munjin anaké maid (?), tityang röké bisa nölub, tityang sadja i mémé ngadjahin tityang „démén sadja tityang bëli, manglèjak di mré-
tjapada, mangadék anaké bérung, mwang ngadék anak manakan, ébonné djaón bwin bangkit, Bs. bl.; mati kagringsön kawula pakulun (agring ingsun hjang sinuhun), miwah wisajané, manglèjak, miwah mandèsti, mauaradjang manggélèh (manrañdjana manèlub), amatènin wong tan kètung, wèntèn limang atus röké, daüt galak ka irè-ku (tan sipi galakiringsun), apan pawèh dèwi durga, ring dalèm tityang manunas, ald.; nyan mantra dodokan (?), pangédjukan lèjak, ça, lu olih mamaling ring kaliwon, kunang³, 3, matali bok, 3, katih, bëdbëd ring lu ika, tañtjèbakna ring natar ring dina kaliwon, ma, Us. 429, vgl. ald. 433.

၇၇၇၇၇၇၇၇, mati manglalèjèk (b.: manglèjip), *Drm.* 23; lajaklèjèk, v. e. erg zieke.

၇၇၇၇၇၇၇၇, pèlèjokan, *de ondersijde*, onder de bovenzijde (lambung; bat. si magalijok in de andung, naarmate der tongallen, *lichaam* of *middel* v. 't lichaam, vgl. ook lèbèjèkan), *jav.* lèmpèng; z. lamba².

၇၇၇၇၇၇၇၇, nglojokang, v. iemand, die vermoeid is, (vgl. lèpé), ook v. die een mantra prevelt en tevens mèmusti, *zwijgend en wat gebukt zitten met gesloten oogen*; é(pan) burajut manglojokang, maçila (ma-
lègèng) masih mamusti, sadyannjané dja-
l katon (mangisti sadyané kaöt, c.,

sadyané kagagaök) sangkannja tong ada lmbih, gagodané tan sinipi, kadahatau bané (banja) puguh (pagèh), idöp mangrémong (of magrémong) mijong (magrèbong mo-
jong, c., mangisti dèwa), né twara kadèn maisi, suba tutug (puput) sadyannjané tan kotjapan, *Pan. Br.* 68; lojok³, *waggelen, strom-polen?*, v. die halfdrongen is.

၇၇၇၇၇၇၇၇, z. onder alaká.

၇၇၇၇၇၇၇၇, lajudan, *vrn.* = lèlèdan, of lamjudan, v. e. vrouw, die meer dan een kind gehad heeft, v. santèn door meer dan eene uitpersing verkregen, in tegenst. v. santèn kané.

၇၇၇၇၇၇၇၇, wè (of èr) maljud, *vert.* v. pijtjhalala; nahan lwirnikang mètu sangkèng bhaga, wè maljud, mwah tèka kadi putér, muwah tèka mabàng; aljud, *niet lekker* v. d. kandujuhan, tegen de kawaja gebruikt, *R.* 21 Z. 19, 1 (blig, kaön).

၇၇၇၇၇၇၇၇, of lijag, *onbelemmerd* v. koffie-boompjes door het vellen van 't nabijzijnde geboomte, *tegenov.* maüb; ngèljudin, een boom door velling *blootstellen aan de warmte*, vgl. tae.

၇၇၇၇၇၇၇၇, *Sm.* Z. 30, 13 (nglaüt); lajat adoh, *B.* Z. 40, 13 (wus adoh lakunya); lajat alujuk, Z. 43, 5 en 16; *Wr.* 21, 14 b. (ladju, patingnya); ri sèdèngku lajat rùm, *Sm.* Z. 25, 10 (saduk adiné blasin bli); mrèdhu lalitá manohara kuwanya manabda lèngèng, kadi mawarah ri mèhani lajatnika-
nang radjani, *Hariç.* Z. 10, 6, z. laju en

lujuk; anglajat, B. Z. 28, 11 (matinggal), Z. 49, 16 (ngalih, ngulati).

၂, ngólajat, vrn. = mrankat (*jav. mērlajat, ngēsahakēn); apang lajat ang-dé sang sambha; anjangēnira sang nrēpāt-madja, lah iku lajata karēpingsun, zegt iemand, die eene prinses wil schaken, Ww. b. Z. 3, 50; sang pasiddhalajat, van den schaker, ald. 227.

လိယၢၣ်, *lihat, *liring; mēlijat, iemand aanzien?; malijat kapungkur, *manolih; mēlijat tuun tēndasé, mēlijat mēnèk djité, v. d. buta sungsang; adjak tityang matēmu lijat, *wwang ing sapa ndēng antingal; pēlijatné, zijn wijze van uit de oogen te kijken, b. v. v. e. zieke; manglijatin, *maninghali.

၇၇၇၃ၢၣ် en lēwot; lējot dēsa, sas., rondon de stad; ngalējotlu, ngililēhin, uglilit, vgl. aanh. onder lēbung of bunut.

လှူၣ်, v. d. ambēk, R. 20 Z. 17, 12 (tanpanolih); aljus, vernietigd, Br. Z. 12, 3 (sēda); Z. 33, 3, krijgslieden; aljus kabuñ-tjang, v. e. tambak, Z. 40, 7 (tlas kētēs) v. 't lichaam, Brh. Z. 1, 4, Wit. 34, b. v. armen, R. 11 Z. 3, 3 (lēmuh, mēros); maljus, v. d. armen van den slapenden Rā-waṅa, 7 Z. 4, 18 (paslèngkat, malurus); hātinirāljus minanisan, hr. Z. 28, 5; asing dēn tēmpuh rēbah tanpēndah tambak agingsir, pinaraging wah aljus sama awrinwrin, Kid. Pam.; malajū kāljus tanpanolith, v. een op de vlucht geslagen leger, Adip. 84 (andere

lezing kumjus); ljustakōn halista hajwārōngu, Kd. 85; akwēh mātī lawan padāti bala cīrīnāljus tōkēng wahana, Hw. Z. 341.

လိယၢၣ်, mēlijas, v. e. geneesmiddel, dat niet werkt?

လှူၣ် I., lajwaⁿ, wimpel?, R. 6 Z. 1, 6 (laju²?).

II., lajwa of laju akōpētān, z. onder kēpēt.

လှူၣ်, v. 't firmament, R. 23 Z. 13, 35.

လှူၣ်, B. Z. 2, 5 (lēngut); lējōp ang-dōlō' tawang, W. Z. 35, 10 (ulangun, sawat), van de oogen, Br. Z. 38, 10 (arip, ngidēm), B. Z. 59, 1 (ulangun, lēngut), W. Z. 13, 5 (surat); Z. 35, 10 (langē'), Sm. Z. 27, 3: (mahottama), Adig. 54 o; asōmu lējōp, W. Z. 15, 9 (masawang langē, mapinda manglijōp, wjakti langē); lējōp kalimutan, Sut. Z. 90, 6 (samar; mal. lēnjap); lējōp arahur, v. e. mēru met tumpang's, kk. Z. 26, 2; aanh. onder rudita (sawat ngurddajang) samar lējōp, Z. 2, 5 (matra, sawat, sarā lēngut); lējōp halōpnja, v. d. hemel, Br. Z. 45, 11 (angulangunin, lēngēng); lējōp angdōlō' sōkar, Lamb. Z. 11, 5 (rēmēn) mahwalējōp turu² hajam, Ww. Z. 1, 4; lumējōp, Lamb. Z. 11, 4 (samar), Z. 16, 4 (pawitra), B. Z. 16, 3 (ngidēm, nora dō mēling), aanh. onder kaga en upēti; lē mējōp, v. 't zwart der oogen eens sterfend, Br. Z. 32, 2 (mahalēp; jav. vert. a mē en burēng, terwijl de jav. text lumijō heeft), v. d. oogen der gesneuvelden, kē Sund. Z. 3, 21, B. Z. 16, 3 (ngidēm); angē

pakön ämbök, Z. 21, 1 (mal. lěnjap); vgl. aanh. onder lěngis en çûnyawati.

လိယုၤ I., z. lějěp?, B. Z. 96, 2 (lěnjěr).

II., jav., v. d. oogen als 't ware geloken (vgl. lijěr en uděp); rusten v. e. zaak; lijaplijěp dēlakdēlik, B. U.; lijěp², met half geloken oogen; lumijěp tingal kadi aguling, Brhm. bl. 6 b. en o.; manglijěp wajang (b. manglaliějěr kadi bintang), B. U. 214; mapinda manglijěp, asēmu lějěp; nglijěpang, ngěnděpang.

III., jav., Tjatri 4 b.

လိယုၤ, tanpajang lějě', aanh. onder saphathaju.

လိယုၤ, chin. (lijam), een term bij 't songk o-spel (mal. lějang).

လိယုၤ of kalijombo, zeker kruid net zeer lange en breede bladen; de gom met u w a k w a j a h, tegen buikwormen, Bjw. lat² (vgl. onder élaq), de krt. lajahombo met de verklaring ilat² (lajoemhoe bij Filet ene vergissing).

လိယုၤ, z. lijad.

လိယုၤ, *alun, Ar. Z. 39, 1; sadā tikang āh tēka rirja tan ljab, R. 10 Z. 7, 2 (noma mlijab, n. kēbēk); bjakta(ng) sāgara usang, saha wāhana gadjah turangga ratha k sumpěnuh, ljab tanpalinggaran, umwang kning turangga, mērag dunillah saja (sana of tjhaja?) ning bhāsānaning sarāstra lumarap, gēnding gubar bhērāwānda nparungwan, fr. bpl.; gēdjōh sanagara b. bhaçaçana (p.), magěnturan sēk pnuh ljab

nda tanpalinggaran, ndah mangkat çri mahārādja, saha bala gumuruh, sangkōp tang sarwa sañdjata, mērab dumillah bhāsāna saprakāra sarwēndah patingkrōdap, sahawāhana sopatjara djangkōp, gadjah ratha turangga, umwang sangka buba(r) bhēri, dinu(lur) rikning turangga amling, nda tanpasowé ring hawan, ksaña datang ta ja ri sanmukhaning durātmaka, ahidjwan sira prang tēmwing, tgal triqunya, nga., mantyanta ramjanikang prang arurēk silih rūg, ald.; maljab², *angipakipak; ljab tang sawisaja manah indrija, Anj. Z. 25, 3 (jav. lēb); ljabning(nya) nugraha hadji, aanh. onder warša; maljab, sich verspreiden v. water (niet op een plaats blijvende, vgl. mēlijah), *pěnuh; mangljabi rāt, v. d. regen, R. 23 Z. 8, 11 (ngēbēkin); anglijabi, *anghibēki; nglijabin, v. e. vrouw, die de stonden beeft, het zuur b. v.; kaljaban, *kasarambahan, aanh. onder limbak, *kakēbēk en *kēbēk.

လိယုၤ I., *tal, Hadji D. 28 m. (jav. geschrift, daar men op lontar schrijft, in deze bet. Tj. A. n. b. bl. 26, aanh. onder sukiraña); sōngkang lajang, Was. Z. 3, 3 h.; asuwōng lajang gadung, Mal. 119 m.; pamalaria lajang gadung, T. Z. 5, 104 (masēngkang dané ntal gadang).

2°, lontar-blad geprepareerd om er een subēng v. te maken.

II., anglajang, aanh. onder djnjāni, Sm. Z. 5, 6 (kastah), W. Z. 25, 8 (mēsai, mampeh, makēhěr); manglajang, B. Z. 7, 8 (makēbur, vgl. onder lajang), *umiběr;

ngalajang, v. e. afgehouwen hoofd, B. Z. 101, 14 (mibër, kaämpëhang), v. e. vogel, aanh. onder rudita (makëbur); lëljangan, een vlieger, die van papier zijt van lateren datum en evenzoo 't inwrijven van 't vliegertouw met fijn gemaakte glasscherven, die vermengd worden met de klei, waaruit de musa bestaat, om ze te doen klevan; die een anders vliegertouw in stukken schuurt, neemt den vlieger in bezit (z. tabwan), in een blbd., z. onder daluwang en vgl. tali këntjang en këkitir.

III., onder de marana, Dd. 4 a; lajang sari, z. onder djajèng patra; lajangan, z. onder sambong.

ꦤꦶꦗꦲ I., manglajung, R. 3 Z. 1, 58; anglajung, om 't rijm in pl. v. anglajang, T. Z. 4, 48, aanh. onder tjidra, R. L. Z. 8, 26 (makbër, makbur).

II., ngöljung, bleek en siekelijk er uit zien v. iemand b. v. die niet genoeg slaapt, Dd. Z. 1, 1; gring anglajung, aanh. onder tumpëk.

III., lëljangan, nm. v. e. versmaat; tambak lajung, z. onder tambak; lalajung, in pl. v. lalaju, Am. passim.

ꦤꦶꦗꦲ, Sm. Z. 24, 7 (song), lijang, R. 5 Z. 8, 1, hol v. e. rat (sund. en mal. lijang; z. lèng).

2°, spr. uit lijang, verruimd, na een ziekte, ook sëgër; v. 't gemoed behagen scheppen, genoeg nemen (mal. gat, als zijnde een ruimte, vgl. jav. mënga, b. v. in spreekwijze als atiningsun iki lagi susah agung, datan këna mënga, Ktj., bl. 63 r. 1 v. onder; z.

lëga en 't jav. bolong, waar het v. 't gemoed gezegd wordt), *gardjita; punikung né (tan mangdé lijang i dëwa, *ikana ng dumi-na kita; lijang kënhjané, hij voelt sich opgeruimd v. e. zieke na 't eten; nora lijang, *tan çobha; nglijangin manah, *amadangi hati; lijangan, *suka (vgl. sukajan; umah paljangan, een huis, waarin men zich tijdelijk vermaakshalve ophoudt, Tg. Z. 2, 59; paljangan, aanh. onder dangsil vgl. lëdang.

ꦤꦶꦗꦲ, z. onder *lihang en lijang.

ꦤꦶꦗꦲ, möljung, tiwas gati.

ꦤꦶꦗꦲ, nglujang, Kl., ngulihang.

ꦤꦶꦗꦲ, sas., tanggun saput, umpal (Smbw. id.), naast dodot?

ꦤꦶꦗꦲ, iets vervalscht, als vermengd goud of silver (vgl. mal.), iemand, die zich voor iets anders uitgeeft; ngölojang, iemand met iets vervalscht bedriegen, iemand verguldsel in de handen stoppende, iets vervalschen b. v.; vgl. pitang.

ꦤꦶꦗꦲꦲ, nglojong, aanh. onder kre-mos; malojong, aanh. onder lëndjër.

ꦤꦶꦗꦲ I., puntig? v. d. horens, T. Z. 2, 11, Z. 5, 128, v. tanden, Z. 3, 56, aanh. onder sërung.

II., jav., Mal., Ww. b. Z. 1, 126, aanh. onder tjaratjap en wrat.

ꦤꦶꦗꦲ, als aangesproken, b. v. ieder vrouw opzitten?, v. e. geroutineerde hoer (vgl. jav.), v. d. grond vruchtbaar, zonder steenen v. d. grond, tegenov. batu këmbungan, doorweekt en modderig v. d. grond, zoals die, waar

buffels gedreven worden (Oost-Java, ontgonnen grond waarop reeds éénmaal geplant is, Med. Z. X 290; z. búug, vgl. mal. lanjajak, mak. lanaq); *mölanjahin*, een stuk grond v. e. ander bewerken om er een sawah van te maken, tevens de opbrengst er van genietende, totdat er een sawah uit geworden is, als wanneer de eigenaar het hem ter bewerking kan geven tegen afstand van de helft van de opbrengst (z. tandu); *mölanjahang*, iemand zijn grond op genoemde wijze ter bewerking afstaande.

၇၇၅၂, *munjin mamanané bas lanjuh, magadinang niraloba bwin angkara*, Bwsk. Z. 4.

၇၇၅၃, h. v. tjabul; *lélénjéhan*, vuile liedjes, met toespeling op de coitus, ook v. woorden; zou vrn. zijn = tjabul.

II., v. woorden niet bangras (z. onder tjé-géd); *sowarané manis alon, kadi gula aór nadu, lénjéh manuüt sastra*, Sp.

၇၇၅၄, *démén*.

၇၇၅၅, *jan ing swaranya anjapa, tan ah mdal angalinjuh*, Us. x. 9; *jan ing waju ring tangan kaith madrés angalinjuh*, Id., 3.

၇၇၅၆, *bedorven* v. gekookte rijst, rger dan pasil en voor mēgēnji, njulig?, suluk lonjoh, *agadjih alēmu; *lalonjoh* van muuji manis; *nglélonjoh*, uglēmuhin (vgl. ngglonjoh).

၇၇၅၇, *gadgada, *awrijung; *pa-ékané né mangiring kasambét katépuk té-ah (?) njal tjill gōrah ragané makada langunjun*, Tjp., aanh. onder kēpah, lantja?; z. lasti; *lalanjaran*, zeker vaartuig, Nw. d.

linjan laranya, angēlu ja, War.; *gūla laranya linjun*, ald.

၇၇၅၈, *lanťja (?)*, Ud. 106.

၇၇၅၉, *lintji*, z. lintjit.

၇၇၆၀, *ingsun angawag anurat tan māsōkēnan kanda satwané sadi lanťjalunťju*, Tjw.

၇၇၆၁ I., of *tjatjing*, de jonge lange sirihtakken, waaruit kapkap ontspruiten en die daarom kapkap búung heeten, zij slingeren soms als zij lang en ouder worden, op den grond (met bras, rēnjah als de gewone betelbladen), heeten K. A. landjang; z. onder usug en pauggul gambang.

II., *lanťjah blabar, lanťjah pasih; ngēlanťjah, overstromen*, wegspoelen een pēpijuh v. water (vgl. lantjar); *manglanťjah, angēbēk; nēntēn lanťjaha antuk pasihé*, v. e. zandbank; *panglanťjahan, *pa ngēbēk*.

III., *plantjah, iringin* v. e. voornaam persoon, *parēkan*, T. b. 7 o., vgl. aanh. onder *tjungtjung.

၇၇၆၂, s., Sm. Z. 30, 7 (polah), vgl. onder kētana; *lokapālalanťjana*, O. h., vgl. onder mina en garuda.

၇၇၆၃ I., *linantjaran*, Br. Z. 13, 25 en 27 (inēmbahan), *inawaghata* (vgl. lantjah); *linañťjaran ing laronēng*, Km. Z. 8, 3; *linañťjaran ri lungding çarakusuma ja tâng-dédōk hati*, Z. 11, 1; *linañťjaran raçmi*, v. e. beslapen vrouw, Smw. Z. 7, 27.

II., *mōlōlanťjaran*, vrn. = mlali (in den zin van *wandelen*), andon alangon (vgl. jav.); *injun*, Tjp., aanh. onder kēpah, lantja?; z. lasti; *lalanťjaran*, zeker vaartuig, Nw. d.

10, fr. s. (vgl. mal.); palwa en bahitra lalañ-tjaran, Mal. Z. 4, 13, Spt. Z. 5, 160; agangga swanita lwir palwa lalantjaran, R. L. Z. 11, 14; palañtjaran (?), naast dipa, padamaran, (vgl. bat. nauggaran, men. langgaran).

လှည့်၍, mēlañtjirin, pēlañtjirin, telkens met iets ophouden, iets niet doorzetten (vgl. oujaranjir en kēnjarnjiran); mēlañtjarin gaé, een weinig werken en dan weer ophouden (tra sēlég²), mēsu mulihin; pēlañtjirina, (laba, padjégé enz.), omtrent iets onseker handelen, nu eens iemand aanstellende (vgl. onder tjēlub).

လှည့်၍, jav., lēmañtjur, z. mēñdjong (vgl. batav. lēlantjur, mad. lantjor, buiteneinde v. d. sampèr, jav. tjèwèk, die langs 't linkerbeen glijdt en over den grond sleept; zijnde de dracht van reeds birahi zijnde jongelingen en v. daar het ook (pas) volwassen, Ind. Gids 1885 bl. 440); sēngkor.

လှည့်၍, aanh. onder sēngap.

လှည့်၍ I., jav., lumiñtjak, v. raven op bloemen, R. L. Z. 10, 8 (matinggah, ngēndjēkin); angliñtjak, v. honden, T. Z. 5, 86 (makētjos), 11 b.; mangliñtjak, *masiwo, R. 5 Z. 6, 7, Utt. 12 (z. klintjak); lumuñtjat lumintjak (b.: tumēñtjat door tintjap?, tumindak, wegens een oneffen weg, B. Z. 94, 1 d. (kētjaskētjos di madjalanjané, matjaptjap maslēsowan lumaku).

II., lēliñtjak, sas., dēdampar (jav. lēñtjak).

လှည့်၍, lēñtjadlēñtjod pēdjalané, èlog²?

လှည့်၍, ngēlañtjat, overspringen, enfourcher (Bjw. mlēñtjat, mabar); mangliñtjat.

*mamanèk, z. slangkan; lintjata djarané.

လှည့်၍, plañtjitan, Djbr., nm. v. e. een roodachtig zeer duurzaam hout leverenden boom.

လှည့်၍, hoog v. golven, *halun, alun. R. 21 Z. 2, 17 (z. otjak); kadi lañtjut ombak gēdē, *kadi halun rjjak agēng; lañtjut gēdē, rjjak magēng, 10 Z. 2, 6. aanh. onder lēngēh; mēlañtjut², golven v. d. zee; mēlañtjut³an, *kalungka², R. 5 Z. 7. 9 (vgl. onder *kētjēpuk).

လှည့်၍, z. onder lañtjat en vgl. luñtjat.

လှည့်၍, z. onder kumbang.

လှည့်၍, liñtji of liñtjit?, lumiñtjitan djēmbulan, T. b. Z. 2, 4.

လှည့်၍, R. 20 Z. 18, 11 (maniñtjap: vgl. mal. en sund.); lumuñtjat, z. onder liñtjak; mēluñtjatan, omwippen als b. v. een stoel door het achterover leunen.

လှည့်၍ of luntjip?; luñtjit alis ahidjo, Ar. Pr. 20, 27, aanh. onder boñjok.

လှည့်၍, mēloñtjatan, bengelen v. iets dat nog aan een draad als 't ware vast hangt.

လှည့်၍, loñtjēt², heen en weer wibelen als iets dat niet zwaar genoeg is om te zinken in 't water.

လှည့်၍, v. e. kris zonder grēnēng.

လှည့်၍, v. e. udēng, lang en schraal als een Engelsch paard, vgl. lontjong.

လှည့်၍, spits toelooopen v. bladen b. v., *tungtung, vgl. lañtjab.

လိက္ခိပါ, liñtjip* öntikan atané, sigi² ning lunging galing.

လှည့်ပါ, v. wenkbrauwen (b.: tadjëb), aanh. onder wuwur, B. U. 42 (vgl. sund. lèntjop en z. lantjit); liñtjipning mata dug singingidugidan, Br. Z. 18, 6 (butjun nètrané dahat tadjëp); vgl. onder gu-rundaja.

လှည့်ဂါ, nglantjugin, een vrouw *bekennen*; vgl. lañtjub.

၇၈၇၇၇၇၇၇ of liñtjig, *rank. lenger, schraal* v. gestalte, in zooverre rijzig, zelden lèñtjog (?).

လှည့်ဂါ, jav. (lañtjap), *langwerpig* in gedaante (Bjw. id.), tegenov. tapak b. v. v. e. windhond; lañtjab ladok, v. schrift b. v. 't eene groot 't andere klein, *nu eens veel dan weder weinig*; v. e. koorts *niel op gezette tijden opzellen*.

လှည့်ဂါ, nglantjubin, *met iemand bloodschande bedrijven*, aanh. onder linět (naderhand njomabin mémé, nj. pjanak, nj. njama); mwah jan hana wiku sdöng anwam kappatan istri, tanpapatra wnanng mèt istri manih, anéda lugraha ring ida sang adiguru, mwah ring ida sang rumaksa bumi, saking apadang samangkanà dharmmaning wiku ring nagara, ri sampun sira mèt istri, mapudgala krama masurudaja kadinguni, tumut ring istrinya, mangkana sajogja saking lingning adji, hajwa sang wiku mèt istri sangkaling maling, tan wönang, jèn ana wiku mangkana, wiku tjorah, nga., pantèn wiku ika, tan sajogja dadi wiku manih waluja wálaka

mwah, mwah jan ana wiku sampun mastri pada sdöng anwam, malih katngör anglañtjubi rabining wwanng wanèh, jadyan anglañtjubi wong istri tutunggon, jan (sa) tjihna sajakti, pantèn wiku ika, apan tjorah ring parikrama, wiku simpurang, nga., tan wönang sang wiku mangkanà, mulaing sira adrèwé pasasangon sira buktinèn, hajwa mbukti pasangwan wang wanèh, mangkana kadjarang sastra (volgt op de aanh. onder rawèja), fr. bpl., aanh. onder kotjék en rágadwèsa; kalañtjuban dèning doša sarira, aanh. onder piçátja; vgl. lañtjug.

လှည့်ဂါ I., lalañtjang, pawwahan mas, Sm. Z. 20, 12, vrn. = pabwan, *tjlor; lalañtjang tatur, *pawwahan gading, wordt een vorst nagedragen; èman san gušti waja-han, tani asin uikul bédil, asin dané mung-gang djaran, bēbēkēlané makērug, asin iri-ngang lalañtjang, bilang samping, tamjang olémé (l. kolémé) mangambjar, Rw., vgl. onder djëuggi; jan hana wintang kadi pa-rahurûpanya, jèkà (b.: ika) sinangguh lañt-jang si wadwan ngaranya, lingning loka jèkà punarwasu ngaranya, nēm widji wintang-nikà, Ag. 4.

2°, soort vaartuig, O. S. a., vgl. lalañtjangan. II., jav., *onbeschaamd* iets nemen zonder het eerst te vragen, aanh. onder tjolong (vgl. èplëug en èblès); ènjèn iba lañtjang san, idju twara nawang èring, kadalumuk tingka-hé mandémak panah, W. K. (Z. 8, 2), aanh. onder bobab; lañtjang pèsan djuwang ro-

kon glahé, voor zich iets nemende; nglañtjan-
ngin, iemand vóór zijn, hem de moeite van
't nemen besparende (vgl. ook onder gěmah);
mara nglañtjangi wo(ng)wongan, v. strijd-
stigen, R. m. Z. 30, 19.

2°, brutaal v. kinderen b. v., die snoepen
(vgl. mad., waar ook komalañtjang; ngla-
mit, vgl. gañtjang); lumañtjang, jav., *agul²,
gahagahan; tōka lumañtjang mapag ari,
v. e. patih, die niet op 't bevel v. d. vorst
wacht, op zijn eigen houtje handelt, T. Z. 1, 41
(dadi ngamaluin manglawan i musuh),
vgl. Ww. b. Z. 1, 151, waar het met ing,
overmoedig jegens schijnt te beteekenen; lu-
mañtjang kañtjilnikanglumpat, T. b. Z. 2, 5.

III., wulu lañtjang, Tjt. 235; wulu lañ-
tjang (sic.); s. ksik, hululañtjang.

၇၂၂၂ I., pada wus kalih lañtjing, v.
uitgehongerden, Was. Z. 2, 16; sama karo
lañtjing en kari I., v. vermagerden, Mw.;
anglagna, çukla, ngaraning anglañtjing, Tjt.;
banjun lañtjangan, aanh. onder soting; lañ-
tjangan, jav. (vrn., tjélâná); vrn. = tanggun
kañtjut, vgl. aanh. onder paid, *B. Z. 12,
10 (bulět); R. L. Z. 10, 22 (tjawat; z.
tjawět); tang duta angadég sarwa anépak
bhuh lastarjjangirid lañtjangan, Spt. Z. 4,
145 (vgl. onder kañtjut).

*II., Bjw. (mad.), truna.

၇၂၂၂ I., roodachtig koper?, vaak gekleurd
om het den schijn van goud te geven (mal.
id.), vgl. aanh. onder mləng; lañtjung, ge-
mengd als goud witsiend metaal, tin, kuningan,

koper maar zonder goud voor krisheften en
usus, aanh. onder muté; z. asuasa.

II., lañtjung puri, Mal. 120 b.; ranti lañ-
tjung, ald.

၇၂၂၂၂, mēliñtjang, heen en weer loopen;
ngēliñtjang of nggliñtjang, v. pijn verhuizen
van de eene plaats naar de andere, *kumuñ-
tjung; ngalliñtjang, *wisāta; ngalliñtjang
makētjos, *kumuñtjang lumumpat (v.
kliñtjang?).

၇၂၂၂၂၂, Bjw., bēndjo en loñtjas,
jav. londjong.

၇၂၂၂၂၂, spits v. d. snoet, budjuh.
schraal v. iemands voorkomen ten gevolge v.
ziekte; ngljunjuk, v. 't nest v. d. tabuan
bungbung, waarvan de ingang onder nauwer
is dan boven, en op de waluh pait
gelijkt.

၇၂၂၂၂၂, mēlənjjk, v. e. meisje, dat
pas een pusung heeft, vgl. mēgondjēr.

II., bēlèk, buğ als nasi pasil, vgl.
onder katipat.

၇၂၂၂၂၂, z. onder linjok.

၇၂၂၂၂၂, jav., *anrēta, *dwapara.
*duta, *dora, h. of vrn. v. bobab, *adyang.
*dora, *mrēsawāda, leugenachtig v. e. per-
soon of van 't geen hij zegt; ook lēnjok.
*wita tha, *anrēta, aanh. onder kēlēm.
Adip. 57, Bh. 17; Wt. 22 o., passim, vgl.
onder trijak.

၇၂၂၂၂၂, mēlanjad, veltig v. vocht als
't ware gelijk olie er uit zien, b. v. van de
urine v. e. zieke.

လက်ကျီ၁, lajud.

ကွဲကျီ၁, mēlōnjad, v. e. sijne schaar; manis malēnjad, lekker zoot; tadjōp malēnjad, v. d. wenkbrauwen, Pan Br. (vgl. onder lē-tjut, ngad; ingid en bēngad), ook v. d. djēdjambulan, Pan Br.; kēnjungō (kēnjēmē) manis malēnjad, ald.; manis malēnjad, djēgēgnjanē malēnjad, fr.

လိက်ကျီ၁, gatēl gōrah langu linjud, putrinō misra tong ada, angan manawang towara, v. Radēn Tjopēt, verliefd op de 2 vrouwen v. Singandjaja, fr.

ကွဲကျီ၁, palēnjodnjod, v. uitbottende pisanng-stammen.

လက်ကျီ၁, mlanjat, v. olie, vgl. aanh. onder djulingah, z. lanjad.

ကွဲကျီ၁, *lutjut, font in pl. v. lēugit.

II., mapan masuwah malēnjut pusungō tjara llu, Tjp. Z. 3, netjes; vgl. onder lēnjig.

လက်ကျီ၁, Anj. Z. ၆, 3 (laju), Sm. Z. 22, 6 (tuh); alunjut v. e. bloem, B. Z. 3, 36 (lumē, laju), Kk. Z. 4, 2, Hw. Z. 24, ၆ Ar. Pr. 12, 15; alunjut ing gōlung lukar, v. e. bloem, B. Z. 3, 36 (lumē laju, tiba); malunjut, Z. 12, 1၆ (njutjut, pada nglēbang); nmjus tang sirarā tumut kasarakat karakēt i salōning rathottama, kadyāngatpada pēt langō' lēngōng apiāda lunjut i susuping gōlung lukar, Rm. Z. 30, 8.

လက်ကျီ၁, *jav., talēnana ajwa papēka, rarēku agung tjēlanē, lēlanjapan paminggatan, poma sira jwa lēna, mēnawa iku lumaju, lsp. b. (t. jwa patjuha, rarēku akēh tj.

paminggatan panglinjokan, poma jwa pēpēka, manawi i. malaju; Jsp. j. t. jwa patjuwan r. a. tj., p. p. poma² jwa p., m. i. lumaju).

ကွဲကျီ၁, *lutjut, v. 't hoofdhaar doordat het nat is, plat achterover; sijatō maradjag rowang musuh lonjotan, ada pasleng sabatin, ēndut masimban sing kōna dēkil (tjuwil, Rm., pada lonjotan dēkot slēng sabatin, ald.

ကွဲကျီ၁, effen zonder buiging er op, v. sommige staleu pennen.

လက်ကျီ၁ I, érang, Was. 26 b. (*jav., W. 77, beschroomd; vgl. lañdjita); linañdjilañdji, *kèrangèrang; kadi pira kalandjèning wong lanang amarana wong saiku, Mal. 149; anglañdjini, *angirangi.

II., *jav. (loñtē, misschien lañdjikā verkort of wel aladjdjā door i vrouwelijk gemaakt, z. onder uttari); winilañdji, abhisārikā, aanh. onder saugsargga en gañika (mal. van Kut., urang lañdji, hoer, mal. v. sukad. lañdjaj, pamp. lañdi); wong lañdji, v. e. overspelige vrouw, Stn. (waar ook lañdjiug); dyah sundōl lañdji, *pungçtjali, bandhakī, *dyah(dja)lwir, kapadi, dari (dārikā), durstri (duhstri), kañduri, rēñi, dusani, durçila (duççila), jagani, dumri); stri lañdji, *asādbwi, kulaīā, *abhisārikā, aanh. onder apa (vert. v. wēçyā); anakning lañdji, *bhandhakisuta; lwah madrēs gambira çēsaning ripu anggōgō kadga tiksnā sato malungid ing sungu mwang bhārjā lañdji jogja tèki sinangçaja dēning

sang pradjja makâdi sang prabhu gëng-ning brahmatya, T. b. Z. 1, 35 (vert. v. Hitopadêça), aanh. onder dingdang (si lamis lañdji v. e. vrouwen v. minderen stand, waar- meê een prins het houdt, in den mond der koningin, P. b. 64).

III., grijs v. 't haar v. jongelingen (z. ubau), weinige grijze haren hebben, vgl. landakên.

၇၇၇၁, lañdjälëñdjê, v. e. fraaien gang; pamarginé ngëlëñdja alus.

၇၇၇၂, ngëlëñdjê, aangenaam v. uiterlijk v. e. vrouw.

၇၇၇၃, akwèh wus kaluñdjon langëning gunung, paran ta lëwihauing sama adadi silih lunëljon panganggan, ald.; pahënyälulundjon, enz., Smw. Z. 13, 32.

၇၇၇၄, lëlañdjon, sas., rëranggon; vgl. das.

၇၇၇၅ I., spichtig, rijzig, 't tegenoverge- stelde v. bongkok, dun v. planten of dieren, zooals b. v. van de babwang djaran, die slanker is dan de babwang këbo, vgl. onder aring; adëg lañdjar, swelte statuur (vgl. jav. lëñdjau).

2°, lëlañdjaran, vrn. = roko (vgl. tögë- san en jav.); in K. A. een sigaar als de Europ., alleen door grooten gerookt, in tegenst. v. ka- tëmprus; nglañdjar, mroko; panglañdja- ran, vrn. = pangrokoan.

II., jav., linañdjarlañdjaran paparé lampi- lan paparjambulungan, Mal. Z. 4, 24; linañ- djaran ring têngahing gaga, v. planten als katjang, botor, kakara, Dd. 11 a.

၇၇၇၆, kalañdjur, z. onder katëlandjur. ၇၇၇၇, klüñdjörën, Bjw., njëlih (jav. klañdjörën).

၇၇၇၈, z. onder plongkor sari.

၇၇၇၉, lëñdjër* (gëñdjar gëñdjir) ka- pisaga, basahané pasuranting, ngënah pung- sêdô malojong (malontod; c. malojok), ngalh laras awaké gantut, (basang busul, c. ulat mampuh) abëh ilé (binar, c. djê- lé) mambuluang tajung* (paju patis, c. ëdjit patjut), basang bëntang (njantung) kambën djokan, Kid. War.; lëñdjërina, z. klëñdjër.

၇၇၈၀, jav., z. onder katih, aanh. onder trabakta (lamp. luñdjur, sund. leun- djeur); loñdjan, v. e. paar lontar-bladen met schrift zooals b. v. de priring; zoo noemt men de ongeteekende brieven op lontar, die men bij iemand ter waarschuwing ergens op 't erf doet.

၇၇၈၁ I., saling lañdjak, z. onder *tùr; manglañdjak, *mangdëdël; nglañ- djak (niñdjak), *angdëdël; manglañdjak, *mangdëdël; linañdjak, *dinëdël; lëlañ- djakan, bbg. tëtüñdjakan; malalañdjakan, 't jav. bënté, een kindervermakelijkheid in K. A., aanh. onder palu.

* 2°, nglandjak, z. onder ngañtjogin. II., strik of net, R. 5 Z. 9, 16 (vgl. jav. R. 126).

၇၇၈၂, nglandjok, nlandjok.

၇၇၈၃ I., nm. v. e. hooge balé, van waar men ver kan zien en waar men zich

vermeit (z. pèpèlik en vgl. lamp.); balè luñdjuk, jaçaugurdda, *panguugangan, Mal. 115, 119, B. U. 57 (lamp. een *statieoptreke*, waarin op feesten met zijn gezin te zitten een gekocht recht is; de Ind. Bij, I. 444 over Lamatang, in 't Palembangse, sprekende, zegt v. e. „lonjok”, dat het een huisje is, veel hebbende v. e. duivetil, waar een minder plechtige eed wordt afgelegd); madé luñdjuk sing asèkar lèwih ring windu buwana, Stn.

II., mangluñdjuk akidat, Sm. Z. 33, 7 (manglawanin maugurèdjat).

III., luñdjuk², kumumbukumbu, vgl. ludjug; luñdjuk², v. dranken, Apkt. (bis); ajamé luñdjuk², djèrih bulunjaué anggun, sijn-djalan pèdjang ngarèkèk, babotohé pada guju, kèdèkè mambata rébah ada lèn mangké angutjap „di djaké kó bakat syapanggun, lawat takutinja, Bgd.; mèluñdjukan, v. visch *sich evenlijes maar boven water vertoonen*; lumuñdjuk, aanh. onder lalasti; ngèluñdjuk² ulunatiné; ngèluñdjuk², v. paarden en dansenden (ngèmarajang?), vgl. aanh. onder pèpèrètan; ngèlèngluñdjuk, v. e. lijk door heksen, Tj. A. I., v. e. paard, ald.; kagjat kaluñdjuk, Akw. 18, 49; kagèt kaluñdjuk (b.: kalangkung), R. sas. Z. 15; ngluñdjukang, aanh. onder tong; mèluñdjukan (willende braken).

၇၈၇၇၇၇၇၇ I., mèluñdjukan, *eventjes veder te voorschijn komen* boven 't water v. ets dat zinkt; loñdjokannjané, *wètwanya, I. 23 Z. 12, 10; Iju atmané kapanggih, pañdjok mangénah téndas, pada ko élèb baung (in pl. v. abaong om 't rijm), dèkèt

lallintah mangèrak, mangèrik mauagih angkid, nagih lukat nagih dudus, aduh dèwa njèn dja wélas tèkèn tityang, Bs. bl.; kotjap sampun maring kawah, atmané di kawah èndut, malonñdjok mangénah téndas, nagih èmak nagih angkid, nagih lukat nagih dudus, pattamé, Pdj. Z. 3.

II., bas kaloñdjok, *te ver gaan* in den strijd of in zijn woorden, Was. 15 (jav. lodjok, mal. v. Pal. tèkèlodjok); kaloñdjok, Mal. c. 5, 10, 164 o. (ladju), kagok.

လူကိုင်၇၇, s., z. lañdji II.

၇၇၇၇၇၇, aanh. onder tiga; lèñdjétan, kapodang, Nw., vgl. onder kupudang.

လိကိုင်၇၇, ngèllèñdjèt (gliñdjèk?) vrn. = ugglindèng? (Tengah).

လူကိုင်၇၇, Anj. Z. 10, 4 (bé luñtjat. Bjw., kètjès tjès).

လူကိုင်၇၇, ladjjita, *kèrangan, *wiraug, *éraug.

၇၇၇၇၇၇, Sm. Z. 25, 10 (aju), B. Z. 19, 6 (né halèp), Br. Z. 5, 8 (katabuh, ingarih², pinahaju, kabètjikang); ikang wwang lèñdjèp² apapur i pipjásahusahut, kk. Z. 37, 1; sirànglèñdjèpi sira sang arùm asém-wèrang kinènan pušpawarsiki karang bali sàmpati mwang pušpakèçara wiuawaçèng sèkar gadung sinumpang èr gulwa (wi)napus mèntas asalin kurug sutra tinrapèng. màs tatur mangkin aèmbèh aju, fr.

လူကိုင်၇၇, anglañdjam lwir gègèr, Br. Z. 27, 11 (angofidjol).

လၢၣ်, z. onder lañtjang I.

လၢၣ်, Sbr., gatjël; lañdjöng njahwan, tabwan enz.

လၢၣ်, z. onder lañdji.

လၢၣ်, vgl. jav., djogèd lègongé palèñ-djang, Ls. 31,

လၢၣ်, *middenvinger* (z. *madhjang-gula); *de langste stengel* v. d. angrèk gringsing, *de eenige, die geurig is*; *de langste rederen* v. d. staart v. e. hoen; *kumaliñdjong, pas langer geworden* v. d. staart of de vederen v. e. pas volwassen baan of kip, v. e. jongmensch, aanh. onder djëlih; *lumiñdjong*, aanh. onder djataká; *lanang lumiñdjaug*, v. e. te voorspellen kind nog in de buik, War.

လၢၣ်, *diep* hol als kommen, 't tegenov. v. lèsèr, v. e. flesch met dunne hals, tegenov. kèpèr (vgl. mudjung); *njiju lañdjung*.

လၢၣ် I., ben. v. krekels, wier tanden naar elkaár toelopen (tjupit), tegenov. uwèg en silak (Bangkuug en Bjw., to-djong); z. onder tupi.

II., Gj. *te laag overhangen* v. e. dak, z. djongdjong en robrob; *loñdjong sésémonya*.

လၢၣ်, *alsé masipat, paparasané lè-njig*, Nj.; *mèlènjig, helder er uit zien* v. gezonde lieden, *glimmend*, door olie v. haar, vgl. onder lènjit.

လၢၣ်, *madé lènjog*, nm. v. e. vrouwelijke bediende v. Sitá in de Waj.

လၢၣ်, *tatagèlané maloujig*, fr. t.; *malonjig*, aanh. onder djangdjang.

လၢၣ်, *puntig* v. tanden vooral, van de stekels v. e. landak, de tjaling van een djangkrik, *spits* v. d. gedaante b. v. van zekere insekten, *alungid, aanh. onder bèngèh.

လၢၣ်, *niet opgezet* v. d. buik v. iemand, die nog niet gegeten heeft.

လၢၣ်, *djuwang?*; *ngèlém, voor sich houden* b. v. de tangiri (tra dadi lém), die aan den vorst moet aangeboden worden; *ngè-lémang*, iemand *niet opgeven, overslaan* b. v. bij een oproeping; vgl. tjëléd.

II., lém^z, z. onder hëlém en kalé.

လၢၣ်, *lùmning açoka*, B. Z. 17, 4 (lém-sing rudita, sinwam a.), Bh. 5; *alùm, *mambét* (vgl. jav.), v. e. pafdjang ilang, T. Z. 5, 64 (laju), v. d. mimba bij 't zien v. fraaie wenkbrauwen, Sm. Z. 24, 15 (kator), aanh. onder suwing, tut. 52 (vert. v. pramlána); *mlana malum ja*, Sw.. van bloemen, Adip. 35, Sum. Z. 178, 17, v. toorn, Sm. Z. 12, 4 (marèn), Sut. Z. 43, 1.

လၢၣ် I., *èlom* (?), *kahènti.

II., *een vuurpijl* v. Chin. maaksel (jav. long).

*III., Bjw., *séduk* (vgl. jav. èlom en de betekenisverschuiving v. *lukja, ngèlih en lapá) *èlom wètèngipun*, Wg. 15.

လၢၣ် I., jav., *wel eens als hoog* v. maklo, *T. Z. 5, 69; *salamané, *satata*, R. 14 Z. 1, 9; *kamal lama*, Us. E. 9 b. 8 o.

II., *puhun malama*, z. onder puhun en pùrwwa.

ru¹, jav., suba lamalami bapan itja-
ngé ilang (zoo ook tama en tami).

ru², Hadji D. 80; anglamu, Mal. 17 o.,
39 m.

ru³, ngélamé, teleurstellen.

ru⁴, jav., aanh. onder jadyapin, v. e.
rundbeest, Nt.; alému, B. Z. 80, 43 (lonjoh,
mokoh), *lěmbi; tan èrang i lěmunya, R.
14 Z. 7, 2 (tan lañdjita ring wwah bo-
ginya, nora njěngahang dèning mokoh-
nya); lěmu² magtrang, R. 22 Z. 4, 21 (ma-
lěwih² an suka, kěngěm² ègèl).

2°, lělěmu, zeker gebak met een klontje
suiker er op (lara lěmu, z. onder kláudan).

3°, sas., muluk; lělěmun sampi, b. v.

ru⁵ I., hand (tangan; vgl. ima III en
z. gruguh), evenals 't sp. mano ook voorpool
(z. batis); in pl. v. kapit, aanh. onder rět;
makpak lima, van iemand, die galak is, van
strijdlustigen; sami ngětor mulirak mamak-
pak lima, aturé pada ngiring, U. Gj. 7; sang
amanglimani, v. e. vrouw, die muziek maakt,
Was. Z. 6, 110 (vgl. panglima), ald. 107,
voorspelen? z. onder ènēm; palliman tukad,
aftakking v. e. rivier; katon anak tjěnik da-
dwa, makaronan lanang istri padjěmpang ma-
ngěmpětin palliman tukadé maūg kapuri, Kid.
Adip. b. Z. 1, 6; pangalimunan, assistent van
de klijan těmpěk; ook djuru arah; de
helper van een pěmangku, ook pangliman,
le twee onderhoorigen van de sědahan; de
aba van ieder is 5 timbang uit de padjěg
of meer naarmate v. d. subak, de djuru
arah van een pěměkěl; vgl. onder tinggi(?)

2°, jav., vijf (mal. enz.); mělěllima, ieder
vijf kosten; *mangalimé mangăněmi, R. 14 Z.
7, 11 (kěmbul lima mangăněmin, adja-
ka lalima, adjaka němněm); lěllima,
als het niet gevolgd wordt door de benam. v.
't getelde b. v. adji lěllima, behalve achter
kěmbul, b. v. k. lima, anders lima of li-
mang, lima bulan (limang sasil), limang
kětěng euz.; lima bala, *pantjaçara, Anj.
Z. 20, 8; sang limang sanak, *pañtja-
pañdawa, Br. Z. 1, 12 (z. onder gangsal);
kinaliman, aanh. onder jadjnjaseñi; ama-
ngallima (?), in 5 verdeelen, Brh. 34.

II., lima duhur (te lezen lěmah duhur?
vgl. jav. sitinggil), *alun², ook lěma duur
pasėban als vert. v. *wanguntur bhatu.

ru⁶, zekere kleine, zeer zure, citroen-
soort, sommige niet veel grooter dan een knikker,
donkergroene, eenigzins knobbelige, schil; wordt
nooit dju ũk genoemd en meestal voor samběl
santok gebezigd, z. onder djruk, djruk
alit (mal. limow; afb. Rumph. II pl. 30,
bat. rimo), *R. 7 Z. 2, 3 (l. dju ũk), 15 Z.
4, 4; limo kadjamas, T. b. Z. 1, 47, Kam.
11 (z. kaputungan); limo², *pādagran-
thi, *gulpha, aanh. onder humar II en vgl.
onder tjikal (vgl. de analogie v. 't sund. mu-
muñtjaugan, 't bug. gasingkasing en 't
jav. kěmiri, lamp. lalimaw, jukboen wegens
de gelijkenis, waarbij te vergel. 't fransche
pommeltes).

2°, benam. v. e. djanggar v. bizonderen
vorm zonder tahja² (vgl. bij kěkupa); pa-
jung kut of kět limo, z. onder kut.

၇၅၂, luluma pari, lélé (lamp. luma); vgl. *kuluma.

၇၅၅, v. lé, *aluru, *gupé, B. Z. 29, 11 (lěsu, lěpèh), Br. Z. 22, 6; aanh. onder smarákja, *suma, v. d. gadung, Bh. 81 (slap); gadung lumaj angol tawang ring apan wěnanḡ amilēta wimbaning wulan, Sut. Z. 44, 10 (rumambat; vgl. onder niçákara); lumaj iki çarfraninghulun (an ton sira kabèh), kasatan anglīh iké mukhaning pinakanghulun, Bh. 26 (vert. v. sidanti mama gátrāñi mukhañtja pariçusyati); vgl. lumèh; malumó, Br. Z. 13, 7 (nglumah); manglumé, anglīh.

၇၅၆ I., sas., barès (jav. id., mad. loman), aanh. onder lēmēs.

II., lēnga kadoja (?); loma pratiloma, Brh. 106.

၇၅၇ I., dag worden (sas., mēnah, bēnah en bēnar, vgl. onder tokol); di lēmāh, bij daglicht, B. U. 306, 317; lēmēng lēmāh, dag en nacht b. v. doorregenen; lēmāh lēmēng, *diwārātri; apang lēmāh, opdat het duidelijker zij, omdat dat woord gebruikelijker is; tjara di lēmāh, dagelijksche wijze van spreken, zooals mēlali in pl. v. mēlēlasti (vgl. onder pētēng); kirangan lēmāh, telkens v. wikara's (vgl. busan?); das lēmāh, bijna dag; bhatāra ring lēmāh, B. U. bl. 87, de woorden der godheid v. d. katakson; kōmbanging lēmāh, aanh. onder mlēng; bangun lēmāh, eigenn. pl. in Gj. thans in 't bezit van Bangli en in de nabijheid v. Dāñ mulih; lēmāh lēmēngina

pdjalana, hij reist dag en nacht door; ngōlēmahang, dag gaan worden, tegen den ochtend; iets in de dagelijksche gewone taal zeggen, op de gebruikelijke wijze uitdrukken, overbrengen (vgl. nlatarang); lēmāhan, z. onder *sēp.

*II., jav., aanh. onder bari²n (vert. bhūmi), *urwī, *prēthiwi, *prēthwi, *dharani, *mahī, *rasā, djyā, kuh, *kaçyapi, *wiçwambharā, *awani, *mēdini, *sthirā, *gotrā, sarwwangsahā, *wasudhā, *wasumati, *dharā, *atjalā, ksoñi, B. Z. 73, 8 (tanah); als een lichaam v. Çiwa, z. aśīatanu; wwang manampak lēmāh, Swrg. 48 (vert. v. padāti); lēmāh duhur (?). z. onder lima II; tinibān lēmāh, R. 15 Z. 1, 2 (katrapan tanah, kaluklukin); twara nawang lēmāh, aanh. onder lajah; lēmāh tulis (of l. surat), eigenn. v. e. woonpl. v. ėmpu Bradah (vgl. aanh. onder wēwēntis); zou ook de plaats zijn, waar de ziele der aan de pokken bezwekenen belanden, om er Buddha te vereeren (vgl. bhuddhālaja); pandō lēmāh (zelden), pottbakker, deze mogen te Kl. niet door den kori agung binnenkomen: kutjuping sōkar lēmāh, B. Z. 6, 4 (pusning bungan kalēmahané); bajēm lēmāh. Us.; molih lēmāh, v. d. slagtanden v. olifanten. Sut. Z. 101, 14; ta watuk bangēt lēmāh. Us. 227, bis; rwi lēmāhōn, aanh. onder kalamēñdja; sākṣatnyān wadawānalāngaladad lad agjāmangan jwēng lēmāh, B. Z. 95, 18 (kadi apwi ahulu kuda ėndihanjanē lwir mahjun nangara djagat, k. ika badawang gēni ngabarabar glis ngai

ikung djagat); **parapatih** *Itwat adjrih*, *tumungkul nurat lēma*, R. sas., Z. 7; **lēmahan** of **palēmahan**, *grondgebied* v. d. dēsa, *pradēça, B. Z. 48, 13 (vgl. *kimban* en z. *wēwēngkon*); **kalēmahan**, Sut. Z. 69, 2 (*krasa*), *aardsch geworden* door een vloek v. Hariṇi, Sum. Z. 7, 10; **kalēmahēn**, v. e. godheid door d. vloek v. e. heilige, Tt. 17, anjawuk, z. onder *tjawuk*, vgl. R. m.?

2°, **bhaiāra** *çitwa ngandika*, *jaji jang narada mangkin*, turun maring *lēmah rēko*, apang *gēlis tēkēd* ditu, *tirta kamiandalunē bakta*, *anggēn mangurip*, l. pakang *raras ja pēdjah*, Pk. (later *raris* turun ida kapada).

𑄓𑄥𑄱𑄰 l., *onwi*, B. Z. 2, 24 (*majus*); **ri lēmōhta**, R. 12 Z. 12, 8 (*baān tonjak tjai*); **ikang lēmōh**, tut. 84 h. (vert. v. *tandra*); **da lēmōh**, B. U.; met een conjunctif in overeenst. met *maharēp*; **lēmōh aprajaçtjita**, **malēmōh anulsnulisa**, Wrt., **malēmōh**, R. 12 Z. 13, 3 (*tong njak*); **alēmōh**, W. Z. 18, 8 (*lumuh, wēdi, djrih*), aanh. onder *nindita* (*lēkag*). *lomoh?* (*majus*), Sum. Z. 13, 4 (*mēd*); **alēmōh**, R. 2 Z. 1, 47 (*tonjak, kēmad*), Z. 8, 8 (*nglēkati*); **kunōng lwirning tan jukti mangantya rjjumah**, **wwang nirarthakālēmōh**, **wwang nirarthaka dojan amangan**, **wwang nindanija kiuēlikaniug wwang akwēh**, **wwang parbaūtjana wwang tanpēring**, **tan harimbhawa**, **wwang tau wring kālādēça**, **wwang makawēsa tan jogja wēsanya**, **nahan lwirning tan unggwa rjjumah**, tut. 30 (Ind. Spr. 8).

II., 't *onroine* v. e. vrouw, die de stonden

heeft, aanh. onder *patjarjjan*: **lēmōh**°, *allerlei uitwerpselen*, nader genoemd *panjuh*, *purisija* en *tjutē*, Djpur.; **jēh malēmōh**, *wwē malētuh; **jan ana wwang aūdjamah ring sarwapaçu**, **lwirnya sampi kbo**, **mwah srégala wēk**, **djadmanya ika anasar**° **awaknya**, **pañdjadman ē(n)tiping kawah nga**, **jan ana mangkana**, **wuang pa:ñnēn saranta patinya**, **tka wuang gawēnēn snmur apēndi pangajuh dalēmnya**, **guahakna djadma ika**, **ring sumur**, **lawan kasihnya**, **wus mangkana**, **tiwakē(n) wwē mili agēng**, **wor ing sarwwa lēmōh**, **suku tangan tjinwatin watu**, **ngawē saranta patinya**, fr. bpl.; **sang wiku marāga agni**, **marāga wwē**, **marāga akāça**, **marāga prēthiwi**, **marāga sūrjja**, **marāga tjandra**, **jadyan sarwwa lēmōh sarwwa mrik**, **pada kasūrjjān dēnira**, **tan karakētan dēning lēmōh anggan sang wiku putus ing kapanditan**, **rēh bhaitāra marāga**, **sang hjang astakawidhi sumōlēhé sira**, **lwirnya**, **sang hjang sūrjja**, s. h. **tjandra**, s. h. **baruia**, s. h. **jama**, s. h. **prēthiwi**, s. h. **bāju**, s. h. **mahādēwa**, s. h. **wēçrawaṇa**, **sira mandōl ing rāga sang wiku**, ald.

𑄓𑄥𑄱𑄰, *tegenov. kēnjat*, *lola, *aljus* v. *geluid*, v. *iets tengevolge* v. *wrijving*, v. *hoest* (*lēmēt*, *la ūh*); v. d. *onggar*, *mēēgeven* v. e. *bamboe-draagstok*, *gēmuh (z. *montēlan*), *malsch* als sommige vleschsoorten; **lwir lēmuh lēmpiran**, ***lwir pēpēs alaris**; **nglēmukin**, **nglēmēsīn**, z. onder *saāg*.

𑄓𑄥𑄱𑄰, *tong kobēr angan ngantih*, **jakē manglikas manumun**, **djani tulus ma-**

ngèbong, pjanaké bék pagalauting (b.: kam-béné njag pasuranting), mēddēm bangun awaké ludin lēmohan (b.: énjahan), Pan Br. 5.

လိၤၤၤ I., v. 't gemoed niet lustig of opgewekt v. die njélé ati, ibuk of inguh, meer of min ter neérgeslagen, aanh. onder rubèda en galagar; mapiñda limuh, *mēnggēp orēm; aruh limuh kēnēhé matjita mati, dadí madékésan, nungadah lijatín langit, èling ring i mirah, fr.; ngèlimuh, v. d. knēh v. iemand, die sterken drank heeft gebruikt, als 't ware half in zwijm; vgl. slimuh.

II., malimuh, z. wlub.

လိၤၤၤၤ, limohan, eigenn. v. e. berg, Tl.

လိၤၤၤၤ, z. lah; ida lumahang iba, *sira patyana, R. 7, Z. 5, 59.

2°, zwak, tegenov. krēng en naast lēmpēr b. v. van arak enz., ook v. e. mes v. staal, dat balun is; lumah galakné, ook v. e. mes; lumah katjékuk, *lēs wing tangan; nglumah, naast mrēm maar sijner, *malumé; hana bratan kumbhakaria, nga., jan aturu miring satahun, nglumah satahun, enz. fr.

လိၤၤၤၤ, darppèng lumuh, B. Z. 15, 10 (tan mari umangluh, t. m. lwir sēdih, suluh mangritis).

*II., jav., langgana, tan ajun, Kr., *lēmēh I., aanh. onder bēlik (mēd).

III., nglulumuh, iemand met groote beloften trachten over te halen, een rijke trachten te lijmen om van hem iets te krijgen (in een ver-wijf v. e. bediende tot zijn heer, die hem

vroeger veel gaf en nu gierig is, vgl. onder waluh); kal twah twara suka djawat lija bañn iba manglalumuh.

IV., mēlumuh, schuimen v. tuwak; z. didih.

လိၤၤၤၤ *lumé, *már, *nglih, W. Z. 2, 3.

၇၆၈၇၆၈၇၆၈, aanh. onder punju.

လိၤၤၤၤ I., seekroos of wier, Bjw. alur: jav. *uwur², *agēr² (jav. djlamun, men. djarijamun, sangir. gilamu, tag. golaman? hñ Filet, mal. lamu, cuhalus koenigii); vgl. *latuh en bulung.

II., mits, als maar; lamun ahuripa, als maar blijven leven, Sut. Z. 115, 7 (jèn ja nu diwita); nda jēka panangis dacásya ja lamun tajowákēna, Ar. Z. 63, 5; jadyan ngwang matya manggēh lamun anuwukané sang mahásádhu ring rāt, Z. 70, 5.

III., ambul, aanh. onder wisardjawa: inťjag(tjég) lamun malaib, Tj. b. Z. 1, 32.

လိၤၤၤၤ of lamun (jèn, jan ing). indien, mits, aanh. onder tjoda, kalamon naast lamon, K. sas., kalamun, aanh. onder kumuda, z. mon.

လိၤၤၤၤ, *radani, kari, ibha, stambèrama, anèkapa, olifant (lamp. en *jav. id.): de gang v. iemand met zijn gang vergeleken, Sum. Z. 7, 14 (vgl. onder ingēr en skr. gadja-gāminī), aanh. onder dingding; iwak liman. B. Z. 2, 10 (gadjamina, hēgadjah); karang liman, Ar. Z. 31, 6, Z. 38, 12, artjēp tan-birikā karang dwirada mēnggēp asēmo

katisan sakèng banju, Rm. Z. 36, 6; nahan hetunirāngikēt ruditabhāsa kawēkas i karang liman, ald. 7; molah lunggahikang gadung wawang alung ri rupirupitkang karang liman, ald. 10; māngō' munggwī sampaning karang amungkuli banju kumutjur sakèng watu, lōng³ dēni karang limanyan angilo kadi kangēlihan angrarah langō', ald. 11 (mw. 22 m. dwirada parangan); vgl. onder mattēngga en hasti (vgl. jav. sēla liman); liman daru (een ander hds. i mandaru), eigenn. v. e. monster door Grantang bestreden uit de sas. bewerking schijnt op te maken, dat hij de tromp of snuit had v. e. olifant; liman tarub, z. onder kundaugdija; tampak of tapak liman, jav. (mal. tapak sulēman); liman mada, als eigenn. Gadjah m.; ktan liman, in pl. v. k. gadjih?, Us. 387; paliman, aanh. onder rādjawidhi (djuru ingētang gadjah); palimanan, Ar. Pr. 23 b. enz., troon?, Hadji D. 14 m.; aanh. onder tjandani.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, *zijn winden niet kunnen inhouden*; z. bèsèh.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, (z. alimun); malimunan, aanh. onder açubha, *kakalimunang, *alinu; palimunan, *zeer vroeg in den morgen* als het nog donker is.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, sas., uli; léman bé, uli djaá; mēdjil léman (b.: sugul lai) kori.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, sas., ngédalēm.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, z. onder sēnadjit.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, mwah wwang pdjah (b.: amatyani wong) ring gaga ring sawahing lēu, tan

kinawruhan dē(ning) 'sang adrōwja g. s., sanakipun pĵambōk sang (b.: kang) mangawihī (b. nog: sang madrōwja g. s. wēnang katiban pakikirib, jan tan arēp), danāda (sang madrōwja g. m wang s.), 20000, limna ngaranya, Adig. 23 a.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, nglamēnah, *achteeloos* bij zijn werk?; nglamēnah mēgāō kāmā.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, ra nini lomanis, z. onder nini.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, jav., vrn. = padik; ngēlamar, mēmadik; lamarōn, *omahōn; panglamar, aanh. onder wēçma.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, I., jav., vrn. = buwa (mal. id.); kadi lamur, v. e. duisteren zin.

II., jav., Sm. Z. 18, 3 (ptēng; z. onder damuh), aanh. onder tatas; lamur³ winulatan, B. Z. 81, 29 (saru).

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, javaniscering v. lēmah; lōmar duūr, Pam.; tutha lōmar, War. b. 80.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, jav., U. Pngr. 29, Kid. Sund. Z. 1, 12.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, malimō'r, *sacht vliegen*, R. 8 Z. 2, 7, bis. (ngabēhbēh, nggalēmbah of nggalēbah, mangidang), 6 Z. 8, 14 (ugidang), z. *wēr en lēr.

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, jav., kalalimur, *linālana (te lezen kalalipur?, z. echter onder salimur).

ꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦭꦶ, I., mal. (Holl. roemer), *een glas* om uit te drinken (Bjw. id.), in een blbd. z. onder gēdah; matjup ban lumur, v. bloed door middel van een glas, waaronder papier gebrand wordt *uitgehaald*.

II., tegenov. mundur, Adig. 34; abalik sira

mrēm anglumur (b.: anglumu), v. e. slappende, die zich omkeert met 't gelaat naar 't licht, T. Z. 1, 26 (matadjuh; T. b. Z. 1, 31, abalik ta sira supta malēñdē sira; Kam. 8, mabalik ta sira mrēm alēñdē).

III., **sasing lumur lumalu**, verkl. v. fr. **djanggama**, Wrh. 16; **sato masuku pat, rumangkang lumur wētōngnya**, Nw.

၇၆၂, z. onder lēmbah.

၇၆၂, **zacht, week** b. v. v. d. huid tengevolge v. pappen er op gelegd, *meer of minder papperig* (vgl. lēmēt); **nglēmēr** z. onder mērmēr.

၇၆၂, z. onder binas.

၇၆၂, **sas.**, reeds drooge bēluluk, die voor het nēgēm gebruikt is, Ww. Z.; **karingēt lēmoro ring djadja**, Stn.

၇၆၂, een mengsel v. fijn gewreven cocosnoten en rijst (baās); **lamurudin**, *lulurēn; **malumurud**, *alulud; **suñd kalamurudin**, *kinēnan lulud.

၇၆၂, of **lirmoda**, z. onder nirmona.

၇၆၂, **eigenn.?** Ws. 20.

၇၆၂, h. v. alēd?, **onderlaag**, waarop iets rust en met een slip ahangende (dasar tjanang), v. ron, waarop figuren zijn aangebracht, hebbende aan weerszijde de gantung'an b. v. v. d. sanggah, aanh. onder **djambul** (z. onder pēdapa); plat op de pēpēñdjor hangende bladstrooken, soms bovenaan v. e. figuur, een kind voorstellende, voorzien, terwijl d. sampjan v. d. naar beneden gebogen top v. d. pēpēñdjor midden

over den weg hangt; v. e. pisang blad, waarop een zieke heeft te rusten, Us.; **borstlap** v. gandrung's met klatergoud versierd (sas. alēd, jav. lēmèk; vgl. onder ambat II, djanggar met jav. djènggèr; bat. en ngadj. amak, *mat*); v. e. gewezen vrouw van lage kaste door een brahm. (z. gundik); **kèngin lamak ida**; **puniki tityang ngaturin padanda kampuh putih agēbōg sakēmañ wētēn anggèn tityang lamak atur ring padanda**, br. uit K. A.; **lamak ing tjor**, bedrag v. 250, z. Adig. 70; ***lamaking pakulèn**, Wir. 18; **kalamakan. kasalahan**, v. iemand, wien 't niet gelukt iets uit te voeren; **kalamakané prapta, opdat?**, Us. Dj. 42 vlgd. (brief v. Tab.: lamakan dadi pipis); **kalamakan bané sugih**, aanh. onder gudig; **iku sēdōng pahajunēa lamakané nora ngānakēn mati**, Us.; ook **ramakan**, pamalērana ramakané marijāmitra maling (b.: mariha apamitra lawan m.), Wtb. 23; **kalamakan**, aanh. onder djagar en dipdip; **palamak**, aanh. onder sinagiha.

၇၆၂ I., **çirina lamukēn**, v. e. gedicht op een mahantēn, Sum. Z. 35, 1; **anglamuki walnya**, v. varen, Wit. 13 a. (vgl. onder truh en jav. of sund.); **kalamukan**, Br. Z. 22, 9 (katawēngan, kaliput), v. d. maan door een dunne wolk, ***karahaban**, ***akudung**; **kalamukan galagah**, Hadji D., door wolken. L. Z. 2, 9 (kiniput); **lurahning dēça tanawas kalamukan dēning awun**, Mal. 307. **kalamukan dhuma**, aanh. onder mungur

kalambukan (sic.), gulēm, asaput hima.

II., z. onder namuk, Sut. Z. 59, 1; anaking lamuk, *mun

ကုမ္ပဏိ, *rēnēk, vet van den grond, tegenov. trak (sas. dēmēk; vgl. mal. lēmak, mad. lēmaq, smakelijk enz.; vgl. bat. lomák en tabó, vet, lekker; men. lambuq); z. mokoh; nglēmōkin, voor een reeds verbrand lijk op den 7^{en} dag offeranden gereed zetten; ook op tempelfeesten; panglēmōk, mest; lēlēmōkan, mest, best. uit drek en slijk.

ကုမ္ပဏိ I., z. onder bisu; lumuk dadibisa angutjap, bij Sutasoma's geboorte (sinapatan dé sang rēsi ingalapan mucusnya, mangkana lumut jan ana tamuj, sinambremen wulat amanis lawan gujunya, Tjt.).

II., lēnga kusambi, Tjt.

ကုမ္ပဏိ, sas., slid, mani; saka lēmaq, aslid; kalēmaq, sēmōngan; lēmaqan, slidan; z. onder laig.

ကုမ္ပဏိ, sas., kladi.

ကုမ္ပဏိ en lēmēkē, z. onder kalimoko.

ကုမ္ပဏိ, z. lēmbukih, eigenn. v. e. pl. in O.-Bll., van waar slijpsteen.

ကုမ္ပဏိ, sas., awar².

ကုမ္ပဏိ I., lamad², *limut; rēp muk-sanusup ing rēmōng kadi wulan lumaku kasaputan lamad², dunne wolk, wolkvies of wolksluier?, Sum. Z. 1, 13; kēwala ada nō nglamadin kajun ida, W. K. (Z. 5, 1, d.).

II., klamad (vgl. lamas).

ကုမ္ပဏိ (?), nglēmōd, ngēmōdin, *patjēh; iku nglēmōd masawang Itja, *jékán mingis asēmu patjēh; nglēmōd (?), *patjēh, W. Z. 7, 6.

ကုမ္ပဏိ, kleiner soort van lēgu en aan 't strand (Bjw. id., jav. lēmūt, sumba kalomūt, muskiet), z. onder lēngut.

ကုမ္ပဏိ, lēmōd², v. rupsen, die langzaam met bochten kruipen.

ကုမ္ပဏိ, manglēmōd, v. e. groote slang, *malá; lēmōdanga lajahé.

ကုမ္ပဏိ, mōlēmōd, klevrig v. iets, dat niet goed is, h. v. pēšs; mōlēmōd, lamas, vgl. klēmōd.

ကုမ္ပဏိ, aanh. onder ampēk.

ကုမ္ပဏိ, jav. (pers. lamdhōr), nm. v. d. reusachtigen koning v. Srandil, door Am-syah overwonnen en bekeerd (zelfs in 't mal. v. Java is sēpērti L. een spreekwijze, vgl. Men. I 22); hij was een zoon v. Sadalsah (mal. سعدال) bij een djin met name sang lilingan (deze eigenn. gehoord, maar nimmer aangetroffen, volgens Men. I Z. 65 was zijn moeder de dochter v. zeker sēh Bah Andjuniswan en heette Basirir), vgl. onder sēlan.

ကုမ္ပဏိ, zekere zeer zeldzame zeevisch (ulam ading?); z. onder tēngiri.

ကုမ္ပဏိ, bbg., tampēluk; nog klein tumpēk.

ကုမ္ပဏိ I. en lambat; nglamat, vrn. = njasar (ngadj. halamat); mōlōlamatan, vr. = mēbēbēdilan; bradja lamatan, z. onder bradja.

II., jav., *ajam ödjoh amat*² (b.: *kélap*²), B. U. 163; *méga amat*, z. onder *mègha* (vgl. *lamad*).

၇၇၂, *ngélamit*, op de pasar goederen op *slinksche wijze wegfutselen* vooral v. kinderen (Bjw. *klěhtit*, *nglěhtit*); *dosan tityang nglamit buwah*, *dosan tityang nglamit ubi*, *dosan tityang nglamit biju*, Bs. bl.; z. *kutil* en *lañtjang*.

၇၇၂, *zacht, week, slap, zwak*, *lěmēs, *gupé, *lumé*, Anj. Z. 3, 3 (mal. *lěmah*; vgl. *sund. peureut*, *mad. pèrèt*, *jav. pěrēs* en *mal. pěrah*); *lěmět tangan i dewané*, *lungni lungajanta*, B. Z. 26, 1; *lěmět tur kisut*, *manyusakisut; *bantang lěmět*, z. onder *djěgdjěg*; *ngandělang lěmět basang*, op *het niet gauw boos worden* v. iemand *staat maken*, zoo b. v. v. e. ongehoorzaam kind; *buka twara ngiděp munji*, *mangandělang lěmět basang jèn galēmèkin mangambul*, Dj. Pr. 37.

၇၇၂, z. *klimat*; *nglimat*, *ndulapèt* v. e. *gadung* en andere boomen.

၇၇၂ I., *de duisternis*, L. Z. 6, 11; Ar. Z. 31, 3; *mist, nevel* op de bergtoppen, B. Z. 4, 17 (*ima*, *gulěm*), W. Z. 2, 1 (*lamad*², *ima*), Br. Z. 4, 12 (*djalada*, g.); *malimut*, aanh. onder *rěmrěm*; *sidapaksa ngambah rěwatrěwut*, *ariwutan mangké*, *iku kajangané angin*, *wus prapta lěmatlěmut kajangané méga tēku*, *ginuběl* (*giněmbul*) *méga sukuné*, *putra pandawa puniku aruběd dera lumampah*, Stn. b. b. Z. 3 (*siněrěng iug lampabipun*,

aběr dènira lumaku); *lara limut* (*liput*), K. sas. Z. 1 en 14 (*limuting tyas*, Djm. 75).

II., vrn. = *těngkalung* (mal. *sělimut*); z. *slěndang* en *sěngkuūb*.

၇၇၂, *wèda (?), *mos* (mal. enz. id. malag. *lumut*), *W. Z. 2, 4 (*sěwala*); *lumuting putjang*, *krikan punjan buwah* (k.); *kělor lumut*, z. onder *munggi sarang*, sas., *sriti*?; *lumutěn*, B. Z. 11, 5 (*muran-takaněn*); *lulumutěn*, aanh. onder *wangu*; *alulumutan awaké*, v. e. *rākśasa*; *lumutan*, *kasawalan*.

2°, z. onder *sěčd*, ben. v. e. *groene* saput.

3°, ben. v. e. *gědang*-variatie, waarvan de schil groen blijft en 't vleesch roodachtig is, z. *warangan*; *lumut*², op de borsten v. e. vrouw, Sum. Z. 1, 24, Z. 60, 1; *batu malumut*, z. onder *batu bulitan*; *palumutana*, *jan anwam jan wrěddha puputana di*, Sum. Z. 48, 2.

၇၇၂, soort v. *pědang* breed en lang ongeveer als de *blaksa*; bij de *baris děmang* v. hout; z. *blijung*, B. U. 75; *tumbak kris miwah lěmat*.

၇၇၂, *goděg lěmět*, z. onder *goděg*, *paridjata* (bis) en *pidik* (= sas. *sēmēt*?).

၇၇၂ (?), *sawangan asawajan lwah krangnyākārjjani lamiti*, Sm. Z. 8, 9 (*wjaktinya patěmu ikang tukad ana krěg tuh mati us talatuh*).

၇၇၂ of *kalimoto*; *djukut limeto*, 't zij *kělor* of *bajěm* gekookt v. 't water ontdaan en vervolgens v. *plapah* voorzien; meestal genuttigd met *samběl santok* (sas.

kĕlaqmoto, omdat er miftjtid in gedaan wordt).

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ, sas., gaünggung.

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ I., *de slijm* v. bloedzuigers, palingen enz. (vgl. klamad en lamad).

II., sas., kóos; z. bĕrkat.

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ, jav., *woordenrijk* v. iemand, die goed kan schelden, K. A. lĕmmĕs? (vgl. mad. lamĕs).

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ I., *gemakkelijk* of *glad* ergens uitglijden, tegenov. tkĕk, als b. v. een ding zonder weerhaak (lĕk), zooals de ijzeren stoken der bal., waarop een in een ring omgebo-gen handvat sel ook van ijzer, kĕtjong.

*II., Bjw., bunglas, *gesengd* door heet water of heete olie zonder dat de huid er af is.

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ, lambĕs; kalamĕs toja, *tinampĕkan wwaj; nglamĕs, *anggasul; malalamĕsan, *akĕmburan; nglamĕsin, Bbg., nampĕsin, vgl. tampjas.

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ I., ngĕlĕmĕsin, iemand *lekker praten, overhalen, overreden*; manglĕmĕsiu, *sumomah, *amudjuki (vgl. angglonjah); nglĕmĕsin danĕ, *angasihasih sira; kalĕmĕsin, *inaris; sang kalĕmĕsin, *ngsinomah; manglalĕmĕsin, anghariharih; nglalĕmĕs, *angariharih vgl. mĕtain.

II. of lĕlĕmĕs, *pralĕmba, *kleedingsstoffen*, B. U. 57, Nw.; angguĕta, bhagawān anggasti, amidjilakĕn pari sĕju (sĕwu) lumbung, pisis anatus gĕdong, patik wĕnang anatus kañĕang „tardjini, bhagawān kuñĕa, amidjilakĕn ratna mās salaka, sarwa kumarañtang ku-

marinťjing, anatus gĕdong „madyāngguĕta bhagawān kapurakjan (?), amidjilakĕn sarwa lĕlĕmĕs kabĕh anatus gĕdong „anamika, bhagawān sih, kinasihan ing ratu, kanisĕta, bhagawān siki (ĕikhĕ?) amidjilakĕn sihsihaning bapa ibu, mwang sanak kabĕh, pada aloma wĕwĕh, Sptb. 32.

III., Anj. Z. 3, 3 (lĕmĕt), *māmbĕt, *mĕlĕs, v. d. haarwrong, R. 5 Z. 4, 17 (alus, dĕmdĕn); asĕmu lĕmĕs ing wĕlas harĕp, v. d. armen, Sut. Z. 43, 2 (vgl. jav.), aanh. onder lĕnga; lĕmĕsi panĕpi, B. Z. 17, 4 (lumĕ, alus); lĕmĕsning tĕngah, Z. 19, 2 (lĕmbut, lurus); lĕmĕsning nakha, ald. 5 (laris, lĕmbut); mingguk lĕmĕsning anggo-ka kanginan, T. b. Z. 2, 3.

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ, jav., naast takir (vgl. mal., tag. en pamp., 't geen waarmeĕ men 't water uit een vaartuig lost).

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ, pĕlimis, een touw, aan 't eind er van een steen om de bubu te doen vast liggen; dit geschiedt alleen aan 't strand, het verbindt de prongot, een touw aan het uiteinde v. d. bubu vastgehecht en in een hoek uitlopende, waaraan de plinis.

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ, R. 7 Z. 2, 3 (djuĕk manis, mundĕh), 15 Z. 6, 4 (djon, sukun; vgl. mal. en lamp.); limus galuh, aanh. onder radjawidhi.

II., z. onder katimus.

ꦒꦸꦁꦒꦸꦁ, verb. v. *humis; lumis gĕtih tjangkĕmĕ, Akw. 77 (bis), 14 (in een ander Am. verhaal, umis gĕtih punang irung).

II., lumis mata, naast pèdè mawas (?); tan lumis mata, Br. Z. 1, 16 (nora makè-djèpan najana, nora mang-dé dèmmèn manah, tanasih, mamâta twara mawas; jav. vert. marèbès luking nètra, anangis; *jav. lumis mata, rëngu ing tingal).

၇၇၅၅၅၅, de snotgelijke glibberige stof op de huid v. d. lindung en bédjultit; buka mlali bédjultité mañ lèmès dogèn, v. onbe-loonde moeite; z. onder lamis.

၇၇၅၅၅၅?, hana limwalimwan apa upú-lutan i tēplining tēgal*, kk. Z. 38, 4.

၇၇၅၅၅၅, v. e. sawah (lambit), O. T. Batav. Gen. (bis); O. XV.

၇၇၅၅၅၅?, mnnjiné basa lamwagan (door een andere scheiding bas salamwagan), variant v. awaké ludin lémohan (of éñja-han), Pan Br.

၇၇၅၅၅၅, jav. (lima wlas, Bjw. limalas), vijftien.

၇၇၅၅၅၅, I., lamlam arēp ambhukti, van hongerige vogels (vgl. *lâmlâm), T. Z. 3, 31, 35; tan lamlama, Z. 1, 24 (da tamban), aanh. onder kadat; de door den heilige geredde zeide uit dankbaarheid, potrakanta mangkèki, anuhun pada dang guru, asrah djíwa anglakokèna sapurih sang jati, bagé antuk mátra akinkin subahâ (?) „aniru ulah sang nipuna, lamlam ri kamatmjantèki, waar-op de heilige zegt, dat hij te jong is en bestemd een vorst te worden, Spt. Z. 4. 67.

II, ngèlamlam, besproeien een sijung b. v. om hem bang te maken, daar die vogel voor den regen bevreesd is.

၇၇၅၅၅၅, *alam² (vgl. onder lalang), B. Z. 3, 11 (ngalamalamin; lamlam; Dj. Pr., T. bl. 49 b.).

၇၇၅၅၅၅, gadang; pamuluné lumlum djnar, B. U.; né putih lumlum, T. b. 4; mlok lumlum v. 't gelaat, vgl. aanh. onder pring.

၇၇၅၅၅၅, kětjud; lèmlèm, ziekelijk bleek; atman somahé djani katèpuk, pinah rëmbang lèmlèm, kasakitan djératdjérit, van iemand in de kawah, Drm. 42.

၇၇၅၅၅၅ (b.: lampir), soort v. paparé?, Mal. Z. 4, 24.

II., aanh. onder kutjitângga; wlang lam-pl (lees lampang), aanh. onder kutjita ngga.

၇၇၅၅၅၅, lèlampou, een vuil stuk kleeding boven het schoone, maar boven de kambèn en tapih, om deze, onder 't werken, niet te bederven; vgl. pëngampin en lèlampin; udun lampu, aanh. onder tanggluk.

၇၇၅၅၅၅, zeker? is een neërlaag, Br. Z. 31, 24; lãmpú másku lãlissiré kita, hoe erg is zija wreedheid jegens u mijn lieveling, Z. 50. 18 (vgl. mal. tērlampaw); dahat lampú (b.: lampun) gawèmwâhala, L. Z. 14, 5 (la-lu wikramanta malètuh); anglampà. voortzellen zijn besluit, Br. Z. 44, 7, Sm. Z. 8, 12 (manglalu); Adip. 115; aanh. onder ratih; anglampú kahala, v. iemand, die zich blootstelt aan een ramp of nederlaag door iets ten beste van de wereld te doen, Sm. Z. 22. 1 (manglalu kadjèlènè); anglampú matya. liever te sterven, Br. Z. 20, 22; nglampwa pèdjaha, Br. Z. 46, 8 (palilajang matiné.

apaug laluānga matya), Adip. 88; Kam. 10; anglampu tanpabhukti, *liever niet eten*, T. Z. 5, 5; lampunēn, turutēn; jadi makatjarwa lāmpunēn, v. iemand, die met berusting zijn lot tegemoet gaat en geen tegenstand wil bieden, Sut. Z. 115, 2 (dyastun patjang tjaru suka dané), aanh. onder djanmāntara; manglampwāngadipira, B. Z. 44, 5 (mangluāng bwin pidan, mangké liwat ing laju, manglalu katunggalin); panglampwakēna kapatininghulun kapat, berust (?) in den dood van ons vieren, Adip. 117; nda panglampu ko ndin guāmu pasunging mūrka kuhaka, Sut. Z. 131, 2 (laūtang); panglampunya(a), W. Z. 27, 5 (palilajang iba, pahala luang).

၇၇၅၂ I., z. lēmpaj.

II., v. e. stier, z. onder baū.

၇၇၅၃, jav., lēlimpa, *lever of milt?* (vgl. mal., sund. kalilipa).

2°, nm. v. e. njawan-soort met lange cellen.

၇၇၅၄, lumpjan, een vierkant v. bamboevlechtwerk gemaakt bakje, waaruit men nasi eet; sokasi lēngsēr anggon tatakan sok, aanh. onder umbèh; tudju lumpjan, tudju kēndi, Us.

၇၇၅၅, lumpu (lumēsu te lezen?) awèh hawan rakwa mahidhara, Brh. 59, voor Prēthu, als hij uit wandelen ging, *bukten sich* (?) de bergen.

၇၇၅၆, lēlēmpé, vrn. = pēsor? (z. onder lēmpēng).

၇၇၅၇, kēlōlēmpan, sas., pikun.

၇၇၅၈, mēlompo², *bij klodders v. etter, pētjèh enz.* (vgl. mak.); ngēlompo, iets *bij groote brokken eten*.

၇၇၅၉ I., z. kluūng.

II., jav., *ulah, B. Z. 78, 37 (pēdjalan; lamp. lapah), *laku; pati lumampah (z. onder pati); ḡghra lampahé lumaris, T. Z. 5, 14 (gēlis tingkahjané madjalan); nglampahin, *uitvoeren v. allerlei kwaad*, aanh. onder ludih, waar l. ook *gedrag* moet bet.; nglampahang, iets *in de w. voorstellen v. d. dalang* (sas. lampaq, mēdjalan, bim. lampa); lēlampahan, jav., *voorstelling in de w. v. deze of gene uit een gedicht gehaalde episode*.

III., amalampah, *malaku, Kam. 75; Adig. 17 (bis; jav. lumampah in lumampah tinitihānā, 't paard verzocht bereden te worden, w., te M., bl. 258 en lumampah pangapura, Anb. 75); papalampahan, *wat door een jongeling aan zijn aanstaande is ten geschenke gedaan*, aanh. onder mlētjtjha en kalis; pati lumampah, z. onder pati.

၇၇၆၀, malampéh, *mēr, *modara, *stuiven als stof, vlokken als boomwol, stuk papier v. e. vlieger; v. e. vogel, als de dolong, een poos vliegen, v. e. spook; jēh lampéh, nm. v. e. waterval ten Z. W. van Gitgit, in de nabijheid van welks kilvoud water een warme bron is; saking ēndi sangkanta iki, warah ta ingsun kaki, sumahur sang wahu prāpta, jau kadyanggan sukōt bawang sun iki, ring pasar gēnahiringsun, kapo ingsun-*

lundadah, kalampöh* ingkónó isun rawuh, Kid. Pam. Z. 6, 38; z. ampöh.

လမ္ပိၵ်ႈ, panés lampih, Wariga.

လမ္ပိၵ်ႈ, pëlampuh, pangëntug, zoo b. v. wat bij een zekere hoeveelheid goud gevoegd wordt, om er iets van te laten maken, als b. v. brokken v. e. ring; vgl. lampud?

လိမ္ပိၵ်ႈ, sas., overloopen v. vocht (men. id.).

လုမ္ပိၵ်ႈ, lumpihan, rek v. bamboe-vlechtwerk v. ongeveer 2 langkat in 't vierkant om de sokasi op te zetten, om te beletten, dat er vuil v. boven inkomt.

လုမ္ပိၵ်ႈ, z. onder rumpuh en panggu.

ၵလၵလၵလၵ, plat, vlak v. e. rots, Anj. Z. 1, 2; watu lèmpèh, çilátala; baluné lèmpèh, *çila kumalasa; mëlèmpèhan, v. e. plat geslagen stuk goud; z. lèngsèr en lèsèr.

လမ္ပိၵ်ႈ, sas., lambang, z. djadjait of lëgungan.

လမ္ပိၵ်ႈ, jav., lëlampin of pëlampin, 't een of 't ander, dat men bezigt, b. v. een blad, om iets meê aan te vatten (mal. lamp, ampin, pamp. en tag. lampin, *luur* voor kinderen, eene beteekenis, die niet oorspronkelijk kan zijn, daar luren bij deze volken niet algemeen zijn; weshalve het waarschijnlijk is, dat 't mak. en bug. lowèrèq eene verbast. is van ons *luur*), *stondenlap* (vgl. pëdangal, talëd en lëlampon); ngëlampinin, *omzwachtelen* b. v. een kris bij 't trekken van 't lemmet uit 't heft, om zich niet te bezeeren; lumampinlampin, aanh. onder siju ngan z. pëngampin.

လၵလၵလၵ, lëlampon, wat men aandoet in de keuken om de kleëren niet te bederven, vgl. lëlampin.

လိမ္ပိၵ်ႈ, z. onder lipan.

လိမ္ပိၵ်ႈ, lëklëk.

လိမ္ပိၵ်ႈ, mëlimpun, ngëlimpunang, *wrijven* de buik om zacht te maken, de klooten om die terecht te brengen; djuru limpun, v. e. baljan, die daarin beschreven is (vgl. ngëpotin); vgl. apun.

ၵလၵလၵ, ngëlompana, *trachten te verbidden* een taksu, een vorst, den vader van 't geschaakte meisje; vgl. mës waka.

ၵလၵလၵ, *kramita (krëmighna?), *widjhangga (widangga?), zekere boom; de vruchten tegen de wormen en in Gj. als mimis v. d. bëbëdilan, vgl. sund.

2°, nm. v. e. poksoort, aanh. onder mëntis!

လမ္ပိၵ်ႈ, z. onder këdampal.

လမ္ပိၵ်ႈ, Gh. Z. 28, 8; aanh. onder kütitangga.

II., z. onder lampi.

လမ္ပိၵ်ႈ, alampuran, aanh. onder paljan: *wwantën lampuran angidung lëngëng swaranya*, Hw. Z. 27, 7 aanh. onder sákçi: *wwang manglampuran apasah apadohan, wilandig* zijn, tut. 22 b. (vert. v. prawasan in een zin met winaih aanvangende); *kadyang-ganing anglampura kanjut ri tëlönguing tasik*, Dpt. Z. 1 (vgl. lampuran?); *anakbinya kën wlah, mas masëwang^r putih matuha lampuran*, O. hds. Holle.

ကလံပဝ် or kalampor?; ngalampor, Ar. Z. 6, 10; pun lampor of kjalampor, een andere naam van Ularan, die door Baturèng-gong gezonden werd, om den vorst v. Blang-bangan te doodden, Kid. Pam. Z. 4, 89 en 78.

ကွဲယိၵ်, jav., niet opgeruimd bij ziekte, verminderd, bekoeld v. toorn; zacht v. badwater b. v. 'savonds; v. tuwak, minder sterk v. kolenvuur afkomstig v. d. kaju buluh; tjarmanya nglömpër, bij zekere kwaal, Us.; glëm-nya lömpër, mangan kwasa, ald.; vgl. ënduk.

II., z. onder gogos.

ကွဲယိၵ် I. (lëmbar)?, als hulptelw. v. platte voorwerpen; alëmpir, een lontar-blad, de beide kanten meêgerekend (mad. lëmpër; vgl. sibak); lëmpiran, gehalveerd lontar-blad, tegenov. katihan en ëmbat²an.

2°, blad of plaat v. pëlèt op de pënjambung gehecht; jèn andëjang sastra mungguh di lëmpiran mas, *kadi çëwalèng tahas m., Br. K.

II., h. v. salah?; lëmpir djagaté, bij epidemie; malëlëmpir, vrn. = makañtjut.

ကွဲယိၵ်, v. iets, dat reeds week gekookt is, gëbuh, v. e. werk geheel af; ook lampor?; lömpor banna mënahin.

ကွဲယိၵ်, erg vol zweeren v. d. voeten b. v. van den weg, Dd. 4 a. (vgl. jav.); z. onder bëtok.

ကွဲယိၵ်, naast lëmpèh v. e. tjëtjapil (vgl. jav.?).

ကွဲယိၵ်, zeer vermoeid, afgemat door uikloop b. v., v. iemand, die slap in de knieën

is (jav. lèmpoh); *lëmpër, botën sagëd lumampah, flauw wegens een leege maag (mad. lompor, bij lëmpër?).

ကွဲယိၵ်, sada lömpèran agigis, een weinig te breed v. e. meisje, Pts.

ကွဲယိၵ်, nglömpura, benauwd ten gevolge van te veel water; lömpurajan of lömpuraan, te hongeriig in tegenst. v. blangkëkan (Bjw. lömpuranën, buitengemeen hongeriig); basang tityang lömpuraan, Tjp.

လိယုၵ်, limprah², *timpang².

ကွဲယိၵ်, een lange staart; als blhd., z. onder ikut en vgl. djamprah; mëlëmprah, lang uitgestrekt v. e. groote penis, aanh. onder klëmad, v. e. pëtjut, v. iets gespannen, vgl. onder lëmpad (Bjw.? nglëmprah v. lange borsten, Wg. 110); vgl. djamprah.

ကွဲယိၵ် or lompring, schraal v. iemand's voorkomen, b. v. v. iemand, die niet gezet genoeg is naar evenredigheid v. zijn hoogte; anaké salah ukur landung twara gis lompring awaké kotjapannja nguni dagang tuwak löngis bröm arak imbuhinja jèh, namentl. in een vroegere menschwording. Dg.; awaké lomprèng.

ကွဲယိၵ်, z. onder lampah; kadji pamit nané lampaq (b.: mëngka lèkaq); kalampaq, aanh. onder bënar; djangkih lampaq, krëm.

ကွဲယိၵ် I., v. d. luk v. e. kris (langah?), tegenov. djungkët, lang of hoog v. planten vooral; lampak tindaké, tegenov. ngrukruk; tindak tani lampak satata dju-

mah mangrukruk, v. die steeds thuis zit, nooit verre bezoeken aflegt, T. b.

II., bbg., sěbak v. djangkrik s.

III., z. talapakan (te vgl. mad. lampat, *voetspoor* en = mal. bėkas; 2° plispisan), aanh. onder onot.

𑄓𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, ana ta hawak adjur alit alimpak², alus atjili sadjawa gėngira tan knėng-utjap, fr. s.

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, sas., kampėk (karas).

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, dėqna lompak siqna tutur, v. 't geen de prins zeide sloeg zij niets over Tjp. (mal. lumpat?).

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, jav., onder de visschen, *suragra (?); misėpadak (?).

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, lėlampadan, bantėn misi ėngsėb²an (*groenten* zonder basa, in 't algem., tegenov. ulam allerlei vruchten, ook vruchten voor offeranden?, Bngl. *allerlei rauwe groenten*); malampadan, z. onder *tjabik; vgl. rėram-padan.

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, angan apisan tong taėn ngukup, pipisė das onja (b.: nė domas), pitung atus suba brėsih, nu malampudan satus (zijn vrouw had 800 bij een pandhouder gekregen), Bgd. 18, vgl. lampuk?

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, jav., insakken b. v. v. e. berg door iets zwaars buigen, krom staan door een vrucht; mėlėmpėdin, paėndėpan?; vgl. njėmpėd.

𑄓𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, doorboord v. d. lucht door krijgsgeschreeuw, R. 20 Z. 13, 2 (liwatan), *trus, v. d. pjah door een lipuug, 23 Z.

3, 2 (bėtėl), Sut. Z. 136, 8; trus limpad hati, B. Z. 13, 2 (bėtėl manglantas, b. kakėnan, b. nggalunggang); limpad ring bhur bhuwah swah, v. d. oorlogskreet v. Bhima, Br. Z. 9, 4 (ngėbėkin tribhuwana, dudug ring digdaçadėça); Wir. 59; B. Z. 95, 20 (dahat tlėk); Bh. 16; R. 21 Z. 3, 17, 18, 18 en 13; limpad ring kasia-gunan, Sum. Z. 51, 7; limpad sakėng çunyata. W. Z. 1, 1 (mawak maring kamoksan, pan lėpas ring kaçunyatan, lintang ring kaniráčrajan); anglimpadi, *overtreffen* in schoonheid, Ar. Pr. Z. 18, 30; Z. 22, 6, iemand *overtreffen* b. v. in schoonheid, Kuntij. (bis) en verder op anglintangi; nglimpadin, *anglė-wihi, T. Z. 1; ngėlimpadin, *boven zijn stand zich verheffen*; b. v. limpad manahipan, v. iemand, die bij zijn lijfceest te veel bezigt; saling limpadin, v. *lieden, die tegen elkaar opbieden*.

𑄓𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, kalimpėd, *kasambja.

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, prabotė gėdė ngalėmpad (malėmprab), Pan Br.

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛, ngėlampėtang, ngubėtang (nglampėt, Bjw., ngėmpėtin ėmpėlan); lampėtan pingtiga, *drie maal successivelyk*; lampėtan pingtlu, *tot drie maal*, Dd. 18 b. bis.

𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛 l., een werktuig door ossen getrokken om den grond, nadat hij beploegd is. fijn te maken; zijnde slechts een halve koker v. hard hout, waarvan de bolle kant de aardklonten omwerkt (gemeenlijk kán); z. onder bakal; giginjanė angap rėnggah tjalinge kadi lampit makadi pdang ngulėlam, Djp.

II., lampit², als de bédjult en bijt v. zich af.

2°, tuñdjang lampit, sas., een gevleugeld waterspook ongeveer als de bédjagul, dat kinderen doet verdrinken.

*III., nglampit, Bjw. en Djnbr., djarak uitpersen voor olie; pënglampit, 't werktuig daarvoor, wordende de pitten in een upih door twee stukken gekneld en zoo uitgeperst (Bésuki, plampitan, Catal. Amst. Tentoonst. Groep II, bl. 26).

လၢယၢၣ်, nglamputang, uglantig, aanh. onder kitik.

ဣယၢၣ်, jav., R. m.

လိယၢၣ်, alimpétan (bal. mēlipétan?), Hadji D. 36 b.

II., lilit; ru nagané nglimpét awak, Br. H. (Z. 13, 32).

လိယၢၣ်, z. bij klimpit, *kalilip, *tiligiran; lkang jogja bhaksanōn dé sang siddhanta çuddhabrata, i sēdōngnyan inolah, jan kalēbwan dēning lalēr, namuk, ti-tinggi, mēri², tuma, kapiñdjal, tjatak², limpít, lōngu, tjampur jan mangkana, tan jukti bhaksanōn ikā, Wrt. 7.

ဣယၢၣ်, z. lēpit.

လၢယၢၣ်, lumumpat, R. 6 Z. 10, 2 pakatjostjos, makētjos), wegspringen, T. 4, 60 (makētjos), R. 20 Z. 13, 1 (pan-tingklak, wiplatwang), 17 Z. 6, 3 (mang-aban), 10 Z. 2, 2 (manitjap); linumpa-
an, z. onder linubat; z. onder lañtjang.

လၢယၢၣ်, sas., papētengan.

၇၈၇ယၢၣ်, vrn. of h. v. pèsan; vgl. onder pais.

၇၈၇ယၢၣ် I., bikas sabuk; sabuk lèmpot, rood met breede geele oranje en groene streepen (bal. maaxsel) de smalle zwart.

II., sas., tēng kalung.

ဣယၢၣ်, nm., v. e. groote slangsoort (z. aja en onder gana); paku lēmputu, p. adji; z. amputu; kaju paku lēmputu, zou in munding anggona pēlat.

လၢယၢၣ်, z. onder uku².

လၢယၢၣ်, pēlampis, de twee binnendooren, die men uithalen kan, in de kēmbal pidada; linampisan, *tinapis; vgl. lapis.

လၢယၢၣ်, wanhopig, Br. Z. 40, 6 (ang-lalu), Z. 1, 12 (lalu, manglalu, lalis, tiba), Z. 32, 4 (satyēng prija), v. iemand,

die rond zwerft, om een verloren geliefde te zoeken, Dj. Prm.; ongelukkig v. iemand, die zijn oudershuis reeds vroeg verliet, las?, B.

U. 21, 18; v. d. gemoedsgesteldheid eener weduwe, v. die er haar leven aan waagt, aanh. onder murud en jadjnjawati (jav. dood);

jāngdé lampusi manahinghulun paratra, Hw. Z. 48, 5; angagēm tjuriga lampus amus (?), pēdjaha, Z. 49, 1; pēgat lampus ma-

tyāmbōkira musira swargga saphala, Z. 38, 5; angatyati hanglampusa sapadyanglakona tjidra ing sira enz. Mal. 324; luungēn ngē-

masin lampus, gēguritan anakē sēdih, aanh. onder sunggar; anglampus, zich verwijderen v. e. bedroefde, Mal. Z. 1, 56; anglampus,

Djt. 1: anglampus raganira, ald. 2; pak-

sānglampusa tanpanoliha phalanya sumalahi mahālabuh banju, Anj. Z. 3, 1 (Iwir las jèn rasajang tar manglinguang wohnya maninggalin tyadjanti majun patitèng warih); anglampus, v. iemand, die uit wanhoop zijn oudershuis verlaat, T. Z. 8, 70; nutug tur kalampus², Bt. 308.

II., djagat lampus, in pl. v. djagatpati om 't rijml, R. sas. Z. 16, vgl. tali II.

လိမ္ပာပါ, v. d. zon of den dag, Bh. 83 (vert. v. gatabhūjisīha; tag. limpás en lingpas, hug. lémpá), *lumingsir; us katékan limpás wwai, *madyahana kalalu (vgl. in 't Tijdschr. Batav. Gen. XXV bl. 809, banju limpás tan kna asat géni murub tan kéna padém, gezegd v. onweeraanbare helden, waarbij vgl. 't sund., batav. en lamp. timpas, *afnemen* v. 't water, *ebben*; alf. molimpas, *overstromen*, vgl. ook mal.).

၇လိမ္ပာပါ, lèmpas lila, sas., *onbeschaamd?*; twara ada lèmpas pamélihan ambah, Dj. Z. 3.

လိမ္ပာပါ, volgens sommigen in pl. v. dèmpawang, als 't een aap aanduidt? (Bndj. lampong, eigenn. v. e. schipper).

လိမ္ပာပါ, amplus? (K. A.).

လိမ္ပာပါ, R. 24 Z. 12, 7 (langlang bé); vgl. lampipi.

လိမ္ပာပါ, zekere watervogel, aanh. onder kroñtji (lamp. id.); vgl. lampipa.

လိမ္ပာပါ, z. onder pèdji.

လိမ္ပာပါ, sas., lèmpèni.

လိမ္ပာပါ, zekere vergiftige zeeslang (vgl. jav. lèmpé bij Jansz); sampaj ta ja lèmpajnya bisa, R. 21 Z. 2, 19 (èlik bliné i kaladi ngambuhin!); jan marèng sagara sahutèng ula lèmpé, eedf., Adig. 16, aanh. onder raja.

လိမ္ပာပါ, lèmpahlèmpjuh, z. onder rèmpjuh.

လိမ္ပာပါ, *adrès, *stroomend* v. d. urine vooral (batav.), v. iemand's woorden, als hij voor de waarheid uitkomt; *ligtvaardig* iemand iets verwijten, aanh. onder walèd, *vlug ter been*. vgl. landèh en nombjor.

လိမ္ပာပါ, *reep dun vleesch* onder aan de borstribben bij de varkens, *katupang, R. 28 Z. 8.

လိမ္ပာပါ, jav., z. onder budjak, War. 47; gunung lampujang, z. onder gamongan. 2e, eigenn. v. e. pl., Us. Bal. 18 (bukit gamongan).

လိမ္ပာပါ, uit 't jav. (nglu-pujèng), njèr; nglèmpujèng, *anglu; nglèmpujèng, *zwaar in 't hoofd zijn, duizelig*; z. onder kadjah; anglèmpujèng, Stn. h. i.; vgl. pèngèng.

လိမ္ပာပါ, z. onder kèbèk; ngèlampè, v. d. golven iemand *overstelpen*.

လိမ္ပာပါ, mèlèmpag, *berandseld* met een stuk hout, b. v.; mati mèlèmpag; nglèmpag, nigtig, v. e. kat tegen de flesch; *sinèrèt sinèp linèmpag tórus djadjané, Ww. Z. 2. 48 (b.: sinèrèng s. linèpang); raris kasurjakin tur ja kalèmpagin bwin malai

*sinurakan dènya nèmpuh mungsuh, vgl. lantig.

ꦱꦶꦤꦸꦫꦏꦁꦢꦺꦤ꧀ꦲ ꦤꦺꦩꦸꦥꦩꦸꦁꦱꦸꦃ, zekere lekkernij v. gekuskude kèsèla of kladi en klan met bruine suiker, op Java bekend onder den naam v. gètluk (mal. lèmpok, vgl. sund.).

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, z. impèg.

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ I., kalimpug, *katumpèk, Sm. Z. 33, 6.

II., malimpugan, maimpugan?

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒꦤ, tias puñ apinè malèmpag², vgl. mèkobaran, vgl. rompag?

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, aanh. onder rādjawidhi (timpang; vgl. sumen. bij Raffl. سونق كدل, en sund.; volgens Kil. bet. 't sum. woord *wille huidlekken* aan handen en voeten en is sund. tjorob); ingajap dèning kawula tjabol, wungkuk, bulé, darih, lampang, Nw. (vgl. aanh. onder trimala); amèng²an tjabol, wungkuk, lampang, phalikang, wudjil, dadangkak, darih, fr., over 't vasten (K. 8 m., lapang); bulé lampang bèlang dadi puránatjarma, bij de geboorte v. Sutasoma, Tjt. 7; tapas lampang bulé dadi hirèng, bij de geboorte v. Suprasèna, ald. 57, de kèmbang parang, aanh. onder kutjitangga.

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, sas., lambas?

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, v. papier *zacht*, v. iemand, die wel gevoed is, ook v. boomen, tegenov. gèsèng (vgl. lumbung en longgor), v. wangen, B. U. 74 (vgl. onder lèmbut); pupu lèmpung masawang ampèl gading matilas kalopèkanipun (vgl. onder gèmbad en pring); pamu-

luné lèmpung gading, T. b. Kid. Sund. Z. 1, 23, 13; lèmpung² angèdani, Stn. (vgl. onder galèmpung); malèmpung, v. e. weelderig opschietende plant, aanh. onder ngèlu.

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, sas., plèjokan; z. lambung, Bw. kèmplèng.

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, da mèswang munji lèmpung, Bngk. s.; èmbahin munji lèmpung, aanh. onder djugar.

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, (vgl. lipung), Ud. 119 en aanh. onder basundhará (vert. v. çakti); limpung wèsi, vert. v. ajomajah çangkuh, Sdj. (Manu VIII 271); sawang limpung v. slagtanden, Ar. Pr. 3 o.; angalimpung katon, B. Z. 95, 14 (maujèngan); Wir. 37 m., vgl. halimpang, v. e. boom die met zijn wortels diep in den grond steekt; anglimpung, T. Z. 5, 128 (ngujèng); kala limpung, ben. v. e. kris fatsoen.

ꦱꦶꦩꦸꦥꦒ, jav., aanh. onder gosali, v. groote steenen, Sut. Z. 90, 4 (lèsung, jav. Reis naar Nederl., bl. 164, ulam sagentèn ingkang agèngipun salèsung²; mad. lb. II bl. 517, 9, v. e. slang zoo groot als een rijst vjzelblok), Z. 123, 1 (vgl. lamp. en onder lumbung II); sangga lumpang (oost-jav. lèsung), Bjw., zekere soort v. ngosngosan naar zijn snavel zoogenaamd; pun sèmar tibèng longan, kang asu gègèr malaju andoh, kang tjèlèng anèng palumpangan gègèr kapalaju kabèh, pun s. bék sukèt mangké (b.: mèrang kabèh) mwang gigré ki s. (b.: sirah mwèkang gigrinya), ni towok bék sukèt ipun karo,

awor lawan tahining ajam, Sudam., aanh. onder luduk; lumpang burut, aanh. onder lingga.

လှေခါ, lumping², W. s. 20 b.

၇၇၇၅၂ I., mëlèmpèngan, bij klodders of bij koeken van bloed, b. v. (vgl. batav. en men.); vgl. mabalah²an en nglaklak.

II., sagokoekje (mal. v. de Mol. lèmpé; vgl. mal. lèmpèng, mak. pèmpèng).

၇၇၅၂, lolompangan, *drohaka; lom-pang ring kakasihān, *drowakamitra; lom-pang tjangkēmnya, War.

၇၇၅၂, jav., lèlompōng, zijuitgan-gen v. e. plaats, tegenov. den hoofdingang in de tèmboek, B. U. 71; tindjoin bilang la-lompōng, sèksèk djédjèl wong atunggu, Bt. 248 en 254 mloh-poh, aanh. onder bidag.

လှေခါ, z. onder lumé.

လှေခါ, rijzig en slank; lamjad² pada mèros, v. mooie meisjes, Pan Br. 39; djégèg sada lamjad, pjanak di kabajan, pamuluné putih gading, adégè landjar, njanjur kènjun-gé manis, Tj. b. Z. 1.

လှေခါ v. water overvloedig ergens heen stroomen.

လှေခါ v. d. mond een flauwen smaak hebben v. iemand, die geen betel gebruikt of niet gerookt heeft, v. d. lippen verbleekt door in lang geen betel genuttigd te hebben, door veel praten.

လှေခါ I., jav., enkeld v. e. bloem, tegenov. rangkèp, krèp of susun en mēngēmpol (sund. dung ékama, zooals sommige haren;

z. èmpuk); alamba, niet dubbeld v. e. kleeding v. e. man, maar een kleed om de heupen hebben, v. e. bloem, niet gevoerd v. e. kleedingstuk; z. ambal.

2°, jav., hulptelw. v. haar, Nw., aanh. onder rarab, v. bladen, Brh. Z. 16, 8; lwir kapuk salamba, jav., T. Z. 5, 22 (abadih), v. iets. dat zeer licht is, Nw. (alwaar b. in tēmbang wunga heeft, z. onder bunga); hlar salamba, Adip. 36, 110; Wir. 64; lamba², bij kinderen de palèjokan; tandwa kōna tjinurik lam-banyè kiwa, Spt. Z. 5, 157.

II., lamba², Sut. Z. 42, 3 (katunan); lara kung palamba ja, Br. Z. 21, 17 (sinurata-kèn, naēn rusak); tarlamba²n djuga sira mangēnangēnang kaparadāran, tut. 21 a. (na-sèwjah spar manasāpi parastrijab): makapalamba ring amrang, *sēnāpatya-ning alaga.

III., bagawan lamba, z. onder bālmiki. လှေခါ, onbeduidend?, gering? is de zoetheid v. suiker bij dat lied vergeleken, Sum. Z. 98, 1; kunang jan lambāmbèk nrōpati ri putusning laga hēlōm, Sut. Z. 99, 1 (katunan), z. lamba; pajung lamba, O. VIII, 41 b.

လှေခါ I., jav., onder de vaartuigen, Krts. 28 (19, sambu), Smw. Z. 8, 20; vgl. sambong.

II., stanw. v. lambon.

လှေခါ, jav., vrn. = bibih, W. Z. 1, 12 (ošia), *lambaj, *dantatjtjhada, *adhara, ošha, rand v. sabuk's en kambèn's (tag. lambaj, oever v. d. zee of een rivier,

lamp. (alambaj, *lijsten* v. hout boven de vloer of boven onder 't dak, bat. lambé, *de breede planken*, die in een sopo dwars van de ene galapang naar de andere loopen en laarop rusten); z. onder tiñdjak; lambé lara, zeker onderlijf-sieraad bij Ráwaña, ðhañotkatja (in de waj.), in de barong; z. tambédara; *bangbang lambé*, z. onder isadha; *marékéng kulém lingkika panghuru-ana lara kung palambaja* (?), Br. Z. 21, 17 *masanding di wénginé udjarnya mamurang sdih kasmaran nabén rusak*.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, ngóopin.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, Sm. Z. 21, 1 (*witing dmung*); *ll lómbana, zeer in de hoogte?*

ᮊᮧᮒᮧᮒ I., fijn v. lijnwaad als de ploson.

II., v. rundbeesten, die weinig melk geven onder de omina, R. 13 Z. 2, 22 (*mokoh luva, lém u*).

III., v. d. tjandu (ban ngajak), v. d. *ubuh met een sijut (ban nglédok)*.

ᮊᮧᮒᮧᮒ, jav., W. Z. 16, 1 (*nandaka ampi*); *ring paçu djáti lómbu kita méha-én sakaharép*, R. 20 Z. 9, 8 (*jan ring atiwénang wjakti nandini i déwa tangadakang sakahjun*; vgl. onder *káraduk*); *amunuking lómbu*, aanh. onder *ndung², giriça*.

2°, een *witte koe* of *stier*, ook in 't oud-jav. *hijnt het een wit rundbeest bet. te hebben*, aanh. onder *anaruh*; Bbg., een *witte koe*, stier *suranggana*; oorspronkelijk *witte rundbeesten* op Bali onbekend (z. *sampi*, z.

onder *djagiran*); de pis en drek zouden groote uitwerking hebben (dat in 't jav. *lómbu* h. is v. *sapi* zal wel toe te schrijven zijn aan de heiligheid der witte kleur; vgl. onder *putih*, en *maisa* en *mal*.); *lómbu lanang*, *uksá, *waliwardda, *kakudmán; *kuda lómbu*, soms in pl. v. k. *purnamasada*; nm. v. e. zeer kleine garnaalsoort; *lómbu makulah nga.*, *durátjara mangrabjani ibu, anak, sá-nak, sodara, ipé, pakulunan, bibi, uwa, nahan ta lwirning rinabjan, dèning durátjara, jéka l. m., ng.*, Purwadig.; *tahining lómbu*, aanh. onder *ahal; *lómbuné tuwa*, in de mond v. geinspireerden tot ouderen, aanh. onder *kais* en *njanggluh*; *tripang lómbu*, z. onder *tripang*; *lémah pauudakaning lómbu*, aanh. onder *sampi*; *muwah lokikasanggraha, wwang améméséhan, alawas tan hanangawruhi, dadi lanang awarah dèwèk, jan améméséhan, tka ring patjampuhan, wadon angangas, asat ja jan nora kongkulan dèwágama, wkasan angangkén, jan dèn méséhi, pégatén lómbu mara lómbu mati, djawi mara djawi mati, wadon dañda, 24000, stri kè-ranga lómbu, nga.*, Adig.; *mémé lómbu tuwa*, door de *pramadé* v. d. moeder v. e. kind; z. *kétjil* en onder *séntana*; *manuk amangan rjjanaknya ri séséhnyan alémbwan amuk*, onder de ongunstige omina, Rm. Z. 38, 19; *apasilih lélómbu*, O. V. 4 reg. 4; *anglómbu anggalah*, aanh. onder *tarunga*; *lélómbon* (b.: *lélémbat*), R. L. Z. 7, 145 (*lélémés*), vgl. onder *sadjaratulmuntaha*; *pun lómbu*, v. d. patih Gadjah mada, die

verdween, omdat zijn verblijf op aarde verstreken was, Kid. Z. 3, 70 (redactie b.: lëmbu muksa); lëmbu agung, eigenn. v. e. vorstelijk balé in K. A. en Gj.; buiten de añtjak sadji (pangëtisan); *palëmbwan, R. 1 Z. 1, 12, 13 Z. 75, 15 (pangangonan).

ꦒꦒꦭꦶ, *zwak*, niet gespierd (vgl. ngadj. lëmba).

ꦭꦶꦩꦧꦏꦱꦏꦱ, *limba kawah*, z. onder kawah; pangnya lumimba molah awadjik lwir asyang angawé, Rm. Z. 12, 16 (lumimbaj olah te lezen?, vgl. ranta); ngëlimbajang (hds., mëlambajang) mawèça brahmana v. die zich als b. vermoet, Kid. Adip. Z. 1, 20.

ꦭꦶꦩꦧꦏꦱꦏꦱ of limbaj; limbé³ sudèwi kadi mangawaj akon milwa ri çri narèndra, Sum. Z. 79, 3 (vgl. jav. lëmbèh?); angadëg tanpadalamakan, lumimbé tanpatangan, lumaku tanpasuku, fr.; tanganmu tan lumimbèha, sukumu tan tumindaka, m. (vgl. mal. limbèj, mad. limbèj, men. lambèj?); tanganmu tan lumimbèja, m.; tumingal kami tanpamata, lumëmbé (sic.) kami tanpatangan, lumaku kami tanpasuku, amidèni kami tan kawidèn, amastani kami tan kawastan, Brw.; anglimbé, R. 23 Z. 12, 2 (nglimbak); anglimbèkën, een tjamëti, Ar. 25, een kris, Was. Z. 3, 65, een gandèwa, Mal. 165 (nimbalang); salaku limbajan, z. onder sanggraha.

ꦭꦶꦩꦧꦏꦱꦏꦱ, Wir. 48 o., kusta lumba, Us. 130; lumba³, B. Z. 42, 3 (lomba², vgl. mal.); malumba, R. 14 Z. 2, 8 (patjilun), vgl. onder lumbar I; turangganing alumba³, B.

Z. 57, 4 (ajahnja lwir lomba³); alumba, v. golven, B. Z. 3, 40 (mangulung²an, magulungan limbak); lumba³, nungsung banju arus, lambora rowangé, Stn. b.; vgl. pësut.

ꦕꦶꦗꦢꦸꦁ, jav., *tjandung* (evenzoo in 't jav. v. Bjw.), als beeld v. zwakte. Sut. Z. 95, 1, aanh. onder lambajung en hadji, R. L. 4; mapès kadi lumba v. e. zwakken vijand, R. 12 Z. 2, 12, bis (tjandung; jav. R. 265); Was. Z. 4, 33; aanh. onder kawit; alumba, Sm., Z. 21, 1 (mokoh, vgl. onder lung); bang lumbu wwé, v. iets dat men niet telt, R. 20 Z. 15, 20 (dadah, katjang, mokoh tjandung; vgl. Wdb. onder èmpol); sèdëngipun anëng pawon angulub lumbu, v. Ni Abët, Mal. (volgens Vr. te Bjw. de colocasia antiquorum, dus kladi); rupanira patih kadi bun ring godong lumbu, fr. S.

*2°, Bjw., ben. v. e. groene uling-soort: *kiling lumbu*, nm. v. de vrucht v. d. wining, die van boven als 't ware gevleugeld is, de pit, zich onder bevindende, een draad wordt aan den bovenkant v. d. pit gehecht, om de vrucht te doen draaien, terwijl men er meê wegloopt; vgl. këtiper.

ꦒꦶꦫꦒꦶꦭꦶꦩꦧꦏꦱꦏꦱ, *omvallen, omslaan* v. e. vaartuig, v. baksteen in een bevoering; fig. v. 't gemoed, aanh. onder balubur?, *omkantelen* v. boven naar beneden in tegenoverst. v. bab v. iets gelijkvloers vallen, vgl. Men. II 211; l. M. II 119, aanh. onder gëntën II; ngëlëmbang tumpang, B.

၇၈၅၂, *lomba*², *bruinvisch* (z. *lumba*²), Ar. Z. 8, 12, Kam. 22 o.; *lwir lomba*², *alumba*²; *jèn tiwang lomba manglaranin*, *sakit ulun atinya*, *manglut ring pungsədnya*, *mangujangjangan ta.*, *blatung bras barak*, *ulig tampəl pungsədnya*, Us. 266, *puh lomba*², *aanh. onder kopok²an*; *rwaning lomba*², Us. 389.

၇၈၅၂ I., s. (nomin. v. *lamba*), z. *tumajung*.

II., sas., *pagəhan*.

၇၈၅၂, v. d. *buik* v. e. *raksasa*, R. sas. Z. 1, *slap neerhangen* v. d. *padi*, v. *hangborsten*, v. d. *baard* (*lambihé təkəd di batok*, B. U. 186), v. e. *regen*, die in een latere maand valt dan gewoonlijk, b. v. in *kadasa*, terwijl het gewoonlijk gebeurt in *kasanga*, v. e. *badju sərbjong*, v. d. *klooten*, *aanh. onder kompul* (vgl. *bat. lambing* en z. *onder sapəkən*), v. *aanhoudend warm weder of regen*; *məmbang lambih*, **djambut mulé*, *aanh. onder pəngkang*; *nglambihang sasabukan*, *aanh. onder bəngah*; *lambihan*, *intangan*, *aanh. onder dèlo*; *lambihan odah*, *lèwas atuha*, *lintangan tuwa*; *lambijan mati*, *bestemd om te sterven*; *lambihan di pandawa*, *op de hand der Pandawa's*, t. B., vgl. *gantut*.

၇၈၅၂, *panglumbah*, *een haan* vooral *geëgd* v. die voor de kippen gehouden wordt, *ak* v. d. *waard* v. eenden; *ngəlumbah*, *beringen* *een wijfe*, *betreden* *meest* v. *vogels*; *di saki* en *nunggangin*.

၇၈၅၂, *Təngah*, *lumbis*; *papak lumbiha* v. *iemand*, die *bang is*, *overal zijn hoofd insteken* om zich te verbergen.

2°, *manglumbih*, **anwab*; *ngəlumbih*, *omwroeten* den grond als de varkens, v. d. wortels eener plant; v. d. *golven?* (vgl. *sungkil*, *nglėbuh*, *nglėsih*, *sėluh*); *nglumbih djit*, Tjp. Z. 1, 68.

၇၈၅၂ of *ləmbar*, sas., *təgən* (skk. *lėba*, bim. *lėmba*); *bəlėmbah*, *nəgən*, maar *alleen* (z. *katir*; *smbw. ləmar*, mak. *ləmbarəq*, bug. *lėmpaq*, maar in de afleidsels *lėmpar*, vgl. *onder katir*, *mangg. lėmba*, mal. *lėmbaran* volgens Cr. met dezelfde bet. als 't mak. *lėmbarang*); *palėmbah*, *sanan*; *tunas tđu empat baé*, *djani lėmbah djoli dowang*; vgl. *onder rėmbat*.

၇၈၅၂, sas., *bajəm* (*sangar.*, volgens Zoll., *enbai*).

၇၈၅၂, eigenn. v. e. *dəsa* in *Bangli*.

၇၈၅၂, z. *lėmbwara*; *bə lėmbuhara*, R. 1 Z. 3, 9.

၇၈၅၂ I. (vgl. *lambwan*); *lamban lor*, Sum. Z. 147, 8; *lamban wėtan*, III. 3 b.; V. 2 b.

II., *rasikəkana lambanangku kamaning ahaljā* (de lezing onzeker), hij daar werd door mij tot echtgenoot v. A. *uitverhoren?*, Utt. 61.

၇၈၅၂, *ben* v. *rijst* met *djagung* vermengd (z. *oran* en *tjahtjah*); *nglambonin*, de *rijst* met *dj. vermeerderen*; fig. *ngoəpin*.

၇၈၅၂, jav., *aanh. onder blubuh*.

လှေ့ၤ I., *alambana, lëmbana en lëmbusah (alambusa), waj. figuren, waarvan de eerste gehorend en mannelijk, en de andere vrouwelijk is.

II., onder de standaarden, Tjt. 211, 217, 218, vgl. onder nilikira.

III., naast sunu, anak, Tjt.; lëmbana lawan sang hari, mëtü pragusa, sadaça sad, pada djalu, ngaranya, pusanta, pusaki, tjitrana, dursanta, nalabra, mantradi, trikara, sudangsu, suparša, badjradi, trisanda, indragra, kanaçri, wiranda, kamuka, sudangsu; masuta manih sang hari mëtü uwa², wawa, açwamukha, Tjt. 71; jan hana santana daridra kumawula, kramanën dënira sang sinëwaka, jën awrëddhah kramanën ing wajah, jën (a)wála kramanën ing anom, jën wajah turunana, linggihna sakrama, jën kaka kaka samanën, jën anom ari samanën, jën dëwara sának kramanën, jën mantu putrámrëtanën, jën kaponakan atmadja bhasanën, jën lëmbana, kalpa bhasanën suksma bhasanën, jën wadwamrëtta bhasanën, jën djinënëngakën wasthanën djönëngé, jën sinung dëça wasthanën dëçané, tanpaduwé dëça wastasananën (?), mangkana si akrama, kang wadwa, Tjt. 12; lëmbana çatru kalih, v. d. kinderen na een wurudju, ald. 64.

IV., z. onder kéré.

လှေ့ၤ I., kën lëmbantën, Mal. 278 (bis; vgl. de mal. eigenn. si lëmbari).

လှေ့ၤ, pari salambur makawininya, War.

လှေ့ၤ I., jav., h. v. lëmpir (lamp. lambar en rambar, bat. rambar, pamp. lambar, draad); lëmbaring sëkar, *lawé': surat pamalës kalih lëmbar; rëma salëmbar, R. sas., Z. 14; lëmbaran, h. v. èmbat²an.

*II., lëmbaran, Bjw., jav. djarit dawa.

လှေ့ၤ I. (vgl. sund.), angalap stri ring palëmburan, z. onder rëwëk; angrërëk; nglëmbur, zich bij een ander, meestal bij een buurman, bevinden v. vrouwen b. v. om rijst te stampen; kakasih an ulingalit, malëmbur di bañdjar kulon, Rw.; lëlëmburan, bij een ander met zijn werk zich ophouden, om gezelschap te hebben; nora lèn pinakalëlëmburan, door de vrouwen namentl. v. P. Marga Smara: aanh. onder bawah.

II., z. onder nëmbur.

လှေ့ၤ, h. v. linggah (vgl. limbah en djimbar); mëlímbarin, verbreed worden.

လှေ့ၤ, nm. aan welgedane vrouwen wel eens gegeven (vgl. gabrug); i limbur, eigenn. v. d. leelijke, haren man betooverende, vrouw v. Puspadjagat; 't gedicht, in adri-versm. waarin zij de hoofdpersoon is, is klein in omvang; te pas gebracht in de Ardja, Mdj. en Meg.; spreekt door den neus, latende telkens een g als sluitletter hooren (te Kudus sarak: ook te vergelijken 't jav. limbuk; mal. saraq?; z. *totok, èndo² en bédég); ngëlimbur, spreken of een wijze van uitspreken hebben als Limbur, zooals Mën Tëmblek kalimburan, verzol zijn op een leelijk v. né mangkin tityang mangrasa baän kalim

burané nguni, néné djolé katon mēlah, bingung matané bas paling, buka këna mantra sandi, dèning djadi suba (b.: né djani gantinnja) latur, gunanjané suba ilang, fr.

ruḷḷa I., alumar ing gagana, aanb. onder rjjak, maar er is ook alumar ing te lezen.

II., mēlumar, h. v. mēlēban, v. d. lieden die 't geld grabbelen in tegenst. v. die de wadiah dragen, als 't ware *geen werk hebbende*; duk dēsané di sampi mēlumar, këbo?; antuk kahjuné bas ngalumar ika sang prabhu kēçawa, *tjittāngintarakēn i sang narēndra krēśna; lnumbar, in den steek *gelaten*, Br. Z. 16, 9 (kandēpin, kalumar); hajam bēbēk kang linumar tan tjinañtang, Wtb., v. d. zinnelijkheid, waaraan men toegeeft, ald. 139 (vgl. jav.); ngēlumarin, *loslaten* een gebonden beest (vgl. *umbar); een *scheet laten vliegen*, tegenov. nalēsang; jan tka lumbarin laksanannja, *ja ta hinumbarah lēkasika, vgl. aanh. onder sisi.

III., sas., vrn. = lalo of lékaq.

ruḷḷa, z. onder lēmbah.

ruḷḷaḷḷa, *jav. (ulam tāmbrā?); lēmbwara, Ar. Z. 8, 7, Sum. Z. 152, 4 (jav. volgens R. v. Eijs., limbur, *bruinvisch*).

ruḷḷaḷḷa, *praçasta (z. onder *lrah en *lrah), *in gebruik, in zwing* v. e. woord b. v., kalumbrāh, *prakāça; wus kalumbrāh, *prakāçita; vgl. onder turah.

ruḷḷaḷḷa, Djibr., tunu?; nglambarang, v. e. dier een bajang² *maken* (de beteekenis alles behalve zeker, daar het woord niet dage-

lijks in gebruik is); ulam bēbēk linambarang, Wd. 65, aanh. onder djātaka.

ruḷḷaḷḷa I., sungga puling tur dèn lambuk, Kd. 50; djurang adjro wus kalambuk, Ws.; ngēlambuk tra pati ngangōl, v. d. wijze, waarop de bal. een versmaat schrijven met de tjarik namentl. eerst na 't laatste rijm te plaatsen; guru lambuk, v. verwaarloosde guru en laghu?, fig. v. e. taal, waarin de beleefde termen met de andere verwisseld worden.

II., sas., oōt, sēsēman, de als meel fijne, namentl. die als pès genuttigd wordt; z. kut.

ruḷḷaḷḷa, sas., luwah.

ruḷḷaḷḷa, *dbairjja, *lumrā, Ib. 20, 16; Pam. 10; *lumrā, R., *in groot aantal* v. onderdanen, v. gepraat, *verspreid*, als h. v. linggah wel eens gebezigd (men. limbaq; z. limbar); limbak ring djagat, *lumrā ring rāt; limbak andusé, *lumrang dhūma; limbak kadi pasih, fr.; lumimbak, v. d. golven, 22 Z. 2, 2, v. drank in een glas, B. Z. 28, 14 (ngalēñtjok, manglēñtjok); lumimbakabwang pwa ring antariksa wwajnikang sāgara, aanh. onder triwikrama ('t origin. tjatjāla tja mahi krētsnā sāgaraç tjāpi tjuksubhē); nglimbak, *anglimbé; kalēmbak² kañjudang ban warih, M. 8 b. (vgl. mal. en jav.); kalimbak sakwēhning talaga, R. 14, Z. 8, 2 (makēbjos, paslèèt sambēh, pakalēñtjok); manglimbakin bjoma, *alumar ing gagana; kalimbakan toja, Jsp. Z. 16 (Jsp. j., kalijabani toja en kalēban); ngēlimbakang (gumi), ngling-gahang; vgl. onder limbah.

လိမ္ပူၤ၊ kalimbukan, soort *grote duif* (Bjw.; mal. limbok, men. limbukan, jav. dlimukan en glimukan, Tëgal kalimukan, lamp. lëmukan in limutan, *sekere kleine groene duifsoort*, mal. v. Blt. limbukan, chalesphaps indica); vgl. onder lobong.

ၤလၢမ္ပူၤ၊ z. onder limbak.

ၤလၢမ္ပူၤ၊ mëlëmbok²an, v. d. etter b. v. van iemand, die aan dysenterie lijdt, in *klonters*, zoo ook van onggom.

ၤလၢမ္ပူၤ၊ malombak, mumbul, *angaladalad; nglombak v. e. groot vuur (vgl. rombag); nglombak ëndihanya, *kumlal dilahnya.

ၤလၢမ္ပူၤ၊ sas., lësër, vgl. onder tunggak en rëmbug.

ၤလၢမ္ပူၤ၊ nm. v. e. groote en roode tabja (vgl. jav., Bjw. lobok).

2°, eigenn. v. de havenplaats (pabèjan) v. Sèlaparang.

လၢမ္ပူၤ၊ aanh. onder kèpug; lambaká tumpang këmbang, War. 53.

လၢမ္ပူၤ၊ of lëmukih, eigenn. v. e. plaats in 't Bll., van waar slijpsteen; batu lëmbukih, (naar den berg van dien naam) voor slijpsteen; vgl. katëng, kasap tjina enz.

လၢမ္ပူၤ၊ dakaring wangké tinon kadi sawala, djëmbut abang kaäksi, kadi lambukasa, alulumut kombala, asarah watang lan bëdil, Smng. Z. 16.

လိမ္ပူၤ၊ mëlëmbëd, *vast, gedegen?* v. iemands afgang.

ၤလၢမ္ပူၤ၊ zij? van lieden; lëmbad-lëmbod, v. vele lieden in verschillende rich-

tingen; mëlëmbod, *aaneen in de lengte uitgestrekt*, v. e. slang (vgl. mërèrod); mëlëmbodan.

လၢမ္ပူၤ၊ I., *alon, *langzaam* v. e. beweging b. v. (vgl. ngadj. en mal.); lambatan, *minder hevig* v. pijn.

2°, *langdurig*, Dd. 11 b.

II., *buigzaam?*, R. 20 Z. 19, 16 (ngalës).

လၢမ္ပူၤ၊ tjëpëd, *habët, Sm. Z. 22, 17; manglambët, *manghabët, *angabët, *humabët, Sm. Z. 7. 10, Z. 12, 12; *met iets slaan*; balan tundunné lambëtina tjëmëti, nglambëtang, bbg., ngabëtang.

လၢမ္ပူၤ၊ of lamwit (z. ald.); hana sima i çri manggala batak hiran sawah lambit i hana sima i buka buta batak bantil sawah tampah 3 hana sima i panulingan batak pikatan sawah tampah i blah i, inscr. v. d. Dijèng naar de lezing v. Brandes; ja ta sambandhayan inanugrahan masawaha lamwit. O. XXVI 14.

လၢမ္ပူၤ၊ I., jav., punang (b.: tèkaug gilingan amwat (b.: amot) blaranalëmbat. z. onder lëmbu.

II., benam. v. e. soort sësaté, maar vermengd met suiker en klappernoot (basa gënëp 't vleesch sijn gemaakt om het om de stokjes te kunnen winden (z. onder asëm); benam. v. e. vrij smakelijke, niet zeer groote manggasoort, een weinig grooter dan de amplënt. tajaané nglëmbat.

III., kadadining alëmbat, m'rëdutá, aach onder jama; pipis dën alëmbat, Us. E m.; ulig dën alëmbat, Us. x. 36.

လှေ့ၤ၊ jav., alömbut, *arēnik, *lě-
mēs, *alit, 2, v. letters?, T. Z. 4, 33
(lěwih; vgl. ook sund.), *fijn gewreven* b. v.
v. medicijnen, aanh. onder susur (sas., dēk-
dēk); tuhwalēmbat tan liwar lingnikang
wong, T. Z. 8, 134 (wjakti bētjik nora
iwang munjiné anaké); acri lēmbut raji
(l. rahi)nya, *ramja komala mukhanya,
R. 4 Z. 2, 8; alömbut alit, v. 't haar v. d.
gouden kidang, 4 Z. 1, 41 (alus glēs, lwih
alusojané); gumiwangning gatra halēm-
pung lēmbut, Kid. Sund. 8; vgl. 12; *djénang
lēmbut, z. onder putih; lēmbut putih ga-
ding njalang, Bngk. 20, aanh. onder sangling
en pring; kasa lēmbut, *fijne* k., aanh. onder
pēngāš; vgl. onder dēkdēk en lēmpung.

လှေ့ၤ၊ linumbatan (b.: linumpatan),
v. e. eend of kip, Wtb. 234.

လှေ့ၤ၊ lang b. v. v. d. buku's v. d.
buluh kēdampal, die niet zoo kort zijn als
die v. d. tiing.

လှေ့ၤ၊ schraal er uit zien v. d. persoon,
v. e. hond, die te veel naar de teefjes loopt.

လှေ့ၤ၊ panglambusan, een smidsblaas-
valg bestaande in twee opstaande kokers, waarin
de ombak² op en neer gaan (bij de goud-
meden liggende en 't vuur in de kiwa²
anhoudende); z. jav. Wdb., mal. ěmbusan
vgl. sund.; jav. lamus, blaasbalg v. e. goud-
mid; vgl. ook bat. dusdusan entag. bobo-
san); z. ububan, sēmprong en *bhasrá.

လှေ့ၤ၊ ngölambès, met den voet wa-
r *werpen*, zooals bij 't baden v. e. rundbeest

(vgl. nambès); ngölambès, *bespronkelen* v. d.
golven een voorbijganger b. v., vgl. njèrsè-
rin en tampès.

လှေ့ၤ၊ z. lumbih.

လှေ့ၤ၊ z. onder londam, vgl.
klompas?

လှေ့ၤ I., patilombos, veel praats
hebben?, Bngk. S.

II., sas., lading.

လှေ့ၤ၊ sas., ulēd suūnan; ook
lēmēléwé.

လှေ့ၤ၊ lambwan kidul kahananya, ri
parçwaning mèru lambwan kidul, Brh. 670.;
sukuning hēmādri lāmbwan kidul, Sm. Z. 1,
11 (parçwa); z. onder kabarat.

လှေ့ၤ၊ R. 14 Z. 2, 9, 16 Z. 2, 9; Ar.
Z. 8, 7; Z. 37, 8, lēmbora (vgl. lamp. en
men. mal., ngadj. djambuara, tag. damba-
hala, mlg. lambuara, zekere visch, vgl.
bug. lampuwara); Ar. Pr. 13 m.; wwèning
tasik saha gadjamna lambwaranya, Ud. 64.

လှေ့ၤ၊ Bjw., pinggir, Kr. (vgl. lambung
en lambwan), balambuwan, dus in
pl. v. kalambuwan, vroeger nm. v.
Blambangan, zou hiervan afgeleid zijn, Vr.

လှေ့ၤ၊ nglambajang, *lusteloos zijn*;
*kabwang manglambajang, *akambangan,
B. Z. 107, 2; nglambajang patjang manjēbu-
rin api, v. e. draak bij 't slangoffer, Kid.
Adip. c. Z. 2, 95, aanh. onder iri; mamargi
malambajang mawèsa brahmara pandita sē-
puh warūané matatēkēn ban brēgu mabawa
sampēt maganitri, v. Taksaka op weg om
Pariksit te dooden, Kid. Adip. c.

လှေ့ယှေ့, tuwi lumbu lambajung akas ta jènarit, nya kunöng bubur padani rāma la-kśmaña, om aan te duiden, dat R. en L. zeer onbeduidende vijanden waren, R. 16 Z. 2, 2 (saksat tjandung kumalindung kwatanipun jèn kaarit, ikā smalih bubuk upamanya i. r. l., wjaktinya i katjang mwah tjandung kawatan jan arit, ika saksat bubuk sasamin i. r. l. né; vgl. jav. R. 307; Bjw. lëmbajung, don katjang, vgl. jav. aanh. onder karawila.

လှေ့ယှေ့ I., de balk v. hout, waarin de tampul's zitten (z. añdjan), *L. Z. 2, 8 (kèté; vgl. jav. tag. en ngadj.; mad. lampäng, moerbalk).

II., tjitralèkhanta lambang, uw portret (Kern), uw eigenhandig geschreven minnedicht, Wrs. Str. 87, z. pralambang en palambang onder kawi; lambang sari, z. onder girisa.

III., benaming v. d. mēgatruh, versm. volgens een hds. v. Amd. s.

လှေ့ယှေ့, alambengan (alantaran), in eens door te lezen.

လှေ့ယှေ့, eigenn. v. e. pl. in Mngw.

လှေ့ယှေ့, jav., v. e. berg, W. Z. 22, 2 (parçwa), *pjak, boven de plèjokan, van het dak de voor- en achterkant, tegenov. kampjah; gunung, *parçwa; putu saking lambung, achterneef, kleinzoon v. e. broeder zooals Pariksit van Judhišhira, Tjt. 66; ngëlambung matur, in de rede vallen.

လှေ့ယှေ့, sas., badju voor vrouwen met

korte mouwen, bij mannen soort vest of buis van binnen onder de tangkong gedragen en met korte mouwen (smbw. lamong en buwaq lamong, kañtjing; alf. lambung en dambong, skk. labu, Lio, lambu, z. T. Btv. Gen. XXXV, 202; vgl. iloc. lambón, jav. lawon, mad. labun, lijnwaad) z. tangkong.

လှေ့ယှေ့, z. onder klëmbing, aanh. onder lanas.

လှေ့ယှေ့ I. (?), mëlëmbung, jav., opgezet v. e. plaats op het lichaam, vgl. mëlëbang en këmbung.

II., palëmbunging toja, *pii (?).

လှေ့ယှေ့, Sum. Z. 35, 5; anglmambang, aanh. onder aštadaçatjañdala; manglambang ing rah, B. Z. 94, 1 (manglangi).

II., anglmambang, in een bosch v. jakša's. R. bal. fr.; ngëlimbang, iemand bezoeken om hem op de vingers te zien?, om te zoeken.

လှေ့ယှေ့, ngëlimbang, v. e. te lichte punglu.

လှေ့ယှေ့ I., breed v. e. blad b. v., *alwá (lamp. humbang, vgl. bat. lumbáng); vgl. lëmbèng en linggah; awakñjané mabulu kabinawa lumbang tangkanjané,

II., eigenn., z. onder titik; watu lumbang. zou een pl. op Java zijn, vanwaar de Bratan zouden gekomen zijn.

III., salumbang, Sm. Z. 6, 4 (kadi lésung; vgl. lumpang).

လှေ့ယှေ့ I., uit lumung?, woelderig v. e. jong blad, gras enz., aanh. onder bēngél turus lumbang, een v. dapdap takken, wat

de tjanggah's betreft, opgeslagen sanggah, gondok), Was. Z. 2, 28; pušpa lèmbong, die zoolang dienst doet tot er een werkelijke *pradjada (?); hoewel die twee vorsten aan sanggah opgericht is; nglumbang, eene hem verwant waren, atur sèkaring warsiki, plechtigheid instellen bij de kapel, vóór zij pinatut lan pušpa lèmbong, awadag tan tè-verdwijnen v. d. vroegere vorsten v. Bali; z. kèng wangi, schoten zij bij den vorst v. Bali, tawang en anggi; gadung lumbang (l.: lumbung) anèng djurang èmané tan kagamèlan, dere, in schoonheid te kort, Kid. Pam. 32, z. spreekw. v. e. schoone vrouw, die niet te krij- lèbung.
gen is, Stn. b. 16, vgl. onder lung en lumbu. II., sas., (bajan), brung.

II., jav., soort v. rijstschuur v. bizonder fatsoen op stijlen (met een zitplaats onder de eigentlijke schuur, waarvóór een breede plank als 't ware als voorgaanderij fungeert, zoodat daaronder vrouwen kunnen zitten weven?). Wtb. III 18 b., aanh. onder lèməs, Sum. Z. 38, 2; kang wrèksa salumbang², sol rébah dènikang angin, Sty. Z. 8 (een diergelijke uitdrukking onder praçada, vgl. Men. I bl. 468, rong lumpang kèntèng gèdèné, v. e. grooten steen, Djatikusuma, Z. 17, salumbang, Men. VI, 2de uitg. 239, 241); prabha salumbang bándung, Krws. 7, z. djinèng en aanh. onder durung; palulumbungan, aanh. onder ghata.

ryḡḡḡ, Kling., lèmbèng en lèmpèh?
ḡḡḡḡ, breed v. lotusbladen, v. d. klimir, v. 't gelaat, djèbé (vgl. lumbang?); rasané lèmbèng, ngèlèmbèng, v. d. tabih v. boom; blatung lèmbèng of bl. wajang met platte bladen, tegenov. bl. lèngis; gulik lona; untu rangap karnanira lèmbèng, E. 2 (Bbg. v. platte, effene steenen).

ḡḡḡḡ I., Sm. Z. 21, 3 (tjampaka

ruḡḡḡ, jav., anglamong, wanhopig ver- liefd op iemand, Mal. Z. 3, 76, 402 b.; Taratéb. 18 o., 20 b. (bis), opmerk., Was. Z. 6, 184, aanh. onder djaŋa.

ḡḡḡ I., in tegenst. v. lèmah (vgl. sañ- dja k wai); ibi lèməng, eergisterennacht; tēngah lèməng, middernacht; *madhya dalu; ngèlèməng (ngraina en njabran), dagelijks; lèməngan, van spijs, die den nacht heeft door gemaakt (nasi dingin; vgl. ibian); 2° in pl. v. bikul (z. djro kètut).

II., jav., soort v. gebak voor schakers, die zich verschuilen?, pèsan, v. apevleesch (Padawa), te Tabanan gadagan (vgl. jav. lèməng, mal. lè mang, bat. loming); lèməng²an, aanh. onder tjalon; lèməng, timbung; palè- mēng, kētan in een bamboe bereid, in tegenst. v. timbung, want dan is 't vleesch; in een bld., z. onder bantal.

ḡḡḡ, kēndit llang kadang dēwa, W Kap., bij Wnt. Zam. II bl. 19 No. 111, mi- mang, z. mingmaug en vgl. de ald. gegevene verklaring.

ḡḡḡ, vgl. jav., pēngēng angallimēng, fr. S.

လှေ, v. lè'ng?, v. slagstanden *flikkeren?*, Hariç. Z. 12, 7.

လှေ, z. lung. en lumbung.

လှေ, jav., lulur (z. aldaar), pralaga (?), antir (lamp. lamusir of lambusir, *rugstrooken* v. e. slachtbeest, men., mal. lamusir; malag. lamusinã, *rug*); R. 20 Z. 19, 16 (nora tjall); B. Z. 80, 36 (djarangan); vgl. Krtb. 35, lambungsir (sic.), *pralaga, Tjt. 17.

လှေ, v. d. maan, Br. Z. 6, 7 (kakudung, walungsungan, ambaraning çaçangka), v. e. slang, tut. 13, b., Sut. Z. 5 a. 1 (tjarma), v. e. draak, W. Z. 29, 4 (kadi gulëm, lwir tjarma ulës); *sarp-pa kañtjuka, kr., *nirmoka, Tjt. 35, alwaar ook nahipa (nahipada) tjarma; ik word gelast door den vorst u te ngaturakën tjitrëki, tinampi dëra sang prabhü, limungsungan ing sutra djënar sinulam ing rukmi, tur inunus nëhër winatja ring tjitta, Spt. Z. 4, 172.

လှေ I., *omgebogen* v. d. staart v. e. hond, v. e. lans, v. zaken met een bocht (z. luk). *lrom* v. e. lontar-blad door de bitte, v. gevulde padi, tegenov. djring; mara lëg, v. d. padi voor maikuh lëlasan (z. onder dlungdung); ngëlëgang, passif ook këlëgang, iets *ombuigen*, takken om ze te grijpen; tra dadl lëg'ang, z. onder bëdug.

II., jav., ngëlëg, nguluh; lëgipun, vgl. lëd en gëlëk.

လှေ, Br. Z. 15, 41 (ikang maprang,

né nijjatin); lagangku, Sm. Z. 26, 8 (praprang kainé); tang lagëng kapibala, R. 14 Z. 7, 2 (nora matangah ring, nora wani r.); ring hati lagé, 2 Z. 8, 5 (prangin ring manab); makalaga danghjang droña, v. Dhrëstadyumna, Bh. 46; makalagan (jav., hds. makalawan) pândawa, Br. Z. 36, 4 en 11 (lumawan); palaga djuga lawan tèku çatrunta, *vecht maar bestrijd dan die uwer vijanden*, Br. Z. 27, 6; pâlaga, Sut. Z. 56, 1 (sañdjata); pâlaga bhalla badjra, Sut. Z. 133, 7; apâlaga ri sira, Z. 123, 3 (manglawan); dëning pâlaga rudra dangstra karanyanudjwala muwah, Z. 126, 2; watëk palagané, *w. prang; manglagani, *manglalawan; palaga, *ga vechten en bestrijd*, Br. Z. 27, 6; makapalaga punggëling laras *gebruiken tot wapen*, Br. Z. 13, 18 (makasi-këp, inadakuira); manglagani, *amapagakën; lagâna ikang klëça (?), tut. 63 b. (vert. klëçam sahëta); dajanisun hala kapo ki talabah, kalaganipun jaji, bhajâtjotjolongan, ik denk, dat T. met mijn vrouw overspel bedreven heeft, Kid. Pam. Z. 4, 186.

2°, bëlaga, sas., m'ëpalu, b'ëdjuluk (mad. id.).

3°, anahura laganing sawung, O. b. 15 a.; tanpawèha lagan wwang, ald. 2 b., tanpalakwana lagan wwang, ald. 3 a., tan tangkalikana äpan tau purilunya, lagalagan i thaninya, ald. 3 b.

II., kalagan, in pl. v. kalawan; atanja mënë kalagau ingwang, Kid. Pam. Z. 4, 18.

ajo kita apapanggih kalawan ingwang
iki, ald. 90; duh anakingsun kaki lah tutan
paréng alungguh méné kalagan ingong, Kid.
Sund. Z. 1.

𑀲𑀸𑀓 I. en lagi, *gewoon*, B. Z. 101, 8
(uli nguni) en 16 (uling kuna), Z. 103,
1, R. 7 Z. 13, 5, *gewoonlijk*, *plegen* iets te
zijn, aanh. onder warūna, *vroeger*, Adip. 65
(ing lagi, *in vroegeren tijd*); vgl. onder pur-
wwa, W. Z. 34, 8 (sring, titis), *toen eerst*,
B. Z. 31, 7 (tan mari, raris), en daarbij?, T.
Z. 5, 69, 70 (vgl. tag. lagi en palagi); lagi²,
B. Z. 7, 19 (né subana, né i katuni, ring
uni, wjakti), sabran, R. 2 Z. 7, 2 (husan²),
ungguan sang jadnjawatī kalagi², *hare vroe-
gere verblijfplaats*, B. Z. 43, 24; lagi bangun,
*tumanggal; lagi², B. Z. 37, 22 (ring uni,
kiněmbulan); çarīrakampa çubhanimitta
kādjanya, lagi mēnangēng djurit, Spt. Z.
5, 6; kaja tan ing lagi², T. Z. 1, 21 (twara
buka né malu²); liman ta ratha tunggangan
lagilagin, Z. 7, 2 (milih²ang, dumun²in,
ningin); mangkin lakin wāhana, *is nu
worden 't voertuig v.*, ald. (mangké, mang-
in mapagut) v. de māgadha's Brh.:
akṣminyānanamar tulis pili²hnya lagi²nēn
ng smarāgama, Hr. Z. 50, 9, v. çaiwa's?
egenov. dharmmakūti, aanh. onder çaiwa;
ibjang çāstran linagilagin, R. 2 Z. 6, 1; ka-
gjan, Wt. 51 o.; kalagēn, Nw.; kalāgjan,
woonplaats; upētah kinalagjan ja, Sw., kiua-
gjan, aanh. onder atawi (z. de variant ald.);
in kinalagjan, *onbewoond* v. e. bosch, R. L.

Z. 2, 6; lōlagjan karja, lōlagjan dados pung-
gawa, *bestemd*.

2°, bal. nu of kari; ramadēwa lagi urip,
R. sas., Z. 10, aanh. onder wilis en hēna.

II., sas., gati en paling, si bawaq lagi,
né paling di bētēn; panas lagi, lalah gati,
djulu lagi, tangu malu; gēdang lagi, gē-
dang bēnēh.

𑀲𑀸𑀓, katah lagunipun, *tot veel dient 't*;
ngōlagu, *vaak of dagelijks bezigen* e. woord;
nglagonin, *van iets houden*; nglagunin mōbo-
ros, *veel aan 't jagen doen*; anglagokēn djiwa,
*anglugas hurip; kalagu gaé, matjul.

𑀲𑀸𑀓, s., v. e. lettergr. v. d. versm.,
tegenov. guru; ring laghu (b.: laku) çighra
lèn gati lanā kitēka pawana, R. 20 Z. 9, 9
(jan lampah glis muwah ènggal satata
i dēwa ika angin, jan ring padjalan
bētjat angin tjai).

𑀲𑀸𑀓, Sut. Z. 39, 2 (tjolah), 2° *tuš-
ta, *rēstah, *langguk, ènak (jav., *ruim*,
open, mad. lorga; vgl. swēra); saking lōgan-
né nglah, *met toestemming van*; nanging nis-
phala pabāang itjang tkēn subandar, kēwala
ada kikit anggon itjang tjiri lōga tēkēn su-
bandar, b. v.; dahating lōga, *atisaharasa;
kaja tan lōga samanika takanonēngsun ing
dangu, T. Z. 5, 89 (using ada wjala nan-
dingin uli nguni bli using ada ngato-
nang, twara a. w. n. u. ng. twara bli
ng.); manglōganin, *manodjnja, *minaki,
*anginaki; mōlōgaāng, pēlōgaāng, mēki-
dihang; panglōga, *geschenk*; panglōganira.

၇၇၁, sok dana(ng)lègà logandèng ba-lawarga, Smw. Z. 2, 3.

၇၇၂ of lègèp?; anginang sèrèh lègè padanya ring pèdès, Sum. Z. 124, 4.

၇၇၃, R. 16 Z. 3, 5; Z. 6, 5 (pagèh); 20 Z. 19, 14; 21 Z. 3, 9; 21 Z. 1, 48; 3 Z. 1, 17, 6 Z. 1, 20; tan lègè', R. 2 Z. 1, 48 (nora kènak, n. suka); tar lègè', R. 7 Z. 18, 6 (tan kèngguh, nora obah), R. 3 Z. 1, 17 (nora o.), 21 Z. 3, 9, Sut. Z. 98, 3 (tan usan, tar kudu); taja lègè', R. 20 Z. 18, 14 (nora obah); tar lègè', 3 Z. 1, 17 (n. o., tar kèngguh, nora kèwèh).

၇၇၄, jav., aanh. onder pangur en nyuman (bat. tonggi); paksi lègi, naast p. gula, een der benamingen v. d. versm. dangdang gèndis, Amd.

၇၇၅, muskiet (mad. règu of règguh, kleine vlieg, z. tèm biluk en vgl. onder dus-dus); tra nawang lègu, v. die zeer dom is; tra misi lègu, zonder iets hoegenaamd er bij (vgl. 't gebruik v. bat. bornga, lanok, lisa en ipos); kadi ana(k) singèt lègu, v. e. dame, die bij de ontmaagding er nauwelijks wat van voelt, Meg. 198.

II., z. lègon.

၇၇၆, z. onder losyong.

၇၇၇, sas., liligondi.

၇၇၈, aliga², kalusyan, Lamb. Z. 14, 1 (*jav. unus); ngagèm astra lumiga, R. m. en k.); ngliga, *amuda; angliga, *kèsisan; angliga², Sut. Z. 52, 11 (ngalusé); angliga kadga, Ar. Pr. 13 b., aanh. onder

andèm; angliga têngah, B. Z. 107, 5 (mang-lusèang madya), Z. 35 d., Ar. Z. 32, 9

(ngliga njonjo, anusar² susu, W. Z. 3, 11), v. e. gebouw, Wit. 16 b.; mangligàligà, Sum.

Z. 3, 1 (manglusé²); angliga untu, *kèsisan wadja; dohana djuga ikang stri, tan rêngè'n udjar²nya, nguniwèh tanpidèngèra-kèna sabisik²nya, hawjèningèttingèt rùpa-nya nguniwèh jan pamudàngliga, àpan kawu-latanikà, karèngwan i çabdani-kà, jàmuhara-pangawèçaning ràga, tut., 58 (Çanti p., 7975); liniga, *inunus; lwir tjuriga liniga, z. onder tjuriga.

၇၇၉, lugèng hurip parwwata langghjanangké, Sut. Z. 30, 15 (anglalwaken urip.

၇၈၀, *palugwan, B. Z. 72, 10 (tègal paprangan, sthana; palugon, jav., slagveld, Was. Z. 2, 19, T. Z. 1, 12 (juda, pajudan), Kuntij.; wus tyaksamatang palugon, Kid. Pam. ('t proza, w. t. amataug juddha); palugon, e. kidung, versm., waarvan 't eerste couplet geheel met de jav. overeenkomt (Winter, Zam. I bl. 325), maar 't 2° tot laatste angsél een a heeft; z. aanh. onder sulakšana, een variatie vindt men onder laroa, waar de 3de angsél op a en de op een na laatste op u slechts 7 lettergrepen heeft.

၇၈၁, ngèlègè of mèlèlègè, sonder a-tlèng, met de borsten bloot, v. mannen, nie-zoo gekleed, dat zij bij een voornaam persoon kunnen komen, z. uglosyong; ada lègè² mlalung mangénah putih.

၇၈၂, plogo, als de pèmetik ma

bij de pēmadatan zijnde een dikke ijzeren staaf om de tjupak schoon te maken (angon ngirukin tjupak); jav. urik.

လကရီၤ, lōlagan, sas., taban.

ကုတ်ရီၤ (?), kadi tar lēgēn putērakēnya, R. 16 Z. 8, 10 (lwir nora ginggang pangujēngnya, tar kēngguh antuk ipun ngujēng, tan tuna).

ကုတ်ကရီၤ, holte tusschen hogere deelen v. d. grond (vgl. sund.).

လကွၢၤ, s. (horoscoop, waarvan Kern terecht 't bis. tagna afleidt).

*II., in pl. v. nagna? (vgl. langgēna), R. 23 Z. 12, 20 (pandita); kadi ta mabrata lagnalagni, 25 Z. 9, 6 (lwir sang mopawasa mangkē malabahan; vgl. onder lañtjing); gumalagalak sang wahu² lagna, v. die haar lijf bloot geeft, R. 24, Z. 22, 3 (mangga galak sang waū manditain, manggoda sahasa sang baū mara manditain); z. çubhalagna.

III., *strijd?*, Pam. 2 b.

လကွၢၤ, dwara lagundi, eigenn. v. e. tempel?, aanh. onder kapalungan.

လကွၢၤ, logaṇḍa ngaranya, nora kasa dēning ēmas pirak, Wd. 17; sok dana(ng) ēgā logaṇḍēng balawarga, Sum. Z. 2, 3; kuang guṇa sang hjang wēçrawaṇa, satata ira çura logaṇḍa, madānadānēng rat, anuraha wigraha, dānēng ing hina dina mawang ahilan, mwang dṁak tang pupūrṁhāman (?), harmmakāmārṁhau, wnaṅ², tapwan mangitēng radjabharāna, jēka guṇa sang hjang

wēçrawaṇa, jan sinarirakēn, fr. bpl.; wwang lēga logaṇḍa madāna² bhoga bodjana ri sēdōnging pahilan, mwang adāna radjabarāna, tatan tlēng ring mas pirak, mwang dānopēkṣa ring paṇḍita mwang tapa², suka bhakti(ng) kahjangan, dangka kabujutan, ald.

လကွၢၤ, linagar, v. e. paard, aanh. onder bēlo (vgl. jav. tēgar?).

ကွၢၤ, mēlēgar, h. v. mlalung; ngēlēgar prana, z. prana; ngēlēgar pranain, geheel ontkleeden; ngēlēgarang bloot of naakt maken, zijn lichaam.

ကွၢၤ, sas., djēdjēh, takut, S. Z. 3; vgl. bibit.

လိကွၢၤ, tanpaligaran, B. Z. 42, 17 (tanpasēlatan, norana maēmbangan; vgl. sund. en linggar), Z. 82, 2 (tan kēna winilang), Z. 84, 3 (tan maēmbangan), R. L. 95.

လိကွၢၤ, mēlīgēr, in de rondte draaien als honden door zekere ziekte aangedaan, mēkujangan, pēgrasah, idēh²; mlīgēr alih itjang tujuké, twara bakat, ook mēlingsēr.

လိကွၢၤ, v. hoofdhaar *schaarsch*, aanh. onder djaāng (ook rigir); ontbladerd v. e. boom, dun, niet dicht v. 't gebladerte, ook lēgèr, *linēngis, *alēsēh (sund. rigil en pugur en jav. rēgèl), z. onder girgir en aanh. onder imbaug, vgl. logor (sund. rugul).

လကွၢၤ, h. v. djambal; nglugar, h. v. njambal.

လကွၢၤ, z. onder ligir.

လကွၢၤ, *ragas; vgl. ligir.

လှူ၍ en lugrää, verb. v. nugraha (*anugraha); nunas lugra, zegt men bij 't zich vertoonen bij een meerdere, bij 't laten zien van zijn been, kont enz.; malugrää, K. A., nunas pamit; ngölugrain, vergunnen v. e. voorn.; mөлugra, Bbg., mapamit.

လှူ၍, *lori (vgl. jav); z. onder lu.
လှူ၍, z. onder lugra.

လှူ၍, eigenn. v. 't rijk v. Bali en Sugriwa, R. m. (Bjw. langgrastina, volgens Crawfurd, mal. Wdb., ragastina; mal. R. bl. 132).

လှူ၍, ngölagak, water uit e. pañjoran met d. mond opvangen, z. njèrèt en vgl. *langgak.

လှူ၍, rarèng tjanggu sâwllèt winangunira, wilèt manjura malih, anting² timah, saha karas nagara. sâgara gunung winrèddhi, mwang djagul tuha kâtur i djèng sang adi „gugutuk mènur paugapi(wi)ni sang çtwa çarakusuma ampik, èwèr mwang lègarang dharmmatatwa kalawan, mahisa langit makadi, wasiſtraçraja anjang nirârtha malih „mahisâmègat kung saha kawidharnma, putus usana ball, mangkana kakawjanira sang makaçiwa, Kid. Pam. Z. 4, 49 vlgd. ('t proza, widjnja pwa pangèran dawuh, akèh pangawinira, r. tj. saha wilèt, wukir padlègan, s. g., k. n., dj. t., w. m., a. t., kunang pangawinira dang guru, s. k., a., l., m. l., dharma pitutur, è., maka-nguni m. mgt. k., nguniwèh kakawjan darma putus, ljan u. b.); lagarang, *gan-

darwa raki, onder de wierook en geurige dingen leverende boomen (?), Tjt. 35.

လှူ၍, sas., nanging.

လှူ၍, aanh. onder kutikèn.

လှူ၍, v. d. rug (z. onder sambuk); pangawiné tumbak dèkil masih mangaras matuang di djarané masih logok, v. Tjupak in 't gevecht tegen zijn broeder: saidèran masih logok, aanh. onder bèngah. လှူ၍, sâdara nglogoko, v. e. inferieur, T. Z. 3, 36.

လှူ၍, bulèd, aanh. onder sâksi (vgl. lègod en vgl. ligèr); maligèdan, kronkelend opstijgen, warrelen v. rook; maligèdan raüh ing ambara, vert. B. Z. 39, 25 (z. mëlèpuk, v. e. slang, buikwormen, v. e. volksmenigte (vgl. mal. ligat); pèligèd, v. slangen; linigèd naast binulèd, aanh. onder sâksi.

လှူ၍, z. onder mèdang.

လှူ၍ (ligèd), mөлègodan, van slangen slingeren, v. rook, v. vaandels, *walwala. R. 22 Z. 18, 5; ngөлègod, v. slangen; lègod², v. wormen; lègadlègod, afschuivelende.

လှူ၍, vgl. sund.?, aanh. onder durgga.

လှူ၍ I., adjum, sadya, prat op iets zijn en deswege een andere vrouw minachten. wegens rijkdom, Meg. 96; vgl. Lsb. 61; laguté sugih mas pipis, twara mөlling ring pjanak ald., aanh. onder tjagèr en ilé; laguté ting-gahin bagja, satata dadi katungkul, tan wrub tøkèn awak kadèn twara bakal mati, fr. laguté ta(kang) wanara, masa ingſun (aku amangana pasungsungmu, R. sas. Z. 6, aanh.

onder djlenté; **laguté**, samitané, asikara; verbitterd op de ouders v. Luh ngarsa, die hem wilde braden, zeide de tjurik, jan tan siddha mawalés ban mamullhang, mari kai i tjurik, parékan kahjangan, akuda dajan iba, i kabajan luh mowani, twah iba dëgag, lagut ban bané sugih Tj. b. Z. 1.

II., **lagut alaju**, v. e. vroolijk kind, aanh. onder kumára.

ကွက်၍, **kleverig** v. water door overstroming-modder, **klonterig** v. etter, **donkerkleurig** v. thee (vgl. sund. leugeut, *vogellijm* en lëgët, **kleverig** van gekookte rijst, mad. lëkët; vgl. bukët en itëk).

ကွက်၍, v. gekookte sabrang, bijaung enz., muris, te hard en niet te zacht (batav.) v. d. stof, v. e. fijne hand?; tanah lëgit, **klei**, waarvan de punglu's en de pajuk's gemaakt worden; **nglëgit**, tegenov. garas, z. njanjad en èndut.

ကွက်၍?, aanh. onder grëmët.

ကွက်၍, z. onder mëdang, jav., salugut (hds., lunggat) samëuir (hds., mëni), lalim.

ကွက်၍, kërëng, *abukët, z. gësar.

ကွက်၍, z. onder langgata.

ကွက်၍, **driest?**, las, vgl., R. 5 Z. 7, 7, v. vrouw, die durft overspel te bedrijven; **tlagas dané**, *matulung ring pati, R. 16 Z. 3, 5; **lagas mëkëdihang**, v. die zij is; **lasas mëdjalan**, tra ada njrantain; **mamria lagas**, *angusirèng drës, 23 Z. 20, 9; **manglagasang**, *mëkëdë; **nglasang**, ngèng-

galang?; **lëlagasan**, *eenvoudig van gerechten* zonder lëlaüh, slechts lëlawar, gëgëtjok en djëdjëruk; **mëlëlagasan**, *zonder iets te dragen, reizen* (vgl. maluhaluhan); z. mëgëlègan.

ကွက်၍, **aanhoudend eten** enz., v. e. pas herstellde b. v., aanh. onder sampoli; vgl. këmruk.

ကွက်၍ of *lugas, Sum. Z. 1, 15, vgl. aanh. onder aëndëm; **ligas ri papupul**, Sut. Z. 6, 12; **anglugas samir**, Ar. Pr. Z. 5, 15; **manglugas**, R. 3 Z. 1, 70 (matilandjang), *vast besloten* om haar in den dood te volgen, Sm. Z. 32, 21 (matlasan, lampus); **anglugas duhung**, R. L. 115; **tan karungu susuné ngëmah ngalligas**; **malligas** of **malugas**, vrn. = mlalung; **ngalligas**, aanh. onder pidada en vgl. galigas.

ကွက်၍ I., z. ligas; **manglugas**, z. aanh. onder njud; **ma(ng)lugas siëndjang**, v. e. prinses, die zich gaat baden.

II., Sut. Z. 6, 12 (maluwaran); **rûpa lugas djati**, *vorige gedaante*, Ar. Pr. Z. 2, 5, na besproeid te zijn met amrëta; **sakwëhnikang mati lugas jajènguni**, **lugas djati rûpanira**, *zij kreeg hunne vroegere gedaante terug*; **waluja lugas djati purinatjandra**, Krws., **waluja jajènguni lugas djati purinatjandra**, ald. 12, 16; **manglugas kusuma**, Br. Z. 1, 12 (manglunang kembangnya, manibakang puspa, wutuh kembangnya, lwir manglalu skarnya); **anglugas ikang hati**, Br. Z. 44, 15 (matlasan ikung manah, manglalu ikang kahjun); **anglugas**

hurip, Br. Z. 43, 1 (tan trěšhèng djiwa, anlagagakèn dj.); anlugas ring hurip, Utt. 57, aanh. onder bungkil; ring àçrama ja donirànglugasa djiwita makapanamun prihing hati, Rm. Z. 35, 1.

၇၈၈၈၅၂ I., nèntèn logas itjal, niet geheel weg v. e. kwaan, aanh. onder gurèksyak (vgl. gantas); twara ja logas mantinggal twah ja kari marèp kèlod njulingling twara to logas ja mantuk ujang kulangsahan, enz., Rarasati.

II., sas., sapta?

၇၈၈၈၅၂, s., behendigheid in de boogschietkunst, Adip. 82, *langguk; làghawatanggul, Utt. 29; lagawalèsaràmping, L. Z. 29, 4 (pagèh wruh ing tangkis); laghawân umundur, B. Z. 37, 51 (çûra bané makaad, lagas malaib); atakis làghawa, Br. Z. 43, 4 (uninga), vgl. onder àhàra; kalàghawan, B. Z. 3, 33 (pagèh); purusa nòmuàng kalaghawan, *pradjurit aduwani, B. Z. 87, 80.

2°, lagawa, bani, Tjp. R. L. Z. 7, 102 (purusa); lègawa, las, lègawa ring drèwènya, War. fr. c., 6, aanh. onder règah en lèdjèh, vgl. tjèkop.

၇၈၈၈၅၂, in pl. v. loh gawé.

၇၈၈၈၅၂ I., vederloos van den nek v. e. kip; buka tjitjingé mèdém di laglag paon kudu² angèt buluné laglag, v. iemand, die met zijn vrouw overhoop ligt, haar niets te eten of ter kleeding gevende buluné lalag, tegenov. pagrémès.

II., laglagan, tjèkak b. v. van de tèm-buku (v. e. weg), zoo ook v. e. inkeping, waarin de lat, waarop de planken v. e. kast rusten.

III., malaglag, dartelen in 't water?; mèngintèkang malaglag mari ja pudaj anom pañdan pada manèk, R. 24 Z. 24 b.

၇၈၈၈၅၂, z. onder lèg.

၇၈၈၈၅၂, v. d. wenkbrauwen of 't hoofdhaar ijl, aanh. onder imbang.

၇၈၈၈၅၂, maluglug, *amèlèk.

၇၈၈၈၅၂, djrihé muput kadi tan pramana, lémèt malèglègan, Kid. Adip., Z. 3, bañné pandura kètjud warnané malèglègan, ald.

၇၈၈၈၅၂, slap ook v. d. penis (z. ènduk), *gupé, krachteloos v. d. beenen, zoodat zij niet in staat zijn 't lijf te dragen, zooals bij ngrumpuh, v. e. lemnet, gekwakt v. e. verwelkte bloem, *amèpès, *madjambèt; lèglog raris ngabakti, W. K. (Z. 18, 8, d.).

၇၈၈၈၅၂ I., R. 23 Z. 12, 29 (i brè djog, djèlog²), 24 Z. 13, 1 (djèlog²).

II., lèklèk; vgl. mbadog, njèsèg end

၇၈၈၈၅၂, z. onder lègè.

၇၈၈၈၅၂, kleverig lekker van gekookte rijst (vgl. kulèn), van tabak, waarin lublub, v. 't meel voor de taluh door de suiker: ngalès, ngèmang, gèsang.

၇၈၈၈၅၂, s., als eigenschap door de jog verkregen, Sum. Z. 3, 3; ikang awak sa jogicwara abèt (b.: abjat) tambajan, wèh

san adangan kadi kapuk ja ta matangnya (wénang) sang jogicwara ambaramarga anampak gaganã adjalantara wénang manampak tasik (b.: wwai), jêka sinangguh la-ghimã ngaranya (Nw. wénang abot kadi watu, wénang dangan kadi kapuk salamba), z. anima en onder ašlêçwarjja.

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ (?), aanh. onder bêngah.

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ, saïdëran masih logok, aanh. onder bêngah.

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ, lëganglëging, zoo gekleed, dat nu en dan wat te zien is, b. v. v. e. blinde; ngë-lëgingang djit, om iemand te smaden, aanh. onder tjèkër; nguda mëlëging, naast nguningging; vgl. nguda mëlèsèt en lësit; aglis malaju pun mudin, ana gawara alit, tuhwa(w wa)ning landak umingkus, irikakakëmolunya silitnya malëging, Spt. Z. 4, 2.

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ, lëgungan, dwars onder en korter lan de lambang, waarin de tugëh gerecht is; tugëh mëtatakan lëgungan, lambang nëtatakan lëgungan; mëlëgungan dawa, lb., in pl. v. ambang², 't geen rijmt op ambang.

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ, zekere wijze van dansen v. velen, oms zes vrouwen en 't onderwerp uit de abal bajar (z. mandir); twee dansmeiden, ie op een bizondere wijze dansen en niet eibingd en getongkod worden, *wadhù-jana; ngëlëgong, met zijn vele dansen v. logol dansmeiden.

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ I. (surup). ondergaan v. d. zon, sumurup, in 't water gezakt of verzonken,

vgl. aanh. onder pinggël (vgl. jav. lëp; en lëb en lëlëp, z. ingsëp); *verbeurd* v. e. pand (bat. lolop en nop; z. lëblëb en lëblëb); sampun saüdja hlëb surja, satlëb di danu of di pangkung, v. e. geschenk, dat men ontvangt en te groot is, om als 't ware teruggegeven te worden; ëlëb abaöng, aanh. onder loñdjok.

II., lëb dahat di lëngën, *mara bahu, R. 5 Z. 2, 3 (bètèl).

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ, hiervan *alib?

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ, sakatambaj ëndjingan umangkat narapati tan kalubana, B. Z. 55, 5 (dahating ninggar, tan karuwèn); tan kaluban asürjjasëwana, enz. Wt. 13 m., 14 b., Z. 54, 5 (tankasuwèn); ikang wwang tang kaluban masamadi, tut. 36 a.; tan kaluban dina, *nityakälaja, Ap. 27 o.; aglëm ta siragawé pùdjã, tatan kaluban dina ràtri, Brh. 2, vgl. Utt. 38.

ꦫꦸꦁꦠꦶꦪ I., vrij, in vrijheid, losgelaten, v. 't haar, aanh. onder sambrang; padjông lëb, een pajung door een ander iemand over 't hoofd gehouden; lëbing tëpjalas, v. d. zee R. m. Z. 14, 6 (= R. k. b.); ngëlëb, *zich losmaken* v. e. gebonden beest; ngëlëbangin, *kre-kels, open* enz. *loslaten*; ngëlëbin, *los laten* ook iets dat men heeft aangevat, *de vrijheid geven* b. v. een dier; nglëbangin, *loslaten* een wensch; nglëbin, een houd; pangëlëb, in pl. v. pëndajang; tali pangëlëb lalajangan, 't lange, in de handen gehouden touw v. e. vlieger, tegenov. tali këñtjag; panglëban, v. hanen,

legenov. kurungan; **mëlèban** (mëlumbar), *vrij rond loopen*; **sampi malèban aũkud**, *een loslopende rund*; **manglèbang**, *anghu wákën; **nglèbang upaja**, *akira²; **lëlèban**, v. e. geneesmiddel, dat steeds goed werkt; z. ljab; **salèban**, *waar men het boek ook opslaat*, 't is vol fouten; **lèb²an toja** v. d. tẽmbuku, ook èmbah²an toja.

II., z. onder limbak.

ꦭꦸꦤ꧀ I., s., R. 9 Z. 2, 23 (vgl. mal. en jav.), aanh. onder krẽtu, 2 maal (pikolih en pakolih), vgl. onder artha; **uttamalābha**, v. d. vriendschap en **madhjamalābha**, v. rijkdom of met bejag, 9 Z. 2, 8, alwaar ook **lābhakanisīa**, v. d. wellust.

2°, *tractement, inkomsten* v. iemand, b. v. van de krẽta's bestaande uit een stuk bouwgrond; **wwah** (bjuh) **labā²**, Ar. Pr. 1 b.

ꦭꦸꦤ꧀, **pilabi**, K. A., dadalan of dal-dalan?, krana; **mapilabi ngawi**, *dalihan angikẽt; **milabjang**, **pilabjang**, iets *verschuiven* tot dat men de goedkeuring verwerft van iemand, dien men als zijn hoofd beschouwt, iemand met zich meenemen, om hem iets te laten doen wat men zelf niet durft doen; **palabi**, Djt. 81; aanh. onder gẽlgẽl.

ꦭꦸꦤ꧀ I., z. bij waluh; **labu darma**, titel v. e. zoogenaamd jav. gedicht op Lombok in trek, bevattende de lotgevallen v. Djajẽng sẽkar en zijn zuster Smararatih, kinderen van Labudarma; na den dood v. d. vorst, trachtte de patih Balodra de twee kinderen te doden; deze vluchtten en werden aange-

troffen door Mènjol, den voornaamsten dienaar van Dèstidarma, die op den berg Gẽntawang boete deed en 't hoofd werd der lèjak's: deze, vroeger patih v. Labudarma, beschermde de beide kinderen van zijn vroegeren meester; 't schijnt op Lombok vervaardigd te zijn, zooals te vermoeden is uit de daarin voorkomende bal. en sas., woorden, de spooknamen gẽgẽnduq enz. en verder uit de onder mènjol vermelde eigennamen; ik raadpleegde twee handschriften, die hier en daar belangrijke varianten opleveren (z. b. v. onder bolok en kaluq).

II., **mèlabu²an** z. onder labuh.

ꦭꦸꦤ꧀, aanh. onder bẽting, Bh. 15 b., *darpa; *malbā, B. Z. 40, 2 (djimbar; vgl. lwā); **dahat lèbā**, *paritusīa; **anũt salèbā tjaraning hjun**, T. Z. 3, 4; **salèbaning hjun**, aanh. onder tjẽta; **patih bhatāra angiring**, **salèbẽng hjun modadahẽng ranāng-gaĩa**, Spt. Z. 4, 128; **lèbalèbānya**, sphuta, Sw.; **pahalèbā tãmbẽk**, Adip. 25, 27, 43 (met manah), *stel u gerust* (vgl. onder lwā). **sinantwanira mahālbā ri manahaira**, *om haar te troosten*, Adip. 56; **salèbani bhũmimāndala**, aanh. onder pora (sawawẽngkan djagatẽ: **kunang lbāni parimāndalani thāniya i pakwan**, **hĩnganya lor i muntl**, **hĩnganya wẽtan i banju milab**, **hĩnganya kidul djurang i banju barõngbẽng**, **hĩnganya kulwan i banju-glung**, **samangkana lbāni thānini-karāman i pakwan**, **pinarimāndala tkap pāduka çri mahārādja**, O. b. IV., 62: **sphutan lèbā²nya**, Sw.

ꦭꦺꦧꦺꦤ꧀, stamw. v. lëbèn?

ꦭꦺꦧꦺꦤ꧀, jav., malëbu, vrn. = məkutang;
 mëlëbu èr, *sich verdrinken* (z. onder labuh);
 ada atma masawang sëndu, matija malëbwèr,
 atmannjané mètèk bijas apasih kangin, pëlan
 bungkut tityang kasakitan, sija taün maklo-
 njané, lèn atma mati magantung, kadjèpit
 di tjatuspata, maklètèk ja sija dëpa, Sdp.
 (Bgd. ada lèn atma magantung, ma(pa)-
 tjritanja dadi kulkul, sing tèka pada
 nulakang, ada lèn tèka manggëbug, ènto
 rëké pakotjapan, anak magantung awak-
 aja); saksât kalëbu ring waj adalëm tanpa-
 parahu hidëpning pinakahulun, anglagë bha-
 rawân bhîsma, Bh. 50 (vert. v. so'ham èwa
 athâ magno, bhîsmâgâdhé djalé pla-
 wah, vgl. 't orig. 2040); dyastu kalintang(an)
 ëngka tumbak tulap anggënya (ma)ngëmit
 lyastu (nadyan) masungga kadutau tityang
 aka manglëbonin tong gingsir tityang tèka-
 ing pati (mati), nadyan ring kawah kalëbur
 kalëbu) dyastu ka(ring)titi gonggang raùh
 ing (ra wwing) alang² tadji tityang manu-
 ng (nuùt) lëwih ring wîshubhawana (ka-
 wah bu wana!), woorden v. iemand, die zoo
 verliefd is, dat hij alles tart om zijn geliefde
 te winnen, Swg. Z. 2, 35 (vgl. jadin katë-
 an raùh tibèng awètji, jwadin raùh
 aring tëgal panangsaran, dyastun
 aborbor wjakti, ngëntak manjowalak,
 bèng watu matjèpak, napak alang²
 dji, katiti gonggang apang dja barëng
 bli, zegt een meisje die haren dooden min-

naar wil volgen, fr.); lëbonin maling; kalë-
 bwing djurang, Kam. 20; kalëbu, *karëm,
 in 't water *verzonken*, R. 22 Z. 4, 14, 10 Z.
 9, 22, alwaar ook aan kalëbur kan gedacht
 worden; ada atma mati kalëbu, mangutk,
 bijas angop gaé sai², manguntuk plan bung-
 kut djité tumbuhin lumut, makënh di atiné
 apan tan sadija manglalu, mamulang mangu-
 tang², masih anggo tityang doša, Sdp. (de
 versm. in de war), *titiwa; ngalëbonin,
 aanh. onder djuti; linëbon, Kid. Sund. 39;
 lëbokna ri sang hjang dalë'm èr, O.; linë-
 boking kawah, *tibèng awètji, Wtb. III.,
 17 m. (bis); Bs. 1°; linëbokën ing apwin sang
 hjang jamané; *tinibakning jamâgni;
 lëbok maring kawahé, kalëbokang, namtl. in
 de kawah, aanh. onder dëpdëp (vgl. sadok
 en unëk); lëbokën maring samudra, *bwâ-
 ngën marëng sagara; malëbwang, *bestellen*
 een dooden padanda; kalëbwang, v. lijken;
 *inanjut; palëbon, pëngutangan v. perso-
 nen, als priesters; vgl. onder lëbuh; lëlëbon,
vermomming van de persoon, die iemand heet te
 zijn, om ongemerkt iets uit te voeren; zoo b.
 v. van Makaradh wadja als Wangbhang
 Widëja vermomd zich ophoudende, om Wa-
 rastra sari te kunnen ontvoeren, Ww. Z. 3,
 108, 109 en 119.

II., lëlëbon, *voorhoede* v. e. leger, belast
 tevens met verkenning (Tj. b. 35, 50); kalë-
 bonan kaduuning (ban musuhé).

ꦭꦺꦧꦺꦤ꧀, Sut. Z. 105, 4 (waluka; mal-
 lëbu en dëbu); lëbu siwa, voornw. 1° pers.,
 Tj. b. 97, tot batara Ludra, P. x. 87; lëbu

kang sinuhan, evenzoo tot batara Guru, ald. x., 6, W. Z. 1, 2 (buk), B. Z. 29, 17 (molék, buk), R. 22 Z. 4, 16; B. Z. 6, 22 (pangçu, rèñu), Z. 85, 18, Z. 39, 5 (abu lbù), Z. 108, 5, pançu, duli, ksédah (ksoda), rèñu, tjúrña; tasik lèbbù, z. wálukârñnawa; rëmpak atémah lèbbù, T. Z. 5, 9 (rëmuk mandadi aón).

ꦚꦶꦫꦶ, sas., priester, behoorende tot de pranénéq-stand (vgl. sund. en jav. en 't mal. lèbej); z. kjai.

ꦚꦶꦫꦶ, z. onder lubèng.

ꦚꦶꦫꦶ, eigenn. pl. K. A.

ꦚꦶꦫꦶꦫꦶ, këmbang lèbé of këmbang lètèg, z. k. lètja.

ꦚꦶꦫꦶꦫꦶ, s., *inhalig*, *R. 11 Z. 4, 7 (tan arëp kirang, vgl. sadwarga en onder sadripu); lintang lobha ring mitra, *drohakamitra; bähuntáljus lobha hatingkug wulatf ja, R. 11 Z. 3, 3 (luluh, karakët), pilabha, weldaad?, R. L. Z. 1, 136.

2°, *zeer begerig* naar 't een of ander, niet alleen naar geld, maar ook naar eene vrouw, naar iemand van zijne familie; het woord heeft een minder slechte beteekenis dan ons *inhalig*, vandaar gebezigd ook v. iemand, die een tweede vrouw schaakt, om meer kinderen te hebben (vgl. aanh. onder pahugi), v. iemand, die uit vriendschap voor iemand, die schuld heeft en deswege verbannen moet worden, de boete wil betalen, v. iemand, die gaarne leest; linobhalobha, *tinuwukan; loba mëmémé, *zeer veel van zijn moeder houden*; da maro sih

tékèn somah, istri loba te (b.: kawawa) adanya, Drm. 14; nglobajang, iets *verlangen te hebben*; ook nglobaäng, b. v. nglobaäng duwé, nglobaäng glah anak; vgl. kudu.

3°, eigenn. v. e. held onder Djajantaka, Sut. Z. 126, 9.

ꦚꦶꦫꦶꦫꦶ, labahan, *labuhan; malabahan ring patah, *alabuh i glungan, Anj. Z. 14, 2; ngëlabahang, iets *eten om met 't vasten uit te scheiden*; wantëm labahan paitjan hjang indra, *labuhana dé surèçwara; labahin, aanh. onder kékëb; jan tan pëpëk ing labahan, sama pada njangkala di margi, Djpt. (z. balapan).

ꦚꦶꦫꦶꦫꦶ, asömu gëröhing labèh kapat, v. geweest, Sut. Z. 103, 11, z. onder labuh III.

ꦚꦶꦫꦶꦫꦶ I., *verkrepen, genoten?*, W. Z. 15, 1 (kapitjajang, makutang, katiwakang), Br. Z. 1, 12, 13; tanpalabuhan, *de vaste niet breken*, omdat de zon nog niet lumingsir is, Tt. 31.

2°, *verstreken* v. e. tijdperk; di labuh batu gunungé; malabuh èr, *ahanjutan, alabuh èr, Wir. 22 (z. onder lèbu); malabuh brata, zoo b. v. iemand, die na 't monabrata weder spreken kan, Kid. Adip. c. Z. 1; malabuh prama, B. Z. 9, 19 (misadya pëdjah, mangutang urip, ngutan djiwa); labuh bratanya, R. 1 Z. 1, 27 (jav. R. 17); labuh i langë, B. Z. 32, 14 (katiban rimang, mablabar dëning paling); palabuhan, ambukti, B. Z. 6, 11; anglabuh brata, *de vasten breken*, Adip. 73, 92, 96; nda nararja-

rārjjana matānaku labuhana dé surèçwara, W. Z. 14, 20 (né djani antos djwa kèto tjai wantèn labahan paitjan jang indra, tjai mararjjan kadunungan wèkangku labahan wèntèn olih surapati, smalih marèrèn pjanak bapa malabahan, onder hjang i.); labuhan, B. Z. 2 (labahan); alpānghing tèkang labuhan donkwī kita, B. Z. 83, 3 (ngita barang ikang bodjana sadyan ingsun ri sira nistané dik bapa kèwantèn ring i déwa); tlas mamūdjī labuhan mahajati, B. Z. 98, 3 (sampungun ngaturang labahan ri sang pandita); alabuhan manising ahaju, Z. 25, 6 (malabahan).

II., *vallen*, ook fig. v. e. priester, die zon- digt en zijne waardigheid verliest (runtuh; lamp. nabub, bat. ndabnh en madabuh, sas. lawoq en talabuh, mērarung; z. *dawuh); *rurū, mēglēdag; ook in de 2° beteekenis; munjinira kadung labuh, *mijn belofte kan ik niet meer intrekken*, aanh. onder lunggu, v. e. vloek, aanh. onder kadung; apalabuhlabuh, Sm. Z. 5, 12 (mangutang tabwatan); labuh anèh mēpañdjak, *par- tijdig zijne onderdanen behandelen*; labuh tēngah, *he helft te weinig van loon*, b. v. lumabuh, lal. 160, 161; ngēlabuhbatuin, iemand *met een steen in 't water werpen* als straf voor loedschande; klabuhbatuin, aanh. onder bèn; alabuhbatuin, malabuh api, *turun puj; labuhina api, v. e. brahm. vrouw, die ch met een man uit mindere kaste afgeeft, (labuhgninin); nglabwang, *een miskraam*

hebben (kruron; mad. kalabuan, *misgeboorte*, vgl. katjitjiran); labuhan, *pakšapata; labuan adjt, eigenn. v. e. zeeplaats in West Bll., ten W. v. Kalibukbuk, waar een tempel is, alwaar die v. Bratan komen offeren; labuan kapok (?), eigenn. v. e. plaats, Dj. Pr.; mēlabuh²an, al naar dat het valt, de een zijn padi is goed, de ander is leēg (?); partijdig v. e. *scheidsrechter* b. v.

III., mēlabuh, een ander rijst ter kooking toezenden, omdat men zelf er den tijd niet toe heeft, zullende de rijst bij terugkomst eten; mēlabuhin, pēlabuhina njakan, iemand *opdragen*, rijst voor zich te kooken (Bjw., nglawuh adang), iemand *voor zich iets laten planten*, zooals b. v. omdat men denkt, dat zijn grond beter is; mēlabuhan, plabuhang, *iemand ter planting geven*.

IV., labuh kapāt, W. Z. 14, 1 (kartika; z. labēh); palabuh, panjian; aplabuh, duwang plabuh (Bjw., sawah buru labuh mara tuñ mēgaé di uma).

ᱠᱚᱨᱚᱰᱚ. *vallei*; v. dieper liggende vakken in snijwerk, tegenov. tēgēh (mad. lēmba, vgl. mal. lēmbah, bat. lombang, vgl. onder sapēkēn en z. *lēbak); gumuk lēbah, *lungka²; lēbahing susu, Pam. 30 (de Kid. Z. 4, 268. sor ing dada); tjiŋing lēbah bungkēm, voor tjaru; palēbah, *afdeeling* v. e. huis b. v. afscheiden door een doorgang, v. e. dak tot waar de bladen aan elkaar sluiten, b. v. midden in 't dak v. e. galerij; umah apalēbahan, een huis met umah mē- tèn, balé mambēng, paōn, glēbhēg, kē-

tungan; karang paumahan aplébahan; lèbān, lager gelegen, fig. de verliezende partij zijn; lèlèbahan paranin banju, fig. ook v. e. verliezende partij.

မုၼ်ၼ်ၼ် I., meer (vgl. mal., jav. lèwih); lèbihan jèh, te veel water hebben in planten; lèbihan (lèbjan) tèkèn pangtlu (lintangan ring ping tiga), meer dan driemaal.

II., naam v. e. havenplaats in Gianjar.

မုၼ်ၼ်ၼ် I., nglèbuh, *anwab; manglèbuh, *makipù (vgl. nglumbih); nu plèbuh, sarwa manglèbuh, aanb. onder undan.

II., B. Z. 3, 35 (hawan), Z. 39 of 38, 12, W. Z. 16, 8 (watangan), Sm. Z. 29, 7 (margga); aanh. onder sukrèta, R. 2 Z. 1, 25, straat (men. mal. labuh; vgl. bat.); in pl. v. lèbù, T. Z. 4, 56 (tanah, door te denken aan lèbur); lèbuh agung, *alun²; lèbuh agèng, B. Z. 57, 1 (marga agung, margagung).

*2°, de plaats, waar een lijk verbrand wordt?, Mal. Z. 3, 88 vlgd. (vgl. onder lèbu; Bjw., tongos pangutangan luù); malèbuh èr, malabuh èr; vgl. onder pluduk.

III., sas., gèbuh, dèkdèk, z. lèbung.

မုၼ်ၼ်ၼ်, z. onder èbuh.

၇၈၇၈၇၈, mèlèlèbèh, afhangen slap als de punt v. e. kleed b. v., de punt v. e. têngkuluk, buiten overhangen v. iets, dat te breed is voor de plaats, waarop het ligt, v. e. stuk mat b. v., dat over de kanten reikt v. 't geen het heeft te bedekken (vgl. jav. lèwér).

မုၼ်ၼ်ၼ်, 'tzelfde als biing, wanneer het

een kip is, bruinachtig v. d. krèkwak, de kwartels; pèlèbā, een groote vlaktemaat, ongeveer 5 sikut; volgens anderen zou het alleen toegepast worden op erven en gronden, waarop bamboe groeit.

မုၼ်ၼ်ၼ်ၼ်, Sbr., spookgeluid als v. e. hinnekend paard, dat, over een akker gaande, een rijken oogst aankondigt.

မုၼ်ၼ်ၼ်ၼ်, nglèbèn, kawat of ijzer enz. door gloeiing in 't vuur smedig maken; nglèbènin, metaal zacht maken, mèlèbènan.

မုၼ်ၼ်ၼ်ၼ်, ben. v. e. slijpsteen-soort v. Lombok komende voor grove werktuigen, z. balu.

2°, katèng, srawad, bèlang pañdji, kasap tjina enz.

မုၼ်ၼ်ၼ်, jav., weggaan (vgl. lamp.), T. Z. 3, 72; awan lèbar qri narèndra kang anèwa sama sampun umulih, Spt. Z. 1, 30 (vgl. onder luwar); wus awan lèbar sangahulun, T. Z. 1, 16 (maluwaran srjadji, budal sang prabhu), aanh. onder djèng.

2°, overlijden, v. e. vorst of brahmaan, v. e. vorst, naar huis; Smw. Z. 12, 35; Kid. Sund. Z. 1, 28; aanh. onder añtjing; amit lbar, ald., z. R. L. Z. 11, 174, v. e. schuld gedelgd (z. onder dungulan); malèbar, eadigen met een feest als de odalan v. e. tempel b. v.; linèbar, voor den dag ghesald v. e. portret, Mal.; *anglèbarakèn, de schuld v. e. slaaf delgen, Wtb. 162; nglèbarang, v. d. 3den of laatsten dag v. 't natir sabda: lamon tuwan lèbarakèn amba, muga tuwas lèbarèna dèn jang agung, èbat ing api na-

raka, dèning jang mangkò strèki, jata tattjang punika, inguwakèn dènira, Jsp., j. 61; ngölö-barang, een feest eindigen, het einde v. e. feest vieren, zoo ook de vaste (vgl. mad. lobar); panglëbar, 't einde v. e. feest op den 3^{den} dag na den odalan; palëbaran, de tijd of 't feest, waarop 't lijk van iemand uit de hooge kasten verbrand wordt; lëbaran (rijadin), Bjw., jav. rihaja en rijadi (sas. en batav. id., lamp. lalëbaran); lëbaran bëlëq, عيد الفطر; lëbaran kodëq, عيد القربان (mal. hari raja korban, bij bal. en jav. Mahom., evenals de arab., wordt dit feest 't groote en 't andere 't kleine genoemd, bij de bal. Moham. ari raja krobán, maar sommige Sasakers vatten het geheel anders op); lëbaran topat, acht dagen na de lëbaran blëq (bij de bal. Moham. is het eten v. këtupat op dien dag niet gebruikelijk; te Bjw. lëbaran sawal naar de maand genaamd).

᳚᳚᳚, *hangen?* v. d. bovenlip, z. aanh. onder lintah en vgl. lëbèr.

᳚᳚᳚, jav., R. 7 Z. 15, 4 (uüg, rëmu-kën), v. 't schrift v. e. brief door tranen, 20 Z. 4, 12 en 13 (njug, njag, saru), T. Z. 5, 3 (ung), *bhrašta; Ar. Z. 3, 8; Adip. 88 b.; lumëbur, *verwoesten*, W. Z. 14, 12; lwir iklántaka mâwa dañda maharëp lumëbura-iën ikang djagattraja, Brhm. Z. 3, 5; lumëbur, sm. Z. 8, 13 (manguügang); anglëbur tasik, W. Z. 28, 9 (ngasorang abdi, ngalahang pasih); manglëbur brata, tut. 42 b. (vert. bhagnabrata); anglëbur, T. Z. 5, 62

(nguugang), Sut. Z. 139, 8 (ng.); linëbur, aanh. onder suprasasti (maburburang); panglëburan dasamala, naast panglukatan d. m., Stn. Z. 9.

2°, lëbur gangsa, eigenn. verblijf v. Kumbhakarna en vandaar zijn bijnaam prabu lëbur gangsa (k. k. ook djënanng gangsa), R. m. j.; v. e. vorst v. dånawa's, Amd., Z. 32, vlgd. ('t rijk waar Mintuwa vroeger vorst was, Bar. Sak., vgl. onder swajëmprabhâ); anglëbur, haar man getrouwe vrouwen *van de wijs brengen* door ze verliefd te maken, aanh. onder upas; kalëbur, *gesmolten worden*; dané suka mangëmasin nadyan patjang kalëbur (lees kalëbu) ring kawah gomuka, Swg. Z. 3, 56, even voor Drm., b. v. 46, waar het ook *gesmolten*, verteerd door 't vuur, kan beteekenen (vgl. echter tag. lobog, maar volgens de los Santos labóg), vgl. aanh. onder lëbu; ngölëburang, metalen *smelten* (tag. labál, labolan, smidse); panglëbur hati, 't nemen v. iets uit gebrek aan iets beters; panglëburan doša, 't *geen een zonde*, die een ramp aanbrengt, *ongedaan maakt*, aanh. onder rãma.

᳚᳚᳚, *hangen* v. d. onderlip (sas. djabèr); z. lëbir en glëbèr.

᳚᳚᳚, i lobar, eigenn. v. e. beroemde kris, Pam. 39, 17, 4, aanh. onder dingkul en tinggi.

᳚᳚᳚, *ruim* v. d. cunnus; vgl. bograh.

᳚᳚᳚ I., een láit aan den ploeg of in 't houtwerk gedreven om te maken, dat het sluit; z. gafidjël.

II., Sbr., lëbah, v. grond gelegen tuuschen steilten, *bungka, *lurah, *lëbak; di labaké, di palohané; alabak tókèn anjampih, de lager gelegen grond naast een uma.

လၢလၢလၢ, in groote hoovesheid v. rook, v. marktangers, voorbijgangers, v. schepen.

လၢလၢလၢ I., 175 (vgl. sund. z. onder sawé II); lëbak sěpaā, z. onder spāā; ngělëbak, v. e. atak, die te kort is en tot 25 te min bevat.

II., jav., Sut. Z. 9, 1; B. Z. 6, 16 (slëwang, labak, luwuk; tag. labák en lambák); lëbaking unur, *slëwangning gëgër, L. Z. 2, 6; salëbaking wukir, in de w.; tan don si (?) lëbak, v. water dat niet naar beneden vloeit, Tt. 13, bis; nyang lëmah mari lëbak ta ja kěsyan, R. 23 Z. 20, 9 (ikang bhumi né blong punika kaūrug, i siti usan matjěkokaan ika kaūrugin), vgl. onder galintung.

III., ngělëbak, Sbr. ngrobak; ngělëbak bla-bar; djawat tuūn mañdjalëma, madandan barëng tumitis, jan i dëwa dadi bulan, tityang dados kalarau, jan i dëwa dados mirah wintën bëtjik, tityang ömas dados lëbak, Lr.

လၢလၢလၢ, gezwollen en hard v. d. lippen ten gevolge v. betelkalk (kasap), heet v. d. tong door betelkalk; Bjw. kěbèngorën (vgl. jav.); bōngu lëbuk, zoo erg stinken als een lijk, dat lët is.

လၢလၢလၢ I., z. onder lëbu,

II., Smbw., ãndut.

လၢလၢလၢ, zekere wezelsoort (jav. luwak); z. onder āā en iñdjin.

2°, smal v. 't gelaat, v. E.

လၢလၢလၢ, gegroefd? v. e. reeds betreden plaats, zonder daarom een weg te zijn; lubukan, een door menschen, groote slangen enz. gebaande doorgang, spoor v. d. doorgang v. e. beest, 't jav. lusah², 't bat. bahal (vgl. mal.).

လၢလၢလၢ, araq naraka sabagi luwëq mannsa tapanggang, maraq bawi tapalëbëk tabalubuk, lëq api njala, ãndah tangisna badjamdjam, dosana manusa sēsönu, ndëq mélé gawëq puwasa, Kbj.

လၢလၢလၢ, anaking kadal, Kr.

လၢလၢလၢ, lobakan, draagbaar licht, best. in een pot met een kommetje met olie en pit, en van voren alleen open, de bal. la-taarn, die allen, die zijn licht tegemoet gaan, verblindt; ook op onze lampen en stolpen soms toegepast, z. gëntëra en damar kurung.

II., Djbr. panjëndokan nasi.

III., mal., radijs door Chin. geteeld en bij slechts weinige Balineezen bekend.

လၢလၢလၢ I., Bjw., tabja (vgl. jav. lombok), vgl. onder wudël.

II., balobok, sas., mëtëmbing.

လၢလၢ, s., (labdha), aangetroffen v. e. pers., T. Z. 4, 22 (kapanggih), Z. 3, 71, 77; labdhakarjja, angënani, Kr., olih gawé. Tjt., geslaagd, zijn wensch bekreond ziende. R. L. Z. 7, 147 (siddhëng don, vgl. olih kārjja), Sut. Z. 1, 10; Ar. Z. 57, 9 Br. Z. 15, 33, Z. 31, 22; labdhadjiwa, B. Z. 29, 19; R. Z. 4, 2 (polih urip). *anglilir, T. Z. 4, 9 (anglilir); 2° z. watormi; labdha-

wara, Kam. 10 o.; 2° eigenn. v. d. kluis v. Agasti, Tl. 28; labdhawarîna, z. onder pañdita en boddha; labdhadjîna, B. Z. 4, 18 (molih angangên); labdhasamaja, Z. 61, 4 (molih sang kêtû, m. sadya); tan labdhagati, *dood een vergeefsche reis*, kreeg niet wat hij zocht, T. Z. 3, 43.

လှည့်, s. (lubdba), aanh. onder saput.

လှည့်ဆာ, s. (lubdhaka), tuha buru, nisada, sawara, pâpaka, mrêgara (l. mrêgâri?), titel v. e. kékawin, waarvan een jager de held is; hij werd door Çiwa's volgelingen, na zijn dood uit de handen v. Jama's dienaren verlost, omdat hij den geheelen nacht, uit vrees voor verscheurend ge- dierte op een wilwa-boom wakker was geble- ven en van daaruit bladeren v. dien boom op een lingga aldaar had neêrge worpen, zoodat hij voldeed aan 't geen men op çiwat- latri verplicht is te doen, (vgl. Wilson Works II. bl. 210).

လှည့်ကပ်, kalabêt, *tegengehouden, verhin- dert* voort te gaan; kalabêt ban angin, v. e. vaartuig, dat lang onderweg blijft; mèlabêtin, mèlabêtin, iemand *zoeken vóór te zijn* een nderen weg gaande.

II., jav., Amd. Z. 15, (Amd. s.: tampak, amd. d.: tabêh, waarmee tabêt wel bedoeld al zijn), aanh. onder lisik.

လှည့်ကပ် or klêbat?, z. onder dit woord.

လှည့်ကပ်, v. e. menigte, B. U. 92, bék, k v. water (vgl. mal. lèbat); ngêlbêt v. volken *swaar, dik*.

လှည့်ကပ်, Bs. 3 b. (bis.).

လှည့်ကပ်, (vgl. limut), pêtêng libut, *pik- donker*, zooals b. v. voor een blinde; fig., aanh. onder dojong; pèpêtêng Inmibut, Bs.; vgl. rijêt, ibut en budêg.

လှည့်ကပ်, s., Ud. 99 ('t origin. lobhâ- bhibûta).

လှည့်ကပ်, sas., undis; lèbuwi bawaq, kédêlé (him. lawuin, kédêlé, mangg. wuê, sawu kabui, *boontjes*).

လှည့်ကပ်, ngêlablab, *kookten* iets anders dan rijst (tag. lablab, visch *braden* voor men hem kookt); z. djakan.

လှည့်ကပ် I., aanh. onder rádjawidhi.

II., *versonken* in 't water (sund. en batav. lèlèp vgl. lèb, klèb en tjèb); angêrêb iwak lèblèb, v. e. djuru bhapuh, Krws. 64, vgl. rêb; ngêlèblèbang djaran, *paarden baden* in de tibuan; mèlèblèban, *dagelijks in 't water zitten*, aanh. onder glèmbang; z. tijêm.

လှည့်ကပ်, laag v. bédèg; tólung liblab, vgl. lèblab.

လှည့်ကပ် I., *kleverige gom, de droesem* v. amfloen, genuttigd door degenen, wie de sari te duur is (jav. tjulêngan?), maar zelden, tain téngko; de gom v. d. tabak in 't drooge jaargetijde, als wanneer hij veel sterker is, daar de gommerigheid niet door de regens verspoeld is, ook *geschrapte* ampèl-bamboe om hout meê te glanzen; *schrapsel* v. jonge kamiri-takken of stam; *uitgeperst schrapsel* v. d. takken v. d. dapdap, 't geen overblijft als de bangkêt er uit is geperst.

II., zekere donkerbruine vogel naar zijn geluid, Dd.

၇၇၇၇၇၇၇၇, alèblèb, *de geheele uitgestrekt-heid* v. e. karang, aglèmbar; vgl. liblab.

၇၇၇၇၇၇, *latèk, aanh. onder puratji.

၇၇၇၇၇၇, z. onder lèb en sangkul.

၇၇၇၇ (ratèng), *gaar* v. spijzen, v. tjitakan (vgl. mal. lèbang), in tegenst matah ook v. e. vertooning of ·vermakelijkheid; mèlèbbèngan, aan 't kooken en braden zijn; lèbbèngan, *de waarde*, waarde v. e. sieraad aan metaal, b. v. lèbbèngan bungkung, lèbbèngan dwang rèjar, v. zekere kwantiteit zilver.

၇၇၇၇ I., mèlèbung, *opgeblazen* v. zeilen door den wind; bidak malèbung ampèhang angin, vgl. mèlèmbung.

II., sas., uŋg; kira³ jan tawikan (wikana), sukaq gusti bilih ndéqna (dèsa sakra ndéqna tèmah) samèni, dèsa s. tèmah lèbung (djari balèn bawi majung), mapan ija surjadjaja, sa(pra)tingkana ngawulu akalna biluh, pangrasa bakambis duwa, wah tawikanang siq gusti, mbatinin pètin kawula, bañdjurna balatur pambèkèl ball (araq panunas mèkèl b.), ngaturang (balatur) lèq ratu agung, dèn surja gèn (nunas gèna) tadjraq, raksa (raksaq) sakra karawos (katarata) akalna biluk, mula gèna taturunang, batrus taùléjang(uljang) lèq ball, h. Z. 2, aanh. onder bunut.

၇၇၇၇, 4 kolom *bladsijden* aan papier; alubang, dwang lèmpir.

၇၇၇၇ of luba en ing?, lubeng luhung en

lubeng kahot, Ar. Pr. 17, 20, 51, 52, Was. Z. 2, 61; asabuk lubèng mihat, Dpt. Z. 1, Z. 7 (vgl. jav. lumbèng wijat, Angl. D. 157); liubèng mihat, Ar. Pr. 52, 61, 63, *voortreffelijk*; linubèng lèwih, 33.

၇၇၇၇, lèmbong, *puspa lèbung*, aanh. onder tadj.

၇၇၇၇, mal., 't *gat* of *kuiltje* in den grond bij 't mètèmbing of mètjontok, vgl. sèmatu.

၇၇၇၇၇၇, pangkung, nglobong, v. d. vlucht v. d. kalimbukan en sig. v. e. vagebond.

၇၇၇၇၇၇၇ of raré angon, nm. v. e. bal. gedicht, eigentlijk gulubangkori.

၇၇၇၇၇၇, eigenn. v. e. persoon door Daçabâhu gedood, Sut. Z. 117, 13 (lobhângga mwang tikang durkuda pinakadjurangan pèdjah dèngku nasîa).

လၢ, z. *hèlang.

၇၇၇၇, lèngning bahni ri lambunging wukir, Br. Z. 22, 10 (dilahing agni ri parçwaning parwata, ngantjorang api ring madyan gunungé); alè'ng, Sum. Z. 39, 5. R. 10 Z. 5, 3 (ngèndih); lumèng v. d. glas der sterren Br. Z. 50, 2 (lumarap, ngrèdjép), Anj. Z. 12, 1 (dumilah), v. verkoolde beenderen, Sum. Z. 9, 3, v. e. licht, ald. Z. 123, 3; mrèm tan lè'ng kadi wintang iag wèngi katon akutjèm i kènjaring niçakara, Z. 157, 6; djiwalita lumèng, R. 10 Z. 9, 5 (ngèndih njarab); muntab sèngnya lumèng marèng langit Ar. Z. 18, 8. Z. 39, 6.

လၢ I., *gewoon*; mamidjilang ling, *saro-

rwan tangis; ngöling, *weenen* (nangis); mëling'an, *aan 't weenen zijn*; manglingin, panglingin, *beweenen*; panglinginja, *tinangisan; mangëmböng ling, *kapingluh; maling'an, *aan 't schreien zijn*.

*II., jav., Br. Z. 38, 9 (sadjaja, udjar), R. 3 Z. 2, 9 (watjika, udjar), Br. Z. 48, 10 (gotih, udjar); Hingira, R. 2 Z. 1, 14 (adojan andané, wajar ida); nging kaduh Hingitkang wwang, Br. Z. 30, 2 (anging manjoduh wak ikang wwang); djajätah Hingnyapang uragada makämürkka satata, R. 18 Z. 6, 3 (wënanang ika udjarnya dëning pragalba dahat momo tan mari, kadëna mënanangawakjané ban sapa kadi aku né liwat momo); linging, *sooals gezegd is in 't een of 't ander geschrift, b. v. kadi linging bratajuda; jan anglinga, soo hij luide sprak, v. 't geen iemand niet uitspreekt, maar bij zich zelve zegt, Tjt. 43 (bis); toen Drupada geen zoon, maar een dochter kreeg, was hij bedroefd, jan anglinga sang nãtha, anëngguh dëwa tuhu, mangko ta hana dëwa linjok (ik dacht, dat de goden waarheid spraken enz.), ook jan angandika en jan angutjapa, aanh. onder arddhanarëçwari; laraning dinina tëka tan lining linud, R. 23, Z. 19, 4 (sakité kasölëngin dané raüh kamë-nëngin ika ngawuwuhin, i sakit panësin wëtu sëët ludin); tan lingën, naast tan opën, Tj. A. a., *sangsiptân; tan lingën (R. K. b.: sigëgën) bhätara rãma wuwusën (R. K. b.: lingëna) rawana malih, R. m. Z. 26; 6; lingan, Adi. 20 m.;*

*Abhãning patapan ghã watu putih linghan panungsung guju, W. Z. 1, 14 (ri djabaning goak patapané ana sila pëtak jan utjapang lwir mamapag olih smita, djabaning goa patapan s. p. warnauën manjambëng rasmi, jawaning paçraman wiwara njambu putih boni kaliassëm; jav. W. ed. G. 12, kalëssëm en wuni; dit laatste woord *verborgen* bet., zoo heeft men in linghan, alingan gaan zien); kalinganya, *de beteekenis er van, dat wil zeggen*, T. Z. 4, 39, W. Z. 35, 8 (*hinganyan, kantënananya); kalingan, B. Z. 100, 4, R. 10 Z. 10, 7 (pangrasa), bedoeld door?, Adip. 86; Kam. 24; kalinghanika, aanh. onder pidara (dagingipun); kapanang bhisma wraha ri kalinganing maratha, Ud. 121 (vert. v. rathãnãng kwa tja widjjanang, kwa tja bhismo' alpatjëtanah); kalinganing widhi sakëng agama, *de wil, uitspraak*, Adip. 71; kalinganira, *eigentlich is zij de prinses v. Matahun, Mal. 334 o.; matunggalan kallugan (kawitan); *tan wring kalingan, *tan wruhing rãt, B. Z. 75, 24, kalingan, Wtb. II 21, 23, 28.*

ru I., jav., v. d. djangga, Anj. Z. 3, 1 (wlëtik ëntik), *lunggah; lungui lungajanta, Z. 26, 1 (lëmët tangan i dëwané, l. astan i ratuné; vgl. jav. manglung guluné); gringsing lunging sih of lunging arsa, Smw. Z. 2, 20; Z. 13, 32; Mal. 242; patraning lung'an awilis, T. Z. 3, 7 (ëntik'an); tanpalung, Lamb. Z. 28, 2 (nora mlëtik); grí lung langë', Hw. Z. 10, 6; Z. 4, 2; Z.

54, 1; lumung, *alung, R. 20 Z. 19, 17 (mol), Sut. Z. 32, 9, Sum. Z. 21, 9 (mokol, z. lumbung); molahning langgula lumung lunggah tjalita dèning baju, T. Z. 5, 30 (èlogan iku(h) njané mēros lih (lwir) èntikan molah ban i angin; 't hds. li in pl. v. lwir); pèlung alung ja lumung ring iwak wrègts, R. 24 Z. 12, 8; lumung, v. d. armen, Ar. Z. 39, 3, aanh onder sajub; guluné kadi djangga lumung, R.; lumung, Anj. Z. 1, 4 (maèmbong); inganti lamunganing harsanira (b.: i. l. ing hjunira twan dèwi), *hij wachtte tot dat zij gedweër zou geworden zijn*, Ww. Z. 1, 24; anglung, *uitbotten?* door regen, T. Z. 5, 71; anglung harsa, z. onder harsa; anglung sikari, z. onder sikari; anglung raga of ragi, eigenn., T. Z. 5, 89; anglung angga, uit eerbied. Z. 5, 99 (mamèpès), Z. 1, 40 (mèpès); anglung wugat, z. onder wugat, vgl. manikèb; anglung kabwatan ing phala, Wit. 26 b.; anglung angga nègak raris saha sèmbah, Djp.; jan tan linungan karwa kari sinèba, R. L. Z. 10, 18 (punapa kamlahan kari adjak tityang dadwa kasungsung); linungan v. d. bangbang, Mal. 413; alung, W. Z. 1, 15 (lumung); nglungang, zoude te Djmbr. *belasteren* beteeken; linungakèn gulunya, Kam. 11; panglunging hasta lwir lunggahing gadung, Mal. 394; panglungning grwa kadi djangga mēmbat, Dpt. Z. 1 (jav. manglung); lung'an, B. Z. 4, 6 (èntik'an, sihari); lunglungan, B. Z. 10, 8, Z. 19, 12.

II., *gebroken*; ngèlungin, iemand *con der*

ledematen breken b. v. de voeten kapot slaan, straf voor zekere misdaden; mètungkèd lungan watang, *atèkèn galah; kalungan, v. iemand, wien men de beenen afkapt; z. trèptèp.

၇၃၁, jav. (vgl. lijang en ljang), *aarsgat*, Dd. 17; als cijfer, z. onder watèk; lènging kòndi, Hadji D 40; lènging irung, *bungas, aanh. onder tawon; lènging pasuwèngan, z. onder suwèng; naga salèng, O. V. 5 b., o., *wus lèng hatinku*, z. onder wiwara; lènging kuping, *kopèna en wiwardhana, Tjt. 17.

2°, lèng'an, sas., *sombah*, ook lowang tèmboek.

၇၃၂ I., *lwang, *ksaja, Kam. 22, *fales* bij een afspraak, B. U. 72, 73; kalongan djawa, *kahuwan hurip; sdèng jan ana long (?), *awujung*, 't is natuurlijk dat iemand uit liefde voor haar sterft, Mal. 101 o.; tan long, in pl. v. tan kari, Nw. t.; nglong munji, *zijn woord niet gestand doen*; nglong mēmañdjak, *nalaten u getrouw te dienen*, B. U. 54; nglong mararama, ald.; mēlong duwa, *verminderd met twee duiten*, v. e. atak, zijnde een zoodanige vermindering geoorloofd (z. longan); linongnyan pasèsèlan tunggal dènyàngalapi pau kaptinipun lawas amupa, T. Z. 5, 49; manglongin munji, *atjurawada; ikanang rök nēmang iwu, linongan rwang puluh wi dji, çèsanikà limang iwu, *sangang atus wvung puluh*, Brh. 41; kalongan ai, *gebrek om daglicht hebben*, fr.; panglong, *de tweede of duitere helft van de maanmaand*, wanneer de maan

afneemt, *pangluang, *hirëng; datan panglong tumingal ing djungut nora kasalimur nga., lara brangtani lumindih „Jsp., b., 159 (Jsp., j.), 76, d. p. t. i kalanganiki, djungut ira agawé kung, saja tontonën sira ing warnanira nabi jusup sirëku.

II., jav., vaker in gebruik dan lom II.

2°, 't geluid v. d. bëbëdilan v. buluh; z. klëmpung; long sëga, eigenn. v. e. dësa in 't O. onder Pagadungan.

၇၂၁၂, bekoorlijkheden, Ar. Z. 12, 8; andon langö', *matjangkrama; langö' en kalangön, *ramja; dahating langö' *makaramja (vgl. langu); winingkising langö', B. Z. 3, 19 (ungguhanga kapangawi sangidanga alangoné); wwang alangö', minnaar, Br. Z. 20, 25 (prija, purusa ngawi); makalangön, *mahimjahimjan; kapinglangö', R. 10 Z. 4, 9 (mapinda paling); çrini kalangwaning pasisi, B. Z. 18, 8; manglangö', z. onder lila; saksat nglangëni samudra, v. iets ondoenlijks, Smw. Z. 12, 9; saksat anglangëni djaladhi, Mal. 181; lina-
ngwakëkira, zij hield het in hare verbeelding voor, Br. Z. 44, 9; lëjöp hajlmirân lina-
ngwakëna murti, werd in beeld gebracht, Sum. Z. 22, 2; kalangwan, gedicht, B. Z. 1, 1 (ka-
ëngëngan); kalangön, bekoord b. v. bij 't
rooren van een aangenaam geluid, *kaçtjar-
jan; anggëna kalangön, ter verlustiging v.
ortelduiven b. v.; uli di nglanglang klangön,
saking patjangkrama; aanh. onder im-
ang, z. langu; klangön mangapi, *suka
ng rung; anglangëni, *angrimangi.

၇၂၁၂, jav. (*langhuj); nglëlangi, zwem-
men (Bjw. ngëlangé, bc. langoj, bug. na-
ngé, mal. langé en bat. mal. langé en mër-
langé); langëkna ingsun mangko, bij 't spe-
len op de salukat, Was. Z. 6, 107.

၇၂၁၂ I. (vgl. langö'), andon langu, T. Z. 4, 36 (matjangkrama; sas. en sbmw. ba-
langon); nglangu, Mal. 26, bis; kalangon,
z. onder bindar; kalangwan, al 't geen de
oogen verlustigt, natuurtooneelen (z. onder wjâ-
paka); kalangwan, z. onder langö'.

2°, lalangon, jav., vijver, Amd. Z. 2 (in
alle bewerkingen), aanh. onder gëtih, Ww.
14 o., Z. 3, 72; 2° nm. van een prabali
geslacht; mëlëlangon of makulangun, v. e.
vorstelijk persoon, mlali.

II., vrn. = pëngëng (z. pujëng en pilëg),
Ws. 4 b. (tag. bat. en bc. lango, kmb. la-
ngaw, punjah); tërasé langu, v. die aan
puruh lijdt, Wrtn.; langu, lën sambëtin,
v. iemand, die bestolen, een onschuldige be-
schuldigt, aanh. ondër linjud; lalangu wok;
ëdan sangar langu, bulé, enz., K. 8 b.; wu-
dag, ëdan, ajan, langu, kiting, ald. 11 m.;
wila langu, z. onder wila; *alanga, (b.:
alaju), v. d. mèda v. e. olifant, Sut. Z. 32, 1.

III., Bjw., mëmuñdju, jav. tjëtjurut,
daar langu in 't jav. bëngu is (sorex myo-
surus, K.).

IV., languan, z. langwan.

၇၂၁၂ I., z. onder langi; anglangé naast
anglangi, Mw. meermalen; silurup angalangé
mangké, Stn. 38.

II., zekere wit hout leverende boom.

၇၇၂, *sesamum indicum*, de jav. widjèn, waarvan sambël en ook gebak als b. v. gëtir (mal. en bat. id., atj. lëngong, bim. ringa, tag. linga, lunga, bc. langá, ngadj. lèngo, lamp. lëngu; jav. *olie*, dat in magind. en bc. lana is, Wir. 27; vgl. onder tila en vooral onder lëngis); *jan sölém* (lëmës) *awakuya, tiwang lënga, nga.*, Us. 226 en 439; *sibak* of *subak lënga*, Sbr., lëbak lëngaha, een slingerplant met een helroode, ganze-eigroote langwerpige, ronde vrucht, veel op de oranje-appel in kleur gelijkende, maar bedwelmend, *trichosanthes trifoliata* of *mormordica balsamina?* (afb. Rumph. V pl. 153); vgl. *truwuk gawah*; *kalënga war-gtjan*, W. Z. 35, 13. (tinèla gandanin, mapajas, di malëngis miiké); *linëngan*, *tinèlan; *linëngan djuga ja*, R. 4, Z. 1, 43 (apunin upama, kadi a. punika); *palëngan*, aanh. onder klas, z. *palëngan*.

၇၇၂, *bongol'an*; *lëngölëngö'*, R. 21 Z. 11, b. (linglung).

၇၇၂, z. onder tëngi.

၇၇၂ I., *singsé*; *alëngé*, *ongepast* v. iemands gedrag zoo v. twee *widyadhara's*, die Çiwa en Umá in een bad hadden bespied en deswegen in monsters werden veranderd, Sud.; *ja lëngé katuman daja*, *apan akëlè-pramáda; *ngalih lëngé*, *apiparatjidra.

2°, *ampah*, *verzuim*, *nalatig*, Wtb. II 39 (bis), 58; z. *lëngèr*; *mandög ring alëngé*, Adig. 18 o., 21 o. mid.; *alëngé*, Wtb. 149, aanh. onder sèdab.

II., sas., *djélé* (smbw. id.).

III., jav.?, nm. v. e. bloem?, z. onder *ka-murugan*.

၇၇၂, *ngölinganang*, van iets *notiie nemen*: *ngölingaang* of *ngölingajang* h. v. *nglinguáng*.

၇၇၂ of *klingu*; *ngölingu* (passif *klinguáng* naast *linguang*; *klinguanga* b. v.), om iets *geven* (*nglingajang* en *ngraosang*; lamp. *ngaharinga* en *ngalinga*); *tan liningu*, *t. *inumbarah*; *norana kalingu*, *tan *kahuningan*; *tan kalingu*, W. Z. 26, 1, c. vert. *twara da kalingu*, *tan *kahuninga*.

၇၇၂, sas., *mësuluh*; *si balinge gitaq diriq*; *lingon*, z. onder *lèndo* en *lëngon*.

၇၇၂, jav. (*lunghá), h. v. *luwas*, R. L. Z. 7, 163 (*pëgi*); *jan tarunika si* (b. *asih*) *tan awëdi hanglungakönëngsun* (conjunctif en *ingsun*), *ware zij een maagd, ik zou er niet tegen opzien met haar weg te loopen*, Mal. Z. 3, 79 (*jënja daa ira tampi nora takut ira ngrangkatang*); *nglunganin kajodya*, *mara *rjjajodhja*; *palulungan*, *pa-ran, aanh. onder *sawung.

၇၇၂, (mal.); *ngölënga*, v. 't *gemoed verstrooid*.

၇၇၂, sas., *djëlati* (*bijah*); *tain longa*, (*djadja*) *tulud*.

၇၇၂, *tusschenruimte*, met *tusschenruimte* v. *elkaar staan*, in dien zin, in tegenstelling v. *krëp*, met de bet. v. *ijl gewezen* v. *stoffen* of *ijl gevlochten*, zoodat zij doorschijnend zijn (vgl. onder *sèrès*), *tarangtangën, *arang. *lënggang, *seldzaam*, *nu en dan* of *hier en*

daar sich vertoonen, wijd uit elkaâr staande, v. daar ook *selden*; z. kapah en mlabasin.

၅၇၅၂, z. onder lêngêh.

၅၇၅၂, *bedwelmd* door tabak, amfoen of pinang (sas. lêngah, vgl. aanm. onder sungga en z. pnujah); fig. *versuft als 't ware* omdat men uit iets niet wijs kan worden; ngôlêngôhin, *bedwelmd, bedwelmen*.

၅၇၅၂, verb. v. lingir?; lingi^{an}, z. onder bēbangkit.

၇၈၇၇၅၂, lōlêngêh, nm. v. e. huta met gapenden mond en uithangende tong; zoude in 't lichaam wonen en daarin opgesloten (katingēbanlawan) allerlei kwalen veroorzaken (vgl. jav.?). rangda lōlêngêh en z. lolong, eigenn. v. d. heldin v. e. kidung, waarvan in mijn bezit een fragm., Tj. A. b. 8 b., 10 a.; z. badisil.

၇၈၇၇၅၂, lêngoh², als 't ware lillen v. e. dikzak, waggelende, v. e. vermoelden hond (vgl. êngol); lêngahlêngoh ja madjalan, Swg. 48, slējagslējog, ook *suf, halfdronken?*, aanh. onder pih.

၇၈၇၇၅၂, longoh², ojog², blog; kranan sang prabhu nalabjang, longohlingih durjodana uŋg (b.: buŋt) bongkolé di duri, Br. K. (Z. 15, 31, d. en 32, a.); malongoh-longoh, aanh. onder nanêng.

၅၇၅၂ of lêngahj; mulat lumênghé, W. Z. 17, 6 (mangadjap of manawak² ta-wang, anawang tingal, anawang liring), v. e. cocosboom, Sm. Z. 23, 8, v. ditto over een ravijn, Z. 22, 15 (manglondoh, ngung-

kuli), Z. 16, 4 (njungêngèt); W. Z. 17, 6 (manawang lèring); lumêngahj, Lamb. Z. 15, 1 (matèdoh); Hw. Z. 27, 11, Gh. Z. 3, 8; truhing sanghub alimunan lumuh lumêngahj, Sm. Z. 23, 8 (rihis ning ambuda mamêtêng lwir luhnya kasêdihan, ririsi gulêm masêpuk ngriwis luminggar), aanh. onder pipit.

၇၅၅၂, W. Z. 19, 2 (tyadjanti), v. d. zon (lêb, surup), T. Z. 5, 129 (rarud), B. Z. 72, 6, R. 10 Z. 3, 1 (djanggamah); sâmpun lunghâng wêngi, R. 11 Z. 1, 1 (suba ilang ratri, s. lalinan pêtêng); kalunghalungha, Adip. 24, 49, B. Z. 14, 3 (kalunta²); kalungha² wrêtta, Br. Z. 36, 1 (sambêh ika w., kadura² ortan!); dyun lungha, vert. v. bhinapatra, waarmeê een domme vergeleken wordt; z. lunga.

၅၇၅၂, z. onder lênga.

၅၇၅၂, linghampanungsung guju (jav. hds.: lilâ masungsung g.), W. Z. 1, 14 (warnanên manjambêng rasmi, boni kaliasêm, jan utjapang lwir mapag olih smita).

၅၇၅၂, z. onder lungid.

၅၇၅၂ of langhwi (Sum. Z. 33, 3; lamp. languj en tanguj, bis. langoj, malag. langu, dat in een der afleidsels een s tot slui-ter heeft, zoodat hier te denken is aan een vroegere z, die de j vertegenwoordigt, mad. langoj); anglanghuj, B. Z. 3, 38 (nglangi); aku kawahan drêsing lara lumanghuj i sang tōkash, Z. 32, 14 (ira kagëntuhan

olih pamalabaring sungsut laut mang-
langinin ring sang awèh turida, tityang
këmbahan suluk sakité m. sang ahaju).

လၢၣ်ၤ, z. lènghé.

လၢၣ်ၤ, sas., djalan; ndéqna kotjap léq
langan, als praepositie *langs*, *door middel van*,
uit, b. v. *langan idung*, *uit den neus*; sugul
nat langan këntok malah sajambah atambah,
datan surud, tumingal ing lèlanganing pus-
pitanira gawé kung, saja tontonan muwah,
èsémira jusup awor ingkang santun.

လၢၣ်ၤ, z. langè.

လၢၣ်ၤ, z. onder langu.

လၢၣ်ၤ, jav., *hasiaga, Tjt. 17, *de*
arm; lèlèngèn, *de posten* v. e. deur, de ook
van aarde gemaakte kolommen v. e. tèmboek,
aan weerskanten van den ingang, *B. Z. 80,
5 (kapurusan); lèlèngèn lalèan, *baprani
pagèr, Br. Z. 5, 2; *linèngènan, Sum. Z.
41, 1; mangusap lèngèn anggakàra, v. e.
strijdlustige, Sut. Z. 97, 14 (ngènjangang
lèngèn, mangusap ban); raré sang adja
çakti pustaka lèngèn raghu wòka wani ka-
wjanunggal, Sum. Z. 56, 4.

လၢၣ်ၤ, sas., lawat; mara, ruwan
(b.: andèn) lèngon saktina grantang, daar
hij alle slagen pareerde, Tjp. vgl. onder lingo
en lèndo.

လၢၣ်ၤ, jav. (z. *luwang), Sbr. talon-
gan, Bratan tiñdjangan, Bhg. batan
umah, *de ruimte onder een galar*, zoals die
onder een pèpènggong, een slaapplaats, huis,
een rustbank, *Mal. 319, aanh. onder lumpang
(mal. kolong).

လၢၣ်ၤ, sas., ambuh (mal. langir, mak.
langiriq, hug. langiq, bat. pangir, sund.
angir), balalangèr, aanh. onder djèrik, z.
kèdjamas.

လၢၣ်ၤ, *kaal* van 't hoofd, vooral aan den
voorkant (batav. id., ngadj. lungah, lalungar
en rarungar; vgl. jav. klèngar en lèngar),
T. Z. 3, 34, b. Z. 4, 83; U. Pngr. 86; hana
katiban batuknya lèngar, K. 8 b. (z. sèpit en
bèngbèngan); i lèngarin, in sommige stre-
ken naam gegeven aan knapen; vgl. i tjotjong
en i djantuk; lèngar opit sungga, tuung.

လၢၣ်ၤ I., lèngèrana, Br. Z. 37, 7 (ma-
ngulangunin, éwamana); z. onder pra-
mana en kalèngèr; akèh kang wong ka-
lèngèran (sic.) sarwjangutah mangutah tolang
nongka, wuèh mutah tjlagispi (?), ana ngutah
djagung urab, ana mutah awor tjatjing, ku-
ning awor ing djali, ana ngutah batan
kapundung, angaduhakòn bljang, dèning lan-
tjut ing djaladri lan adrès palajuné kèti
(lan) kapal, v. zeezieken, Prtj.

II., z. onder lèngèh.

လၢၣ်ၤ of lèngé, lèlèngèran of lèlèngè-
ran, knèhé naduwanin.

လၢၣ်ၤ I., *beeld*, Sum. Z. 16, 6; W. Z. 3,
6 (anak'an, pratima), *tapèl, ukiran?;
ratna liningir, Sut. Z. 43, 1; manglingir,
okir; kanaka liningir, Anj. Z. 26, 1, anak'an
màs; landèjan kanaka liningir, Ww. Z. 3,
26; kadi liningir kanakamangut tètjaning ra-
wi, v. iemands pamalu, Mal. 252 b.; kadya-
ngamèr ratna liningir, Mal. 332 o.

*II., z. onder lèngèr.

၇၇၇၇၇, z. lèngèr; blimbing lèngèr of b. lingir, Bjw., blingbing bési; lèlèngèran, z. onder lèntor; nglèngèrin, nglètèrin.

၇၇၇၇၇, z. palèngèk; lèngèk atiné ni-
ngèhang munjiné bés lju (Bjw. b. ngru-
ngokná tjojtjoté bés akéh).

၇၇၇၇၇, lèngaklèngok, tininghàting-
hà (batav. plèngèk?, jav. palèngukan,
verbaasd?, Amb. hds. 145); mèlèngok, versuft
kijken als iemand, die niet meespeelt of rade-
loos niet weet wat te doen (Bjw. id.; vgl. 't
jav. woord of batav. mlongok); mangudyang
sangkar malèngok, Tj. b. Z. 2, 10; mlèngok
kadi tuwa tumon ing rarjangan, Ra.; z. ngè-
djongoh; *malèngok dènyànduluh, Hadji D. 60.

၇၇၇၇၇, plèngaq, sas., ibukang, op
iets passen b. v. op de waren v. e. koopvrouw,
die zich er van verwijderen moet, ndéq plè-
ngaq, tra adjinan, vgl. lèngaq?

၇၇၇၇၇, samègèt langka, O. K.

2°, z. onder lèngká.

၇၇၇၇၇, vierkante of wel ronde bladen hout
op de houten kolommen v. e. rijtschuur, om
de ratten te beletten naar boven te klimmen,
maar daar de onderkant niet vlak is, helpt 't
niet veel (z. djèlèpèng); buka njangnjing
langki, v. iemand, die nu in overvloed leeft.

2°, soort v. rond houten bord aan den nek,
waarin misdadigers gesloten worden; *anglangki
lémah, v. iemand, die 't eten v. d. grond eet,
niet v. e. arèn, aanh. onder bhùmipatra;
vgl. aanh. onder garang.

၇၇၇၇၇, z. onder kalèngka.

၇၇၇၇၇, s. (langká, vgl. kalèngka uit
kalangka), eigenn. v. Ráwana's residentie,
R. 14 Z. 3, 13 (parájana); langkápara, 10
Z. 4, 15 (ratnaparájana); sang ratna ing
langka (en soms lèngka)para, z. onder
rèngganis.

၇၇၇၇၇, lèngkè°, aanh. onder pèèd (?);
ngèlèngkè, bedaard van den gang, deftig? v.
iemand, die een dun middelje heeft.

၇၇၇၇၇ I., jav. (kluut, klomp aarde), R. 14 Z.
2, 9 en 10 (unur, lèbak); 9 Z. 2, 1, B. Z.
39, 20 (gumuk²), aanh. onder bisti (bat.
tukka of tungka, vgl. onder tènggala);
lwah lungka, W. Z. 23, 12 (jèh lèbah ga-
lintung, tukadé mamangkung, tukad
pangkung); kali lungka, R. 7 Z. 3, 7 (toja
mauñtjap, banju unur); watu lungka, B. Z.
6, 6 (çila pagamumuk, watuné asah²),
kali lungka² rawa san sandinging nadi, B.
Z. 39, 20 (banju madalèm di bangawané
ri tèpining lwah, toja mailèhan ja
matibu di t. n. tukad); durgama malung-
ka², v. e. moeielijk te betreden woud, B. Z.
45, 18 (magunung²an, gumuk lèbah,
mènèk nuünang); alungka², v. e. rivier, 5
Z. 7, 9 (mèbalèd²an); alwàlungka mangilja-
kèn çawa lawan gadja kuda saha rèngga tjur-
hñita, v. e. bloedzee op 't, slagveld, hr. Z. 50, 2.

II., lungka², een vierkant kussen als die
waarop de padanda bij 't mamudja ge-
knield zit (Cat. Batav. Gen. bl. 125), z. patá-
raña, W. Z. 14, 9.

2°, lungka°, sas., kəkəpuh; vgl. kəkapa.

၇၇၇၇၇၇, verb. v. lèngkoq, *səñdjang;

lèngko°, *səñdjang².

လၢ၇၇၇၇, over 't doel heen schieten enz., *akabət; langkah bana nōbək (vgl. mal. en jav.); lōlangkahan, een laag hek in de poort, waarover men heen stappen kan, en dienende om de varkens 't doorloopen te belletten; *saka salangka°h angadég, Br. Z. 38, 17 (satindak²); manglangkahin, *anglangkah; *anglangkahi mahāmuni (banggah ring, mangungkulin); langkahin galungan, v. eieren, die vóór g. weggenomen worden, omdat de kiekens alsdan niet deugen, de hanen worden kalahin, pēnginané budah; linangkahanira tang dharmmaçāstra, aanh. onder mūrka; mwah jan anak (?) ikang brahmana kaisingan wong sudra nitja, kahijuhan tēñdasé, kalangkahin tēñdasé, kapukul tēñdasé, olih wong sudra nitja, tjuntaka wangça brahmana ika, wkasan tan dadi wiku, wangça nisita, nga., fr. bpl.; pilangkah, aanh. onder sulap.

2°, z. onder kəpag; *dēnyānglangkaha-kēn sukanya, Sum. Z. 61, 3; palangkah bahan, aanh. onder rádjawidhi.

လၢ၇၇၇၇, mēlingkēh, *ineengekronkeld* b. v. v. e. slang als een súunan; vgl. lingkēr.

လၢ၇၇၇၇, malingkuh, vert. v. R. 18 Z. 10, 3, *ineengedoken* als iemand die afgemat is (batav.), *akəlu; sing djalan° maturu, marèrèn ja bilang dangka, tujuh tong dadi mamargi, sing djalan° malingkuh, pinah

sañdja manginēp batan karoja, Ls.; nglingkuhin, een akker aan don kant beknellen v. d. brokken v. iemand's akker; kalingkwan v. d. op die wijze beknelden akker (vgl. apit).

၇၇၇၇၇၇, lōngkaikan en plēkaikan, mager, buitengemeen mager, uitgehongerd, zeer arm (ngētuh), mager als een eekhoorn in de bosschen.

လၢ၇၇၇၇, raris?, W. Kap., passim.

လၢ၇၇၇၇, bal. kawi in pl. v. *langkah?;

ngōlangkar, ngōlangkar pasubajan of sontrak, *overtreden* een bevel of gebod (mad. id.); *overslaan* een bladzijde onder 't afschrijven; anglangkar, T. Z. 4, 49 (manglangkahin, nglangkahin); anglangkar kadjang çirah, van die eens anders vrouw wil gebruiken, Hadji D. 38; anglangkari karangulu, Wtb. onder bl. 24; anglangkar watang, Mal. 174 b.; jan arabi kaprēnah wwang atuwané, tjakēt sánaking bapa, sanaking ibu, baluning bapa, balu (*walu) ning uwa, baluning paman, mwah jan kaprēnah uwa, kaprēnah tumis (balineesch!), kaprēnah dadong (bal.), balun kaprēnah kaki, saking pradana saking purusa, prēthiwjanglangkar sanggar, nga., dahat apanas ikang nâgara, wurung ikang tahun, talaga, sumur, pañtjuran padâsat, tempatmahan wong mangkana, wēnang pinēdjahan sakala tan wurung atēmahan makahintiping kawah, Wtb., aanh. onder tjatēt; ngōlangkarang, *invoegen* iets uit een ander hds. in een tekst.

လၢ၇၇၇၇ I., jav. nm. v. e. wuku.

II., (b.: langgir), *diefegge*.

III., *palangkiran*, wadah bantĕn anak tjrik, vgl. onder anjunan (vgl. batav. waar het pĕngarangan (?) of pĕnarangan; lamp. *opgehangen korven* om wapens enz. op te leggen); *bablañdjané sarwa ĕndah, mĕli bunga burat wangi, djadja kuskus lan kalĕpon, djadja gina lan biju kaju, patjang daging palangkiran*, ten behoeve v. 't knaapje, dat zij in 't bosch gevonden had, Bt. 34, z. onder kumara; *plangkiran bodjog*, z. bij simbar; *si langkir*, si djangit, Us. E. 2 m.

ꦭꦁꦒꦶꦂ, rangkul; dĕn langkur ariné saup, Pts. (langkung te lezen?).

II., *nlangkur*, nglawat; *tjarik abjan kalangkur, tĕgal pada us kalangkur, ñdjudjur kawĕra djanggala*, Bgd.

ꦭꦁꦏꦸꦂ I., lĕngkĕr karianya; lĕngkĕr of lĕngkĕraning usus, Nw.

2°, sas., bibih tjapil, vgl. blĕngkĕr.

II., in pl. v. lĕkĕr, Krws. steeds.

ꦭꦶꦁꦏꦸꦂ, *opgekruld* v. d. staart v. e. hond b. v., *incengerold* (sund. en jav. ringkĕl, vgl. 't jav.); *lingkĕr basang itjangĕ kĕdĕk*, vgl. *lingkĕh* en onder pĕgat; *lumingkĕr*, v. e. slang, R. K. b.; *lningkĕr makastanira aptyalungguh*, v. d. staart om er op te zitten, R. m. Z. 25, 60 (R. K. b. id., Ra, lĕn lĕngkĕr; vgl. mal. jav. likĕr).

ꦭꦁꦏꦸꦂ, alangkĕra; *kris tatrapan sato ĕngkara*, ald. b. Z. 2, 12 (mal. sato angkara?); *dampa satwalangkara*, R. L. Z. 7, 2 (djuli tiningkah baburonan); *lĕlĕng-*

kara jan, opsiersels v. d. dalang bij een lampahan; *rakĕt lĕngkara, gambuh?*, Ww. Z. 1, 60, 66 (bis); *manglĕngkarajang, *angratjana* (vgl. mal.); *lĕngkaranga ana ring gurit en lĕngkarajanga ring kidung, *rinatjanĕng gita; lĕngkarajang, *rinatjana; kalĕngkarajang*, B. Z. 27, 8 vert.; *angungul katingalan gopuranya lalangkarana aqri winĕtĕr mĕtu ring wubukiran gopalanya marapit*, in de beschrijving v. e. kluizenaar, Djpur.; *lĕngkaranĕn*, beschrijf de schoone tooneelen op den weg in een lambang of kidung, Hw. Z. 139.

ꦭꦁꦏꦸꦂ I. of lĕngkuriq, sas., gĕgitik of gada.

ꦭꦁꦏꦸꦂ, sas., buwangit; *lĕngkarang manuk, kalagangsa*.

ꦭꦁꦏꦸꦂ, sas., badjangan²; ook kĕkaronq.

ꦭꦁꦏꦸꦂ, *kĕlangkĕkan, zeer hongrig* v. e. rundbeest en ook wel van menschen, die meer dan een maal missen, ook gezegd v. iemand, die lang honger geleden hebbende, op eens te veel eet en gevolgelijk zeer ziek wordt.

ꦭꦁꦏꦸꦂ, *gebocheld, gebogen* v. oudheid (vgl. bĕdug); *lĕngkaklĕngkuk tra mĕmadat*, ten gevolge van 't katagjan; z. tjakluk.

ꦭꦁꦏꦸꦂ I., lĕlĕngkĕk, sas., pĕlĕjokan.

II., *nĕlĕngkĕkang*, de middel *inbuigen*, 't geen een weefster doen moet, als zij aan 't njĕngsĕng is; *ada njongkĕt ada njulam ada ngañtjan mangĕndĕk lĕn manjatri, ada manunun manjañd kĕtĕganĕ mĕtjatjandĕtan, nge*

lèngkèkang bangkjang nglongsorang (lèngkèh bais ngalongsorang), blida ngatèmplung makruna magagoñdjakan tani kafih tani kangin, Swg. Z. 1, 9; manjèngsèng (njèngsèngang) nglèngkèkang bangkjang solahé lwir sangsi (dèwi sri) kandi manamah sang rësi bisma, ald. Z. 3.

၇လကူၤ, nglèngkak, sas., nglangkahan; pèlèngkakan, langkahan.

၇လကူၤ, of lingkoq, sas., sèmèr (volgens andere bulakan); z. luwun en lèngko.

၇လကူၤ, sas., bangbang, gat zooals die voor vuilnis; lèlongkak, *guwa grong-gong; z. luwang.

လကူၤ, ngèlangkèdin, beranselen een hond enz., b. v. met een stuk hout, langkèdaban tungkèd.

၇ကူၤ, krom, achter gebogen v. e. Europ. sabel, v. e. arit, 't jav. dèngkèng en ngulèt; lèngkung (vgl. njèngkèd); bangkjang lèngkèd basang bèjod tundun tōku ada tjèkèk giga (iga?) sonar, alis bèngor karna pirut (pèrut?, b.: tjangtjangan) gigi putih (b.: gingsul) baōng bèbèk isit biru tuwi warnané kadi totongo, v. Tjupak; vgl. tjèngkèd.

လကူၤ, een *handspan* met den middenvinger, als de eene meter; alangkat (z. tjèngkang en tjèlèk); sangkat², zekere rups-soort, die kruipende (pèdjalané bèngkakbèngkuk), er als een spannende hand uitziet (vgl. bat. djongkal², v. djongkal en be. dangaw, *handspan*, maar dangaw, lang-

kat², mlg. oli pandjehi, terwijl p. *handspan* bet.; vgl. jav. ulèr kilan); angkatan, soort zoldering v. e. balé.

လိူၤ, Bjw., jav. kingkit.

လိူၤ, z. onder lèkètik.

၇ကူၤ, mèlèngkètuk, *wegspringen* als een sprinkhaan (mèkètjos); z. mlèkètik.

လိူၤ, of lèngkas; mèlìngkas, *van elkaar verschillen* b. v. van overleveringen, *niet overeenstemmen*, v. iemand, die zich op reis van 't gezelschap verwijdert (mèlèngkas mamargi).

၇လကူၤ, z. onder lingkas.

၇ကူၤ, *geslonken* v. e. ledigen buik; nēmu tēgal mungguh maring gunung nuli lèwat dèsané puniku, adi anti kaka (aglis pamarginé), pètōng twara ènot bëli, tan kotjap mungguh gunung, mañjing alas turus gunung, kasuwèn djani di djalan (kotjapan) maring wana tanpasangu (di alasé makatèlun), i(ki) tjupak lèngkos basangunya, tin dakané matlèmposan (tong dadi ija madjalan), Tjp. Z. 1, 19, tegenov. èndig; z. pèkès.

၇ကူၤ, s., Rawaña, Utt. 23.

လကူၤ, Bbg., isèn; ngalih lakar ubadè idju ja manglaüt pèsu, tēka ja mangab langkwas, tjuka laüt uwapanga, Tjk. (namentlijk voor 't bezeerde hoofd v. haren man) vgl. lahwas en onder kapur.

လိူၤ, dingkèl.

လကူၤ, jav., Br. Z. 27, 9 (gandèwa) *laras; lalangkap, z. onder wataang aanh. onder djamang.

လွန်ပါ, z. kalép.

လွန်ပါ, Lamb. Z. 20, 3; aléngkəpa ri sañdjata saha wlah, O. S. a.

လွန်ပါ, liningkap, *lwir papikat.

လွန်ပါ, (vgl. tungkap); singgali linungkapan (b.: tinungkapan), Meg. 5.

လွန်ပါ, 't jav., walang kapa (lamp. lakapā, bat. lakkupa?), z. T. b. wangkaka en vgl. Krib. 32 o.; bodjog langkapa sémal agiro lèn iréngan mrih pangan amilih lèng-gong, Djpur.; langkapa munyatitil, Sbr. Z. 2: ook langhapan?, aanh. onder tjamah; sambala, waratri, nga., langkapa lanang, kaswapi kang wadon, Tjt. 16.

လွန်ပါ, *dun* v. d. middel, *lènggang, *aramping, *aganggang, z. lèngkèng, en onder urangka.

လွန်ပါ, Bjw., *knobbelig* of *knobbelen* als op de djuók purut; z. onder mèlèng; 2°, dakangan.

လွန်ပါ, *dambha, *momo, *tjèngga, *tjankjak, *momo, *awalanghama, *awamana, *tjumangkah, *tjumantaka (lees langkab onder kèpug?); intuk maì ènggalang, lèngar kainé lèklèkin, twah nani langkab, milu mabèt tjaliring, zegt de ontsnapte kumangmang, om de op hem vertoornde Botoh rara, die hem tuchtigen wilde, te larten, Tj. b. Z. 1, 55.

လွန်ပါ, langkar?; mèlungkaban ampèha ban anginé; vgl. ungkab.

လွန်ပါ, mèlingkuban, v. geur.

လွန်ပါ, 't *kruis* tusschen de beenen; bungut; langkang, of b. teli, een gemeen scheldwoord; bajuné ngambah kalangkang, aanh. onder angsur.

လွန်ပါ, z. onder rangkung; de 4 hovelingen mabrijuk, ndaùhang, pangandika, sang ahulun nora kirang nora langkung, T. bg. Z. 2, 42; 2° naast lintang, waar 't beteekent meer dan de aangegeven tijd; mangangsəhang malaib saling langkungin, agungé kalangkung, T. bg. Z. 2, 2; langkung bəndu patih səmbada, ald. 5, aanh. onder utuh en pariwada; lumangkung, v. vijanden, W. Z. 7, 8 (umalintang, katah, mangəmbulin), v. e. wolk, Br. Z. 42, 3 (lumiwat mangliput); lumangkung i harəp, hr. Z. 44, 5; prəptang çatru lumangkung anghibəki rət jatnə ta sang bhəpati, Hw. Z. 34, 3; sāmantanya lumangkung anghibəki rət kangkən rjjak osik pənuh, ald. 12; durggama sək lumangkung angawətan angləpasi kulwan amriha djagat, Z. 35, 1; pilangkung, aanh. onder luwang.

လွန်ပါ, sas., een monster, in dienst v. 't hoofd der lèjak's, aanh. onder gəgənduq (ngadj. naam v. e. hoozen geest, die hoofdpijn veroorzaakt).

လွန်ပါ, pələngking, aan de pooten v. e. paard boven de hoof op 't dunne gedeelte; z. pagəlangan.

လွန်ပါ, naar voren gebogen v. e. arit (z. ləngkəd en vgl. ləngkong); məpələngkungan, mèlèngkulan; mèlèngkung, *gebogen* v. e. kris op een hard voorwerp; tajunganə maləngkung,

Njalig. 13; ngölöngkungang, *buigen* v. e. lemmet; anagih kumbala iku, *tigang gëlung iku kèhé*, lan émas *tigang palöngkuung*, Stn. A. b. Z. 9 (amèt mas *tigang tabil*, lan *kombala pitung gëlung*, b. b. b.).

၇၇၆၁, *klein en lenig* v. d. middel (vgl. ngëñdjit); *bangkjang löngkèng punggit*, Dd. 3 b.; *mèn löngkèng*, z. klëntèng sari, löngkjang en onder ãñdjët.

၇၇၆၁, *rada löngkong dadanya*, vgl. onder sambuk.

၇၇၆၁ I., v. e. hond *blafferig*, blaffen zonder reden; ook v. scheldende menschen; *ngölöngkèng*, mëlid.

II., mal. (Chin. lingking), zekere uit China aangevoerde drooge vruchten.

၇၇၆၁, *kronkelen* v. e. weg, *omgebogen*, *kromgebogen* v. e. blad door de hitte; v. e. stuk koperdraad enz. *omgebogen*, v. e. kris ten gevolge van *ngëlëgang*, v. 't been v. e. kreupele, aanh. onder djok, v. d. lange soort mangga, die in 't jav. *pëlém golèk* heet; *lèngkanglèngkong*, in *allerlei bochten* als een verdraaid stuk koperdraad.

၇၇၆၁. v. e. *pindëkan* (jèn habar angin), *npaputëran, *mindër (vgl. *mlindër*), *angëpër, *draaien* als een tol of de *këpër* (vgl. *ngëtipër*, *djëngët*); *minjèng löngëd*, *midër *maputëran*; *ngölöngëdang*, *opwinden* een klok; *lëlöngëdan*, *draaiing in den buik hebben* bloed en etter schijtende (*lëngëdën*, Sbr., *aan aambeien lijden* in tegenst. v. *mëdjën*; Bjw., jav. *mëdjën*, *lalëngëdën*, bbg., *mëdjën*), aanh. onder *milës*.

၇၇၆၁ en *lung hid*, v. d. *wenkbrauwen*, Krsn. Z. 14, 3 (vgl. onder *kasturi*); *lungidèng* *singatnya*, R. L. Z. 11, 4 (*tadjëp tandukipuné*); *sari lungit*, v. Java voor *borèh* onder de *isinrong*; vgl. onder *ganti*; *lèn makidung djajëndrija*, né né *tama ring lalungid*, *puja darma lèn manganggo* (b.: *manggoð*), *wilët basung dangdang gëndis*, *majura* (b.: *manura*) *wukir kawil lèn mangwilët* (*miwilët*) *rarè(ng) tjanggu*, *tjanggal* (?), *tuwa anom*, *tëkaning kañtjil masuwi*, *pasir gunung palupring djaruman atat*, Pan Br. 136; *doning ana gita tëkën wara mâr-gga*, *ndan sinambangan dënira sirakangira*, *duking wiku bangëran*, *malih sang ari nggugurit*, *hana ta çisya inunggwakën ing gurit*, „*kunëng kotjapakëna ring èndërikâ*, *kwèh akârjja lulungid*, *kidung rangga unya*, *malih amûrwwa tëmbang*, *amrëtamâsa patol wilët sih tan pëgat*, *adulur saha widji rarèng taman kakangsën rara kadura*, *këbo dungkul tëpas tjaruk amrëtamâsa nahan pangapi(wi) nira muwah ta sira sang ari sirikan wëtan bhuktjabé akakasih*, Kid. Pam. Z. 4, 164 ('t proza, b. 36, *dwaning ana munggwing kidung*, *tëtkën waramarga*, *tandwa ta sinambangan*, *dé sang rakanira stri duk ring wiku bangëran ika*, *malih wisajanira sara* (?) *anggugurit*, *ana çisyané dën gurit*, *inunggwakën ing èndërika*, *tur akèh dëra akarjja lulungid*, *kidung rangga uni*, *amrëtamâsa èmuh watëmbang patol*, *wilët sih tan pëgat saha widji*, *rarèng taman*, *rar:*

kadura, kbo dungkul, tjaruk mrēta-masa kakangsèn tpas, nahan ta pangawinira sang ari); **alungid**, R. 6 Z. 8, 9 (lanjing), Sm. Z. 28, 9, T. Z. 8, 131 (maingid); **wukwalungid**, uku landëp, afschrijver v. d. Us. Dj., **lung hiding kuku**, Anj. Z. 1, 10, vgl. onder tjumbu; **malungid**, v. slagtanden, B. Z. 98, 8 (sadjëp), *niçita; **makidung ja lalungidan**, Laj. S. 48.

မုက်ခါ, zou 't mannetje zijn v. d. madjagaü en geen geurige bast opleveren (pëngahan muké, jèn madjagaü mlahan muké).

မုက်ခါ, Sut. Z. 1, 12 (swah), *de zichtbare hemel*, 't *firmament*, *çûnya, *antariksa, *nabhastala, *gagaña, *dik, *widik, *akâça, *ananta, *wijat, *çûnya, *Sm. 30, 12 (awang²), W. Z. 34, 2 (wjati, gagana, bjoma), in een spreekwijze z. onder pètjèng; **çabdèng langit**, T. Z. 8, 67 (munji mantara); **çabdèng langit**, T. Z. 8, 67 (munji ngambara, m. mantara); **sangga langit**, z. onder sangga; **sangga langit**, *sanggákâça; **tundjang langit**, Horsfieldia aculeata (jav. duduwané (?) volgens Filet); **wawu langit**, eigenn. v. e. vorst v. Mëdanggana, Tt. waar ook wawu langit; **nawang langit**, een andere nm. v. Sutji, maar 't verband is duister, aanh. onder wrat; **ngudan² langit**, zou 't voedsel zijn v. d. urung dajo; **ngënot langit**, v. e. visch, ten gevolge waarvan hij sterven moet, want naar 't volksgeloof zou 't uitspansel de langit bé zijn, waarboven de langit djadma, die, door den

mensch gezien, zijn dood zou veroorzaken; **anëkar langit**, z. onder sëkar; **ngawuwu langit**, v. d. ruimte tusschen aarde en hemel, Stn., Bnjw., Z. 2, 9, Z. 8, 80; **katungkëb langit**, om onmacht aan te duiden tegen een hogere macht als die van een vorst (vgl. onder tangkëb, lir katangkëban ngakasa, Djm. 299), aanh. onder winaja; **langit²**, de hoogste glandar in een huis rustende op de tugëh (Bjw. suwunan; jav. panuwun molo); **2°, langit²**, Bjw, lëluür, **alangit² gadung**, v. e. matras bestaande uit jonge bladeren, Sm. Z. 2, 8 (singring); **pisang langitan**, *wunggan (?).

မုက်ခါ I., **anglangut**, *hoog* v. boomen, W. Z. 15, 13 (norana marani tögëh, mandèwèh), v. vogels (b.: anglangut), T. Z. 8, 88; **anglangut**, *alangë', Anj. Z. 23, 3; Wit. 18 b., aanh. onder triwali (vgl. lëngut); **anglangut kalëngëngan**, Br. Z. 37, 8 (anusup kaülangun, ngikët kalangëné); **bhramitanglangut**, T. b. Z. 4, 111.

II., jav., aanh. onder nismita (paling); **anglangut murang² margga**, v. e. zwervende, Dj. Pr. bl. 8; **manglangut mati**, *angamong pati, z. lëngut.

မုက်ခါ, lëlëngët, z. onder ngëtngët.

မုက်ခါ I., Sm. Z. 30, 13 (sawat), B. Z. 17, 3; Sut. Z. 18, 2 (dalëm), Hw. Z. 23, 8 (vgl. sund.); **lëngit adoh**, v. vluchtenden, B. Z. 43, 14 (sawat ngëdjoh, dahating djoh); ook lëngut denkelijk om 't rijm, mangnu harsa (?); **milingëng lëngit**, T. Z. 8,

102 (sèdi bèngong malijat kasawang); anglèngit, *sich verwijderen?*, Gh. Z. 37, 16; lunghànglèngit, W. Z. 13, 3 (luwas sawat); hjang indu tumling mangusi ri wékasing langit lèngit, Rm. Z. 60, 6.

2°, sas., vrn. = maté.

II., *listig, doortrapt, bedriegen willende, veinzorig* (vgl. batav.); daja lèngit, *indrawaririh; ngalèngit, *to purloin*; manglèngit mangririhi, *anjidranjidra, v. d. oogen, die onder 't lezen telkens toevallen, terwijl men anders niet slaperig is, dit is een gevolg v. 't tula h door geschriften; kalèngitan, *kadurjjaçan, B. Z. 78, 9; nglèngitang, iets *wegmoffelen* om te bedriegen, zooals b. v. bij 't ngèpa en ngèkèl.

၇၇၅၂, *lèjèp, *atjintya, Lamb. Z. 28, 1; Sut. Z. 13, 3 (dalè'm), v. iemand, die wegvliegt (vgl. langut), v. e. hoogen boom, Hw.; atyanta djéro lèngut, v. e. djurang, Dd. 25 b.; saru lèngut, *samar lèjèp, z. langut.

II., anaking lémud.

၇၈၈၅၂, eigenn. pl. in Gj. en jav.

၇၈၅၂, sas., adèng (mad. langès, kool, verkoolde stof).

၇၈၅၂, lémah lèngas palmahanya.

၇၈၅၂ I. (minjak en minja), olie (skk. lengi, tag. langis, dat in 't pamp. lènga is en dus bewijst, dat de *semamum*-olie vroeger algemeener was dan heden, vgl. onder lènga); mangènuhin pasépèlan, twara nu njélèp malèngis, *schoon op*, Pan Br. 23; tain lèngis, door een saip gezuiverde roroban

bij spijzen gebruikt (z. tlèngis); djuük lèngis, bij 't nrjuk en getambusd om de huid, te week geworden ten gevolge van heete pappen, weder hard te maken; ook zou stijfheid er door kunnen genezen worden; mèdanya sumèè amtèng, anudju damèk lèngis kabèt ing tikus, paksi makwèh, wurung parinya, ring kapat hani², War. b. 85; mèdanya, èp mati busung, tjandang tikus walang sangit, anudju damèk lèngis, ring katiga hani², ald.; gadgad lèngis, *zeer kleine kleérluis*, zou ook sojor (vgl. kojor) heeten; lalèng lèngis, Stn. 20 (Bjw. id.); blatung lèngis (anggon miba anak bling; apang labuh blingé), de bladeren klein en spichtig, de stengel cilindervormig, ook lot of èlot (z. uwi²an); *pandan lèngis, B. Z. 15, 12 (p. minjak); damuh lèngis, een dauw, die verderfelijk werkt en zelfs bloemen zou doen vallen; jav. bun upas; lélipi lèngis mèdjanggar mas, pènjèmbèan (raadsel); lambung lèngis, Krtb. 34; djuük lèngis, een kleine soort; wèkas² lèpas sira(n) umulih „maring èunya alèngis tanpahaman, Kid. Pam. Z. 4, 288 ('t proza 43, awèkas²an, lèpas pwa sira, apanlèng (?) ing suung, tanpahaman, pèdjah pwa (ta) sira (mukсах) mantuk (ing taja)); tèkaning panamaja, lèjèp sira aminda mantuk ing suung, tanpawastu muksa alèngis amorèng spaspi, v. e. overleden vorst ald. Z. 3, 32 ('t proza tèka ring samaja lèjèp sira mantuk maring taja); kunèng sang pandyálèngis mantuk ing taja, moré (rèng) nirbaña litjin, tan katjakra-

bhawa, ald. Z. 4, 154 ('t proza, mantuk ta sang brahmana umoring taja); mēghāwrā sumajab tinūb dumunung ing lirang alēngis anganti ring parung, Rm. Z. 7, 13; kadi dhūmahirēng alēngis, Spt. Z. 1, 6; kalēngisan, een varen-gelijk boompje, de kleine bladeren slechts boven aan de 2 à 3 takken, die geheel bovenaan zich bevinden, de stam een vadem hoog (waarvan ter inwikkeling dienen); de ujung of bast voor gigin sērat, bij 't weven; pusuh kalēngisan, Us. x., 30; lēlēngisan, zekere wijze v. metselen, waarbij de baksteen zóó op elkaár gelegd worden, dat zij een vierkante zuil vormen, zooals de djongkok² (z. sēsanggaran en mēpalih); tēpi lēlēngisan, mēdii badju mas mēpakau lapat (vgl. onder tjangtjang); sirmsim salaka mēnuh lēlēngisan kumarining, Rw.

*II., brēsib, Kr., W. Z. 1, 15 (lējē en njēlēp; *jav. paēs, lowah, kadjēng waru, Srw. *schoon, zindelijk*, ngadj. en katingan. lingis, vgl. bug. lāngiq, *glad* uit een vroeger lēngisiq), R. 24 Z. 18, 2 (z. onder *lēsēs); kadi kirisni hlarning majūra, lēngisnya katinghalan sakēng kadohan, Brh. 66; alis lēngis kadi sasih tanggal pisan, Dj. Pr. 19 o. (skr. bhrugna?, z. Ind. Spr. 2233); malēngis, v. e. vederlooze vogel (njēlēp), 6 Z. 8, 9 (gundil); Z. 4, 43; 4 Z. 1, 40, 43, v. e. geschoren hoofd 65 (vgl. ngadj. lingis); Wit. 10 b.; alēngis, v. e. haarlooze, Krsn. Z. 6, 11; Aw. bl. 27, aparas tanparambut; alēngis, arēsik; kunang ikā sang madāna-punya suluk, rahaju matanira dlaha, surū-

pākiris alēngis lumē'ng tēdjanira, japwan pañdjut dānapunyanikang wwang, sutēdja surūpābhrāhalēp dlāha, tut. 27 (vert. v. ālokadānātj, tjaksuśmān prabhājukto bhawēn narah, pradipadah swargaloké, dipamālēwa radjaté, Anuśāsanap. 4726 a en 4727 b.); alēngis alēmwa, v. e. aap, T. Z. 4, 45 (njēlēp mokoh, vgl. onder kiris); linēngis, rinisakan, W. Z. 2, 2 (binrēsihan, logor, lègèr en ligir; R. v. E., *schoonmaken*; vgl. onder asab); lnōngising lintang, War. b. 49.

လိၵ်ႈလိၵ်ႈ I., jav. (lēngus); ngalingus (polihira lingus), Mal. 62; kalingus² ida mērang, Pam. 8 (de Kid. Z. 1, 139, smu èrang); kasisi kalingus², v. iemand, die bij 't spelen er bekaaid afkomt, Bgd. 15; vgl. klingus.

II., antiganing titinggi, Tjt.

ၵၼၢၵၼၢၵၼၢ I., lang v. e. hals b. v. v. d. sasaksche of jav. waja ngpoppen.

II., zonder saput en zonder kadutan, z. mēmogol.

လၵ်ႈလၵ်ႈ, jav., bed-gordijnen tegen muskieten, de koude enz.; pipis langsé, aan de langsé; apang kadi kērègan, djroning langsé, *zich schuldig maken aan overspel met eene vrouw v. d. vorst.*

လိၵ်ႈလိၵ်ႈ, z. onder liksa (antiganing tuma, Tjt.); lingsa mongsil, z. aanh. onder tiligir; phada llingça (sic.), onder de schriftteekens in een m. fr. s.

လိၵ်ႈလိၵ်ႈ, ngēlingsunang, nglinguāng (vgl. ringsun).

လှူ၇၂ I., *vermoming*, aangenomen gedaante, *djuti; lingsé en lingsyan, *dalian; harina malingsé en arina lalingsén, *kidang maja; alingsé kidang, *zich als een k. voordoen, de gedaante v. e. k. aannemen*, R. bal. fr.; sang alingsé sona, *die zich als een hond had veranderd*, Hadji D. 25; alingsya danañdjaja, aannemen de gedaante v. D., Ar. Pr. Z. 1, 8; Bs. 1 b., Hadji D. 14; kalingsénan, *bezield*, bezeten door een kala of dèwa, v. d pamadé's b. v., Swg. Z. 2, 21 (z. karang sukan), vgl. onder wəwalèn; palingsé, Çiwa, R. 5 Z. 5, 46; lingsyan, *een aangenomen gedaante*, *ibid.*, *een andere gedaante aannemen* v. goden, die zich in dieren veranderen, Hadji D. 14.

II., *lèçya, *dalian (vgl. onder saruwi); lingsé anunulup, *voorgevende* te enz., Stn.; lingsyang, *voorwendsel*, Mal. 100 b., *dalian, R. 4 Z. 1, 66; dera lingsén kora maring, *uw lachen, zegt ge, dat betrekking heeft op iets anders en niet mij*, Hadji D. 9; kalingsyan (b.: alingsya), aanh. onder pariksa (katjidran).

လှူ၇၂ I., z. onder rungsi.

လှူ၇၂, vgl. *lusé; ngəlungsé, *ongekleed zijn*, ook v. die zonder masker zijn bij zekere spelen (vgl. lusé); langséh lungséan, K. A., djuruh, *stroop* of gekookte moet v. palmen om er suiker van te maken.

လှူ၇၂, langséhan, *drakša en vgl. onder lungsé.

လှူ၇၂, pada djaga tang utusan, norána langséh èng marggi, Spt. Z. 4, 136.

လှူ၇၂, labuh kalangsuh, *partijdig?* ongelijk verdeeld, vgl. nganəhin; muñdjuk langsuh, mlungsur; pasihé mombakan nglangsuh, Tjw.; bañ mara mararañp raris malangswan raga, *zich baden*, Kid. Adip. c. Z. 2, 45; nglangsuhin, *wasschen*; langsuhan, banjun tjokor na 't marid.

လှူ၇၂, smbr., lisəh, *stoel* v. bamboe of rotan zijnde de verzameling stukken waarin de bamboe of rotting gegroeid is, ook v. pisang en een hoop lieden v. ééne afkomst; alingsəh, van één oorsprong zooals Bratan v. Bll. en Patəmon; məlingsəhan, v. d. bollen v. d. isèn; ja lingsəhana ban i råwana, *vrije vert.* v. R. 3 Z. 1, 27.

လှူ၇၂, lungsuhan, vrn. = lələdan, *lusuhan; bañg knapa mémé ngidih lungsuhan njainé (vgl. lungsur).

လှူ၇၂, z. ləngsər.

လှူ၇၂, z. onder lasuna.

လှူ၇၂ I., zekere smakelijke vrij lange spitssnoetige zeevisch (Soerab. id.); langsaran, een jonge tjəkalan (z. pakung en kutjul), aanh. onder mundug.

II., langsaran, lələdan, Ar. Pr. 38, 46 bis.; Mal. 73; apinggəl langsaran, 85; langsaran wastranira nrangkəsari, 333; mangké sun amit pukulun, gawanana lingsun jaji langsaranira dodot rurubaningsun mətting pangumbaran, spahira kəlilh makaəmon² ndan sira sang dyah karo antyanta laranira was-

padrés midjil, kaja tuhu² apasah kalawan sang kakung, U. Pngr. 60 (als ik dood ben, tuwan kénang lah kasih pun kakang wang hina papa jang spi ti (?) hudjung rambut ini dan tuwan tutupi mait pun kakang dèngan tapih tuwan jang tərbuwang iki akan békai pun kakang pulang kakajangan, P. S. 230) vgl. aanh. onder monmon; langsarakèna (een pada-ka), 112.

III., v. e. visch *de zijden?* (Bjw. id.), béguling, tjèlèng lampjong.

𑄓𑄗𑄘𑄙, Bjw., (Holl. *lansier*), benaming v. 6 à 10 ruiters met lanzen in 't gevolg van grooten, zou op Madura mastora heeten.

𑄓𑄗𑄘𑄙, eigenn. v. e. pl. op Lombok, waar een bron en tempel, B. U. 15; dèwa di lingsar, eigenn. v. e. godheid door Sasakers, die heiden geworden zijn, aangebeden; dezen God wordt nimmer varkensvleesch aangeboden; vgl. onder amad.

𑄓𑄗𑄘𑄙, mlingsër, in de rondte draaien; vgl. djèngët en z. onder ligër.

𑄓𑄗𑄘𑄙 I., v. d. zon na den middag (lamp. id., linsir en ginsir, mad. singlèr en s. tèmon, a. m. 10½; vgl. mak. lésérëq, bug. lèsé; 't jav. timur. als vrn. v. anom, schijnt uit 't mal. te zijn, door te denken aan 't oosten als de plaats, waar de zon opkomt; vgl. minggèk en singit); lingsiring surjja, R. L. Z. 7, 112 (mandaning rawi); lumingsir, v. d. zon, B. Z. 5, 6 (limpas lingsir).

2°, vrn. = tuwa (lijner dan djada), en v.

matuwa (lingsir idané, lingsir danéné); anak lingsir, kan v. e. padanda gezegd worden, als hij nog jong is; möraga lingsir, vrn. = mägama (z. tuwa); nglingsirang, tan ahjun, *ojut; lingsiring wajah, Sut. Z. 58, 9 (lèwas ing tuwuh); lingsir², voorouders v. zijn eigen, met eerbied; lumingsir, v. d. zon, B. Z. 4, 6, weggaan, Z. 37, 21 (jav. lèngsèr), Anj. Z. 28, 1 (makaäd), Br. Z. 28, 12 (ngadèngang, manggagapin), Ww. 38, 67, 72 (lingsir), v. d. maan, Ws. 19 b.; lumingsir buddhi, Adip. 67; tan dadi kaling-sir, v. d. blik, W. Z. 16, 2 (tan kahanan surud, tong dadi ilanganga), 161; *anglingsir i, v. iemand, die zijn eigen huis verlaat, om te gaan naar dat v. e. ander, Hadji D. 23, mapi ngaädin, Djaj. 3 a., api angdohi b.; lingsiran suputri, B. Z. 24, 1 (kaëdohin dé sang aju, mangaëdin s. a., dinohan olih s. a.); lingsiran, door eene vrouw, naast wie hij zat, als 't ware ontweken, doordat zij op een andere plaats ging zitten, B. Z. 24, 1 (mangaëdin, waarvoor kakaëdin te lezen is, kaëdohin).

II., lalingsir, sas., tiré (vgl. idër²), Kbj. Z. 1, 67; v. lungsir.

𑄓𑄗𑄘𑄙, jav., naast taluki (mak. lusé-réq), aanh. onder *hulës; (antuk sutral), B. Z. 57, 4 (sutra, busana), Z. 81, 24 (sutra); limumsiran, B. Z. 81, 20 (ginantungan sutra).

2°, benaming v. e. handwang-soort, Sm. Z. 27, 7.

3°, zekere zee-slaksoort, die 'snachts licht afgeeft.

4°, ila lungsir, Us., 192.

၃၂၂၂, *minder worden, afnemen* door ziekte of als iemand v. middelbaren leeftijd (vgl. jav.), B. Z. 18, 7; Br. Z. 37, 7; naast sor, z. onder galuga; lungsuring gëlung, B. Z. 8, 18 (lukar, sumar, sakëbahan pusung); lungsuring taph, W. Z. 35, 10 (lukar); muñdjak lungsur, tuna lëwih; z. onder langsu; lungsuring taph, Sut. Z. 81, 6, Lamb. Z. 32, 4 (lëldan); ngipjanömbah ring wong, lungsur kulanta, Ipèn²; lumungsur, z. onder kësèr; vgl. Adig. 86, 87; anglungsur, aanh. onder warang; anglungsur kasaktyan, aanh. onder krama en vgl. onder sasar; anglungsur basahan of wastra, bij 't verschijnen vóór den vorst, Hadji D. 82, 87, 64; (vgl. onder srèbèt); anglungsur kampuh, Kid. Sund. 8 (vgl. mulungsur; z. mësasabukan), aanh. onder paid; ngölungsur, *aannemen* wat een meerdere ons aanbiedt, vooral v. spijzen (z. tunas); kalungsur, aanh. onder prada; *kalungsur, v. e. saput, R. 20 Z. 9, 13 (klès), v. d. knevels door zweet, Ww. b. Z. 127; pamuluning çara gading kalungsur ingupak, ald. 130; nihan tatakramaning mawangça brahmana kari walaka, né ingaranan patita walaka, nga., né wnang kalungsur wangça tkaning krama basaning wwang kabèh, tur gawènèn upakara madjati daksina sutji, katûr ring bhàtara sùrjja, kon sang kalungsur wangça, ngilëhin balé agung, ping, 8, ingatër dëning

wwang akwèh, sinuduk dëning rwaning andong, ika makapanlasan wangça, wangçau sang tjaturdjadma lwir padarthanya, jan hana wangça br., satrija, w., jadyan sudra kulaçuddhà, mwah jan hana br. wangça, kadol, tinuku dëning wong s. wangça, s. ika tanpasantanà, irika djnók ring umah ing s., ngawadal gawëning s. katjatunan isuk soré, sampun kadaçawarsa laminya, tjuntaka wangça ngaranya, tan wënanng dadi basmakara tatkalaning mati sudra ika sang anuku br. ika salwiring kaka rënya s., ika, karang tjarik tûr amañdjarakén (?), br. ika miçësa, ika ingaranan santana s. waluja s. wangça br. ika, tan wnang malih madadya tunggal ring wangsauaknya pada br. ika tka wnang ppatën wangçanya, tûr gawènèn upakara pamgat wangça, jan hana wangça br. samangkana, tka wnang konèn sang kalungsur wangça, ngilëhin balé agung ping tlu sinuduk dëning rwan ing andong, ika pamgat wangça, jan sampun sida samangkana, salawasé, jadyan molih ngalap br. tunggalan wangça, saking walat, jadyan sampun, çring polih manih ngalap bra(h)mani, tan tölàs patita wangçanya, jan hana br. samangkana, nèhër ngawikonin, mawèh tirtha ring wang mwah angëntas wwang mati, palanya rusak ikang djagat, mwah pitara sang inëntas, matmahan tika (?) ring kawah agni, tan polih swargga salawasnya, sat katibèng dwilatök, hajwa sang çri hadji mamudji br. ika, palanya rug ikang djagat, né wnang makapangëntas gumi mwang ngëntas atma-

nira sang ratu, jan hana br. putro(1)pada-
 nawidi, midjil saking padma prasada saking
 wimbhanira bh. brahma, ika br. utama, ja-
 dyan tan sira tanpakalingan tanpakadang
 mun hana djati putran bhafara turun ma-
 wak brahmana, ika wnanng pinudji dé sang
 ratu, ilang salwiring malaning djagat palanya,
 tlas, fr. bpl.; sidapaksa tumurun, babasahané
 dèn lungsur, Stn., toen hem de kluzenaar
 aansprak; linungsurira, hij legde zijn vorste-
 lijk kleed en sieraden af; aanh. onder wiku,
 vgl. Wir. 25; lungsurakèn kawatjanta, Ud.
 85; ngëlungsurang, verminderen v. e. kwaan;
 lungsuran, vrn., tjarikan, *çesa, v. afge-
 legde kleedingstukken, aanh. onder sambja-
 wahâra; munas lungsuran, is 't gewone
 aanloopje om v. e. voornaam persoon iets te
 mogen ontvangen, 't zij geld of iets anders;
 lalungsuran, aanh. onder antyadja; *sun
 langsur lungguhira, ik ontzet u uit uw ambt,
 Hadji D. 37 b.

2°, z. overlijden, Tjt. 78.

၇၂၇၇၂၂, of lèngsèh, plat v. d. tètè-
 bong b. v., ondiep v. e. pané tegenov. een
 gèbèh (jav. lètèr; z. dèkèn, lèsèr en
 dèngsèh); watu lèngsèr, wungkal çajané,
 R. 15 Z. 1, 2; Lamb. Z. 14, 2 (lèsèr);
 *çilatala, Z. 37, 2, lèmpèh.

II., jav., Amd. (verkeerde variant v. lingsir);
 lamèngsèr tédak ing natar, R. sas. Z. 13.

၇၂၇၇၂၂, ngëlongsor, v. slangen sich
 roortbewegen (jav. mlosor; z. ngèdordor en
 bij losor); iets met een gepunte staak, lans
 enz. bewerpen; ada ngëlongsor ada ngutilin,

enz., v. slangen, Ls. b. 53: ngëlongsorang,
 lange voorwerpen, als b. v. een lans, werpen,
 nglongsorang blida, aanh. onder lèngkèk.

၇၂၇၇၂၂, benaming v. d. lansia-boom of
 vrucht (mal. id., ngadj. lasat, tonsea dan-
 sat, jav. kokosan, vgl. *langsèb).

2°, Bjw., tjoring, terwijl er pidjètan
 (vgl. jav.) als hoog in gebruik is (mal. id.
 mak. lasaq); wulu langsat, aanh. onder
 prabusèt.

3°, nm. gegeven aan geel gekleurde honden
 (vgl. bat. en z. sèlog); langsat lutung, z.
 onder lutung; bañdjar langsat, eigenn. pl.
 v. K. A.

၇၂၇၇၂၂, anglangsut (b.: anglangut),
 T. Z. 5, 55 (glu²).

၇၂၇၇၂၂, sas., nja ùh, 't mal. tēlañ-
 djur; wah langsat bèlingku of lingku.

၇၂၇၇၂၂, langsyapura, residentie v. Kala
 padja, Ar. Pr. Z. 2.

၇၂၇၇၂၂, z. lingsé.

၇၂၇၇၂၂, op 't punt om te verdorren v.
 gras b. v., slets er uit zien v. d. bladeren v. e.
 pas overgeplanten boom b. v. (vgl. ludus);
 kumapak çabdaning taru, tjangtjinganya am-
 babad iwanya sadépa maingid, pañdjang-
 ipun sapta dèpa malihala „wrat walung kati
 abotnya, sakènalingsèm tan kari, Spt. Z. 4,
 4; lingsèm pupug, v. wapens, die geen effect
 hebben, Adip. 36 (vgl. jav.); ung tèka lingsèm,
 tèka lingsèm ta ngko dèngku, Us. 5 a. ond.,
 b. v. sing tka sakwèhing musuhku, tka
 lingsèm gsèng, tka lilih, 471.

၇၁၇၁, *ijverig, spoedig* zoeken b. v., mampuh ngalih gëgaèn.

၇၁၇၁, jav., Ar. Z. 10, 20, Z. 31, 10, *ghotawa (?), *kuçwa (?).

၇၁၇၁ I., zekere lekkernij bestaande in ðmba, limo en santën in een tjobèk, waarin 't bloed v. e. geslacht wordend beest wordt gedaan, rauw gegeten, *B. Z. 80, 36; R. 25 Z. 8, in 't bal.; gëtih linangsub, War. b., 64.

II., ngölangsubin of ngrangsubin v. e. kala, in iemand varen (nglingsènin); z. njëilir; kalangsuban, v. e. kind, omdat de geest v. e. zijner voorouders nog niet rein door de feesten is geworden.

၇၁၇၁, adëg dané langsing landjar susn gëmuh pamulané putih gading kônjungé manis njunjur lambèné mangatirah tuhu aju buka twarada mamëtuk rainé mbulan purnama alis tadjép buka sangih, fr.; langsing madyané, vgl. onder aring.

2°, langsingan, vrn. = madat; mëlang-singan, vrn. = mëmadat.

၇၁၇၁, palungsungan, z. bij walungsungan.

၇၁၇၁, ralëngsong, eigenn., R. L. Z. 1, 67.

၇၁၇၁ of langowan, zekere zeevisch (sas. bongkotan; z. langgor); Bs. bl.; languån manimbal saisining pasih „sasaté tjékalan grang asëm languån, babakaran tanggirl, manimbal pindang suwat manjundul pèlas awan, manimbal ulam surindit, pèlas

sanambung ika, pèsan pakuh akatih „manimbal lalawuh saisin tukad, njangnjang mètran bédjulit, nimbal pèsan njaljan, manjundul pèsan udang, manimbal pèsan kaipl, njundul lawar ðmpas, bèlukus mabasa manis „manimbal lalawuhé salwiring djangan² paja dadah lan undis, paku lan katjtjang, katjang lilit lan kakara, manimbal ja katjang ranti, botor lan kolèntang, Hadji D. bg. Z. 1.

၇၁၇၁ (?), anglanglana (?), *añdja².

၇၁၇၁, sas., kësègsègan (Smbw. lëngalir, bug. langola).

၇၁၇၁, z. onder lunglang.

၇၁၇၁, wakker v. d. oogen v. iemand, die niet slapen kan, v. apen, die alarm maken bij 't naderen v. iets vreemds; z. tjëlang; 2°, Kl., sambangan (jav. tëlík, v. e. poortwachter, Jsp. telkens); 3°, nm. v. e. watervogel (brau slëm, te Bjw. wit, de ptjuk zwart zijnde); jav. pë tjrëk; langlang djaran en djaran langlang, R. sas. 179 en 180; tai langlang, de swarte drek v. e. pas geboren kind voor 't nog gegeten heeft, Bjw. id.; z. tai tëktëk; langlang bé, *lampipa (sas. langlang, dara laüt); tjitjingakira lumirik kadja langlang, R. sas. Z. 5; paksi langlang, aanh. onder mundung; langlang wëngi, zou verbloemd op de ganëm slaan; ida manggaé paëkan, pangllangan bujan ati patjang anggèn tamba loloh, mongot²ané bëtjik, angning marupa kédís, langlang wëngi watanipun, pnnika anggè tamba, jën kalaning munék ati glis lipur apan mangëntjahang duka, v. e. vor-

stin, die door den vorst nimmer beslapen werd, fr.; **langlang pasih**, Sbr., sriti?; **langlang tanda**, nm. v. e. vroegeren kris v. d. vorst v. Kl., die van zelf uitging, om verraad in den zin hebbende hoofden te dooden; de punt werd afgebroken en werd een comeet, terwijl de steel in zee geworpen werd, vgl. Pam. 10 b.; ook **i tada langlang**, zou ieder gedood hebben, die er slechts aan dacht ongehoorzaam te zijn; na de verdwijning heeft de vorst vijanden (z. aanh. onder tinggi); ook **i langlang duta**, 't geen tevens de naam is v. e. parëkan door Limbur gezonden om de prinses te dooden; **langlang tanda**, op 't njëpi feest; **bhatâra lumanglang**, z. aanh. onder masnor (langlang buwana, Bjn. v. batara Kala, P. S. telkens), Wtb. III 5 b., 12 b.; **hjang lumanglang**, W. Ast. 38 bis; **malan langlang woh**, aanh. onder dingdang; **laranya langlang wong**, War. b. 38, 40; **ngëlanglang ngalih kalangun**, v. e. godin in een tuin; **nglanglang raçmi**, T. Z. 3, 78; **nglanglang kalangun**, B. U. 521; **anglanglang sakalangun**, Mal. 996; **nglanglang kalangwan**, Smw. Z. 12, 39; **anglanglangi**, z. onder drija; **nglanglangin** en **anglanglang**, *angdjadjah, Anj. Z. 21, 1; Adig. 42 b.; **ngëlanglangin pangkung**, v. d. zon; **kalanglangan**, B. Z. 47, 11 (kontasan, kawanan); **panglanglang**, gewapende ronde tegen gespuis aan 't kruizen; te Kl. zijn er wel 400; (vgl. jav. nglanglang en nganglang); **kaparag ring langlangan**, z. aanh. onder tlëb; **langlangan mëtangi**, vroeger opstaan.

𑀓𑀕𑀧𑀸𑀓, langling (b.: langling) ikâ hané sihungikang warâha makipâ, B. Z. 40, 5 (lalangjané êngsut di tjaling tjèlèngé laad lumbiha, biluluknya hana ri gading ikung tjëntën mauglëbuh, sikëp munjina ika ada bajan ja ngëndèhang i warak magujang, waarbij aan hëlang en sijang ten onrechte gedacht is).

𑀓𑀕𑀧𑀸𑀓 I., bhranti, W. Z. 34, 5 (paling), bëngong, sdih, Z. 35, 2; 95, 93; Br. Kut. aant. 309, *beteuterd, niet kunnende weenen*, Smw. Z. 1, 23; **sang lënglëng**, *de geliefde*, W. Z. 17, 6 (sang lulut, sang ahaju); **lënglëng tan kawasa angling**, Jsp., b., 177; **lënglëng binjung lali ring purwadaksiña**, U. Pngr., z. onder bungëng; **lënglëng mandanu**, z. onder widhyâdari en mandanu.

II., *sieraad?*, Br. Z. 15, 7.

*III., **kalënglëngan**, Bjw., pañtji²; vgl. onder sangkèt².

𑀓𑀕𑀧𑀸𑀓, *helderkleurig* v. d. oogen v. Europeanen b. v.; sommige honden (sund. lënglang); **këbun linglang**, naam v. d. hond, wiens hart door Laksmana in pl. v. dat v. Sità aan Râma werd vertoond, toen hij beval haar te dooden, R. bl. Z. 11, 19 (R. sas. Z. 14, këbuk lilang).

2*, zekere groote citroen-soort, afb. Rumph. II pl. 27 (Bjw. id., mad. lënglang).

𑀓𑀕𑀧𑀸𑀓 I., jav., **nglingling**, Dj. Pr. 2 b.; **manglingling sari**, *angudangudang pajodhara; **manglingling²**, *tumilingtiling; **nungadah ngingling**, *tumëngatëngâ; **lining**

ling, *bekeken* v. e. edelgesteente, R. 10 Z. 5, 1 (kawas was, tag. lingling), v. e. pop, W. Z. 413 (tinibanan udjar, inudjaran, kinaha (nan) ing udjar); *kalingling*, tinonton, ald. 2 (jav. *bekijken* nauwkeurig?); *samanuhu kang liningling*, Spt. Z. 5, 2; *sang liningling*, de uitgezondenen of bevolen zijnde, Z. 2, 27, v. die lessen ontvangt, aanh. onder tēla; *linglingan, Bjw., een bosje v. gekleurde stoffen of wel een daarmede ombangen djaran²an boven de slaapplaats v. e. baby om 't te vermaken, deswegen heet 't kind van dien leeftijd *lēmilingling* (vgl. jav.), vgl. aanh. onder *pramāna*, waaruit blijkt, dat *anglingling* een graad v. ouderdom eens kinds aanduidt.

2°, *wlingling* of *salingling*; *njulingling*, naar iets voor zijn genoegen *kijken*, aanh. onder *asin*; *njulingling*, *angilingilingi; *manjalilingling*, *tumilingtiling; *dēmēn njulingling manglijatin tatit*, **wruh tumiling maninghali kilat*; vgl. *mabalih* en de vorming v. *sulinggih*.

III., *kalinglingan*, zekere vogel, War.

ṛiṛi, jav., *mungēng (*buugēng*), *wulangun, *lēngēng*, Lamb. Z. 32, 2 (vgl. *sund. bug. en bat. lēlu?*), *suf* v. e. zeer oud man of een verliefde man *in den war*, *radoteren?*, aanh. onder *njud*, *lajah*, *sadana* en *anjud*; vgl. *kapinglung*.

ṛiṛi, aanh. onder *tumbung*; *anglunglang tkèng djro*, v. d. *gurung*², T. Z. 3, 10; *pinggalā ngaranya ikang nādī kiwa hawaning wé trus malunglangan tēkèng ujuh²an*,

fr., vgl. onder *gurung²an* en *z. onder malunglwangan*; *bètèl malunglangan*, Tjw. Z. 1, 14.

ṛiṛi I., *lunglung bilang buku*, fr. vert. R.; *lunglungan*, *z. onder lung*; *salunglung*, *adulur, R. 7 Z. 10 b. ?; *katirah lumunglung*, Anj. Z. 5, 3 (*ēntik²an i dingding ai: z. salunglung*).

II., *si lunglung*, een *teeken* waaruit iets blijkt, aanh. onder *tjuring*; *sarwa ratna anjud antuk jēh asidu sajang gusti, rusak tityang ngmasin mati, silunglungin bulan, ratu tēmbé tityang manaūr*, Njalig; *silunglung manglarani*, War. b. 40; *si lunglung*, v. e. *balé* op 't kerkhof volgens sommigen, klein met een dak v. garen, onder de offeranden en gelijk de *pañtjarēngga*, terwijl die op 't kerkhof *balé gumi* heet; 't dak v. bekalkt of wel wit katoen; dient voor de plaats, waar de priester over de overblijfselen v. 't lijk mompelt (*pambasmijan*); *kaju lunglung*, *grens- of lommerboom*, zoodat 't = *song zou zijn, Wtb. 34, Adig. 53 b.; *si lunglunganira*, Lamb. Z. 1, 2; Z. 8, 2 (*makasangun ida*), aanh. onder *kiwul*; *si lunglunganya*, W. Z. 8, 6 (*makasadana, bēkēlanga*), Br. Z. 13, 8 (*hawanan bēkēlang*); Wit. 23 a.; *si lunglunganya*, L. Z. 37, 2 (*makahawanira*); *si lunglungan*, W. Z. 27, 5 (*bēkēl*); *si lunglunganing paratra*, B. Z. 12, 5 (*makabēkēl ida sēda*); *makasilunglungāngjaça*, *ten einde 't ten gevolge hebben*, B. Z. 2, 159 (*maāwan*); *alunglungan tangis*, Sum. Z. 107, 1; *anilungkadanika*, B. Z. 114, b. (*mambēlain*

brajanya); *njilunglungin*, *makələ-takən.

2°, *lunglungan*, soort v. ring (bungkung ěmas lunglungan akatih); *pun lumunglung*, eigenn., Ws. 7 b.

ꨀꨀꨀꨀ I., z. long; *longlongan*, *openingen* in de omheining, *scheur* in een tēmbok (mad. *een smalle weg tusschen huizen*), de op een kĕkĕbat voorgestelde weg, door de lĕlāsān genomen; *longlongan bangkal*, B. U. 71.

*II., Bjw., *mɾəngang*, naast 't jav. *ndongong*.

ꨀꨀꨀꨀ, z. langhuj.

ꨀꨀꨀꨀꨀ, *prahasta, *tjapĕta, *kapuṭasangjoga, naast *bhudja*, Krws., W. Z. 6, 6 (tangan), B. Z. 29, 8 (asta; vgl. jav. Ar. 147), *tangan; *mambĕtning lungajan katon kadi dhanuh madana sĕdĕngiran pasidĕka*, Rm. Z. 28, 2; *anangis lungikang gadung djrih ri lungajanira*, Kid. Sund. Z. 1, 34 (waar het, evenals in 't jav., *hals* zou kunnen beteekenen; uit *djangga* blijkt, dat de *gadung* met den hals later in vergelijking wordt gesteld, maar vroeger met de armen, b. v. *djanggalunglungnya himpĕr lungajan angawĕ mandĕgĕng marggatira*, Ar. Z. 22, 9); *malungajan tjaraka* en *matjarana*, aanh. onder *lawu* en *pāda*; *linungajan*, Dpt. Z. 2, *manglangga twak*, R. 7 Z. 4, 9.

ꨀꨀꨀꨀ, jav. (waar ook *lāngkā*); *anglangga*, bloed, ald. 15 (manjĕrĕt), maar ald. 14 b., *linanggang*; *anglangga*, bloed *slurpen*, T. Z.

4, 60 (njĕrĕt); Z. 3, 77; z. jav. W. 59 b.; Adip. 96 b.; R. 21 Z. 4, 1 b.; *anglanggang rah*, T. Z. 5, 16; R. fr. Z. 2, 9; *manglangga twak*, R. 7 Z. 4, 9; *linangganira*, R. 21 Z. 4, 1, b. (tjĕrĕt danĕ); *linangga*, v. 't water v. e. *cocosnoot*, Md.; vgl. *langgak* en *langgang*; *langgangku*, Br. Z. 29, 12 (katjĕrĕt ingsun).

ꨀꨀꨀꨀ, z. langgja.

ꨀꨀꨀꨀ (?), *kalanggan*, de *mĕmĕniran* der javanen (*phyllantus urinaria*), maar op Bali niet erg bekend en ook niet algemeen gebezigd tegen de druipers, 't geen v. nieuwen datum is en aan vreemdelingen toe te schrijven, afb. Runiph. VI pl. XVIII fig. 2; *watu langgi*, eigenn. v. e. pl., aanh. onder *kapulungan*.

ꨀꨀꨀꨀ, *lumanggĕ*, R. 23 Z. 12, 3 (*manglĕpĕ* of *manglĕlĕpĕ*, *matjarang*, *pasrawĕ*); *lumanggĕlanggĕ*, aanh. onder *sijungan*; *nglanggĕ*, vrn. = *ujĕpah*; *langgĕan, z. onder *tĕbu*; *kulanggĕjan*, Us. x. 39.

ꨀꨀꨀꨀ (?) aanh. onder *tjĕngil*.

ꨀꨀꨀꨀ I., *artjtjha*, Anj. Z. 20, 6; Ar. Pr. 58; vgl. Utt. 38, B. Z. 2, 2 (*tjandi*, vgl. onder *taja*), Z. 11, 3; R. 17 Z. 4, 1; *tingkah lingga hanĕng pranĕla*, Sm. Z. 21, 10 (*tingkah idanĕ kadjĕnĕngang di djagatĕ*); *lingga ring tĕngah*, *aharĕp i madhya, Br. Z. 26, 5; *sang hjang linggĕrtjtja*, Ar. Z. 41, 6; *lingganing djagat*, v. e. vorst, Smw. Z. 1, 20; *iki si wong aju lĕwih baja maka-lingganing wakir*, v. d. mooie dochter eens

kluizenaars, Djpur.; *dèning* ada *dèwata malingga ring dané*, *apan hana bhaiâra munggwî sira; pan pujung sagèt ñdjangking, magambaân gèlargèlur, i ratu mbajung gèbong, malinggakarsa nututin, kakin tarung blingahbinguh uwab², Tj. b. Z. 2, aanh. onder gambrèng; *saling linggènin*, aanh. onder gorojuh; *tja widi manglingganin*, R. bl. Z. 5, 29; *makalingga sumilih lungguh sang katong*, v. e. prins, Smw. Z. 1, 2; *luminggèng bhumi*, v. e. god op aarde, Smw. Z. 2, 18; *pèlèlingga* v. d. pipis, waaruit een godheid vervaardigd wordt (z. sèdana).

II., *een staaf* v. kristal op 't hoofddeksel (z. mènur) v. e. priester in functie (sund. *lilingga*, *de knop* v. e. gamparan); v. èntal of busung op 't ngrorasin de pèngawah (bij 't njèkah v. buluh gading met een gezicht v. tjandana met een nama op de hartkuil, d. i. een pripijan (daçâksara); *prèlingga*, *gelaat* ook v. goud, terwijl 't overige lichaam v. tjandana is; 't beeldje in lontar-bladeren vastgestoken en in een kotak *prèpèlingga*, 't masker v. d. rabut uit tjandana vervaardigd, *v. e. op 't slagveld biddende, Br. Z. 23, 1; *lininggan*, *betiteld*, *beschonken met een bijnaam*, aanh. onder saha-dèwa; *panglinggan*, v. iets, waaraan men iemand kent, Adip. 86, *tinèngër, *een onheil spellend teeken*, Krsn. Z. 7, 4; Z. 12, 8, *omen*, ook een gunstig, Bh. 8 (vert. v. lakṣaṇa), aanh. onder handaru (waar 't proza prasawa heeft); *panglinggan ri lalista nguni*, *zoals blijkt uit uwe hardvochtigheid van vroeger*,

Br. Z. 44, 17; *sinung amalingga stri tinuhanèng pura*, v. e. gevangen prinses tot vrouw genomen, R. L. Z. 7, 149 (winèhan tutup glung tjihnan rabi pangarép).

2°, *puñh lingga*, aanh. onder bwah.

III., *stellaadje*, van waar de vrouw zich in 't vuur werpt (z. rarèn, lajah).

IV., *linggan surat*, *de inhoud?*, *palingga*, fijner dan palinggih of palungguh; b. v. *ngadla tityang ring palinggan tjokor i dèwa ratu dèwa anaké agung*; *mèlingga*, den raad volgen, mungguh; *saha tjap malingga ida anaké agung*, v. e. pangèling²; *liningga mungwing sèrat*, in den mond. v. e. rechter bij 't uitspreken v. 't vonnis, T. Z. 4, 46 (alihan mamam di sastranja).

V., *ngèlingga tjaja*, iemands naam misbruiken, dien v. e. vorst of regeerend persoon; vgl. Dp. 37 (z. mètjatjaja); *ngèlingganin*, *aanvoeren* krijgsknechten, een slagorde, Br. K. (Z. 15, 21, a), ook *nglinggènin*, en wel iemand voor zijn, *hem mankeeren* door 't geen hij als hoofd te verrichten heeft, zelf te doen?; *ngungkulin*, zoo b. v. v. e. vrouw; *angkuh ing anak èluh djumahjané darana uð* (tuhu) *njajangang somah takut nglinggènin muwani pan karasa anaké luh tja tan wènanng mangaba kasusantran*, Alis² i.; *takut manglinggènin somah*, ald., *saling linggènin*, *elkaar den loef afsteken?*; *slèng lingganin patòmunikang para mantri*, *atiçaja pasèlurning jodha; *alingga lotjana*, Br. Z. 23, 7; *palingganing*, *blijkens* 't volgende, Ar. Z. 66, 2, v. e. fabel, die volgt en het voorgaande moet

bevestigten, T. Z. 3, 2, 6 en 51; Br. Z. 22, 6; Adig. bl. 82 o., 83 o.; H. Z. 24, *ten teeken dat*, Z. 31, 6; pralingga en palinggan, *wihaga; panglingganing la(h)ru kangkang, T. Z. 5, 55 (pratjiri ntuhé sangët); mapalinggan pangawi, atjihna kakawin; panglinggan ring kawidjajan ikâ kabèh, na de goede voortekens opgesomd te hebben, Bh. 5 (vert. v. ètâni djajamânânâm lakṣaṇâni); makapalinggan, *madarççana; gopâlasthâna pangutjap irija, panglinggan gehnika sumœki tœgal, Ar. Z. 25, 3, vgl. Z. 46, 3; liningga munggwing sœrut (dit om 't rijm in pl. v. sœrat), T. Z. 4, 46 (alibang di çâstranja); panglingganira sang hjang smara kotpœti ('t proza prabawa); linggan (suratê), *de inhoud?*; lingga pranala nm. v. e. boek v. 8 bladz., in 't bezit v. Gaṇœça; lingga bhâwa, vader v. Wighnotsawa, Tjt. 219.

VI., eigenn. v. e. bekend mal. eiland, aanh. onder salakṣana, 2°, velen v. dit land waren vroeger zeeroovers, zoodat 't ook zeeroover beteekent (vgl. de analogie v. ngadj. djuhur); sommige Lingga-zeeroovers hadden zich vroeger bij de monding v. d. Banjumala gevestigd en leefden daar als gezeten burgers, waarover zekere adji Mampa als hoofd was aangesteld; de pabèjan Lingga, die vestiging, is thans verlaten; i lingga pta (of ptak), eigenn. v. d. held v. e. bal. gedicht, dat naar hem genaamd is; de uitgave door wijlen de Vroom in 't tijdschr. v. 't Batav. Gen. is niet compleet; 't slot, waarin L. P. in de kawah komt, ontbreekt er aan; hieruit de aanh. onder

bangbang, gœlim en kâlikâ; ik ken twee bewerkingen, die nagenoeg niets met elkaar gemeen hebben, wat de bewoording betreft, z. aanh. onder kœtœpœk, tœdak en lœdjœh; de versmaat (ginada) en 't beloop v. 't verhaal zijn gelijk, behalve dat in b. van geen miju gesproken wordt; apa samida (saminda)nya (nê) bh. gaṇa putus ing çâstrâgama, sing dœm tjœta karan (kaharan?) habèh, kang dœwata nawasanga, apan çâstrâgama tinût dœ bh. g., pustaka mûlaning manjœnjœta bh. g., mangkœ sang mahâbrâhmaṇa makadi sang mangambœhakœm kasutapan, pitowin sang mangulabakœm dharmma usada, mapa samindaning tan abœnœr ikang çâstrâgama, apan bh. g. kang tinût, ja manjœnjœta katœkan ing mangkœ dœning djanma, mapa ta anaku sang judhisthira (Dhrœtarâstra spreekt), atjœngilan ikang palampita (pralampita) mangkœ, warahmami (kami) pradatâkœna mûlanya, mangkana pamalahu winarah sang dh. ring mahârâdja j., manjœpœ sang kuantisuta, mangkana si uwa dœ pinakœ (ka) nghulun, œjarira sang mahâbhikœna, matjarita karœngœ' dœ tanaja hadji, ikang (iku) mûla botta (bhokta, nokta)nya, mangkana œlokanya (deze sla ik over, z. onder korawa), bhagawân djamadagni mawarah i bh. orwa, bh. e. mawarah ing bh. hetra-wâhana, bh. h. mawarah i jajahinghulun bh. jama, ja tâ mawarah inghulun, mamœ (ta) mangkœ mawarah i kita, uwa hadji sang bjâsasuta, bh. gaṇa pwa tinanjakœm domœk siddhi pustakanya bisa manjœta², hana (ta)

piturun saking sang hjang anantawiçèsa (anta wiçèsa), s. h. a. mawèh i s. h. taja, s. h. taja mawèh i bhatàri saraswati, bh. s. mawèh i bh. g., mangkana pradatanya uwa, mènè tånak mami, mangalang i wuwusta nghulun, akèh pustaka iku anakmami, kang ginaduhan dé bh. g. mantangèn bisånjèta, hana satutumbu, taha si uwa tan mangkana, dak warah pwa kita uwaninghulun, nora akèh ikang rontalnya (rontar), hana si pi-rånaku, hana rong atus rontal (ron)nya, nora uwa, (taha) tan akèh mangkana, lah hana sätus kwèh ni(nya) lëmbarnya, mangkana sih mami (mangké) mawarah(a) djätiri kita, kwèhni lëmbar (rontal)nya wolung lëmbar kwèhnya, saruning irung pañdjang-nya, samata lonya, samusti pañdjangni ta-talinya, tan tunggal warinanya mwanng rûpa-nya, mangkana si uwa samidanya (samin-danya), tan (padatan) tunggal tjirinya sowang² ikang dèwata, mangkana samidané tan pada uwa, apa pwa sutangu warina-nya sawidji² pradatakèna uwanta dèn awas mami mangrèngkèna mangké, mangkana uwa çlokanya (waarin 8 kleuren vermeld wor-den), mangkana warinani rontalnya sawidji², jatämèpèki tjirining dèwata sawidji², hala hajunya, ja ta kang ginaduhan pustaka wwalung lëmbar dé bh. g. mapa ta haran i pustakanira bh. g., sang hjang linggapra-nala ngaranikang p. kang ginaduhan dé bh. g., apa ta sangkané inaranan l. mangkana pwa uwa, lamun tèkang matakwan winatja pwa ja, katon halahajunya (ri pustakèngka-

na mun tan winatja nora katon halaha-junya), ja ta samidanya inaranan l., mangka-na pradatanya uwa hadji, mawuwus ta sang ambilikätmadja, lingnira, apa pwa samida-nya (samindané) tan abènèr jan manjèta²) sang mahåpañdita mangké, apan bh. g. sira kang manggèlarakèn ing manusa tan lèn bh. g. sira kang tiniru dé sang mahådwidja, mapa ta (pwa) kårånikang matjèngilan ikang çastrågama mangké, padangakèna ha-tingku mangké dènta, mangkana si (sang) uwa madanya nguni, duk bh. g. koni han (jan) bisa manjèta², rëngö' çlokanya (waarvau de verklaring als volgt is, mangkana pamitjara ning çabda gori, suparhaka, nga., bhatà-ri umå, winåjaka, hëramba, nga., bh. g., kaçurantaka, nga., koni, sumanasa nga., dèwata, sipta nga, udjar palampita, nga., pustaka) mangkana pwa uwamami, duk bh. g. koni sakadèwatan, norana kaja bh. g. jan waspada njèta apan wus pamidhi saking sang hjang tajènguni katatwanya, ka-tatjit pwa bhatàri umå mamirèng ring sang hjang mahèçwara, jan tanajanira wruh ma-njèta², katatjit mara ta bh. umå, i kahanan sang hjang g. mamalaku ta sira tjinèta, lingira bh. u., é nanak g., norana kaja kita jan waspada bisa manjèta², mami, ma-mirèng ring sang hjang mahèçwara masip-tènghulun, lah tjètamami anak g., mawuwus pwa sang winajaka, lingira, é ibu nora pwa-ku bisånjèta² iku ibu, èh nanak g. adja pwa kita alilinjok ing hulun, hia² anaku ring anglilinjok guru, adopara ring sang hjang,

adwapara ring wiku, satus tahun pwa kiné-
tèkètèk ing kawah dé sang tjingkarabala.
awèh linjok ring sasamanta, wuta tuli tëma-
hanta, mangkana pwa kita anglilinjok kami,
pada lau hjang mami dènta, paran sangkanta
dadi samono nanak g., tan mami lawan kaka
wrèhaspati ri kâka (nta) mûlanta, mangkana
ling bh. u., sumahur bh. g., lah ibu mami
watjané pustakaning hulun pwa niûdihin
(nin, lees rumihin?), wus pwa si(sih)
méné amatja pustaka iki, mami tjéïa(né)
kitèbu (ta kita babu), ja ta mambabar
pustaka bh. g., apa ta wawadahing pustaka,
tabla, kakadut kinadutkadutan, hulés ingu-
lèsan, dinulu dènira bhatâri, a ih salah doh
mantianta dèning (bisa) si(s)a simpôn pus-
takanta, lah ibu mami tjéïa kita mangké,
lah tjéïanèn kami mangké, wus pinèluk
dèning gopala pwa kita ibu, mawuwus pwa
bh. u. ingèndi ta nggonku pinèluk dèning
raraj angon lèmbu nanak g., angèn²èn ibu,
manawa (awa) pwa kita lali, inangènan²gèn
dènira bhatâri, ahèrang mangakuha, masuwé
pwa ja ngaku bh. u., apan tan jogja mang-
linjoka, ija inghulun wus pinèluking ra-
ryangon lèmbu, mami maûdjuluk pèhan, tau-
pawèh pwa ja, mami urupi mäs manik, tau-
pawèh pwa ja, ja ta dèn pèluk hulun samana,
lah huwus mami katjèpan, lah tjèpa(ta) malih
manawana ulah(ku) dudu, adja wèdi anga-
rani nanak g., lah mami mangilo pustaka
manih, katwan mangké kitèbu ring pustaka
mami, wus manglawani kawalwanta kitèbu,
arèp tan angaku bh. u. tan ulaha sira jan

anglinjoka, tëmèn nghulun anglawani ka-
walwauku knèng sapatané si suudari nghulun,
anaké si sundari dak lawani, sang radité
ngaranya, è(h) nanak g. apa(pa)tèngèrané
sira (sing) dènta tjanda(ka)kna, kang dè-
wata kabèh, kabnèran dènira(ta). warah ulun
nanak g. jata wiuarah dé bh. g., jan kâton
ing pustaka halahajuning wwang, pinalaku
pwa tinonton dé bh. u., ndi tânaku ngong-
tontoné pustakanta, jan katon hala hajuning
bhûwana, dèni pustakanta iku, ora wèh
mami ibu, manawâwor dèntamatja, âpan
awora uga salah surup ika jan ana tjinéïa,
nora nanak g., mäs wora dèn mami, winè-
hakèn pwa ja, oja ibu, adja(hajwa) kó
papatjuhan, dènta matja ibu, manawa wor
poma (iku)nèn(ilonèn te lezen), doh kâ-
makara kita, nanak g. kura kiti²han dènta
prajatna, èh n. g. ngongwatjané, mami
asisinahu anjéïa², tinanggapan pwa dènira
bh. u. di kè(ta) sunwatjané, winatja dènira
bh. u., tuhu jan katon hala hajuning bhû-
wana kabèh mwan huripnya, mangutjap pwa
bh. u., èh n. g. mapa polahé, atjiwut² mèn-
kèné, tur manih nora pada rûpanya, hana
abang, hana putih, hana kuning, hana hirèng,
hana hidjo, hana biru, hana dadu, hana
djingga, apa samindané tau pada, warah
inghulun n. g., è ibu dak warah kita, wus
panidhi saking sang hjang tajènguni, duk
mami wiuèhan saking bh. saraswati, apan
amèpèki (sa)huriping dèwata, sangkané ina-
ranan linggaprañala, kawruhan (k a r w a n)
hala hajunya, jau hana wwang matakwan,

wus pwa lèh (alèng) hatinku jan mangkana, wuwusta n. g., pièngètkna mami, apa kang aputih iki n. g., apa si(h)ku godong tal saking jajahning hulun, è(h) angapa ta dè(ningkah)nira atingkah iki, hidèpèn pwa ibu jajah ninghulun mamalaku tjinèta ilonèn pwa kang aputih iku, kawruhana hala hajuné(nya) jajahninghulun, bh. wrèhaspati ibu, é mongkono kalingané, hidèpèn bh. guru mamalaku tjinèta, dé bh. u., ja ta winatja kang aputih tuhu jan katon hala hajunira bh. guru, é a i salah tuhu si arih, jan katon sapolahé n. g. ba(a)panta arih, apa ta ibu polahé jajahninghulun, é lah ika si polahé bapanta, katon si tuhu i(ring) padangan si ènggoné apopolahan lawan si sundari bapanta, sapatjara duk ing patapan, kang abang iki sapa drèwé n. g., apa siku ibu godong tal, saking bh. brahmâ, hidèpèn pwa bh. br. ibu ja(ma)malaku tjinèta, ilonèn pwa kang rakta iku, katon halaha-junya bh. br., hidèpèn pwa bh. br. mamalaku tjinèta dé bh. u., ja ta ingilo kang kapila lontarnya tap bjar katon si tuhu nanak br., bhakšanugrahani hl(si) tuhu arih, riwwang atèkèn bratānglarani çarira, pangadègé nanak br. agèdé akukuh ing pawakan, anging si akas ing pararambutan, gulu(né) brakana (brangkanang), kang djingga iki n. g., sapa drèwé, sumahur bh. g. apa si ibu iku godong tal saking bh. (nanakta kaka) rudra, hidèpèn ibu mamalaku tjinèta bh. r., ilwanèn kang djingga, katwan halahajuné auakta sang r., ingilo dé bh. u.,

godong tal kang djingga, ingidèp pwa bh. r. mamalaku tj., ingilo tap bjar, katwan hala h. nya bh. r. dé bh. u., é ika sih (ibu kasih) tuhu polahé (lihé) nanak r., agèmpal bontit ing pararambutan, godèg djèmbut ati (?), abang ing mata abundèr tapuk ing mata, ala(la)mun ingalau, abtjik lamun binètjikan, satya ring udjar, kang akuning iki ta sapa drèwé n. g., apa si iku ibu godong talé bh. mahadèwa, hidèpèn pwa bh. m. mamalaku tj. dé bh. u., ingilo pwa kang akuning, tap bjar, katwan hala h. né bh. m. dé bh. u., tuhu si jèn akuning nanak n., wangwang manglinjok ring wuwus. kurang pwa nuwuhakèn rèta ring nakbi, apan wus lumpang burut dé bh. indra, djanmanya, nguni, duk sang radité lan sang buddha, kang ahirèng pwa n. g., apa si ku ibu godong tal saking nanakta bh. wisnu, hidèpèn pwa ibu bh. w. mamalaku tjinèta dènta, ilonèn pwa kang ahirèng, katon pwa hala hajuné nanakta bh. w., ingilo pwa kang ahirèng tap bjar katon sapolahé bh. kèçawa dé bh. u., é tuhu si jèn ahirèng pamuluni nanak w., wawarutan ing paçariran, amèpèki pakèçardjan, aruruh ing buddhi, mahèning manila ring najana tuhu jèn purusèng bhūwana, darppa mamatèni bhūta jaksa, mangkana hala hajuning dèwata katon i pustakanira bh. g., kang inaranan (çri) linggapranāla, wus pwa bh. u. mangilo pustakanira bh. g., tuhu jan kadèngangan hala hajuning bhūwana, dènya. katatjit ta bh. u. mangangèn³ alara hatinira,

dèning kabnóran tjinéta dènyanaknira, duk manglawani sang radité, duk pinöluk dèning gopala, mangkana ta irangira bh. u., saja kadudut ta(k) dènirèrang, duk sira ngwruhi mangigël ring ruhur ing çanyata, duk kinon mangigëla dé bh. tripurári, dadi ta mangangén³ bh. u. ri dalém hrédaja sangkanya marija bh. g. manjéta satuwuk témbé hanaha polahanku dudú, dèn tjéta dé nanak g. iki, mangkana wiprajanira mangutjap ri dalém twas, ja ta djinaluk ikang pustaka, é nanak g. ngong djaluké pustakanta, awèh kita, Krws. 49 vlgd. (z. verder onder tap); linggátèsita en linggapusata, aanh. onder muhúrta.

လိဂ္ဂာ, tan linggá (lees linggar) rinébut ring astra tékaping musuh ginurumung, Sut. Z. 98, 9.

လိဂ္ဂါ I. z. onder lingga.

*II., asing sakaharépnya jèn utjapakènya matanja linggi³ tan humung, Kk. Z. 24, 3.

လှူဂ္ဂါ (?), hajwa ta lungga angén³mu, Ud. 119 (vert. v. na sangçajah?).

II., lungga suwahan, van haar, dat los opgebonden is en in den nek afhangt, voor dat de tanden geslepen zijn, van vrouwen, die nog niet gehuwd zijn, in tegenst. v. mètétagèlan; vgl. gondjèr, biju kukung, djémpong en tlékos.

လှူဂ္ဂါ, lunggi hajumira, B. Z. 21, 2 (ngènti kang kajon idané).

လှူဂ္ဂါ, Bjw. en sas., brutaal als iemand jegens een oudere, wiens hoofd hij aanvat,

pang pang, *abhimána, R. 4 Z. 1, 86 (angkara); langgah ring sang pandita, anglangkahi; twara kai langgah, tjantula ring kawitan, Tj. b., tan tolihan tong dusin kai naraka, langgah di tégal sutji, mamaling pagandan, kalènèng padamaran, kasugihan kambèn pipis, pajuk tanbaga, sangku matimpal batil), zegt d. kumang mang zijn vroeger leven als dobbelaar meedeelende, ald. Z. 1, 87; aanh. onder bèñdjul; dosan tityang njuduk awak, tityang djéngah ring wong mwani, satata tyang tigti ipun, dosan tityang ja (a?) langgah tékèn ing somah, Bs. bl.

လိဂ္ဂါ, z. onder linggih; manglènggèh, mangadèg?, Tjt. 67.

လိဂ္ဂါ (limbar of djimbar), ruim v. e. balé b. v., breed v. e. rivier, een huis, eene vlakte, *alwá, in tegenst. v. tjupèk (vgl. linggar en ligar); z. lumbung; di linggahé bëlétanga, Bngk.

လိဂ္ဂါ, sulinggih (vgl. de vorming v. sulingling); maprèwita, *rèsi, *pinandita; né sampun sulinggih, v. e. brahmaan, die reeds priester geworden is; vgl. pèrwita; malinggih, vrn. = nègak (vgl. lungguh en jav. lènggah uit een vroeger lènggèh, z. onder sèrèh en sungga); anaké malinggih i dèwa, lieden van UE.'s rang moeten hun woord houden, aanh. onder wawar; nglinggihin, vrn. = nègakin en ndagingin (vgl. jav. nglungguhi en gelofte nakomen); nglinggih, *manèk; linggihin dèwa, v. iemand, die de pokken heeft (vgl. onder itja); saätur

ipun kalinggihan, *al wat hij zegt wordt* (door den vorst) *toegegeven* (vrn. = kaisinin, kadagingin); palinggih, vóór een voorw. 2de pers., zoo wat gelijkstaande met *Majesteit*; ring palinggih ida sang ratu, *ri sira naranátha (z. aanh. onder nindita); pada ngatla tityang ring palinggih tjokor i dèwa; *palinggih sang hjang indra, *setel*, Adip. 44, 43 en 59, sapa lungguban kalawan bhatára indra); *sang apalinggih, v. e. kluizenaar, T. b. Z. 4, 17, naast sang apalungguh, Djpur. (vgl. jav.); asaluh of anurudi linggih, z. onder surud; antuk linggih?, vraag naar iemands kaste.

လှူဒါန I., R. 23 Z. 12, 3 (ěntikan), Anj. Z. 1, 4 (lung); lunggahing gading, B. Z. 6, 11 (lungning sikari), Br. Z. 38, 1 (l. ning djangga); lunggahning kalangěn sapunggól asókar kékawin, Sum. Z. 1, 2; lwir lunggahing sikari, v. e. fraaien hals, Hadji D. 78; lunggahing kilat, Sum. Z. 53, 4; lunggahing warjja, Adig. 61; molah lunggah ikang taít kadi pakiñtjanging (h)alising akung hanèng djiném, Rm. Z. 7, 13; lumung lunggahning wangkawa kinénjarañ lwirnyan angawé, Rm. Z. 9, 3; lumungguh lumung, v. de ranken v. d. gadung T. b. Z. 2, 25; gadung lumungguh (l. lumungguh?) ing djurang, émané tan kagamélan, v. e. ongenaakhare vrouw, Stn. Z. 5.

II., *aantal van vier betalbladeren* als zij groot zijn (3 lunggah kosten één kèpèng, z. ampin).

လှူဒါန I., jav., T. Z. 1, 7 (tégak, prěnah), *sthána, *brata (z. aanh. onder giri), *verhouding* tot iemand en de daaruit voorspruitende verplichtingen; lungguhing jajah rēna, adjásasadji ring anak mantu, jēn asadjihabanju, kalēbwing naraka anak mantu iká, jan amangan dēn mattha kasērētēn, adja dēra sadjēni banju, jēn sadjēmana, saksát anglōbōkēn ing kawah, Tjt. 13, aanh. onder plēsāt en lāwana z. onder tjaturjoga, aanh. onder putja; salit lungguh, *verlegd*, zoodat men het niet vinden kan; malungguh, *matangkil; *alungguh, Sm. Z. 27, 6; sang malungguh, *als rechter fungeerende priester*, Kutr., bis; sang apalungguh, z. onder linggih; lōmah palungguhan, Ud. 21 (vert. v. bhūmi, vgl. onder pangkti); *palungguan, B. Z. 72, 10 (sthana), *palangka; mandabdab palungguh idané, *manuduhakēn rjjungguanira.

II., *angriking alungguh*, z. onder *hrik; amalungguh ring, iemand *verwijlend toespreken* hem vragende, waarom hij zich aan iets onrechtvaardigs heeft schuldig gemaakt, aanh. onder saramēja; mōlungguh, pōlungguh, *nader onderzoek doen* bij iemand, of iets wat hij gezegd heeft, waar is, aanh. onder añtjing; tan pada dēning anglungguhakēn, v. d. aśtaduśta, waarvan de 3 eerste des doods schuldig zijn, Adig. 11 b., mamlungguhing ring kljané, njupèksajang; mōlungguhing, palungguhing, *aanklagen, bij een hoofd een aanklacht tegen iemand inbrengen* (jav. milungguh, sund. malungguh); kaplungguhan, v. e. aangeklaagd hoofd.

ᨁᨗᨗᨗ, marlea virgata, goed timmerhout, voor gladag glëbbëg; zoude linggung in K. A. zijn; zeer kleine vruchten.

ᨗᨗᨗᨗᨗ, lëlonggon, sas., rëranggon.

ᨗᨗᨗᨗ, s., R. 5, Z. 1, 7 (nungkasin), *awamāna, Sut. Z. 52, 6, aanh. onder sa-langgap en luga, Wir. 17; Br. Z. 7, 9, Z. 37, 6; Wtb. II 29 (*jav. en mad. langgana, *jav., ook langgjana); langgana ring i bapa, *analpakaguru; hajwa langghanāmumurang, T. Z. 5 (ōda tjai mumurug); adjnjalangghana, z. onder ādjnjā; doh ugi tityang purun langgana ring sapanitah; lumangghana, Sut. Z. 53, 6 (alpa); tan dadi linangghanan, B. Z. 3, 7 (nora wënanng pitulak, tan w. tulak, nora w. t.), ook langgjana, b. v. langghjana, *pamihang; vgl. langgja; parwata langgjana, Sut. Z. 30, 4 (in pl. v. alangghana?).

ᨗᨗᨗᨗᨗ, anglanggëna, awuwuda (jav. lëgna).

ᨗᨗᨗᨗᨗᨗ, anglangganana, R. L. Z. 7, 122 (angëñëmi).

ᨗᨗᨗᨗᨗᨗ, s., de penis, Utt. 84.

ᨗᨗᨗᨗ I., zolder, bij de bal. niet zoo hoog of men kan er bij reiken.

II., jav. (uit 't pers.), kleine moskee (masigit) of mohamedaansche school (mak. lāngkarāq), Bijw. pësantrën (alleen aan de stranden bekend; op Lombok in onderscheiding van santrën, alleen om er in te bidden).

ᨗᨗᨗᨗ, langgëran, brandhout in groote brokken; tondën mëtjahtjah of mëkandik, ada nëgën saäng apëluk, ada mamikul langgëran, Pan Br.

ᨗᨗᨗᨗ, z. langkir.

ᨗᨗᨗᨗᨗ, sas., een nog jonge langwan; z. badëngan.

ᨗᨗᨗᨗ I., *çobha (vgl. mal. lënggar en de bal. en jav. bet. v. lëga, zoodat het — linggah zou kunnen zijn); tan linggar, Br. Z. 42, 4 (nora gingsir, n. obah), Tjt. 64, 37 (z. onder linggā); jan tanya tan linggara, B. Z. 109, 3 (këni sampun obah); tan linggar apagëh buddhinya, tut 3 b.; linggar gëdog ing anutn, ter aandoing van 't vallen v. d. nacht, aanh. onder gëdog III; tan linggar manahnya, onvervaard? v. iemand, die door velen wordt bestreden, Tjt. 42; luminggar?, aanh. onder lënghé; anglinggari, afkeerig v. iets zijn?, v. iemand, die niet wil trouwen, Tjt. 42; *tanpalinggaran (b.: tanpasingkaban), T. Z. 4, 6, vgl. onder ligar, Br. Z. 52, 4; Ar. Pr. 4.

II., pedante schrijfwijze v. linggah, *lwā (z. *gahan); btjik linggar, ramja çobhā, B. Z. 40, 2.

III., aanh. onder sërën.

ᨗᨗᨗᨗᨗᨗ, jav., voorspoedig opgroeien v. boomen, dieren en menschen, spoedig in de hoogte schieten zooals sommige jonge lieden, *linëngis (z. tjëdil, pëkël en kuiët); ngëlonggorang.

ᨗᨗᨗᨗᨗᨗ, Gëlgël, aanh. onder ambëng.

လိင်္ဂာတ္ထိ၊ Wl. 13 m.

လဂ္ဂန္တိ၊ z. onder lagrastina.

လဂ္ဂု၊ T. Z. 3, 54 en 55, alwaar wunut; vgl. löngguung.

လဂ္ဂါ I., anglanggak gtih, Was. Z. 2, 33; langgakén rudiranya, T. b. Z. 4, 14; vgl. anglangga en lagak.

II., z. aanh. onder rupak.

လင်္ဂါ၊ pëngölanggiq, sas., tétingguk.

လဂ္ဂါ I., jav., malëwih'an, Kr. W. Z. 9, 3 (lëga, pagëh, lagawa, lamp. onbeschoft, lomp, ongepast), Hw. Z. 21, 2, Lamb. Z. 21, 1 (magnah); kalanggukani kajwaning atjala, Z. 21, 2 (patingkah); dosanipun langguk alaling sëmbah, Z. 4, 11.

II., tjatjangkulan of tjatjangkulang??

လွင်္ဂါ၊ jav., Ar. Pr. 67; kalënggak, Br. Z. 31, 25 (tatungkajak, vgl. mal. lönggak, lamp. langgaq), R. 21 Z. 9, 13 (nungkajak), v. het hoofd achterover; toh putu, wëhi kakinta karanghulu, sangka jan'anghël, kalënggak tandasninghulun, Bh. 88 (vert. v. çiro mé lambaté 'atyartham upadhânam pradijatâm); gumuju lönggak, Was. Z. 2, 104; lumanggak, ald., B. Z. 32, 1 (mañdjëmpang, nungkajak), W. Z. 27, 7 (bah, kantëp, ñdjalëmpoh); nglënggak, v. e. getroffene in den strijd neêrstortende, Ar. Pr. Z. 13, 7; anglëlënggak (b.: anglëlëntak), v. e. gewond paard, dat nog niet dood is, Mal. 208.

လွင်္ဂါ၊ Bjw., muñtjuk v. planten, b. v. löngguké djarak.

လိင်္ဂာတ္ထိ၊ Sm. Z. 5, 12, Z. 51 8

v. de lingga-wording, ten gevolge waarvan Wiñhu als varken in de sarde drong en aldaar Prëthiwi bezwangerde, R. 5 Z. 5, 44, vgl. B. Z. 2, 2 (palinggotbhana, jav. R. 104); matëmahan pwa sira wë'k magë'ng, kâlaning linggodbhawatjarita, lãwan matëmahan narasingha, kâlaning hiranyakasi-puwadha, Bh. 63, St. 8 b.

လဂ္ဂါ၊ langgatan, jav., soort v. solder v. bamboe-latten (z. gladag) om iets op te bewaren b. v. lontar's (vgl. bat., mal. tingkat diatas); adëng langgatan, niet in gebruik (bij Raffl., verkl. door mal. arang para?); langgatan gantung ring waringin, aanh. onder tmu; bëntar tikang langgatan tinëmpuh, Pam. 32 (de kid., b. kang palwa).

လွင်္ဂါ၊ aanh. onder bungkil.

လွင်္ဂါ၊ palunggitan, War. 16.

ဂလ္ဂါ၊ de kop of eikel v. d. penis, Bjw. gëtël (bat. plinggèt), *grët, z. aanh. onder gijur.

လဂ္ဂါ၊ z. onder babaëng, Tjt. 75.

လိင်္ဂါ၊ jav., *tjamanggi (?), een tjseren bout om den grond om te werken (vgl. mal. en sund.), aanh. onder karantiga; ngëlinggista pundukan, aanh. onder kadin; tölëk linggis, z. onder krëmi.

ဂလ္ဂါ၊ v. iemand, die zich niet opschikt of geen kleëren bezit.

လိင်္ဂါ၊ s., z. onder wiku.

www.libtool.com.cn